

A PDF fájlok elektronikusan kereshetőek.

A dokumentum használatával elfogadom az
[Europeana felhasználói szabályzatát](#).

MONUMENTA HUNGARIAE JUDAICA

PUBLICARI FECIT
SOCIETAS LITTERARIA HUNGARICO-JUDAICA

TOMUS IV.
1371—1564

COLLEGIT COMPOSUITQUE AC INTRODUCTIONE RA-
TIONIBUSQUE PECUNiarUM ET USURARUM NECNON
GLOSSARIO INSTRUXIT

FRANCISCUS KOVÁTS

BUDAPEST

1938

MAGYAR-ZSIDÓ OKLEVÉLTÁR

KIADJA

AZ IZR. MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT

IV. KÖTET

1371—1564

GYÜJTÖTTE, ÖSSZEÁLLÍTOTTA, VALAMINT BEVEZETÉSSEL, PÉNZ- ÉS KAMATSZÁMÍTÁSSAL ÉS GLOSSARIUMMAL ELLÁTTA

KOVÁTS FERENC

BUDAPEST

1938

R 9

1974 AUG 4 3

ÖKLEVÉLTÁR
OKLEVÉLTÁR
OKLEVÉLTÁR

AZ I. M. I. T. OKLEVÉLTÁRÁNAK
I. KÖTETE MEGJELENT 1903-BAN
DR. WEINMANN FÜLÖP, UDV.
TANÁCSOS ELNÖKSÉGE ALATT.

A II. ÉS III. KÖTET 1937-BEN,
A IV. KÖTET 1938-BAN JELENT
MEG WERTHEIMER ADOLF
ELNÖKSÉGE ALATT.

3662

942-43

E¹
90

Az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat a Magyar Tudományos Akadémiának bemutatta az Okmánytár készülő II-ik és III-ik kötetének anyagát. Ez alkalommal az Akadémia Társulatunk figyelmét felhívta azon idevágó anyagra is, mely dr. Kováts Ferenc egyetemi tanár úr, a Magyar Tudományos Akadémia tagjának birtokában van és melynek felvétele a kiadandó munka részére értékgyarapodást jelentene. Társulatunk irányítását köszönettel véve, felkérte Kováts tanár urat, ki, mint Pozsony városnak Trianon előtti levéltárosa, évek során át a híres pozsonyi Középkori Telekkönyv kiadásának előkészítése kapcsán foglalkozott a pozsonyi középkori ghetto birtokviszonyaival, valamint az oltani zsidóság késő középkori pénzüzleteivel, hogy a birtokában levő okmányanyagot átengedje és azt szakszerűen ismertesse. Kováts tanár úr társulatunk ezen óhajának megfelelően, szerkesztette meg a jelen kötetet, mely becses kiegészítését képezi okmánytárunknak, mint annak IV-ik kötete. Megállapítható, hogy a pozsonyi zsidóságnak pénzüzleteire vonatkozó ismertetett okmányok csaknem egészükben azonos ügyletekre vonatkoznak és így jelentékeny részük elmaradhatott volna anélkül, hogy az azokból merített tudásunk túlságos mértékben hézagos maradt volna. Társulatunk azonban súlyt helyezett az okmányoknak minél nagyobb számban való felvételére, mert úgy vélte, hogy minél több okmányt ismertet, annál több anyagot és módot nyújthat gazdasági, szociológiai és genealógiai kutatásokra azoknak, kik talán későbbi időkben ebben az anyagban tudományos bűvárkodást akarnának folytatni.

Fel kell hívnom a figyelmet arra a körülményre, hogy a *késő középkorban* ellentétben az azt megelőző és az azt követő századokkal a pozsonyi és a soproni zsidóság fel-

sőbb nyomás alatt kényszerülve volt főleg pénzügyletekkel foglalkozni. Az ezen kötetben közzétett, csaknem valamennyi eddig ismert okmány csak azt bizonyítja, hogy ezen pénzműveletek feltételei sohasem lépték át azon kereteket, melyek az akkori királyi, országos- és városi törvények és rendeletekben megállapítottak.

Kováts tanár úr az okmányok ismertetéséhez egy szótárt is fűz, mely mindazok részére, kik a középkor utolsó századaiban hazánk német lakosságú részeiben keletkezett pénzügyletek és azokra vonatkozó okiratok iránt érdeklődnek, nagyon becses tájékoztatót jelent.

Budapest, 1938. április 27.

Wertheimer Adolf s. k.,
az IZRAELITA MAGYAR IRODALMI TÁRSULAT
elnöke.

ELŐSZÓ.

Ez a kötet, a Függelékben közzétett négy sopronmegyei oklevélről eltekintve,¹⁾ kizárólag pozsonyi vonatkozású késő-középkori forrásanyagot foglal magában.²⁾ Az anyag túlnyomó része kiadatlan. Kiadatlan mindenekelőtt az e kötet első részében közzétett kilencven oklevél és levél.³⁾ A második részben közzétett s túlnyomórészt pozsonyvárosi városhelyeknek⁴⁾ feljegyzései közül egyeseket kiadtak ugyan

¹⁾ Lásd a 431—439. lapokon. A kamatszámítás gyakorlatának bemutatására szükséges volt teljes szövegükben közzétenni ezt a négy oklevelet, amelyeket már korábban, de túlhézagosan idézett *Lederer E.* (A középkori pénzüzetek története Magyarországon, Budapest 1933, 70—71. lap, 65., 66. és 71. jegyz.).

²⁾ Négy oklevél és egy városhely kivételével egyszersmind a pozsonyvárosi levéltár anyaga. Tévedett tehát a *Monumenta Hungariae Judaica* első kötetének (Budapest 1903, a továbbiakban *MHJ I.* és oldalszámmal idézve) szerkesztője, amikor úgy vélekedett, hogy „jelenleg a pozsonyi városi levéltár egyetlen egy 1540 előtti oklevélnek sincs birtokában, amelyet itt” (vagyis a *MHJ I.*-ben) „ki nem adtunk volna” (*MHJ I. XXXII—XXXIII*). Ő összetévesztette a levéltár 20. számú ládáját (Ladula XX: Judaica) a levéltár összes forrásaival.

³⁾ Személyi és számadatokat idéz némelyekből *Lederer i.* munkájának 64. és kk. lapjain (v. ö. ott a 40., 42., 71—73. és 110. sz. jegyzeteket, valamint a 202—203. lapok közé illesztett összeállítást).

⁴⁾ A *szőlősi hegykönyv* kivételével, amely ugyan nem városhely, hanem urbárium s oly birtokra vonatkozik, amely — legalább abban az időben, amelyből származnak az itt közzétett feljegyzések, nem tartozott Pozsony városának, hanem Pozsony vármegyének területéhez. A feljegyzések tartalma azonban oly kizárólagosan pozsonyvárosi jellegű (pozsonyi polgárokról és pozsonyi zsidókról szólván), hogy legfeljebb anachronismus hibájába esünk, amikor azokat a városhelyi feljegyzések közé iktattuk.

már annak idején a *Monumenták* első kötetében,⁵⁾ de a kiadottak legtöbbjét oly csonkán, másod- és harmadkézből, hogy nemcsak a teljesség, de a hibák kijavítása szükségességének szempontjából is mellőzhetetlenné vált az eredeti források alapján helyesbített és kiegészített szövegüknek újból való közzététele. Áll ez mindenekelőtt a pozsonyi középkori telekkönyv zsidóvonatkozású több mint ezer feljegyzéseinek arra az elenyészően kis részére, amelyet *Kohn*, *Hajnik* és *Ortway* ott idézett munkái után tettek közzé a *Monumenták* első kötetének szerkesztői.⁶⁾ Túlnyomórészt hézagos és pontatlan szövegű az első kötetnek hat idézete a pozsonyi végrendeletek könyvéből.⁷⁾ Az idézetek hézagosságán kívül azok csekély száma is teszi indokolttá felvételüket az itt közzétett 49 végrendeleti kivonat közé. A kamaraszámadások revíziója az 1435—1491. évek közt kelt adatokra szorítkozott. Az ennél korábbi adatok, amelyeket a szerkesztők *Fejérpataky L.* Magyar városok régi számadáskönyvei (Budapest 1890) c. munkája után tettek közzé, revízióra nem szorultak. Az 1491. év utáni adatok között, amelyek túlnyomó része az évről-évre meglehetősen egyforma szövegezésben visszatérő zsidóadó-rovat tételeiből áll (*MHJ I.* 475—478. és *Ortway* Pozsony város

⁵⁾ „Számadások” címe alatt a *MHJ I.* 465 s. kk. lapjain.

⁶⁾ Kijavítandók voltak azok a különböző címmel közzétett felsorolásai a pozsonyi Zsidó-utca birtoklapjain feljegyzett zsidó-neveknek, amelyek chronológiája teljesen téves, míg a neveknek nem csekély részében oly olvasási hibák is vannak, mint pld. *Manschel* helyett, vagy *Bondieten juedin* Penndettyn jüdin helyett a *MHJ I.* 467., *Renna von Oven* Henna von Ouen helyett u. o. 467., *Herschel* Hetschel helyett u. o. 468., *Pelbel jud von Aynpurkch* (!) Zellel jud von Marpurkch helyett, *Jundl jud der Mesu Sundel* jud der mesner helyett, *Thobcam* Thobian helyett u. o. a 469. lapon stb. — Az első kötetben a 436. zsidóregesta közül egyet, a közel hatszáz birtoklapos feljegyzés közül pedig hármat találunk (v. ö. itt a 400. sz. regestát s annak jegyzetét 297. továbbá a 317. reg. jegyzetét 206 s végül budai Jakab özvegye regestalapjának 5. jegyzetét 273). Hiányos és pontatlan közzétételüktől eltekintve, már ez az elenyészően csekély szám is indokolttá teszi az újból való közzétételt.

⁷⁾ A „Számadások” 21., 24., 25., 27., 29. és 32. száma *MHJ I.* 473—477.

tört. II. 3. 350), nem találtunk érdekesebb és revízióra szoruló feljegyzéseket.⁸⁾

Az oklevelek kiadásánál követett elvekre nézve nincs különösebb megjegyezni valóm, csak — tekintettel a *MHJ I.* német nyelvű oklevelei szövegének gyakran eltorzított közlésére⁹⁾ — az e nyelvű emlékek közlésére azt jegyzem meg, hogy itt szem előtt tartottam a Magy. Tört. Emlékek első osztálya XXXI. kötetének bevezetésében (XXXIII. s. kk. II.) részletezett alapelveket. Külön kiemelem, hogy az évszámok és hónapok számainak kivételével minden római számjeggyel írt számot arabs számjeggyel adom s követem azt a példát, amelyet *Fejérfataky* nyújtott fent idézett munkájában (lásd e munka előszavának XII. lapját). Megjegyzem e helyen is, hogy a számadatok helyességét, különösen azokat, amelyek pénzösszegek, iparkodtam lelkiismeretesen ellenőrizni. Az európai zsidóság középkori írott emlékeinek nagy, valószínűen túlnyomó, része szól pénzösszegekről és pénzszámításokról, s ezért igen sajnálatos, hogy azok az írók, akik az ily emlékek kiadását vállalják, nem dolgozzák fel módszeresen a pénzre vonatkozó számadatokat. Úgy, amint szükségesnek láttam, hogy a német szöveg homályos helyeit kimerítő *glossarium-nak* szerkesztésével magyarázzam meg s jelentését szélesebb körű olvasóközönség számára megérthetővé tegyem, úgy kötelességemnek tartottam egyúttal, hogy a pénzre vonatkozó kifejezések és számadatok megértésének, valamint e számok általános és viszonylagos nagysága helyes érzékeltetésének céljából *Pénzérték- és kamatszámítások* cím alatt bevezessem az olvasót a középkori pénztörténelnek idevágó részébe, nemkülönben a zsidókamatok felszámításának meg lehetőségen bonyolult problémakörébe.

⁸⁾ Az itt újból nem közölt kamaraszámadási adatokra megjegyzem azonban, hogy az 1439. évnél közölt adat a tűzollásra szolgáló börtömlőről (*MHJ I.* 465) az 1503. évből való (v. ö. *Ortvay i. m.* II. 2. 355), viszont az 1517—1526. éveknél közölt adat a zsidóktól kölcsönvett 1500 aranyforint összegről (*MHJ I.* 479) az 1376—1382. évek közt kelt (közzevéve e kötetben 10—12).

⁹⁾ Ez különösen a *Polláktól* kritika nélkül átvett soproni adatokra áll.

Ha mindazokat a kiadatlan okleveleket e kötet oklevelei közé felvenni kívántam volna, amelyek szövegében, úgy, mint a *MHJ* I. 125—126. lapjain közzétett oklevélben, található a zsidó szava („jud, juden“), akkor még körülbelül félszázzal toldhattam volna meg a közzétett pozsonyi vonatkozású oklevelek számát. Téves, hogy a középkori adóslevelekben igen gyakran feljegyzett ily kikötés akár csak a legtávolabbról összefügg a zsidóság középkori történetével s az ily kikötést tartalmazó oklevél felveendő zsidó oklevéltárba. A kikötés arról szól, hogy az adós köteles a hitelezőnek a tartozási összeg késedelmes visszafizetéséből származó minden kárát megtéríteni. Több a sok formula közül, amelylyel leszögezik ezt a kötelmet az oklevelekben, említi a zsidóktól elszenvedett kárt is, vagyis azt a kárt, amely a hitelezőt érte abból az alkalomból, hogy kénytelen volt követelése behajtásánál (kamatos) zsidókölcsönt igénybe venni.¹⁰⁾ Az ily formulákat találjuk például a következő kiadatlan, a pozsonyvárosi levéltárban őrzött oklevelekben:

1393 szeptember 10-én kelt oklevelében Pozsony városa ígéri bécsi polgárral szemben fennálló tartozása visszafizetését. Amennyiben e fizetés elmaradna, „*welichen schaden er danne furbas seines geltes neme aber czun juden oder zun cristen*“, e kárt a város köteles megtéríteni (Lad. 26a — 16. sz.).

1395 szeptember 19-én válik a város pozsonyi házaspárnak adósává. Amennyiben idejében nem fizet, köteles a hitelezőknek megtéríteni, „*was si danne fúrbas des vorgeanten ires geltes noch dem egenanten tag scheden nemen hincz christen oder hincz juden, es wer mit nachraisen, mit potschaften, mit briefsenden oder mit zerung, wie die scheden genant weren*.“ (Lad. 26a — 21a. sz.).

1404 december 10-én budai polgár ígéri hitelezőjének, kölni polgárnak, tartozása megfizetését, késedelem esetén pedig megfizetni a tőkével együtt azt, „*swaz sy des denn furbas schaden nement dacz kristen oder dacz juden, oder wie der schad genant ist*“ (Lad. 26a — 21a. sz.).

Érdekes, hogy még egyházi javadalom, mint hitelező,

¹⁰⁾ Az ily zsidókölcsönnek lényeges igénybevételére például szolgál az 1448. évi s lent a 320—322. lapokon közzétett telekkönyvi feljegyzés.

esetében is ugyanoly kikötéssel él a javadalmas pap és a javadalom kegyura, mint a laikus keresztény hitelezők.

1444 március 7-én Pozsony városa, mint a Szentmárton-oltár javadalmának ötszázhusz aranyforinttal adósa, a következő kötetmet ismeri el: „*Und ob geschech, das wir darinn seumig wern... was sy dann der obgenanten summa gulden schaden nemen under juden oder kristen, es wer mit nachtraysen, potenlon, furladung, zerung auf geistlich oder weltlich recht, dasselb oder wie die scheden mit sonderleichen worten genennet werden, schlechten worten darumb ze glauben, die geloben wir... auszerichten und bezaln... an alles geverd.*“ (Lad. 26a—116a. sz.).

Azonban nemcsak az így részletezett károkat, azaz kiadásokat, köteles az adós megtéríteni. Találunk oly adóslevelet is, amelyben az adós felhatalmazza a hitelezőt, hogy késedelem esetében bárkitől vehesse kölcsön a tartozási összeget az adós terhére.

1427 május 11-én Pozsony városa bécsi polgárral szemben ismer el tartozást és kötelezi magát, hogy késedelem esetében „*da got für sel, so schüllen se haben gancz recht und gewalt die obgenant sum irer gúldein auf czu pringen und zú nemen únter christen oder juden auff únsere und aller der unseren schēden*“ (Lad. 26a—97. sz.).

Íly értelemben magyarázhatjuk a következő kikötést is:

1413 március 11-én Pozsony városa kötelezi magát hitelezőivel, nürnbergi kereskedőkkel szemben: „*swaz sy denne derselben guldein nach dem egenanten tag schaden nemen dacz kristen ader dacz juden, ader auch mit potschaft, mit czerung, oder wie der schad genant ist...*“ (Lad. 26a—65. sz.).

Megtérítendő tehát általában a kár, amelyet a hitelezők szenvednek azáltal, hogy keresztényekhez vagy zsidókhoz fordulnak, továbbá a hitelezők egyéb kiadásai is. A „schaden nemen“ kifejezés itt a legnagyobb valószínűség szerint egyértelmű a későbbi oklevél „die sum aufpringen und nemen“ kifejezéssel.

Zsidó említése keresztény hitelezőnek adott adóslevél más formulájában is szerepel, még pedig abban, amely az oklevél bemutatójának jogairól szól:

1456 május 28-án ugyancsak Pozsony városa kötelezi magát, hogy a következő szent Urbán napján (1457 május 25) visszafizeti

nemes Lamberger Frigyesztől kölcsönvett 2000 aranyforint összegét: „Also süllen und wellen wir sy oder wer disen brieff innhaben und uns damit ermanen wurden, ez wärn christen oder juden, solher summ... ausrichten, weren und bezalen.“ (Lad. 26—1/1 sz.)

Zsidó említését még abban az 1390 október 31-én (an allerheiligen abunde) kelt oklevélben is találjuk, amely szerint Pozsony városa:

„mit wolberaintem muet und mit guetem rat zu der zeit, da wir is mit recht wol getun mochten, recht und redleichen verchauft haben von geltschuld wegen, die die stat zu Prespurch christen und juden schuldig ist gewesen, unser ledige und vreye gassen gelegen in der stat zu Prespurch...“

vagyis a Venturucát, Jakab és János Bonaventurának (Lad. 22—14. sz.). Zsidóadósságairól emlékszik meg a város abban az 1413 szeptember 27-én kelt és Rauhenwarter Ulrik volt városbíró ellen Zsigmond királyhoz intézett panaszlevelében, amely szerint Rauhenwarter:

„hat gnomen 13 tausent gulden mynner öder meer, die her (=er) auffgehebt hat, und do wir noch umb in etzlich geltschült seyn under juden und christen“ (Lad. 32—24. sz.).

1436—1437 körül a város Zsigmond királynak felpanaszolja, hogy a király parancsára teljesített kiadások miatt igen nagy adósságokba keveredett:

„wenn wir von nyemantz des gantzen kunigreichs von Vngern nye kain hilf haben gehabt und umb des willen haben wir soldnar muessen haben zu widersten den feinden. Auf dieselben soldnar haben wir verzert vyertausent funffhundert und 13 gulden in golt, ausgenommen an pettgewant, an herberg und an holtz, das wir als denn soldnaren haben muessen ausrichten.“

Dyselben obgenanten summ guldein haben wir entnomen under cristen und under juden auf teglich schaden und gesuech.

Auch haben wir ein grasse summ geltz gelegt auf das gepeu der stat und besunderlich auf die gräben.

Also das wir uns versetzt haben under cristen und under juden, das wir in schuldig sein 11,000 (írva: *XIM*) guldein in gold, do taglicher schäd und gesuech aufgett (Nemz. Múzeum törzsgyűjt., ex coll Beck).

Bécsújhelyi zsidókat említenek Bécsben 1443 július 3-án (*datum ze Wijenn am mitichen vor Vdalrici anno etc XLIII^{cio}*) kelt és a pozsonyi polgármesterhez és tanácshoz

intézett levelükben pozsonyi tekintélyes kereskedők (és tanácstagok), névszerint Ludweig Kunigsfelder, Steffan Räneÿss és Peter Kraus:

„Item von wegen der juden auf der Neunstat habt ir uns kain antwurtt geben, und sije uns doch tagleich hie darumb anlauffund sein. Dorauff mögt ir gedencken, wan es nicht ungenötig ist“ (Pozsonyvár. ltár missilise).

A városhoz intézett levelükben a bécsűjhelyi zsidók valószínűen sürgették azoknak a kölesönöknek a kiegyenlítését, amelyeket a város 1439—1441 közt vett fel s amelyeket (részben?) 1444-ben egyenlített ki (v. ö. e kötetben 380, 382, 384, 387).

A pozsonyvárosi legrégibb városkönyvben, a városbíróságiban (*Protocolum Actionis*), amelynek feljegyzéseit az oklevelek közé osztottuk be tartalmuk általános jellegénél fogva, szintén találunk a közlötteken kívül oly feljegyzéseket, amelyek általánosságban zsidókról szólnak. E feljegyzések a következők:

Item Dytel Gotschalich et Fridel Karel evasit Jacobum Sauslaher et Johannem Justahaj pro quadam pecunia 2 florenorum in judeis recepta pro eo, quod idem Jacobus et Johannes omnia bona dictorum D. G. et F. K. ad judicium arrestaverant et judicio non comparuerunt. Sic dictus G. liber a solutione dictorum 2 florenorum et usure et aliarum causarum est judicatus. Pr. Act. 2. (1402 június 21).

Item Jacobus Cristan obtinuit super VII Hērtel et Simonem de Haymburga 33 florenos auri pecunie capitalis, super quam 26 ₰ 8 parve monete pro usura inter judeos accreverunt. Pr. Act. 29 (1405 október 21).

Item Agnes des Nikel Lamp witib hat vor unser offentlichen vergehen, das sy gelten schol dem Wenigen Henslein und all sein erben 14 phunt chlainer phenig, darumb er sy aus den juden gelost, item hat im darumb ze phant gesaczt ir hause gelegen auff den (graben) vor Sand Michelstar zunechst Stephel Wisenring also, das er vor alln andern geltern von dem hause schol weczalt werden, wenn der jude was der erst gelter, den der Wenig Hansel das gelt (bezalt hat), also ist nu derselb Wenig Hansel und sein erbñ der erst vor allerminenleichen. Pr. Act. 31 (1406 január 27).

Ez ist für uns chomen... frau Anna dez Petern Listes zu den czeiten purgermayster hausfrau und hat für uns offentlich geben und machet dem egenanten Petern Listen all ir erb als weingerten... also, das er und sey allen iren frumen domit sullen schaffen mit ver-

seczen und mit verchaulffen, und darnoch irer peyder teil erben schol, wor ez von rechte schol, und auch also vil mer, das der egenant Peter List die vorgeanten erb gelöset hat und lösen schol, wor sey seyn haftunde zu juden oder zu christen. Scripta sunt hec feria quarta proxima post dominicam judica anno etc. XIII°. — Item so hat der egenant Peter List geben dem juden 26 fl in auro und auch ejnem juden 21 ũ kleyns gelts, dem dritten als dem Lochhutel¹¹⁾ 64 ũ auch kleyns gelts, das er für seynē hausfrau bezalet hat etc. Act. uts. Pr. Act. 82 (1414 március 28).

Az oklevelek külsőségeinek vizsgálatánál különös gondot fordítottam azon jelekre, amelyekből következtethetünk az oklevelek tartalmi érvényességének megszűnésére. A középkori oklevél általában addig volt érvényes, ameddig az külsőségeiben ép volt, azaz sértetlen volt hártýája (papírja) és pecsétje. Ma igen nehéz megállapítani a pecsét egykori sértetlenségét, vagyis azt, hogy pecsét töredezettsége vagy hiánya esetében készakarva idézték-e azt elő a kortársak, vagy a századok folyamán „az idő vasfoga” vagy a megőrzés kellő gondosságának a hiánya. A hártya ellenben sokkal inkább állt ellen külső sérüléseknek, úgyhogy, amennyiben mégis megsérült, ez a körülmény igen fontos az oklevél érvényessége vagy ez érvényesség megszűnte megítélésének szempontjából. Így a jelen kötetben közzétett pozsonyvárosi adósleveleket kivétel nélkül, továbbá még több magánzó adóslevelét is, készakarva, tudatosan (vagyis a hitelező jelenlétében és az ő hozzájárulásával) rongálták meg a felek olyképen, hogy a hártýát több helyen késsel vagy ollóval bevagdalták.¹²⁾ Kétségen kívül áll, hogy a felek

¹¹⁾ A harmadik hitelező nem zsidó és azonos Hans Lochhutel tekintélyes és gazdag pozsonyi polgárral.

¹²⁾ A városi adósleveleket lásd e kötet 18—78. lapjain, azután *MHJ I.* 135. Helyeshítem e helyen utóbbi oklevél hátiratának a szövegét, amelyet a *MHJ I.* 136. helyén az érthetelenségig eltorzítva tettek közzé: *Der brieff ist gelöst von Trostlin der judin von Haymburg umb IIIC ũ und XVII ũ* (vagyis 217 font dénár), *hat gelöst Kunr(ad) Kyezmagen von den ochsenn.* Azaz Pozsony városa, akinek polgármestere volt ez idő lájti Kyezmagen, vagy maga K., ökröket adott el, s azok árából váltotta vissza az adóslevelet. — Bevagdalt hártýájúak az e kötetben a 6., 12., 14., 17. és 22. (?) lapokon közzétett magán

evvel az eljárással megszüntetni kívánták az olyan oklevelek jogi érvényességét, amelyekre az adósoknak (pld. elszámolás céljából) még szükségük volt, amiért is azokat nem semmisítették meg. Másfelől bizonyos, hogy *teljesen* kiegyenlítve sohasem lettek azok az adóslevelek, amelyeken hiányoznak ily bevágások, s amelyek a hitelező akaralán kívül és beleegyezése nélkül kerültek az adósok vagy harmadik személy birtokába. Ez az esete azoknak az adósleveleknek, amelyeket Zsigmond király foglaltatott le az 1421-ben Magyarországra menekült osztrák zsidók magyarországi adósainál és bizta meg Pozsony városát az azokban foglalt tartozási összegek behajtásával. Az ily módon Pozsony város birtokába jutott és napjainkig fennmaradt adóslevelek száma harminckettő, amelyek közül huszonegyet a *MHJ. I.* kötetében tettek közzé. tizenegyet pedig a jelen kötetben találunk.¹³⁾ Igen kétséges, vajjon akár csak meg is kísérelte Pozsony városa e követelések behajtását a pozsony-, moson- és sopronvármegyei adósoknál. A hártvány épek, sőt akadnak oly adóslevelek is, amelyeknek pecsétjei teljesen épek.¹⁴⁾

A városkönyvi feljegyzések közzétételénél iparkodtam követni az eredeti beosztást s amennyire lehetett, a feljegyzések eredeti sorrendjét tartottam be. Ettől az elvtől csak akkor tértem el, amikor a városkönyvben valamely oknál fogva eltértek a feljegyzések időrendi egymásutánjától. Így pld. a végrendeletkönyvben, ahol a végrendeleteket nem jegyezték be alkotásuk időrendjében és nem is alkotásuk időpontjában, hanem gyakran hosszabb idő eltelte után, későbbben alkotott végrendeletek a feljegyzés sorrendjében gyakran megelőzték a korábban alkotottakat, amint azt mutatják a végrendeletkönyvnek lapjai, amelyeken jegyez-

oklevelek, továbbá a 32. lapon közzétett is, noha utóbbi nem adóslevél!

¹³⁾ A királyi rendeleteket lsd. *MHJ. I.* 150—154, ugyanott 20 nyulási (Moson megye, és nem jolsvai! Jolsva német neve Eltsch, Nyulási pedig Jeuls, a jelenkorban Gois) paraszt és egy pozsonyi polgár adósleveleit 115—148 (1401—1419), e kötetben a pozsonyi, dévényi és Jeketevárosi adósleveleket 25—77 (1393—1420).

¹⁴⁾ V. ö. az itt a 64., 65. és 67. lapokon közzétett adósleveleket.

ték fel az itt 9. és 10. szám (354), vagy 18. és 19. sz. (356), vagy 20. és 21. sz. (357), vagy 23. és 24. sz. (359), vagy 31—34. sz. (360—361), vagy 36—40. sz. (362—363), vagy 42. és 43. sz. (363), vagy végül 45. és 46. sz. (364) alatt kivonatban közzétett végrendeleteket. Amikor a városkönyvet részekre osztották föl és minden részbe egyszerre irták be a feljegyzések egyes csoportjait, ott, ahol lehetett, megtartottam ezt a beosztást, mint pld. a letiltókönyvnél és a zsidókönyvnél, ellenben eltértem a kamaraszámadások kivonatolásánál, ahol csak akkor vettem figyelembe a könyvek „számláit“, vagyis bevételi és kiadási címeit, ahol zsidóktól eredő bevételeket (pld. 386, 391, 392 stb.), vagy zsidókra fordított kiadásokat (396, 398) foglaltak egy-egy címbe, vagy amikor a zsidóról szóló feljegyzés egy címnek egyetlen tétele volt (pld. 385, 386, 392 stb.),¹⁵⁾ máskülönben pedig a feljegyzéseket szigorúan időrendi sorrendben tettem közzé.

Az eredeti beosztástól tudatosan csak a telekkönyv feljegyzéseinek közzétételénél tértem el. Tekintettel arra, hogy ennek a városkönyvnek, pontosabban: a középkori telekkönyv tehernyilvántartási kötetének, elkülönített részébe jegyezték fel a zsidókövetelések túlnyomó többségének regestáit,¹⁶⁾ míg a polgári ingatlanok birtoklapjain rendszerint csak hivatkoztak (utaltak) ezekre a regestákra, szükségessé vált ezeknek a regestáknak az előrebocsátása, míg a rájuk vonatkozó birtoklap-feljegyzéseket a szükséges megjegyzésekkel együtt a regesták jegyzeteiben tettem közzé. A reges-

¹⁵⁾ A kamaraszámadások beosztására és lételeiknek csoportosítására nézve v. ö. Pozsony városának háztartása a XV. században (I.) című értekezésemet *MGazdaságtörtSz.* IX (1902). 433—466, különösen 442.

¹⁶⁾ A pozsonyi középkori telekkönyv két kötetének tüzetes leírását a következő cím alatt tettem közzé: *Preßburger Grundbuchführung und Liegenschaftsrecht im Spätmittelalter. Eine einleitende Studie zur Herausgabe des Preßburger Grund- und Satzbuches 1439—1517. Zeitschrift der Savigny-Stiftung für Rechtsgeschichte. Germanistische Abteilung.* XXXIX (1918). 45—87 és XL (1919). 1—69. E kötetben a következően idézve: *ZSavStift. Germ. Abt.*, kötet- és lapszám.

tákat olyképen igyekeztem csoportosítani, amint ahogyan azt elgondolták a telekkönyv szerkesztői és nyilvántartói (a pozsonyi városjegyzők),¹⁷⁾ akik elgondolásukat azonban következetesen nem vitték keresztül. Ez elgondolás szerint minden zsidó hitelező egy-egy regestlapot kapott volna. Így csoportosították a feljegyzendő regestákat a telekkönyv szerkesztése alkalmával, s ugyanakkor az egyes hitelezők lapjai közt több-kevesebb üres lapot is hagytak a későbbi feljegyzések számára. Új regestlapokat nyitottak még a nyilvántartás első idejében, később azonban, amikor mindszűkebbé lett a feljegyzések számára igénybevehető üres hely, mindinkább eltértek attól a gyakorlattól, hogy új hitelezőnek új lapot nyissanak, hanem az ő regestáit nagyrészt más hitelezők lapjaira folytatólagosan jegyezték fel. Hiányosan egészítették ki mindtovább a hitelezőknek a regestlapok előtt szerkesztett névjegyzékét is, amelybe 1457 után új hitelezőt már nem jegyeztek fel. Ennek a névjegyzéknek címe után neveztem el *zsidóregistrumnak* a telekkönyvnek ezt a részét. E rész 1b lapján olvasható szövege a következő:

Incipit registrum judeorum.¹⁸⁾

I	<i>Jacob von Ofen</i>	(2a)
II	<i>Joseph jud des Jacob prueder</i>	(4b)
III	<i>Alt Isserl von Sand Mertenperg</i>	(6a)
III	<i>Gedel jud von der Eisneinstat</i>	(9a)
V	<i>Jung Ysserl von Pruk</i>	(11a)
	<i>Jung Leb von der Neunstat</i>	(12a)
VI	<i>[Aserl jud]</i>	(14a)
VII	<i>Leubman jud</i>	(17a)
VIII	<i>Jung Musch des alten Muschen aydem</i>	(19a)
IX	<i>Isserl jud von Budweis</i>	(22a)
X	<i>Musch jud vom Bred</i>	(25a)
XI	<i>Lanng Isserl jud</i>	(27a)
XII	<i>Eysel jud von der Neunstat</i>	(29a)
XIII	<i>Hetschel jud von der Neunstat</i>	(30a)

¹⁷⁾ V. ö. ZSavStift. Germ. Abt. XL. 5.

¹⁸⁾ A szögletes zárjelek közti neveket később törölték, amikor helyükbe más nevet írnak, illetve az illető hitelező regestáit más lapon jegyzik fel, mint ahol megkezdték a feljegyzést.

XIII [Zellet jud von Marpurckh] Aserl jud . . .	(36a)
XV Prentel jud	(39a)
XVI Jäklin von Odenburg	(43a)
XVII Hendel von Grëcz	(45a)
XVIII Leb jud	(50a)
XIX Jung Musch von Tirna	(53a)
XX Sundel jud der mesner	(59a)
XXI Musch von Rakenspurg	(60b)
XXII Hendel jud der jungen Muschen sun . .	(62a)
XXIII Jacob jud von Passaw	(63a)
Aschel von der Eysnenstat	(63b)
Thobian jud	(56a)
XXIII Henndel judin von Galicz	(64a)

A registák feljegyzése a 2a lapon kezdődik. A registákat időrendjük alapján számoztam. Ezek a számok állanak minden regista élén, de az eredetiben ily számozás hiányzik. Szintügy számoztam, függetlenül a registrum címlapjától, a hitelezőket is legkorábbi registáik időrendjében. Külön hitelezőnek számítottam azokat a hitelezői egyesüléseket, amikor két vagy több hitelező együttesen jelentkezik a registaiban. Ezért számítottam *egy-egy* hitelezőnek (özv.) soproni Jakabné t vejeivel együtt, valamint graetzi Hendelt nagynénjével Teubellel együtt. A registrumban szereplő hitelezők száma így 75, a registáké pedig 436 (1—70, 71a, 71b, 72—435). A következőkben adom a registrum feljegyzéseinek lapok szerint való eloszlását, mely összeállításban a dült betűvel nyomtatott hitelezőnevek azok, amelyek az illető regista lap felirataként szerepelnek, a zárjelek közötti hitelezőnevek pedig oly hitelezőkéi, akiket más hitelező regista lapjára jegyeztek fel. A hitelezők nevei előtt álló számok a hitelezők sorszámai, a nevek után következő számok pedig az ott feljegyzett regista sorszámai. Egyebekben utalok még azokra a megjegyzésekre, amelyeket minden egyes hitelező regista lapja közzétételéhez fűztem.

2a.

3. *Jacob jud von Ofen* I 4, 12, 38, 51, 47, 7, 13.
72. (*Jacob Kolman und Todres*) 425.

2b.

3. *Jacob v. Ofen* 25, 30, 59, 67, 46, 71a, 77, 83, 85.

3a.

22. (Jacob v. Ofen u. Lewbman) 101.
3. Jacob v. Ofen 113, 133, 150, 151, 170, 171.

3b.

3. Jacob v. Ofen 176, 183, 193.
37. (Jacob v. Ofen u. Muschel) 194.
3. Jacob v. Ofen 202, 212, 217.
42. (Jacob judin v. Ofen) 240, 246.

4a.

42. (Jacob judin v. Ofen) 266.
51. (Erben d. Jacob v. Ofen) 351.
54. (Jacob d. Maisterl sun) 364, 368.
65. (Jacob d. Jacob v. Ofen sun) 397, 401.
68. (Henndlein v. Odenburg) 404, 408.
54. (Jacob aus d. Neustat) 413.
68. (Hendl v. Odenburg) 416.
54. (Jacob d. Jac. v. Ofen aiden) 417.
71. (Vischlein) 418.
54. ((Jacob aus d. Neustat) 421, 424.

4b.

6. *Joseph jud des Jacob juden bruder von Ofen II.* 16, 19.
71. *Vischl jud* 426.

5a és 5b üresek.

6a.

4. *Alt Isserl jud von Sand Merttenperg und sein eriben III.* 5, 6.
5. (Alt. Isserl v. SMp. u. jung Isserl v. Pruck) 11.
4. Alt Isserl v. SMp. 15, 17, 31, 23.

6b.

4. Alt Isserl v. SMp. 29, 21, 53, 36, 41, 62, 57.

7a.

4. Alt Isserl v. SMp. 66, 72, 73, 75, 111.

7b, 8a és 8b üresek.

9a.

2. *Gádl jud Salomons sun von der Eysnin Stat und sein erben IIII*
3, 14, 22, 24, 33, 65, 70, 71b, 74.

9b, 10a és 10b üresek.

11a.

8. *Jung Isserl jud von Pruck und sein erben V* 45, 20, 26, 27, 40.

11b üres.

12a.

40. *Jung Leb von der Neunstaf VI* 228, 229, 230.

12b üres.

13a.

23. *Aaron jud* 381, 387.

13b.

10. *Aserl jud 1455* 385, 384.

23. (Aaron) 392.

10. *Aserl* 410.

14a.

10. *Aserl jud und sein erben VI* 48, 49, 60, 69, 78, 86, 112.

14b.

10. *Aserl* 94, 95, 100, 102, 103, 134, 135, 136.

15a.

10. *Aserl* 152, 153, 159.

32. (Aserl u. Aaron sein swager) 163.

10. *Aserl* 165, 166, 167, 177, 184.

15b.

10. *Aserl* 211, 213, 214, 218, 231, 241, 242, 245, 247, 256, 258.

16a.

10. *Aserl* 259, 263, 268, 276, 278, 282, 286, 287, 288, 291, 301.

46. (Nachaym d. Aserl knecht) 303.

10. *Aserl* 306, 307, 391.

16b.

10. *Aserl* 308, 309, 310, 314, 316, 322, 324, 325, 326, 327, 330,
341, 356, 352, 353, 354, 361.

17a.

9. *Lewbman jud VII* 42, 43, 50, 58, 54, 56, 79, 84, 87.

17b.

9. *Lewbman* 82, 89, 90, 97, 114, 121, 122, 143.

18a.

28. (Lewbman u. jung Musch v. Tirna) 144.

27. *Jung Musch von Tirna* 197.

18b üres.

19a.

1. *Item jung Musch des alten Muschen ayden und sein eriben*
VIII 1, 8, 9, 10, 34, 2, 52.

19b.

1. Jung Musch d. alten Muschen ayden 210.

20a üres.

20b.

41. *Lazar jud* 232.

61. *Salomon des Isserl sun* 383.

21a és 21b üresék.

22a.

7. *Isserl von Budweis und sein eriben IX* 39, 18, 44, 28, 32, 35, 37.

22b.

7. Isserl v. Budweis 93, 123, 124, 125, 164, 178, 180, 219, 298,
312, 319, 331, 342.

23a.

53. (Jaclin oder Tesslabé judin) 362.

56. *Wolffel jud* 370, 374.

23b, 24a és 24b üresék.

25a.

12. *Musch jud von Pret und sein geeriben X* 61, 63, 92, 104, 105,
106, 118, 160.

25b.

12. Musch v. Pret 168, 179, 185.

39. (Muschlin judin von Pred) 215.

12. Musch v. Pret 220, 225.

26a és 26b üresék.

27a.

13. *Lanng Isserl jud und sein erben XI* 64.

27b üres.

28a.

59. *Juda maister* 380.

28b üres.

30b, 31a és 31b üresék.

29a.

11. *Eysel jud von der Newnstat und sein erben* 55.

29b üres.

30a.

14. *Hetschel jud von der Newnstat und sein erben XIII* 68.

32a.

15. *Hoschel jud dez Eysack juden aydem zu Prespurg XIII¹⁰* 76.

32b, 33a, 33b, 34a, 34b, 35a és 35b üresék.

36a.

16. *Zellel jud von Marpurkch XIII* 80, 126.

36. (Zellel judin v. Marpurkch) 190.

10. *Aserl jud* 395.

23. (Aaron d. Aserl swager) 402.

10. *Aserl* 419, 422.

36b, 37a, 37b, 38a és 38b üresék.¹⁹⁾

39a.

17. *Prenntel jud von Prespurg XV* 81, 115.

29. (Henndel) 145.

17. *Prenntel* 88, 302, 317.

67. (Jacob jud Prenntleins aiden) 403.

39b, 40a és 40b üresék.

41a.

18. *Jekel jud der juden fleischakel XVI* 91.

35. *Aron jud von Marpurg* 188.

41b.

75. *Musch jud* 435.

42a.

19. *Henndel judin XXIII¹⁰* 96.

42b.

58. *Leser jud* 375.

43a.

20. *Jaklin von Odenburg und ir aidem XVI* 304, 323, 338.

52. (Mörkl der Jaklin v. Odenburg sun) 357, 399.

¹⁹⁾ Későbbben a 36b, 37a és 37b lapokra kerekre vonatkozó feljegyzéseket vezettek.

69. (Merchel und Eysagk) 406.

70. (Juda) 414, 423.

43b üres.

44a.

20. *Jákelein*²⁰⁾ *judin von Odenburg und ir aydem XVII* 98, 141, 147, 181, 191, 198, 199, 200, 204, 207.

44b.

20. *Jeklein judin v. Odenbuerg etc.* 226, 234, 235, 236, 248.

43. (Jung Jakel der Jeklein v. Odenburg sun) 249.

20. *Jeklein judin etc.* 250, 252, 253, 255, 257, 274, 293.

45a.

21. *Hendel von Grecz Teubl judin sein pas XXVo* 99, 108, 107, 116, 117, 119, 127, 128, 337.

45b.

21. *Hendel u. Teubel* 129, 130, 137, 138, 148, 154, 155, 156, 157, 333.

46a.

23. [*Aaron jude*] *XXVIo* 109, 161.

21. *Hendel u. Teubel* 172, 173, 174, 175, 192, 195, 205, 206, 332, 346.

46b.

21. *Hendel u. Teubel* 208, 227, 238, 243, 239, 244, 264, 265, 267, 271, 279, 285, 283, 284, 289, 295.

45. (Jacob v. Odenburg 300, 305.

21. *Hendel u. Teubel* 334.

47a.

24. [*Abraham von Teben*] (und Dyna sein hausfrau) *XXVIIo* 110, 203, 221, 223, 269.

21. *Hendel u. Teubel* 348, 360, 365, 379, 389.

64. (Hendlin judin von Grecz) 396.

66. (Muschlein des Hendel v. Grecz aydem) 398, 409.

47b üres.

48a.

25. *Joseph judin von Teben* 28²¹⁾ 120, 142, 237.

²⁰⁾ Jákelein szó után még a feljegyzés alkalmával ismét törölt szóként „Wolfel“, a XVII. szám előtt pedig ugyanígy XXV írva.

²¹⁾ Az eredetiben is arabs számjegyekkel írva.

48b, 49a és 49b üresek.

50a.

26. *Leb jud* [29]²¹) XVIII 131, 139, 132, 158, 201, 216, 222, 260, 261, 270, 272.

50b.

26. *Leb* 290, 292, 294, 321, 329.

49. (*Leb und Jacob d. Maisterl sun*) 343.

26. *Leb* 347.

50. (*Leb und Muschel v. Rakenspurg*) 350.

49. (*Leb und Jacob d. Maisterl sun*) 349.

26. *Leb* 366, 369.

60. (*Joseph des Leb sun*) 382.

51a.

55. (*Jacob genant Pawr v. d. Neustat u. Muschel v. Herczogenburg*) 367.

51b, 52a és 52b üresek.

53a.

27. *Jung Muschel von Tirna dez Jacob von Ofen swager* [30]²¹) XVIII 140, 162, 224, 233, 251, 254, 262, 277, 280, 281, 299.

53b.

27. *Jung Muschel v. Tirna* 363.

54a és 54b üresek.

55a.

30. *Höschel juden Joseph sun von Teben* [310]²¹) 146, 169.

55b üres.

56a.

62. *Thobian jud* 388, 393, 400, 411.

56b üres.

57a.

31. *Abraham von der Eysneinstat* 320²¹) 149.

57b üres, 58a és 58b kiszakítva, 59a üres.²²)

²¹) Az eredetiben is arabs számjegyekkel írva (a szögletes zárójel közölte, pedig törölve).

²²) A kiszakított lap kétségtelenül üres volt.

59b.

33. *Sundl der alt mesner* 330²¹⁾ 182, 196, 275.

73. *Jung Aserl anno 72²¹⁾* 431.

74. *Wolffel judin* 432.

60a. üres.

60b.

34. *Musch von Rakespurg* 340²¹⁾ 186, 187, 189, 318.

47. (Nachaim der juden fleischaker) 335.

34. *Musch v. Rakespurg* 339, 344, 355.

47. (Nachaim) 358.

61a és 61b üresek.

62a.

38. *Hendel jud dez jungen Muschen juden sün XXII* 209, 296, 297, 311, 313, 315, 320, 328, 340, 359, 371, 372, 407.

62b. üres.

63a.

44. *Sunda jud XXIII* 273.

48. *Jacob jud von Passaw* 336, 345, 378, 412, 415, 420.

63b.

57. *Aschel von der Eysnenstal* 373, 376, 377, 386, 390, 405.

48. *Jacob jud von Passaw* 427, 428, 429, 430, 433, 434.

64a.

63. *Hénnclin judin von Galicz XXIII* 394.

A regesták közzététele a zsidókra néző telekkönyvi adatoknak első része (117—310). Miként ennek a résznek a címe is mutatja, itt nemcsak a regestákat és a regestákra vonatkozó birtoklapos feljegyzéseket tettem közzé, hanem a zsidóregisztrumban, vagyis regestált követelésekkel, szereplő hitelezőkre vonatkozó minden egyéb telekkönyvi feljegyzést is a szükséges magyarázatokkal és utalásokkal együtt. Mindezt a kiegészítést a regesták jegyzeteibe foglaltam, valamint a regesták minden csoportja végén adott magyarázatok jegyzeteibe, úgyhogy ebben a részben össze-

²¹⁾ Az eredetiben is arabs számjegyekkel írva.

foglaltam a zsidóregisztrumban szereplő hitelezők összes telekkönyvi adatait. A következő részben a zsidóregisztrumban *nem* szereplő hitelezők telekkönyvi feljegyzéseit adom ugyanazon elvek szerinti beosztásban. Ezt követi befejező rész gyanánt a zsidóutcára vonatkozó telekkönyvi adatok összesítése, vagyis a zsidóutca házainak teljes birtoklapjai azok fényképmásolataival együtt, azután a zsidóutcahoz a telekkönyvi nyilvántartás ideje alatt hozzávásárolt s ezzel az utcával szomszédos házak és házrészek birtoklapjainak zsidókat érintő feljegyzései, s végül az 1526. évben eladott és Mária királynétől eladományozott zsidóutcai házaknak a zsidóutca adatait kiegészítő jegyzéke.

A többi városkönyv feljegyzéseinek közzétételére nincs különösebb megjegyezni valóm azokon a magyarázatokon kívül, amelyek olvashatók minden városkönyvkivonat elején. A végrendeletkönyv végrendeleteinek a városkönyvi feljegyzések között közzétett 49 kivonatát itt 14 olyan végrendeletkivonattal egészítem ki, amelyekben zsidókról csak általánosságban esik szó, s így a kötet szövegrészből történt kihagyásuk ugyanannak az elvi álláspontnak a következtése, amelyet elfoglaltam a közzétételből kizárt okleveleknél.

1.

1443 október 1 (am ertag nach sand Miachaelstag anno d. etc. XLIIIO):
Hanns Lautterhofer ... Item so schaff ich meiner lieben haus-fraun Elsen mein haus... und daz ist frey und ledig vor juden und vor kristen, ausgenommen das daz haus dint jerlichen in das spital zu Sand Lasla auf sand Michelstag 3 B D (Pr. Test. XLVIII).²³⁾

²³⁾ Ebben az esetben nagyon is indokolt volt annak a hangsúlyozása, hogy a hagyományozott (*dunautcai*; Sb 74b) ház a kórház örökbérére kívül tehermentes volt, mert volt végrendelezőnek hasonló nevű rokona, aki 1438—1448 közt ötször zálogosított el szintén dunautcai házakat különböző zsidó hitelezőknek, így 1438-ban a Sb 76a számút két szőlővel (Sb 44/13a és 104/1c) együtt Musch és Lewbman zsidóknak (v. ö. 144. reg. jegyzetét a 255. oldalon), azután 1444-ben a Sb 84b számút Lewbmannak (122. reg. 163. old.), 1445-ben és 1446-ban ugyanazt a házat a Sb 104/1c szőlővel együtt és 1448-ban e szőlő nélkül Lebnek (216., 222. és 292. sz. reg. 245—248. old.). Maga a vég-

2.

1446 *augustus 14* (am suntag vor unser frauentag assumptionis a. d. etc. XLVII^{to}): *Caspar Ventur*... Darnach hat er all sein hab und gueter... geschafft seiner hausfrau Anna vor menickeleih, die gethet damit zu bezaln, so er ainem yeden schuldig ist, es sein juden oder ohristen (u. o. LVII).

3.

1458 *február 6* (am sand Dorotheetag a. d. etc. LVIII^{vo}): Item vermercht was *Vlrich Vsman* verschaffen hat dem Gilig Vsman seinem brueder... Item V. V. hat bekant, das im sein bruder hat gelihen... 6 guidein, das er in aus den juden gelöst hat (u. o. 96).

4.

1461 *december 7* (am montag an [recte nach] sand Niclastag a. d. M^oCCCC^oLXI): *Kaspar Adler* (Sb; *Adlat*)... und schaff ir (meinem weib Warbara) ain seideins gultter und ain silbergürtel, dy sol s^z lösen aus den juden, da ir wol wissen umb ist (u. o. 111).

5.

1471 *július 27* (am erichtag nach sand Bartholmetag a. etc. LXXI): *Mert Loischel*... Item er ist auch schuldig... dem Michel Schandenfro ein halben gulden, wan er mitsamt dem Michel von juden ain gulden genomen hatt und nicht mer etc. (u. o. 151).

6.

1478 *május 8* (feria 2a prox. post festum sancti Erasmi mart. a. etc. septuagesimo octavo): *Dorothe des Mathes Paer hausfrau*... Item ich schaff die zwaytail in Pfaffen meinem hauswirdt Matthesen ains yeden tails die helfft und meinem sun Burcharten die ander helfft, das wir mit sampter hand zuwegen bracht, chauift und erledigt haben von cristen und von juden (u. o. 176).²⁴⁾

rendelkező mint „Hans Lautterhofer der junger“ feleségével együtt 1438-ban Gádnak adósa, akinek lekötő a Sb 22/1b sz. szöllöt (22. és 24. sz. reg. 122. old.). A köl Lautterhofer már 1435-ben „űl“ a Duna-utcában, v. ö. az én Városi Adózás (Pozsony 1900) c. munkám 66. oldalát.

²⁴⁾ A két telek a Sz. Pfaff Sailer Weigel nevű dűlő 96/1c és 96/1d számú szölleje. A 96/1c számú szöllet a házaspár 1468-ban szerezte meg Weinbacher Jorig hagyatékából, aki végrendeletének tanúsága szerint (v. ö. 354) ez a telek 1467 szeptember havában még 30 (helyesen azonban 31) magyar forint követelés biztosítására el volt

7.

1481 december 27 (an sand Johanstag nach weinachten... M CCCC und in dem LXXX secundo): *Margaretha des Thoman Wochinger hausfrau*... Item mer schaff ich ain Romfart, dj sol er (mein hauswirt) ausrichten mit dem, das ich im lass, und alle geltschuld und gelter sol er betzalen und entrichten, er wer under juden oder under cristen (u. o. 191—192).

8.

1487 augustus 31 (geschehn zu Prespurg des freitags vor sand Gili-gentag... tausent vierhundert und in dem sibem und achtzigsten jaren): Ich *Philipp Swartz* inwoner der stat zu Tyrna... bekenn... bey meiner treun an aids stat, das ich nyemands in aller welt, juden nocht cristen, schuldig pin, vil noch wenig (u. o. 215).

9.

1494 július 13 (in die sancte Margarete virg. a. d. M CCCC LXXXX quarto): *Augustin Mißhulber*... Wann ich kain schuld gelassen hab, bin auch nymants nichts schuldig, weder meinem bruder, noch anderen menschen, cristen noch juden, das bekenn ich kraft ditzs briefs wissenlich auf mein gut gewissen und letzte hündart (u. o. 258—259).

10

1494 szeptember 13 (am nechsten samstag nach unser lieben frauen-tag nativitalis nach Cristli gepurt vierzehenhundert und in dem vier und reuntzigisten jare): *Barbara Hansen Grässels seligen gelasne witib*... Schaff ich zu ainer besserung seiner (meines suns Hansen seligen) gelassen hausfrauen, meiner schnurn und irn kind zwen gulden und ain gewant, das untter den juden gestanden ist, das ich aus in erlöst hab (u. o. 250).

11.

1497 november 22 (in die sancte Cecilie virg. a. etc. 97): *Paul Ochs*... Item ich bekenn auch bey meinem gewissen, das ich ausserhalb meins geschäfts nyemands schuldig bin, weder cristen noch juden (u. o. 263).

zálogosítva Vischl zsidónak (v. ö. a 418. sz. reg. 305. old.). Fentiek alapján kétségtelen, hogy ezt a tartozást Paerék törlesztették a szálló megvétele alkalmával. A másik szállót ugyancsak Weinbacher kötötte le 1463-ban a kórháznak 200 aranyforint járadékvétel fejében.

12.

1498 július 6 (an freytag nach sand Vlrichstag a. d. etc. 98): *Hans Saurasch*... Item ich bekenn auch bey meinem guten gewissen und auf mein letzte hinfart, das ich all mein tag von kainem juden nicht entnomen hab, noch kainem juden schuldig bin, dess ich got meinem hymlichen vatter danck sage, das er mich vor in behut hat (u. o. 280).

13.

1502 március 14 (am Montag nach dem Sonntag judica in der vasten a. d. etc. quingantesimo secundo): *Peter Kreytz*... Item ich red und bekenn bey meinem gewissen, das ich kainem juden nichts schuldig bin, weder wenig noch vil, weder gelihen gelt noch auf gesetzte pfand (u. o. 285).

14.

1503 szeptember 24 (am Sonntag nach Mathej apli a. d. Ve und im dritten jare): *Jacob Winckler*... Item darnach schaff ich meiner hausfrauen Anna alle mein guter... doch in solcher mass, dass mein hausfrau Anna von den egenanten gutern ausrichten und bezaln sol alle beweiste geltschult cristen und juden (u. o. 292).

A zsidókat általánosságban megemlítő ily feljegyzéseket, illetve számadástételeket találunk a városi Nagy Számadókönyvben is, egy városkönyvben, amelybe a számadással tartozó önkormányzati tisztviselők (kamarások, adószedők, harmincadosok) végelszámolásait jegyezték fel, és amelynek egyik utolsó lapján más 14. századi feljegyzéssel együtt találtam az *Oklevelek* közt közzétett 1386—1388. évi másolatot (15—16). E számadáskivonatokat egyikét közzétettem a kamaraszámadások tételei közt a 392. lap. 1. jegyzetében, a többi említés a következő:

Wolfgang Prawn gaber Caspar sein schreiber anno sexagesimo septimo (1467).

Pargelt mitsambt der juden gelt facit 28 ₰ 6 β 18 ḡ. Szkv. 122. Vermerkt das innemen der dritten gab in anno sexagesimo septimo (1467)... und ist geschehen am pfinstag in der vasten vor oculi anno domini sexagesimo octavo (1468 március 17).

Enphangen ausserhalb der gab:

... von Jacob jud von Passaw facit 10 fl. Szkv. 129.

Hanns Kochaim dreisker zu Kerlbürg (Oroszvár) 1453°.

Expositorum:

Darnach hat er verraitt an ainer zettel ausgangen von hern Ludwig Kunigsuelder und Albrecht dem Gailsam von des Jorg juden wegen zu Ofen 10 fl auri. Szkv. 242.

Végül kedves kötelességemet teljesítem, amikor hálás köszönetemet fejezem ki dr. Schmidt Henrik szegedi egyetemi tanár úrnak a glossarium szíves átnézéséért és ennek kapcsán adott nagybecsű és nagyon értékes útmutatásaiért, továbbá dr. Faust Ovidius levéltári igazgató úrnak és Mergl Ernesztina kisasszony levéltári tisztviselőnőnek a Zsidóutca telekkönyvi lapjai fényképeinek készséges és önzetlen elkészítéséért s végül Mandl Bernát igazgató úrnak a zsidónevek szakszerű magyarázatáért.

Budapest, 1937. évi december havában.

Kováts Ferenc.

BEVEZETÉS

A gazdaságtörténet forrásainak legfontosabbjai és legtanulságosabbjai azok, amelyek mennyiségi adatokra vonatkoznak és adatmennyiségeket tartalmaznak. Ez az állítás nem szójáték, sem szellemeskedés. Minden gazdasági tevékenységnek ugyanis egyetlen célja, hogy kifejtésével birtokába helyezkedjünk azoknak az anyagi eszközöknek, amelyek múlhatatlanul szükségesek a mindenkori társadalmi kultúrszintnek megfelelő egyéni és faji lét fenntartására. Amikor feltárni kívánjuk e kérdésnek a múltban sikeresen végbement megoldását, kutatván a gazdálkodás lefolytatásának történetét, akkor kétségtelen, hogy erre a vállalkozásra elsősorban — amennyiben olyanokkal rendelkezünk — azokat az adatokat kell felkutatnunk és felhasználnunk, amelyek gazdálkodó emberek elhelyezkedésére és együttélésére, javak termelésére és fogyasztására, segéd-eszközök és berendezések megteremtésére és használatára, emberi munka alkalmazására és kifejtésére, pénz forgalmára és felhalmozására, értékek meghatározására és cseréjére, mint megannyi, mennyiségekkel kifejezhető és kifejezendő, jelenségekre vonatkoznak, vagyis amelyek mennyiségi adatok s amelyek egyúttal oly mennyiségben állanak rendelkezésünkre, hogy egyrészt elkerülhessük az elszigetelt, egyedi és egyszeri adatok felhasználásával járó hibákat, másrészt pedig világos képet alkothassunk magunknak a gazdasági tevékenység mennyiségi s így egyúttal a létfenntartás megoldásának minőségi eredményéről. Nem elég, hogy megtudjuk, hogy valamikor valahol búzát termeltek, de meg kell tudnunk, hacsak lehet, hogy általános és viszonylagos értelemben véve mennyi búzát hányan és hány

ember (háztartás) számára termeltek s hogy mily szerep, mily fontosság jutott ennek a termelésnek a gazdasági végcél elérése szempontjából. Nem elég, hogy megtudjuk, hogy valamikor mily árukkal hol és hová kereskedtünk, de meg kell tudnunk, hacsak lehet, hogy mily minőségű és mennyiségű volt az az árufolyam, amely két vidék, vagy két ország, vagy két világrész közt hőmpölygött állandóan vagy időszakosan, s hogy mennyivel járult hozzá ez az áru-folyam az egymással kereskedő társadalmak gazdálkodása eredményének biztosításához és fokozásához.

A későközépkorban, a fejlett városgazdaság korában, amelyben oly fontos szerep jutott hazánknak a középeurópai korai kapitalizmus kialakulása és megizmosodása körül,¹⁾ a zsidóság gazdaságtörténetének mennyiségi adatai elsősorban, szinte kizárólagosan, pénzösszegek. E pénzösszegek nagyjából zsidó hitelezőknek járó pénzkövetelések összegei. Egészen bizonyos, hogy sok ezer volt az ily követelésekről a 14. század második felétől kezdve a mohácsi vészig terjedő idő alatt magyarországi adósoktól kiállított oklevelek száma,²⁾ amelyek azonban rendkívül gyér számban maradtak fenn napjainkra annak az általánosan elterjedt szokásnak következtében, hogy megsemmisítették az ilyen okleveleket a tartozás kiegyenlítése alkalmával.

¹⁾ V. ö. „A magyar arany világtörténelmi jelentősége és kereskedelmi összeköttetései a Nyugattal a középkorban” (*Történelmi Szemle* 1922. évfolyam, 104—143) és „Korakapitalisztikus gazdasági válság Magyarországon I. Mátyás király uralkodása elején” című értekezéseimet. utóbbit a sajtó alatt lévő *Mahler Ede-Emlékkönyvben*, továbbá *Lederer Emma: A középkori pénzüzetek története Magyarországon (1000[!]-1458)*. Budapest 1932 é. munkának második-hatodik fejezetében kivonatolt és idézett forrásanyagot, amely megdönti szerzőnek léves felfogását a korai kapitalizmusnak nemlétezéséről a középkorban (u. o. 11). Az, amit szerző „fejlett pénzgazdaságnak” nevez, nem más, mint korai kapitalizmus.

²⁾ Nem számítva azokat a tartozásokat, amelyekről nem állítottak ki szabályszerű okleveleket, hanem amelyeket az adósok papírszeleteken („*auf cedeln*“ itt 415, 417 stb.) ismertek el, vagy amelyeket halóság vagy hitelezők (város-)könyvekbe („*in alten oder neuen buecheren*“ u. o.) vagy lajstromokba („*auf registeren*“ u. o.) jegyezték fel.

Hiányos és hibás képet alkotnánk magunknak a magyarországi zsidók későközépkori kereseti viszonyairól, ha az eddig megismert és közzétett hetvenöt adóslevél adatai alapján vázolnók pénzkereskedelmi tevékenységüket. Kétségtelen, hogy szószerint áll a magyarországi zsidóságra az, amit *Neumann*³⁾ mond a németországról, vagyis, hogy a zsidóság a *későközépkorban* nálunk is főleg kölcsönadásból élt. Ezt azonban nem bizonyítják kellőképpen a fennmaradt oklevelek, de annál inkább és meggyőzően a pozsonyi városkönyvek valóságosan tömeges feljegyzései.⁴⁾ Csakis ezeknek a feljegyzéseknek vizsgálata alapján alkothatunk magunknak megbízható képet a pozsonyi zsidóság tipikus példájából a magyarországi zsidóság gazdasági helyzetéről és kereseti viszonyairól, csakis ezeknek a feljegyzéseknek elemzése kapcsán értékelhetjük kellőképpen a fennmaradt okleveles anyagot is.

Nem tartom feladatommak, hogy részletesen kutassam fel és kimerítően adjam elő a pozsonyi zsidóság későközépkori gazdaságtörténetét. Itt, egy oklevélkiadás kötetje bevezetésében, csak kiegészíteni és összefoglalni kívánom azt a magyarázatot, amelyet adtam a városkönyvi feljegyzéseknek több mint nyolcszáz felvilágosító jegyzetében. Az okleveles anyag vizsgálatát különösen két kérdéscsoport irányában kívánom kiegészíteni. A kérdések egyik csoportja vonatkozik a pozsonyi zsidótelep („ghetto”) helyének s a telepen élt zsidóság háztartásai és lélekszámának meghatározására, a másik a zsidó pénzkereskedelem egyes ágaira (ügyleteire) s e kereskedelem méltatására a zsidókereset szempontjából egyfelől, valamint a keresztény lakosság gazdasági viszonyaira gyakorolt hatása szempontjából másfelől.

³⁾ V. ö. fejtegetéseimet a *Klebensberg-Emlékkönyvben* (Budapest 1925) közzétett és „A pozsonyi zsidókönyvtörredék 1498—1503” c. értekezésemben (331—346), és *Neumann* munkájának idézetét ott 340.

⁴⁾ Az e kötetben közzétett városkönyvi feljegyzések száma 1649, amelyek javarésze, 1203, a telekkönyvi feljegyzésekre jut. Ezekből azonban le kell vonni 435 feljegyzést, amely megisméli a birtoklapokon a regestákat, illetve azokra hivatkozik, úgyhogy a számbavehető feljegyzések száma 1214, a telekkönyvi feljegyzéseké pedig 766.

Ezek oly kérdéscsoportok, amelyekre való felelés megnyitja az utat a magyarországi későközépkori zsidóság gazdasági helyzetének és gazdasági szerepének megértésére anélkül, hogy most már feleslegessé válnék belterjesebb és mélyebben szántó kutatások lefolytatása, amelyeknek közzététele azonban nem e helyre való.

A magyarországi zsidótelepek nagyságának s az azokban élt zsidóság lélekszámának kérdésével első ízben és kimerítően *Kohn Sámuel* foglalkozott, aki e kérdésnek szentelte úttörő munkájának egyik függelékét.⁵⁾ Ő egykorú tudósításokból levont következtetések alapján Buda zsidóságának lélekszámát közvetlenül a mohácsi vész előtt háromezerre teszi, Sopron zsidóságát pedig a soproni tanácsnak egykorú beadványa alapján ötszázra.⁶⁾ Arra, hogy ezek a számok mennyire túlzottan nagyok és nagyságuk mennyire nem

⁵⁾ *Kohn S. A zsidók története Magyarországon I. (Budapest 1884.), XI. függelék: Magyarország zsidó közösségeinek s a magyarországi zsidóságnak létszáma a mohácsi vész előtt. (393—397. l.)*

⁶⁾ Az újabb kutatások nyomán helyesbítendők azok a számadatok, amelyeket *Kohn* a későközépkori hazai zsidóság lélekszámának (approximativ) kiszámításánál használt fel. Ez áll mindenekelőtt a budai zsidóság számviszonyaira, arra az olasz tudósításra, hogy a zsidók Budán (a mai várban) a városnak egy negyedrészt foglalták el (helyes: egy városnegyedet, amely nem negyedrésze a város területének vagy telkei számának!), továbbá, hogy Budáról a törökök 2500 zsidót hurcoltak el. Vonatkozik ez a soproni adat idézetére is, mert a városi tanács idézett beadványa nem 1527-ben, de 1528-ban kelt, abban nem négyszáz zsidót említ a tanács, de „uber vierdahlbhundert juden alt und jung“, vagyis több, mint 350-et. V. ö. a *MHJ* I. 393. lapján közzétett oklevél szövegét. Helyesbítendő továbbá *Kohn*nak az az érvelése, hogy úgy értendő a soproni tanács jelentése a zsidók 16 házáról (most *MHJ* I. 343), hogy „itt a ház-on több közös udvarral bíró házat, házcsoporthoz kell érteni“ (i. m. 395), mert az oklevél „area“ és „curia“ szavai a zsidóknak eredetileg négyben megállapított házaira vonatkoznak. Ennyit, vagyis négy házat vagy telket (area) vagy udvart (curia) bírhattak jogszerűen a zsidók Sopronban, akik azonban exodusuk előtt tényleg 16 házban laktak. Ha egyesek a 16 ház közül „házcsoporthoz“ lettek volna, úgy ezt a körülményt feltétlenül kiemelte volna a soproni tanács, amely a lehető legrikítóbb színekben iparkodott festeni a zsidók nagy számának és uzsoráskodásuknak következményeit.

felelhet meg a történeti valóságnak, ráeszmélünk akkor, ha összevetjük azokat Buda és Sopron keresztény lakosságának a számával és megállapítjuk, hogy *Kohn* számításainak helyessége esetében mily nagy lett volna ezekben a városokban a zsidóság későközépkori számaránya. A középkor végén Buda össznépeességét legfeljebb 8000 főre becsülhetjük,¹⁾ Sopronét pedig szintén legfeljebb 3500 fő-

¹⁾ V. ö. *Salamon Ferenc*, Budapest története II. (Budapest 1885). 555. A nyolcezeres számhoz olyképen jut *Salamon*, hogy feltételezi, hogy a török hódoltság előtt annyi ház állt Budán (a Várban), mint amennyit számbavettek Budavár visszafoglalása után. Ez időtájt, vagyis 1687-ben „a királyi várat és templomokat oda nem számítván” ... „egy részletes térképen 388 házat vagy háztelket számítlunk.” 1851-ben ugyan az i. m. fenti helyén közölt adatok szerint Budán (a Várban) 228 ház állt csak a királyi palotával együtt, Budavár lakossága pedig *a katonasággal együtt* 1850-ben 5000 fő volt. A középkorban, amikor állítólag 160 házzal több állt Budán, mint 1851-ben, véleménye szerint „a lelkek számát nem tehetjük többre 8000 léleknél” (!!). Összehasonlításul: Pozsony bellerületén (a városfalakon belül, ami megfelel a budai várnak) a telekkönyv szerkesztése idejében állt 176 polgárház, körülbelül 30 más épület (királyi, városi házak, egyházi javadalmas épületek, templomok, lakott várostornyak stb.), s végül a Zsidóutcában (a zsinagógával együtt) 13 ház. A polgári háztartások száma volt 1435-ben 332, 1452-ben pedig 351, a zsidó háztartások száma 27, ill. 33, s az egyéb épületekben lakó személyek (világi papok, szerzetesek, apácák, városi szolgaszemélyzet, zsoldosok stb.) számát mindkét időponthoz 200-ra becsülöm. Nagyon magas átlagképen egy háztartásra 5 és 7 személyt számítva, élt 1435-ben polgári keresztény háztartásokban 1660, egyéb keresztény 200, zsidó 189, összesen 2049, 1452-ben polgári keresztény háztartásokban 1755, egyéb keresztény 200 és zsidó 231, összesen 2186 személy. Egészben vagy részben lakás céljaira szolgáló egy épületre (amelyeknek száma kerekben 200) jutott 1435-ben 10, 1452-ben pedig közel 11 személy (Nürnbergben 1430. évben egy lakható épületre 6 személy jutott, lsd. tovább). A budavári 388 házra, összegezve keresztényt és zsidót, a középkorban 3900—4000 lakos juthatott volna a pozsonyi analógia alapján, ha ott abban az időben egyáltalán ennyi ház állt volna, amit azonban joggal kétségbevonhatunk. Egészen bizonyos, hogy a Pozsony bellerületénél sokkal kisebb területű Budavárban *legfeljebb* 150—200 ház állt a mohácsi vész előtti korban, s hogy a király udvartartásához tartozó személyekkel, a nemességgel és a papsággal együtt nem élt ott több személy, mint *legfeljebb* 2300—2500. Ellenben kétségtelen, hogy kétszerannyian éltek a budai külvárosokban (Pozsony-

re.⁸⁾ *Kohn* becslése alapján a zsidóság a középkori Budán nem kevesebb lett volna, mint az összlakosságnak 37·50%-a, Sopronban pedig annak 14·29%-a. Talán szükségtelen közelebbről kifejtenem, hogy mily lehetetlen egy ily magas arányszám, csak pontos számításokon alapuló példaképen felemlítem, hogy a népes és gazdag Nürnberg városában 1449-ben az összlakosság lélekszáma 18.171 és 18.988 közt alakult meg, mely számokban a zsidók lélekszáma 150—155-tel szerepel. Nürnbergben a zsidóság tehát nem tette ki a lakosságnak még egy százalékát sem (pontos arányszám 0·82—0·83%).⁹⁾ Kétségtelen, hogy hazánkban a zsidótelepek lélekszáma aránylag nagyobb volt, mint Németországban, s hogy ez az arányszám annál nagyobb volt rendszerint, minél kisebb volt a zsidókat befogadó város össznépeességének száma. Hazánk városai a középkorban meglehetősen kicsinyek voltak. Egyikük sem érte el a tízezres lélekszámot. A zsidótelepen, ha az önálló egyházközséget alkotott, mint Budán, Pozsonyban, Sopronban stb., egyrészt nem élhetett

ban a külvárosi háztartások száma 1435-ben 550, 1452-ben 680, 2750 és 3400 személlyel, amelyhez hozzászámoltok a királyi és városi épületek személyzete, valamint az Erzsébet-kolostor és a két kórház lakosai címén 50 személyt, úgy hogy az összes lélekszám a külvárosokban 2850—3450 személy). Így tényleg 8000-hez közel juthatott Buda lakosságának lélekszáma (7500).

⁸⁾ Sopron minden időben jóval kisebb volt, mint Pozsony, amelynek lakossága a későközépkorban nem haladta meg az 5500-as maximumot. Így feltétlenül áll, hogy ugyanakkor Sopron lakossága kellett 4000 léleknél is jóval kevesebb legyen, a 3500-as szám minden bizonnyal maximum.

⁹⁾ V. ö. *Sander Paul*. Die reichsstädtische Haushaltung Nürnbergs. Leipzig 1902, 902—910. Nürnberg összlakossága 1430-ban 3556 házban lakott, amelyekben 15.488 12 évesnél idősebb lakost írtak össze, vagyis átlagban 100 házra 435 ily korú lakos jutott. A gyermekek számával kiegészítve *Sander* számításai alapján Nürnberg lakosságát, e város házaiban 21.660 személy lakott összesen, 100 házra tehát átlagban 609 személy jutott. Ugyanott az összefrít 14.488 lakos közül adófizető 5296 személy volt, jutott tehát egy adófizetőre 3 tizenkét évesnél idősebb, a gyermekekkel együtt pedig valamivel több, mint 4 személy, 100 házra pedig 149 adófizető. Pozsonyban átlag sokkal több adófizető és személy jutott egy házra, mint Nürnbergben.

bizonyos számnál kevesebb család, másrészt hazánkban viszonylagosan is kevesebb helyen laktak zsidók, mint Németországban (viszont sokkal népesebbek voltak az ausztriai zsidótelepek: Bécs, Bécsújhely stb.). Így nálunk a későközépkorban kevesebb, de népesebb gócpontokba tömörült a zsidóság. Mindamellettt azonban a zsidóság lélekszámának aránya nem emelkedhetett a városok össznépességének egy pár (3—6) százaléka fölé, és az oly arányszámok, mint amelyek következnek az újabb gazdaságtörténeti kutatások eredményeképpen megbízhatatlannak bizonyult egykorú számadatok felhasználásából, mindenképen a kultúrtörténet mondái közé tartoznak.¹⁰⁾

A középkori zsidótelepek nagyságának érzékeltetésére két adatsorporttal rendelkezünk. Az egyik csoport a zsidó háztartások vagy a zsidó adófizetők számáról tudósít bennünket, a másik azoknak az épületeknek a számáról, amelyek a zsidótelepeken állottak. Mindkét adatsorportból megfelelő szorzók alkalmazásával több-kevesebb pontossággal számíthatjuk ki a zsidótelepek lélekszámát az adatok időpontjaiban. Semmikép sem használhatjuk fel azonban a zsidóság lélekszámáról közvetlenül szóló egy-

¹⁰⁾ Ha ugyan ma már nem fogadhatjuk el *Kohn* lélekszámbecsléseit, mert az újabb történetstatistikai művek megjelenése óta tudjuk, hogy mily megbízhatatlanok azok az egykorú számadatok, amelyek nem alapszanak pontos számlálásokon, ez a megállapítás semmikép sem kisebbítheti *Kohn* tudományos érdemeit és nem szállítja le munkájának maradandó értékét. Nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a fentemlített munkák sorozatát megindító első standardművek, ú. m. *Bücher* alapvető munkája Majna melletti Frankfurt középkori népességéről (*Die Bevölkerung von Frankfurt a. M. im XIV. und XV. Jahrhundert*. Tübingen 1886) és *Lamprecht* történetstatistikai vizsgálatai a Moselvidék középkori gazdasági viszonyairól (*Deutsches Wirtschaftsleben im Mittelalter*. Leipzig 1886) teljes két évvel jelentek meg *Kohn* munkája után. — Kuriozumképen megemlítem, hogy *Ortway* (Pozsony város története II. 2. [1898] 283) nemcsak csatlakozik *Kohn* véleményéhez, hanem bizonyos tekintetben túllépti azt, mert míg *Kohn* Pozsony középkori zsidóságának számát nyolcszázra becsüli, addig *Ortway* becslése szerint 8—900 zsidó lakott a középkori Pozsonyban, pedig *Ortway* más forrást nem használt fel becslésének megalapozására, mint *Kohn* könyvét.

korú adatokat, amelyek, amint azt előzően kimutattuk, naiv (Buda) vagy tudatos (Sopron) túlzások.

Pozsony zsidóságát mindkét adatesoport alapján több-ízben vehetjük számba. A pozsonyi adatok alapján azonban más igen fontos megállapításokhoz is jutunk, mint a zsidótelep nagyságának és lélekszámának kiszámításához. A topográfiai adatok felvilágosítanak bennünket arról, hogy Pozsonyban egymásután *legalább* két zsidótelep, valószínűen azonban több, állt fenn a középkorban. A zsidó adófizetőknek több ízben történt lajstrombavétele pedig arról tájékoztat bennünket, hogy igen változó nagyságú volt különböző időpontokban a pozsonyi zsidóság száma, s hogy e zsidóság telepválloztatása okozatilag összefügg számbeli nagyságának változásával.

A két teljes bizonyossággal megállapítható zsidótelep topografiájának koronatanuja a pozsonyi telekkönyv. Igaz, hogy a pozsonyi zsidóság utolsó középkori telepének, a *Zsidóutcának*, házait a telekkönyv szerkesztéskor kivették a topográfiai sorrendből és elkülönítve jegyezték fel a keresztények lakta házak birtoklapjai után. Rendelkezünk azonban oly forrással, az 1415. évi adókönyvvel, amely korábbi keltű, mint a *Zsidóutca* keletkezése, s amelyben a későbbi *Zsidóutcának* még keresztények lakta házai topográfiai sorrendben következnek egymásután a többi keresztény ház sorában. Ebben az adókönyvben kiemelték továbbá a sorrendből és lakóinak felsorolásával az adókönyv végére helyezték az akkori zsidótelepnek, a *Zsidóudvarnak*, a házait, amelyeknek topográfiai sorrendjét viszont a telekkönyv és az 1434. évi adókönyv tüntetik fel. A keresztény háztulajdonosok három (az 1439. évi telekkönyvi, valamint az 1434. és az 1415. évi adókönyvi) sorának szembeállításával feltárjuk a felsorolások hézagait, amelyek 1439. és 1434. évben a *Zsidóutcának*, 1415. évben pedig a *Zsidóudvarnak* házaira vonatkoznak.

1439 ¹⁴⁾	1434	1415
156b domus Leonhart Horndl*	Hanns Prews	Hanns Prews 1 v
156c Sigmund von Teben*	Feytlin 1 v	Veill 2 et
156d Lanng Mert*	Lang Mert	Seydl Glimph 2 et 1 v
157a Larencz Vnger*	Chunrade Peiser 1 et	Hanns Kűpodem 1 et
Judengasse		Chuncz Leinbaterynn 2 et 1 v
		Wentzla Kramer
		Peter Kulber
		domus Martini deci- matoris 2 et
		Simon Hunger
		Peter Flochperger
		Wolfel carnifex
		relicia Nycolay de Teben

¹⁴⁾ A baloldali hasámban a telekkönyv (Sb) háztulajdonosait sorolom fel a könyv szerkesztése korából (1439), nevük elé írván a birtoklapok számait. A csillaggal megjelölt házak azok, amelyek később vétel útján hozzákerültek a Zsidóutcához, v. ö. e kötetben 340—342. Ezeken kívül még csak egy ilyen házat találunk, amely az itteni felsorolásban nem szerepel (155b). A középső és a jobb hasámban adom az 1434. évi és az 1415. évi adókönyvnek „item” szavával megjelölt és a birtoklapos tulajdonosokkal azonos háztulajdonosok sorát. Az e háztulajdonosok után írt számok jelölik a lakóknak („et”) és a ház pincéjében bort elhelyezőknek („v”) számát. V. ö. idevágóan Városi adózás c. munkám (Pozsony 1900) 39—45. lapjait. Ott hasonló módon közzétettem a pozsonyi belváros második részének összes házait, de csak a telekkönyv és az 1434. évi adókönyv adatai alapján.

1439	1434	1415
157b domus parochialis ecclesie secti Lau- rencii*	domus plebani secti Laurentii	Guldein Jorig ¹²⁾
157c Cristan von Rab	Cristan von Rab 2 et	Huppel Janusch 1 et
157d domus domini regis	domus Haraburu(!)	(Gweltel)
158a domus Lodovici Kunixfelder et Leonhardi Horndl	Jacob Walich 1 et	(Dietl Leinwater 1 et)
158b domus Anne Tra- latschin	Allodium Trala- schin	media domus Andre Treletsch
158c Cuntz Rawscher schuester	Rawscher schuster 1 et	} et media domus Andre de Schuta 1 et Andreas de Schuta 1 et
158d Rÿne Peter	Rÿne Peter 4 et	
159a domus Hans Eylawssemrokch	Anthonn Zuez	
159b Andre Kâser	Andre Kaser 2 et	Dietl carnifex
159c Hanns Ambser	Hainreich Cren 2 et	Hans Steirer 2 et
159d Wentzlab Stümpfel	Jost Spieglin	Jöchel ¹³⁾
160a Hanns Semft	Hanns Karner 3 et 1 v	Hanns Kerdner 2 et

¹²⁾ V. ö. *Kleines Gozteichnamszechbuch* 1426—1429 közt: Item Guldein Jorig dient 1 ƒ 8 novos ewige dinst, awer zu disem mal nach der stat aufsatzung geit er 2 ƒ 8 ohlains geltz von seinem haus, gelegen hinder den fleischakkern ainthalb zenechst Niclas haus von Teben, anderthalb zenechst Huppel Janusch haus bei Sand Laurentzen-
tor. — Késöbbi toldás: *Domus plebani ad sanctum Laurentium*.

¹³⁾ V. ö. u. o.: Item Johel dient 9 B 8 ewige dinst, awer zu disem mal nach der stat aufsatzung geit er 6 B 8 von dem haus in der Judengassen ainthalben zenechst Hanns Steirer haus und anderthalb zenechst des Gherner haus.

1439	1434	1415
160b Nicklas Järawällar	Nicklas Jarwaler 1 et	(Symacha jud) ¹⁴⁾ (Judenschull)
160c Nicklas Pachrad	Nicklas Pachrad 1 et	Wilhelm scriptor 2 et
160d Johannes Gleibitz	Hans Kwepod(eim) 2 et	domus Scharffenecker 1 et
161a des Hainreich Stengel padstub	balneum Thome Frank 1 et	balneum Thome institoris et domus retro balneum 1 et
161b Hanns Steirer kursner	Michl Eyban 2 et	Erhardt Pelér
161c ain öde hofstat	—	—
161d Hanns Guldin smid	—	domus Parvi Egidij 5 et
162a Thoman Brunner	Erhart Cramer	} Judenhof
162b Jorig Hanutschuster ¹⁵⁾	et Jacob Rymer	
162c Nicklas Sneider	et Niklas Sneider	
162d Hanns Huetter kramer	et Hans Hweter	
163a aber mer Hanns Huetter ¹⁶⁾	et Artnerin	
163b Peter Riemer ¹⁷⁾	Hans Schuster 2 et	

¹⁴⁾ V. ö. e kötetben 63 (1416): Hainreich Lедrer kifizeti Symacha zsidónak annak a háznak a vételárát, *das do gelegen ist in der stat zu Prespurg einthalben Hannsen des Kerdner haus und anderthalben zunegst der judenschull*. Ez a két ház 1415-ben épp oly kevésbé szerepelhetett az adókönyv keresztény részében, mint a Zsidóudvar.

¹⁵⁾ Ugyanennek a háznak a birtoklapján olvashatjuk, hogy a háztulajdonos *bleibt schuldig dem Jacob Riemer 6 fl auri, ze bezalen auf weinachten anni XXXVIII* (1438 december 25). Ez a tartozás feltétlenül vételármaradék.

¹⁶⁾ Ugyanennek a háznak birtoklapján 1439-ben szolgálomképen feljegyezve: *Item so sol die Ortnerin ir lebtag ir wesen darinne haben*.

¹⁷⁾ A pozsonyi polgári kórháznak 1441. évben kelt jövedelem-

összeírásában a 162a—163b sz. a. telekkönyvezett házak öröklését a következőképen jegyezték be (*Spitalbuch Fol. LXXIa és LXXIb*):

Item von erst der Judenhof

- (Sb. 162a) Item Thoma von Brün dint 5 B 10 Ő Wiener
yeczund Jacob Romer
- (Sb. 162b) Item Jorig Hantschuster dint 80 Ő Wiener
yeczund Ruspekch
- (Sb. 162c) Niklas Sneider dint von seinem haus
yeczund Hanns Kuersner von 5 B 10 Ő Wiener
Lewpoldsdorff
Jacob Riemer
- (Sb. 162d) Item Peter Kadinger von Papa dint 5 B 10 Ő Wiener
yeczund Ruspekch
- (Sb. 163a) Item Thoman Ruspek dint 5 B 10 Ő Wiener
- (Sb. 163b) Item Peter Riemer dint von seinem haus
5 B 10 Ő Wiener
yeczund Hanns Gerner

E hat ház birtoklapjainak tulajdonosrovata a következő:

(Sb. 162a) 1439—1447 *Thoman Brunner*, 1447—1453 *Thoman Ruspekch*, 1453—1473 *Jacob Riemer* Balpurgis uxor, 1473—1490 Hanns Riemer sneider Marta uxor és 1490—Barbara filia des Hans sneider im Judenhof. (Sb. 162b) 1439—1444 *Jorig Hanntschuster*, 1444—1472 *Thoman Ruspekch*, 1472—1490 Hanns Riemer sneyder Marta uxor és 1490—Barbara filia des Hans sneider im Judenhof. (Sb. 162c) 1439—1446 *Nicklas Sneider*, 1446—1472 *Hanns Kursner* Katerina uxor, onnan mint előbb. (Sb. 162d) 1439—1439 Hanns Huetter kramer, 1439—1440 Nicklas Purghard und Katherina sein swester, 1440—1467 *Peter Kadinger*, 1467—1470 Hanns Wolleb Margareta uxor, 1470—1483 Hanns Riemer sneider Martha uxor, 1483—1489 Hanns Kirchperger Anna uxor és 1489—Michel Smid. (Sb. 163a) 1439—1439 Hanns Huetter, 1439—1440 Niclas Purghard und Katherina sein swester, 1440—1440 Gotz kramer et Anna uxor, 1440—1460 *Taman Ruspekch*, 1460—1474 Wenczla Kürsner Magdalena uxor, 1474—1482 Andre Riemer Barbara uxor, 1482—1485 Cristina Hodusch Januschin, 1485—1489 Hanns (Riemer) sneider im Judenhof Martha uxor, 1489—Michel Smid. (Sb. 163b) 1439—1454 *Peter Riemer*, 1454—1491 *Hanns Gnem* Barbara uxor, 1491—1493 Wolfgang Rüpel Ewfemia uxor, 1493—Jörg Ekcher Anna uxor.

Hans Riemer „sneider im Judenhof“, aki egy ideig ötöt bírt a hat ház közül, 1487. évben alkotott végrendeletében (Vkv. 212—213) a következőképen intézkedik a megmaradt négy házról: Das zymer in dem Judenhof... (Sb. 163a) sullen meine geschefftherren verkauffen... Darnach meiner tochter Barbara schaff ich das vorder zymer im Judenhof an der gassen (Sb. 162a) ledig und frey, ausgenommen den dienst

1439	1434	1415
163c Lewpold Riemer	Lewpolt Ryemer ¹⁸⁾	Symon Brünner 1 et
163d Vlreich Satler	Vlreich Satler 1 et	Chuncz Hebenstreit 5 et
164a domus capelle Cor- poris Christi	domus Cunradi ca- pellani Corporis Xpi	domus capelle Ventur 1 et 1 v

Azok a házak, amelyeknek 1415., 1434. és 1439. évi tulajdonosait itt egymás mellé állítottuk, a Zsidóutcához tartozók (156b—157b) kivételével alkották egy részét a

in das spital hie jerlich zu S. Jörgentag 5 B 10 Ő zu dienn; und das zymmer neben dem yetzbelmelten vordern zymmer gelegen (Sb. 162b) schaff ich auch derselben meiner tochter Barbara, davon jerlich 80 Ő zinn in das spital hie zu geben. Und mer schaff ich ir ain Őds zymmer händen an der stat mauer gelegen (Sb. 162c), davon jerlich 5 B 10 Ő zu geben in das spital. (Közzétéve ZSavStift. Germ. Abt. XL. 21.) A „zimmer“ szó eredeti jelentésében fordítandó, vagyis épületnek (fából vagy keretesen fából és téglából = *jachwerk*), v. ö. a glossariumban idézett szótárak közül Schm.-Fr. II. 1123. és Lex. III. 1116 (s. v. zimber). A kórház a következőképen jutott ezeknek az örökbéreknek a birtokába: 1374. évben *Nykusch weylent heren Jacobs dez richter sun ze Prespurch*, Jakab bíró fia Pálnak öccse, 110 font Pozsonyban forgó dénárért eladta Jans Poll pozsonyi polgárnak azt a 11 font dénár összegű örökös évbért, „*die do ligent auf dem Judenhof, der do leit in der stat ze Prespurch zenest Vlreichs dez Chürsner haus und anderthalben zenest Vlreichs dez Swertfúrben haus, daz do weylent und ee gewesen ist des abtez vom Pleys.*“ (Részben idézve ZSav. Stift. Germ. Abt. XL. 53.). A vevő 1375. évi végrendeletével ezt az ő örökbérét már örökbéreivel együtt a két kórháznak hagyta (*Leiderer*. Középk. Pénzüzl. i. m. 253]. 1395—1401. évek közt, amikor a régi magyar pénz (a Pozsonyban forgó pénz) az újnak csak egy harmadát érte, konvertálták Pozsonyban az örökbéreket 3:1 arányban, s így lett a 11 font dénárból annak egy harmad része, vagyis 880 dénár.

¹⁸⁾ 1427-ben már átköltöztek a zsidók a Zsidóutca-ba, mert egy ebben az évben kelt felvállás Keresztényudvarnak nevezi a Zsidóudvart: Es ist fur uns kumen in unsern rat Leupold Ryemer unser mitburger und hat... bekant..., das das halbtail des hauss gelegen in unser stat neben Vlreichs Satlers haus und neben der Christen hof ist recht und redleichen des Peter und Pauls seiner steufsün... Actum anno domini etc. XXVII feria sexta post divisionis apostolorum (1427 július 18). — *Prot. Act.* 208.

Hosszúutca Duna- vagy helyesebben városfalmelletti sorának.¹⁹⁾ A szembesítés világosan azt mutatja, hogy a Zsidóudvar egészen máshol, a Belvárosnak egészen más helyén, a Halászkapu mellett, feküdt, mint a Lőrincskapu közelében elterülő Zsidóutca, továbbá pedig arról világosít fel minket, hogy korábban a Zsidóudvar ép úgy ki volt véve a keresztények lakta házak sorából, mint később a Zsidóutca, vagyis más szóval, hogy a pozsonyi zsidótelep korábban a Zsidóudvarral, későbbben pedig a Zsidóutcával volt azonos. Ép oly kétségtelen, hogy a zsidóknak átköltözése a Zsidóudvarból a Zsidóutcába 1415. és 1434. évek közt ment végbe. 1415. évben még a Zsidóudvarban laknak, amely házcsoporthoz ennél fogva kimaradt az 1415. évi adókönyvből, míg az az 1434. évi adókönyvbe már belekerült, amelyből viszont kimaradt az új zsidótelep, a Zsidóutca házsora. Okleveles emlékeinkből tudjuk azt is, hogy mikor szerezték meg a zsidók a Zsidóudvart: 1368. évben, röviddel a számkivetésből való visszatérésük után.²⁰⁾ Érdekes és fontos ennél az adásvételnél, hogy a vétel tárgyát már akkor nevezték zsidóudvarnak, amiből t. i. az következik.

¹⁹⁾ Pozsony belvárosának második része (az adókönyvekben: quarta pars civitatis, a telekkönyvben: in der stat des andern tails) magában foglalta a Belváros keleti és déli részét a Nyergesutcától keletre és a Lakatosutcától délre. Oda tartozott az egész Hosszúutca, a Főtér, beleértve a később külön így nevezett Franciskánusteret, továbbá a Főtértől keletre elterülő nagy teret, amelyen a középkorban a kenyér- és búspadok (a pékek és mészárosok székei) állottak, s mely teret keleten szegélyező házak hátulsó falaikkal már a Zsidóutcába értek, s végül ez a Zsidóutca. A telekkönyvi számozás sorrendje: a számozás a Hosszúutcának a Venturutea sarkától a Lőrincskapuig terjedő északi vagyis a Főtér felőli házsorával (144a-147b) kezdődik, azután következnek a Főtér és a mészárszékek terének házai egészen a Zsidóutcaig (147c-157b), s végül a Zsidóutca házainak elhagyásával a Hosszúutca déli (városfalmelletti vagy Duna melletti) házsorának házai a Lőrincskaputól a Vödrici kapuig (157c-167c). A Zsidóutca házainak telekkönyvi birtoklapjai a keresztények lakta házakéitól elkülönítve következnek a keresztények lakta házak birtoklapjai után (168a-171a, ebben a kötetben festsímlékekkel közzététel 325—339).

²⁰⁾ *MII* I. 77—78.

hogy ezt a házcsoporthat vagy udvart már hosszabb ideje lakták zsidók. Miután nem mult el oly hosszú idő visszatérésük²¹⁾ és a vétel időpontjai közt, amely alatt közkeletűvé válhatott volna egy ilyen elnevezés, több mint valószínű, hogy ebben az udvarban laktak zsidók már kiutasításuk éve, vagyis 1360. év előtt. Ennek a következtetésnek egy másik támpontja a fentidézett 1374. évi oklevél,²²⁾ amelyben annak az említését találjuk, hogy a Zsidóudvarral szomszédos egyik ház azelőtt a pilisi apát tulajdona volt. Nem fogunk nagyon tévedni, ha azonosítjuk a pilisi apátnak ezt a házát avval a „kis rendházzal“ . . . „melyben a szerzetes testvérek vallásos áhítatának végzése céljából egy oratóriumot, vagyis kápolnát rendezett be“ a pilisi apát, aki 1335. évben panasszal élt a római szentszék előtt, hogy a pozsonyi zsidók a kápolna mellé új zsinagógát építettek, amelyben úgy lármáznak, hogy zavarják a szerzetesek ájtatosságát.²³⁾ A pápa helyt adva a panasznak, vizsgálatot rendelt el.²⁴⁾ Alig egy pár hónappal a pápai oklevél kiállítása után Yezzel pozsonyi zsidó lemond a pozsonyi káptalan előtt minden jogigényéről, amelyet támasztott egy peres ügyben „super facto unius fundi curie cum edificiis eius seu una domo in eadem civitate Posoniensi ex opposito domus quondam L. scriptoris in acie, ubi vicus per portam parvam civitatis ducit ad Danubium existens“.²⁵⁾ Ebből a leírásból lehetetlen fel nem ismerni a

²¹⁾ A visszatérés 1362. és 1367. évek közt ment végbe. 1361. évben a király eladományozza a kiűzött zsidók pozsonyi zsinagógáját (*MHJ I. Bevezetés XXXIV*), 1367. évben már említ egy oklevél Pozsonyban lakó zsidót (*Musch judeus commorans in Posonio MHJ I. 73*).

²²⁾ V. ö. fent a 17. sz. jegyzetet.

²³⁾ *Békefi R.* A pilisi apátság története I. (Pécs 1891) 208. Ugyanott megemlíti a szerző, hogy e ház „vel claustrum“ a pilisi hagyomány szerint Pozsonyban a Duna partján feküdt, ami szintén vall a Zsidóudvar szomszédságára, hiszen a Hosszúutcat szegélyező városfal a Halászkapu körül a Duna egyik ágának partján emelkedett.

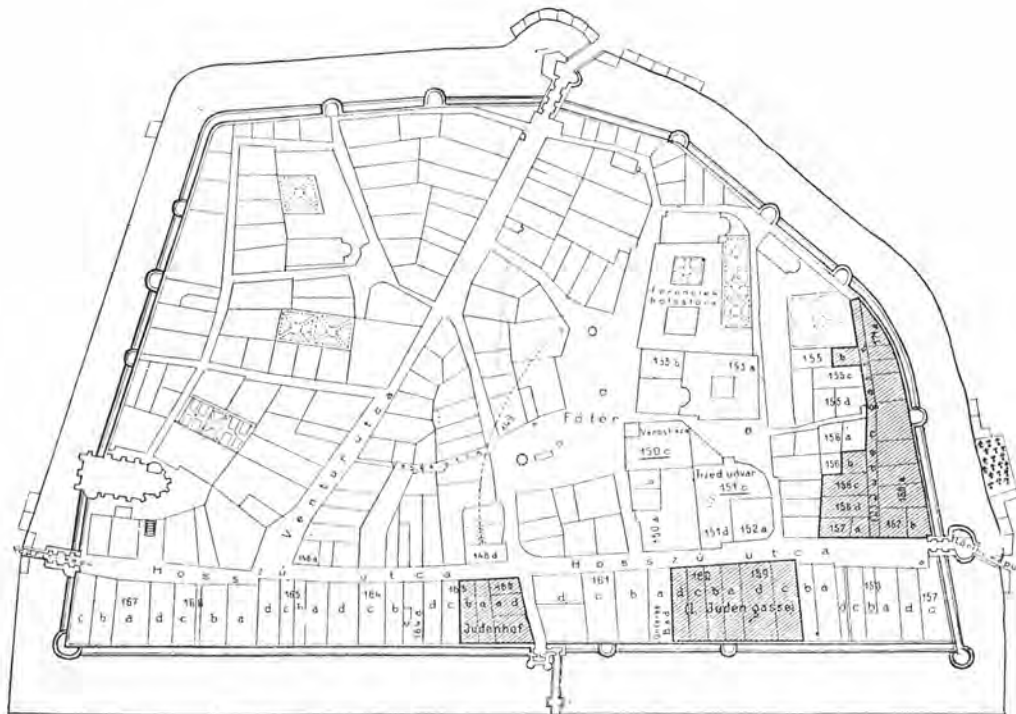
²⁴⁾ *MHJ I.* 62—63.

²⁵⁾ *MHJ II.* 5—6. Lsd. még *Törtl. Tár.* 1911, 133—134 (*Wertner M.* másolatában).

Halászkapu mellett a Halászsok sikátora egyik sarkán fekvő Zsidóudvar,²⁶⁾ az 1374. évi oklevél alapján pedig megértjük az apát ellenszenvét egy neki nem tetsző oly közvetlen szomszédság iránt, mint amilyen szomszédságban feküdtek egymás mellett az apátság pozsonyi rendháza és a Zsidóudvar.

Kétségtelen, hogy 1336-ban új hajlékot kerestek maguknak a pozsonyi zsidók és azt megtalálják azoknak a házaknak a tájékán, amelyek a Halászkapu közelében fekvő „alsó fürdön“ (unteres bad) túl a Hosszúutcának ugyanabban a sorában sorakoztak a Lörinckapu felé. Ezek közt a házak közt épült az új (II.) zsinagóga is, amely a fürdőtől számított harmadik ház után következett a sorban. Ennek a (második) zsidótelepnek az emlékét őrizték meg azok az oklevelek, amelyek tanúságot tesznek ennek a környéknek zsidókézből lévő házairól. Trostlein zsidó háza 1395-ben a második ház volt a Zsidóudvar után a fürdő felé s talán azonos avval a pusztai udvartelekekkel (ödehofstat), amelyet a két adókönyv fel nem sorol, a telek-

²⁶⁾ *Ortway*. Pozsony város tört. II. 1. 47: „im czwinger bey dem Vischerthar hinter dem Judenhoff“, *Rakovszky* után idézve az 1455. évi kamaraszámadásból. A Halászkapu közelében álltak a Sb. 161a—d. sz. házak is, v. ö. Wenig Egyednek (= Parvus Egidius az 1415. évi adókönyvben) *Ortway* i. munkájának 46. lapján idézett s 1434-ben kelt végrendeletét: „mein haus da ich inn sicz“ (161d) „und das haus bey der padstuben“ (161a) „bey dem Fischerturlein“ (161b). Azt, hogy a 161b sz. ház a Halászkapu közelében feküdt, bizonyítja továbbá Wagner Péter nejének 1475-ben alkotott végrendelete is: „mein haus gelegen zunegst pey dem Vischertor und neben dem Pälär“ (*Vkv.* 165, *Ortway* i. m. u. o.). Peter Wagner 1474—1481 tulajdonosa a 161b háznak, Ciruos Peler dictus Polcz szakács 1454—1472 tulajdonosa a 161c háznak (a fentemlített 1439-es pusztai teleknek), amelyet a város neki mint szabadalmas szakácsnak adományozott (v. ö. ZSavStift. Gerni. Abt. XL. 36, 4. jegyz.), 1472-től kezdve a ház az ő Borbála nevű leányáé. — Ellenben szemben a Halászkapuvall állt a Hosszúutca északi házsorában Hager Menyhért nyerges háza (148d) az ő 1445-ben alkotott végrendelete szerint: „haus daz gelegen ist... bey dem Vischertor zenachst dez Niclas gurtler (haus) von Papa“ (149a). *Ortway* i. m. u. o.

Pozsony belvárosa a városfalak lebontása előtt. A városi levéltárban őrzött XVIII. századi eredeti térkép kisebbitett mása.

könyv pedig a 161b számú birtoklapra jegyzett fel.²⁷⁾ Symacha zsidó, aki Pozsonyból Kismartonba távozott, 1416-ban nyugtázza azon ház árának kézhezvételét, amely a 160a sz. ház és a zsinagóga közt feküdt.²⁸⁾ A 160a házzal szomszédos 159d sz. házról pedig azt mondja a „kis Ürtestecéhkönyv“ 1426 körül, hogy az a Zsidóutcában fekszik.²⁹⁾ Ez a Zsidóutca azonban semmiképen sem azonos avval a Zsidóutccal, amelybe a zsidók éppen akkortájt hurcolkodtak, amit világosan bizonyít a fenti szembesítés, hanem ez a név korábbi zsidótelepet jelöl meg, azt a telepet, amelyben a zsidók laktak második zsinagógájuk körül 1336—1360 közt.³⁰⁾ Ebben a „régizsidóutcában“ állhatott Merchel zsidó háza is, amely 1388-ban (minden bizonnyal a tulajdonosnak örökösök hátrahagyása nélkül történt elhalálózása miatt) a város akkori urára, Jodokus morva örgrófra szállt, aki azt Tamás gyógyszerésznek adományozta.³¹⁾

Pozsony későközépkori zsidótelepe tehát egymásután háromszor cserélt helyet, mindannyiszor a pozsonyi Belváros második részén belül. Eredetileg, kétségtelenül még a 13. században, vagy még korábban, a Halászkapu köz-

²⁷⁾ E kötet 32—33.

²⁸⁾ E kötet 62. V. ö. továbbá a fenti szembesítést.

²⁹⁾ V. ö. fent a 13. sz. jegyzetet.

³⁰⁾ A kérdéses ház a Hosszúutca déli sorában feküdt körülbelül a későbbi Orsolyautccal szemben, vagyis viszonylagosan távol az 1425. év utáni zsidótelep Zsidóutcájától, amelynek Hosszúutcai kezdete a 157a és 157z házak közt terült el. Úgy, mint 1368-ban is, a 15. század második felében is, Zsidóudvarnak nevezték azt a házcsoporthat, amelyben mindkét esetben évtizedek óta nem lakott zsidó, úgy nevezték Zsidóutcnak 1426 körül azt a zsidótelepet, amelyet a zsidók 1360-ban kénytelenek voltak elhagyni, és amelyből 1416 után egyedül a zsinagóga maradt meg. Ezt a zsinagógát a zsidók minden bizonnyal az új Zsidóutca-ba való költözésük és az ottani zsinagóga felépítése után elidegenítették keresztény polgároknak, akik azt azután lebontották vagy átépítették.

³¹⁾ Az erről szóló oklevelet idézi *Ortvoay* i. m. II. 2, 291 és II. 4, 288 *Rakowsky* oklevélmásolatai után (= *Diplomatarium Posoniense*): „das haus elwenn Merchels des juden zu Prespurg“ (i. m. II. 2. 291). Az eredeti oklevelet nem találtam meg.

vetlen szomszédságában fekvő Zsidóudvarba telepedtek a zsidók, s ott épült az a legrégebb ismert pozsonyi zsinagóga is, amely miatt indult meg az 1335. évi vizsgálat. Első telepükből 1336-ban költöztek át a zsidók a Hosszúutcának déli sorában a Lörinckapu felé fekvő házakba (a „régii Zsidóutcába”), amelyek közt építették fel második zsinagógájukat. Ezt a telepet a zsidók az országból történt kiűzésük alkalmával, 1360-ban hagyták el, a zsinagógát pedig I. Lajos király 1361-ben adományozta orvosának, Ferenc mesternek.³²⁾ Pozsonyba való visszatérésük után, legkésőbb 1367-ben ismét a Zsidóudvarban telepednek meg a zsidók, s 1368-ban meg is vásárolják ezt a házcsoportot, mintán megszűnt ottlétük egykori akadályá, a pilisi apátság szomszédos telepe. Egyben visszavásárolják a korábbi telep zsinagógáját is³³⁾ és használják azt addig, amíg 1425. év táján ismét, de önként, kihurcolkodnak a Zsidóudvarból, hogy későbbközpéri utolsó állomáshelyükre költözzenek, a (második és végleges) Zsidóutcába.³⁴⁾ Ez a lakhelyváltoztatás kétségen kívül összefügg az 1421. évi bécsi zsidóölésből megmenekült osztrák (különösen hainburgi és brucki) zsidók egy részének Pozsonyba költöztésével.³⁵⁾ Hirtelenül túlszűknek bizonyult a nagyon is korlátolt befogadó képességű Zsidóudvar. A zsidóság kénytelen tehát vagy megfelelően kibővíteni eddigi telephelyét, a Zsidóudvart, vagy új és tágasabb telephely után nézni. A Zsidóudvar kibővítése csak igen korlátolt méretek közt és csak a Vödrici kapu irányában volt lehetséges, de arrafelé sem

³²⁾ *MHJ I. Bevezetés XXXIV.*

³³⁾ Ez a legvalószínűbb eset, más okot ugyanis nem találhatunk arra, hogy mért volt a zsinagóga oly messze a Zsidóudvartól.

³⁴⁾ V. ö. fent a 18. sz. jegyzetet. 1427-ben már kelesztények laktak a Zsidóudvarban, ami azonban oly novum volt, hogy kétszer is nevezik ebben az évben ezt a házcsoportot Keresztényudvarnak. A másik említést lsd. *Ortvay* i. m. II. 1. 58.

³⁵⁾ V. ö. Zsigmond királynak Pozsony városához intézett 1421. évben kelt három rendeletét (*MHJ I.* 150—157) Isserl brucki, Hawbel és Áron hainburgi zsidók és néhai Tochterlein („Teyhterl”) hainburgi zsidónő (Trosllein hainburgi zsidó özvegye) követeléseinek behajtása ügyében.

szereshettek volna meg több házat a Zsidóudvar mellett, mint kettőt, mert a harmadik ház alapítványi ház volt kápolnával, tehát elidegeníthetetlen.³⁶⁾ Viszont zárt zsidótelep kiterjesztésének útját állta a Lőrincskapu felé a Zsidóudvar oldalán elhaladó sikátor. Így csak a másik megoldás jöhetett számításba, új telephely megszerzése, ami sikerült is a későbbi Zsidóutca megvételével. Amennyiben az e területen álló házak száma nem szaporodott 1415-től 1425-ig, úgy nyolc egymás mellett sorakozó házat vettek meg a zsidók, amelyekben 1415-ben legalább tizenegy keresztény háztartást írtak össze az adókiivető közegek.³⁷⁾ Ez a házsor csakhamar szükségletének megfelelően építi ki a zsidóság. 1430-ban még nyolc ugyan a zsidóutcai házak száma, amelyekben tíz háztulajdonos (6 egész és 4 fél ház tulajdonosa) lakott, de már 1434-ben a zsidóutcai magánházak száma 10, a háztulajdonosoké 11 (8 egész háznak összesen 7 tulajdonosa, azután 4 fél ház tulajdonosa), és áll már az új zsinagóga, 1439-ben pedig 12 magánház és a zsinagóga került a telekkönyvbe. Miután az 1434. évi adókönyv nemcsak a boradót fizető zsidóknak, hanem az összes zsidó háztartásfőeknek neveit sorolja fel, megismerjük egyúttal, hogy ebben az évben 11 háztulajdonos és 16 lakófél szerepel háztartásfő gyanánt, úgyhogy az összes háztartások száma 27. Szemben a korábbi zsidóteleppel, a Zsidóudvarral, amelyben legfeljebb tizenkét-tizenhárom háztartás férhetett el, több mint kétannyi a Zsidóutca háztartásainak a száma.

A Zsidóutcának kiépítését 1430—1439 közt a következő összehasonlítással kísérlem meg szemlélhetővé tenni:³⁸⁾

³⁶⁾ Ez az alapítványi ház még ma is áll eredeti helyén. Nem tartom kizártnak, hogy e ház, a Bonaventura család Urtestecéh-alapítványának háza a benne lévő kápolnával, azonos a pilisi apátság egykori rendházának egyik részével, amely tehát nemcsak a 163c sz. telken emelkedett, de a 163d és 164a telkeken is. Ez azonban csak feltevés, amelyet ez idő szerint nem támaszthatok alá okleveles adatokkal.

³⁷⁾ 7 háztulajdonos és 4 lakófél, de ha feltesszük, hogy saját házában lakott Márton tizedszedő is, akkor a háztartások száma 12.

³⁸⁾ A bal szélén a telekkönyvi birtoklapok számai. Az első név-

1439	1434	1430
168a Lanng Isserl	Isrl et 3	Lang Iserl et 1
168b Jacob von Ofen	Jacob (2) et 1	? jung Selkman et 1
168c Isserl von Pruckh	Aserl (1) et 1 (= jung Isrl)	—
168d Musschel	Musch von Pret et 1 Mathes et 1 (és v 1)	—
169a Wölflin	alt Wolflin	Wofel
169b Isaac	—	—
169c die Schul	Judenschul et 2	? Eysakyn ? Hawl
169d Jacob von Ofen	Jakl von Ofen	Jakel et 1
170a Tröstlin	Trostl et 2	—
170b Jecklin von Nurm- berg	Jakl judin et 2	Jakel judin van Odenburg et 1
170c Isserl von Budweis	Isrl et 1 Isrl von S. Mertpg et 1	Isrl von Budweys Isrl von S. Mertpg.
170d Prentl	—	—
171a alt Pendettyn	Mathes et 1 (= Pendetin)	Pendettin

De nemcsak az 1434. évi adókönyv, hanem az 1452. évi is az összes zsidó háztartásokat sorolja fel a családfők

sor (1439) a telekkönyv szerkesztése korában feljegyzett tulajdonosok sora (Isd. itt 326—339), a másik két névsor az adókönyvek itemmel jelölt háztulajdonosainak neve (Isd. Városi Adózás c. m. 18—19, és itt 376—377). A sorrend azonos, csak a 168b és 168c házak tulajdonosai fordított sorrendben következnek egymásra az 1434. évi adókönyvben (ezért zárjelben a 2-es és 1-es szám a nevek mögött).

megnevezésével, vagyis nemcsak azokat a személyeket jegyzi fel, akik boradót voltak kötelesek fizetni, hanem a többi háztartás fejeit is.³⁹⁾ 1452-ben 15 háztulajdonost és 18 lakófelet, összesen tehát 33 családfőt (háztartásfőt) írt össze az adókönyv írnoka. Ebben az évben tehát hattal több a zsidó háztartások száma, mint 1434-ben. Megnövekedett a házak száma is, még pedig nemcsak az 1434. évi, hanem az 1439. évi állapottal szemben is. Az 1452. évi adókönyv háztulajdonosainak névsorából megállapíthatjuk, hogy ebben az évben, bár a telekkönyvben ezen időpontig csak a 156d. sz. házat írták zsidó nevére, zsidók megszerezték már részben a 156c és a 157a sz. házakat is.⁴⁰⁾

A két adókönyv alapján megállapíthatjuk, hogy volt 1434-ben zsidóutcai háztulajdonos családfő 11, 1452-ben 15, lakófél (bérelő) 1434-ben 16, 1452-ben 18, zsidóháztartás összesen 1434-ben 27, 1452-ben 33. Ugyanakkor volt keresztény (adóköteles) háztartás 1434-ben 882, 1452-ben 1031, tehát az adókönyvek összes háztartásainak száma 1434-ben 909, 1452-ben 1064. Ezeknek az adatoknak alapján olyképpen számíthatjuk ki a városi össznépeiséget, ha a keresztény háztartások számát 5-tel megszorozzuk és ehhez a szorzathoz mindkét esztendőben még hozzáadunk 250 főt, mint annak a lakosságnak a lélekszámát, amelynek (családi és

³⁹⁾ Úgy látszik, hogy a zsidók összeírása olyképp történt 1434-ben és 1452-ben, hogy előbb összeírták az összes családfőket, s azután, később, a pincék szemléje alkalmával feljegyezték a nevek egy részemellő a megadóztatandó bormennyiséget.

⁴⁰⁾ 156d: (1448-tól kezdve) jung Musch von Tirna (*anders genant Ysachar*) — 1452: item Ysachar jud, — 156c: (1471-től kezdve!) Musch jud des Lewmans sun — 1452: Item Hendel jud, et Leubman judin (a későbbi háztulajdonos anyja), — 157a: (1462-től kezdve) Aschel jud Tewbel uxor — 1452: item Aschel jud, — A telekkönyvi feljegyzések fakultatív jellegűek lévén, kötelezők csak kivételesen voltak, és a tulajdonosok feljegyzése ritkán történt hivatalból, rendszerint és többnyire csak a felek bejelentése alapján s azok kívánságára. Ezért a Zsidóutca telekkönyvi lapjai feltétlenül hiányosak, vagyis aránylag sok tulajdonos neve hiányzik a lapokról, olyanoké, akik az előző tulajdonossal való közeli rokonságukban vagy egyéb, tulajdonjogukat kétségtelenül igazoló körülményben bízva nem tartották szükségesnek, hogy idejekorán, vagy hogy egyáltalán feljegyeztessék tulajdonjogukat.

intézeti) háztartásai nem kerültek bele az adónyilvántartásba részben adómentességük miatt (papság, kolostorok, kórházak lakói, zsoldosok, városi kis alkalmazottak stb.), részben pedig adóalap hiányában (szegények). Így határozzuk meg a keresztény lakosság *maximális* lélekszámát, a zsidóságnak szintén *maximális* lélekszámát pedig megkapjuk, ha a zsidó háztartások számát 7-tel szorozzuk meg.⁴¹⁾

Így a következő népességszámokat kapjuk:

	1434-ben	1452-ben
Abszolút számokban :		
Keresztény (polg.) háztartások népessége	4.410	5.155
Egyéb nem adózó keresztény lakosság	250	250
Keresztény lakosság összesen	4.660	5.405
Zsidó lakosság	189	221
Pozsony város lakossága összesen	4.849	5.636
Százalékokban :		
Keresztény (polg.) háztartások népessége	90·95	91·47
Egyéb nem adózó keresztény lakosság	5·15	4·43
Keresztény lakosság összesen	96·10	95·90
Zsidó lakosság	3·90	4·10
Pozsony város lakossága összesen	100·00	100·00

⁴¹⁾ A keresztény háztartások szorzóját azoknak a részletes történetstatisztikai kutatásoknak eredménye alapján választottam meg, amelyekkel megállapítani törekedtek németországi városok középkori lakosságszámát. Sander fentemlített munkáján kívül lásd különösen *Reisner* szorgalmas és módszeres dolgozatát Lübeck középkori népességéről (*Die Einwohnerzahl deutscher Städte in früheren Jahrhunderten mit besonderer Berücksichtigung Lübeck's. = Sammlung nationalök. u. stat. Abhandlungen. 36. Jena 1903*), amelyben más városok népességszámáról is értekezik. A német városok keresztény háztartásainak szorzója 3—5 közt váltakozik, úgy hogy az én szorzóm mindenképen maximális lélekszámot ad. A keresztény háztartások számának meghatározására nézve v. ö. adalékomat a *Mahler-Emlékkönyvben*. A zsidó háztartások magasabb szorzóját megindokolják azok a részletes adatok, amelyekkel a Majna-melletti Frankfurt 15. századbeli zsidóságának 3 ízben történt számbavételéről rendelkezünk, v. ö. *Bücher* fentidézett munkájának a zsidóságra vonatkozó fejezetét, különösen 549—551. és 563—564. lapokon. Ott 1431-ben 7.3, 1447-ben 6.4 és 1473-ban 6.6 (az idegen háztartások leszámításával 7.7) lélek jutott egy háztartásra. Maga az a híres zsidóközség sokkal kisebb volt, mint a pozsonyi!

A zsidóság lélekszáma így oly határok közé szorult, amelyek azt a régebbi becsléseknek (800—900 lélek) kevesebb mint harmadrésziére (23·62—28·87 %-ára) szállítják le. Aránya a városi össznépeességben a német városok zsidósága arányával szemben még mindig magas,⁴²⁾ ellenben kétségtelen, hogy 1421. évi elűzetésük előtt az ausztriai zsidók arányszáma a nagyobb városokban hasonló magasságban alakult, mint Pozsony (és más hazai városunk) zsidóságáé.⁴³⁾

Azonban úgy a pozsonyi zsidóságnak számarányát a városi összlakosságban, mint különösen a zsidóutcai házak átlagos lakottságát (kiszámítottuk, hogy 1434-ben több

⁴²⁾ A fent ismertetett *nürnbergi* zsidósághoz hasonlóan igen alacsony Majna-melletti *Frankfurt* zsidóságának lélekszáma is a város összlakosságához viszonyítva. Ez utóbbinak száma a 15. század közepe táján 9000 főre tehető (*Bücher* után *Reisner* i. m. 16). E lakosságszámmal szemben a frankfurti zsidóságnak fentemlített három számlálása 102 (1431), 83 (1447) és 146 (1473) főt eredményezett (v. ö. *Bücher* i. m. 563). E zsidóság számaránya tehát 0·92—1·62%.

⁴³⁾ Bécsnek 15. századi lakosságát 20.000 főre becsülhetjük. Zsidósága 1421-ig ott 69 házban lakott (v. ö. *Schwarz* I. *Das Wiener Ghetto*. Wien 1909). Ha feltesszük, hogy a bécsi zsidóházakban átlagosan ugyanannyi lélek lakott, mint Pozsonyban 1434-ben, vagy 1452-ben, akkor a bécsi zsidóság háztartásainak száma 152—175, lélekszáma a frankfurti zsidóság átlagszáma alapján 1064—1225, arányszáma 5·32—6·13%. A háztartások pozsonyi átlagszáma azonban feltétlenül abnormális és kivételes jellegű, amint azt a következőkben kimutatni fogom. Úgyisintén oly felső határt jelöl a frankfurti átlagos háztartási lélekszám, amelyet a legnagyobb valószínűség szerint máshol alig ért el zsidó háztartás. Azok a számítások, amelyek a pozsonyi zsidóházra 1434-ben több mint 17, 1452-ben pedig több mint 15 lakót juttattak, mindenképen a zsidóság számának felső határát vonják meg és több mint valószínű, hogy Frankfurton kívül ezt a felső határt sohasem érte el *reális* számuk. Bécsben oly körülmények nem forogtak fenn, amelyek úgy sürítették volna a zsidó lakosságot, mint 1421-ben az ausztriai zsidók bevándorlása a pozsonyi zsidóságot. Így tehát vélelmeznünk kell, hogy Bécsben átlagosan kevesebb háztartás jutott egy zsidóházra és kevesebb lélek egy háztartásra. *Maximálisan* 2 háztartást számítván Bécsben egy házra és 6 személyt egy háztartásra, a bécsi zsidóság lélekszámát 828-ban határozhatjuk meg, mely szám a városi össznépeesség 4·14%-ának felel meg. Igen valószínű tehát, hogy a bécsi korábbi arányszám nem különbözött lényegesen a pozsonyi későbbi arányszámtól.

mint 17, 1452-ben több mint 15 lélek lakott átlagosan egy házban), mindenképen abnormálisnak, kivételesen magasnak kell tartanunk. A város keresztény lakossága 1434. év körül 650, 1452. év körül 700 és 1503-ban 750 házban lakott,⁴⁴⁾ jutott tehát átlagban egy házra, beleértve a nem adózó lakosságot is, 1434-ben ($4660:650 =$) 7.02, 1452-ben ($5405:700 =$) 7.72 és 1503-ban ($4795:750 =$) 6.39 lakos, vagyis az átlagszámok nem sokkal magasabbak, mint a nürnbergi házaké. A Belvárosban lényegesebben magasabb ugyan az átlagszám (jutott a belvárosi polgárházakra 1434-ben $1660:174 = 9.54$, 1452-ben $1755:191 = 9.19$ és 1503-ban $1445:177 = 8.16$ lakos), de még mindig messze marad el úgy 1434-ben, mint 1452-ben a zsidóutcai átlagszámok mögött. A Zsidóutca rendkívül magas lakottságát nem indokolhatja az, mintha a zsidóutcai házak befogadóképessége nagyobb volna a Belváros keresztények lakta házainál. Minden jel ugyanis arra mutat, hogy a zsidóutcai házak sokkal kisebbek, sokkal csekélyebb értékűek voltak, mint a belvárosi házak legtöbbször. Megismertük, hogy 1415-ben a későbbi Zsidóutca helyén nyolc ház állt, amelyben 11 keresztény háztartás élt (55 lélekkel, amelyből jutott egy házra nem egészen hét). Kétségtelen ugyan, hogy a zsidók a Zsidóutca kiépítése alkalmával megnagyobbították a házak befogadóképességét is, de nem oly mértékben, hogy e házak értéke nem hogy meghaladta, de akárcsak megközelítette volna a keresztény házak átlagos értékét. Amikor 1526-ban eladják a Zsidóutca házait, több esetben rendkívül alacsony összegeket fizettek értük (8, 18, 27 és 50 magyar forintot, v. ö. e kötetben 343—344, vagyis 6.67, 15, 22.5 és 41.67 arfrtot, a négy házért összesen 85.84, egy házért átlagosan 21.46 arfrtot). Még a legnagyobb összeg is többszörösen alul marad azon az átlagösszezen, amelyen adták-vették a belvárosi polgárházakat, s amely abban a negyedben, amelyben elterült a Zsidóutca (a Belváros második részében), 190 aranyforintra rúgott.⁴⁵⁾ Igaz, hogy ez az összeg csak tíz

⁴⁴⁾ V. ö. *ZSavStift. Germ. Abl.* XL. 23.

⁴⁵⁾ Legmagasabb házár (148b: 149b) 400 magyar frt, vagyis

háznak az átlaga,⁴⁶⁾ de megerősítik az átlagösszeg magaságának megfelelő voltát egyrészt azok a magas vételárhátrálékok, amelyeket gyakran feljegyeznek a birtoklapokon,⁴⁷⁾ másrészt a magas összegű teher tételek, amelyek közül az egyházi járadéktökékre vonatkozók tanuskodnak a házak magas hozadéki értékéről.⁴⁸⁾ Nem változtat ezeknek az adatoknak bizonyító erején az a körülmény sem, hogy 1526-ban bizonyára mélyen valódi értékükön alul adták el a zsidóházakat. Még ha akár öttel vagy hattal szorozzuk is a fentszámított átlagos árat, a zsidó házaknak így felmagasított értéke (107·30—128·76 arfrt) még mindig mélyen alatta marad a keresztény házak átlagos értékén.

Mindenképen áll tehát, hogy normális körülmények közt nem élhetett a pozsonyi Zsidóutcában házanként ket-

363.64 aranyforint, legalacsonyabb egy félháznak (158d/2: 1508) ára: 80 m. frt, vagyis 72.73 arfrt.

⁴⁶⁾ Sokkal magasabbak a Belváros első részének feljegyzett házárak, összesen 12. 3459.80 arfrt összegben, átlagösszeg tehát 288.32 arfrt. A Belváros mindkét részét összesítve, 22 belvárosi háznak ára volt 5360.53 arfrt, egy házra jut tehát 243.65 arfrt. Magas árakat találunk a következő házaknál: 121b:1446 1000 arfrt, 141d:1439 (fél ház!) 600 arfrt, 141c:1468 764.12 arfrt, 165c:1444 305 arfrt, 164b:1439 (becsár) 300 arfrt, 160b:1473 (hátrálék?) 280 arfrt, 143a:1439 (hátrálék?) 200 arfrt stb.

⁴⁷⁾ Száz aranyforintnál magasabb vételárhátrálékok pld.: 144d: 1497 105 arfrt, 166b: 1477 140 arfrt és 167c:1483 110 arfrt stb.

⁴⁸⁾ Az ily magasabb összegű egyházi járadéktöke pld. 150a:1452 800 arfrt, amely összegből 1457-ben 520 arfrt marad meg, 165a:1470 300 arfrt, 159c:1468 280 arfrt, 144a:1445 240 arfrt, 161a:1506 218.18 arfrt (= 300 $\frac{2}{3}$), azután még tízenhat 100 arfrtos és annál nagyobb tétel, mind a Belváros második részének házain. Magasak még a kereskedelmi hitelezés biztosítására feljegyzett összegek, amelyekből ugyan következtethetünk a háztulajdonos vagyonának értékére, de nem mindig a házéra, mert gyakran a ház lekötése csak jelképezi az adós egész vagyonának elzálogosítását. A Belváros második része házainak birtoklapjain pld. a következő ily természetű feljegyzéseket találjuk: 160b:1447 978 arfrt, 151c:1459 700 arfrt, 156a:1440 543 arfrt, 149c:1449 460 arfrt, 147d:1440 és 148c: 1471 400—400 arfrt, 157c:1440 294 arfrt, 160b:1473 280 arfrt, 149c:1448 278.29 arfrt, 147d:1438 256 arfrt, 157c:1443 233 arfrt, 151b:1489 230 arfrt, 159a:1484 225 arfrt, 148b:1451 és 163d:1467 200—200 arfrt stb.

tónél is több háztartásban 14-nél is több lélek, vagyis kétszerannyi, mint a keresztények lakta pozsonyi házakban általában, vagy másfélszer annyi, mint a Belváros keresztények lakta házaiban. Még ha nem fogyatkozik meg 1452. év után Pozsonyban a zsidóság abszolút száma, a Zsidóutca kiépítése és kibővítése akkor is járt volna avval az eredménnyel, hogy most már több házban ugyanannyi lélek élven, mint előbb kevesebben, megfelelően csökken az átlagban egy házra jutók száma. De értesülünk arról, hogy már 1450. év táján arról panaszkodik ez a zsidóság, hogy — kétségtelenül hozzátartozóival együtt — több háztartásfő elköltözött Pozsonyból. Legnagyobb számáról tehát már 1452 előtt, valószínűen 1447 után, csökkent le a pozsonyi zsidóság.⁴⁹⁾ Ez az első exódus legkevesebb 30 lélekkel csökkentette a létszámot, úgyhogy a legmagasabb lélekszám 260—270 lélek lehetett. Kétségtelen továbbá, hogy azok a kormányzói és királyi rendeleteket, amelyekkel elengedték Pozsony városa kormányának zsidókkal szemben fennálló adósságait (1450), majd a pozsonyi lakosság zsidótartozásainak kamatait (1453), újabb elköltözések követtek.⁵⁰⁾ Végül: az 1459. év körül kitört hitelválság nemcsak megsemmisítette a pozsonyi nagykereskedelemnek hitelezésre felépített részét, hanem végzetesen bénította meg a zsidóság kereseti tevékenységét. Világos, hogy ez ismét megtizedelte ezt a zsidóságot, amely egyre fogyott, s ha a 16. század elején talán ismét kissé megnövekedett is számban, ez a növekedés alig ért el az 1434. évi számhoz, s mindenesetre mélyen alul maradt az 1452. évin.⁵¹⁾

⁴⁹⁾ V. ö. a pozsonyi zsidóságnak előterjesztését e kötetben 82—83.

⁵⁰⁾ *MHJ* I. 187, 189—190 és 193—194.

⁵¹⁾ Anélkül, hogy elébe akarnék vágni részletesebb helyi kutatásoknak, amelyeknek példáját adni igyekeztem a pozsonyi késő-középkori zsidóság lélekszámára néző adatoknak feldolgozásával, az ott nyert tapasztalatok alapján megkísérlem, hogy megvonjam a magyarországi késő-középkori egész zsidóság lélekszámának számhatárait s e helyt is ismételve a XXXV. oldal 10. jegyzetében foglalt fejtegetéseimet, helyesbítsem *Kohn* erre vonatkozó összeállítását idézett műve 394. lapján, *Buda* zsidósága e város lélekszámának négy, talán öt százalékkal tehető ki, úgyhogy e legnagyobb hazai zsidóközség lélekszáma

Áttérvén a zsidó pénzkereskedelem egyes ágainak vizsgálatára, az idevonatkozó és túlnyomórészt e kötetben közzétett anyagból két adatsortot ragadok ki, hogy azok elemzése kapcsán feleljek a fent (XXXI. lapon) feltett kérdésekre. E két adatsort időrendi sorban Pozsony város tartozásainak, valamint a pozsonyi telektulajdonosok telekkönyvi zsidótartozásainak sorozata. Mielőtt azonban hozzáfognék a két sorozat anyagának rövid elemzéséhez, szükségképen foglalkoznom kell egy igen fontos elvi kérdéssel. Ez a kérdés a zsidókövetelések, vagyis zsidókkal szemben elismert tartozások származásának a kérdése. Kétségtelen ugyan, hogy az esetek túlnyomó többségében kölcsönből eredtek ezek a tartozások, de az azokról kiállított oklevelek vagy oklevelet pótló városkönyvi feljegyzések csak a legritkább esetekben jelölik meg azt a jogügyletet, jogi tényt, vagy cselekményt, amelyből keletkeztek az adósok által elismert és megfizetni ígért tartozások. Jellemző, hogy az e kötetben közzétettek közül csak egy oklevél és két telekkönyvi feljegyzés említi a tartozásnak kölcsönből való keletkezését.⁵²⁾ Mindamellett azonban nem gondolhatunk köl-

320—400 közt alakult meg. A nagyobb városok (*Győr, Kassa, Nagyszombat, Sopron, Szeged és Székesfehérvár*) körülbelül oly számú zsidósággal bírhattak, mint *Pozsony*. E hét város zsidóközsegei egyenként 120—180, összesen 840—1260 lelket számlálhattak. A kisebb helyek zsidósága egyenként talán kétharmadára rúghatótt a nagyobb városokénak, vagyis 80—120 lélekre. Eddig tizenhét ily helyről tudunk (*Bazin, Esztergom, Galgóc, Kabold, Kismarton, Kőrmöcbánya, Kőszeg, Nagymarton, Óbuda, Pest, Sárospatak, Szokolca, Szentmarton, Tata, Trencsén, Vác és Verbó*), ezekben tehát mindössze 1360—2040 zsidó élt. Így Magyarország későközépkori zsidóságának lélekszáma 2520—3700 közt alakulhatott meg, e két számhatár középszáma (3110) nem sokkal nagyobb, mint az a szám, amelyre becsülték régebben egy-magában a budai zsidóközseget. Ugy arányukat, mint anyagi helyzetüket tekintve, a magyarországi zsidóság sorsalakulása a középkor végén igen hasonlít a németországi zsidóságéhoz, v. ö. a rövid, de jó összefoglalást a következő újabban megjelent munkában: *Andreas W. Deutschland vor der Reformation*. 2. Aufl. Stuttgart, 1934. 375—379.

⁵²⁾ Pozsony városának 1426. évi adóslevele 57: „dye sy uns... beraît haben gelihen“, — Prentel zsidó regesztálatlan követelése 207,

csönre minden oly esetben, amelyben a tartozás keletkezéséről hallgatnak a források, arra való hivatkozással, hogy ez a tartozás keletkezésének normális esete, amelyben sürgősségtelennek tartották a kortársak, hogy megemlítsék a keletkezés módját, mert, amint látni fogjuk, előfordulnak elég szép számban olyan esetek is, amelyekben a tartozás senmiképpen nem származott kölcsönből, pedig ezekben az esetekben is hallgatnak a források a tartozás keletkezéséről.

Egyéb támpontok híján akkor tarthatjuk a tartozásokat kölcsönből származottnak, ha az adósok és a hitelezők között egyéb pénzügyleti kapcsolatok többé-kevésbé kizártak. Így az első sorozat (városi adóslevelek) oklevelei esetében több mint valószínű, hogy a város kizárólag kölcsönszerzés céljából fordult azokhoz a zsidókhöz, akikkel szemben tartozásokat ismert el adósleveleiben. Tudjuk ugyan a kamaraszámadások feljegyzéseiből, hogy a város elég gyakran váltott pénzt (vagy vásárolt határozott pénzértméket) zsidóknál,⁵³ valamint, hogy nemesfém tárgyakat

6. jegyzet (1454): „Item D... hat inbechannt..., daz (er) ... von dem Pr. juden hab entlehent, dy er im dann gelihen hat“, — és a 384. sz. telekkönyvi regesta 189 (1455): „Item H. H... hat entlehnt von dem Aserl juden 3 fl“. — Elbeszélő források, mint az 1376—1382 közt kelt városi panaszlevél (11: „nemen dacz den juden“), végrendeletek („entnomen“ vagy „genommen“ 1434:350, 1471:XXV, 1487:358, 1494:360, „geliehen, gelihen, gelihens gelt“ 1478:355, 1485:356, 1493:89, 1501:361, 1503:362) és városi számadások („der stat gelihen“ 1439:380, hasonlóan 1440:382, 1491:409, 410, „enphangen auf dy silbrein phant“ vagyis kézizálogos kölcsön 1440:383, 1467:400, „dargelihen“ 1440:383, 1456:395, 1475:403, „anlehen“ 1456:396) sűrűbben emlékezik meg kölcsönökről. Érdekes helye egy végrendeletnek, amely szembeállítja a kölcsönbe kapott pénzt a kézi zálogra kapottal (weder gelihen gelt noch auf gesetzte phand“ 1502:XXVII), mely szembeállítást Andreas „Geldverleih und Pfandgeschäft“ szavakkal fejez ki (i. m. 378).

⁵³ Pld. 1435:380, 1441:384; „das wir unter den juden haben muessen nemen 4 guldein ye ain guldein umb 1 & d Wiener“... fordítása: hogy a zsidók közt *vásárolnunk kellett* 4 aranyforintot egyenként 240 b. dénáron (t. i. akkor, amikor 210 b. dénár volt az aranyforint normális árfolyama, v. ö. Pénzürtékviszonyok c. munkámat a MGazd[Sz. VII. 440—441] u. o., 1454:394 „aufwexel“, 1460 és 1463:397 stb.

is vásárolt náluk,⁵⁴⁾ Kizártnak tartom azonban, hogy akár az egyik, akár a másik ügyletfajtát hitelműveletekkel bizonyították le a városi számadók. Így nyilvánvaló, hogy kölcsönből származó tartozásokról szólnak a városi adóslevelek.⁵⁵⁾

Az időrendben második, de a feljegyzések számát tekintve, első helyen álló adatsorban, a zsidókkal szemben fennállott telekkönyvi tartozások sorozatában, aránylag számos esetben állapíthatjuk meg egyes tartozásoknak más jogügyletből, mint kölcsönből való származását. A 149. regesta szövege szerint az abban elismert tartozás áruhitel-

⁵⁴⁾ Pld. 1464:399, 1490:409, 1491:410.

⁵⁵⁾ Egy esetben azonban kérdésesnek tartom ezt a származást. Ugyanis gyanús az az oklevél, amelyet a város Michel (Drot) bécsi zsidó számára állított ki negyedfél hónappal azután, hogy ugyanezzel a hitelezővel szemben már előzőleg ismert el tartozást. Miért mások a feltételek a második esetben az elsőével szemben? Főképen: miért más, alacsonyabb a második tartozás kamatlába? Ez az a körülmény, amelynek figyelembevételével konverziót gyanítok a második pénzügyi műveletben. A városi kormány — úgy látszik — az első tartozás kamatozásának kezdetén nem tudta visszafizetni a tartozást s attól tartott, hogy erre hosszabb idő múlva sem lesz képes. Így röviddel a kamatozás kezdete (1395 május 30) után vagy már előbb tárgyalásokat indított meg — a kamatozásnak előreláthatóan hosszú idejére való tekintettel — az első adóslevélben 43·33%-kal megállapított kamatlábnak méltányos leszállítása iránt. Ezek arra az eredményre vezettek, hogy 1395 június 17-étől kezdve 26 fonttal (156 font 130 helyett) nagyobb tőke után kisebb (32·50%) kamatot fizetett. A második adóslevélnek tőke- és kamatterhei 220 hétig (2 hétig 4 év után) nagyobbak voltak, mint az első adóslevéléi, onnan kezdve kisebbek. Így pl. a második oklevél keltétől számított egy év múlva kamattalul fizetendő volt az első oklevél szerint 130 font és 54-szer 260 ű, vagyis összesen 188 font és 120 ű, a második oklevél szerint 156 font és 52-szer 234 ű, vagyis összesen 206 font 168 ű, de öt év múlva (260 hét után) az első adóslevél szerint fizetendő volt 413 font 200 ű, a második szerint 409 font 120 ű. A következőkben meg fogjuk ismerni, hogy volt olyan városi adóslevél, amely öt évnél sokkal hosszabb ideig kiváltatlan maradt. Számításaink szerint a szóbanforgó oklevelet a város tényleg csak 226 hét múlva váltotta ki. Így a konverzió, amennyiben tényleg létrejött, nem volt hátrányos a késedelmesen törlesztő városra. — A két oklevél szövegét lsd. 29—33.

ből keletkezett („darumb ir man . . . zway tuher von Kolen [Köln] hat genommen“ 1444:259), más regestált és regestálatlan feljegyzések szerint pedig több esetben a tartozás a zálogbaadott ingatlan kifizetetlen vételára vagy vételár-részlete. Így 1440-ben azt a szőlőparcellát zálogosítja el a tulajdonos a zsidó hitelezőnek, amelyet tőle (hitelben) vásárolt: „und bleibt schuldig . . . 11 fl auri . . . und den weingarten hat der H. Sm. kauft von dem Isserl juden“ 1440:145—146), a 133., 210. és 254. sz. regesták szövege pedig világosan bizonyítja, hogy mindhárom esetben a tartozási összeg a zálogtárgy vételára vagy vételárhátráléka (1444:131, 1445:120 és 1447:253). E három esetben a visszafizetés határideje aránylag távol esik a feljegyzés napjától: a 210. sz. regesta esetében a két határnap közti különbség egy naptári év, a másik két regestánál pedig két-két részletben fizetendő a tartozás. A tartozás teljes (és *kamattmentes!* v. ö. tovább) kiegyenlítésének (a második részlet fizetésének) határideje a 133. reg. esetében hét negyedév, a 254. reg. esetében pedig, tekintettel valószínűen a vételárhátrálék csekély összegére (2 m. arfrt), a két 1 frtos részlet két és negyedfél hó múlva esedékes. Utóbbi eset más szempontból is érdekes. A regestában megnevezett adós tulajdonoselődje a ház birtoklapján a hitelező zsidó, aki a házat majdnem pontosan egy évvel a regesta kelte előtt szerezte meg. Az előző keresztény tulajdonos terhére pedig nem jegyeztek fel zsidókövetelést a telekkönyvbe, sem a szóbanforgó háznak, sem más teleknek birtoklapján. Nagyon valószínűtlen, hogy a telekkönyvbe fel nem jegyzett tartozások végrehajtása során került volna a ház a zsidó birtokába. Ebben az esetben látom azoknak a nem ritka eseteknek egyikét, amelyekben közvetítő gyanánt járt el zsidó két keresztény fél közt, akiknek egyike telket akart eladni, s a másika azt megvenni. Az eladó azonban csak készpénzért hajlandó túladni telkén, a vevő pedig a telek árát vagy egyáltalán nem tudja megfizetni, vagy csak annak egy részletét. Vagy: az eladó oly időpontban akarja eladni telkét, amikor (keresztény) vevő még nem jelentkezik. Mindkét esetben közvetít a zsidó. Az elsőben készpénzen veszi meg

a telket és hitelben adja azt el, a másikban az egyik időpontban veszi meg a telket s azt egy másik időpontban adja el.

Arra, hogy vételárhitelezésből származott a tartozás oly esetekben is, amikor e körülményt nem említi meg a feljegyzés szövege, szolgáljon világos például budai Jakab özvegyének három regestája.⁵⁶⁾ Férje kétségtelenül az 1445. és 1446. évek mesgyéjén halálozott el.⁵⁷⁾ Az özvegy valószínűen fizetésre szólította fel férjének adóseit, s közülök végrehajtatta azokat, akik nem fizettek.

Ezek előrebocsátása után térjünk át a két adatsoportnak vizsgálatára. Az első sorozat (városi) adósleveleinek száma 22, amelybe egy oly adóslevél is lett befoglalva, amelyet nem ebben a kötetben tettek közzé.⁵⁸⁾ A sorozat adatai-

⁵⁶⁾ 240. és 246. sz. regesta 1446-ból és 266. sz. reg. 1447-ből 272—273. A 240. sz. reg. keltével egy időben eladott szőlőt az előbbi tulajdonos a 85. sz. regestával (130) zálogosította el házával együtt. A ház még Jakab életében, 1445 febr. 28-án cserélt gazdát, a szőlő végrehajtás útján 1446. év elején ment át az özvegy tulajdonába. (Ily értelemben helyesbítendő a 130. lap 20. jegyzetének szövege.) — A 246. sz. regestával eladott szőlőt a 170. sz. regestával (132—133), a 266. sz. regestával eladott házat pedig a 183. és 202. sz. regestákkal zálogosították el előzetesen. A 240. sz. regesta fizetési feltételei világosan utalnak a tartozás vételárjellegére (két visszafizetési részlet, több, mint másfél éves visszafizetési idő), a 246. sz. regestában a visszafizetési idő egy év. Csak a 266. sz. regesta fizetési feltétele (napi kamat!) tér el a vételárhátrálékos tartozások szokásos hosszú kamatmentes határidejétől, csakúgy, mint a fentelemzett 254. sz. regesta esetében. Harmadik ily esetként felemlíthetem a 220. sz. regestát (200) is, amelynek tartozási összege (4 arfrt) felerészben a reg. keltétől kezdve kamatozik (napi kamat), másik fele három hónapig (13 hétig) kamatmentes. A tartozásnak vételárjellege ebben az esetben valószínű ugyan, de nem egészen bizonyos.

⁵⁷⁾ Utolsó regestája 1445 december 20-án kelt (136). Az özvegy már 1446. év elején hajtatta végre férjének késedelmes adóseit. Az 1445. év után forrásainkban említett Jakab zsidók vagy budai Jakab veje (Akv. 1452:377. 1456:395, ő a Pozsonyban tartózkodó magister judeorum is 1462:85), vagy az ő fia, akit szintén budai Jakabnak híltak s aki valóban Budán lakott (lsd. 1457—1458:299—300, azután 1457:352 stb.).

⁵⁸⁾ A tabella 18. sorszáma s 1411 július 9-én kelt oklevele, közzé-

nak rendszeres összefoglalását a következő táblázat lünetteti fel.

Legfeltűnőbb ebben az összeállításban az a kis szerep, amely a pozsonyi zsidóknak jutott tartózkodási helyük kormánya kölcsönszükségletének ellátásában. A 22 adóslevél közül négyben pozsonyi zsidó a hitelező, egyben idegennel társult pozsonyi s egyben oly idegen zsidó, aki nemrég még Pozsonyban tartózkodott.⁵⁹⁾ A négy pozsonyi hitelezőnek együttesen 240 arfrttal tartozott a város, a társult hitelezők adóslevele összegének a pozsonyi hitelezőre jutó része bizonyára a 74 magyar dénárfontnyi összeg, vagyis 55 arfrt, s végül a Pozsonyból elköltözött zsidónak követelése 110 arfrt. A város teljes tartozási összegének, 4025·15 arfrtnak, 7·39%-a (295·50 arfrt) járt pozsonyi zsidóknak, s ha ideszámítjuk még a korábban Pozsonyban élő hitelező követelését, akkor 10·07%-a (405·50 arfrt). Kétségtelen, hogy a pozsonyi zsidóság ezen tartózkodó szerepének az oka egyrészt e zsidóság szegénységében keresendő, másrészt függő helyzetükben a városi kormánnyal szemben, amelynél fogva nem szívesen kölcsönöztek oly félnek, akit tőke- és kamatköveteléseikkel nem akartak magukra haragítani.⁶⁰⁾

téve *MHJ* I. 135. Az ott eltorzítva közlött hátiiratnak helyes szövegét lsd. itt fent a XII. lap 12. jeyzetében. Úgy a tartozási összeg, mint a visszafizetett összeg arfrt-árfolyama 160 b. ő. A tartozás összegéből 160 font b. ő a tőke és 8 font a diszkontált kamat. A diszkontidő 8 hét, a diszkontkamatláb ebben az esetben is alacsonyabb a kikötött kamatlábnál, vagyis 65% helyett 48·93%.

⁵⁹⁾ Az összeállítás 1. sorszámú adóslevelének hitelezője Izsák, Jakab marcheggi zsidó veje, aki még 1383-ban élt Pozsonyban (v. ő. e kötetben 12—14), de már a *MHJ* I. 101—104. lapon közlött káptalani oklevélben mint morvaországi lakos szerepel, sőt valószínűen ott él már az 1386. év elején (u. o. I. 100).

⁶⁰⁾ Még az 1450. év körül kelt beadványában is nagy érdeműl rója fel magának a pozsonyi zsidóság, hogy ez idő szerint „hab wir euern genaden mit willen (azaz jószántából) ettlich anlehen getan nach euer genad ervordrung, das wir doch durch zalung willen dismals nit melden noch vodern“ (e kötetben 83). — Kétségtelen azonban, hogy a nem pozsonyi tartózkodású zsidó pénzádókat a pozsonyi zsidók tájékoztatták a város kölcsönfelvételi szándékairól és közvetítették a kölcsönfelvételeket az idegen zsidók és Pozsony város kormánya közt, talán a bécsi és budai zsidók kivételével, akikhez a városi kormány közvetlenül fordulhatott.

Sorszám	Az oklevél		A hitelező tartózkodási helye	Tartozás összege		Kamatozás kezdete
	oklevél száma	kelte		eredeti pénznemben	m. aranyfrtokban	
1	11	1389 júl. 18	Morvaország	90 m. arft és 10 font b. d.	110 —	1390 febr.15
2	12	1389 okt. 26	Hainburg	22 font b. d.	44 —	k. n.
3	13	1390 ápr. 22	"	100 m. arft	100 —	k. n.
4	15	1391 dec. 6	Pozsony	60 m. arft	60 —	k. n.
5	17	1393 aug. 21	Hainburg	200 m. arft	200 —	k. n.
6	18	1395 febr. 28	Bécs	130 font b. d.	208 —	1395 máj.30
7	19	1395 jún. 17	"	156 font b. d.	249 60	k. n.
8	21	1396 jan. 25	Hainburg, Pozsony	17 $\frac{1}{2}$ cseh garas-hatvanas és 74 font m. d.	108 —	k. n.
9	22	1397 febr. 12	Krems	30 font b. d.	48 —	1397 ápr. 1
10	23	1397 jún. 17	Hainburg	100 m. arft és 6 font b. d.	109 60	1397 szept.29
11	24	1400 nov. 18	Pozsony	40 font m. d.	32 —	k. n.
12	25	1400 dec. 14	Erfurt, Salzburg	434 m. arft	434 —	1401 márc.9
13	26	" " "	Weiden	434 m. arft	434 —	" " "
14	27	1401 nov. 1	Pozsony	60 font m. d.	48 —	k. n.
15	28	1401 dec. 28	Hainburg	110 m. arft	110 —	1402 dec. 25
16	36	1410 máj. 27	Buda	400 száz újdénáros frt	250 —	k. n.
17	37	1410 júl. 16	Pozsony	100 m. arft	100 —	k. n.
18	—	1411 júl. 9	Hainburg	108 font b. d.	162 —	1411 szept.1
19	41	1413 aug. 7	Weitra, Berchtoldsdorf	315 font b. d.	472 50	1414 márc.14
20	42	1415 márc. 10	Buda	200 m. arft	200 —	k. n.
21	44	1416 márc. 15	Kismarton	100 font b. d.	145 45	1416 ápr. 19
22	57	1426 dec. 13	Neunkirchen	400 m. arft	400 —	k. n.
				Összeg :	4,025 15	

H e t i		É v i	V i s s z a f i z e t é s a d a t a i					J e g y z e t
k a m a t		A visszafizetés kelte	Kamatkozó hetek sz.	Fizetett összeg				
a pénzegység után	a tőke %-ban			eredeti pénznemben	m. arany- frtokban			
fl : 1 b. d.	43-33	—	—	—	—	—	k. n. = a kel- tezés nap- jától	
fl : 2 b. d.								
fl : 3 b. d.	65-00	1400 márc. 24	543	100 font b. d.	160	—		
fl : 1 b. d.	43-33	—	—	—	—	—		
fl : 2 b. d.	86-67	1293 márc. 21	67	92 m. arft	92	—	föld. = féldenár	
fl : 3 b. féld.	52-00	1400 márc. 5	341	425 m. arft	425	—		
fl : 2 b. d.	43-33	—	—	—	—	—		
fl : 3 b. féld.	32-50	—	—	266 font b. d.	425	60		
garashatv.: 12 m. d.	65-00	—	—	—	—	—		
fl : 3 m. d.								
fl : 3 b. féld.	32-50	—	—	—	—	—		
fl : 2 b. d.	69-33	—	—	100 m. arft és 16 1/2 font b. d.	126	40		
fl : 3 m. d.	65-00	—	—	—	—	—		
fl : 1 b. d.	34-67	1403 jan. 6	95	1182 m. arft	1,182	—		
"	"							
fl : 1 uj d.	65-00	—	—	—	—	—		
fl : 1 b. d.	34-67	—	—	—	—	—		
fl : 2 uj d.	104-00	—	—	400 százdenáros frt és 78 m. arft	328	—		
fl : 2 uj d.	65-00	—	—	—	—	—		
fl : 3 b. d.	65-00	—	—	217 font (b.) d.	325	50	MHJ. I. 135.	
fl : 2 b. d.	43-33	1415 márc. 21	53	577 m. arft	577	—		
fl : 3 b. féld.	48-75	1415 aug. 16	22	200 m. arft és 18 font b. d.	227	—		
fl : 2 b. d.	43-33	—	—	150 m. arft 32 b. d.	150	19		
fl : 3 b. féld.	43-33	—	—	—	—	—		
				Összeg :	4,018	69		

MHJ. I. 135.

A tudományos kutatás szempontjából nagy értéke az összeállításnak, hogy tizenkét adóslevél, a sorozat nagyobbik fele, hátán feljegyezte a városi iroda azokat az összegeket, amelyekkel a város körmánya visszaváltotta a leveleket, vagyis tartozását kamatostul egyenlítette ki. Hét ily háti-
 ratot keltezéssel is láttak el, úgyhogy ezekben az esetekben kiszámíthatjuk a *folyó kamatozás* idejét (hétszámát) és megállapíthatjuk a kikötött kamatlábbal szemben a visszaváltás kamatlábát. Rendkívül érdekes és tanulságos, hogy mind a hét esetben a tényleg fizetett kamatok kamatlába jóval alacsonyabb, mint a kikötött kamatláb. Az erre vonatkozó számításokat a következő táblázat mutatja be, amely I. alatt sorolja fel a visszafizetés összegével és keltezésével ellátott hét oklevél számadatait, bemutatja a kamatkikötés alapján kiszámított kamatterhet s evvel szemben a leengedésnek százalékos nagyságát a tényleg fizetett kamat szerint. A leengedés 67 és $34\frac{1}{2}\%$ közt váltakozik s a hét eset átlagában 53.83% ! Ezt a leengedést, még pedig kerekszám-
 ban 50% -nyi magasságban, általánosítván az összes tartozások kamatterhének kiszámítására,⁶¹⁾ mindenekelőtt annál az öt adóslevélnél, amelynél csak a visszafizetett összeget ismerjük, de nem ismerjük a visszafizetés időpontját, akképen vesszük számításba, hogy kétszeresen vesszük azoknak a heteknek a számát, mely szám után járt volna a kikötött kamatláb szerint a visszafizetési összegnek a kamatra

⁶¹⁾ Arra a kérdésre, vajjon jogosult-e ez az általánosítás, igennel felelhetünk a következő megindokolással. Az I. csoport adósleveleinek hitelezői magyar (pozsonyi, budai), osztrák (berchtholdsdorfi, hainburgi, weideni, weitrai) és németországi (erfurti, salzburgi) zsidók, vagyis a kamatleengedés messze elterjedt „usance” volt. Másrészt a folyó kamat leengedése párhuzamos jelensége a diszkontkamat kamatlába csökkentésének szemben a kikötött kamatlábbal (v. ö. a függelékben 461—473), amely kétségen kívül szintén legalább is Magyarország és Ausztria területén elterjedt szokás volt (csak a két említett németországi zsidó nem engedett a kikötött kamatlábból). Így a kamatleeszállítás szokásának elterjedt volta elégségesen indokolja meg a kérdéses általánosítást.

Sor- szám	Vissza- fizetés	A visszafizetett összegeből jut		Kamatszámítás				A kamat- leenge- des száza- léka
		tőkére	kamatra	Kama- tozó hetek száma	Egy hét kamata	Az összes kama- tozó hetek után járó kamat		
	magyar aranyforintokban			dénárokbán	m. arftban			
I.								
2	160.—	44.—	116.—	543	66	35,838	223 99	48·31
4	92.—	60.—	32.—	67	120	8,040	67.—	52·24
5	425.—	200.—	225.—	341	300	102,300	682.—	67·01
12/13	1,182.—	868.—	314.—	95	868	82,460	549·73	42 88
19	577.—	472·50	104·50	53	630	33,390	208·69	49·92
20	227.—	200.—	27.—	22	300	6,600	41·25	34·55
I.	2,663.—	1,844·50	818·50	1,121	—	—	1,772·66	53·83
II.								
7	425·60	249·60	176.—	226	234	52,884	352·56	50·08
10	126·40	109·60	16·80	26	200	5,200	34·67	51·55
16	328.—	250.—	78.—	32	800	25,600	160.—	51·25
18	325·50	162.—	163·50	162	324	52,488	328·05	50·16
21	150·19	145·45	4·74	8	200	1,600	9·70	51·12
II.	1,355·69	916·65	439·04	454	—	—	884·98	50·39
III.								
1	169·58	110.—	59·58	130	110	14,300	119·16	50·00
2	154·17	100.—	54·17	"	100	13,000	108·33	"
6	320·67	208.—	112·67	"	260	33,800	225·33	"
8	195·75	108.—	87·75	"	432	56,160	175·50	"
9	67·50	48.—	19·50	"	45	5,850	39.—	"
11	58.—	32.—	26.—	"	120	15,600	52.—	"
14	87.—	48.—	39.—	"	180	23,400	78.—	"
15	157·67	110.—	47·67	"	110	14,300	95·33	"
17	181·25	100.—	81·25	"	200	26,000	162·50	"
22	616·67	400.—	216·67	"	600	78,000	433·33	"
III.	2,008·26	1,264.—	744·26	1,300	—	—	1,488·48	50·00
I.	2,663.—	1,844·50	818·50	1,121	—	—	1,772·66	53·83
II.	1,355·69	916·65	439·04	454	—	—	884·98	50 39
Össze- sen	6,026·95	4,025·15	2,001·80	2,875	—	—	4,146·12	51·72

jutó része.⁶²⁾ Ennek az öt esetnek kamatozási ideje összesen 454 hét. Hozzáadván az első csoportnak 95-tel kiegészített⁶³⁾ hétszámát, annak a tizenkét esetnek, amelynek visszafizetési összegeit ismerjük, átlagos kamatozási idejéül ($1670:12 =$) 139 hetet kapunk. Az átlagszám mindenesetre túl magas, mert nem igen valószínű, hogy a fennmaradó tíz adóslevél közül volt még egy, amely majdnem tizenegy évig visszaváltatlan maradt volna. Ezért ismét kerekszámra redukálván az átlagot, 130 hét átlagos kamatozással számolok tovább, mely hétszám középkori számítással pontosan harmadfél év hétszámának felel meg (2×52 hét és 26 hét). Ezt a hétszámot behelyezvén a III. csoport adósleveleinek adataiba, s e hétszámnak megfelelő s a kikötött kamatlábak szerint járó kamatösszegnek felét véve a tényleg fizetett kamatösszeg gyanánt, eredményül azt kapjuk, hogy Pozsony városa az adóslevélsorozatban foglalt s 4.025:15 arfrra rügő tartozását átlagban harmadfél év alatt 6.026:95 arfrrt összeggel törlesztette le.

E számítások alapján összeállíthatjuk a következő táblázatban a városnak zsidótartozás-szolgálatát. Az összeállítás eredményéül kapjuk, hogy a város a tartozási összeget (körülbelül harmadfél év alatt) annak 49:74%-ával megtoldva fizette vissza.⁶⁴⁾ Az évi átlagos kamatteher a tarto-

⁶²⁾ Az a körülmény, hogy a II. csoport öt esete egyikében sem pontos az így kiszámított 50%-nyi leengedés, abban leli magyarázatát, hogy a tényleg visszafizetett kamatösszeg nem járt maradék nélkül egész hetek után. Így pld. a 7. sorszámú oklevél esetében 176 arfrrt kamat ($= 176 \times 150 = 26400$ b. δ), 112:82 ($= 26400:234$) hét kamatjának felel meg. Miután csak egész hetek után számították a kamatot, a hétszám kétszeresét nem 225:64-ben, hanem 226-ban kellett megállapítani. E hétszám kamatja 84 dénárral nagyobb, mint 176 arfrrt összegnek dénárookra átszámított kétszerese. Ezért több a kamatleengedés ebben az esetben, mint 50%.

⁶³⁾ Az első csoportnak 1121-gyel kimutatott hétszámához hozzá kell adnunk (még egyszer) 95 hetet azért, mert ez a hétszám két (12. és 13. sorszámú) adóslevél kamatozási idejének felel meg, tehát kétszer számítható.

⁶⁴⁾ 4.025:15 arfrrt tartozást 6.026:95 összeggel, vagyis megtoldva a folyó kamatnak 2.001:80 arfrrt összegével. Ha a tartozási összeg

Sorszám	Tartozás szége m. arft	Diszkontált kamat		Folyó kamat		Összes kamat		J u t e g y é v r e					
		össz- szege m. arft	hetek száma	össz- szege m. arft	hetek száma	össz- szege m. arft	hetek száma	diszkont- kamat		folyó- kamat		összes kamat	
								össz- szege m. arft	o/o	össz- szege m. arft	o/o	össz- szege m. arft	o/o
1	110—	20—	30	59-58	130	79-58	160	34-87	31-52	23-83	21-67	25-86	23-51
2	44—	—	—	116—	543	116—	543	—	—	11-11	25-25	11-11	25-25
3	100—	—	—	54-17	130	54-17	130	—	—	21-67	21-67	21-67	21-67
4	60—	—	—	32—	67	32—	67	—	—	24-84	41-39	24-84	41-39
5	200—	—	—	225—	341	225—	341	—	—	34-31	17-15	34-31	17-15
6	208—	16—	13	112-67	130	128-67	143	84—	30-77	45-07	21-67	46-79	22-50
7	249-60	—	—	176—	226	176—	226	—	—	40-49	16-22	40-49	16-22
8	108—	—	—	87-75	130	87-75	130	—	—	35-10	21-67	35-10	21-67
9	48—	1-60	7	19-50	130	21-10	137	11-89	24-76	7-80	16-25	8-01	16-68
10	109-60	9-60	15	16-80	26	26-40	41	33-28	30-37	33-60	30-66	33-48	30-55
11	32—	—	—	26—	130	26—	130	—	—	10-40	32-50	10-40	32-50
12/13	868—	68—	12	814—	95	382—	107	294-66	33-95	171-87	19-80	185-64	21-39
14	48—	—	—	39—	130	39—	130	—	—	15-60	32-50	15-60	32-50
15	110—	20—	51	47-67	130	67-67	181	20-39	18-54	19-07	17-33	19-44	17-67
16	250—	—	—	78—	32	78—	32	—	—	126-47	50-70	126-47	50-70
17	100—	—	—	81-25	130	81-25	130	—	—	32-50	32-50	32-50	32-50
18	162—	12—	8	163-50	102	175-50	170	78—	48-93	52-48	32-40	53-68	33-14
19	472-50	67-50	31	104-50	53	172—	84	113-23	23-96	102-53	21-70	106-48	22-53
20	200—	—	—	27—	22	27—	22	—	—	63-82	31-91	63-82	31-91
21	145-45	5-82	5	4-74	8	10-56	13	60-53	41-61	30-81	21-18	42-24	23-04
22	400—	—	—	216-67	130	216-67	130	—	—	86-67	21-67	86-67	21-67
	4,025-15	220-52	172	2,001-80	2,875	2,222-32	3,047	710-65	31-81	990-04	24-60	1,024-60	25-46
I.	1,844-50	135-50	43	818-50	1,121	954—	1,164	407-80	30-43	408-48	22-15	426-20	23-11
II.	916-65	27-42	28	439-04	454	466-48	482	171-81	41-20	283-85	30-93	296-36	32-32
III.	1,264—	57-60	101	744-26	1,300	801-86	1,401	130-95	27-51	297-71	23-55	302-04	23-90
	4,025-15	220-52	172	2,001-80	2,875	2,222-32	3,047	710-65	31-81	990-04	24-60	1,024-60	25-46

zási összegnek 25-46%⁶⁵⁾ s e kamatteher különböző ma-

helyett a tényleg kézhez kapott összeggel számolunk, vagyis levonjuk a tartozási összegből a diszkontált kamatot, úgy azt kapjuk, hogy a város a 3.804-57 arftt kézhez kapott összeget 58-42% kamatteherrel együtt fizette vissza.

⁶⁵⁾ A tényleg kapott összegnek évi kamatlába 26-92%. Az egy évre jutó kamatok összegét a diszkontált és folyó kamatoknak 52 hétre arányosításával számítottam ki. Pld. az 1. sorszámú adóslevél esetében az egy évre jutó diszkontkamat összege $20-00:30 \times 52 = 24-67$ arftt,

gasságban alakult meg a tartozások egyes eseteiben, még pedig a tartozások legtöbbszörénél 21 százaléknál magasabb, de 33 százaléknál alacsonyabb volt, négy esetben 20%-on alul maradt, két esetben pedig 40% fölé emelkedett. A tényleg fizetett kamatok különböző százalékos magassága következménye a kikötött kamatlábak közti nagy eltéréseknek (a kikötött legkisebb kamatláb, 32·50%, a legnagyobbnak, 104%-nak kevesebb, mint egy harmada!),⁶⁶⁾ az a jelenség pedig, hogy a diszkontkamat átlagos nagysága magasabb, mint a folyó kamaté, ahnak, hogy a diszkontkamatnál nem oly nagy a kikötött kamatláb beengedése, mint a folyó kamatnál. Azonban aránylag kevés (9) esetben diszkontáltak, a diszkontkamat összege pedig nem haladja meg a folyó kamat összegének tizenegy százalékát, úgyhogy a kétféle kamat összesítése alig egy százalékkal emeli az összesített kamatteher kamatlábat, noha a diszkontkamat hét százalékkal magasabb, mint a folyó kamat.⁶⁷⁾

az egy évre jutó folyó kamat összege $59\cdot58:130 \times 52 = 23\cdot83$ arfrt, mindkét kamatnak együttesen egy évre jutó összege $79\cdot58:160 \times 52 = 25\cdot86$ arfrt, mely összegek százszorosa osztva a tartozás összegével adja a százalékos kamatlábat. Az összegezésben a diszkontkamat kamatlábat a diszkontált tartozások összegéhez, 2,233·55 arfrthoz való viszonyítással számítottam ki. A sorszámhasámban I., II. és III. számokkal megjelölt számsorok megfelelnek az előző táblázat tartozáscsoportjai adatainak. A diszkontált tartozási összegek $I = 1,340\cdot50$ arfrt, $II = 417\cdot05$ arfrt és $III = 476$ arfrt.

⁶⁶⁾ 32·50% kikötött kamatot találunk a 7. és 9. sorszámú (tartozási összeg 297·60 arfrt), 34·67%-ot a 12., 13. és 15. sorszámú (t. ö. 978 arfrt), 43·33%-ot az 1., 3., 6., 19., 21., és 22. sorszámú (t. ö. 1,435·95 arfrt), 48·75%-ot a 20. sorszámú (t. ö. 200 arfrt), 52%-ot az 5. sorszámú (t. ö. 200 arfrt), 65%-ot a 2., 8., 11., 14., 17. és 18. sorszámú (t. ö. 494 arfrt), 69·33%-ot a 10. sorszámú (t. ö. 109·60 arfrt), 86·67%-ot a 4. sorszámú (t. ö. 60 arfrt) és 104%-ot a 16. sorszámú (t. ö. 250 arfrt) oklevelekben.

⁶⁷⁾ A számítások helyességét s így a behelyezések jogosultságát tanúsítják az I. és II. csoport adatai összesítéseinek eredményei. Tartozási összeg 2,761·15 arfrt, amelyet a város 4,018·69 arfrttal törlesztett, a fizetett kamat tehát a tartozás 45·54%-a. A diszkontkamat évi százaléka 32·98 (a diszkontált tartozási összeg 1,757·55 arfrt), a folyó kamat évi %-a 25·08 és az összesített kamat 26·17%. Az eltérések az

A városi zsidótartozás-szolgálat vizsgálatának legtanulságosabb eredménye gyanánt értékelhetjük a nagy különbséget a kikötött és a tényleg fizetett kamat közt. Ez az eredmény érdekes és egyedülálló. Tudtommal nem ismerünk más okleveles anyagot, amely ily pontosan tájékoztatna bennünket zsidótartozások törlesztésének időpontjairól és összesszerűségéről. Más adósoknál hiányzik a törlesztés adatai feljegyzésének az az indoka, amely a városi kormány-nál a közpénzek hovafordításának számonkérése. Úgy, mint a városi okleveleknek a tartozás kifizetése utáni időben való megtartása a számadásra való tekintettel történt, úgy jegyezték fel erre való tekintettel az oklevelek hátára a kifizetett összegeket és a kifizetés idejét. Magánokleveleknél vagy városkönyvi feljegyzéseknél nem szerepel ily számadási kötelezettség, s ezért, amennyiben hasonló feljegyzéseket találunk, mint amelyek részletfizetésekre, vagy elszámolások eredményeire vonatkoznak, vagy zálogok visszaváltásának feltételeire stb., azok egy esetben sem tájékoztatnak bennünket a tényleges kamatterhek általános és viszonylagos nagyságáról.⁶⁸⁾

összeredménnyel szemben a folyó kamatnál 0.48, az összesített kamatnál 0.71%.

⁶⁸⁾ Részletfizetések feljegyzésére v. ö. pld. 1380:8, 1437:118.119, 1445:174, 1446:176, 1447:177, 1468:193, jegyzet stb. — Elszámolások: 1443:196, 1445:134, 1451:217, 31. jegyz., 1452:283, stb. — Gyakran megemlítik a feljegyzések a fizetés tényét, rendszerint a fizetés (vagy a tartozás feljegyzése törlése) napjának feltüntetésével, de nem tüntetik fel a fizetett összeget, pld. 1439:157, 8. jegyz., 1440:195, 1445:174, 229, stb. Ezekről a feljegyzésekről még külön fogok szólni. Arra, hogy mennyire használhatatlanok a visszaváltásra vonatkozó adatok feljegyzései a városi tartozások elemzéséhez hasonló kutatásokra, szolgáljon példának az a feljegyzés, amely megörökíti ifj. Damankusch (Domonkos) háztulajdonos zsidótartozásának löbb mint 15 évi kamatozás után történt lerovását (207, 6. jegyz.). A 15 arfrt összegű tartozás 1454 május 6-ától kezdve kamatozott, a kikötött heti kamat forintként 4 b. dénár-ra rúgott (92.44%, v. ö. 460). A tartozást 1470 március 26-án letörlesztette az adós egyik (keresztény) polgártársa, aki e címen 70 arfrt követelést jegyeztetett fel adós (fél) házára. Ha csak 1469 december 31-éig számítjuk a kamatozó heteket, azok 817-et tettek, amelyek után egyenként 60, összesen tehát 49,020 dénár kamat

Azonban, ha nincs is közvetlen bizonyítékunk arra, hogy a zsidó hitelezők (legalább is hazánkban) magánfeleiknél is alkalmazták a városi kormánnyal szemben következetesen betartott kamatleengedési gyakorlatukat, mégis igen-nél felelhetünk az erre feltett kérdésre. Meg kell mindennek-előtt kérdeznünk, hogy mi is volt oka annak, hogy a várossal szemben magas kamatokat kötöttek ki a zsidó hitelezők mintegy csak azért, hogy e kamatoknak körülbelül a felét leengedjék a tartozás visszafizetése alkalmával. Mi volt e szokás értelme? E kérdésre úgy felelhetünk, ha arra gondolunk, hogy mit kalkuláltak a zsidók a kikötött kamatba. Tudjuk, hogy e kalkulációban nagy szerep jutott a kockázati díjnak, amely a kockázat különböző fajaira, vagyis arra való tekintettel, hogy a zsidó tőkét és annak hasznosítását különböző oldalról fenyegették veszélyek, különböző magasságú és összetételű volt. E veszélyek a hitelezők károsodását idézték elő; ily károsodás származott többek közt abból, hogy az adós kellő időben nem fizetett, úgyhogy végrehajtást kellett vezetni ellene. A végrehajtás hosszadalmas és költséges volt, a végrehajtás ideje alatt szünetelt a kamatozás. A kikötött kamat felmagasítása így egyrészt azt a célt szolgálta, hogy sarkalja az adóst a fizetési határnapok betartására, másrészt azt, hogy kárpótolja a hitelezőt a szükségessé vált végrehajtás folyamán ért anyagi veszteségekért. Ebben a vonatkozásban ez a kamatmagasítás hasonló jelensége a középkori jogéletnek, mint a magyar ma-

járt. 1470 táján 310 b. δ volt az arfrt árfolyama: a dénárösszeg tehát valamivel nagyobb, mint 158 arfrt (az 1454. évi árfolyam — 225 dénár — számbavételével 218 arfrt!). A törlesztés összegéből 15 arfrt jut a tartozás összegére és 55 arfrt a kamatra, a leengedés tehát (a rosszabb 1470-es árfolyam alapján!) a kikötött kamat kétharmadát tenné ki. Kétségtelen azonban, hogy a hosszú kamatozási idő alatt az adós, ha nem is törlesztett tartozásrészleteket, ami szintén nincs kizárva, egyszer-másszor kamatot fizetett. E feltevés nélkül nem érthetjük meg a hitelező türelmét. Így egészen bizonyos, hogy az adós kamattartozása minden leengedés nélkül is sokkal kisebb volt a törlesztés idején, mint a kikötött kamatláb alapján fent kiszámított összeg. Hasonló esetekre v. ö. 178. 47. jegyz., 180. 54. jegyz., 188. 84. jegyz. stb.

ganjognak gyakran bíhetetlenül magas bírságai (poeno dupli, tripli stb.). Ez az elgondolás magyarázza meg azután a kamatlábaknak azt a hosszú sorát, amelyet a későközépkori oklevelekben találunk (v. ö. 458—460). Miután fizetési készség és fizetési akarat igen különböző volt az adósoknál, kellett légyen különböző is a végrehajtás kockázati díja. E magyarázathból következik, hogy végrehajtás esetében nem lehetett szó kamatleengedésről. A kamatleengedés ilyen esetben való elmaradására példa a *MHJ. I. 101—104.* közzétett káptalani oklevél, amely zsidóhitelezőnek adósa ellen vezetett végrehajtási eljárásáról szól. A végrehajtott tőkeösszegek 72 font magyar dénár, amely fontonként 2 dénárral kamatozott 1383 december 25-e óta (e kötet 12), és 91 font bécsi dénár, amely fontonként 1 dénárral kamatozott 1383 május 8-a óta (e kötet 14). A végrehajtást bevezette Jodok morva örgrófnak 1386 március 20-án kelt rendelete (*MHJ. I. 100*), úgyhogy 1385 december 31-éig számított a kamatozást. Az első összeg 105 hélig kamatozott, a második 134 hélig. Dénárokból kitesznek a kamatok ($144 \times 105 =$) 15.120 magyar és ($91 \times 134 =$) 12.194 bécsi dénárt. Aranyforintokra átszámítva (v. ö. 449—453) a tartozási összegek 92 és 182 arfrtot, a kamatok 84 és 101.62 arfrtot értek. Az 1386. év elején érvényesített összkövetelés tehát kitett 459.62 arfrtot. E követelés fejében a pozsonyvárosi bíróság azt a tornyos félházat ítélte oda a hitelezőnek, amelyet ez azután 500 arfrt áron felkínált a ház másik felerésze tulajdonosának, s miután az fizetni nem tudott, 447 arfrt áron adott el a városnak. Egészen bizonyos, hogy ily nagyértékű vagyontárgyat nem ítéltek volna oda a hitelezőnek, ha annak követelése nem ért volna fel a fél ház forgalmi értékével. Más szóval: követelése végrehajtása alkalmával a hitelező felszámította levonás nélkül az egész kikötött kamatot.

A pozsonyvárosi levéltár gazdag anyaga lehetővé teszi azt, hogy az itt megvizsgált oklevélsorozat kapcsán foglalkozhassunk avval a kérdéssel is, hogy mennyiben és miképpen hatott a zsidóságnak ezen pénzügyleti tevékenysége a keresztények gazdaságára, ebben az összefüggésben természetesen a város közháztartására. A városi tartozásokra

igen terjedelmes anyaggal rendelkezünk. A levéltárban őrzött későközépkori városi adóslevelek száma több mint nyolcvan. E sorozatot egyéb források egészítik ki, ú. m. tartozástörlesztési és kamat-(járadék-)fizetési nyugták, hitelezők levelei, a kamaraszámadások tételei, amelyek közül a tartozásokra vonatkozók nagy részben a járadékszolgálat és álló adósságok („dienst und alte geltschuld“) címében foglaltattak össze. E két forráscsoport szerint 1361—1500 között tartozásképen elismert a város aranyforintokra átszámított összegekben:

	keresztény	zsidó	összes
	hitelezőivel szemben		
adóslevelekben	28,624·19	4,025·15	32,649·34
más források szerint	35,064·17	5,378·39	40,442·56
mindössze	63,688·36	9,403·54	73,091·90

magyar aranyforintot. Feltűnő mindenekelőtt a zsidókövetelések viszonylagos alacsony összege, amely az összes tartozásoknak csak egy erős nyolcada (12·87 % -ot). Ez a nyolcad igen egyenlőtlenül oszlik el időben. Míg az ismert városi tartozások sora zsidóktól kapott kölcsönökből származottakkal kezdődik, úgyhogy 1400-ig nagyobb a zsidókkal szemben elismert városi tartozások összege, mint a másik tartozáscsoporté (keresztény hitelezők követelései 3·563·90 arfrt, zsidókéi 3·919·20 arfrt, vagyis 52·37 %), addig 1400 után rohamosan csökken a zsidókövetelések arányszáma. Évhuszadonként a következően oszlik el a városi tartozások összege:

	ker. hit.	zs. hit.	összesen
1361—1380	—	1,782—	1,782—
1381—1400	3,563·90	2,137·20	5,701·10
1401—1420	10,776·85	2,487·95	13,264·80
1421—1440	20,846·71	2,513—	23,359·71
1441—1460	17,295·90	235·39	17,531·29
1461—1480	9,905—	248—	10,153—
1481—1500	1,300—	—	1,300—
mindössze . . .	63,688·36	9,403·54	73,091·90

Százalékokban jut évhuszadonként a két hitelezőkategóriára:

	ker. hit.	zs. hit.	összesen
1361—1380	—	100·00	100·00
1381—1400	62·51	37·49	100·00
1401—1420	81·24	18·76	100·00
1421—1440	89·24	10·76	100·00
1441—1460	98·66	1·34	100·00
1461—1480	97·55	2·45	100·00
1481—1500	100·00	—	100·00
1361—1500	87·13	12·87	100·00
XIV. század	47·63	52·37	100·00
XV. század	91·64	8·36	100·00

A városi hiteligénylés első évhuszadában kizárólag zsidók elégitették ki a városnak kölcsönpénzszükségletét. A legrégibb ismert városi zsidókölcsön emlékét az ugyancsak legrégibb pozsonyvárosi számadás feljegyzése örökítette meg, amely szerint a polgárok közülete 1364-ben 117½ font (bécsi) dénárral váltotta ki a városi adósleveleket a hainburgi (valószínűen a Pozsonyból kiűzött és Hainburgba menekült) zsidóktól.⁶⁰⁾ Időrendben második adatunkat a városnak 1376—1382 közt (kétségtelenül 1380 előtt) kelt panaszlevelében (e köt. 11) találjuk, amely szerint akkortájt 1500 m. arfrttal tartozott a város (a pozsonyi?) zsidóknak. 1382-ben kezdődik meg a keresztényekkel szemben vállalt városi tartozásoknak sorozata, amely megszakítás nélkül átnyúlik a középkorból a legújabb korba. Ezek a tartozások, ha ugyan részben burkolt formában, mintegy jogi álnév alatt (járadékvétel), vagy árukereskedelmi ügyletekkel kapcsolatban (áruhitel), tényleg igen kevés kivétellel kölcsönpénz szerzésére irányuló műveletekből eredtek, amiért is sorozatukat azonosíthatjuk a városi kölcsönök sorozatával. Attól az időtől kezdve, hogy keresztény tőkék állanak a városi kölcsönigénylés céljaira, csökken a zsidópénz igénybevétele eleinte

⁶⁰⁾ *Fejérpataky*. Magy. vár. szám. i. m. 40 (*MHJ.* I. 455). A feljegyzés nem szól „a hainburgi zsidóknál elzálogosított tárgyak visszaváltásáról”. A visszafizetési összeg 100 (b.) ű forintárfolyam mellett $[117·50 \times 240 : 100 =]$ 282 arfrttal ér fel.

viszonylagosan, az igényelt összeg arányában, majd 1430. év után általános osszgszerűségében is, hogy teljesen megszűnjék 1467. év után.⁷⁰⁾

A keresztény hilelezők javára szóló városi adóslevelek kikötései igen változatosak, és változatos a tartozások eredete is. Összgszerűen első helyen állnak a *járadékkölcsönök* (26.959·33 m. arft, a keresztényekkel szembeni városi tartozások 42·33%-a), azután következik az *áruhitelezésből keletkezett tartozások* összege (22.488·03 m. arft, a tartozások 35·31%-a), s a fennmaradó összeg a letét jellegű *kamatmentes kölcsönöknek* jut (14.241 arft, a keresztényektől kapott kölcsönösszeg 22·36%-a).⁷¹⁾ A járadékkölcsön,

⁷⁰⁾ Prentel zsidónak 10 m. frtos (=9·375 arft) „kölcsöne” 1491-ben átmeneti jellegű bevétel és valószínűen a zsidóadóba lett betudva. A többi „kölcsön” (Präntl, Musch. Wölfl) rendkívüli adó jellegűek (v. ö. 409—410).

⁷¹⁾ Nincs módomban e helyen közelebbről ismertetni a városi kölcsönműveletek e három típusát s ezért hivatkoznom kell *Lederer*. Középk. pénzüzl. i. m. 202—203. lapjai közl beiktatott összeállításra, az összeállítás hézagos és pontatlan voltára való tekintettel a helyesbítés fenntartásával. *Járadékkölcsönökről* szólnak a jogi és természetes személyeknek adott következő városi oklevelek: Jacob Puczhan hagyatéka (1382, 250 font *magyar* δ), Jans Poll hagyatéka (1385, 60 font m. δ. *Lederer* kihagyta), Niclas Hündler pozsonyi polgár (1392, 500 m. arft 5 évre), Niclas Wolfstaler és neje (1397, 300 m. arft), a két pozsonyi kórház (1398, 200 font m. δ). A nagy összegű városi járadéklevelek 1420 után keletkeztek: 1426-ban egy bazini alapítvány részére 500 m. arftról, 1439-ben Körmöcbánya plébánosának (Modrer Pál alapítványa) 1000 m. arftról, 1450-ben a pozsonyi prépostnak 1900 arftról, 1462-ben az esztergomi szent Péter és Pál javadalomnak 2000 m. arftról, 1464-ben az esztergomi szent Margit alapítványnak 1000 arftról, 1473-ban a lábatlani (Esztergom megye) plébániának 1000 arftról stb. — *Kamatmentes kölcsönök*: Petrein pelastorfi (Pellendorf, Alsóausztria) bírónak (1389, 112½ font *magyar* δ), Niclas Römer és fia pozsonyi polgároknak (1394, 200 m. arft), Hans Schöndorfer és neje pozsonyi házaspárnak (1395, 100 m. arft, *Lederer* kihagyta), Hans Tanpekeh bécsi v. hainburgi polgárnak (1396, 500 font b. δ; hitelező címe: *erber man herr*, tehát nem volt „főúr”), Albrecht és Philipp fivérek hunczhaymi (Alsóausztria, Hainburg mellett) váruinak (1401, 704 m. arft és 1405, 200 m. arft), Fridreich, Eleuszeg (Moson vármegye: Scharffenegg, jelenleg Alsóausztria, v. ö. *Csánki* MO földrajza

jogilag járadékeladás, szabályszerűen, mintegy elvileg, hosszú időre (elméletileg örökre) szóló beruházás volt a hitelező részéről, s így az adós szempontjából a legkényelmesebb tartozás, amelynek a visszafizetését addig nem lehetett megkövetelni, amíg az adós pontosan fizette a járadékot. E járadék magassága (vagyis a kölcsöntőke kamatja) évi 10% volt, mely kamatláb a XV. század második felében egészen 5%-ig morzsolódott le. A középkorban ez az ügylet a közház-tartások ideális kölcsönszerzési módja, amiért is, amikor járadékra elhelyezendő pénz elegendő mennyiségben és kellő időben állt rendelkezésre, kellett kiszorítson e kölcsönforma minden mást.⁷²⁾ Valóban, ez meg is történt Pozsony városának középkori kölcsönszolgálati során, amint ezt világosan mutatja a keresztlény részről kapott városi kölcsöntőke az egyes kölcsönformákra való eloszlása évhuszadonként:

	Járadék- kölcsön	Kamatm. kölcsön	Árúhitel	Ker. hitelezők mindössze
1381—1400	1,425'—	1,200'—	938'90	3,563'90
1401—1420	680'—	3,954'—	6,142'85	10,776'85
1421—1440	8,079'33	4,539'—	8,228'38	20,846'71
1441—1460	8,660'—	1,458'—	7,177'90	17,295'90
1461—1480	6,815'—	3,090'—	—	9,905'—
1481—1500	1,300'—	—	—	1,300'—
Összesen . .	26,959'33	14,241'—	22,488'03	63,688'36

stb. III. 672—673) várurának (1407, 200 m. arfrt) stb. — *Árúhitelek*: Hanns Rokk bécsi kereskedőnek (1393, 900 m. arfrt), Oswalt bécsi aranyműves és fémjelzőnek (1395, 24 font b. δ), Jacob Walich pozsonyi nagykereskedőnek (1406, 515 m. arfrt), Hermann von Haymbach kölni nagykereskedőnek (1406, „umb gewant“ 624 m. arfrt, *Lederer* kihagyta), Niclas Weypacher ausztriai hercegi tiszttartónak (1407, „umb salcz“ 450 font b. δ), Gotschalich Pyrkchestörf kölni nagykereskedőnek (1407, 92 m. arfrt), Andrea Stubichein és Paul Strelen valószínűen bécsi, nürnbergi vagy más nyugati nagykereskedőknek (1410, 1289 száz újdénáros forint = 800 m. arfrt!), Jörg Chünczelman dinkelsbühli nagykereskedőnek (1412, 350 m. arfrt, *Lederer* kihagyta) stb.

⁷²⁾ A német birodalmi városok (Reichsstadt) nagy tőkélyre fejlesztették költségvetésük kiegyensúlyozása céljából az életjáradék- és örökjáradékeladást. Utóbbi művelet felel meg a pozsonyi járadék-kölcsönfelvételnek. V. ö. pld. Nürnberg városára *Sander* i. m. 405—

A keresztény hitelezők százalékos arányából az egyes kölcsönkategóriákra jut:

	Járadék- kölcsön	Kamatm. kölcsön	Áruhitel	Ker. hitelezők mindössze
1381—1400	24·99	21·05	16·47	62·50
1401—1420	5·11	29·82	46·31	81·24
1421—1440	34·58	19·43	35·23	89·24
1441—1460	49·40	8·32	40·94	98·66
1461—1480	67·12	30·43	—	97·55
1481—1500	100·00	—	—	100·00
1361—1500	36·88	19·48	30·77	87·13
XIV. század	19·04	16·04	12·55	47·63
XV. század	38·92	19·88	32·84	91·64

A másik két kölcsönforma, illetve pénzművelet (áruhitel mint kölcsönpénzszerzés) éppúgy szólt szabályszerűen rövid időre, mint a járadékkölcsön hosszúra. Míg az utóbbi kedvezőbb fizetési feltételeivel (hosszú lejárat, alacsony kamatláb) szorította ki a zsidókölcsönt a versenyből, addig a kamatmentes kölcsön és az áruhitel leginkább annál a körülménynél fogva, hogy nagy összegben állt a város rendelkezésére. E két pénzügylet éppúgy volt eszköze a hirtelen és elodázhatlanul fellépő pénzszükséglet kielégítésének, mint a zsidókölcsön, s az, hogy felhasználásuk kisebb áldozatokkal (kamatok nélkül vagy alacsonyabb kamatokkal) járt,^{7a)}

415. — Pozsonyban 1467. éven túl már nem vettek igénybe más kölcsönműveletet, mint járadékkölcsönt. Az 1461—1480. évek közti évszázadra kimutatott 3.090 arfrt kamatmentes kölcsönt a város 1470. év előtt vette fel.

^{7a)} A városi áruhitel mint pénzszerző művelet abból állt, hogy a város gazdag nagykereskedő-polgárai közvetítésével nagy árukészleteket, leginkább finom posztót („gewant“) vásárolt hitelben 2—8 havi fizetéshalasztás mellett, s azt nyomban eladta némi veszteséggel (ez volt a pénzügylet „kamatja“) a vásárlást közvetítő polgároknak. Így pld. egy 1430 augusztus 2-án kelt feljegyzés (Pozsonyv. ltár Lad. 26a—102. sz.) szerint ebben az évben hat pozsonyi nagykereskedő közvetített ily üzletet, amelyre a városnak 3000 m. arfrt előleget adtak. Az előleg visszafizetése céljából a város 315 vég kölni és acheni posztót vásárolt hitelbe 3228¼ m. arfrtért s az árut nyomban eladta az előleget nyújtó polgároknak 3071¼ m. arfrtért. A város vesztesége tehát 157½ arfrt volt, vagyis a hitelezett összeg 4·88%-a. Tudjuk ugyan a fizetés esedékességének idejét (1431 május 31), de nem ismerjük az

nem látszik olyan fontosnak, mint az, hogy aránylag nagy összegek megszerzésének ügyletei voltak. Kétségtelen, hogy, ámbár szerephez jutott a keresztény pénzkinálat olcsóbbsága is, mégis elsősorban a zsidóság korlátozott pénzkinálati képessége, vagy talán készsége is, volt főindoka annak, hogy a város hovatovább mindnagyobb mértékben fordult a másik két pénzművelet alkalmazásához. Ezekre a pénzműveletekre (rövidlejáratú keresztény- és zsidókölcsönök és áruhitelműveletek) szinte szakadatlanul volt szüksége a városnak Zsigmond király uralkodása alatt, aki több ízben rendkívül magas „kölcsön”-összegeket csikart ki Pozsonyból (s valószínűen más magyar királyi városból is), valamint az azután bekövetkezett zavaros idők folyamán, míg Mátyás király trónralépte után. rendezett viszonyok beálltával, lassanként megcsökkent mind e pénzügyi műveletek aktualitása. 1467. évtől kezdve végleg szüntek meg úgy a városi kamatmentes kölcsönök és áruhitelek, mint a városi zsidókölcsönök, és a városi kölcsönszolgálatot kizárólagosan kevészámú és kerek összegű járadékkölcsönnel bonyolítják le.

Eddigi megállapításainkat szerencsésen egészíti ki a másik adatesoport, a zsidók telekkönyvi követeléseiről szóló adatsorozatok, amely hasonlíthatatlanul nagyobb (és valószínűen teljesebb is), mint a városi háztartás zsidókölcsönsorozata. A telekkönyvi zsidókövetelések sorozata (563 követelés), az 1436. évtől⁷⁴⁾ az 1475. évig⁷⁵⁾ terjed. Ez alatt a negy-

áruvétel napját. Külenc más áruhitelről kiállított oklevél adatai alapján megállapíthatjuk, hogy ez esetek átlagában 5 hónap (pontosan 44/9 hónapi) volt a hitelezés ideje. Evvel az idővel számítva, a bemutatott esetben egy évre 11·97 (kerekszámban 12) % veszteség jut, amivel szemben a zsidókölcsönök átlagos kamata minden leengedés dacára is még mindig több, mint kétszer annyi volt.

⁷⁴⁾ Kivétekképpen az egyik nem regesztált követelés az 1429. évben vagy még korábban kelt (v. ö. 311), több (10) nem regesztált követelést pedig kelet nélkül jegyezték fel a telekkönyvben annak szerkesztése alkalmával, 1439-ben. Utóbbiakat az 1439. év adatai közé osztottam be, míg egyáltalán nem vettem számba az 1429-es adatot, amely kétségtelen „befagyott” követelés volt már a telekkönyv szerkesztése idejében (v. ö. a 311. lap 1. jegyzetét).

⁷⁵⁾ Ebben az évben tiltotta meg Mátyás király általában a pozsonyi

ven év alatt a pozsonyi és idegen zsidók 435 regestált követelést 4,858-25 m. arfrt összegben és 128 nem regestált követelést 2,427-77 m. arfrt összegben, összesen tehát 563 követelést 7,286-02 m. arfrt összegben jegyeztettek fel a telekkönyvben.⁷⁶⁾

Bizonyos, hogy már korábban, a telekkönyv szerkesztése előtt, sokan a pozsonyi telektulajdonosok közül zálogba adták telkeiket zsidóknak, az erre vonatkozó adatok azonban csak gyér számban maradtak meg.⁷⁷⁾ Kétségtelen azonban, hogy különösen az 1430-as évektől kezdve igen erő-

polgárság telkeinek zsidókövetelés fejében való elzálogosítását (ld. *MHJ. I.* 206—208). A tilalmat 1503-ban megújította II. Ulászló (*MHJ. I.* 251—253) annak hozzáadásával, hogy ezeket a telkeket zsidóhitelezők kielégítése végett ne lehessen végrehajtani. Valóban, az utolsó zsidóhitelező (Nechel judin) birtokbaiktatását 1488-ban jegyezték fel a telekkönyvben (319), de közvetlenül Ulászló rendeletéig, 1497-ben és 1502-ben még eladnak szőlőket zsidótartozásokért (323).

⁷⁶⁾ A telekkönyvi feljegyzések teljességének és tartalmuk megbízhatóságának fokát a végrendeletkönyv adataival való összehasonlítással kísérlettem meghatározni s arra az eredményre jutottam, hogy a telekkönyvből való kimaradások körülbelül 5%-át teszik a feljegyzéseknek, v. ö. *ZsSzStift. G. A. XL.* 68—69. Így a fenti adatokat 28 követeléssel és 364-30 m. arfrt összeggel kellene kiegészíteni, ha beszámítani akarjuk a véletlenségből vagy elnézésből kimaradt követeléseket. Egy, a 43. számú regestában (1439:158), valamint tizenkét nem regestált követéscélfeljegyzésben (1455—1474 közt, ld. 192—194, 288, 302 és 318—320) elmaradt az összegek feljegyzése. A behelyezendő összegek kiszámítása céljából összeállítottam azokat a feljegyzéseket, amelyekben zsidótartozásokért csak egy-egy telket zálogosítottak el, mert kétségtelen, hogy a telkek különböző értéke befolyással volt a kölcsönösszeg nagyságára. Az összeállítás alapján megállapíthatjuk, hogy elzálogosítottak 48 belvárosi házat összesen 1428-88 arfrtéért, 113 külvárosi házat 627-23 arfrtéért és 178 szőlőt 1216-94 arfrtéért. Átlagban jutott egy belvárosi házra 29-81 arfrt, egy külvárosira 5-55 arfrt és egy szőlőre 6-68 arfrt. Lefelé irányuló kikerekítéssel az ismeretlen összegeket 2 belvárosi ház zálogbaadásánál egyenként 20 arfrttal pótoltam, négy külvárosi háznál és 10 szőlőnél (egy esetben 4 szőlőt adtak ismeretlen összegű tartozásért zálogba) pedig egyenként 5 arfrttal, úgyhogy összesen 110 arfrtot helyeztem be. A követelések közé nem vettem be a természetbeli tartozásokról szólókat (v. ö. 120, 91. j.).

⁷⁷⁾ Már 1376-ban tesznek említést oklevelekről, amelyekkel ingatlanokat adtak zálogba (e köt. 9).

sen lendült fel a zsidóságnak ingatlanok zálogbavételével járó kölcsönüzlete. E fellendülésre következtethetünk a telekkönyv szerkesztése alkalmával még fennálló zsidóköveteléseknek a regesták közé és a birtoklapokra történt feljegyzéséből.⁷⁸⁾

Átlagban aránylag magasak voltak a telekkönyvi zsidókövetelések, ami különösen akkor tűnik ki, ha ezeknek átlagösszegeit összehasonlítjuk a kézizálogra adott kölcsönök összegeinek átlagával. A pozsonyi zsidókönyvtörédékről írt tanulmányomban kimutattam, hogy az e töredékben feljegyzett 109 tartozási összeg átlaga 3·61 magyar (300 b. dénáros) forint, vagyis 3·28 arfrt.⁷⁹⁾ A telekkönyvbe feljegyzett zsidókövetelések összegeinek átlaga evvel szemben a regestált követeléseknél 11·17, a nem regestáltaknál 18·97 és az összes követeléseknél 12·94 arfrt, vagyis négyszer akkora, mint a kézizálogos kölcsönöknél. A regestált

⁷⁸⁾ A telekkönyv az 1439. év folyamán készült el, v. ö. *ZsuvSlit*, G. A. XXXIX. 52. 1. jegyzet. Kétségtelen, hogy a szerkesztés alkalmával feljegyzett teher tételek az 1438. év végén fennállott állapotot tükröztetik vissza. A telekkönyvbe feljegyzett zsidókövetelések törlesztési adataiból (27 ismert törlesztési időpont alapján) megállapíthatjuk, hogy ezeknek a tételeknek a törlesztése átlagban 86 hét, vagyis 1 és $\frac{3}{4}$ év alatt ment végbe. Ezen átlagos törlesztési időszakkal számítva, a telekkönyvbe került 1437. évi tételek az alban az évben keletkezett követeléseknek körülbelül két harmadára, az 1436. évszámmal feljegyzettek az összes 1436-os követelések egy harmadára becsülhetők. Hozzávetőlegesen tehát 1438-ban 28, 1437-ben 27 és 1436-ban 18 esetben adtak zsidóknak zálogba pozsonyi ingatlant. Ezek igen magas számok, amelyeket pld. az 1450-es évek egyike sem ért el. Az 1436—1440. évtődben a kiegészítésekkel együtt 123 esetben zálogosítottak el zsidóknak ingatlanokat, s bizonyosra veszem, hogy az előző évtődben e számnak legalább felerésze, 61, volt a zálogbaadások száma. Így az 1430-as évek alatt legalább 184 a zálogbaadások száma, mely szám egészen szabályszerűen illeszkedik a következő évtized, az 1440-es évek exorbitánsan magas (266!) számához. A telekkönyvbe feljegyzett zsidóköveteléseknek részletes számaadatait a következőkben adom.

⁷⁹⁾ V. ö. *Klebsberg-Emlékkönyv* (lsd. 412. 1. jegyzet) i. m. 337. lap. Ugyanott úgy a kézizálogos tételeknél, mint a telekkönyv 441 feljegyzésénél megállapítottam, hogy mindkét esetben a napikamatos tartozások átlaga lényegesen alacsonyabb, mint a határnapos tartozásoké.

és nem registált követelések átlagösszegei közötti nagy különbség a legnagyobb összegű követelések aránytalan eloszlásának következménye a két követeléskategória közl. Ennek az aránytalanságnak bemutatására az összegnagyság különbsége alapján képzett csoportosításban mutatom be a telekkönyvi zsidóköveteléseket:

Összegnagyságosztályok	Regesztált		Nem regisztrált		Összes	
	k ö v e t e l é s e k					
	tétel- száma	összege m. arfrtokban	tétel- száma	összege m. arfrtokban	tétel- száma	összege m. arfrtokban
2·50 arfrton alul	98	150·81	20	30·15	118	180·96
2·50—4·99 arfrt közt . . .	106	375·36	20	73·44	126	448·80
5·00—9·99 " "	104	696·90	30	183·23	134	880·13
10·00—24·99 " "	85	1,245·38	28	417·—	113	1,662·38
25·00—49·99 " "	26	909·80	17	561·70	43	1,471·50
50·00 arfrt és annál nagyobb	16	1,480—	13	1,162·25	29	2,642·25
Összesen	435	4,858·25	128	2,427·77	563	7,286·02

A registált (R.), nem registált (N.) és összes (Ö.) zsidókövetelések összegeiből jutott százalékokban az egyes nagyságcsoportokra:

	R.	N.	Ö.
2·50 arfrton aluli	3·10	1·24	2·48
2·50—4·99 arfrt közt	7·73	3·02	6·16
5·00—9·99 " "	14·35	7·55	12·08
10·00—24·99 " "	25·63	17·18	22·82
25·00—49·99 " "	18·73	23·14	20·20
50 arfrt, s nagyobb	30·46	47·87	36·26
	100·00	100·00	100·00

Kitetszik ebből az arányosításból, hogy a registált követelések összegének arányosan nagyobb része jutott a kis összegű (10 aranyfrtnál alacsonyabb) tételekre, míg fordítva a nem registált követelések összegének nagyobb része a nagy összegű (50 arfrt és annál magasabb) tételekre, a közepes összegű (10 arfrtnál magasabb, de 50 arfrtnál alacsonyabb) tételeknél pedig nem nagyok az arányszámok eltérései. Esett ugyanis 100 arfrt követelésösszegeből:

	R.	N.	Ö.
kis összegű tételekre	25:18	11:81	20:72
közepes összegű tételekre	44:36	40:32	43:02
nagy összegű tételekre	30:46	47:87	36:26
	100:00	100:00	100:00

Az egyenlőtlen megoszlás magyarázatához eljutni fogunk, ha megvizsgáljuk a zsidóköveteléseknek feljegyzésük időrendjében való csoportosítását. Ez a csoportosítás annyira fontos lesz vizsgálataink egész problémakörének szempontjából, hogy szükséges megismerni a követelések feljegyzésének időrendjét a tételek és összegek naptári évek szerinti csoportosításában.

Évek és évesoportok	A regestált		A nem regestált		Az összes	
	telekkönyvi zsidókövetelések					
	tétel- száma	összege m. arfrtokban	tétel- száma	összege m. arfrtokban	tétel- száma	összege m. arfrtokban
1436	6	54:50	—	—	6	54:50
1437	14	168:60	4	78:60	18	247:20
1438	18	166:77	10	88:60	28	255:37
1439	15	207:74	16	290:10	31	497:84
1440	15	633:04	4	196:86	19	829:90
1436—1440	68	1,230:65	34	654:16	102	1,884:81
1441	7	60:43	—	—	7	60:43
1442	17	331:74	3	117:—	20	448:74
1443	26	222:78	—	—	26	222:78
1444	59	431:94	—	—	59	431:94
1445	44	338:93	—	—	44	338:93
1441—1445	153	1,385:82	3	117:—	156	1,502:82
1446	31	329:74	—	—	31	329:74
1447	25	182:40	1	80 —	26	262:40
1448	22	171:96	—	—	22	171:96
1449	21	115:71	1	15:—	22	130:71
1450	9	129:72	—	—	9	129:72
1446—1450	108	929:53	2	95:—	110	1,024:53
1451	11	84:24	1	30:—	12	114:24
1452	16	370:20	1	6:40	17	376:60
1453	13	225:90	—	—	13	225:90
1454	10	40:44	3	68:20	13	108:64
1455	9	40:80	1	5:—	10	45:80
1451—1455	59	761:58	6	109:60	65	871:18

Évek és évcsoportok	A regestált		A nem regestált		Az összes	
	telekkönyvi zsidókövetelések					
	tétel- száma	összege m. arfrtokban	tétel- száma	összege m. arfrtokban	tétel- száma	összege m. arfrtokban
1456	1	2'—	3	218'—	4	220'—
1457	11	77'87	3	128'25	14	206'12
1458	7	48'28	2	25'92	9	74'20
1459	4	35'33	3	24'—	7	59'33
1460	1	8'—	—	—	1	8'—
1456—1460	24	171'48	11	396'17	35	567'65
1461	2	39'—	3	37'—	5	76'—
1462	1	10'—	2	5'67	3	15'67
1463	—	—'—	2	19'—	2	19'—
1464	2	56'—	3	39'—	5	95'—
1465	3	68'—	7	128'—	10	196'—
1461—1465	8	173'—	17	228'67	25	401'67
1466	2	25'—	5	56'50	7	81'50
1467	—	—	10	129'03	10	129'03
1468	2	93'—	4	139'—	6	232'—
1469	—	—	7	225'35	7	225'35
1470	2	50'—	6	44'—	8	94'—
1466—1470	6	168'—	32	593'88	38	761'88
1471	4	10'—	5	29'—	9	39'—
1472	2	11'—	5	51'—	7	62'—
1473	—	—	5	28'35	5	28'35
1474	1	1'19	5	97'25	6	98'44
1475	2	16'—	3	27'69	5	43'69
1471—1475	9	38'19	23	233'29	32	271'48

Feltűnik mindenekelőtt e számsorban, hogy az egymásra következő évtizedekben majdnem megszakítás nélkül fogynak a zsidókövetelések összegei. E fogyás következtében az első évhuszadra az összegeknek majdnem három negyedrésze (72·51%) jut, míg a második évhuszadra valamivel több mint egy negyedrésze (27·49%). A két évhuszad számadatai a következők:

	R.		N.		Ö.	
	t.	ö.	t.	ö.	t.	ö.
1436—1455 . . .	388	4.307·58	45	975·76	433	5.283·34
1456—1475 . . .	47	550·67	83	1.452·01	130	2.002·68

A második évhuszadra a tételszámnak még kisebb része jutott (23·09%), mint az összegből. Következmenyképen az összegek átlaga nagyobb a második évhuszadban (15·40 arfrt), mint az elsőben (12·20 arfrt). Jellemző továbbá a nagy, szinte ellentétesen alakuló különbség a regestált és nem regestált követelések egymással szembeni nagysága között a két évhuszadban. Az elsőben a nem regestált követelések összege kevesebb, mint negyedrésze a regestáltakénak, a második évhuszadban viszont majdnem háromszor akkora, mint azoké. Míg a második évhuszadban észlelt különbségek ezen egész időszakon keresztül nagyjában egyenletesen alakulnak ki, addig meglehetősen nagy az eltérés az első évhuszad első s többi három évötöde közt. Az elsőben a nemregestált követelések száma és összege a regestáltaknak fele-felerésze, míg a másik három évötödben a nem regestált követelések összege csak egy erős tizede a regestált követelések összegének, tételeinek száma meg éppenséggel a regestáltakénak alig egy harmincadrésze.

Kutatván ezeknek az eltéréseknek, s általában az eloszlás különbségeinek okait, ezeket nyilvánvalóan kell feltaláljuk a telekkönyvvezetés gyakorlatának következtetlenségében vagy időbeni változásaiban. Itt hivatkozom arra, amit elmondtam a pozsonyi telekkönyv szerkesztésének és nyilvántartásának történetéről és technikájáról az e városkönyvről írt s itt gyakran idézett értekezésemben.⁸⁰⁾ Lényegesen egyszerűsíti az összefüggések felderítését az a körülmény, hogy az itt képzett évötödök időhatárai nagyjában összeesnek a telekkönyvvezetés változásainak időpontjaival. Az első évötöd a telekkönyv alkotásának (szerkesztésének) és nyilvántartása első két évének a kora, amelyben telekkönyvvezető a telekkönyv érdemes szerkesztője, *Weidner* városjegyző.⁸¹⁾ Utóda az 1441. év második felétől kezdve az 1456. év tavaszáig *Liebhart Eckenfelder* városjegyző, akiről megállapítottam, hogy a telekkönyvi nyilvántartás

⁸⁰⁾ ZSavStift. G. A. XXXIX. és XL.

⁸¹⁾ U. o. XXXIX. 52. 1. jegyz., továbbá 58—59, valamint XL. 5—6.

gyakorlatának végleges szabályait ő alkalmazta első ízben működésének tizenöt éve alatt.⁸²⁾ Utódai alatt kétségtelenül hanyatlott a telekkönyvvezetés pontossága és megbízhatósága. A telekkönyvvezetés változatos alakulását mutatják a regestált és nem regestált követelések közötti változó arányok. Weidner (valószínűen a felek javaslatára) fakultatív módon foglalta regestákba a zsidókövetelések nagyobb részét úgy a szerkesztés alkalmával, mint a nyilvántartás ideje alatt is. Eckenfelder viszont arra törekedett, hogy regestálja lehetőség szerint az összes zsidóköveteléseket. Utódai (tekintettel a regesták feljegyzésének szánt telekkönyvi rész szűk voltára) csak azokat a követeléseket regestálták, amelyeknek helyet tudtak szorítani a regestalapokon, amiért is a legtöbb esetben megelégedtek a követeléseknek csak a birtoklapokra történt feljegyzésével.⁸³⁾ Így három egymástól különböző telekkönyvezési időszakot különböztethetünk meg, amelyeknek adatai a következők:

	R.		N.		Ö.	
	t.	ö.	t.	ö.	t.	ö.
1436—1440	69	1.230.46	34	654.16	102	1.884.81
1441—1455	320	3.076.93	11	321.60	331	3.398.53
1456—1475	47	550.67	83	1.452.01	130	2.002.68
Összesen	435	4.858.25	128	2.427.77	563	7.286.02

Jutott tehát:

	100 tételből			100 arfrt összegből		
	R.	N.	Ö.	R.	N.	Ö.
	követelésre			követelésre		
1436—41 közt	66.67	33.33	100.00	65.29	34.71	100.00
1441—55	96.68	3.32	100.00	90.54	9.46	100.00
1456—75	36.15	63.85	100.00	27.50	72.50	100.00
Mindössze	77.26	22.74	100.00	66.68	33.32	100.00

⁸²⁾ U. o. XL. 5—9.

⁸³⁾ Megbízhatóság tekintetében mélyreható különbséget észlelhetünk Weidner-Eckenfelder közt egyfelől s a későbbi városjegyzők közt másfelől. Ha időrendben behelyezni akarjuk a 76. jegyzetben kiszámított kihagyásokat, akkor azokat az 1456. év után kelt tételek közé kell illesztenünk. Az érdekelt kortársak ezért más módon biztosított

Százalékosan oszlottak el a három időrendi csoport közt:

	R.	N.	Ö.	R.	N.	Ö.
	követelések tételai			követelések összegei		
1436—1440	15·63	26·56	18·12	25·33	25·94	25·87
1441—1455	73·56	8·59	58·79	63·34	13·25	46·64
1456—1475	10·81	64·85	23·09	11·33	59·81	27·49
	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00	100·00

A tételszámok és összegek százalékos eloszlásának eltérése miatt különbözők lesznek az időrendi csoportok átlagösszegei is, amint azt mutatja a következő összeállítás:

	R.	N.	Ö.
1436—1440 . . .	18·09	19·24	18·48
1441—1455 . . .	9·62	29·24	10·27
1456—1475 . . .	11·72	17·49	15·41
Mindössze . .	11·17	18·97	12·94

Az első évtöd átlagösszegét egyrészt kivételesen nagyösszegű regestált (350, 90, 88 arfrt) és nem regestált (180, 54 és kétszer 50 arfrt) követelések magasították fel, másrészt az a körülmény, hogy a kis összegű tételek száma kisebb, mint a következő évtödökben. Ezekben csak a nem regestált követelések átlaga magas, míg a regestáltaké a második időszakban még a 10 arfrt összeget sem éri el. Mindhárom időrendi csoportban a nem regestált követelések összegátlaga jóval nagyobb, mint a regestáltaké. Különösen magas a nem regestált tételek összegátlaga az 1441—1455. évi csoportban, de az összes tételek átlagának kialakulására döntő befolyást az 1456. év után kelt nem regestált követelések gyakorolják. Ezeknek a követeléseknek magas összegátlagát pedig magyarázza az, hogy 1456. év

ták zálogjogaikat, így a zsidók mintegy elsősorban a zsidókönyvbe való feljegyzésekhez fordultak, amint ezt tanúsítják a zsidókönyv (judenpuch) említései a telekkönyvben 1465-től kezdve, pld. 1465 (192, 193, 318), 1466 (193), 1467 (194) stb.

után a kisebb összegű zsidókövetelések telekkönyvi feljegyzése mindtovább elmaradt s javarészt csak a magasabb összegű követeléseket jegyezték fel a telekkönyvben, részben a zsidókönyvbe történt bejegyzésükkel együtt, részben külön adóslevél kiállítása kapcsán, míg a kis összegű követelések túlnyomó része csak a zsidókönyvbe került.

Összevetve a magasság szerinti csoportosítást az időrendivel, és végleg összesítvén a regestált és nem regestált tételeket, a következő összeállítást kapjuk:

Időrendi csoportosítás	Összegnagyság szerinti csoportosítás											
	10 arft összegén alul			10-49-99 arft összeg közt			50 arft és annál nagyobb			Összesen		
	Tétel	Összeg m. arft		Tétel	Összeg m. arft		Tétel	Összeg m. arft		Tétel	Összeg m. arft	
1436—1440 . . .	61	291	58	34	731	23	7	862	—	102	1.884	81
1441—1455 . . .	239	924	74	78	1.461	79	14	1.012	—	331	3.398	53
1456—1475 . . .	78	293	44	44	940	86	8	768	25	130	2.002	68
Mindössze . . .	378	1,509	89	156	3,133	88	29	2,642	25	563	7,286	02

Az összevetés eredménye százalékokban:

	1436/40	1441/55	1456/75	Összesen
A) Tételek				
10 arfrton alul	59·80	72·21	60·00	67·14
10—49·99 arft közt	33·34	23·56	33·85	27·71
50 arft s nagyobb	6·86	4·23	6·15	5·15
	100·00	100·00	100·00	100·00
B) Összegek				
10 arfrton alul	15·47	27·21	14·66	20·72
10—49·99 arft közt	38·80	43·00	46·98	43·02
50 arft s nagyobb	45·73	29·79	38·36	36·26
	100·00	100·00	100·00	100·00

Az eddigi vizsgálat ugyan sok érdekes összefüggést derített ki a telekkönyvvezetés változó gyakorlata és a feljegyzések száma s a feljegyzett követelések összegmagassága közt, de nem tisztázta teljesen az időrendi eloszlás problematikáját. Bizonyos, hogy a második évhuszad fel-

jegyzései hézagosabbak, mint az elsőéi. Épp oly bizonyos azonban, hogy még abban az esetben is, ha egyforma pontossággal jegyezték volna fel a telekkönyvben a zsidóköveteléseket a negyvenéves időszak minden egyes évében, még akkor is nagy szám- és összegbeli különbség mutatkoznék a két évszázad adatai közt. Csak igen kis részben lehet betudni a későbbi telekkönyvvezetés hiányosságának, hogy az egész második évszázad alatt kevesebb zsidókövetelést jegyezték fel (130-at), mint a negyvenes évek közepén három év alatt (1444—1446 közt 134-et). Evvel a magyarázattal már csak azért sem érhetjük be, mert a feljegyzések számának fogyása az 1456. évnél sokkal korábban kezdődött meg, közvetlenül az 1446. év után. Már az 1451—1455. évtődben, amelyben még Eckenfelder volt a telekkönyvvezető, a feljegyzések száma az 1441—1445. évtőd feljegyzéseinek kevesebb mint felerészére süllyedt.

A zsidókövetelések évi tételszámának (gyakoriságának) görbéje felfelé ível az 1445. évig, sőt még 1446-ban is magasabb a pontja, mint 1445-ön kívül bármely előző évben. 1447-től kezdve nyilvánvaló a hanyatlás, amely különösen nagy 1455. év után, amikor az ez évre következő évtődök egyike sem éri el, nem hogy a 1445. évi maximális számot, de még az 1446. évi számot sem. Kérdés mindenekelőtt, vajjon a gyakoriság változásának különleges, vagyis kizárólag a zsidó hitelezéseket érintő okai voltak-e, vagy kiterjedt ez a változás keresztény hitelezők követeléseinek csoportjaira is, mely utóbbi esetben a változás okai általános jellegűek, s hatásukat éreztetik a telekkönyvi hitelezés minden csoportjában.

Az összehasonlítás megejtése céljából kiválasztottam a telekkönyv keresztény hitelezői követeléseinek összeszerűen két legnagyobb csoportját, az egyházi járadékkölcsönöknek és a távkereskedelmi áruhitelnek (vagyis a hitelben eszközölt áruvásárlásból keletkezett tartozásoknak) csoportjait, amelyek egyúttal jellegzetes képviselői a keresztény hitelezők hosszúlejáratú (járadékkölcsön) és rövidlejáratú (áruhitel) követeléseinek. Az összehasonlítás

alapján alkalmunk lesz megismerni a pozsonyi telektulajdonos-polgárság hitelszükségletének túlnyomó részét, e hitelszükséglet kielégítésének módzatait s így azt, hogy időszakosan mily szerep jutott e kielégítésben a zsidó hitelezésnek. Ennek az összehasonlításnak részletes adatait közzétettem már a *Mahler-Emlékkönyv* számára írt cikkemben, úgy hogy itt szorítkozhatom az 1436—1475. évi időszak adatainak sommás összefoglalására.⁸⁴⁾

Év-csoportok	Járadékkölcsön		Áruhitel		Zsidókövetelés		Összesen	
	tétel	összeg m. arfrt	tétel	összeg m. arfrt	tétel	összeg m. arfrt	tétel	összeg m. arfrt
1436—1440	275	6,923·89	42	8,798·74	102	1,884·81	419	17,607·44
1441—1445	83	2,101·13	29	8,167·07	156	1,502·82	268	11,771·02
1446—1450	85	1,671·91	42	14,488·01	110	1,024·53	237	17,184·45
1451—1455	63	1,979·07	42	6,021·75	65	871·18	170	8,872·—
1456—1460	105	2,753·22	17	6,060·28	35	567·65	157	9,381·15
1461—1465	58	1,109·88	3	272·—	25	401·67	86	1,783·55
1466—1470	93	2,216·75	4	361·—	38	761·88	135	3,339·63
1471—1475	86	1,989·12	10	1,187·50	32	271·48	128	3,448·10
Mindössze	848	20,744·97	189	45,356·35	563	7,286·02	1,600	73,387·34
1441—1455	231	5,752·11	113	28,676·83	331	3,398·53	675	37,827·47
1456—1475	342	8,068·97	34	7,880·78	130	2,002·68	506	17,952·43
1441—1460	336	8,505·33	130	34,737·11	366	3,966·18	832	47,208·62
1461—1475	237	5,315·75	17	1,820·50	95	1,435·03	349	8,571·28

Megállapíthatjuk mindenekelőtt az összeállítás szemlélése alapján, hogy hasonlóan a városi kölcsönszolgálat-hoz, a polgári telkek megterhelésénél is alárendelt szerep

⁸⁴⁾ A *Mahler-Emlékkönyv* cikkében 1510. évig folytattam a két keresztény hitelcsoport számadatainak vizsgálatát, s a cikk különleges problematikája szemszögéből részleteztem az áruhitel csoportját. 1436—1510 közt egyházi járadékkölcsön címen 1539 tételben 36.991·96 arfrt összeget jegyeztek fel a telekkönyvben, áruhitel címen pedig 218 tételben 48.673·— arfrt összeget. 1475—1510 közt (35 év alatt) tehát 691 az egyházi járadékkölcsönök száma és 16.216·99 arfrt az összege, ugyanakkor az áruhitel tételeinek száma 29, összege pedig 3.317·37 arfrt. Ebben az időszakban tehát huszonháromszor annyi tételben ötször annyi összegű egyházi járadékkölcsönt jegyeztek fel, mint áruhiteli tételt és összeget.

jutott a zsidóköveteléseknek. Esett ugyanis százalékokban az egyes hitelcsoportokra:

	J. k.	Á. h.	Zs. k.	Össz.
1436—1440 közt . . .	39·32	49·97	10·71	100·00
1441—1445 „ . . .	15·21	75·81	8·98	100·00
1456—1475 „ . . .	44·95	43·90	11·15	100·00
A 40 év alatt össze-en .	28·27	61·81	9·92	100·00

Ez az időszakos csoportosítás nem domborítja ki eléggé azokat a változásokat, amelyeket az 1460. évi nagy hitelválság idézett elő a két keresztény hitelcsoport arányaiban.⁸⁵⁾ Sokkal jellemzőbben alakulnak meg ezek az arányok, ha az 1456—1460. évötödöt levonjuk az utolsó időszakból és hozzácsatoljuk az előzőhöz. Így észlelhetjük a hitelezés eloszlásának tényleges különbségét a hitelválság kitörése előtt s annak lezajlása után. Ez időszakváltoztatás után a hitelcsoportok százalékos aránya lesz:

	J. k.	Á. h.	Zs. k.	Össz.
1441—1460 közt . . .	18·02	73·58	8·40	100·00
1461—1475 „ . . .	62·02	21·24	16·74	100·00

Míg a hitelválság következtében majdnem teljesen megsemmisült az áruhitel, amelynek volumenjét a válság az azelőtti volumen tizenheted részére (pontosan 5·92%-ára) zsugorította össze,⁸⁶⁾ addig a válság csak ideiglenesen, mintegy átmenetileg, befolyásolta a járadékkölcsönnek 1460. év utáni kihelyezését, a zsidókövetelésekre pedig — ha egyáltalán — alig gyakorolt más hatást, mint hogy gyorsította némileg a feljegyzések gyakoriságának és ösz-

⁸⁵⁾ A hitelválság hirtelen kitörését a bécsi dénár pénzlábnak hamisítással fölről könnyítése okozta. Ezt az eseményt s annak következményét részletesen adtam elő a *Mahler-Emlékkönyv* cikkében.

⁸⁶⁾ 1441—1460 közt 34.737·11 arfrt az áruhitel összege, jut tehát egy évre 1.736·85 arfrt, 1461—1510 közt az összeg 5.137·87 arfrt, jut egy évre (5.137·87 : 50 =) 102·76 arfrt. Az 1471—1475. évötöd viszonylagosan magas összege kivételes jellegű volt, a következő évötödök összegei közül négy 500 arfrton alul maradt, három pedig 500—800 arfrt közt alakult meg.

szegeik magasságának csökkenését.⁸⁷⁾ A zsidókövetelések számsorának időrendi alakulása csak annyiban tüntet fel összefüggéseket a keresztény hitel két nagy csoportjával, amennyiben a zsidókövetelések tételei számának viszonylagos magassága az 1441—1450. évtized közt kétségtelenül közvetlenül⁸⁸⁾ és közvetve összefügg az áruhitelnek ugyanabban az évtizedben észlelhető tüneményszerű fellendülésével, s továbbá, amennyiben összegátlagának viszonylagos alacsonyysága (különösen az 1441—1460. évhuzad közt) világosan mutat reá arra a sajátságos és kisegítő szerepre, amely a zsidóhitelnek jutott a keresztény hitelek mellett a polgári hiteligények kielégítésénél. Az összegátlagok összehasonlítása a következő eredménnyel jár. Egy tétel átlagos összege arfrtokban:

	J. k.	Á. h.	Zs. k.
1436—1440 közt . .	25.12	209.50	18.84
1441—1460 „ . .	25.31	307.41	11.98
1461—1475 „ . .	22.43	105.84	15.11
1436—1475 „ . .	24.47	240.00	12.94

Látjuk, hogy a zsidóhitelt leginkább a kisebb vagyonú polgári osztály vette igénybe, amely az áruhitelnél egyáltalán nem került szóba, s az egyházi járadékkölcsönök egyes foslányaihoz is csak kivételesen jutott. Igaz, voltak az egyházi járadékhitelnek kisebb összegű tételei is, de az összes tételek nagy kisebbségében. Míg a zsidókövetelések egész összegéből annak 36.26%-a jutott 50 arfrtos és annál

⁸⁷⁾ Vagyis a zsidók, mint közvetlenül nem érdekelt felek, kétségtelenül vagy semmit sem, vagy igen keveset vesztek a hitelválság kitörésekor. Az, hogy 1460-ban csak 1 tételben 8 arfrt összeget jegyeztettek fel a telekkönyvbe, jele az általános dérouté-nak, de nem tanusodik különösebb zsidótőkevesztések mellett.

⁸⁸⁾ Közvetlenül függnek össze az áruhitelt felduzzasztó nagykereskedelmi konjunktúrával a Kunigsfelder-Horndl kereskedőtársaságnak adott 350 arfrtos (128), Andrea von Fronának adott 35 és + 70 arfrtos (182, 283), Hanns Eylausimrocknak adott 190 arfrtos (192, 97. jegyz.), Simon Schönnnek adott 120 arfrtos (u. o., v. ö. Nyugatm. Áruforg. i. m. 152) és Stephan Gmayltnak adott 50 arfrtos (314) kölcsönök. Ide tartoznak talán még Wenzla Pernbertelnek nagyszámú tartozásai is, v. ö. tovább.

nagyobb összegű tételek összegére, addig az egyházi járadékhitel összegéből annak több mint 50%-a (36.991'96 arfrtból 18.619'82 arfrt).

A keresztény- és zsidóhitel számadatainak összehasonlítása világosan mutatja tehát, hogy a zsidókövetelések számának és összegének 1446 óta szinte évről-évre végbemenő csökkenésében alig jut szerep az 1460. évi hitelválságnak, ha nem is vesszük figyelembe az időkülönbséget, már azért sem, mert eltekintve ritka kivételektől, más adósok szerepelnek a hitelben történt áruvásárlásoknál, mint azok, akik adósa a zsidóknak. A polgárságnak az a rétege, amely leginkább fordult hiteligényléseivel zsidókhoz, azonban közvetve sínylette meg a válságot. A nagyszabású áruhitellel megindított és Magyarország felé irányított áruáramlás, amelynek összehasonlíthatatlan nagyságáról tájékoztatnak a pozsonyi harmincadkönyv és a harmincadszámadások,⁶⁰⁾ és az ugyanakkor Pozsonyban emelkedő polgári jólét a városban rendkívül sok új kereseti alkalmat teremtett meg, amely sok kis egyénnek megkönnyítette a vagyongyűjtés kezdeteit. Itt is nyomatékosan emelem ki, hogy a pozsonyi telekkönyvben feljegyzett zsidókövetelések éppúgy, mint a keresztény hitelek, túlnyomórészt, szinte százszázalékosan, termelő célból igénybevett kölcsönökre vonatkoztak. Amint fent láttuk, a kisemberek vagyoni megtollasodásuk közben zsidóhitelt is vettek igénybe, hogy kifizethessék annak a háznak vagy szállónak a vételárát, amelyet a vétel idejében saját pénzükkkel nem tudtak volna megfizetni. De kellett a pénz más termelőcélokra is. A szállóbirtokos polgárnak csősz, napszámost (kapást) kellett fogadnia, a kézművesnek nyersanyagra, eszközökre, műhelyberendezésre volt szüksége. Ehhez járult, hogy készpénz a magyar arany- és ezüsttermelésnek későközépkori fénykorában éppen a távkereskedelem (a középkori nemzetközi nagykereskedelem) magyar gócpontjain nem állt elegendő mennyiségben a mindennapi pénzigénylés rendelkezésére.

⁶⁰⁾ V. ö. Nyugatmagy. Áruforg. és A magyar arany stb. c. értékezeimét passim.

A távkereskedelem úgy működött hazánkban, mint egy óriási *pénzszívógép*, amely a magyar forgalomból szünet nélkül a külföld felé szívta ki az aranyat és ezüstöt. Egykorú pozsonyi végrendeletek tanúsítják, hogy mily pénzszűke uralkodott Pozsonyban a 15. század első hat évtizedében. Oly határozottan gazdag polgár, mint ugyanaz a *Stephan List*, aki meglepő alkotóképességgel fogalmazta meg a pozsonyi telekkönyv szerkesztésének és rendtartásának alapelveit, végrendeletében számos tartozása között felsorol meglehetősen kis összegű készpénztartozásokat is, jelölül annak, hogy még vagyonos polgárok is érezték a pénzszűkét.⁹¹⁾

Könnyen érthető, hogy mennyire jött kapóra a kereső polgárságnak a bármikor folyósítható zsidóhitel. Ha drága volt is, mégis sokat lehetett keresni vele. Akitől nem vásárol járadékot az egyház, mert nem tartja elég biztosnak a járadék szolgáltatását a felkínált ingatlanról, s aki nem részesül áruhitelben, vagyis nem kapcsolódhatik be a maga kereső tevékenységével a nemzetközi hitelláncba, az zsidóhoz fordul és hajlandó exorbitánsan magas kamatterhet is vállalni, mert amennyiben sikerrel jár tőkehasznosító tevékenysége, bőven jut a nyereségből az adósnak is s a hitelezőnek is. Persze, ezek az elemek nem mindig a gazdasági és erkölcsi tekintetben legmegbízhatóbbak: kezdők, akiknek nincs sok veszteni valójuk, könnyelmű vállalkozók és megbízhatatlan kalandorok, jelzők, amelyek kizárják őket az egyházi és áruhitel olcsó tőkenyújtásából, s amelyek, amikor az így jellemzett egyének zsidókkhoz fordulnak, a kockázat növekedésével növelik a kikötött kamatlábat is. Amikor összeroppan az áruhiteli nagy konjunktúra, összeroppan ezeknek a kalandoroknak a konjunktúra.

⁹¹⁾ V. ö. e kötetben 352, továbbá ott még a 3., 4. és 6. sz. végrendeletkivonatokat 351—353, azután *Lederer: Középk. pénzüzl. i. m.* 158—159. Ez a szerző teljesen félremagyarázza az eladósodás jelenségét, minthogy a középkori pénzről és pénzforgalomról halvány sejtelmé sincs. *List* „adósságai” részint: tőkeberuházások, részint kisebb kölcsönöknek folyó kiadások fedezésére való igénybevétele. Ezt az igénybevételt teszi szükségessé a pénzhány.

turája is. Kiesnek a zsidótőkét igénylők soraiból, ezért viszonylagosan magasabb a zsidókövetelések összegátlagja 1460. év után, és nemcsak csökken a kihelyezett zsidótőke, de annak kamatlába is.

Mért csökkent azonban a zsidókövetelések tételszáma és összegmagassága folytonosan már 1447. év óta? Mért halványul el a nagykereskedelmi konjunktúrának a pozsonyi kisenberekre kisugárzó hatása már tizenhárom évvel a válság kitörése előtt? Erre más, a nagykereskedelmi konjunktúrától s a válság kitörésétől független eseményben kell keresnünk a magyarázatot. A magyarázó esemény pedig a pozsonyi zsidófosztogatás, amelyről 1446 június 16-án (ez év Úrnapján) kelt levelével értesíti a pozsonyi polgármester távollevő esküdtársait. Megírja, hogy a levél keltének napján idegen és pozsonyi csöcselék betört a Zsidóutcába és kirabolta („zsákmányolta“) nemcsak a zsidók magánházait, hanem a zsinagógát is.⁹²⁾ A fosztogatók szándéka kétségtelenül elsősorban a könnyen értékesíthető vagyontárgyaknak, mint nemesfémtárgyaknak és készpénznek, megszerzésére irányult. Így következménye a fosztogatásnak, hogy megcsappant a pozsonyi zsidóságnak pénzügyletekkel hasznosítható vagyona. De járt ez az esemény sokkal mélyrehatóbb következményekkel is. Ha összehasonlítjuk egymással a fosztogatás előtt és az után a telekkönyvben szereplő zsidók számát, akkor azt találjuk, hogy a fosztogatást megelőző évötödben (1441—1445) és az 1446. év első felében 37 (és egy névleg nem említett zsidó, v. ö. 320—321), a fosztogatás után az 1446. év második felében és az arra következő évötödben (1447—1451)

⁹²⁾ Idézi *Rakovszky* másolata után *Ortvay*. Pozs. tört. II, 2, 322.
1. jegyz.: Wissen, das an heutigen tag ein sakman (= zsákmány, v. ö. *Szamota-Zolnai*. Magyar Oklevélszótár 1115) über dy juden ist gangen hye, den hat man iere schül und heuser aufgeprochen mit gewalt, und seu beraubt. Das haben getan padknecht und auch das gemain volk, das her in arbeit is komen, der wir ettlich in unser fenknuss haben, darunder auch ettlich graff Jörgens holden, und ist eine pöse sach gar genug, doch hoffen wir werden komen auff denn rechten grund derselben sachen. Említve *MHI* I XXXV. 22. sz. alatt.

21 zsidó hitelező szerepelt a telekkönyvben. A pozsonyi zsidóság 1450. év előtt kelt előterjesztésében fel is sorolja azokat a pozsonyi zsidókat, akik — bizonyára a közelmúltban — elköltöztek Pozsonyból s megemlíti, hogy más pozsonyi zsidók nagy szegénységbe sülyedtek. Az 1446. év második felétől kezdve elmaradtak közt azonkívül sok az idegen, Pozsonyban állandóan nem lakó zsidó, akiket nem említ a pozsonyi zsidóság előterjesztése, mint a dévényi Ábrahám és Józsefné, valamint József fia Hoschel, a kismartoni Ábrahám és Jerl, a bécsújhelyi Eysel, Hetschel és Leserl, s végül a marburgi Áron (ellenben a másik Marburgból származó zsidó, Zellel vagy Czellel, valóban állandóan letelepedett volt Pozsonyban, de a pozsonyi zsidóság előterjesztése szerint ismét elköltözött).

Levelében kilátásba helyezte a polgármester, hogy utána jár a zavargás valódi okának (rechter grund), utánjárásának eredményéről azonban hallgatnak a források. Ellenben, mint sok minden másról, kimeríthetetlen adattárával a telekkönyv tájékoztat bennünket a zavargás kitérőre közvetlenül ható körülményekről. Amióta tartozás biztosítására zálogot adtak adósok, akár ingó, akár ingatlan zálogot, akár zsidó, akár keresztény hitelezőnek, azóta mindig megesett, hogy az adósok némelyike nem teljesítette fizetési ígéretét s elvesztette a zálogtárgy tulajdonát. Forrásaink majdnem egy időben a zálogbaadások híradásával megemlékeznek zálogbaadott vagyontárgyak elvesztéséről is. Addig, ameddig a zálogbaadások esetei csak szórványosan fordultak elő, ritkák voltak az adósok zálogvesztései is és nem váltottak ki a szokottnál nagyobb ellenszenvet a zsidó hitelezőkkel szemben. Az elvesztés esete természetesen annál gyakoribb, minél sűrűbb a zsidóhitel igénybevétele. Nem hiszem, hogy a XIV. század második felében, ötven év alatt, annyi zsidótartozást ismertek el a pozsonyi telektulajdonosok, mint a telekkönyv tanúsága szerint az 1441—1445. évtödöt esztendejében. Eltekintve attól, hogy a nagyszámú telekkönyvi adós *viszonylagos* bonitása, fizetőkészsége és képessége, minden bizonnyal gyarlóbb volt,

mint a XIV. század adósaie, már csak az a körülmény, hogy több mint hatodfélszáz a zsidókövetelések száma, mintegy önmagából kitermeli a végrehajtások nagyobb számát. Megállapítható, hogy a telekkönyvben feljegyzett 563 követelésük közül 40-et hajtottak végre a zsidó hitelezők s kerültek a hitelezők kezére a zálogbaadott telkek (az összes esetek 7·10%-ban). Még hagyján, ha egyenletesen osztott volna el a 40 eset a telekkönyvi időszakra, azaz egy-egy évre egy-egy eset jutott volna. Akkor talán nem robbant volna ki zavargásokban a zsidókkal szemben minden időben viseltetett ellenszenv. De nem úgy alakult ki az esetek egymásutánja. Az első két végrehajtásra 1442-ben került sor.⁹³⁾ A következő *nyolc* végrehajtás körülbelül egy éven belül zajlott le közvetlenül a zavargások kitörése előtt, 1445-ben és 1446-ban. Ekkor hajtja végre elhunyt férje késedelmes adósaait budai Jakab özvegye,⁹⁴⁾ s ekkor írják a végrehajtások során Aserl nevére két adósa, prucki Isserl, graetzi Hendel s nagynénje Teubel nevére pedig egy-egy

⁹³⁾ Taman Aberhekkell (= Abhackler 1434. évi Akv) szőlője Prentel zsidóé lesz (207, 8. jegyz., tartozás: 4 Ű 60 Ű = 4·86 arfrt), és Niclas Wolf szőlője Wolfelnéé (320, 1a. j. és 307, 3. j., összeg 50 arfrt). A telekkönyv szerint sem Aberhekkellnek, sem Wolfnak nem volt más ingatlana. Az 1434. évi Akv-ban A. szerepel mint lakófél kis adótétellel (4 Ű = 0·05 arfrt), Wolf, aki mint lakófél 166 akó bor után is adózott, 12·45 arfrt boradót és 0·15 arfrt vagyonadót fizetett. A magas bormennyiség mutatja, hogy mily értékes volt a szőlő, amelyet Wolfelné 60 arfrt összegért és 4 akó mustért adott el vagyonos pozsonyi szatócsnak.

⁹⁴⁾ V. ö. fent a LX. lapon. Adósok, zálogtárgyak és tartozási összegek a következők: Michel Feyertag schuster, belvárosi ház és szőlő, 100 arfrt (85. reg., 130. 20. j. és 240. reg., 272; csak a szőlőt adja el a végrehajtató), Hanns Zwiualer, szőlő, 20 arfrt (170. reg., 133, 28—31. j. és 273. 3. j.) és Hanns Tunhafen, külvárosi ház, 16½ arfrt (183. és 202. reg., 134. 37. j. és 273. 4. j.). Feyertag az elvesztett ingatlanokon kívül 1445 után még bírt egy szőlőt 1460-ig (55/3d), azután az 1452. évi Akv tanúsága szerint bírta a 149b sz. belvárosi házat, amely a telekkönyvben Seitz schuster nevén állt. Zwiualer nevén állt két külvárosi ház (20a és 21c) és három szőlő az elvesztetten kívül (8/10d, 8/11a és 58/4c), Tunhafen nevén is még 3 szőlő az elvesztetten kívül (3/3a, 37/6a és 52/2c).

adósuk zálogbaadott ingatlanát.⁹⁵⁾ Annál nyilvánvalóbb az összefüggés a végrehajtások halmozása és a népdüh kitörése között, mennél jobban mélyedünk el a polgármester híradásának részletein. Ez a híradás említi a fosztogatás résztvevői közt „das gemain volk, das her in arbait is(t) kómen“, vagyis a városban munkát kereső falusi (jobbágy-) népességet („holden“). A keresett munka túlnyomóan szőlőművelési (kapás) munka volt, amint hogy a mai napig a környékbeli faluk szegődményes munkásnépe műveli a pozsonyi szőlőket. A zsidó hitelezők tulajdonába 1445—1446 közt került ingatlanok közt öt szőlő volt, amelyeknek átadása ünnepélyes és nehézkes alakiságok közt („aufgeben, aufnehmen“ lsd. a glossariumot) a helyszínén ment végbe. Igen vegyes érzelmekkel szemlélhették az ott dolgozó munkások a birtokátruházásokat, és könnyű feladata volt a bujtogatóknak, hogy a városbeli és idegen szőlőmunkások közt megszervezzék a fosztogatók hadát.

Később, a zavargások lecsendesítése után, sem válto-

⁹⁵⁾ Aserl két végrehajtott adósának adatai: Thoman Sneyder, külv. ház és szőlő, 10¹/₂ arfrt (112. reg., 168, 13. j.) és Jacob Mulner, szőlő, 8 arfrt (214. reg., 175, 32. j.), prucki Isserl adatai: Sibilla Kitzmagin, belvárosi ház, 90 arfrt (45. reg., 157, 6. j.), graetzi Hendel: Hanns Halbpawer, külv. ház, 4 fl 3 B = 4.43 arfrt (116. reg., 221, 5. j.) és Teubel: Hanns Kramer, szőlő, 18 arfrt (205. reg., 228, 32. j.). Sneydernek elzálogosított ingatlanain kívül volt még egy szőlője (6/3a), s a végrehajtás után szerzett újból külvárosi házat (3a) és két szőlőt (26/3a és 81/2a), de zsidókölcsön igénybevétele nélkül. Jacob Mulner sem előbb, sem azután nem szerepel pozsonyi feljegyzésben; úgy látszik, hogy a végrehajtás előtt elszökött Pozsonyból. Sibilla Kitzmagin Konrad Kitzmagen tekintélyes polgár (városhíró 1424—26, polgármester több ízben 1410—1420 lsd. *Ortway*. Pozs. tört. III. 375, 388—389) özvegye, házára a zsidókövetelésen kívül tartozott a pozsonyi kórháznak 30 arfrttal és saját káplánjának (vagyis urának alapítványa javadalmazásának) 30 R 8 = 40 arfrt összeggel. Valószínű, hogy a tartozások végrehajtására az özvegy halála után került sor, s hogy brucki Isserl, mint a rangsorban harmadik helyen álló hitelező, megszerezte a házat és kifizette a másik két követelést. Isserl a házat 1447. év elején adta el. Halbpawer a végrehajtás után szőlőt szerzett (93/2b) és azt bírta 1459-ig. Kramer elvesztett szőlőjén kívül külvárosi háznak (a3b) és másik szőlőnek (69/1c) volt ura.

zott meg a lakosság nagy részének élesen zsidóellenes hangulata. Kétségtelen, hogy Hunyadi János kormányzó, aki 1447-ben még pártfogásába vette a pozsonyi zsidókat a városi tanács önkényes eljárásával szemben, ugyanannak a városi kormánynak kérelmét teljesíti, amikor 1450-ben felmenti Pozsony város bíróját, tanácsát és közönségét (nem „a pozsonyiakat!”) városi célokra, vagyis a városi háztartás részére zsidóktól kölcsönvett mindennemű pénzösszegek visszafizetése alól. 1453-ban azután V. László elengedi a városi lakosság zsidótartozásainak kamatjait s a tartozás tőkéjének kamatmentes visszafizetésére kétszer is tűz ki határnapot.⁹⁶⁾ Így a pozsonyi zsidóság alig pótolhatta belátható időn belül az 1446-ban elszenvedett vagyonszereséget, és megmaradt készpénztőkéit is inkább a biztonságosabb kézizálogüzletben, valamint az ingatlanok lekötésének lehető mellőzésével oklevelek kiállítása és zsidókönyvfeljegyzések alapján folyósított hitelezéssel forgatta, mint a veszedelmes ingatlanzálogügyletekkel összekapcsolt hitelezéssel. Így mindkisebb a telekkönyvben feljegyzett zsidókövetelések összege, s végül 1475-ben, amikor I. Mátyás végképen eltiltja a pozsonyi ingatlanoknak zsidókövetelések biztosítására való zálogbaadását,⁹⁷⁾ a királyi rendelet oly joggyakorlatot tiltott be, amely a tilalom nélkül is, ha talán nem is szűnt volna meg végképen, a telekkönyvi jogügyletek közt mind ritkább kivételképpen szerepelt volna annál is inkább, mert az 1460. évi válság következtében erősen megcsappant a hitelt igénylőknek száma és az igényelt tőkeösszeg magassága, úgy hogy a telkes polgárság más hitelfajra alig szorult, mint az egyházi járadékkölcsönre.

1450. év után erősen csökken a végrehajtások száma is, amint azt a következő összeállítás mutatja:⁹⁸⁾

⁹⁶⁾ V. ö. *MHI* I. 184—185, 187, 189—190 és 193—194.

⁹⁷⁾ V. ö. u. o. 206—208.

⁹⁸⁾ A korábbi jegyzetekben nem említett regesták és egyéb feljegyzések a következők (az első szám a reg. száma, a zárjeles a lap-szám): 97. (162), 221. (241), 236. (215), 237. (243), 247. (178), 262.

É v ő t ő d ő k	Esetek száma	Végrehajtott ingatlanok			Végrehajtott tartozásösszeg arfrt
		bel-városi	kül-városi	szőlő	
		h á z			
1441—1445	4	—	1	3	69·36
1446—1450	15	3	2	11	375·33
1451—1455	7	—	1	6	38·67
1456—1460	4	1	2	1	30·75
1461—1465	5	2	—	4	202·—
1466—1470	3	1	1	1	73·—
1471—1475	2	—	1	1	37·54
Összesen	40	7	8	27	826·65

A végrehajtott követelések összegének arányszáma nagyobb, mint a tételeké: 11·35%. Ezt előidézte az a körülmény, hogy az 50 arfrt s annál nagyobb összegű 7 végrehajtott követelés összege, 560 arfrt, az összes végrehajtott tételek összegének 67·74%-a, míg az összesen feljegyzett nagy tételek összegének arányszáma csak 36·26%. A magas tételű tartozások közt említendők az egykor dúsgazdag Wenczla Pernherteléi,⁹⁹⁾ akinek sorsa tipikusan a harmadik generációs gazdagé, aki csak elkölteni tudja a vagyont,

(253), 263. (180), 268. (180), 274. (218), 279—285. (232), 299. (254), 333. (234), 336. (277), 337. (234), 345. (278), 353. (188), 364. (284), 367—368. (285—289), 370. (290), 388. (296), 390. (281, 292), 406. (303), 415. (279), 417. (286) és 423. (304), azután nem regesztálva Barbara Pairin 292, 7. j., Niclas Velsperger 193 (v. ö. 422. reg. 191). Mert Muschenraif 193, Michel Raber 304, 4. j. és Jörig Sumér pinter 193, 302 és 308. Óróla és Wenczla Pernhertelről (353., 367. és 368. reg.) még lesz szó.

⁹⁹⁾ Telekkönyvi zsidó tartozásai a következők: 1451-ben 28/4a sz. szőlőjére 30 fl per 7 B (= 28 arfrt), 340. reg., 267. 1454-ben kifizeti a tartozást s ugyanakkor el is adja a szőlőt. 1452-ben kisebb házára (122a) 20 és 14 arfrt, 352. és 354. reg., 188; ez a ház 1453-ban cserél gazdát. Ugyanakkor 10 fl 8 (= 10·67 arfrt) összegért elzálogosítja majorját (127d), amelyet hitelezője 1456-ban szerez meg. Leggyakrabban és a legnagyobb összegeket veszi fel lakóházára (122b): 1452-ben 60 fl per 7 B (= 56 arfrt) összeget (343. reg., 281), azután 90 arfrtot (349. reg., 282) s 1453-ban 130 arfrtot (367. reg. 289) és 30 arfrtot (368. reg. 285). Időközben (1452) más szőlejét (108/3b) is elzálogosítja 60 fl 8 (= 64 arfrt) összegért. Házát 1462-ben szerzik meg a hitelezők, a szőlőt még 1456-ban idegeníti el.

amelybe „beleült“, de megtartani nem. Öröksége belvárosi ház (122b), ugyanott major (127d) és öt szőlő (4/12c, 28/4d, 96/2d, 98/1b és 108/3b) a telekkönyv birtoklapjai szerint. Ingatlanaihoz 1452-ben hozzávásárolt külvárosi házat és kertet (8a) és kisebb belvárosi házat lakóháza mellett (122a). Ezt a házat már 1453-ban kénytelen elidegeníteni. 1452-ig három szőlőtől válik meg (1447-ben, 1449-ben és 1452-ben), a megmaradt két szőlőben 1452-ben 71 akó bort szüretelt az ezévi Akv. tanúsága szerint. De ezeken a szőlőkön is túlad 1454-ben és 1456-ban, úgyhogy az 1462. év előtt bekövetkezett halála idejében¹⁰⁰⁾ már csak a külvárosi ingatlanoknak és súlyosan megterhelt belvárosi házának volt ura. A házat özvegye visszavásárolja a hitelezőktől, de úgy látszik nem képes előteremteni a vételárat, úgyhogy az még 1462-ben idegenek kezére kerül.

Említendő még a végrehajtott adósok közt Jorig Sumer kádár, akinek házat 1474. évben Mendel zsidóprefektus, mint a hitelezők megbízottja, nevére írták. Az adós felesége kijárta Mátyás királynál a pozsonyi ingatlanok zsidók részére törlénő zálogbaadásának tilalma évében, hogy az uralkodó elengedte férje összes zsidótartozásainak tőkét és kamatait és ismételten megparancsolta előbb Mendelnek, azután pozsonyi várnagyának és vámosának, hogy fogják pártját az asszonynak és gyermekeinek s hajtassák végre a király parancsát. Erre a pozsonyi tanács kivakartatta a zsidó nevét a birtokosok hasábjából s feljegyeztette a kádár neve után: *Barbara uxor und ir paider kinder*, nemkülönben eljárásának igazolására hozzáfűzte a királyi rendelet eredetijét a birtoklaphoz.¹⁰¹⁾ Az elengedett zsidótartozások voltak: Aserlnek meg nem nevezett összegű követelése

¹⁰⁰⁾ 1462 márc. 1-én kelt levelében Pernhertel nejét „domina relicta condam Pernhardi“-nak nevezi a budai bíró 85.

¹⁰¹⁾ A ház birtoklapjának száma 100d (Newstat). Második melléklet gyanánt hozzáfűzték még a birtoklaphoz Lambacher Heinrich pozsonyi polgárnak 1477 jan. 17-én (geben ze Prespurg an SAnthoniitag anno Domini etc. septuagesimo septimo) kelt nyugtáját a birtoklapon 1457 máj. 25-én feljegyzett egyházi járadékkölcsön törlesztéséről.

(1466 — 193), Wolfel zsidónőnek 8 arfrt (1468 — 308) és 14 B 8 (= 1·35 arfrt) összegű követelése (1469 — u. o.) és soproni Hendelnek 15 arfrt összegű követelése (1472 — 302). A végrehajtás idejében valószínűen már nem állt fenn az Aserl-féle követelés, adós tőketartozásai tehát ebben az időpontban kitétek 24·35 arfrtot. Az adósnak volt még két szőleje, amelyeket azonban a zsidókövetelések keletkezése idejét megelőzően (1459-ben és 1464-ben) idegenített el.¹⁰²⁾ Az esetnek tárgyilagos szemlélete alapján meg kell kockáztatnunk azt az állítást, hogy nem tartjuk a király kivételes kegyét teljesen indokoltnak oly adóssal szemben, aki képes volt röviddel a ház birtokába való visszahelyezése után 20 arfrt kölcsönt törleszteni.¹⁰³⁾ Különös kegyként elég lett volna az „uzsorakamat“ elengedése.

Több ízben ugyanahhoz a zsidóhoz¹⁰⁴⁾ vagy egymás-

¹⁰²⁾ Az 1452. évi Akv. szerint Sumer újtelepi házában tartogatott 5 akó bort, amelyből egyet kimért, s elhelyezett azonkívül a 143. számú belvárosi ház pincéjében 54 akó bort. Fizetett az akónként 6 dénáros boradón kívül 5 B 8 vagyonadót. Egy szóval közepes polgárvagyonú és elég jól kereső kézműves volt.

¹⁰³⁾ Nyugtájában azt írja Lambacher: „als mir der erber Jorig Sumer pintter *weilent* mitburger daselbs schuldig warden ist zwainzig phundt phening noch inhaltt eines geltbriefs lautunt dem erwirdigen herrn Wolfgang Rueber etthan pharrer zu Pösing, welchen brief ich obgenanter Heinrich noch vleissigen gepet desselbigen Sumer pintters umb seins gelt ze mir geleset hab, dadurch dan derselbig Jorig pintter mein gelter warden ist, das ich obgenant Heinrich L. der obgenanten schuld anstat mein auch des bedachten herrn W. R. und aller seiner nachkommen noch inhaltt seines briefs erberlich enttricht und bezald pin der vorgenanten sum gelts von demselbigen Jorigen pintter und sein erben.“ 1475 után még életében fizette meg Sumer a tartozást, de 1477-ben már „néhai“ volt, tehát a fizetés legkésőbb 1476-ban történt.

¹⁰⁴⁾ Pld.: Laurencz Dringer kétszer tartozik Aserlnek (168—169). szintűgy Paul Frasman (178—179) vagy Prokop Froschel (183, 189). Hanns Gepeleysen ötször fordul hozzá (179—188). Niclas Gewdner háromszor Lebhez (243—246), Hanns Halbsórl sohuster kétszer budai Jakabhoz (125—128), Hanns Kerner kétszer ifjú Musch fiához Hendelhez (268), Hanns Maurer kétszer graetzi Hendelhez (223—229), így Laurencz Pestler Teubelhez (222—229), Niclas Pewger magyarbródi Muschhoz (195—198) stb.

után több zsidóhoz¹⁰⁵⁾ még igen gyakran fordultak az adósok. Összesen 96 ily adóst számláltam, akiknek telkeire összesen 245 esetben jegyezték fel zsidókövetelést, vagyis az összes követeléseknek több mint két ötödét (43·52%-át). A 96 adós közül végrehajtottak 15-öt, vagyis a többször tartozók 15·62%-át, míg az egy ízben tartozást vállalt 318 adós közül csak 25 (7·86%-a) vesztette el zálogbaadott telkét. A többszöri adósoknak tehát majdnem pontosan kétszer akkora volt „chance”-jük, hogy elveszítsék telküket, mint az egyszeri adósoknak. Ez könnyen érthető, mert a többször zsidópénzt igénybe vevő adósoknak gazdasági helyzete ceteris paribus bizonytalanabb volt, mint azoké, akik csak egy ízben vállaltak tartozást zsidóval szemben. Igen drága volt ugyanis a zsidópénz, s annál drágább, mennél sűrűbben igényelték azt. Így a telekkönyvi feljegyzések korában legmagasabb a kamat 1436—1450 közt, amikor legmagasabb volt a feljegyzések száma is, azután pedig a század végéig mindjobban süllyed, szinte párhuzamosan a zsidópénzt igénylők számának fogyásával. A telekkönyv szerkesztése korában, 1436—1439 közt, különböző kamatlábat találunk, de mindig igen magasat (1436-ban 115·56%-ot és 86·67%-ot, 117, 138, 1437-ben 78%-ot, 139, 1438-ban 65%-ot, s 1439-ben ötször 74·29%-ot és egy ízben 99·05%-ot, 142, 157, 127, 164, és 2 adat 313·¹⁰⁶⁾ 1440—1444

¹⁰⁵⁾ Csak a legtöbbször tartozást vállalókat sorolom fel: Hanns Hafner kétszer fordul Sundlhoz (260—261) s egyszer-egyszer Juda mesterhez (294) és soproni Jakabné fiához (294), — Chuncz Jagenteufel egyszer-egyszer Hoschelhez (203), Hendelnéhez (208) és dévényi Józsefnéhez (243); zálogbaadott szőlője elvesz, — Hans Kolman kétszer fordul soproni Jakabné vejéhez Muschhoz (216—218) és egyszer Lebhez (248), — Hanns Lawterhofer egyszer Musch és Lewbmanhoz (256, 2. j.), egyszer Lewbmanhoz egyedül (163) és háromszor Lebhez (245—248), — Niclas Musgang egyszer-egyszer marburgi Áronhoz (263), Musch fia Hendelhez (268) és Eserleinhez (= Aserl, 194), — Simon Sauslaher kétszer Teubelhez (227—232), kétszer soproni Jakabhoz (275—276) és egyszer soproni Jakabnéhoz (219) stb.

¹⁰⁶⁾ A kamatláb kiszámítására nézve v. ö. a 458—460. lapokon közzétett összeállítást. A zárjelbe tett számok lapszámok.

közt negyvenhat esetben 99·05% a kamatláb, hét esetben pedig 74·29%.¹⁰⁷⁾ Kivételes kamatlábak 86·67% 1443 és 1444 (131, 222), 61·90% 1440 (143) és 49·52% 1443 és 1448 (205, 321).¹⁰⁸⁾ Az 1450. évtől kezdve körülbelül 1470-ig igen változatos magasságúak a kamatlábak, mégis félreismerhetetlenül süllyedő irányzattal. A kamatlábak 92·44%-tól (1454, 207, 6. j.) a feljegyzésben is kivételesnek mondott 21·67%-ig („*núr ain* δ“ 192, 97, j.) süllyednek.¹⁰⁹⁾ Az 1470. évnél későbbi adatok (1477 — 355, 1487 — 358 és 1504 — 363) kivétel nélkül 34·67%-ról szólnak.

Igen drága volt tehát a zsidóhitel, különösen drága igénybevételének legnagyobb gyakorisága idejében, 1450-ig. Igénylése ezért kizárólag termelési célokra s csak rövid időre volt gazdaságos. Ezt tudták a zsidóhitelezők is, akik az esetek többségében a visszafizetési határidő megállapításával határt kívántak szabni a tartozás fennállásának s a diszkontált kamat kamatlábjának leszállításával mintegy jutalmazták a pontos visszafizetést.¹¹⁰⁾ Kevésbé gazdasá-

¹⁰⁷⁾ 99·05% (heti 4 δ az arfrt után): 124, 132, 143, 160—167, 170—172, 194, 197, 198, 204—208, 220—223, 236, 238, 240, 255, 257—258, — 74·29% (heti 3 δ az arfrt után): 144, 145, 160, 165 és 201.

¹⁰⁸⁾ Érdekes az 1443-ban egészen egyedülálló alacsony kamatláb (heti 2 δ az arfrt után) esete. Adósok, Jenkó városi zsoldos és felelősége, 14 arfrt vettek kölcsön Prenteltől, hogy megvehessék az egyidejűleg zálogbavetett külvárosi házat. A viszonylagosan alacsony kamatlábat hitelező bizonyára azért engedélyezte, mert kedveskedni akart adósnak, akire, mint városi zsoldosra, bízva volt a Zsidó-utca őrzése is.

¹⁰⁹⁾ A többi kamatláb 69·33% (1455, 295), 65% (1452, 282), 52% (1470, 305), 50·32% (1467, 288, 12. j.), 49·52% (1452, 281), 46·22% (1452, 282 és 1453, 285, 289).

¹¹⁰⁾ A diszkontidő átlaga körülbelül 20 hét, pld. 1436—1440 közt 18 hét 1 nap (összesen 41 tételben 745 hét 3 nap), vagy 1441—1445 közt 21 hét 6 nap (össz. 112 tételben 2341 hét 5 nap), nem számítva mindkét esetben azokat a tételeket, amelyekben rendszerint 40 hétnél hosszabb időszakokban állapítják meg a vételárak vagy vételárrészek valóban kamatmentes megfizetését. Kamatmentes azért volt (a legtöbb esetben) a fizetési határnapokig eltelt idő, mert az eladó zsidó a maga keresetét változatlan magasságú nyereségként csapta oda az eladási árhoz és nem kamatképen. — 27 zsidókövetelésnek tudjuk visszafizetési (a zálogbaadás törlésének) napját. Ezekben az ese-

gos volt a zsidóhitelnek beruházási célokra történt igénybevétele, ha 2—3 évnél tovább késett a visszafizetés. A legpusztítóbb hatása volt azonban a telekkönyvileg biztosított hitelnek, ha azt fogyasztási célokra fordították, mely cselekedet valósággal a vagyon felett szabad rendelkezéssel való visszaélés számba ment (Pernhertel esete).¹¹¹⁾ A telekkönyvi hitelek túlnyomó része kétségtelenül rövid lejáratú termelési hitel volt, amelynek kellő időben történő lerovása normális gazdasági viszonyok közt, kivált jó konjunktúra idején, lelkiismeretes és gondos gazdának nem okozott leküzdhetetlen nehézséget. Annál válságosabbá vált az adósok helyzete, ha elemi csapások, háború vagy járványok, apasztották a polgárság keresetét és csökkentették a telkek hozadékát. A középkori gazdasági élet sokkal védtelenebb volt ily csapásokkal szemben, mint a tökéletesebben szervezett mai. Pozsonyban például gyenge vagy éppenséggel rossz szüreti eredmény a legmesszebbmenően veszélyeztette a lakosság összességének keresetét és megélését. Bizonyos,

tekben a feljegyzések napjaitól a törlések napjaiig 2340 hét telt el, úgy hogy átlagban egy tételre jutott 86 hét és 5 nap. Ez a magas évszám (= 1 $\frac{2}{3}$ év!) avval magyarázandó, hogy a rövid idő alatt visszafizetett tartozások törlései keltét csak igen ritkán jegyezték fel. Így a 27 tétel közül csak kettőnek tartozási ideje rövidebb 10 hétnél, míg ez idő 12 tételnél hosszabb mint 100 hét.

¹¹¹⁾ A fogyasztási célokra igénybevett zsidóhitel túlnyomórészt kézizálogra adott kölcsön formájában folyósították. A XV. század második harmada elején különösen az asszonyok vették oly mértékben igénybe ezt a hitelt, természetesen fogyasztási (fényűzési!) célokra. hogy a városi tanácsnak 1434 febr. 3-án szabályrendeletet kellett alkotnia, amelyben eltiltotta a zsidóknak, hogy asszonynak kézizálogra kölcsönt adjanak férje tudta nélkül. A szabályrendeletnek gyakran, de mindig pontatlanul vagy hézagosan idézett szövege a következő. Item an SBlassjyttag haben der richtar und der ratt czu aim rechten derchant in offner sohrann, das chain jud nicht mer chainer frau auff phant leichen schol an yrs mann wissen, und ob der jud daruber leicht, so schol er dy phant umbsunst widergeben. Anno XXXIIII. (*Pozsvár. Itár. Lad.* 60 — 72. sz.). — Korábbi közléseit lsd. *Hajnik*. A zsidók Magyarországon stb. i. m. 37. lap, 143. jegyzet, *Ortvay*. Pozs. tört. II, 2, 362, *MHJ* I. XXXV, lap 17. szám és *Lederer*. Középkor. Pénzüzl. i. m. 73. lap, 76. jegyzet.

hogy a végrehajtott adósok jó része a gazdasági viszonyok ily átmeneti romlása miatt vált fizetéseképtelenné.

Arra kérdésre való megfeleléshez, hogy mit jelentett a telekkönyvi hitelforgalom a hitelező zsidóság keresete szempontjából, becses támpontot szolgáltat az egyenként legalább tíz telekkönyvi követelésben szereplő zsidó hitelezőkre vonatkozó adatok következő összeállítása:

Hitelező neve	Év-határok	Regestált		Nem registált		Összes		Összes követelések átlaga	Feljegyzések éveinek száma	Évi összeg átlag
		k ö v e t e l é s e k								
		tétel-száma	össz-szege m. arfrt	tétel-száma	össz-szege m. arfrt	tétel-száma	össz-szege m. arfrt			
Aserl	1439/68	71	920 55	16	438 99	87	1.359 54	15 63	30	45 32
Jacob v. Ofen . .	1436/45	28	787 30	6	122 —	34	909 30	26 74	10	90 93
Wölflin	(1442) 1464/74	1	1 —	15	393 35	16	394 35	24 65	12	32 86
Jacob Maisterls sun alt Isserl v. Mert- tensberg	1453/72	6	225 53	9	167 —	15	392 35	26 17	20	19 63
Jaklin v. Odenburg u. aiden	1436/43	18	321 20	1	11 —	19	332 20	17 48	8	41 53
Hendel von Gretz u. Teubel	1443/51	25	218 53	—	—	25	218 53	8 74	9	24 28
Hendel d. j. Mu- schen sun	1440/56	51	196 61	2	7 40	53	204 01	3 85	17	12 —
Leb	1439/53	13	98 41	2	27 —	15	125 41	8 36	14	8 96
Jacob v. Passau .	1444/53	19	112 87	—	—	19	112 87	5 94	10	11 29
j. Musch v. Tirna	1451/75	12	88 09	5	21 35	17	109 44	6 44	25	4 38
Lewbman	1444/53	13	99 74	—	—	13	99 74	7 67	10	9 97
Musch v. Pret . .	1439/44	17	98 63	—	—	17	98 63	5 80	5	19 73
Isserl v. Budweis .	1440/46	13	89 43	—	—	13	89 43	7 45	7	12 78
Aschel v. d. Eys- neinstat	1437/52	20	69 93	2	11 —	22	80 93	3 68	16	5 06
Gadl v. d. Eysnein- stat	1454/61	6	23 55	4	54 —	10	77 55	7 76	8	9 69
—	1436/41	9	58 95	1	3 50	10	62 45	6 25	6	10 41
Mindössze	(1436/75)	322	3.410 32	63	1.256 59	385	4.666 91	12 13	—	—

A követelések átlagösszegei arról tájékoztatnak bennünket, hogy voltak a zsidó hitelezők közt olyanok, akik nagyobbbrészt közepes és nagy kölcsönösszegeket folyósítottak, tehát a polgárságnak vagyonosabb rétegeivel álltak üzleti összeköttetésben. Ezek közt kimagaslanak budai Jakab és idős Isserl, nemkülönben a telekkönyvben leggyakrabban szereplő Aserl. A feljegyzési időszak vége felé

szereplő Wolflin zsidónő és Maisterl fia Jakab magas átlag-összegei a kisösszegű tételeknek majdnem teljes hiányával magyarázandók. Igazán nagy forgalmat tulajdonképpen csak két hitelezőnél találunk a tételek számát tekintve. Aserlnél és a graetzi párnál (Hendel-Teubel), az összeget tekintve pedig ugyancsak Aserlnél és budai Jakabnál. Utóbbnevezettnek úgy követelési összegátlagát, mint évi átlagát a Kunigsfelder-Horndl kereskedő-társaságnak adott kivételesen magas (350 arfrt) összegű kölcsön nagyította fel, s ha levonásba hozzuk ezt a tételt, a megmaradt 33 tétel összegátlaga 16·94, évi átlaga pedig 55·93 arfrt.¹¹²⁾

Az aránylag alacsony évi átlagösszegek azt mutatják, hogy az ingatlanjelzálogüzlet (modern szóval jelölve a zsidó pénzügyleti tevékenységének a telekkönyvben megörökített részét) nem állhatott első helyen a zsidó kereset komponensei között. Az első helyen okvetlenül az okleveles hitel és a kézizálogüzlet álltak, az első nagy összegeivel, a másik nagy tételszámaival. E kötet — s általában a pozsonyi zsidóság gazdaságára vonatkozó adatoknak — legnagyobb hiányossága, hogy a pozsonyi zsidókönyvek tartalmából csak az utolsó zsidókönyvnek kicsiny töredékét ismerjük. Egészen bizonyos, hogy a zsidókönyvekben feljegyzett pénzügyösszegeknek akár hitelezők szerinti, akár évek szerint összevonása többszörösen felülmúlta a telekkönyvi összegeket.¹¹³⁾ Egészen bizonyos továbbá, és a forrásokból bizonyítható,¹¹⁴⁾ hogy úgy amint idegen zsidók felkeresték a pozsonyi kölcsönpiacot, úgy pozsonyi zsidók nemcsak a környékbeli lakossággal is, de távolabb helyeken élő ügyfelekkel is voltak állandó üzleti összeköttetésben. E nagyon

¹¹²⁾ Az összes telekkönyvi követelések évi átlaga 1436—1455 közt $5.283:34:20 = 264\cdot17$ arfrt, 1456—1475 közt $2.002:68:20 = 100\cdot14$ arfrt, az egész időszak átlagában pedig $7.286:02:40 = 182\cdot15$ arfrt.

¹¹³⁾ A kézizálogos és zálognélküli hitelezésekre v. ö. a végrendeletkönyv adatait 350—365, azután még a letiltási könyveit különösen 370, nagyobb összegű kézizálogkölcsönökre a kamaraszámadások feljegyzéseit 383 (Aserl) és 391 (budai Jakab özvegye).

¹¹⁴⁾ Pozsonyi zsidók Szőlőssön 345—349, Somorján 371, utazásokban 373, 374 s különösen 388 stb.

sokféle és nagy körzetre kiterjedt pénzügyi tevékenység mellett¹¹⁵⁾ háttérbe szorul az egyéb kereseti források jelentősége, úgy a zsidó árukereskedelemé, mint a zsidók szőlőgazdaságáé s bortermeléséé.¹¹⁶⁾

A zsidó gazdasági tevékenységnek a keresztények gazdasági életére gyakorolt hatását vizsgálva, ugyanazon eredményhez jutunk el, mint a városi kölcsönszolgálat vizsgálatánál. A zsidó gazdasági tevékenység jelentőségében és a keresztény gazdaságra gyakorolt jó és rossz hatásaiban teljesen háttérbe szorul a keresztény pénzügyleti tevékenység

¹¹⁵⁾ Pénzügyleteik körét kiegészíti még pénzváltási tevékenységük, amely szintén kockázatos volt⁷³, de általában nyereséges, v. ö. különösen a kamaraszámadások adatait 380, 383—386, 390, 397.

¹¹⁶⁾ Szőlőgazdasági, bortermelési és borkimérési adatokra v. ö. a telekkönyvnek birtokadatain kívül a szőlősi szőlőbirtoklásra vonatkozó adatokat 345—349. Pozsonyban már igen korán bírtak zsidók szőlőket, amint ezt világosan bizonyítják a szőlődűlők és szőlők nevei a telekkönyv és egyéb adatok alapján. Ezek a nevek: *der, das Judel, Jud*, két szőlő neve 28/4b és 28/4c (a dűlő neve: *Priefel und Hennjöhel*), azután *der, das Lewbmandel* (később 1502 *Lobmündel*, de még 1529 *Leumandl*, 1540 *Lomandl*) 63/4c (a dűlő neve *Salasdorfer und Lewbmündel*), *das Judel, im Gudlein (!)* 107/2c (a dűlő neve *In der Lacken und Krantzner*), s végül *in der Hochney unter dem Juden* 108/1b, *das Judel, an der Hoheney und stösst unten an Juden* 108/2d, *Jud* 108/3c, 108/3d és 108/3e (a dűlő neve *Judel, Treuwfenkess, Jud*). A szőlődűlőnevek s az egyes szőlők neveinek igen nagy része egykori (legelső vagy legalább is igen korai) tulajdonosaik nevének emlékét őrizte meg, így sok tulajdonos keresztnévét, pld. Ibanusch, Steffendlein, Nortz (Norbort), Mainhart, Hainreich, Ruedel von Laa, azután foglalkozásneveket, mint: Pader, Tiemir, Fletzer (tutajosok), Hafner, Haubner, Klampfer stb. V. ö. *Altes und Neues über unser Weinberge 1. Die Preßburger Riednamen* c. cikkemet a Pozsonyban 1921-ben megjelent *Heimat* c. hetilap 19—22. füzetében. A szőlők és szőlődűlők zsidó neveiből tehát következtethetjük, hogy a zsidók Pozsonyban már igen korán, talán már a XIII. század végén voltak szőlőbirtokosok. Bortermelésükről és borkimérésükről tájékozottnak Bennünket a pozsonyi adókönyvek, v. ö. *Városi Adózás* c. munkám 18—21 és e kötet 376—379. lapjait. A pozsonyi zsidók szőlősi szőlőbirtokára v. ö. 345—349. Az árukereskedelem fentidézett telekkönyvi adatain kívül v. ö. 350 (posztóvétel) és 399 (ezüsttárgyeladás), az ide tartozó legfontosabb adat a tárnokmesteri városok 1511. évi panaszá 98—99.

mellett, nem is szólván a zsidó gazdasági tevékenység egyéb mezőiről, a szőlőgazdaságról és az árukereskedelemtől. Utóbbira tipikus, hogy a pozsonyi harmincadkönyvben egyetlen egy zsidó harmincadfizetését sem jegyezték fel, vagyis hogy zsidó az interlokális és távkereskedelmi forgalomból teljesen ki volt zárva, s csak másodkézből vásárolhatott árut.¹¹⁷⁾ Az igazi nagy magyar pénz hatalmak keresztény egyének és intézmények voltak, a világi nagybirtok, amely például 1386—1436 közt legalább 350.000 arfrtot volt képes adni Zsigmond királynak,¹¹⁸⁾ azután az egyház a maga nagyösszegű készpénzalapítványával s végül a távkereskedelmi vállalkozás. Még a „pénzüzetek“ terén is csak alárendelt és mellékes szerephez jutott a zsidóság, úgy-hogy a gazdasági érintkezés keresztények és zsidók közt a keresztények gazdaságára gyakorolt hatásaiban oly jelentéktelen volt a későközépkorban, hogy ez az érintkezés akár el is maradhatott volna anélkül, hogy jelentősebb változások álltak volna be a keresztények gazdasági viszonyaiban.

A zsidóságról szóló telekkönyvi adatokat végezetül ki akarom egészíteni azokkal, amelyek a keresztény lakosság közt élő kitért zsidókra vonatkoznak. Őket a polgárság körében a kereszttség felvétele után is *Jud*-nak hívják, mely név eleinte mint megkülönböztető név, majd mint valóságos vezetéknév szerepel a telekkönyv birtoklapjain. Még oly kitért zsidót is neveztek olykor *Jud*-nak, akinek más volt a vezetékeve. Így péld. *Michel Krempnitzer* kitért zsidót, aki feleségével együtt 1481—1484 közt Krempnitzer néven külvárosi fél háznak (Newstat 101c) ura volt, *Michel Judnak* hívja a végrendeletkönyvnek írója, amikor feleségének Magdalenának utolsó akaratát jegyzi fel (Vgrkv. 301 — 1504).¹¹⁹⁾ Nálánál korábban *Hans Jud* neve jelenik meg a telektulajdonosok közt, aki feleségével Katha-

¹¹⁷⁾ V. ö. az igen jellemző adatot 1518-ból 375.

¹¹⁸⁾ *Lederer*. Középk. pénzüzl. 187—188.

¹¹⁹⁾ V. ö. a reá vonatkozó két oklevelet e kötetben 87 (1481) és *MHJ* I. 210 (1483).

rinával együtt 1458—1470 közt külvárosi háznak (Hochstrass 33d) és 1460—1478 közt két szőlőnek (46/5c és 54/4c) birtoklapján volt feljegyezve. A kitértek legtekintélyesebbje és legvagyonosabbja *Mert Jud schmid*, vagyis kovácsmester, akinek 1496-tól 1514-ben bekövetkezett elhunytáig (v. ö. Vgrkv. 355 — 1514) külvárosi háza (149;— 1507 Spitalnewsidel 71d és 1508— végig Newstat 93b) és öt szőleje volt, amelyeket 1492—1494-ben (két részletben: 16/1d), 1504-ben 110/4b), 1507-ben (82/1c), 1509-ben (71/3c) és 1511-ben (94/1c) szerzett. Két felesége volt, Margarete, aki még élt 1511-ben, és Anna, akiről gondoskodik végrendeletében. Anna másodszor Stefan Schwartz schusterhez ment férjhez.¹²⁰⁾

¹²⁰⁾ A *Jud* szó még a következő névösszetételekben fordul elő a keresztény telektulajdonosok nevei közt: *Mert Judenfeindt* és *Hans Judenpek*; mind a kettő szőlőbirtokos az 1490-es években. Semmi esetre sem tarthatjuk ezeket kikeresztelkedett zsidóknak.

I. OKLEVELEK

1371—1564.

1.

Cilli 1371 január 6. Musch és Chatssim zsidó fivérek, cilli-i Scheblein fiai kijelentik Herman cilli-i gróf függő pecsétjével ellátott levelükkel, hogy Jakab pozsonyi bíróval, annak feleségével és örököseivel szemben semmi percímük és követelésük nincsen, mert nevezett mindennemű köztük fennforgott leveles, pénzbeli vagy más ügyben máris és szabályszerűen kielégítette őket.

Ich Musch und ich Chatssim di juden brüder, Schebleins sūnn von Cili, unser baider wirtinn^e und all unser erben vergehen und tūn chunt mit disem brīf, daz wir hincz dem erbern man Jacoben richter ze Prespurg, hincz seiner wirtin, noch hincz iren erben, chain ansprach noch vordrung nicht haben noch gewinnen sūllen fūr disen heutigen tag ewiglich in dhain weg wir noch nȳman ander von unsern wegen, ez sei von brīf oder von gelcz wegen, oder von welherlay sach daz sei, wī sich daz allez uncz auf heutigen tag vergangen hab, wand wir des allez von in schon und richtiklich gericht und gewert worden sein, mit urchunt diczs brīfs versigelt mit des edelen unsers gnedigen herren graf Hermans von Cili anhangendem petschat, den ich egenanter Musch und ich egenanter Chatssim (mit) vleizz darumb gepetten haben, in an schaden, wand wir aigens insigel nicht haben. Geben an dem prehentag nach Christz gepūrt dreuzehen hundert iar darnach in dem ain und sibenczigisten iar.

Eredeti, hártján, amelyet érvénytelenítés céljából bevágtak, töredezett függő pecséttel.

Pozsonyvárosi levéltár, jelzet nélkül.

2.

Hainburg 1375 január 24. Ichman zsidó és Hêwbel zsidónő hainburgi lakosok (nemes) Chranichperch-i Ulrich hainburgi (hercegi) helytartónak és Jacob in der Chêsgazzen hainburgi zsidóbírónak pecsétjeivel megerősített levelükben vallják, hogy a köztük és Hans pey dem Tor (pozsonyi polgár), valamint néhai Jakab „öreg bíró“ pozsonyi polgár örökösei között azok pénzbeli adósságai körül támadt pereskedések ügyében választott bírakul kérték fel Chranichperch-i Ulrikot és Chlarut Mihályt, Köpcsény urát és mosoni ispánt, s kötelezik magukat, hogy mindenben alávetik magukat e bírak döntésének. Ellenkező esetben az osztrák hercegnek járó 300, a két választott bírónak fejenként járó 200—200 és ellenfelüknek járó 300 aranyforint bírságban marasztaltassanak el. Kezesekül és kötelemtársakul megnevezik a két pecsételő urat. Kötelezik magukat továbbá, hogy e levéllel vállalt kötelezettségeik meg nem tartása esetén Chlarut Mihály vagy a megnevezett pozsonyi polgárok felhívására a felhívást követő napon két tisztos szolgát küldenek négy lóval egy pozsonyi tisztos vendégfogadóba s azok addig maradjanak ott, míg küldőik mindenben megfeleltek vállalt kötelezettségüknek. Ennek a kötelemnek késedelmes teljesítéséből származott károkért (a fenti zsidók) minden vagyonukkal felelősek.

Ich Ichman der jud und ich Hêwbel die jûdinn ze Haimburch und unser paider erben (wir) vergehen offentlich an dem brief umb allez daz gelt, dez wir brief haben, oder an brief, daz uns Hans pey dem Tor und alle sein erben und allez seinez pruder erben Jacobs dez alten richter sêlig purger ze Prespurch schuldig sint und umb allez daz, daz die egenanten purger herwider hintz uns ze [Press(purg)] sprechen hieten, daz wir dez willichleichn gern und unbetwungenleichen zu der zeit, do wir ez zu recht wol gelûn mochten, gêntleichen gegangen sein hinder den erbern herren heren Vreichn von Chranichperch diezeit phleger ze Haimburch und hinder den erbern herren hern Micheln von Chlarut herre ze Chôtzse und diezeit graf

ze Altenburch. Und was die darumb zwischen unser spre-
 chent und ervindent, daz wir daz treuleichen stêt haben
 sullen mit unseren treun an aydez stat und an allez gevêr.
 Wêr aber, daz wir daz überfür^{en} und nicht stêt hielt^{en}
 und saumig daran wer^{en}, so süllⁿ wir unserm herren dem
 hertzen von Österreich verfallen sein dreuhundert rot
 guldein und den vorgenanten unsern spruchherren ir
 igleichen zwayhundert rot guldein und unserm widertail,
 den egenanten purger^{en} dreuhundert guldein, und dannoch
 schüllⁿ sich die purger hinwider zu irem rechten haben.
 Und darüber zu einer pezzern sicherhait hab^{en} wir zusamt
 uns unverschaidenleichen zu purgen und zu selbtscheln ge-
 satzt den erbern hern Vleichen von Chranichperch und
 den erbern man Jacob^{en} in der Chêsgazzen, diezeit juden-
 richter ze Haimburch. Ob wir überfür^{en} und nicht stêt
 hielten daz die spruchbrief sagten und wenne und danne
 der vorgenant her Michel von Chôltze oder die egenanten
 purger von Prespurch manent oder vodernt, so süllⁿ wir
 in dez nêsten tags darnach zwen erber chnecht mit vier
 phêrt^{en} gen Prespurch in ein erber gasthaus senden, wo
 uns der vorgenant her Michel von Chôltze oder die egenan-
 ten purger von Prespurch hinzaigent, und sullen die do
 inneligen und laisten als inneligens und laistens recht ist
 und nymmer da ausschomen, untz daz wir in allez daz
 laisten und volfür^{en}, daz oben an dem brief geschriben
 ist. Wêr aber daz wir in die laistung verczugen und in nicht
 laisten zu der zeit als si uns vodernt, und waz si dez ver-
 cziehens schaden nement, dez sullen si bechômen von aller
 unser hab die wir haben so si allerpest mûgen, innerlandez
 oder ausserlandez. Und waz in an unser aynnem abget, daz
 süllⁿ si haben auf dem andern. Und darüber zu einer war^{en}
 sichtigen urchunde geben wir in den brief versigelt^{en} mit
 dez erbern heren Vleichs von Chranichperch und mit Ja-
 cobs in der Chêsgazzen insigel^{en}, darunder wir uns egenan-
 ten juden mit unsern treun an aydez stat gentzeichen ver-
 pinten allez daz stêt ze haben und ze volfür^{en}, daz oben
 an dem brief verschriben ist. Der brief ist geben nach
 Christen gepûrd dreûczehenhundert iar darnach in dem

fünfundsybenczigist'en iar, dez mitichens vor sand Pauls tag als (er) bechert ward.

Egyszerű, pecsét nélküli, de egyidejű másolat papiroson.

Magy. Nemz. Múz. törzsgyűjteménye (Beck-gyűjt.).

3.

Pozsony 1376 január 11. Christan nagyszombali polgár s Petrein modori bíró veje, nejével, Margret-tel együtt vallja saját és Paul Spitzer pozsonyi esküdt és zsidóbíró pecsétjei alatt, hogy Gemerlein kremsieri zsidónak és ennek apósa Hendlein marburgi zsidónak, jelenleg pozsonyi lakosoknak 50 régi magyar aranyforint és 4 font és 80 Pozsonyban forgó dénár összeggel adósa, amely visszafizetendő az oklevél keltének első évfordulóján (kamatmentesen), azontúl 1 aranyforint után heti 1 és egy font után heti 2 Pozsonyban forgó dénár kamattal. Ha azonban a tartozást az oklevél keltének évfordulója előtt egyenlítik ki, akkor kamatlevonás jár a tőkeösszegeből abban a magasságban, amelyben az (a kamatozó időben) jár a hitelezőknek. Tőke és kamat (biztosítása) fejében lekötik minden ingatlan és ingó vagyonukat. A fenti évforduló eltelte után a hitelezők kívánságára bármikor kötelesek megfizetni a tőkét és a kamatokat. Ha ezt nem tennék meg, kötelesek egy tisztos szolgát egy lóval a hitelezőktől kijelölt pozsonyi vendégfogadóba küldeni s azt addig ott tartani, amíg a zsidók megkapták tőkéjük és kamataik teljes összegét. A tőke a vendégfogadóba utalás ideje alatt is kamatozik. Mindezek a kikötések a levél bemutatójának is teljesítendőök épűgy, mint maguknak a zsidóknak.

Ich Christan Petreins dez richter aidem von Moder purger ze Tyrna und ich Margret sein hausvrau^e und alle unser erben, wir vergehen und tün chunt offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwürtigen und chünftigen, daz wir unverschaidenleichen gelten süllen Gëmerlein dem juden ze Chremsir und seinem sweher Hëndlein dem juden von Marichpurch, zu der zeit gesezzen ze Prespurch, und allen irⁿ erben fünfezich guldein allez rot und guet gewegen alt

ungerisch guldein und vier phunt phenning und achczich phenning die zu der zeit gibich und gëbich ze Prespurch sint, der wir si unverczogenleichen richten und wer^{en} sullen von dem heutigen tag über ein ganzes iar. Têten wir dez nicht, so get fürbaz ze einer igleichen wochen auf einen igleichen guldein ein phenning und auf ein igleich phunt zwen phenning zu gesuech, die gibich und gëbich ze Prespurch sint. Und ob daz wêr, daz wir die vorgenanten juden in dem iar îrs gelez werten, so sol uns herab genach dem gesuech als wir den juden geben. Si sullen auch paidew hauptgût und gesuech haben und bechômen von uns unverschaidenleichen und von allem unser^{em} guet iz sei erbgût oder varundgût, daz wir haben in dem lande ze Vng^{ern} oder wo wir daz haben, wir sein lembtig oder tode. Und wanne uns die vorgenanten juden nach dem egenanten tag ir^{es} guetz nicht lenger peyten wellent, so sullen wir si richten und wer^{en} gancz und gar paidew hauptgûtz und gesuechs. Têten wir dez nicht, wanne si mich vorgenanten Christan oder mein erben danne manent oder vodernt, so sullen wir in dez nêsten tags darnach einen erber^{en} chnecht mit aym phêrt senden gen Prespurch in ein erbêr gasthaus, wo uns die vorgenanten juden oder îr erben hinzaigent, und sol der do inneligen und laisten als inneligens und laistens recht ist, und nimmer do auschomen, ez wern danne ee die vorgenant^{en} juden gericht und gewert hauptgûcz und gesuechs gancz und gar. Und daz haben wir verhaizzen mit unser^{en} christenleichen treun an aydez stat, und sullen uns auch daran nictes lazzen irren. Ez get auch gesuech auf daz vorgenant guet, man laist in oder nicht. Und wer uns mant mit dem brief, dem sullen wir allez dez gepunden sein, daz vorgeschriben stet an dem brief, recht als den vorgenanten juden selben. Und darüber so geben wir in den brief zu einem offen urchûnde und war^{en} geczeugen der sache versigelt^{en} mit meinem dez vorgenanten Christans eigen anhangundem insigel und mit hern Pauln dez Spitzer insigel, zu den zeiten judenrichter und auch ein geswor^{en} purger ze Prespurch, den wir darumb gepeten haben, daz er sein insigel an den brief gehalten

hat zu einem offen urchünde und war^{en} geczeugen der sache, im an schaden. Der brief ist geben nach Christ's gepürd dreuczehen hundert iar darnach in dem sechsundsybenczigistem iar dez nêsten freitags nach prehentang.

(Egykorú hátirat:) Nota daz man den gesuch von der paider ...¹⁾ wegen allen gericht hat, und stet auch uncz auf die nechsten phingsten (1380. máj. 13.) an gesuch. Und an dem haup(t)gut hat man gericht funf phunt ungerisch phenninge. Datum feria sexta ante letare anno domini etc. LXXXo (1380. febr. 29.)

Bevagdalt (érvénytelenített) hártýán, két föredezett függő pecséttel.

Pozsonyvár, levé Lad, 26a. — 2. sz.

4.

Hainburg 1376 január 25. Ichman és Tröstel zsidók és Havblinne zsidónő, ez idő szerint hainburgi lakosok, (nemes) Chranichperg-i Ulriknak és Chlarud Mihály, Köpcsény urának pecsétjeivel ellátott levelükben kijelentik, hogy Jans pey dem Tór pozsonyi polgár s unokaöccse Nikusch, néhai Jakab pozsonyi bíró fia teljesen megfizették nekik összes, akár ingatlanokat vagy ingókat lekötő levelekkel biztosított, akár levél nélkül fennállott mindennemű tőke- és kamattartozásaikat. Amennyiben bárhol és bármely bíróság előtt a két pozsonyit kötelező leveleket mutatna fel bárki, e leveleket a fentnevezett zsidók és zsidónő semmiseknek és erőtleneknek jelentik ki, amint ezt az oklevelet megpecsételő urak a felek között eldöntötték és megkötötték.

Ich Ichman der jud und ich Tröstel der jud und ich Havblinne die judinne diezeit all gesezen ze Haimburch und all unser erben, wir vergehen und tûn chûnt offe-leichen mit dem brief allen lêwten gegenwûrtigen und chûnftigen, daz uns Jans pey dem Tór pûrger cze Prespûrch und Nikusch sein vetter weilent Jacobs dez richter sîn cze Prespûrch, dem got genad, und alle îr erben gancz

¹⁾ Egy szó olvashatatlan.

und gar verricht und gewert habent alles dez gelez, daz sew uns schuldig gewesen sind paydew hauptguet^s und gesuech^s, ez sey mit briefen die wir von in inne gehabt haben oder noch von in inne hieten uber ir erbgueter oder varundgueter, wie die genant sein, oder wo die gelegen sein, oder an brief, welicherlai geltschulde daz sey, und also beschaidenleichen: ob icht fürbaz ũrchunde und brief fürchömen und geczaigt würden, wo oder vor welchem gericht daz wer, welicherlay ũrchunde und die brief werⁿ und umb welicherlai^e geltschuld^e daz wer, die do sagten uns egenanten juden und der egenanten judinne oder ũnserⁿ erben dem vörogenanten Jansen pey dem Tör und Nikuschen seinem vetterⁿ oder irⁿ erben ze schaden, dieselben brief und ũrchunde die schullen fürbaz alle tod sein und chain chraft nymermer gehaben, und schullen demselben Jansen pey dem Tör und Nikuschen seinem vetterⁿ und allen irⁿ erben fürbaz chain schad nymmermer gesein, und alz auch die erberⁿ herrⁿ her Vreich von Chranichperch und her Michel von Chlarud herr cze Chöttse zwischen unser getaidingt und gemacht habent. Und daruber so geben wir in den brief cze einem offen ũrchunde und warⁿ geczeugen der sache, versigelten mit der egenanten erberⁿ herrⁿ her Vreich^s von Chranichperch und herrⁿ Michels von Chlarud herr cze Chottse paider anhangunden insigeln. Der brief ist geben nach Christes gepürde drewczechen hundert jar und darnach in dem seg^s und sybenczigistem jar, an sand Pauls tag alz er bechert warde.

Hártyán két függő pecsét hártyaszalagjával, az egyiken sérült viaszpecsét két csillagot mutató címerrel és MICHAELIS köriratrésszel.

Országos Levéltár Középkori gyűjtemény. 1376 január: 1. sz.

5.

(Szentgyörgy 1376 március vége—április eleje közt). Hansz szentgyörgyi gróf, Bazin ura, megkeresi Henrik pozsonyi polgármestert és a városi tanácsot, hogy segédkezzenek Eysach zsidó, morcheggi Jaechlin veje tartozásának behajtásánál.

Unserm lieben genaten Hainricze purgermaister und dem rat zů Prespurg. Wir lazzen eu wizzen umb Eysachken den juden Jaechlins ayden von Marchek umb di achezig guldin, als der gespann gesprochen hat, daz ir die gericht unserm schaffer an unser stat verrichten schol die vierczig guldin, di er uns noch schuldich beleipt auf di ostern.

Von uns graff Hanszen herr zů Pözzing.

Dorso: Hainricze dem purgermayster und dem rat zů Prespurg.

Papiroson, pecsét nélkül.

Magy. Nemz. Múzeum törzsgyűjteménye (collectio Beck). Ez a levél kétségen kívül a MHJ I. 89—90. közzétett országbírói egyesség-levélben foglalt két fizetési határnap közt, vagyis 1376. év büjtközépnapja (március 19) után és húsvétvasárnapja (április 13) előtt, kelt. A címzett pozsonyi polgármestert *Ortuay* (Pozsony város története III. Pozsony 1894, 387.) az 1375. évre sorolja fel; fenti időmeghatározás szerint a polgármester hivatali éve 1375. év szent György napjától 1376. év szent György napjáig (ápr. 24) tartott.

6.

Pozsony 1376—1382 között. Pozsony város bírása és tanácsa I. Lajos királyhoz felterjesztett panasziratában elmondja többek között, hogy a város hatósága a királyi parancsok végrehajtása alkalmából zsidóhitel igénybevételére szorult és végül 1500 aranyforint összeggel vált adósává a zsidóságnak, továbbá, hogy Hescl, János szentgyörgyi gróf szolgálja, aki nagy károkat okozott a városnak és polgárainak. elfogta és elhurcolta a városi zsidók egyik legjobbját, s végül, hogy öt rossz termésév és a város kétszeri leégése következtében a lakosság annyira vette igénybe a zsidóhitelt, hogy noha még mindig újabb hitelre szorult, már nem kap pénzt a zsidóktól.

Wir chlagen euern genaden¹⁾ die presten die uns armen leuten anligunt.

.

¹⁾ A címre és a keltezésre v. ö. a következő kérelmet: „Item so hat uns unser herre der chunig die genad getan mit seinem brief,

Item do unser herre der chunig hinab hervarte auf den Layk, do vodert er an uns schůzen, do můsten wir im sybenhundert guldein geben fůr die schůcze, die muesten wir obringen nemen dacz den juden auf schēden, daz macht ein jar wol neunhundert guldein. Da chom ze hant her unser herre der chunig mit den fůrsten von Payrn, und die muesten wir wirten, daz stund uns wol dreyhundert gůldein, und das macht zwelifhundert gůldein. Und die namen wir dacz den juden umb fůmfczehenhundert guldein, und die stent nach heut dez tag^s ze den juden auf schēden.²⁾

.

Item so muesten wir von dez Hesleins, graffen Hansens diener wegen von Sand Jorigen, gen hof verczern wol zwayhundert guldein, und haben auch unser lēut von demselben Heslein und seiner geselleschaft die beraubt wůrden schaden genomen wol auf tausent guldein. Und ving uns auch derselb Hēsel der pesten juden einen vor der stat und fůrt den sein strazze.³⁾

.

daz wir der gastgab solden ledig sein ze Teben von unsern weingarten. Die nympft man von uns wider unsern vreytum, den uns unser herre der chunig getau hat.“ A kérdéses szabadalom 1375. évbén kelt (Fejér CD VIII. 2. 375), tehát legkorábban 1376-ban készült a panaszirat. A szabadalmat adó királyra mint előre hivatkozás pedig felső időhatárul az 1382. évet adja. A panaszirat a király számára készült, mint a többi városi ilyfajta előterjesztés, mindamellett, hogy a panasziratban a királyról harmadik személyben beszélnek. Erre vall az „euer genaden“ (graciusus rex) megszólítás is.

²⁾ Ennek a kikezdésnek végső mondatát idézi a *MHJ I.* 479. az 1517—1526. évtized adatai között!

³⁾ A zsidó elfogatását említi a városnak I. Lajos királyhoz intézett latin nyelvű (egykorú) felterjesztése is, amelynek fogalmazványa a MNM törzsgyűjteményébe került: Item nunc in adventu vestre maiestatis predones receperunt nobis inter civitatem et Sanctum Georgium videlicet in strata libera sex equos; similiter et judeus unus vestre serenitatis de pocioribus de Posonio inter ipsam civitatem vestram et Sanctum Georgium in strata libera captus per quosdam et vias deductus fore dinoscitur.

Item so haben wir wol funf velyar nacheinander gehabt, daz in unseren erib gar wenich wein warden ist. So sein wir wol in zwain jar^{en} dreystund verprünnen, und hat yederman hinwider paut, so er pest macht, und haben daz muezzen entnemen dacz den juden. Und sein so verre darhinder gerunnen, daz wir den juden so vil sullen gelten nahentsam wir yndert haben, daz uns die juden nicht mer leichen wellent.

Papirosra írt egykorú fogalmazvány.

Pozsonyóár. levél. jelzet nélkül.

7.

Pozsony 1383 május 6. Jacob, Bonaventura fia, s neje Margret, valamint Stephan, Petrein somorjai bíró fia, s neje Anne, pozsonyi polgárok, elismerik, hogy Eysakch; marcheggi Jakab veje, s neje Lyppka jelenleg pozsonyi zsidóknak egyetemlegesen adósai karácsonykor visszafizetendő 72 font Pozsonyban forgó dénár összegével. A visszafizetési határnap elmulasztása után kamatképen fizetendő fontokként és hetenként 2 ugyanoly dénár. A hitelezők kívánságára és intésére a tartozás összege bármikor fizetendő vissza kamatostul. Ha ezt elmulasztják, az adósok összes vagyonából elégíthetik ki követelésüket a hitelezők. Pecséttelők a két férfiadós, valamint tanu gyanánt Jans der Glaser pozsonyi esküdt polgár.

Ich Jacob des Boneventuren sūn und ich Margret sein hausforow (sic) und ich Stephan Petreins des richter sūn von Sand Marein, pa(i)d purger ze Prespurch und ich Anne sein hausforow und alle unser erben, wir vergehen und tūn chunt offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwürtigen und chunftigen, daz wir mit gesampter hant und unverschaidenleichen gelten sullen Eysakchen dem juden Jacobs des juden aidam von Marichekk, diezeit gesezzen ze Prespurch, und Lyppkan seiner hausvrown und ir paider erben czwai und sibenczich phunt phenninge die gibich und gebich ze Prespurch sint, der wir seu unverczogenleichen

richten und wern schullen auf die weinachten, die nũ schirist choment (1383. decemb. 25.). Tetten wir des nicht, so get furbaz ze einer igleichen wochen auff ein igleichs phunt czwen phenninge ze gesuech der egenanten müncke. Stünd aber daz vorgenant gelt nach dem egenanten tag so lang auf gesuech. daz sein die vorgenanten juden verdruzz^e, wann^e si uns dann manent, so sullen wir seu richten und wern gancz und gar paide hauptguetz und gesuechs an allen chrieg und an alles recht. Tetten wir des nicht, so sullen si furbaz paidew hauptguet und gesuech haben und bechomen von uns unverschaidenleichen und von allen unsern guetern iz sein eribgueter oder varundgueter, die wir haben in dem lande zu Vngern oder wo wir die haben, mit verseczen und mit verchauffen, an allen chrieg und an alles recht und als verre, daz si paide hauptguetz und gesuechs gancz und gar dovon gericht und gewert werdent. Daz gelueben wir in alles ze laisten und gancz und stet ze halten mit unsern treun an alles gever, wir sein lebentig oder tode. Und wer uns mant mit dem brief, dem sullen wir alles des gepunden sein, das vorgeschrieben stet an dem brief, recht als den vorgenanten juden selben. Und darüber so geben wir in den brief ze einem offen urchunde und warn geczeugen der sache versigillen mit unser der egenanten Jacobs des Boneventuren suns und Stephans Petreins des richter sũns von Sand Marein aigen anhangunden insigeln. Der sache ist auch geczeug der erber Jans der Glaser diezeit ain gesworn purger ze Prespũrch mit sein insigel, daz er durch unser pett^e willen an den brief gehangen hat, im an schaden. Der brief ist geben nach Christes gepũrde dreuczehenhundert jar darnach in dem dreu und achczigisten jar, des nesten mitichens vor phingsten.¹⁾

Bevagdalt hártján, (3) függő pecsét töredékével.

Pozsongyár, lev. Lad. 26a. — 6. sz.

¹⁾ Ez az oklevél, valamint a következő, azonosak avval a két oklevéllel, amelyet a pozsonyi káptalan 1387 január 27-ikén kelt oklevélében kivonatossan közöl a hitelező zsidó vallomása és az oklevelek felolvasása alapján. A káptalani oklevél közzétéve *MHJ* I. 100 skk, a kivonatok u. o. 101—102.

8.

Pozsony 1383 május 8. Stephan, Petrein somorjai bíró fia (pozsonyi polgár) és neje Anne elismerik Pozsony város kisebbik pecsétjével megerősített levelükkel, hogy Eysakch zsidónak, Jacob marcheégi zsidó vejének és nejének Lyppka(n)-nak jelenleg pozsonyi lakosoknak adósai 91 font bécsi dénár összegével, mely után a kiállítás napjától kezdve kamat fejében jár fontonként és hetenként 1 ugyanolyan dénár. A hitelezők kívánságára és intésére bármikor fizetendő vissza kamattal a tartozás összege. Nemfizetés esetén a hitelezők az adósokösszvagyonából elégíthetik ki követelésüket.

Ich Stephan, Petreins des richter sūn von Sand Marein, pürger zů Prespůrch, und ich Anne sein hausvrau^e und alle unser erben, wır vergehen und tun chunt offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwůrtigen und chunfftigen, daz wir unverschaidenleichen gelten sullen Eysakchen dem juden, Jacobs des juden aidem von Marichekk, diezeit gesetzen ze Prespůrch und Lyppkan seiner hausvrou^{en} und ir paider erben ayns und neunczich phunt Wiener phenninge, und dovon dem heutigen tag tēgleicher gesuech aufget zu einer igleichen wochen auf ein igleich phunt ain phenning ze gesuech der egenanten mūncze. Stůnd aber daz vogenante gelt so lang auf gesuech, daz sein die vogenanten juden verdrůzz^e, wann si uns dann manent, so sullen wır seu richten und wer^{en} gancz und gar paidew hauptguetz und gesuechs an allen chrieg und an alles recht. Tētten wir des nicht, so sullen si furbaz paidew hauptgůt und gesuech haben und beschōmen von uns unverschaidenleichen und von allem dem, daz wır haben in dem lande zu Vnger^{en} oder wo wır daz haben, iz sey eribgůt oder varundguet, mit verseczen und mit verchauff^{en} an allen chrieg und an alles recht und als verre, daz si paidew hauptguetz und gesuechs gancz und gar dovon gericht und gewert werdent. Daz gelueben wır in alles ze laisten und gancz und stēt ze halten mit unser^{en} trēu^{en} an alles gevēr, wir sein lebentig oder tode. Und wer

uns mant mit dem brief, dem sullen wir alles dez gepunden sein, daz vorgeschrieben stel an dem brief, recht als den vorgeanten juden selben. Und darüber so geben wir in den brief zu einem offen urchunde und war^en geczeugen der sache, versigilten mit der stat chlayner^en insigel ze Prespurch, daz man durch unser pett^e willen an den brief gehangen hat, der stat an schaden. Der brief ist geben nach Christes gepürde dreuczehenhundert iar darnach in dem drêu und achczigistem iar, des nêsten vreytages vor phing^esten.

Bevagdalt hártyán, a város kisebb függő pecsétjével.

Pozsonypár. levél., Ld. 26a. — 7. sz.

9.

Pozsony 1386 július 4. Paul der Spyczer városbíró és a városi tanács pecsétes levelükkel bizonyítják, hogy Suezzel zsidónő, Marichlein zsidónak, Vaelchlein kremsi zsidó unokájának özvegye és Eysakch zsidó nővére, jelenleg pozsonyi lakos, gyermeke Lesjyr nevében kijelentette előtük, hogy elveszett a város kisebb pecsétje alatt kiadott oklevél, amely szólt Szent-Lőrinc kapuja előtt lakó Dankchart pozsonyi esküdt polgárnak Maerichlein zsidóval szemben fennállott, 50 dénár híján 36 font Pozsonyban forgó dénár összegű tartozásáról. Miután az adós hiánytalanul és kamatostul megfizette tartozását a zsidónőnek, ez az elveszett levelet semmisnek és hatálytalannak jelenti ki.

Ich Paul der Spyczer dieczeit richter czue Prespurch und der geswor^en rat doselbs, wir vergehen und tun chunt offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwurtligen und chunftigen, das fur uns chömen ist Suezzel die judinn^e Marichleins des juden witib, Vaelchleins des juden ennichleins von Chrems, und auch Eysakchs des juden swester, dieczeit gesezen czu Prespurch an îrs chindes Lesjrs stat, das sy mit dem egenanten Mêrichlein dem juden gehabt hat und auch an aller desselb^en Mêrichleins des juden erben stat, und hat fur unser offenleichen vergehen, das

ain geltbrief verlarⁿ sey, versigilt mit unserm stat chlayner^m anhangundem insigel czu Prespurch, darinn^e sych Dankhart gesezzen vor Sand Larenczen tór vor der stat czu Prespurch unser mitgesworner pürger und sein erben verschryben habent dem egenanten Maerichlein dem juden und seinen erben, und das derselb geltbrief sagt sechs und dreizzikch phunt phenninge an funfzickch phenninge, die gibich und gebich czü Prespurch sint, hauptguetes, und das auch der egenante Danchart das vorgeante gelt, das der egenante geltbrief sagt, paidew hauptguet und gesuech gancz und gar gericht und gewert hat der vorgeanten Suezzleich der judinn^e an des egenanten irs chindes Lesýrs und auch an aller des egenanten Mërichleins des juden erben stat, und auch also beschaidenleichen: Wër, ob der vorgeant verlörⁿ geltbrief fuer chem und geczaigt würd, wo oder fuer welichem gericht das wër, das derselb geltbrief tot schol sein und sol auch furbas ewichleichen nymmermer chraft haben, und sol auch dem egenanten Dancharten und allen seinen erben an alle schëden sein. Und das die sache fuer unser also gewandelt ist als vorgeschryben stet, daruber so geben wir den vorgeanten Dancharten und seinen erben den brief czu ainem offen urchunde und warⁿ geczeugen der sache, versigilten mit dem egenanten unser^m stat chlainer^m anhangundem insigel czü Prespurch, der stat an schaden. Der brief ist geben nach Christes gepurde dreuczehnhundert jar darnach in dem sechs und achczigisten jar, an Sand Vlreychstag.¹⁾

¹⁾ Bejegyezve Pozsony városának Nagy számadókönyvének (v. ö. Kováts. Városi adózás a középkorban. Pozsony 1900, 6. old.) 301. lapján. A bejegyzést a következő tanácsi határozat előzi meg: Nota, anno domini millesimo tricentesimo octuagesimo octavo, proxima feria quinta post festum corporis Xpi (1388. június 4.) das Dankhart, gesezzen vor Sand Larenczentar fuer der stat czu Prespurch pracht hat fuer den richter und den rat daselbs einen brief versigilten mit der stat chlainer^m insigel czü Prespurch. und hat gepetten, das man denselben brief schreiben liezz in der egenanten stat puech czu Prespurch durch pezzër sicherhayt willen, wër ob derselb prief verlörⁿ würd, das die sache in der egenanten stat puech ewichleichen bestët würde, und derselb brief sagt von wort czu wort also.

10.

Pozsony 1388 augusztus 3. Angnes, Jakab hóhér özvegye, pozsonyi polgárnő, fia Hans és örököseik a város pecsétjével ellátott levelükkel elismerik, hogy Merichlein nagyszombati zsidónak, jelenleg pozsonyi lakosnak és örököseinek adósai 16 font Pozsonyban forgó dénár összegével és annak az oklevél keltétől kezdve járó s hetenként és fontként három ugyanoly dénárban megállapított kamataival. A követelés biztosításául zálogba vetik pozsonyi belvárosi, az esztergomi érsek házával (a „tizedudvarral“), valamint somorjai Gócz házával szomszédos házukat.

Ich Angnes Jacobs des nachrichter witib mitpurgerinn^e czu Prespurch und ich Hans ir sūn czu der czeit jungerman und alle unser erben, wīr vergehen und tūn chunt offentlichen mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunftigen, das wir unverschaidenleichen gelten sullen Mērichlein dem juden von Tīrna dieczeit gesezen czu Prespūrch und seinen erben sechzehē phunt phenninge die gibich und gēbich czū Prespurch sint, dovon dem heutigen tag tēgleicher gesuech aufget czue einer igleichen wochen auf ain igleich phunt drei phenninge czu gesuech der egenanten mūncze, und haben in dofuor paidew fuer hauptgut und fuer gesueche czū phante gesaczt mit wolbedachtem muet czue der czeit, do wīr is mit recht wol getūn mochten, unser haus gelegen in der stat czū Prespurch zenēst des erczpischoffs haus von Gran und auch zenēst des Gōczen haus von Sand Marein, und auch unverschiden ain phunt phenninge dienstes purchrechts, das man alle iar dovon dient czu der phrūnd im winchel dacz Sand Lorenczen vor der stat czu Prespurch, die yeczunde her Stephan der phaff, des Watschan sūn ynne hat, und do nicht mer swēr auf ist, mit allen den nuczen und rechten die czu demselben phante gehorent. Stund aber das vorgeante gelt solang auf gesuech, das sein die vorgeanten juden verdrūzze, wann sy uns dann^e monent, so sullen wir sew richten und werⁿ gancz und gar paidew hauptgūts und gesueches. Tētten wir des nicht, so sullen sy furbas

mit dem vorgenanten phante allen ir^{en} frūmen schaffen
 czu verseczen, czu verchauffen an allen chrieg und an
 alles recht und alsverr, das sy paidew hauptguetes und ge-
 sueches gancz und gar dovon gericht und gewert werdent.
 Und was in an demselben phante paidew an hauptguet
 oder an gesueche icht abgieng, das sullen sy haben auf uns
 unverschaidenleichen und auf allem dem, das wir haben
 in dem lande czu Vnger^{en} oder wo wir das haben, ez sei
 eribguet oder varundguet. Das geluben wir in alles czu
 laisten und gancz und stêt czu halten mit unsern treu^{en}
 an alles gevêr, wir sein lebentige oder tode. Und wer uns
 mant mit dem brief, dem sullen wir alles des gepunden
 sein das vorgeschryben stet an dem brief, recht als den
 vorgenanten juden selben. Und darûber so geben wir in
 den brief czu einem offenn^e urchûnde und war^{en} gezeugen
 der sache versigillten mit der stat chlainer^{em} insigel czu
 Prespurch, das man durch unser pett willen an den brief
 gehangen hat, der stat an schaden. Der brief ist geben nach
 Christes gepûrde dreuczehenhundert jar darnach in dem
 acht und achzigistem jar des nêsten montages vor Sand
 Larenczentag.

Bevagdalt hártyán, függő pecséttel.

Pozsonyvár. levt., Lad. 26a—8. sz.

11.

Pozsony 1389 július 18. Pozsony város bírája Mert der Chirichenchnoph, és tanácsa elismerik pecsétetes levelükkel a maguk és a város közönsége nevében, hogy egyetemleges adósai Eysakch zsidónak, marcheggi Jacob zsidó vejének, ez idő szerint morvaországi lakosnak, valamint nejének, Lippka(n)nak és örököseinek, a következő farsang napján 1390. február 15. fizetendő 90 magyar aranyforint és 10 font bécsi dénár összegeivel. E nap után kamat fejében jár egy forint után heti egy és egy font bécsi dénár után heti két bécsi dénár. A tartozás összege bármikor fizetendő meg kamatostul a hitelezők kívánságára; nemfizetés

esetén a hitelezők az adósok összes vagyonából elégíthetik ki követelésüket. Az oklevél felmutatójával szemben az adósok ugyanoly módon kötelezvék, mint a hitelezőkkel szemben.

Ich Mert der Chirichenchnoph, diezeit richter zu Prespurch, und der gesworn rat und auch die gancze gemain, arm und reych daselbs, wir vergehen und tun chunt offentlichen mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunftigen, das wir mit gesampter hant und unverschaidenleichen gelten sullen Eysakchen dem juden, Jacobs des juden aydem von Marichek, diezeit gesezzen zu Merhern, und Lippkan seiner hausvroun und ir paider erben neunczikch rot und guet gewegen ungerische guldein und darczueczehen phunt Wiener phenninge, der wir seu gancz und gar unverczogenleichen richten und wern sullen auf den vaschanchtag der nu schierist chumpt (1390. február 15.). Tetten wir des nicht, so get furbas zu einer igleichen wochen auf ainen igleichen guldein ain Wiener phenninge zu gesúch, und auf ain igleich phunt Wiener czwen phenninge zu gesuech derselben muncze. Stund aber das vorgeante gelt nach dem egenanten tag so lang auf gesuech, das sein die vorgeanten juden verdrúzze, wann sy uns dann monent, so sullen wir seu richten und wern gancz und gar paidew hauptguts und gesueches an allen chrieg und an alles recht. Tetten wir des nicht, so sullen si furbas paidew hauptguet und gesuech haben und bechomen von uns unverschaidenleichen und von allen unsern guetern, ez sein eribgueter oder varundgueter, die wir haben in dem lande zu Vngerⁿ, oder wo wir das haben, ez sei innerlandes oder ausserlandes. Das geluben wir in alles zu laisten und gancz und stêt zu halten mit unsern treun an alles gevêr. Und wer uns mant mit dem brief, dem sullen wir als des gepunden sein, das vorgeschriben stet an dem brief, recht als den obgenanten juden selben. Und daruber so geben wir in den brief zu einem offenn urchunde und warn geczeugen der sache, versigiltten mit unserm stat chlainerm anhangundem insigel zu Prespurch.

Der brief ist geben nach Christes gepurde dreuczehnhundert iar und darnach in dem neunundachezigistem iar des nesten suntages vor sand Jacobstag.

Bevagdalt hártján. egykor a város kisebb függő pecsétjével, amely most már hiányzik.

Pozsonyvár. lev. Lad. 26a—11. sz.

12.

Pozsony 1389 október 26. Pozsony város bírása, Mert der Chirichenchnoph, és tanácsa a város közönsége nevében elismerik pecsétos levelükkel, hogy egyetemlegesen adósai Trostlein zsidó, jelenleg haimburgi lakosnak és örökösének 92 font bécsi dénár összeggel s annak az oklevél keltétől hetenként és fontonként három bécsi dénárban megállapított kamataival. Egyéb kikötések mint az 1389 július 18-án kelt oklevélben.

Ich Mert der Chirichenchnoph diezeit richter zu Prespurch und der gesworn rat und auch die gancze gemain, arm und reich daselbs, wir vergehen und tun chunt offentlichen mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunftigen, das wir mit gesampter hant und unverschaidenleichen gelten sullen Trostlein dem juden, diezeit gesessen zu Haimburch und seinen erben czwayundezwainczich phunt Wiener phénninge, dovon dem heutigen tag tegleicher gesuech aufget zu einer igleichen wochen auf ein igleich phunt drey phenninge zu gesuch der egenanten münche. Und auch also mit ausgenomener rede, wann der vorgeant Trostel der jud ader sein erben paide hauptgüts und gesueches nicht lenger paiten wellent noch enmügen, so sullen wir seu richten und wern gancz und gar paide hauptguts und gesuechs an allen chrieg und an alles recht. Tetten wir des nicht, so sullen si furbas haben vollen und vreyen gewalt uns und die unsern aufczuhaben und zu verpieten in steten, in mårkchten und in dorffern, wo in das allerpest gevall und fueg, es sei ynner landes ader ausser landes, alslang und als verr das sy paidew hauptgütt und gesueches gancz

und gar gericht und gewert werdent. Si sullen auch paidew hauptguet und gesuech haben und bechomen von uns unverschaidenleichen und von allen unsern guetern, es sein eribgueter ader varundgueter, die wir haben in dem lande zu Vngern, ader wo wir die haben. Das gluben wir in alles zu laisten und ganz und stet zu halten mit unsern treün an alles gevêr. Und wer uns mant mit dem brief, dem sullen wir alles des gepunden sein, das vor geschriben stet an dem brief, recht als den obgenanten juden selben. Und daruber so geben wir in den brief zu einem offen urchunde und warn gezeugen der sache, versigilten mit unsern stat anhangundem insigil zu Prespurch. Der brief ist geben nach Christes gepurde dreuczehenhundert iar und darnach in dem neunundachzigistem iar, des nesten eritages vor sand Simons und sand Jude tag der heiligen czwelifpoten.

(Az oklevél hátán egykorú írással feljegyezve:) Item den brief haben wir gelöst zu mittervasten anno domini MCCCC^o (1400 március 24.) unb hundert phunt Wyenner.

Bevagdalt hártján, függő pecsét töredékével.

Pozsonyvár. lev., Lad. 26a—12. sz.

13.

Pozsony 1390 április 22. Pozsony bírájának és tanácsának szokásos szövegű adóslevele Trostlein zsidó, jelenleg haimburgi lakos, neje Tóchterlein és örökösei részére 100 magyar aranyforint összegről s annak az oklevél keltétől járó és hetenként és forintonként egy bécsi dénárban megállapított kamatairól.

Ich Mert der Chirichenchnoph diezeit richter zu Prespurch und der gesworn rat und auch die ganze gemain, arme und reich daselbs, wir vergehen und tun chunt offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunftigen, das wir mit gesampter hannt und unverschaidenleichen gelten sullen Trostlein dem juden, diezeit gesetzen zue Haimburch, und Tóchterlein seiner hausfraun

und ir paider erben hundert rot und guet gewegen unge-
rische guldeyn, dovon dem heutigen tag téglicher gesuech
aufget zu einer igleichen wochen auf ainen igleichen guldeyn
ain Wiener phenninge zu gesuech. Stund aber das vor-
genant gelt so lang auf gesuech, das sein die vorgeanten
juden verdruzze, wann si uns dann monent, so sullen wir
seu richten und wern gancz und gar paidew hauptguetes
und gesueches an allen chrieg und an alles recht. Tetten
wir des nicht, so sullen si furbas paidew hauptguet und
gesuech haben und bechomen von uns mit gesampter hant
und unverschaidenleichen und von allen unsern guetern
paidew von cribguetern und von varundgueterⁿ. die wir
haben in dem lande zu Vngern oder wo wir die haben, iz
sei ynnerlandes oder ausserlandes. Das gluben wir in alles
zu laisten und gancz und stêt zu halten mit unsern treun
an alles gevêr. Und wer uns mant mit dem brief, dem sul-
len wir alles des gepunden sein das vorgeschriben stet an
dem brief, recht als den obgenanten juden selben. Und
daruber so geben wir in den brief zu einem offenn urchunde
und als waren geczeugen der sache, versigilten mit der stat
insigil zu Prespurch. Der brief ist geben nach Christes ge-
purde dreuczehenhundert iar und darnach in dem neun-
zigistem jar, des nesten freitags vor sand Jorigentag.

Bevagdalt hártyán, pecsét nélkül.

Pozsonyvá. lev., Lad. 26a—13. sz.

14.

*Pozsony 1390 július 24. Angnes Lewblein hóhér özvegyé-
nek, pozsonyi polgárnőnek, fiának Hanns-nak és örököseinek
szokásos szövegű adóslevele Sadya jelenleg pozsonyi zsidó,
marcheggi Schondlinn zsidónő veje, neje Serlein és örökö-
seik részére a legközelebbi Szentmárton napkor fizetendő
három cseh garashatvanad és 8 garas összegről s annak a
határnap eltelte után járó és hetenként és garashatvanad-
ként egy cseh garasban megállapított kamatairól. Adósok
tartozásuk biztosítására zálogba adják belvárosi, a mészár-*

székek mögött és somorjai Gocz úr háza és a tizedudvar között fekvő házukat.

Ich Angnes, Lewbleins des nachrichter witib, mitpurgerinn zu Prespurch, und ich Hanns ir sun, zu der zeit jungerman, und alle unser erben, wir vergehen und tun chund offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunftigen, das wir und unser erben unverschaidenleichen gelten sullen Sadya dem juden Schondlinn der judinn aidem von Marichek, die zeit gesezzen zu Prespurch, und Serlein seiner hausvroun und ir paider erben, dreu schokch Pehemischer grosse und acht grozz, der wir sew unverczogenleichen richten und wern sullen auf sand Merteinstag der nu schirist chumpt (1390 november 11.). Tetten wir des nicht, so get furbas zu ainer igleichen wochen auf ain igleich schok ain Pehemischer grozz zu gesüch. Und haben in dofuer paidew fuer hauptguet und fuer gesueche zu phante gesaczt mit wolbedachtem muet zu der zeit, do wir is mit recht wol getun mochten, unser haus, gelegen in der stat zu Prespurch hinder den fleischpenkchen zenest hern Goczens haus von Sand Marein und anderthalben zenest dem Czehenthof und auch unverczigen ain phunt phenninge dienstz purchrechts, das man alle iar dovon dient hern Stephan dem Watschan dem phrundner dacz Sand Larenzen im winchel vor der stat zu Prespurch, und do nicht mer swer auf ist, mit allen den nutzen und rechten, die zu demselben phante gehorent. Stund aber das vorgeant gelt nach dem egenanten tag so lang auf gesuech, das sein die vorgeanten juden verdruzze, wann sy uns dann monent, so sullen wir sew richten und wern gancz und gar paidew, hauptguets und gesueches. Tetten wir des nicht, so sullen si furbas mit dem egenanten phante allen ieren frumen schaffen zu verseczen, zu verchaulffen an allen chrieg und an alles recht, und als verre, das sy paidew hauptguetes und gesueches gancz und gar dovon gericht und gewert werdennt. Und was in an demselben phante paide an hauptguet oder an gesuech icht abgieng, das sullen si haben auf uns unverschaidenleichen und auf allem dem das wir haben

in dem lande zu Vngern oder wo wir das haben, ez sei erib-
guet oder varundguet; das geluben wir in alles zu leisten
und gancz und stet zu halten mit unsern treun an alles
gever, wir sein lebentige oder tode. Und wer uns mant mit
dem brief, dem sullen wir alles des gepunden sein, das vor-
geschriben stet an dem brief, recht als den obgenanten
juden selben. Und daruber so geben wir in den brief zu
einem offenn urchunde und waren geczeugen der sache
versigillen mit der stat chlainerm insigil zu Prespurch, das
man durch unserr pelt willen an den brief gehangen hat,
der stat an schaden. Der brief ist geben nach Christes ge-
purde dreuczehenhundert jar und darnach in dem neun-
zigistem jar, an sand Jacobs abund des heiligen czwelf-
poten.

Rongált hártján, függő pecséttel.

Pozsonyvár. levél. Lail. 26a—14. sz.

15.

*Pozsony 1391 december 6. Paul der Spiczzer, Pozsony város
bírájának és a város tanácsának szokásos szövegű adós-
levele Dávid zsidó, Salel zsidó veje, jelenleg pozsonyi lakos,
neje Ledlein és örököseik részére 60 magyar aranyforint
összegről s annak az oklevél keltétől kezdve járó és heten-
ként és forintonként két bécsi dénárban megállapított
kamatairól.*

Ich Paul der Spiczzer dieczeit richter czu Prespurch
und der gesworen rat und auch die gancze gemain arm
und reich daselbs, wir vergehen und tun chund offenleichen
mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunftigen,
das wir mit gesampter hant und unverschaidenleichen gelten
sullen Daid dem juden, Salels des juden aidem, dieczeit
gesezzen czu Prespurck, und Ledlein seiner hausfrouen
und ir paider erben sechczikch rot und guet gewegen un-
gerisch guldein, davon dem heutigen tag tegleicher gesueche
aufget zu einer igleichen wochen auf ainen igleichen gul-
dein czwen Wiener phenning zu gesuech. Stund aber das

vorgenant gelt solang auf gesuech, das sein die vorgenanten juden verdrusse, wann sy uns dann moment. so sullen wir seu richlen und wern gancz und gar paide hauptguetes und gesueches an allen chrieg und an alles recht. Tett wir des nicht, so sullen si furbas paide hauptguet und gesuech haben und bechomen von uns mit gesampter hant und unverschaidenleichen und von allen unsern guetern. paide, von erbguetern und von varundguetern, die wir haben in dem lande zu Vngern, ader wo wir das haben, ez sey auf lande ader auf dem wasser. Das gluben wir in alles zu laisten und gancz und stet czu halten mit unsern treun an alles geuer. Und wer uns mant mit dem brief, dem sullen wir alles des gepunden sein das vorgeschriben stet an dem brief, recht als den obgenanten juden ader iren erben selben. Und daruber so geben wir in den brief czu einem offen urchunde und warn geczeugen der sache, versigiltten mit unserm stat chlainerm anhangundem insigil czu Prespurch. Der brief ist geben nach Christes gepurde dreuczehenhundert iar und darnach in dem ains und neunczigistem jar, an sand Niclastag.

(Egykorú széljegyzet:) Ista litera est a judeis redempta feria sexta post dominicam letare pro 92 fl auri anno M^o CCC^o nonagesimo tercio. (1393. március 21.)

Bevagdalt hártján, a város függő pecsétjével.

Pozsonyvár. levt., Lad. 26a—15. sz.

16.

Pozsony 1393 június 29. Margereth Stephan in dem Newenhaus özvegye és örökösei, valamint néhai Greliczer Ádám fia, Watzlab, jelenleg pozsonyi esküdt polgár és örökösei a város pecsétjével ellátott levelükkel elismerik, hogy egyetemleges adósai Tröstlein hainburgi zsidónak s Töchterlein nejének, valamint örököseinek a legközelebbi húsvétkor fizetendő 200 magyar aranyforint és 50 font bécsi dénár összegével és annak a határnap eltelte után járó és hetenként és forintonként 3 bécsi féldénárban megállapított ka-

mataival. Tartozásuk biztosításául zálogba vetik két pozsonyi belvárosi házukat: az özvegyét, amely a várostól (városház céljaira) megvett tornyos ház és Czerar Dyetel-né háza közt épült a mészárszékek felé vezető úton, s Waczlab-ét, amely épült somorjai Stephel és Hantsneyder Bernhart házai közt. Ha a hitelezők felszólítására nem fizetnek, kötelesek két tisztos szolgálóval és négy lóval a legjobb Hainburgi vendégfogadóban megszállni és ott maradni a tartozás teljes kiegyenlítéséig.

Ich Margereth Stephans in dem Newⁿhaus wilibe und all mein gerben und ich Watzlab Adams des Greliczer sun seligen dýczeit ein gesworen purger zu Prespurch und allew mein gerben, wir veriechen und tûn chund offenleichen mit dem prieff allen leûten gegenwortigen und chûnftigen, das wir und all unser gerben unverseidenleichen gelten sullen Tröstlein dem juden dýczeit gesessen zu Heymburch und Tóchterlein seiner hausfraûen und ír peyder gerben czweyhundert gût ungarisch gewegen guldein und fûnfßczich phunt Wyenner phennige, der wir seß unverczogenleichen richten und weren sullen auff dy ostern dy nu schirist chûment. Teten wir des nicht, so geet fûrbas zu einer ygleichen wochen auff ein ygleichen guldein dreÿ Wyenner helblinch zu gesuech. Und haben in dofûr peydeß fûr hauptgût und fûr gesuech zu phant gesaczt mit wolbedachten mût zu der czeit do wir es mit recht wol getûn machten, ich egenante Margereth und mein gerben unser lediges und freÿs haus gelegen in der stat zu Prespurch einthalben zunechst den haus, das dy purger gechaufft habent mit dem tûrmb, als man geet von dem marcht zun ffleischpenchen, und anderthalb zunechst Dyetlin der Czerarin, und ich egenanter Waczlab mein haus auch ledig und freÿ do ich ynne wanund pin, gelegen in der stat zu Prespurch ainthalben zunechst des Stephel von Sand Marein haus und anderthalb zunechst Bernharten dem Hantsneyder, mit allen den nûczen und rechten, dy czu den vorgenanten phanten gehôrent. Stund aber das vorgenant gelt noch dem egenanten tag alsolang gesuech, das sein dy vorgenanten juden

verdrusse, wenne sy uns danne manent unverscheidenleichen, so sullen wir seŵ richten und beczalen gancz und gar peydeŵ hauptgut und auch gesuech. Teten wir des nicht, so sullen wir leysten mit czwein erbern chnechten und mit vier pherten in das peste gasthaus zu Hainburch und sullen daraus nicht chûmen, pis das sy von uns gancz und gar verricht und gewert werdent. Und sullen auch vollen und freyn gewalt haben mit den vorgenanten phanten allen iren frûmen schaffen mit verseczen, mit verchauffen und als verr, pis sy irs geltes peydeŵ hauptgût und auch gesuech gancz und gar dovon verricht und gewert werdent. Und was in an denselben phanten peydeŵ an hauptgût oder an gesuech ich abging, das sullen sy haben auff uns unverscheidenleich und auff allem dem das wir haben in dem lande zu Hungern oder wo wir das haben, es sey erbguet oder varundgût, pis das sy auch peydeŵ hauptgut und auch gesuech gancz und gar dovon verricht und gewert werdent an allen chrieg und an alles recht. Und das gluben wir in alles zu leisten und gancz und gar stet ze halten pey unsern trewen an alles geвер. Und wer uns mant mit dem prieff, dem sullen wir alles des gepunden sein das vor an dem prieff geschriben stet, recht als dem vorgenanten Trostel dem juden selber und Tôchterlein sein(er) hausfrauen und ir peyder gerben. Und darûber so geben wir in den prieff zu einem offen urchund und waren geczeûgen der sache versigilten mit der stat insigel zu Prespurch, das man durch unser pete willen an den prieff gehangen hat der stat an schaden. Der prieff ist gegeben noch Crists gepûrd dreûczehenhundert jar und darnach in dem dreu und neûnczichisten jar an der heyligen czweleffboten tag Sand Peter und Sand Paul.

Hártyán, fûggö pecsétel.

Pozsony vár. levé., Lad. 26a—18. sz.

17.

Pozsony 1393 augusztus 21. Paul der Spiczer Pozsony város bírájának és a városi tanácsnak szokásos szövegű adóslevele Trostlein zsidó, jelenleg hainburgi lakos, neje Tóchterlein és örököseik részére 200 magyar aranyforint összegről s annak az oklevél keltétől kezdve járó és hetenként és forintonként három bécsi féldénárban megállapított kamatairól.

Ich Paul der Spiczer dyczeit richter czu Prespurch und der gesworen rat und dy gancz gemein, arme und reich doselbes, wir veriechen und tun chund offenleichen mit dem prieff allen lēuten gegenwortigen und chūmftigen, das wir mit gesambter hant und unverscheidenleichen gelten sullen Trostlein dem juden dyczeit gesessen czu Heymburch und Tóchterlein seiner hausfrau^{en} und ir peyder gerben czweihundert rot und gūt gewegen ungerisch guldein und dovon dem heūtigen tag tegleicher gesuech auffgeel czu einer ygleichen wochen auff einen igleichen guldein dreū Wyenner hellblinch czu gesuech. Stünd aber das vorgeant gelt alsolang auff gesuech, das sein dy vorgeanten juden verdrüsse, wann sy uns danne monent, so sullen wir seu richten und weren gancz und gar peydw hauptgūtes und auch gesuches. Teten wir des nicht, so sullen si furbas peydw hauptgūt und auch gesuech haben und bechōmen von uns mit gesampter hant und unverscheidenleichen und von allen unsern gūtern peydw von erbgūtern und von varundgūtern di wir haben in dem lande zu Hungern oder wo wir dy haben iz sey ynnerlandes oder ausserlandes, auff land oder auff wázzer, und der alsovil und genueg verpieten und verchūmbern, pis das si peydw hauptgūt und gesuech gancz und gar dovon verricht und gewert werdent an allen chrieg und an alles recht. Und das gluben wir in alles zu leisten und gancz und gar stet ze halten pei unsern treūen an geber, wir sein lembtig oder tode. Und wer uns manet mit dem prieff, dem sullen wir alles des gepunten sein, das vor an dem prieff geschrieben stet, recht als

den vorgeanten juden selben. Und darüber so geben wir in den prieff ze einem offenen urchund und waren geczeugen der sache versigilten mit unserm stat anhangundem (insigel) ze Prespurch. Der prieff ist gegeben noch Crists gepurd dreüzechenhundert jar und darnach in dem dreü und neünczichisten jar, des phingstages vor Sand Bartolmestag.

(Egykorú hátirat:) Der prief stet Trostlein dem juden 100 guldein und 61 guldein auf die vasnacht, und ob man nit zalet czu dem tag, so schol man den prief wider gewen.

(Valamivel későbbi hozzáfűzés:) Der prieff ist gelost boren von Trostlein dem juden für 400 gúldein und 25 gúldein des freitag noch der vasnacht in dem XIII^c iar. (1400 március 5.)

Bevagdalt hártyán, függő pecsét hiányzik.
Pozsonyvár. lev. Lad. 26a—17. sz.

18.

Pozsony 1395 február 28. Paul herren Jacoben des alden richter sun Rozsony város bírájának és a városi tanácsnak szokásos szövegű adóslevele Michel bécsi zsidó, neje Sletel és örökösei részére a legközelebbi pünkösdkor fizetendő 130 font bécsi dénár összegről s annak a határnap eltelte után járó és hetenként és fontonként két bécsi dénárban megállapított kamatairól. Kiemelve, hogy az adóslevél ellen nem szabad felmentést, szabadalmat vagy úri hatalmat igénybe venni.

Ich Paul dyczeit richter czu Prespurch, herren Jacoben des alden richter sun und der gesworen rat doselbs und dy gancz gemein, arme und reich doselbes, wir vergehen und tun chund offenleichen mit dem brieff allen leüten gegenwortigen und chümfstigen, das wir und all unser erben unverscheidenleichen gelten sullen Micheln dem juden gesessen czu Wyenn und Sletel seiner hausfrauen und iren peiden erben hundert phunt phennig und dreyssich phunt phennig, alles Wyenner phennig und deu wir seu unver-

czogenleichen richten und weren sullen gancz und gar auff dy phingsten dy nu schirist choment (1935 május 30). Tete wir des nicht, so geet fürbas czu einer ygleichen wochen auff ein ygleich phunt czwen Wyenner phennig czu gesuech. Stünd aber das vorgeante gelt noch dem egenanten tag alsolang auff gesuech, das sein dy vorgeanten juden verdrüsse, wann sy uns denn den richter und den rat manent, so sullen wir seu richten und weren gancz und gar peideu hauptguet und gesuech. Tete wir des nicht, so sullen sy fürbas irs gelt es peideu hauptguet und gesuech haben und bekömen auff uns unverscheidenleichen und auff allen unseren gütern deu wir haben in dem lande czu Hungern oder wo wir deu haben inner landes oder ausser landes, auff land oder auff wasser, es sein erbgüter oder varundgüter, und sullen follen und freyn gewalt haben uns und all unser hab czu verchmübmern, czu verpielen in steten, in märkchten, in dörffern alslang pis das sy peydeu hauptguet und gesuech gancz und gar verricht und gewert werdent an allen chrieg und an alles recht. Und wir sullen auch cheiner freijung, noch freibrieff, noch herrengewalt nicht geniessen gegen dem brieff, sunder das wir seu hauptguet und gesuech gancz und gar richten und weren sullen an allen chrieg, an alleu widerrede und an alles recht. Und das glube wir in alles czu leisten und gancz und gar stet czu halden pey unsern treuen an gever, wir sein lembtig oder tode. Und wer uns manet mit dem brieff, dem sullen wir alles des gepunden sein, das vor an dem brieff geschriben stet, recht als den vorgeanten juden selber. Und darüber so geben wir in den brieff czu einem offenem urchund und waren geczeugen der sachen, versigelten mit unserm stat insigel czu Prespurch, das wir czu einer geczeugnüss an den brieff gelangen haben. Gegeben noch Crist gepürd dreüczehenhundert jar und in dem fümffundneünczichisten jar des suntages in der ersten vastwochen.

Bevagdalt hártján. töredezett függő pecséttel.

Pozsonyvá. levél., Lad. 26a—20.

19.

Pozsony 1395 június 17. Paul herren Jacoben des alten richter sun Pozsony város bírójának és a városi tanácsnak az előző oklevélhez hasonló szövegű adóslevele Michel Drot bécsi zsidó, neje Sletel és örököseik részére 156 font bécsi dénár összegről s annak az oklevél keltétől kezdve járó és hetenként és fontonként három bécsi féldenárban megállapított kamatairól.

Ich Paul diezeit richter zû Prespûrch herⁿ Jacoben dez alten richter sûn und der gesworⁿ rat und die gancz gemain^t arm^e und reich daselbs wîr vergehen und tûn chund offenleichen mit dem brief allen leûten gegenbûrtigen und chûnftigen, daz wîr und alle unser erben und mit gesampter hant unverschaidenleichen gelten sûllen Micheln Drot dem juden diezeit gesessen zu Wienn^e und Slêtel seiner haus-fraun und iren paiden erben hundert phunt und sechs und fûnczik phunt phenning als guet Wiener phenning, dovon dem heutigen tag fêgleicher gesuech aufget zu ein îgleichen wochen auf ein îgleich phunt drey Wiener helbling. Stûnd aber daz vogenant gelt solang auf gesuech, daz sein die vogenanten juden verdrûsse, wann^e sy uns dann^e manent, so sûllen wîr seu richten und werⁿ gancz und gar paidew hauptguet und gesuech. Têten wîr dez nicht, so sûllen si fûrbaz paidew hauptgût und gesuech von uns bechômen unverschaidenleichen und von allem dem, daz wir haben in dem land^e zu Vngerⁿ oder wo wir daz haben, ez sein eribgueter oder oder varundgueter innerlandes oder ausserlandes, auf wazzer oder auf lande, und si sûllen und mûgen auch vollen und vreyⁿ gewalt haben uns zu verpieten und alle unser hab zu verchummern in steten, in merckchten, in dôrfern, alzlang uncz daz si hauptgût und gesuech gancz und gar gericht und gewert werdent, an allen chrieg und an alles recht. Und wîr sûllen noch enmûgen chainerley vreyung noch vreybrief noch herrengewalt gegen den brief nicht geniessen, sunder daz si hauptgût und gesuech gancz und gar gericht und gewert sûllen werden, wie si allerpest chûnnen und mûgen, wir sein lebentig oder tod. Und wer

uns mant mit dem brief, dem sullen wir alles dez gepunden sein, daz an dem brief geschriben stet, recht als den vorgeanten juden selber. Und darüber so geben wir in den brief zu einem offenn urchund und war^en geczeügen der sach, versigelten mit unser^em stat insigel zu Prespurch, daz wir zu ainem offen urchund und waren geczeugnuss^e der sach an den brief gehalten haben. Der brief ist geben noch Christ gepürd dreuczehenhundert jar und darnach in dem fûnfundneunczigistem jar acht tag vor Sand Johans-tag zu sunnbenten.

(*Egykorú hâtirat:*) Der brief ist gelost ume 200 und 66 ₰ als Wiener phening.

Bevagdalt hártyán, töredezett függő pecséttel.

Pozsonyvár. levél., Lad. 26a—22. sz.

20.

Pozsony 1395 szeptember 15. Merth aranyműves és neje Margereth eladják házukat, amely Tröstlein zsidó háza és a „zsidóudvar“ (judenhof) között áll, 42 font Pozsonyban forgó dénár összegért Hans mester, orvosnak és neje Margerethnak.

Ich Merth der goltsmyd und ich Margereth sein haus-frau und all unser erben, wir vergehen und tun chund offenleichen mit dem brieff allen leuten gegenwürtigen und chünftigen, das wir mit wolbedachten muet und zu der czeit do wir es mit recht wol getun machten, recht und redleichen verchauffet haben unser haus, gelegen in der stat zu Prespurch, und das hinden leyt zunechst hern Vleichts des Kyczmagels hause bey dem Vischerthûrl und leyt vora ainthalben zunechst Tröstleins des juden hause und anderthalb zunechst der juden hof, mit allen den nützen und rechten, dy czu dem vorgeanten hause gehörent, unverezigen dreu phunt phenning dy gibich und gebich zu Prespurch sein, deu man dem pfrüntner Sand Jacobs cappellen auff Sand Larenczenfreythoff dovon dynet

und reichet, und do nicht mer swar auff ist, dem erbern man magister Hansen dem arczt mitpurger zu Prespurch und Margerethen seiner hausfrauen und iren beyden erben umb czweyundvierzich phunt phenning dy gibich und gebich zu Prespurch sind, und der wir gancz und gar verriht und gewert sein. Es schol auch furbas der vorgenant mayster Hans der arczt und Margereth sein hausfrau und ir peider erben das vorgenant hause mit allen nützen und rechten dy darzu gehorent erbleichen und ewichleichen in nütz und in gewer inhalden als ir rechtes erbe, und sullen auch domit allen iren frumen schaffen mit verseczen, mit verchaulffen, geben oder schaffen wemb sy welient an allen chrieg und an allen irsal. Wir sein auch ich egenant Merth der goltsmyd und ich Margereth sein hausfrau und all unser erben des vorgenanten hauses ir recht gewern und schernb für allen anspruch, als der stat recht ist zu Prespurch. Und das dy sache fürbas also stet und ewichleichen unzebrochen bleibe, daruber so geben wir in den brieff zu ainem offenem urchund und waren geczeügen der sachen versigelten mit der stat grosserm insigel zu Prespurch, das man durch unser pete willen an den brieff gehalten hat, der stat an schaden. Der brieff ist geben noch Crist gepürd dreüzcechenhundert jar und darnach in dem funffundneünzichisten jar, des mitlichen in den quatempern vor sand Michelstag.

(*Hátirat*.) Der priff laut über das frauenhaus (?) dinst, der ist gelost umb 20 ₰ anno etc. XXII, feria sexta post letare (1422 március 27).

Bevagdalt (!) hártján. a város kisebb függő pecsétjével.
Pozsonypár. levél. Lad. 22—64. sz.

21.

Pozsony 1396 január 25. Paul herren Jacoben des alden richter sun selig Pozsony város bírāja és a városi tanács szokásos szövegű adóslevele Jünglein hainburgi zsidó s annak neje Hystier, valamint Musch pozsonyi zsidó s an-

nak neje Slaba részére 17½ cseh garashatvanad és 74 font Pozsonyban forgó dénár összegről s annak az oklevél keltétől kezdve járó és hetenként és garashatvanadként tizenkét, fontonként pedig három fentjelzett dénárban megállapított kamatairól.

Ich Paul dyczeit richter zu Prespurch, herren Jacob des alden richter sun selig und der gesworen rat und dy gancz gemain, arme und reich doselbes, wir vergehen und tun chund offenleichen mit dem brieff allen leuten gegenwürtigen und chümfiftigen, das wir mit gesampter hand und unverseidenleichen gelten süllen Jünglein dem juden zu Haymburch und Hystier seiner hausfrauen und Musch dem juden, gesessen zu Prespurch und Slaba seiner hausfrauen und allen iren erben achczehenthalf schok guter Bechemischer grossen und vierundsubenczich phunt phenig, dy gibich und gebich zu Prespurch sind; und dovon dem heutigen tag tegleicher gesuech auffget zu ainer ygleichen wochen auff ain ygleichs schok czweleff phenning und auff ain ygleich phunt drei phening zu gesuech der egenanten münchz. Stund aber das vorgeant gelt also lang auff gesuech, das sein dy vorgeanten juden verdrüzz, wann sy uns dann manent, so sullen wir sy richten und weren gancz und gar hauptguet und gesuech. Tete wir des nicht, so sullen sy fürbas irs geltes hauptguet und gesuech haben und (be)chömen von uns und von allen unsern gütern, unser hab, dew wir haben in dem lande zu Vngern, ynner landes oder ausser landes, oder wo wir dy haben, es sein erbgüter oder varundgüter, und sullen und mugen auch allen iren frumen domit zu schaffen, mit verseczen, mit verchaulffen an allen chrieg und an alles recht als ver pis das sy hauptguet und gesuech gancz und gar verricht und gewert werden. Und das glub wir in alles zu leisten und gancz und gar stet zu halden bei unsern treuen an gever, wir sein lembtig oder tod. Und wer uns manet mit dem brieff, dem süllen wir alles des gepunden sein, das vor an dem brieff geschriben stet, recht als den vorgeanten juden selber. Und darüber so geben wir in den brieff zu ainem offen urchund und

waren geczeügen der sachen, versigelten mit der stat insigel zu Prespurch, das wir zu ainer geczeugnûzz an den brieff gehangen haben. Der brieff ist geben noch Crist gepûrd dreüczehenhundert jar und darnach in dem sechsundneünczichisten jar, an den tag der wecherung sand Pauls des heiligen czweleffboten.

Bevagdalt hártján, a város függő pecsétjével.

Pozsonyvár. levél. Lad. 26a—24. sz.

22.

Pozsony 1397 február 12. Vlreich Rauhenworter Pozsony város bírāja és a városi tanács szokásos szövegű adóslevele Wolff zsidó, Ysaac mester fia kremsi lakos részére 30 font bécsi dénár összegről, fizetendő a legközelebbi böjtközép utáni vasárnapon. E napon túl hetenként és fontonként 3 bécsi féldenár kamat jár.

Ich Vlreich der Rauhenworter, dyczeit richter zu Prespurch und der gesworn rat und dy gancz gemain, arm und reich doselbes, wir vergehen und tun chund offenleichen mit dem brieff allen leüten gegenwürtigen und chumfligen, das wir und all unser erben mit gesampter handt und unverscheidenleichen gelten schullen Wolffen dem juden, mayster Isaac sun, gesessen zu Chrembs und allen seinen erben dreysich phunt Wyenner phenning, und dy wir sy unverzogenleichen richten und weren sullen gancz und gar auff dem nechsten suntag noch mittervasten, der nu schirist chümpft (1397 április 1.). Tete wir des nicht, so get furbas zu ainer ygleichen wochen auff ain ygleich phunt drey Wyenner helbling zu gesuech. Stund das vorgeant gelt noch dem egenanten tag alsolang auff gesuech, das sein dy vorgeanten juden verdrüsse, wann sy uns dann manent, so sullen wir sy richten und weren gancz und gar hauptguet und gesuech zu Wyenne in der stat an allen chrieg und an alles recht. Tete wir des nicht, so sullen sy fürbas irs geltes hauptguet und gesuech wechömen von uns und van allen unsern güttern, wo wir dy haben in dem lande zu

Vngern ynner landes oder ausser landes, es sein erbgüter oder varundgüter; und sullen auch der alsovil verseczen und verchauffen alsolang, pis das sy haupguel und gesuech gancz und gar verricht und gewert werdent. Und das glub wir in stet zu halden bey unsern treuen an gever, wir sein lembtig oder tod. Und wer uns manet mit dem brieff, dem sullen wir alles des gepunden sein, das an dem brieff geschriben stet, recht als dem vorgeanten juden selber. Und darüber so geben wir in denn brieff zu ainem offen urchund und waren gezeugen der sachen, versigelten mit unserm stat insigel zu Prespurch, das wir zu ainer gezeugnisse an den brieff gehangen habent. Der brieff ist gegeben noch Crist gepurd dreuczehenhundert jar und in dem sübenundneunczichisten jar des nechsten montages vor Valentini.

Bevagdalt hártya, töredezett függő pecséttel.

Pozsonyvár. levél., Lad. 26a—27. sz.

23.

Pozsony 1397 június 17. Vlreich Rauhenworter Pozsony város ez idő szerinti bírása s neje, Anna, továbbá Merth Pratesser és neje, Kathrey s végül Purkard és neje, Kathrey, mindketten esküdt polgárok egyetemlegesen adósai Jona zsidónak, Heüblein zsidó fiának és nevezett Heüblein zsidónak, Jona atyjának, hainburgi lakosoknak és örököseiknek 100 magyar aranyforint és 6 font bécsi dénár összeggel, fizetendő a legközelebbi szent Mihály napján. E napon túl jár kamat fejében hetenként és forintonként két bécsi dénár. Kiköléssek a szokásosak, megtoldva azzal, hogy nemfizetés esetén a hitelezők felhívására kötelesek saját személyükkel beköltözni a legjobb Hainburg-i vendégfogadóba és ott addig maradni, amíg a tőkét és a kamatokat meg nem fizették. Lemondanak továbbá minden felmentésről, szabadságról és úri hatalom igénybevételéről az oklevél ellen.

Ich Vlreich der Rauhenworter, dyczeit richter zu Prespurch und ich Anna sein hausfrau und ich Merth der Prat-

esser und ich Kathrey sein hausfrau und ich Purkard, dyczeit peyd gesworen purger zu Prespurch und ich Kathrey sein hausfrau, wir vergehen und tun chund offentlichen mit dem brieff allen leuten, gegenwürtigen und chumfltigen, das wir und all unser erben mit gesampter hande und unverscheidenleichen gelten sullen Jona dem juden. Heßbleins des juden sun und dem egenanten Heßbel, des vorgenanten Jona vater und iren payden erben hundert gut rot ungerisch gewegen guldein und sechs phunt Wyenner phennig, dy wir sy unverzogenleichen richten und weren sullen gancz und gar auff sand Michels tag, der nu schirist chümpf (1397 szeptember 29.). Tete wir des nicht, so get fürbas zu ainer ygleichen wochen auff ain ygleichen guldein czwen Wyenner phennig zu gesuech. Stünd aber das vorgenant gelt noch dem egenanten tag also lang auff gesuech, das sein dy vorgenanten juden verdrüzz, wanne sy uns dann manent, so sullen wir sy richten und weren gancz und gar hauptguet und gesuech. Tete wir des nicht, was sy danne fürbas irs vorgenanten gelles hauptguts und gesuechs schaden nemen mit nachreysen, mit czerung, mit brieffsenden, wy dy schaden genant sein oder genennet mügen werden, den ainer under in oder wer uns mit dem brieff manet, bei seiner treuen ungenödt und gesworen sprechen mag, dyselben scheden sullen wir in abtragen und widerkeren zusampt dem hauptguet und gesuech. Und sullen auch hauptguet, gesuech und scheden haben auff uns unverscheidenleichen und auff allen unsern gütern, dy wir haben in dem lande zu Vngern inner landes oder ausser landes, auff land oder wasser, es sein erbgüter oder varundgüter, und sullen der alsovil verseczen und verchauffen alsolang, pis das sy hauptguet, gesuech und scheden gancz und gar weczalet werden an allen chrieg und an alles recht. Und auch dyweil und wir dy vorgenanten juden nicht genczleichen ausrichten, noch weczalen, wann sy uns denn in derselben czeit vadernt zu leystung, so sullen wir in leysten mit unsern eigenen leyben in das peste gasthaus zu Haimburch, do dy egenanten juden gesessen sein und sullen an der egenanten juden willen daraus nicht chömen, si

werden dann irs geltes haupguet, gesuech und scheden gancz und gar verricht und gewert an allew hidernüsse. Und wir sullen noch enmügen auch cheinerley freyung, noch freybrief, noch herrengewalt gegen dem brief, nicht geniessen, sunder das wir sy haupguet, gesuech und scheden richten sullen an allen chrieg und an alles recht. Und das glub wir in alles zu leysten und stet zu halden bei unsern treuen an gever, wir sein lembtig oder tod. Und wer uns manet mit dem brief, dem sullen wir alles des gepunden sein, das an dem brief geschriben stel, recht als den vorgenanten juden selber. Und darüber so geben wir in den brief zu ainem offen urchund und waren geczeugen der sachen, versigelten mit der stat insigel zu Prespurch, das man durich unser pete willen an den brief gehangen hat, der stat an schaden. Der brief ist gegeben noch Cristi gepurd dreuczehenhundert jar und in dem sübenundneunzichisten jar des nechsten suntages vor gotesleichnamtag.

(Egykorú hátirat:) Item der brief ist gelost worden umb 100 guldein haupguet und umb 16½ ₰ Wyenner gesuech, und das gelt het man enlnomen, da man dem kunig uberhaupt must ausrichten 500 fl für den czehenten man.

Bevagdalt hártján. pecsét hiányzik.

Pozsonyvár. levél. Lad. 26a—25. sz.

24.

Pozsony 1400 november 18. Purkard Scharrach Pozsony város bírájának és a városi tanácsnak szokásos szövegű adóslevele Czallel, Jüngel és Sadya zsidók, jelenleg pozsonyi lakosok részére 40 font Pozsonyban forgó dénár összegeiről s annak az oklevél keltétől kezdve járó és hetenként és fontonként három ugyanoly dénárban megállapított kamatairól.

Ich Purkard Scharrach dyczeit richter zu Prespurch und der gesworen rat und arme und raych doselbes, wir vergehen und tun chund offenleichen mit dem brief allen leuten gegenwürtigen und chumffstigen, das wir mit gesampter hande und unverscheidenleichen gelten schüllen

Czallel dem juden und Jüngel dem juden und Sadya dem juden, dyczeit all gesessen zu Prespurch und allen iren erben vierczich phunt phenning, dy gibich und gebich zu Prespurch sind und dovon dem heütigen tag teglicher gesuech auffget zu ainer yglichen wochen auff ein ygleich phunt drey phennig zu gesuech der egenanten münch. Stünd aber das vorgeante gelt alsolang auff gesuech, das sein dy vorgeanten juden verdrüzz, wann sy uns dann manent mit dem brieff, so schüllen wir sy richten und weren gancz und gar hauptguet und gesuech. Tete wir den nicht, so schullen sy fürbas peydeu hauptguet und gesuech haben auff uns und auff allen unsern erben unverscheidenleichen und wechömen von uns und von allen unsern gütern, wo wir dy haben in dem lande zu Vngern ynner landes oder ausser landes, es sein erbgüter oder varund güter. Und schüllen auch der alsovil verseczen und verchauffen alsoverr, pis das sy hauptguet und gesuech gancz und gar ausgericht und weczalet werden. Und das glûb wir in alles zu leysten und stet zu halden pey unsern treuen an gever, wir sein lembtig oder tode. Und wer uns manet mit dem brieff dem schullen wir alles des gepunden sein, das an dem brieff geschriben stet, recht als den vorgeanten juden selber. Und darüber so geben wir in den brieff zu ainem offen urchund und waren geczeügen der sachen, versigelten mit unserm stat insigel zu Prespurch, das wir durich ainer grössern sicherheit willen an den brieff gehangen haben. Gegeben ist der brieff noch Crisli gepûrd vierzehenhundert jar an sand Elsbethen abent.

Bevagdalt hártján, töredezett pecséttel.

Pozsonyvár. lev., Lad. 26a—28. sz.

25.

Pozsony 1400 december 14. Purkard Scharrach Pozsony város bírájának és a városi tanácsnak szokásos szövegű adóslevele Solomann, Majr mester fia, erfurti zsidó és Eysakch, ugyanazon Majr mester veje, salzburgi zsidó

részére 434 magyar aranyforint összegről, fizetendő a legközelebbi bőjtközép napján. A határnap eltelte után pedig hetenként és forintonként egy bécsi dénár kamat jár.

Ich Purkchart Scharrach zů den czeiten richter und der gesworn rat und die gantz gemaȳn der stat zu Prespurg, wir vergehen und tůn kunt offenleich mit dem brieff, das wir unverschaidenleich gelten sůllen Salomann dem juden maister Maȳrs sun von Erdfůrt und Eysakchen dem juden von Saltzburg, desselben maister Maȳrs aȳdem und iren erben vierhundert guldeȳn und vierunddreissig guldeȳn, gůter neuer ungrischer guldeȳn, die deu wag wol haben, der wir si wern sůllen ze mittervasten die schirist chůmpt (1401 március 9.). Tůn wir des nicht, so schol fůrbas gesůch darauf gen auf aȳnn ȳegleichen guldeȳn aȳnn Wiennēr phenning alle wochen. Si sůllen auch haubtgůt und schaden haben datz uns und unsērn nachkōmen unverschaidenleich und auf alle dem gůt, das wir haben in dem lannden ze Vngern und ze Ősterreich, oder wo wir es haben; davon in der lanndesfůrst oder wer seȳnen gewalt hat an alles fůrbot und an alle chlag phannt antwurten schol, wo die vogenanten juden darauff zaigent, wenne si des nach der obgenanten frist nicht lennger enpern wellent, alsverr das si des vogenanten irs gelts haubtgůts und schadens gantz und gar davon verrichtet und gewert werdent. Wir lůben auch den vogenanten juden mit unsern treun an gevērd, das wir si umb haubtgůt noch umb schaden weder hintz hof, noch an chaȳn gewaltige haant noch nȳndert alswohȳn schaffen sůllen. noch das wir weder freibrief, tůttbrief noch kegenbrief von der herschafft umb das vogenante gelt ũber iren willen wider sy gewȳnnen sůllen denn das wir si selb irs gůts wern sullen, als vor geschriben stet. Wēr aber sach, das wir darůber von der herschafft umb das vogenante gelt ũber iren willen wider si icht brief gewunnen und fůrpráchten, welherlay das wērn, die sůllen denn allerding tod und ze nȳchte seȳn und wider den gegenwurtigen brief chaȳn chrafft haben. Und wer den brief mit der vogenanten juden gůten willen innehat und uns damit

mont, es sey jud oder christen, wo er uns damit mont inner lantz oder ausser lantz, dem seyn wir alles des gepunden ze gelten, ze laisten und ze volführen, das vor geschriben stet ze gleicher weis, als in selber. Und darüber so geben wir für uns und für all unser nachkömen den vorgeanten juden und allen iren erben den brief zů eynem warn sichtigen urchünd und getzeugnüsse der sache, versigilten mit der obgenanten stat ze Prespurg angehangem insigel. Der brief ist geben nach Christi gepurd in dem viertzehenhundertistem jar des nächsten eritags nach sand Luceyntag der heiligen junkchfraun.

Bevagdalt härtyán, töredezett pecséttel.

Pozsonyvár, levél, Lad. 26a—29. sz.

26.

Pozsony 1400 december 14. Purkard Scharrach Pozsony város bírájának és a városi tanácsnak szokásos szövegű adóslcvclc Peer weideni zsidó és örökösei részére 434 magyar aranyforintról, fizetendő a legközelebbi böjtközép napján. A határnap eltelte után pedig hetenként és forintként egy bécsi dénár kamat jár.

Ich Purckhardt Scharrach zu den zeiten richter und der geworn rat und die gantz gemayn der stat ze Prespurg, wir vergehen und tûn kunt offenleich mit dem brief, das wir unverschaidenleich gelten sullen Peern dem juden zu der Weyden und seinen erben vierhundert guldeyn und vierunddreissig guldeyn gûter neuer ungerischêr guldeyn, die den wag wol haben, der wir si wern sullen ze mittervasten, die schirist chûmpt (1401 március 9.). Tûn wir des nicht, so schol fürbas gesuch darauf gen auf aynn yegleichen guldein aynn Wiennêr phennyng alle wochen. Si sullen auch haubtgût und schaden haben datz uns und unsern nachkömen unverschaidenleich und auf alle dem gût, das wir haben in den lannden ze Vngêrn und ze Ôsterreich, oder wo wir es haben, davon in der lanndesfürst oder wer seinen gewalt hat, an alles fürbot und an alle chlag phannt

antwortten schol, wo die vorgeanten juden darauf zaigent, wenn si des nach der obgenanten frist nicht lennger enpern wellent, als verr das si des vorgeanten irs gelts haubtguts und schaden gantz und gar davon verrichtet und gewert werdent. Wir lûben auch den vorgeanten juden mit unsern treun an gevêrd, das wir si umb haubtgût noch umb schaden weder hÿntz hof, noch an chaÿn gewaltige hannî, noch nÿnderî alswohÿn schaffen sÿllen, noch das wir weder freibrief, tôtbrief, noch kegenbrief von der herrschafft umb das vorgeant gelt ûber iren willen wider si gewÿnnen sÿllen, denn das wir si selb irs gûts wern sÿllen, als vor geschriben stet. Wêr aber, das wir darûber von der herschafft umb das vorgeant gelt ûber iren willen wider si icht brief gewonnen und fûrprâchten, welcherlay brief das wêrn, die sÿllen denn allerding tod und ze nichte sein und wider den gegenwÿrttigen brief chaÿn chrafft haben. Und wer den brief mit der vorgeanten juden gûten willen innehat und uns damit mont, es seÿ jud oder christen, wo er uns damit mont, inner lanntz oder ausser lanntz, dem seÿn wir alles des gepunden ze gelten, ze laisten und ze volfûren, das vor geschriben stet ze gleicher weis. als in selber. Und darûber so geben wir fûr uns und fûr all unser nachkômen den vorgeanten juden und iren erben den brief zû eÿnem warn urchund der sach, versigilten mit der vorgeanten stat ze Prespurg angehangem insigel. Der brief ist geben nach Christi gepurd in dem viertzehenhundertistem jar des nêchsten eritags nach Sand Luceÿntag.

(*Egykorú hátirat:*) Item die czwen brief haben wir gelöst umb haupguet und gesuech 12 hundert guldein, mynner 18 guldein, und ist geschehen an dem prechentag anno domini M^oCCCC^o tercio (1403 január 6.).

Bevagdalt hártÿán, töredezett pecséttel.

Pozsonypár. levt., Lad. 26a—30. sz.

27.

Pozsony 1401 november 1. Vlreich Rauhenworter Pozsony város bírája és a városi tanács szokásos szövegű adóslevele Czallel, Musch és Eysak jelenleg pozsonyi zsidók és azok örökösei részére 60 font Pozsonyban forgó dénár összegről s annak az oklevél keltétől kezdve járó és hetenként és fontonként egy új dénárban megállapított kamatairól.

Ich Vlreich Rauchenworter, dyczeit richter zu Prespurch und der geswarn rat und arme und raych doselbes, wır vorgehen und tun chund offenleichen mit dem brieff allen leuten gegenwürtigen und chũmftigen, das wir mit gesampter hande unverscheidenleichen gelten schũllen Czallel, Muschen und Eysaken den juden, dyezeit all drey gesessen zu Prespurch, und iren erben sechczich phunt phennig, dy gibich und gebich zu Prespurch sind und dovon dem heũtigen tag tegleicher gesuech auffgeet zu ainer ygleichen wochen auff ain ygleiches phunt ain neũer phennig. Stũnd aber das vorgeante gelt alsolange auff gesuech, das sein dye vorgeanten juden verdrũzz, wanne sy ũns danne manent mit dem brieff, so schullen wir sy richten und weczalen gancz und gar hauptguet und gesuech. Tete wir des nicht, so schũllen sy fũrbas vollen und vreyen gewalt paydeũ hauptguet und gesuech haben und wechomen von ũns und von allen unsern gũtern, dye wir haben in dem lande zu Hungern, oder wo wir dy haben inner landes oder ausser landes, es sein erbgũter oder varundguter, und schũllen der alsovil und genug verchũmmern, verseczen und verchauffen also ver, pis das sy hauptguet und gesuech gũnczleichen ausgericht und weczalt werdent an allen chrieg und an alles recht. Und das glub wir in zu leysten und stete zu halden pey unsern treun an geverde, wir sein lembtig oder tode. Und wer ũns manet mit dem brieff, dem schullen wir alles des gepunden sein, das an dem brieff geschriben stet als den vorgeanten juden selber. Und darũber so geben wır in den brieff zu aynem offen urchund und waren geczeũgen der sachen, versigelten mit ũnserm stat anhangendem insigl, der do geben (ist) noch Cristi ge-

püörd tausentvierhundert und in dem ersten jar an allerheiligentag.

Bevagdalt hártján, türedezett függő pecséttel.

Pozsonyv. levél., Lad. 26a—31. sz.

28.

Pozsony 1401 december 28. Vlleich Rawhenworter Pozsony város bírája, Mert Prötesser polgármester és a tanács szokásos szövegű adóslcvele Tröstlein hainburgi zsidó és neje Tochterl részére a legközelebbi karácsony napján megfizetendő 110 magyar aranyforint összegről, s annak a határnapon túl járó s hetenként és forintonként egy bécsi dénárban megállapított kamatairól. A kikötések közt szerepel, hogy nemfizetés esetében a hitelezőktől kijelölt két (tanácsbéli) polgár, mindegyik két tisztes szolgálóval, Hainburgban tiszteességes vendégfogadóban addig tartozik megszállni, amíg a tartozás kamatostúl kiegyenlítést nem nyerl.

Ich Vlleich Rawhenworter dieczeit richter, ich Mert Prötesser burgermaister und der geswören rat und die gancz gemain, arme und reiche der stat zu Prespurkch, vergehen und tun kúnt offenleichen mit dem brieffe allen leuten, die in sehen oder lesen horen, das wir mit gesampter hande unverschaidenleichen gelten sullen Tröstlein dem juden, gesessen zu Haymburkch und Tochterl seiner hausfrauen und iren paiden erben hundertundzehen gut rőt ungerisch gewegen guldein, und dy wir seu unverözogenleichen richten und weren sullen gancz und gar auff die weinachten, die nu schřrist kómen (1402 december 25.). Teten wir des nicht, so get furbas zu ainer ýglichen wochen auf ainen ygleichen guldein ain Wiener phenning zu gesuch. Stuend aber das vórgenante gelt nach dem egenanten tage alsolang auf gesúch, das sein die vórgenanten juden verdrusse, wann sy uns danne mamend mit dem brieff, so schullen wir sy richten und weren gancz und gar haupgut und gesuch. Teten wir des nicht, so sullen sy furbas vollen und freien gewalt haben auf uns und alle unser habe und

güter, wo sy die anchomen mügen, in steten, in merkchten, in dorffern, inner landes oder ausser landes, auff lande oder auff wasser, es sein erbguter und varuntgüter, zu verpieten, verchütern, verseczen, verchaulffen also verre, pis das sy hauptgut und gesüch gënczleichen ausgericht und bezalt werdent. Auch wann die egenanten juden von verziehung wegen irs geltes hauptguts und gesüches unser zwen völdrent, so sol ainer auf den andern nicht waigern, sunder derselben zwen sol ygleicher mit zwain erbern knechten einlaisten gen Haymburkeh in ain erber gasthaus und darinneligen als laistungs recht ist und daraus nicht komen, es sein denne die egenanten juden hauptguts und gesuches genczleichen ausgericht und bezalt. Und das gelub wir in alles zu laisten und stet zu halden pëy unsern treuen an gevër, wir sein lebendig oder töde. Und wer uns mant mit dem brieff, dem sullen wir alles des gepunden sein, das an dem brieff geschriben stet recht als den vorgeanten juden selber. Mit urchunde des brieffs, versigelten mit unserm stat insigel zu Prespurkeh, das wir zu ainer offen urchunde, und waren geczeugen der sachen an den brieff gehangen haben, der da geben ist nach Christi gepurd vierczehenhundert jar und darnach in dem andern jare an aller kindlein tage in den weinacht veiertëgen.

Bevagdalt hártján, pecsét nélkül.

Pozsonyv. lev., Lad. 26a—39. sz.

29.

Dévény 1402 december 13. Hanns der Rat s neje Katreij valamint Hanns Wagenchnecht s neje Elspet dévényi lakosok és örököseik egyetemlegesen vallanak fel Frentzlcin hainburgi zsidó, annak neje Hadazz és örököseik javára harmadjét font bécsi dénár összegű és fontonként heli három dénárral kamatozó tartozást, amelynek biztosítására két dévényi szöllőt kötnek le a szokásos kikötések mellett.

Ich Hanns der Rat gesessen zu Teben und ich Katreij sein hausfrau, und ich Hanns Wagenchnecht auch daselbs

gesezzen und ich Elspet sein hausfrau, und all unser erben vergehen und tün chund offenleich mit dem brief, das wir mit gesampter hannt und unverscheidenleich gelten schulden Frentzlein dem juden zu Haimburck und Hadazz seiner hausfraun und iren erben drithalb phund Wyenner phenning, darauf tegleicher gesuch aufget all wochen drei phenning nach güt auf ein igleich phund der egenanten munizz. Dafür setz ich für mich obgenanter Hans Rënt und Katrey sein hausfrau und für den egenanten Hans Wagenchnecht und für sein hausfrau unsern weingarten den Stayningeweg, gelegen in Tebner gepirg ainhalb zunächst Vlleins dez Pranger weingarten und anderhalb zunächst ainer öd. Auch setz wir in für haupgut und gesüch unsern weingarten die Marichsetz ainhalb zunächst Mert Smidleins weingarten und anderhalb zunächst der alten Teinpekin weingarten, ausgenommen ains phund wax, daz man davon dint der kirichen zu Teben. Und dez vorbenanten gelt(es) hab ich egenanter Hanns Wagenchuecht enphangen czehen schilling phenning. Stünd awer daz vorbenant gelt solang auf gesuch, daz sein die ebenanten juden verdruss, wann si uns dann darumb monend und vordern, so schull wir sew dez richten und weren gantz und gar haupguts und gesuchs an allen chrieg und an alles recht. Tun wir des awer nicht, wer denn diezeit richter ist zu Teben, der sol sew der egenanten weingarten paider mit aller czugehorung gewaltig machen in und iren erben furbaz freileich und ledigleich zu haben und allen iren frum(men) damit zu schaffen, mit versetzen, mit verchaulffen, gewen, ledigleich und freileich wem si wellen an allen chrieg und an alles recht. Sie schulden auch haupgut und gesüch haben auf uns von ainem hintz zum andern unverschaidenleich und auf allem unserm güt daz wir haben in dem lannd zu Vngern oder wo wir daz haben, es sein erbgüt oder varendgüt, wir sein lembtig oder tod. Daz luben wir in alles zu laisten und stet zu halten mit unsern treun an alles geвер und an all widerred. Daruber geb wir in den brief zu ainem offenn urchund und waren geczeug wesigelt mit dez markts zu Teben an-

hangunden insigel, demselben markt an scheden. Geben nach Christi gepürd virczehenhundert jar darnach in dem andern jar, an sand Luceyntag.

Hártyán, pecsét nélkül.

Pozsonyv. levél. Lad. 26a—32. sz.

30.

Pozsony 1402. Koler zsidó a pozsonyvárosi bíróság előtt végrehajtatta 9 font kis dénár összegű követelését Snabel Mihály minden ingó és ingatlan vagyonán. Ugyanakkor bírói zálogot nyer 9 Ű 10 dénár összeg erejéig Schaidmacher házában.

Item Koler judeus obtinuit super omnibus bonis Michael Snabel 9 Ű δ parve monete et fuit primus interdictor, et idem judeus debet expediri de omnibus bonis, domibus, vineis, mobilibus et immobilibus predicti Michaelis ubilibet habitis quoad predictarum pecuniarum plenariam satisfactionem.

Item idem judeus obtinuit 9 Ű 10 δ super domum Schaidmacher, et iste qui esst possessor domus debet judeum expedire, quin tantum pecunarium ipsi Schaidmacher adhuc rationem domus obligatur.

Anno domini M^oCCCC^o secundo.

Pozsonyvárosi levél., bejegyzés a városi bíróságnak Protocollum Actionis-nak nevezett könyve 8. lapján.

31.

Pozsony 1403 május 4. A pozsonyvárosi bíróság előtt Plaz Jakab mentesül Gerstel zsidónak zálogba adott vagyontárgyainak zárlata alól.

Facta sunt hec... feria quarta proxima post inventionem sancte crucis.

Idem Jacobus Plaz evasit Gerstel judeum pro eisdem

pignoribus pro eo quod per eum predicta pignora ad iudicium fuerunt arrestata et iudicio non comparuit.

Pozsonyv. levlt., Prot. Act. 6.

32.

Pozsony 1403 augusztus 29. Ugyanazon bíróság előtt Trunkel Péter mentesül zsidóktól kapott egy font dénár miatti fogságba vetés alól.

Judicium feria quarta proxima post festum beati Bartholomei apli.

Item Peter Trunkel evasit Leonem Hawer pro eo quod ipsum Petrum captivare fecerat et iudicio non comparuit pro 1 ℥ δ que a judeis recepta fuisset.

Pozsonyv. levlt., Prot. Act. 9.

33.

Pozsony 1404 január 30. Choler zsidó a pozsonyvárosi bíróság előtt elad egy pozsonyi házat Hayden Péternek és nejének, Kathreinnek.

Item Choler der jude hat vor unser vergehen, das er verchauft hat ain heussel gelegen in der Slutergassen zu nechst des Salman heusel und dez Hewgel hause um 10 ℥ δ, der der egenant jude gancz gericht ist, Petrein dem Hayden und Kathrein seiner hausfrauen und iren peiden erben erbchleichen und ewichleichen, das sy domit allen iren frumen schaffen schüllen mit verseczen, mit verchaulffen. Und es ist der egenant Koler der jude und all sein erben des vorgeanten haus(es) dem egenanten Petrein dem Hayden und Kathrey seiner hausfrauen ir recht gewern und schiermb für all anspruch als der stat recht ist zu Prespurch. Actum feria quarta proxima ante festum purificationis beate virginis anno domini M^o CCCC^o quarto.

Pozsonyv. levlt., Prot. Act. 13.

34.

Dévény 1405 május 25. Vnger Antal dévényi lakosnak és Anna nejének, valamint örököseinek Dévény mezőváros pecsétjével ellátott adóslevele Muschlein hainburgi zsidó s annak örökösei részére két font bécsi dénár összegről s annak az oklevél keltétől járó és fontonként s hetenként 2 bécsi dénárban megállapított kamatairól, mely tartozás biztosítására zálogba vetik dévényi szőlőjüket. Kezesként továbbá Arbaistaler Stephan jelenleg hainburgi lakos köti le egész vagyonát.

Ich Anthal Vnger gesezen zu Teben und ich Anna sein hausfrau und all unser erben, wir vergehen und tûn chund offenleich mit dem brief, daz wir unverschaidenleich gelten schullen Muschlein dem juden diezeit zu Hainburg gesezen und allen seinen erben czway phund Wynner phenninge, darauf tegleich gesuch get all wochen auf ein ygleich phundt czwen Wynner phenning. Dafür fûr haupgût und gesuch hab wir in gesatz mit gûten will(en) (und) mit wolbedachtem mût unsern ledigen weingarten gelegen an dem chogel dez gepirgs zu Teben, ainhalb zunachst Ditel Schefmans weingarten von Ratenstain und am andern zunachst Thaman Olerstarffer weingart mit der nachsten frucht und mit all den nutzen und rechten, die darczu gehorund sind. Stund awer daz obgenant gelt solang auf gesûch, daz sein die egnanten juden verdruss, wann si uns dann darumb monend und vodernt, so sull wir si richten und weczalen gancz und gar haupgûts und gesûchs an allen chrieg und an alles rechtt. Tûn wir dez awer nicht, wer denn die zeit richter ist zu Teben, der sol si dez egnanten weingarten mit frucht mit all und aller zugehorung gewaltig machen in und iren erben furbas freileich und ledigleich zu haben und allen iren frum damit zu schaffen, mit versetzen, mit verchaulffen, gewen, wem si wellen. Ob in auch furbas an haupgût oder an gesuch icht abging, darczu verhaiss ich Stephan Arbaistaler, diezeit gesessen zu Haimburg, daz si daz furbas haben auf uns unverschaidenlich und auf allem unserm gût, daz wir haben in

dem lannd zu Vngern, oder wo wir daz haben, es sein erb
oder varendgüter, wir sein lembtig oder tod. Daz luben
wir in alles zu laisten und stet zu halden mit unsern treun
an alles gever und an allew widerred. Und daruber so geben
wir in disen brief zu ainem offenn ürchünd und waren ge-
czeug der sach, versigilt mit dez markts zu Teben anhan-
gunden insigil, demselben markt an scheden. Der geben ist
nach Christi gepürd virczehenhundert jar, darnach in den
fumften jar an sand Vrbanstag.

Härtyán, pecsét nélkül.

Pozsongyár. lev., Lad. 26a—42. sz.

35.

*Pozsony 1406 december 28. Eysakch szakolcai, jelenleg po-
zsonyi zsidó felvallja a városi bíróság előtt Hans Eylauss-
semrokh és Hans der Leitgeb pénzbeli tartozásának teljes
kiegyenlítését, mely tartozásért kezességet vállalt Vlleich
Rauhenwörter.*

Tzu uns ist komen Eysakch von Galicz der jude diezeit
ze Prespurg gesessen, und hat vergehen offenleich von der
geltscholt wegen, die imb schuldig gewesen sind Hans
Eylausssemrokh und Hans der Leitgeb, dafur gestanden
ist und purgel gewesen ist herr Vlleich Rauhenwurter, der-
selben geltscholt der obgenant Eysakch ganz und gar sun-
derleich ausgericht und bezalt ist, davon derselbig Eysakch
und allew sein erben gegen dem egenannt Vlleich Rauhen-
wurter und Hansen Eylausssemrokh und Hansen dem Leit-
geb, nach gegen iren erben, hinfur chain fodrung nach
ansproch nummer haben schullen nach enmogen wider
umb viell nach umb wenig in chainerlai weys. Acta sunt
hec in die beati Johannis evangeliste feria secunda proxima
post natalem domini anno etc. CCCC^{mo} sexto.¹⁾ Scilicet

¹⁾ A szokásos karácsonyi évkezdett miatt a felvallást 1405 de-
cember 27-ikén kellene keltezni, ennek azonban ellentmond, hogy ez
a nap nem hétfőre, hanem vasárnapra esett, míg 1406. évben evang.
szent János napja tényleg hétfőre esett, továbbá, hogy a felvallást 1407
április 20-ikán jegyezték be a városkönyvbe. Így ebben az esetben
tudatosan tértek el a karácsonyi évkezdettől. V. ö. Knautz. Kortan
32. §. 94. s. kk. II.

scriptum est feria quarta proxima ante Georgy martiris anno domini millesimo quadringentesimo septimo (1407 április 20.).

Pozsonyvár. levél, Prot. Act. 33.

36.

Pozsony 1410 május 27. Vlleich Rawhenwarter városbíró, Hanns Lachhutl és Mert Protesser esküdtek, valamint Wenig Gilig és Thoman Kramer polgárok a város közönsége helyett és annak céljaira vállalnak egyetemlegesen a szokásos feltételek mellett 400 egyenként 100 új dénárral számítandó forint összegű s az oklevél keltétől kezdve forintonként heti két új dénárral kamatozó tartozást Czalem zsidó budai lakosul, nejével és örököseivel szemben.

Ich Vlleich Rawhenwarter statrichter zu Prespurch, Hanns Lachhutl, Mert Protesser mitgeswarn und ich der Wenig Gilig und Thoman Kramer, mitpurger daselbs, wir vergehen und tun chund offennlich mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und kunftigen, das wir mit gesampter hannt ungesundert und unverschaidenlichen schuldig bleiben und gelten sullen von der stat zu Prespurch, armer und reycher wegen, dafur wir recht selbgeschol und gelter werden sein durich treu und fuedrung willen, Czalem dem juden, gesessen zu Newnofen auf dem perig und seiner hausfrauen und iren peyden erben vierhundert guldein, iglichen guldein ze hundert neu phenning ze rechen; davon dem heutigen tag, als der brief geben ist, teglich gesuch aufget alle wochen auf einen iglichen guldein als vor benant ist zwen neu phenning zu gesuch der vorgenannten munzze. Stund awer das vorgeant gelt nach dem egenanten tag so lanng auf gesuch, das sein dy vorgeanten juden verdrusse, wanne sy uns danne darumb manend, so sulle wir sy richten und wern gancz und gar peyde haubtguts und gesuchs an allen krieg und an alles recht und an alle widerred. Tun wir des nicht, so sullens peyde haubtgut und gesuch unverschaidenlich haben auf uns und allen unsern

gütern, die wir haben in dem lannde zu Hungern, ader wo wir di haben, es sein erib ader varundguter, wo dy glegen sind, ader wy die genant sind, nichts ausgenomen. Si sullen auch vollen und freyn gewalt haben uns und unser hab anzevallen, ze notten, ze phendten, ze verpieten in steten, merkechten, dorffern, auf land, auf wasser, auf strassen ublich als verre, pys das sy des obgenanten gelts peyde hauptgutz und gessuchs genczlichen ausgericht und bezalt sein. Und wer uns auch mant mit dem brief, dem sulle wir alles des gepunden sein das vor geschriben stet an dem brief, recht als den obgenanten juden selben. Und daruber so geb wir in den brief zu aym offenn urchund und warn geczeugen der sach, besigelt mit der stat zu Prespurch anhangundem insigel, darunder wir uns verpunden, alles das stet ze halden, das vor an dem brief geschriben stet. Geben nach Kristi gepurd vierczehenhundert jar darnach im czehenten jar, des eritags nach gotsleichnamstag.

(*Háíírat:*) Das ist der brief, den man gelost hat von Czalem dem juden zu Ofen umb [ze rechen] 4^c guldein ze hundert [ze rechen] neu ð ze rechen jeden guldein, und an zwen 80 guldein in gold zu gesuch.

Bevagdalt hártya, töredezett függő pecséttel.

Pozsonyvá. lev. t., Lad. 26a—59. sz.

37.

Pozsony 1410 július 16. Mert Protesser, Hanns der Wenig és Hanns Lachhutel esküdt polgárok a város közönsége helyett és annak céljaira vállalnak egyetemlegesen a szokásos feltételek mellett 100 magyar aranyforint összegű s az oklevél keltétől kezdve forintonként heti két új dénárral kamatozó tartozást Symicho pozsonyi zsidóval és annak örökösivel szemben.

Ich Mert Protesser und ich Hanns der Wenig, ich Hanns Lachhutl, all drey mitgeswarn purger des rats der stat zu Prespurckh, vergehen und tun chund offentlich mit dem brief allen leuten gegenwurtigen und chunfftigen, das

wir durich treu und fudrung willen, armer und reicher an der stat hannt zu Prespurch mit gesampter hannde ungesundert und unverschaidenlichen recht selbgeschol und gelter warden sein hincz Symicho dem juden, gesessen zu Prespurch und hincz seinen erben fur hundert guldein in gold, guter ungrischer gwegner guldein, dovon dem heutigen tag, als der brief geben ist, teglich gesuch aufget alle wochen auf einen iglichen guldein zwen neu phenning zu gesuch. Stund awer das vorbenant gelt nach dem egenanten tag so lanng auf gesuch, das sein di vorbenanten juden verdrusse, wanne sy uns dann darumb manend, so sull wir sy richten und wern gancz und gar peyde haubtguts und gesuchs an allen krieg und an alles recht. Tun wir des nicht, so sullen sy peyde haubtgut und gesuch haben auf uns und allen unsern gutern, dy wir haben in dem lannde zu Hungern, ader wo wir dy haben, es sey erib ader varundgueter, wy dy genant sind, ader wo dy gelegen sind, nichts ausgenommen. Es sullen auch dy vorbenanten juden ganczen gewalt haben nach dem egenanten tag, wann sy irs gelts danne nicht lenger peyten wellent, payde haubtgutz und gesuchs bechomen von uns und unserr hab, wo sy des an allerpesten fugt und gefelt an allen irrsal und an alle widerred. Und wer uns auch mant mit dem brief, dem sull wir alles des gepunden sein, das vor geschriben stet an dem brief, recht als dem vorbenanten juden selben. Und daruber so geb wir in den brief zu aym offen urkund und waren geczeugen der sach, besigelt mit der stat zu Prespurch anhangunden insigel, darunder wir uns verpunden, alles das stet ze halden, das vor an dem brief geschriben stet. Geben nach Kristi gepurd vierczehenhundert jar darnach in dem czehenten jar des phincztags nach sand Jacobs tag des heyligen zweliffpoten.

Hátirat: Der brieff ist gelost worden czu des Benigen Giligen czeiten anno CCCCXIII^o (1413).

Bevagdalt hártján, fűggő pecséttel.

Pozsonyvár. levél., Lad. 26a—56. sz.

38.

Pozsony 1412 május 6. Bonaventura (Ventur) Gáspár pozsonyi polgár és neje, Orsolya, elismerik Hewblein jelenleg pozsonyi zsidóval szemben fennálló, negyven magyar aranyforint összegű, a legközelebbi karácsonykor visszafizetendő s a határnap után forintonként heti 2 bécsi dénárral kamatozó egyetemleges tartozásukat, minden ingó és ingatlan vagyonuk lekötésével.

Ich Gaspar Ventur purger czu Prespurg und ich Vrsula sein hausfrau bekennen an disem offenn brief für uns und all unser erben allen leuten gegenwürtigen und künftigen, das wir unverschaidenleich schuldig bleiben und gelten sullen Hewblein dem juden diezeit gesessen czu Prespurg und allen seinen erben vrtzigk guldein in gold gút ungrisch neu guldein, der wir sy unverczogennleich richten und weren sullen czu weinachten schiristkünftig. Tetten wir des nicht, so get fürbas alle wochen auf eynen ygleichen guldein czwen Wyenner phenning czu gesuch. Stünd awer das vorbenant gelt noch dem egenanten tag so lanng auf gesuch, das sein dy vorbenanten juden verdrüsse, wenn sy uns danne dorumb manend, so schulle wir sy richten payde haubtguts und gesuchs gancz und gar an allen krieg und an alles recht. Si sullen auch haubtgut und gesuch haben unverschaidenleich auf uns und allen unsern gutern, die wir haben in dem lande czu Hungern oder wo wir dy haben, es sein erib oder varundgueter, wye dye genant sind. Das luben wir yn alles czu laisten und stet czu halden pey unsern treun an alles geвер. Und wer uns mant mit dem brief, dem sullen wir alles des gepunden sein, das vorge-schriben stet an dem brief recht als den obgenanten juden selber. Und doruber so geb wir in den brief czu aym offenn urkund und waren geczeugen der sach, besigelt mit der stat zu Prespurg anhangunden insigel, das man durch unser fleissigen pet willen an den brief gehanngen hat der stat an schad. Geben nach Kristi gopurde vrtzehenhundert jar

darnach in dem czwelften jar des nechsten freytags nach sand Philippi und Jacobi tag der heiligen czwelifpoten.

Magyar Nemz. Múz. törzsgyűjt. (Coll. Beck). Egyidejű papirosra írt másolat.

39.

Pozsony 1413 január 20. Hetschlein bécsi zsidó helyett Symicho (pozsonyi) zsidó letiltatta Hanns vom Dikch kölni kereskedő pozsonyi pénzkövetelését s beperelte őt a pozsony-városi bíróság előtt. E bíróság azonban az alperest, akit Gothart von Leyskirchen ugyancsak kölni kereskedő képviselt, és annak vagyonát, a felperes meg nem jelenése miatt, felmentette a letiltás alól.

Annò domini millesimo CCCC^{mo} tredecimo.

Item es sein fur uns kumen des nesten mitichens nach dem prehemtag (1413 január 11.), da wir sein gesessen an dem rechten in offner schrann, Symicho der jud an Hetschleins des juden stat von Wienn an aym teyl und Gothart von Leyskirchen purger zu Koln am Rein an dem andern teil. Nu chlagt der egenant Symicho der jud auf dy hab und gelschuld dy man Hannsen vom Dikch bei uns schuldig ist, und diselbig hab Symicho der jud verpotten helt. Nu ward das verpot geweist und darauf so antwurttat der egenant Gothart also, das wir dasselbig urteil verschuben von demselben mitichen pys an den nesten phincztag zestund darnach an (1413 január 12.) in dem rate. Da ward dasselb urteil desselben tags in dem rate nicht ausgericht, wanne der Gothart rayt mit unsers richters willen von gnotiger seiner sach gen Wienn. Und da cham derselb Gothart wider an dem mantag darnach (1413 január 16.), da unser richter mit ettlichen unsern geswarn daz recht da besaz, und der egenant Symicho jud cham fur uns. Also wolt der egenant Gothart von demselben Symicho juden desselben tags mit dem rechten ledig sein warden, da sprach unser richter, es mocht an demselben tag nicht gesein, wenne sy solten payde chomen auf den nesten mitichen

(1413 január 18.) in offne schrann als unser statrecht ist. Da derselb mitichen cham, da cham derselb Gothart mit vorsprechen fur uns und beweist das verpot, das der Symicho jud getan hett auf des Hannsen vom Dikch hab, und wolt nach demselben verpot dem juden dy hab verantwort wurt haben. Da cham der jud nicht fur weder er noch sein anwalt. Also sprach wir unser statrecht und sprachen mit frag und mit urteil dy hab, dy Hanns vom Dikch pey uns hat, ledig von desselben Symicho des juden (verpot), der anstat des Hetschleins des juden wegen von Wienn fur uns konien was. Acta sunt hec feria sexta proxima beatorum Fabiani et Sebastiani martirum anno etc. XIII^{mo}.

Pozsonyvár, lev., Prot. Act. 63.

40.

Pozsony 1413 június 28. Slommlynn zsidónő az idős Mussch leánya elveszti Vlrich Varuneben pozsonyi polgár ellen negyedfél font és ötven darab új dénár összege iránt indított perét.

Nota es ist fur unser offne schrann komen Slommlynn dy judin des alten Musschen des juden tochter mit vorsprechen an aym teyl und Vlrich Varuneben unser mitburger am andern teil. Nu klagt der vorbenenten judin vorsprech an irr stat hincz demselben Vlrichen Varvneben umb virdhalb phuntt neuer phenninge und umb fumfzickh phenninge derselben munzze. Nu ward derselb Vlrich Varuneben der judin gerecht mit seinem ayd also, das dy obgenante judin hinfur sy und all ir erben vonwegen des vorbenanten gelts nymermer chayn anspruch schol haben hincz dem egenanten Vlrichen Varuneben und hincz allen seinen erben und nachkomen. Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo}XIII^{mo} feria quarta proxima ante festum beatorum Petri et Pauli apostolorum anno utsupra.

Pozsonyvár, lev., Prot. Act. 65. A bejegyzés kezdete több olvasási hibával idézve: *Király*. Pozsony városa joga a középkorban. Budapest 1894. 329. l. 1. jegyz.

41.

Pozsony 1413 augusztus 7. A pozsonyi városbíró, tanács és városközség szokásos szövegű adóslevele, amelyben Wenig Gilig városbírón kívül még külön megnevezvék Peter List polgármester, továbbá Chünrat Chizmagen, Andre aus der Schüt és Fridreich Haberstorffer tanácsosok, — Jacob, valamint Schalam fia Smojel weitrai, azután Hoshlein és sógora Maisterlein berchtolsdorfi zsidók részére 315 font bécsi dénár összegű, a legközelebbi böjtközépkor visszafizetendő, e határnapon túl pedig fontonként heti két bécsi dénárral kamatozó tartozásról.

Ich der Wenig Gilig, zu den zeiten statrichter zu Prespur, ich Peter List dieczeit burgermaister daselbs, ich Chünrat Chizmagen, ich Andre aus der Schüt und ich Fridreich Haberstorffer, all drey des rats der stat daselbs und wir die gesworen purger und die gancz gemain arm und reich der stat daselbs zu Prespur, wir vorgehen fur uns und fur all unser erben und nachkömen und tun kund offenleich mit dem brief, das wir all miteinander unverschaidenleich schuldig worden sein und gelten sullen Jacoben dem juden von Weytra, Smojeln dem juden, Schalams sun von Weitra, Hoshlein dem juden von Berchtolsdorf und Maisterlein dem juden auch von Berchtolsdorf, seinen swager und ir aller erben dreuhundert phunt und fünfzehen phunt, alles Wiener phening, der wir sy wern sullen ze mittervasten schristlichünftig (1414 március 14.). Tun wir des nicht, so sol furbas gesüch darauf gen, auf ein igleich phunt zwen Wiener phennig alle wochen. Sy sullen auch hauptgüt und gesuch haben dacz uns und unsern erben und nachkomen unverschaidenleich und auf allem unsern gütern, wo wir die haben oder gewynnen in den lannden ze Vngern und ze Österreich, oder wo wir die haben auf lannd, auf wasser, erbgüt und varundgüt, wie das genant ist. davon in die lanndesfürsten, ir lanndmarschalich oder wer ir^{en} gewalt hat an furbot, an chlag und an alles rechtenn phannt antwürten sullen, wo die vorgeanten juden darauf zaigent, wenn si des nach der ob-

genanten frist nicht lenger peyten wellent, soverr das si hauptgüts und gesuchs ganz und gar davon verricht und gewert werden. Wir versprechen auch den vorgeanten juden all miteinander bey unsern treun an aydes stat ungeverlich, das wir si umb das vorgeant gelt weder hincz hof an chain gewaltigen hannd, noch nyndert alswohin schaffen sullen, noch das wir weder freyung, freibrief, töttbrief, noch gegenbrief von chainerley herschaft wider si darumb nicht auspringen, noch geniessen sullen, denn das wir si selber irs güts wern sullen, als vor geschriben stet. Wer aber, das wir darüber wider si icht brief gewinnen und aussprächten von welherlay herschaft das wër, dieselben brief all sullen denn allerding tod und ze nichte sein und wider den gegenburtigen brief chain kraft haben. Und wer den brief mit der vorgeanten juden gütem willen innhat und uns damit mont, es sey jud oder kristen, wo er uns damit mont inner lanndes oder ausser lanndes, dem sein wir alles des gepunden ze gelten und ze volfürn umb hauptgut und gesuch, das vor geschriben stet ze gleicher weis, als in selber. Und darüber so geben wir fur uns und um all unser erben und nachkömen den vorgeanten juden den brief zu einem warn urchund der sach, versigillen mit der vorgeanten stat zu Prespurg anhangunden insigel. Der brief ist geben nach Kristi gepürd vierczehenhundert jar darnach in dem dreuczehnten jar, des nächsten montags vor Larentzentag.

(*Egykorú hálirat:*) Item istam literam redemerunt Kunradus Kyezmagen, Nicolaus Altemansdorffer et Johannes Geweltel pro quingentis florenis auri et 77 fl a, florenum per 6 B minus 5½ d computando, feria quinta ante dominicam letare anno domini M CCC^o XV° (1415 március 21).

Bevagdalt hártýán, a város függő pecsétjével
Pozsonyúár. levél., Lad. 26a—67. sz.

42.

Pozsony 1415 március 10. Hanns Eylauseinrokh városbíró és a városi tanács szokásos szövegű adóslevele Salmon budai zsidó, annak nejé, Sertza és örökösei részére kétszáz magyar aranyforint összegű s az oklevél keltétől kezdve forintként három bécsi féldénárral kamatozó tartozásról.

Wir, Hanns Eylauseinrokh richter, der gesworen rat und die ganz gemayn, arm und reich der stat ze Presburg, wir bekennen offemlich mit dem brief allen leuten gegenwürtigen und künftigen, das wir und all unser erben und nachkomen mit gesambter hant und unverschaidenleich schuldig bleiben und gelten sullen Salmon dem juden, gesezzen ze Neun Ofen auf dem perig und Sertza seiner hausfraun und allen iren erben zwayhundert güt rot ungrisch gewegen guldein in gold, davon dem heutigen tag als der brief geben ist, täglich gesuch aufget zu einer yegleichen wochen auf einen yegleichen guldein drey Wiener helbling zu gesuch. Stünd aber das gelt so lang auf gesuch, das es dy vorgeanten juden verdrüzz, wann sy uns dann monent mit dem brief, so sullen wir sy richten ganz und gar hauptgut und gesuch an alle widerred. Tëtt wir des nicht, so sullen sy fürbaz nach derselbigen manung vollen und frein gewalt haben irs vorgeanten gelles hauptgutz und gesuchs bekommen von uns und aller unser hab, die wir haben in dem lannde zu Vngern, es sein eribgüter oder varundgüter, und sullen und mügen auch uns unverschaidenleich, welichen sy under uns ankommen, und daz ainer auf den andern nicht waigern sol, mitsambt unsern hab, wo sy die ankomen und begreyffen mügen in steten, in merkhten, in dorffern, auf lannd oder auf wazzer, alzovil und genug verpieten und verkumern alsolang, biz daz sy hauptgütz und gesuchs davon genczeleich ausgericht und bezalt werden an allen krieg und an allen hindernüzz. Und wir sullen und mügen auch wider den brief kayner freyung, noch freybrief, noch herrengewalt nicht geneyzen und auch weder gen hoff, noch an kain gewaltige hant nicht schaffen, sunder daz wir sy mit

berayten guldein, alz oben geschriben stet, haubtgut und gesuch genczleich ausrichten und betzalen sullen an allen krieg und an alles recht. Das lûben wir in ze laisten und stêt ze halten mit unsern treun an alles gevêr. Und wer uns mont mit dem brief mit irem guten willen, dem sulle wir alles des gepunden sein, das vor an dem brief geschriben stet, recht alz den obgenanten juden selben. Und daruber so geben wir in den brief zu einem offenn urkund und waren gelzeugen der sach, besigelten mit unserr stat zu Prespurg anhangunden insigel, der geben ist nach Christi gepurd vierczehenhundert jar und darnach in dem fûnffzehenten jar des suntags ze mittervasten, als man singt letare.

(*Egykorú hátirat.*) Item der (brief) ist geledigt des nachsten fraytags nach unserr frauntag assumpcionis (1415 augusztus 16.) fur 200 fl in gold und 18 ₰ Wiener ḏ czu gesuech anno etc XV^{mo}, Wiener ḏ für ein fl czu raiten an 10 (ḏ) 6 B (= 170 ḏ).

Bevagdalt hártyán, töredezett függő pecséttel.

Pozsonypár. levél. Lad. 26a—72. sz.

43.

Pozsony 1415 április 11. A városi tanács, mint döntőbíró-ság, ítéltileg kötelezi Hanns Marczolff pozsonyi polgárl, hogy Nagyszombatról származó Musch pozsonyi zsidónak u. a. év május 31-éig fizessen különbeni végrehajtás terhe alatt 24 magyar aranyforint összeget.

Es sind fur uns komen in unsern rat Musch jud von Tyrna gesezzen ze Prespurg und Hanns Martzolff burger daselbs und haben einen redlichen hindergangkh hinder uns getan zu sprûchen umb all zusprûch und hênndel, dy baid tail gegeneinander gehabt haben biz auf den heutigen (tag), als der ausspruch gesprochen ist. Also hab wir an paiden tailen ausgesprochen, das der obgenant Hanns Marczolff unverczogenleich ausrichten und bezzalen sol dem obgenanten Muschen dem juden 24 guter Hungerischer

guldein in gold auf sand Petronellen tag schiristkunfftig (1415 május 31.). Tett er des nicht, wer dann zu derselben zeit richter ist, der sol dem obgenanten Muschen dem juden genúg tûn von aller der hab dy Hanns Marczolf hat an alles verziehen, es sein eribgueter oder varundgueter, wie dy genannt sein, nichtz ausgenommen.

Acta sunt hec feria quinta post dominicam quasimodogeniti anno etc XV^{mo}.

Pozsonyvár, levél., Prot. Act. 101.

44.

Pozsony 1416 március 15. Andreas Treletsch városbíró és a városi tanács szokásos szövegű adóslevele Waruch kismartoni zsidó, annak neje, Rachel és örökösei részére a legközelebbi húsvétkor (1416 április 19) fizetendő 100 font bécsi dénár összegű, a határnaptól kezdve fontonként heti 2 bécsi dénárral kamatozó tartozásról.

Wir Andreas Treletsch richter, der gesworen rat und die gancze gemayn, arm und reich der stat zu Prespurgh, wir bechennen offentlich mit dem prieff allen leuten gegenwurtigen und chunfftigen, das wir und aller unser erben und nochchomen mit gesambler hant und unverschaidenlichen schuldig beleiben und gelden sullen Waruch dem juden von der Eisneinstat und Rêchel seiner hausfraun und allen iren erben hundert phunt guter Wiener phening, die wir sie unverzogenlichen richten und weren sullen ganz und gar auff die osteren, die nu schirist chunfftig sein (1416 április 19.). Tet wir des nicht, so get furbas zcu ainer igleichen wochen auff ain igleich phunt czwen phening zcu gesuch derselben muncze. Stund aber das gelt also lange auff gesuch, das es die vorgeanten juden vordrusse, wann sie uns denn manent mit dem prieff, so sulle wir sie richten ganz und gar hauptgut und gesuch an alle wedirred. Tett wir des aber nicht, so sullen sie furbas noch derselbigen manunge vollen und freyen gewalt haben irs vorgeanten gelts hauptgut und gesuchs bechomen von

uns und all unser habe, die wir haben in dem lande zu Vngern, es sein erbguter ader varundguter; und sullen und mugen auch uns unverschaidenlich, welichen sie under uns anchomen, und das ayner auff den andern nicht wai-gern sol, mitsambt unser habe, wo sie die anchomen und begreifen mugen in steten, in merckten, in dorffern, auf land oder auff wasser alsovil und genug verpieten und verchumern alsolang, pis das sie hauptguts und gesuchs dovon genczlich ausgericht und bezalet werden an allen chrieg und an alle hindernus. Und wir sullen und mugen auch wider den prieff chainer freyunge noch freiprieff noch herrn gewalt nicht geniessen und auch weder gen hoff noch an chain gewaltige hant nicht schaffen, sunder das wir sie mit beraiten guten Wiener phenningen als oben geschr(i)eben stet hauptgul und gesuch genczlich ausrichten und bezalen sullen an allen chrieg und an alles recht. Das glub wir in zu laisten und stet zu halden mit unsern treun an alles gevêr. Und wer uns mannt mit dem prieff mit irem guten willen, dem sulle wir alles des gepunden sein, das vor an dem prieff geschr(i)eben stet, recht als den obgenanten juden selben. Und doruber so geben wir in den prieff zu ainem offen urchund und waren gezeugen der sach besigelten mit unser stat zcu Prespurg anhangundem insigel, der geben ist noch Cristli gepurd vierczehenhundert jar und dornach in dem sechczenden jar des suntags als man singt reminiscere in der vasten.

(*Egykorú hátirat:*) Den prieff hat gelost Thoman Chramer¹⁾ diezzeit purgermeister fur 150 roten gulden und 32 ð und ainem poten gen der Eissneinstat 42 ð.

Bevagdalt hártján, a város függő pecsétjével.

Pozsonypár, lev., Lad. 26a—76. sz.

¹⁾ Azonos Thomas Frank polgármesterrel, aki 1417 április 23-án pénzkezeléséről számolt ei (*Fejérpatakj.* Magy. városok szám. 74., Ortway, Pozsony v. tört. III. 389). Tisztségét (első ízben) az 1416/17. hivatali évben viselte. A tartozás kiegyenlítése tehát 1417 április 23-ika előtt történt meg.

45.

*Pozsony 1416 szeptember 1. Andreas Treletsch városbíró és a városi tanács a város függő pecsétjével ellátott bizony-
ságlevele arról, hogy Symacha kismartoni zsidó és neje
Dyna előttük elismerték, hogy Hainreich Ledrer pozsonyi
polgár és neje Kathrei nekik megfizették a zsidóimaházzal
(judenschull) szomszédos pozsonybelvárosi háznak 110
aranyforint összegű vételárát.*

Wir Andreas Treletsch richter und der gesworen rat
der stat zu Prespurg bechennen offenlich mit dem brieff
allen leuten gegenwurtigen und chunftigen, die in sehen
ader hören lesen, das fur uns chomen sind Symacha der
jud diezeit gesessen zu der Eissenstat (und) Dyna sein
hausfrau und haben fur uns bechennt fur sich und fur ir
paider erben und nochkomen, das sie Hainreich Ledrer
unser mitpurger zu Prespurg und Kathrei sein hausfrau
gericht und gewert haben czechen und hundert guldein in
golde guter ungerischer guldein, die sie inn schuldig ge-
west sein von des hauss(e)s wegen, das sie in czu chauffen
hietten geben umb die vorgeante summe gulden, das do
gelegen ist in der stat zu Prespurg ainthalben Hannsen des
Kerndner haus und anderthalben zunegst der judenschull,
und sagen wir ich egenanter Symcha und ich Dyna sein
hausfrau und unser paider erben den egenanten Hainreich
Ledrer und Kathrei sein hausfraun und ir paider erben der
vorgenanten summa gelts czechen und hundert guldein
genczlich quitt ledig und lōs mit urchund ditz brieffs, vor-
sigilten mit der stat anhangundem insigel zu Prespurg, das
wir durch ir vleissigen pet willen an den brieff gehangen
haben durch pesser sicherhait willen und chundschaft, der
stat an scheden. Der geben ist noch Cristi gepurdt vier-
czehenhundert jar und dornoch in dem sechczehenten jar
an sand Giligentag des heiligen abts.

Hártyán, a város függő pecsétjével.

Pozsonyvárt. levél., Lad. 26a—74. sz.

46.

Dévény 1417 december 6. Symon Grueber és neje, Margreth, valamint vejük, Niclas Sarawer és neje, Christein dévényi polgárok Dévény mezőváros pecsétjével ellátott levelükkel elismerik Hisserlein (= Isserl) brucki zsidóval, annak nejével, Tochklein-nel és örököseikkel szemben fennálló, 18 font „pankhart“ nevű fehér dénár összegű, a következő karácsony ünnepe évfordulóján visszafizetendő s e határnaptól kezdve fontonként heli két ugyanolyan dénárral kamatozó tartozásukat, és a szokásos feltételek mellett zálogba vetik: a Grueber házaspár dévényi udvartelkét (hof) és a Sarawer házaspár dévényi szöllejét.

Ich Syman Grueber und ich Margreth sein hausfrau und ich Niclas Sarawer sein aidem und ich Christein sein hausfrau, paid mitpurger zu Teben und all unser erben, verriehen und tun kund offenleich mit dem brief, das wir unverschaidenleich gelten schullen Hisserlein dem juden gesetzen zu Pruck an der Leyta und Tochklein seiner hausfrau und iren beiden erben achtezehen phundt weisser phenning phankharten, der wir si gancz und gar bezzalen schullen von dem weinachtag schiristchumftig über ein jar (1418. december 25.). Tun wir awer dez nicht, so get furbas nach demselben tag gesuch darauf all wochen auf ein igleich phunt zwen phenning der vorbenanten munizz. Und haben in dafur zu phanndt gesaczt mit gutem will mit wolbedachtem mut, ich obgenanter Symon Gruber und ich Margreth sein hausfrau, unsern hof gelegen zu Teben in der hindern gassen ainhalb zunachst Niclas Vischer hof und anderhalb zunachst Peter von Ratenstein weingarten, mit aller seiner zugehorung. Auch setz wir in, ich obgenanter Niclas Sarawer und ich Christein sein hausfrau unsern weingarten den Regner, gelegen in Tehner gepirg mit der chunftligen frucht mitsampt, ainhalb zunachst Stephans Fleizzleich weingarten und anderhalb zunachst Irenfrids Mautter weingarten, mit allen den nutzen und rechten, die darczu geherend, ausgenomen des verschriben perkrechts der vest zu Teben. Stuend awer das obgenant geld nach

dem obgenanten tag furbas so lang zu gesuch, das sein die egenanten juden oder ir erb verdruss, wenn si uns denn monend und vodernt, so schull wir si richten und weren haubtguts und gesuchs an allen chrieg und an alles rechtt. Tun wir awer des nicht, wenn si dann oder wer mit dem brief zu Teben fur recht chumbt mit der juden will, den sol der richter gewaltig machen der obgenanten phannnd wie man si diczeit vindt, inzuhaben ledigleich und freileich und allen iren frum damit zu schaffen, mit verseczen, mit verchauffen, geben, wem si wellen an alle unserr irrung. Gïng in awer an den obgenanten phannnden icht ab, daz schullen si haben auf uns unverschaidenleich von aim auf den andern und auf allem unserm gut, das wir haben in dem lannd zu Vngern, oder wo wir die haben, es sein erb oder varendguter, wir sein lembtig oder tad. Und luben in daz allez zu laisten und stet zu halden mit unsern treun. Auch wer uns mant mit dem brief mit der juden will, dem schull wir haubtguts und gesuchs und allerr vorgeschriben pundt gancz gepunden sein, recht als den obgenanten juden selber. Es soll auch chain quittung nach chain gegenbrief von juden oder von christen chain chraft gen den geltbrief nicht enhaben. Daruber so geb wir in den brief zu einem offenn urchund und waren getzeugen der sach versigelt mit des markts zu Teben anhangunden insigel, demselben markt an sched, durch unser pet willen. Geben nach Christi gepurd vierczehenhundert jar darnach in dem sibenczehenden jar, an sand Niclastag.

Pozsonyvár. levél., Lad. 26a—78. sz. Ep hártján, Dévény függő pecsétjével.

47.

Pozsony 1418 július 2. Nicklas Vmmethum pozsonyi polgár és neje, Dorothea, továbbá Hanns Reney's pozsonyi polgár és neje, Kunigund, valamint Hanns Pader Lajta melletti Bruck lakosa, Pozsony város függő pecsétjével ellátott leve-lükkel elismerik Ysserlein brucki zsidóval és annak ne-jével

Tocklein-nal és örököseikkel szemben jennálló, 16 font bécsi dénár összegű, a következő Péter-Pál napján (1419 június 29) visszafizetendő s e határnaptól kezdve fontonként heti 3 bécsi dénárral kamatozó közös tartozásukat, amelynek biztosítására az Vmmethum házaspár zálogba adja pozsonyi szöllejét.

Ich Nicklas Vmmethum, ich Dorothea sein hausfrau, ich Hanns Reneys und Kunigund sein hausfrau, paid mitt-purger ze Prespurgk und ich Hanns Pader ze Pruck an der Leytha und all unser erben, wier vergehen und thuen kuml offenleich mit dem prieff allen leuten gegenwurtigen und künftigen, das wier unverschaidenleich gelten sullen Ys-serleyn dem juden ze Pruck an der Leytha, Tockleyn seiner hausfraun und irn paiden erben sexczehen phfunt Wyener phfennig, ye ain Wyener var czwen panckarten ze raiten, der wier seu richten und weren sullen auff sand Peter und sand Pawlstag schirestkunftig nach datum des prieffs (1419 június 29.). Thue wier des nicht, so get furpas auff ain iczleich phfunt drei Wyener phfennig ader sex panckarten ze gesuech alle wochen. Und wann die obgenant juden nach dem vargenant tag haupguets und gesuechs nicht lenger paiten wollent and ir guet an uns fodrunt, so sulle wier seu weren an alle widerred und an alles recht geist-leichs und weltleichs und an alles gever. Das lûb wier in ze laissten mit unsern treuen. Und durich pesser sicherhait willen hab wier ien, ich obgenannt Nicklas Vmmethum, Dorothea sein hausfrau und all unser erben, ze rechtem phfand gesecht ze der zeit, da wier es mit rechte wol ge-thuen machten, unsern ledigen freien weingarten gelegen auff der stat gepiet ze Prespurgk und haist der Graser. aint-halben zenechst des Hanns Reneys weingarten, andirthal-ben zenechst des Michel Feyerer weingarten. Wer aber, das wier, ich obgenannt Nicklas Vmmethum, Dorothea sein hausfrau, ich Hanns Reneys, Kunigund sein hausfrau und ich Hanns Pader zu Pruck an der Leytha und all unser erben die vargenannt juden nicht ausrichten und peeczalten haupguets und gesuechs auff den obgenannten tag, so sul-

len sie follen gewalt und recht haben an all unser wiederred den vargenannten weingarten in phfant verseczen, verkauffen umb haupguet und umb gesuech, als der stat recht ist ze Prespurgk. Und was den obgenannten juden abgieng an den vargenannten irem phfand, das sullen sie unver-schaidenleich haben auff uns und auff dem guet, das wier haben in dem land zu Vngern, ader wo wier es haben, es sei erbguet ader varundguet nichts ausgenommen, wier sint lebintig ader tot. Und wer uns mit dem prieff mant und vadret mit der obgenannt juden gütlichem willen, dem sei wier alles des phpflichtig und gepunden ze geben haupguet und gesuech als in selber. Und wann ich obgenanter Nicklas Vmmethum, Dorothea sein hausfrau, Hanns Reneys, Kunigund sein hausfrau und ich Hanns Pader ze Pruck an der Leytha alle nicht aigen sigel habent, doruber so gib wier in den prieff ze ainer offen urkund und warem ge-zeugnus der sach, versigelt mit der stat ze Prespurgk insigel, das man durich unser fleissigen pet will an den prieff gehangen hat, der stat an schaden. Der prieff ist geben nach Cristi gepurth vierczehenhundert jar darnach in dem achczehenden jar des nechsten sampstages var sand Vlreichs tag.

Ép hártján, a város függő pecsétjével.
Pozsonyvárosi levél., Lad. 26a—82. sz.

48.

Lajta melletti Bruck 1418 szeptember 11. Philipp Fleischakcher soporonmegyei Feketeváros községi (Purbach) lakos, neje és örökösei nevében is elismeri Bruck város függő pecsétjével ellátott levelében Ysserlein brucki zsidóval s annak örököseivel szemben fennálló, 30 font bécsi dénár őszszegű, a következő pünkösdi napján (1419 június 4) visszafizetendő s e határnaptól kezdve fontonként heti 6 dénárral kamatozó tartozását, amelynek biztosítására zálogba adja feketevárosi fél szőlőjét.

Ich Philipp Fleischakcher ze Pûrpach und mein haus-
 frau und all unser erben wir vergehen und tun kundt of-
 fenleich mit dem brieff, das wir unverschaidenleich gelten
 sullen Ysserlein dem juden ze Prukg bei der Leyta und
 allen seinen erben dreissgk pfunnt Wiener pfenning, der
 wir seu weren sullen an dem pfingsttag der nu schierist
 kumbt (1419 jünius 4.). Tun wir des nicht, so get furbas
 auf ein igleich pfunnt sechs pfenning zu gesuech alle wo-
 chen. Und wann dy obgenanten juden noch dem vorgenan-
 ten tag haubtgûts und gesuechs nicht lenger peiten wellent
 und îr gût an uns vordernt, so sullen wir seu weren an
 alle widerred. Das lub wir in ze laisten mit unsern treun.
 Wir haben auch den vorgenanten juden fur haubtgût und
 fur gesuech ze rechtem pfannt gesaczet mit willen und
 gunst unser erben ze der czeit do wir es mit recht wol
 getun mochten, und mit Larenczen des Halbpaffen und
 mit Jannssens Maisenpûgel hannten die czeit paid richter
 und pergmaister zu Purpach, ain halben weingarten gelegen
 doselbs im Grieshaymer zenachst Micheln Tenken. Also
 was den obgenanten juden an dem vorgenanten pfannt ab-
 get, das sullen seu unverschaidenleich haben auf uns und
 auf alle dem guet, das wir haben in Osterreich und in
 Vngern, wir sein lebentig oder tod. Und wann ich obgenan-
 ter Philipp nicht aigen insigel hab, doruber so geben wir
 in den brieff ze ainem waren urkundt der sach, versigilten
 mit den erbern burger chlainem statinsigel ze Prukg bei
 der Leyta, dy wir fleissikleich dorumb gebeten haben, das
 seu der sach zeugen sind mit irm anhangundem insigel, in
 an schaden. Der brieff ist geben nach Christi gebûrde vir-
 czehenhundert jar dornach in dem achtzehenten jare, des
 erichtags noch unser-frautag, als sy geboren ist worden.

Hártyán, Bruck város függő pecsétjével.

Pozsonyvá, levélt., Lad. 26a—81. sz.

49.

Pozsony 1418 december 7. A pozsonyi tanács mint bíróság előtt Slemel zsidó végrehajtja néhai Rawsschenperger Mihály pozsonyi szöllejét 5 ₰ összegű követelése fejében.

Item es ist fuer uns komen in offne schrann fuer gericht Slemel jud und hat derlangt mit dem rechten nach seiner derweysten fuerpot auff Michel den Rausschenperger dem got gnad und auff seinen weyngarten der gelegen ist an der Hoeneý, 5 ₰ also, das der jud erster werer ist fuer dem Wenigen Hensel umb dy 5 ₰ auff dem weingarten.

Acta (sunt hec) feria quarta proxima ante festum conceptionis beate Marie virginis anno etc. XVIII°.

Pozsonyvár. levél., Prot. Act. 144.

50.

Dévény 1419 november 25. Dyetreich Örtter dévényi polgár és neje Katrey elismerik Ysserlein brucki zsidóval s annak nejével, Dochlein-nel szemben fennálló 5 font 60 régi fekete bécsi dénár összegű, a legközelebbi Márton napján (1420 november 11) visszafizetendő s a határnapon túl fontonként heti 2 fentnevezett dénárral kamatozó tartozásukat, amelynek biztosítására zálogba adják dévényi szöllejüket és 2 font magyar dénár összegű követelésüket.

Ich Dyetreich Örtter mitburger zu Teben und ich Katrey sein hausfrau und all unser erben wir vergehen und tun chund offennleich mit dem brief, das wir unverscheidenleich gelten schullen Ysserlein dem juden zu Prukk an der Leyta und Dochlein seiner hausfraun und iren baider erben sechczig phenning und fuff phundt phenning alter swarzer Wyenner phenning, der ainer giltt zwei schlecht Wynner helbling oder ye czwei pankharten zu raitten fur ein phenning, desselben gelts wir sí richten und weczalen schullen an sand Mertentag schiristchunfftig (1420 november 11.). Tun wir des nicht, so get furbas sched darauf all

wochen auf ein igleich phundt zwen phenning der egenanten munss. Und dafur fur haubtgut und gesuch haben wir in zu phannd gesatz(t) recht und redleich mit gutem will unser erben will und gunst unsern weingarten den Grensinger gelegen in Tebner gepiet ainhalb zunachst des Razendarfer und anderhalb zunachst Stephan Weinheppleins weingarten mit frucht mitsampt ye von aim jar zum andern alslang bis die obgenanten juden weczalt werden. Auch setz wir in zwai phundt ungrischer phenning hintz Stephan dem Derren der uns damit ledigen sol, mit all den nutzen und rechten die zu dem vorgenanten weingarten gehorend sind. Wann awer daz ist, daz die obgenanten juden irs gelts haubtguts und scheden nach dem egenanten tag nicht lenger peiten wolden und uns mit dem briefe darumb monend und vodernt, so schull wir si weczalen haubtguts und schadens an allen chrieg und an alles recht. Tun wir awer des nicht, wenn si denn oder wer an der juden stat chumbt mit dem brief zu Teben fur den richter, den sol er gebeltig machen des obgenanten hofs (sic) und gelts inzubaben lediglich und freileich und allen iren frum damit zu schaffen, mit versetzen, mit verchaulffen, geben wem si wellen an all unser irrung. Ging in awer an dem obgenanten phannd furbas icht ab, daz schullen si haben auf uns furbas unverscheidenleich und auf allem unsern gut, das wir haben in dem land zu Vngern oder wo wir die haben, es sein erb oder varund hab, wir sein lembtig oder tod. Das gelub wir in alles zu laisten und stet zu halden mit unserm treun an alles gever. Und daruber so geb wir in den brief zu einem offenn urchund und waren geczeug der sach, wesigelt mit des markts zu Teben anha(n)gunden insigel durich unser fleissigen gepet willen, demselben mark(t) an scheden. Geben nach Christi gepurd virczehenhundert jar darnach in dem neunczehenden jar, an sand Katreintag.

Hártvány, egykoron függő pecséttel, amely elveszett.

Pozsonyvá. levél., Lad. 26a—84. sz.

51.

Dévény 1419 november 25. Jorig Swentzel dévényi polgár és neje, Margreth elismerik Ysserlein brucki zsidóval és annak nejével, Dochklein-nel szemben fennálló, 12 silling régi fekete bécsi dénár összegű, a következő Márton napján visszafizetendő s e határnapon túl fontonként heti két ugyanolyan dénárral kamatozó tartozásukat, amelynek biztosítására zálogba vetik dévényi szöllejüket.

Ich Jorig Swentzel mitburger zu Teben und ich Margreth sein hausfrau und all unser erben, wir vergehen und tun chund offenlich mit dem brief, das wir unverscheidenleich gelten schullen Ysserlein dem juden zu Prukh an der Leyta und Dochklein seiner hausfraun und iren baiden erben czwelif schilling alter swartzer Wynner phenning, der ainer giltt czwen slecht Wynner helbling oder je zwen helbling das pankharten haissent zu raitten fur ein phenning, der wir si richten und weczalen schullen an Sand Mertentag schiristchunftig (1420 november 11.). Tun wir des nicht, so get furbas darauf sched all wochen auf ein igleich phund zwen phenning der obgenanten müniss. Und dafur fur haubgut und scheden setz wir in zu phandt recht und redleich mit gutem will mit wolbedachtem mit unsern ledigen weingarten gelegen im Tehner gepiet weinant der Cholsatz mit frucht mitsampt ye von aim jar zu dem andern, alslang bis das die egenanten juden gantz gewert werden, gelegen ainhalb zunachst Peter Sachher weingarten und anderhalb zunagst Vlleins Hainburger weingarten, unverczigen des gebondleichen pergrechts der veste. Stund awer daz obgenante gelt furbas so lang auf gesuech, daz sein die egenanten juden verdruss und uns haubtguts und schadens nicht lenger peiten wolden und uns mit dem brief monend und vodernt, oder yem(and) an irr stat, so sull wir si richten und weren haubtguts und schadens an allen chrieg und an alles recht. Tun wir awer des nicht, wenn si denn oder wer an irr stat chumbt mit dem brief zu Teben fur recht, den sol der richter gebeltig machhen des obgenanten weingarten wie man in diezeit

vindt, in und iren erben zu haben ledigleich und freileich und allen iren frum damit zu schaffen mit versetzen, mit verschauffen, geben, wem si wellen an all unser irrung. Ging in awer an dem obgenanten phanndt icht ab, daz schullen si furbas haben auf uns unverschaidenleich und auf allem unsern gut daz wir haben in dem lannd zu Vngern oder wo wir di haben, es sey erb oder varendguter, wir sein lembtig oder tad. Daruber so haben wir in gegeben den brief zu einem offenn urchund und waren geczeug der sach wesigelt mit dez markts zu Teben anha(n)gunden insigel durich unserr gepet willen, demselben markt an scheden. Geben nach Christi gepurd virczehenhundert jar darnach in dem neunczehenden jar an sand Katreintag.

Hártyán, elveszett függő pecséttel.

Pozsonypár. levél., Lad. 26a—83. sz.

52.

Dévény 1420 január 17. Seyfrid Chlasner dévényi polgár és neje, Anna elismerik Hisserlein brucki zsidóval és annak nejével, Docklein-nel szemben fennálló, 12 font régi fekete bécsi dénár összegű, az elmúlt vízkereszt napjának évfordulóján visszafizetendő s a határnapon túl fontonként heti 2 ugyanolyan dénárral kamatozó tartozásukat, amelyek biztosítására zálogba vetik dévényi szöllejüket.

Ich Seyfrid Chlasner mithburger zu Teben und ich Anna sein hausfrau und all unser erben vergehen und tun kund offenlich mit dem brief, das wir unverschaidenleich gelten schullen Hisserlein dem juden zu Pruck an der Leyta und Docklein seiner ha(u)sfraun und allen iren baiden erben czwelif phunt alter swarczer Wynner phennig, der ainer giltt zwen schlecht Wynner helbling oder je zwen pankharten zu raitten für einen phennig, des wir si richten und wetzalen schullen von dem vergangen brehemtag uber ein jar (1421 január 6.). Tun wir des nicht, so get furbas gesuch darauf all wochen auf ein igleich phundt zwen phennig der egenanten muniz. Und dafur für haubtgut und

gesuch haben wir in gesetzt mit gutem will, mit wolbedachtem mut, mit unser erben will und gunst unsern weingarten in Tebner gepirg in den Ebenn mit frucht mitsampt, je van ainem jar zu dem andern, alslang das die obgenannten juden wezalt werden, und mit all den nutzen und rechten, die darczu gehörend sind, und ligt ainhalb zunachst des erbern Stephans Fleizzichlich weingarten richter zu Teben und anderhalb Michels Pauchdremel weingarten, ausgenommen des gewondleichen perkrechts. Stund awer das obgenant gelt nach dem obgenanten tag so lang auf gesuch, das sein des die obgenanten juden verdruss und uns mit dem brief monent und vodernt, so schull wir si richten und wetzalen haubtguts und gesuchs an allen chrieg und an alles recht. Tun wir das awer nicht, wenn si denn oder wer mit dem brief an der juden stat mit irem will chumbt zu Teben fur gericht, den schol der richter daselbs geweltig machen des obgenanten phannnds gebellig machen (sic), wie man es diezeit vint, in und iren erben zu haben und allen iren frum damit zu schaffen, mit versetzen, mit verchaulffen, geben, wem si wellen, als verr das si haubtguts und gesuchs davon gantz gericht und weczalt werden. Ging in awer an den egenanten phannnden icht ab, das schulden si haben furbas auf uns unverschaidenleich und auf allem unsern güt, das wir haben in dem land zu Vngern oder wo wir die haben, es sey erib oder varend güter, wir sein leumbtig oder tad. Wer uns auch mont mit dem brief an ir stat mit der juden will, dem schullen wir haubtguts und aller vorverschriben pundt gantz gepunden sein rechts als den obgenanten juden selber. Und daruber so hab wir in gegeben den offenn brief zu einem offenn urchund und waren gezeugen der sach, vorsigilt mit des markts zu Teben anha(n)gunden insigil, daz man durich unser gepet willen an den brief gehalten hat, demselben markt an scheden. Der gegeben ist nach Christi gepurd virczehenhundert jar darnach in dem czwainczigisten jar an sand Anthonijtag.

Hártyán, elveszett függő pecséttel.

Pozsonypár. levél., Lad. 26a—85. sz.

Dévény 1420 január 21. Perner Wolfhart özvegye Ágnes, Dévény mezőváros függő pecsétjével ellátott levelével elismeri Ysserlein brucki zsidóval s annak nejével, Docklein-nel szemben fennálló, hatodfél font régi fekete bécsi dénár összegű, a következő gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe évfordulóján visszafizetendő és e határnapon túl fontonként heti két ugyanolyan dénárral kamatozó tartozását, amelynek biztosítására zálogba veti dévényi szőlőjét.

Ich Angnes, Wolfharts des Perner hausfrau, dem got gnad, und all mein erben, wir vergehen und tun chund offentlich mit dem brief, das wir unverscheidenlich gelden schullen Ysserlein dem juden zu Pruck an der Leyta und Docklein seiner hausfrau und irr baiden erben sechsthalb phundt phennige alter swarczer Wyenner phennige, der wir si richten und weczalen schullen von der lichtmess unser frau schiristehunfftig uber ein jar (1421 február 2.). Tun wir des nicht, so get furbas gesuch darauf all wochhen auf ein igleich phundt zwen phennig der egenanten munizz. Und haben in dafur zu phannt gesatz für haubtgüt und gesuch mit gutem will, mit bolbedachtem mut, mit unserr erben will und gunst, recht und redleich, unsern ledigen weingarten gelegen zu Teben an der Marichleit, ainhalb zunachst Stephans Pilgreins weingarten und anderhalb zunachst Michel Lampps weingarten mit frucht mitsampt, ye von aim jar zu dem andern als lang, das die egenanten juden weczalt werden und mit all den nutzen und rechten, die darczu gehorend, ausgenomen des gewondleichen perckrechts. Stund awer das vorbenand (phand) furbas so lang auf gesuch, das sein dez die obgenanten juden oder ir erben verdrusse, wann si uns denn darumb monend und vodernt, so schull wir si richten und weren haubtguts und gesuchs an allen chrieg und an allez recht. Tun wir des nicht, wenn si denn, oder wer an irr stat mit iren will chumbt zu Teben fur gericht, dem sol der richter daselbes gebeltig machen des obbenanten weingarten mit frucht mitsampt in und iren erben zu haben und allen iren frum damit zu schaf-

fen, mit verseczen, mit verchaulffen, geben lediglich, alsverr daz si hauptguts und gesuchs davon ganz gericht und weczalt werden. Ging in awer furbas an dem egenanten phann icht ab, das schullen si haben furbas auf uns unverschaidenlich und auf allem unsern gut, das wir haben in dem lannd zu Vngern, oder wo wir die haben, es sein erb oder varendgût, wir sein lemtig oder tad. Wer uns auch mont mit dem brief (mit) der egenanten juden willen, dem sull wir hauptguts und gesuchs und aller vorgeschribner pundt gepunden sein, recht alz den oftbenanden juden selber. Und daruber so hab wir in geben den brief zu einem offenn urchund und waren geczeug der sach, versigilt mit des markts zu Teben anha(n)gunden insigil durch unserr gepet willen, demselben markt an scheden. Geben nach Christi gepurd virczehenhundert jar darnach in dem czwanzigisten jar an sand Agnesen tag der heiligen junkfrauen.

Hártyán, elveszett függő pecsétel.

Pozsonyvárosi levél, Lad. 26a—87. sz.

54.

Pozsony 1420 február 7. Jeckel Cristan (pozsonyi polgár) letiltja Muss(ch) zsidó pozsonyi házon biztosított 25 font „dreiling“ (harmad) dénár összegű követelésének további kamatozását.

Es ist fuer uns komen in offne schranne fuer gerichte Jeckel Cristan und hat verpoten und nidergelegt dem alten Mussen dem juden all den gesuech, der da get ader gen sol auff fünfundzwainczig phunt dreiling, die der obgenant Musch jud hat auff des Hensel Thebner haus fuer der stat ze Prespurk peim neu(e)n spital, das des ebenannt Muschen phant ist, als er das fuer offne recht mit dem judenpuch erweist hat, wen Jeckel Cristan auff dasselbig haus auch 23 ₰ 8 und 5 B 8 minner 10 8 gemelt hat. Geschach ain frag in dem rechten, ab Jeckel Cristan der verpütung und niderlegung recht hat? Wart erfunden mit frog und mit ortail, das Mussch jud dasselbig haus hingeben sal in vier-

czehen tagh. Geschicht das wol und guet, so gesche mit dem gelt was recht sei; geschicht des nicht, so sal fuerpas nach den virczehen tagen kain gesuch auff die 25 ₰ 8 gen, es ste lang ader kurcz.

Actum feria quarte post Dorothee virginis anno domini etc. vicesimo.

Pozsonyvárosi levt. Prot. Act. 151.

55.

Pozsony 1420 február 13. Ysserl előbb brucki, jelenleg győrszentmártoni zsidó vallja, hogy Stephan Aspner pozsonyi polgár kiváltotta és elintézte felesége első urának Toldel Fridel és nejének 25 font „dreiling“ új pénz összegről szóló adóslevelét.

Mer ist fuer uns komen in rat Ysserl der jud etwan ze Pruck an der Leyta, icz gesessen ze Sand Mertensperg, und hat pekent pei seiner judesckait, das der erber man Stephan Aspner unser mitpurger van im derlöst hat und derledigt ain geltprieff um 25 ₰ dreiling neus gelds, der gelautt hat etwan Fridel dem Toldel und Agnes seiner hausfrau, die darnach geworden ist desselbigen Stephl Aspners weip, umb ain grosse summa gel(d)s als das wol kund und gewissen ist dem erbern weisen Andre dem Pernhertel unserm statrichter, als derselbig judenprieff eczleich zeit pei im in verpot gelegen ist. Dieselbigen funffundzwainczig ₰ dreiling hat Stephele Aspner gancz und gar peczalt und ausgericht dem juden und andern leuten, die der jud an in geschafft und geweist hat.

Acta sunt hec in vigilia sancti Valentini anno domini etc. vicesimo.

Pozsonyvárosi levt. Prot. Act. 149.

56.

Dévény 1420 május 26. Hanns Drihert dévényi polgár és neje Magdalen Dévény mezőváros függő pecsétjével megerősített levelükkel elismerik Ysserlein brucki zsidóval s annak nejevel, Docklein-nel szemben fennálló, 12 font régi fekete bécsi dénár összegű s a levél kellétől kezdve fontonként heti 2 ugyanoly dénárral kamatozó tartozásukat, amelynek biztosítására zálogba vetik dévényi szöllejeket.

Ich Hanns Drihert mitburger zu Teben und ich Magdalen sein hausfrau und all unser erben wir vergehen und tun kund, das wir unverschaidenlich gelten schullen Ysserlein dem juden zu Pruck an der Leita und Docklein seiner hausfrau und ir baider erben czwelif phunt alter swarczer Wyenner phenninge, der ainer giltt zwen slecht Wyenner helbling oder ye czwen helbling daz pankharten haissend zu geben für einen phenning, darauf von datum des briefs tegleicher gesuch get all wochen auf ein igleich phunt zwen phenning oder vir pankharten. Und haben in fur haubtgut und gesuch gesazt zu phanndt recht und redleich mit gutem will mit wolbedachtem mut und mit unserr erben will und gunst unsern weingarten genant der Stainer, gantzen gelegen zu Teben in den Ebenn mit frucht mit-sampt, ye von aim jar zu dem andern, bis daz die obgenanten juden bezalt werden, gelegen pei dem weg und ober dez Schreybergrundt mit aller seiner zugehorung, ausgenomen dreissigk ungerischer phenninge dinsts dem pharrer zu Teben und des perekrechts der vest zu Teben. Wann awer das ist, daz die obgenanten juden irs gelts haubtguts und gesuchs nicht lenger peiten wellen und daz an uns vodernt, so schull wir si richten und weren haubtguts und gesuchs an allen chrieg und an allez recht. Tun wir des nicht, wenn si denn oder wer an ir stat mit irem will chumbt zu Teben fur den richter, der sol si gebeltig machen des obgenanten weingarten, wie man in diezeit vindt, in und iren erben zu haben und allen iren frum damit zu schafften, mit versetzen, mit verchauffen, geben wem si

wellen, daz si haubtguts und gesuchs davon gancz beczalet werden. Ging in awer an dem egenanten weingart oder frucht, oder an haubtgut und gesuch icht ab, das schullen si auch haben auf uns furbas unverschaidenlich und auf allem unserm gut, das wir haben in dem lannd zu Vngern, oder wo wir die haben, es sei erb oder varendgüter, wir sein lembtlig oder tad. Und daruber haben wir in gegeben den brief zu einem offenn urchund und waren sichtigen geczeugen der sach, versigilt mit dez markts zu Teben anha(n)gunden insigel, des do die burger daselbs geczeug sind in und dem markt an scheden. Geben nach Christi gepurd virczehenhundert jar darnach in dem czwainczigstem jar am heiligen phingsttag.

Hártyán, Dévény függő pecsétjével.

Pozsonyvár. levl., Lad. 26a—88. *sz.

57.

Pozsony 1426 december 13. Pozsony város bírájának, tanácsának és közönségének szokásos szövegű adóslevele himbergi Josepp, Bécsűhely melletti Neunkirchenben lakó zsidó s annak veje, Moyse részére négyszáz aranyforint és dukát összegű s az oklevél kiállításának napjától kezdve forintként heti 3 bécsi fekete féldénárral kamatozó tartozásról.

Wir der richter und der gancz rat inner und der ausser und auch (die) gancze gemain der stat zu Prespurg bekennen fur uns (und) all unser erben und nachkommen mit disem offen brief allen den er furkumpt, das wir unverschaidenleichen von einem auf den andern recht und redleich schuldig worden sein und gelten sullen den beschaiden juden Yoseppen von Hintperg yecz gesessen zu Newnkirchen zunachst ob der Newnstat und Moysen seinem aidem und iren baiden erben oder wer den brief mit irem gutem willen innehat und uns domit mant, vierhundert guter ungrischer guldein und ducaten gerecht in gold und wag, dye sy uns zu furdrung berait habent gelihen, da aber von dem tag

als der brief gegeben ist, tegleicher schaden aufgeet alle wochen auf yeden derselben guldein drey Wyenner helbling swarczer muncz. Haubtgut und schaden sullen die juden haben da czu uns, unsern erben und nachkommen allen, darczu auf allem unserm erbgut und varendem gut so wir haben in dem lannde zu Vngern oder ausserlands wo wir das haben nichts ausgenumen. Stünden aber die vorgenanten guldein so lang auf schaden, das ir dy egenanten juden nicht lenger en(t)bern welten noch rat haben und ir gelt an uns vordernt, bezallen wir sy denn nicht, so habent sy ganczen vollen gewalt und behabts recht an aller stat, uns, unser erben und unser gut, unser nachkomen und ire guter hinfür aufczuhaben, darumb anzuvalen, nōtten und zu pfentlen in steten, merkten und dōrffern, auf strassen, wassern und lannden allenthalben wo und wie sy des bekommen mügen sovil und alsolang, unczt das dy egenanten juden ires vorgenanten geltes alles haubtguts und schadens gancz und gar dovon bezalt und gewert werdent. Und das ist alles unser gütlicher wille wir sein lembtig oder tode. Wir geloben und verhaissen auch in mit unsern treun an eins rechten gesworen aides stat, das wir sy weder umb haubtgut noch umb schaden gen hof, gen chamer, noch an kein ander gewaltig hant nicht schicken noch müen wōllen, nur das wir selber sy ausrichten und bezallen sullen und wōllen mit settaner muncz als vorgeschriben ist. Es ensol auch noch enmag gegen dem brief dhain ander, weder verbrief, freibrief, gegenbrief, panbrief, quitbrief, totbrief noch gewaltbrief nicht kraft haben an der egeschriben juden gutem willen und wissen an geverde. Und des zu warer urkund gehen wir die von Brespurg, fur uns, unser erben und fur all unser nachkomen derselben den vorgemelten juden und iren erben den brief besigltten mit derselben unser stat anhangendem insigl, darunder wir uns einhelklich und gema(i)nikleich verbinden mit unserm treun alles, das varstet, stet zu halden und zu vollfüren was an dem brief geschriben ist. Geschehen und gegeben zu Prespurg als man schreibt noch Cristi gepurt tausentvierhundert

und darnach in dem sechs und czwainczigistem jare, am freitag sand Lucietag.

Bevagdalt hártján, a város függő pecsétjével.

Pozsonyvá. levt., Lad. 26a—96. sz.

58.

Pozsony 1431. Tyrman Márton pozsonyi polgár a pozsonyvárosi bíróság oltalmát veszi igénybe Wolfelné zsidónő részéről személye és vagyona ellen támasztott jogigényekkel szemben s bíróilag állapíttatja meg ezeknek az igényeknek jogosulatlanságát.

Ich Hanns Eylausemrokch diezeit statrichter zu Prespur und der gesworen rat daselbs wir bechennen öffentlich, das fur uns komen ist in ofne schran, da wir sassen an dem rechten, der erber man Martine Tyrman unser mitpurger und hat sein leib und sein gut in das recht gepoten. Da ward erfragt, von wem er sich besarget. Do sprach er: von der Wolfflin judin. Da ward gegeben dem vorgenanten Martine Tyrman czu einer rechten nach frag und urtail, er schult dasselbig derpieten der Wolfflin judin zu wissen tuen mit unserm nachrichter. Das hat er getan. Also an dem andern rechttag kam der obgenante Martine Tyrman aber fur uns in ofne schran da wir sassen an dem rechten mit seinem vorsprechen, und sein vorsprech fragt den richter: Mit urlaub, her richter, alhie kumpt fur Martine Tyrman in ofne schran zu dem rechten; hat die Wolfflin judin zu dem Martine Tyrman icht zu sprechen, das wil er verantwurten als das pilleich und recht ist und das zu wissen tuen, ward der beweist vor unser. Da fragt da der richter den vorsprechen und darnach die pürger dorumb eins rechtens. Da ward von mund zu mund dertailt czu ainem rechten, das Martine Tyrman solt siczczen alslang dieweil und die herren siczczen an dem rechten. Chumpt die Wolfflin judin in der czeit und clagt zu dem Martine Tyrman, so geschech noch clag und nach antwurt alles das ein recht ist; chumpt sy aber nicht und clagt nicht, so ist die Wolfflin judin aus-

sen beliben an allen irem rechten und Martine Tyrman ist von der Wolfflin judin frey und ledig umb all zuspruch, die sy zu dem Martine Tyrman gehabt hat, und dieselb Wolffl judin schol auch noch nyemancz an ir stat zu dem obgenanten Martine Tyrman nach zu seinen erben hinfur zu sprechen haben, wann er ganczlich von derselben Wolffl judin mit dem rechten ledig worden ist.

Acta sunt hec anno domini M^o CCCC tricesimo primo.

Pozsonyvár. lev., Prot. Act. 226.

59.

Gross-Enzersdorf 1441 június 25. Pozsony város hitelezője, Vnger Jorig grossenzersdorfi (alsóausztriai) polgár, arra kéri a városbíró és tanácsot, hogy fizessék ki egy pozsonyi zsidóval szemben fennálló 15 font bécsi dénár összegű tartozását.

Erber und weiss lieben herren, mein wilig dinst bevor! Euer verschreiben hab ich wol vernomen, lass ich eu wissen, das mir umb sölh geltschuld nicht wissentlich ist, noch kainem unger nicht schuldig pin. Auch lieben herrn ich lass eu wissen. das ich ainem juden zu Prespurk 15 lb Wiener phening schuldig bin. Bitt ich eu, ir wellet dasselb gelt ausrichten von meinen wegen, damit ich von eurer geltschuld wegen nicht in grosser schaden köm, wann es dem Niclas Farster wol wissenlich ist. Geben ze Enczestarff am suntag an sand Johannstag anno etc. XLI.¹⁾

Jorig Vnger purger ze Grossen Enczestarff.

(*Kivül:*) Den erbern und weissen richtter und rat der stat zu Prespurk meinen lieben herren d(etur).

Papiroson, pecsét nélkül.

Pozsonyvár. lev., a rendezetlen iratok közt.

¹⁾ 1441. évben szent János napja szombatra esett. A helyes kelet így: am suntag *nach* sand Johannstag.

Pozsony 1450 év körül. A pozsonyi zsidóknak a városi kormányhoz intézett beadványa Hunyadi János kormányzónak a városi tanácshoz és hozzájuk leérkezett rendeleteire adandó városi válasz, valamint lejárt adóegységük meghosszabbítása (új egység megkötése) tárgyában.

Ersamen weisen sunder genedig herren! Wir piten euer genad genedichleich zu vernemen ettwas unser werbung als hernach verschriben stet, und uns darauf genedige anburt ze tuen. Genedig herren! Von erst hab wir vernomen wie der grosmechtig herr der grossgraf¹ euer Weyshait hab geschriben von unsern wegen, desgleichen uns auch ist geschriben worden, und wir haben solich schreiben uns getan euer genad anbracht euch wol ingedenk; was aber eur anburt auf solich schreiben des grossen grafen sey, des wiss wir nicht. Wer unser beger, euer genad wolt uns zerchennen geben, wes wir uns hinfuer bey euern genaden solten halten. Verstuend nu euer weishait, das wir in euerm scherm und statfreytung lenger mochten gehalten werden als wir anders nit hoffen, so wolt wir euer genad zerchennen (geben) unser maynung als hernach ain tail verschriben stet.

Von erst als euer genad wol wais, das wir mit eu ain aynung gemacht haben von unser losung wegen auf etlich jar und zeit dy nu kurczlich ende hat als zu den yeczachstkunftigen weinachten, und wie dy besliessung begriffen ist

¹) Hunyadi János kormányzó. A beadvány tehát feltétlenül az 1453. év előtt kelt. Másrészt az 1448. december 9-ikén kelt 296. sz. regestában foglalt követelés zálogbavetésének birtoklapos feljegyzésében (Sb 76/6a) ifjú Musch fiát, Hendelt, a hitelezőt, Hendel jud von Presspurg-nak nevezik, e hitelező tehát az 1448. év végén még Pozsonyban lakott. Így a fenti beadvány, amely Hendel elköltözését állítja, 1448. év végénél korábban nem kelhetett. De nem kelhetett 1450. év novemberénél későbbi időben sem, mert a beadvány a városi tartozások (és nem a „pozsonyiakéi“) megfizetésének sürgetéséről beszél, mely sürgetéstől jelenleg elállanak, s így a beadvány időben megelőzi Hunyadi Jánosnak azt a rendeletét, amellyel elengedi Pozsony város közönségének (judex, magister civium, juratque cives ac tota communitas) a város hatóságának alárendelt zsidókkal szemben fennálló tartozásait (MHJ I. 187.), vagyis korábban kelt, mint 1450. év novembere. Hunyadi Jánosnak a beadványban említett rendelete tehát az 1449. évi (MHJ I. 185—187).

worden ist euer weyshait alswol ingedenkch. In den zeiten hab wir euern genaden mit willen ettlich anlehen getan nach euer genad ervordrung, das wir doch durch zalung willen dismals nit melden noch vodern etc.

Aber wir geben euer genaden uber daz mer zerchennen wie daz sich ettwas vil juden haben von hinnen zogen als hernach benent werden, und was irer losung ist gewesen: Von erst der alt Isserl mit 16 gulden, item der Leubman mit 8 flor, item der Hendel dez Muschen sun mitt 6 fl und der Musch sein vater 6 flor. item der Czallel mit 3 fl, darczu Salmon der Jeklin von Odenburg aydem mit 3 gulden, und ettlich auch in der zeit zu solicher armuet in der zeit sein chomen, das sy furbaser sovil nit haben ze geben alsdann vor ir losung ist gewesen von meniger sach wegen, dy wir auch euern genaden mogen weisleich erzelu und auch selbs wol verstet. Auf daz gedenk wir, ir werden sich villeicht mer von dann ziehen furbaser, das uns dann nit lieb wer durch manigerlay sach willen, als wir euch zerkennen werden geben und auch das als selbs wol versten mogt. Auf das wer nu unser beger von euern genaden, uns aus euch drey oder vier ze geben, dy euern genaden wol gevieln und gewalt hieten mit uns yeczlichen ze luen und tay(dingen....) auch mit uns yedem furbaser....

Pozsonyvár. levél, új levéltári szám 5149. Papirosra írt eredeti beadványnak töredéke cím és kelet (s pecsét) nélkül.

61.

Buda 1451 július 4. Bodó Gergely budai várnagy megkeresi a pozsonyi polgármestert, hogy az ő számlájára Isachar jelenleg budai zsidónak fizessen ki huszonöt vagy több aranyforintot a pozsonyi zsidók kiküldöttei előtt.

Circumspecte vir sincere nobis honorande amice noster carissime! Ecce enim misimus unum judeum ad vos nomine Isachar nunc commorantem in civitate Budensi. Ideo petimus vos presentibus diligenter, quatinus prenotato judeo ad rationem nostram dare velitis viginti quinque florenos

puri auri vel plus, si pecierit, coram specialibus judeorum ibidem commorantibus. Aliud facere non velitis. Datum in castro Budensi die dominico proximo post festum visitationis Marie virginis anno domini millesimo quadringentesimo quinquagesimo primo.

Gregorius Bodo castellanus Budensis.

(*Kívül:*) Circumspecto viro N magistro civium de civitate Poseniensi amico nostro sincere dilecto.

Papiroson, záró hátpecsét nyomaival.

Pozsongyár. levél., új lt. sz. 4294.

62.

Bécsújhely 1458 július 4. Walstarffer András bécsújhelyi város- és zsidóbíró a pozsonyi polgármesterhez, bíróhoz és tanácshoz intézett levelében sürgeti Gmaitel István pozsonyi polgárnak Trostl bécsújhelyi zsidóval szemben fennálló tartozásának megfizetését.

Ersamen weisen mein willig dinst bevor. Mich hat anpracht Trostl jud hie in der Newnstat, wie im Steffan Gmaitel¹⁾ eur nitburger schuldig beleib, darumb er brief und sigl hab. Nu haben unsers gnedigisten herren des Romischen keyser etc. hofmarschalch und auch Erasem Kressenpacher vormaln judenrichter hie geschriben, daz ir mit dem benannten Steffan Gmaitel schaffen soltet den juden seiner geltschuld zu entrichten, daz aber uncz her nit beschehen sey. Beger ich auch an eur weishait von unsers vorgenanten gnedigisten herren des keyser etc. und pitt eu von mein wegen, ir welt darob sein und noch ernstlich nit dem benannten Steffan Gmaitl ernstlich schaffen, in daran weisen und dartzu halten, daz er den juden seiner geltschuld entricht und unklaghafft mache, damit daz hinfur nicht grosser scheden und müe aufersten, und das auch darumb ander die euern hie und an andern stelten nicht

¹⁾ V. ö. ez adósnak bécsújhelyi Jakab zsidóval szemben fennálló s 1454 július 3-án kelt nem regestált és a telekkönyv 99/1b. sz. birtoklapján feljegyzett tartozását.

aufgehalten werden. Und lat mich darumb eur verschriben antwort wissen. Geben in der Newnstat an sand Vreichstag anno etc. LVIII°.

Andre Walstarffer stat und judenrichter in der Neunstat.

(Kivül:) Den ersamen und weisen burgermaister richter und dem rat der stat Prespurg mein guten freunden und gonnern.

Papiroson, záró hátpecséttel.

Pozsonyvár. lev. jelzet nélkül.

63.

Buda 1462 március 1. Kaaz Mihály budai zsidóbíró és harmincados megkeresi a pozsonyi bírót és tanácsot, hogy a nekik küldött királyi parancs értelmében is gondoskodjanak arról, hogy Bernát özveggye pozsonyi lakosnő megfizesse annak a háznak a vételárát, amelyet (hitelbe) vásárolt Missel budai zsidótól és Jakab pozsonyi zsidóelöljárótól.

Providi et circumspecti viri, dominí et amici nobis sincere honorandi, salutem et omnis boni continuum incrementum! Scituri, quod nos juxta libertates et consuetudines vestras in tricesimis hic in civitate Budensi de rebus vestris exigi solitis, vobis in omnibus, uti levius potuimus, recipi fecimus et adhuc faciemus imposterum. Ideo scire damus eisdem vestris dominacionibus, quod hijs proximis diebus quidam duo judei, videlicet Missel judeus (in civitate) Budensi commorans et Jacobus magister judeorum in civitate Posoniensi commorans, improporaverunt domino nostro regi super eo, quod ipsi cuidam domine relicte videlicet condam Pernhardi in ipsa civitate Posoniensi commoranti quandam domum pro certo precio vendidissent, de cuius precio ipsis judeis usquemodo minime satisfacisset, super quibus eciam ipsis vestris dominacionibus et amicijs literas preceptoriales regales apportaverunt. Ergo petimus easdem vestras dominaciones et amicicias serie presencium, quatenus juxta prefatas domini nostri regis literas preceptoriales prefatis judeis

ex parte ipsius domine relicte condam Pernhardj de precio ipsius domus plenariam et omnimodam satisfaccionem impendi et exhibere (?) faciatis. Alioquin commissum est nobis per dominum nostrum Regem et dominum palatinum, quod si secus feceritis, nos per defenciones et occupaciones rerum et bonorum vestrorum eisdem judeis satisfacere debeamus. Datum Bude predicta feria secunda proxima post festum beati Mathie apli anno etc. sexagesimosecundo.

Michael Kaaz de Buda, iudex judeorum et tricesimator Budensis in persona regie maiestatis, vester in omnibus.

(Kivül:) Providis et circumspectis viris iudici et juratis civibus civitatis Poseniensis, dominis et amicis nobis honorandis.

Papirosón, záró hátpecsét nyomával.

Pozsongyvár. levél., jelzet nélkül.

64.

Buda 1475 október 12. Mátyás király megparancsolja Balázs pozsonyi várnagynak és Scharrach Burkhard pozsonyi királyi vámszedőnek, hogy hajtsák végre a királynak azt a rendeletét, amellyel Sommer bognárnak és feleségének elengedte zsidótartozásaikat és azok kamatait, valamint visszaadatta adósoknak házukat, amelyet a zsidó hitelezők kielégítése végett már elvesztettek.

(Mathias) dei gracia rex Hungarie, Bohemie etc. Nobiles fideles nobis sincere dilecti! Quia nos miserti huius paupercule mulieris et nihilominus puerorum ipsius, qui iam ad extremam paupertatem devenerunt, eidem mulieri ac marito suo Summer pynnter vocato omnem usuram necnon et capitalem pecuniam, pro quibus domus ipsorum iudeis nostris Poseniensibus iam de facto confiscata fuerat, de benignitate nostra regali relaxamus, et quamquam nos hic oculatum Mëndel iudeo commisimus, ut litteras suas super hac nostra libertacione ad ipsos iudeos daret, quas tandem non sine molestia sua dedit, unde suspicamur aliquantulum, ne ipse littere dicti Mendel ipsis domine et con-

sequenter marito et pueris suis magis preiudicio quam utilitati forent. Mandamus fidelitati vestre harum serie firmiter aliud habere nolentes, quatenus id quod semel in facto dicte paupercule mulieris et mariti ac puerorum ipsorum de gracia nostra fecimus observare facere per dictos judeos faciatis, ne ulterius eandem pauperculam pro hac ad nos recurrere sinatis, quoniam hec est omnimoda voluntas nostra, aliud nullatenus facturi. Datum Bude feria quinta proxima ante festum beati Colomanni martiris anno domini etc. LXXV^{to}, regnorum nostrorum anno Hungarie etc. XVIII°, Bohemie vero septimo.

(*Kivül:*) Nobilibus Blasio castellano castri nostri Poseniensis ac Purkhardo Scharrach exactori vectigalis sacre corone in civitate nostra Poseniensi constituto, fidelibus nobis dilectis.

Papiroson, a kirány zárópecsétjével.

Pozsongyvár. levél, Sb: hozzáfüzve a 100d. sz. ház birtoklapjához.

65.

Buda 1481 december 19. Buda város bírāja és tanácsa megkeresi Pozsony város bíróját és tanácsát, hogy zsidónak nevezett Mihályt (vagyis Mihály kikeresztelkedett zsidót), pozsonyi polgárt, aki Márton zsemlyeárus budai polgár feleségétől, Borbálától húsz aranyforint értékű aprópénzt avval az ígérettel vett kölcsön, hogy ezért húsz aranyforintot fog fizetni, idézze maga elé és szólítsa fel tartozásának megfizetésére, s ha ezt megtagadja vagy erre nem képes, vesse börtönbe addig, amíg a tartozás összegét teljesen meg nem fizeti.

Prudentes ac circumspecti viri amici fautoresque nobis sincere honorandi! Cum enim non parva displicencia honesta domina Barbara consors Martini venditoris semellarum concivis nostri nobis exposuit, quomodo quidam Michael alias judeus nunc vero concivis vester in festo sancti Nicolai proxime elapso (1481 december 6.), quo nundine in civitate Pesthiensi nobis convicina celebrantur, monetam pro florenis

auri viginti verbis blandiciosis et mellibeis, que non ipsius concivis nostre propria, sed cuiusdam Johannis Frannk dicti concivis nostri fuisset, accomodasset tali modo, ut ipse memoratus Michael florenos auri puri viginti pro eadem moneta ipsi domine Barbare dare et assignare debuisset. Et cum sepiissime aput nos consuetudine ex inducta concives nostri pro cambiando florenorum monetam venditoribus semellarum et aliis dare consueti sunt, ob id ne ipsa domina Barbara antedicta tam grave dampnum paciatur, requirimus, hortamur et petimus dominaciones vestras instanter, quatinus ipsum Michaellem concivem vestrum supratactum in vestri presenciam accersiendo ad satisfactionem plenariam eorundem viginti florenorum in continuo coartare velitis. Quod si facere non posset, nollet aut non curaret, extunc persona sua detenta vinculis vestre civitatis mancipare et tamdiu in eisdem tenere curetis, quousque eosdem florenos viginti in specie ad manus vestras deposuerit, ut idem huiusmodi delusionum materis postpositis ad cor revertens se meritam videatur reportasse penam. Cuius vicissitudinem et nos vestratibus tempore congruo curabimus rependere. Datum Bude feria quarta proxima ante festum beati Thome apostoli anno domini etc. octogesimoprimo.

Judex juratique cives civitatis
Budensis.

(*Kivül:*) Prudentibus ac circumspectis viris judici juratisque civibus civitatis Poseniensis amicis et fautoribus sincere honorandis.¹⁾

Pozsonyvár. levél. új lt. sz. 4874.

¹⁾ E levél hátlapjának üresen maradt részét a városi jegyző emlékeztető feljegyzésére, illetve feljegyzés fogalmazására használta fel: Item Erhardt Ebmer hat einbekannt, das der Niclas Gruenbalt drein kinder hab gelassen... (stb.).

66.

Pozsony 1493 július 2. Tamás péknek és neje, Margitnak közös végrendelete, amelyben pénzköveteléseik és tartozásaik felsorolásánál elismerik Gädl (pozsonyi) zsidóval szemben fennálló 26 forint összegű tartozásukat.

Hie ist vermekht und geordent das geschëfft und leczter wille, so der ersam Thoman pekch und Margaretha sein hausfrau von den guetern in von got verlihn und bede tail in gutn willn und ainigkait, auch von den genadn gots bei gesuntn leib und mit wolbedachtn mut gelan habn, das sei ir beder gannczter entlicher wille und wort in aller der mass und weise wie hernach geschribn stet.

.....
Vermerkcht die geltschuld.

.....
Item dem Gädl judn bin ich schuldig wordn 26 gulden in munss, die er mir zuainzigk gelihen hat und an schadn biß auf den nagstkunfftigen sand Mertentag nach datum des briefs (1493. november 11). Auch hat mir derselb jud und meiner hausfraun geredt, er welle sölh geltschuld auch zuainzigk von mir nemen in massen wie er mir die gelihen hat.

.....
Und zu krefftñ meines letztn willn also beschehn hab ich obemelter Thoman pekch mit vleiss gebetn die ersamen weisen hern Thoman Behem diezeit gesworner burger des rats und Hannsen Piberger mitburger, daß ir yeder sein bedtscheid zu gezeugnuß meines letzten willn auf den brief gedrukcht hat doch in und irn erbn an schadn. Datum in festo visitacionis Marie virginis anno domini etc. LXXXIII°.

Papiroson, pecsétek hiányzanak.

Pozsonyvár. levél., Lad. 23—22. sz.

67.

Verőce 1495 január 31. II. Ulászló királynak Pozsony város bírájához és tanácsához intézett rendelete Rusa zsidónő. Mendel pozsonyi zsidóelöljáró nővérének kézizálogra adott pénz kölcsöne behajtása ügyében.

Commissio propria domini regis.

Wladislaus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc fidelibus nostris prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus civitatis nostre Posoniensis salutem et gratiam. Exponitur maiestati nostre in persona provide Rusa judee, sororis Mendel prefecti judeorum nostrorum in illa civitate nostra Posoniensi commorantis, qualiter superioribus his annis ipsa exponens cuidam subdito nostro certam summam pecunie ad certum pignus mutuo dedisset atque res huiusmodi impignoratas honeste domine relicte condani Bwkardi Scharer causa tucioris conservacionis et hac lege ac condicione, ut ipsa domina relicta dum et quodocunque per prefatam judeam fuerit requisita, vel pignus huiusmodi vel dictam summam pecunie modo premissis mutuam eidem judee reddere et restituere deberet, nunc autem ipsa domina relicta neque summam huiusmodi neque res impignoratas ad sopissimas suas requisiciones hactenus reddere et restituere curasset, et nec eciam de presenti in preiudicium eiusdem exponentis et dampnum valdemagnum. Et quia iusticia unicuique quod suum est reddi iubet, mandamus idcirco fidelitati vestre harum serie firmissime, quantum acceptis presentibus et rebus premissis modo se habentibus eidem judee exponenti vel prescriptam summam pecunie vel res impignoratas per prefatam dominam relictam integraliter et absque aliquo defectu reddi et restitui facere modis omnibus debeatis et teneamini auctoritate nostra presentibus vobis in hac parte attributa et iusticia mediante, secus non facturi, presentibus perfectis exhibenti restitutis. Datum in oppido Werewcze sabbato proximo ante purificationis beatissime Marie virginis anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto.

Papíros, alul táillesztett pecséttel.
Pozsonypár. levél, új II. sz. 4975.

68.

Buda 1501 április 6. Bornemisza János királyi kincstartó királyi parancsra felhívja Pozsony város bíróját, polgármesterét és tanácsát, hogy haladéktalanul hajtassák be azt az adót, amelyet Mendel Jakab zsidó előljáró a pozsonyi zsidókra vetett ki és azt fiztessék Mendel embere kezéhez.

Prudentes et circumspecti amici honorandi! Rogamus vos et nihilominus de mandato serenissimi domini nostri regis vobis harum serie committimus, quatinus acceptis presentibus illam taxam, quam Jacobus Mendel prefectus judeorum ad judeos in illa civitate Posoniensi commorantes imposuit, exigifacere et ad manus hominum ipsius Mendel per ipsum ad hoc deputatorum assignari facere, ipsosque judeos ad exolucionem huiusmodi taxe cum consuetis gravaminibus astringere debeatis, ut huiusmodi taxa cicius regie maiestati valeat administrari. Aliud nulla ratione faciatis. Datum Bude feria secunda proxima post dominicam palmarum anno domini etc. quingentesimo primo.

Johannes Bornemissa
regius thesaurarius

(Kivül:) Prudentibus et circumspectis judici et magistrocivium juratisque civibus civitatis Posoniensis amicis nobis dilectis.

Papiroson, lekopott záró hátpecséttel.
Pozsonyvár levél, rendezetlen levelek.

69.

Buda 1503 június 21. Ujlaki Lőrincz (szerémi) herceg hivatkozással az esztergomi bíboros-érseknek hasonló tárgyú levelére, kéri a pozsonyi bírót, tanácsot és a város egész közönségét, hogy tekintsen el a pozsonyi zsidóságot új és szokatlan módon megterhelő szabályzat hozatalától.

Prudentes ac circumspecti viri, amici nobis honorandi. Intelleximus vos ad miseros judeos istie in vestri medio

degentes velle quandam novam et inusitatam legem ordinare et ponere, pro qua re eciam reverendissimus dominus cardinalis Strigoniensis etc. ad vos scripsit, petentes vos, ne ipsos iudeos huiusmodi nova lege oneraretis. Quare et nos vos tanquam bonos amicos nostros harum serie rogamus aperime, quatenus dicti domini cardinalis Strigoniensis etc. ob respectum et nostri eciam contemplacione dictos miseros iudeos prefate nove legis ordinacione et impositione ne impediat, sed eosdem in antiquis iuribus et consuetudinibus ipsorum dimittatis et conservetis. Quod nos vobis cum prenotato domino cardinale Strigoniensi etc. dum se tempora exhibuerint, vicissitudinaria amicitia refundere studebimus. Datum Bude feria quarta inter octavas festi sacratissimi corporis Xpi anno nativitatis eiusdem millesimo quingentesimo tercio.

Laurencius dux de Wylak etc.

(Kivül:) Prudentibus ac circumspectis viris iudici iuratis ceterisque civibus et inhabitatoribus civitatis Posoniensis amicis nobis honorandis.

Papiroson, elveszett záró hátpecséttel.

Pozsonyvár. lev., Lad. 20. sz. nélkül.

70.

Buda 1503 június 22. Bornemisza János királyi kincstartó megkeresi Pozsony város hatóságát és közönségét, hogy véglegesen intézzék el egyetértésben a hozzájuk utazó Mendel Jakab országos zsidóelőljáróval a közöttük és a pozsonyi zsidók között felmerült vitás ügyeket és viszályokat.

Prudentes et circumspecti amici dilecti! Rogamus vos presentibus diligenter, et nichilominus eciam de voluntate et mandato serenissimi domini nostri regis harum serie requirimus, quatinus causas et differencias inter vos et ceteros eciam homines universos de districtu Posoniensi pertinentes ab una atque iudeos ibidem in illa civitate Posoniensi commorantes iam pridem motas et vertentes, que

coram regia maiestate eciam iam non semel commote et concusse sunt, pro quarum revisione et finali concordacione providus Jacobus judeus Mendel prefectus universorum judeorum huius regni Hungarie cum literis regie maiestatis et eciam reginalis necnon et certorum precipuorum dominorum ad vos est profecturus, de quibus rem clariori modo intelligetis, ita et taliter cum ipso Mendel concordare decidereque ac modis omnibus finali decisione ponere velitis, ut amplius pro huiusmodi differentiis quisquam vestrorum conqueri vel maiestatem suam impedire vel molestare presumat. Quoniam Mendel prefatus omnino in illum finem nunc ad vos et in illam civitatem ivit, ut huiusmodi causas sinistras et diferencias apud vos et una vobiscum decidat et de illis bonomodo concludat, ut decetero nec vos aut alii christiani, hoc est simplices rustici, nec quoque ipsi judei qui tanquam tempore necessitatis sunt sicut thavernici sue regie maiestatis, quoquomodo impediuntur vel molestantur, sed quod omnino iusticia mediante in omni parte procedendum sit. Concordetis igitur cum ipso Mendel quo meliori modo scitis; quoniam alioquin regia maiestas commisit ad Ambrosium Sarkan comitem Posoniensem, ut ipse in utraque parte iudicium et bonam revisionem administret atque faciat fieri. Aliud igitur iterum rogamus ne faciatis, ne de cetero ad hec curam et expensas faciatis. Datum Bude feria quinta proxima post festum sacratissimi corporis Xpi 1503.

Johannes Bornemýza regius thesaurarius etc.

(*Kívül:*) Prudentibus et circumspectis iudici et juratis ceterisque civibus civitatis Posoniensis amicis nobis dilectis.

Papíroson, levált záró hátpecséttel.

Pozsonyvár. levél., új lt. sz. 5190.

71.

Pozsony 1508 május 17. Dávid zsidó neje és Pachanlaibel János megegyeznek a pozsonyi városbíró előtt egymással a zsidónő követelésének visszafizetése ügyében.

Item Daudid judin und Hanns Pachanlaybel send fuer mich choman dyzeit als fuer ein statrichter und haben sich far mein geaint von wegen schuld 3 fl, die der Pachanlaybel schuldig zu tuenn ist und peczallen schol auf drey tag an allen gesuech: den ersten tag zu sand Laurenczentag (1508 augusztus 10.) schol der Pachanlaybel niderlegen 1 fl naxtkchunfftig, den andern tag zu sand Michelstag in der lessen (1508 szeptember 29.) schol er niderlegen mer 1 fl und zu dem naxtkchunfftigen mitfassten (1509 március 14.) mer 1 fl, und schol sten an allen schaden. Ob aber der Hans Pachanlaybel dy tag nit hiehl, so schol er hinfuer der iudin den gesuech und hauptguet miteinander peczallen. Und der spruch ist geschehen des mitichen nach Pangraci anno domini M V^e und 8 iar.

(Egykorú hozzáfűzés:) Item von dem ist mier David judin schuldig $\frac{1}{2}$ fl.

Item der Pachanlaybel hot erlegt 1 fl zu Laurenczentag dy erst werung der iudin.

Item mer hat er erlegt 1 fl an sand Michelstag dy ander werung.

Pozsonypár. levél: Egyszerű papírlap jelzet és pecsét nélkül, úgy látszik, egy később kötésekre felhasznált városi ítéletkönyvnek egy lapja, amelyre feljegyezték fenti egyességen kívül az 1508 július 26-án kelt egyességet is.

72.

Pozsony 1508 július 26. A pozsonyi városbíró előtt Moises zsidó neje egyességet köt Wagner Merttel és nejevel követelése visszafizetése ügyében.

Item Moises judin und Mert Wagner und sein hausfrau send fuer mich kehomen an sand Annatag und haben sich

mileinander vertragen von wegen eines gulden der an ist gestanden lenger den ein iar, darumb dy iudin phant gehapt hot und dem Wagner und der hausfraun dy phant ausgegeben hot noch sellichen versprechen, das der Wagner und sein hausfrau getan hat: schol erlegen zu sand Laurenzentag naxtkchunfftig (1508 augusztus 10.) 6 B d und darnach zu sand Partholmestag naxtkchunfftig (1508 augusztus 24.) mer 6 B d, und stet alles an schaden. So aber solches nit geschach, würd dy iudin ier ha(u)pguet und gesuech fadern wie recht ist, wywol sy dy phant hinausgeben hot.¹⁾

73.

Komárom 1510 augusztus 25. Batthyan Benedek királyi kincstartó megkeresi a pozsonyi bírót, polgármestert és tanácsot, hogy Mendel Jakab budai zsidóelőljáró emberének kérésére hajtsák be a pozsonyi zsidóknak adó- s egyéb tartozásait.

Prudentes et circumspecti amici nobis dilecti! Dicit nobis Jacobus Mendel prefectus judeorum de Buda, quod essent nonnulli judei istie in Posonio, qui nondum taxam regiam super eosdem impositam solvissent, et alii certi debitores ipsius, quos modo abinde recessuros intelligit. Rogamus ergo vos et nichilominus regia in persona vobis harum serie committimus, quatinus dum et quando homo ipsius Jacobi Mendel previa ratione vos requisitos fecerit, extunc taxam huiusmodi et eciam omnia debita sua ab illis judeis, quos vobis duxerit nominandos, amministrari facere et sibi omnimodam satisfaccionem impendi facere modis omnibus velitis et debeatis et interea tales judeos abinde exire ne permitatis, donec restituerint omnia premissa, quibus tenentur sibi. Aliud non facturi. Valet. Ex

¹⁾ Ugyanazon a papírlapon, mint az 1508 május 17-ikén a pozsonyi városbíró előtt kötött egyesség, amelynek szövege alapján állapítottam meg fenti feljegyzés évszámát és a határozatot hozó személyiséget.

Komarom die dominico proximo post festum beati Bartholomei apostoli 1510.

Benedictus de Batthyan thesaurarius regius etc.

(Kívül:) Prudentibus et circumspectis magistro civium judicique et juratis civibus civitatis Posoniensis amicis nobis dilectis.

Papiroson, levált záró hátpecséttel.

Pozsonyvár, levél, új lt. sz. 5267.

74.

Buda 1511 március 24. Perényi Imre nádor és királyi helytartó, akinek elmondotta Mendel Jakab zsidóelöljáró, hogy Pozsonyban az ottani zsidókat régi szabadalmaik megsértésével eltiltották új ruhák árusításától, megkeresi a pozsonyi polgármestert, bírót és tanácsot, hogy a királynak Magyarországra való visszatéréséig oltalmukba vegyék a zsidókat és Orozlán és Nazly pozsonyi zsidóbíráknak segédkezzenek különösen a királyi zsidóadó behajtásánál.

Prudentes et circumspecti nobis dilecti! Dicit nobis circumspectus judeus Jacobus Mendel judeorum prefectus, qualiter vos universos judeos in illa civitate Posoniensi a vendicione novarum vestium prohibuissetis, que contra ipsorum antiquam libertatem foret. Cum autem nos a regia maiestate informationem habeamus, ut eosdem in suis justis juribus manutenere et protegere debeamus, requirimus propterea vos et hortamur diligenter, quatinus usque felicem dicte regie maiestatis domini nostri graciousissimi in hoc ipsum regnum Hungarie regressum seu vestrum huc Budam descensum ne ipsos judeos quoquomodo impedire vel molestare, quinpotius eosdem nostri in persona defendere tuerique et protegere, et insuper judeis Orozlan et Nazly dictis judicibus judeorum in dicta civitate Posoniensi residentibus in omnibus justis rebus et precipue in exactione taxe regie maiestatis, que ex mandato sue maiestatis per nos ad eosdem imposita est, omni auxilio adesse

velitis nostri contemplacione. Ex Buda feria secunda post dominicam oculi anno domini 1.5.1.1.

Emericus de Peren comes et palatinus ac regie maiestatis locumtenens etc.

(Kivül:) Prudentibus et circumspectis magistro civium ac iudici et iuratis civibus civitatis Posoniensis nobis dilectis.

Papíroson, levált záró hátpecséttel.

Pozsonypár. levél, új lt. sz. 5281.

75.

Buda 1511 április 14. Perényi Imre nádor és királyi helytartó felszólítja Fojth Frigyes pozsonyi polgármestert, hogy vegye hathatós oltalmába az ottani zsidókat.

Prudens ac circumspecte nobis dilecte. Quamvis nos superioribus diebus tibi, ac iudici et iuratis civibus istius civitatis Posoniensis per literas nostras commiseramus, ut judeos in ista civitate Posoniensi commorantes quovismodo impedire, molestareque facere non debeatis, tamen prout nunc ex querela pro parte et in personis eorundem judeorum nobis oblata accepimus, nonnulli forent in medio vestri, qui videlicet nedum eosdem judeos diversis impedimentis afficere cessassent, verum eciam ad eosdem quasdam innovaciones ordinare imponereque et eos perturbare niterentur, ob quod ispi nonnulla dampna in rebus et personis ipsorum paterentur. Et quia nos, qui in presenti absencia regie Maiestatis in persona eiusdem presidemus, nostri interest officij, prout eciam ab ipsa Maiestate regia domino nostro habemus in mandatis, ut eosdem judeos contra quoslibet illegitimos impetitores in iuribus ipsorum defendere et indempniter manutenere debeamus: Pro eo te harum serie requirimus diligenter, ac in persona et auctoritate regia, qua fungimur, tibi firmiter precipiendo committimus et mandamus, quatenus acceptis presentibus et premissis suomodo se habendo, universis iudici ac iuratis ceterisque civibus et cuiusvis status et condicionis hominibus dicte civitatis Posoniensis committere debeas eosdem-

que prohibeas, ut iidem eosdem judeos a modo imposterum in personis aut rebus ipsorum indebite impedire, molestare, aut quovismodo dampnificare aliquasque innovaciones ad eos ordinare seu imponere nulla ratione presumant nec sint ausi modo aliquali. Tuque presertim eos contra quoslibet defendere cures, id quod nos a te bono recipere possumus animo. Ex Buda, feria secunda proxima post dominicam ramispalmarum anno domini millesimo quingentesimo undecimo.

Emericus de Peren comes et palatinus ac regis Maiestatis locumtenens etc.

(Kívül:) Prudenti ac circumspecti Friderico Foyth magistro civium civitatis Posoniensis nobis dilecto.

Papiroson, levált záró hátpecséttel.

Pozsongyárcsi lev., Lad. 20. sz. nélkül.

76.

(Buda) 1511 április 24. körül. A szabad királyi városok II. Ulászló király elé terjesztett panasziratának a zsidók árukereskedelmére és a zsidójel viselésének elhagyására vonatkozó pontja.

Anno 1 5 1 1 articuli liberarum civitatum maiestati regie circa festum beati Georgii et post porrecti.

Sacra maiestas domine graciousissime! Fideles et subditi maiestatis vestre electi seniores liberarum civitatum in eorum ac aliorum incolarum earundem (persona) maiestati vestre querulose exponunt oppressiones earum in eo videlicet....¹⁾

¹⁾ A zsidókra vonatkozó panasz előtt felhozzák, hogy nem veszik figyelembe vámmentességüket, de különböző vásárokon súlyos elnyomásban és vámfizetés kikényszerítésében van részük, — továbbá, hogy a városi ingatlanok iránti perekben egyesek (jelesül az esztergomi káptalan az esztergomi érsek ellen az érsek budai palotája iránti perében) az egyházi bíróságokhoz, még a római kúriához is fordulnak, — s továbbá, hogy idegen kereskedők és vásárlatógatók (forenses) az árulerakási helyeken kívül is üzérkednek.

Item judei olim temporum nullam mercaturam ausi facere, sed tantummodo usura congrua contenti fuerunt, nunc autem, serenissime rex, ipsi judei asueti sunt in omnibus rebus venalibus, etiam que ad mechanicos pertinent, mercaturam exercere, in plateis ipsorum portas custodiendo more christianorum tenent, et de his non contenti ad singulas nundinas in ambitu huius regni currunt et ibidem mercantias faciunt abstrahendo per hoc christianis et omnibus illis qui cum mercaturis vivere solent quotidianum alimentum. Et quia idem judei per dispositionem et ordinationem antiquissimorum regum signa sive caputia deferre solebant, nunc autem abiectis illis more christianorum vestimentis utuntur, sic quod judeus a christiano et christianus a judeo non cognoscitur in scandalum et dedecus totius christiane religionis, supplicant eapropter omnes libere civitates maiestati vestre, ut maiestas vestra consentiat ex sua regia clementia, quod judei non faciant mercantias, sed de congrua usura sint contenti, et quod aliquod signum in vestimentis ipsorum deferre coguntur...²⁾

Papiros, egykorú másolatnak látszik, pecsét nélkül.

Pozsonypár. levél., új lt. sz. 5283.

77.

Buda 1512 június 16. Herendi Miklós királyi kincstartó megkeresi a pozsonyi bírót és tanácsot, hogy legyenek segítségére Mendel Jakab zsidóelöljáró emberének a magyarországi zsidókra kivetett rendkívüli királyi adó behajtásánál.

²⁾ Ezt követik a következő panaszok: a városok kereskedői és más üzletemberei (negotiatores) már egy mértföldnyire a városokon kívül gonosztevők támadásainak vannak kitéve, kérnek ezért intézkedést a módfelett elszaporodott gonosztevők ellen, — továbbá: a városi polgárokat idegen bíróságok elé idézik rendes (városi) bíróságuk megkerülésével, — továbbá: egyes földesurak és azok tisztartói megakadályozzák jobbágyaikat abban, hogy a szabad városokba beköltözhesse nek, — s végül: a magyar-lengyel kereskedelmi forgalom új, tilos és szokatlan utakra terelődött a felsőmagyarországi városok nagy kárára.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Volumus vos non latere, quoniam serenissimus dominus noster rex ad universos judeos in hoc regno Hungarie existentes certam summam pecunie pro taxa extraordinaria imposuit, pro cuiusquidem taxe exactione Jacob Mendel prefectus judeorum ad judeos istius civitatis Poseniensis misit et deputavit hunc hominem suum presencium scilicet ostensorem. Rogamus igitur vos et nichilominus de mandato regie maiestatis requirimus, quatinus visis presentibus homini prescripti Jacob Mendel prefecti judeorum in exigenda illa summa pecuniarum, quam ad judeos dicte civitatis vestre imposuerit, auxilio et juvamine adesse, eosdemque judeos ad solutionem huiusmodi summe omnino artare et compellere velitis et debeatis. Aliud non facturi; presentes vero pro vestra poteritis expedicione reservare. Datum Budeferia quarta proxima post festum beatorum Viti et Modesti martirum anno 1512.

Nicolaus de Herend thesaurarius regius etc.

(*Kivül:*) Prudentibus et circumspectis iudici et juratis ceterisque civibus civitatis Poseniensis amicis nobis honorandis.

Papíroson, levált záró hátpecséttel.

Pozsonyvá. leot., új jelzés 5308. sz.

78.

Pozsony 1519 szeptember 17. Schlomo Mordochay fia, kántor és Ascher Schmojl fia templomszolga tanuskodnak amellett, hogy előttük kijelentette Mosche Benjamin fia, hogy köteles minden a város által kivetett adóját Lebl kezéhez szolgáltatni.

Wir die unnten gesiglt sein, bekhennen und sein zeugen zu allen dy da sehen disen brif und dy wesigung unten, das ist khumen fur unns Mosche des Wingamin sun (und) hat gesprochen: seyt es auf mich zeugen, das ich pin schuldig zu geben in des Lebl hannd alle steuer und gab,

die auf mich werden geborffen und geraichen was sich gepurdt alls auf ain inboner zu Prespurg zu aller zeyt so man aufhebt steuer oder gab, wis auf 14 tag vor unseren faschang nagstkhuftig (1520 január 21 vagy február 24). Ich soll auch mich oder mein guet nicht weschirmen mit judischen noch kristen rechten noch mit khain gbalt noch herrschafft von kristen in kainer gestalt, sunnder ich will sein willig zu geben zu seiner hannd oder zu hannden dy da khumen von sein wegen obgemellter steuer wis auf obgemelte zeyt an alle list und geferd. Und all das oben geschriben ist geschehen fur unns heut amb freitag 21 tag in manad Tischrj 280 jar nach unnser zal,¹⁾ alhie zu Prespurg haben wirs geschriben und gesiglt.

Schlomo des Mordochay sun, sannkhmayster

Ascher des Schmoyl sun mesner alhie.

Papiroson, pecsét nélkül (egykorú egyszerű másolat).

Pozsonyvár lev., lad. 26a—145a. sz.

79.

Buda 1520 december 29.²⁾ Báthory István nádor megkeresi a pozsonyi polgármestert és a városbíró, hogy védelmezzék meg a pozsonyi zsidókat mindennemű támadók ellen s továbbá, hogy segédkezzenek Mendel Jakab zsidóprefektus emberének az új-esztendei királyi adó minél gyorsabb behajtásánál.

Prudentes ac circumspecti amici nobis dilecti! Quia regia maiestati domini nostri clementissimi commisit nobis

¹⁾ Ez a nap szombatra esett, v. ö. a kelet megfejtésére *Knauz. Kortan* (1876) 53. §. 574. s kk. II. és 52. §. 568. s kk. II. Az évszámban csakúgy mint gyakran a középkori keresztény időszámítás szerinti keltezéséknél is, elhagyták az ezres számot. A teljes évszám 5280.

²⁾ Nem egészen bizonyos, hogy 1519. vagy 1520. évre teendő a levél kelte. Valószínű azonban, hogy ez a levél Báthory István 1520 december 17-én kelt levelének folytatása, v. ö. *MHJ. I. 306—307.* Az évkezdetre nézve v. ö. *Knauz. Kortan* c. i. m. 32. §., különösen 98. lapon.

per literas suas preceptorias, ut nos universitatem judeorum ubique in hoc regno commorantium in ipsorum justis juribus contra quoslibet eorum impetitores defendere deberemus, quos ut accepimus in plerisque rebus et negocijs istic nonnullis Xpianis diversimodo turbari atque molestari permitteretis, ideo requirimus et hortamur vos, quatinus dictos judeos in ipsorum justis juribus nemini opprimi permittatis, nam regia maiestas et nos post suam maiestatem non paciemur indigne eos opprimi permittere. Preterea voluntas est regie maiestatis, ut taxa ista novi anni de medio ipsorum judeorum quantocius exigatur ubique obhoc vos quoque eosdem judeos Posonienses ad solucionem eiusdem taxe ad manus hominis et familiaris providi Jacobi Mendel prefecti judeorum fiendam artare et compellere debeatis, nemini ipsorum in parte parcendo. Secus non facturi. Ex Buda in festo beati Thome presulis et martiris anno 1520.

Stefanus de Bathor palatinus et comes etc.

(*Kivül:*) Prudentibus et circumspectis magistrocivium et iudici civitatis Posoniensis amicis nobis dilectis.

Papiroszon, elveszett záró hátpecséttel.

Pozsonypár. levél, új lt. sz. 5401.

Buda 1521 április 4. György pécsi püspök megkeresi a pozsonyi polgármestert és a városbíróf, hogy a pozsonyi zsidókat hajtsák Mendel Jakab zsidóelöljáró hatalma alá és védjék meg őket igazságtalan támadások ellen.

Prudentes et circumspecti domini et amici nobis honorandi! Quia providus Mendel prefectus judeorum rogavit nos, ut literas nostras ad amicitias vestras daremus, rogamus easdem, velint judeos illos, qui in ista sunt civitate Posoniensi, sub potestate ipsius Mendel prefecti judeorum habere commendatos, ipsosque protegere ab iniustis eorum persecutoribus et molestatoribus. Facient amicie vestre rem in hoc dignam equitati et nobis gratam. Quos bene

valere optamus. Ex Buda feria quinta proxima post festum pasce anno 1521.

Georgius episcopus ecclesie Quinqueecclesiensis etc.

(Kívül:) Prudentibus et circumspectis magistrocivium ac judici civitatis Posoniensis dominis et amicis honorandis.

Papiroszon, reányomott záró hátpecséttel.

Pozsonyvár, levt., új jelzés 5430. sz.

81.

Buda 1522 május 19. Pozsony város kiküldöttei a nádornak az ő udvarmestere által tolmácsolt kérelmére levelet adnak a zsidóadó behajtásával megbízott (budai) zsidónak, s kéri a város kormányát, hogy segítségére legyenek ezen adó behajtásánál.

Fürsichtig E(rsame) W(eise) herren! Wir fugen E(uer) W(eisheit) zu wissen, daß auff heut dato der großgraff zue unß geschickt hat seynen hoffmaister und piten lassen, daß wir an E(uer) W(eisheit) ein schreiben thun solten, daß E(uer) W(eisheit) disem gegenburtigen juden zayger deß briff's an allen verzug verhelffen wolt dem anschlag oder lossung, dem die juden schuldig sein geweßen auff Göry martiris nagstvergangen (1522 április 24) einzubringen.¹⁾ Darinne thut E(uer) W(eisheit) dem grosen graffen ein gut gefallen etc. Datum zue Offen montag nach cantate anno etc. XXII jar.

Gaspar Lewpoldt

Jacob Korbler

E(uer) W(eisheit) m(it)b(ruder).

(Kívül:) D. f. e. w. h. r. b. d. g. r. d. s. P. v. l. b. (sic)²⁾

Papiroszon, levált záró hátpecséttel.

Pozsonyvár, levt., új lt. jelzés 5464. sz.

¹⁾ E szó után következik: „dar und“, azonban kétségtelen elírás és a levél szerkesztésekor törölve.

²⁾ Megfejtése: Den fürsichtigen ersamen weisen herren richter burgermaister (und) dem ganzen rat der stat Prespurg unseren lieben brudern.

82.

Buda 1522 június 11. György esztergomi érsek megkeresi a pozsonyi polgármestert, bírót és tanácsot, hogy szolgáltatásnak igazságot Mendel Jakab zsidónak.

Prudentes et circumspecti amici nobis honorandi! Dominus palatinus locumtenens regius scripsit ad amicitias vestras in quodam negocio Jacobi Mendel judei.¹⁾ Rogamus nos quoque amicitias vestras, velint eidem justiciam administrare. Easdem bene valere optamus. Ex Buda feria quarta proxima post festum Penthecostes 1522.

Georgius archiepiscopus Strigoniensis, primas Hungarie, legatus natus, summus cancellarius regius etc.

(Kivül:) Prudentibus et circumspectis magistro civium, judici ceterisque juratis civibus civitatis Posoniensis, amicis honorandis.

Papiroszon, záró hátpecséttel.

Pozsonyvár. levl., új lt. jelzés 5471.

83.

Pozsony 1524 március 3. Kochanofftzky Miklós és Meseritzky Mátyás, Szapolyai György örökös szepesi gróf familiarisei (udvari szolgálói), valamint Izsák, Szegedről származó (Szegeden tartózkodó?) és nevezett gróf szolgálatában (védelme alatt?) álló zsidó, uruk nevében letétbe helyeznek Pozsony város hatóságánál tíz darab drágaköves arany-ékszert egy, Izsák budai zsidónak, fentnevezett szegedi zsidó unokaöccsének közvetítésével keresztény vagy zsidó kereskedőnél felveendő háromezer forint összegű kölcsön zálogos

¹⁾ Ilyen megkeresés nem maradt fenn, hacsak annak nem vesszük a nádor megkeresésének tolmácsolását a pozsonyi kiküldötteknek 1522 május 19-én kelt levelében.

biztosítéka gyünáni, s megállapítják a letét kiszolgáltatásának feltételeit.¹⁾

Wir nachbenannten Nikolesch Kochanofftzky unnd Mathiesch Mesernitzghy, des hochgeporen großmechtigen herrn hern Georgen ebigen graven im Zyps etc. hoffdiener, und Ysac jud von Segendin, seiner gnaden verwandter, bekennen offennlich mit dem brieff, das wir an heut dato mit vleyssigem gebethe in namen yetzgemellten unnser gnedigen herren graff Jorgen etc pey den ersamen, fürsichtigen und weysen herrn richter, burgermaister und ratt der statt zu Pressburg so vil vermögt, das sy zehen stugkh klainatt von gold und edelem gestaine, nemblich neun häfftel in ainem vierögketten ladel vierfach verpetschafft und ain gulden feder mit edlen gestainen in ainem langlechten schächtelin zwÿfach verpetschafft, von unns behalt nus und erleg nusweiß in massen wie hernach volgt angenommen haben. Also wae Ysac jud zu Offen gesessenn mein obbenanten Ysac juden von Segendin vetter, so auch in erlegung sölher klainat mit und pey gewesen, ettwo kunftiglich mit ainem kauffman handeln und tractiren möchte er were crist oder jude, der druetausent gulden auff ain bestimpten tage widerum zu bezalen ime dem Ysac juden von Ofen zu handten stölte und gebe, so sollen von stund an obangezaigt erlegt klainatt in namen desselben kauffmans umb sölh druetausent gulden pey gemelten richter, burgermaister und ratt ligen als sein des kauffmans warhafften, gewissen, unverkumberten underpfandt. Also wan

¹⁾ Kétségtelen, hogy az oklevél két keresztény kiállítója Szapolyai György udvari, azaz belső szolgálatra alkalmazott familiarisa volt. Épp oly bizonyos, hogy a „verwandter“ szó, amellyel az oklevél megjelöli a nagyúr és a szegedi zsidó között fennállott tényleges és jogviszonyt, nem fordítható a „rokon“ szavával. A német szó használatára és e használat értelmezésére v. ö. *Schmeller—Fromann*. Bayrisches Wörterbuch II. 944. Eszerint „alkalmazott“ vagy „szolgálatban álló“ kifejezésekre fordítható. Az így mint valamely nagyúr alkalmazottjaként szereplő zsidó egyúttal ura védelme alatt áll: nem ismeretlen a gyakrabban használt „Schutzjude“ kifejezés mellett a „Schutzverwandter“ szó is.

der tag der bezalung gemelter druetausent gulden auff ir baid enthalb uberainkomung und gegeben contractsbrieff vorangen dem kauffman vorgemelten richter und ratt zu Preßburg sôlh druetausent gulden erlegt werden, so sôllen sy uns den erlegern oder andern, die sy mit irem versigelt brieff unns deßhalben gegeben, neben uberanttwurtung gnugsamer quittung ersuechen, sôlhe klainat widerum heraußgeben. Wa aber der kauffman sy mit yetzgemeltem irem brieff sampt dem contractsbrieff von gemeltem Ysac juden von Ofen umb gedacht sein dargeraicht druetausent gulden ime gegeben nach verschinen tag und zyle der bezalung ersuechen wurde, so mögen und sollen gemelt richter und ratt dem kauffman sôlhe klainat samptlich wie wir die zu innen erlegt haben zu sein sicheren handten und gwalt ze Pressburg gentzlichen uberantwurten und geben, verrer sein frumen darmit ze handeln und ze betrachten als mit seinem aigen guett an allen iren und gemainer statt nachtaßl und schaden hinfuro zu ebigen zeitten. Darfur wir innen auch pey unnsern cristenlichen und judischen trauen und glauben hiemit stergklichest versprechen und verloben alles treulich on all arglist unnd geverde, mit urkunt crafft ditz brieffs unnder dem pettschafft, damit wir die obgemelten erlegten klainatt verpettschafft haben pei enndt der schrifft auch angetrugkt und verfertigt. Geben zu Pressburg am phintztag nach dem sonnttag oculj in der fassten anno domini etz funffzehenhundert unnd darnach im vierundtzwaintzigisten.

Papiroson, pecsétül reányomott kameával.

Pozsonyvár. levél., Lad. 26—44. sz.

84.

Krumau 1525 július 14. Jan, (Cseh-) Leipa és Krumau ura, a Cseh királyság örökös főudvarnagya, megkeresi Pozsony város hatóságát, hogy mint a (pozsonyi) zsidók ura békésen intézze el a főúr szolgálai és a zsidók közt felmerült vitás ügyet.

Mein grues in guetten willenn erssam weis besonder lieb freindt! Eurer weisheit freintlich erpietten hab ich vernomen unnd in allem guettem annim, so ir willig als obherrn der judenn meinen diener Isidor Berankhs unnd Martin Kle beruerundt irer zusprich gegenn inen friederlich zu vertraglicher ent schafft der pillichaidt verhellffen. Demnach ich eure weishait als obherrnn der juden abermals mit vleis wil erpeten haben die sachen entlich zu handln, damit nit ferrer unkhosung unnd scheden daraus ersten, wann es schwer zu gedulden. Unnd wo sollich mein freindlich pitt unnd guotlich begeren bei eurer weisheit ansehnlich erkennet, pin hierauff erpietig allzeith guetwillig in andern weg zu bedenkenn. Geben auff Kromnaw freitag nach Margarethe anno etc. im XXV.

Jan her von der Leippen und auff Kromnaw obrister erbmarschalk des kunigreichs zu Behaim.

(Kivül:) Denn ersamenn und weissenn herrn richter burgermeister unnd ratte der statt Brespurg meinenn besunder lieben freundten.¹⁾

Papiroson, levált záró hátpecséttel.

Pozsonyvár. levél, a rendezellen iratok közt.

85.

Pozsony 1527 március 31. Mária özvegy királyné hivének, Wolffelser Mártonnak ajándékozta azt a pozsonyi zsidóutcai házat, amely előbb Schwartz Mendl zsidó tulajdona volt.

Wir Maria von Gottes gnaden zu Hungern, Bohem etc kunigin, marggraffin zu Merhern etc bekennen und thuen kunth vor jedermenigklich, das wir haben unserm getreuen Martin Wolffelser in ansehung der treuen und vleissigen dienst so er uns und unserm liebsten hern und gemahl milder gedechnus gethan und hinfur woll thuen mag und soll, im und sein erben zu Prespurk in der Judengas ain haus frey und ledig gegeben, wellichs etwan des juden

¹⁾ Későbbi kéztől a levélíró címével megtoldva.

Swartz Mendl genant gewesen und bey Sand-Lorentzenthor
tzwischen dem Paul Schmid und Jacoben Vaspinter ge-
legen anstasende an dy statmuer, und geben im sein erben
und nachkumen dasselbig in krafft ditz unsers brieffs mit
allen gerechtikaiten und zugehorungen namlich also, das
er und sein erben wirt (sic) sollen und mügen nun hinfur
zu ewigen tzeiten gedachts haus zu seinem besten nutz
inhalten, geprauchen und besytzen, auch sollen macht
haben, wo es dy nottdorfft erfforderet, das haus versetzen,
verpfenden ader verkauffen an menigkliche aintrag, irrung
und widersprechung. Gebieten darauff unsern lieben ge-
treuen jetzigen ader zukunfftigen richter, purgermaister
und rathe gemelter stat Prespurk ernstlichen und wellen,
das ir genanten Martin, seine erben und nachkumen bey
sollicher unser begabung, begnadung und donacion unver-
hindert fridlichen haltet und handhabet (und) hierin im
und sein erben kain aintrag thuert, auch nimands anders zu
thuen gestattet bey vermaidung unser ungenad. Zu urkunth
haben wir dysen brieff mit unserm kunigklichen auffge-
druckten insigl wyssiklich verfertigen lassen. Datum zu
Prespurk am suntag letare anno domini etc im XXVII°.

Maria kunigin etc mpp.

Papíroson, reányomott pecséttel.

Pozsonyvár. levél., Lad. 22—33. sz.

86.

*(Pozsony?) 1530 július 15. Held Anna, Szerencsés Imre
özvegye s jelenleg Khle (Klee) Márton pozsonyi lakos neje,
felhatalmazza férjét, hogy békés vagy peres úton érvénye-
sítse a felhatalmazónak, valamint annak fia, Györgynek
Szerencsés vagyónára néző jogigényeit.*

Ich Anna Heldin, so varmals Emrichen Serenschcs
burger czu Ofen elichen gehapt und icz Martin Khle fan
Prespurk elichen hab, beken hiemit offentlich mit meiner
a(i)gen hantgeschrift in khrafft dises pryefs fur mich und
aus miterlicher macht fur mein eläiblichen sun Görgen, das

ich an vil orten manigerlay rechtlich spruch (und) anfordrung ellicher gueter, geltschulden und andern austand, so ich langher in aigner person nit nachkemen, ersuchen, anfordern (und) ainpringen mugen, auch icz nit nachsten noch auswarten kan, derhalb ibergib ich wissentlich, freywillig und wolbedacht meinem liben g(e)machl Martin Khle mein gancz volmechtigen unwiderruefflichen gwalt also, das er ab mein gerechtikhaid fuern, handln und sunderlich mein morgengab und donacion samt meins suns austand segshundert gulden, die obgemelter mein voriger hauswirt Emrich Serensch(es) saliger umb a(i)n h(a)us so gedachtes me(i)ns suns gewesen entphangen und ausgehebt, auf bemeltes Emrich Serensches meins hauswir(t)s saling verlassen ligund (und) varund hab und gut ersuchn, namlich auch pay und gegen denjenigen so mirs schuldig oder czu denen ich ander reichlich spruch hab, wo die allenthalben wonen und genennet migen sein, niembts nindert noch gegen inen nichts ausgenommen gillich ader reichlich anfordern, einbringen, erobern und habhaft werden sol und mag hierinnen thain und las(s)en, gib ime auch selichen gwalt noturftig und gancz khreftig wie ain yeder volmechtiger, genuegsamen gwalt khreftig ibergeben und ausgericht wirt. Czu urkhunt gib ich ime disen pryff mit meinen a(i)gen fuergedrukhtem petschaft verfertigt. Beschehen am finfzehne(n)ten july im tausent finfhundert und inn dreysigstem jar.

Papiroson, reányomolt pecséttel.

Pozsonypár, lev., új lt. sz. 5636.

87.

(Pozsony) 1530 július 26. Held Anna újból felhatalmazza második férjét, Khlee Mártont, hogy nevében és fia, György nevében békés vagy peres úton érvényesíthesse a felhatalmazó első férjének, Szerencsés Imrének hagyatékára néző jogigényeiket.

Ich Anna Heldin Martin Khlees eeliches gemahel be-
 khenn vor allermenigklich hiemit (mit) meiner aigen hand-
 schrift in krafft ditz brieffs, das ich inn aigner person mein
 rechtlichen spruch und geltschulden wo ich die allenthalben
 hab, sonderlich mein morgengab und donacion von vorigem
 meinem gemahel Emerich Serenszees seling herrruerundt,
 selbs nit nachstellen, ersuechen und einpringen khan, der-
 wegen hab ich obgemeltem meinem geliebten gemahel
 Martin Kleen angezeigt all mein spruch und gerechtighait
 niendert und nichts ausgenommen, daruber gantzen volmech-
 tigen gwalt ubergeben. Und was er inn solchen rechtlichen
 spruchen und sachen mir ausrichtet, einbringt und erobert,
 soll aus canlicher lieb und gunst umb sein mue, sorg und
 arbeit von allem und jedem obvermelten erobertem und
 einprachtem guet, nichts dovon gesundert noch vorbehal-
 ten, mit meinem wolbedachtem, volkhumen und unwider-
 ruefflichen willen halber tail ime frey ledig volgen, aigen
 gegeben sein und haimfallen, doch ausgeschlossen, was ich
 jetzt zuvorhin inn meiner gwalt, auch was ich ausserhalb
 phandtweis, behaltweis und nicht beihendig hab mir vor-
 behalten, und weiter so ferr er die sechshundert gulden
 innhalt des gwaltsbrieffs meinem son Jörgen zugehörig,
 welche obgemelter mein voriger hauswirt Emrich Seren-
 zees seliger enphangen und gedachts meins suns haus
 darumb verkaufft, auff genants meines haußwirts Emrich
 Serenzees selinger verlasnem ligundt (und) varund hab und
 guet erlangt, einpringt und erobert, sollen von solchen
 sechshundert gulden ime ainhundert gulden frej (und) ledig
 heimfallen und aigen gegeben sein, verpind ich mich bei
 meinen weiblichen treuen und eren. Zu urkhund und si-
 cherhait gib ich ime disen brieff mit meinem aigen fur-
 getrukhten petschad verfertigt. Beschehen am sechsund-
 zwaintzigsten july im tausent funffhundert und im dreissi-
 gstem jar.

*Collacionata et auscultata est hoc presens copia per
 me Stephanum Phafstetter de Posonio Strigoniensis dioce-
 sis publicum sacris apostolica et imperiali auctoritatibus*

notarium, que concordat de verbo ad verbum cum suo vero originalj, ideo me in fidem subscripsi rogatus et requisitus.

Egyidejű másolat, pecsét nélkül, papiroson.

Pozsonyvár, lev., új lt. sz. 5639.

88.

Augsburg 1530 szeptember 29. I. Ferdinánd király meghagyja Buda város kormányának, hogy szolgáltatson igazságot Szerencsés Imre özvegyének Khlein (= Klee-in) Annának és gyermekének, Györgynek Pook Jánossal szemben, akit Mária özvegy királyné parancsára bevezettek Szerencsés ingatlan javaiba.

Ferdinandus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc infans Hispaniarum archidux Austrie etc fidelibus nostris prudentibus et circumspectis judici et juratis civibus civitatis nostre Budensis salutem et gratiam. Expositum est maiestati nostre in persona honeste Anna Khlein uxoris condam Emerici Zerenches, quod is maritus suus Emericus dum adhuc in vivis egisset, animo sano et bene deliberato bona sua universa mobilia scilicet et immobilia perpetuo et hereditario jure sibi ac filio suo Georgio resignasset, donasset et contulisset atque id coram venerabili capitulo ecclesie Veterisbudensis solemniter fassus corroborasset et affirmasset, eidemque exponenti literas desuper authenticas dari peciisset et accepisset. Cum autem idem maritus suus superiori anno vigesimo sexto ipso die miserande cladis in regno nostro Hungarie accepte mortem oppetuisset, bona ipsius omnia mobilia direpta, immobilia vero penitus exusta fuissent. Et cum nos postea regnum hoc nostrum ingressi fuisset, vos utcumque ex mandato serenissime domine Marie Hungarie et Bohemie etc regine sororis nostre charissime fidelem nostrum egregium Johannem Pook in bonis eiusdem Emerici mariti sui immobilibus introduxissetis, quod in magnum preiudicium et damnum eiusdem exponentis et filii sui manifestum cederat. Supplicatum itaque per eandem exponentem nobis fuit, quatenus

allegato jure suo attento desuper sibi oportuno remedio juris graciose providere dignaremur. Qua re cum nemini iusticia denegari debeat, fidelitati vestre harum serie firmissime precipimus et mandamus, quatinus visis et requisitis presentibus partes predictas in certo brevi termino coram vobis vocare auditisque eorum propositionibus et responsis absque ulla procrastinatione verum et rectum iudicium facere et administrare et si iusticia tulerit in eiusdem bonis immobilibus eandem exponentem et filium suum secundum morem et consuetudinem civilatis introducere et in ea manutenere debeatis et teneanimi autoritate nostra regia presentibus vobis in hac parte attributa et iusticia mediante. Secus nulla racione facturi, presentibus perlectis exhibenti restituti. Datum in civitate imperiali Augusta in festo beati Michaelis archangeli anno domini millesimo quingentesimo tricesimo.

Ferdinandus m. pr.

Wylaky (m. pr.)

Papíroson, alul reányomott királyi pecséttel.

Pozsonyvár. levél., Lad. 38. Fasc. 1, nr. 24, új jelzet 2776. sz.

89.

Prága 1531 július 2. Ferdinánd király ismétli a pozsonyi tanácsához intézett s u. a. év május 18-ikán kelt rendeletét néhai Mendel Jakab zsidó előljáró fiának, Tóbiásnak érdekében.¹⁾

Pozsonyvár. levél., bejegyezve a „Liber memorialis“-nak nevezett s királyi rendeletek másolatainak feljegyzésére szánt városhkönyv 73. lapján.

¹⁾ Ez a rendelet szövege a kelet kivételével, amelyet a másolat ekképen ad: Datum Prage in festo visitacionis beatissime virginis Marie anno 31-mo, — majdnem szóról-szóra egyezik a királynak 1531 május 18-ikán kelt és egykorú másolat alapján a *MHJ. I. 422—423.* lapokon közzétett rendeletével. Eltérések: 422. lap, alulról 15. sor: forent tum nonnulli, — u. o. 13. sor: damnificari *paleremur*, — u. o. 11. sor: cuicumque *maluerit*, — u. o. 9—8. sor: quatinus dum et *quum*, — u. o. 5. sor: sed eundem aut *illum* quem és u. o. 4. sor: pacifice *negocia* domorum.

90.

Pozsony 1564 június 5. Izsák zsidó üveges nyugtatja Tenk Lénárt városi kamarást 9 forint összegről, amelyet a plébánia ablakainak üvegezéséért érdemelt ki.

Ich Isaac jud glaser pekhen, das ich vom Liennhard Tennkchen chamrer völli ghlich eingenomen und empfangen nein ungerisch gulden, die mir herr Arnoldus Laurentianus darumb, das ich im pfarhoff die fenster verglast, schuldig gewesen. Sag derhalben gedachten chamrer oder wer deshalb ferner quittierns nothürftig solcher nein gulden halben ganz quit frei und ledig im uerchundt diser quittung, mit meiner hier unden gestelten handtgeschrifft verfertigt. Beschehen den 5 junij anno domini 1564.

(Egykorú megjegyzés az oklevél hátán:) Isaac juden glasers quittung — 9 fl ungerisch.

Papiroson, pecsét nélkül.

Pozsonypár. levél., Lad. 26a—165. sz.

II.

VÁROSKÖNYVI FELJEGYZÉSEK

1428—1527

II

THE CYCLES IN THE LIVES

1880-1881

A) A pozsonyvárosi középkori telekkönyv (Satzbuch) feljegyzései.

a) A telekkönyvi zsidóregisztrum hitelezőinek regisztrált és nem regisztrált követelése.

1.

Pozsony 1436 április 12—1445 szeptember 20. Ifjú Musch zsidónak, időse Musch vejének, a pozsonyi telekkönyv zsidó-regisztrumában feljegyzett követelései.

Jung Musch jud des alten Muschen ayden und sein eriben VIII.

1. Item¹⁾ Jacob Osterreicher mitburger ze Prespurg, Barbara sein hausfrau und ir baiden eriben tenentur unverschaidenlich dem jung Musch juden 5 fl auri auf teglichen schaden, alle wochen von yedem fl auri 4 Wiener ̊ ze gesuch. Dafür steet den juden ze phannde ir weingarten gelegen in Schondorffern.^{1a)} Und was den juden daran abgieng, das sullen si haben und bekomen auf allem andern guette und habe des obgenanten Jacob Osterreicher, seiner

¹⁾ Ebben és a következő jegyzetekben közlöm a megfelelő telekkönyvi birtoklapoknak a zsidóregestákra néző feljegyzéseit. A birtoklapok számozására nézve v. ö. *Zschrft. f. Sav. Stiftg.* Germ. Abt. XXXIX. (1918). 54—55.

Rövidítések: reg. = regesta, registro, — sch. = (a reg. szövegében is) schuldig, — (1439—) = a tulajdonos neve előtt jelenti, hogy ő 1439. évtől kezdve a tulajdonosi rovatban szerepel, — (1440—1442) = 1440. évtől 1442. évig telekkönyvi tulajdonos, — (E. i. a r. k.) = Egy időben a regesta keltével (t. i. került az adós neve az ingatlan birtoklapjára), — H. = ház, — Sz. = szőlő, — sz. = szám, — kb. = körülbelül.

^{1a)} Sz. in den innern Schondorfen 73/6d: (1439—) Jacob Osterreicher — Item tenetur dem jungen Muschen juden 5 fl auri auf teglichen schaden reg(istro). VIII.

hausfrauen und irer eriben. Acta sunt hec feria quinta proxima post festum pasche domini in anno etc. XXXVI^{to} (1436 április 12).

2. Item Michel Pawr mitburger ze Prespurg und Cristan Pawr sein sun tenentur unverschaidenlich demselben Musch juden 18 fl auri an schaden ze betzalen auf den kunftigen sand Michelstag (1436 szeptember 29). Dafür steet dem juden ze phannde ir weingarten gelegen im Flantschir.²⁾ Acta sunt hec feria sexta proxima post festum pasche anni XXXVI^{ti} (1436 április 13).

Item daran haben si den juden den gesuch gantz betzalet untz auf den mittichen vor sand Colomanstag anni XXXVIIⁱ (1437 október 9).

8. Item Niclas von Tirna, Anna sein hausfrau und ir báider gecriben tenentur unverschaidenlich demselben juden 3 G Wiener δ auf teglichen schaden. Dafür steet den juden ze phannde ir weingarten gelegen in der Poshait.³⁾ Und was den juden daran abgieng, das sullen si haben auf aller hab und guettern des vorgeanten Nicklas von Tirna, seiner hausfrau und aller irer erben. Acta sunt hec feria quarta proxima post festum Agnetis anni XXXVIIⁱ (1437 január 23).

9. Item Michel Pawer tenetur demselben Musch juden 5 fl auri und $\frac{1}{2}$ G Wiener δ an schaden ze betzalen auf den nachstkünftigen vaschang oder 14 tag darnach (1437 február 12—26). Dafür steet den juden ze phannde sein haus gelegen auf Schondarffergassen.⁴⁾ Acta sunt hec in vigilia conversionis sancti Pauli anni etc XXXVIIⁱ (1437 január 24).

²⁾ Sz. *Flantschier* 66/2c: (1439—) Michel Pawr — tenetur dem jung Musch juden 18 fl auri reg. VIII. — A tulajdonos névéhez valamivel később hozzáfűv: Cristan.

³⁾ Birtoklapon sem a tulajdos. sem a zálogbavetés nincs feljegyezve.

⁴⁾ H. *Schondorffergassen* 53c: (1439—) Michel Pawr — und bleibt schuldig auf das haus dem jungen Muschen juden 5 fl auri und $\frac{1}{2}$ G Wiener δ reg. VIII.

Daran hat der obgenant Michel Pawr den juden geben ze gesuch 1 fl auri am mittichen vor Colomanni anni etc. XXXVIIⁱ (1437 október 9).

10. Item Hanns Tramppler, Margareth sein hausfrau und ir baiden geeriben tenentur unverschaidenlich denselben juden 8 fl auri an schaden ze betzalen auf den nachstkünftigen sand Mertteinstag (1437 november 11). Dafür steet den juden ze phannde ir weingarten gelegen in Kramern mitsambt den fruchten.⁵⁾ Und was den juden an demselben weingarten abgieng, das sullen si haben auf allem andern guete und habe des obgenanten Hanns Trampplers, seiner hausfrauen und ir baiden geeriben. Acta sunt hec in festo beatorum Philippi et Jacobi aplorum anni etc. XXXVIIⁱ (1437 május 1).

34. Item Nicklas von Tirna tenetur demselben juden 10 B Wiener ð auf téglichen schaden. Dafür steet sein weingarten dem juden, gelegen in Kramern.⁶⁾ Und was dem juden daran abgieng, das sol er haben auf aller andrer habe des egenanten Nicklas von Tirna. Acta sunt hec feria sexta post Martini anni XXXVIIIⁱ (1438 november 14).

52. Item Nicklas Waxgiesser (und) Margaretha sein hausfrau tenentur unverschaidenlich demselben Musch juden 4 fl auri und 70 Wiener ð an schaden ze betzalen auf sand Jörigentag schirigstkünftigen (1440 április 24), darnach sol teglicher schaden darauf geen. Dafür steet dem juden ze phannde ir weingarten gelegen in Kestenpawmen.⁷⁾

⁵⁾ Sz. in *Kuniglein und Innern Kramern* 47/4c: (1439—) Hanns Tramppler — und bleibt schuldig dem Muschen juden minus 10 ð 12 fl minus 30 ð (sic!).

⁶⁾ Nicklas von Tirna tulajdonosnak az *Äussere Kramer* dülöbeli szölleje birtoklapján (44/12a) e zálogbavetés nincs feljegyezve.

⁷⁾ A zálogbavetés két egymás mellett elterülő szőlő birtoklapjára feljegyezve, mindkettejük (1439—) Niclas Wachsgiesser nevén: Sz. in *Kestenpawmen* 93/3c: Item tenetur dem jung Musch juden 4 fl auri reg. VIII, — és u. o. 93/3d: und bleibt schuldig dem jungen Musch juden 4 fl auri reg. VIII.

Und was ym daran abgieng, das sol er haben auf allen andern guette des vorgeanten Nicklas Waxgiesser, seiner hausfrau und irer eriben. Acta sunt hec feria secunda proxima post festum beate Lucie virginis anno XXXIX°. (1439 december 14).

210. Item Michel Feyrtag und Dorothea uxor mitsambt irn erben bleiben schuldig dem jungen Muschen des alten Muschen juden aidem 6 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Mertentag nachstkunftig uber ain ganz jar (1446 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden und gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phant iren weingarten in der Vnderen Poshait gelegen, den sy umb daz gelt von dem benannten juden chaufft haben,⁸⁾ doch in solichem beschaiden: ob sy den weingarten lassen ungepaut ligen, so sollen sy den juden fur dy heurigen frucht geben 3 fl auri. Actum an montag (in) vigilia Mathei apli anno XLV^{to} (1445 szeptember 20).

Pozsonyvárosi levélt. Sb. Zsidóreg. 19a (az 1., 8., 9., 10., 34., 2. és 52. sz. regesták) és 19b (a 210. sz. reg.). E hitelező számára összesen hat lapot tartalékolt a városi jegyző (vagyis a következő zsidóhitelező regestalapját a 22a. lapon kezdte), de ezek közül a 20a., 21a. és 21b. üresen maradt, míg a 20b. lapra *Lazar és Isserl fia Salamon* hitelezők egy-egy regestája került (1446:232. és 1455:383. reg. sz.). Ifjú Musch összes itt közölt feljegyzései törölvék, azaz szövegüket a telekkönyvvezető jegyző vízszintes és ferde vonalakkal áthúzta s jelezte ezáltal, hogy a követelés és annak biztosítása megszűnt. A következő regestaközlések is törölt tételekre vonatkoznak, kivéve azokat, amelyeknél külön emeljük ki a törlés elmaradását.

A telekkönyvi birtoklapokon még három ízben szerepel ifjú Musch hitelezőként anélkül, hogy követelései regestáltattak volna.⁹⁾ Különösen érdekesek ezek közt a borkövetelések, amelyekről v. ö. *Magy. Gazdaságtört. Szemle VIII. évf. (1901) 317. l.*

⁸⁾ *Sz. in der Vnttern Poshait 55/3d:* (1455 február 23-án) Michel Feyrtag Dorothea uxor — hat aufgeben Musch jude dez alten Muschen juden aiden, — ezt követi: und bleibt sch. dem Musch juden dez alten Muschen juden aidem reg. retro. — A fenti kelet (fer. 2a in vigilia Mathie XLV) azonban úgy látszik, elírás s a helyes kelet a reg. keltje (in vigilia Mathei!).

⁹⁾ *Sz. Wotzengrunt 20/5d:* (1439—) Hannus Trampler — und bleibt

2.

Pozsony 1436 május 19—1441 november 27. Gädl zsidónak, kismartoni Salamon fiának, a pozsonyi telekkönyv zsidó-registrumában feljegyzett követelése.

Gädl jud Salomons sun von der Eysnin Stat und sein erben III.

3. Item Jorg Schokkl mitburger ze Prespurg und Elspet sein hausfrau bleiben sch. unverschaidenlich dem obgeschriben juden 6 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Mertteinstag schiristkunftigen (1436 november 11). Acta sunt hec feria tertia post festum beatorum Viti et Modesti martirum anno domini etc. XXXVI° (1436 május 19).

14. Item mer bleiben si (Jorg Schokkl... und Elspet...) und ir geeriben sch. den benanten juden 14 fl auri, item

sch. dem jungen Musch juden auf zwo weinachten 11 fl auri an schaden, anzeheben von den nachstkunftigen weinachten über ain jar 5½ fl, darnach dovon über ain jar dy andern 5½ fl. (Egész bizonyosan — tekintettel a hosszú visszafizetési határnapokra — vételár vagy annak hátráléka. Valószínű, hogy a 10. sz. reg. tartozása evvel a tartozással függ össze, vagyis ez utóbbi 1437 május 1-e előtt kelt, az adós 3 fl auri összeget lefizetett, s a hátrálékos 8 aranyforintért zálogba vetette másik szőlőjét.) — Sz. *Tunawsacz Hűnerpuhl* 2/2d: (1439—) Stephan Peham — und bleibt sch. dem jungen Musch juden 27 urnas vini auf alle jar nocheinander ze betzalen halben wein. Acta sunt hec anno XXXVIII° (1438). — Sz. *Tunawsacz (etc.)* 2/1d: (E. i. a zálogbavetéssel) Nicklas Ainfald — vermerkt, das Nicklas Ainfald tenetur dem Muschen juden 13 eimer wein, ze betzalen alle jar mit halben fruchten des weingarten. Actum ante vindemium anno etc. XLo (1440 október eleje), — da- an hat er bezalt 7 urnas, als der jud selber bechant hat in abwesen des Ainfald. Actum an montag vor Urbani anno LIIII^{to} (1454 május 20). — A birtoklap szerkesztése idejében (1439) telekkönyvi tulajdonos volt: „der jung Musch von ...“, Nicklas Ainfald pedig a zálogbavetés feljegyzésével egyidőben került a tulajdonosi rovatba Musch helyére. — Lehetséges, hogy a hitelező nem e regestalap zsidója, hanem ifjú Muschel, budai Jakab sógora, nagyszombati származású zsidó (jung Muschel von Tirna), akinek első regestája 1444. évben, utolsója 1453. évben kelt.

2 $\mathfrak{G}$ 80 δ Wiener auf teglichen schaden. Dafür alles stet ze phande ir haus gelegen in der stat bei dem nonnenkloster¹⁾ und ir weingarten gelegen in Saxen mitsamdt den fruchten,²⁾ auch steent den juden ze phannde die fruchte irs weingartens gelegen im Iwanusch.³⁾ Acta sunt hec am mântag noch Petronelle anni XXXVIIⁱ (1437 június 3).

22. Item Hanns Lawterhofer der jünger, Elizabeth sein hausfrau und ir geeriben tenentur demselben GädI juden 1 fl auri auf téglichen schaden. Acta sunt hec in die Dorothee virginis anni etc. XXXVIIIⁱ (1438 február 6).

24. Item mer bleiben si (Hanns Lawterhofer... Elizabeth sein hausfrau) sch. den benanten juden 1 fl auri auf teglichen schaden. Acta sunt hec feria quinta ante dominicam palmarum anni XXXVIIIⁱ (1438 április 3). Und fur das alles stet den juden ze phannde ir weingarten gelegen am Hawsparg.⁴⁾

33. Item Hanns Huetter und sein eriben tenentur dem Gädln juden 8 fl auri und 44 δ an schaden ze betzalen auf sand Merlteinstag schirigstkünftigen (1438 november 11).

¹⁾ *H. in der stat des crsten tails 129b: (1439—1440) Item Jorg Schockel — frei — und bleibt sch. dem pharrer zu sand Meritt 35 $\mathfrak{G}$ δ [42 fl], davon jerlich ze dienen 3½ $\mathfrak{G}$ [4 fl] tzu tzwaien jartagen davon zu begeen... — und steet dem GädI juden reg. IIII. — Ez után következik: (1440—) Item Stephan Mair — vermerkt, daz der pharrer zu sand Meritt mit dem rechten hat erlangt des Jorg Schockleins haus, das hat der Stephan Mair kauft von dem pharrer. Es hat auch derselb pharrer nicht hat mügen zalt werden seiner geltschuld von dem hause, noch der GädI jud. Item Stephan Mair bleibt sch. dem pharrer zu sand Meritt 42 fl auri davon jerlich zu dienen zu zwaien jartegen als vorgeschriben steet auf Martini. Acta sunt hec an phincztag vor Andree anno etc. XL^{mo} (1440 november 24).*

^{2—3)} Megfelelő birtoklapokon sem az adós neve, sem a zálogbavetés nincs feljegyezve.

⁴⁾ *Sz. Langentail hintter dem Hawse 22/1b: (1439—) Hanns Lawterhofer — Item und bleibt sch. dem Salomon juden (1) auf teglichen schaden ab anno XXXVIII — (valamivel későbbi hozzáfűzés:) 2 fl auri reg. IIII.*

Dafür steet den juden desselben Hanns Huetter weingarten genant der Satler neben des Hanns Wagners und Benedict Vngers weingerten gelegen.⁵⁾ Acta sunt hec in festo beatorum Simonis et Jude apostolorum anni etc. XXXVIIIⁱ (1438 október 28).

65. Item Hanns Stifter, Margaretha sein hausfrau und ir baiden geeriben bleiben sch. den obgeschriben juden 10½ fl auri ze betzalen an schaden auf Martini schiristkuntigen (1440 november 11). Und dafür stet den juden des Hanns Stifter haus gelegen auf der Nonnenpewnt⁶⁾ und ain weingarten im Schawken.⁷⁾ Und was den juden an den phanden abgieng, das sullen si haben auf allen andern irem guete. Es sol auch noch dem benanten tag teglicher schaden darauf geen. Acta sunt hec feria sexta proxima post trinitatis anno etc. XL^{mo} (1440 május 27).

70. Item Jacob Tzerrengast bleibt sch. mitsambt sein erben den obgeschriben juden 6 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Mertteinstag schirigstkuntigen (1441 november 11). Dafür steet den juden desselben Jacoben Tzerrengasts haus gelegen auf der Nonnenpewnt.⁸⁾ Und was den juden daran abgieng, das sullen die juden haben auf allen andern guete des benanten Jacoben Czerrengasts und seiner geeriben, das si allenthalben haben, darinne nichts ausgenommen ungeverlich. Acta sunt hec feria tertia proxima ante festum beati Valentini anni XL^{primi} (1441 február 7).

⁵⁾ Sz. *Heyligprun Tzlobat Gaysweg (et Sattler)* 24/4d: (1439—) Hanns Hueter kramer und Anna sein hausfrau — und bleibt (sic) sch. dem Gadl juden auf den weingarten 8 fl auri 44 ð reg. III^{lo}.

⁶⁾ H. *Nonnenpewnt* 24a: (E. i. a r. k.) Hanns Stifter — und bleibt sch. dem GádI juden 10½ fl auri reg. III.

⁷⁾ Sz. *in Sachsen und Schawkan* 25/2d: (1439—) Hanns Stifter — und bleibt sch. dem Gadl juden 10½ fl auri reg. III.

⁸⁾ H. *Nonnenpewnt* 23c: (E. i. a reg. k.) Jacob Tzerrengast — vermerkt, daz der J. Tz. bleibt sch. dem Gadl juden auf das haus 6 fl auri reg. III.

71b. Item mer bleibt der Jacob Tzerrengast sch. dem benanten juden 7 fl auri ze betzalen auf Martini nachst-kunftigen (1441 november 11). Dafür steet den juden ze phannde ain weingarten in Dünnen reg. XXIX.⁹⁾ Acta sunt hec an phintztag noch oculi anno etc. XLprimo (1441 március 23).

74. Item Jorg Sneydenwint und sein erben tenentur dem Gáden jud 2 gulden in gold und 3 B δ Wiener an schaden zu bezzalen zu der heiligen drei kunige tag schirist-kunftig uber ain gancz jar (1443 január 6). Dafur stet den juden der weingarten gelegen im Wolfleinsgrunt und Scheiben neben dez Niclas Vnger weingarten.¹⁰⁾ Stet es lenger, so get furbas auf den gulden 4 Wiener δ der swarczen munss alle wochen ze gesuch. Acta sunt hec feria secunda proxima nach Katherine anno etc. XLprimo (1441 november 27).

Pozsonyvárosi lev., Sb. Zsidóreg. 9a. (az összes regesták). Az e hitelező számára tervbevett további három lap, 9b, 10a és 10c üresen maradt.

E hitelező nem regestált követelése zálogbavetés útján való biztosítását egy ház birtoklapján jegyezték fel.¹¹⁾

⁹⁾ *Sz. Smidel Vngerl Volredel Dyenvil (et Dünnen) 29/2d:* (1439—) Jacob Tzerrengast — Item tenetur dem Gadl juden 7 fl auri reg. IIII^{to}.

¹⁰⁾ *Sz. Wolfleinsgrunt und Scheiben 23/1c:* Jorg Sneydewint — und bleibt sch. dem Gerl jud dez Salman sun von der Eysnen Stat reg. IIII.

¹¹⁾ *H. Nonnenpewnt 18c:* Item Grosz Peter — ... hat das haus kauft von dem Hanns Stifter und bleibt darauf sch. dem Niclas von Teben ze betzalen auf Martini schirigstkünftigen [4] 3 fl auri. Acta sunt hec in dñe Katherine virginis anni etc XXXLXI (1439 november 25). — Item tenetur dem Gadel juden 3½ fl auri reg. IIII^{to}. — Az eladó — a következő évben maga is adósa Gadl zsidónak (65. sz. reg.) — a vevő vételárhátralékát (4+3½ fl auri összeget) a maga hitelezőinek, N. v. T.-nek és Gadl zsidónak, utaltatta át. A vevő, úgy látszik, rövid időn belül fizette ki a zsidót, úgy, hogy a tartozás regestálása elmaradt, noha a birtoklap feljegyzésében utaltak a regisrumra, a keresztény hitelezőt pedig 2 részletben elégitette ki (először fizetett 1 forintot, amikor is a 4-es számot 3-ra javították ki a feljegyzésben).

3.

Pozsony 1436 május 25—1445 november 29. Budai (azaz Budáról származó) Jakab zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

Jacob jud von Ofen I.

4. Item Paul Stör bleibt sch. mitsambt seiner hausfrauen Agnes demselben juden 6 fl auri an schaden ze betzalen auf den nachstkünftigen sand Michelstag und drey wochen darnach (1436 október 20). Dafür steet ir haus gelegen in der stat ainhalb zenachst des Wentzlab Pernhertleins haus und anderhalb zenachst des Augustin Pawl hause, alsdann das daselbs bey dem hause im grunt-puche begriffen ist.¹⁾ Acta sunt hec in die Vrbani anno domini millesimo quadringentesimo XXXVI° (1436 május 25).

7. Item Jêne Furman und Katherina sein hausfrau bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen 12 B Wiener ð an schaden ze betzalen auf mittefasten schirigstkünftige (1437 március 6). Dafür setz sie im ze phande ir haus gelegen auf Schondarffergassen tzwischen des Pruker und des Nurinberger heusern.²⁾ Acta sunt hec am freitage vor trium regum anni XXXVII (1437 január 4).

12. Item Hanns Halbs Örl schuster und Elspet sein hausfrau bleiben sch. demselben juden und seinen eriben 20 B Wiener an schaden ze betzalen auf den nachstkünftigen sand Mertteinstag (1437 november 11). Dafür steet ir weingarten gelegen in Kuttnern ainhalb zenachst des Nicolaus Wolf weingarten, anderhalb zenachst des

¹⁾ H. in der stat des ersten tails 128a: (1439—) Paul Stör — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 6 fl auri auf teglichen schaden. Dafür steet das haus ab anno XXXVIII°.

²⁾ A szomszédok megjelölése alapján megállapítható ház (Schondorffergassen 52a) birtoklapján sem az adós, sem a zálogbavetés feljegyezve nincs, 1439. évben a ház már más egyén tulajdona.

Hainreich Stifter³⁾ weingarten, mitsambt den fruchten.⁴⁾ Und was im daran abgieng, das sol er fürbaser haben auf allen unseren guettern. Acta sunt hec feria sexta proxima post festum penthecostes domini anno eiusdem millesimo CCCC^{mo} XXXVII° (1437 május 24).

13. Item Cristan Feiertag mitburger ze Prespurg bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 10 B Wiener ð an schaden ze betzalen auf den nachstkünftigen sand Michelstag (1437 szeptember 29). Dafür setzt er im sein weingarten gelegen im Purkstall tzwischen des Werl Fullenwolfs und des Hanns Henner wein(gärten);⁵⁾ und ob er den juden tzalet 14 tag noch sand Michelstag, das sol demselben Cristan Feiertag dennoch kain schaden bringen. Acta sunt hec dominica proxima ante festum corporis Xpi anno XXXVII (1437 május 26).

25. Item Thoman Piber und Kathrei sein hausfrau bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen 4 fl auri an schaden ze betzalen auf Michaelis anni XXXVIII (1438 szeptember 29), item ½ ₰ ð auf teglichen schaden. Actum am mantag vor Georgij anni XXXVIII (1438 április 21). Und für das alles steet ir weingarten gelegen im Dienviel mitsambt den fruchten;⁶⁾ und was im daran abgieng, das sol er haben und bekommen auf aller irer hab und guettern.

30. Item Jacob Hêckl bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 12½ fl auri an schaden ze betzalen auf Michahelis nachstkünftigen (1438 szeptember 29). Dafür steet sein weingarten gelegen im Hiersman mitsambt den fruchten.⁷⁾

³⁾ Stifter után valamivel később beiktatva: „tochter“.

⁴⁾ Sz. Kottner und Würslegel 76/2c: (1439—) Hanns Halbsorl — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. I.

⁵⁾ Sz. Kappher (a Purgstal dülö mellett) 17/1e: (1439—) Cristan Feyertag zálogbavetés feljegyzése nélkül.

⁶⁾ Sz. Smidel Ungerl Volredel Dienvil 29/10a-b: Taman Piber csak 1444. évben tulajdonosnak bejegyezve, zálogbavetés elmaradt.

⁷⁾ Sem tulajdonos, sem zálogbavetés feljegyezve nincs. V. ö. még az 51. sz. reg. jegyzetét (128. old.).

Und ob im daran ichts abgieng hauptguts oder gesuch, dafür ist purgl und vorstand die Larentz Loyschlin. Actum am mantag noch Georgij XXXVIII (1438 április 28).

38. Item Steffel Essel von Seldendarf bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 4 fl auri anni XXXV^{ti} (1435. —), item und 2 Ű 8 anni XXXVIII (1438. —); und fur das alles stet sein weingarten gelegen im Hanischgrunt tzwischen des Hanns Hader und des Jorg Tralathscz weingarten mitsambt den fruchten⁸⁾ (1438 ulán).

46. Item Larencz Nûczel tenetur dem Jacob juden von Offen 15 fl auri auff teglichen schaden. Dofur stet im cze pfannt sein halbe müll in der Weydricz unbegriffen, was der Gångl mautner darauff verpaut hatt.⁹⁾ Auch darczû stennd im die frucht auf seinem (weingarten) Twnawleytn¹⁰⁾ und auch auf seinem weingarten Sâcz genant.¹¹⁾ Acta sunt hec anno etc. XXXVIII° in die sancte Margarethe (1439 július 13).

47. Item Hainreich Kursner und sein erben bleiben sch. dem Jacob juden und sein eriben 6 fl auri ze belzalen 14 tag noch ostern an schaden (1440 április 10). Darnach sol auf ieden gulden alle wochen ze gesuch geen 3 Wiener 8. Dafür steet sein haus utsupra.^{12a)} Acta sunt hec

⁸⁾ Sz. *Hamischgrunt* 39/2d: (1439—) Steffl Essel — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. I. — Sem a tulajdonos neve, sem a zálogbavetés nincs törölve. Kétségtelenül elhagyás esetével átlunk szemben.

⁹⁾ Százasmalom *Weydriczmul* 172a: (1439—) Larentz Nutzel et Gengel mawter — Item Larentz Nutzel tenetur dem Jacob juden von Offen reg. I.

¹⁰⁾ Sz. *Ober Tunawleiten* 15/1c: (1439—) Larentz Nutzel — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. Io.

¹¹⁾ Sz. *Tuenawsatz Hünerpuhl* 2/5a: (1439—) Larentz Nûczl. — Zálogbavetés nincs feljegyezve.

^{12a)} H. in der *stat des ersten tails* 127c: (1439—) Hainreich Kursner — Item und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen auf das haus reg. I. — Ezt a zálogbavetést megelőzi a 44. sz. reg. alapján

anno domini M^o CCCC^o XXXIX° des nachsten mittichs noch Francisci confessoris (1439 október 7).

51. Item Jacob Herib und sein eriben bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen und sein geeriben 10 fl auri ze betzalen auf izwen sand Merttenstag nacheinander künftige (1440 és 1441 november 11), auf ieglichen tag 5 fl auri. Acta sunt hec des nachsten mittichs noch Martini anni etc XXXIXⁱ (1439 november 12). Dafür steet sein haus gelegen auf der Gaisgassen utsupra. ¹²)

59. Item Ludweig Kunixfelder und (Lienhart Horndl) ^{12c)} bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen und seinen geeriben 350 fl auri an schaden ze betzalen auf weinachten schirist-künftige (1440 december 25). Dafür steent ze phannde den juden die künftigen fruchte die gevallen werdent im Trewffenkess, Tyemir, Hawbner, Goldfuess und Wein-tegeln.¹³⁾ Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XL^{mo} dominica proxima ante festum beati Georgij martiris (1440 április 17).

67. Item Hanns Halbsörl und Elspet sein hausfrau und ir paider geeriben tenentur dem Jacob juden von Offen

Isserl von Budweis hitelező javára feljegyzett zálogbavetés, amely még törletlen a második zálogbavetés idejében. Ezért a második feljegyzés kötőszava.

^{12b)} *H. Gaisgassen 3c:* (A szerkesztés idejében Larentz Loyschlin, — azután egy időben a regista keltével:) Jacob Herib. — Das haus hat er kauft von der Larentz Loyschlin umb 10 fl auri registro I. — Ez egyike a legérdekesebb feljegyzéseknek, amely talán összefügg Loyschl Lörincnének a 30. sz. registában említett kezességével.

^{12c)} A zárjelbe tett név helye az eredetiben üresen hagyva. A nevet a birtoklapok egyöntetű tulajdonosrovatai alapján interpoláltam. Horndl és Kunigsfelder nagykereskedelmi társaság beltágjai voltak.

¹³⁾ Egyformán minő az öt szőlő birtoklapján, még pedig Tyemir 12/2d, Ober Tunauleiten (Haubner) 15/6a, Steffendlein und Elötzer 67/3d (szomszédja a 68. sz. Goldfues dülőnek), Aussere Weintegel 95/3a és Judel Treuffenkäs Jud 108/3a: (1439—) Leonhart Horndl et Ludweig Kunigsfelder — Item die künftigen fruchte des weingarten steent dem Jacob juden von Ofen umb 350 fl auri reg. I.

18 fl auri czu bezzallen auff Martini nāgstkūnftig an schaden (1440? november 11). Daffūr stet im sein weingarten im Pölln¹⁴⁾ mit fruchten mit all und auch sein weingarten im Kunter¹⁵⁾ czusambt dem weingarten in Pölln auch mit fruchten mitsambt; und mer bleibt er schuldig dem egenanten juden 24 ₰ 8 Wyenner auff tegleichen schaden (1441 elött).

71a. Item¹⁶⁾ (Larenz Nūczel) bleibt sch. ab(er) dem genanten Jacob juden 4 fl auri auff teglichen schaden in die sancti Johannis baptiste anni quadragesimiprimi (1441 június 24).

77. Item Swarcz Hanns und Margareta uxor bleiben sch. dem Jacob juden von Ouen 43 fl auri an schaden auf dy nachstchunftigen weinachten anni XLII (1442 december 25), darnach auf leglichen schaden. Dafur stet sein weingarten ze phannt genant der Stamphaer auf der stat gepiet gelegen,¹⁷⁾ und mer stet den juden ze phannt ain weingarten genant im Vesten auch auf der stat gepiet;¹⁸⁾ bayd weingarten sten den juden mit fruchten mit all. Acta sunt hec feria secunda ante festum pentecostes anni XLII (1442 május 14).

83. Item Swarcz Hanns bleibt mer sch. dem Jacob juden von Ouen 4 fl auri, dafur sol er ein halbe Ramfart begen, dafur er im seinen weingarten setzt ze phannt in

¹⁴⁾ Birtoklapfeljegyzések hiányoznak.

¹⁵⁾ Ide is vonatkoznak a 12. számú regesta feljegyzései.

¹⁶⁾ Hozzáfűzés a 46. sz. regestához, amelynek zálogbavetései erre a tartozásra is érvényesek.

¹⁷⁾ Sz. Oberwurtzenpach Stampher Tzchentner 106/4a: (1439—) Swartz Hanns — und bleibt sch. dem Jacob juden [43 fl auri] reg. I. — Az összeg előbb törölve, mint a zálogbavetés feljegyzése, amelyet később a 83. sz. reg. összegével toldottak meg. Vagyis: az adós előbb törlesztette a 77. sz. reg. összegét, mint a 83. sz.-ét.

¹⁸⁾ Ott (32. sz. dűlő) nincs feljegyzés.

Stamphaern.¹⁹⁾ Und wann er dy ausricht, so ist im der weingarten wider ledig. Actum feria secunda post Laurentj anno etc. XLII° (1442 augusztus 13).

85. Item Michel Feyertag schuster und Dorothea sein hausfrau bleiben sch. dem Jacob juden von Ouen und seinen erben 100 fl auri, die er im bezalt solt haben auf dy nachstvergangnen pfingsten anni XLII (1442 május 20), und sider her sten sy auf teglichen schaden. Dafur setzt er im ze phannt von erst sein weingarten gelegen im Gespott auf der stat gepiet zunachst ains phrundtweingarten Gotsleichnamb pruederschaft ab ain tail und am andern tail zenachst der Katerina dez Potendorfer (hausfrau) weingarten,²⁰⁾ mer setzt er den juden ze phannt sein haus gelegen inner der stat ainthalben zenachst dez Smerber hausung und anderthalb zenachst dez Heinrich Lukner hausung.²¹⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller anderer irer hab. Acta sunt hec an montag nach sand Michelstag anno etc. XLII° (1442 október 1).

¹⁹⁾ V. ö. a 77. sz. reg. jegyzetét. — A „Romfart“ (azaz Rómába való zarándoklás) ügyét a következő feljegyzések magyarázzák: A *Smidel etc.* nevű 29. sz. dülöben elterülő, 29/6c. lapszámú és *Schill* nevű szőlő birtoklapjában olvassuk: (1439—) Cristan Fridolt — und sol davon ausrichten ain halbe romfart. — Und bleibt sch. dem Jekel juden von Ofen 10 fl auri ze bezaln auf tzwei vaschang anno XXXVIII. — Und die halb ramfart hat ausgericht Jacob jud von Ofen, dez hat sich underwunden der Swarcz Hanns. Actum feria secunda post Laurentj anno etc. XLII° (a reg. kelte), und seczt dafur sein weingarten genant Stamphaer reg. CVI.

²⁰⁾ *Sz. in Jorigergrund Koltseer Gerspötte 38/2d*: (1439—) Michel Feiertag schuster — und bleibt sch. dem Jacob juden 100 fl auri reg. Io. — Ezt az ingatlant adós könytelen volt 1446. év előtt budai Jakab nejének (özvegyének) átengedni, aki a szőlőt 1446 július 11-én Gocz Arnóltnak és nejének adta el (240. sz. reg.). Előzetesen a zsidóasszony a szőlő tulajdonába iktatva lett: *Jacob judin von Ofenn*.

²¹⁾ *H. in der stat des andern Tails 146b*: (1439—) Michel Feiertag schuster — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ouen 100 fl auri reg. Io. — Adós ezen felül még a kórháznak (spital sand Lasla) is tartozott 60 aranyforinttal és 10 ₰ Ő-ral 1439. év óta. A ház még előbb cserélt gazdát, mint a szőlő: 1445 február 28-án (dominica oculi anno XLVto).

113. Item Hensel Abmesser und Dorothea uxor mit-samdt irn erben bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen und seinen erben 12 B ð an schaden zu bezalen auf pfingsten nachstkomund (1444 május 31). Stet es aver lenger, so get furbaß alle wochen auf yeden pfund phennige 4 ð Wyenner zu gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen wir in ze phannndt unser haus gelegen auf der Nonnenpeunt mit aller zugehorung,²²⁾ ausgenomen den dienst der den nunnen darauf stet,²³⁾ gelegen zenachst dez Niclas Gewdner haus. Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Thome apostoli anno etc. XLIII° (1443 december 16).

133. Item Wolfgang Ortel und Elspet sein hausfrau bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen und seinen erben 9 gulden und 5 B ð Wyenner, daruber sy ainen weingarten haben von den juden chauft, der her ist chomen von der Wohnerin wegen,²⁴⁾ und sol dem juden dyselben geltschuld zalen an gesuch halb auf weinachten nachstchomenden (1444 december 25) und halb auf dy weinachten darnach uber ain gancz jar (1445 december 25). Wer aver daz sy mit der zalungen den juden verczugen, so get nach yedem benanten tag auf yeglich vorgeschribnen tail geltschuld teglich gesuch, daz dy juden sollen haben auf den benanten weingarten. Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor oculi in der vasten anno domini etc. XLIII° (1444 március 9).

²²⁾ *H. Nonnenpewnt 19c*: (1439—) Hennsel Abmesser — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. Io.

²³⁾ A ház örökbére: dient 60 ð und 1 hun auf weinachten den nunnen.

²⁴⁾ *Sz. Untere Hohenay 113/9c*: (E. i. a. r. k.) Wolfgang Ortel Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Jacob jud von Ofen reg. I. — A szőlő telekkönyvi tulajdonosa 1439—1444 Peter von Wohen volt, aki feleségével együtt 1440 április 15-ikén 12 aranyforint tartozást ismert el Lewbman zsidóval szemben (reg. 58). Az asszony az a Wohnerin, akitől a szőlő származott.

150. Item Gengel Varuneben und sein erben bleiben sch. dem benanten Jakel juden und sein erben 6 fl auri zu bezaln an gesuch auf sand Kolmanstag nachstkomund (1444 október 13). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schedenn. Fur haubtguet und schaden seczen sy dem juden ze phannt irn weingarten in Olerin gelegen ze nachst dez Michel Zephel weingarten.²⁵⁾ Und was an dem phannt abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag Viti anno etc. XLIIII^{to} (1444 június 15).

151. Item Leonhart Freysleben sneyder und Anna sein hausfrau und ir bayder erben bleiben sch. dem Jacob juden von Ouen und seinen erben 13 fl auri und 3 ß ð Wyenner zu bezaln an schaden auf sand Johannstag sunebennd (1444 június 24). Stet es aber lenger, so get furbas auf yeden guldein 4 ð Wyenner alle wochen zu gesuech. Fur haubtguet und gesuech setzen sy den juden zu phannt ir haus gelegen in dem Newen gesslein zenachst dez Peter Jungetel hausung.²⁶⁾ Und was an dem phannt abget, daz haben dy judenn auf aller ander irer hab. Actum an montag sand Veitztag anno etc. XLIIII^{to} (1444 június 15).

170. Item Hanns Zwiualer und Margaret sein hausfrau mitsambl irn erben bleiben sch. dem benanten Jacob juden von Ouen und seinen erben 20 fl auri in golt zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas auf yeden guldein 4 ð Wyenner alle wochen ze gesuech. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden zu phannt von erst ir haus auf der Nonnenpont gelegen zenachst dez Jacob Osterreicher hausung;²⁷⁾ darnach seczen sy den juden ze

²⁵⁾ Sz. in *Amölern Ortolff Olerin 102/5b*: (1439—) Gengl Varuneben — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. Io.

²⁶⁾ H. in *der stat des ersten tails 142a*: (1443—) Leonhart Freysleben Anna uxor — und bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen 13 fl 3 ß reg. Io. *Közzétőve Zeitschr. Sav. Stift. i. m. XXXIX.* 79.

²⁷⁾ H. *Nonnenpewnt 21c*: (E. i. a r. k.) Hans Zwiualer Margareta uxor — und bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen reg. Io.

phant irn weingarten im Sterlfgrunt zenachst dem Laurenz Vogler²⁸⁾ [und mer irn weingarten in Elwein gelegen, zenachst dez Kress Vllein gelegen].²⁹⁾ Und was an denn phanden abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Und dy weingarten haben sy dem juden gesaczt mitsambt den fruchten. Actum an montag nach sand Niclas-tag anno etc. XLIIII^{to} (1444 december 7).

Und³⁰⁾ den weingarten hat der Muschel jud aufgeben dem Zwiualler (kb. 1445).

Item³¹⁾ dy phant alle hat dy frau, dez Hanns Zwiualer hausfrau, dem juden alle gancz aufgesagt. Actum an montag vor Martini anno etc. XLVI^{to} (1446 november 7).

171. Item Thoman Piber und sein erben bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen 4 fl auri an schaden zu bezalen auf Michaelis anni XLV^{to} (1445 szeptember 29). Und dafur seczen sy dem juden ze phant ir zwaytail weingarten mitsambt den fruchten inn Dienuil,³²⁾ und mer seczt er inn [sein weingarten mitsambt den fruchten] dy frucht seins weingarten in der Hoheney,³³⁾ und uber daz seczt er im mer ze phant sein haus im Pekengessel auf der Hohenstrass zenachst dez Salomon hausung.³⁴⁾ Und was an den phanden abget, daz sollen dy juden bechomen auf aller andrer irer hab. Actum an montag vor Thome anno XLIIII^{to} (1444 december 14).

^{28—29)} Sz. *Sterifgrunt* 8/10d és *Elwein* 72/3d: (1439 és 1440) Hanns Tzwifaler — und bleibt sch.... (mint elöbb).

³⁰⁾ Egykorú hozzáfűzés, amellyel egy időben külön törölték az Elwein dülöbéli szőlő zálogbavetésére vonatkozó mondatot (szögletes zárójelek közt).

³¹⁾ Egykorú (második) hozzáfűzés.

³²⁾ Sz. *Smidel* ... *Dyenvil* 29/10a, 10b: (1444—) Taman Piber. — Zálogbavetés nincs feljegyezve.

³³⁾ Sz. *Untere Hohenay* 113/13a: (1443—) Taman Piber. — Zálogbavetés nincs feljegyezve.

³⁴⁾ *H. Hochstrass* 39a: (E. i. a r. k.) Thoman Piber Katerina uxor — und bleiben schuldig dem Jacob juden von Ofen reg. 1o.

Item³⁵⁾ und Andre Nurenberger hat sich veyangen dem Jacob juden zu bezalen an der obgeschriben geltschuld 12 B ð auf dy pfingsten an schaden (?1446 június 5). Also vil get dem Thoman Piber ab an seiner geltschuld; und wan dy 12 B ð bezalt seyn, so wirt daz haus ledig von der phanntnuss (kb. 1445—1446).

176. Item Wolfgang Ortel und Elizabeth uxor bleiben mitsamlt irn erben sch. dem benanten Jacob juden und seinen erben sch. (sic) 4 guldein und 5 B ð Wyenner der swarczen munss von ains weingartens wegen, der herchombt von der Wochnerin, dy er im an schaden und an gesuch sol zaln auf dy weinachten nachstchunftigen (1445 december 25). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Und payde haubtguet und gesuch sollen dy juden haben auf dem benanten weingarten in der Vndern Hohe-ney gelegen.³⁶⁾ Und was an dem phannnd abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag der chindlein tag anno etc. XLIII¹⁰ (1444 december 28).

183. Item Hanns Tunhafen Margareta uxor und ir baiden erben bleiben sch. dem benanten Jacob juden von Ofen und seinen erben 12 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Jorgentag nachstchomund (1445 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur haubt(gut) und gesuch seczen sy den juden ze phant [ir haus, gelegen auf der Hochstrass zenachst dez Jacob Sauluegel hausung.³⁷⁾ und mer seczen sy den juden ze phannt]

³⁵⁾ Egykorú hozzáfűzés. Andre Nurnberger Cristein uxor házaspár kevéssé 1445. év után váltja fel a tulajdonosi rovatban a Piber házaspárt.

³⁶⁾ Feljegyzések a 133. sz. regestáéival azonosak.

³⁷⁾ H. Hochstrass 29b: (E. i. a r. k.?) Hanns Tunhafen Margareta uxor — und bleiben sch. dem Jacob juden von Ofen reg. suo. — Ez a zálogbavetés (a szögletes zárójelek közötti szavak tanúsága szerint) korábban szűnt meg, mint a szözlőé. A 202. sz. regesta már csak a szözlőt említi (az ott újonnan zálogbavetett másik szözlővel: „Payde phant die weingarten“).

irn weingarten gelegen in Ausseren Weintegeln,³⁸⁾ ausgenommen dy nütz. Und was an den phanden abget, das haben (dy) juden auf aller ander irer hab. Actum an montag conversionis sancti Pauli anno etc. XLV^{to} (1445 január 25).

193. Item Margaretha des Hager satler hausfrau und ir selbs erben bleiben sch. dem benanten Jacob juden von Ofen und seinen erben 29 fl auri Hungrischen zu bezaln auf die nachstkünftigen sunebenten an schaden (1445 június 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden zu phannt ir haus gelegen in der stat Prespurg gegen dem Vischertor zenachst dez Niclas von Papa hausung;³⁹⁾ und was den juden an dem phannndt 'abget, das haben sy auf ander irer hab. Actum am erchtag nach letare in der vasten anno etc. XLquinto (1445 március 9).

202. Item Hanns Dunhafen mitsamdt sein erben bleiben sch. mer dem benanten Jacob juden von Ofen 4½ fl auri an schaden zu bezaln auf Kolmani (1445 október 13) zusamdt den 12 fl, darumb der Hanns Tunhafen stet vor dem juden verschriben. Und darumb fur dy summ alle, die da pringen wirt 16½ fl auri, seczt er im mer ze phannt zu den phanden dy vor dem Jacob juden von Ofen verschriben sind, sein weingarten inn Grillenpuhel zenachst dem Reich Thoman.⁴⁰⁾ Payde phant die weingarten sten den juden mit frucht und grundt. Actum an montag vor pentecostes anno etc. XLquinto (1445 május 10).

³⁸⁾ Sz. In den Aussern Weintegeln 95/2b: (E. i. a r. k.) Hanns Tunhafen Margareta uxor — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. Io.

³⁹⁾ H. in der stat des andern tails 148d: (1439—) Hager satler — und bleibt sch. dem Jacob von Ofen reg. Io. — A ház előbb (1444) zálogba lett vetve Aserl zsidónak 17 aranyforint tartozás biztosításául.

⁴⁰⁾ Sz. Grillenpuhel 3/3a: (kb. 1440—) Hanns Dunhafen. — A zálogbavetés nincs feljegyezve. — A másik szöllőre nézve v. ö. a 183. sz. reg. jegyzetét.

212. Item Margaretha dez Hager satler seligen hausfrau und ir selbs erben bleiben sch. dem benannten Jacob juden von Ofen und seinen erben 38 fl auri Hungrischer auf tegleichen schaden, und get alle wochen auf yeden gulden 3 ð zu gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen in der stat Prespurg zenachst dem Niclas von Papa⁴¹⁾ und [mer seczen sy dem juden ze phant irn weingarten in Kunther gelegen mit allen nuzen],⁴²⁾ Actum an montag vor Andree anno XLV^{to} (1445 november 29).

217. Item Paul Stör und sein hausfrau bleiben sch. mitsambt irn erben dem Jacob jud von Ofen und seinen erben 10 fl auri zu bezaln auf tegleichen schaden von datum dez inschreibens. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze rechtem furphannt ir haus in der stat gelegen zenachst des Pernhertel maÿerhof,⁴³⁾ und mer seczen sy den juden ze phant ir mul in der Weydricz.⁴⁴⁾ Actum an montag vor dem heyligen weinachtag anno etc. XLV^{to} (1445 december 20).

Pozsonyvár. levt., Sb. Zsidóreg. 2a. (4., 7., 12., 13., 38., 47. és 51. sz. reg.), 2b (25., 30., 46., 59., 67., 71a., 77., 83. és 85. sz. reg.), 3a (113., 133., 150., 151., 170. és 171. sz. reg.) és 3b (176., 183., 193., 202., 212. és 217. sz. reg.). Regestalapjához még a 4a. lap is tartozik, amelyen rokonnainak és más hitelezőknek regestái találhatók. Ilyen regestákat az előző lapokban is jegyeztek fel: a 2a. lapon *Jacob Kolman és Todres* zsidókat (1470:425. sz. reg.), a 3a. lapon *budai Jakab és Lewbman* zsidókat (1443:101. sz. reg.), s a 3b. lapon *budai Jakab és veje Muschel*

⁴¹⁾ V. ö. a 193. sz. reg. jegyzetét.

⁴²⁾ *Sz. Kottner und Würslegel 76/2c:* (kb. 1445—) Mainhart Hager (a zálogbavetéssel egy időben) — und bleibt sch. dem Jacob von Ofen reg. I. — A szálló előbbi tulajdonosa Halbsörl cipész volt, aki szintén adósa volt budai Jakabnak (v. ö. a 12. és 67. sz. regestákat). — A szálló zálogbavetését korábban törölték, mint az egész regestát.

⁴³⁾ *H. in der stat des ersten tails 128a:* (1439—) Paul Stör — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 10 fl auri reg. I^o. — Az előző zálogbavetést lsd. a 4. sz. regestánál.

⁴⁴⁾ *Szárazmalom Weydriczmul 172b:* (1439—) Paul Stör — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen reg. I^o.

zsídókat (1445:191. sz. reg.) és *budai Jakab* nejét (1446:240. és 246. sz. regesták) megillető követelésekről. A 4a. lapon szereplő rokonok: *budai Jakab* neje (vagyis özvegye 1447:266. sz. reg.), *b. J.* örökösei (1453:351. sz. reg.), veje *Jakab, Maisterl* fia, bécsújhelyi zsidó (1453:364., 368., 1461:413., 1464:417., 1466:421. és 1468:424. sz. reg.) és fia *Jakab* (1457:397. és 1458:401. sz. reg.). Rökonságot nem állapíthatunk meg *soproni Henndlein* (1458:404., 1459:408. és 1464:416. sz. reg.) és *Vischlein* zsidóknál (1465:418. sz. reg.). Fivérnek, *József*nek külön regestalapot (II) adtak a *zsídóreg.*-ban.

Budai Jakabnak regestált követelésein kívül még egyéb zálogjogilag biztosított követelését jegyezték fel különböző birtoklapokra⁴⁵⁾. Ezenkívül a telekkönyv szerkesztése idejében tulajdonosa volt egy Kecse-utcai üres (elhagyott, pusztá) teleknek, amelyet még 1440. év előtt adott el kereszténynek.⁴⁶⁾

⁴⁵⁾ V. ö. fent a 19. sz. jegyzetben közölt feljegyzést; azonkívül: *H. in der stat des ersten tails 120a:* (1439—) Item Hanns Schuesterin und ir kind — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 21 fl Wiener D., und sol der Jacob jud von ir in der tzalung nemen für 7 fl weiss gelt, ze betzalen auf epyphyanie an schaden. Und was die gantz sum lenger ansteet, so sol täglicher schaden darauf geen. Und was dem egenanten juden an dem hause abgieng, dafür ist der vorgeanten frauen vater der Gengel Schuster sein purgl. Acta sunt hec in die Jacobi apli anno etc. XXXVIII° (1438 július 25). — *H. Wedricz 110d:* (1439—) Item Vlreich Krembsen — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 21 fl auri an schaden auf 2 tēge, auf Laurentij 10½ fl auri und auf Egidij 10½ fl auri ze betzalen. Und ob er das gelt auf die egenanten tege nicht betzalet, so sol furbas teglicher schaden darauf geen. Und dafür steet sein weingarten gelegen in Rosengreben mitsambt dem hause. Acta sunt hec am freitag vor Martini anno etc. XXXVIII° (1438 november 7). Hozzá tartozik *Sz. in Rosengreben 46j5d:* (1439—) Item Vlreich Krembsen und Elizabeth sein hausfrau — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen 21 fl auri auf tzen tag. Dafür steet der weingarten mitsambt seinem haus als vorgeschriben stet. — *H. in der stat des ersten tails 142a:* (1441—1443) Hanns von Haidenhaim — vermerkt, daz Hanns Haidenhaim tenetur dem Jacob juden von Ofen 27 fl auri registro (1). Item tenetur 27 fl auri dem Jacob juden. — Ezt az 54 aranyforint összegű követelést kévéssel utóbb átveszi idős Isserl. Közzétéve *Zeitschr. Sav. Stift. i. m. XXXIX. 79.* — *Sz. im Hamischgrunt 39/2d:* (1439—) Griess Hēndl — und bleibt sch. dem Jēkl juden von Ofen 7 fl auri. — *Sz. Ortweingarten Froschgrunt 86/2d:* (1439—) Eysenin Nickl — und bleibt sch. dem Jacob juden gen (sic) Ofen 2 fl auri.

⁴⁶⁾ *H. Gaisgassen 1d:* (1439—1439) Item nin ōde des Jeckl juden

4.

Pozsony 1436 július 5—1443 december 3. Győrszentmártonból származó idős Isserl (pozsonyi) zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidó registрумában feljegyzett követelései.

Alt Isserl jud von Sand Merttenperg und sein eriben III.

5. Item Jorg Smökl burger ze Prespurg und Anna sein hausfrau bleiben sch. unverschaidenlich dem Isserl juden von Sand Mertteinsperg und sein eriben an schaden ze bezalen 11 fl auri auf sand Michelstag nachstkünftigen (? 1436 szeptember 29). Dafür steet ym ir lediger freier weingarten gelegen unterrin Hawensperg zwischen des Peter Hewschuttler und des Swartz Pertleins weingertten.¹⁾ Darnach sol auf ieden gulden geen ze gesuche für den obgemelten tag 3 Wiener ð ze gesuche.

6. Item Peter Strobmår und Katrey sein hausfrau bleiben sch. unverschaidenlich den obgeschriben juden und seinen eriben 8½ fl auri ze bezalen auf den nachstkünftigen sand Mertteinstag an schaden (1436 november 11). Dafür stet yn ze phande ir weingarten gelegen in Kestenspåmen mitsamdt den fruchten.²⁾ Acta sunt hec feria quinta post festum Vdalrici confessoris anni XXXVI^{ti} (1436 július 5).

von Ofen — frei (szerkesztéskorbeli feljegyzések, azután még 1439. év körül:) (1439—) Hanns Pühler — das haus hat der Hanns Puhler kauft von dem Jeckl juden von Ofen umb 1 fl auri. und ob hinfür icht brief fürkamen, die sullen nicht schaden. (Ez az utolsó feljegyzés nines törölve.)

¹⁾ A szomszédok szerint (Schwartz Pertel 22/6d és Peter Hewschüttler 22/7b) a zálogba vetett szőlő azonos *Die langen Tayl hinter dem Haws (Hausperg)* 22/7a sz. birtoklapján nyilvántartottal. Telekkönyvi tulajdonosa 1439-ben, a birtoklap szerkesztése korában, azonban már Merit Knoll, a zálogbavetés feljegyzése pedig elmaradt.

²⁾ Birtoklapos feljegyzés nélkül.

15. Item Andre Tzäch und Kathrey sein hausfrau tenentur unverschaidenlich dem obgeschriben juden 7 fl auri auf tæglichen schaden. Dafür steet ym ze phannde ir haus gelegen auf Schondorffergassen³⁾ und ir weingarten gelegen auf der Strass.⁴⁾ Acta sunt hec feria quinta ante festum Egidiij anni XXXVIIⁱ (1437 augusztus 29).

17. Item Erhard Klinsler und Margaretha sein hausfrau bleiben unverschaidenlich sch. den obgeschriben juden 15 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Michelstag schiristkünftigen (1437 szeptember 29). Dafür steet ir tail weingarten gelegen in Kyenhartsgrêben tzwischen des Hainrich Smitzer und des Stephan Pair weingarten.⁵⁾ Und was yn daran abgieng, das sullen si haben auf uns und unsern guette. Es sol auch noch dem obgemelten tag auf ieglichen gulden alle wochen 3 Wiener d ze gesuch geen. Acta sunt hec feria quarta quatuortemporum ante festum beati Michaelis anni XXXVIIⁱ (1437 szeptember 18).

21. Item Nicklas Rüeppl und Katharina sein hausfrau und ir eriben bleiben unverschaidenlich sch. demselben Isserln von Mertenperg 8 fl auri auf teglichen schaden. Acta (sunt hec) in festo purificationis gloriose virginis Marie anno domini etc. XXXVIII° (1438 február 2).

Item mer bleiben si demselben juden und sein erben sch. 17 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Mertteins-tag schirigstkünftigen (1438 november 11). Und für das alles steet yn ze phannde ir weingarten gelegen im Wurzenpach⁶⁾ und ir haus gelegen auf der Nonnenpewnt.⁷⁾ Acta ut supra.

^{3—4)} *H. Schondorffergassen 53a és Sz. Dye Awsser Strass 40 6a:* (1439—) Andre (40/6a; Anderl) Tzach — und bleibt sch. dem alten Isserl juden 7 fl. auri reg. III.

⁵⁾ Birtoklapos feljegyzés nélkül.

⁶⁾ Birtoklapos feljegyzés nélkül.

⁷⁾ *H. Nonnenpewnt 26c:* (1439—) Niclas Rueppel — und bleibt sch. dem alten Isserl juden von Sand Mertteinsperg reg. III°.

Item⁸⁾ den weingarten hat im der jud gefreyt, und daz haus stet nu allain auf ain verhorn. Actum feria 2-a Barbare anno etc. XLprimo (1441 december 4).

29. Item [Mert Frawenkind mitburger ze Prespurg und Elizabeth sein hausfrau]⁹⁾ und ir baiden geeriben bleiben sch. dem vorgeschriben Isserl juden und seinen eriben 40 [Œ Wiener ō]^{b)} auf teglichen schaden. Dafür steet den juden ze phannde tzwen weingarten, der ainer gelegen ist im Wotzengrunt,¹⁰⁾ [der ander in Langentailen untter dem Hawse]¹¹⁾ mitsambt [iren]^{c)} jerlichen fruchten. Acta sunt hec anno domini millesimo quadringentesimo [tricesimo octavo]^{d)} in festo sancti Georgij martiris (1438 április 24). [Item dye früchte in unserm (weingarten) Judlein sullen auch der juden phand sein.]¹²⁾

⁸⁾ Egykorú hozzáfűzés. A szöllőt Rueppel még a telekkönyvi birtoklapok szerkesztésének ideje előtt adta el, úgy hogy neve nem szerepel a *Wurtzenpach* (104. és 106. számú) dűlők telkeinek birtoklapjain.

⁹⁾ Ebben a feljegyzésben a szögletes zárójelek közötti szavakat az egész szöveg végleges törlése előtt, a szöllőnek 1440 május 15-ikén (festo penthecostes) végbement tulajdonosváltozása alkalmával törölték ki és helyükbe a következő szavakat írták: a: Hanns Abusch und Hanns Hawer — b: fl auri — c: seyn — és d: quadragesimo. — Értelme e javításoknak, hogy a Wotzengrunt-dűlőbeli szöllő megvétele alkalmával a vevők átvették a szöllőt terhelő adósságnak nagy részét is (40 font bécsi dénárból, mely összeg egyenértékű 1438. évben 45 ⁵/₇ aranyforinttal, 40 aranyforintot). Ugyanakkor megszűnt a két másik szöllő zálogos kötelme is, amelynek tulajdonosa 1482, illetve 1453. évig maradt az eredeti adós Mert Frawenkind.

¹⁰⁾ Sz. *Wotzengrunt 20/8d*: (1439—) Mertt Frawenkind — Item [er] bleibt sch. dem alten Isserl juden von Sand Mertteinsperg 40 [Œ] reg. III. Az előző jegyzetben említett napon Hanns Abusch und Hanns Hawer nevei kerülnek a tulajdonos rovatába; ugyanakkor a zálogbavevés szövegében kerül az „er” szó helyébe „sy” és a Œ jele helyébe „fl”.

¹¹⁾ Sz. *Langentaille untter dem Hawse 22/1d*: (1439—) Mertt Frawenkind (1482. évig) — Item bleibt sch. dem alt Isserl juden von Sand Merttensperg 40 Œ Wiener ō reg. III. — A zálogbavevés törlésének időpontjára nézve lásd a 9. sz. jegyzetet.

¹²⁾ Sz. *in der Lacken und Krantzner (Judel) 107/2c*: (1439—)

31. Item Hanns Meixner peckh und Anna sein hausfrau und ir eriben tenentur unverschaidenlich den obgeschriben juden 26 fl auri auf teglichen schaden, auf ieglichen gulden alle wochen 5 Wiener helbling (zu gesuch). Dafür steet yn ze phanndt ir haus gelegen auf der Pfaffengassen¹³⁾ mitsambt ir Tunawmül.¹⁴⁾ Acta sunt hec feria quarta proxima post Laurencij anni XXXVIIIⁱ (1438 augusztus 13).

23. Item¹⁵⁾ mer bleiben si sch. den obgeschriben juden 6 Ű Wiener ð auf tēglichen schaden. Dafür steent auch die vorgemelten phannnd, und was yn daran abgieng, das sullen si haben auf yn und iren geeriben unverschaidenlich und auf allen iren guette und habe nichts ausgenommen. Acta sunt hec dominica judica anni XXXVIIIⁱ (1438 március 30).

36. Item Damunkusch Janusch Helena sein hausfrau und ir baider eriben tenentur unverschaidenlich demselben Isserl juden und seinen eriben 4 fl auri an schaden ze betzalen von den nachstkunfftigen weinachten uber ain jar (1439 december 25). Dafür steet denselben juden ze phannde ir haus gelegen auf Schondorffergassen.¹⁶⁾ Acta sunt hec dominica proxima ante festum nativitatis domini anni XXXVIIIⁱ (1438 december 21).

41. Item Edel Mathes Künigund sein hausfrau und ir baider geeriben tenentur unverschaidenlich dem benanten

Mertt Frawenkind (1453. évig). — A terms zálogbavevése nincs feljegyezve.

¹³⁾ *H. in der stat des ersten tails 125d:* (1439—) Hanns Meixner peckh — und bleibt sch. dem alten Isserl juden reg. III.

¹⁴⁾ A dunai vagyis hajómalmok telekkönyvezése csak 1440. év után történt, amiért is a követelés birtoklapon feljegyezve nincs.

¹⁵⁾ Az időrendi sorrendet a szövegezés miatt kellett megváltoztatni. A 13. sz. jegyzetben közölt zálogbavetési feljegyzés erre a reg.-ra is vonatkozik.

¹⁶⁾ *H. Schondorffergassen 48d:* (1439—) Damunkusch Janusch — und bleibt sch. dem alten Isserl juden auf das haus 4 fl auri reg. III.

Isserl juden und sein eriben 17 fl auri auf teglichen schaden, alle wochen von ieglichen gulden 3 Wiener ̊ ze gesuche. Item tenentur 4 fl auri ze betzalen auf das kunftige lesen an schaden (1439 október 1). Dafür stet den juden ze phannde ir haus gelegen auf der Sluttergassen¹⁷⁾ und ir weingarten gelegen in der Vnttern Poshail¹⁸⁾ mitsambl den fruchten. Es steent auch den juden ze phande die fruchte des heurigen jares, die gevallen werden in irem weingarten gelegen Vntter dem Hawse.¹⁹⁾ Die versaczung ist bescheen mit der erbern Caspar Venturs und herren Cunradten seins capplans guettem willen und wissen.²⁰⁾ Acta sunt hec dominica oculi anni XXXIXⁱ (1439 március 8).

53. Item Michel Eckkel Margaretha sein hausfrau und ir baider eriben tenentur unverschaidenlich demselben Isserln juden und seinen eriben 9½ fl auri an schaden ze betzalen auf sand Mertteinstag schiristkünftigen (1440 november 11). Dafür stet ir haus gelegen auf der Hochstras²¹⁾ und ir weingarten gelegen in den Rosengrêben.²²⁾ Acta sunt hec dominica proxima post Lucie anno domini etc XXXIX° (1439 december 20).

¹⁷ és ¹⁸⁾ *H. Sluttergassen 10d és Sz. Untere Poshail 55/6b:* (1439—) Edel Mathes — und bleibt sch. auf das haus (auf den weingarten) dem alten Isserln juden 17 fl auri, item 4 fl auri reg. III.

¹⁹⁾ *Sz. die Langentail unter dem Hause 22/2d:* (1439—) Edel Mathes — zálogfeljegyzés nélkül.

²⁰⁾ A 22/2d birtoklapon nyilvántartott ingatlan ugyanis a „Gocz-leichnamscapell“ (Űrtestecéh kápolnája a Hosszú utcában) javadalma részére 2 ̊ ̊ vételösszegű s ez összegben megváltható évi 2 ̊ ̊ szolgálatlaltal volt megterhelve. A javadalom kegyura (mint a javadalom alapítójának leszármazottja (v. ö. *Ortway*, Pozsony tört. II. 1. 32—33.) Ventur (Bonaventura) Gáspár volt, javadalmasa pedig Konrád „káplán“.

²¹⁾ *H. Hochstrass 31c:* (1439—) Michel Ekkel — Item Michel Ekkel und Margareth sein hausfrau tenentur unverschaidenlich dem alten Isserl juden 9 ½ fl auri reg. IIIo.

²²⁾ *Sz. in Rosengreben 46/2d:* (1439—) Michel Ekkl — Item M. E. und Margareth sein hausfrau tenentur dem alten Isserl juden 9 ½ fl auri auf den weingarten reg. III.

57. Item Peter Frankch vischer und sein geeriben tenentur den benanten juden 22 fl auri auf sand Larenczen-tag nachstkunfftigen (1440 augusztus 10) ze betzalen an schaden. Bescheech des nicht, so sol furbas all wochen auf ieglichen gulden 4 Wiener ð ze gesuch geen. Und dafür steet dem juden ze phannde des benanten Peter weingarten gelegen in Rechweingertten.²³⁾ Und was yn daran abgieng, das sullen si haben auf aller seiner hab. Acta sunt hec anno domini millesimo quadringentesimo XL^{mo}, feria sexta proxima post festum beati Ambrosij episcopi (1440 április 8).

62. Item Anna Maindhardtin und ir geerben bleiben sch. unverschaidenlich demselben juden 19 fl auri auf teglichen schaden, alle wochen von ieglichen gulden 4 Wiener ð ze gesuch. Dafür steet ir haus gelegen auf Spitalnewsidl II tail²⁴⁾ und ir weingarten gelegen im Wotzengrunt.²⁵⁾ Acta sunt hec in die beati Georgij martiris anno etc. XL^{mo} (1440 április 24).

66. Item Sebold Goldsmid und alle sein erben bleiben sch. dem obgeschriben Isserl juden und sein erben 26 fl auri ze betzalen auf die nachstkunfftigen weinachten (1440 december 25). Bescheech des nicht, so sol furbas auf ieglichen gulden alle wochen 5 Wiener helbling ze gesuch geen. Dafür steet den juden ze phannde ir weingarten ge-

²³⁾ Sz. in Kolern (*Rechweingarten*) 48/2b: (1439—) Peter Frankch vischer — und bleibt sch. dem alten Isserl juden von Sand Mertteinsperg 22 fl auri reg. III.

²⁴⁾ H. *Spitalnewsidel* 57c: (1439—) Vireich Mainharttin — an dem hause hat frau Margareth des Castner hausfrau, derselben frauen Annen der Vireich Mainhardtin tochter, den dritten tail. Item so steet tzwaitail des hauss unvergriffen der benanten frau Margarethen dritten tail, mitsampt iren weingarten gelegen im Wozengrunt dem Isserl juden von Sand Mertteinsperg 19 fl auri auf teglichen schaden, alle wochen auf igleichen gulden 4 Wiener ð ze gesuch. Acta sunt hec anno etc XL^{mo}, in festo beati Georgij martiris (a reg. kelte).

²⁵⁾ Sz. *Woczentgrunt* 20/7b: (1439—) Anna Maindhardtin — und bleibt sch. dem Isserl juden von Sand Mertteinsperg 19 fl auri reg. III.

legen an der Lasterleiten²⁶⁾ und ain dreiling wein, der da leytt bei dem Hainrich Stengel. Stunden aber die phannnd solanng auf gesuch, daz es die juden verdriessen wurd, so sullen die juden vollen gantzen gewalt haben, denselben weingarten zu verkaufen umb hauptgut und gesuch. Und was yn daran abgieng, das sullen die juden haben auf aller andrer hab und guetter des benanten Sebold Goldsmids und seiner geeriben ungeverlich. Acta sunt hec in festo beati Nicolai episcopi anno etc. XL^{mo} (1440 december 6).

72. Item Michel Stebenentel und all sein erben bleiben sch. dem obenschriben Yserl juden und sein erben 14 fl auri zu bezalen auf den nachsten sand Michelstag (1441 szeptember 29). Bescheech dez nicht, so sol furbas auf yeglichen guldein alle wochen 3 weiss ð zu gesuch gen. Dafur stel ze phannnd ir weingarten gelegen in der Lasserleytten.²⁷⁾ Stunden aver dy phannnd so lanng auf gesuech, das es dye juden verdruss, so sullen sy ganczen gewalt haben dyselben weingarten zu verchaulffen umb haubtgut und gesuech. Und was in daran abgieng, das sullen dy juden haben auf aller andrer irer hab und guetter des benanten Michel Stebenentel ungeverlich. Acta sunt hec feria secunda vor Marie Magdalene anno etc. XLI^{mo} (1441 jùlius 17).

73. Item mer stel dem obgenanten Iserl juden von dem Michel Stebentel der ander tail dez weingarten in der Lasterleytten²⁸⁾ fur 15 gulden auf dy weinachten (1441 december 25) zu betzalen. Stet es lenger, so get furbas auf yden

²⁶⁾ Sz. *Lasterleyten und Hochgengel 11/1b*: (1439—) Sebold Goldsmid — vermerkt, daz der Sebold Goldsmid tenetur dem alten Isserln juden von Sand Mertteinsperg 26 fl auri reg. IIIo.

²⁷⁾ Sz. *Lasterleyten und Hochgengel 11/b*: (E. i. a reg. k.) Michel Stebenentel — und bleibt sch. dem alten Yserl judenn 14 fl auri reg. IIIo.

²⁸⁾ Sz. *Lasterleyten und Hochgengel 11/1a*: (1439—) Michel Stebenentel — und bleibt sch. dem alten Isserl juden 15 guld auf dy weinachten.

gulden alle wochen 3 weiss 8 ze gesuech. Was daran abget, das haben dy benanten juden auf aller andrer ir hab. Actum die utsupra (1441 július 17).

75. Item Niclas [Rueppel]^{28a)} und Katherina uxor und ir baiden erben bleiben sch. dem alten Isserl juden und seinen erben 17 fl auri ze betzalen auf Michaelis (1442 szeptember 29) 4 fl auri und auf Martini 13 fl auri (1442 november 11). Phannt ain haus auf der Nonnenpont gelegen²⁹⁾ [mitsamlt dem weingarten gelegen auch auf der Nonnenpewnt].³⁰⁾ Was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Acta sunt hec feria secunda proxima post oculi anni etc. XLII° (1442 március 5).

111. Item Hainreich Smiczter und sein erben bleiben sch. dem alten Isserln juden von Sand Merteinsperg 26 fl auri an schaden ze bezallen auff sand Merteinstag negstkünftig (1444 november 11). Dafür seczen sy im ze phannt ire payde tayl weingarten gelegen in dem Kyenhartsgräben, unvergriffen 10 fl auri, so darauff hat dy Ffritz Kóchin.³¹⁾

^{28a)} A reg. végleges törlése előtt, valószínűen nem sokkal a feljegyzés után, törölve és helyébe „Wismer“ írva. E név viselője Rueppel jogutóda a szőlő birtoklapján s úgy látszik Rueppel özvegyének második férje.

²⁹⁾ *H. Nonnenpewnt 26c*: A reg.-ára vonatkozó tulajdonosi és zálogbavetési feljegyzés azonos a 7. sz. jegyzetben közöltekkel. 1442 körül Rueppel helyére tulajdonosnak kerül: Niclas Wismer Katharina uxor házaspár, amely az előbbi jegyzetben leírt adósnévkiavítás tanúsága szerint elvállalta a tartozást.

³⁰⁾ *Sz. Nonnenpewnt 31/1c*: (1439—) Niclas Rüepel. A zálogbavetés nincs feljegyezve. Ruepel szőlőtulajdona bizonyítottá mellett, hogy a 75. sz. regesta eredeti adósa Ruepel és nevének előzetes törlése nem elírás miatt, hanem a jogutód tartozásvállalása miatt történt. Wismer-nek nem volt ingatlana a Nonnenpewnt nevű szőlődűlőben.

³¹⁾ *Sz. in Kienhartsgreben 50/3b*: (1439—) Hainreich Smitzer — und bleibt sch. der Fritz Kóchin 60 fl auri — und (hat dy schuld) bezahlt bis auf 10 fl auri. Actum in anno XL° dominica judica (1440 március 13). — (A birtoklapnak elkülönített részén, jelölve, hogy új parcellára vonatkoznak a feljegyzések:) Hainreich Smitzer — und

Stünd es aber für den benanten tag, so gieng alle wochen auff yeglichen gulden zu gesuch 3 ð Wyenner. [Und was im an den benanten weingarten abgieng, das sol er furbas haben auff allen unsern güt.]³²⁾ Actum am eritag vor Nicolai anno XLIII^{cio} (1443 december 3).

Pozsonyvár. levél., Sb Zsidóreg. 6a (5., 6., 15., 17., 31. és 23. sz. reg.), 6b (29., 21., 53., 36., 41., 62. és 57. sz. reg.) és 7a (66., 72., 73., 75. és 111. sz. reg.). A 6a lapon azonkívül a 11. sz. reg., amelyben alt Isserl a brucki Isserl zsidóval együtt szerepel hitelezőként. Azonkívül még 3 lapot tartottak fenn alt Isserl regestái számára (7b, 8a és 8b), amely azonban üresen maradt.

Nem regestált követelése a budai Jakab-tól átvett 54 aranyforint összegű, feljegyezve azon a házlapon, amelyet a pozsonyi telekkönyv ismertetése kapcsán tettem közzé.³³⁾ Szerepel azonkívül mint tulajdonos egy szőlő birtoklapján 1440—1443. évek között.³⁴⁾

bleibt sch. auf den weingarten dem Isserl juden von Sand Mertteinsperg 11 fl auri ze bezalen auf sand Mertteinstag negstkünftig (1440 november 11). Acta sunt hec anno XL° in die Georgij (1440 április 24), und den weingarten hat der Hainreich Smitzer kauft von dem Isserl juden. — A szőlőnek egyik része (parcellája) tehát a telekkönyv szerkesztése idejétől 1440 április 24-ikéig idős Isserl tulajdona volt, aki ezt a részt — bizonyára hosszú alkudozások után, amelyek miatt a telekkönyvvezető városi jegyző függőben tartotta a zsidó tulajdonjogának a birtoklapra való feljegyzését — a jelzett napon eladta a szőlő másik parcellája tulajdonosának. A 111. reg. feljegyzésével egyidőben azután mindkét parcella birtoklaprészére feljegyezték: und bleibt schuldig Isserl juden von Sand Mertteinsperg ut patet reg. III^{cio}.

³²⁾ A szögletes zárójelek közötti mondat korábban törölve, mint a regesta többi szövege.

³³⁾ *H. in der stat des ersten tails 142a:* Hanns von Haidenhaim — Item tenetur dem alten Isserl von Sand Mertteinsperg 54 fl auri (1440 táján). V. ö. *Zschr. Sav. Stift. i. m. XXXIX.* 79.

³⁴⁾ *Sz. Obere Poshait 53/3c:* (1439—) Kathrey Pirchenwartherin. (1440 körül:) *Alt Ysserl jud von Sand Mertenperg.* (1443 körül:) Peter Hafner Agnes uxor. — Idős Isserl tehát 1440—1443. évek közt tulajdonosa a szőlőnek.

5.

Pozsony 1437 június 10. Győrszentmártonból származó idős Isserl és prucki Isserl pozsonyi zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregestrumában feljegyzett együttes követelése.

11. Item Peter Kurtzûngel, Katharina sein hausfrau (und) juncfrau Anna ir baiden tochter tenentur unverschaidenlich dem obgeschriben (alt) Isserl juden (von Sand Merttensperg) und dem Isserl von Pruckh und iren baiden geeriben 46 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Giligentag schiristkünftigen und acht tag darnach ungeverlich (1437 szeptember 9). Dafûr steet yn ir weingarten genant der Schittel.¹⁾ Acta sunt hec anno domini etc. XXXVII° feria secunda ante festum beatorum Viti et Modesti (1437 június 10).

Pozsonyvár. levél. Sb Zsidóreg. 6a (idős Isserl regestalapján).

6.

Pozsony 1437 szeptember 17 — november 13. József zsidónak, budai Jakab fivérének a pozsonyi telekkönyv zsidó-registrumában feljegyzett követelései.

Joseph jud des Jacob juden bruder von Ofen II.

16. Item Hanns Mutt satler gesessen zu Sand Marcin tenetur dem obgenanten Joseph juden von Ofen 8 fl auri an schaden ze betzalen 4 fl auri auf weinachten (1437 december 25) und 4 fl auri auf mittefasten nachtskünftige (1438 március 19). Dafûr steet sein weingarten gelegen in den Awssern Kramern tzwischen des Hanns Lawterhofer

¹⁾ Sz. Flaken Pretnagel (Schittel) 97/2e: (1439—) Item Kurtzûnglin — Peter Kurtzungl Katharina sein hausfrau und juncfrau Anna ir tochter tenentur unverschaidenleich den tzwaien Isserl juden 46 fl auri reg. III.

und des Hanns Roren pach weingarten.¹⁾ Und was im daran abgieng, das sol er haben auf ailer seiner hab. Acta sunt hec in die sancti Lamperti anno domini millesimo CCC^{mo} XXXVII° (1437 szeptember 17).

19. Item Katherina Loyschlin bleibt sch. dem Josepen juden von Ofen 11 fl auri und 60 Wiener ð an schaden ze bezalen auf sand Michelstag schiristkunftigen (1438 szeptember 29). Dafûr steet ir weingarten gelegen im Hiersman mitsambt den fruchten.²⁾ Und was ym daran abgieng, das sol er haben auf allen anderen iren guette und habe. Acta sunt hec am nachsten mittichen nach Martini anni XXXVIIⁱ (1437 november 13).

Pozsonyvár. lev. Sb Zsidóreg. 4b (külön regestápon). E hitelező javára azonkívül még feljegyezték egy regestálatlan követelést a belváros egyik házának birtoklapjára³⁾

7.

Pozsony 1437 október 29 — 1452 január 10. Budweisből származott Isserl pozsonyi zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

Issrl von Budweis und sein eriben IX.

18. Item Hanns Pewkl und Margareth sein hausfrau bleiben sch. dem obgeschriben juden 6 fl auri auf teglichen

¹⁾ Sz. in den Aüsseren Kramern 44/13b: (1439—) Hanns Muet satler — und bleibt sch. dem Josep juden von Ofen reg. II. — A tulajdonos nevét nem törölték, csak a zálogosítást, jeléül, hogy a szállót később elhagyták.

²⁾ Megfelelő birtoklapon feljegyezve nincsen.

³⁾ H. in der stat der anderen tails 150d: (1439—) Item Andre Vngerl — Item tenetur dem Josepen juden 35 fl auri auf teglich scheden nach laut ains briefs. — Ha el is maradt a budai jelző, mégis tekintettel a feljegyzés időpontjára s arra, hogy más József nevű zsidóhitelezőnek vagy csak a feleségét találjuk a telekkönyvben (Joseph judin von Teben 1444. évtől kezdve), vagy más Józsefet magát igen későn (Joseph des Leben sun 1454—55), ezt a feljegyzést is budai Jakab fivére követelései közé iktathatjuk.

schaden. Dafür stet den juden ze phannde ir weingarten gelegen in Rorsetzzen;¹⁾ und was yn daran abgieng, das sullen die juden haben auf allen andern irem guett und hab. Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXVII°, feria tertia post festum beatorum Simonis et Jude apostolorum (1437 október 29).

28. Item Larentz Tiemer und Katherina sein hausfrau bleiben sch. dem obgeschriben juden 3 fl auri auf sand Larentzentag schirigstkunftigen (1438 augusztus 10) ze betzalen an schaden. Dafür steet den juden ze phannde ir baide weingertten, ainer gelegen im Scharlachperg, der ander im Klepeiß.²⁾ Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXVIII in die Adalberti regis (1438 április 23).

32. Item Wentzlab Pästler (und) Katharina sein hausfrau bleiben sch. den obgeschriben juden 5 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Jorgentag schirigstkunftigen (1439 április 24). Dafür steet den juden ze phannde ir weingarten gelegen in Spitalern³⁾ mitsambt den fruchten; und was den juden daran abgeet, das sullen si haben auf allem andern irem guette nichts ausgenommen ungeverlich. Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXVIII° feria III^{ta} proxima post nativitatis beate Marie (1438 szeptember 10).

35. Item Mertt Hawer (und) Margaretha sein hausfrau und ir baider geeriben bleiben unverschaidenlich sch. den obgeschriben juden 3 ℥ Wiener δ auf leglichen schaden

¹⁾ Sz. in der *Rorsecz* 45/1c: (1439—) Hennsel Peŵkl — und bleibt sch. dem Isserl juden von Budweis 6 fl auri reg. IX.

²⁾ Sz. in den *Vnttern Scharlachperg* 6/7d: (1439—) Larentz Thyemer — und bleibt sch. dem Issrl von Budweis 3 fl auri reg. IX. — A 42. sz. szöllődülöben (*Kratzengraben Clepeiss*) sem az adós neve, sem a zálogbavetés fel nem található.

³⁾ Birtoklapon fel nem jegyezve; az adós házaspárt tulajdonos gyanánt a *Spitaler und Gerewt* nevű dülő egyik szüllejére (87/1d) csak 1447. évben jegyezték fel!

Dafür steet den juden ze phannde ir haus gelegen auf der Hachstras⁴⁾ und ir weingarten im Wotzengrunt.⁵⁾ Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXVIII° feria quarta proxima post festum beate Elizabeth (1438 november 26).

37. Item Peter Medlinger bleibt sch. den obgeschriben juden 4½ fl auri an schaden ze betzalen auf sand Mertteinstag schiristkunftigen (1439 november 11). Dafür steet den juden ze phannde sein haus gelegen im Pruchgesslein.⁶⁾ Und was den juden daran abgeet, das sullen si haben auf allen anderen seinen guette nichts ausgenommen ungeverlich. Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXIX°, feria tertia ante festum circumcisionis domini (1438 december 31).

39. Item Peter Hertter und Katherina sein hausfrau bleiben sch. dem Isserl juden von Budweis und seinen geeriben 6 fl auri cder sovil phennig als zu den zeiten gib und geb ist, ze betzalen auf mitlevasten schirigstkunftige (1439 március 11) an schaden. Dafür steet den juden ir haus gelegen auf Spitalnewsidel⁷⁾ und ir weingarten gelegen an der Vnttern Hachney.⁸⁾ Und was den juden an den vorgeschriben phannenden abgieng, das sullen si haben auf allen andern iren guette und hab nichts ausgenommen ungeverlich. Acta sunt hec anno domini millesimo quadringesimo XXXIX°, feria sexta post festum circumcisionis domini (1439 január 2).

Item⁹⁾ den weingarten sol der jud noch aufgeben (1442—1443 körül).

^{4)–5)} *II. Hochstrass 31d és sz. Wotzengrunt 20/5c*: (1439—) Mert Hawer — und bleibt sch. dem Isserl juden von Budweis 3 fl Wyenner d. reg. IX.

⁶⁾ *II. Tunownewsidel (Pruchgessel) 78b*: (1439—) Peter Medlinger. — Zálogbavetés nincs feljegyezve.

⁷⁾ *II. Spitalnewsidel 63c*: (1439—) Peter Hertter und ain öde — und bleibt sch. dem Isserl juden von Budweis 6 fl auri reg. IX°.

⁸⁾ *Sz. unttere Hohenay 113/6d*: (1439—) Peter [Moly] Hertter — und bleibt sch. dem Isserl von Budweis 6 fl auri reg. IX.

⁹⁾ Egykorú hozzáfűzés.

44. Item Hainreich Kürsner und sein geeriben bleiben sch. dem obgeschriben juden 4 fl 40 neu ð an schaden ze betzalen auf sand Mertteinstag schirigstkunftigen (1439 november 11), und darnach sol teglicher schaden darauf geen. Und dafür steet den juden ze phannde desselben Hain(ich) Kürsner haus.¹⁰⁾ Und was den juden daran abgieng, das sullen si haben auf anderen seinen guette und hab nichts ausgenommen ungeverlich. Acta sunt hec anno domini millesimo quadringentesimo XXXIX°, feria quarta post festum trinitatis (1439 jünius 3).

93. Item Philipp Hobischauer und sein erben sind sch. demselben juden Isserln vom Budweis 3 fl auri zu bezaln auf sand Laurenczentag (1443 augusztus 10) an schaden. Stund es aver lenger, so (get) darauf teglicher schaden. Fur hauptguet und gesuech so seczen sy in zu phand ir heusel hinder Sand Michel auf Sand Michelsgassen zenachst dem Drexel.¹¹⁾ Actum an montag vor invocavit anno etc XLIII° (1443 március 3).

123. Item Niclas Vnger und sein erben bleiben sch. dem benanten Isserln juden 15 ð an schaden zu bezalen auf sand Michelstag (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get

¹⁰⁾ *H. in der stat des ersten tails 127c*: (1439—) Hainreich Kürsner — und bleibt sch. dem Isserl von Budweis 4 fl 40 ð reg. IX°.

¹¹⁾ *H. Sand Michelsgassen 11d*: (1439—) Philipp Hobitzaner — und bleibt sch. dem Isserl juden von Budweis 3 fl reg. IX°. — 1444. érvben ezt a következő érdekes zálogbavetés követi: und bleibt sch. dem Philipp Gikerl 3 fl 1 ort zu bezalen auf dy nachstchomunden weinachten in anno XLIII°. Und dyselb geltschult seczt der benant Gikerl dem Isserl juden von Wudweis, als sich das erfind(t) registro suo mitsambt ainem weingarten. — Budweisi Isserl registáinak adósa közt nem szerepei Gikerl Fülöp, azonban a *Kottner und Würslegel* dülő egyik szőlőjének (76/3a) birtoklapján Gikerl Fülöp és neje tulajdonjogának feljegyzése alkalmából, 1444. évben, a következő zálogbavetést is jegyezték fel: und bleibt sch. dem Isserl juden von Budweis 6 fl auri . . . Ez Gikerl tartozása Budweisi Isserl hitelezővel szemben, amelynek (létre nem jött) registájára hivatkozik a ház birtoklapjának fenti feljegyzése. A szőlő birtoklapját közzétettem *Zeitschr. Sav. Stift. i. m. XXXIX. 85—87.*

furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczt er ze phandt sein weingarten im Heyligen Prunn¹²⁾ mitsambt seinem weingarten im Wolfflgrunt.¹³⁾ Actum an montag nach Juliane anno XLIII° (1444 február 17).

124. Item Cristan Dreylingin und ir sun Mathes bleiben sch. dem benanten Ysserln von Budweis 3 ₰ minus 30 ḡ an schaden den juden dy zu bezalen auf sand Michelstag nachstchomund (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy den juden ir haus gelegen auf Schondorfergassen zenachst dez Gruendel.¹⁴⁾ Und was daran abgeet, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor esto mihi anno etc. XLIII° (1444 február 17).

125. Item Fridreich Vnger und sein erben bleiben sch. dem benanten Isserln juden vom Budweis 7 B ḡ Wyenner. dy zu bezaln an schaden auf sand Laurenczentag (1444 augustus 10) nachstchomund. Stet es aber lenger, so get darauf furbaser teglicher schaden. Dafur seczt er im sein haus gelegen in der Gaisgassen zenachst des Bertel Scharrach garten.¹⁵⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor esto mihi anno XLIII° (1444 február 17.)

164. Item [Benedik]^{a)} Vnger und sein erben bleiben sch. dem benanten Isserln juden [1]^{b)} fl auri [30] ḡ an schaden ze bezallen auff Georgij negstkünftig (1445 április 24). Stet es aber lenger, das ist auff teglich schaden. Dafur seczt er

¹²⁾ Sz. *Heyligprun Tzlabat und Gaysweg 24/7b*: (1439—) Nicklas Vnger — und bleibt sch. dem Ysserl vom Budweis 15 B ḡ reg. IX°.

¹³⁾ Sz. *Wölflgrunt und Scheiben 23/1d*: (1439—) Nicklas Vnger — und bleibt sch. dem Isserl von Budweis reg. suo nono.

¹⁴⁾ H. *Schondorfergassen 51c*: (1439—) Cristan Dreylingin — und bleibt sch. mitsambt irem sun Mathes dem Ysserl juden von Budweis 3 ₰ minus 30 ḡ reg. IX°.

¹⁵⁾ H. *Gaisgassen 4c*: (E. i. a. r. k.) Fridreich Vnger — und bleibt sch. dem Ysserl vom Budweis reg. IX°.

im sein hauss gelegen auff Tunaw Neusidel,¹⁶ gelegen zene-
negst des Steffel Vnger haus. [Und was daran abget, das hat
der jud auff aller ander yrer hab.] Actum an montag vor
undecim milium (sic) virginum anno etc. [XLIII¹⁰]^c (1444
október 19).¹⁷⁾

178. Item Andre Osterman und seine erben bleiben
sch. dem benanten Ysserln juden 2½ fl auri zu bezaln an
schaden auf Laurenti nachstkunftig (1445 augusztus 10).
Stet es aber lenger, so get darauf teglicher schaden. Dafur
seczt er im ze phanndt sein haus zenachst des Mathes Fri-
dolt hausung.¹⁸⁾ Und was an dem pfandt abget, daz haben
(die) juden auf aller irer hab. Actum an montag (vor) epi-
phaniarum domini anno etc. XLV¹⁰ (1445 január 4).

180. Item Laurencz¹⁹⁾ Tyem und sein hausfrau blei-
ben sch. dem Ysserln juden von Budweis und seinen erben
2½ fl auri zu bezaln an gesuch auf Georgij (1445 április
24). Stet es aber lenger, so get darauf teglicher gesuch.
Dafur seczen sy den juden ze phannt ir haus in der Newn-
stat gelegen zenachst dez Hanns Lewtgeben und Niclas
Pewger.^{19a)} Und was an dem phant abget, das haben dy

¹⁶⁾ *H. Tunawnewsidel 77b:* (E. i. a r. k.) Benedik Vnger — und
bleibt sch. dem Isserln von Wudweiss reg. IX°.

¹⁷⁾ 1447. évben a ház tulajdonosának Stephan Vngert jegyzik
fel a 77b birtoklapon. Ugyanakkor az új tulajdonos a regestabeli tar-
tozást, amely 2 fl auri „főösszegre“ emelkedett, a magáénak ismeri el.
Ezt a regesta szövegében olyképp juttatják kifejezésre, hogy a szög-
letes zárójelek közti szavakat törlik, s egy részük helyébe írják: ad a:
„Stephan“, ad b: „2“ és ad c: „XLVI^{mo}“. Az utód a tartozást reál-
teherként vette át: ezért törölték az adós egyetemleges vagyoni fele-
lősségéről szóló mondatot. Röviddel 1447 után törölték az egész
zálogbavetési feljegyzést. 1452-ben Stephan Vnger jogutóda már teher-
mentesen vette át a házat.

¹⁸⁾ *H. Sand Michelsgassen 11d:* (E. i. a r. k.) Andre Osterman —
und bleibt sch. dem Ysserl juden von Budweis reg. suo. — A ház
azonos a 93. sz. regestában említettel, Osterman jogutódja Hobitz-
nernek.

¹⁹⁾ „Niclas“-ból (elírást) javítva.

^{19a)} *H. Newstat 95a:* (E. i. a r. k.) Laurencz Tyem — und bleibt
sch. dem Isserl vom Budweis reg. IX°.

juden auf ander ir hab. Actum an montag vor Anthonij anno etc. XLV^{to} (1445 január 11).

219. Item Leonhart Galiczzer und sein erben bleiben sch. dem benanten Isserln juden und sein erben 4 fl auri zu bezaln an schaden hincz auf dy pfingsten nachstkunftig (1446 június 5). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phant ir zwen weingarten, ainer gelegen in Poln,²⁰⁾ der ander in der Leczten Hoheney.²¹⁾ Actum an montag in vigilia Thome apli anno etc. XLV^{to} (1445 december 20).

298. Item Leonhart Schuester Margareta uxor bleiben sch. dem benanten Ysserln juden und sein erben 10 schilling ð auf teglich gesuch. Dafur seczt er (!) im sein hâus auf der Slutergassen²²⁾ und sein weingarten in Entenzegehn.²³⁾ Acta sunt hec feria secunda vor nativitatis Xpi anno XLVIII° (1448 december 23).

312. Item Jorg Schuester und Katrey sein hausfrau bleiben sch. dem benanten Ysserl juden und seinen erben 4 fl auri auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen auf der Hochstrass im Peken-gesslein.²⁴⁾ Actum an montag vor vincula Petri anno etc. XLVIII° (1449 július 28).

²⁰⁾ Sz. in *Wienern und Póln* 64/3c: (1439—) Liendl Galitzer — und bleibt sch. dem Isserln vom Pudweis.

²¹⁾ Sz. *Untere Hoheney* 113/10c: (E. i. a r. k.) Leonhart Galitzer Dorothea uxor — und bleiben sch. dem Isserl vom Budweis 4 fl reg. — Letzte Hoheney-nak azért nevezi a zálogbavett szőlő dőlőjét a regesta, mert a szőlő a telekkönyvi sorrendben egyike az utolsó telkeknek. — A tulajdonos házaspár feljegyzése a zálogbavetéssel egy időben történt.

^{22—23)} *H. Sluttergassen* 6b és sz. *Enttentzágel* 26/2a: (E. i. a r. k.) Leonhart Schuester Margareta uxor — tenentur dem Ysserl vom Wudweis reg. suo.

²⁴⁾ *H. Hochstrass* 39d: (E. i. a r. k.) Jorg Schuester Katerina uxor — und bleiben sch. dem Ysserl juden 4 fl.

319. Item Leonhardt Schuester (und) Margareta sein hausfrau bleiben sch. dem benanten Isserln juden und seinen erben 7 fl auri an gesuech hinncz auf sand Lorenczen-tag nachstkomund (1450 augusztus 10). Stunden sie aber lennger an, so get furbazer darauf teglicher gesuech. Do-fuer haubtgut und schaden seczen sy dem juden zu phanndt ir haus gelegen auf der Slutergassen²⁵⁾ und seinen (!) weingarten gelegen in den Entenczegeln.²⁶⁾ Actum an montag vor weinachten in anno etc. XLVIII° (1449 december 22).

* 331. Item Benedik Vnger et Anna uxor tenentur dem benanten Ysserln juden und sein erben funfthalben gulden zu bezaln an schaden auf sand Laurenczentag nachstkomunden (1451 augusztus 10). Daruber seczen sy den juden ze phannt irn weingarten im Gerel bey der Olerin.²⁷⁾ Actum an montag noch sand Erhartztag anno L primo (1451 január 11).

342. Item Benedik Vnger tenetur dem benanten Ysserln juden und sein erben 1 fl auri auf teglichen schaden. Pfant sein weingarten im Gerel bei der Olerin.²⁸⁾ Actum an montag Pauli heremite anno LII° (1452 január 10).

Pozsonyvá. lev. Sb Zsidóreg. 22a. (18., 28., 32., 35., 37., 39. és 44. sz. reg.) és 22b (a többi reg.). Az e regestálaphoz még tartozó 23a, 23b, 24a és 24b foliók üresen maradtak a 23a lap elejének kivételével, amelyre feljegyezték *Jaclin oder Tesslerbe judin* egy (1453:362) és *Wolffel jud* két (1454:370 és 374) regestáját.

Budweisi Isserlnek a fentiekén kívül még két. regestálatlan, követelését jegyezték fel szálló-birtoklapra.²⁹⁾

^{25—26)} A feljegyzések azonosak a 298. sz. regestáéival.

^{27—28)} Sz. *im Mulslag Umbeschaiden Turnl 100/7c* (Gerl = saroktelek, Olerin a 102. sz. szállódülő); (A 331. sz. reg. keltével egy időben, vonatkozván a 342. sz. regestára is;) Benedik Hunger Katerina uxor — und bleiben sch. dem Ysserl juden vom Budweis reg. suo.

²⁹⁾ A 93. sz. regesta jegyzetében közölten kívül még a következő: Sz. *Paumgarten 90/1d*: (1439—) Stephel Wonesam — und bleibt sch. dem Isserl juden von Budweis 5 fl auri auf tzwai Merittege (1438 november 11. és 1439 november 11.), auf yeden tag dy helfft. Actum (anno) XXXVIII (1438), und sol steen an schaden.

8.

Pozsony 1437 december 4—1439 január 28. Ifjú Isserl Bruckból származó pozsonyi zsidónak a pozsonyi telek-könyv zsidó registrumában feljegyzett követelése.

Jung Isserl jud von Pruck und sein erben V.

20. Item Hanns von Perg mitburger ze Prespurg und Wl Gartnerin sein swágerin bleiben sch. unverschaidenleich dem jungen Isserln juden von Pruckh 14 fl auri an schaden ze betzalen auf Sand Michelstag schirigstkunfftigen (1438 szeptember 29) ym oder seinen erben. Dafür steet ze phannde ir weingartten genant der Partat Pauer, gelegen tzwischen der Steffl Katzoltin und des jungen Stebenentleins weingértten mitsambt den fruchten.¹⁾ Und ab yn icht fürbas daran abgieng, das sol er haben auf aller unser hab. Acta sunt hec in die Barbare anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXVII° (1437 december 4).

26. Item der obgenant Hanns vom Perg bleibt sch. für sich und sein erben demselben Isserln juden und seinen erben 3 fl auri an schaden ze betzalen auf sonnewentten (1438 június 24). Dartzû ist pûrgl wurden die obgenante Wl Gartnerin, und steet auch dafür ze phande der egenante weingartten Partat Pauer.²⁾ Acta sunt hec am Montag vor Georgij anno domini millesimo CCCC^{mo} XXXVIII° (1438 április 21).

27. Item die obgenante Wl Gartnerin bleibt sch. demselben juden und seinen erben 15 B ð Wiener. Dafür stet auch der obgescriben weingarten ze phande,³⁾ an schaden ze betzalen auf phingsten (1438 június 1). Actum utsupra (1438 április 21).

40. Item Andre Koch und Kathrey sein hausfrau und ir baider geerben bleiben sch. dem jungen Isserln juden

^{1—3)} A *Staynpukel* szőlődülőben elterülő 49/3d. számú és *Partathen Pauer*-nek nevezett szőlő tulajdonosa a telekkönyv szerkesztése idejében Wl Gartner, 1440. évtől kezdve pedig Hanns vom Perg. A háromszori zálogbavetés azonban nincs feljegyezve.

von Pruck und seinen erben 3 fl 30 Wiener δ an schaden ze betzalen auf die nachstkünftigen phingstfeiertäge (1439 május 24—25). Dafür steet ze phannde unser weingarlen gelegen im Slabath tzwischen des Andre Schönpacks und des Taman Kreen weingärten.⁴⁾ dartzu steet ze phannde ir baider haus gelegen auf der Sluttermassen tzwischen des Seidel Klockauf und der Schilicherin heusern.⁵⁾ Acta sunt hec feria secunda proxima post festum epyphaniarum domini anno eiusdem millesimo CCCC^{mo} tricesimonono (1439 január 12).

45. Item Sibilla Kitzmagin bleibt schuldig dem jungen Isserln von Pruck und seinen erben 90 fl auri ze betzalen auf Martini schiristkünftigen an schaden (1439 november 11). Und ob es lenger ansteen wurde, so sol fürbaser alle wochen auf ieglichen guldin ze gesuch geen 3 Wiener δ . Und dafür steet ir haus gelegen neben des Ventur und des Kolman Pecken heusern.⁶⁾ Und was ym davon abgieng, das sol er haben auf andern iren guette und hab. Acta sunt hec dominica proxima ante festum beatorum Petri et Pauli apostolorum anno domini millesimo quadringentesimo XXX° nono (1439 június 28).

Pozsonyvár. lev., Sb. Zsidóreg. 11a. — A hitelező regestalapjához még tartozó fol. 11b. üres. — A házak birtoklapjain még egy esetben találjuk hitelezőként „jung Isserl” zsidót,⁷⁾ két esetben a hitelező neve csak „Isserl jud”⁸⁾.

^{4—5)} Sz. Heyligprun Tzlabat und Gaysweg 24/1d és H. Sluttermassen 7b: (1439—) Anderl Koch — tenetur dem jungen Isserlen juden reg. V.

⁶⁾ H. in der stat des ersten tails 121c: (1439—) Sibilla Kitzmagin — Item tenetur dem jung Isserl juden reg. V. — A ház tulajdonosi rovatába 1446. év körül (1447. évig) Jung Ysserl von Pruckh kerül.

⁷⁾ H. Sand Michelsgassen im Neusidel 15c: (1439—) Liendl Fudmacher — und bleibt sch. dem jungen Isserl juden 4½ fl Wiener (δ) ze betzalen auf Michaelis in dem XXXVIII jare (1438 szeptember 29), darnach sol teglicher schaden darauf geen.

⁸⁾ H. Sand Michelsgassen 11d: (1439—) Philip Hobitzaner — und bleibt schuldig dem Isserl juden 2 fl auri auf Michaelis anno etc XXXVIII° (1438). E feljegyzést kiegészíti a következő: zahl in die

9.

Pozsony 1439 április 17—1444 április 6. Lewbman zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidó registrumában feljegyzett követelései.

Lewbman jud VII

42. Item Mathes Rawscher schuster tenetur dem Lewbman juden 2 fl auri ze betzalen auf die nachstkünftigen sunnewenten (1439 június 24) an schaden. Dafûr steet sein weingarten gelegen in Hiersman.¹⁾ Acta sunt hec am freitag vor Georgij anni etc. XXXIXⁱ (1439 április 17).

43. Item Lewpold Riemer und Barbara sein hausfrau tenetur unverschaidenlich dem Lewbman juden und sein eriben an schaden ze betzalen auf die nachstkünftige sonnewenten (1439 június 24). Dafûr stet in ze phande ir haus gelegen an der Lanngengassen tzwischen dem Judenhofe und des Vlrich Satler hause.²⁾ Acta sunt hec am freitag vor Georgij anni etc. XXXIXⁱ (1439 április 17).

50. Item Hanns Wolfstaler und Dorothea sein hausfrau tenetur unverschaidenlich dem Lewbman juden 4 fl auri an schaden ze betzalen auf weinachten (1439 december 25). Dafûr steet ir haus gelegen auf Tunanewsidel.³⁾

conversionis beati Pauli anni XXXIXⁱ (1439 január 25). Valószínű, hogy Budweisi Isserl volt a hitelező, mert öhozzá fordult későbbben is az adós. Ellenben egészen bizonytalan, hogy melyiket a három Isserl közül értsük a másik esetben: *H. in der stat des ersten tails 136a*: (1439—) Bertelme Slosser — item und bleibt sch. dem Isserl juden 8 fl auri und 50 (ö). — Meglehet, hogy ez a csonkaszövegű feljegyzés tévedésen alapult s hogy azt írásközből törölték.

¹⁾ *Sz. in Hiersman 56/2b*: (1439—) Mathes Reneiss (sic!) — Item tenetur dem Leubman juden 2 fl reg. VII^a. — A szállótulajdonos nevét kétségtelenül elírták.

²⁾ *H. in der stat des anderen tails 163c*: (1439—) Lewpold Riemer — und bleibt schuldig dem Lewbman juden reg. VII.

³⁾ *H. Tunanewsidel 74a*: (1439—) Anthol Smidin et Hanns Weber — Item frau Dorothea, die den Anthol Smid gehabt hat und ir ietziger man der Hanns Wolfstaler bleiben schuldig unverschaidenlich dem Lewbman juden 4 fl auri reg. VII.

Acta sunt hec anno domini millesimo etc. XXXIX feria secunda proxima ante festum beatorum Simonis et Jude apostolorum (1439 október 27).

54. Item Hanns Tzipser tenetur dem Lewbman juden 1 fl auri und 45 neu ð ze betzalen auf Georgij (1440 április 24). Dafür steet sein haus gelegen auf der Gaisgassen.⁴⁾ Acta sunt hec anno etc. XL^{mo} feria quarta post invocavit (1440 február 17). Und was den juden daran abgeet, das sullen si haben auf allen andern seinem guette etc.

56. Item Nicklas Waxgiesser bleibt sch. dem Lewbman juden 12 B Wiener ð. Dafür steent sein weingerten baide in Kestenpawmen,^{4a)} ze betzalen an schaden auf sonnewenten schiristkunftig (1440 június 24). Darnach geet teglicher schaden darauf. Und was ym an den benanten phannden abgeet, das sullen die juden haben auf allen andern guette. Acta sunt hec anno domini etc. XL^{mo}, am montag nach judica (1440 március 14).

58. Item Peter von Wohen und Katharina sein hausfrau und ir baiden geeriben bleiben sch. unverschaidenlich dem obgeschriben juden und sein geeriben 12 fl auri ze betzalen auf sand Mertleinstag schiristkunftig (1440 november 11) an schaden. Dafür steet sein haus auf der Nonnenpewnt⁵⁾ und sein weingarten gelegen in der Vnttern Hachney.⁶⁾ Und was daran abgeet, das sol er haben auf allen andern irem guette. Acta sunt hec anno domini etc.

⁴⁾ *Hanns Tzipser* neve ebben az évben két Kecskutcai ház birtokláján (1d és 2d) áll, de a zálogbavetés egyiken sincs feljegyezve.

^{4a)} Sz. in *Kestenpawmen* 93/3c és 93/3d (mindkét telken egyformán feljegyezve): (1439—) Niclas Wachsgiesser — Item tenetur dem Lewbman juden 12 B Wiener ð reg. VII°. — A zálogbavetést egy másik előzi meg az 52. sz. reg. alapján ifjú *Musch* javára.

^{5—6)} *H. Nonnenpewnt* 20d és Sz. *Untere Hohenay* 113/9c: (1439—) Peter von Wohen — und bleibt sch. dem Lewbman juden 12 fl auri reg. VII. — A szöllő további sorsáról v. ö. budai Jakab 133. sz. regestájának jegyzetét.

XL^{mo} feria sexta proxima post Tiburcij et Valeriani (1440 április 15).

79. Item Michel Egkel bleibt sch. dem Leubman juden 2 fl und 50 Wyenner ð. Dafur stet sein weingarten im Rosengreben,⁷⁾ ze betzalen auf sand Michaelstag (1442 szeptember 29) an gesuch. Stet es aber lenger, so get fürbas alle wochen auf jeden guldein 3 Wyenner ð. Und was an dem phanndt abget, das hat der jud auf ander seiner hab und guet. Acta sunt hec an montag vor Viti anno etc. XLII°. (1442 június 11).

82. Item Hanns Sneyder auf Tunaw Neusidel bleibt sch. dem Leubman juden 11 fl auri und seinen erben, zu betzaln auf sand Mertteintag nachstkunftig (1442 november 11). Tel er dez nicht, so get furbaser alle wochen auf yeden guldein 4 Wyenner phen(ninge). Dafur seczt er den juden ze phant sein weingärten, ainer gelegen in der Vn- dern Hoheney,⁸⁾ und der ander gelegen im Hirsman;⁹⁾ was daran abget, daz hat er auf aller ander irer hab. Acta sunt hec an montag nach Jacobi anno etc. XLII° (1442 július 30).

84. Item Jorg Zipser bleibt sch. dem Leubman juden 11 fl auri ze bezaln virczehen tag nach sand Michelstag an gesuch nachs(t)koment (1442 október 13). Stet es aber lenger, so get furbas alle wochen auf yeden guldein 4 Wyenner phenninge. Dafur seczt er im (zu) phannt dy uberteurung seiner zwayer weingerten genant daz Schiltel¹⁰⁾ und in der Poshait.¹¹⁾ Und was daran abget, das hat der

⁷⁾ Sz. in *Rosengreben* 46/2d: (1439—) Michel Ekkl — und bleibt sch. dem Leubman juden ad reg. infra.

^{8—9)} Sz. *Untere Hohenay* 113/16b és *im Hiersman* 56/4b: (1439—) Hanns (56/4b: Hennsel) Sneyder — und bleibt sch. dem Leubman juden 11 fl reg. VII°.

¹⁰⁾ Sz. *Smidel etc (Schiltel)* 29/5b: (1439—) Jorg Tzipser — und bleibt sch. dem Leubman juden reg. VII°.

¹¹⁾ Sz. in *der Vnttern Poshait* 55/10d: (1439—) Jorg Tzipser — und bleibt sch. dem Leubman juden auf dy uberteurung reg. VII°.

jud auf aller ander seiner hab und guet. Actum an montag nach Laur(encij) anno etc. XLII° (1442 augusztus 13).

87. Item Jorg Zibser bleibt sch. dem Lewbman juden und seinen erben 3½ fl auri zu bezaln auf die weinachten nachstkunftig (1442 december 25) an schaden. Stet es aver lenger, so get furbas alle wochen auf ain yeden gulden 4 Wyenner phennige (zu gesuch). Dafür seczt er im ze phannt dy uberteurunge seiner zwayer weingarten genant das Schiltel¹²⁾ und in der Poshait.¹³⁾ Und was daran abget, das hat der jud auff aller ander seiner hab. Acta sunt hec an montag nach sand Kathr(ein)tag anno etc. XLII° (1442 november 26).

89. Item Peter Maistrieler dez Reinischer aidem bleibt sch. dem Leubman juden und seinen erben 3 fl auri zu bezalen auf den vaschang nachstchunftig (1443 március 3). Tet er dez nicht, so get furbas alle wochen auf yeden gulden 4 Wyener ð (zu gesuch). Dafur seczt er im ze phannndt ain weingarten gelegen in Norczen, dez nachpauer ist der Hanns Schutlaher.¹⁴⁾ Und was an dem phand abget, da(s) haben dy juden auf aller ander irer hab. Acta sunt hec an montag vor Thome apli anno etc. XLII° (1442 december 17).

90. Item Hanns Stebenentel tenetur dem Leubman juden und seinen erben 13 fl auri zu bezaln auf der heyiligen drey kunig tag nachstchunftig (1443 január 6). Tet er dez nicht, so get furbas alle wochen auf yeden gulden 4 Wyener ð. Dafür seczt er im ze phannt seinen weingarten im Flaken gelegen, dez nachpauer ist der Wolfgang Wo-

A Schiltel nevű szőlőt korábban már 16 fl auri vételárreszlet, a Poshait dülöben elterülőt pedig a kórháztól felvett 70 fl auri összegű járadék-kölesön terhelte. Ezért vetette az adós zálogba a két szőlőnek az eddigi terhek értékének levonása után fennmaradó értékmaradékát, amelyet „uberteurung” szóval fejeztek ki.

^{12—13)} Ide is vonatkoznak a 84. sz. reg. birtoklapfeljegyzései.

¹⁴⁾ Sz. in *Nörtlzen 84/2d*: (E. i. a r. k.) Peter Maistrieler — und bleibt sch. dem Leubman juden 3 fl reg.

duscher.¹⁵⁾ Und was an dem phand abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Thome apli anno etc. XLII° (1442 december 17).

97. Item Jacob Smalczhauen und sein erben sind sch. dem Leubman juden und seinen erben 2 fl auf teglichen schaden, und sol alle [jar]^{16a)} davon ze gesuch geben 4 δ Wyenner. Fur hauptguet und gesuch seczen wir in ze phannt unsern weingarten in Rosengreben am endt gelegen.^{16b)} Und was an dem phannndt abget, das hat er auf aller ander seiner (sic) hab. Actum an montag vor sand Vrbanstag anno etc. XLIII° (1443 május 20).

114. Item Chuncz Tremp und Barbara sein hausfrau selbgescholn und ich Schon Jorg purgel dez Trempen swager, bleiben sch. dem Leubman juden und seinen erben 5 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Laurenczentag nachstkunfftig (1444 augusztus 10). Stet es aver lenger, so get furbaser alle wochen auf yeden gulden 4 δ Wyenner ze gesuch. Fur hauptguet und gesuech seczen wir in ze phannnd unser freys ledigs haus gelegen in der Slutergassen zenachst dez Kamerhueber hausung¹⁷⁾ und mer seczen wir in ze phant unsern freyn ledigen weingarten gelegen in Kyneczgreben zenachst dez Ludweig Kunigsuelder weingarten.¹⁸⁾ Und was an den phandten abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Sand Thomanstag apostoli anno etc. XLIII° (1443 december 16).

¹⁵⁾ Sz. *Flaken Pretnagel* 97/2b: (1439—) Hanns Stebenentel — und bleibt sch. dem Leubman juden 13 fl auri reg. VII.

^{16a)} Elírás, amelyet azonban nem javítottak „wochen“ szóra.

^{16b)} Sz. in *Rosengreben* 46/6d: (E. i. a. r. k.) Jacob Smalczhauen (a zálogbavetéssel egy időben) — und bleibt sch. dem Leubman juden 2 fl auri reg. VII. — A szöveg a hitelező kezére került. 1449. év előtt tulajdonosnak feljegyezték: *Leubmanyn judin* zsidónót, aki azt 1449 február 10-ikén keresztény házaspárnak adja el.

¹⁷⁾ *Il. Slutergassen* 10a: (E. i. a. r. k.) Chuncz Tremp — und bleibt sch. dem Leubman juden reg. suo VII°.

¹⁸⁾ Sz. in *Kynehartzgreben* 50/7b: (E. i. a. r. k.) Kuncz Tremp Barbara uxor — und bleibt sch. dem Leubman juden 5 fl auri reg. suo VII.

121. Item Gilg Krakauer und sein erben bleiben sch. dem benanten juden 3 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Colmanstag nachstkomund (1444 október 13). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher scheden. Dafur seczt er dem juden seinen weingarten gelegen in Tunawleuten zenachst des Augustin Paul weingarten.^{19a)} Und was daran abget, das haben dy juden auf ander seiner hab. Actum an montag vor esto mihi anno etc. XLIII° (1444 február 17).

Am^{19b)} montag vor Laurenti anno etc. XLVI° (1446 augusztus 8).

122. Item Hanns Lauterhofer bleibt sch. dem benanten juden 2½ fl Wyenner, dy zu bezaln an schaden auf dy sunebenden nachstkomund (1444 június 24). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher schaden. Dafur seczt er den juden sein haus gelegen auf dem Tunaw Newsidel zenachst dem Langen Thoman.²⁰⁾ Und was an dem phand abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor esto michi anno etc. XLIII° (1444 február 17).

143. Item Stephan Kursner und sein erben bleiben sch. dem benanten judenn 1 fl auri, den zu bezalen an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher schaden. Dafur seczt er den juden ze phannt sein weingarten im Henngst gelegen zunachst dez Mathes Meindel weingarten²¹⁾ in aller mass als ander sein gelter. Actum an montag vor ostern anno etc. XLIII° (1444 április 6).

^{19a)} Sz. *Tunawleutten in der Mittern 19/9d*: (1439—) Gilig Krakauer — und bleibt sch. dem Leubman juden reg. VII°.

^{19b)} A török napjának feljegyzése a regestalap szélén.

²⁰⁾ H. *Tunawnewsidel 84b*: (1439—) Hanns Lawterhofer — und bleibt sch. dem Lewbman juden 2½ fl reg. VII°.

²¹⁾ Sz. *Slewing Henngst 112/4a*: (E. i. a. r. k.) Stephan (Vnger) kursner — und bleibt sch. dem Lewbman juden.

Pozsonypár. levél., Sb. Zsidóreg. 17a (42., 43., 50., 54., 56., 58., 79., 84., és 87. sz. reg.) és 17b (82., 89., 90., 97., 114., 121., 122. és 143. sz. reg.). A fol. 17b lapon még találjuk a 144. sz. regestát, amelyben hitelezők *Lewbman* és *jung Musch von Tirna*. Ugyanez a két hitelező szerepel még egy 1438. évi hármás feljegyzésben, amelyből kitűnik, hogy *Lewbman* az idős *Musch* fia volt.

10.

Pozsony 1439 október 16—1466 április 28. Aserl zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

Aserl jud und sein erben VI.

48. Item Hanns Slosser und frau Anna sein hausfrau bleibent unverschaidenlich sch. dem Aserl juden und sein eriben 6 fl auri an schaden ze betzalen auf schiristk(ünftigen) mittevasten (1440 március 2.). Tuen si des nicht, so sol hinfür auf ieglichen gulden alle wochen 3 Wiener 8 darauf ze gesuch geen. Acta sunt hec in festo beati Galli confessoris anni XXXIX¹ (1439 október 16.). Dafür steet den juden ze phannde ir haus gelegen auf der Slossergassen zwischen des Peter Muleichs und der Helflin heusern.¹)

Item si bleibent dem obgenanten juden auf dasselb haus sch. 1 fl auri auf teglichen schaden. Actum utsupra.

49. Item Hanns Wolgemut und Katherina sein hausfrau genant die Marhekerin bleiben sch. dem Aserl juden und sein eriben 5 fl auri an schaden ze betzalen auf Martini schiristkünftigen (1439 november 11.). Dafür stet ze phannde ir haus gelegen auf Spitalnewsidel.²) Acta sunt hec in die sancti Galli confessoris anni etc XXXIX¹ (1439 október 16.).

¹) *H. in der stat des ersten tails 134b:* (1439—) Hanns Slosser — und bleibt sch. auf des haus dem Aserl juden 6 fl auri, item mer 1 fl auri reg. VI.

²) *H. Spitalnewsidel 58a:* (1439—) Hanns Wolgemut — hat den dritten tail des vorgenanten hauss — und bleibt sch. darauf dem Aserl juden 5 fl reg. VI.

60. Item Hanns Pawr und Katharina sein hausfrau und ir baiden geeriben bleiben sch. unverschaidenlich den obgeschriben juden 4 fl auri und 40 neu ð ze betzalen auf sand Michelstag schirigstkünftigen (1440 szeptember 29.) an schaden. Tuen si des nicht, so sol furbaser auf ieglichen gulden ze gesuch geen [5] 4 Wiener ð.³⁾ Und dafür steet den juden ze phannde ir, (des) obgenanten Hanns Pawrs und seiner hausfrau haus gelegen auf Spitalnewsidl.⁴⁾ Und das ist bescheen des suntags vor sand Jorgentag anno etc XL^{mo} (1440 április 17.).

69. Item Andre Schonpach und sein erben tenentur dem obgeschriben juden 12 gulden auri ze betzalen auf sand Jorigentag schirigstkünftigen (1441 április 24.) unverzogenlich. Bescheech des nicht, so sol furbaser alle wochen darauf^{5a)} drei Wiener phenninge zu gesuch geen. Dafür steet den juden ze phannde sein haus gelegen in der stat an Sand Michelsgassen.^{5b)} Acta sunt hec anno domini M quadringentesimo XL primo in vigilia purificationis gloriose virginis Marie (1441 február 1.).

78. Item Kathrey und Magdalein und ander ire gewis-tret dez Hanns Slosser seligen chinder und erben bleiben sch. unverschaidenlich dem Aserl juden und seinen erben 17 fl auri an schaden ze bezalen unverzogenlich auf dy weinachten nachstchunftig (1442 december 25.). Tuen sy dez nicht, so sol hinfür auf yeglichen guldein alle wochen 3 Wyenner phenige darauf ze gesuch gen. Hauptguet und gesuch sullen dy juden haben auf der benanten chinder haus gelegen an der Slossergassen zenachst dem Mulich

³⁾ Az 5-ös szám elírás s feljegyzés közben lett 4-re helyesbítve.

⁴⁾ *H. Spitalnewsidel* 58d: (1439—) Hennsl Pawr — und bleiben sch. dem Aserl juden 4 fl 40 neu ð ze betzalen auf Michaelis an schaden reg. VI^{to}.

^{5a)} A „darauf“ szó elírás „auf jeden guldein“ szavak helyett.

^{5b)} *H. in der stat des ersten tails* 132b: (1439—) Andre Schön-pach — tenetur auf das haus dem Aserl juden reg. VI.

und Helflin heusern.⁶⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Acta sunt hec an montag vor sand Petronellentag anno etc XLII° (1442 május 28.).

86. Item Gotz Arnolt kramer und sein hausfrau sind sch. unverschaidenleich dem Aserl juden und sein erben 42 fl auri an schaden ze bezalen unverzogenlich auf dy weinachten nachstkunftig (1442 december 25.). Tuen sy dez nicht, so get furbas darauf teglich gesuch. Hauptguet und gesuch sullen dy juden haben auf irm haus gelegen in der stat Presburg zenachst dez Michel Granntner und Peter Eysinpart hausung.⁷⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Acta sunt hec an montag nach Martini anno etc XLII° (1442 november 12.).

94. Item Hanns Schonpach und Anne sein hausfrau sein sch. mitsamblt irm erben dem Aserl juden und seinen erben 8 fl auri an schaden hincz auf sand Johannstag sunbenten vierczehen tag darnach (1442 július 8.). Stent sy aver lenger, so get darnach auf yeden guldein 4 Wyenner pfenninge ze gesuch. Fur hauptguet und gesuch seczen wir den juden ze phannt ainen weingarten genant dy Pönt zenachst dez Bertel Scharrach paumgarten.⁸⁾ Und was den

⁶⁾ *H. in der stat des ersten tails 134b*; (még mindig Hanns Slosser) — und bleibt sch. auf das haus dem Aserl juden 17 fl auri reg. V(I). — A házat a gyermekek (vagyis gyámjuk) eladják még a tartozás kamatozásának kezdete előtt 1442 november 26-ikán (feria 2a proxima post festum Katherine anno etc. XLII) Niklas Messrer Anna uxor házaspárnak, akik 43 fl auri vételárhátrálékkal adósai maradnak az eladóknak. Úgy látszik, hogy 60 fl auri volt a ház ára, mely összezből törlesztették a zsidótartozást s a fennmaradó 43 fl auri összeget járadékos tartozássá változtatták át (a vevő a következő Mihály napján megfizetni köteles a 43 aranyforintot. „Geschech aver dez nicht, so sol er dazselb gelt innhaben zwai ganzze jar und diezeit und darnach albeg dienen den kindern sovil von der geltschuld, alsdann gewondlich ist und prengt der dienst“.).

⁷⁾ *H. in der stat des ersten tails 139a*; (1441—) Gotz kramer Anna uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden 42 fl auri ut patet reg. VI°.

⁸⁾ *Sz. Heyligprun (etc) 24/1c*; (1439—) Andre Schonpach — bleibt sch. dem Aserl juden 8 fl reg. VI.

juden daran abget, so haben sy auf aller ander irer hab. Acta sunt hec an montag vor dem palmtag anno etc XLIII° (1443 április 8.).

95. Item Elena Velspergerin dez Hanns Velsperger seligen witib bleibt sch. mitsambt irn erben dem Aserl juden und seinen erben 16 fl auri an schaden auf sand Merteintag (1443 november 11.). Stend sy aver lenger an, so get furbaser auf yeden gulden alle wochen ze gesuch 4 Wyenner ð. Fur hauptguet und gesuch seczen wir den juden ze phannt unsern freien ledigen weingarten mit allen nuczzen gelegen in Welsern auf der stat gepiet zenachst dez pfaff Oswalt und Langen Mertein weingarten.⁹⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander unser hab. Acta sunt hec an montag vor dem suntag ramispalmarum anno domini etc XL tercio (1443 április 8.).

100. Item Michel Hafner und Barbara sein hausfrau bleiben sch. mitsambt iren erben dem Aserl juden und seinen erben 5 fl auri auf teglichen schaden, und get ain yede wochen auf yeczleichen (gulden) 4 ð ze such Wyenner ð. Dafur seczen sy den juden ze phant ir freys ledigs haus, ausgenomen den dinst, mit aller zugehorung, gelegen auf Tunawnewsidel ainthalb zenachst Erhart dem Vnger.¹⁰⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an freitag vor nativitatis virginis Marie anno etc XLIII° (1443 szeptember 6.).

102. Item Paul Marcheker und Katrey sein mueter genant dy Hanns Wolgemutín bleiben sch. mitsambt irn erben dem Aserl juden und seinen erben 14 fl auri an schaden auf dy weinachten nachstkunftig (1443 december 25.). Dafur secz wir den juden ze phannt unsern drittail des

⁹⁾ Sz. in *Kestenpawmen* 93/7b: (1439–) Johannes Felsperger — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI°.

¹⁰⁾ H. *Tunawnewsidel* 86a: (É. i. a r. k.) Michel Hafner Barbara uxor — und bleibt sch. dem Aserl judenn reg. VI°. V. ö. még a 184. sz. regestát.

hauss gelegen in der stat Prespurg, das des Grossen Vlleins ist gewest.¹¹⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum am mitichen vor sand Colmanstag anno etc. XLIII° (1433 október 9.)

103. Item Laurencz Dringer auf der Wedricz gesessen und sein hausfrau bleiben sch. mitsamlt irn erben dem Aserl juden und seinen erben 2 fl auri an schaden auf sand Michelstag nachstchomund (1444 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so stent dy benanten guldein auf tegleichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt irn weingarten mit den fruchten dy darinn werden, gelegen in Tunaw Seczen zunachst dem Cristan von Rab und dem Vischamunder.¹²⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller irer hab. Actum an montag vor sand Niclastag anno etc XLIII° (1443 december 2.).

112. Item Thoman Sneyder und Elizabeth sein hausfrau bleiben sch. Aserln dem juden 10½ fl auri an schaden zu bezzallen auff sand Michelstag negstkünftig (1444 szeptember 29.). Stünd es aber für den benanten tag, so gÿeng alle wochen auff yeglichen fl auri 4 ð Wyenner. Dafur seczen sy im ze phannt ire freye erib: ein haus gelegen auf der Gaysgassen und ein weingarten in dem Stârifgrundt,¹³⁾ mit nachtpauren umbfangen als vor in dem

¹¹⁾ *H. in der stat des andern tails 148a*: (1443—) Paul Marchekcher — und bleibt sch. dem Aserl juden [14 fl] reg. VI°. *Az összeg a 136. sz. regesta feljegyzése idejében törölve, mert akkor már 57 fl auri-ra emelkedett az adósok tartozása. V. ö. az említett regestát.*

¹²⁾ *Sz. Tunawsatz Hünepuhl 2/11a*: (1440. évtől kezdve, később kivakarva) Laurencz Dringer — bleibt sch. dem Aserl juden 2 fl auri reg. suo. V. ö. még a 135. sz. regestát.

¹³⁾ *H. Gaisgassen 2a és Sz. Sterifgrundt 8/8d*: (E. i. a r. k.) Thoman Sneyder Elizabeth uxor — und bleibt sch. Aserln dem juden 10½ fl auri ut patet registro VI°. — 1445. év körül a két ingatlan tulajdonosának feljegyezve 2a: *Aserl judei* és 8/8d: *Aserl jud.* A szöllő a telekkönyv egész ideje alatt nem cserél többé gazdát. Nem állapítható meg, hogy felhagytak-e a szöllő művelésével, vagy hogy azt a zsidó tulajdonos (legalább is bizonyos ideig) tovább műveltette-e. A házat

saczpuch begriffen ist. Actum am eritag vor Nicolai anno etc XLIII^{cio} (1443 december 3.).

134. Item Wolfgang Varuneben und Katherina uxor und ir baiden erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und sein erben 5 fl auri zu beczaln an schaden auf dy weinachten nachstkomund (1444 december 25.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleicher schaden. Dafur seczen sy in ze phannt den benanten juden ir haus gelegen auf Spitalnewsidel als im register sich vindt.¹⁴⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Gregorij anno XLIII° (1444 március 9.).

135. Item Laur(enz) Dringer und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben 2 fl auri an schaden zu bezaln auf sand Mertentag nachstkunftig (1444 november 11.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy in ze phannt iren weingarten in Tunaw Seczen gelegen zenachst des Cristan von Rab.¹⁵⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor oculi anno etc XLIII° (1444 március 9.).

136. Item Hanns Marchekerin und Paul Marchekker ir sün und ir baiden erben bleiben sch. dem Aserl juden zu

1447 január 30-ikán (an montag vor purificationis Marie anno XLVII^{mo}) adja el Aserl Jacob Trampler Anna uxor házaspárnak.

¹⁴⁾ *H. Spitalnewsidel 58a:* (E. i. a r. k.) Wolfgang Varund(en)eben Katerina uxor. — A zálogbavetés azonos a 49. sz. reg. alapján feljegyzettel (összegazonosság!), v. ö. ott. — E feljegyzés törlesztének kelte nem a regestalonon, hanem ezen a birtoklapon a zálogbavetés feljegyzése alatt: Actum (delecionis) feria 2a Pauli primi heremite (1446 január 10). Az évszám nincs kitéve, de kétségtelen, hogy 1446 interpolálandó. A legközelebb eső év, amelyben hétfőre esik január 10-ike, 1452, és nem valószínű, hogy a hitelező ily soká várt volna pénzére. A tulajdonos házaspár 1485. évig, amikor tulajdoncsere állt be, többé nem terhelte meg a házat.

¹⁵⁾ Azonos a 103. sz. reg. feljegyzésével, amelyhez hozzáírták: und mer 2 fl reg. suo. Az előbbi tartozás tehát még törlesztetlen volt.

Prespurg und seinen erben 57 fl auri in gold (!) zu bezaln an schaden auf dy weinachten nachstkomund (1444 december 25.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy den benanten juden ze phanndt iren freyn ledigen dritttail haus aus dem haus dez Gross Vllein seligen gelegen in der stat Prespurg zenachst der Heslerin, mit allen andern gerechtichaiten dy sy haben auf demselben haus;¹⁶⁾ darnach seczen sy in ze phannt ir haus gelegen auf Spitalnewsidel;¹⁷⁾ auch mer seczen sy in ze phannt ain weingarten genant der Fierst im Wurzenpach gelegen auf der stat gepiet mit allen nuczen.¹⁸⁾ Und was an den bedachten phannenden abget, das haben dy juden zu aller ander irer hab. Actum an montag nach reminiscere in anno XLIII¹⁹⁾ (1444 március 9.).

152. Item Edel Mathes und sein erben bleiben sch. dem benanten Aserl juden und seinen erben 9 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkünftig (1444 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get darnach auf yeden gulden alle wochen 4 ð Wyenner. Fur hauptguet und schaden seczen sy dem juden ze phannt ir haus auf der Sluttergassen zenachst dem Mathes Snebeys.¹⁹⁾ Und was an dem phannt abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag Viti anno etc XLIII¹⁹⁾ (1444 június 15.).

¹⁶⁾ A feljegyzések azonosak a 102. sz. reg.-ével. A házra vonatkozó dologi jogok (gerejtichaiten) a ház három részre osztása alkalmából állapították meg az előbbi tulajdonos örökösei, mint résztulajdonosok részére.

¹⁷⁾ *H. Spitalnewsidel 57a:* (E. i. a. r. k.) Katerina Marchekerin — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI.

¹⁸⁾ *Sz. in Amálern Ortolff Olerin 102/5d* (1439—) Hanns Wolgemut — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. 6. — A szálló további sorsára v. ö. *Sundl* zsidó 196. számú és *Aserl* 213. sz. regestáit.

¹⁹⁾ *H. Sluttergassen 6c:* (kb. 1412—) Edel Mathes — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI. — A zálogbavetési feljegyzés folytatásképen: *dedit per Stephan Vnger* — und bleibt dem Stephan Vnger (schuldig) 20 fl. Dafur sezt er im daz haus mitsamlt ainem weingarten als im Poln (*Sz. 64/6a*) geschriben stet. Actum feria secunda nach misericordias domini anno etc. XLV¹⁹⁾ (1445 április 2.).

153. Item Hager satler und sein erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und seinen erben 17 fl auri zu bezaln an schaden auf den suntag vor sand Oswaltstag nachstkunftig (1444 augusztus 2.). Stet es aber lenger, so get darnach auf yeden guldein alle wochen zu gesuch 4 ð Wyenner. Fur haubtguet und gesuch seczen sy dem juden zu phant ir haus in der stat gelegen zenachst dez Niclas von Papa hausung.²⁰⁾ Und was an dem phannt abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag Viti anno etc XLIII¹⁶ (1444 június 15.).

159. Item Dorothea Lasseberin und ir erben selbgeschol und Jung Laurencz purgel bleiben sch. dem benanten Aserln juden und seinen erben 42 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Mertentag nachstkomund (1444 november 11.). Stet es aber lenger, so get darnach auf yeden gulden alle wochen zu gesuch 4 ð Wyenner. Fur haubtguet und gesuech seczen sy dem benanten juden ir haus gelegen in der stat Prespurg zenachst dez Stephan Dauher hausung;²¹⁾ und zu dem benanten phant hat dy benant frau versprochen dem juden zu merer phanntnuss niderzulegen auf daz nachstkunftig weinlesen 2 dreyling wein aus der Obern Hohenay. Und was hinfur an den phanntn abget, daz haben dy juden auf aller irer hab, ausgenomen der geltschuld so vor bey dem haus auf dinst geschriben stet. Actum an montag nach assumptionis anno etc XLIII¹⁶ (1444 augusztus 17.).

165. Item Niclas Perger und Elena sein hausfrau mitsamlt iren erben bleiben sch. dem benanten Aserl juden

²⁰⁾ *H. in der stat des andern tails 148d:* (1439—) Hager satler — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI. — V. ö. budai Jakabnak az ugyanarra az adósra és házra vonatkozó 193. és 212. sz. regestáit.

²¹⁾ *H. in der stat des andern tails 155b:* (E. i. az első zálogbavetéssel:) Dorothea Lausseberin — und bleibt sch. dem Andre Weinwacher und sein erben 32 fl auri auf dienst davon ze dienen zu weinachten und pfingsten, auf jeden tag halben dienst. Actum an montag nach Jacobi anno etc XLIII¹⁶ (1444 július 27), dafür sezt sy das haus — Und bleibt mer sch. dem Aserl juden reg. VI¹⁶.

und seinen erben 9 fl auri auf tegleichen schaden syder acht tag nach sand Mertentag nachstvergangen (1444 november 19.). Dafür seczen sy im ze phannt dy uberteurung irs haus gelegen auf der Wedricz, uber dy geltschult der 10 Œ ð, so sy vor auf dem haus schuldig sein dem Philipp Hawer, desselben hauss nachper ist der Hanns Paykendorfer.²²⁾ Und was an dem phannt abget, das haben dy juden auf ander ir hab. Actum an sand Andrestag anno etc XLIIII^{to} (1444 november 30.).

166. Item Jorg Lobenstein und Margareta sein hausfrau mitsambt iren erben bleiben sch. dem benannten Aserln juden und sein erben 9 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Jorgentag nachstkomund (1445 április 24.). Stet es aber lenger, so get furbaser alle wochen auf yeglichen gulden 4 ð Wyenner zu gesuch. Hauptguet und gesuch haben dy juden auf irm haus gelegen in der Newnstat zenachst dem Hanns Snurer mit aller seiner zugehorung.^{23a)} Und was an dem phannndt abget, das haben dy juden auf ander irer hab. Actum an sand Andrestag anno etc XLIIII^{to} (1444 november 30.).

An^{23b)} montag vor Galli anno XLV^{to} (1445 október 11.).

167. Item Hanns Vogler auf der Wedricz mitsambt sein erben bleiben sch. dem benannten Aserl juden und seinen erben 6 fl auri zu bezaln an schaden auf dy nachstkünftigen vasnacht (1445 február 9.). Stet es aber lenger, so get furbaser alle wochen auf yeczlichen gulden 4 ð ze gesuch. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze phant ir

²²⁾ *H. Wedricz 111a*: (E. i. a. r. k.) Niclas Perger et Elena uxor — und bleiben sch. dem Philipp Hawer mitburger zu Prespurg 10 Œ ð Wyenner oder der stat werung zu Prespurg auf jerlich diinst, alle jar davon ze dienen ain Œ ð zu vier zeiten im jar, zu jeder quottemer 60 ð. Actum an montag Andree anno XLIIII^{to} (1444 november 30.). — Und was uberteurung ist auf dem haus uber dy vorgeante geltschult, das stet dem Aserl juden reg. VI°.

^{23a)} *H. Newstat 90d*: (E. i. a. r. k.) Jorg Lobenstein Margareta uxor — und bleiben sch. dem Aserl juden 9 fl reg. VI°.

^{23b)} Egykorú széljegyzet a reg. törlése alkalmával.

haus auf der Wedriez zenachst des Vlr(ich) Mulner²⁴⁾ und iren garten im Drischwerd.²⁵⁾ Und was an den phanden abget, daz haben dy juden auf aller irer hab. Actum an sand Andretag XLIIII (1444 november 30.).

177. Item Stephel Pehem mitsambt seinen erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und seinen erben 6 fl auri zu bezaln an schaden auf dy sunebenden nachstkünftig (1445 június 24.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Für hauptguet und gesuch sezen sy den juden ze phanndt ir weingarten in Tunawseczen gelegen zenachst dez Payer und Gswentendorfer weing(ärten).²⁶⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor epiphaniarum domini anno etc XLV^{to} (1445 január 4.). Dy geltschult hat her Peter Kraus judenrichter inbechannt.

184. Item Michel Hafner und Barbara uxor mitsambt iren erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und seinen erben 10 fl auri zu bezaln auf dy pfingsten nachskomund (1445 május 16.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher schaden. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen auf Tunawnewsigel (!) ledig und frey ausgenommen den grundtinst der darauf stet,²⁷⁾ und in solicher beschaid: ob sy von den juden ir phant nicht losen daz benant haus auf den benanten tag, und dy juden nit lenger irer geltschult wolten geraten, so haben dy juden ganczen vollen gewalt daz haus verrer zu verchaulffen, damit sy irer geltschult bezahlt werden. Und

²⁴⁾ *H. Wedriez 112c*: (E. i. a. r. k.) Hanns Vogler — und bleibt sch. dem Aserl juden 6 fl reg. VI°.

²⁵⁾ Nines telekkönyvi birtoklapja.

²⁶⁾ *Sz. Tunawsatz Hünepuhl 2/2d*: (1439—) Stephan Peham — und bleibt sch. dem jungen Musch juden 27 urnas vini auf alle jar nocheinander künftig ze betzalen halben wein Actum anno XXXVIII (1438). — Und bleibt *mer* sch. dem Aserl juden reg. VI°.

²⁷⁾ *H. Tunawnewsidel 86a*: A feljegyzések azonosak a 100. sz. reg.-ével. — Az ott és itt említett „grundtinst“ Reichartel Jakab alapítványának fizetendő s megváltható 1/2 fl összegű évjáradék.

was sy daz haus teurer geben. daz sol gevallen dem benannten Michel Hafner und Barbara seiner hausfrau ungeverlich. Actum an montag conversionis sancti Pauli anno etc XLV^{to} (1445 január 25.).

211. Item Kurcz Michel bleibt sch. mitsambt seinen erben dem benannten Aserln juden und seinen erben 4 fl auri auf tegleichen gesuch. Dafur seczt er im den juden ze phant dy geltschult so er hat auf dez Jorg Lobenstain hausung.²⁸⁾ Actum an montag vor Galli anno XLV^{to} (1445 október 11.).

Dedit 2 fl in die Martini anno XLV^{to} (1445 november 11.).²⁹⁾

Und hat bezallt an montag Lucie anno etc XLV^{to} (1445 december 13.).³⁰⁾

213. Item Hanns [Wolgemut hafner]³¹⁾ bleibt sch. mitsambt sein erben dem Eserln juden und sein erben 3 fl zu bezaln auf osteru nachstehomund (1446 április 17.). Stet

²⁸⁾ *H. Newstat 90d*: Jorg Lobenstain Margareta uxor — (a 166. sz. reg. alapján történt zálogbavetés feljegyzése alatt:) und *mer* bleibt er sch. dem Kurcz Michel 10 fl auri auf tegliche zalung. Und das haben bechant zu zeugnus Fridreich Chlebinger, Thoman Mauroch und Stephan Ledrer all mitburger zu Prespur, und dabei ist auch gewesen Margareta dez Thoman Vischer hausfrau, dez benannten Jorg Lobenstain rechte tochter. Actum an montag sand Matheus abent anno domini XL quinto (1445 szeptember 20). — Item *mer* bleibt er sch. dem benannten Kurcz Michel 9 fl auri auch auf tegliche zalung, und dafur stet aber daz haus in mass als oben verschriben stet. Actum an montag vor Galli anno XLV^{to} (a regesta kelte). — Aserl követelése azonban nem ezen a házon, de az adósnak szintén újravárosi házában van feljegyezve ú. m. *H. Newstat 91c*: (E. i. a r. k.) Kurcz Michel — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI°. — A telekkönyvezető nyilvánvaló tévedésének komolyabb következményei nem voltak, minthogy a részlettörlesztési feljegyzések tanúsága szerint Kurcz két hónap alatt kiegyenlítette tartozását.

^{29—30)} Egykorú hozzáfűzések.

³¹⁾ A szögl. zárójelbe tett két szó törölve és föléjük „Silberchnoll” írva, jelölve annak, hogy Wolgemut jogutóda átvette a tartozást.

es aber lenger, so get darauf furbaser tegleicher schaden und gesuech. Für haubtguet und gesuech seczen sy dem juden ze phannt irn weingarten in Olerin gelegen mitsambt den fruchten.³²⁾ Actum an montag vor Andree XLV^{to} (1445 november 29.).

214. Item Jacob Mulner und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben 8 fl auri zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleicher schaden und gesuech. Fur haubtguet und gesuech seczen sy dem juden ze phant irn weingarten in Fuxleuten gelegen mitsambt den nuczen.^{32a)} Actum an montag vor Andre XLVI^{to} (1445 november 29.).^{32b)}

218. Item Jorg Newnsidler und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und sein erben 3 fl auri mynner 60 ð zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleicher schaden. Fur haubtguet und gesuech seczen sy dem juden ze phant irn weingarten in Kolern mitsambt den fruchten.³⁴⁾ Actum in vigilia Thome apli anno etc XLV^{to} (1445 december 20.).

³²⁾ Sz. in *Amülern Ortolff Olerin 102/5d* (ugyanaz, amelyet a 136. sz. reg. „*Fierst in Wurtzenpach*“-nak nevez): (1445 február elseje óta) Hanns Marchekerin — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI°. — 1446 január 31-én (2a ante purificationis anno etc XLVI^{to}) a szálló tulajdonosának feljegyzik: Hanns Silberchnoll-t, őt, aki ugyanakkor álvette elődje tartozását.

^{32a)} Sz. *Fuchsteuten 4/7d*: (É. i. a r. k.) Jacob Mulner Margareta uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden VI° reg. — Rövid idő után 1446 május 30-ikán (2a ante pentecostes anno XLVI) *Aserl judeus* lesz a szálló tulajdonosa, aki az ingatlant 1449 október 27-ikén (2a ante Omnium Sanctorum XLVIII) eladja Symon Kramer Margreth uxor házaspárnak.

^{32b)} Az évszám feltétlenül elírás, mert 1446-ban már Aserl a szálló tulajdonosa, v. ö. az előző jegyzetet.

³⁴⁾ Sz. in *Kolern 48/3a*: (1439—) Jorig Newnsidler — und bleibt sch. dem Aserl juden.

Actum³⁴⁾ delecionis feria secunda post Erhardi XLVII° (1447 január 9.).

231. Item Laurencz Sawtreiber und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben 7 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich schaden. Fur hauptguet und schaden seczen sy den juden ze phant irn weingarten in Rebstuk und Hainburgern gelegen mitsambt den fruchten.³⁵⁾ Actum an montag vor ramispalmarum anno etc XLVI^{to} (1446 április 4.).

Dy³⁶⁾ geltschuld ist bezahlt hincz auf ainen gulden, und der gulden stet an gesuch hincz auf das nachst weinlesen (1447 október 1.), darnach so get darauf schaden auf daz vorgeschribne phant. Actum an montag vor sand Merteintag (1446? november 7.).

241. Item Cristan Gluk Elizabeth uxor und ir paider erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben siebenczehenthalben guldein in gold an schaden zu bezaln auf sand Michelstag nachstkunftig (1446 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich gesuch. Fur hauptguet und gesuech seczen sy den juden ze phannndt ir haus auf Tunawnewsidel das egkhaus,³⁷⁾ und mer seczen sy den juden ze phannndt irn weingarten im Hennjohel mitsambt den fruchten zenachst dem Cuncz Prathuetter,³⁸⁾ darauf stet 30 ō grundtinst,³⁹⁾ sunst ledig und frey. Acta sunt hec an montag vor Bartholomei anno etc XLVI^{to} (1446 augusztus 22.).

³⁴⁾ Egykorú széljegyzet.

³⁵⁾ Sz. *Rebstockh und Hainburger* 79/2a: (1445—) Laurentz Sawtreiber Margareta uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo.

³⁶⁾ Egykorú hozzáfűzés.

³⁷⁾ H. *Tunawnewsidel* 74a: (E. i. a r. k.) Cristan Glúk Elizabeth uxor — und bleiben sch. dem Aserl juden reg. suo.

³⁸⁾ Sz. *Priefel und Hennjóhel* 28/1c: (1439—) Cristan Geluckh — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo.

³⁹⁾ u. o.: Und dint 30 ō auf Michaelis der kirichen zu Sand Laurenczen (örökbér).

Und⁴⁰⁾ dy geltschuld hat er ganz bezahlt hincz auf vier guldein. Actum an montag in den pfingstveertagen anno etc XLVII^{mo} (1447 május 29.).

242. Item Hanns Zingiesser Anna uxor und ir paider erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben 6 fl auri an schaden zu bezaln vierczehen tag nach sand Mertenstag (1446 november 25.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden zu furphannt zwen irer weingerten, ainer gelegen in den Innern Kramern zenachst dem Jacob Loffler,⁴¹⁾ der ander gelegen in der Oberrn Poshait zenachst dem Thoman Nepawern, mitsamlt den fruchten.⁴²⁾ Acta sunt hec an montag vor Lamperti anno etc XLVI^{to} (1446 szeptember 12.).

Actum⁴³⁾ an erchtag vor judica in den vasten in anno XLVII^{mo} (1447 március 21.).

245. Item [Hanns]⁴⁴⁾ Sigmund Awer und Anna sein hausfrau und ir payder erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben [35] 42 fl auri zu bezalen an schaden auf dy ostern nachstkunfftig (1447 április 9.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich schaden und gesuch. Dafür haubtguet und gesuch seczen sy den juden zu furphanndt ir haus gelegen in der Slossergassen zenachst dem Niclas Messrer und dez Dresinger, daz da ist ledig und frey [ausgenommen 32 fl auri, dy die kirichen darauf hat; so daz abgeledigt wirt, so sein dy juden die ersten gewern.]⁴⁵⁾ Und haben den juden versprochen, daz sy in

⁴⁰⁾ Egykorú hozzáfűzés.

⁴¹⁾ Sz. in *Kuniglein und Innern Kramern* 47/3c: (kb. 1442—) Hanns Zingiesser Anna uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden 6 fl.

⁴²⁾ Sz. in *der Oberrn Poshait* 53/1c: (kb. 1442—) Hanns Zingiesser — und bleibt sch. dem Aserl juden 6 fl reg. suo.

⁴³⁾ Egykorú széljegyzet (a törlés kelte).

⁴⁴⁾ A szögl. zárjel közti szó rögtön kijavított elírás.

⁴⁵⁾ H. in *der stat des ersten tails* 134c: (1439—) Peter Müllich — und bleibt sch. zu dem gepeud Sand Merteins kirichen 32 fl auri.... (E. i. a r. k.) Sigmund Awer Anna uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden [35] 42 fl auri reg. suo.

daz haus wellen von denselben 32 guldein freyen. Actum an montag vor sand Franciscntag anno etc XLVI^{to} (1446 október 3.).

Actum⁴⁶⁾ der losung dez hauss von der chirichen an montag vor conversionis sancti Pauli anno XLVII^{mo} (1447 január 13.).

247. Item maister Caspar Zimerman und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und sein erben zwainczig gulden in gold an schaden zu bezaln auf dy vasnacht nachstchomund (1447 február 22.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden und gesuch. Dafur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze furphanndt ir haus gelegen im Newen gessel zenachst dez Peter Jungetel haus, daz da ist sunst ledig und frey vor aller ander geltschuld.⁴⁷⁾ Actum an montag vor sand Mertentag anno domini etc. XLVI^{to} (1446 november 7.).

256. Item Paul Frasman und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und sein erben 6 fl auri auf teglichen schaden. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ir zway tail weingarten gelegen in Hafnern, der nachper

⁴⁶⁾ Egykorú széljegyzet, amelyet a birtoklapon a következőképen jegyeztek fel: Actum der ablosung von der chirichen an montag vor conversionis . . . (etc). — A tartozási összegnek 35 aranyforintről 42-re való kijavitása bizonytalan időben, de még a feljegyzés és a regista törlése előtt történt. — A ház további sorsára v. ö. a 268. sz. registát.

⁴⁷⁾ *H. in der stat des ersten tails 142a:* (E. i. a. r. k.) maister Caspar Zimerman — und bleibt sch. dem Aserl juden 20 fl reg. suo. — Másfél év múlva a tartozás összege már harmadfélserese az eredeti összegnek; und bleibt sch. dem Aserl juden 50 fl ze beczallen auff Michaelis negstkünftig. Actum an montag nach Bonifacij anno etc XLVIII° (1448 május 20). — Röviddel utóbb, 1448 június 10-ikén (feria 2a ante Barnabe apli anno XLVIII°) Vreich Windperger kramer et Benigna uxor házaspár kerül tulajdonosként a ház birtoklapjára. — Mindezek a feljegyzések, valamint a reg. is közzétéve *Zeitschr. Sav. Stift. i. m. XXXIX. 80.*

ist ze payder seitten Aserl jud mit seinen weingerten.⁴⁸⁾ Actum an montag vor sand Anthonijtag anno domini etc XLVII^{mo} (1447 január 16.). Auch seczt er im ze phant 6 fl auri so im der Aserl schuldig ist auf den weingerten, den er von dem juden chaufft hat (sic!).⁴⁹⁾ Actum die utsupra.

258. Item dez Jorg Weidner kind genant Margareta bleibt sch. Aserln juden und seinen erben 3 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1447 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy (!) den juden ze phandt ir [haus gelegen in der Slosser]⁵⁰⁾ weingarten im Haubner gelegen zenachst dem Symon Mulner.⁵¹⁾ Actum an montag vor Pangracij anno etc XLVII^{mo} (1447 május 8.).

259. Item Paul Frasman und sein erben bleiben sch. dem Aserl juden und sein erben 12 fl auri und 5 B ð Wyenner an schaden zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1447 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich gesuech. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phannt seine zway tail weingarten in Hafner gelegen mitsamht den fruchten zenachst dem benanten Aserln juden.⁵²⁾ und mer seczt er im ze

⁴⁸⁾ Sz. *Smidel... etc (Hafner) 29/4b:* (1439— a reg. keltéig) Paul Frasman. — A reg. keltekor kettéosztják a szőlő birtoklapját. Az egyik részére kerül tulajdonosnak *Aserl jud* — und bleibt sch. dem Paul Frasman 6 fl auri ze bezaln von der nachsten vasnacht uber ain jar (1448 február 6). Actum... (etc). — A másik részlapra kerül: Paul Frasman — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo.

⁴⁹⁾ Természetesen elírás; az utómondatnak így kellene hangzania: „den der jud von im chaufft hat“.

⁵⁰⁾ A szögletes zárjelek közti szavak tévesen kerültek be a regestába s azokat közvetlenül a feljegyzés után törölték.

⁵¹⁾ Sz. *Ober Tunawleuten (Haubner) 15/5c:* (1439—) Des Jorg Weidner kind — (1445. év óta) genant Margaret — und bleibt sch. dem Aserl juden. — Ez a leány a 308. reg. tanúsága szerint felesége lesz Hanns Gepeleysennek, aki négy ízben veti zálogba ezt a szőlőt, illetve annak termését (308., 316., 325. és 356. reg.).

⁵²⁾ A 256. sz. reg. birtoklap-feljegyzései erre a regestára is vonatkoznak.

phanndt dy 6 guldein geltschuld, so im der Aserl schuldig ist, als dan vor bei dem weingarten geschriben stet. Actum an montag vor Pangracij anno domini etc XLVII^{mo} (1447 május 8.).

263. Item Hanns Schonpach bleibt sch. dem Aserlⁿ juden 2 gulden und 6 B 10 d an gesuech hinntz auf sand Michelstag nachstkomund (1447 szeptember 29.). Stet es aber lennger, so get fuerbas teglicher gesuech. Dofuer secztt er im zu phanndt seinen weingartten gelegen (in) Kyenhartsgraben mit fruchtt mit all.⁵³⁾ Actum am montag in den phingstveirtagen anno etc XLVII° (1447 május 29.).

268. Item Sigmund Awer und Anna sein hausfrau und ir paider erben bleiben sch. dem Aserlein juden und seinen erben 60 fl auri auf teglichen gesuech. Dafuer seczzen sie in zu phanndt ir freys ledigs haus gelegen in der Slossergassen ainhalban zunachst des Niclas Messrer haus, anderhalb zunachst des Andre Dresinger haus,⁵⁴⁾ auch einen gruenen fraunmantel, ein pet, drey etc (sic!) als es begriffen ist in dem judenpûch. Actum am montag vor Petri et Pauli apostolorum anno etc XLVII° (1447 június 26.).

⁵³⁾ Sz. in *Kyenhartzgräben* 50/8b: (E. i. a r. k.) Hanns Schönpach — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI. — Kb. 1448. évbⁿ telekkönyvi tulajdonos *Aserl jud*, aki azt 1449. évbⁿ keresztlény házaspárnak adja el.

⁵⁴⁾ H. in *der stat des ersten tails* 134c: Erre a regestáraⁿ vonatkoznak a 245. sz. reg. feljegyzései is. — Alig fél év múlva *Aserl jud* kerül bírói ítélettel a ház birtoklapjára, amint ezt a következő a tulajdonoscsereével egyidős feljegyzés tanúsítja: Item das haus sol der benant Aserl jud in solicher mass halten hincz auf sand Jorgentag (1448 április 24.) ungeverlich, also ob der Sigmund von der Aw das haus mag in der zeit gelosen, das mag er tuen in der zeit umb 85 fl auri. Lost ers aber nit vor sand Gorgentag, so hat furbas der jud mit dem haus ze tuen und handeln als mit seinen aigen guet, als es im dann zugeschriben ist. Actum an montag vor oculi anno etc. XLVIII° (1448 február 19). — A „megváltás“ nem történt meg, mert még ebben az évben Erhart Harthaymer, attól pedig 1449. évben Hanns kramer Pledlinger Elizabeth uxor házaspár szerzi meg a házat.

276. Item Stephan Ledrer und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und sein erben 13 fl auri an schaden zu bezaln auf allerman vasnacht (1448 február 6.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesúch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy dem juden zu furphant [ir haus gelegen in der Newnstat und]⁵⁶⁾ irn weingarten im Hachgenglein.⁵⁶⁾ Actum an montag vor Andree anno etc. XLVII° (1447 november 27.).

278. Item Niclas Water Klara uxor und sein erben (sic) bleiben sch. dem Aserln juden und sein erben 1 fl auri zu bezaln auf teglichen schaden. Und baide für haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen auf der Hochstrass mit aller seiner zugehorung.⁵⁷⁾ Actum an montag sand Erhartstag anno domini etc XLVIII° (1448 január 8.).

282. Item Hanns Silberchnoll und sein erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und sein erben 10 fl auri auf teglichen gesuech. Dafur haben sy den juden gesaczt ir zwen weingarten nebeneinander gelegen in Klamphern.⁵⁸⁾ Actum an montag vor reminiscere anno XLVIII° (1448 február 12.).

286. Item Andrea von Frana und sein erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und sein erben 35 fl auri

⁵⁶⁾ Előbb törölve, mint az egész reg. — *H. Newstat 90b*: (1439—) Stephan Ledrer — und bleibt sch. dem Aserl juden.

⁵⁶⁾ *Sz. Lasterleyten und Hochengel 11/2b*: (E. i. a r. k.) Stephan Ledrer — und bleibt sch. dem Aserl juden.

⁵⁷⁾ *H. Hochstrass 33a*: (1447—) Niclas Water Klara uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo.

⁵⁸⁾ *Sz. in Klamphern 105/1c és 1d*: (1445—) Hanns Silberknoll — (csak 105/1c:) und bleibt sch. dem Aserl juden 10 fl reg. suo VI°. — 1454. évben a szőlő tulajdonosa Hanns Pawer Agnes uxor házaspár lesz, akitől (végrehajtás útján?) megszerzi 1461 március 30-ikán (2-a post palmarum) *Ysaac jud filius Aserl*, aki 1466 december 29-én (2-a post innocentum LXVII) keresztény házaspárnak idegeníti el. Kérdéses, van-e összefüggés az 1448. évi zálogbavetés és az 1461. évi végrehajtás között.

zu bezaln an gesuech auf sand Michelstag nachstchomundt (1448 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuech. Fur haubtguet und gesuech seczen sy dem juden irew drew tail weingarten nacheinander gelegen im Hengst zenachst dem Philipp Kugersauf mitsambt den fruchten.⁵⁹⁾ Actum an montag vor pasce anno etc XLVIII° (1448 március 18.).

287. Item Andrea von Frona und sein erben bleiben miteinander unverschaidenlich sch. dem Aserln juden und seinen erben 70 fl auri zu bezaln an gesuch auf sand Michelstag nachstchomundt (1448 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phanndt alle tail weingarten miteinander ganz gelegen im Hengst zenachst dem Philipp Kugersauf, mitsambt den fruchten.⁶⁰⁾ Actum an montag vor Ambrosij anno etc XLVIII° (1448 április 1.). Und was er in der zeit daran gibt, daz sol an der geltschuld herabgen an haubtguet und an [dienst]⁶¹⁾ gesuch.

288. Item Hanns von Ofen und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und sein erben 3 fl und 30 Wyenner ð zu bezaln an gesuch auf sand Michelstag nachstchomundt (1448 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt ir haus auf der Gaisgassen⁶²⁾ und ain weingart in Entenzegel mitsambt den fruchten.⁶³⁾ Actum an montag nach quasimodogeniti anno etc XLVIII° (1448 április 1.).

⁵⁹⁾ Sz. *Stewning Hengst 112/2b, 2c, 2d*: (E. i. a. r. k.) Andreas von Frona — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo.

⁶⁰⁾ Erre a regestára is vonatkozik az előző birtoklap-feljegyzés.

⁶¹⁾ A szögl. zárjel közti szó rögtön törölt elírás.

^{62—63)} *H. Gaisgassen 4a* és Sz. *Enttenzágel 26/2d*: (E. i. a. r. k.) Hanns von Ofen Katharina uxor (a szőlő birtoklapján csak Hanns von Ouen) — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo. — Feltűnő, hogy adós mindkét ingatlanán még a reg. keltének évében, 1448 november 4-ikétől kezdve (an montag nach Omnium Sanctorum anno XLVIII°) új tulajdonost találunk (Hanns Maurer).

291. Item Cristan Walther und sein erben bleiben sch. dem benannten Aserl juden und sein erben 3 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1448 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phanndt irn weingarten im Rosengraben gelegen mitsamht den fruchten.⁶⁴⁾ Actum an montag nach Ambrosij 1888° (1448 aprilis 8.).

301. Item Prokop Froschel und sein erben bleiben sch. dem benannten Aserln juden sch. (sic) und seinen erben 2 fl auri auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze phant irn weingarten im Obern Wolfleinsgrunt.⁶⁵⁾ Actum an montag vor reminiscere in der vasten anno etc XLVIII° (1449 március 3.).

306. Item Andre Wulfing und sein erben bleiben sch. dem Aserl juden und seinen erben 10 B Wyenner ð der swarczen muns auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy in ze phant ir haus auf Spitalnewsidel.⁶⁶⁾ Actum an montag sand Gothartentag anno domini etc XLVIII° (1449 május 5.).

307. Item Niclas Hornunk und Margareta uxor tenentur dem Aserl juden und seinen erben 3 fl auri auf tegleichen gesuech. Defuer seczen sy den juden ze phant irn weingarten in der Poshait gelegen.⁶⁷⁾ Actum an montag Gothardi anno etc XLVIII° (1449 május 5.).

⁶⁴⁾ Sz. in *Rosengreben* 46/5c: (1446—) Cristan Walther Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. VI°.

⁶⁵⁾ Sz. *Wölflleinsgrunt und Scheiben* 23/5c: (E. i. a r. k.) Prokop Froschel Elena uxor — und bleibt sch. dem Aserl jud 2 fl auf teglichen schaden. V. ö. a 385. sz. reg.-val.

⁶⁶⁾ H. *Spitalnewsidel* 70b: (E. i. a r. k.) Andre Wulfing Margareta uxor — und bleibt dem Aserl juden (schuldig) 10 B ð.

⁶⁷⁾ Sz. *Kúpherl gelegen in der Obern Poshayt* 54/2a: (1448—) Niclas Hornunk sneyder Margareta uxor — tenentur dem Aserl juden 3 fl ut patet reg. suo.

Solucio⁶⁸⁾ facta feria 2a ante Andree anno LII^{do} (1452 november 27.).

308. Item Hanns Geypeleysen bleibt sch. dem Aserln juden und seinen erben 10 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1449 szeptember 29.). Dafur seczt er den juden dy frucht aus den weingarten seiner hausfrauen in Haubner gelegen⁶⁹⁾ und auch dy frucht im Vingerhuet dez Hannz Weidner,⁷⁰⁾ wann er dy weingärten mit sein selbs guet selber paut. Actum an montag Gothardi anno etc XLVIII° (1449 május 5.).

309. Item Hanns Liebel peckh und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben 6 fl auri auf teglichen schaden und gesuch. Dafur seczt er im ze phant sein Tunaw mûl auf den grunden zu Pr(espurg) gelegen.⁷¹⁾ Actum an montag Gothardi anno etc. XLVIII° (1449 május 5.).

310. Item Gilig Melbeis und sein erben bleiben sch. dem Aserl juden und seinen erben 4½ fl ö Wiener auf teglichen schaden und gesuech. Defuer seczt er im zû phannndt seinen weingarten gelegen im Schawkan mit frûchtt mit all.⁷²⁾ Actum an eritag vor Margarethe virginis anno domini etc XLVIII° (1449 július 8.).

⁶⁸⁾ Egykorú hozzáfűzés.

⁶⁹⁾ Sz. *Ober Tunawleuten (Haubner) 15/5c:* (1439 és 1445-től kezdve, v. ö. a 258. sz. reg. jegyzetét) Des Jorg Weidner kind genant Margaret — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo (a zálogbavetés nincs törölve). A továbbiakra nézve v. ö. a 316., 325. és 356. sz. regestákat.

⁷⁰⁾ Sz. *Vingerhut 83/2a:* (1439—) Des Jorg Weidner kind (1445—) genant Hanns Weydner — un^r bleibt sch. Aserl juden reg. suo.

⁷¹⁾ *Vizimalom Tonaumûl (114/2):* (kb. 1445—) Hanns Liebel peckh — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo. — A feljegyzéseket nem törölték, mert a vizimalmok későn (1445. év körül) szerkesztett birtoklapjait nem tartották rendszeresen nyilván.

⁷²⁾ Sz. *in Sachsen und Schawkan 25/3b:* (E. i. a r. k.) Gilg Melbeis — und bleibt sch. dem Aserl juden ut patet in reg. suo. V. ö. a 322. sz. regestát.

314. Item Chuncz Hösch und Anna sein hausfrau bleiben sch. dem Aserl juden und seinen erben 24 fl auri auf täglichen schaden und gesuech. Dafür seczen sy inn zu furphanndt ir haus gelegen auf der Wedritz mit aller seiner zugehörung zenachst dez Paul Schreiner hausung.^{73a)} Und was an dem phannndt abgieng, das haben dy juden auf allen andern irn guetern ungeverlich, wo sy dy haben. Actum an montag nach unserer lieben fraun tag assumpcionis anno etc XLVIII° (1449 augusztus 18.).

Actum^{73b)} des ausschreibens an montag nach invocavit anno LII° (1452 február 28.).

316. Item Hanns Gepeleysen bleibt sch. dem Aserln juden und seinen erben 9 fl auri zu bezaln an schaden von datum dez inschreibens hincz uber ain gantz iar (1450 október 27.). Dafur seczt er den juden ze phannndt seinen weingarten in Haubner, darauf stet ain Ramfart, dy uber-teurung stet dem juden.⁷⁴⁾ Mer seczt er in ze phannnd dy kunftigen frucht im Vingerhuet dez Hanns Weidner,⁷⁵⁾ wann er dy weingarten mit sein selbs guet paut. Actum an montag vor Omnium Sanctorum anno etc XLVIII° (1449 október 27.).

322. Item Gilg Melbeis und sein erben bleiben sch. dem Aserl juden und sein erben 2 ℥ Wyenner δ auf täglichen schaden und gesuch. Dafuer seczt er im zu phant sein weingarten im Schawkan mit frucht mit all.⁷⁶⁾ Actum an montag vor Anthonij anno L^{mo} (1450 január 12.).

^{73a)} *H. Wedricz 109a*: (1439—) Cüntz Hösch — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo 24 fl. — Közzétéve *Zschr. Sav. Stifg. i. m. XXXIX.* 77.

^{73b)} Egykorú hozzáfűzés.

^{74—75)} A birtoklapfeljegyzések azonosak a 308. sz. registáéival. A registának a 308. számútól eltérő szövegezése arról tanuskodik, hogy Gepeleysen felesége, Weidner Jorg leánya, időközben meghalt, halálos ágyán férjére hagyván a Haubner nevű szőlőt, Rómába zárandoklás kikötésével.

⁷⁶⁾ A birtoklapfeljegyzések hasonlóak, mint a 310. sz. registái.

324. Item Hanns List der junger mitsambt sein erben bleiben unverschaidenlich sch. dem benannten Aserln juden und sein erben 60 fl auri an gesuch auf dy pfingsten nachstkomund (1450 május 24.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher gesuch. Dafur paide haubtguet und gesúch seczen sy den juden ze phannt ir haus in der stat Prespurg gelegen zenachst dem Hanns Korner und dez Wolfgang Raneis haus, darinn dann dismals Zirusch Peter inn wonet.⁷⁷⁾ Acta sunt hec an montag vor Geori anno domini etc quinquagesimo (1450 április 20.).

325. Item Hanns Gepeleysen bleibt sch. dem Aserl juden und sein erben 6 fl 60 d Wyenner munss zu bezaln an gesuech auf sand Michelstag nachstkomund (1450 szeptember 29.). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuech. Und dafür seczen sy in ze phannndt dy vornverschriben sten in aller mass als oben berurt ist.⁷⁸⁾ Actum an montag Floriani anno L^{mo} (1450 május 4.).

326. Item Niclas Nuspem bleibt sch. dem Aserln juden und seinen erben 13 B d Wiener zu zaln an gesuch auf sand Laurenczentag nachstkomund (1450 augusztus 10.). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher gesuch. Dafuer hayde haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannndt irn weingarten in der Vndern Hohenay zenachst dez Andre Schurfenaker.^{79a)} Actum an montag nach Petronelle anno etc L^{mo} (1450 június 1.).

327. Item Vltreich des Clementen sun bleibt sch. anstat seins vater Michel Wolfs Aserln dem juden und sein erben 15 fl auri auf teglichen schaden und gesuech. Dafuer seczen sy in ze furphannd, der ohgenant Vltreich dem juden, seinen tail haus ledigen und freyn mit aller seiner

⁷⁷⁾ H. in der stat des ersten tails 140c: (1439—) Hanns List — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo.

⁷⁸⁾ A birtoklapfelvejegyzések azonosak a 308. sz. regestáéival.

^{79a)} Sz. Vnttere Hohenay 113/3b: (1440—) Niclas Nuspem — und bleibt sch. dem Aserl juden ut palet reg. suo.

zugehorung gelegen in der stat Prespurg zwischen des Wolfram und Liebel peken hausung.⁷⁸⁾ Actum an montag nach divisionis apostolorum anno etc quinquagesimo (1450 július 20.).

Und⁸⁰⁾ abtan an montag vor Michaelis anno LIII *ad commissionem domini regis* (1453 szeptember 24.).

330. Item Simon Kramer und Margareta sein hausfrau mitsambt irn erben tenentur dem benanten Aserl juden und seinen erben 1 ₰ 8 auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy in ze furphandt irn weingarten in der Fuchsleuten.⁸¹⁾ Actum an montag nach Erhardj anno L primo (1451 január 11.).

341. Item Laurencz Sautreiber und sein erben tenentur dem benanten Aserln juden und seinen erben 7 fl per 7 B 8 auf teglichen gesuech. Dafur seczen sy den juden ze phant irn weingarten im Hainburgern gelegen mitsambt den fruchten, doch unenkaltan was vor auf dem weingarten verschriben stet der chirichen zu Sand Laur(enczen).⁸²⁾

⁷⁸⁾ *H. in der stat des ersten tails 132d:* (1446. évben két rész-tulajdonos kerül a birtoklapra) Vreich des Clementen sun — (és:) Michel Wolf Margareta uxor. — A regestával egy időben a teherrovatba feljegyzik a következőt: Item der Clement Vreich seczt sein tail haus dem Aserl juden anstat seins vater Michel Wolf ut patet in reg. Aserl. und der Michel Wolf hat vor mein hern versprochen seinen sun an schaden ungeverlich ze halten. Actum... (mint a reg.-ban).

⁸⁰⁾ Egykorú hozzáfűzés és törlési feljegyzés. A „commissio regis” alatt érthetjük V. László királynak 1453. évben kelt, a pozsonyi polgároknak általában zsidótartozásaik után a kamatokat elengedő két rendeletét (MJH. I. 189 és 193), de lehet, hogy a reg. adósa külön királyi rendeletet járt ki magának, amely azonban nem maradt reánk.

⁸¹⁾ *Sz. Fuchsleiten 4/7d:* (1449—) Symon Kramer Margreta uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden 1 ₰ 8. — V. ö. a 214. és 300. sz. regestákat.

⁸²⁾ *Sz. Rehstockh und Hainburger 79/2a:* (1445—) Laurentz Sautreiber Margareta uxor — und bleibt sch. dem Aserl juden reg. suo. — V. ö. a 231. sz. reg.-t.

Actum an Montag Pauli primí heremite anno etc. quinquagesimo secundo (1452 január 10.).

352. Item Wenczla Pernhartel bleibt sch. dem Aserln juden 20 fl auri auff teglichen schaden von heutigem tag an. Dafúr seczt er im ze pfannt sein klains hauss so er kauft hat von dem Erhart Purger.⁸³⁾ Actum an Montag nach Bartholomei anno etc L secundo (1452 augusztus 28.).

353. Item Wenczla Perenhártel bleibt sch. dem Aserln juden 10 Ű 8 auff téglichen schaden von heutigen tag an. Dafúr seczt er in ze pfannt seinen mairhoff gelegen neben des Pauls Stören hausung.⁸⁴⁾ Actum an Montag nach exaltacionis sancte crucis anno etc. LII° (1452 szeptember 18.).

354. Item Wenczla Perenhártel bleibt sch. Aserln juden und seinen erben 14 fl auri an schaden ze bezallen auff weinachten nêgstkunftig (1452 december 25.). Stünd es aber lenger an, das wâr auff teglich schaden. Dafúr seczt er im ze pfannt sein klains hauss so er kauft hat von den Erhart Purger.⁸⁵⁾ Actum an Montag nach exaltacionis sancte crucis anno etc. L secundo (1452 szeptember 18.).

356. Item Hanns Gepeleysen bleibt sch. dem Aserln juden und seinen erben 12 fl auri, zu bezaln 6 fl derselben guldein auf daz nachstkomunde lesen (1452 október 1.)

⁸³⁾ *H. in der stat des ersten tails 122a:* (F. i. a. r. k.) Wenczlah Pernhartel — Item und bleibt sch. dem Aserln juden reg. suo VI°. (V. ö. még a 354. sz. reg.-t.)

⁸⁴⁾ *H. in der stat des ersten tails 127d:* (1439—) domus Wentzlab Pernhartel — Item bleibt sch. dem Aserln juden reg. VI^{to}. — Ezt követik 1456 december 20-ikán a következő tulajdonos- és teher-tétel-feljegyzések: *Aserl jud* — und hat losung der Pernhartel umb 80 fl auff den nagstkunftigen sand Jorgentag (1457 április 24.). Actum feria 2a in vigilia sancti Thome apli anno etc LVII°. — A visszaváltás azonban nem történt meg és Aserl 1458 január 9-ikén (2a post Erhardj anno LVIII^{vo}) elidegeníti a házat Mert Korner Anna uxor házaspárnak.

⁸⁵⁾ A birtoklapfeljegyzések azonosak a 352. sz. registárával.

und dy anderen 6 fl auri sol er den juden zu bezaln (sic!) als auf daz lesen in dem dreu und funfzigisten jar (1453 október 1.), auf yede zeit dy zalung an schaden. Wer aber daz er, der Gepeleysen, den juden auf yede zeit nit bezalet, so get furbaser nach yeden benanten tag auf yede geltschuld teglicher gesuech. Dafuer seczt er den juden ze phannndt [seinen] dy frucht seins weingarten im Haubner, darauf voraus stet ain Ramfart,⁸⁶⁾ auch [seinen weingarten im Vingerhuet.] (1452 szeptember elött).⁸⁷⁾

361. Item Kacz Jorg und sein erben bleiben sch. dem Aserln juden und seinen erben 10½ fl auri an schaden zu bezaln auf sand Jorgentag nachstkunftig (1453 április 24.). Stund es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher gesuech. Dafur seczt er in ze pfannt sein haus gelegen in der stat zenachst dem Pernhertel.⁸⁸⁾ Actum an freytag vor judica anno LIII° (1453 március 16.).

384. Item Hanns Hendel auf Schondorfergassen hat entlehnt von dem Aserl juden 8 fl auf teglichen gesuch. Dafuer seczt er im sein weingarten im Wurezenpach im Heder mitsamdt den fruchten.⁸⁹⁾ Actum an montag vor pasca anno LV^{to} (1455 március 31.).

385. Item Prokop Froschol und Elena uxor tenentur dem Aserl juden und sein erben 7 ß 8 auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy den juden ze furphannt irn weingarten im

⁸⁶⁾ A birtoklapfeljegyzések azonosak a 308. sz. regestáéival.

⁸⁷⁾ A szögletes zárójelekbe foglalt szavakat előbb törölték, mint az egész szöveget. (Lsd. 258., 308., 316., 325. sz. reg.-t.)

⁸⁸⁾ *H. in der stat des ersten tails 122a:* (E. i. a. r. k.) Kacz Jorig Kunigund uxor — und bleibt sch. dem Aserln juden reg. suo VII^{to}, — V. ö. a 352. és 354. sz. regestákat. Kétségtelen, hogy az előbbi tulajdonos, *W. Pernhertel*, nem tett eleget fizetési kötelezettségének, s hogy ezért *Aserl* megszerezte a házat s azt *Kacz*-nak adta el. A reg. tartozási összege vételárhátrálék.

⁸⁹⁾ *Sz. Oberwurtzenpach Stampher Tzehentner 106/2b:* (1439—) Hans Händl — und bleibt sch. dem Aserl juden.

Wolfensgrunt bey der Scheiben.⁹⁰⁾ Actum an montag vor Georgij anno LV^{to} (1455 április 21.).

391. Item Leonart Aigner, Katherina uxor bleiben sch. Aserln juden 11 B ð auf sand Michelstag an schaden. Actum anno 1475 2a ante cathedram Petri (1457 február 21.).⁹¹⁾

395. Anna Jorgen Wind sneider seligen tochter bleibt sch. Aserln juden 7½ B auf sand Michelstag schieriskünftig (1457 szeptember 29.) an gesúch. Darumb hat sy im verseczt ir halbs haus neben des Vinczens Prünner haus⁹²⁾ und auch irn halben weingarten in Scharlachperg.⁹³⁾ Bezalet sy in zu der obgemelten zeit nicht, so geet hinfúr téglicher gewonlicher gesuch darauf. Actum 2a penthecostes anno etc LVII^{mo} (1457 június 6.).

410. Item Jacob von War und Anna sein hausfrau tenentur Aserl dem juden und seinen erben 24 guldein in

⁹⁰⁾ Sz. *Wölffleinsgrunt und Scheiben* 23/5c; (1449—) Prokop Froschel Elena uxor — und bleibt sch. dem Aserl reg. suo. V. ö. a 301. sz. reg.-1.

⁹¹⁾ Bár a regestában ingatlan megnevezve nincs, a zálogbavételst a következő birtoklapon jegyezték fel. Sz. *Ober Tunauleiten* 15/2it; (1457 január 31 = 2a ante purificationis) Leonhard Aygner Katherina uxor — und bleibt sch. Eserln juden ut patet reg. suo VI^{to}. — A reg. évszáma kétségen kívül elírás és nem 1475-nek, hanem 1457-nek olvasandó. 1475. évben Aserl már nem szerepel a telekkönyvben.

⁹²⁾ *H. in der stat des ersten tails* 120a; (Kb. 1442—) Jorg sneyder genant Wind Margareta uxor — Anna ir haider tochter hat verseczt ir halbs haus Aserln juden nach laut seines reg.

⁹³⁾ Sz. *Oberscharlachperg* 5/3c; (1439—) Jorig Wänd sneider — und Anna sein tochter bleibt sch. Aserln juden 7½ B ð auf halben weingarten nach laut seines reg. — Az adós egyáltalán nem került a birtoklap tulajdonosi rovatába, ellenben 1457 október 19-ikén (4a post Galli anno LVII^{mo}) Peter Kürsner (mint az előbbi tulajdonos özvegyének vagy leányának férje?) tulajdonosa az egész háznak és az egész szőlőnek, amint az az egyidejű tebertétel szövegéből kitűnik: und bleibt sch. dem spital 25 fl auri, darumb sein miteinander verpfenndt demselben spital das haus und der weingarten im Scharlachperg sameptlich... (etc). Ugyanakkor már törölték a zsidótartozást.

gold an schaden zu bezalen auf den nagstkunfftigen sand Merttentag (1459 november 11.). Dafur seczen sy im ir baiden haus gelegen in der stat Prespurg zunagst hern Burkcharten Scharrachs haus.⁹⁴⁾ Stuend es aber die zalung an über ebegriffne frist, so get darnach darauf gewondlicher gesuch. Actum an montag vor Augustini anno domini etc L nono (1459 augusztus 27.).

419. Item Elsbet Vetawerin bleibt sch. dem Esrlin juden 3 fl auri auf sand Michelstag (1465 szeptember 29.) an schaden.⁹⁵⁾ Actum feria quinta ante penthecostes anno LXV^{to} (1465 május 30.).

422. Item Jorg Poltz und Anna uxor bleiben sch. Aserlein juden 11 gulden in gold, 6 auf weinachten nachstkunfftig (1466 december 25.), und die übermass von denselben weinachten uber ain jar (1467 december 25.) an schaden zu bezalen. Wan welher tag nit gehalten wurd. so geet darnach darauf schaden, als dann die gwer beder weingarten vor im Scharlachperg^{96a)} und Wozengrund,^{96b)} sein pfaandt, daher zaigen. Actum 2a post Georj anno LXVI (1466 április 28.).

Poz. ongyvár levé., Sb Zsidóreg. 14a (48., 49., 60., 69., 78., 86. és 112. sz. reg.), *14b* (94., 95., 100., 102., 103., 134., 135. és 136. sz. reg.), *15a* (152., 153., 159., 165., 166., 167., 177. és 184. sz. reg.), *15b* (211., 213., 214., 218., 231., 241., 242., 245., 247., 256. és 258. sz. reg.), *16a* (259., 263., 268., 276., 278., 282., 286., 287., 288., 291., 301., 306., 307. és 391. sz. reg.), *16b* (308., 309., 310., 314., 316., 322., 324., 325., 326.,

⁹⁴⁾ *H. in der stat des ersten tails 128b:* (1454—) Jacobus de Baar Anna uxor — und bleiben sch. Aserl juden und sein erben 24 gulden auri zu bezalen auf sand Merttentag nachstkomund. Also stet das furbas und in seinem reg. VI^{to}.

⁹⁵⁾ A regestában zálogtárgyat nem jelöltek meg, ellenben a zálogbavetést a következő birtoklapon jegyezték fel: *Sz. Tunausatz Hünnerpuhl 2/5d:* (1457—) Wolfgang Vetawer Elizabeth uxor — und bleiben sch. Eserl juden ut patet in reg.

^{96a)} *Sz. Oberscharlachperg 5/2c:* (E. i. a. r. k.) Jörg Poltz Anna uxor — und bleiben sch. nach inhaltung des Esrl juden reg. hinden.

^{96b)} *Sz. Wozengrund 20/9d:* (E. i. a. r. k.) Jorg Polcz Anna uxor — und bleiben sch. ut patet in reg. Eserl judeus.

327., 330., 341., 352., 353., 354., 356. és 361. sz. reg.), 13b (*Aserl jud* 1455 felírás alatt 384., 385. és 410. sz. reg.) és 56a (395., 419. és 422. sz. reg.). Ez a leggyakrabban szereplő hitelező a neki szánt regestalap hat folióin kívül (14a—16b) még más foliókra is szorult. Saját regestalapján a fenti regestákon kívül még egyszer szerepel sógorával Aronnal együtt (1445:163. sz. reg.), valamint ott szerepel egy ízben alkalmazottja, *Nachaym* is (*Nachaym des Aserl knecht* 1449:303. sz. reg.).

Aserl-nek a regestáltakon kívül még számos (17) regestálatlan követelését jegyezték fel a telekkönyvi birtoklapokon⁹⁷). E feljegyzé-

⁹⁷) Ezek egy az 1439. év előtt kell, és egy másik a 247. sz. reg. jegyzetében között 1448. évi zálogbavetés kivételével az 1456—1467. évek közt keltek, túlnyomó részük 1465—1467. évek között. A legkorábbi regestálatlan zálogbavetést a telekkönyv szerkesztése korában (1439) jegyezték fel egy külvárosi ház birtoklapjára (*H. Tunawnewsidel* 78b): Peter Medlinger... und bleibt sch. dem Aserl juden 7 fl auri. Dafür steet sein weingarten genant das Smidl mitsambt dem hause. — Adós szölleje birtoklapján (*Sz. Smidel*... 29/5a) a tartozást azonban nem jegyezték fel. Az 1456—1457. évi feljegyzések egy belvárosi ház birtoklapján (*H. in der stat des andern tails* 159a) olvashatók: (1439—) domus Hanns Eylawsemrockh — und bleibt sch. dem Aserl juden 190 fl auri nach laut ains briefs. Actum an freitag vor Anthonij anno LVII° (1456 január 16.). Item an montag vor Vincenti anno... (1456 január 19.) hat Aserl jud bechannt vor her Stephan Raney's dyzeit burgermaister, Philipp Kugersauf dez rats (und) Wolfgang Strobel pergmaister, das Hanns Eylausinrok von der obermelten geltschult ain jede wochen von ain guldein sol geben nûr ain 8 zu gesûch etc anno uts. — Már 1457 január 3-ikán (feria 2a post circumcisionis domini anno eiusdem LVII°) más tulajdonosa van a háznak: Symon Schön Dorothea uxor házaspár, amely ugyanakkor Aserl zsidónak veti zálogba a házat; und bleibt sch. dem Aserl juden 120 fl auri nach laut eins geltbriefs. Actum am montag uts. Kétségtelen, hogy kényszereladás esetével állunk szemben. Még Schön-éknek sem volt maradásuk a házban, mert már 1458 április 10-ikén (= 2a post quassimodo geniti anno LVIII°) Jacob Haffner Margret uxor házaspár a tulajdonos. — 1456—1457. évek között jegyezték fel egy másik belvárosi ház birtoklapján (*H. in der stat des ersten tails* 135d), mely ház tulajdonosa 1456. év óta Vreich Romer Anna uxor házaspár volt, azt a zálogbavetést, amely Aserlein veje követelését biztosította, aki máskor nem szerepelt a telekkönyvben; und bleibt sch. Aserleins juden aiden nach laut eines briefs. — Az ilyen, összegel meg nem nevező feljegyzések az 1465. évben is keltek: Nicklas von Velsperg (vagy Velsperger) 1465 május 29-én négy szőlőt vet zálogba (*Sz. Oberscharlachperg* 5/2c. *Veyoltal* 16/a. *Wotzengrunt* 20/9d és *Goldtues*

sek alkalmával a telekkönyvvezető többször hivatkozik okleveleire vagy a zsidókönyvre. Ugyancsak több ízben — de rendszerint rövid időre — szerepel *Aserl* a telekkönyvi tulajdonosok rovatában, két eset ki-

68/3d) többé kevésbé azonos szövegű feljegyzéssel: und hat verseczt den weingarten (vagy: bleibt sch.) nach inhalt des judenpuch dem Eserln juden mitsambt den fruchten. Actum feria quarta ante pentecostes anno LXVto. Ugyanezen a napon zálogosítja el Hanns Dorner Elsbet uxor házaspár is szöllejét (*Sz. Wölflensgrunt und Scheiben* 23/5c); und haben verseczt dem Eserlein juden den weingarten mitsambt den fruchten umb die schuld die sy in nach innhalt des juden puch (schuldig) sein. Actum... (mint fent). — 1465 december 9-ikén (2a post conceptionis) Hanns Wakahütl kerül egy szőlő (*Sz. in der Aussern Kramern* 44/14d) birtoklapjára a következő zálogbavetés kapcsán: und bleibt sch. dem Eserlein juden nach inhalt des judenpuchs, und der weingarten ist sein pfand dafür. — 1465 körül kelt egy beivárosi ház (*H. in der stat des andern tails* 144c) idevágó feljegyzése is: (1439—) Mert Müsschenraif — und bleibt sch. Eserlein juden nach inhalt des judenpuechs. Dafür seczt er im das haus. A birtoklap tulajdonosi rovatába 1467 június 30-ikán (am eritag nach Petri et Pauli aplorum anno domini LXVII^{mo}) *Eserll jud* kerül, aki a házat u. a. év november 9-ikén (Actum 2a feria ante Martini im LXVII jar) eladja Jörg Pair Agnes uxor házaspárnak a következő zálogbavetéssel: und bleibt schuldig dem Eserl juden 48 fl auri, die 24 fl zu zallen auf Michaelis so man schreibt anno etc im LXVIII jar, und die andern 24 fl auri zu zallen auf Michahelis, so man schreibt im LXIX jar. Und weliche zallung er nicht hielt, so get fürpas schaden drauf. — Ezt követi röviddel 1468 szeptember 29-ike (szent Mihály napja) után: und hat bezalt die erst zallung 24 fl auri auf Michaelis, so man schreibt im LXVIII jar zu rechter zeit und weil. — 1466 augusztus 25-ikén Jorg Sumer pinter zálogosítja el újbárosi házát (*H. Newstat* 100d), amelynek 1456 óta tulajdonosa: und bleibt sch. Eserl dem juden nach inhaltung des judenpuchs. Actum 2a ante Augustini anno etc LXVIto. Ez egyike azoknak a tartozásoknak, amelyek visszafizetésének elmaradásáért 1474. év körül Mendel jud szerzi meg a házat, s amelyet Mátyás királynak 1475 október 12-én kelt rendelete visszaadot adós családjának. — 1466 december 29-én Praes Stephan Margareth uxor házaspár kerül egy (külvárosi) Mihály-utcai ház birtoklapjára (*H. Sand Michelsgassen im Newsidl* 16a) a következő zálogbavétési feljegyzéssel: und bleibt schuldig 1½ fl auri an schaden uncz auf die sunybenden (1467 június 24.) Eserlein juden. Actum 2a post innocentum anno LXVII^{mo}. 1467 február 3-ikán és 16-ikán Andre Zêch zálogosítja el szöllejét (*Sz. Knijesatz* 71/3c) *Aserlnek*: bleibt sch. dem Aserl juden 5 B 8 auf teglichen schaden. Actum in die Blasi anno LXVII^{mo}; — bleibt sch. Eserl juden 2 8 an gesuch

vételével követeléseinek végrehajtása következtében. A kivételes két eset szállókra vonatkozik, amelyek egyikéről pozitív adatunk van, hogy azt *Aserl* pénzért vásárolta.⁹⁸⁾

11.

Pozsony 1440 február 21. Eysel bécsújhelyi zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Eysel jud von der Newnstat und sein erben XII.

55. Item Hanns Felsperger und sein geeriben bleiben

auf sunbenden nachstkomund (1467 június 24.). Actum 2a post invocavit anno LXVII^{mo} (1467 február 16.). — Ugyancsak 1467 február 3-án szerez szállót (Sz. *Paumgarten* 90/3c) Mert Tumler Anna uxor házaspár és veti azt zálogba *Aserl*-nek: und bleiben sch. *Aserl* juden 2 fl an gesuch uncz auf Martini negstkunftig (1467 november 11.). Actum 2a Blasi anno LXVII. Ugyanazok 1467 február 16-ikán vásárolják meg a szomszédos szállót (Sz. *Paumgarten* 90/3d) *Aserl*-től és maradnak a vételár hátrálékával adósai: und bleibt sch. 3 fl *Aserlein* juden zu bezalen 1 fl auf pfingsten (1467 május 17.), 2 auf weinachten (1467 december 25.) nechstvolgund. (Actum) 2a post invocavit LXVII, mely szálló tulajdonát *Aserl* zsidó 1467 február 3-án szerezte meg. A szálló korábbi tulajdonosa 1449 évtől kezdve *Kristan Walther Elizabeth* uxor házaspár volt. A birtoklapon *Aserl* feljegyzését megelőzően nem találunk teherfeljegyzést. Itt minden valószínűség szerint egy oly esettel állunk szemben, amikor a készpénzt követelő eladó és az adósságra vásárolni hajlandó vevő között közvetítő szerepet vállalt a vevő későbbi hitelezője. Ugyancsak 1467 február 16-ikán külvárosi házat (*H. Nonnenpewnt* 24c.) szerez meg *Niclas Müsgang Kunigund* uxor házaspár s ugyanakkor elzálogosítja azt: das haus stet zu pfandt *Eserlein* juden ut patet im judenpuch fur dieselb schuld. Actum 2a post invocavit LXVII.

⁹⁸⁾ Az egyiket lsd. fent a 256. sz. reg. jegyzetében, a másik eset *Stephan Dawher* szállójának (Sz. *Wölffleinsgrunt und Scheiben* 23/4c) birtoklapján olvasható. 1455 november 10-ikén (2a ante Martini a. LVto) a tulajdonos özvegye két részre osztva adja el a szállót, az egyik részt kereszténynek, a másikat a következő feljegyzésekkel *Aserl*-nek: Item ain gerel weingarten — dem *Aserl* juden von des Dauher weingarten. — A többi esetet, amelyekben *Aserl* az ő követelése behajtása alkalmával szerzett ingatlanokat, lsd. a 112., 214., 256., 268. és 353. sz. regesták jegyzeteiben, valamint az előző jegyzetben.

sch. dem obgeschriben juden 30 $\frac{1}{2}$ fl auf teglichen schaden. Dafür stet die uberteurung irs weingarten gelegen im Schön Wl noch laut ain briefs.¹⁾ Und was den juden an dem weingarten abgieng, das sullen si haben auf allem andern iren guette und hab. Es sol auch auf ieglichen gulden alle wochen 4 Wiener δ ze schaden geen. Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^o XL^{mo}, des nachsten suntags noch invocavit.

Der^{1a)} brief ist geledigt wurden feria sexta proxima ante festum nativitatis domini anno etc XL^{mo} (1440 december 23.).

Pozsonyvár. levél, Sb zsidóreg. 29a. A hitelező regest alapján ez az egyetlen bejegyzés. A 29b. lap üresen maradt.

12.

Pozsony 1440 április 21 — 1446 február 7. Morvaországi Magyarbródból (Ungarischbrod) származó Musch pozsonyi zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett követelése.

Musch jud von Pret und sein geeriben X.

61. Item Nicklas Pewger tenetur mitsambt seiner hausfrauen frauen Agnesen den obgeschriben juden 10 fl auri an schaden ze betzalen auf sand Michelstag schiristkumftigen (1440 szeptember 29.). Dafür steet sein weingarten mitsambt den fruchten gelegen im Ober Wurtzenpach.^{1b)}

¹⁾ Sz. Schön VII 99/1b: (1439—) Johannes Felsperger — item tenetur dem Eysl juden von der Newnstal 30 $\frac{1}{2}$ fl auri reg. XII. — Ennek a zsidókövetelésnek feljegyzését megelőzte a birtoklapon a pozsonyi franciskánus szerzeteseknek járadékkövetelése 40 arany forint összeg után „szolgálándó” évi 4 aranyforint járadékról. Ezért zálogosítja el a tulajdonos csak a szálló „értéktöbbletét” a második helyen feljegyzett zsidókövetelés biztosítására.

^{1a)} Egykorú hozzáfűzés.

^{1b)} Sz. Ober Wurtzenpach 106/4b: (E. i. a r. k.) Nicklas Pewger — item tenetur dem Muschen juden von Pret 10 fl auri reg. X. — A tulajdonosi feljegyzés ideje összeesik a zálogba vetésével; úgy látszik, a hitelezett összeg az ingatlan vételárára kellett.

Und was den juden daran abgieng, das sullen si haben auf anderm irem guette ungeverlich. Acta sunt hec anno domini millesimo CCCC^{mo} XL^{mo}, feria quinta proxima ante festum beati Georgij martiris (1440 április 21.).

63. Item Mert Vnger und Margaretha sein hausfrau tenetur demselben Muschen juden 1 fl auri und 60 Wiener ō. — lidem tenetur 2 fl auri auf teglichen schaden. Und für das alles steet ze phannde ir haus gelegen auf Tunawnewsidel.²⁾ Acta sunt hec anno domini etc XL^{mo}, am montag in phingstfeiertegen (1440 május 16.).

92. Item Niclas Vbeluail und Osann sein hausfrau tenetur demselben Muschen jud schuldig (sic) nach ainem rechten getreuen abbruch umb all ausspruch³⁾ und geltschuld 40 fl auri, dy er im an allen gesuch sol zaln 20 fl auri auf dy pfingsten nachstchunftig (1443 június 9.), und dy anderen 20 fl auri sol er bezaln auch an gesuch auf sand Gilgentag nachstchomund (1443 szeptember 1.), doch in solicher beschaidenhait: Ob er dy erst bezalung nit hielt und dem judem verczug, so hat der jud dez gewalt, den weingarten ledichlich zu verchauffen juden oder christen, und der Vbeluail sol darinn chains statrechtens nicht geniessen in chainerlay weis. Beczalet er aber die erst summ auf rechte tagzeit, so sol im der jud dy ander tagzeit auch halten an schaden, als dann beredt ist worden. Actum an montag post Mathie aplí anno XL tercio (1443 február 25.).⁴⁾

²⁾ *H. Tunawnewsidel 80c:* (1439—) Meritt Vnger — tenetur dem Musch juden von Pret 1 fl auri 60 Wyenner ō, item tenetur 2 fl auri reg. X.

³⁾ „Zuspruch“ szóból javítva.

⁴⁾ A reg.-ban zálogtárgy nincs ugyan megnevezve, az adós nevén álló „Rossler“ dülöbéli szőlőre (99/3a) azonban feljegyezve: (1439—) Nicklas Vbeluail — und bleibt sch. dem Musch juden vom Pred auf den weingarten reg. Xo. — Még az első fizetési határnap előtt, 1443 március 11-ikén (2a ante reminiscere anno etc XLIII) azonban új tulajdonost jegyeznek fel a szőlő birtoklapjára.

104. Item Mert Werel und sein erben bleiben sch. dem benannten juden und sein erben 3 fl auri zu bezaln an gesuech auf sand Jorgentag nachstkomund (1444 április 24.). Stet es aber lenger, so get furbaser alle wochen auf yeden gulden 4 ð Wiener zu gesuech. Und fur daz alles seczen sy den juden zu phanndt irn weingarten in der Vnderen Hoheney gelegen.⁵⁾ Actum an montag vor Nicolai anno etc XLIII° (1443 december 2.).

105. Item Chuncz Awer und sein erben bleiben sch. dem benannten juden und seinen erben 7 fl auri auf sand Jorgentag nachstkomund (1444 április 24.). Stet es aver lenger, so get furbas alle wochen auf yeden gulden 4 ð zu gesuch. Und fur daz alles seczen sy den juden ze phannt ir haus in der Reichartsgassen gelegen.⁶⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller andrer irer hab. Actum an montag vor Nicolai XLIII°. Auch seczt er im zway tail weingarten im Hunczperg⁷⁾ mitsambt dem haus umb dy benante summ anno utsupra.

106. Item Antal Smidin und ir erben bleiben sch. dem benannten juden und seinen erben 6 fl auri an schaden zu bezalen auf conversionis sancti Pauli nachstkomund (1444 január 25.). Stet es aver lenger, so get furbaser alle wochen auf yeden gulden 4 ð zu gesuch. Und fur das alles seczen sy den juden zu phannnd ir haus gelegen auf Tunawnewsidel.⁸⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf

⁵⁾ Sz. *Untere Hohenay* 113/5b: (1440—) Mert Werel — und bleibt sch. dem juden Musch von Pred reg. suo X.

⁶⁾ H. *Reichartsgassen* 66b: (1439—) Cuntz Awer — und bleibt sch. dem Musch jud von Pred 8 fl (sic) reg. suo. — A ház a 220. sz. reg. keltével egy időben cserél gazdát, ugyanakkor szabadul fel a két egymás mellett elterülő szőlő a zálogbavetés alól, lsd. tovább.

⁷⁾ Sz. *Hundesperg* 91/2d és 91/3b: (1439—) Cuntz Awer — und bleibt sch. dem Musch jud von Pred reg. Xo. — Solvit in vigilia Thome XLV (1445 december 20.). Ez utóbbi feljegyzés nincs törölve.

⁸⁾ H. *Tunawnewsidel* 74a: (1429—) Anthol Smidin et Hanns (Wolfstaler) weber — und bleibt sch. dem Musch von Pred reg. Xo. — A ház 1439-ben elzálogosítva *Lewbman* zsidónak, lsd. ott 50. sz. alatt.

aller ander irer hab. Actum an montag vor Nicolai anno etc XLIII° (1443 december 2.).

118. Item Mert Werel und Elizabeth uxor mitsambt irn erben bleiben sch. dem Musch juden vom Bret und seinen erben 1 fl auri zu bezaln an gesuech auf sand Jorgentag nachstkomund (1444 április 24.). Stet es aber lenger, so get darauf furbaser zu gesuech alle wochen 4 ö. Und fur hauptgut und gesuch seczen sy ir haus gelegen auf Spitalnewsidel zenachst dez Andre Menhart hausung.⁹⁾ Und was daran abget, daz stet auf aller andrer ir hab. Actum an montag Blasii anno etc. XLIII° (1444 február 3).

160. Item Niclas Peuger und Agnes sein hausfrau mitsambt irn erben bleiben sch. dem benanten Muschen juden und seinen erben 8 fl auri zu bezalen inner vier wochen nach datum dez inschreibens (1444 szeptember 13). Darnach so get darauf teglich gesuch. Fur hauptguet und gesuech seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen in der Newnstat zenachst dez Chlingel pinter haus.¹⁰⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller andrer irer hab. Actum an montag nach assumpcionis Marie anno etc. XLIII° (1444 augusztus 17).

In¹¹⁾ den acht guldein dez Niclas Peuger geltschuld ist der Musch von Predt sch. dem Musch juden von Tirna ainen guldein, darauf ist gesuch gangen syder sand Laurenczentag nachstvergangen anno utsupra (1444 augusztus 10). Actum dez inschreibens an pfincztag nach Viti anno XLV° (1445 június 22).

⁹⁾ *H. Spitalnewsidel 59d*: (E. i. a. r. k.?) Mert Werel Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Musch jud von Pred reg. X^o. — A ház további elzálogosítására nézve v. ö. reg. 168 (u. e. hitelező) és 186 (*Musch von Rakenspurg*) sz. a.

¹⁰⁾ *H. Newstat 95a*: (1439—) Niclas Pewger — und bleibt sch. dem Muschen jud vom Pred reg. X^o.

¹¹⁾ Egykorú hozzáfűzés. Magyarázatára nézve v. ö. a bevezetést.

168. Item Mert Werel und Elizabeth uxor mitsambt irn erben bleiben sch. dem benanten Musch juden vom Bred und seinen erben 3 fl auri auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt ir haus gelegen auf Spitalnewsidel zenachst dez Andre Menhart hausung.¹²⁾ Und was an dem phant abget, das haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag Andree anno etc. XLIII^{to} (1444 november 30).

179. Item Paul Weiss und sein erben bleiben sch. dem benanten Musch juden von Predt und sein erben 5 B ð Wiener an gesuch zu bezalen auf Georgij (1445 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Dafur seczen sy den juden ze phant ir tail garten auf Tunawnewsidel zenachst dez Paul Hantschuchstrickern.¹³⁾ Und was an dem phant abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum feria 2a vor epiphaniarum domini anno XLV^{to} (1445 január 4).

185. Item Hanns Hanntschuchstricker Elena uxor auf Tunawneusidel gesessen bleiben sch. mitsambt iren erben dem Musch juden von Pred und seinen erben 15 B ð zu bezaln an schaden auf sand Mertentag nachstkomund (1445 november 11). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich schaden. Fur haubtgut und schaden seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen auf Tunawsidel (sic) zenachst dez Hanns Rosenmulners hausung.¹⁴⁾ Und was an dem phandt abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum feria 2a conversionis Pauli anno etc. XLV^{to} (1445 január 25).

¹²⁾ *H. Spitalnewsidel 59d*: U. a. feljegyzés, mint a 9. sz. jegyzetben.

¹³⁾ *Kert (Ortus) Tunawnewsidel 86c*: (1445—) Paul Weiss. — A zálogbavetés nincs feljegyezve.

¹⁴⁾ *H. Tunawnewsidel 79a*: (1439—) Hanns Hanntschuchstricker — und bleibt sch. dem Musch jud von Pret X. reg. — A tulajdonos e házát 1444 június 8-án zálogba vetette volt Jeklin judin von Odenburg hitelezőnek a 147. reg. szerint.

220. Item Hanns Wolgemut und sein erben bleiben sch. dem benanten Musch juden und sein erben 4 fl auri, zwen auf teglichen schaden, und zwen ze zalen an schaden auf mitvasten nachstkomund (1446 március 23). Dafur seczt er den juden zu phanndt sein haus in der Reichartsgassen zenachst dem Hanns Meindel.¹⁵⁾ Actum an montag vigilie Thome apli anno XLV^{to} (1445 december 20).

225. Item Peter Phefferl und sein erben bleiben sch. dem benanten Muschen juden und sein erben 9 B ð Wiener an schaden zu bezaln hincz auf dy sunebenden nachstkomund (1446 június 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleicher schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phanndt ir haus auf Spitalnewsidel zenachst dez Guet Gilig hausung.¹⁶⁾ Actum an montag nach Dorothee anno etc. XLV^{to} (1446 február 7).

Pozsonyvár. levél., Sb Zsidóreg. 25a (61.—118. sz.) és 25b (160.—225. sz.). Rajta kívül csak feleségének egy regestáját találjuk (1445 december 13:215. sz.) a neki szánt lapokon, amelyekhez az üresen maradt 26a és 26b lapok is tartoznak.¹⁷⁾

¹⁵⁾ *H. Reichartsgassen 66b:* (E. i. a r. k.) Hanns Wolgemut Anna uxor. — A zálogbavetés feljegyzése közös a 105. sz. reg.-ével. A tulajdonos házaspár a zálogbavetéssel egyidőben kerül a birtoklapra. V. ö. a 105. sz.-nál mondottakat.

¹⁶⁾ *H. Spitalnewsidel 62c:* (1445—) Peter Phefferl — und bleibt sch. der Muschin von Pred 9 B ð. — A ház korábbi elzálogosításaira nézve v. ö. a 175. és 195. sz. reg.-kat *Teubel des Hendel von Grecz pas* hitelező neve alatt.

¹⁷⁾ Egy ház (*Tunawnewsidel 86c*) birtoklapján a telekkönyv szerkesztése korában (1439) még a következő nem regestált követelést jegyezték fel: Item ortus Nicolai Weiss — und bleibt sch. dem jungen Galitzer 10 fl auri, davon ze dienn auf weinachten. Dafür steet sein haus, gelegen auf Tunawnewsidel. — Item die uberteuerung des hauses und garten steet dem Musch juden von Prett für seinen swager den Michel Osterperger. — Az a körülmény, hogy sem Osterperger ingatlanainak birtoklapjain, sem a regesták közt nem szerepel ez a tartozás, oda mutat, hogy az még a zsidóregesták feljegyzése és Osterperger ingatlanai birtoklapjainak szerkesztése előtt nyert kiegyenlítést. V. ö. azonban a 179. sz. reg.-t is az előző lapon.

13.

Pozsony 1440 május 19. Lanng Isserl zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Lanng Issrl jud und sein erben XI.

64. Item Lanng Mert und sein erben bleiben sch. den obgeschriben juden 9 fl auri ze betzalen auf Martini schiristkünftigen (1440 november 11) an schaden. Dafür steet ze phannde des benanten Lanng Merits weingarten gelegen im Wolffleinsgrunt.¹⁾ Furbaser sol auf ieglichen gulden 3 Wiener ð ze gesuch geen. Acta sunt hec anno domini etc. XL°, feria quinta ante trinitatis.

Pozsonyvár. levél., Sb: Zsidóreg. 27a. — A hitelezőnek ez az egyetlen regestája. A számára rendelt többi három, 27b, 28a és 28b sz. lap üres, csak a 28a lapra írták *Juda maister* 380. sz. regestáját (ld. 1455 január 20. alatt).

14.

Pozsony 1440. év végén. Bécsújhelyi Hetschel zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Hetschel jud von der Newnstat und sein erben XIII.

68. Item Jorg dyack von Zerdahel bleibt sch. den obgeschriben juden 88 fl auri noch inhaltung ains briefs ze betzalen auf sonnenwenten schiristkünftigen (1441 június 24). Dafür steet den juden sein haus gelegen hie in der stat.^{1a)} Acta sunt hec ut patet in datum des briefs.

¹⁾ Sz. *Wolffleinsgrunt und Scheiben* 23/4b: (1439—) Lanng Merit — Item tenetur dem Isserl juden dem lanngen 9 fl auri reg. VI (sic). — Ezt a szállót ugyanaz a tulajdonos már korábban (1439 május 19-én) vetette zálogba Leserl bécsújhelyi zsidónak 15 aranyforint tartozás biztosításául. Ennek a zálogbavetésnek a szövegét alantabb közlöm a zsidóregisztrumban nem szereplő hitelezőkre néző feljegyzések sorában (7. sz.). — A szálló csak 1473. évben cserélt gazdát. Minden tétel törölve.

^{1a)} *H. in der stat des ersten tails* 140d: (1439—) Georgius procu-

Pozsonyvár. levl., Sb; Zsidóreg. 30a. — Szintén egyellen regestája ennek a hitelezőnek, úgy hogy a számára rendelt 30b, 31a és 31b lapok üresen maradtak. Ingatlanzáloggal biztosított, de nem regestált követeléseit a 151a számú belvárosi ház, valamint a 38/2b, 62/2b és 66/2d sz. szőlők birtoklapján találjuk.²⁾

rator — und bleibt sch. auf das haus dem Hetschlen juden von der Newnstat noch laut ains briefs 88 fl auri reg. XIII. — (Duna-)szerdahelyi György diák a város ügyésze volt.

²⁾ *H. in der stat des andern tails 151a: (1439—)* Synnig Wll — und bleibt sch. dem Heschlein juden von der Newenstat auf das haus 27 fl auri auf teglichen schaden seint sand Petronellentag anno domini etc XXXVII (1437 május 31). — (A zálogbavetés folytatásaképen:) und bleibt sch. dem Hetschlein juden in der Newnstat gesessen nach einer beslossen redleichen raittung 45 fl auri ze bezzallen auff die künftigen liechtmess (1442 február 2.). Und ob er dy benannten 45 fl auri auff dyselben liechtmess nicht ausrichtet und bezzallet, so sol er tag haben üncz auff mittvasten darnach negstkünftig (1442 március 7.) umb 50 fl auri. Ob aber dy zallung nicht auff dieselb mitvasten geschäch, so sol das benant haus dem egenanten juden gancz verfallen sein. Acta sunt hec in die sancti Clementis martiris anni XLII (1441 november 23). — (Ezt követi és kiegészíti:) Daran hat bezalt her Jacob Drelë(t)sch (= javadalmas) an der benanten geltschult Hetschlein juden 25 fl auri. Acta sunt hec in die sancti Benedicti in anno XLII° (1442 március 21.). Dann umb dy scheden und zerung, daz stet zu meinen herren. Dann umb den andern tail dez gelts hat er teg hincz auf sand Jorgentag nagstkünftig (1442 április 24.), und ob der jud nit bezalt wurd, so sol er beleiben bei seinen vordern rechten etc. — *Sz. Jorgesgrunt 38/2b: (1439—)* Dyboldin — und bleibt sch. Heschlein dem juden auf den weingarten mitsambt den fruchten 15 fl auri auf tegleichen gesuch, von ieglichen guldin besunder. Acta sunt hec feria 2a post Margarete anno etc XXXVII° (1437 július 15.). — *Sz. Wottemburger 62/2b: (1439—)* Lewpold Frankin — und bleibt sch. auf den weingarten dem Heschel von der Newenstat 160 fl auri noch inhaltung ains geltbriefs, der dem juden darumb lautet. — és *Sz. Ottach 66/2d: (1439—)* Lewpold Fränkin — und bleibt sch. Hatschlen dem juden in dy Newnstat 180 fl auri ze bezzallen auff dy weinachten schiristkünftig an schaden nach inhaltung eins priefs. — Ez a két feljegyzés 1440—1441 táján kelt és valószínűen egy tartozásnak két szőlőn történt biztosítása, úgy hogy az egyik tartozási összeg elírás (még pedig a 62/2b birtoklapnak 160-as száma [CLX], amelyhez még két X számjelt kellett volna hozzáírni).

15.

Pozsony 1442 április 23. Hoschel pozsonyi zsidónak, Eysack vejének, a pozsonyi telekkönyv zsidó registrumában feljegyzett követelése.

Hoschel jud dez Eysack juden aydem zu Prespurg XIII°

76. Item Chuncz Jagenteufel mitsambt seiner hausfrauen seczen dem Hōschel judenn irn weingarten im Kunczgraben¹⁾ fur sein steufsun und iren rechten sun genant Hannsen vom Perg. Darczu seczt der Hanns vom Perg und seín hausfrau demselbigen juden seinen weingarten genant der Partotpauer mitsambt den fruchten, ausgenomen dy 20 fl auri, die dy nunnen darauf haben.²⁾ Mer seczt er dem juden cze phannt die frucht seins tails in der Fuchsleutten³⁾ umb 16 fl auri an schaden auf sand Michelstag (1442 szeptember 29). Acta sunt hec in vigilia sancti Jeorij in anno XLII°.

Pozsonyvár. levél., Sb: Zsidóreg. 32a. Ennek a foliónak többi része, valamint a többi, Hoschel regestalapjának szánt folio (32b, 33a, 33b, 34a, 34b, 35a és 35b) üresen maradt. Neve a telekkönyvben más helyen, mint összefüggésben e regestával, nem fordul elő.

¹⁾ Sz. in *Kyenhartzgräben* 50/2a: (1442 február 26—) Kuencz Jagenteufel Elizabeth uxor — und haben den weingarten verseczt mit nutzen mit all Hoschel dem juden von wegn irs suns Hanns vom Perg, require reg. XIII°.

²⁾ Sz. in *Stainpühel (Partat Paver)* 49/3d: (Kb. 1440—) Hanns vom Perg — und bleibt sch. dem Heschel juden nach inhaltung seins reg. XIII°.

³⁾ Sz. *Fuchsleuten* 4/6b: (E. i. a r. k.) Hanns von Perg mauer — bleibt sch. maister Hainreich Maurer 79 eimer wein alle jar halben wein... (stb.) — mer tenetur dem Hoschel judenn require reg. XIII°. — A szőlő egészben tulajdona volt az adósnak, de a termés felét az első helyen feljegyzett hitelezőnek tartozott átszolgáltatni; ezért zálogosítja el csak a termésnek őt illető részét a zsidónak, mint második helyen feljegyzett hitelezőnek.

16.

Pozsony 1442 január 11—1444 február 17. Marburgi Zellel zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

Zellel jud von Marpurkch XIII

80. Item maister Hanns Smid und sein hausfrau bleibt sch. dem Zellel juden und seinen erben 16 fl auri und zwen eimer wein ze bezaln auf sand Michelstag (1442 szeptember 29) an schaden. Stet es aver lenger, so get furbas auf jeden gulden ze gesuch alle wochen 4 ð Wiener. Fur haubtguet und gesuch stet dem juden sein weingarten in Aussern Kramern.¹⁾ Und was daran abget, das haben die juden auf aller anderer irer hab. Acta sunt hec feria secunda proxima vor sand Veitztag anno domini etc. XLII° (1442 június 11).

126. Item Erhart Vnger und sein erben bleiben sch. dem Zellel juden und seinen erben 4 fl auri im dy zu bezalen an schaden auf sand Laur(enczen)tag (1444 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczt er dem juden sein weingarten in der Vnderen Hoheney gelegen.²⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor esto mihi anno etc. XLIII° (1444 február 17).

Pozsonyvár, levél., Sb. Zsidóreg. 36a. — Erre a folióra feljegyezték még Zellel nejének (özvegyének?) egy (1445: 190. sz.), Aserl zsidónak három (1457: 395, 1465: 418 és 1466: 422. sz.), és Aserl sógorának Áronnak egy (1458: 408. sz.) regestáját. Zellel regestalapjának szánt többi folió (36b, 37a, 37b, 38a és 38b) üresen maradt (az első háromra későbbben kerteget jegyezték fel). Nevének egyébképen a telekkönyvben nem találjuk nyomát.

¹⁾ Sz. in den Aussern Kramern 44/8b: (E. i. a. r. k.) Hanns Smid — und bleibt sch. dem Zellel juden reg. suo infra.

²⁾ Sz. in der Unttern Hohenay 113/5a: (1439—) Erhart Vnger — und bleibt sch. dem Zellel jud 4 fl reg. XV (sic).

17.

Pozsony 1442 június 11—1449 november 17. Pozsonyban élő Prenntel zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

Prenntel jud von Prespurg XV

81. Item Hanns Andre Schonpach Anna sein hausfrau und ir bayder erben bleiben sch. dem Brentel juden und seinen erben 23 fl auri ze beczaln auf sand Merteintag schieristkunftig (1442 november 11) an schaden. Stet es aver lenger, so get furbaser auf yeden guldein ze gesuch alle wochen 4 ð Wiener. Dafur stet ze phannt ir haus gelegen in der stat Prespurg am ain tail (zenachst) des Wolfram hausung und am andern zenachst des Caspar Ventur hausung.¹⁾ Was daran abget, das hat man auf aller ander irer hab. Actum feria secunda vor Viti anno etc. XLII° (1442 június 11).

88. Item Stephan Frannk mauerer gesessen in der Pfaffengassen und Margret sein hausfrau mitsambt irn erben bleiben sch. dem benanten Prentel juden und seinen erben auf teglichen schaden 7 fl auri. Dafur payd hauptguet und gesuech seczen sy dem juden ze furphant ir haus in der Pfaffengassen gelegen zenachst Hannsen bey dem Prunn hausung.²⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller irer hab. Actum an sand Niclas abent in anno XLII° (1442 december 5).

115. Item Jenko Soldner und Barbara seine hausfrau bleiben sch. mitsambt irn erben dem Prentel juden und seinen erben 14 fl auri auf teglichen schaden, und get alle wochen auf yeden guldein ze schuch (= ze gesuch) 2 ð

¹⁾ *H. in der stat des ersten tails 132b:* (E. i. a. r. k.) Hanns Andre Schonpach et Anna uxor — tenetur auf das haus dem Prenntel juden 23 fl auri reg. XXI° (sic).

²⁾ *H. in der stat des ersten tails 124b:* (1439—) Steffan Frannckh — und bleibt sch. dem Prentel juden reg. XXI° (sic).

Wyenner. Fur haubt(gut) und gesuech seczen wir in ze phannde unser freys haus gelegen in Sand Michelsgassen zenachst dez Niclas Rueppel hausung.³⁾ Und was daran abget, daz haben sy auf aller ander ir hab. Actum an montag vor Thome apli anno etc. XLIII° (1443 december 16).

Actum delecionis^{3a)} feria secunda vor Anthonij anno etc. XLVII^{mo} (1447 január 16).

302. Item Erhart Purger gesessen auf Sand Michelsgassen bleibt sch. dem Prentel juden und sein erben 20 ß ð zu bezaln an gesuch an sand Colmanstag nachstkomund (1449 október 13). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuech. Dafür seczt er dem juden ze phannndt sein haus auf Sand Michelsgassen.⁴⁾ Actum an montag Kuni-gundis anno XLVIII° (1449 március 3).

317. Item Mert Wagner und Margareta sein hausfrau gesessen in der Gaisgassen bleiben sch. dem Pranntel juden und sein erben 3 gulden auri auf teglichen gesuech. Dafür hauptgut und schaden seczt er im zu phannt (sein haus) gelegen auf der Gaisgassen.⁵⁾ Actum an montag vor Eliza-beth anno etc. XLVIII° (1449 november 17).

Pozsonyv. levt., Sb. Zsidóreg. 39a. — Ezen a foliόν Prentel regestái között találjuk Hendel von Grecz (1444: 145. sz.) és Prenntlein veje Jakab (1458: 403. sz.) egy-egy regestáját. Prentel regestalapjának többi foliója (39b, 40a és 40b) üresen maradt.

³⁾ *H. Sand Michelsgassen im Newsidel 14d:* (E. i. a. r. k.) Jenko Soldner Barbara uxor — und bleibt sch. dem Prentel juden dy Barbara reg. XXI (sic) 14 fl. — 1447 január 16-ikán, vagyis a regesta törlesztének napján, kettő osztják a háztulajdont a következő feljegyzések kapcsán: Barbara des Janko Soldner hausfrau — Stephan Nater Anna uxor — und bleibt sch. dy Barbara auf iren tail haus dem Prentel juden 14 fl reg. XXI° (1); aber dez Stephan Nater tail ist ledig und frey. — Kérdéses, vajjon az itt feljegyzett második tartozás azonos-e az elsővel.

^{3a)} Egykorú széljegyzet.

⁴⁾ *H. Sand Michelsgassen im Newsidel 15a:* (E. i. a. r. k.) Erhart Purger — und bleibt sch. dem Prentel juden reg. suo.

⁵⁾ *H. Gaisgassen 4b:* (E. i. a. r. k.) Mert Wagner Margaretha uxor — und bleibt sch. dem Prenntel juden ut patet in reg. suo. — Hiányosan közzétéve *MHJ I. 471.*

Prentel zsidót hitelezőként még csak egy esetben találjuk (regesta nélkül) egy belvárosi ház birtoklapján,⁶⁾ ellenben feltűnően gyakran ház- és szállótulajdonosként.⁷⁾ Amennyiben azonosítjuk Prentel-t avval az azonosnevű zsidóval, aki ifjú Musch veje volt, két egymás mellett elterülő szálló tulajdonát nem registált, de birtoklapon feljegyzett követelése során szerezte meg.⁸⁾ Két szálló tulajdonosrovatában nejével Suessel-lel együtt jegyezték fel.⁹⁾

⁶⁾ *H. in der stat des ersten tails 136d* (az egész birtoklap!): (1439—) Item domus Damunkusch (nem törölve, vagyis 1513. évig a család tulajdonában). — Item Damankusch der junger des alten Damankusch sun hat inbechannt in gegenburtichait hern Mathes Meindel und Jorg Weinwachter gesworn des rats, dy dann vor dem gruntpuch verrer haben einbechannt, daz der benant Damankusch der junger am montag vor sand Pangracijtag (1454 május 6.) von dem Prentel juden hab entlehent, dy er im dann gelihen hat, 15 fl zu bezaln an gesuech acht tag vor Vrbani (1454 május 18.). Stet es aber lenger, so get dann furbaser alle wochen auf jeden guldein 4 Ű Wiener. Dafür hat der benant Damankusch dem Prentel eingesat seinen halben tail haus. Actum des inschreibens an montag vor Vrbani anno etc LIII^{to} (1454 május 20.). — Und dy obgeschriben schuld der juden als da im gruntpuch begriffen ist, hat abgeledigt Hanns Gröfenbuher, und darumb hat er 70 fl auri pfanntweis auf halben tail des Tamunkuschen haus. Actum feria II-a vor letare in der vassten anno etc LXX° (1470 március 26.). — Mindkét tehermentés törölve. Ezeket a rendkívül érdekes és nagyfontosságú feljegyzéseket részletesen elemezzük a bevezetésben.

⁷⁾ Érdekes házcseré feljegyzése 1444 december 28-án két Nonnenpewnt-i ház birtoklapján. *H. Nonnenpewnt 24e*: Grad Andre Margret uxor — hat das haus aufgenommen vom Prentel juden anno etc XLV in die innocentum. — *H. Nonnenpewnt 26a*: Prentel jud — hat das haus aufgenommen vom Grad Andre in die innocentum anno etc. XLV^{to}. — Az első ház tulajdonosa 1439—1444 között Swartz Cristan volt, akinek semmiféle tartozását sem jegyezték fel a birtoklapon; a másik ház tulajdonosa kb. 1442—1444 között Gerad Andre Margareta uxor, szintén tehermentesen (mindkét ház örökbérétől eltekintve). Szállók tulajdonosa gyanánt találjuk Prentel nevét 1448—1449 közt az 1/2c (*Huet in Panckharten*), 1442—1517 közt (azaz nem törölve) az 5/7a (*Oberscharlachperg*) és 1453—1517 közt (szintén nem törölve) a 43/4a (*Auf der Innern Strass*) sz. birtoklapokon, valamint a következő jegyzetek telkein.

⁸⁾ *Sz. die Huet in Panckharten 1/4a*: (1439—) Taman Aberhëckl — und bleibt sch. auf den weingarten Prennteln dem juden des jungen Musschen aidem 4 Ű 60 Ű Wyenner ze bezalen an gesuch auf dy phingsten nachtkomund. Stuend es aber lenger an, so gieng furbas alle wochen auf iegleich 4 Ű 4 Ű ze gesuch. Acta sunt hec an mitlichen noch Andree anno domini M quadingentesimo XXXIX° (1439 december 2). — Ezt követi 1442. év körül a tulajdonosi rovában: *Prentel jud* (nem törölve: 1517-ig).

⁹⁾ *Sz. Enttentzēgel 26/1d*: (1454 december 9 [2a ante Lucie] —

18.

Pozsony 1442 december 17. Jekel zsidónak, a zsidók mészárosának, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Jekel jud der juden fleischakel XVI

91. Item Hanns Schutlaher bleibt sch. dem Jekel der juden fleischakcher 3 fl auri er und all sein erben, die er im sol er im (sic) bezalen auf dy phingsten nachstkunftig (1443 június 9) an schaden. Stet es aver lenger, so get furbas darauf auf yeden gulden alle wochen 4 Wiener phennige. Fur haubtguet und gesuch secz(t) er dem jud seinen weingarten an Norczen gelegen zenachst dem Hanns Reinischer.¹⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum feria secunda vor Thome apli anno etc. XLII°.

Pozsonyv. levt., Sb Zsidóreg. 41a. A Jekel birtoklapja számára rendelt foliókon e regestán kívül még feljegyezték a 41a foliόν *Aron von Marpurg* (1445:188. sz.), a 41b foliόν *Musch* (1475:435. sz.), a 42a foliόν *Hendel judin XXIIIo* (1443:96. sz.) és a 42b lapon *Leser* (1454:375. sz.) regestáit. A telekkönyv birtoklapjain egy-egy ízben említett Jekel jud és Jekel judin nem azonosak e zsidóval és nejével, hanem budai Jakabbal és nejével.

19.

Pozsony 1443 május 13. Henndel zsidónőnek a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Henndel judin XXIIIo.

96. Item Chuncz Jagenteufel und Elisabeth. sein hausfrau sind sch. der Henndel judin unverschaidenlich und iren erben 4 fl auri auf tegleichen schaden. Dafur seczen sy der judin ze phannt iren weingarten im Kyenharczgreben ge-

1457 január 3 [2a post circumcisionis]) *Prenntl jud Suessel uxor*, — és Sz. in *Rosengraben* 46/5d: (1454 december 30 [2a Silvestri anno LV] — 1455 november 10 [2a ante Martini]) *Prenntel jud Suessel uxor*.

¹⁾ Sz. in *Norczen* 34/3a: (1439—) Schüttlaher — und bleibt sch. dem Jekel der juden fleischaker 3 fl auri reg.

legen.¹⁾ Und was daran abget, das sollen dy juden furbaser haben auf aller andrer irer hab. Acta sunt hec feria secunda proxima post Pangracij anno etc. XLIII°.

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 42a. A regestát Jekel zsidó-mészáros regestalapjának harmadik foliójára jegyezték fel. A zsidónő neve csak ebben a regestában és a zálogbavetett szőlő birtoklapján szerepel.

20.

Pozsony 1443 május 27 — 1451 május 31. Soproni Jákelein zsidónőnek, valamint vejeinek, Leser, Musch (Muschel) és Salmon zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett követelései.

Jákelein judin von Odenburg und ir aydem XVI.

98. Item Hensel Hallerin und ir erben bleiben sch. der benanten judin ain Ű Wiener ō zu bezalen an schaden auf sand Michaelstag nachstohunftig (1443 szeptember 29). Stet es aver lenger, so stet es furbaser auf tegleichen scha-

¹⁾ Sz. in *Ryenhartzgreben 50/2a*: (1442—) Kuncz Jagenteufel Elizabeth uxor — und bleibt sch. der Hendel judin 4 fl auri reg. XXIII. — Hitelező zsidónő 1449. évben megszerzi a szőlőt (a birtoklap tulajdonosi rovatában: *Hennel judinn*) s nyomban el is adja keresztény házaspárnak. Ennek a transactionnak igen bonyolultak az előzményei. A szőlőt még 1442. évben adós az ő mostohafia, Hanns vom Perg köműves, tartozásáért zálogosította el Hoschel zsidónak (1442:76. sz. reg.). Hanns von Perg 1444. évben egyik szőlőjét (*Fuchsleuten 4/6b*) zálogbaveti dévényi József zsidó nejének (*Joseph judin von Teben*) 4 aranyforint tartozásért (1444:142. sz. reg.). Röviddel később (1445—1446) megszerzi mostohaatyjától az itt tárgyalt szőlőt, de utóbbi, azaz Kuncz Jagenteufel, 1446 május 23-ikán (2a Vrbani) visszaszerzi a szőlőt, miután kevésel előbb (!), u. a. év május 2-ikán (montag nach Philippi Jacobi) azt ugyanannak a dévényi zsidónőnek elzálogosította 7 aranyforint tartozásért. — Kérdéses ennél fogva, de nem valószínű, hogy Hendel zsidónő azonos-e dévényi József nével. Nem valószínű azért, mert utóbbnevezett zsidónő regestáit egészen más folión jegyezték fel (48a, Abraham dévényi zsidó regestalapjának harmadik folióján). Hendel zsidónő még 1452. évben is Pozsonyban lakott (ld. az ezévi adókönyv zsidójegyzékét).

denn nach dem benanten tag als gewondlich ist. Fur haubt-guet und schaden seczen sy den juden ze phannt irn freyn ledigen weingarten im Rechgrunt gelegen zenachst des Chramhueber weingarten.¹⁾ Und was den juden daran abget, das haben sy auf aller anderer irer hab. Actum an montag nach Vrbani anno etc. XLIII° (1443 május 27).

141. Item Andre Menhart und sein hausfrau und ir bayder erben bleiben sch. dem Muschel juden und Leser juden bayden der Jeklin von Odenburg aidem und irn erben 5 fl Wiener d der swarczen munsß zu bezaln an schaden auf dy pfingsten nachstkomund (1444 május 31). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt irn freyn ledigen weingarten gelegen an Stainseczen zenachst dez Guet Giligen weingarten.²⁾ Und was an dem phant abget, daz haben dy juden auf all ander irer hab. Actum an montag vor ramispalmarum anno etc. XLIII^{to} (1444 március 30).

147. Item Hanns Hanntschuchstriker Elena uxor³⁾ und sein erben bleiben sch. der benanten Jekel judin von Odenburg und iren erben 13 fl d an schaden zu bezalen auf sand Mertentag nachstkunftig (1444 november 11), — Wiener d . Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy dem juden zu phant ir haus gelegen auf Tunawnewsidel zenachst dez Mert Rosenmulner.⁴⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor corporis Xpi anno etc. XLIII^{to} (1444 június 8).

¹⁾ Sz. *Rechgrunt und Untterparmhengst* 9/2c: (1439—) Hennsel Hallerin — und bleibt sch. der Jekel judin 1 fl d reg. XXV°.

²⁾ Sz. *Stainsatz* 70/2c: (1439—) Andre Manhart — tenetur der Jekel judin aidem reg. XXV°.

³⁾ „Elena uxor“ kb. egy időben a regesta feljegyzésével a szövegbe betoldva.

⁴⁾ H. *Tunawnewsidel* 79a: (1439—) Hanns Hanntschuchstrickher — und bleibt sch. der Jeklin judin von Odenburg ut patet in reg.

181. Item Clement Veyol Margareta uxor und ir erben bleiben sch. dem Musch und Leser, der Jaklin judin von Edenburg aydem 12 fl auri auf tegleichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze furphanndt ir haus gelegen in der Gaisgassen zenachst dez Loyschlen, und mer seczen sy den juden ze phanndt irn weingarten im Wotzengrundt mit allen nuzen zenachst der Lang Annen weingarten, und mer seczen sy den juden irn weingarten in Turollen mit-samdt den fruchten des jares, ausgenommen dy geltschuld, so vor darauf stet.⁵⁾ Actum an montag vor Anthonij anno etc. XLV^{to} (1445 január 11).

191. Item Andre Zech und sein erben bleiben sch. der Jackel judin von Odenburg und irm aidem Salmon und ir bayder erben 15 fl auri an gesuch zu bezaln auf Michaelis nachstkünftig (1445 szeptember 29). Darnach get darauf teglicher gesuch. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze phanndt ir haus auf der Schondorffergassen und dy pont dabey.⁶⁾ Actum suntag oculi anno XLV^{to} (1445 február 28).

198. Item Heinr(eich) Pfafsteter bleibt sch. dem Salmon juden und sein erben 8 fl auri an gesuch zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur hauptguet und gesuech seczen sy den juden ze phande ir weingarten halben und daz tail gegen der stat in Stain-

⁵⁾ *H. Gaisgassen 1b és Sz. Wotzengrund 20/5d s Otach und Turolt 82/1c:* (E. i. a. r. k.) Clement Veyol Margareta uxor — Und bleiben sch. dem Musch (82/1c: Muschel) juden und Leser juden der Jeklin von Odenburg ayden reg. XXV^{to}.

⁶⁾ *H. Schondorffergassen 53a:* (1439—) Andre Tzach — und bleibt sch. der Jecklin judin von Odenburg und Salmon irem aydem ut patet reg. XXV^{to}. — A „pont“, vagy amint a 200. sz. reg. írja „peunt“ szó, ház melletti belseősen mivelt szálló megjelölésére szolgált. V. ö. a glossariumot.

seczen⁷⁾ zenachst dez Niclas Osterperger.⁸⁾ Actum an montag invencionis sancte crucis anno etc. XLV^{to} (1445 május 3).

199. Item Heinr(eich) Pfafsteter und sein erben bleiben sch. dem Muschen juden der Jekel judin aidm von Odenburg 6 guldein und 5 B d Wiener zu bezaln an gesuch auf sand Michelstag nachstchunftig (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannndt irn tail weingarten in Stainseczen gelegen zenachst dez Langen Merten.⁹⁾ Actum an montag invencionis sancte crucis anno domini etc. XL quinto (1445 május 3).

200. Item Chuncz Schinnaglin und ir erbn bleiben sch. dem Muschel und Leser juden bayde der Jaklin von Odenburg aydem und iren erben 3 Œ d Wiener an schaden zu bezalen auf sand Michelstag nachstkomund (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannndt ir haus gelegen auf Spitalnewsidel mitsambt der peunt dy darczu gehort.¹⁰⁾ Actum an montag invencionis sancte crucis anno etc. XLV^{to} (1445 május 3).

204. Item Mert Pokendel und sein hausfrau mitsambt ir paider erben bleiben sch. der Jekel judin von Odenburg und irn erben 18 fl auri an schaden zu bezalen auf sand

⁷⁾ „in Stainseczen“ a lap szélén hozzáfűzve.

⁸⁾ Sz. *Stainsatz* 70/3a: (1439—) Hainreich Pfafsteter — und bleibt sch. dem Salmon juden der Jeclin judin von Odenburg aiden 8 fl auri reg. 21.

⁹⁾ Sz. *Stainsatz* 70/3a az előbbi zálogbavetés után: und bleibt sch. dem Muschel juden der Jeclin judin aiden von Odenburg [5 fl ... d] reg. 29°. A szögl. zárjelben lévő számok stb. az egész szöveg törlése előtt törölve.

¹⁰⁾ H. *Spitalnewsidel* 60c: (1439—) Cuntz Schynnaglin — und bleibt sch. Muschel und Leser juden baid der Jecklin aidem von Odenburg.

Michelstag nachstehunftig (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Poln gelegen mitsambt den fruchten zenachst dez Stephan Lechner weingarten,¹¹⁾ und mer seczen sy den juden ze phannt ir haus auf Tunawnewsidel zenachst dez Hopfer hausung.¹²⁾ Actum an montag sand Petronellentag anno domini etc XL quinto (1445 május 31).

207. Item Thoman Sneyder Elizabeth uxor und ir payder erben tenetur dem Musch juden der Jekel judin von Odenburg aidm und seinen erben 17 fl auri zu bezaln an gesuch auf sand Mertentag nachstkunftig (1445 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch [seczen sy den juden ze phannt ir haus gelegen auf der Slutergassen zenachst dez Lachutleins maierhof mit aller seiner zugehorung¹³⁾ und mer]¹⁴⁾ seczen sy den juden ze phannt irn weingarten gelegen im Rumph zenachst dez Michel Harrer weingarten mit-

¹¹⁾ Sz. in *Wienern und Pöln 64/7a*: (1439—) Mertt Pokandel — und bleibt sch. der Jeklin judin von Odenburg reg. suo. — Ezt a szöllőt valamelyik Musch nevezetű zsidótól vette meg az adós még a telekkönyv szerkesztése előtt, amint ezt a pozsonyi kórházkönyv (Spitalsbuch) 83. lapján 1441. évből kelt feljegyzése tanúsítja: Item Mert Pöchandel dint von einem weingarten, gelegen im Pollen, den er kauft hat von dem Musch juden, noch laut eines statbriefs, davon dint er alle jar zu sand Michelstag 1 ſ 8...

¹²⁾ *H. Tunawnewsidel 75b*: (1439—) Mertt Pokandel. — Zálogbavetés feljegyzése elmaradt.

¹³⁾ *H. Sluttergassen 8a*: (Egy nappal a reg. kelte előtt) Thoman Sneyder Elizabeth uxor — tenetur dem Musch juden der Jacklin von Odenburg aiden 17 fl auri reg. suo.

¹⁴⁾ A szögl. zárjelben foglalt szavak előbb törölve, mint az egész reg., úgy látszik abból az alkalomból, hogy 1446 november 7-én (au montag vor Martini anno XLVIt^o) Niclas Lachhuetel Magdalena uxor házaspár hozzávásárolták a házat majorságukhoz (*Sluttergassen 8b*: des Nicklas Lachutleins haus und sein garten). A szöllőt adós még 1450. évig birtokolta.

sambt den fruchten.¹⁵⁾ Actum an pfincztag nach Viti anno domini etc. XL quinto (1445 június 17).

226. Item Vlreich Slosser und Gilg sein sun mitsambt irn erben bleiben sch. der Jacobin judin von Odenburg und irn erben 15 fl auri auf teglichen gesuch, und get alle wochen auf yeden guldein 3 Wiener ð zu gesuch. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden zu rechten furphannt ir haus gelegen in der Slossergassen zenachst dez Purkart und (des) Andre Vngerel hausung mit aller seiner zugehorung,¹⁶⁾ (und sollen auch die juden) vor men(i)chlich darauf bezahlt werdenn.¹⁷⁾ Actum an montag vor invocavit anno domini etc. XLVI^{to} (1446 február 28).

234. Item Vlreich Slosser und sein erben bleiben sch. der Jaklin judin von Odenburg und irn erben 6 Ű 60 ð Wiener ð der swarczen munss zu bezaln an schaden auf dy pfingsten nachstkomund (1446 június 5). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf tegleich schaden und gesuech. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Prawn gelegen mitsambt den fruchten.¹⁸⁾ Actum an montag in der marterwochen anno etc. XLVI^{to} (1446 április 11).

235. Item maister Hanns Pogner und sein erben bleiben unverschaidenlich sch. der benanten Jaklin judin und irm aidm 21 fl auri auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt dy uberteurung irs haus gelegen

¹⁵⁾ Sz. im *Rumph* 81/2a: (E. i. a. r. k.) Thoman Sneyder Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Musch juden der Jeklin von Odenburg aidem reg. suo.

¹⁶⁾ H. in der stat des ersten tails 135c: (1439—) Vlreich Slosser — und bleiben sch. der Jacobin judin von Odenburg 15 fl reg. suo.

¹⁷⁾ Ez az egyedülálló és szokatlan kikötés annál kevésbé indokolt, mert a ház szabad, azaz örökjárdékkal nem volt megterhelve s más hitelezőnek sem volt zálogba vetve.

¹⁸⁾ Sz. im *Prawn* 57/1b: (1439—) Vlreich Slosser — und bleibt sch. der Jakel judin von Odenburg reg. suo.

zenachst dem Peter Smerber¹⁹⁾ uber dy geltschuld so dy nunnen und ander leut darauf haben.²⁰⁾ Actum an montag vor pasca anno etc. XLVI^{to} (1446 április 11), und get der teglich gesuch darauf si(der) allermann vaschan(g)tag anno utsupra (1446 március 1).

236. Item maister Hanns Pogner und sein erben bleiben unverschaidenlich sch. der benanten Jaklin judin und irm aidm 3 ½ fl auri an schaden zu bezaln auf dy pfingsten nachstkomund (1446 június 5). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Fur hauptguet und schaden seczen sy den juden ze phant irn weingarten im Schawkan mitsambt den fruchten.²¹⁾ Actum an montag vor pasce anno etc. XLVI^{to} (1446 április 11).

248. Item Wenczla Kramer und sein erben bleiben sch. dem Salmon juden der Jekel judin aidem und sein erben 12 fl auri myner 100 ð Wyenner an schaden zu bezaln auf sand Mertentag in anno XLVII^{mo} (1447 november 11) drey guldein myner 100 ð Wyenner, aber dy andern 9 fl sol er zaln auf sand Mertentag in anno XLVIII (1448 november 11). Und stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich gesuch. Und bayde fur hauptguet und gesuch seczen sy dem juden ir haus auf Schondorffergassen gelegen.²²⁾

¹⁹⁾ *H. in der stat des andern tails 151a:* (e. i. a r. k.?) maister Hanns Pogner Wenndla uxor — und bleibt sch. der Jeklin judin von Odenburg reg. suo.

²⁰⁾ Az apácák követelése a birtoklapon nincs feljegyezve. Ami más emberek követeléseit illeti, úgy v. ö. Hetschel jud von der Newstat (68. sz.) regestájához fűzött s ennek a háznak zálogbavetésére vonatkozó jegyzetet.

²¹⁾ *Sz. in Sachsen und Schawkan 25/1d:* (kb. 1445—) maister Hanns Pogner Wenndla uxor — und bleibt sch. der Jeklin und irm aidem Musch reg. suo. — Kb. 1448. évben megszerzi a szőlőt: *Musch der Jakelin aidem*, aki azt 1449. évben elidegeníti Péter szűcsnek s gyermekeinek (Peter Kursner und seine chinder).

²²⁾ *H. Schondorffergassen 53a:* (E. i. a r. k.) Wenczla Kramer Margareta uxor — und bleibt sch. der Jecklin judin von Odenburg aidem reg. XXV^{to}.

Actum an montag vor Martini anno etc. XLVI° (1446 november 7).

Daran hat er bezalt auf Martini nachstvergangen 3 fl auri. Actum an montag vor (!) Martini anno XLVII° (1447 november 13).²³⁾

250. Item Peter Wurslegel²⁴⁾ Elizabeth uxor bleiben sch. unverschaidenlich miteinander dem Muschel juden der Jekelin judin aidm von Odenburg und sein erben 5 fl auri zu bezaln auf Martini nachstkomund (1447 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phant irn weingarten in Stainseczen gelegen zenachst dem Mert Purgkel.²⁵⁾ Actum an montag vor sand Andreatag anno domini etc. XLVI° (1446 november 28).

252. Item Mert Pokandel und sein hausfrau bleiben sch. der Jakel judin von Odenburg und irn erben 3 ½ fl Wyenner d auf teglichen gesuech. Payde fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Poln gelegen zenachst dem Stephan Lechner weingarten, und mer seczen sy den juden ze phant ir haus auf Tunawnewsidel zenachst dez Hopher hausung.²⁶⁾ Actum an montag vor Anthonij anno etc. XLVII° (1447 január 16).

253. Item Hanns Kolman und sein erben bleiben unverschaidenlich sch. dem Musch juden der Jeklin judin von Odenburg aydm und sein erben 12 fl auri zu bezaln an gesuch auf sand Mertentag nachstkomund (1447 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze

²³⁾ Egykorú hozzáfűzés. A Montag vor Martini természetesen tévedés a helyes Montag nach Martini napjelölés helyett.

²⁴⁾ Elírás „Pruckslegel“ helyett, ahogyan áll a birtoklapon.

²⁵⁾ Sz. Stainsatz 70/3a: (E. i. a. r. k.) Peter Pruckslegel Elizabeth uxor. — A zálogbavetés feljegyzése = a 200. sz. regestáé. Kétségtelen, hogy kényszereladás esetével állunk szemben.

²⁶⁾ A reg. feljegyzései azonosak a 204. regestáéival.

phannt von erst ir haus auf Spitalnewsidel ausser dem greben,²⁷⁾ und mer irn weingarten in Haimburger gelegen,²⁸⁾ frey und ledig, ausgenommen der grundtinst der auf dem haus stet.²⁹⁾ Actum an montag vor Anthonij anno etc. XLVII^{mo} (1447 január 16).

255. Item Chuncz Tremp und sein erben bleiben sch. der Jakel judin und irn erben 15 B Wiener ð der swarczen munß zu zaln an schaden auf sand Laurenczentag nachstkomund (1447 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Payde fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phannt irn weingarten im Kyenhartzgreben.³⁰⁾ Actum am montag vor conversionis sancti Pauli anno etc. XLVII^{mo} (1447 január 23).

257. Item Wolfgang Liechtenwerder Margareta uxor und ir erben bleiben sch. der Jakel judin von Odenburg und irn erben 7 fl auri auf tegleichen schaden von datum dez inschreibens. Und payde fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phant ir haus in der Neu(e)nstat gelegen zunachst dem Jorg Ledrer.³¹⁾ Actum an montag nach oculi in der vasten anno domini etc. XLVII^{mo} (1447 március 13).

²⁷⁾ *H. Spitalnewsidel 60c:* (E. i. a. r. k.) Hanns Kolman Katerina uxor. — A zálogbavetés feljegyzése = a 200. sz. regestéé.

²⁸⁾ *Sz. Rebstockh und Hainburger 79/1c:* (E. i. a. r. k.) Hanns Kolman Katerina uxor — und bleibt sch. dem Musch juden der Jeklin aidem von Odenburg reg. suo.

²⁹⁾ Ez két örökjádék: 1) évi 80 ð és 2 esirke az Urteste céh polgári fraternitásának és 2) évi 10 ð a Szent Lőrincz-templomnak.

³⁰⁾ *Sz. in Kyenhartzgreben 50/7b:* (1443—) Kuncz Tremp Barbara uxor — (1446 január 31 [montag vor purif.] und bleibt sch. dem Abraham juden reg. suo 1 fl) et Jekl judin sun (1) reg. suo 15 B. — Szokatlan és kivételes eljárás, amely különben tanusítja, hogy az 1446. évi tartozás még fennállott a hozzáfűzés idejében.

³¹⁾ *H. Newstat 98d:* (1446—) Wolfgang Liechtenwerder Margareta uxor — und bleibt sch. der Jekel judin von Odenburg 7 fl auri reg. suo. — Ezt a feljegyzést követi 1451. évben: und bleiben sch. dem Albrecht Gailsam und seinen erben [[24]] 20 guldein in gold, darumb er sy von den juden gelost hat, und darumb seczen sy dem benanten

274. Item Thoman Rueppel Margaretha uxor bleiben sch. dem Musch juden der Jaklin von Odenburg aidem 2 guldein an gesuch auf die nachstkunftigen weinachten (1447 december 25). Dofuer seczen sy im zu phanndt iren weingarten mit frucht mit all gelegen im Repplein.³²⁾ Actum am montag vor Mathei apli et evangeliste anno etc. XLVII° (1447 szeptember 18).

293. Item Hanns Kolman und sein erben bleiben sch. dem Musch juden der Jeklin judin aidem von Odenburg 3 fl zu zaln auf pfingsten (1448 május 12) an gesuch. Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Dafur seczt er im (zu) phannt sein weingarten im Haimburger mitsamdt den fruchten.³³⁾ Actum an montag vor Georij anno XLVIII° (1448 április 22).

304. Item Gross Peter auf Tunaw Newsidel und Agnes sein hausfrau bleiben miteinander unverschaidenlich sch. der Jäcklin judin von Odenburg und irn erben 5 fl zu bezaln an gesuch auf sand Mertentag nachstkomund (1449 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt ir haus auf dem Tunaw Newsidel gelegen ausserhalb des grebens zunachst dem Stephan Fidler.^{33a)}

Gailsam das haus hincz auf dy vasnacht nachstkomund. Und ob si in nicht bezaln, so haben sy gwalt das haus an alle irrung zu verchaulffen wem sy wellen und an menichlichs widerred. Actum an montag nach Erhardi anno L primo (1451 január 11). — 1454. évben a kórház vállalta át Gailsam követelését.

³²⁾ Sz. *Nonnenpewnt* (a „*Kurtzreppel*“ dülövel szomszédos dülö) 31/1d: 1447 augusztus 21 = 2a ante Bartholomei) Thoman Rueppel Margareta uxor — und bleibt sch. dem Muschen juden der Jaclin von Odenburg aidem als in reg. — 1453 április 9-ikén (2a post quasimodo) a szöllőt megszerzi: *Muschel der Jeklin aidm von Odenburg*, s azt ismét elidegeníti keresztény házaspárnak 1454. év végén.

³³⁾ A szöllő (79/1c) elzálogosításának feljegyzése azonos a 253. sz. regestával.

^{33a)} H. *Tunawnewsidel* 83a: (E. i. a r. k.) Gross Peter Agnes uxor — und bleibt sch. der Jecklin von Odenburg reg. suo.

Acta sunt hec feria secunda vor Ambrosii anno etc. XLVIII° (1449 március 31).

323. Item Symon³⁴⁾ Sautreiber und Margareta uxor bleiben sch. mitsambt irn erben der Jaklin judin von Odenburg und irn erben 11 β Wiener δ auf teglichen gesuch. Dafür payde hauptguet und gesuch seczen sy den juden irn weingarten im Volredel zenachst dez Niclas Schremel weingarten.³⁵⁾ Actum an montag vor Gregorij anno etc. L^{mo} (1450 március 9).

338. Item Martine Lintacher und sein erben bleiben sch. dem Leser juden der Jacklin judin von Odenburg aidm und seinen erben zwen und dreyssig guldein oder ye 7 β Wiener δ fur ain guldein zu bezalen auf teglichen schaden. Dafür paide hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze pfannndt irn weingarten genant der Scheph mitsambt den fruchten.³⁶⁾ Acta sunt hec am montag nach sand Vrban-tag anno domini quinquagesimo primo (1451 május 31).

Pozsonyvár. levé., Sb. Zsidóreg. 44a. (98—207. sz. reg.), 44b (226—248. és 250—293. sz. reg.) és 43a (304., 323. és 338. sz. reg.). A hitelezők regestalapja eredetileg csak a 44a és 44b foliókra szorítkozott, de mert a két folio a 293. sz. regestával betelt, a telekkönyvvezetők az előtte lévő üres lap elülső foliójára (43a) tértek át, amelynek elejére szintén címnek írták: Jaklin von Odenburg und ir aidem XVI (sic). — A foliókon más hitelezőknek regestáit is írták be, így soproni Jakel zsidónő fiait (jung Jakel, Mörkl [Merchel] és talán Eysagk) s Juda zsidóéit.

A telekkönyv birtoklapjain a hitelezők csak a regesták feljegyzésével kapcsolatosan szerepelnek.

³⁴⁾ Eredetileg Laurencz-nek írva s Symon-ra kijavítva.

³⁵⁾ *Sz. Smidel Vngerl Volredel und Dyenvil 29/8d:* (E. i. a. r. k.) Symon Sauslaher Margareta uxor — und bleibt sch. der Jeklin von Odenburg reg. suo.

³⁶⁾ *Sz. Kottner und Würslegel 76/3b:* (1445—) Martine Lintacher Agnes uxor — und bleiben sch. dem Leser der Jaklin von Odenburg aidem reg. suo 32 fl.

21.

Pozsony 1443 július 8. — 1456 január 5. Morvaországi Graetzből származó Hendel zsidónak és nagynénjének, Teubel zsidónőnek a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett követelései.

Hēndel von Grecz, Teubel judin sein pas XXV°.

99. Item Vlreich Krembser auf der Wedricz bleibt sch. dem benanten Hendel juden 10 fl auri auf tegleichen schaden, und dyweil er d̄y (nicht) bezalt, so get ain yede wochen auf yeden guldein 4 Wyenner δ (zu gesuch). Fur hauptguet und schaden seczen sy, der benant Krembser und sein erben, dem juden ze phant sein haus auf der Wedricz gelegen zenachst dem Caspar Reyhentaler.¹⁾ Und was an dem phant abget, daz haben dy juden auf aller andrer irer hab unverschaidenlich. Acta sunt hec an montag vor Margarete anno etc. XLIII° (1443 julius 8).

107. Item²⁾ Gilg Sneyder und sein erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 6 fl auri zu bezaln auf sand Michelstag nachstkunftig (1444 szeptember 29) an schaden. Stet es aver lenger so get furbas alle wochen auf yeden guldein 4 δ Wyenner zu gesuech. Dafuer seczen sy der benanten judin ze phannt irn weingarten im Sigleinsprunn.³⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Nicolai anno XLIII° (1443 december 2).

¹⁾ *H. Wedricz 110d:* (1439—) Vlreich Krembser — und bleibt sch. dem Hendel von Gr̄ecz 10 fl auri reg. suo.

²⁾ Ez a reg. a regestalon az utána következő után lett feljegyezve, melléje a lap szélén azonban A betűt, a 108. sz. reg. mellé pedig B betűt illesztettek jeléül annak, hogy a regesták sorrendje, amely a követelés prioritása szempontjából volt fontos, nem egyezik a feljegyzés sorrendjével.

³⁾ *Sz. in der Vnltern Hoheney und Sigleinsprun 113/2b:* (1439—) Gilig Sneider — und bleibt sch. der Tewbel judin und Hendel juden irs prueder sun bayden unverschaidenlich reg. XXV°.

108. Item Gilg Sneider und sein erben bleiben sch. dem Hēndel juden von Grēcz und seinen erben 3 $\frac{1}{2}$ fl auri zu bezaln an schaden auf dy vasnacht nachstkünftig (1444 február 2). Stet es aber lenger, so get furbaser alle wochen auf yeden gulden 4 ð Wyenner zu gesuech. Dafuer seczen sy dem benanten juden ze phannt ainen weingarten im Sigleinsprunn gelegen.⁴⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Nicolai anno etc. XLIII° (1443 december 2).

116. Item Hanns Halbpawer und sein erben bleiben sch. dem Hendel juden von Grecz und seinen erben 4 fl auri und 3 ð Wyenner pfennige zu bezaln an gesuch dy 3 ð auf sunebenten (1444 junius 24) und dy 4 fl auf sand Michelstag nachstkomund (1444 szeptember 29). Stet es aver lenger, so get furbaser alle wochen auf yeden guldein 4 ð Wyenner ze gesuch. Fur haubtguet und gesūch seczen wir den juden ze phant unser haus zunachst dez Hanns Lautterhouer hausung.⁵⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Thome apli anno etc. XLIII° (1443 december 16).

117. Item Michel Vetter auf Schondorffergassen und sein hausfrau Elizabeth bleiben sch. mitsambt irn erben dem Hendl juden von Grecz und seinen erben 2 fl auri an gesuch zu bezalen auf vierczehen tag nach sand Jorgentag (1444 május 8). Stet es aber lenger, so get furbas alle wochen auf yeden gulden 4 ð zu gesuch. Fur haubguet und gesuech seczen sy dem juden und seinen erben ze phannt ir haus gelegen auf Schondorffergassen zenachst dez Proker hausung.⁶⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf

⁴⁾ A birtoklapos feljegyzések erre a reg.-ra is vonatkoznak.

⁵⁾ *H. Tunawnewsidel* 84c: (1439—) Hanns Halbpawer — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz reg. — Ezt követi a tulajdonosi rovatban kb. 1445. évben *Hāndel jud von Grecz*, azután pedig kb. 1447. évben Philipp Kugersauf Anna uxor.

⁶⁾ *H. Schondorffergassen* 48c: (E.i.a.r.k.) Michel Vetter Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden 2 fl reg. XXV.

aller ander irer hab. Actum an montag vor weinachten anno etc. XLIII° (1443 december 23).

119. Item Niclas Vischamunder und Kunigund sein hausfrau mitsambt iren erben bleiben sch. dem Hendel juden und seiner pas Tewbel und irn erben 4 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Merçtag nachstkomund (1444 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas alle wochen auf yeden guldein 4 ð Wyenner ze gesuch. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden und irn erben ze phannt irn weingarten gelegen in Tunawseczen zenachst dez Laur(encz) Dringer weingarten.⁷⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag sand Blasijtag anno etc. XLIII° (1444 február 3).

127. Item Thoman Rueger und Katerina uxor bleiben sch. der Teubel judin mitsambt irn erben 1 fl auri an gesuch bis auf sand Michelstag nachstkomund (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas all wochen auf den gulden 4 ð zu gesuech. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten gelegen in den Nidern Eysgrueben zenachst dez Niclas Habernapp weingarten.⁸⁾ Uhd was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag nach Juliane virginis anno etc. XLIII° (1444 február 17).

128. Item Laur(encz) Pestler und sein erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 10 ð Wyenner zu bezalen an gesuch bis auf Johannis waptiste nachstkunftig (1444 junius 24). Stet es aber lenger, so get furbas alle wochen auf das phund 4 ð zu gesuch. Zu haubtguet und gesuch seczt er im ze phannt sein weingarten in der Obern

⁷⁾ Sz. *Tunawsatz Húnerpuhl 2/11a*: (Kb. 1440—) Niclas Fischemunder — und bleibt sch. dem Hendel jud und Teubel seiner pas 4 fl. reg. XXVo.

⁸⁾ Sz. *Nider Eysgrub 60/6c*: (E. i. a. r. k.) Thoman Rueger Katerina uxor — und bleibt sch. der Teybl judin 1 fl reg. XXVIII°.

Poshait zenachst dez Erhardt Pawker weingarten.⁹⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor esto mihi anno etc. XLIII° (1444 február 17).

Actum delecionis¹⁰⁾ feria 2-a vor pentecostes anno XLVI° (1446 május 30).

129. Item Hanns Maurer [Anna uxor und seine]¹¹⁾ und sein erben bleiben sch. dem Hendel juden von Grecz 2 fl auri an gesuch zu bezaln auf Laur(entii) nachstkunfftig (1444 aügsztus 10). Stet es lenger, so get garauf auf (jede) wochen auf ain guldein 4 ð ze gesuech. Dafur (stet) ze phant sein haus auf der Hochstrass zenachst dez Proderstorfer.¹²⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller andrer irer hab. Actum an montag nach Juliane anno XLIII° (1444 február 17).

130. Item Trunken Jorg und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden 1 fl auri an gesuch auf Jeori (1444 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczt er den juden ze phannt sein weingarten gelegen im Henn Johel.¹³⁾ Cetera per omnia puncta ut supra. Actum an montag nach Juliane anno XLIII° (1444 február 17).

137. Item Sigmund Schuester und Anna sein hausfrau und ir baiden erben bleiben sch. der benanten Tewbel Judin 5 fl und 5 ð an schaden auf sand Laurenczentag nachstkommund (1444 augusztus 10), und darczu ist porgl der Mert

⁹⁾ Sz. Kúpherl gelegen in der Obern Poshayt 54/4c: (E. i. a r. k.?) Laurencz Pestler — und bleibt sch. der Teub(el) judin 10 ð reg. XXV°.

¹⁰⁾ Egykorú széljegyzet.

¹¹⁾ A reg. feljegyzésekor törölve.

¹²⁾ H. Hochstrass 32d: (E. i. a r. k.) Hanns Maurer — und bleibt sch. dem Hendl juden von Grecz reg. XXV°.

¹³⁾ Sz. Priefel und Hennjöhel 28/3d: (1439—) Trunken Jorg — und bleibt sch. dem Hendl juden reg. XXV°.

Pewger, bayd unverschaidenlich. Stet es aver lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur haubtgut¹⁴⁾ und schaden seczen sy zu phand den benanten juden irn weingarten gelegen in der Aussern Strass zenachts dez Vlr(ich) Wagenchnecht weingarten.¹⁵⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag vor oculi in der vasten anno XLIIII° (1444 március 9).

138. Item Niclas Traysmayer und Niclas Rarensthalb bleiben sch. dem benanten Hendl und sein erben 2 fl auri auf Laur(encii) (1444 augusztus 10) an gesuch. Stet es aber lenger, so get furbas daz auf teglich schaden. Dafur (stet) ze phant dez Traysmayer weingarten in den Vndern Eysgrueben.^{16a)} Und was daran abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag vor oculi anno XLIIII° (1444 március 9).

148. Item Niclas Troras und sein erben bleiben sch. der benanten Tewbel judin und iren erben subenthalben gulden an schaden zu bezaln auf sand Michelstag nachstkunfftig (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Lofflern gelegen.¹⁶⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor corporis Xpi anno etc. XLIIII° (1444 június 8).

154. Item Andre Grinczinger und Niclas Vnger sein swager bleiben paid sch. mitsambt iren erben dem benanten Hendel juden von Grecz 10 fl auri $\frac{1}{2}$ $\mathfrak{R}$ ¹⁷⁾ zu bezalen

¹⁴⁾ Tévedésből „haubthaut“-nak írva!

¹⁵⁾ Sz. *dy Awsser Strass 40/5a*: (E. i. a. r. k.) Sigmund Schuester Anna uxor — und bleibt sch. der Teubl judin reg. XXV°.

^{16a)} Sz. *Nider Eysgrub 60/6d*: (E. i. a. r. k.) Niclas Traymayer — und bleibt sch. dem Hendel juden reg. XXV°.

¹⁶⁾ Sz. *in Gern und Lofflern 37.1d*: (1439—) Niklas Trairos — und bleibt sch. der Teubel judin reg. XXV°.

¹⁷⁾ $\frac{1}{2}$ $\mathfrak{R}$ a feljegyzés alkalmával a szövegbe beszúrva. V. ö. az összeg teljes szövegét a ház birtoklapján.

an gesuch auf sand Laurenczentag nachstkunftig (1444 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy in den juden ze phannnt ir haus gelegen auf der Slutergassen zenachst dez Klokauf-hausung,¹⁸⁾ und mer seczt er im der ebenante Anderl Grinczinger ze phant sein weingarten in Knyeseczen gelegen zunachst dem Michel Sayler.¹⁹⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag Viti anno etc. XLIIII^{to} (1444 jünius 15).

155. Item Hanns Emring und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden und sein erben 6 fl auri zu bezaln an gesuch auf sand Michelstag nachstkunftig (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher schaden. Fur haubtgut und schaden seczen sy den juden ze phannndt irn weingarten in Obern Eysgrueben.²⁰⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag Viti anno etc. XLIIII^{to} (1444 jünius 15).

156. Item Niclas Ainualt bleibt sch. dem benanten Hendel juden 1 fl auri zu bezalen an schaden auf Michaelis (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur fur haubtguet und schaden seczt der benant Niclas den juden ze phannnt sein weingarten gelegen in Aussern Weintegeln zenachst dez Kalestorfer weingarten.²¹⁾ Und was daran abget, das haben dy juden

¹⁸⁾ *H. Slutergassen 7b*: (Kb. 1400—) Niclas Vnger Dorothea uxor (et) Andre Grinczinger Chlara uxor— und bleiben sch. bayd dem Hendel juden von Grecz 10 fl auri und 1/2 ₰ 8 Wyenner reg. XXV°.

¹⁹⁾ *Sz. Knyesatz 71/5a*: (1439—) Andre Grintzinger — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz 10 fl auri reg. XXV°.

²⁰⁾ *Sz. dye Ober Eysgrub 58/8d*: (Kb. 1443—) Hanns Amring — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz reg. 25.

²¹⁾ *Sz. in den Aussern Weintegeln 95/3d*: (E. i. a. r. k.?) Niclas Ainualt Maret uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden 1 fl reg. 25°.

auf aller ander ir hab. Actum an montag Viti anno etc. XLIIII^{to} (1444 június 15).

157. Item Michel Schuester et Katerina uxor bleiben sch. dem benanten Hendel juden und seinen erben 3 fl auri zu bezalen an schaden auf Laur(encij) nachstkunftig (1444 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur hauptguet und schaden seczen sy den juden zu phant irn weingarten in Krancznern zu-nachst dez Vlr(ich) Schawer weingarten.²²⁾ Und was an dem pfannt abget, das haben dy juden auff aller ander irer hab. Actum feria 2-a Viti anno XLIIII^{to} (1444 június 15).

172. Item Paul Waicz und sein erben bleiben sch. der benanten Teubel judin und iren erben 12 B ð an gesuch zu bezaln auf sand Jorgentag nachstkommund (1445 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt ir haus auf der Gaisgassen zenachst dez Jacob Koch hausung.²³⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag vor Thome apli anno etc. XLIIII^{to} (1444 december 14).

173. Item Niclas Weiss und Maret sein hausfrau bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 3 B ð Wyenner und 2 fl auri an schaden zu bezaln auf Michaelis nachstkomund (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur hauptgut und schaden seczen sy der judin ze phant ir haus gelegen auf Tunawnewsidel.²⁴⁾ Und was an dem phandt abget, das haben dy

²²⁾ Sz. in den *Lacken und Krantzner* 107/1d: (1439—) Michel Schuster — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz reg. 25.

²³⁾ *H. Gaisgassen* 5b: (E. i. a. r. k.) Paul Waicz — ist geschriben worden an nucz und gwer an montag vor Thome apli anno XLIIII^{to}, und bleibt sch. der Teubel judin reg.

²⁴⁾ *H. Tunawnewsidel* 86c: (1439—) Ortus Nicolai Weiss — und bleibt sch. der Teubel judin reg. 24o.

juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Thome anno etc. XLIIII^{to} (1444 december 14).

Actum delecionis²⁵⁾ feria 2-a post Erhardi anno etc. XLVII (1447 január 9).

174. Item Angles dez Hanns Furer seligen witib bleibt sch. der benanten Teubel judin und iren erben 3 fl auri und $\frac{1}{2}$ Ű ð Wyenner zu bezaln an schaden auf sand Mer- tentag nachstchomund (1445 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Und was an dem phañd abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Thome anno etc. XLIIII^{to} (1444 december 14).²⁶⁾

Feria 2-a post Vrbani anno XLVI^{to} est deletum (1446 május 30).²⁷⁾

175. Item Peter Pfefferl und Dorothea sein hausfrau bleiben sch. der benanten judin und iren erben 18 ß ö²⁸⁾ zu bezalen an schaden auf vaschang nachstkomund (1445 február 9). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Und was an dem phand abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor Thome apli anno XLIIII^{to} (1444 december 14).²⁹⁾

192. Item Symon Sauslaher Margareta uxor bleiben sch. der benanten Teubel judin und irn erben 11 ß ð an gesuch auf sand Michelstag nachstkomund (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbaser teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phandt iren weingarten im Volredel zenachts dem Niclas Schre-

²⁵⁾ Egykorú széljegyzet.

²⁶⁾ Birtoklapos feljegyzése nem található.

²⁷⁾ Egykorú széljegyzet.

²⁸⁾ Kisebb összegből (12 ß ð?) kijavítva.

²⁹⁾ Birtoklapon nincs feljegyezve, v. ö. azonban tovább a 195. és 225. sz. regesták birtoklap-feljegyzéseit.

mel.³⁰⁾ Actum an montag vor letare anno etc. XLV^{to} (1445 március 1).

195. Item Peter Pfefferl bleibt sch. der benanten judin genant Teubel und irn erben 9 B ð Wiener zu bezaln an schaden auf sand Laurenczentag nachstkomund (1445 augusztus 10). Stet es aber lenger, so gel furbas darauf teglicher gesuech. Dafur seczen sy der judin ze phant ir haus gelegen auf Spitalnewsidel zenachst dem Gueten Gilig.³¹⁾ Actum an montag vor Tiburtii martiris anno etc XL quinto (1445 április 12).

205. Item Hanns Kramer und Kunigund uxor mitsambt irn erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 18 fl auri an schaden zu bezaln auf sand Michelstag nachstchomund (1445 szeptember 29) in der beschaiden: ob wir dy judin vor dem tag bezaleten, so sol uns an dem gesuch sovil herabgen, alsvil wochen wir sy vor dem tag bezalen. Und bayde fur haubtguet und gesuech so nach dem tag darauf geng, secz wir den juden ze phant unsern freyn ledigen weingarten gelegen im Meinhartlein zenachst dez Caspar Ventur Wiegen.³²⁾ Actum an montag sand Peternelltag anno domini etc. XLV^{to} (1445 május 31).

206. Item Michel Renes und Dorothea uxor mitsambt irn erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 7 fl auri an schaden zu bezalen auf sand Laurenczentag nachstkunftig (1445 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get fur-

³⁰⁾ Sz. *Smidel Vngerl Volredel und Dyenvil 29/8c*: (E. i. a. r. k.) Symon Sauslaher Margareta uxor — und bleibt sch. der Teubel judin reg. 2V^{to} (sic).

³¹⁾ H. *Spitalnewsidel 62c*: (E. i. a. r. k.) Peter Phefferl — und bleibt sch. der Teubel judin reg.

³²⁾ Sz. *in den Obern Maynhertlein und in der Wiegen 65/2b*: (Kb. 1443) Hanns Kramer Kunigund uxor — und bleibt sch. der Teubel judin reg. suo. — (1446 február 28 [2-a post esto mihi]) *Teubel judin* — (Ugyanazon a napon!) Peter Ledrer Elizabeth uxor. — (E házaspár a zsidóasszonytól szerezte meg a szöllőt.)

bas darauf tegleich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt ir haus mit aller zugehorung gelegen auf Wedricz, das ettwan des Gengel Mautter ist gewesen.³³⁾ Actum dez inschreiben an montag Peternelle anno etc. XL quinto (1445 május 31).

208. Item Niclas Trorasin und ir erben bleiben sch. der Teubel judin und ir erben 3 fl auri zu bezaln auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt irn weingarten im Gern gelegen mitsambt den fruchten.³⁴⁾ Und was an dem phant abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an pfinztag noch sand Veitztag anno etc. XLV^{to} (1445 június 17).

Actum der zalung³⁵⁾ an sand Luciatag anno etc. XLV^{to} (1445 december 13).

227. Item Hanns Maurer und sein erben bleiben sch. dem Hendel juden von Grecz und seinen erben 5 fl zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleicher schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phant ir haus auf der Hochstrass³⁶⁾ und seinen weingarten im Rosengreben.³⁷⁾ Actum an montag vor invocavit anno etc. XLVI^{to} (1446 február 28).

238. Item Chuncz Sperrenpeutlin und ir erben, auch Laurencz Pestler und sein erben paide unverschaidenlich bleiben sch. der Teubel judin von Grecz und irn erben 5 fl

³³⁾ *H. Wedricz 112b*: (1439—) Michel Renes. — A zálogbavetés feljegyzése elmaradt.

³⁴⁾ *Sz. in Gern und Lofflern 37/1d*: (1439—) Nicklas Trairos — und bleibt sch. der Teubl judin reg. XXV.

³⁵⁾ Egykorú hozzáfűzés.

³⁶⁾ *H. Hochstrass 32d*: (1444—) Hanns Maurer. — A zálogbavetés feljegyzése azonos a 129. sz. reg.-ével.

³⁷⁾ *Sz. in Rosengrêben 46/5a*: (E. i. a r. k.) Hanns Maurer Anna uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz reg. XXIII^{to}. — „Hanns Maurer“ szavak nem törölvék, bírtokoscseré többé nincs.

zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phannt Chuncz Sperrenpeutlin irn weingarten in Kurczen Repplein.³⁸⁾ und der benant Laurencz seczt den juden ze phant sein weingarten in der Obern Poshait.³⁹⁾ Actum an montag vor pentecostes anno etc XLVI^{to} (1446 május 30).

239. Item Hanns Slaher und sein erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 3 Œ 30 ð Wyenner der swarczen munns zu bezalen auf sand Mertentag nachst-kunftig (1446 november 11) an schaden. Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Dafur seczen sy den juden ze phannndt ir haus gelegen in der Pfaffengassen mit aller gerechtichait.⁴⁰⁾ Acta sunt hec an erchtag nach sand Vlrleichstag anno XLVI^{to} (1446 július 5).

Solvit⁴¹⁾ Liebhardus (Ekenfelder) notarius pro vino (?).

243. Item Clement Veyol Margareta uxor und ir erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 3 fl 60 ð zu bezaln an schaden auf sand Mertentag nachsikunftig (1446 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phant ir haus in der Gaysgassen⁴²⁾ und ainen weingar-

³⁸⁾ Sz. Kurtz Réppl 30/2c: (E. i. a. r. k.) Küntz Sperrenpawtlin vidua — und bleibt sch. mitsambt irn sūn 5 fl auri der Teubel judin reg. suo.

³⁹⁾ Sz. Kúpherl gelegen in der Obern Poshayt 54/4c: (1444—) Laurencz Pestler — und bleibt sch. mitsambt seiner mueter der Teubl judin reg. suo.

⁴⁰⁾ H. in der stat des ersten tails 123c: (1439—) Hanns Slaher — und bleibt sch. der Teubel judin.

⁴¹⁾ Egykorú szóljegyzet.

⁴²⁾ H. Gaisgassen 1b: (1445—) Clement Veyol Margareta uxor — und bleibt sch. der Tewbel judin reg. suo.

ten im Wotzengrundt.⁴³⁾ Actum an montag vor Michaelis anno etc. XLVI^{to} (1446 szeptember 26).

244. Item Caspar Perger und sein erben bleiben sch. der Teubel judin und irn erben 12 fl auri zu bezaln an schaden auf dy weinachten nachstkunftig (1446 december 25). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Dafur seczen sy der judin und iren erben ze phanndt sein weingarten in der Tunawleuten zenachst des List weingarten.⁴⁴⁾ Acta sunt hec an montag vor Michaelis anno etc. XLVI^{to} (1446 szeptember 26).

264. Item Mert Loyschel und sein erben bleiben sch. der Tewbel judinn und iren erben 3 guldein auf teglichen gesuech. Dofuer seczen sie ir und iren erben zů phanndt ir haus gelegen auf der Gaisgassen.⁴⁵⁾ Actum am montag in den phingstveirtegen anno etc. XLVII° (1447 május 29).

265. Item Hanns Slaher bleibt sch. der Tewbel judinn und irn erben 2 fl auri auf teglichen gesuech. Dofuer seczt er in zu phannt sein haus gelegen in der Phaffengassen.⁴⁶⁾ Actum am montag in den phingstveirtegen anno etc XLVII° (1447 május 29).

267. Item Chůncz Phaffsteter und sein erben bleiben sch. der Tewbel judinn 9 B Wiener ð zu bezallen an schaden auf sand Michelstag (1447 szeptember 29). Dafuer seczen sie ir zu phanndt iren weingarten gelegen in der

⁴³⁾ Sz. *Wotzengrundt* 20/5d: (1445—) Clement Veyol Margareta uxor. — A zálogbavetés feljegyzése elmaradt.

⁴⁴⁾ Sz. *Tunawleuten in der Mittern* 19/7c: (1446 augusztus 8 [2. ante Laurentij]) Caspar Perger — und bleibt sch. der Teubel judin.

⁴⁵⁾ H. *Gaisgassen* 1a: (Kb. 1440—) Mert Loyschel — und bleibt sch. der Tewbel judinn 3 gulden auf teglichen gsuech in reg. XXVI°.

⁴⁶⁾ H. *in der stat des ersten tails* 123c: (1439—) Hanns Slaher — und bleibt sch. der Teubel judin 2 guld auf teglichen gesuch in reg. XXVI°.

Vndtern Hachney.⁴⁷⁾ Actum am montag vor sundbenndten anno etc. XLVII° (1447 június 19).

271. Item Cristan Schefman tenetur dem Hendel juden von Grecz 3 [ß] ð zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1447 szeptember 29) an schaden.⁴⁸⁾ Actum an montag vor Bartholomei anno XLVII° (1447 augusztus 21).

279. Item Vreich Geyr Margar(etha) uxor und sein erben bleiben sch. der benanten judin und irn erben 3 fl auf teglichen schaden. alle wochen auf 1 gulden 3 ð. Dapur seczen sy der judin ze phant ir haus auf der Wedricz.⁴⁹⁾ Actum an montag Erhardi anno XLVIII° (1448 január 8).

(285.) Und mer⁵⁰⁾ ain gulden auf teglichen gesuch. Actum (feria 2-a) vor kathedra Petri anno XLVIII° (1448 február 19).

283. Item Symon Sawslaher tenetur der Tewbel judin und irn erben 1 fl zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1448 szeptember 29), (darnach) auf teglichen schaden. Daruber seczt er ir den weingarten im Volredel.⁵¹⁾ Actum an montag vor reminiscere anno XLVIII° (1448 február 12).

⁴⁷⁾ Sz. in der Vntern Hoheney... 113/18a: (1439—) Cuntz Pfafsteter — und bleibt sch. der Tewbel judin in reg. XXV.

⁴⁸⁾ Sz. in den Aussern Weintegeln 95/3d: (E. i. a. r. k.) Cristan Schefman Margareta uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden 1 fl reg. 25°. — E feljegyzés szerint kell kijavítanunk a reg. elromlott szövegű összegét.

⁴⁹⁾ H. Wedricz 113c: (E. i. a. r. k.) Vreich Geyer Maret uxor — und bleibt sch. der Teubel judin 3 fl reg. suo. (Vonatkozik a 285. sz. reg.-ra is.) — 1453 május 28-ától 1454 január 7-éig a ház tulajdonosa: *Hendel von Grecz judeus*, akitől a házat 1454-ben megszerzik: Wentzla Vashan Margaretha uxor.

⁵⁰⁾ A 279. sz. reg. toldaléka. Szövegezése miatt meg kellett változtatni a sorrendet.

⁵¹⁾ Sz. *Smidel Vngerl Volredel und Dyenvil* 29/8c: (1445—) Symon Sauslaher Margareta uxor — und bleibt sch. der Teubl judin reg. 25.

284. Item Jacob Pawczenwengel tenetur der Teubel judin und irn erben 1 fl zu zaln auf sand Michelstag nachstkomund (1448 szeptember 29). (darnach) auf teglichen schaden. Daruber seczt er sein haus auf der Slutergassen.⁵²⁾ Actum an montag vor reminiscere anno XLVIII° (1448 február 12).

289. Item Philipp Frank in der Reichartsgassen und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden von Grecz 3 fl d auf teglichen schaden. Und paide fur haubtguet und schaden seczen sy den juden zu phant ir haus in Reichartsgassen.⁵³⁾ Actum feria 2-a vor Ambrosii anno XLVIII° (1448 aprilis 1).

295. Item Cristan Schefman tenetur dem Hendel juden von Grecz 2 $\frac{1}{2}$ fl an schaden zu bezaln auf dy weinachten nachstkomund (1448 december 25), darnach auf teglichen schaden. Dafur seczen sy in ze phandt irn weingarten in Weintegeln.⁵⁴⁾ Actum an montag nach Omnium Sanctorum anno XLVIII° (1448 november 4).

332. Item Hanns Stubenuoll und Anna uxor tenentur dem benanten Hendel jud von Grecz und seinen erben 2 fl Wiener d auf teglichen gesuch. Dafur seczen si in den weingarten in der Vndern Hohenney.⁵⁵⁾ Actum ann montag vor Felicis in pincis anno etc. L primo (1451 január 11).

333. Item Jacob Pawczenwengel und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden und seinen erben 14 fl d

⁵²⁾ *H. Slutergassen 10c*: (E. i. a. r. k.) Jacob Pauczenwengel — und bleibt sch. der Teubel judin reg. XXV^{to}.

⁵³⁾ *H. Reichartsgassen 67b*: (E. i. a. r. k.) Philipp Frankch Barbara uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz reg. suo.

⁵⁴⁾ *Sz. in den Aussern Weintegeln 95/3d*: (1447—) Cristan Schefman — und bleibt sch. dem Hendel juden reg. XXV.

⁵⁵⁾ *Sz. in der Vndern Hoheney ... 113/4c*: (E. i. a. r. k.) Hanns Stubenuol Anna uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz 2 fl d .

auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in der Obern Tunawleuten.⁵⁶⁾ Actum an montag vor purificationis anno L primo (1451 február 1j.

334. Item Jorg Taschner bleibt sch. dem benanten Händel juden von Grecz und seinen erben 5 ₰ Wiener ō der swarczen munss auf teglichen gesuch. Und dafur seczen sy den juden dy uberteurung irs haus uber dy geltschuld, so der Taschner dem Jacob Hafner schuldig bleibt.⁵⁷⁾ Actum an montag kathedra anno XL primo (1451 február 22).⁵⁸⁾

337. Item Jacob Pauczenwangel Susanna uxor tenentur dem benanten Hendel von Grecz 2 fl per 7 β auf teglichen gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannndt irn weingarten im Priefel.⁵⁹⁾ Acta sunt hec an montag nach reminiscere in der vasten anno domini etc. L primo (1451 március 22).

346. Item Jorg Rosler und Barbara uxor tenentur dem Hendel juden und seinen erben 8½ fl per 7 β ō auf teglichen

⁵⁶⁾ Sz. Ober Tunawleuten 15/2b: (1450—) Jacob Pawczawangel Susanna uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz 14 β ō. — 1452 november 27-ikén (2-a ante Andree) megszerzi az ingatlant: *Handl jud von Grecz*, aki azt 1455. évben idegeniti el keresztény házaspárnak. Ugyanazon a napon iktatják a hitelezőt adósának másik szölleje birtokába, mire nézve v. ö. a 337. sz. reg. jegyzetét.

⁵⁷⁾ H. Schondorffergassen 54d: (1443—) Jorg Taschner — und bleibt sch. dem Hendel jud von Grecz 5 ₰ ō ut patet reg. suo. — A reg.-ban említett tartozás a következőképen lett feljegyezve: und bleibt sch. dem Jacob Hafner 10 fl auri und 60 ō zu bezalen auf dy pfingsten nachstkunfftig (1444 május 31). Dafur seczt er im sein haus, und sol davon sein der Jacob Hafner erster gewer. Actum an montag vor weinachten XLIII° (1443 december 23). A zsidókövetelés feljegyzése majdnem hét évvel kelt a visszafizetési terminus után!

⁵⁸⁾ A kelet évszáma természetesen elírás.

⁵⁹⁾ Sz. Priefel und Hennjöhel 28/2b: (1450!) Jacob Pawczawangel Susanna uxor — und bleiben sch. dem Hendel juden von Grêcz 2 fl ut patet reg. suo. — 1452 november 27-én megszerzi az ingatlant: *Handel jud von Grecz*, 1453 október 19-ikén pedig tőle Paul Wolf Margareta uxor.

gesuech. Und dafur bayde haubtguet und gesuech seczen sy den juden ir haus auf der Nunnenpewndt mit aller zugehorung.⁶⁰⁾ Actum an montag vor Pangracij anno etc. LII^{do} (1452 május 8).

348. Item Hanns Herrant tenetur mitsambt seiner haus-fraun Dorothea dem benanten Hendel von Grecz und seinen erben 6 ₰ Wiener ̄ der swarczen munss an schaden hincz auf sand Michelstag nachstkomund (1452 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Frayhaiten.⁶¹⁾ Und der benant Herrant ist verschrieben gewesen dem benanten juden im judenpuch fur 6 fl, das sol furbaser ausgeschriben werden. Acta sunt hec an montag vor ascensionis anno etc. L secundo (1452 május 15).

360. Item Jorg Schimel und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden von Grecz und seinen erben 6 fl per 7 ̄ ̄ zu bezalen auf sand Michelstag nachstkomund (1453 szeptember 29) an gesuch und vier wochen hinnach (1453 október 27) an gever. Davon seczen sy den juden zu furpfannt irn weingarten im Gerel.⁶²⁾ Actum an montag nach invocavit anno LIII° (1453 február 19).

365. Item Vlr(ich) Geyer und sein erben tenentur dem Heindel juden von Grecz und seinen erben 1 fl per 7 solidos auf teglichen gesuech. Dafur haubtguet und gesuech seczt er dem benanten juden zu pfannndt seinen weingarten im

⁶⁰⁾ *H. Nonnenpewnt* 26a: (1449—) Stephan Rosler Barbara uxor — und bleiben sch. dem Hendel juden 8½ fl per 7 ̄ ̄ ut patet reg. suo. A reg.-ban az adós neve elírva. A helyes név: *Stephan R.*

⁶¹⁾ *Sz. in Freyhaten* 52/2a: (1451—) Hanns Herrant Dorothea uxor — und bleibt sch. dem Hendl juden von Grecz reg. suo.

⁶²⁾ *Sz. im Mulslag Vmbeschaiden Turnl* 100/7d: (E. i. a. r. k.) Jorg Schimel — und bleibt sch. dem Hendel juden von Grecz reg. suo.

Scharlachperg, dem Vndern.⁶³) Actum an montag vor Vlrici anno etc LIII° (1453 július 2).

379. Item Cristan Schefman tenetur dem Handel juden von Grecz 3 B ð an schaden ze bezaln auf sand Jorgentag nachstkoment (1455 április 24). Dafur (seczt er) ze pfanndt sein weingarten im Weintegeln.⁶⁴) Actum an montag vor Lucie anno etc. LIIII^{to} (1454 december 9).

389. Item Jorg Schimel und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden von Grecz und seinen erben 2 Œ Wiener ð der swarczen munss auf teglichen gesuch. Dafur sezen sy den juden ze pfanndt irn weingarten im Gerel bei dem Tunhafen.⁶⁵) Actum feria secunda vor epiphaniarum anno quinquagesimo sexto (1456 január 5).

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóregistrum 45a (99—128. sz. és 338. sz. reg.), *45b* (129—157. és 333. sz. reg.), *46a* (172—206. és 332. s 346. sz. reg.), *46b* (208—295. és 334. sz. reg.) és *47a* (360—389. sz. reg.). A hitelezőpár regestalapjának csak a két első folió volt számvá, regestáik feljegyzését folytatták Aserl sógora Áron regestalapján (46a—46b), majd e négy folió aljára egy-két regestát jegyeztek fel s végül igénybe vették dévényi Ábrahám regestalapjának első folióját (47a). Ezen az utolsó folión feljegyezték még Hendel nejének (özvegyének?) egy (1457:396. sz.) és vejének Muschleinnak két (1457:398. és 1459:409. sz.) regestáját.

A telekkönyv birtoklapjain ezenfelül még két regestálatlan követelésük feljegyzését találjuk.⁶⁶) Tulajdonosi minőségben pedig azokon

⁶³) *Sz. in dem Vntterm Scharlachperg 6/6b*: (1439—) Vlreich Geier — tenetur dem Hendel juden von Grecz 1 fl per 7 B.

⁶⁴) Az e reg.-ra vonatkozó feljegyzések azonosak a 295. sz. reg.-aival.

⁶⁵) *Sz. im Mulslag Vmbeschaiden Turnl 100/7d*: (1453—) Jorg Schimel — und bleibt sch. dem Hendel von Grecz.

⁶⁶) *H. Hochstrass 32c*: (1439—) Gilig Sneider — und bleibt sch. der Teybl judin 7 B Wiener ð ze betzalen auf sand Jorgentag nachstkünftigen an schaden. Stuend es aber lenger, so sol furbaser all wochen 4 ð darauf geen ze gesuch. Acta sunt hec am mantag noch Paul primi heremite anno etc. XL^{mo} (1440 január 11). — *Sz. die Langen Tayl hintter dem Haws 22/8b*: (1452 január 10—1454 június 24 közt, mint részbirtokosok:) Mert Wagner Maret uxor — Hanns Egrer Katerina uxor. — Ugyanakkor feljegyzik a következőket: vermerkt, das Mert Wagner porgt worden ist fur den Hanns Egrer gegen dem Hendel

az ingatlanokon kívül, amelyekhez a 116., 205., 279., 333. és 337. sz. reg.-ban foglalt követeléseik behajtása folyamán jutottak, két ház és egy szőlő birtoklapjain jegyezték fel őket.⁶⁷⁾

22.

Pozsony 1443 október 9. Budai Jakab és Lewbman zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett együttes követelése.

101. Item Leonhart Freyesleben sneyder und Anna sein hausfrau und ir beider erben bleiben sch. dem Jacob von Ouen und auch dem Lewbman juden miteinander unverschaidenlich und iren erben 23 fl auri an schaden hincz auf dy nachstkünftigen weinachten (1443 december 25). Stund es aver lenger, so get furbaß auf yeden gulden 4 ð Wyenner alle wochen zu gesüch. Fur haubtguet und gesuch seczen wir im den juden zu phannt unser haus gelegen in dem Newen geslein zenachst dez Peter Jungetl dy zeit burgermaister

juden von Grecz umb 6 & Wiener ð, an schaden zu bezalen auf Jeori nachstchunftig, und dafur hat der benant Hanns Egrer dem bedachten M. W. zu furphant ingesaczt den weingarten also: wenn der Egrer (ihn) nicht ledigt aus der porschist, so sal der M. W. und mag handeln mit dem weingarten als mit sein aigen gut auf sand Jorgentag ungeverlich (etc.). Actum feria 2-a Pauli eremite anno LII^{do}. E feljegyzés törlése: Deletum in die Johannis baptiste LIII° (1454 június 24). Ezen a napon törlik a Wagner házaspár tulajdonosságát, s onnan 1468-ig az Egrer házaspár egyedüli tulajdonosa a szőlőnek.

⁶⁷⁾ *H. Reichartsgassen 69b:* (Kb. 1442—kb. 1446) *Hendel jude von Grecz.* — Az előző tulajdonos 1439-től kezdve Andre Franckh volt, Hendel jogutóda a házban pedig Andre Zapphel Agnes uxor házaspár. — *H. Reichartsgassen 69c:* (Kb. 1440—1449) *Hendel jud von Grecz.* Elődje 1440-ben Gross Leonhart, utóda Walther Franckh Margaretha uxor. — *Sz. in den Innern Schondarffern 73/7d:* (Kb. 1445—1449) *Hendl jud von Grecz.* Elődje 1439 óta volt Anderl Grintzinger, aki a 154. sz. reg. szerint házát és egy másik szöllejét elzálogosította neki.

hausung.¹⁾ Und was an dem phand abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum am mitichen vor Colomannj anno etc. XLIII°.

Pozsonyvár. levél., Šb. Zsidóreg. 3a (budai Jakab regestalapján).

23.

Pozsony 1443 december 2. — 1458 január 2. Áron zsidónak, Aserl sógorának a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

Aaron jude des Aserl swager XXVI°.

109. Item Jacob Paykendorfer auf der Nonnenpont et Anna sein hausfrau sein unverschaidenlich sch. Aaron dem juden dez Aserln [aydm] swager 2 ½ fl auri an gesuch auf dy nachstkunftigen vasnacht (1444 február 25). Stet es aver lenger, so get furbaser auf yeden guldein alle wochen ze gesuch 4 Wyenner ö. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phant ir haus auf der Nonnenpewnt gelegen zenachst der Jacob Hayczerin.^{1a)} Und was an dem pfand abget, das haben sy auf aller andrer irer hab. Actum an montag vor Nicolai anno etc. XLIII° (1443 december 2).

161. Item Jacob Paykendorfer und sein erben bleiben sch. dem benanten Aaron dem juden dez Aserln swager und seinen erben 6 fl auri an gesuch auf Michaelis nachstkomund (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuech als oben geschriben stet.²⁾ Fur haubt-

¹⁾ *H. in der stat des ersten tails 142a:* (E. i. a. r. k.) Leonhart Freysleben Anna uxor — und bleibt sch. dem Jacob juden und Leubman juden 24 fl reg. I. — Közzétéve a regestával együtt *Zschr. Sav. Stiftg.* XXXIX. 79.

^{1a)} *H. Nonnenpewnt 27a:* (1439—) Jacob Paykendorfer — tenetur Aaron juden des Asserl swager 2½ fl reg. XXVI°. — Ezt a zálogbavetést adós szölleje birtoklapján is találjuk, noha nem említi a reg. ezt a zálogtárgyat: *Sz. Paumgarten 90/4b:* (1439—) Jacob Paykendarfer — und bleibt sch. dem Aaron jud reg. XXVI°.

²⁾ vagyis a 109. sz. reg. kamatlába szerint.

guet und schaden seczen sy den juden ze phant irn weingarten in der Hoheney gelegen zenachst her Thoman korhern.³⁾ Und was an den phanden abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an sand Matheus tag evangeliste anno etc. XLIII^{to} (1444 szeptember 21).

381. Item Hanns Retzer Anna uxor tenentur dem Aron juden und seinen erben 2 fl auf teglichen gesuch. Dafur hauptguet und gesuch seczen sy den juden zu gesuch (sic) ir haus auf der Nunnenpewtn.⁴⁾ Actum feria secunda vor purificacinis Marie anno L quinto (1455 január 27).

387. Item Laurenz Pacher Margareta uxor bleiben sch. dem Aron juden und sein erben 3 fl per 7 B zu bezaln an schaden auf Martini nachstchomund (1456 november 11), darnach auf teglichen gesuch. Dafuer seczen sy dem juden ze furpfant ir haus auf der Nunnenpewndt.⁵⁾ Actum feria secunda vor Katherine anno LV^{to} (1455 november 24).

392.⁶⁾ Item Stephan Straiffung Kunigund uxor tenentur dem [Eserln] Aaron juden 12 B ð auf tēglichen gesuch. Dafur seczen sy im zu furpfannd ir haus an Tunawnewsidel.⁷⁾ Actum 2-a post Gregorij 1457 (1457 március 14).

402. Item Hanns Reczer bleibt sch. Aaron juden 3 fl ð auf teglich gesuch. Darumb hat er im sein haus verseczt auf

³⁾ Sz. in der Vnttern Hoheney... 113/13a: (E. i. a. r. k.) Jacob Paykendorfer — und bleibt sch. dem Aron juden reg. XXIIo.

⁴⁾ H. Nonnenpewnt statgut 17a: (1454 október 28—1455 november 24) Hanns von Retz — und bleibt sch. dem Aron juden.

⁵⁾ H. Nonnenpewnt statgut 17a: (E. i. a. r. k.) Laurenz Pach — Margareta uxor. — A zálogbavetés feljegyzése azonos a 381. sz. reg.-ével.

⁶⁾ Ezt a regestát nem törölték, azonban törölték a birtoklap zálogbavetési feljegyzését.

⁷⁾ H. Tunawnewsidel 84c: (1456—) Stephan Strayffung Kunigund uxor — und bleiben sch. Aaron juden 12 B ut patet folio Eserl.

der Nonnenpewnt.⁸⁾ Actum 2-a post circumcisionis domini anao LVIII^{vo} (1458 január).

Pozsonyvár. lev., Sb. zsidóregistrum 46a (109. és 161. sz. reg.), 13a (381. és 387. sz. reg.), 13b (392. sz. reg.) és 36a (402. sz. reg.). Áron regestalapja a 46a és 46b foliókra volt tervezve, de már korán igénybevették ezeket a lapokat Hendel von Grecz és Teubel regestái számára, úgy hogy Áronnak majdnem 11 éves szünet után újból kötött ügyletei számára sógorának, Aserlnek folióin kerestek helyet. Éppen ez utóbbi körülmény adja meg módját annak, hogy a folytonosság oly nagy megszakítása dacára az 1455. év utáni Áron-regestákat Aserl sógorának tulajdoníthassuk.

Áron neve a telekkönyv birtoklapjain csak regestái kapcsán tűnik fel.

24.

Pozsony 1443 december 2. — 1447 július 10. Dévényi Ábrahám zsidónak és nejének Dynának a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

Abraham von Teben XXVII°.

110. Item Hanns Wakahuettel et Anna sein hausfrau sein sch. dem benanten juden und seinem weib 3 fl auri zu bezaln an schaden auf dy nachstkunfftigen pfingsten (1444 május 31). Stuend es aver lenger, so get furbas auf yeden gulden 4 ð Wiener alle wochen zu gesuech. Dapur seczen sy dem juden zu pfand ir haus auf Tunawnewsidel gelegen zenachst dez Eylausinrokch maierhof.¹⁾ Und was daran abget, das haben sy auf aller andrer irer hab. Actum an montag vor Nicolai anno XLIII° (1443 december 2).

203. Item Laurencz Volger und sein hausfrau bleiben sch. dem benanten Abraham von Teben und seinen erben 10 schilling ð Wyenner an gesuch zu bezaln auf sand

⁸⁾ *H. Nonnenpewnt 23d:* (E. i. a. r. k.) Hanns Retzer Anna uxor — und bleibt sch. Aaron juden reg. in des Aserl reg.

¹⁾ *H. Tunawnewsidel 76a:* (1439—) Hanns Wakahûtel — und bleibt sch. Abraham juden von Teben 3 fl reg. XXVII.

Michelstag nachstchomund (1445 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get fürbaser darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen auf Tunawnewsidel zenachst der Michel Nuspemyn.²⁾ Actum an montag vor pentecostes anno etc. XLV^{to} (1445 május 10).

221. Item Laurencz Volger und sein hausfrau bleiben sch. dem Abraham von Teben und sein erben 6 fl auri zu bezalen an schaden vierezechen tag nach sand Laurenczentag nachstkomund (1446 augusztus 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen auf Tunawnewsidel zenachst der Michel Nuspemyn,³⁾ und ain weingarten im Sterifgrunt zenachst dem Hanns Zwiualer.⁴⁾ Actum an montag nach trium regum anno etc. XLVI^{to} (1446 január 10).

223. Item Concz Tremp bleibt sch. dem benannten Abraham und sein erben 1 fl auri an schaden zu bezalen auf sand Laur(enczen)tag nachstkunftig (1446 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phant irn weingarten im Kienhartsgreben.⁵⁾ Actum an montag vor purificationis Marie anno etc. XLVI^{to} (1446 január 31).

²⁾ *H. Tunawnewsidel 83c:* (1439—) Larentz Volger — und bleibt sch. der Abrahamin von Teben reg. XXVI°.

³⁾ *H. Tunawnewsidel 83c:* (1439—) Larentz Volger. — A zálogbavetés feljegyzése azonos a 203. sz. reg.-ével. 1447 január 9-ikén (an montag nach Erhardi) feljegyzik a ház tulajdonosának: *Abrahamyn judin von Teben*. — A ház eladását lsd. a 269. sz. reg.-ban.

⁴⁾ *Sz. Sterifgrunt 8/10c:* (Kb. 1440—) Larentz Volger — und bleibt sch. dem Abraham juden XXVI^{to}. — Itt is 1447 január 9-ikén feljegyzik a szőlő tulajdonosának: *Abrahamyn judin von Teben*. — A szőlő úgy látszik, sokáig hever parlagon, mert csak 1492. évben szerzi meg keresztény tulajdonos.

⁵⁾ *Sz. in Kyenhartzgrêben 50/7b:* (1443—) Kuncz Tremp Barbara uxor — und bleibt sch. dem Abraham juden reg. suo 1 fl.

269. Item Niclas Kornpodm bleibt sch. der Dyna dez Abraham juden von Teben hausfrau 2 $\frac{1}{2}$ fl auri zu bezaln auf Martini nachstkomund (1447 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich gesüch. Fur haubtguet und gesuech seczen sy in (!) ze phannt ir haus auf Tunawnewsidel gelegen mit aller zugehorung.⁶⁾ Actum am montag vor Margarete anno etc. XLVII^{mo} (1447 julius 10).

Pozsonyvár. lev., Sb. zsidóreg. 47a. Az e regestalphoz tartozó 47b folió üres. A 47a folión a hitelező házaspáron kívül még gréczi Hendel, annak neje és veje Muschlein regestáit találjuk.

25.

Pozsony 1444 február 3. — 1446 május 2. Dévényi József zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett követelései.

Joseph judin von Teben 28.

120. Item Vlreich Vogelgesangin und ir erben bleiben sch. der benanten judin 3 fl auri auf teglichen schaden, yede wochen ze gesuch auf ain gulden 4 ō Wiener. Dafur seczen sy den juden ze phannt ir haus gelegen auf Tunawnewsidel zenachst dez Schuelmer enhalb des gessleins.¹⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag sand Blasii tag anno etc. XLIII° (1444 február 3).

142. Item Hanns mauerer vom Perg sein hausfrau und ir baiden erben bleiben sch. der benanten Joseph judin und irn erben 4 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michels-tag (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy der judin ze phannndt dy frucht irs weingarten in der Fuchsleuten ge-

⁶⁾ *H. Tunawnewsidel 83c:* (E. i. a. r. k.) Niclas Kornpoden Katerina uxor — und bleibt sch. der Dina judin 2 $\frac{1}{2}$ fl anno XLVII^{mo}.

¹⁾ *H. Tunawnewsidel 87a:* (1439—) Vlreich Vogelgesangin — und bleibt sch. der Josephin judin 3 fl auri reg. XXVIII°.

legen.²⁾ Actum an montag vor ramis palmarum anno XLIIII^{to} (1444 március 30).

237. Item Chuncz Jagenteufel und Elizabeth uxor und ir erben bleiben sch. der benanten judin von Teben und irn erben 7 fl auf tegleichen gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden zu rechtem furphant irn frein weingarten in Kyenhartsgraben gelegen mit allen nuczen.³⁾ Actum an montag nach Philippi Jacobi anno XLVI^{to} (1446 május 2).

Pozsonyvár. levél. Sb. zsidóreg. 48a. — Az ez után következő foliók: 48b, 49a és 49b üresek.

26.

Pozsony 1444 február 17. — 1453 december 9. Bécsújhelyből származó Leb zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Leb jud [29] XVIII.

131. Item Niclas Gewdner und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb 4 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Colmanstag nachstchomund (1444 október 13). Stet es aber lenger, so get darauf teglicher schaden. Dafur seczt er im sein weingarten gelegen in Oberen Eysgruben mitsambt den fruchten,¹⁾ mer seczt er dem juden ze phannt seinen weingarten mitsambt den fruchten im Wozengrund, darauf der Bertelme Scharrach 5 fl auri (hat), der mit der zalung

²⁾ Sz. *Fuchsleiten* 4/6b: (1442—) Hanns vom Perg mauerer — und bleibt der Joseph judin von Teben sch. auf dy frucht des weingarten reg. 28°.

³⁾ Sz. *in Kyenhartzgraben* 50/2a: (1446 május 23 = 2. a Vrbani) Kuencz Jagenteufel Elizabeth uxor. — A zálogbavetés feljegyzése elmaradt. — A szőlő további sorsára nézve v. ö. a 96. sz. reg.-nak (Hendel judin) jegyzetét.

¹⁾ Sz. *dye Ober Eysgrub* 58/2c: (1439—) Nicklas Gewdner — und bleibt sch. dem Leb juden [4½ fl auri] reg. XXVIII°.

vorget.²⁾ Und was an den phanden abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag vor esto mihi anno etc XLIIII° (1444 febrúár 17).

132. Item Ruprecht Pekch auf der Wedricz und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden und seinen erben 7 fl auri auf teglichen schaden. Dafur seczt er im den juden ze phant ir haus auf der Wedricz zenachst dez Philipp Wagner haus.³⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag vor vasnacht anno XLIIII° (1444 febrúár 24).

139. Item Peter Kursner und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden 6 fl auri zu bezaln an schaden auff sand Mertentag nachstkomund (1444 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Dafur seczen sy den juden ze phandt irn weingarten gelegen in Peczen zenachst dez Simon Ledrer weingarten.⁴⁾ Und was daran abget, das hat der jud auf aller ander seiner hab. Actum an montag vor oculi anno etc. XLIIII° (1444 március 9).

158. Item Peter Kursner und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden und sein erben 4 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Mertentag nachstkomund (1444 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczt er im ze phannt 10 guldein gelschuld so im der Caspar Raifsueyder sch. ist an weingarten von im gehauft, gelegen in Peczen.⁵⁾ Und ist geschehen am montag nach Jacobi anno etc. XLIIII° (1444 július 27).

²⁾ Sz. *Wotzengrunt* 20/7a: (1439—) Nickel Gewdner — und bleibt sch. dem Leb juden reg. XXVIII°.

³⁾ H. *Wedricz* 114c: (1439—) Rueprecht Peckh — und bleibt sch. dem Leb juden reg. 29°.

⁴⁾ Sz. in *Patzen und Nonnen* 85/6d: (1439—) Peter Kürsner — und bleibt sch. dem Leb juden 6 fl reg. 29°.

⁵⁾ Sz. in *Patzen und Nonnen* 85/6d: (E. i. a. r. k.) Caspar Rayfsneider Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Peter Kursner ... 10 fl. Actum (e. i. a. r. k.). — Daran bezalt 4 fl. Actum ertag vor weinachten XLIIII° (1444 december 22).

Solvit⁶⁾ eum in feria 3-a vor nativitatis anno etc XLIII¹⁰ (1444 december 22).

201. Item Niclas Geudner und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden und sein erben 4 $\frac{1}{2}$ fl auri an schaden zu bezaln auf sand Colmanstag nachstkomund (1445 október 13). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Dafur seczt er im ze phantt sein weingarten in Eysgrueben gelegen mitsamlt den fruchten;⁷⁾ mer seczt er den juden ze phannt seinen weingarten im Wozengrunt, darauf hat voraus der Bertelme Scharrach 5 fl auri, der mit der zalung vorget.⁸⁾ Und was an den phannnden abget, das haben dy juden etc. Actum an montag invencionis sancte crucis anno etc. XLV¹⁰ (1445 május 3).

216. Item Hanns Lautterhofer und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden und seinen erben 5 fl auri an schaden zu bezaln auf sand Laurenczentag nachstkomund (1446 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt sein haus am Tunawnewsidel⁹⁾ und sein weingarten im Vndern Wurzenpach.¹⁰⁾ Actum an montag Lucie virginis anno etc. XLV¹⁰ (1445 december 13).

222. Item Hanns Lautterhofer und sein erben sein sch. dem benanten Leb juden von der Newnstat und seinen erben, diezeit wanhaft zu Prespurg und sein erben (sic) 5 fl auri zu zaln auf sand Laurenczentag (1446 augusztus 10) an schaden. Dafur (stel) sein haus ze phannt auf Tu-

⁸⁾ Egykorú hozzáfűzés. A birtoklap előbb idézett feljegyzésének tanúsága szerint ezen a napon az új tulajdonos (Rayfsneider) fizette meg adósnak azt a 4 forintot, amellyel utóbbi törlesztette zsidó-tartozását.

⁷⁻⁸⁾ A 131. sz. reg. feljegyzései erre a reg.-ra is érvényesek.

⁹⁾ *H. Tunawnewsidel 84b*: (1439—) Hanns Lawterhofer — und bleibt sch. dem Leb juden 5 fl reg. XII°!

¹⁰⁾ *Sz. in dem Unttern Wurtzenpach 104/1c*: (1439—) Hanns Lawterhofer — und bleibt sch. dem Leb juden 5 fl reg. XII°!

nawnewsidel¹¹⁾ und ain weingarten in Chlamphern.¹²⁾ Actum an montag nach epiphaniarum domini anno etc. XLVI^{to} (1446 január 10).

260. Item Paul Vasczieher und Anna sein hausfrau bleiben sch. dem Leb juden und seinen erben 3 fl auri an schaden zu bezaln auf sand Laurenczentag nachstkunfftig (1447 augusztus 10). Dafur seczen sy den juden zu phanndt in haus gelegen hinder den nunnen in der stat Prespurg¹³⁾ und ain weingarten in der Obern Poshail.¹⁴⁾ Actum an montag vor Pangracij anno etc. XLVII^{mo} (1447 május 8).

261. Item Niclas Geudner und sein erben bleiben sch. dem benanten Leben juden und seinen erben 3 ₰ 8 Wyenner der swarczen munss zu bezaln an schaden auf sand Cholmanstag nachstkomund (1447 október 13). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Dafur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phanndt irn weingarten in Eysgrüben und irn weingarten im Woczengrundt, darauf voraus der Bartelme Scharrach hat 5 fl auri, der mit zalung vorget.¹⁵⁾ Actum an montag (post) Bonifacij anno etc. XLVII^{mo} (1447 május 15).

270. Item Leonhart Tanperger Dorothea uxor mitsambt irn erben bleiben sch. dem benanten Leben juden und seinen erben 8 fl auri auf tegleichen schaden, und get alle wochen auf yeden gulden zu gesuch 3 Wiener 8. Und payde fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze furphant ir haus auf der Nunenpont mit aller seiner zugehorung ge-

¹¹⁾ és ¹²⁾ Ügy mint előbb, csak a következő zálogbavetéssel: und bleibt sch. dem Leb juden reg. XII^{to}.

¹³⁾ II. in der stat des ersten tails 130c: (1439—) Fridereich Vasczieherin — tenetur dem Leb juden reg. suo. 26to.

¹⁴⁾ Sz. Kúpherl gelegen in der Obern Poshayt 54/2b. c: (1443—) Paul Vasczieher Anna uxor — und bleibt sch. dem Leb juden reg. suo.

¹⁵⁾ Mindkét birtoklapon a 131. sz. reg. feljegyzései erre a reg.-ra is érvényesek.

legen ungeverlich.¹⁶⁾ Actum an montag vor sand Laur(en-
czen)tag anno domini etc. XLVII^{mo} (1447 augusztus 7).

272. Item Michel Wolf und Margareta uxor und ir er-
ben bleiben unverschaidenlich sch. dem benanten Leb juden,
dy im der Sundel jud von Tirna hat ubergeben und dy der
Leb jud fur den Sundel juden bezahlt hat, acht guldein auf
teglichen schaden. Und fur haubtguet und schaden seczen
sy dem juden ze phant ir haus auf der Nunnenpewndt mit
aller seiner zugehorung zwaier gerten hinder daran gestos-
sen,¹⁷⁾ und mer ain weingarten in Pawmgarten gelegen.¹⁸⁾
Actum an montag vor Bartholomei anno XLVII° (1447
augusztus 21).

290. Item Erhart Rabenzagel und sein erben bleiben
sch. dem Leben juden und sein erben 6 ₤ Wyenner ♂ der
swarczen munss zu bezaln an allen gesuch auf sand
Colmanstag nachstchomund (1448 október 13). Dafür se-
czen sy den juden ze phannt ir prantstat auf der Wedricz
zenachst hern Michel Helfel,¹⁹⁾ und mer seczt er den juden
ze phannt dy uberteurung seins weingarten im Feyeltal,
daz vorstet der Fullenwolf.²⁰⁾ Actum feria secunda proxima
post quasimodo geniti anno etc. XLVIII° (1448 április 1).

¹⁶⁾ *H. Nunnenpewnt* 25c: (1447 január 13—) Leonhart Tanper-
ger Dorothea uxor — und bleiben sch. dem Leben juden reg. suo.

¹⁷⁾ *H. Nonnenpewnt* 22b: (E. i. a. r. k.) Michel Wolf Margareta
uxor — und bleibit sch. dem [Hendel] [Sundel] Lebel juden reg. 3VI^o.

¹⁸⁾ *Sz. Pawmgarten* 90/3a: (1439—) Michel Wolf — und bleibt
sch. dem Leb juden reg. 36. — A zárjeles nevek, mint tévesek, fel-
jegyzés közben törölvék.

¹⁹⁾ *H. Wedricz* 110b: (1439—) Erhart Rabenzagel — und bleibt
sch. dem Leb juden milsamdt der uberteurung seins weingarten im
Veytaltal (sic).

²⁰⁾ *Sz. Veytaltal* 16/1c: (E. i. a. r. k.) Erhart Rabenczagel Elisa-
beth uxor — und bleibt sch. dem Leb juden als oben bey der prant-
stat geschriben stet. Actum uts. — A reg.-ban megnevezett Fullen-
wolf az a keresztny hitelező, akinek zálogjoga rangsorban megelőzte
a zsidóét.

292. Item Hanns Lautterhofer und sein erben bleiben sch. dem benannten Leben juden und sein erben 5 fl und 30 ð Wiener zu bezaln an schaden auf sand Laurenczentag nachstkomund (1448 augusztus 10). Stel es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuech. Und bayde fur haubt-guet und gesuch seczen sy den juden zu phannt ir haus auf Tunawnewsidel mit aller seiner zugehorung.²¹⁾ Actum feria secunda Elene regine anno etc. XLVIII° (1448 április 15).

294. Item Hansel Kolman und Katherina uxor bleiben sch. dem Leben juden 6 fl minus 60 ð an schaden ze bezallen auf Martini nagstkünftig (1448 november 11). Stund es aber lenger an, das wår auff teglichen schaden. Dafür seczen sy im ze phannt ir haus mitsambt der pännndt daran mit frucht mit all, gelegen an Spitalnewsidel auswendig des grabens.²²⁾ Actum am montag nêgst vor Barnabe apli anno XLVIII° (1448 június 10).

321. Item Thoman Vogler bleibt sch. dem Leb juden 4 ₰ ð auf teglichen schaden. Dafuer seczt er im zu phannt seinen weingartten gelegen in Muerren.²³⁾ [Actum feria secunda vor weinachten in anno domini etc. XLVIII.]²⁴⁾ Actum an montag vor Anthonij anno L^{mo} (1450 január 12).

329. Item Hanns Frank bleibt sch. dem Leben juden 27 fl an schaden ze bezallen auff weinachten negstkünftig (1450 december 25). Stünd es aber lenger an, das wår auff teglich schaden. Dafür seczt er im cze pfannndt seinen

²¹⁾ *H. Tunawnewsidel 84b*: (1439) Hanns Lawterhofer — und bleibt sch. dem Leb juden 5 fl 30 ð reg. XII°.

²²⁾ *H. Spitalnewsidel 60c*: (1447—) Hanns Kolman Katerina uxor — und bleibt sch. dem Leben juden 6 fl minus 60 ð reg. suo.

²³⁾ *Sz. in Murren und Pilgrein 89/1c*: (E. i. a. r. k.?) Taman Vogler — und bleibt sch. dem Leben juden ut patet in reg. suo.

²⁴⁾ Tévesen feljegyzett kelet, s feljegyzés közben a helyes kelettel pótolva.

tayl hauss gelegen neben des Grossen Peteru hauss.²⁵⁾ Actum feria secunda ante Thome apli anno L^{mo} (1450 december 14).

347. Item Stephan Schuester und Dorothea sein hausfrau bleiben sch. dem benanten Leb juden und seinen erben 4 fl abzeraitten den guldein ze siben schiling, auf schaden und gesuech sider pflingsten nachstvergangen (1451 június 13) hincz auf datum dez inschreibens.²⁶⁾ Dafür seczen sy dem juden ze phant ir haus zenachst dem Windt sneyder,²⁶⁾ unenkoltten was geltschuld noch auf dem haus stel.²⁷⁾ Actum an montag vor Bonifacij anno LII^{do} (1452 május 8).

366. Item Hanns Raid Katherina sein hausfrau bleiben sch. dem Leb juden und seinen erben 4 fl auf teglichen gesuech. Und baide fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze pfannndt ir haus gelegen auf der Nunnepewnt mit seiner zugehorung.²⁸⁾ Actum an montag vor Francisci anno etc. LIII^{cio} (1453 október 1).

²⁵⁾ *H. in der stat des ersten tails 143b:* (E. i. a. r. k. halbs haus) Hans Frank — und bleibt sch. dem Leeben juden reg. suo 29.

²⁶⁾ A reg. szelén beiktatva: „und auch furbas“. Ez azért történt, hogy ne úgy értelmeztessék a reg., mintha a tartozás után kamat csak a regesta keltéig járt volna.

²⁶⁾ *H. in der stat des ersten tails 120b:* (E. i. a. r. k.?) Stephan Schuester Dorothea uxor — und bleibt sch. mer dem Leb juden reg. suo 4 fl.

²⁷⁾ Ezek a tartozások: 5 B 10 Ő évi örökjáradék a kórháznak, 10 fl auri járadéktőke a franciskánusoknak s végül „junkfrau Elisabeth im nunnenkloster“ részére 5 fl.

²⁸⁾ *H. Nonnenpewnt 21d:* (E. i. a. r. k.) Hanns Rayd Kathrey uxor — und bleiben sch. dem Leb juden reg. suo XVII°. — A reg. előtt egy befejezetlen reg.-feljegyzés áll: „Item Cristan Walther und Elisabeth sein hausfrau bleiben sch. dem Leb juden und seinen erben 4 fl auf teglichen gesuech. Und dafür baide haubtguet und gesuech...“ Az itt megnevezett házaspár volt az, akitől a Rayd házaspár megvette a házat, miközben az eladó a zsidóval tárgyalt. Utóbb a vevő vállalta a tartozást, s így a már megkezdett reg.-t törölték és helyébe került a 366. sz. reg.

Actum²⁹⁾ delecionis feria secunda vor Anthonij anno LV^{to} (1455 január 13).

369. Item Lasla Fuerman Dorothea uxor tenentur dem Leb juden und seinen erben 5½ Ű ð auf teglichen gesuech. Fur haubtguet und gesuch seczen si dem juden ir haus in der Neunstat auf dem greben zenachst dem Jorg Lobenstain mit aller seiner zugehorung.³⁰⁾ Actum an suntag nach Nicolai anno domini etc. LIII^{cio} (1453 december 9).

Pozsonyvá. levél., Sb. Zsidóreg. 50a (131—272. sz. reg.) és *50b* (290—369. sz. reg.). Utóbbi lapon találjuk még Lebnek bécsúj helyi Jakabbal együttes két (1452:343. és 349. sz.) és Leb fiának, Józsefnek egy (1455:381. sz.) regestáját. A következő négy folió egy (Pawr Jakab és Muschel 1453:367. sz.) reg. kivételével üresen maradt, s úgy látszik mind a hat foliót szánták Leb regestalapjának.

27.

Pozsony 1444 március 9—1453 május 28. Nagyszombati ifjú Muschel zsidónak, budai Jakab sógorának a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

Jung Muschel von Tirna dez Jacob von Ofen swager [30] XVIII.

140. Item Hanns Ziegler und Elizabeth sein hausfrau und ir baider erben bleiben sch. dem benanten jung Musch 2 Ű ð Wyenner zu bezaln an schaden auf sand Jorigentag nachstehomund (1444 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt ir haus gelegen in der Newnstat.¹⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf ander irer hab.

²⁹⁾ Egykorú széljegyzet.

³⁰⁾ *H. Newstat 90c:* (1453 július 30—) Lasla Fuerman Dorothea uxor — und bleibt sch. dem Leb juden 5½ Ű reg. suo.

¹⁾ *H. Newstat 102b:* (Kb. 1440—) Hanns Tzigler (E. i. a. r. k.) Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Musch juden von Tirna 1cg. 30mo. — A házát 1446. évben megszerzi Teufel ácsmester a mellette lévő házzal együtt v. ö. a 233., 260. és 281. sz. regestát.

Actum an montag vor oculi in anno XLIIII° (1444 március 9).

162. Item Hanns Smicz und Katerina uxor²⁾ mitsambt irn erben bleiben sch. dem benannten jung Musch juden und seinen erben 8 fl auri zu bezaln an schaden auf den ausgang der veyertag zu weinachten (1444 december 26). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher schaden. Dafur seczen sy den juden ze phannt ir hofstat in der Newnstat mitsambt was er darauf paut zenachst dez Andre Schefman hausung.³⁾ Und was daran abget, das haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag Mathei evangeliste anno etc. XLIIII^{to} (1444 szeptember 21).

197. Item Hanns Guldein smid bleibt sch. mitsambt sein erben dem benannten jung Muschen von Tirna und sein erben 15 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Laurenczen-tag nach(st)komund (1445 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy dem juden ze phannt ir haus gelegen in der stat Prespurg zenachst dez Thoman Brunner hausung.⁴⁾ Actum an montag invencionis sancte crucis anno etc. XLV^{to} (1445 május 13).

224. Item Concz Frank und sein erben bleiben sch. dem benannten Musch juden und sein erben 6 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkunftig (1446 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den

²⁾ Eredetileg „Elizabeth uxor“ irva, de feljegyzés közbén kijavítva.

³⁾ *H. Newstat 102a:* (E. i. a. r. k.) Hanns Smicz et Katerina uxor — und bleibt sch. dem jung Musch von Tirna reg 30mo. — Ezt a házat is szerzi meg 1446. évben Teufel ácsmeister, v. ö. a 233. sz. regestát.

⁴⁾ *H. in der stat des ndern tails 161d:* (1439—) Hanns Guldin smid. — A zálogbavetés feljegyzése azonos a 144. sz. reg.-áéval (Leubman és jung Musch v. T.!).

juden ze phant ir haus auf Schondorffergassen zenachst dez Kolestorfer hausung.⁵⁾ Actum an montag vor purificacionis Marie anno etc. XLVI¹⁰ (1446 január 31).

233. Item maister Heinreich Teufel zimerman und sein erben bleiben sch. dem benanten Musch juden und seinen erben 8 guldein in gold, der er im sol bezaln 3 guldein in gold an schaden auf dy pfingsten nachstkomund (1446 június 5) und dy anderen 5 guldein in gold sollen sy in den juden bezalen auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29) an schaden. Stet es aber lenger, so get fur-baser darauf tegleicher schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden zu phandt ir haus, das sy kauft haben von der Hanns Zieglerin.⁶⁾ Actum an montag vor ramis palmarum anno domini etc. XLVI¹⁰ (1446 április 4).

251. Item Hanns goltsmid Abenteurer und sein erben bleiben unverschaidenlich sch. dem benanten Musch juden und sein erben 29 fl auri dy zu beczaln an gesuch auf sand Mertentag nachstkomund (1447 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczt er dem juden seiner hausfraun Dorothea⁷⁾ tail weingarten, als sy das bechant hat vor dem gruntpuch an datum des inschreiben, gelegen im Hochweingertel mit-samdt den fruchten.⁸⁾ Und doch hat der jud an dem phand

⁵⁾ *H. Schondorffergassen 54d*: (E. i. a. r. k.) Chuncz Fragk Cristina uxor — tenetur dem jung Musch von Tirna 6 fl reg. suo.

⁶⁾ *H. Newstat 102b*: (E. i. a. r. k.) maister Hainreich Teufel Dorothea uxor — und bleibt sch. dem Musch juden von Tirna reg. 30mo. — Ugyanazon a napon (1447 április 4-ikén) az adóst a szomszédos ház tulajdonosának is jegyzik fel Hanns Smicz és neje után, akik szintén voltak adósai ifjú Musch-nak (v. ö. fent a 140. és 162., továbbá a 280. és 281. sz. regesták jegyzeteit).

⁷⁾ Az asszony azonos Mert Spiegler nővérével, amint az a zálogbavetett szőlő birtoklapjából kitűnik.

⁸⁾ *Sz. Salasdorfer und Lewbmánder 63/3b*: (1439—) Mert Spiegler und Dorothea sein swester — Item dy benant Dorothea dez Mert Spiegler swester verseczt irn tail weingarten dem jungen Muschl von Tirna reg. suo.

nit ain gancz genugen, und stet also hincz auf sein zuechunft dez Hanns Abenteurer, wann er der Abentewrer nit enkegen gewesen ist. Actum an montag vor Andree anno etc. XLVI^{to} (1446 november 28).

254. Item Andre Weber und sein erben bleiben sch. dem benanten Musch juden an dem haus, das sy von dem juden kauft haben, 2 fl auri, ain zu zalen auf mittevasten (1447 március 15) und den andern zu zaln auf sand Jorgetag nacheinander kunftig (1447 április 24) an gesuch. Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt ir haus das sy von im kauft haben.⁹⁾ Actum an montag vor Anthonij anno etc. XLVII^{mo} (1447 január 16).

262. Item Paul Wagenchnecht und Katerina uxor bleiben sch. dem benanten Musch juden und sein erben 2 fl auri auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy den juden ze phannt irn weingarten im Wolfeinsgrundi.¹⁰⁾ Actum an montag Bonifacij anno etc. XLVII^{mo} (1447 május 15).

277. Item Hanns Pogner und sein erben bleiben sch. dem benanten Muschen juden und seinen erben 12 fl auri auf teglichen gesuch. Und dafur seczen sy den juden ze

⁹⁾ Közlöm a zálogbavetett ház birtoklapjának tulajdonosi hasábját a telekkönyv szerkesztésétől kezdve: *H. Spitalnewsidel 61c*: (1439—) Nicklas Reidentaler. — Actum an montag Pauli eremite anno XLVI^{to} (1446 január 10—) *Jung Musch von Tirna*. — Actum an montag Marcelli pape anno etc. XLVII^{mo} (= E. i. a r. k.) Andre Weber Margareta uxor — und bleibt sch. dem Musch juden reg. suo. — Meglehet, hogy 1446. évben ifjú Musch egy oly követelése végrehajtása során szerezte meg a házat, amely vagy a zsidókönyvben vagy külön oklevélben volt foglalva, de amelyet a birtoklapon nem jegyeztek fel. Lsd. egyébként a bevezetésnek idevonatkozó fejtegetéseit.

¹⁰⁾ Sz. *Wolfeinsgrunt und Scheiben 23/3b*: (1446—) Paul Wagenknecht Katherina uxor — und bleiben sch. dem jung Muschen reg. XXX. — 1450 március 9-ikén (2-a ante Gregorij) *Musch jud von Tirna* kerül a birtoklap tulajdonosi rovatába, akitől 1452. évben szerzi meg a szőlőt keresztény házaspár.

phannt irn weingarten mit aller zugehörung gelegen in Polen.¹¹⁾ Actum an montag vor Andree anno XLVII° (1447 november 27).

280. Item maister Hainrich zimerman der Teufel teneur dem benanten Muschen juden und sein erben 3 fl auf teglichen gesüch. Dafur seczt er im sein haus in der Neunstat zenachst des Hanns Ortl.¹²⁾ Actum am montag in der vasnacht anno XLVIII° (1448 február 4).

281. Item mer bleibt er (maister Hainrich Teufel) dem benanten Musch juden sch. 7 fl und ain ort an gesuch zu bezaln auf sand Jorgentag nachstkomund (1448 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Dafur paide haubtguet und gesuch seczt er den juden auch das haus utsupra¹³⁾ die utsupra (1448 február 4).

299. Item Clement Hanifstorfer und sein erben bleiben sch. dem jung Muschen von Tirna 2 fl auf teglichen schaden. Und dafur seczen sy in ze phant irn weingarten in Tunawseczen.¹⁴⁾ Acta sunt hec an montag vor nativitatis domini anno XLVIII° (1448 december 23).

363. Item Niclas Zephel und sein erben bleiben sch. dem benanten Musch juden und sein erben 3 ů ö Wiener

¹¹⁾ Sz. in *Wienern und Pöllen* 64/6a: (1439—) Hanns Pogner — und bleibt sch. dem Muschel von Tirna.

^{12—13)} H. *Newnstat* 102b: (1446—) maister Hainreich Teufel. — und bleibt sch. dem Musch juden von Tirna reg. 30mo. — A szomszédos házra (*Newstat* 102a) 1449 november 10-ikén kerül Erhart Rabenczagel Dorothea uxor házaspár (v. ö. Leb zsidó 290. sz. regestáját). kevésel később pedig *jung Musch von Tirna*, akitől ismét kevésel később (még 1449. évben) Elisabeth Heslerin polgárnő szerzi meg a házat.

¹⁴⁾ Sz. *Tuenasatz Hünepuhl* 2/9b: (1448 január 8 = 2-a Erhardi—) Clement Hanifstorfer — und bleibt sch. dem jungen Musch von Tirna ut patet reg. suo. — 1450 május 4-ikén (2-a Floriani) a szőlő tulajdonosává válik; *Jung Musch von Tirna*, aki az ingatlant 1453. évben idegeníti el Erhart Hofman Dorothea uxor házaspárnak.

zu zaln an schaden auf sand Mertentag nachstchomund (1453 november 11). Stet es lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuech seczen sy dem juden ze phant irn weingarten in der Fuchssleuten.¹⁵⁾ Actum an montag nach Elene regine anno domini etc. LIII° (1453 május 28).

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 53a (140., 162. és 224.—299. sz. reg.), *53b* (363. sz. reg.) és *18a* (197. sz. reg.). Utóbbi folio Leubman regestalapjához tartozik; ifjú Musch regestáját kétségtelenül azért jegyezték fel ott, mert ott jegyezték fel azt a regestát is, amelynek hitelezői együttesen Leubman és ifjú Musch. Musch regestalapját négy folióra tervezték, amelyek közül az 53b folióra csak egy regesta jutott, 54a és 54b pedig üresen maradtak.

Ifjú Musch mint tulajdonos a 262., 280—281. és 299. sz. reg.-ban foglalt követeléseinek végrehajtása során került pozsonyi ingatlanok birtoklapjaira. A telekkönyv szerkesztése idejében „jung Musch jud“ mint szállótulajdonos szerepel egy már akkor vagy később elhagyott telken, aki azonosítható nagyszombati ifjú Musch-sal, de azonosítható idős Musch vejével ifjú Musch-sal is.¹⁶⁾

28.

Pozsony 1444 június 1. Leubman, valamint nagyszombati ifjú Musch zsidóknak a pozsonyi telekkönyvben feljegyzett együttes követelése.

144. Item Hanns Guldein smid und Elena uxor bleiben schuldig mitsambt irn erben dem benanten Leubman juden und dem jung Musch von Tirna und iren erben 15 fl auri zu bezaln an schaden auf Sand Laurenzentag nachstkomund (1444 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get darnach auf yeden gulden 4 ð Wyenner alle wochen zu gesuech. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den benanten juden ir haus gelegen in der stat Prespurg zenachst dez Thoman

¹⁵⁾ Sz. *Fuchssleiten 4/12bb*: (1452—) Niclas Zephel — und bleibt sch. dem jungen Musch von Tirna reg. suo.

¹⁶⁾ Sz. *in dem Vntterm Scharlachperg 6/7e*: (1439—) Item jung Musch jud — dient der stat ½ q(uartale) pergrecht. — Ezeket a feljegyzéseket nem törölték.

Brunner hausung.¹⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum feria IIa pentecostes anno etc. XLIII¹⁰.

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 18a (Leubman regestalapján).²⁾

29.

Pozsony 1444 június 1. Hendel zsidónak á pozsonyi telek-könyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

145. Item Elena des Erhart Weber hausfrau seligen bleibt sch. mitsambt iren erben dem Hendel juden und seinen erben 9 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Michelstag (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get darnach darauf tegleich schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy dem benannten juden (ze phant) ir(n) freyn ledigen weingarten in Nidern Eysgrueben zunachst dez Andre Ze-

¹⁾ *H. in der stat des andern tails 161d:* (1439—) Hanns Guldin smid — und bleibt sch. dem Leubman juden und jung Muschel von Tirnaw reg. Leubman VII. — A regestát követi a registrum folióján a 197. sz. reg., amelyben a hitelező ifjú Musch egyedül, az adós pedig ugyanaz, aki fenti reg. adósa.

²⁾ A legnagyobb valószínűség szerint ugyanaz a két hitelező társult a következő esetben is: *H. Tunawnewsidel 76a:* (1439—) Hanns Lautterhofer — und ist sch. dem *Musschen juden* 32 fl auri auf Martini ze bezalen an schaden (1438 november 11). Dafür steent seiner weingerten zwen ze pfande, ainer im Wurtzenpach und der andre im Rorsetzen, mitsambt dem hause. Acta sunt (he²) in anno XXXVIII°. — *Sz. in den Awssern Kramern (a Rorsetz dülő mellett) 44/13a:* (1439—) Hanns Lawterhofer — item und bleibt sch. dem *Musch juden* ze betzalen auf sand Merteinstag 32 fl auri an schaden. Dafür stet ym der weingarten und sein weingarten im Wurtzenpach [und dartzu sein haus gelegen auf Tunawnewsidel]. Actum in anno XXXVII. (A szögletes zárójel közti szavak korábban törölve, mint a feljegyzés többi szövege). — *Sz. in dem Vnttern Wurtzenpach 104/1c:* (1439—) Hanns Lawterhofer — item und bleibt sch. dem *Leubman juden des alten Musschen sun* 32 fl auri auf Martini ze bezalen an schaden. Dafür stet der weingarten mitsambt dem weingarten in der Rorsetz [und dem haus auf Tunawnewsidel]. (Törölés úgy, mint előbb.)

phel weingarten;¹⁾ und auch seczen sy den juden ze phant irs freys ledigs haus zenachst dez Venczla Kramer.²⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum feria 2-a pentecostes anno XLIII° (1444 június 1).

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 39a (Prentel regestalapján). A regestának e beosztása miatt nem azonosítható ez a hitelező a közelebből megjelölt Hendel nevű zsidók egyikével sem, akiknek regestái egészen más regestalapokon találhatók (Hendel von Odenburg 4a, Hendel von Grecz 45a—47a, Hendel des jungen Muschen son és Lang Hendel 62a). Ugyanabból az okból közöljük itt azokat a nem regestált telekkönyvi feljegyzéseket is, amelyekben „Hendel jud“ szerepel hitelező gyanánt.³⁾

30.

Pozsony 1444 június 1—november 30. Hóskel zsidónak, dévényi József fiának, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

Hóskel juden Joseph sun von Teben [31°]

146. Item Angles des Peter Korbler hausfrau und ir erben bleiben sch. dem benanten juden 3 fl auri und 60 ð Wyenner an gesuch auf sand Michelstag nachstkomund (1444 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas auf yeden guldein 4 ð alle wochen zu gesuech. Fur haubtguet und gesuech so seczen sy den benanten juden ze phant ir haus auf der Hochstrass zenachst dez Mert Korner hau-

¹⁾ *Sz. Nider Eysgrub 60/6a:* (1442—) Erhart Weber — und bleibt sch. dem Hendel juden reg. XXI cum Prentel.

²⁾ *H. Spitalnewsidel 72a:* (1439—) Erhart Weber. — A zálogbavetést nem jegyezték fel.

³⁾ *Sz. im Jorigergrunt, Kotseer und Gespöcht 38/3b:* (1439—) Cristian von Rab — und bleibt mer (a belvárosi plebánosnak is tartozik 30 aranyforinttal) sch. dem Hendel juden 30 fl nach lautts ains briefs mitsambt dem weingarten Ybanusch (adós nevén vezetve 75/1b, de a zálogbavetés nincs ott feljegyezve). Acta sunt hec 2-a ante esto mihi LI (1451 március 1). — V. ö. még Händl zsidónak az 1429. év alatt közölt telekkönyvi követelését.

sung.¹⁾ Und was daran abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum feria 2-a post pentecostes anno etc. XLIII¹⁰ (1444 június 1).

169. Item Eysnein Peter und Margret sein hausfrau mit-sambt iren erben selbgeschol und ich Symon Pinter mit-sambt meinen erben purgel bleibē sch. dem benanten Hoskel juden und sein erben 9 fl auri an gesuch auf dy liechtmess nachstkunfftig (1445 február 2). Stet es aber lenger, so get furbas alle wochen auf yeden guldein ze gesuch 4 Wiener phenige. Fur hauptguet und gesuech seczen wir obgenant Eysnein Peter und Margaret sein hausfrau selbgescholn unser haus mit aller zugehorung gelegen auf der Nunnenpont zenachst dez Michel Paczer hausung,²⁾ und mer seczen wir den juden ze phannt unsern weingarten in der Nunnenpont gelegen zenachst dez Cristan Leuderel weingarten, ausgenommen der dienst, die darauf stend;³⁾ und so secz ich abgenanter Symon Pinter purgel den benanten juden ze phanten unser haus gelegen auf der Hochstrass zenachst dez Vreich Noter hausung.⁴⁾ Und was an den obgenanten phannnden abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum an montag sand Andretag anno etc. XLIII¹⁰ (1444 november 30).

Actum⁵⁾ der zalung in die Lucie virginis anno etc XLV¹⁰ (1445 december 13).

¹⁾ *H. Hochstrass 30d*: (1439—) Peter Korbler — und bleibt sch. dem Höschel juden reg. 31.

²⁾ *H. Nonnenpewnt 18c*: (1440—) Eysnein Peter — und bleibt sch. dem Heschkel juden dez Josephen sun 9 fl auf liechtmess reg. 34o.

³⁾ *Sz. Nonnenpewnt 31/4b*: (1442—) Eysnein Peter — und bleibt sch. dem Heschel juden dez Josephen sun 9 fl reg. 31o.

⁴⁾ *H. Hochstrass 34d*: (E. i. a r. k.? —) Symon Pinter — bleibt sch. dem Heschel juden als ain purgel fur den Eysnein Peter 9 fl auri reg. 31o.

⁵⁾ Egykorú széljegyzet.

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 55a. Az e regestálaphoz még tartozó 55b, 56a és 56b foliók üresen maradtak, kivéven, hogy a fol. 56a-ra később feljegyezték Thobian négy regestáját 1455—1459. évek közt.

31.

Pozsony 1444 június 8. Kismartoni Ábrahám zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

Abraham von der Eysneinstadt 32°

149. Item Niclas Herelin (und ir erben)¹⁾ bleiben sch. dem Abraham juden von der Eysneinstat und seinen erben 20 fl auri, darumb ir man der benant Niclas Herel seliger weylent zway tuher von Kolen hat genomen von dem benanten juden als zu sand Mertentag nachstvergangen 6 jar ist gewesen (1437 november 11) auf tegleichen schaden sider dez benanten tags. Und fur dy benant geltschuld bayd hauptguet und gesuech secz ich benante Hereiin dem juden und sein erben unser haus gelegen hinder dem chloster mit aller seiner zugehorung.²⁾ Und was an dem phannt abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum dez inschreibens an montag vor corporis Xpi anno etc. XLIII¹⁰ (1444 június 8).

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 57a. E hitelező számára biztosított többi folió (57b, 58a, 58b és 59a) üres.

32.

Pozsony 1444 október 19. Aserl zsidónak és sógorának Áronnak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett együttes követelése.

163. Item Steffan Cziegler und sein erben bleiben sch. dem benanten Aserln juden und Aaron seinem swager und

¹⁾ Korábban törölve, mint a reg. egész szövege.

²⁾ *H. in der stat des ersten tails 136a:* (1439—) Niclas Herl — und bleibt sch. dem Abraham juden von der Eysneinstat reg. etc. 32°.

ieren erben 22 fl auri auff teglichen schaden von heutigem tag. Ffür hauptgüt und schaden seczen sy inn ze pfannt ieren weingarten gelegen in den Langen Taylen zenögst Thoman Rúppleyns weingarten.¹⁾ Und was inn doran abgeet, das mögen dy juden haben fürbas auff allem ierem güt. Actum am montag vor undecim milia virginum anno etc. XLIII^{to} (1444 október 19).

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 15a, Aserl regestalapján.

33.

Pozsony 1445 január 11. — 1447 szeptember 25. Idős Sundl templomszolgának a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Sundl der alt mesner 33°

182. Item Hanns Hafner Kunigund uxor und ir bayder erben bleiben sch. dem benanten Sündel juden und seinen erben 7 fl auri zu bezalen an schaden auf [sand Jorgentag]^{1a)} dy pfingsten nachstehomund (1445 május 16). Stet es aber lenger, so get darauf teglich schaden. Dafur seczen sy dem juden ze phannt ir haus auf Spitalnewsidel gelegen, das vor dez Mert Werel ist gewesen, zenachst der Marchekerin hausung.^{1b)} Und was an dem phant abget, das haben dy juden auf ander irer hab. Actum an montag vor Anthonij anno etc. XLV^{to} (1445 január 11).

196. Item Hanns Wolgemut hafner und sein erben bleiben sch. dem benanten Sundel jud und sein erben 2 fl auri zu bezalen an schaden auf sand Laurenczentag nachstkunfftig (1445 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get

¹⁾ Sz. die Langen Tayl Riesant in Milhartzprun 51/2c: (Kb. 1442—) Stephan Ziegler — und bleibt sch. Aserln dem juden reg. VI.

^{1a)} A feljegyzés alkalmával törölve és a rákövetkező szavakkal pótolva.

^{1b)} H. Spitalnewsidel 57b: (E. i. a r. k.?) Hanns Hafner Kunigund uxor — und bleibt sch. dem Sündel jud der juden mesner reg suo.

furbas darauf teglich gesuech. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Amblern oder Olerin gelegen.²⁾ Actum an montag vor sand Tibureijtag anno etc. XLV^{to} (1445 április 12).

275. Item Hanns Hafner und sein erben bleiben sch. dem benanten Sundel juden und seinen erben 4 fl auri zu bezalen auf pfingsten nachstkomund (1448 május 12). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Dazur seczen sy den juden ze phant ir haus auf Spitalnewsidel.³⁾ Actum an montag vor Michaelis anno etc. XLVII^{mo} (1447 september 25).

Pozsonypár. levt., Sb., Zsidóreg. 59b. A következő folió 60a üres, azután következik Radkersburgi Musch regestalapja.

34.

Pozsony 1445 január 25. — 1452 december 4. Radkersburgi Musch zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

Musch von Rakespurg 34°

186. Item Mert Werel und sein erben bleiben sch. dem benanten Muschen von Rakenspurg und seinen erben ain guldein an schaden zu bezalen auf Martini nachstkomund (1445 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy dem juden ze phant ir haus gelegen auf Spitalnewsidel zenachst dez Anderl Menhart hausung.⁴⁾ Und was an dem phand abget, daz haben dy juden auf aller ander irer hab. Actum feria 2-a conversionis sancti Pauli anno etc. XLV^{to} (1445 január 25).

²⁾ Sz. in den Amälern Ortolff Olerin 102/5d: (1439—) Hanns Wolgemut (és hozzáírva 1445—) Hanns Marchekerin — und bleibt sch. dem Sundel jud reg. suo.

³⁾ A 182. sz. reg. feljegyzéseivel azonos.

⁴⁾ H. Spitalnewsidel 59d: (1444—) Mert Werel Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Muschen von Racenspurg reg.

187. Item Hanns Deker Anna uxor und ir bayder erben bleiben sch. dem benanten Muschen von Rakenspurg und sein erben 2 fl auri auf teglichen schaden. Fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze phannt ir haus gelegen auf dem Spitalnewsidel zenachst der Hanns Pfafsteterin hausung.²⁾ Und was an dem phannt abget, daz haben dy juden an aller ander irer hab. Actum feria 2-a conversionis sancti Pauli anno etc. XLV^{to} (1445 január 25).

189. Item Niclas Posinger Margareta uxor und ir erben bleiben sch. dem benanten juden und seinen erben 3 ₰ 8 Wyenner an gesuch zu bezaln auf Martini nachstkunftig (1445 november 11). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich schaden. Phant ir haus auf Spitalnewsidel zenachst dez Sigel Vnger hausung.³⁾ Actum an montag in vigilia purificationis anno etc XLV^{to} (1445 február 1).

318. Item Andre Kuersner und sein erben bleiben sch. dem Musch juden von Rakerspurg und seinen erben 6 fl auf teglichen schaden. Dafuer seczt er im zu phannt einen weingarten gelegen in Freyhaiten, als oben pey dem weingarten auch bemellt ist.⁴⁾ Actum an montag vor Elizabeth anno etc. XLVIII^{to} (1449 november 17).

Das hat Nachaim.^{4a)}

339. Item Niclas Prucker und Margareta uxor bleiben sch. dem Muschen von Rakenspurg und seinen erben zwen guldein in gold auf teglichen gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phandt irn weingarten gele-

²⁾ *H. Spitalnewsidel 64d*: (1441—) Hannus Decker — und bleibt sch. dem Muschen von Rakenspurg reg. suo.

³⁾ *H. Spitalnewsidel 64b*: (1445—) Niclas Pöisinger Margareth uxor — und bleibt sch. dem Muschel von Rakespurg reg. 34.

⁴⁾ *Sz. in Freyhaiten 52/4b*: (1447—) Andre Kursner — und bleibt sch. dem Musch juden von Rakespurg ut patet in reg. suo.

^{4a)} Valamivel későbbi hozzáfűzés. Nachaim (zsidómészáros) zsidónak regestái különben is ezen a folián jegyeztettek fel.

gen in den Oberen Eisgruben.⁵⁾ Acta sunt hec an montag vor dem heiligen pfingstag anno L primo (1451 június 7).

344. Item Mert Rorer und sein erben bleiben sch. dem Muschen von Rakenspurg und seinen erben 3 fl auri auf tegleichen gesuech. Dafuer seczt er im ze phant seinen weingartt in Tunawseczen.⁶⁾ Actum an montag vor Georij anno domini etc. LII^{do} (1452 április 17.)

355. Item Vrban Steyrerin bleibt sch. dem Musch von Rakenspurg und seinen erben 14 B Wiener phennige der swaŕczen muns auf teglichen gesuch. Dafuer seczt sy im den weingarten ze phant in Tunawseczen und Hunerpuchel.⁷⁾ Actum am montag vor Nicolai anno LII^{do} (1452 december 4).

Pozsonypvár. levél. Sb. Zsidóreg. 60b. Ezen folión találjuk Nachaim zsidómészáros két regestáját is (1451:335 és 1453:358). A következő két folió 61a és 61b üresen maradt.

35.

Pozsony 1445 február 1. Marburgi Áronnak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Aron jud von Marpurg

188. Item Niclas Musgang und sein erben bleiben sch. dem benannten Aron juden und seinen erben 2 fl auri an gesuch zu bezalen an schaden auf sand Laurenczentag nachstkomund (1445 augusztus 10). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch

⁵⁾ Sz. dye Ober Eysgrub 58/6a: (1451 május 24—) Niclas Prucker pinter Margareta uxor (nem törölve!) — und bleibt sch. dem Muschel von Rakenspurg reg. suo 2 fl. (Ez a zálogbavetés törölve.) A szőlő művelésével úgy látszik később, a zsidótartozás lerovása után, felhagytak.

⁶⁾ Sz. Tuenasatz Hünepuhl 2/11a: (1450—) Mert Rorer Dorothea uxor — und bleibt sch. dem Muschen von Rabelspurch reg. suo.

⁷⁾ Sz. Tuenasatz Hünepuhl 2/10c et 10d: (1447—) Vrban Steyrerin — und bleibt sch. dem Muschel von Rakenspurg 14 B 8 reg. suo.

seczen sy den juden ze phant ir haus gelegen in Sand Michelsgassen zenachst dez Sigmund Klamphers hausung.¹⁾ Actum in vigilia purificationis anno etc. XLV^{to} (1445 február 1.

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 41a. Jekel zsidómészáros regista-lapján.

36.

Pozsony 1445 február 28. Marburgi Zellel zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett követelése.

190. Item Hensel Vischamunder und sein erben bleiben sch. der Zellel judin und iren erben 3 fl auri an gesuch zu bezaln auf Michael nachstkomund (1445 szeptember 29). Dafur seczen sy den juden irn weingarten in Norezen gelegen zenachst dem Mert Loyschel.^{2a)} Actum an suntag oculi anno XLV^{to} (1445 február 28).

Pozsonyvárosi levélár., Sb. Zsidóreg. 36a, a hitelező nő férje regista-lapján.

37.

Pozsony 1445 március 15. Budai Jakab és veje Muschel zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett együttes követelése.

194. Item Michel Greslin und ir erben bleiben sch. dem benanten Jacob juden von Ofen und Muschel seinen aydm 16½ fl auri auf teglich gesuch von datum dez inschreibens. Dafur seczen sy den juden irn weingarten in Koczseer gelegen zenachst frau Margareten des Jacob Hafner haus-

¹⁾ *H. Sand Michelsgassen im Newsidel 16c: (E. i. a. r. k.?) Niclas Muesgang — und bleibt sch. dem Aron juden dez Aserl swager (!).*

^{2a)} *Sz. in Nörtzen 34/4c: (1439—) Hennsel Vischamunder — und bleibt sch. der Zellel judin 3 fl reg. XV.*

frau weingarten.¹⁾ Actum an montag vor ramis palmarum anno etc. XLV^{to} (1445 március 15).

Pozsonyvár, levél., Sb. Zsidóreg. 3b, budai Jakab regestalapján.

38.

Pozsony 1445 június 28. — 1458 december 11. Ijjú Musch fának Hendel zsidónak (másképen a „hosszú“ Hendelnek) a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

Hendel jud dez jungen Muschen sūn XXII

209 Item Seidel Klokauf und Margareta sein hausfrau bleiben sch. mitsambt irn erben dem Hendel juden dez jungen Muschen juden sūn und seinen erben 12 fl auri zu bezaln an schaden auf sand Mertentag nachstchomund (1445 november 11). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich schaden. Bayde fur hauptguet und schaden seczen sy den juden ze phand irn weingarten gelegen im Heyligen Prunn mitsambt den fruchten zenachst dez Jorg Praunawer weingarten,^{1a)} und mer seczen sy den juden ze phannt irn weingarten under dem Juden gelegen auch mitsambt den fruchten zenachst dez Dresinger weingarten.²⁾ Und was an den phannnden abget, daz haben dy juden auf ander irer hab. Actum am montag vor Vdalrici anno etc. XL quinto (1445 június 28).

296. Item Philipp Gikerel und Cristina sein hausfrau bleiben sch. dem benanten Hendel juden 2 guldein auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden zu rechten fur-

¹⁾ Sz. in *Jorigergrunt Kotseer und Gerspött 38/1c*: (1439—) Michel Gräslin — und bleibt sch. dem Jacob juden und Muschen seinem aydem reg. Io.

^{1a)} Sz. *Heyligprun Tzlabat und Gaysweg 24/8a*: (1445 január 11—) Seydel Klokauf Margareta uxor — und bleiben sch. dem Hendel juden dez jungen Muschen sun 12 fl auri reg. suo.

²⁾ Sz. *Judel Trewffenkess Jud 108/1b*: (1439—) Seidl Klockauf — und bleibt sch. dem Hendel juden des Muschen juden sun reg. suo finali.

phannd dy uberteurung irs weingarten, der vor verschriben stet zu ainem jartag fur 10 fl, gelegen in Kottnern.³⁾ Acta sunt hec an montag vor Lucie anno domini millesimo etc. XLVIII (1448 december 9).

297. Item Hanns Tirnaher Margareta uxor bleiben sch. dem benanten Hendel juden 1 ₰ δ auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy dem juden ze phannt irn weingarten in Innern Kramern gelegen.⁴⁾ Acta sunt hec an montag vor Lucie anno etc. XLVIII° (1448 december 9).

311. Item Mert Vaschang Elizabeth uxor bleiben sch. dem benanten Hendel juden und sein erben 7 ½ fl und 43 δ ye siben schilling δ fur ain guldein, auf teglichen gesuch, ye auf ain gulden ain yede wochen 3 δ zu gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt ir haus gelegen auf der Wedricz, daz sy kauft haben von dem Erhart Rabenczagal, zenachst dez Wolfgang Mautter hausung.⁵⁾ Actum an montag nach sand Margaretentag anno etc. XLVIII° (1449 jülius 14.)

313. Item Kuencz-Wielant und sein erben bleiben sch. dem Hendel juden und sein erben 4 fl auri auf tēglichen schāden. Dafür seczt er den juden ze phant irn weingarten im Henn Johel zenachst dez Andre Zephel weingarten.⁶⁾ Actum an montag nach Jacobi anno etc. XLVIII° (1449 jülius 28).

³⁾ Sz. Kottner und Wurslegel 76/3a: (1444—) Philipp Gikerl Cristina uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden von Prespurg. — (Hozzáírva:) Actum (delecionis) feria 2-a ante Elisabeth anno etc. XLIX° (1449 november 17). — A regestával együtt közzétéve Zschr. Sav. Stíftg. i. m. XXXIX. 86.

⁴⁾ Sz. in der Korsetz 45/1d: (E. i. a. r. k.) Hanns Tirnaher Margareta uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden reg. suo 1 ₰.

⁵⁾ H. Wedricz 110b: (E. i. a. r. k.) Mert Vaschang Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden dez Muschen juden sun 7½ fl reg. suo.

⁶⁾ Sz. Priefel und Hennjöhel 28/2b: (1448—) Chuncz Wielant Katherina uxor — und bleiben sch. dem Hendel juden.

315. Item Michel Freydensprung Barbara sein hausfrau tenentur dem benanten juden und seinen erben 10 ℥ Wyenner δ der swarczen munss auf teglichen gesuch. Dafur seczen sy den juden ze rechten furphant irn weingarten im Kienhartsgraben.⁷⁾ und mer ainen weingarten in der Oberen Tunawleuten gelegen mitsambt den fruchten.⁸⁾ Actum an montag vor Augustini anno etc XLVIII° (1449 augusztus 25).

320. Item Steffan Traismar Elisabeth sein hausfrau bleiben sch. dem benanten Hēdel juden und seinen erben 1 guldein in golld auf teglich scheden. Dafuer seczen sy im zu phanddt iren weingarten in den Rorseczzen.⁹⁾ Actum feria secunda ante nativitatis Xpi anno etc. XLVIII° (1449 december 22.)

328. Item Niclas Purkart Clara uxor tenentur dem benanten Hendel jud und seinen erben 10 ℥ Wiener δ der swarczen muns zu bezaln auf sand Jorgentag nachstkomend (1451 április 24) an gesuch. Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglich gesuch. Dafur seczt er dem juden ze phannt ainen weingarten in Tunawleutten.¹⁰⁾ Actum an montag vor sand Michelstag in anno etc. quinquagesimo (1450 szeptember 28).

340. Item Wenczla Pernhertel und sein erben bleiben sch. dem benanten Hādel juden dez jungen Muschen juden sūn und seinen erben dreyssig guldein per 7 B δ zu bezaln an gesuch an sand Bertelmestag nachstchunftig (1451 augusztus 24). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teg-

⁷⁾ Sz. in *Kyenhartzgrēben* 50/6d: (1449—) Michel Frewdensprung Barbara uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden des jungen Muschen juden sun reg.

⁸⁾ Sz. *Ober Tunawleuten* 15/3b: (1446—) Michel Freydensprung Barbara uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden dez jungen Muschen juden sun reg. suo.

⁹⁾ Sz. in *der Rorsetz* 45/1d: (1449 november 10—) Stephan Drasmair Elisabeth uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden reg. suo I fl. — Ez a szálló ugyanaz, mint amelyet a 297. sz. reg. „in Innern Kramern“ dölöbe helyez. Drasmair jogutóda Tirnaherne.

¹⁰⁾ Sz. *Ober Tunawleuten* 15/3b: (E. i. a. r. k.) Niclas Purkhart Clara uxor. — A zálogbavetés feljegyzése azonos a 315. sz. reg.-ével. Purkhart jogutóda Freydensprungnak.

licher gesüch. Fur haubtguet und gesuch sezen si in den juden ze phannndt irn weingarten genant das Hennjohel auf der stat Prespurg grunden, als darumb ain gedennkzedel bei dem weingarten ligt.¹¹⁾ Actum an montag vor Petri und Pauli anno L primo (1451 június 28).

Solutum¹²⁾ feria 4-a vor Vdalrici anno LIII (1454 július 3).

359. Item Hanns Kerner bleibt sch. dem benanten juden und seinen erben 4 ₰ δ an schaden und gesuech auf dy vasnacht nachstchomund (1453 február 13). Stet es aber lenger, so get darauf teglicher gesuech. Darfur ze pfant sein haus im Tunawnewsidel¹³⁾ und ain weingarten in Knyeseczen.¹⁴⁾ Actum an montag Erhardi anno etc. LIII° (1453 január 8).

371. Item Niclas Muesgang und sein erben bleiben sch. dem benanten Hendel juden des jungen Muschen juden sun 3 fl per 7 B δ auf teglichen schaden von datum dez inschreibens. Dafur seczt er dem juden ze pfannt das haus auf der stat Prespurg grunden der Nonnenpewnt.¹⁵⁾ Actum an montag nach Kunigundis anno LIII^{to} (1454 március 4).

372. Item Hanns Kerner bleibt sch. dem benanten juden und seinen erben 10 ₰ Wiener δ der swarczen munss zu bezaln an gesuch auf sand Mertentag nachstchomund (1454 november 11). Stet es aber lenger, so get furbaser daraut teglicher gesuech. Fur haubtguet und gesuech seczt er dem juden ze furphant sein haus am Tunawnewsidel und den weingarten in Knyeseczen mitsambt den fruchten.¹⁶⁾ Actum

¹¹⁾ Sz. *Priefel und Hennjohel* 28/4d: (1439—) Wentzlab Pernhertel — und bleibt sch. dem Hendel juden dez jungen Muschen sun ut patet reg. suo.

¹²⁾ Egykorú hozzáfűzés.

¹³⁾ H. *Tunawnewsidel* 84d: (E. i. a r. k.) Hanns Kerner Dorothea uxor — und bleibt sch. dem Hendel juden dez jungen Muschen sun reg.

¹⁴⁾ Sz. *Knyesatz* 71/4a: (1452—) Hanns Kerner Dorothea uxor. — A zálogbavetés feljegyzése elmaradt.

¹⁵⁾ H. *Sand Michelsgassen und stoßt an dy Nonnenpewnt* 16c: (1445—) Niclas Muesgang — und bleibt sch. dem *Lang Hendel des jung Muschen* sun reg. suo.

¹⁶⁾ Ide is vágnak a 359. sz. reg.-ra néző birtoklapfeljegyzések.

an montag vor cinerum anno domini etc. LIIII^{to} (1454 március 4).

407. Item Larencz Müllner bleibt sch. Langen Hendel juden 3 $\frac{1}{2}$ ₰ an schaden auf sand Jorgentag schirist (1459 április 24). Beschêch des nit, so get fûran tēglicher schaden darauf. Dafûr seczt er im sein haus zu fûrphand zunachst der maut,¹⁷⁾ und ainen weingarten in Gaisweg mit-sambt den frûchten.¹⁸⁾ Actum feria 2-a vor Lucie anno domini etc. LVIII° (1458 december 11).

Pozsonyvárosi levt., Sb. Zsidóreg. 62a. A regestálaphoz még tartozó fol. 62b üresen maradt.

A telekkönyv birtoklapjain ezenkívül megtaláljuk még ennek a bitelezőnek két regestálatlan követelését¹⁹⁾ s egy szőlő megszerzését.²⁰⁾

¹⁷⁾ *H. Sand Michelsgassen bey der Nonnenpewnt 17a: (E. i. a r. k.)* Laurentz Mülner Ka(theri)n uxore — und bleibt sch. Hendel juden des jungen Muschen sun ut patet in libro suo. Actum feria 2-a vor Lucie anno etc. LVIII°.

¹⁸⁾ Az adós névén vezetett *in Sachsen und Schawkan 25/2c. sz.* birtoklapon elmaradt a zálogbavetés feljegyzése.

¹⁹⁾ Az egyik *Sz. in der Lacken und Krantzner 107/2b: (1439—)* Gilig Schöckl cum uxore — und bleiben sch. dem Hendel juden dez jungen Muschen juden sun 12 fl auri reg. suo (!). Pignus der weingarten und ir weingarten im Heyligenprun reg. suo. E feljegyzés kb. 1442. évben kelt. A másik szőlő birtoklapja *Heyligprun stb. 24/2b*, de ott elmaradt a feljegyzés. — A másik követelésfeljegyzés három szőlő birtoklapján található, még pedig *Sz. die Huet in Panckharthen 1/2a: (1449 január 13 = 2-a in octavis trium regum anno XLVIII°, a zálogbavetésnek is kelte)* Pernhart Molaner Agnes uxore — und bleibt sch. dem Hendel des jungen Muschen sun nach laut eins briefs. — Ezt követik 1470 március 7-ikén a következő feljegyzések: Peter Kührsner — und Peter K. hat die brief vor dem gruntpuch gezaigt und von dem juden erlost. Actum 4-a vor invocavit LXX. — Továbbá *Sz. in Sachsen und Schawkan 25/3a: (1449 január 13, mint előbb)* Pernhart Molaner Agnes uxore — und stet dem Handel dez jung Muschen sun nach laut eins briefs. — Végül *Sz. Vingerhuet 83/2bb: (1448—)* Pernhart Molaner Agnes sein hausfrau — (1449 január 13) und stet dem Hendel juden des jungen Muschen sun nach laut eins briefs. — E feljegyzés alatt: und dy brief hat der Peter Kursner, und man sol dem weingarten nyemant fertigen an willen des Peter Kursner. Actum vidimus (sic) 2-a vor Lucie anno LIII° (1454 december 9).

²⁰⁾ *Sz. in den Awssern Kramern 44/6d: (1439—kb. 1463)* Stephan Sandmareier — (Kb. 1463—1463 november 21) Lannj Hēndel jud — (1463 november 21 = 2-a ante Katherine) Mert Hawer Ann uxore.

39.

Pozsony 1445 december 13. Morvaországi Magyarbródból származó Musch zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv zsidó-registrumában feljegyzett követelése.

215. Item Hensel Helfelin und ir erben bleiben sch. der Muschlin von Pred und irm erben 4 fl auri an schaden zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phannt ir haus auf der Nonner¹⁾ont¹⁾ und auch irn weingarten in Norez gelegen²⁾ zenachst etc. (sic). Actum an montag Lucie virginis anno etc. XLV^{to} (1445 december 13).

Pozsonyvár. levél., Sb. 25b, hitelező nő férje regestalapján.

40.

Pozsony 1446 április 4. Ifjú Leb bécsújhelyi zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

Jung Leb von der Neunstat VI.

228. Item Erhart Purger und sein erben bleiben sch. dem benante¹⁾ Leben juden und seinen erben 4 fl in golt und ain halb phund 8 Wyenner phen(ninge) der swarczen munss, dy den juden zu bezaln an schaden auf sand Michelstag nachstkomund (1446 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten in Norczen.^{1a)} Actum an montag vor ramis palmarum anno etc. XLVI^{to} (1446 április 4).

¹⁾ *H. Nonnenpewnt 22a:* (1439—) Hensel Helfel — und pleibt sch. der Muschin vom Predt reg.

²⁾ *Sz. in Nörtzen 34/5b:* (1439—) Hanns Helfel — und bleibt sch. der Muschin von Pred reg. suo.

^{1a)} *Sz. in Nörtzen 34/2c:* (1439—) Erhart Purger — und bleibt sch. dem jungen Leben jud reg. suo.

229. Item Jorg Pirpemer und sein erben bleiben sch. dem benanten Leben juden und seinen erben $\frac{1}{2}$ fl auri auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze phant irn garten gelegen vor Sand Michelstor zenachst dem Andre Wakahuettl.²⁾ Actum an montag vor ramis palmarum anno etc. XLVI^{to} (1446 április 4).

230. Item Hanns Perlieb tischerin und ir erben bleiben sch. dem benanten Leben juden und seinen erben 4 fl auri und 60 ð auf teglichen schaden. Dafur seczen sy den juden ze pñant irn weingarten gelegen in die Aussern Strass mitsambt den fruchten.³⁾ Actum an montag vor ramis palmarum anno etc. XLVI^{to} (1446 április 4).

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 12a, voltaképen brucki ifjú Isserl regestalapjának harmadik folióján. Regestalapjának száma Aserl regestalapjáé. Hitelezőnek e három reg. feljegyzésein kívül nyomanincs a telekkönyvben. Kérdéses, hogy volt-e rokonságban a pozsonyi Leb zsidóval, akit a 222. sz. reg. Bécsújhelyből származottnak állít.

41.

Pozsony 1446 április 4. Lázár zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

Lazar jud

232. Item Emreich Vnger und sein erben bleiben sch. dem benanten Lasar juden und seinen erben 11 B Wyenner ð der swarczen munsch (!) auf tegleich schaden. Fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phannt irn weingarten im Wolfleinsgründt mitsambt den fruchten.¹⁾ Actum an montag vor ramis palmarum anno etc. XLVI^{to} (1446 április 4).

²⁾ *H. Sand Michelsgassen 11a:* (E. i. a. r. k.) Jorg Pierpemer Elizabeth uxor — und bleibt sch. dem jungen Leben juden anno etc. reg. utsupra.

³⁾ *Sz. dye Awsser Strass 40/2d:* (1439—) Hanns Perlieb tischer und sein hausfrau — und bleibt sch. dem jungen Leb juden reg. suo.

¹⁾ *Sz. Wölflleinsgrunt und Scheiben 23/2a:* (1439—) Emreich Vnger — und bleibt sch. dem Lasar juden reg.

Pozsonyóár. leut., Sb. Zsidóreg. 20b. ifj. Muschnak, az öreg Musch vejének regestalapján. Lázár névvel más alkalomból nem találkozunk a telekkönyvben.

42.

Pozsony 1446 július 11. — 1447 június 5. Budai Jakab zsidó nejének (özvegyének) a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

240. Item Gocz Arnolt und Anna uxor mitsambt irn erben bleiben schuldig der Jacob judin von Ofen und irn erben 65 fl auri in dy zu bezaln an schaden 30 (fl) auf dy vasnacht nachstkünftig (1447 február 21.) und dy anderen sollen [sy] wir den juden bezaln auch an schaden 35 (fl) auf dy vasnacht schirist uber ain gancz jar (1448 február 6). Und bayde fur hauptguet und gesuch seczen [sy] wir den juden ze phannt irn freyn ledigen weingarten in Koczseern gelegen ungeverlich.¹⁾ Actum an montag vor Margarete anno etc. XLVI^{to} (1446 július 11).

Und ob sy auf yeden obgenanten tag nit bezaleten, so get darnach auf yede summ geltschuld tegleich gesuch. Actum ultsupra.

Daran²⁾ hat sy enphangen 30 fl auri an montag vor Jacobi anno domini etc. XLVII^{mo} (1447 július 24) in presencia Vlrici [institoris] pellificis anno etc. XLVII°.

246. Item Stephan Leitgeb und Anna sein hausfrau mitsambt irn erben bleiben schuldig der Jacob judin von Ofen und irn erben 4 fl auri an schaden zu bezaln auf sand Mertentag nachstkünftig uber ain jar (1447 november 11).

¹⁾ Sz. in Jorigergrunt Kotseer und Gespött 38/2d: (E. i. a. r. k.) Gocz Arnolt Anna uxor — und bleibt sch. der Jacobin von Ofen reg. I. — A szőlő előbb Michel Feiertag cipész tulajdona volt, aki azt házával együtt 1442. évben zálogba vetette volt budai Jakabnak (85. sz. reg.).

²⁾ Egykorú hozzáfűzés. Az „institoris” szó feljegyzés közben kijavított elírás.

Stet es aber lenger, so get furbas darauf leglich gesuch. Und bayde fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze phant irn weingarten im Elwein gelegen mitsamdt den fruchten.³⁾ Actum an montag vor Martini anno domini etc. XLVI^{to} (1446 november 7).

266. Item Wind Laurencz und sein erben bleiben sch. der Jacob judin von Ofen und iren erben 6 fl auri auf tegleichen schaden. Dafur seczen sy dem juden ze phandt ir haus auf der Hochstrass gelegen mit aller seiner zuegehorung, das vor dez Tunhafen ist gewesen.⁴⁾ Actum an montag Bonifacij anno etc. XLVII^{mo} (1447 junius 5).

Pozsonyvár. levt., Sb. Zsidóreg. 3b (240. és 246. sz. reg.) és *4a* (266. sz. reg.), férjének, budai Jakabnak regestalapján. Mindhárom regestája férje késedelmes adószai végrehajtásával függ össze.

A telekkönyv szerkesztése idejében Jeckel júdin néven pusztá háztelek tulajdonosa,⁵⁾ valamint egy szőlőtulajdonosnak hitelezője.⁶⁾ Igen későn, 1477. évben, szerzi meg, hogy rövidesen el is idegenítse, Hanns Ambser három szőlőjét.⁷⁾

³⁾ Sz. in *Elwein* 72/3d: (E. i. a. r. k.) Stephan Leitgeb Anna uxor. — A zálogbavetés feljegyzéséül a 170. sz. reg. birtoklapfeljegyzése szolgál. A szőlő korábbi tulajdonosa Hanns Tzwifaler, aki azt 1444. évben vetette zálogba budai Jakabnak házával és egy másik szőlőjével együtt (170. sz. reg.).

⁴⁾ *H. Hochstrass* 29b: (E. i. a. r. k.) Wind Laurencz. — Zálogbavetés feljegyzéséül a 183. sz. reg. birtoklap-feljegyzése szolgál, amelyre a birtoklapon vonás (nyíl) is utal. A ház korábbi tulajdonosa, Hanns Tunhafen, azt az 1447. évben kétszer (183. és 202. sz. reg.) vetette zálogba szőlőjével együtt.

⁵⁾ *H. Sand Michelsgassen bey der Nonnenpewnt* 17a: (1439—1453) Item ain 8de der Jeckl júdin — dient 20 8 2 huner auf Michaelis zu Sand Kathreincapellen. — Ezt a telket a szomszédos szintén pusztá telekkel (16d: I ode des herren Thomas in dem tzeenthof und gehörent) 1453. évben egyesítették s kétfelé osztották (az örökbér felosztásának tanúsága szerint). A feljegyzés hiányosan közzétéve. *MHJ. I. 465.*

⁶⁾ Sz. in *Kyenhartzgrêben* 50/2a: (1439—) Hanns vom Perg — und bleibt sch. der Jäckl judin von Ofen 7 fl auri auf teglichen schaden ab anno XXXVIII°. — A szőlő további sorsára nézve v. ö. Hoschel, Eysack zsidó veje, 76. sz. regestáját.

⁷⁾ Sz. *Tunawleitten in der Mittern* 19/7a: (1439—) Hanns Amb-

43.

Pozsony 1446 november 7. Ifjú Jakabnak, soproni Jakabné fiának, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

249. Item Gilg Stifter und Thoman Püheler bleiben unverschaidenlich miteinander sch. dem jungen Jakel juden, der Jakel judin sun von Odenburg, 3 fl auri an schaden zu bezaln auf dy weinachten nachstkomund (1446 december 25). Stet es aber lenger, so get furbas darauf tegleich gesuch. Und bayde fur haubiguet und gesuch seczen sy den juden ze phant irn weingarten in der Aussern Strass zenachst dez Hanns Sneyder weingarten.¹⁾ Acta sunt hec feria secunda proxima ante festum sancti Martini anno XLVI^{mo} (1446 november 7).

Item²⁾ an montag nach Erhardi hat der Thoman Puchler sein tail gelts(chuld) den juden bezalt. Actum in anno XLVII^{mo} (1447 január 14).

Pozsonyvár. levél, Sb Zsidóreg. 44b. Soproni Jakabné és vejei regestalapján. Meglehet, hogy azonos a 300. és 305. sz. reg.-ban megnevezett soproni Jakabbal.

ser. — (1477 szeptember 12 = 6-a post nativitatis Marie) *Jacob jūdin von Ofen*. — (1477 szeptember—november közt, elírás?) Hanns Ambser. — (1477 november 7 = freitag ante Martini) Jeronime Kursner Euffemia uxor. — Sz. *Priefel und Hennjöhel* 28/4c: (1453—) Hanns Ambser. — (1477 szeptember 12, mint előbb) *Jacob jūdin von Ofen*. — (1477 november 24 = 2-a ante Katherina) Thoman Pehem Anna uxor. — és Sz. *in Kestenpawmen* 93/5b: (1469—) Hanns Ambser Magdalena uxor. — (Kb. 1477—) *Jacob judin*. — (1478 szeptember 1 = 3-a post Augustini) *Jacob Eysner Dorothea uxor*.

¹⁾ Sz. *in den Aussern Kramern* 44/8b: (E. i. a. r. k.) Gilg Stifter (und) Thoman Puchler — und bleibt sch. dem jung Jekel der Jeklin sun von Odenburg reg. suo. — Thoman Puchler nevét nem törölték, s ő maradt egyedüli tulajdonos 1517. évig (elhagyott szőlő?). — A szőlő korábbi elzálogosítását ld. marburgi Zellel 80. sz. regestájában.

²⁾ Egykorú hozzáfűzés.

44.

Pozsony 1447 augusztus 21. Nagyszombati Sunda zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

Sunda jud XXIII

273. Item Michel Wolf und Margareta uxor und ir erben bleiben unverschaidenlich sch. dem benanten Sundel juden und sein erben 8 fl auri auf tegleichen schaden. Und fur haubtguet und schaden seczen sy den juden ze phannt ir haus auf der Nunnenpewnt mit aller seiner zugehorung zwaier gerten daran hinden gelegen. und mer ain weingarten in Pawmgarten gelegen. Actum an montag vor Bartolomei anno XLVII^{mo} (1447 augusztus 21).

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 63a. Ezen a regestalapján ez a hitelező egyetlen feljegyzett regestája, a regestalap két folióját később igénybeveszik passauai Jakab és kismartoni Aschel regestái számára.

45.

Pozsony 1449 február 10. — április 21. Soproni Jakab zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

300. Item Symon Sawslaher und Margareta uxor bleiben sch. dem Jacoben juden von Odenburg 12 B d zu bezaln auf sand Michelstag nachstkomund (1449 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglich gesuch. Dafur seczen sy in ze phannndt iren weingarten im Volredel.¹⁾ Actum an montag vor Valentini anno XLVIII° (1449 február 10).

¹⁾ Sunda átadja ezt a követelését Leb zsidónak, az ingatlanok birtoklapjára már csak Leb részére történik a zálogbavetés feljegyzése. V. ö. Leb 272. sz. regestáját, amelyben megnevezve Sunda nagyszombati tartózkodása is (fent 247. l.).

²⁾ Sz. *Smidel Vngerl Volredel und Dyenwil 29/8c:* (1445—) Symon Sauslaher Margareta uxor — und bleibt sch. der Jaklin von Odenburg.

305. Und (Symon Sawslaher) bleibt mer sch. den benanten juden 6 B 8 auf teglichen schaden. Darauf seczt er im das vorunschriben pfant.²⁾ Actum an montag vor Georgij anno XLVIII° (1449 április 21).

Pozsonyvár. levt., Sb. Zsidóreg. 46b, greczi Hendel és nénje Teubel regestái között.

46.

Pozsony 1449 március 19. Nachaim zsidónak, Aserl szolgáljának a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

303. Item Wolfgang Netynger und Anna sein mueter bleiben sch. dem Nachaym juden dez Aserl juden knecht 2 fl auf teglichen gesuech, ye von ainem guldein aine wochen 3 8 zu gesuch. Und payde fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze phannt irn weingarten im Rorseczen.¹⁾ Actum an montag vor letare anno XLVIII° (1449 március 19).

Pozsonyvár. levt., Sb. 16a, Aserl regestái között.

47.

Pozsony 1451 március 1. — 1453 január 8. Nachaim zsidómészárosnak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

335. Item Andre Kursner bleibt sch. dem Nachaim juden der juden fleischaker zwen guldein zu bezaln an schaden auf sand Jorgentag nachstikomund (1451 április 24). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur hauptguet und gesuch seczen sy den juden ze pfant

²⁾ Fenti birtoklap-feljegyzések ide is tartoznak.

¹⁾ Sz. in der Rorsetz 45/1d: (1448—) Wolfgang Neytinger Anna sein mueter — und bleibt sch. Nachaim juden in des Eserl juden reg.

sein weingarten im Hiersman.¹⁾ Acta sunt hec an montag vor Kunigundis anno etc. L primo (1451 március 1).

358. Item Niclas Widmer tenetur dem Nachaym juden und seinen erben 4 fl auri an gesuch hincz auf dy weinachten nachstkomunde (1453 december 25). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Dafur seczt er im den waingarten im Hiersman.²⁾ Actum an montag Erhardi anno quinquagesimo tercio (1453 január 8).

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 60b, radkersburgi Musch regest-lapján.

48.

Pozsony 1451 március 15—1475 január 30. Passaui Jakob zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában feljegyzett követelése.

Jacob jud von Passaw (XXIII).

336. Item Michel Payer et Katherina uxor tenentur dem benanten Jacob juden und seinen erben 6 fl per 7 B Wiener 8 zu bezaln an gesuch auf dy pfingsten nachstkomund (1451 június 13). Stet es aber lenger, so get furbas darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden irn weingarten in den Innern Kramern.^{1a)} Acta sunt hec an montag nach invocavit anno L primo (1451 március 15).

¹⁾ Sz. in *Hiersman 56/5d*: (E. i. a r. k.) Andre Kúrsner — und bleibt sch. dem Nachaim juden fleischaker der juden in libro Musch de Rakenspurg.

²⁾ Sz. in *Hiersman 56/5d*: (E. i. a r. k.) Niclas Widmer — item Widmer tenetur dem Nachaim juden 4 fl. — A zálogbavetett ingatlan ugyanaz, mint az előző regesta alapján zálogbavetett.

^{1a)} Sz. in *Kuniglein und Innern Kramern 47/4a*: (1450—) Michel Pair Katerina uxor — und bleibt sch. dem Jacob juden von Passaw dez Hoschel aiden reg. suo 6 fl. — (1452 január 10 = 2-a Pauli eremite) *Jacob jud von Passaw*. — (1452 november 27 = 2-a ante Andre) Hanns Schreitell Kathrina uxor.

345. Item Jacob Paykendorfer und sein erben bleiben sch. dem Jacob juden von Passaw und sein erben 3 fl per 7 ß 8 an gesuech hincz auf sand Michelstag (1453 szeptember 29). Stet es aber lenger, so get furbas daraus (= darauf) teglicher gesuech. Dafur seczt er den juden sein weingarten im Pawngarten.²⁾ Actum an montag vor Georgij anno LII (1452 április 17).

Und³⁾ sol im judenpuch auch ausgeschriben werden, das hat der jud vor dem gruntpuch versprochen, also das der Paikendorfer vor den juden frey und ledig ist (1454 július 1). < Jacop Zepphel.⁴⁾

378. Item Jacob Zephel Doretha uxor bleiben sch. dem Jacob juden von Passaw und seinen erben 4½ fl auri zu beczalen an schaden auf sand Mertentag in dem funf und funfezigisten jar (1455 november 11). Dafur seczen sy in ze p'andt irn weingarten in Pawngarten gelegen.⁵⁾ Actum an montag nach Michaelis anno LIII¹⁰ (1454 szeptember 30).

412. Item Ambrosius von Geya bleibt sch. Jacob juden von Passaw acht guldein in gold auf mitvassten (1461 március 19) an schaden ze beczalen. Dafur seczset er den weingarten im Tiemer ze pfanndt.⁶⁾ Actum 2-a post Otmari anno LX^{mo} (1460 november 17).

²⁾ Sz. *Paumgarten* 90/4b: (1439—) Jacob Paykendorfer — und bleibt sch. dem Jacob juden von Passaw reg. suo. — (1454 július 1) *Jacob jud von Passaw* — den weingarten hat der Paikendorfer aufgeben dem juden, und sol im judenpuch... sth., mint a regista alatt... (Actum) 2-a ante Vdalcici LIII¹⁰.

³⁾ Egykorú hozzáfűzés, ismételve a birtoklapon is, keletje azonos a hitelező tulajdonszerzése keltével.

⁴⁾ Utalás a következő tulajdonosra, kifejezvéen, hogy az előd tartozása megszűnván, őt sem terhelheti.

⁵⁾ Sz. *Paumgarten* 90/4b (az előzően idézett feljegyzések folytatása): (E. i. a r. k.) Jacob Zephel Dorothe uxor — und bleibt sch. dem Jacob juden reg. suo.

⁶⁾ Sz. *Tyemir* 12/3b: (1456—) Ambrosius von Geya — und bleibt sch. Jacoben von Passaw ul patet in reg.

415. Michel Pewkel Anna uxor bleiben sch. Jacob juden von Passaw zehen guldein auri auf teglichen schaden. Dafur seczen sy im das haus in der Newnstat.⁷⁾ Actum feria 2-a post Sophie anno LX2^{do} (1462 május 17).

420. Fridreich Satler Margaretha sein hausfrau bleiben sch. Jacob juden von Passaw 34 ungrisch guldein an schaden zu bezalen auf den nachstkunfftigen sand Jorgentag (1466 április 24). Dafür seczen sy im zu pfand ir haus und hof neben den Vorster an schaden.⁸⁾ Und ob sy zu sand Jorgentag nicht bezalten, so sol der schad angeen von datum als hernach steet. Actum an freitag vor Colomanni anno domini etc. LXV^{to} (1465 október 11).

427. Item Niclas von Polan bleibt sch. Jacob juden von Passaw 3 fl auri an schaden bis auf sand Jörgentag (1471 április 24).⁹⁾ Actum feria 2-a post Apolonie anno etc. LXXI^{mo} (1471 február 11).

428. Item Oswold Schefman bleibt sch. Jacob jud von Passaw 1 fl auri an schaden bis auf dy pfingsten (1471 június 2).¹⁰⁾ Actum feria 2-a post Apolonie anno etc. LXXI^{mo} (1471 február 11).

⁷⁾ *H. Newstat 104a*: (E. i. a. r. k.) Michel Pewkel Anna uxor — und bleibt sch. Jacoben juden von Passaw ut patet reg. — A házát megszerzi kb. 1469. évbén: *Jacob jud von Passaw*. — Elidegenlti: (1470 július 9 = 2-a ante Margarete) Cristan Sbárczenhofer zimmerman Margaretha uxor.

⁸⁾ *H. in der stat des ndern tails 148d*: (1454—) Fritz Satler Margareta uxor — und bleiben sch. Jacob juden von Passaw ut patet reg. suo.

⁹⁾ Ebben és a következő regestákban nincsenek megnevezve a zálogbavetett ingatlanok. Mindazonáltal minden esetben hibátlanul jegyezték fel a zálogbavetést az adósok ingatlanai birtoklapjain. Így ebben az esetben *H. Newstat 102c*: (1466—) Niclas von Polan Dorothe uxor — und bleibt sch. Jacob jud von Passaw ut patet reg.

¹⁰⁾ *H. Tunaionewsidel 84d*: (1459—) Osbalt Schefman Maret uxor — und bleibt Jacob juden als hinden stet.

429. Item Niclas Schefman bleibt sch. Jacoben jud von Passaw 4 fl auri auf Michelis (1471 szeptember 29) an schaden.¹¹⁾ Actum feria 2-a post Apolonie anno etc. LXXI^{mo} (1471 február 11).

430. Item Swarz Cristan bleibt sch. Jacob juden von Passaw 2 fl auri an schaden bis auff dy kchunfftigen phfingsten (1471 június 2).¹²⁾ Actum feria 2-a post invocavit anno etc. 71 (1471 február 11).

433. Item Niclas Scheffman bleibt sch. dem Jacob juden von Passaw 1 fl auri und 60 ð an schaden auff allerman vaschangtag (1474 február 22).¹³⁾ Actum feria 2-a post novum annum im LXXIII° (1474 január 3).

434. Item Cristan Liechtschirb bleibt sch. dem Jacob juden von Passaw 8 fl auri an schaden auff dy phingsten (1475 május 14), und mer 4 fl an schaden auff dy osteru (1475 március 26).¹⁴⁾ Actum feria secunda ante purificationis Marie im LXXV jar (1475 január 30).

Pozsonyvár. levt., Sb. Zsidóreg. 63a (336—420. sz. reg.) és 63b (427—434. sz. reg.). Az első folió eredetileg Sunda-nak, a második kismartoni Aschelnek volt szánva.

Passau-i Jakab a telekkönyv birtoklapjain még öt esetben szerepel hitelezőként regestálatlan követelésekkel.¹⁵⁾ Mint tulajdonost

¹¹⁾ *H. Spitalnewsidel 64c:* (E. i. a. r. k.) Niclas Schefman Barbara uxor — und bleibt sch. Jacoben juden von Passaw ut patet in reg., — és *Sz. in der Vntern Hoheney und Sigleinsprun 113/2b:* (1470!) Niclas Schefman Barbara uxor — und bleibt sch. Jacoben juden von Passaw ut patet reg.

¹²⁾ *H. Reichartsgassen 67c:* (E. i. a. r. k.) Swarcz Cristan — und bleibt sch. Jacob juden von Passaw ut patet in reg.

¹³⁾ Ugyanazok a feljegyzések, mint a 429. sz. regesta alapján.

¹⁴⁾ *H. Wedricz 116d:* (1448—) Cristan Liechtschirb Anna uxor — und bleibt sch. Jacoben juden von Passaw als es hintten stet in reg. Actum feria 2-a ante purificationis Marie im 75 jar.

¹⁵⁾ *Sz. in den Awssern Kramern 44/15a:* (1461 február 9 = die Apolonie) Paul Grawswetter — und bleibt sch. Jacob juden von Passaw 5 guldein auf pfingsten anno LXI°. — *H. Spitalnewsidel 64b:*

négy ízben jegyzik fel egy ház és három szőlő birtoklapjain a 336., 345. és 415. sz. regestáiban, valamint kismartoni Aschel 390. sz. regestájában foglalt követelések végrehajtása során.¹⁶⁾

49.

Pozsony 1452 március 29—június 23. Leb, valamint bécs-újhelyi Jakab, Maisterlein fia, zsidóknak a pozsonyi telek-könyv zsidóregisztrumában feljegyzett együttes követelései.

343. Item Wenczla Pernhertel bleibt sch. dem benanten Leb juden und auch dem Jacob juden dez Maisterleins juden sun von der Newnstat und irn erben sechzig guldein, ye ain guldein abzeraitten per 7 B ð Wiener, auf tegleichen schaden also, das ain yede wochen auf ain guldein genn 2 Wiener ð der schwarczen munss. Fur haubtguet und gesuech sezt er den juden sein haus in der stat Prespurg zenachst dem Hanss Sneyder im gesslein.¹⁾ Actum an mitichen nach judica anno domini etc. LII° (1452 március 29).

(1469 március 20 = feria 2-a post judica) Gothart Slunt Elisabet uxor — und pleibt sch. 2 fl auri dem Jacob jud von Passaw an schaden auf Michaelis. actum 69. — *H. in der stat des ersten tails 133d:* (1453—) Mathes Olmuntzer Agnes uxor — und bleibt sch. Jacob von Passaw, den man hat müssen geben in dy torkchrinn 14 tag, an schaden 1 fl auri. Actum feria 2-a post Apolonie anno LXXI^{mo} (1471 február 11). — *Sz. Wotzengrunt 20/3d:* (1470—) Hanns Gútnacht Elisabet uxor — bleiben sch. Jacoben juden von Passaw 14 B ð an gesuch auf sand Laurencztag (1473 augusztus 10). Actum 2-a post circumcisionis 73 (1473 január 4). — *Sz. Tunawleiten in der Mitlern 19/1c:* (E. i. a zálogbavetéssel?) Mathes Päckendorffer. — (Egy odamellékelt cédulán:) Item Mathes Pakendorffer hat vor unsser einpekand, das er dem Jacob juden von Passaw sch. sey worden 12 fl. Dofyr sezt er in zu pha(n)t dy Tunawleytten. Actum an montag vor den weinachten im LXXIII jar (1473 december 20). V. ö. még a 292. lapot.

¹⁶⁾ Az a szőlő, amelyet passauai Jakab szerzett meg 1462 szeptember 27-ikén (2-a Cosmi Damiani) Aschel követelése végrehajtása során (390. sz. reg.), *Fuchsleuten 4/7d.*

¹⁾ *H. in der stat des ersten tails 122b:* (1439—) Wentzlab Pernhertel — und bleibt sch. den beschaiden juden Leb juden und Jacob jud dez Maisterlein sun von der Newnstat 60 fl auri (!) ut patet in reg. Leb.

349. Item Wenczla Pernhertel und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden und dem Jacob juden, des Maisterleins juden sun von der Neunstat und irn erben neunczig guldein in gold Hungrischer auf teglichen gesuech also, das ain yede wochen auf ain guldein gen ze gesuech zwen Wiener ɔ der swarczen munss. Fur hauptguet und gesuech seczen si den juden ze phannt ir haus in der stat Prespurg gelegen zenachst dem Hanns Sneyder haus im gesslein.²⁾ Acta sunt hec feria VI^{ta} vor Johannis baptiste anno domini etc. LII^{do} (1452 június 23).

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 50b, Leb regestalapján.

50.

Pozsony 1452 július 3. Leb és radkersburgi Muschel zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett együttes követelése.

350. Item Wenczla Pernhertel und sein erben bleiben sch. dem benanten Leb juden und auch dem Muschel juden von Rakenspurg in paiden juden miteinander und irn erben sechzig phundt Wiener phennige der swarczen munss zu bezaln an schaden auf dy weinachten nachstchunftig (1452 december 25). Stet es aber (lenger), so get furbaser auf jedes pfundt ain yede wochen drey Wiener ɔ der obgenanten munss. Und dafur hauptguet und gesuech seczen si den juden ze phannt irn weingarten genant Fradman.¹⁾ Acta sunt hec an Montag vor Udalrici anno etc. LII^{do} (1452 július 3).

Solucio^{2a)} facta an Montag Galli LII^{do} (1452 október 16).

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 50b, Leb regestalapján.

²⁾ Erre is érvényesek a fenti feljegyzések, a záloghivatás összege pedig 60-ról 90-re lett javítva.

¹⁾ Sz. *Judel Trewffenkess Jud 108/3b*: (1439—) Wentzlab Pernhertel — und bleibt sch. dem Leb juden und Muschel juden von Rakespurg ut patet reg. Leb jud.

^{2a)} Egykorú széljegyzet.

51.

Pozsony 1452 augusztus 21. Budai Jakab örököseinek a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

351. Ich Andreas von Frana¹⁾ bechenn, das ich mit des Jacob juden von Ofen erben nach erber leut underweisung von ains geltbrief wegen, der da laut hundert und dreyssig guldein, ainen abpruch getan hab, also, das ich noch denselben juden des Jacob juden von Ofen erben schuldig bleiß 70 fl auri, die ich den juden an gesuech sol bezaln auf die pfingsten nachstchomund (1453 május 20) an als verziehen, und solich geltbrief freyen. Tett ich des nicht, wie sich das begeh, so sol furbaser soliche tayding gannez ab sein, und dy juden mogen dann verrer bechomen von mir und meinen erben soliche geltschult gannez nach laut irts geltbriefs. Und sollen auch dy haben haubtguet und gesuch auf meinem haus gelegen in der stat Prespurg am platz zenachst des Pernhart Virczker haus.²⁾ und der davon bechomen an menichleichts irrunge ungeverlich. Actum an montag vor Bartolomei anno etc. LII^{do} (1452 augusztus 21).

Pozsonyvárosi levél., Sb. Zsidóreg. 4a, budai Jakab reszgalapján.

¹⁾ Frana, gyakrabban Frona = Verona. Az adós tehát Veronai András.

²⁾ *II. in der stat des andern tails 149c:* (1439—) Andreas von Frona — und bleibet sch. des Jacob juden von Ofen erben ut patet reg. suo. — Adós az ő házat nagy mértékben terhelte meg a zsidótartozások kívül is, így zálogbavetelte azt 1448. évben Hamis Keusch bécsi polgárnak 278 fl 60 bécsi ű összeg, ugyanakkor Farkas László budai (?) kereskedőnek nem számjelzett összeg, Wolfgang Raneis pozsonyi polgárnak 1449. évben 460 forint összeg s ugyanannak 1450. évben 90 forint összeg, Pozsony városának 1450. év után nem számjelzett összeg. 1453. évben Felföldi (Felfewldig) Jakab székesfehérvári kereskedőnek 100 aranyforint összeg és Bíró Farkas komáromi udvarbírónak (Gengel Wira hofrichter zu Gomaren) 1454. évben 75 aranyforint összeg biztosításául. 1454. évben összeomlott adós gazdasága. A házat Hainreich Kornmesz bécsújhelyi polgár szerezte meg, akire cedálta Hanns Keusch az ő követelését és aki ugyanakkor kifizette az akkor még ki nem egyenlített háztérheket is.

52.

Pozsony 1453 január 8—1457 december 5. Mörkel (Merhel) zsidónak, soproni Jakabné fiának, a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelései.

357. Item Leonhart Galiczer und sein erben bleiben sch. dem Mörkel juden der Jacklin sun von Odenburg und seinen erben auf teglichen gesuch sider weinachten im zway und funfzigisten jar (1452 december 25).¹⁾ Darumb seczt er im das haus auf dem Tunawnewsidel.²⁾ Actum an montag Erhardi anno LIII° (1453 január 8).

399. Item Hanns Hafner und sein erben bleiben sch. Mërhel juden 6½ fl auri auf teglichen gesuch. Darumb seczt er im sein haus auf Spitalnewsidel zu pfannt.³⁾ Actum 2-a ante Lucie anno LVII^{mo} (1457 december 5).

Pozsongyvár. levél. Sb. 43a, soproni Jakabné regestalapján.

53.

Pozsony 1453 május 28. Jakabné vagy Tesslabe zsidónőnek a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

362. Item Benedict Hunger tenetur der Jaclin oder Tesslabe [Hungerin]^{1a)} judin und irn erben 2 fl auri auf teglichen gesuch. Zu pfant irn weingarten gelegen im Gerel

¹⁾ A regestában ki nem tett összeg 5 fl auri, mint amely összeg szerepel az adósok elődjei, Gross Peter és Agnes, 1449. évi 304. sz. regestájában, amint hogy e reg. zálogbavetési feljegyzését átvették a fenti reg. feljegyzésénél is.

²⁾ *H. Tunawnewsidel 83a:* (E. i. a. r. k.) Leonhart Galiczer Dorothea uxor. — A zálogbavetés feljegyzéséül szolgál a 304. sz. reg. (soproni Jakabné 1449) birtoklapos feljegyzése.

³⁾ *H. Spitalnewsidel 57b:* (1445—) Hanns Hafner Kunigund uxor — und bleibt sch. Merhlein juden reg. Jekel judin XVI^{mo} folio.

^{1a)} Elírás és a regesta feljegyzése közben törölve.

registro C bey der Olerin.²⁾ Actum an montag vor Petro-
nelle anno etc. LIII°.

Pozsonyvár. levél., Sb. 23a, budweisi Isserl regestaívéén.³⁾

54.

Pozsony 1453 június 4—1468 május 18. Bécsújhelyi Jakab zsidónak, Maisterl fiának, budai Jakab vejének s pozsonyi lakosnak, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

364. Item Mathes Hewsler und sein erben bleiben sch. dem Jacob juden des Maisterl juden sún von der Neunstat und sein erben 22 fl per 7 B ð auf teglichen gesuch. Und bayde fur haubtguet und gesuech seczen sy den juden ze rechtern furphant irn weingarten in Katzenjegern mitsambt den fruchten.¹⁾ Actum an montag nach Erasmi anno et. LIII° (1453 június 4).

368. Item Wenczla Pernhertel und sein erben bleiben sch. dem Jacob juden des Maisterl juden sun von der Newnstat und sein erben, yecz wonund zu Prespurgh, dreyssig guldein in golt zu bezaln an schaden und gesuech auf dy vasnacht nachstchomund (1454 március 5). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher gesuech ain yede

²⁾ Sz. im *Muls lag Vmbeschaiden Turnl 100/7c*: (1451—) Benedik Hunger Katerina uxor — und bleibt sch. der Teslabe judin reg. patruí suí VIII°.

³⁾ Akinek unokahuga volt; v. ö. az előbbi jegyzetet: Isserl a zsidónő nagybátyja (patruus). — A 169d sz. zsidóutcai ház birtoklapja szerint felesége volt *Wolffel* zsidónak, akinek regestái következnek az ő regestái után, s akinek végrehajtatta egyik követelését (v. ö. a 290. lap 1. jegyzetét). Valószínű, hogy azonos *Wolffel* zsidónővel, bár annak regestáját más regestalapra jegyezték fel.

¹⁾ Sz. in *Kaltzenjegern 103/1d*: (E. i. a. r. k.) Mathes Heusler — und bleibt sch. dem Jacob juden von Ofen dez Maisterl sun (!) reg. suo. (Feltétlenül elírás!) — (1455 február 10 = 2-a Scolastice) Jacob jud des Maisterl juden son. — (1455 október 27 = 2-a ante Omnium Sanctorum) Hanns Rot pinter Maret uxor.

wochen auf yeden guldein 2 Wiener δ der swarczen munss. Für haubtguet und gesuech seczen sy den juden dy uber-teurung irs haus gelegen in der stat Prespurg zenachst dem Hanns Sneyder im Gesslein,²⁾ was das ist nach solicher schuld, so vor denn juden von der Newnstat genant Jacob Pawer und Muschel von Herczogenburg darauf verschriben stet bey dez Leb juden schultregister verschriben.³⁾ Acta sunt hec an Montag Emerici anno etc. LIII^{cio} (1453 november 5).

413. Item Fridreich Satler und Margreth uxor bleiben schuldig Jacoben juden aus der Newnstat 31 fl auri auf teglichen schaden. Dafür seczen sy im ir haus zu pfandt.⁴⁾ Actum 2-a feria post Lucie anno etc. LX primo (1461 december 14).

417. Item Stephan Schreiner bleibt sch. Jacoben juden des Jacob juden von Ofen [sun]⁵⁾ aiden 37 fl auri seit sund Mertentag vergangen im LXIII jar (1463 november 11), item mer bleibt er im 13 fl auri, als miteinander auf teglichen schaden.⁶⁾ Actum an phincztag vor phingsten anno etc. LXIII^{to} (1464 május 17).

²⁾ *H. in der stat des ersten tails 122b*: (1439—) Wentzla Pernhertel — und bleibt mer sch. auf daz haus dem Jacob jud des Maysterlein jud sun von der Newnstat 30 fl ut patet reg. seiner swiger. — (Actum 2-a ante Martini anno LX2^{do} = 1462 november 8.); *Varkas jud von Ofen* (et) *Jacob jud von der Newnstat*. — (Kb. 1462 vége — 1463 eleje) Katherina Pernhertlin (adósz özvegye). — (1463 február 14 = in die Valentini) Lassla Ströndl. — Erre a házra vonatkozik a 63. sz. oklevél (Isd. fent 85—86. old.). A „domina relicta condam Pernhardi“ nem más, mint Pernhertel Vencel özvegye.

³⁾ V. ö. e két hitelvezőnek 1453 november 5-én kelt 367. sz. regestáját a 289. lapon.

⁴⁾ *H. in der stat des andern tails 148d*: (1454—) Fritz Satler Margareta uxor — und bleibt sch. Jacob juden aus der Newnstat ut patet in reg.

⁵⁾ Elírás, feljegyzés közben törölve.

⁶⁾ A reg.-ban meg nem említett zálogtárgy *H. in der stat des andern tails 158a*: (1461—) Steffan Schreiner Kristina uxor — und bleibt sch. Jacob juden des Jacob von Ofen aiden ut patet in reg.

421. Item (Anna filia Laurencij Vierczker)⁷⁾ bleibt sch. Jeklein juden von der Newnstat 14 guldein auri an schaden uncz auf vaspacht (1466 február 16), hinnach gel schaden darauf. Dafür steet der Zlawater weingarten.⁸⁾ Actum 2-a Scolastice virginis anno LXVI (1466 február 10).

424. Item und beleibt sch. Andre und Jacob Meyndel und Katerina ir mueter dem Jacob juden van der Neustat 80 fl auri an schaden auff den nagstkünfftigen sand Mer-tenstag (1468 november 11) dy helfft zue pezallen, und de nder helfft auff mitvasten darnochkünstlig (1469 március 8) zue pezalen. Stund es aber lenger, so ging schaden darauff. Dofuer seczen sew alle drew dem Jacob juden zue phandt das haus gelegen in der stat Prespurkh⁹⁾ und zwen weingarten auch auff der stat gepiet genandt der Marcz¹⁰⁾ und der ander der Zhehettnner.¹¹⁾ Actum am miltichen noch Pangracijtag anno etc. LXVIII (1468 május 18).

seins sweher. — Actum nach geschafft des rats in die Affre anno domini LXVI (1466 augusztus 7, v. ö. Knauz. Kortan 132.): Jacob jud von der Newnstat. — (1468 december 14 = feria 4-a post Lucie) Jorig Winperger Fronika uxor.

⁷⁾ A birtoklapról beiktatva.

⁸⁾ Sz. *Heyligprun Tzlabat und Gaysweg 24/4c:* (1463—) Anna filia Vierczger — und bleibt sch. Jeklein juden von der Newnstat ut patet reg. — (1466 április 21:) Item und bleibt demselben Jeklein mer 7 fl auf schaden. Actum 2-a ante Georj 66.

⁹⁾ H. *in der stat des ersten tails 137d:* (E. i. a. r. k.) Andre und Jacob Meyndel geprueder — und sind sch. Jacoben juden von der Neustat noch lautl. des judenregister. — (1469 március 20:) Hanns Werenhär Elisabeth uxor — und bleibt sch. Jacoben juden van der Newnstat 40 fl, 20 zu bezallen an schaden auf phingsten (1469 május 21), und dy lesten 20 fl auf Johannis baptiste (1469 június 24). Actum feria 2-a post judica anno etc. 69 jar.

¹⁰⁾ Sz. *in Nörtzen 34/1d:* (E. i. a. r. k.) Andre (und) Jacob Meýdel geprueder — und send sch. Jacob juden von der Neustat noch lautl. der juden reg. — (1469 március 20:) und bleibt sch. dem Jacob juden von der Neustatt 8 fl auri zu bezallen an schaden auf Meritag (1469 november 11) mitsampt dem Zhehettnner weingarten anno 69.

¹¹⁾ Sz. *Oberwurtzenpach Stampher Tzehentner 106/5b:* (Kb. 1467—) Hanns Meindel Katerina uxor ir leibgeding — und ist sch. Jacoben jud von der Neustatt mitsampt iren sun Andre und Jacob

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 4a (budai Jakab regestalapján). A különbözőképen megnevezett hitelező személyazonosságát apósa regestalapjára való beosztásán kívül a zsidóutca telekkönyvi birtoklapjai (168a és 168b) is igazolják, amelyeknél fogva 1458. évben Maisterl fia Jakab nevére írták budai Jakab (kettős) házát. Regestált követelésein kívül még nyolc követelését jegyezték fel a telekkönyv különböző birtoklapjaira.¹²⁾ Háromszor szerzett ingatlant, még pedig a 364., 368. és 417. sz. reg.-ban foglalt követelések végrehajtása során.¹³⁾

Meyndel noch lautt der judenregister. Actum 4-a post Pangracij 68 (1468 május 18). — (1469 március 20:) und bleibt sch. Jacob juden von der Neunstat alls vor stet pey dem Marcz weingarten. Actum 1469.

¹²⁾ *Sz. Judel Treuffenkess Jud 108/3e*: (1455 február 10 = 2-a ante Scolastice) Reich Thoman Cristina uxor — und bleibt sch. dem Jacob des Maisterl juden sun nach lautt ains brieff. — *Sz. in der Obern Hachney die Langentail und Messrer 109/3a*: (1466 április 21) Jenűsch von Rechnicz Barbara uxor — und bleiben sch. Haunsen Schutzen Margareten seiner swiger und Barbaren ir tochter 76 fl auri. Daraus gepůrn an schaden uncz auf sand Mertentag (1466 november 11) Jeklein juden von der Newnstat 31 fl. Stunden sy aber lenger, so gieng darauf gesuch. Actum 2-a ante Georg 66. — (1466 szeptember 6:) Item an den 76 fl hat Hanns Schus enphangen 32 fl. Actum sabbato post Egidj 66. — *H. in der stat des andern tails 153c*: (1467 október 30) Walent Vnger Warbara uxor — und bleibt sch. Jacoben juden vonn der Newnstat 15 fl auri auf teglichen schaden, das ist dy wochen 3 Ń von jedem guldein. Actum feria sexta ante Omnium Sanctorum anno etc. LXVIIo. — *H. Newnstat 95b*: (1464—) Gilig Ludweig Magdalena uxor — und bleibt sch. dem Jacob jud von der Newnstat auf daz halb haus Gilgen Ludweigs 12 fl auri an schaden auf den nagstkunftig vaschang. Stuend es aber lenger an, so get tegleicher schaden darauff. Actum feria 2-a ante Elizabeth anno etc. LXVII (1467 november 16). — *H. in der stat des andern tails 165d*: (1453—) Hanns Kochaim Margareta uxor — und bleiben sch. dem Jacob juden auss der Newnstat 44 fl an schaden auf Martini nagstkunftig (1468 november 11). Stuend es lenger an, so get es auff teglichen schaden. Actum am freitag nach Bartholomei sub anno domini etc. sexagesimo octavo (1468 augusztus 26). — *H. Newstat 100c*: (1457—) Paul Wolfstaler Katherina uxor — item und bleibt sch. dem Jacob juden von der Newnstatt nach inhalt des judenpuchs. Actum feria 2-a post oculi anno 72 (1472 március 2). — A hátralévő három lsd. a 421. és 424. sz. regestákhoz írt jegyzetekben.

¹³⁾ V. ö. még a 424. sz. regesta első jegyzetét, amelyből a 137d. sz. ház kényszereladása tűnik ki.

55.

Pozsony 1453 november 5. Pauer Jakab és herzogenburgi Muschel bécsújhelyi zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidó-registrumában feljegyzett együttes követelése.

367. Item Wenczla Pernhertel und sein erben bleiben sch. dem Jacob juden genant Pauer von der Newnstat und Muschel juden von Herczogenburg paid gesessen in der Newnstat und irn erben hundert und dreyssig guldein in gold zu bezaln an schaden auf dy vassnacht nachstkomund im LIIII jar (1454 március 5) und an allen gesuch. Stet dy geltschuld aber lenger, so get furbaser darauf teglicher gesuch ain yede wochen auf yeden gulden zwen Wiener ð der swarczen munss. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden ir haus gelegen in der stat Prespurgh zenachst dem Hanns Sneyder im Gesslein.¹⁾ Acta sunt hec feria secunda festi sancti Emerici anno domini etc. LIIII^{cio}.

Pozsonyvár. lev., Sb. Zsidóreg. 51a (Leb regestalapjának különben üresen maradt harmadik folióján).

56.

Pozsony 1454 január 28—május 27. Wolffel zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

Wolffel jud

370. Item Peter Essel und Anna sein hausfrau pleiben sch. dem Wolffel juden und seinen erben 1 ₰ ð auf teglichen gesuech. Dafur seczen sy czu phant yer haus ge-

¹⁾ *H. in der stat des ersten tails 122b: (1439—) Wentzlab Pernhertel — und bleibt sch. dem Jacob Pauer juden und Muschel juden von Herczogburg paid wonund in der Newnstat 130 fl ut patet reg. Leb jud. — Ugyanazon a napon adós zálogba veti ugyanazt a házat bécsújhelyi Jakab Maisterl fia zsidónak is 30 aranyforint tartozás biztosításául (368. sz. reg.). 1462. évben mindkét követelést végrehajtják, v. ö. az idézett regesta jegyzetét (286. l. 2. j.).*

legen auf der Slutergassen.¹⁾ Actum an montag noch con-
versionis sancti Pauli anno domini etc. LIII° (1454 ja-
nuár 28).

374. Item Hennsel Rinold und sein hausfrau tenentur
dem Wolfel juden und seinen erben 11 B ð an schaden
auf sand Merten nachstehomunden (1454 november 11).
Pignus ir weingarten in der Vnderen Poshait.²⁾ Actum an
montag vor Petronelle anno LIII^{to} (1454 május 27).

Pozsonypár. lev., Sb. Zsidóreg. 23a, budweisi Isserl regestap-
jának harmadik folióján, amelyen e két regestán kívül még Jaciin
vagy Tesslabé zsidónő 362. sz. regestáját jegyezték fel, azét a zsidó-
nőét, aki Wolfel követelésének végrehajtása során került a 370. sz.
regestával zálogbavetett ház birtokába. Ugyanazt a zsidónőt tünteti
fel Wolfel helyett hitelezőként a 374. sz. reg. birtoklapos zálogba-
vetése. V. ö. még a 285. l. 3. jegyzetét.

Wolfel ezenkívül ismeretlen okból került 1459. évben tulajdo-
nosként egy külvárosi ház birtoklapjára.³⁾

57.

*Pozsony 1454 március 11—1458 július 10. Kismartoni Aschel
zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistрумában fel-
jegyzett követelései.*

Aschel von der Eysnenstat

373. Item Hanns Fleischaker Margareta uxor tenentur
dem benanten (juden) und seinen erben 1 B ð auf teglei-

¹⁾ *H. Slutergassen 6c*: (E. i. a. r. k.) Peter Essel Anna uxor —
und bleib sch. dem Wolfel juden ut palet in reg. suo IX°. — (1462
február 8 = 2-a post Dorothe anno LX^{2do}) *Teschlawe judin.* —
(Ugyanazon napon elidegenítve:) Hanns Grünpek Kathrey uxor. —
(1470. évi zálogbavetését lsd. Tobian zsidónál.)

²⁾ *Sz. in der Vntlern Poshait 55/7b*: (1450—) Hanns Rinolt Mar-
gareta uxor — tenentur der Tesslabé judin 11 B ð reg. suo.

³⁾ *H. Slutergassen 7d*: (1457—1459) Hanns Singer Dorothea
uxor. — (1459 március 12 = 2-a post judica LVIII^{mo} — 1461
június 8 = 2-a post corporis Xpi anno LX primo:) *Wolfel jud.* —
Azután ismét keresztény házaspár.

chen gesuech. Dafuer seczen sy den juden ze pfannt irn weingarten in Tunawseczen unenkolten des gruntpuchs.¹⁾ Actum an montag vor Gr(egorij) anno LIII^{to} (1454 március 11).

376. Item Wolfgang Tod und Margareta sein hausfrau bleiben sch. dem Aschel juden und seinen erben 11 fl auri auf teglichen gesuech. Dafur seczen sy den juden ze fuerpfannndt irn weingarten in Tunawseczen mitsambt den fruchten unenkolczten (sic) dez grunts gerechtichait²⁾ und stet auf teglichen schaden. Actum an montag vor Jacobi anno LIII^{to} (1454 július 22).

377. Item Wolfgang Tod und Margareta sein hausfrau bleiben sch. dem Aschel juden und seinen erben 3 ũ δ Wiener der swarczen munss zu zaln halben tail auf mittvasten (1455 március 12) und den andern halben tail auf sand Jorgentag nacheinander nachstkomund (1455 április 24). Darfur seczen sy den juden ze furphanndt irn weingarten in Tunawseczen mitsambt den fruchten.³⁾ Actum an montag vor Jacobi anno LIII^{to} (1454 július 22).

386. Item Ludweig Medlinger und Agnes uxor tenentur dem Aschel juden und seinen erben 14 B Wiener δ der

¹⁾ Sz. Tuenasatz: *Hünepuhl* 2/7a: (1452—) Hanns Fleischaker Margareta uxor — und bleibt sch. Aschel dem juden ut patet reg. suo. — A „gruntpuch“ említése a szőlőt terhelő évi örökbérre utal: ain halb satz — dient ain grozz der stat auf Michaelis. — A szőlődülő új ültetés volt (Tunausatz — ültetés a Duna partján) és egész és fél parcellákra osztott, amelyeket halb satz és satz-nak neveztek. Egész parcella után évi 2 garas (= 14 δ), fél után évi 1 garas (= 7 δ) volt az örökbér, amely a városnak, mint a városi közerdő (allmend) gondozójának járt, amely erdőből irtották az új ültetéseket.

²⁻³⁾ Sz. Tuenasatz: *Hünepuhl* 2/5b: (E. i. a. r. k.) Margareta dez Kurez Michel tochter — und ist irs mans Wolfgang Tod morgengab nach statrechten — und bleiben miteinander sch. dem Aschel juden [11 fl auri] reg. suo. — A zárjeles összeg mellé iktatva, a 377. sz. reg. követelésének megfelelően, „3 ũ δ“. A szőlő örökbére (dez grunts gerechtichait): ain satz dient zwen grozz der stat auf Michaelis. — V. ö. az előbbi jegyzetet.

swarczen munss auf teglichen gesuch. Hauptguet und gesuch haben dy juden zu dem benanten Ludweig. und ze pfant in gesaczt ir haus auf der Hochstrass.⁴⁾ Actum an montag noch Margarete anno LV^{to} (1455 július 14).

390. Item Symon Kramer und Margret sein hausfrau bleiben sch. dem Aschel juden 10 B ð auff sand Jorgentag (1457 április 24) an schaden.⁵⁾ Actum an montag vor purificationis Marie anno etc. LVII° (1457 január 31).

405. Item Mert Vnbeschaiden Margret uxor bleiben sch. dem Eschl juden 5 Œ 3 B auf sand Michelstag schie-ristkunfftig (1458 szeptember 29) an gesuch. Darumb setzen sy im den weingarten in Festen.⁶⁾ Actum 2-a ante Margarete anno LVIII^{vo} (1458 július 10).

Pozsonyvár. levl., Sb. Zsidóreg. 63b, Sunda regestlapjának második folióján.

A telekkönyv birtoklapjain még ezenkívül többször találjuk Aschel nevét részben nem regesztált követelése feljegyzése kapcsán,⁷⁾

⁴⁾ *H. Hochstrass 34b:* (E. i. a. r. k.) Ludweig Medlinger Agnes uxor — und bleibt sch. dem Aschel juden 14 B, darumb stet den juden das haus.

⁵⁾ *Sz. Fuchsleiten 4/7d:* (1449—) Symon Kramer Margeth uxor — und beleibt sch. dem Aschel jud ut patet in reg. — Ezt a szöllőt szerzi meg 1462 szeptember 27-ikén *Jacob jud von Passaw*, v. ö. fent a 281. lap 16. jegyzetét.

⁶⁾ *Sz. Nonnenpewnt* (a 32. sz. „Festen“ dülő szomszédságában) *31/3b:* (E. i. a. r. k.) Mert Vnbeschaiden Maret uxor — und bleibt sch. Aschlein juden von der Eysnenstat ut patet in reg. — Már a következő évben megszerzi a szöllőt Stephan Reneis Dorothea uxor házaspár, a következő zálogbavetési feljegyzés kapcsán: und bleibt sch. dem Eschlein juden 12 fl an schaden halben tail auf weinachten (1459 december 25) und halben tail auf mitvasten (1460 március 19) nacheinander kunfftig. Actum 2-a ante Ambrosij LVIII (1459 április 2). — Kétségtelen, hogy ekkor a zsidó hitelező megszerezte és egyben eladta a szöllőt követelése végrehajtása során, a vevők tartozása pedig (két fizetési részlet!) vételárhátralék.

⁷⁾ *H. Hochstrass 33b:* (Kb. 1456—) Barbara Jorgen Pairn witib. — (1457 november 14:) *Aschl jud* — und die frau Barbara hat die wal zwischen hin und weinachten (1457 december 25) an gesuch, daz sy das haus umb die 8 Œ ð minus 60 ð hin ze geben teurer,

részben ingatlantulajdon megszerzése alkalmával.^{a)} Ezekből a feljegyzésekből következtethetjük, hogy ő (rokon? üzleti?) összeköttetésben állt passaui Jakab és Tobián zsidókkal.^{b)}

58.

Pozsony 1454 július 1. Leser zsidónak a pozsonyi telek-könyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Leser jud

375. Item Oswalt Fidler und sein hausfrau Katherina bleiben sch. dem benannten Leser jud und sein erben vier pfundt Wiener phenige der swarczen munss auf teglichen gesuch. Und dafur payde haubtguet und gesuech seczen si den juden ze furpfandt ir haus gelegen auf der Gaisgassen

dann umb die bemelten sum, macht hat. Geschech aber des nit, so gehort dem juden hinfür das haus frei und ledig. Actum 2-a post Martinj anno etc. LVII^{mo}. — Ennek a kissé homályosan fogalmazott feljegyzésnek az értelme, hogy Pairné 1457 karácsonyáig másnak drágábban adhatta el a házat annak dacára, hogy az már Aschl néven állt, természetesen a fentírt tartozási összegnek a vételárbóli törlesztése mellett; azután azonban a ház a tartozási összeg fejében végleg a hitelező tulajdonában maradt. — Sz. in *Kyenhartzgreben* 50/3c: (1449—) Veit Gschiesler Elena uxor. — (Kb. 1459. évben) und bleibt sch. dem Aschel juden 10 fl auf pfingsten. — *H. Newstat* 97c: (1459—) Thoman Irher Elena uxor — und bleibt sch. dem Aschell juden von der Eysnenstat 26 fl auf dy nagstkomunden weinachten (1461 december 25) an schaden. Stünd es aber lennger, so ist es auf teglichen gesuech. Actum 2-a feria post diem palmarum anno etc. LXI (1461 március 30). — V. ö. még a 405. sz. reg. jegyzetét, valamint tovább a 296. lap 1a. jegyzetében közölt átvételét Tobian egy követelésének.

^{b)} Sz. *Tuenasatz Hünnerpuhl* 2/4a: (1452—) Niclas Fritsch. — (1453 május 28 = 2-a vor Petronelle) Aschel jud und sein erben. — (1454 május 20 = 2-a vor Vrban) Niclas von Polan Anna uxor. — Sz. *Heyligprun Tzlabat und Gaysweg* 24/7a: (1439—) Jacob Landman. — (1454 november 18 = 2-a ante Elizabeth:) Aschel jud. — (Kb. 1465—) Hanns Wiener. — V. ö. még az előző jegyzetben idézett követelésátvételt és a Hochstrass 33b sz. háznak ott közölt megszerzését is.

^{a)} V. ö. a 390. sz. reg. jegyzetét és az előző jegyzetet (Tobian követelésének átvételéről).

zenachst der Jacob Drexlin.¹⁾ Actum feria 2-a vor Udalrici anno LIIII^{to}.²⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 42b (az egykori Jekel zsidómészáros számára nyitott regestalap negyedik foliója, amelyre nem került több reg.). Ezenkívül Leser még egy ízben szerepel hitelezőként regestálatlan követeléssel.³⁾

59.

Pozsony 1455 január 20. Juda mesternek és neje Schondelnek, a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

Juda maister

380. Item Hanns Hafner und Kunigund sein hausfrau bleiben sch. mitsambt irn erben dem Juda maister und Schondel seiner hausfrau auch irn erben vier gulden und neun schilling Wiener phennige an gesuch hincz auf dy pfingsten nachstkomund (1455 május 25). Stet es aber lenger, so get furbaser darauf teglicher gesuch. Fur haubtguet und gesuch seczen sy den juden zu pfanddt ir haus gelegen auf dem Spitalnewsidel mit aller seiner zuegehörung.⁴⁾ Actum an montag vor Vincentj anno etc. L quinto.

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 28a, „hosszú“ Isserl regestalapjának különben üresen maradt harmadik folióján.

A hitelező házaspár nevével ezenkívül találkozunk még egy szőlő birtoklapján, amelynek feljegyzései szerint nyilvánvalóan a zsidókönyvbe írt követelés végrehajtása során szerezte meg a szőlőt.⁵⁾

¹⁾ *H. Gaisgassen 3c*: (E. i. a r. k.) Oswald Fidler Katharina uxor — und bleibt sch. dem Leser juden reg. suo. — A tulajdonosok már 1455 december 1-én adnak túl házukon.

²⁾ Ezt a reg.-át szóról-szóra kétszer egymásután jegyezték fel (bizonyára tévedésből).

³⁾ *Sz. in der Vnttern Poshayt 55/2d. 3a*: (E. i. a zálogbavetés:!) Hanns Mair Agnes uxor — und bleibt sch. dem Leser juden 2 fl auf teglichen gesuch. Dafur seczt er im he(i)d tail weingarten. Actum LVIII feria 2-a post oculi (1458 március 6).

⁴⁾ *H. Spitalnewsidel 57b*: (1445—) Hans Hafner Kunigund uxor — und bleibt sch. dem Juda maister reg. suo.

⁵⁾ *Sz. in der Vnttern Hoheney und Sig.einsprun 113/4b*: (Kb)

60.

Pozsony 1455 február 17. Leb fia József zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

382. Item Jorg Poltinger Kunigund uxor tenentur dem Yoseph des Leben juden sun 5 fl auri auf teglichen gesuch. Dafur paide und haubtguet und gesuch seczen sy den juden ze furphannt ir haus auf der Wedricz mit aller seiner zugehorung.¹⁾ Actum an montag vor invocavit anno L quinto.

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 56b, Leb regestalapján.

61.

Pozsony 1455 március 2. Salamon zsidónak, budweisi Isserl fiának, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Salomon jud des Isserl sun (von Budweis)

383. Item Michel Wolf und Margareta sein hausfrau tenentur dem benanten juden und seinen erben 12 fl auri auf teglichen schaden ain gulden dy wochen 3 ō. Dafur haubtguet und gesuch seczen sy den juden zu rechtem furpfant irn halben tail haus gelegen in der stat Prespurg, daz

1454—) Daman Rab Lucia uxor. — (1455 május 26 = 2-a post Vrbani maister Juda Schondel uxor. — (E. i. a teherváltás feljegyzésével) Jorg Pauer — Item der Stephan Rinolt hat bezalt des Juda maister hausfrau Schondl genant anstat dez Jorg Pauer zu erledigung des weingarten damit er frey und ledig ist worden vor aller ansprach. 8 fl auri. Actum 2-a vor Vincencij LVII° (1456 január 19); und ob der Rinolt indert verschriben wer im judenpuchen oder register, das sol im an schaden sein. — Juda zsidó nevét 1470—1475 évek közt több ízben jegyezték fel a telekkönyv birtoklapjain, mely név viselője azonban alighanem más egyén, mint az itt szereplő Juda mester.

¹⁾ *H. Wedricz 114c:* (E. i. a r. k.) Jorg Poltinger Kunigund uxor — und bleibt sch. dem Yoseph des Leben sun 5 fl auri.

sy erchaufft haben von irm sun Vreich dez Clementen sūn.¹⁾
Actum feria secunda noch reminiscere anno LV^{to}.

*Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 20b, idős Musch fia ifjú Musch
regestalapjának negyedik folióján.*

62.

*Pozsony 1455—1459 december 17. Thobian zsidónak a
pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett kö-
vetelései.*

Thobian jud

388. Item Paul Ainsidler bleibt sch. dem Thobian ju-
den und sein erben 3 fl auri an gesuch zu bezaln auf daz
kunftig weinlesen (1455 ? október 1). Stet es aber lenger.
so get furbaser darauf teglicher gesuch. Dafur haubtguet
und gesuch seczen sy dem juden zu pfant irn weingarten
im Vndern Scharlachperg anno LV^{to} (1455).^{1a)} — U(n)t hat
dye schuld übergeben dem Aschel juden.

¹⁾ *H. in der stat des ersten tails 132d: (1446—)* (Vreich des
Clementen sun) Margareta des Michel Wolf hausfrau — item der
halb tail dez hauss ist dez Michel Wolf leibgeding. Item den tail,
den er kauft hat Margareta seiner hausfrau, hat er in solioher mass
inn: ob er den hñfur wolt bechumern oder verchauffen, so sol und
mag in sein steufson Vreich widerumb losen umb 40 fl, als ern
seinem steufvater ze chauffen hat geben. Actum an montag nach
Georgij anno XLVI° (1446 április 25). — und bleibt sch. dem Salo-
mon des Isserl juden sūn von Budweis 12 fl.

^{1a)} *Sz. in dem Vnttern Scharlachperg 6/3c: (1455 január 20 =
2-a ante Vincencij = e. i. a. r. k.?)* Paul Ainsidel — und bleibt sch.
dem Thobian juden reg. suo. — Dye schult hat er ubergeben dem
Aschel juden ut patet reg. eiusdem Tobie. — Nem lehet biztosság-
gal megállapítani a), vajjon a regesta kelte kiegészíthető-e az adós
tulajdonjoga feljegyzésének napi keltével, vagyis a két feljegyzés
egy időben kelt-e? s b), vajjon későbbi hozzáfűzés-e a regesta utó-
mondata és a zálogbavetés második mondata (átadás Aschelnek).
1458 január 30-ikán (2-a ante purificationis LVIII) a szöveget meg-
szerzi: *Eschl jud*.

393. Item Dorothea Gais Michelin bleibt sch. dem Tobian juden 5 fl auri. Dafur secz sy im irn weingarten in Schondorffern mit den fruchten²⁾ auf tæglichen schaden zu ain furpfand anno LVII^{mo} feria 2-a post Gregorij (1457 március 14).

400. Item Hanns Ludbig Margareth uxor bleiben sch. Thobian juden 4 ů. Dafur seczen sy im ir haus auf der Gaisgassen³⁾ und im Grullenpuhel irn weingarten,⁴⁾ und get darauf teglicher gesúch. Actum in vigilia Nicolai anno etc. LVII^{mo} (1457 december 5).

411. Item Hanns Faustinger Kathrei uxor bleiben sch. Tobian juden 5 fl auri auf teglichen gesúch. Dafúr seczen sy im den weingarten im Esel.⁵⁾ Actum 2-a post Lucie anno LVIII^{no} (1459 december 17).

Pozsonyvár. levl., Sb. Zsidóreg. 56a. Hóskel dévényi zsidó regestalapjának harmadik folióján. E regestákon kívül Tóbiás még két regestálatlan követeléssel szerepel a telekkönyvben.⁶⁾

²⁾ *Sz. in den Innern Schondarffern 73/17bb:* (1453—) Gais Michel Dorothea uxor — und bleibt dem Tobian juden sch. 5 fl auri ut patet folio.

³⁾ *H. Gaisgasse 3c:* (1445—) Hanns Ludweig Margareta uxor — und bleibt sch. Thobian juden 4 ů nach laut seines register. Darumb ist im das haus und der weingarten im Grüllenpúhel auf teglich gesúch. — E birtoklapfeljegyzések, valamint a regesta szövege is, közzétéve *MHJ* I 471.

⁴⁾ *Sz. in Grillenpúheln 3/2d:* (1453—) Hanns Ludweig — und bleibt sch. Thobian juden nach laut seins reg.

⁵⁾ *Sz. Ober Tunawleitten 15/2c:* (1449—) Hans Faustinger Katherina uxor — und bleibt sch. Thobian juden ut patet reg. suo. — Ez a második eset, amikor a telekkönyvvezető rossz birtoklapra vezette a zálogbavetést, mert nem ez a szőlő volt adósnak „Esel” nevű szőlője, hanem az ugyanabban a dűlőben 15/6d számmal telekkönyvezett szőlő, amelynek birtoklapján elmaradt a zálogbavetés feljegyzése (az első tévedést lásd 174. l. 28. j.).

⁶⁾ *Sz. in den Aussern Weintegeln 95/4b:* (1453—) Andre Zech Agnes uxor — und bleibt sch. dem Tobia juden 4 ů ō auf teglichen schaden. Actum 2-a ante purificacionis LVII^{mo} (1457 január

63.

Pozsony 1457 március 14. Szakolcai Hendel zsidó nejének (Hendlin zsidónőnek) a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Hēndlin judin von Galicz XXIII

394. Item Michel Nērb bleibt sch. der benanten judin 1 ₰ 8 auf teglichen gesūch. Dafur hat er ir gesecht zu pfanndt seinen weingarten genant in Aussern Kramern.¹⁾ Actum 2-a post Gregorij anno 1457.

Pozsonyvárosi levél., Sb. 64a. Az utolsó helyen álló feljegyzés az utolsó regestalap egyetlen folióján, mint egyetlen feljegyzés.

64.

Pozsony 1457 június 6. Graetzi Hendel zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

396. Item Jorg Schimel hat Hendlin judin von Grēcz sein haus auf der Nuppenpewnt^{1a)} umb 18 ₰ 8 verseczt auf teglichen schaden zu ainem furpfand. Actum 2-a penthe-costes anno etc LVII^{mo}.

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 47a, dévényi Ábrahám regestalapján, férjének öt regestája után.

31). — *H. Sluttergassen 6c:* (E. i. a zálogbavetéssel) Oswald Mägerl Helena uxor — und bleibt sch. Tobian jud 1½ fl auri auf tēglichen schaden. Actum feria 2-a ante Thome apli anno etc. LXX^{mo} (1470 december 17).

¹⁾ Sz. in den *Aussern Kramern 44/8d:* (E. i. a r. k.) Michel Nērb Katharina uxor — bleibt sch. der Hēndlin judin von Galicz ut (palet) folio suo.

^{1a)} *H. Nonnenpewnt 24c:* (E. i. a r. k.) Jorg Schimel Maret uxor — und bleibt sch. Hēndl juden von Grēcz 18 ₰ 8 als sein reg. innhalt.

65.

Pozsony 1457 június 20. — 1458 január 2. Budai Jakab fia Jakab zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.

397. Item Andre Hekel bleibt sch. Jacoben juden des Jacob juden von Ofen sun 46 fl auri an schaden uncz auf vaschang nachstkomund (1458 február 14). Darumb hat er im zu furpfand gesezt sein haus hie gelegen in der stat zunachst Jorgen Pairn und der múnich garten.¹⁾ Bezalten sy die nicht, so geen hinfür teglich schaden darauf. Actum am montag nach corporis Xpi anno etc LVII^{mo} (1457 június 20).

401. Item Erhardt Grëfenawer bleibt sch. Jacoben juden vorgeant 16 £ 8 halb auf mitvasten (1458 március 8) und den anndern tail auf pfingsten nachstkomund (1458 május 21) zu bezalen an schaden. Stunds aber lenger an, so get darauf hinfur teglicher gesúch. Dafur seczt er im sein haus hie in der Slozzerassen gelegen.²⁾ Actum 2-a post circumcissionis domini anno etc. LVIII^{vo} (1458 január 2).

Pozsonyvár. levél., Sb. 4a, hitelező atyja regestalapján. Hitelezőnek még két regestálatlan követelését jegyezték fel a telekkönyv bir-toklapjaira.³⁾

¹⁾ *H. in der stat des andern tails 153a:* (E. i. a. r. k.) Andre Hekchl — und bleibt sch. Jacoben juden des Jacoben sun von Ofen 46 fl auri ut patet in reg. — 1465. évben hozzáírva: Deletum est adversionis (sic) Thoman Beham judicis judeorum ac Jacob Romer. Ebben az évben (actum 2a ante Gregorii anno etc. LXVto = 1465 március 11) Thoman Wochinger Margaretha uxor házaspár kerül a telekkönyv tulajdonosrovatába a következő teherterhelés feljegyzésével: und bleibt sch. Margarethen des Thoman Wochinger swester zu Wil-halmsmawr gesessen 46 guldein, die sy dar hat gelihen zu der zalung dem juden obgeschriben. Actum utsupra.

²⁾ *H. in der stat des ersten tails 136c:* (E. i. a. r. k.) Erhart Grëfenawer Anna uxor — und bleibt sch. Jacoben von der Newnstat ut patet reg. — Nyilvánvaló elírás!

³⁾ *H. in der stat des andern tails 149b:* (1463—) Anna filia Virtzker — und bleibt sch. Jacoben juden von Ofen 20 guldein auri

Pozsony 1457 június 20. — 1459 április 16. Musch zsidónak, grätzi Hendel vejének, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

398. Item Paul Meixner bleibt sch. Müschlein juden des Hendel von Grecz aiden 12 B ð zu bezalen an schaden auf sand Mertentag (1457 november 11). Tet er des nit, so geet hinfur gewondlicher gesuch darauf. Darunib hat er im sein haus verseczt in der Reichartsgassen¹⁾ zu furpfannd. Actum 2-a post corporis Xpi anno etc. LVII^{mo} (1457 június 20).

409. Item Jorg Schimel Madlen uxor bleiben sch. Muschlein juden 2 B ð auf sand Mertentag an schaden (1459 november 11). Dafür seczen sy im zu pfanndt irn weingarten auf der Nonnenpewnt.²⁾ Actum 2-a post jubilate anno LVIII^{no} (1459 április 16).

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 47a, dévényi Ábrahám regista-lapján, grätzi Hendelnek és nejének registái után.

Hitelezőnek ezenkívül még egy, regista-lapján, követelését jegyezték fel a telekkönyv két birtoklapjára.³⁾

zu bezalen auf die nachstkomunden weinachten. Stund es aber hinfur lenger an, so iss(t) auf teglichen schaden. Actum an montag nach pfingsten anno etc. LXVto (1465 június 3). — *H. in der stat des andern tails 165d:* (1453—) Hanns Kochaim Margareta uxor — und bleiben sch. Jecklein juden von Ofen 25 fl auri an schaden auf Michaelis und nit weitther. Actum feria 6-ta ante Margarete anno LX nono (1469 július 7.)

¹⁾ *H. Reichartsgassen 69a:* (1454—) Paul Meixner Lucia uxor — und bleiben sch. Müschlein juden des Hëndleins ayden von Grëcz 12 B ð zu bezalen, ut patet in reg.

²⁾ *Sz. Nonnenpewnt 31/5b:* (1458—) Jorg Schimel Madlen uxor — und bleiben sch. Müschlein juden ut patet in reg. Hëndleins de Grecz.

³⁾ *H. Slutnergassen 10c:* (1470—) Gilig Weber Katherina uxor — und beleibt Muschel juden des Heindeln aiden 12 fl auri an schaden conversionis Pauli uber ein jar (1472 január 25). Actum an mantag vor sand Pauli tag anno 71 (1471 január 21). — Az adósok ugyanakkor

67.

Pozsony 1458 január 30. Jakab zsidónak, Prentel vejének, a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

403. Jorg Schimel Madlen uxor bleibt sch. Jacob juden Prentleins aiden 9 Ű 8 auf teglich schaden. Dafür seczen sy im das haus auf der Nonnenpewnt¹⁾ und den weingarten im Slewning.²⁾ Actum 2-a ante purificationis anno etc. LVIII^{vo}.

Pozsonyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 39a, Prentel regestalapján. Hitelezőnek egy másik, de regestálatlan követelését feljegyezték egy külvárosi ház birtoklapján.³⁾

68.

Pozsony 1458 április 10. — 1464 február 13. Soproni Hendel zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelései.

404. Item Michel Raifsneider bleibt sch. Hēndlein von Odenburg 5 fl auri auf teglichen schaden. Darumb seczt er im

szőlőt is vetettek zálogba. Sz. Heyligprun Tzlabat und Gaysweg 24/4b; (1471 január 21 = 2-a post Anton 71) Gilig Weber Katherina uxor — und bleibt sch. dem Muschel juden als es den(n) pey yeren hauß auf der Slutnergassen pegriffen ist. — (Valamivel később:) 5 fl auri. — Azaz, a 12 fl auri tartozásból 7 aranyforintot törlesztettek, későbbben azután a hátralékos 5 aranyforintot, mert a második összeget is törölték.

¹⁾ H. Nonnenpewnt 22d: (E. i. a. r. k.) Jorg Schimel Magdalen uxor — und bleibt sch. Jacob juden des Prenntleins aidem iuxta folium ipsius Prenntel fol. XV.

²⁾ Sz. Slewning Hengst 112/1c: (E. i. a. r. k.) Jorig Schimel Madlen uxor — bleibt sch. Jacob, Prentleins aiden, ut patet in reg. numeri XV.

³⁾ H. Spitalnewsidel 64c: (E. i. a. zálogbavetéssel) Elsbet Wenig Hannsin — und bleibt sch. dem Jacob juden Prenntleins aiden 4 Ű 60 8 auf Laurentij zu bezalen an schaden. Actum 2-a Vdairici anno LVII^{mo} (1457 július 4).

seinen weingarten in der Fuxleiten.¹⁾ Actum 2-a post quasi-modo geniti anno etc. LVIII^{vo} (1458 április 10).

408. Item Stephan Hafner bleibt sch. Henndlein von Odenburg 5 fl auri auf teglichen schaden. Seczt im das haus zu pfannt.²⁾ Actum 2-a Vincencij anni (1) etc. LVIII^{no} 1459 január 22).

416. Item Pangrecz Fleischakher bleibt sch. Hendl jud von Odenburg 6 guldein auf sand Michelstag an schaden (1464 szeptember 29).³⁾ Actum 2-a ante Valentini anno LXIII° (1464 február 13).

Pozsonyvár. levél. Sb. 4a, budai Jakab regestalapjának ötödik folióján. Hitelező ezenkívül hat zálogbavetéssel szerepel a telekkönyv különböző birtoklapjain.⁴⁾

¹⁾ Sz. *Oberschartachperg* (a Fuchsteiten dülő szomszédságában) 5/2a: (E. i. a. r. k.) Michel Raifsneider Vrsula uxor — und bleiben sch. ut patet (reg.) Jacob von Ofen. — A szőlő művelésével nemsokára felhagytak, mert 1465 december 9-ikén (2-a post conceptionis) megszerzi Gabriel Waldner Dorothea uxor házaspár a következő megjegyzéssel: Item der weingarten ist lange jar od gelegen, darumb der burgermaister den hat geurkaubt anzefahren und ze jaun freyn und ledigen. — Valószínű, hogy a hitelező elvesztette követelését.

²⁾ *H. Schondorffergassen 55a*: (1454—) Stephan Hafner Barbara uxor — und bleibt sch. Henndlein von Odenburg ut patet in reg.

³⁾ A regestában meg nem jelölt zálogtárgy a *H. Nonnenpewnt 27b*: (E. i. a. r. k.) Pangretz Fleischakher Anna uxor — und bleibt (sch.) Hündel juden von Odenburg ut patet in reg.

⁴⁾ *H. Gaisgassen 3b*: (1464. év elején, vagy ugyanakkor, mint a következő feljegyzés?) *Hündl von Odenburg*. — (1464 február 6 = die secundo Dorothee LX quarto) Ambrosi Behem Madalen uxor — und bleibt sch. dem benanten Hündel von Odenburg 4 fl auf sand Jorgentag an schaden. Actum (stb.). — Sz. *Nonnenpewnt 31/5b*: (E. i. a. zálogbavetéssel) Paul Slosser Margreth uxor — und bleibt sch. dem Handel juden von Odenburg 3 fl an schaden piß auff sand Lorenczen-tag nechstkunfftig. Actum 2-a post Ambrosij 72 (1472 április 6). Ez a feljegyzés nem lett törölve, noha a szőlő 1503. évben cserélt gazdát. — *H. Newstal 100d*: (1456—) Jörg Sumer pinter — Item und bleibt sch. dem Handel juden von Odenburg 15 fl. Actum an suntag vor Petri et Pauli anno 72 (1472 június 28). — Sz. *Wotzen-grunt 20/7c*: (1473 december 20 = vigilia Thome apli) Cristan Spiler Margreth uxor — und bleibt sch. dem Händel juden von Odenburg nach laut des judenpüch. — *H. Reichartsgassen 66c*: (1474 február 14 = in die Valentini martiris im LXXIII jar) Mathes New-

69.

Pozsony 1458 november 13. Merchel és Izsák soproni zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett együttes követelése.

406. Item Vlrich Smid bleibt sch. Mërchel juden und Eysagk dem juden zehen guldein in gold oder sovill münss als dieselben zeit der guldein gengig ist auf tæglichen gesuch. Actum feria secunda post Martini anno etc. LVIII. Darumb seczt er in sein haus auf Schondorffergassen zu furphandt¹⁾ alsdann vor geschriben stet bei dem haus.

Pozsonyvár. lelt., Sb. Zsidóreg. 43a, soproni Jakabné és vejei regestalapján. Az elzálogosított ház birtoklapjára Izsák jut rövid időre, a fenti követelés végrehajtása során. Merchel (Merkel) ismeretlen okból 1456. évben osztzik Ludweig Kunigsfelder és Leonhart Horndl egy szőlőjén.²⁾

70

Pozsony 1461 december 14. — 1468 január 25. Juda zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

414. Item Stephan Rosler und Barbara uxor bleiben sch. Juda juden 8 gulden an schaden uncz auf sand Merten-

sidler Anna uxor — und bleibt sch. 3 fl dem Handel juden noch laut des judenpüchs. Actum feria 2-a post invocavit im LXXIII jar (1474 február 28). — *H. Newstat 96a:* (E. i. a zálogbavetéssel) Erhart Hadellawer Anna uxor — und bleibt sch. Handel juden von Odenburgk 1½ fl an schaden auff den vaschangtag (1476 február 27). Actum in die Augustini im LXXV (1475 augusztus 28).

¹⁾ *H. Schondorffergassen 42a:* (1456—) Vlreich smid von Budmericz — und bleibt dem Mërchel juden und dem Eysag juden in reg. suo. — Ezt követik a következő feljegyzések a tulajdonos rovátában: (1459 január 22 = 2-a Vincencij anno LVIII^{to}) *Eysak jud von Odenburg.* — Végül: (1459 december 31) Paul Kaller Vrsula uxor — und bleiben sch. dem pfarrer zu Sand Larenczen 10 fl auri, davon jerlich auf sand Michelstag 1 fl auri zu ainem jartag zu dien. Actum 2-a ante circumcisonis anno LX^{mo}. — A vevő házaspár tehát kölcsönvette egy alapítványtól a vételár egy részét.

²⁾ *Sz. in Kyenhartzgrêben 50/7a:* (1456 február 23 = 2-a ante Mathei) *Michel Weiss — Merkel jud von Odenburg.* — A fél szőlő kb. 1470. évig maradt Merkel birtokában.

tag (1462 november 11). Dafür stet inn ir haus auf der Nunnenpewnt.¹⁾ Actum feria 2-a post Lucie anno LX primo (1461 december 14).

423. Item Stephan Rosler und Barbara uxor bleiben sch. Juda juden 13 guldein auff taglichen geschuech ain gancz jar uncz auff sand Paulstag conversionis in anno LXVIII^{no} (1469 január 25). Dafur stet zu phandt sein haus²⁾ und weingarten.³⁾ Actum in die conversionis Paulj anno LXVIII^{vo} (1468 január 25).

Pozsonyvár. leut., Sb. 43a, soproni Jakabné és vejei regestálásán. A telekkönyv birtoklapjain a regestált követeléseken kívül Judának még három regestálatlan követelését jegyezték fel.⁴⁾ Követelései végrehajtása során két esetben a zálogtárgy került Juda tulajdonába.⁵⁾

¹⁾ *H. Nonnenpewnt 27a*: (1459—) Stephl Rösler Barbara uxor — und bleibst sch. Juda juden ut patet in reg., Jeklin von Odenburg.

²⁾ *H. Nonnenpewnt 23a*: (1467—) Stepfl Rösler Barbara uxor — und bleiben sch. ut patet reg. Jeklin von Odenburg. — Adósok az előző jegyzetben idézett birtoklapos házukat még 1464. évben idegenítették el, akkor, amikor szüllejüket szerezték meg (ld. a következő jegyzetet). Ezt a házat pedig kb. 1470—1471. évek alatt idegenítették el tőlük mások ugyanakkor, amikor a szülő a hitelező birtokába került.

³⁾ *Sz. Sterifgrunt 8/11a*: (1464—) Stephan Rösler Warbara uxor — und bleiben sch. ut patet reg. Jeklin von Odenburg. — Kb. 1470—1471. évek alatt kerül a birtoklap tulajdoni rovatába: *Juda jud*.

⁴⁾ *H. Tunawnewsidel 84c*: (1456—) Stephan Strawffung Kunigund uxor — und bleibst sch. 2 fl auri Juda juden hie an schaden unz auf Johannis baptiste (1460 június 24). Actum feria 2-a post Lucie LVIII^{no} (1459 december 17). — *H. Gaisgassen 3c*: (1469—) Michl Raber Kunigund uxor — und bleiben sch. dem Juda juden 15 fl auri. Darcz sezzen sy ym zu phfandt yren weingarten im Kchaczentaler. Actum an mantag nach Ambrosij anno domini etc. 72 (1472 április 6). A megfelelő szülőbirtoklapon *Sz. Lasterleyten und Hochgengel (Kaczentaler) 11/5c*: (1467—) Michl Raber Kunigundis uxor — und ist verphfendt dem Juda juden als pey dem haus begriffen ist. — Ugyanazon a birtoklapon (*Sz. Lasterleyten und Hochgengel 11/5c*) ugyanazok az adósok: und bleibst sch. Juda juden 8 fl auri 60 ű. Dofyr secz er im den weingarten. Actum die Floriani 75 (1475 május 4), und stet an schaden auff dy weinachten (1475 december 25). — 1476 március 11-ikén (feria 2-a post reminiscere 76) szerzi meg és bírja a szülőt 1482. évig: *Juda jud*.

⁵⁾ V. ö. a 423. sz. reg. jegyzetét és az előző jegyzetet.

71.

Pozsony 1465 május 30. — 1470 október 22. Vischel zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Vischl jud

418. Item und bleibt sch. Jorg Weinbacher Vischlein juden 31 fl auri an schaden uncz auf weinachten nachstkünftig (1465 december 25). Dafür stet zu pfannt sein weingarten im Pfaffen.¹⁾ Anno domini actum LXV^{to} am pfincztag vor pfingsten (1465 május 30).

426. Item Hodusch Janusch und Cristina sein hausfrau bleiben sch. Vischel jud 10 fl auri auf téglichen schaden. Dafür seczen sy im zu pfannndt yren weingarten im Pöllen.²⁾ Actum feria 2-a ante Simonis et Jude anno etc. LXX^{mo} (1470 október. 22).

Pozs. gyvár. levél. Sb. Zsidóreg. 4a (418. sz. reg.) és 4b (426. sz. reg.). Egyéb telekkönyvi szereplésére v. ö. 319. l.

72.

Pozsony 1470 június 19. Kolman Jakab és Todorus (budai) zsidóknak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett együttes követelése.

425. Item Hanns Otszasko von Rákendorff bleibt sch. beden juden 40 fl Jacob Kolman und Todresen auf teglichen schaden, vom fl 3 d.^{1a)} Actum feria 3-a post Vitj et Modesti anno LXX^{mo}.

¹⁾ Sz. *Pfaff Sailer Weigel* 96/1c: (1465—) Jorg Weinbacher — und bleibt sch. Vischel juden ut patet reg. Jacobin von Ofen.

²⁾ Sz. *in Wiernern und Pöllen* 64/6d: (1462—) Hanns Groblok (!) Cristina uxor — und bleibt sch. Vischel jud als hinden stet.

^{1a)} A regestában meg nem nevezett zálogtárgy a *H. in der stat des ersten tails* 122b: (1469—) Hanns Ozasko Margareth uxor — und bleibt sch. beden juden Jacob Kolman und Todresen ut patet in reg.

Pozsonyvá. lev. Sb. Zsidóreg. 2a (budai Jakab regestalapja első foliójának alján). Kétségtelen, hogy a két hitelezőt azonosítanunk kell (ifjabb) budai Jakabbal s annak vejével Tadorus-szal, akiknek 1469. évben zálogbavetette Hanns Groblok a szőlőjét.²⁾

73.

Pozsony 1472 január 27. Ifjú Aserl zsidónak a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Jung Aserl anno 72

431. Item Hanns Groblokch ist sch. dem jungen Aserln 10 fl. Darumb stett im zu phfantt sein weingarten im Páczen.³⁾ Actum am montag nach conversionis sancti Pauli anno 72.

Pozsonyvá. lev. Sb. Zsidóreg. 59b (Sundel templomszolga regestalapján).

74.

Pozsony 1472 január 27. Wolfel zsidónőnek a pozsonyi telekkönyv zsidóregisztrumában feljegyzett követelése.

Wolfel judin

432. Item Sigel Wolgemuelt ist sch. der Wölffel judin 1 fl auri. Darumb stett ir sein haus auff der Gaesgassen.^{1a)}

²⁾ Sz. *Salasdorfer und Leubmändel 63/4d*: (E. i. a zálogbavetés-sel) Hanns Groblock — und bleibt sch. Jacob juden von Ofen und Tadorus seinem aiden 29 fl auri auf sand Meritag nechstkunftig. (Actum) 6-a ante Margarethe 69 (1469 július 7).

³⁾ Sz. *in Patzen und Nonnen 85/2b*: (1452—) Hanns Groblok Anna uxor — und bleibt sch. dem jungen Eserln 10 fl, als es hindtten geschriben stett folio suo XX°. Actum am montag nach conversionis Pauli 72.

^{1a)} *H. Gaesgassen 5b*: (1463—) Sigmund Wolgmüt Anna uxor — bleibt sch. der Wölffel judin 1 fl als es hinden ym register stet folio XX°. Actum am mantag nach conversionis sancti Pauli anno 72 (1472 január 27). — A következő tulajdonosváltozás alkalmából a

Actum aní Montag nach conversionis sancti Pauli anno domini etc. LXXII°.²⁾

Pozsonyvár. levél., Sh. 59b (Sundl templomszolgá regestalapján). Wolfel zsidóné ezen egy regestájának birtoklapos feljegyzéseinek kivül feltűnően gyakran szerepel a telekkönyv birtoklapjain. Egy valószínűen vételárhátrálék hitelezéséből keletkezett követelésének biztosításául az 1442. évben kelt zálogbavetési feljegyzéstől³⁾ eltekintve a részére történt zálogbavetési⁴⁾ és tulajdoni⁵⁾ feljegyzések mind a telekkönyv zsidóregisztrumának utolsó évtucatában (1464—1475) keltek.

következő nem törölt érvénytelenítő záradékot olvassuk: (E. i. a záradék k.) [Thoman Kawnperger Anna uxor.] — Item ob man hinfür die schuld hintten im gruntpuech oder im judenpuech (fände), die hat chain kraft mer. Actum feria 2-a post Juliane anno domini etc. 76 (1476 február 19).

²⁾ A regesta szövegét nem törölték, ellenben a birtoklapi feljegyzéseket igen, kivéve az érvénytelenítő záradékot.

³⁾ Sz. *Kottner und Würstegel 76/2b*: (E. i. a zálogbavetés k.) Götz Arnolt Anna uxor — und bleiben sch. der Wolfel judin 60 fl auri zu bezalen auf sand Merittentag (1442 november 11) an schaden. Actum feria secunda proxima ante Petronelle anno etc. XLII° (1442 május 28), und mer 4 emer most.

⁴⁾ *H. in der stat des andern tails 158d*: (1459—) Gabriel Smid Waldpurg uxor cum filiis Wolfgang und Marel (!) — und bleiben sch. der Wolff judin 27 guldein auf dy nagsten mitvasten (1464 március 7) an schaden. Actum 2-a ante Valentini anno LXIII° (1464 február 13). — *H. in der stat des ersten tails 135a*: (1466 augusztus 4 = 2-a ante Laurentii LXVI) Wolflinn judin. — Ez után következik tulajdonosként: (E. i. a zálogbavetés k.) Linhardt Stainmetz Margaretha uxor — und bleiben sch. Wolfel judin 40 fl auri, halb auf weinachten im LXVIII° jar (1468 december 25), und dy andern guldein auf die weinachten nachst darnach volgund (1469 december 25) zu bezallen. Actum feria 2-a in die Thome apli anno domini LXVII^{mo} (1467 december 21). — Dedit daran 20 fl zu rechter zeit. Actum (des) einschreiben 2-a ante purificationis LX nono (1469 január 30). Ez a feljegyzés világosan tanuskodik a december 25-iki évkezdet mellett.

Sz. *Judel Trewffenkess Jud 108/3d*: (E. i. a zálogbavetés k.) Andre (und) Jacob Mey(n)del gebrueder — und bleibt sch. der Wölffel judin von Prespurg 80 fl auri, die helft auf die negstkunfftigen weinachten (1468 december 25) zu bezalen, und die ander helft auf vaschang darnachkunfftig (1469 február 13). Actum 4-a post Pangracij anno LXVIII° (1468 május 18). V. ö. adósok ugyanazon összegű, de más határnapokon törlesztendő tartozását bécsűj helyi Jakabnak ugyan-

ezen a napon kelt 424. sz. regestájában. — *H. in der Newstat 100d:* (1456—) Jorg Sumer pinter — und bleibt sch. der Wolfel judin 8 fl auri auf schaden. Actum in die Martini anno domini etc. LXVIII jar (1468 november 11). — und bleibt sch. der Wolfel judin 14 B 8. (Actum) in die Lamperti anno 69 (1469 szeptember 17). — *H. Spitalnewsidel 71b:* (1467 február 3 = die Blasii... LXVII^{mo}) Wolfel judin. — Reákövetkező tulajdonosként: (E. i. a zálogbavetés k.) Mert Rawnüng Margaretha uxor — und bleibt sch. der Wölfel jüdin auf sandkuntfig (sic) sand Jorgentag (1469 április 24) 7 fl auri an gesuch. Actum 2-a ante Andree anno LXVIII (1468 november 28). — *H. in der stat des ersten tails 137c:* (E. i. a zálogbavetés k.) Hanns Holtzer Clara uxor — und bleiben sch. Wolfel judin hundert 25 fl, dy 65 fl an schaden hinzt auf sunebenten (1469 június 24), und 60 fl auf Martini (1469 november 11.) auch an schaden. Actum feria 6-a vor oculi 69 (1469 március 3). — (Folytatólagosan:) und darzu sezzen sy ier zu phant ieren weingarten genant der Leubmündel. Actum feria 2-a Scolastice anno 72 (1472 február 10), als es hinden im register stet. — (Ez a zálogbavetés nem található a zsidóregisztrumban, ellenben a 63/4c. sz. birtoklapon, amint alább következik. — A ház birtoklapja folytatásaképen:) und dy schuld dy aben obgethan ist, dy hatt pezaht Ludweig Holtzer haupgütt und geschüch. Actum feria 3-a post Martini im LXXIII° (1474 november 15), und dy schuld der Wolfel judin hintten in ieren register gefunden wurd, das das kraftlasz schol sein. Actum utsupra. — Ezt az utolsó feljegyzést nem törölték. — Az itt említett Sz. Salasdarfer und Lewbmündel 63/4c számú birtoklapnak idevágó feljegyzései: (1469—) Hanns Holczer Clara uxor — und stet der Wolfel judin zu phant. Actum feria 2-a Scolastice anno 72 (1472 február 10). Ennek folytatásaképen: und Ludweig Holtzer hat den weingarten gelost von der jüdin und ist sein phant umb haubtgut und gesuch mitsamtb dem haus. Actum sabbato post Luce 79 (1479 október 23). Ludweig H. fia vol Hanns H.-nak és mostohafia Klárának, aki szüleivel együtt zálogbavetette a házat egy budai polgárnak, hogy a zsidótartozást törleszthesse: und bleiben sch. wir alle drew unverschaidenleich Hanns Holtzer. Clara uxor und Ludweig Holtzer dem Dietreich Kunigsfelder zu Offen 50 fl auri, d(i)e dāgen gulden in dy obgescriben pezallung der juden komen sein. Actum feria sexta post pasce im LXXV (1475 március 31). — *H. Hochstrass Holtzgassel 39a:* (1468—) Ludweig Hüetter et Kathrei uxor — und bleibt sch. Wolfel judin 3 fl auri. Actum feria 2-a ante Viti anno sexagesimo 9no (1469 június 12). — *H. Nonnenpewnt 26b:* (Kb. 1470. év eleje) Mathes Fűchsel Katherina uxor — und bleibt sch. der Wölfel jüdin 6 fl an schaden auf dy weinachten (1470 december 25). Actum die Gregorij anno etc. LXX° (1470 már-

cius 12). — *H. Nonnenpewnt* 24c: (E. i. az első zálogbavetés keltével) Hannus Kramer Agneta uxor — und bleiben sch. dem Niclas Músgang und Kunigund seiner hausfrauen (az előbbi tulajdonosok) 10 fl auf zwo weinachten (1470 és 1471 december 25). Actum 2-a feria post Appolonie LXX° (1470 február 12). Ezt követi: dedit daran 5 fl, und bleibt sch. der Wölffel judin 5 fl an schaden uncz auff dy weinachten (1471 december 25). Actum feria 2-a post invocavit anno 71 (1471 március 4). — *Sz. dye Ober Eysgrub* 58/7b: (Kb. 1470—) Präsch Steffan — und bleibt sch. der Wolfel judin 1 fl auri. Actum dominica letare anno 71 (1471 március 24). — *H. Slutnergassen* 10c: (1473 szeptember 27 = feria 2-a ante Michaelis im LXXIII jar) *Wolff judin*. — Ugyanazon a napon elidegenítve: Andre Riemer Katharina uxor — und bleibt sch. der Wolfel judin und Prantlin judin 7 fl auri, stent an schaden ein ganz jar (1474 szeptember 27-ikéig). — *H. Spitalnewsidel* 70c: (E. i. a zálogbavetéssel) Jorg Härtrl Margretha uxor — und beleibt der Wölfl judin sch. 3 fl auri zu bezalen von ostern über ain jar (1475 március 26). Actum in die sancti Nicolai anno etc. LXXIII° (1473 december 6). — *H. Sand Michelsyassen im Newsidel* 14d: (E. i. a zálogbavetésekkel) Wolfgang Dörner Elizabeth uxor — und bleibt sch. den junchkfrauen in das closter (Klarisszapáczáknak) 10 fl dovon jerlich ze dien 1 fl auf Michaelis, und ist abzukauffen mit der obgemelten sum. Actum feria 2-a post judica im LXXIII° (1474 március 28). — und bleiben mer sch. der Wolfel judin 15 fl, acht zu zalen auf den kunftigen sand Lar(encz)tag (1474 augusztus 10), und dy sibem von dem künftigen sand Jorgentag uber ain jar (1475 április 24) an allen schaden. Actum utsupra. — An der obberue(r)tten schuld der judin, dy abtan ist, sindt si noch sch. der Wölffel judin zu wezalen auf sand Jorgentag (1475 április 24) an allen gesuech sieben gulden. Actum feria secunda ante Mathie (recte: Mathei!) anfo LXXIII° (1474 szeptember 19).

⁵⁾ V. ö. az előző jegyzetben a 10c., 71b. és 158d. sz. ház-birtok-lapkivonatokat, valamint még *H. Nonnenpewnt* 18d: (1463—) Wolfgang Förstel Margaretha uxor. — (1464 január 16 = feria secunda ante Anthonij anno LX quarto) *Wölffel judin* (körülb. 1476. évig). — *H. Hochstrass* 34c: (Kb. 1470—) Präsch Steffel. — (Kb. 1471—1482) *Wölffel judin*. — *Sz. in der Obern Poshayt* 53/3d: (Kb. 1450—) Agnes Fuererin Johans filius Barbara filia. — (Kb. 1467—1476) *Wolff judin*. — *Sz. in der Vntern Hoheney und Sigleinsprun* 113/3c: (1450—) Niclas Vnger Katerina uxor — (1472 december 7 = 2-a post Nicolai 72 — 1475 február 20 = 2-a ante Mathie 75) *Wolff judin*. — *H. Tunawnewsidel* 75d: (Stephan Hueter Elisabeth uxor után, akik 1474 február 28-án zálogbavetették a házat Musch zsidónak, kb. 1476—1478) *Wolff judin*.

75.

*Pozsony 1475 április 10. Musch zsidónak a pozsonyi telek-
könyv zsidóregistrumában feljegyzett követelése.*

Musch jud.

435. Ich Mert Weber bekenn, das ich sch. pin worden dem Musch juden 4 fl auri auff taglichen schaden.¹⁾ Actum feria 2-a ante Tiburcij im LXXV jar.

Pozsonyvár. levél., Sb. Zsidóreg. 41b (Jekel zsidómészáros regista-lapjának második folióján). A feljegyzés kelte szerint az utolsó regista.

A telekkönyv birtoklapjain 1471—1474. évek között még kétszer találjuk e hitelező registálatlan követelését.²⁾

¹⁾ A registában nem említett zálogbavetett ingatlan birtoklapja *H. Spitalnewsidel 58c*: (1475 január 30 = feria 2-a ante purificationis Marie im LXXV jar) Mertht Weber Katherina uxor — und bleibt sch. Musch juden 4 fl auri als es stet hintten in sein register in dem puech.

²⁾ *Sz. die Langen Tayl Riesant in Milhartzprun 51/4b*: (1470—) Hanns Ambsteter maler — und bleibt sch. dem Mûschen jud 10 fl auri auf schaden. Actum 2-a post Erhardi 71 (1471 január 14). — *H. Tunawnewsidel 75d*: (1471—) Stephan Hueter Elisabeth uxor — und bleibt sch. dem Musch juden 4 fl noch laut des judenpûchs. Actum feria 2-a post invocavit im LXXIIII jar (1474 február 28). Ezt követi kb. 1475. évben Wolfel zsidónő nevének a tulajdonosi rovatba való feljegyzése.

b) A zsidóregisztrumban nem szereplő hitelezők telekkönyvi követelései.

1.

Pozsony 1429 (április 24). Händl zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Cristan Koler — und bleibt sch. Händl juden 5 fl an schaden auf Georgij anni XXIXⁿⁱ (1429 április 24).¹⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. Sz. in Jorigergrunt Kotseer und Gespótt 38/5a.

2.

Pozsony 1437. Kismartoni Jerl zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Item Michel Mawrer — und bleibt sch. dem Jerl juden von der Eyssreinstat 4 fl auri (und) $\frac{1}{2}$ fl (ö) ze betzalen auf ostern anni XXXVIII (1438 április 13) an schaden. Acta sunt hec anno domini etc. XXXVII°.²⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. H. Nonnenpewnt 24a.

¹⁾ A telekkönyvnek a legkorábbi évjelzéssel ellátott feljegyzése. Sem a tulajdonos nevét, sem a zálogbavetést nem törölték a telekkönyvi nyilvántartás egész ideje alatt. A szőlő művelésével tehát felhagytak, a tulajdonos a legnagyobb valószínűség szerint 1439. évben, a telekkönyv szerkesztése korában, vagy nem élt már, vagy, ha élt, eltávozott Pozsonyból (elvándorolt, elszökött) s így a szőlő már a telekkönyv szerkesztése előtt hevert parlagon, a zsidó hitelező pedig ugyan feljegyeztette követelését, de elállott annak behajtásától tekintettel az eljárás előre látható eredménytelenségére.

Kérdés, vajjon nem azonos-e ez a hitelező avval a Hendel zsidóval, aki 1444 június 1-én kelt követelésével szerepel a zsidóregisztrum hitelezői közt (29. sz. alatt)? V. ö. e kérdésben az idevágó (145. sz.) regestának jegyzetét (a 257. lapon).

²⁾ Tulajdonos nevét és a zálogbavetést a telekkönyv szerkesztése idejében (1439) jegyezték fel a ház birtoklapján.

3.

Pozsony 1438 szeptember 22. Naason zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Item die Rewhelin¹⁾ — und bleibt sch. dem Naason juden der Benedictin aidem 5 fl auri, oder sovil gelts als der gulden gang hat, auf Martini (1438 november 11) ze betzalen an geschuch, und noch demselben tag steet es auf téglichen schaden. Acta sunt hec des nachsten montags noch Matthei apli et evangeliste anno etc. XXXVIII°.

Pozsonyvár. lev., Sb. H. Nonnenpewnt 28b.

4.

Pozsony 1438. Salamon zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Vlreich Lewbserin¹⁾ — und bleibt sch. dem Salomon juden 4 fl auri an schaden auf Michaelis (1438 szeptember 29) ze betzalen. Darnach sol leglicher schaden darauf geen. Acta sunt (hec) anno XXXVIII°.

Pozsonyvár. lev., Sb. H. Schondorffergassen 51b.

5.

Pozsony 1438—1439. Ifjú Gerstel zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain feljegyzett követelése.

Pertel Stainmetz¹⁾ — und bleibt sch. dem jungen Gerstel juden 4 fl auri auf Martini anni XXXVIIIⁱ (1438 november 11).²⁾

¹⁾ Úgy a tulajdonos, mint a zálogbavetés feljegyzése a telekkönyv szerkesztése alkalmával történt.

²⁾ Sz. Nonnenpewnt 31/3d.

Hanns Tulmetsch — tenetur dem jungen Gerstel juden 7 fl auri reg.¹⁾ (1439).¹⁾

Stepfan Leiner — und bleibt sch. dem Gerstel juden 50 fl auri [auf jerlich]²⁾ noch laut ains briefs (1439).³⁾

Pozsonyvár, levl., Sb. 5/2a., 31/3d és 44/14b.

6.

Pozsony 1439 február 4. — június 15. Dávid zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain feljegyzett követelése.

Ludweig Maler⁴⁾ — und bleibt sch. dem David juden 4½ fl auri ze bezalen an schaden auf Laurenti nachstkunftig (1439 augusztus 10). Acta sunt hec feria quarta post purificationis anni XXXIXⁱ (1439 február 4).⁵⁾

Hanns Pintter⁶⁾ — und bleibt sch. dem David juden 1 fl auri auf Michaelis (1439 szeptember 29) und sol ym davon geben ze gesuch 45 neu ð; und ob er yn auf den benannten tag nicht ausricht, so geet fürbas all wochen 3 neu ð ze gesuch. Acta sunt hec am mōntag Viti et Modesti anni XXXVIIIⁱ (1439 június 15).⁷⁾

Pozsonyvár, levl., Sb. 39c. és 113/5c.

7.

Pozsony 1439 május 19. Bécsűjhelyi Leserl zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Lanng Meritt⁸⁾ — Item derselb Lanng Meritt bleibt sch. auf den weingarten dem Leserl juden von der Newenstat 15

¹⁾ Sz. in den Awssern Kramern 44/14b.

²⁾ Elírás, feljegyzés közben törölve.

³⁾ Sz. Oberscharlachperg 5/2a. Kétségtelen (időgybevágás!), hogy e tartozás hitelezője is ifjú Gerstel.

⁴⁾ A telekkönyv szerkesztése (1439) óta.

⁵⁾ Sz. in der Vntern Hoheney und Sigleinsprun 113/5c.

⁶⁾ A telekkönyv szerkesztése (1439) óta.

⁷⁾ H. Hochstrass 39c.

⁸⁾ A telekkönyv szerkesztése óta.

fl auri ze betzalen auf dye weinachten schirigstkunfftige (1439 december 25) an schaden. Und ob es lenger ansteen wurde. so sol fürbaser alle wochen auf iglichen guldein ze gesuch geen 4 Wiener 8. und dafür steet der weingarten mitsambl den fruchten. Acta sunt hec des nesten eritags vor phingsten anni etc. XXXIX.¹⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. Sz. Wölflensgrunt und Scheiben 23/4b.

8.

Pozsony 1440 június 6. Júda zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Jörg Hanntschuster²⁾ — Item bleibt sch. dem Juda juden und seinen erben 4 ₰ 60 8 Wiener ze betzalen auf sand Colomanstag schiristkünftlig (1440 október 13) an schaden. Dafür steet der weingarten mitsambl den fruchten. Actum anno XL^{mo} feria secunda post festum beasti Erasmi.

Pozsonyvár. Levél., Sb. in Elwein 72/4a.

9.

Pozsony 1454 július 3. Bécsujhelyi Jakab (II) zsidónak, ifjú Musch fia Hándel unokafivérének, a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain feljegyzett követelése.

Stephan Gemaytl³⁾ — und bleibt sch. dem Jacob juden aus der Newnstat des Hándel jungen Muschen sun zu Presspurg vetter 50 fl auri an schaden zu zalen auf sand Gilgentag (1454 szeptember 1). Dafür stet der weingarten mitsambl den fruchten nach laut ains geldbriefs. Actum 4-a ante Vdaltici LIII^{to}.

Pozsonyvár. levél., Sb. Sz. Schön Wl Rossler Rudel von Laa 99/1b.

¹⁾ V. ö. a registrum hitelezői közt 13. sz. a. szereplő Lanng Isserl 64 sz. regestáját, amely minden valószínűség szerint Leserl követelésének „konverziója”.

²⁾ A telekkönyv szerkesztése óta.

³⁾ Tulajdonos kb. 1441. év óta.

10.

Pozsony 1454 év körül. József (II) zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Hanns Egrer¹⁾ — und bleibt sch. dem Joseph juden 3 ₰ nach laut ains briefs.

Pozsonyvár. levl., Sb. Sz. die Langen Tayl hintter dem Hauß 22/8b.

11.

Pozsony 1461 december 14. Salamon zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Peter Künter Anna uxor²⁾ — und bleibt sch. Salmon juden 6 fl auri uncz auf vaschang schieristkünftig (1462 március 2) an schaden. Dafür seczen sy im das haus. Actum 2-a post Lucie anno etc. LX primo.

Pozsonyvár. levl., Sb. H. Tunawnewsidel 82b.

12.

Pozsony 1462 január 11. — 1466 június 10. Prentel zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain feljegyzett követelései.

Larencz Hinscher Anna uxor³⁾ — und bleibt sch. Brëntel judin 3 ₰ 8 [ut patei in reg.]⁴⁾ auf teglichen schaden. Actum 2-a post III^{um} regum anno LXII^{do} (1462 január 11).⁵⁾

Pangrecz Pluemel und Katharina uxor⁶⁾ — und bleiben

¹⁾ Tulajdonos 1452. év óta. V. ö. Graetzi Hendel regestálatlan követelésének ugyanezen az ingatlanon való biztosítását 1452. évből.

²⁾ 1461 július 13-ika (die Margarete anno LXI) óta.

³⁾ Tulajdonosok 1444. év óta.

⁴⁾ A feljegyzés alkalmával törölve.

⁵⁾ Sz. Heyligprun Tzlabat und Gaysweg 24/1c.

⁶⁾ A zálogbavetés feljegyzése óta.

sch. der Prëntlin judin 12 fl auri auf teglichen schaden. Actum 3-a ante Viti LXVI (1466 június 10).¹⁾

Pozsonyvár. lev., Sb. 48a és 24/1c.

13.

Pozsony 1462 február 8. — 1463 szeptember 5. Sára özvegy zsidónőnek a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain feljegyzett követelései.

Niclas Hafner Chunigund uxor ^{1a)} — und bleibt sch. Zara judin witib 3 fl an gesuch untz auf sand Laurenczen-tag nachstkunftig (1462 augusztus 10). Actum feria 2-a post Dorothee anno LX secundo (1462 február 8).²⁾

Jorg Schuester Katerina uxor³⁾ — und bleibt sch. Zara judin 2 gulden auf teglich schaden. Actum 2-a ante nativitat-
is Marie LX^{3o} (1463 szeptember 5).⁴⁾

Pozsonyvár. lev., Sb. 31b és 39d.

14.

Pozsony 1463 április 25. Idős Leb zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Wolfgang Schilher^{b)} — und bleibt sch. der alten Leb judin 17 fl auri an schaden untz auf sand Michelstag nachstkunftig (1463 szeptember 29). Actum feria 2-a die sancti Marci anno etc. LX° tercio.

Pozsonyvár. lev., Sb. H. Schondorffergassen 55b.

¹⁾ H. Schondorffergassen 48a.

^{1a)} 1459. év óta.

²⁾ H. Hochstrass 31b. A következő tulajdonos, keresztény házaspár, 1465. évben kerül a birtoklapra.

³⁾ 1449. év óta. Ebben az évben vetette házát zálogba budweisi Isserl-nek a 312. sz. regesta alapján.

⁴⁾ H. Hochstrass (im Pekengesslein v. ö. a 312. sz. regestát) 39d. A következő tulajdonos 1475. évben szerzi meg a házat.

⁵⁾ A zálogbavetéssel egy időben feljegyezve.

15.

Pozsony 1464 május 7. — 1472 június 29. Slemel zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain feljegyzett követelései.

Anna Pewklin ¹⁾ — und bleibt sch. Slēmel juden 8 fl auri auf teglichen gesuch. Actum 2-a ante ascensionis LXIII (1464 május 7). ²⁾

Vlreich Vnger ³⁾ — und bleibt sch. dem Slammel juden 2 fl auf teglichen schaden. Actum 2-a ante letare LXVII (1467 március 2). ⁴⁾

Vlreich Vnger ⁵⁾ — und bleibt sch. Sle(m)bl juden 3 fl auf Michaelis. Actum die Vincencij LXX (1470 január 22). ⁶⁾

Anna Leitgebin ⁷⁾ — und bleibt sch. dem Slemel juden auf sand Merttag (1472 november 11) 13 fl. Dafur stet der weingarten mit frucht. Actum 2-a Petri et Pauli 72 (1472 június 29). ⁸⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. 19/8a, 20/9b, 23/8b és 44/9c (valamint 15a, 17d, 82a és 45/1c⁹⁾).

¹⁾ 1464 február 27-ike (2-a post Mathie) óta.

²⁾ Sz. Tunauleitten in der Mittern 19/8a. — 1467 március 2-án az ingatlant megszerzi: Slemell jud, aki azt 1470. évben idegeníti el keresztény házaspárnak.

³⁾ 1463. év óta (kb. 1485. évig).

⁴⁾ Sz. Wolzengrunt 20/9b.

⁵⁾ 1463. év óta (kb. 1483. évig).

⁶⁾ Sz. in den Awssern Kramern 44/9c.

⁷⁾ 1465. év óta.

⁸⁾ Sz. Wölfleinsgrunt und Scheiben 23/8b.

⁹⁾ Slemel a fentidézett eseten kívül még a következő ingatlanokat szerezte meg rövidebb-hosszabb időre: Sz. in der Rorsetz 45/1c: (1464—) Hanns Singer Dorothea uxor. — (1461 február 9 = die Apollonie) Slemel jud. A következő tulajdonos-feljegyzés aránylag későn váltja fel Slemel-ét: (1492—) Paul Essl Helena uxor. — H. Sand Michelsgrassen im Newsidel 15a: (1458—) Hanns Attaker. — (1461 június 8 = 2-a post corporis Xpi LXI) Slemel jud. — (1462 január 11 = 2-a post IIIum regum anno LXII) Swartz Michel Breid uxor. — H. Sand Michelsgrassen bey der Nonnenpewnt 17d: (1463 június 27 = 2-a die sancti Ladislai LX3) Philip Kykerl Cristina uxor. — (1463 november 21 = 2-a ante Katharine LX3) Slemel jud. — 1468. évben Slemel előbb január 4-ikén (2-a ante IIIum regum a. LXVIII) idege-

16.

Pozsony 1465 november 18. Smoil zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Hanns Dorner Elizabeth uxori¹⁾ — und bleiben sch. nach laut des judenpuchs dem Smoil jud. Actum 2-a ante Elizabeth anno etc. LXV^{to}.

Pozsonyvár. levél., Sb. H. Hochstrass 37b.

17.

Pozsony 1470 február 12. Lewman zsidónak a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Gabriel Waldner Margareth uxori²⁾ und bleibt sch. auf teglichen schaden ain fl dem Lewman juden.³⁾ Actum secunda feria post Appolonie LXX°.

Pozsonyvár. levél., Sb. H. Reichartsgassen 67d.

18.

Pozsony 1470. — 1489 március 2. Nechel zsidónőre vonatkozó feljegyzések a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain.

níti el a ház felerészét Niclas Zepfl Anna uxor házaspárnak, majd ez év január 25-ikén (conversionis Pauli a. LXVIII) a másik felét Steffan Göschl és Wolfgang Gabler polgároknak. — A két házrész csak 1504. évben kerül ismét egy kézbe. — *H. Tunaunnewsidel 82a:* 1466 január 13-ikán (2-a post Erhardi a. LXVI) Hanns Schertzer szerzi meg a háznak egy harmadrészét (babet 1 drittail), mely rész elkülönülése mindvégig (1513. éven túl) marad. Röviddel ezután szerzi meg a harmadház tulajdonát (1466 április 28 = 2-a post Jeorij LXVI) *Slemel jud*, — aki azt ugyanez év december 29-ikén (feria 2-a post innocentum LXVII) idegeníti el keresztény házaspárnak.

¹⁾ 1457. év óta. A következő tulajdonos házaspárt 1469. évben jegyezték fel a birtoklapra.

²⁾ A zálogbavetéssel egy időben feljegyezve.

³⁾ Nem igen azonosítható avval a Leubman zsidóval, akinek regestái az 1444. évig terjednek.

Hanns Pŷnnter Magdalen uxor — und bleibt sch. der Nechel jŷdin als es steet im judenpuch (1470 kŷrŷl).¹⁾

Die Nechel judin²⁾ — mag den weingarten aufgeben wem sie will. Actum 2-a ante Anthoni 88 (1488 január 14).

Philipp Prugkner Anna uxor — und bleiben sch. 5 fl der Nechl judin. Actum 2-a post esto mihi 89 (1489 március 2).

Jacob Keller Helena uxor — und beleiben sch. 5 fl der Nechel judin. Actum 2-a post esto mihi 89 (1489 március 2).³⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. 20/18a és 22/8bb, (valamint 49d⁴⁾).

19.

Pozsony 1474 április 19. Bécsŷjhelyi Jakab, annak veje Vischel és passawi Jakab zsidóknak a pozsonyi telekkŷnyv birtoklapján feljegyzett egyŷttes követelése.

Item Hanns Engeltaler Dorothea uxor⁵⁾ — und bleibt sch. dem Jacob juden von der Newstat und Vischel juden seinem ayden und Jikel juden von Passaw fur seinem vor-

¹⁾ Sz. *die Langen Tayl hintter dem Haus 22/8bb.* A tulajdonosok feljegyzése egyidejŷ a zálogbavetéssel.

²⁾ Az itt közzétett feljegyzések a 20/18a sz. birtoklapnak egymásra következŷ feljegyzései a tulajdoni és a teher-rovathban. Nechelt a birtoklásban megelŷzte Hans Strobl Fronica uxor házaspár (1480–1488). Nechel 1489. évbŷn a szŷllŷlŷ két részre osztva adja el, az egyiket a Prukner, a másikat a Keller házaspárnak. Mindegyik házaspár adása marad az eladónak 5–5 forinttal.

³⁾ Sz. *Wotzengrunt 20/18a* (1489. évtŷl kezdve 18a/1 és 18a/2).

⁴⁾ Nechel zsidónŷ ezenkívvŷl mint tulajdonos szerepel a *H. Schondorffergassen 49d* számŷ birtoklapon 1475 augusztus 14-ike (feria 2-a ante assumptionis Marie semper virginis im LXXV jar) s 1476 közt. Birtokoselŷdje kb. 1470 óta Mert Kupferschmid Katherina uxor házaspár, utŷdja Jorig Gurtler von Tŷln N. (sic) uxor. — Zálogbavetés nines feljegyezve.

⁵⁾ Tulajdonosok 1474 április 15-ike (feria sexta post pasce im LXXIII jar) óta.

fader Wolfganggen Hartel und Dorothea sein hausfrauen¹⁾ noch laut des judenpuchs und dreier briefflen, di si dorumb haben. Das haupgut dan pringt sibenczig gulden und 1 ort. Actum feria 3-a ante Jorij in LXXIII jar.

Pozsonyvár. levél., Sb. H. (balneum!) in der stat des ersten tails 130a.

20.

Pozsony 1474 év körül. Leser zsidó nejének a pozsonyi telekkönyv birtoklapján feljegyzett követelése.

Hans Renes Margaretha uxor²⁾ — und bleibt sch. der Leser judin als es stet im judenpuch.³⁾

Pozsonyvár. levél., Sb. Sz. in Patzen und Nonnen 85/3c.

21.

Pozsony 1439. — 1502 március 21. Meg nem nevezett zsidókról szóló feljegyzések a pozsonyi telekkönyv birtoklapjain.

Nicolae Wolf — und bleibt sch. ainem juden gen der Newenstat 50 fl auri noch laut ains briefs (1439).^{1a)}

Leonhart Tanperger et Dorothea uxor^{2a)} — Item in anno domini etc. quadragesimo octavo an freitag vor Barnabe apli (1448 június 7), als dy herren richter und rat der stat

¹⁾ Az előző tulajdonosok (1467—1474).

²⁾ 1472. év óta.

²⁾ Feltétlenül későbbben mint a tulajdonosok neveinek feljegyzése, az írás szerint kb. 1474. évben.

^{1a)} Sz. Kottner und Würslegel 76/2b. Úgy a tulajdonos nevét, mint a zálogbavetést a telekkönyv szerkesztése alkalmával jegyezték fel. Valószínű, hogy e követelés nemfizetése miatt szerzi meg 1442. évben Wölffel zsidónő a szőlőt s adja el azt Gotz Arnoldnak és nejének. V. ö. a 307. lap 3. jegyzetét.

^{2a)} Tulajdonosok 1444. év óta.

zu Prespurg sein gesessen an offem rechten, ist fur sew chommen dy erbern Bartolme Scharrach burger zu Prespurg an ainem tail und auch Jacob Folfoldig von Weyssenburg dez andern tails, und haben da chlagt auf dez benanten Leonhart Tannperger haus und weingarten in Rösler gelegen und all ander seine gueter und auch auf frau Dorothea seiner hausfrau morgengab, so ir von dem benanten irm mann auf dem benanten haus und weingarten verschriben ist worden nach inhaltung diz der stat satzpuch zu Prespurg.³⁾ Da hat nach chlag, frag und urtail der obgenant Bartolme Scharrach auf den guetern erlangt rechter weislicher geltschuld 120 fl auri, also das dy 80 guldein sten under den juden auf téglichen gesúch sider pfingsten im andern jar (1447 május 28) ain jede wochen 2 Wiener ð auf ain guldein zu gesuech, darumb im versprochen ist worden und gelobt in ze halten an schaden under den juden, und sol auch der erst gewer sein von dez benanten Tanperger und seiner hausfrau guetern, als im daz dy frau Tanpergerin willichleich hat dez geholn und gelobt, ausgenomen, was zu der Treletschin mess darauf verschriben stet, das get vor.⁴⁾ Darnach so hat der obgenant Jacob Folfoldig auf denselben guetern behabt weislicher geltschuld 60 tuch von Ach und Chohn,⁵⁾ und ist der ander, der von solichen guetern haus und weingarten dez Tanperger und seiner hausfraun sol bezalt werden, also verrer soliche ire gueter mogen gewern,

³⁾ A ház birtoklapjára feljegyezve egy időben a tulajdonos házaspár nevének feljegyzésével: Auf dem haus hat die benant Dorothea des Tanperger hausfrau 400 guldein in golt, dy hat er ir zu morgengab vor menichleich auf dem erb gemacht. Actum an montag Thome apli anno etc. XLIII^{to} (1444 december 21). A másik ingatlan = Sz. Schön Wl Rossler Rudel von Laa 99/2b.

⁴⁾ 1445. évben: L. Tanperger adósa „der Treletschin mess und stiff(t)“ 90 aranyforint összeggel, mely után köteles Szt. Mihály napján szolgálni. Sz. . . . 99/2b.

⁵⁾ Vagyis kb. 540 aranyforint összegre becsülhető tartozás. 1448. év körül az acheni és kölni posztóknak (vagyis posztóvégeknek) ára 9 aranyforint körül alakult, v. ö. *Nyugatmagyarország áruforgalma a XV. században* c. munkám 20. lapján közzétett áradatokat.

als im daz in offner schrann zugesprochen ist worden. Doch daz er solich haus und weingarten sol halten jar und tag nach der stat rechten zu Prespurg, darnach mag er damit gefarn als der stat recht ist, sunder daz der obgenant Bartolme Scharrach vor im davon sol bezalt werden, nach dew und ers in ofnner schrann erlangt hat auf den phannnen hauptguet und gesuch, der darauf gangen ist und furbas darauf gen möcht ungeverlich. Acta sunt hec anno die utsupra.⁶⁾

Item Vinczenz Brünner Kathrei uxor (Kb. 1458) — und bleibt sch. 24 fl auri in den zeitten des Weniger kamrer der stat Prespurg, darumb man in aus den juden gelöst hat.⁷⁾

Stephan Ozesko⁸⁾ — und bleibt sch. der stat Prespurg 53 fl auri, die hat man genommen von den juden auf gesuch. Actum am freitag vor Apolonie anno etc LXX¹⁰ (1465 február 8).⁹⁾

Katharina Gebhartin¹⁰⁾ — und bleibt sch. mitsambt iren bruder Wölflein, dy sy zu yrer paider notdurft enlnemen haben müssen von wegen der juden, dem Caspar Hörndl und seinen erben 20 fl, 7½ fl auri auf ablösung nach laut einer spruchzedel. Actum 2-a ante purificationis LXX^{mo} (1470 január 28).¹¹⁾

⁶⁾ *H. in der stat des ersten Tails 140a.* — 1449 március 31-ikén már új tulajdonosa (Mathes Meindl és neje) van a háznak.

⁷⁾ *H. in der stat des ersten tails 120b.* A tulajdonos házaspárt a zálogbavetéssel egy időben jegyezték fel a birtoklapra. Andre Weniger 1454—1456. és 1457—1458. évek között volt a város kamarása. Korábbra azonban nem lehető a feljegyzés, mert Brünnerék jogelődje csak az 1455. évben került a ház birtoklapjára.

⁸⁾ Tulajdonos 1464. év óta.

⁹⁾ *H. in der stat des ersten tails 122b.*

¹⁰⁾ Tulajdonos 1459. év óta.

¹¹⁾ *Sz. in der Obern Hachney die Langentail und Messrer 109/3b.* A zálogbavetési feljegyzés szövege homályos értelmű. Úgy gondolom, hogy a 20-as szám elé „von” szót kell interpolálni, amikor is a feljegyzés értelme volna: „tartoznak Hörndl-nek abból a 20 frt összegből, amelyet kénytelenek voltak kölcsön venni a zsidók(nál fennálló tartozásaik kiegyenlítése) miatt még 7½ frt (évi szolgálattal járó és megváltható maradékkal.”

(Mert Harttman) Agnes uxor — Lang Merth Katharina uxor¹²⁾ — dy (Agnes) hat den weingarten von den juden erlest mit 18 fl und hat vergütt yren sūn (Lang Merth) den zuzuschreiben. (Actum) 2-a post Ambrosij anno LXXV¹⁰⁾ (1475 április 7).^{12b)}

Thoman Wildffewr Katherina uxor¹³⁾ — und hat die Slaherin¹⁴⁾ den weingarten von not begen und schuld der juden, so ir hauswirt Pertelme Slaher mit ir gemacht hat, müssen verkauffen. Actum 2-a post oculi 97 (1497 február 27).¹⁵⁾

Fridrich Voytt Katherina uxor¹⁶⁾ — disen weingarten hat man nothalben ettlicher schul'd. so der obgenant Michel Stainbrecher¹⁷⁾ den cristen, juden und in das spital sch. worden ist, nach seinem tod müssen verkauffen, und ist hingeben umb 90 fl. Sind uber dy zalung der schuld überpiben 44 fl, die man den kindern vorhalt. Actum 2-a post palmarum 502 (1502 március 21).¹⁸⁾

Pozsonyvár. lev. Sb. 120b, 122b, 140a, 35/1d, 76/2b, 85/1a, 99/2b, 109/3b és 113/10c. Ide osztottam be továbbá Feyrtag, Isserl és Mendel zsidók ingatlanszerzési eseteit is, mint akiknek követeléséről és azok telekkönyvi biztosításáról nincs közvetlen tudomásunk. U. o. Sb. 18b, 59b, 100d és 4/1c.¹⁹⁾

¹²⁾ Mert Harttman az ingatlan tulajdonosa a telekkönyv szerkesztése (1439) óta, Ágnes nevét később (e. i. a zálogbavetéssel) írták neve alá.

^{12b)} Sz. in der Vnttern Hoheney und Sigleinsprun 113/10c. A zálogbavetés kelte a tulajdonosok rovata szélén áll.

¹³⁾ A zálogbavetés kelte óta, ez a kelet a tulajdonosok rovata szélére feljegyezve.

¹⁴⁾ A szőlő előbbi tulajdonosa 1480—1497. évek közt: Bartholme Slaher Katherina uxor.

¹⁵⁾ Sz. Pistritzer 35/1d.

¹⁶⁾ A zálogbavetés kelte óta.

¹⁷⁾ A szőlő előbbi tulajdonosa (1472—1502).

¹⁸⁾ Sz. in Patzen und Nonnen 85/1a.

¹⁹⁾ H. Nonnenpewnt 18b: (1463—) Michl Gassner. — (1465 körül) Feyrtag jud. — (1467—) Wolfgang Sawtreiber. — Sz. Fuchsleiten

Lyndawer 4/1c: Item *Isserl jud* — dient der stat 1 q pergrecht. — A feljegyzések a telekkönyv szerkesztése idejéből származtak (1439) és nem lettek törölve, jeléül annak, hogy a szőlőt elhagyták (talán még a telekkönyv szerkesztése előtt). A szolgáltatás örökös irtványbér jellegű. — *H. Spitalnewsidel 59b*: (Kb. 1445—) Andre Schürfenacker. — (Kb. 1488) ist dem *Yserl juden* — umh geltshult eingesetzt wurden. — (1489 január 26 = 2-a post conversionis sancti Pauli) Michel Krembser Anna uxor. — *H. Newstat 100d*: (1456—) Jorg Sumer pinter. — (1474) *Mendel jud*. — Erről a feljegyzésről és annak törléséről a bevezetésben szólok.

c) A pozsonyi zsidóutcára vonatkozó adatok.

I.

A pozsonyi zsidóutca telekkönyvi birtoklapjai 1439—1513.¹⁾

¹⁾ A pozsonyi telekkönyv Sb. kötetének a belváros második része kereszténylakta házait felölelő 144—167. sz. foliói után következő 168—171. sz. foliók, összesen tizenhárom birtoklappal. Igaz, hogy ebben a városrészben terült el a középkori zsidóutca, de telekkönyvezése azért mégis egyetlen példája a topografiai sorrendtől való eltérésnek. Amint azt a XV. század folyamán a zsidóutcahoz hozzávásárolt házak és házrészek telekkönyvi birtoklapjai bizonyítják, a zsidóutca a belváros második része 155—157. sz. folióival volt szomszédos.

A telekkönyv másik. Gb-nak nevezett kötetében csak az 1439. évi szerkesztés idejében házbirtokos zsidókat jegyezték fel, akiknek nevei, eltekintve a sorrend szerint első birtokos (Lanng Ysserl) gyalázkodó jelzőjétől, amelyet a Sb. szövegében a „jude” szó helyettesít, meg egyeznek a Sb.-ban 1439. évben feljegyzett nevekkal. A Gb. névjegyzéket közölték *Kohn* után a *MHJ* I. 466—467. lapjain, de oly súlyos olvasási hibákkal, hogy szükségesnek látszik a helyeshítt névsort közölni: Item der Lanng Ysserl huren sun, — Jacob von Ofen, — Isserl von Pruckh, — Muschel jud, — Wölflinn, — Eysaac jud, — der juden synagoga, — Jäckel von Ofen, — Tröstl jud, — Pränntl jud, — Jacklinn judin von Nürenberg, — Ysserl vom Búdweys, — die alt Penndettynn judinn, — minden név előtt az item szó. A Sb. birtoklapjainak zsidóneveit *Ortway* után szinte hibásan adja a *MHJ* I. 467. lapja, s névsora az itt közölt nevekkal helyettesítendő.

A közzétételben alkalmazkodni igyekeztem az eredeti beosztáshoz, amelytől csak abban térek el, hogy a birtokos nevének feljegyzése alkalmával e névtől balra (külön rovatban) írt keletet csillaggal megjelölve a jobboldali teherrovatba írom és így (tipografiai érdekből) a rovatok számát kétfőre apasztom le. Az eredetiben törölt feljegyzéseket szögletes zárójelekkel határoltam el, a magam toldásait pedig görbe zárójelekkel. A keltezés nélküli feljegyzések felírásának hozzávetőleges idejét a feljegyzés írása és egyéb támpontok segítségével iparkodtam meghatározni.

Judengassen CLXVIII

(168a)

Item [Lanng Isserl jude]

1439.

Jacob jude von Ofen

(1442. év körül.)

1)

(168b)

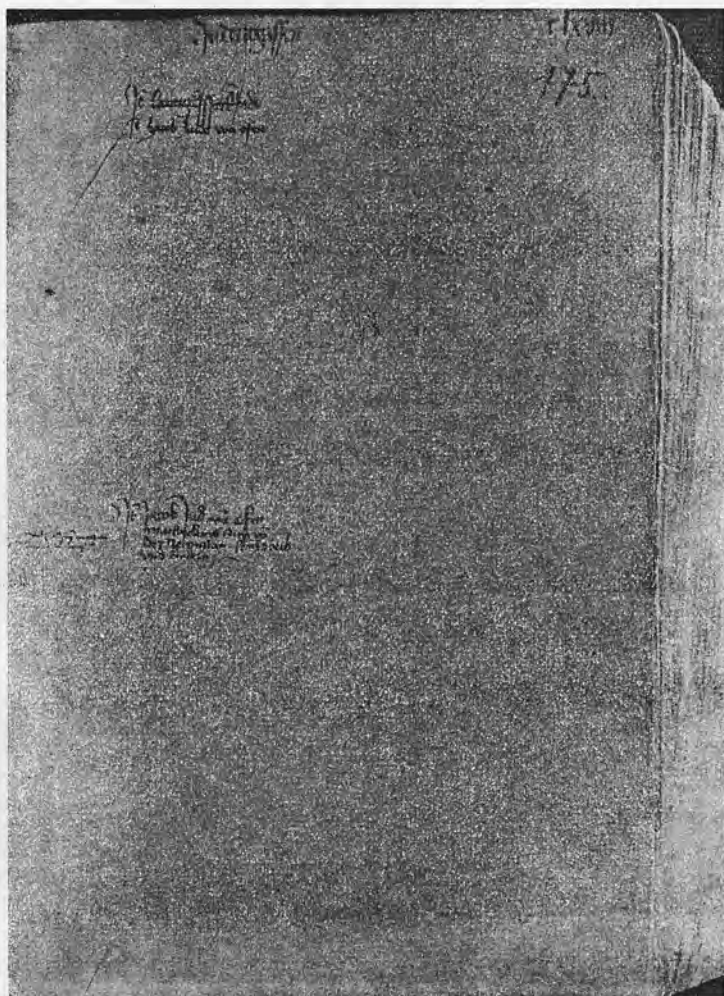
Item Jacob jud von Ofen

1439.

(Jacob) Maisterleins sun *Actum 2-a ante Martini anno
 von der Newnstat, sein LVIII^{vo}.
 weib und kindern

1458 november 6.

¹⁾ Vagyis: 1442. év körül, amikor budai Jakab megszerzi a 168a számú ingatlant, ez egyesül a 168b számúval. Valószínű, hogy nem egész házak, hanem házrészek voltak a 168a és 168b számú telkek.

In der stat des andern tails

(168c)

- Item [Isserl von Pruckh] frey 1439.
 [und wenn er das hauss ver-
 chauffen wil, so sol er es nur
 ainem kristen verkaufen und
 kainen juden.]
- [Item und bleibt schuldig der
 Daw(h)erin auf das haus 25
 fl auri auf den nachstkunf-
 tigen vaschang. Actum in anno
 XXXVIII.] ?1439 február 17.
 1438.
- [Item Aserl jud] (1440. év körül.)
- [Item Slama jude
 (i)tem Schalam] Item an dem haus hat der Scha-
 lam des Hetschlein sun zway
 tail und der Schlaman den
 dritten täyl. (1450. év körül.)
- Item Lezer sankmaister
 der Jeklin von Oden-
 burg aidm und Hester
 uxor (1455. év körül.)

(168d)

- Item [Musschel] 1439.
- [Leb jud
 Sýmcha] *(Actum) feria 2-a nach Er-
 hardi anno L primo. 1451 január 11.
- [Item Musch von Pred] *(Actum) feria secunda vor
 Martini anno L primo. 1451 november 8.
- Item Henna von Ouen *Actum feria 2-a post Bonifacij
 und ir sunn der Sal- anno LVIII°. 1458 május 15.
 mon von Ouen
- Item Smoiel jud die helfft. — *Actum 2-a ante
 Augustini anno etc. LXVI°. 1466 augusztus 25.

Judengassen CLXIX

(169a)

Item [Wölfflin]

frey

1439.

[Aserl jude]

(1450. év körül.)

Prentel jud Mirgem
uxor*Actum feria 6-ta vor crucis
exaltacionis anno etc.
LXXXXVo.

1495 szeptember 11.

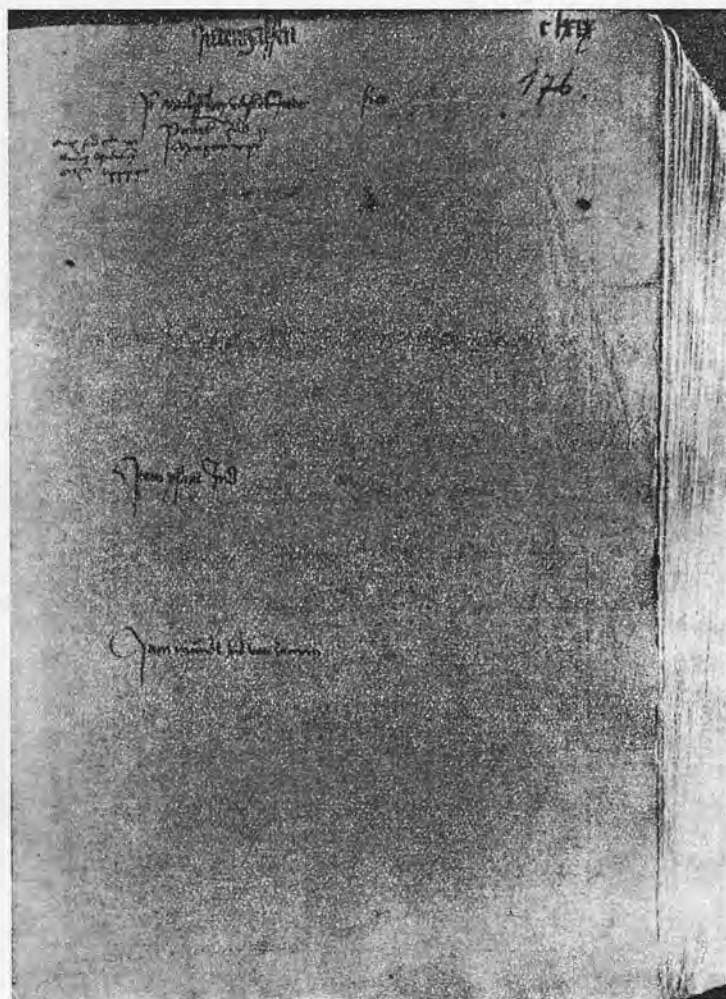
(169b)

Item Ysaac jud

1439.

Item Mändl jud von
Znaym

(1495. év körül.)

In der stat des andern tayls

(169c)

Item Die Schul (Gb: der
juden synagoga.)

1439.

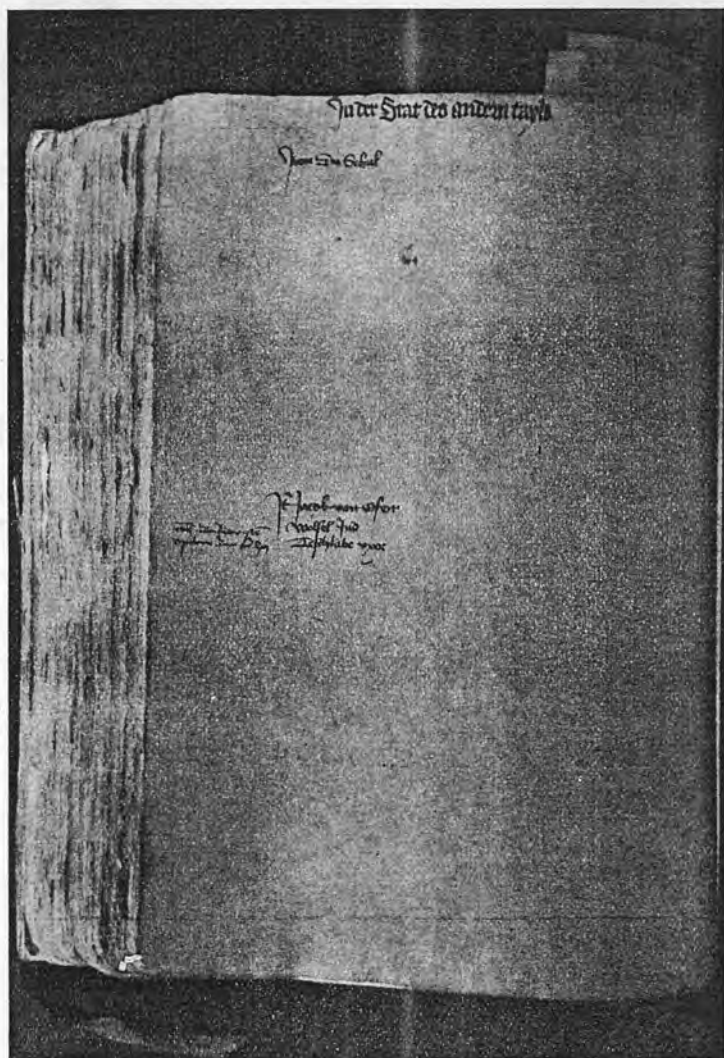
(169d)

Item [Jacob von Ofen]
Wölfl jud Teschlab
uxor

*Actum in die sancte Apolonie
anno etc. LXI.

1439.

1461 febrúar: 9.

Judengassen CLXX

(170a)

Item [Tröstlin] (Gb:
Tröstl judl)

1439.

[Leb jud Zymcha uxor] *Actum an montag vor pen-
t(ecostes) anno L primo.

1451 június 7.

Zypperle jüdin

(1495. év körül.)

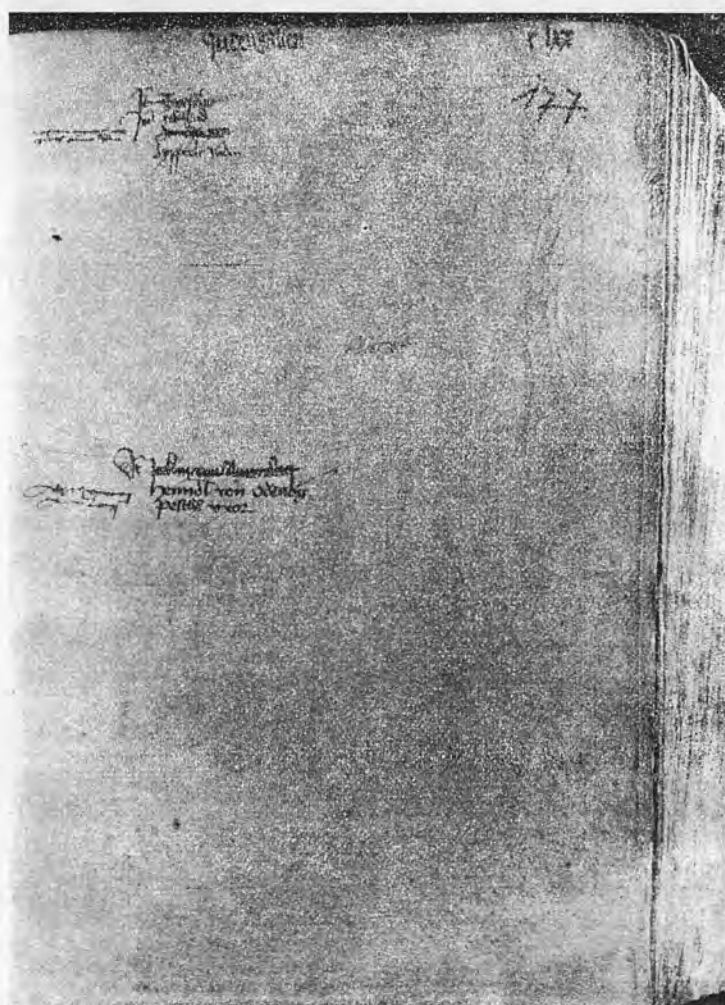
(170b)

Item [Jecklin von Nurm-
berg]

1439.

Henndel von Odenburg *Actum 2-a Vincencij anno
Peschl uxor LVIII^{no}.

1459 január 22.

In der stat des andern tayls

(170c)

Item [Isserl von Bud-
weiss]

1439.

[Henndel jud vonn
Odenburgk
Peschel uxor]*Actum feria 2-a post Marga-
rete anno .

1477 július 14.

Lieblman jud —
Rachl uxorHirssel jud¹⁾
Hester uxor

(1500. év körül.)

(170d)

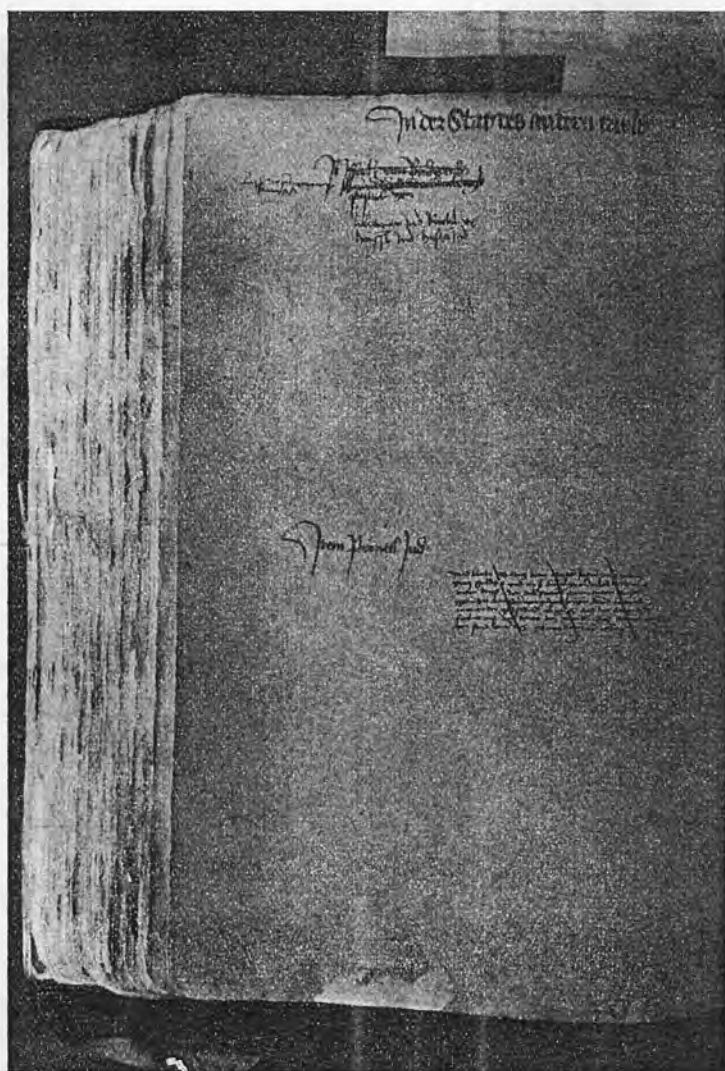
Item Prēnttl jud

1439.

[und bleibt schuldig dem Ger-
stel juden seinem aidem 14
guldein und 3 ß 8 Wyenner
nach lautt ains judenbrief, den
der Prentel seinem aidem Ger-
stel geben hat von seiner mor-
gengab wegen. Und [[darumb]]
was an der geltschuld abging,
das hat der Gerstel furbas auf
dem haus dez Prentel. Actum
an montag vor sand Laur(en-
czen)tag anno domini etc.
XLVII^{mo}.]

1447 augusztus 7.

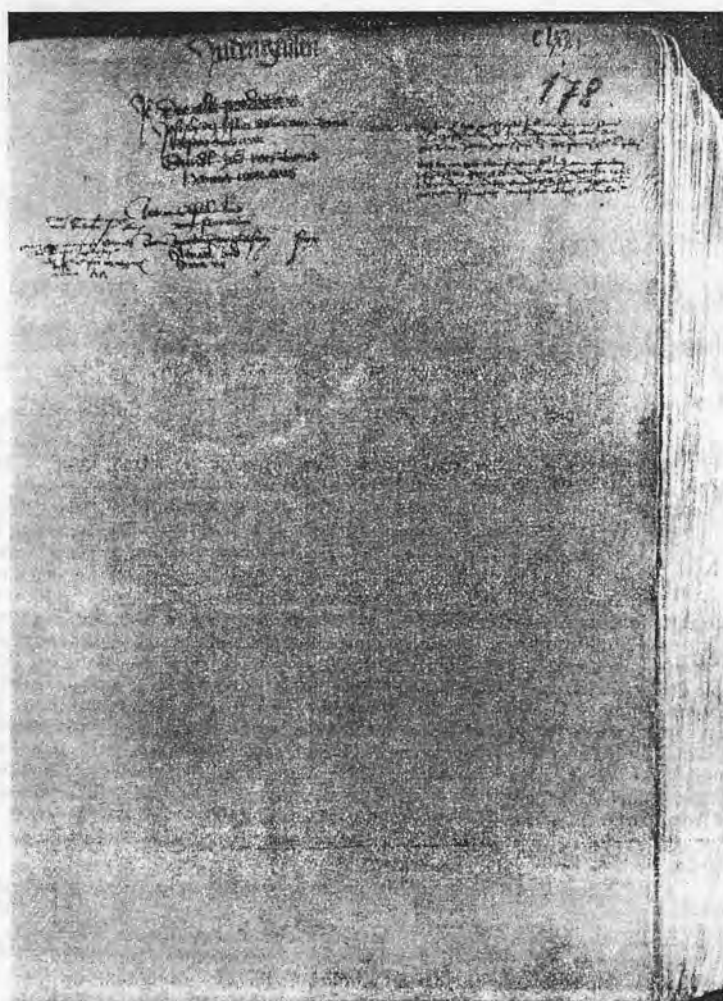
¹⁾ A két házaspárt egyszerre jegyezték fel, tehát részbirtokosok voltak. Az eredeti szövegben „Hester jud“ természetesen elírás Hester uxor helyett.

Judengassen CLXXI.

(171a)

Item [die altt Pendettynn] [Joseph dez Ysaac aydm von Tirna Hester eius uxor]	[daz haus hat geben Ysac jud von Tirna seinem aydn Jose- phen, und ist chauft worden von der Pendetin judin. Ac- tum 3-a vor pent(ecostes) anno etc. XLIII ^{to} .]	1439 1443 június 4.
[Sündel jud von Tirna Hanna uxor eius]	[Das haus hat chauft Sundel jud von [[Ysaac dez]] Josephen dez Isaac aidm von Tirna, und hat Trostel jud von Tirna an dez Sundel jud stat auf- genommen. Actum an pfincz- tag Scolastice virginis anno XLVI ^{to} .]	1446 február 10.
[Item Aserl jud und sein erben]	*[Actum an montag vor Andree anno XLVII ^{to} .]	1447 november 27.
Item [Jacobin von Ofen]	°[Actum an montag Erhardi in anno XLVIII ^{to} .]	1448 január 8.
Slemel jud Sara ux(or)	°Actum feria 2-a post Marga- rete anno 77.	1477 július 14.

2.

A zsidóutcához a telekkönyvi nyilvántartás ideje alatt hozzávásárolt hosszúutcai¹⁾ házak és házrészek birtoklapjainak zsidókat érintő feljegyzései 1448—1513.

H. in der stat des andern tails 155b:

(Das hindertail:)²⁾

Heindl der Wolflin sun mit vorbehaltung wacht, robait, steur und gab. Actum feria 2-a post dominicam misericordia anno etc. 13.³⁾

1513 április 11.

H. in der stat des andern tails 156b:⁴⁾

Zacharias judt

umb das hinntertail in dy judengassen.⁵⁾ Actum 2-a feria (in vigilia) ante Thome apli anno etc. septimo.⁶⁾

1507 december 20.

¹⁾ A középkorban a Hosszú-utcához tartozónak vették nemcsak az újkori Hosszú- és Lőrincskapu-utcák házait, de a városházától és a ferenciek kolostorától és kertjétől délre fekvő házakat is. Ezért a zsidóutccal szomszédos házak mind hosszúutcaiak voltak.

²⁾ Az egész ház 1439—1444 Hanns Kernerin tulajdona (már az 1415. évi adókönyvben Hanns Kerndner, az 1434. évben Hanns Kerner). 1444. évben Dorothea Lausseberin tulajdonába kerül, aki a házat zálogbaveti Aserl zsidónak (1444 augusztus 17-én 159. sz. reg.). 1445—1447 tulajdonosok Vreich Wintperger Wendla uxor, 1447—1477 Mert von Teben Susanna uxor. E házaspár megvásárolja a szomszéd (Sb. 155a) háznak hátsó részét: und haben chaufft von dem obgenanten Stephan Dawher das hinder tail hauss, das da stost an ir hausung. Actum an montag nach Erhardi anno L primo (1451 január 11). 1477—1495 tulajdonosok Jorig Prewer Kathrey uxor, akik 1480. évben kettéosztják a házat („das hindertail — das vordertail — und die fart und ausfart sein paiden tailen frei“) s elidegenítik annak elülső részét. A hátulsó résznek tulajdonosai 1495—1497 Margaretha Thoman Pekin, 1497—1513 pedig Peter Vaschang, akinek birtokosutódja Heindl zsidó.

³⁾ A feljegyzések nincsenek törölve. A kelet a tulajdonos neve előtt.

⁴⁾ Ez a ház a szomszéd (Sb. 156a) házzal együttesen tulajdona 1439—1450 Leonard Hörndl és Ludweig Kunigsfelder kereskedőtársaságnak, 1450—1453 Bartolme Kocherdorfernek és 1453. év óta Mertein Gailsam Anna uxor házaspárnak, akik 1486. évben túladsuk a Sb. 156b házon, s 1489. év körül a Sb. 156a házon. 1486—1489 háztulajdonos Wolfgang Mawrer Margaretha uxor házaspár. 1489. évben megszerzi a házat Johannes Zedel Katherina uxor házaspár, kitől 1507. évben Zakariás zsidó a hátulsó részt vásárolja meg, 1511. évben pedig keresztény házaspár az elülsőt.

⁵⁾ Feljegyzések nincsenek törölve.

⁶⁾ A kelet a tulajdonos neve előtt.

H. in der stat des andern tails 156c:⁷⁾

<i>Item Musch jud des Levmans sun</i>	und ist jerlich davon gemainer statt schuldig zu geben 1 fl 3 ortl, anzuheben von dem nachschunftigen sand Jorigen- tag uber ein jar, und abzu- lösen dyweils dy juden ha- ben. Actum am freitag vor judica in der vasten anno 71:	1472 április 24. 1471 március 29.
---	---	--------------------------------------

H. in der stat des andern tails 156d:⁸⁾

<i>Item Jung Musch von Tirna</i>	Item dem juden hat man dez haus also vergundt im chauff: dyweil und er daz hat, so sol er jerlich davon jerliche gab geben 1 fl 8. Und obs der jud nit mer wil haben, so sol er daz haus nach der herren rat verchaulffen aim christen. Actum feria 2-a noch Ambro- sij anno XLVIIIo.	1448 április 8.
	Item der benant jung Musch von Tirna anders genant Ysa- char hat bechant vor dem burgermaister hern Ludweig Kunigsuelder, und furbaser ist ein(be)chant worden vor dem gruntpuch, das er schul- dig bleibt mitsambt seinen erben ainem juden genant Smoyel des Kophel juden een in der Newnstat 90 guldein in gold. Darumb setzt der be- nant Ysachar dem obgenan- ten Smoyel und Kophlein sei- nem een das obgemelt sein haus mit aller zuegehorung, doch unverzigen der dienst und gerechtichait der stat als oben verschriben stet, und sol dy schuld den juden zaln auf sand Jorgentag nachst- chomund an verziehen un- geverlich. Ob aber daz nit geschech, wann dann der ob- gemelt Smoyel und Kophel jude der geltschuld nit wel- len lenger peiten, so haben	1454 április 24.

⁷⁾ A ház tulajdonosa 1439—1471 Signund von Teben. Az 1471. évi feljegyzések nincsenek törölve.

⁸⁾ A ház tulajdonosa 1439—1448 Lanng Mert.

	si gwalt daz haus anzevallen und daz verohumern verer noch statrechten umb haubt- guet und allen schaden, den dy juden darauf erstuend. Actum an montag vor Luce evang. anno etc. LIII ^{mo} . ⁹⁾	1453 október 15.
Eysakch von Odenburg Rathel sein swiger	Actum 2-a post corporis Xpi anno etc. LVII ^{mo} . ¹⁰⁾	1457 június 20.

H. in der stat des andern tails 157a:¹¹⁾

Item Aschl jud Tēubel uxor	und sullen zu kunftigen zeiten der stat jerlich davon raichen fur zirk, rabot und wacht zwen guldein in gold, und an richter und rats urlaub das haus nit verseczen noch ver- kauffen. Actum in die Pantha- leonis anno LXII ^{do} . ¹²⁾	1462 július 28.
Jacob von Passaw Hann uxor	Item Jacob jud von Passaw hatt sein haus gefreidt, das er da- rumb hat nidergelegt bereit 10 fl und man ist im schul- dig warden von der stat nach laut ainer quitanzen facit 5 fl. Actum des eritags vor festum corporis Xpi anno domini LX ^o septimo. ¹³⁾	1467 május 26.

H. in der stat des andern tails 157b:¹⁴⁾

Schwartz Mendl jud von Offen Drasl uxor	Actum feria sexta ante oculi anno etc. nono. ¹⁵⁾	1509 március 9.
--	--	-----------------

⁹⁾ Ez a zálogbavetés nem lett törölve.

¹⁰⁾ Feljegyzések nincsenek törölve. A kelet a tulajdonosok nevei előtt.

¹¹⁾ A zsidók házszerzését megelőzően tulajdonosok 1439–1444 Larentz Vnger, 1444–1449 Klain Thoman Anna uxor, 1449–1461 Barbara des Hanns Kuepodm witib és 1461–1462 Jorg Flochperger.

¹²⁾ Kelet a tulajdonos neve előtt.

¹³⁾ Feljegyzések nincsenek törölve.

¹⁴⁾ Tulajdonosok Schwartz Mendel előtt 1439–1447 *domus parochialis ecclesie Sancti Laurencii*, azaz a Szentlőrinci plebános, 1447–1467 Thoman Henenfeint Cristina uxor, 1467–1476 Veyt Ruger Barbara uxor, 1476–1497 Hanns Gremel és 1497–1509 (együttlesen:) Jobst Keszman, Jacob Aigner, Wolfgang Vorster (három nagykereskedő).

¹⁵⁾ Kelet feljegyzése a tulajdonosok neve mellett. A feljegyzések nincsenek törölve.

3.

**Az 1526. évben eladott és Mária királynétól adományozott
zsidóutcai házak jegyzéke.¹⁾**

Vermerckt die verkaufften judenheuser anno 26.

Item domus Zacharias kauftt Jorig Nerwein.

Item domus Nastel jud kauftt Jorg Pholtz hueter . . . pro 27 gulden, hat bezalt Georg Vischer hueter secunda proxima post exaudi anno 37 (1537 május 14).

Item domus N judt kauftt Mert Eisenpeckh.

Item domus Moises judin kauft Hanns Lässer vom Albrecht der konigin kelner, nachdem im ir M(a)jes)tat solche haus geschenckt.

Item domus Markel jud hat solhe sein haus selbst verkaufft dem Hannsen Fallich schlosser.

Item domus Jacob Maindl jud, solhe haus hat kauftt Mert Flötzer scherer.

Item domus N judt, kauftt solhe haus Andre Piber huelter. pro 8 gulden, hat Ambrosi Rott bezalt. Actum in die beate Agathe virginis ac martiris anno 33 (1533 február

¹⁾ A jegyzék minden bizonnyal jóval 1526. év után készült, még pedig abból az alkalomból, hogy I. Ferdinánd király 1539. évi április 11-ikén kelt rendeletével meghagyta Pozsony város közönségének, hogy miután annak idején (1526. évben) a maga számára foglalta le a városból elmenekült zsidóság házait és egyéb ingatlanait (hereditates), most már fizesse meg a királynak járó zsidóadót is (*MHJ I. 437—438. l.*). A jegyzék adatai nem teljeseek, vételárakat csak kivételesen jegyeztek fel, noha tervbe vették a vételárak teljes feljegyzését, amint ezt pld. Haindel zsidó házára vonatkozó tétel szövegezéséből mutatja. Mindamellett rendkívül fontos és értékes a jegyzék, amely szerencsésen egészíti ki a telekkönyvnek a pozsonyi zsidóutcára néző adatait. A zsidók ingatlanainak lefoglalására és elidegenítésére nézve v. ö. még *MHJ I. 338—339., 372., 426—428. lapjain*: között okleveleit és leveleit Mária özvegy királynének az 1527—1533. évek közötti időből, valamint ugyanannak a királynénak 1527. évi március 31-ikén kelt és e kötet 107—108. lapjain közzétett adománylevelét.

5). Solch gelt ist dem camerer auff raitung zuegestellt worden.

Item domus judensinagog.

Item domus Leser jud. Käufft solhe haus Hanns Schweller huetter.

Item domus Haindl jud, solhe haus kauft Leopoldt Pintther, solhe gelt nimbt der jud selbst ein umb . . .

Item domus N judt kauft Peter Gurtler.

Item domus Abraham Schuller jud kauft Wolfel Graisel maurer.

Item domus Hirschel judt kauft Sigmundt Maurer.

Item domus Lebl jud kauft Hanns Koch.

Item domus Musch Haindl kauft Andre Rubickh pro 18 fl.
Item daran hat er zalt 2 werung pro 12 fl.

Item domus N judt, solhe haus hat kauft Mert Haug schuester pro 50 fl, solhes gelt hat er alles zalt.

Item domus alt Maindl jud, hat solhe haus die konigin ainem irer Mtat jagermaister geschenckt; hat er verkaufft Peter Volkel schuester.

Papiroson: egyszerű fogalmazvány.

Pozsonyvár. Itár rendezetlen iratai közt.

B) A szőlősi hegykönyvnek zsidókra vonatkozó feljegyzései 1448—1493.¹⁾

1.

[Item Prentel jud dieceit gesessen cze Prespurk — dient 1 quariale (und) 2 ō (1448 év előtt)].²⁾

¹⁾ A Pozsony tözsomszédságában elterülő Szőlős (másképen *Prácsa*, németül *Weinern*, lsd. *Bél Mátyás. Not. Hung. novae II. [1736]* 190; *Prácsa, vicus Slavicus, terreno Pisoniensi, in cuius ditione est, ab oriente contiguus... Germanis Weinern, Wináry Slavis, utrisque a vini proventu dicitur, diplomata Szőlős vocant. Montes habet... in his vineas, ... quarum partem maximam ipsi excolunt Pisonienses.*) pozsonyvármegyei kisközség a középkorban eleinte az esztergomi érsekség birtoka volt, amely azt az 1297. évben elecserélte az ausztriai Heiligenkreuzi cisztercita apátság tardoskeddi birtokával. Az apátság 1525. évig bírta, mely évben az apátságtól vétel útján Pozsony város birtokába jutott (v. ö. *Ortway. Pozsony város tört. II. 3. [1900]* 24—29). A birtok igazgatását az apátság rendszerint valamely megfelelő pozsonyi polgárra, mint udvarbírájára („hofmeister“, lsd. a közölt feljegyzéseket) bízta, aki az apátság pozsonybelvárosi házában lakott és intézkedett.

A szőlősi hegykönyv (hegytelekkönyv) úgy látszik a pozsonyvárosi telekkönyv mintájára lett szerkesztve nemsokára a pozsonyi telekkönyv szerkesztése után (az 1440-es évek elején). A „hegy“ (der *Weinarer perig*) több dűlőből számlált, amelyek (topografiai) sorrendjében jegyezték fel a szőlők tulajdonosait és az uraságnak járó évi szolgáltatásokat, továbbá feljegyezték a hegykönyv lapjaira a telkek elidegenítésére és megterhelésére vonatkozó adatokat is. A hegykönyv lapjait I-től folytatódólagosan számozták és feltüntették a dűlő nevét is. Itt is lapszám a dűlőnévvel (rövidítése úgy, mint a pozsonyi telekkönyv szőlődűlőinél „Sz.“) idézzük a feljegyzéseket, amelyek zsidókra vonatkoznak.

Az apátság a birtok eladása alkalmával átadta a városnak a birtokra vonatkozó okleveleket és egyéb írásokat, amelyekkel együtt a szőlősi hegykönyv is a városi levéltárba került.

²⁾ A szögletes zárójelek közti részek törölve. *Quariale* = negyed-akó (bör).

Item Jorig Zaiser von Retschentschoff¹⁾ hat chaufft von dem Prentel juden den weingarten umb 9 fl und hat den aufgenommen am suntag vor Johannis baptiste anno etc. XLVIII° (1448 június 23). — Dient 1 quartale 2 δ.

Item der benant Zaiser sol dem juden bezzalen alle jar aus den fruchten hincz daz er den weingarten ganz abzalt. Actum anno die uts.

Szöllősi hkv. LXXXXV Sz.: Pewgler.²⁾

2.

[In anno XLVIII° ist fur mich chomen Ysaac jude der Lewbman judin sun und hat vor mein bechant. daz sein swager, der Swarcz Vnendlich Handel jud des Leubman und Ysac juden swager, dem erbern Thomon Schreiner von Retschenstorf und seinen erben das virtail weingarten hat ubergeben, das ettwan der Thomon Roppolt als der nachst verweser hat ingehabt. Acta sunt hec in domo curie sancte Katherine feria quarta ante festum sancti Michaelis anno XLVIII° (1448 szeptember 25).]

Item am sambstag vor Katherine in anno XLVIII° (1448 november 23) ist fur mich komen Thomon Schreiner von Retschenstorf und hat sein virdel weingarten am Weinerperg gelegen, das im was ubergehen worden vonn ainem juden. ganz ubergeben und aufgeben mit aller gerechtichait dem Jacob Gernolt und seinen erben. Actum die uts.

Szöllősi hkv. LXXXXVI Sz.: Tullmetsch.

3.

[Item Aserl jud hat tan ain verpot auf den gegenburtigen weingarten dez Peter von Epries³⁾ mitsambt den fruchten

¹⁾ Nyilvánvalóan elírás Retschensdorf = Récese pozsonyvármegyei falu helyett, amely Szöllőssel is, Pozsonnyal is határos.

²⁾ Azaz: Szöllősi hegykönyv folió LXXXXV, Szöllődülő: Pewgler.

³⁾ Kb. 1445. év óta: Peter von Epries mithburger ze Prespurk. Szolgáltat: 1 urna és 8 δ.

umb ain geltschuld. Actum am eritag vor sand Jorgentag anno etc. L^{mo} (1450 április 21).]

Szöllősi hkv. CXXXI Sz.: Gräfel.

4.

[Item Jacob Gernolt von Prespurk — 3 B ð ledig und frey vor kristen und vor juden, ausgenomen der benant dinst den herren zum Heiligen Chrewtz in Osterreich (1450 év körül).]

Szöllősi hkv. CXXXVIII Sz.: Alltweingarten.

5.

[Item der benant Mathes Yessel¹⁾ hat vor mein bechant, gelobt und versprochen dem Prentel juden an seiner geltschuld haubtguets und gesüchs des jars herin ze anthburten 14 emer wein, und dy an sein wissen und willen nit verchumern noch verchauffen hin, daz er in bezal. Ging aber daran ichts ab, das sol der jud furbaser haben auf dem grundt nach andern geltern²⁾ als vorgemelt sein. Actum an suntag vor XI^M virginum anno L primo (1451 október 17).

[Item Hendel jud des jungen Muschen juden sun zu Prespurk hat verpoten dem benanten Mathes Yessel zu ainem rechten seinen tail weingarten mitsambt den fruchten ains yeden jars gelegen am Weinherperg genant das Engelchind also, das der benant Handel jud der erst verpot darauf ist und erster gewer nach dem Symon Sneider, der edes 4 fl darauf hat als oben verschrieben stet und nyemant mer vor dem Hendel ichts darauf hat. umb solich geltschuld, so dann der jude zu im ze sprechen hat ungeverlich nach inhaltung des judenpuechs. Und is geschehen daz verpot am aschermitichen anno etc. LII° (1452 február 23).]

Szöllősi hkv. CIII Sz.: Engelchind.

¹⁾ Birtokos kb. 1446. év óta.

²⁾ Yessel 1451. évben zálogba adta a szöllőt Symon Sneider búrger zu Prespurk hitelezőnek 4 fl auri és 9 B ð összegű tartozásokért.

6.

[Item (Peter von Epries und Anna sein hausfrau) bleiben miteinander schuldig dem Aserl juden wonund zu Prespurg nach laut ains briefs 75 fl auri (1452. év körül).

Item Aserl jud hat verpoten grundt und frucht dem Peter von Epries von der schuld wegen so vor vermeldt ist also, das er der erst gewer darauf sey von dem bedachten weingarten anno LIII° vor Georÿ (1453 április 24 elött).

Idem Eserl jud hat sein verpot vermeldt darnach am suntag nach sand Laurenczentag anno etc. LIII° (1453 augusztus 12).]

Item Peter von Epries und Anna sein hausfrau haben vor dem hofmaister Stephan Ziegler aufgeben als des grundes recht ist irn weingarten genant Hamboth dem Aserl juden, unenkolten des perkrechten und grunddienst. Actum an suntag nach weinachten anno etc. LIII° (1453 december 30).

Szöllösi hkv. LIX Sz.: Hambot.

7.

Ich Mychel Pheil bechen, das ich dem Jacob juden hab verseczt den weingarten am Weinharperg genant im Hasnackel anno im LXI° etc. (1461).

Item Michel Pheill der hat abgelost von dem Jacob juden von Offen sein weingarten am Weinharperg gena(n)t ym Hosnackkel etc. anno etc. LXIII° am suntag noch Johannis (ante portam) latinam etc (1463 május 8).

Szöllösi hkv. LXIX Sz.: Im Hosnäckel.

8.

[Item Jakab des Prantleins aidem hat enphangen nucz und geber am suntag an sand Gallentag anno etc. LXXIII° (1474 október 16), und den weingarten gibt auf der Jorig Quammer.

Item Hanns Tiernchebel hat chaufft von dem Jacob juden das achtail stok das er auffgenomen hat. Actum an sand Luczeintag anno etc. LXXIIII^{to} (1474 december 13), und dient $\frac{1}{2}$ quartale 1 ö.]

Szöllösi hkv. LXXIX Sz.: Trewffenes.

9.

[Item Wolfgang Mispach (mitwoner zu Prespurg) hat verseczt dem Jacob juden von Passau sein weingarten das Rädcl am Weinacher perig umb czbanczig gulden an schaden unczt auff sand Michelstag nachstchünfftig. Actum an mitichen nach sand Margaretentag anno etc. LXXVI^{to} (1476 július 17).]

Szöllösi hkv. CVI Sz.: Rädler.

10.

[Item Symon Augustin hat kauft vom Mendel juden ain q(uartale) weingarten am Weinnarperg frey und ledig, und diñt den herren alle jar 1 q(uartale) 2 ö. Actum Prespurck feria 2-a post Plasy anno domini 93° (1493 február 4).]

Szöllösi hkv. CI Sz.: Gruenscharen.

C) A pozsonyi végrendeletkönyvnek zsidókra vonatkozó feljegyzései 1434—1527.¹⁾

1. *Hanns Hámert* . . . Item so schaff ich, das mein haus-frau bezallen sol ainem juden 13 gulden in gold, dy ich entnomen hab. Und diez mein geschafft hab ich getan am mantag vor Fabiani et Sebastiani anno etc. XXXIIII° (1434 január 18).

Vkr. VI.

2. *Hanns List* . . . am suntag nach unser frauentag der purd anno etc. XXXIIII (1434 szeptember 12). . . . Item ich schaff zu Sánd-Mertein zu dem gepen 48 gulden in gold, die pleibt mir schuldig der Kwriz Jakl umb tuch, zu betzalen auf dy kunftigen weinnachten (1434 december 25) . . .²⁾

¹⁾ Ebbe a városkönyvbe és folytatólagos köteteibe sok száz, nagyjából a pozsonyi polgárok és polgárnők részéről tett végrendeletnek a tanuktól a városjegyzőnek tollba mondott szövegét (vagy amennyiben oklevelet állítottak ki a végrendeletéről, annak másolatát) jegyezték be. Az első kötetbe az 1415—1529. évek közt készített végrendeletek kerültek be (a kötés hátán *Protocollum Testamentorum*-nak nevezett kötet első lapjának facsimilejét lsd. *Ortvay*. Pozsony város tört. III. X. melléklet). Ennek a kötetnek a végrendeletei szövegéből közlöm a végrendelező nevét, a végrendelet (vagy esetleg a feljegyzés) keltét, s zsidóra vagy zsidókra vonatkozó helyét, idézve a könyv (Vkr = végrendeletkönyv) kezdetben római, később arabis jegyekkel írt lapszámaát.

²⁾ A végrendelet ezen hagyománya körül támadt bonyodalmakat igen tanulságosan eseteli végrendelező özevegének Pozsony város tanácsához intézett nem keltezett, de kétség nélkül 1434. év végével vagy 1435. év elejével keltezhető levele (eredetije papíroson a pozsonyvár. levéltár rendezetlen missilisei között):

Erber fursichtig und weis lieben gnadigen herrn! Ich lass eur erberkeit und weisheit wissen, das zu mir in aigner person kommen ist der erber man Nicolae Pachrad, eur statschreiber, yetzund kirchmeister oder paumeister des paus sand Mertten kirchen alhie ze

Geltschult. Item mir bleibt schuldig der Eyban 26 guldein in golt, davon sol mein weib betzalen: item dem Pulbax 12 gulden in gold. item dem Klein Jaklein juden 14 gulden in gold und 1 R Wiener phenig.

Vkv. IX b.

3. *Anna des Jost Laspot seligen wifib* . . . am suntag vor sand Anthonytag anno domini millesimo quadringentesimo tricesimo sexto (1436 január 15) . . . [Item so pin ich schuldig eynem juden 37 guldein in golt, dy stend an schaden untz auf den faschang nú kunfftig (1436 február 21). Fur die

Prespurk. und hat mich gemant mit des erbirdigen herrn herrn Gorigen des ertzpischolffs von Gran oder seyns vicari brief umb 48 guldein in gold, die mein man seliger Hanns der List, dem got gnad, auf den Klain Jeklein den juden dem egenanten pau zu betzallen geschafft hat nach ausweisung eyns redleichen und erbern geschafft, das mein vorgenanter man seliger merckleich getan hat; und auch in demselbn geschafft meyns manns nemleich nicht geschriben noch begriffen ist, das ich dieselbigen 48 guldein ausrichten und wetzallen schull, sunder der Jekl jud der schol sy betzallen. Über dasselb so hab ich müssen nyderlegen 24 guldein in gold zu dem erbern mann und herrn Ludweigen Königsfelder, der ich hof mit aynem rechten, ez sey geistleich oder weltleich, wider in meyn gewalt ze pringen. Und dieselben obgeschriben 48 guldein, die maynt der vorgenant Nicolae statschreiber und paumaister in funfzehen tagen von mir zu haben, darinne ich mich grösleich beswert anphind. Und darumb lieben herren so pitt ich eu besunderleich durich gots willen und durch des rechten willen, das ir armen und reichen geschworn habt, und auch durich eur sel selikeit willen, ir wellet mir ratsam und hilffleich sein, das ich in solche beswernuss nicht kom, und wellet mich auch pey des geschäfts lautt behalden; das wil ich umb euch verdienn und danken, die weil und das ich leb. Wer aber sach, das ir mir nicht ratsam noch hilffleich wolt sein, des ich eurn gnaden nicht getrau, so scholt mich eur gnad dorinn nicht verdnicken, so müst ich von der beswernuss waigern an den stül von Gran; und was dann daselbs eyn recht ausweiset, da müst ich pey bleibn, wenn ich hintz got hoff und zu dem rechten, das nit das vergessen, das da geschehen sey in dem geschafft, als die erbern hern die geschafftherrn sprechen, das werd mir in meinen rechten nicht schaden, ob ich sein nicht überhaben noch vertragen mag gesein. Awer ich getrau eurn gnaden, das ir dortzu tun wellet, das ez als verr nicht können noch gelangen schull. (Aláfrás nélkül.)

stët zů phand ein swartz fuxein rockh, ayn gruner mantel, tzwů silberein schal, eyn silberein pecher, ein sloyr (und) ein silberein gurtel.]¹⁾

Vkv. XIX.

4. *Frau Anna Treletschin*... am freytag nach sand Franczisczentag nach Crists gepurd vierzechenhundert und darnach in dem ainsundvierczigisten jar (1441 október 6). ... Item so bleib ich schuldig dem Jakob juden von Ouen und dem Isserlein von Prugk 5 guldein. Item so bleib ich schuldig der Eysack judin 11 guldein, dy sind ein zeit gestanden, und darnach 2½ guldein, dy sint gestanden nahent bey einem jar, und dafur hat sy mein guete sylbrein gurtel, und dy sol man losen und sol sey geben meiner muemen Margareten der Lieblin, und mein guete paternoster dew garollen.²⁾

Vkv. XXXVII.

5. *Stephan List*... am suntag invocavit in der vasten in anno etc. ym LVII^{mo} (1457 március 6)... Nota debita Stephan List... Item dem Jacob juden von der Newnstat 2 Œ an gesuech. Item dem Muschel jud 6½ Œ an gesuech. Item des Jacob juden sun von Ofen, der do auch haist Jacob, 40 fl an gesuech, darumb hat er mein hantgeschrift; und ist betaidingt warden, ob er nicht lenger peyten wollt, so scholt er mir vor einer guten czeyt man(en), so wolt ich in bezzalien, wenn ich wolt chain gesuech davon geben. Item dem Asserll jud, darum sein sun ein brieff hat, 20 fl. Item mer hat ein jud ein brieff von der Newnstat umb 20 fl; den schol mein sun lösen. Item mer hat mein weyb verseczt ir phant

¹⁾ A szögletes zárójelek közötti részt törölték az eredetiben, jeléül annak, hogy a végrendeleti végrehajtók („die geschefftsherren“) kifizették a tartozást és kiváltották a zálogbaadott értéktárgyakat.

²⁾ Egykorú kéz a lap szélére írta e szót: „dedimus“, jeléül annak, hogy a végrehajtók kifizették a követelést és a hagyományozott tárgyakat átadták örökhatáry unokahugának, Liebl Hans pék feleségének.

ze cristen und ze juden, dy sy dann woll ways, dy ich nicht hab alle mugen geschreiben.¹⁾

Vkv. 98.

6. Anno domini etc. sexagesimo an suntag exaltacionis sancte crucis (1460 szeptember 14) . . . *Reich Taman* . . . Geltschult . . . [Item Jacoben juden von Ofen 25 guld in gold sider ostern nachstvergangen (1460 április 16) auf täglichen gesuch, ye von ainem gulden wochenlich 3 swarcz δ. Und pin parg demselben juden für den Matern untb 12 guld in gold auch auf teglichen gesuch syder dreier wochen vor vachang nachstvergangen (1460 február 5).]²⁾

Vkv. 102.

7. *Frau Anndre Polczlin* . . . an sambstag vor dem heiligen liechtmestag anno domini etc. LX tercio (1463 január 29) . . . Item mer schaff ich derselben meiner tochter Barbara ain silberein pecher, ain paternoster, ettliche gesperr und schellen, die der Wolfel judin für drey guldein und zwaj pfund pfenning zu ainem pfant steen . . . Vermerkt auch was ich obgenante A. P. schuldig bin . . . Item der Wolfel judin drey guldein und zwaj pfund pfenning, darumb hat sy pfant als vor vermelt ist.

Vkv. 110—111.

8. *Wentzla Pästler* . . . am freytag nach etc. (sic) . . . im LXV jar (1465). Item daz ich W. P. pin schuldig einem juden gen Ofen 23 fl. Item aus den zwain weingerten genant Spitaler und Viertker sol man dem obgenanten juden geben und bezaln gantz und gar seiner schuld von den fruchten die in den zwain weingarten werden. Actum einschreibens feria 8-la penthecostes anno LXV^{to} (1465 május 5).

Vkv. 118.

¹⁾ A feljegyzés kelte 1458 február 17 (an freitag nach Juliane virginis a. d. etc. LVIII^{vo}).

²⁾ Egykorú hozzáfűzés: „und der jud ist gantz betzalt“. Ezt a törléssel együtt 1461 május 30-ika után (in vigilia trinitatis anno LXI^{mo}), a feljegyzés napja után írták.

9. *Künigund Chünzens Krieg parbirer seliger gedächtnus hausfrau* ... am freytag var trinitatis anno etc. im LXVII jar (1467 május 22). ... Item mer schaff ich meiner swester tochter Magdalen ... 5 fl zu steur an ainem manttel: dyselbigen 5 fl schol man ir ausrichten van dem gruenen mantel, dy ich an dem hab der judin ausgericht und noch schuldig pin warden 2 fl 40 ö.

Vkv. 144.

10. *Jorg Weinwachter* ... an sand Michelstag anno etc. LXVII^{mo} (1467 szeptember 29). Die schuld: item dem juden Vischl genant 30 ungrisch guldein noch innhaltung des gruntpuechs, in sunderhait im 4 guldein ungr. nach innhaltung des judenpuechs.¹⁾

Vkv. 138.

11. *Steffan Nater* ... Actum in anno LXVII am suntag nach sand Merttentag (1467 november 15). ... Item so pin ich dem Aserl juden für ain parg warden für 1 fl. das ist zwischen allerheyllingtag und sand Mertten zwen jar gewessen anno LXVII° (1465 november 1—11).

Vkv. 140.

12. *Margaretha Todin* ... in dem LXVIII° jare (1468). ... Item darnach so schaff ich der obgeschriben Dorothea meiner lieben tochter den weingarten genanttt in Khurtzenpfang²⁾ ... (doch davon) sol sy betzallen ein juden 11 fl auri.

Vkv. 149.

13. *Michel Pawr* ... des suntags vor sand Jorgentag anno domini etc. in dem LXXV jar (1475 április 23). ... die

¹⁾ V. ö. a telekkönyvi zsidőregisztrum 418. számú 1465. évi regesztáját. A szöllőt (Sb. 96/1c) később Mathes Paer szerzi meg és törleszti a zsidótartozást, v. ö. felesége Dorottyának végrendeletét (idézem az Előszóban).

²⁾ Szőlődűlő neve a dévényi határban.

schuld(t:) ... Item dem Vischel juden ainem gulden in dem dritten jar.

Vkv. 168.

14. *Jacob Romer* ... am mantag noch sand Andreas-tag ... anno ... septuagesimo septimo (1477 december 1) ..

Item zum ersten ich J. R. pin schuldig der Wolffel judin 36 gulden auff teglichen schaden, vom gulden 2 ð.

Item mer pin ich J. R. schuldig dem Musch juden von erst 20 fl, darnoch 12 fl, als es in dem judenpuech geschriben stet, vom gulden auch 2 ð.

Item mer pin ich J. R. schuldig dem Musch juden 6 fl; dafur hat er ze phant ain silbrin schall mit ainem vergulten zaun und ain gulden hirssel daran.

Item mer pin ich J. R. schuldig dem Musch juden funff gulden; dafur hat er ze phant ainen vergoltten synckel und ryncken.

Item mer pin ich J. R. schuldig dem Musch juden 6 fl; dafur hat er ze phant ein silbrein pecher der wigt 17 lat.

Item mer pin ich J. R. schuldig dem Musch juden 10 fl; darumb hat er ze phant von mir ain prieff.

Vkv. 172.

15. *Jacob Karner* ...

Item so pin ich porg fur den Petern Gotshalich gegen ainen juden fur 1 fl auff teglichen schaden. Actum als es stet in dem judenpuech geschriben.

Item so pin ich porg worden fur den Wolff(gang) Veyrer gegen ainem juden fur 7 gulden auff schaden, Actum als es in dem judenpuech stet geschriben.

Item so pin ich der Wolffel judin schuldig 2 gulden auff schaden. Actum der ain gulden stet geschriben in dem judenpuech und der ander gulden nicht, aber es ist ain zeitt, das sy mir dieselben fl gelihen hat.

Actum feria sexta ante Anthony anno etc. LXXVIII (1478 januar 16).

Vkv. 175.

16. *Sigmund Pantzir* ...¹⁾

Item ainem juden mit namen Selmon bin ich schuldig
1 fl.

Gescheen am erichtag noch oculj in der vasten anno etc.
LXXX (1480 március 7).

Vkv. 178.

17. *Lasla Windisch* ...

Item auf meinen weingarten genant im Gaisweg bin
ich ainer judin schuldig 4 fl. Und aus denselben fruchten
soll man dieselb judin bezaln alsver man mag. Möcht aber
dy judin aus denselben fruchten nicht bezalt werden, so sull
man denselben weingarten Gaisweg verkauffen und dj jûdin
mit den 4 fl davon bezalln, und dj ubermass des gelts, da-
rumb derselb weingarten verkaufft ist wurden, sol nochvol-
gen meinen obestimbten 3 kindern. Und so man der judin
dy 4 fl ausgericht hat, so ist mein gut, weingarten und
garten von ir gantz ledig. Das beken ich an meinen letzten
zeiten mit guter vernufft. Geschehen an sand Bartholomes-
abend des heiligen zwiliffpoten anno domini etc. LXXX
primo (1481 augusztus 23).

Vkv. 188.

18. *Hanns Vetterler* ... an phincztag vor der liechtmess
anno domini etc. LXXXV¹⁰ (1485 január 27). ... Vermerkcht
dj geltschuld ... Item dem Ysaac juden 5 gulden gelihens gelt.

Vkv. 204.

19. *Frau (Margaretha) des Hanns Payrn* ... witib ...
an sand Valentintag als man hat geschriben M IIII^c und in
dem LXXXV jar (1485 február 14). ... Item die geltschuld,
die ich schuldig bin, das ist ainem juden 2 fl, und ist gewe-
sen an sand Blashtag ain jar (1484 február 3).

Vkv. 200.

¹⁾ Hibis évszámmal és kelet nélkül közölve *MHJ* 7. 478.

20. *Caspar Spanring* . . .

Item dem Juda jud bin ich schuldig 15 fl. Dan uber das ist geschehen ain abbruch von wegen des gesuechs umb 28 urnis wein, doran hab ich im geben 27 urnas wein, und das ist geschehen in dem LXXXIII jar (1483). Item in dem LXXXIII jar (1484) hab ich im auch geben 2 laid maisch, dj haben zu 23 urnis.

Item der Wolffel judin bin ich schuldig $1\frac{1}{2}$ fl im LXXXIII jar (1484). Item der Handl judin 1 fl.

Actum am karfreytag anno etc. LXXXV¹⁹ (1485 április 1).

Vkv. 203.

21. *Jorig Kreytzer* . . .²⁾

Item dem Jäckel juden verdambten pin ich schuldig 1 fl. zu raiten von dem suntag jubilate 84 (1484 május 9).

Actum an pfincztag vor penthecostes anno domini etc. LXXX quinto (1485 május 19).

Vkv. 201.

22. *Magdalen des Lanngen Hainreichen seligen gellassne wilib* . . .

Item graff Simeon²⁾ ist mir schuldig 4 fl, darumb ich meinen silberpecher für sein gemêhl dem Múschl juden gesetzt und ire phant ain paternoster von demselben juden gelöst und seinem gemêhl hinaus gen Pósing geschikht hab, und $1\frac{1}{2}$ fl gsucht, so auf denselben meinen pecher gangen ist von sand Laurenczentag im LXXXV jar (1485 augusztus 10) bißher zu raiten.

Actum des freitags nach Ambrosy anno etc. LXXXVI¹⁰ (1486 április 7).

Vkv. 205.

¹⁾ Kelet nélkül közzétéve: *MHJ* I. 474.

²⁾ Simon bazini és szentgyörgyi gróf.

23. *Hanns Rotwegk staimetz*...

Item ain juden bin ich schuldig 8 fl auf den nachstkünftigen sand Mertentag (1486 november 11) zu raitten, zu betzallen.

Actum des freitags nach Georgy martiris anno etc. LXXXVI^{to} (1486 április 28).

Vkp. 210.

24. *Friedrich Müllner*...

Dem Henndl juden bin ich schuldig 11½ gulden, als sich Haynburg hat geben in dem LXXXII jar¹⁾ zu raitten, hab ich das gelt entnomen; daran hab ich im ausgericht 12 B 8.

Actum an dem heiligen phingstag 87 (1487 június 3).

Vkp. 209.

25. *Georg (Luckner) kochermacher²⁾* ... Item unnder die juden pin ich schuldig 28 fl in munß; wie aber die juden genannt sein und wievil ain yeden juden schuld ist, das steet im judenpuech geschriben.

Auch bekenn ich hey meiner gewissen, daz ich das gelt von ainem yeden juden entnomen hab, da hab ich vorhín mit den juden ain abred getan mit ausgenomen worten, daz ich wochennlich von ainem yeden gulden geben well 2 Wiener 8 und nicht mer, daran ain yeder jud wol benugt hat und mir darauf gelihen haben. Das meld ich darumb, ob die juden annders eintragen oder laugen wurden.

Actum an sand Lucastag des heiligen evangelisten anno domini etc. LXXXVII^{mo} (1487 október 18).

Vkp. 211.

26. *Margareta des Hanns Schikchen*... *witib*... Die geltschuld:

Dem Yssrl juden der Wölflin sun bin ich schuldig wor-

¹⁾ Azaz, amikor Hainburg megadta magát Mátyás királynak, 1482 szeptember 30-ikán.

²⁾ Többi olvasási hibával és kelet nélkül közzétéve *MHJ* I. 474.

den 7 fl haubtgut; dasselb gelt hab ich entnomen im 88 jar 14 tag vor vaschang (1488 február 6).

Mer demselben Yssrl judn bin ich schuldig worden 7 ₰ 8 haubtgut; dasselb gelt hab ich entnomen zu sand Jacobstag im 88 jar (1488 július 25).

Mer hab ich von demselben Yssrl juden entnomen 4 fl haubtgut; und ist geschehn Bartolomej apli im 87 jar (1487 augusztus 24).

Actum des phintztag nach dem suntag reminiscere anno domini etc LXXX nono (1489 március 19).

Vkp. 220.

27. *Frau Barbara Zábuscherin*¹⁾ . . . geschehn an sand Blasytag des heiligen bischove in dem LXXXIII jare (1493 február 3). . .

Vermekcht die schuld . . . : Item dem Jacob juden 12 ₰ 8 haubtgut an gesuch, und noch nit jarzeit verganngen.

Vkp. 232.

28. *Mathes Storch (Starch, nobilis) von Zantha* . . .²⁾

Item meinen weingarten zu Zantha gelegen, den ich von dem Mándel juden erlost hab umb 34 fl ungr(isch) schaff ich meiner bemelten hausfrau (Katherina) und meiner leyblichen muter zu Zantha, yedem tail die helfft nachzevolgen.

Acta sunt hec in vigilia circumeisionis domini in Posonio anno eiusdem LXXXIII° (1493 december 31).

Vkp. 236.

¹⁾ Hiányosan és kelet nélkül közzétéve *MHJ I.* 475.

²⁾ A végrendelkező valamely Szántó községben élő nemes ember volt, akit Pozsonyba utaztakor ért utól a halál. Szántó nevű község több volt hazánkban a középkor végén, az abaujvármegyei mezővároson kívül Bihar, Csongrád, Hont, Nógrád, Pest, Tolna és Zala (talán másutt is?) vármegyében. Nincs kizárva, hogy végrendelkező a pestmegyei Szántón élt és hogy hitelezője a budai Mendel Jakab országos zsidóelőjáró volt, de ez be nem bizonyítható feltevés.

29. *Testamentum Steffani Häberler . . .*¹⁾

Geltschuld so ich schuldig bin:

Item dem Yserl juden bin ich schuldig gelihen gelts 6 fl zu 10 schilling 8 ze raitten. Dieselbig schuld hab ich zuainzig entnomen als bey 6 wochen nach datum dess briefs.²⁾

Item der Jorg Prenner pleibt mir schuldig gelihens gelts ain gulden und 2 Œ 8, und sunderlich ist er mir schuldig umb ertzney bey 3 Œ 8, was dann die ertzneyzettel innhalt, so der Zacharias jud innenhat.

Actum am eritag nach sand Paulstag seiner bekerung anno domini etc. LXXXXIIII^o (1494 január 28).

Vkv. 237—238.

30. *Georgius Schönberger . . .* Vermerkt wem ich schuldig bin . . .

Item dem Garl juden bin ich schuldig 28 gulden an gesuch biss auf den künftigen sand Bartholomeustag (1495 augusztus 24).

Item dem Handel juden bin ich schuldig 22 fl; dorumb hat er zwei silberpecher.

Actum an pfintztg nach Marie Magdalene anno domini etc. LXXXX quinto (1495 július 23).

Vkv. 251.

31. *Hanns Salomon.*

Item der Wolflin judin (bin ich schuldig) vier gulden, die ich entnomen hab am eritag nach der heiligen drivaltigkait tag (1498 június 12).

Gescheen am montag nach Johannis gotztauffer nach Cristi gepurt M^o IIII° und in dem achtundneuntzigsten jar (1498 június 25).

Vkv. 274.

¹⁾ Igen töredékesen idézve *MHJ I. 476.*

²⁾ Vagyis a hitelező a tartozásról kiállított oklevél kelte után hat héten át (több részletben) folyósította adósnak a kölcsönösszeget.

32. *Andre Müllner.*

Item dem Händel juden pin ich schuldig 13 fl, dorumb er hat pfandt.

Item dem Chârel juden 5 gulden.

Item der Nâchlin judin acht gulden; und uberal, wo dy gulden geschriben vermerekt sein, allwegen zehen schilling ð fur ain gulden...

Gescheen am tag sand Peter gefenknusfeyer nach Cristi gepurt... in dem neunundneunzigsten jar (1499 augusztus 1).

Vkv. 273—274.

33. *Jörg Schüstel.*

Item acht gulden und 60 ð bin ich schuldig den juden von pfingsten her (1499 év körül).

Vkv. 269.

34. *Wolfgang des Gilig Vischer seligen sun...*

Item ainem juden, dess namen ich nicht wais, stet zu pfandt zwen schlayer, ain seydnere und der ander schlayer mit sechs fachen, umb 10 B ð gelihens gelts, und ain prauner rock verprenbt umb 1 Ű ð, und mer 4 groß zynen schusseln dorauf gelihen 4 B ð, und ain pintkandl und mer ain kandel per 3 seittel, bringt alles 22 B ð...

Actum an mitichen nach Blasy confessoris anno domini etc. V^e primo (1501 február 10).

Vkv. 273.

35. *Paul Wäler.*

Item dem Mändel juden bin ich schuldig gewesen 41 gulden. Doran hab ich im bezahlt 27 gulden haubtgut und gesuch; dieselbig zalung ist bescheen im XVe jar Michaelis nachstvergangen (1500 szeptember 29), und bezahlt mit wein, vischzeug und pettgewant etc...

Item dy 27 gulden, so ich dem Mendel juden bezahlt hab wie vor stet, die sind im judenpuch nicht austhan¹⁾ unser lâshât halben...

¹⁾ „austhun“-nak írva.

Actum feria quarta post dominicam quasimodogenitj anno domini etc. XVe primo (1501 április 21).

Vkv. 275.

36. *Barbara Grieskircherin.*

Item untter die juden bin ich schuldig 6 fl.

Gescheen an sand Stephanstag protomartiris nach Cristi gepurt funfzchenhundert und dreu jare (1502 december 26).

Vkv. 288—289.

37. *Mathes Engel.*

Item Haindel iud hat mir gelihen 7 gulden, versprochen an schaden zu leihen in muns und nicht in gold, dorumb hat er von mir in pfantweis ain silbergurtel, der parten rat mit gold vermischt, mit sengkel, spangen, ringken, als vergoldt. Item mer hab ich dem juden versetzt ainen pabster gulden, gilt 2 fl. Item ain gulden ring mit zweyen stain, wegt $1\frac{1}{2}$ gulden auch dem juden versetzt.

Actum anno domini tausent fünfhundert und in dem andern jar (1502).

Vkv. 286.

38. *Margaretha dess Wolfgang Ungers eliche hausfrau.*

Die geltschuld gelihens gelts . . .

Item untter dy juden der Wolffel judin 6 fl.

Actum samstag nach Laurenty anno domini etc. tausent fünfhundert und in dem dritten jar (1503 augusztus 12).

Vkv. 297.

39. *Mathes Payr.*

Die schuld so ich schuldig bin: . . . Item dem Gárl juden 15 fl.

Gescheen am montag vor Symonis und Jude der heiligen zwolfpoten nach Cristi gepurt XVe und drew järe (1503 október 23).

Vkv. 295.

40. *Hans Zedel.*

Geltschult: . . . Item dem Muschel juden bin ich schuldig 11 fl. auf ain fl 2 ð; dorumb hat er meyn handtgeschrift, zu sand Lorentzentag (1503 augusztus 10?).

Actum dominica judica anno domini etc. quarto (1504 március 24).

Vkv. 288.

41. *Jacob Scheller.*

Item der Wolffel judin bin ich schuldig 7 fl; zu pfandt hat sy ain silbergürtel, gestet 4 fl.

Actum in die annunciacionis Marie anno domini etc. 1504 (1504 március 25).

Vkv. 298.

42. *Wolfgang Tregler.*

Unnd dem Händdel juden bin ich schuldig nach laut des judenpuech 4 fl. Das soll mein hausfrau auch bezallen.

Geschehen am eritag vor sand Elspetentag anno domini tausent funffhundert und im funfftn jar (1505 november 18).

Vkv. 315.

43. *Cristina des herren Hannsen Ringkel doctor gemachel.*

Actum an phincztag nach trium regum anno domini etc. quingentesimo sexto (1506 január 8).

Item mer hab ich versetzt zwaj kopffeln dem Henndel juden umb 18 fl ze notturft meines hauswirt auf sein vleissig gepett. Die sol er lesen von seinem gelt und meiner tochter (geben), wenn sy gehoren ir zu von irem vater seligen Vlrich Puchler.¹⁾

Vkv. 309.

44. *Katherina Waltherin.*

Die geltschuld so ich schuldig bin . . . (item) der Wolf judin 3½ fl.

¹⁾ Végrendelkező nő első férje.

Actum est feria quarta proxima ante salus populi
(1506)¹⁾ (1506 október 10).

Vkv. 321.

45. *Katherina . . . witib Mathes Hueters . . .*

Item mer schaff ich meiner ändlen sun genant Wenttzel, ain klnab, ain silberpöcher, der stet unnder den juden: denn soll lösen Barbara des Wolfgang Schuesters hausfrau yrem sūn dem Wenttzel und soll denn pöcher irem sun dem Wenttzel vorhalten, bis er zu seinem vokhperen jaren khumbt; unnd der schynnpacher stet dem juden umb 2 fl nach der frauenn bekhantruss.

Beschehen am freytag nach letare nach Cristij geburdt tausent funffhundert und im subenden jaren (1507 március 19).

Vkv. 318.

46. *Wolfgang Pruckslegel.*²⁾

Vermergkht was ich schuldig bin . . . Item ainem juden bin ich schuldig in das (juden-)puech 3 fl. Item mer bin ich schuldig ainem juden auff pfannndt als mein hausfrau wais. stet an sider sand Veitsdag 10 B ð.

Geschehn montag nach sand Kathreintag im funffzehenhundert und dreuzehennten jaren (1513 november 28).

Vkv. 352.

47. *Steffan Vischer von Hainburg.*

. . . Anno domini tausent funffhundert und in dem

¹⁾ Ezt a végrendeletet 1508 szeptember 11-ikén jegyezték be a Vkv.-be. Miután „salus populi“ a pünkösd utáni 19-ik vasárnap megjelenése, amely felváltva szeptember vége s október eleje közé esik, a végrendelet éve korább 1508. évnél, de 1507 nem lehet, mert a nevezett vasárnap ebben az évben szent Mihály napjára esett, s így, ha 1507. évben végrendelkezett volna Waltherné, Mihály napjával jelölték volna a végrendelkezés napját. Ezért kellett az előtte való évet behelyezni a csonka keletbe.

²⁾ Igen töredékesen közzétéve *MHJ* I. 477.

funffzehenden jar an unserfrauentag irrer heiligen himelfart (1515 augusztus 15).

Item 2 silberen gurtel hab ich untter den juden umb 20 B ð syeder pfingsten (1515 május 27).

Vkv, 357.

48. *Testamentum Helene uxoris Wolfgangi Forster im 1518.*

Item mer schaff ich meinem sun dem Annderln zwaj guldene ringl und (ein) vergults silberns ringl, und ain grallene pertten und ain silbergürtl mit ainem roten parten, so ich gelöst hab aus den juden. So aber mein hauswirt Wolfgang Forster die silbergürtl wollt haben, so sol er meynem sun dem Annderln herausgeben 10 fl in gelt.

Item mer zwo silberguertl bei dem Lebl juden, die stend umb 9 fl; sol mein hauswirt lößn von im, wen sy sein vorhin sein gewest.

Actum am sambstag an dem heyligen phingstabendt anno domini etc. taussent funffhundert und in dem achtzehenden jaren (1518 május 22).

Vkv, 381.

49. *Testamentum Pangratij Ruthnstockh.*

Vermerkht die geltschuldt so man mir zu thun ist:...

Item Joseph judt bleibt mir schuldig 367 fl kreytzer, albeg zehen schilling fur ein gulden gerechnet, darumben ich pfhanndt hab.

Beschehen zu Bresburg am pfhingstmantag im jar... funffzehenhundert und im sibenzwainzigisten (1527 június 10).

D) A pozsonyi letiltó-könyv feljegyzései 1448-1449.¹⁾

I.

Zsidókra vonatkozó letiltások.

1. Item Joseppin judin von Teben verpeut dem Hansen vom Perig ain haus gelegen auff der Wedricz neben des Reichen Thoman haus und darzue ain weingarten gelegen ausserhalb des Wasserturen umb ain summ gelcz. Gescheen am freitag nach Gocz auffartzttag (1448 május 3) per Jacab nachrichter.

Fol. 7a.

2. Item Muschel jud der Jaklin von Offen aeden verpeut zu dem Christan Chechel [X] die schuldt so er dem Hans Silberchnoll mullner schuldig ist umb das haus so er von im chaufft hat. Das ist geschen per Jacab nachrichter am mantag Johannis ante portam (1448 május 6).

Fol. 7b.

¹⁾ Hosszában kétrét hajtott 42 negyedívből, vagyis 82 (fél-)lapból összefűzött s erős hártýaborítékkal ellátott füzet. Vegyes jellegű feljegyzéseinek túlnyomó része alantás városi közegek (gyepmester vagy hóhér = Jacab nachrichter, zsoldosok vagy küldöncök = Staindl, Falkner) kiküldetéséről szól a bírói eljárás különböző fázisaiban. Ezek a kiküldöttek a jelenkori bírósági végrehajtók ősei. A kiküldött közegek eljárásuk eredményéről jelentést tettek valamely városi (városbírói) írnoknak, aki e jelentéseket az itt ismertetett füzetbe jegyezte fel. Ő jegyzi fel továbbá a városbíró jelenlétében valószínűen az egyes adósok bevallásait is, és a városbíró neki mondja tollba Leser zsidó kérelmét és a somorjai tanáchoz intézett levelét. A könyv feljegyzéseinek idézése: *Fol. 7a* = a hetedik (fél-)lap első oldala, *Fol. 7b* = a hetedik lap hátoldala.

3. Item Leb jud verpeut dem Michel Wolff die phanter so Leb jud von im innen hat zu phant, verpeut die zu im selbs fur 8 fl haupguett und was zu gesuech darauff gett ader gangen ist. — Item und verpeut mer dem Michel Wolff dornach all sein gut nicherz ausgenomen fur 4 fl haupguet und was gesuechs darauff gangen ist. Das ist geschen per Peter Staindel am mitichen in der kotemer nach phingsten (1448 május 15).

Fol. 8a.

4. Item Musch jud in des Langen Merten haus verpeut zu dem Hansen Paykendorffer 22 fl von wegen des jungen Habernapen. Das ist geschen am phincztag vor Viti per Staindel (1448 június 13).

5. Item Hans Schreiner von Sand Gorigen verpeut zu hern (Stephan) Gmaetel 20 fl, die dem Josepp juden zuegehoren. Geschen per Falkchner am tag des heyling (1448 június 13 körül) ...

Fol. 8b.

6. Item Hendel jud hat verpoten den Michel Frewdensprung mit leib und guett fur $5\frac{1}{2}$ lb. 30 d. Geschen per Peter Staindel am phincztag vor Viti (1448 június 13).

Fol. 9a.

7. Item Hendel jud von Grecz verpeut [zu] dem Niclas Strempffel all sein guett nicherz ausgenomen umb $3\frac{1}{2}$ fl auri. Geschen per Jacob nachrichter am eritag nach Egidi (1448 szeptember 3).

Fol. 10a.

8. Item Hendel jud des jungen Muschen sun verpeut zu dem Gorigen Meindlein 16 meczen waecz von wegen des Schillinger von Reczschenstorff. Geschen per Jacob nachrichter am phincztag vor Kolomani (1448 október 10).

Fol. 13a.

9. Item Aserll jud verpeut zu dem Niclas Panczir 3 fl von wegen der Peter Hartin und zu ainem rechten. Geschen am suntag vor Ursulle (1448 október 20) per Jacob nachrichter.

Fol. 13b.

10. Item Prentel jud verpeut dem Hewndel und nach ain auff Schondorffer gasen ain weingarten gelegen im Hirsman. Geschen per Jacob nachrichter am suntag nach allerheylingtag (1448 november 3).

Fol. 14b.

11. Item Muschel jud der Jeklin aeden verpeut 11 fl auri zu dem Wolffgang Chlingel pinter von wegen des Niclas pintter. Geschen per Jacob nachrichter am phincztag nach Martini (1448 november 14).

Fol. 16a.

12. Item Hans Eysenreich richter von Sand Marein hat verpoten den Hans Schreiner von Sand Gorigen umb zuespruch, die der richter von Sand Marein mainet zu haben von der 20 fl wegen, so der Schreiner dem Joseppen jud zu hern St(efhan) Gmaetel verpoten hat. Geschen per Falkchner an sand Elspeten obendt (1448 november 18).

Fol. 16a.

13. Item Aserll jud verpeut maester Gasparen zymerman 2 dreilling wein gelegen zu dem Hainr(eich) von Ach umb eine summ gelcz. Das ist geschen am mantag vor sand Warbratag (1448 december 2) per Peter Staindel.

Fol. 16b.

14. Item Eschell jud verpeut dem Vlr(eich) Hekchel all sein guett so er in der chamer pey dem Michel Polaner lassen hat umb ein sum gelcz. Geschen per Peter Staindel am sampstag nach Nicolay (1448 december 7).

Fol. 17a.

15. Item Muschel jud verpeut an stat seiner swiger dem Erh(art) Staub (recte: Stab) ali sein guet nichez ausgenommen, und darzue 3 dr(eiling) wein umb eine summ gelcz. Geschen per Jacob nachrichter am mantag nach sand Paulstag des pecherer (sic) (1449 január 27).

Fol. 21b.

16. Item Prentel jud verpeut zu dem Michel Frankchen ainen wagen fur 10 ß ð von wegen des Lintzschein etban gesesen zu Leupoltzstorff. Geschen in die Agate virginis (1449 február 5) per Jacob nachrichter.

Fol. 22a.

17. Item Aserl jud verpeut zu dem Sigel Panczir 13 fl von wegen des Chuencz Prukchner. Geschen per Peter Staindel am suntag Juliane virginis (1449 február 16).

Item und verpeut aber zu dem Gorigen Widt sneider 5 fl auch von des Chuencz Prukchner wegen per Peter Staindel eodem die.

Fol. 23a.

18. Item Hendel jud von Grecz verpeut auff die guetter des Philip Gikerl 8 fl auff erb und farundt guet nichez ausgenommen. Geschen per Jacob nachrichter am freytag vor Sand Mathyas tag (1449 február 21).

Fol. 23b.

19. Item Muschel jud der Jeklin aeden verpeut auff die guetter des Hainr(eich) Phaffstetter umb eine sum gelcz. Geschen per Peter Staindel an Sand Mathias obundt (1449 február 23).

Fol. 23b.

20. Item Jeklin judin von Odenburg verpeut zu dem Niclas Sporeysen 8 fl von wegen des Grosen Peter auff der Tuenaw Newsidel. Geschen per Falkchner am phincztag nach reminiscere in der vasten (1449 március 9). Das ist paeder taell will gewesen das es in der freyung geschen ist.

Fol. 24b.

21. Item Iserll jud von Pudweizz verpeut zu dem Thoman Oller 4 fl von wegen des Phillip Kikerll. Geschen per Jacob nachrichter am freytag nach dem suntag remyniscere in der vaslen (1449 március 14) und in der freyung mit paeder taell guetem willen.

Fol. 25a.

22. Item Hendel jud von Grecz verpeut dem Mert Hartman in Reicharczgasen all sein guett nicherz hindan gesaczt umb eine sum gelcz. Geschen per Falkchner am mitichen vor G(e)ori (1449 április 23).

Fol. 27b.

II.

Egyéb feljegyzések (bevallások, levelezés).

23. Ich Hainr(eich) Smitzer und ich N sein hausfrau wir pechenen. das wir unverschadenleich schuldig worden sein der Jaklin judin von Odenburg und iren erben 2 guld(ein) in gold und auff tegleichen schaden und das auff unser paeder treu und versprechen. Geschehen am eritag vor Ambrosy in XLVIII jar (1448 április 2).¹⁾

Fol. 82b.

24. [Item Jacob Gernualdt chramer und Vltreich Kramer paedt purger zu Prespurg pechenen, das wir unverschadenleich schuldig worden sein der Jacob judin von Odenburg 18 fl auri zu peczallen an schaden auff die nagstchunfftigen weinachten (1448 december 25) ungeferleich Geschen am phinczttag vor des heilling chreuczttag der erhochung im XLVIII jar [1448 szeptember 12]. Die schuldt ist peczallt.²⁾

Fol. 78b.

¹⁾ Nincs kizárva, hogy a kelet évszáma el van hibázva. Ugyanis a füzetbe az 1448 április 24—1449 április 24 közt kelt ügyeket jegyezték fel, így a helyes kelet (?) 1449 április 1.

²⁾ A feljegyzés törlése alkalmával hozzáírva.

25. Vermerkeht, das fur mich¹⁾ komen ist Leser jud der juden schuellmaester und Jekel judin von Adenburg der aedem²⁾ und hat mir furgehalten, wie im schuldig worden sey Wach Michel zu Sand-Marein in der Schutt 5 fl 4 ß haupguett und mug des von im nicht pechomen, und patt mich darumb dem richter gen Sand-Marein zu schreiben, das ich also getan hab am phincztag nach dem Newen im XLVIII jar 1449 január 2). Darauf ist mir antburt worden von dem richter Niclas Eysenreich in schrift und der prieff laut also:

Mein willig und gehorsam dinst wist zuvor, lieber herr richter! Eur schreiben hab ich woll vernomen von wegen unsers geswaren purgers Wach Michel, den hab ich pesendt und haben verhortt, so pechent er den jud er sey im schuldig. Darumb pitt ich eucher gnad, das ir also woll wellt tuen³⁾ und wellt mit dem jud reden auff virczehen tag zu peiten, so will der unser den jud peczallen an all verziehen. Das will ich und der vogenant Wach Michel umb eur gnadt verdien in der ader in einer grosern (sache). Geben zu Sandi-Marein in der Schut am freytag nach dem Newen jar im XLVIII jar (1449 január 3).

Niclas Eysenreich richter zu Sand-Marein in der Schut.

Dem ersamen weysen Ludweig Kunichsfelder richter der statt zu Prespurg meinem besondern liebem herrn.

Fol. 48b—49a.

26. Item ich St(ephan) Renees diezeyt der stat haupman pechen, das ich schuldig worden pin der Iserlin judin von Sand Mertenperig diezeit wanhaftt zu der Newnkirichen

¹⁾ A somorjai bíró levelének címzettje, vagyis Kunigsfelder pozsonyi bíró.

²⁾ Hamisítatlan pozsonyi szórend! Értelme: ...schuelmaester und der J. v. O. aedem... Pozsonyban még ma is gyakran úgy mondják: er ist von der Frau X. der Sohn.

³⁾ Eredetileg így írva: woll tuett s a két szó fölé írva wellt anélkül, hogy a tuett szót tuen-re javították volna.

9 Ƨ Wiener phening fur den Vreich auch von der Newen
Chirichen etban ein amptman des Pernner, dieselben 9 Ƨ ð
zu peczalen auff mitvasten nagstchomundt (1449 március
19) ungeferleich. Geschen an sand Valentinstag im XLVIII
jar (1449 február 14).

Fol. 78b.

E) A pozsonyi bűnügyi városkönyvnek zsidókra vonatkozó feljegyzései 1437 és 1510—1518.¹⁾

Item (1437) Emreich Kolweiss ist hie gewesen in der stat und hat valsche múnss gehabt und guldin darumb kauft von den juden, und ist auch darumb aus der stat entrunnen.²⁾

Peternn urgicht oder bekanntnus anno etc. decimo (1510).

Er hatt auch desselbigen tags (auff milvasten március 6) mit seinen gesellen juden und judin auch bey dem seepruckhlen beraubt, hat gwandt und bey dreÿ oder vier gulden genommen.

Item yetz im herbst vergangen (1509 szeptember után) so sÿ den cantzler gen Odenburgk b(e)laedt haben, mit seinen vorbenanten gesellen, als Zeckhel Peter, Jannckh und Walenndt, haben sÿ ainen juden in dem Schiltperig auf ai-

¹⁾ E városkönyv címe: *Das ist das achtpuch der stat ze Prespurg*. — A címfelírás 1435. évben, az első érdembeli feljegyzés 1436. évben kelt, v. ö. Király J. Pozsony város joga a középkorban. Budapest, 1894, 257. lap, 1. jegyz. Király a városkönyv címét „a városi kitiltások könyvének” fordítja, ez azonban nem szerencsés fordítás. Kezdetben a városkönyv azoknak az egyéneknek és büntetteiknek feljegyzésére szolgált, akik a büntettek miatt *elvesztették a város békéjét*, akár kitiltották őket a városból, akár megszöktek a büntetés elől, mint a fentközlött 1437. évi esetben. Ily feljegyzések azonban megszűnnek az 1455. évben, s hosszú szünet után 1510. évben kezdik meg elfogott és részben kínvallatott gonosztevőknek vallomásait (1519. évig) feljegyezni. Így nemcsak Király fordítása, de a könyv eredeti címe sem fedi a könyv tartalmát.

²⁾ Nem hibamentes közlését lásd Király i. m. 307. lap, 4. jegyz.

nem kotschywagen beraubt und genomen 6 fl, klaiden und was sy also gefunden haben, im auch genomen 40 silbrein knopf.

Achtp. 25—26.

Gregor bekanntnuss anno etc. quingentesimo decimo (1510).

Item dem Ferber in Mathes Payrim haus hat er ain rockh gestollen und hat in unter dy juden umb $\frac{1}{2}$ ₰ δ gesetzt.

Achtp. 29.

Des Winnter sauschlaher urgicht (1510).

Item seinem gefattern Andre Seman hat er gestollen am ersten fumlf weinper, darnach ain zistell volle und ainer fragnerin verkauft umb 11 δ; mer hat er im aus dem Wolfeinsgrundt gestollen 8 putten weinper und hat die unter dy juden verkauft, albeggen ain putten per 1 β δ, facit 1 ₰ δ.¹⁾

(Peter von Grätz 1518.)

Item anfangklich hat Peter von Grätz bekhent, das er den Vrban Schmid mit ainem aichen prugl erschlagen hat auf Ratzestarrer weg und bey im gefunden und genommen 10 β δ, und im seinen rockh abzogen und denselbigen rockh versetzt unter dy juden umb ainhundert Wiener δ.²⁾

Vermerckht die bekhanntnuss so Rueprecht Ennsser von Prespurghk gethan am sontag nach Barbare anno domini 1518 (1518 december 5).

Item mer dem Hanns Ambring auf Thunanewsidel gestolln aus ainem schublärln in ainer kÿsten gelegen 4 fl ungrisch in gold und zwen reimus ch gulden und fur 4 fl kreutzer und etliches gelt alte munss, und ain silbrein

¹⁾ Töredékesen idézve *Zschrft. Sav. Stifty.* i. m. XL. 49. lap, 2. jegyz

²⁾ Közölve *Király* i. m. 292. lap, 5. jegyz.

petschatring, den er den juden verkauft hat umb 4 B ð, und etliche alte silbrenne gesperr, dÿ er auch den juden verkauft hat, und etlich liechtschutzen.

Achtp. 52.

Vermerckt die bekantnuss so Hainrich ain schmid von ublen gethan hat, am freutag vor dem neuen jarstag (1518 december 31).

Item anfenglich hat der Hainreich bekhent hÿe zu Prespurk gestollen 3 stuckh leunbat, ains plabs, ain schwartz und ain weyss, dyselbigen verkauft unter dÿ juden umb 4 fl.

Achtp. 54.

F) Pozsony város pénzügyi könyveinek feljegyzései 1430—1504.

a)

Az 1430., 1452. és 1503/04. évi adókönyvek zsidójegyzékei.¹⁾

1. Az 1430. évi adókönyv zsidójegyzéke.

N a c i o J u d a y c a

Item der Lang Iserl.	4 //	50 qrt
et Tok.		12 qrt
Item jung Selkman	$\frac{1}{2}$ //	
et Juda		3 B 6 qrt
Item Wolffl jud		24 qrt
Item Eysakyn		50 qrt
Item Hawl jud		

¹⁾ Ezek az adókönyvek a városi levéltárnak a világháború alatt végbement rendezése alkalmával kerültek csak meg, úgyhogy én azokat annakidején a városi adózásról írt munkámban fel nem használhattam. Ebben a munkámban két másik pozsonyi, az 1415. és az 1434. évi adókönyvek zsidójegyzékeit tettem közzé úgy hasonlóan (ld. *Városi Adózás a középkorban* [Pozsony, 1900] 18—19. és 21. l.), mint megfajított szövegükkel és számfejtett tételeikkel. E közlésem alapján adták ki *Frissék* újra a két jegyzéket a *MHJ I. 463—465.* lapjain, de a facsimilék dacára olvasási hibákkal (1) és helytelen címek alatt (ők nem közölték az 1415. évi zsidójegyzékből, hanem közzétették ezt a zsidójegyzéket s az 1434. évi adókönyvből nem tették közzé a zsidók boradóját, hanem ismét a teljes zsidójegyzéket).

A három adókönyv közül, amelyeknek zsidójegyzékeit itt közöljük, a legkorábbi csak a város negyedik, vagyis belvárosi második negyedére terjed ki (Pozsony középkori adókerületeit, amelyek negyedikéhez tartozott a Zsidóutca, ld. *Városi Adózás* c. munkámban annak 55., 84. stb. lapjain). Címe, vagyis első lapjának felírása: „*Quarta pars civitatis anno etc. tricesimo. Gaber des vierden vierteils*

Item Jakel jud	1 $\mathfrak{G}$	36 qrt
et Musch jud		72 qrt
Item Jakel judin von Ödnburg		72 qrt
et Aron Puschl	$\frac{1}{2}$ $\mathfrak{G}$	12 qrt
Item Iserl von Sand Merteinperg	6 $\mathfrak{B}$	
Item Isrl vom Budweys		84 qrt
Item Pendettin judin	$\frac{1}{2}$ $\mathfrak{G}$	
Summa judeorum facit 9 $\mathfrak{G}$ 88 δ . ¹⁾		

2. Az 1452. évi adókönyv zsidójegyzéke.

Nacio uetidissima Judeorum.

Item Leser jud	5 u	60 δ
et Henndel judin		
et Judel jud		
Item Musch vom Préd		
et Händel jud von Grätz	1 T 9 u	5 $\mathfrak{B}$ 24 δ
et Eysak von Odenburg		
Item Jacob jud	2 T 9 u	9 $\mathfrak{B}$ 24 δ
Item Muschel jud	1 T 5 u	5 $\mathfrak{B}$ — δ
et Händel jud		
et Tobias jud		
et Nachaim jud	4 u	24 δ

*Hans Fynk und Jorig spitalmeister sein schreiber*²⁾. — A másik két adókönyv teljes. Az 1452. évinek címe: „*Registrum impositionis taxe intra et extra muros civitatis Posoniensis in anno etc. L secundo, exacta autem in anno etc. L tercio*“, — s az 1503/04. évié: „*Liber taxe anno domini 1.5.(0.)3. et tendit ad annum quartum*“. Mindhárom könyvben a zsidók a keresztény adózók után s azoktól elkülönítve a fent közölt címek alatt következtek. E három adókönyv adatai, összevetve a másik két (1415. és 1434. évi) adókönyv, valamint a telekkönyv adataival, részletesen és szabatosan ismertetnek meg bennünket a pozsonyi középkori zsidóközség megalakulásával, gyarapodásával, fogyásával és feloszlásával, mire nézve v. ö. a bevezetést.

¹⁾ A tételek összege $6\frac{1}{2}$ $\mathfrak{G}$ 9 $\mathfrak{B}$ 418 qrt. $418 \text{ qrt} = 11 \mathfrak{B}$ 88 qrt; $20 \mathfrak{B} = 2\frac{1}{2}$ $\mathfrak{G}$. Így kerül ki a 9 $\mathfrak{G}$ 88 δ (qrt). Erről, vagyis a quaring-nak nevezett dénárról v. ö. *Városi Adózás* i. m. passim.

Item Aserl jud	1 T 14 u	1 q	6 β 25 δ
et Chayda rabi			
et Ysak ir sun			
Item Musch der Jaclin aidm von			
Odenburg	10 u	1 q	62 δ
Item Synagoga			
Item Aschel jud	1 T 16 u		7 β 12 δ
	prop. 1 u ¹⁾		
et Jacob jud von Passaw			
et Juda rabbi			
et David mesner	2 u		12 δ
Item Joseph judin	11 ¹ / ₂ u		69 δ
et Chesschel jud			
et arcztin judin			
Item Lazar jud	2 u		12 δ
Item Leb jud	3 T 18 u		15 β 18 δ
Item Jaclin von Odenburg	7 ¹ / ₂ u		45 δ
et Merkel jud			
Item Prentel jud	4 u		24 δ
Item Ysserel vom Budweis	9 u	4 q	60 δ
et Slaman jud	9 u		54 δ
Item Hendel jud	1 T 3 u		4 β 18 δ
et Leubman judin			
Item Ysachar jud	8 u		48 δ
et Wolfel jud ²⁾	1 T 8 u		5 β 18 δ

¹⁾ Jelentése: propinavit 1 urnam — kimért 1 akót, v. ö. *Városi adózás i. m.* 18. s. kk. 1.

²⁾ A zsidójegyzék az adókönyv 42. (utolsó) lapját foglalja el. E lap adótételeit nem összegezték, hanem a lap aljára feljegyezték: Summa quarte partis 287 ut 50 δ. Ebben az összegben tehát egybeolvasták a negyedik adókerület keresztlény adózóira kirótt összegeket a zsidók részéről fizetendőkkal. A tételek számvizsgálata avval az eredménnyel jár, hogy a kivetelt összegek majdnem kivétel nélkül megfelelnek az adózók nevei mellett feltüntetett bormennyiség (T = ternarius, huszasakó, u = urna, akó, q = quartale, negyedakó) után akónként 6 denárban megállapított boradónak. Így pld. grätzi Händel adóköteles bora 29 akóra rúgott, adója tehát $29 \times 6 = 174 \delta = 5 \beta 24 \delta$. Eltérő az első tétel, amelynek adóösszege 10 akó bor adójának felel meg (viszont 5 akó bor adója csak 30 δ lett volna). Kétségtelen

3. Az 1503/04. évi adókönyv zsidójegyzéke.

Platea Judeorum

Item Jacob jud	2 tr 18 ur	2 ₴ 7 β 18 δ
v Mandl jud	14 ur	5 β 18 δ
Item Moyses jud	1 tr 8 ur	1 ₴ 3 β 6 δ
et Mandel sororius		
v Ysaackh	3 tr 12 ur	3 ₴ 4 β 24 δ
Item Mandel jud	1 tr 11 ur	1 ₴ 4 β 12 δ
Item Wölfl judin	1 tr 17 ur	1 ₴ 6 β 24 δ
v Lazarus jud	7 ur 2 qu	3 β — δ
v Juda judin	1 ur 2 qu	18 δ
Item Garel jud	8 ur	3 β 6 δ
v Aserl jud	5 ur	2 β — δ
Item Handl jud	2 tr 6 ur	2 ₴ 2 β 12 δ
v Leb jud	1 tr 1 ur	1 ₴ 12 δ
Item alt Handl jud	1 ur 2 qu	18 δ
v Colman judin	12 ur	4 β 24 δ
Item alt Muschl jud	1 tr 10 ur	1 ₴ 4 β — δ
Item Jacobin von Gretz	8 ur 2 qu	3 β 12 δ

Summa huius facit 19 ₴ 24 δ.¹⁾

hogy a bormennyiség feljegyzésénél tévedt az irnok, úgyhogy az kijavítandó 10 akóra. Igen csekély eltérést találunk még annál a két tételnél, amelynek bormennyiségében legkisebb mérték gyanánt 1—1 negyedakó szerepel. A negyedakó adója másfél dénár, Aserl adóösszege pontosan tehát $34\frac{1}{2} \times 6 = 205\frac{1}{2} \delta = 6 \beta 25\frac{1}{2} \delta$, soproni Jakabné veje, Muschnak adóösszege pedig $40\frac{1}{4} \times 6 = 61\frac{1}{2} \delta$. Az irnok az egyik tételnél féldénárral kisebb összeget jegyzett fel, a másiknál pedig féldénárral nagyobbat. Így teljesen egybevág a számítás végösszege, amennyiben az első tétel bormennyiségét 10 akóra javítjuk ki. A bormennyiség tételenkénti összege 11 huszasakó, 160 akó és 6 negyedakó, vagyis $381\frac{1}{2}$ akó, amelynek adóösszege 2289 δ, a tételek adóösszege pedig 56 β 609 δ, mely összeg szintén = 2289 δ. Magasabb egységekbe összevonva a megadózottatott bormennyiség 19 T $1\frac{1}{2}$ u, az adóösszeg pedig 9 ₴ 4 β 9 δ.

¹⁾ Az adókönyv utolsó (80.) lapján. Az adóösszeg számfejtését a tételek összege $12 \text{ ₴ } 50 \beta 204 \delta = 12 \text{ ₴ } 56 \beta 24 \delta = 19 \text{ ₴ } 24 \delta$. Ebben a jegyzékben is az első tétel bormennyisége hibás. Az adó egy akó után 12 δ; a tétel adóösszege $(2 \text{ ₴ } 7 \beta 18 \delta =) 708 \delta$, s ez megfelel 59 akó bor adójának, de két huszasakó és 18 akó

b)

Az 1934/35.—1490/91. évi kamaraszámadásoknak zsidókra néző feljegyzései.¹⁾

1. Pozsony 1435 április 5. Jakl (pozsonyi) zsidó a városi kamarástól megvásárolja az adóban bevételezett hitvány pénzt.

Item wir haben geben dem Jakl juden am eritag noch judica auswürff den man von uns nicht nemen wolt, das von den gabern uns warden ist, 7200 ð quarting umb 1 fl auri dem Jakl juden.

K/1. 154b.²⁾

2. Pozsony 1439 decembar 7. Hetschel bécsujhelyi zsidó 400 (magyar) aranyforint kölcsönt ad Pozsony városának.

Item (am mantag in vigilia conceptionis Marie) und haben auch enphangen von dem Hetschel juden von der Newenstat, darumb er von der stat ein brief hat, das er der stat gelihen hat 400 fl auri. Und wo man dy hingegeben hat

csak 58 akó. Itt is kétségtelen, hogy a 18-as szám 19-re javítandó. Ebben az esetben a bormennység összege 12 huszasakó, 140 akó és 8 negyedakó, vagyis 19 huszasakó és 2 akó, mely bormennységnek adója 19 fl 24 ð. (= 4584 ð).

¹⁾ Ide felvenni szükségesnek találtam nemcsak az eddig egyáltalán közzé nem tett s idevonatkozó feljegyzéseket, hanem olyanokat is, amelyeket ugyan már közöltek a *MHJ I.* 466. és kk. lapjain, de korrumpálva és oly hézagosan, hogy azok történeti forrásokul egyáltalán nem használhatók. Idézeteimben a kamaraszámadásokat K betűvel és a számadások sorszámaival jelölöm. Utóbbira nézve v. ö. *Városi Adózás* c. m. 6—7. lapjait.

²⁾ Közzétéve: *Wiener Numismatische Zeitschrift XXXIV* (1902) 178. lap, 7. sz. — Ugyanabban a K-ban az 1434. év május—augusztus hónapok közötti időben gyakran említve „die wer hinder den juden pei den Fleischkerthurren“, „der czaun im czwinger hinder den juden“ és „der czaun fur Sand-Michelstar hinder die juden“, mint azok a helyek, ahol városi munkások dolgoztak (K/1—16a, 30b, 31a, 31b 44a, 44b stb).

und bezalt, das findt man in unsern ausgeben und hinden in dinst und alde geltschuld.¹⁾

K¹2—3.

3. Pozsony 1440 április—december. A városi kamarás elszámol különböző zsidókölcsonokról.²⁾

Item am eritag vor sand Jorigentag (1440 április 19) hab wir ausgericht und bezalt dy Jackel jüedin von Oden-

¹⁾ Hibásan és kelet nélkül közzétéve *MHJ* I. 466. — Ugyane K szerint 1439 november havában munkások dolgoznak: „im zwinger hinder den juden... das sy das thurel vermacht haben pey den juden, das man das nicht sehen schold“, — „pey dem Fleischkerthurren... zu dem stanter hinter den juden“. (K/2—138, 143—146, 148. és 152).

²⁾ Részben közzétéve, de hiányosan, olvasási hibákkal és kelet nélkül *MHJ* I. 466, az utolsó tétel még *Wiener Num. Zsch.* i. m. 184. 56. sz. — A november 19-én kelt tétel számfajtése: az aranyforint = 140 új δ = 210 bécsi δ , vagyis 7 β δ W; $50 \times 7 = 350$ β δ , per 8 $\beta = 43$ α 6 β δ W.

Ebben az évben (1440) kelt két, a nagy számadókönyvhöz mellékelt cédula, amely az olyan kiadásokról és bevételekről szólt, amelyeket a városi kamarás nem számolt el az ő számadásában. Zsidókra vonatkozó feljegyzései a következők:

I.

Item... mit den judn zu redn.

Item die 25 fl von juden hat er gerait auf muntz den fl per 7 β .

Item mer hat er enphangen 5 fl von hern Flinssen. Umb die hat man muntz gewechselt von judn auf versuchung, 1 fl stet untz auß.

Item 30 fl die dem statschreiber sein gebn.

II.

Item am eritag noch conversionis sancti Pauli (1440 január 26) hat uns gelihen... Jakel jud von der Newenstatt 14 fl auri.

Item am mitichen noch conversionis sancti Pauli (1440 január 27) ... hat uns her Niclas Flins gelihen 5 fl auri, dorumb der kamrer hot gelt lassen (wechseln) von den juden, ob sy itt mit falssen gelt umbgen.

Item am montag noch conversionis sancti Pauli (1440 február 1) hat uns gelihen der Yessler jud 30 fl auri, dy gebn sind worden dem statschreyber anno utsupra.

burgk von des gesuchs wegen noch der herren geschafft, der auf dy stat gegangen was in der Newenstat zu den juden. 77 fl 8 Wiener.

K/2. 575.

Item am suntag an sand Jorigentag (1440 április 24) hab wir enphangen von den juden allen, das sy undereinander angeslagen haben der stat zu hülf zu den paiden polberichen in der Newenstat gegen dem Schuster(turn) über 500 neu 8 facit 3 fl 30 8 Wyenner.

K/2. 11.

Item am freitag vor sand Veitstag (1440 jünius 10) hab wir enphangen von dem Eysak juden, das dy juden dar gelihen haben, 13 fl auri.

K/2. 3.

Item am freitag vor Viti (1440 jünius 10) hab wir ausgericht von der künigin wegen von des czechents wegen den herren Cristof von Liechtenstain, darumb wir von ym ein quittung haben, 500 fl auri.

Und 250 guldein dy sind komen von dem Hetschel juden von der Newenstat, damit wir von ym dy quittung gar beczalt haben.

Item auch an dem tag haben wir ausgericht und bezalt den Kusch Andreasch im Wasserthurren noch des purgermaister geschafft, das er der stat gelihen hat, das auch komen ist von dem Hetschel juden aus der Newenstat, 138 fl auri.

K/2. 576.

Item am mitichen an sand Veitstag (1440 jünius 15) hab wir beczalt dy juden, das sy der stat gelihen haben, 13 fl auri.

K/2. 576.

Item am mantag vor sand Mertein (1440 november 7) hab wir enphangen von den juden das sy der stat gelihen haben anno domini etc. XL^{mo} 100 fl auri.

Item auch an dem tag hab wir mer enphangen von dem Esserl juden auf dy silbrin phant, auf ein giesfas und ein ubergulten koph, und der Nicolae Flins hat darzu gelihen 1 silbrin choph und ein silbrin gürtel, 100 guldein, und davon schol dy stat geben von den obgenanten hundert guldein alle wochen 1 guldein zu gesuch, 100 fl auri.

K/2. 5.

Item am sambstag in die Elysabeth (1440 november 19) hab wir enphangen von dem Joseph Prentel juden, domit man etzleich soldner ausgeriecht hat, fuer 50 fl auri klain gelt, ye 140 neu ð fuer 1 guldein, facit 43 fl 6 B ð Wyenner.

K/2. 5.

Item am mitichen noch Lucie virginis (1440 december 14) hab ich Cristan Walher enphangen von den crawaten wegen von seinem sneider der crawaten, das der Gotz kromer in hat gehabt, das er das der stat gelihen hat. 6 fl auri. — Und das hat der lang Isserl jüed dargelihen noch des purgermaister gescheft.

K/3. 27.

Item auch an dem tag (am pfinczttag noch Thome apli 1440 december 22) hab wir geben umb ain stainpuxen dem Reinprecht von Ebersdarif noch des purgermaister gescheft, dy man von ym der stat gekauft hat umb 12 fl auri, von den juden per 7½ B ð Wiener, facit mit dem aufwexel 12 fl auri 6 B ð W.

K/3. 124.

4. Pozsony 1441 január—március. A városi kamarás zsidókkal kötött pénzügyletekről számol el.¹⁾

Item am sambstag vor sand Anthontag (1441 január 14) ist der Horndel und der Nicolae Flins ausgefahren zu unser

¹⁾ Az első tétel közzétéve *Wiener Num. Zsch.* i. m. 185. old. 58. sz. a., az utolsó részben corruptálva MHJ I. 469.

genedigen fraun der künigin auf ainer zullen gen Rab ader ken Grann, wo man dy find, von der stat wegen, den hab wir mitgeben zu zerung auf 7 personn 10 guldein, dy wir von dem Jackel jued und von dem Isserl jued gekauft haben noch der herren gescheft, ye ein guldein umb 100 und 60 tscopzen, das prengt 1 ₰ 8 Wiener facit 10 ₰ 8 W.

K/3. 94.

Item am erichtag noch sand Dorotheetag (1441 február 7) hab ich enphangen von dem Hetschel juden, das er dem Jacob Leffler in der Newenstat von der stat wegen gelihen hat, als ym zerung ab was gegangen, und der obgenant Hetschel jud hat dem Jacob jud von Ofen übergeschafft zu gehen und zu widerkeren, als das uns der Jacl jud inbekant hat und Jacob Leffler, $1\frac{1}{2}$ fl auri.

K/3. 5.

Item auch an dem tag (am mantag noch invocavit 1441 március 6) hab ich geben noch des purgermaister gescheft dem Ruedel kallichprenner, das wir under den juden haben muessen nemen 4 guldein, ye ein guldein umb 1 ₰ 8 Wiener, dy man dem Rvdel kallichprenner ken Hainburg geschickt hat, 4 ₰ 8 W.

5. Pozsony 1442 május—november. *A városi kamarás elszámol zsidóudóbevételéről és Budáról való Jakab pozsonyi zsidónak Bécsujhelybe kísérésének költségéről.*¹⁾

Item am sambstag noch gotzauffartzttag (1442 május 12) hab wir geben ainem reitunden poten dem Jacob Leffler noch des herren Peter Jungettels gescheft dyzeit purger-

¹⁾ A második tétel hibásan és hiányosan közzétéve *MHJ I. 409*, belüliyen pedig *Wien. Num. Zsch. i. m.* 190. old. 86. sz.; — a bevételi összeg számfejtése: háromszor 6 B = 18 B, háromszor 20 Ő = 60 Ő, vagyis 2 B, e 20 B-hoz hozzáadva a $3\frac{1}{2}$ B-t kapjuk a tétel összegét ($2 \times 8 + 7\frac{1}{2}$ B-t).

maister, das er den Jac(k)uden von Ofenn in gelait gepracht hat zu der stat 1 ₰ 8 W. Item auch an dem tag ist komen ein pot von der Newenstat von dem Jac(k)uden von Ofenn, den der Niklas Verber zu ym geschickt hat noch der herren geschefft, dem hab wir geben zu lann 4½ ₰ 8 W. Und was ausbeliben untz an den achten tag.

K/4. 127.

Judengelt. Item am freitag noch Martini (1442 november 16) hab wir enphangen von dem richter herren Ludweigen Künigsfelder 3 guldein ducaten und 3½ ₰ 8, die ducaten abzeraiten ye 6 ₰ 20 8 Wiener fuer 1 ducaten, an dem gelt, das di juden schuldig sein der stat, facit 2 ₰ 7½ ₰ 8.

K/4. 30.

Item (1442) so hab ich mer enphangen von dem Paul Malczhofer als er enphangen hat von den juden, das dy stat auf sy geslagen hat, 550 fl auri.

K/4. 24.

6. Pozsony 1443 január—december. A városi kamarás elszámolt különböző, zsidóktól eredő bevételekről és zsidóknak teljesített kiadásokról.¹⁾

Item auch an dem tag (in die Valentini eppi 1443 január 7) hab wir geben dem Jac(k)el jud von Ofen, das im der Mathia Oxel im fur uns geben hat an seinem anlehen, das (er) zu der puxen der stat getan hat, di man von dem Haus kauft hat, 12 fl auri.

K/5. 155.

¹⁾ Az első tétel közzétéve: Wien. Num. Zsch. i. m. 192. old. 93. sz. a., az utolsóelőtti évszám nélkül MHJ I. 470. Azonkívül két 1443 április 3-án kelt számadástétel (K/5. 74.) egy-egy szekeresről (furman) szól, „der stain von dem judenfreithoff zu dem Staynintor gefurt hat.“

Jacl jud von Ofen.

Item am suntag oculi in der vasten (1443 március 23) hab ich Jorig Weinbacher enphangen von Jacl jud von wegen des Isserl 20 fl auri.

Item am sambstag vor letare (1443 március 30) hab ich mer enphangen von dem Jacl juden 7 fl auri.

Item in die Georij (1443 április 24) hab ich mer enphangen von dem Jacl juden 4 fl auri.

Item am pfincztag noch sand Jorigentag (1443 április 25) hab ich enphangen von dem Jacl juden 2 fl auri.

Item am mantag vor Philippi et Jacobi (1443 április 29) hab ich mer enphangen von dem Jacl juden 30 fl auri.

Item so hab ich enphangen mer von dem Jacl juden, di mir der purgermaister fur in gegeben hat, 20 fl auri.

Item in die invencionis sancte crucis (1443 május 3) hab ich Jorig Weinbacher enphangen von dem Jacl juden in anno XLIII° 2 fl auri.

Summa 85 fl auri.

K/5. 43.

Item an dem vergangen mantag noch ostern (1443 április 22) und an dem vergangen mantag vor Philippi et Jacobi (1443 április 29) hab ich verwaxelt auf di soldner in des Stibors haus 40 fl auri, und hab verlarn an igleichen guldein 2 ō facit 80 ō W. — Item und hab verlaren besunder an den 3 fl ducaten, di mir herr Ludweig Kunigsfelder geben hat von wegen der juden 30 ō.

K/5. 85.

Jacl jud von Ofen.

Item am sambstag noch Philippi et Jacobi (1443 május 4) hab ich Wolfgang Woduscher enphangen von dem Jacl

Viertzker gaber quartae partis) következő elszámolási tétele a nagy számadókönyvben: Item dy juden sind ir gab schuldig dez jars facit 6 12 7 8 8 ō.

jud von Ofenn auf di soldner und anderswohin darumb wir inn quittirt haben anno domini millesimo XLIII umb 46 fl auri.

K/6. 17.

Item auch an dem tag (am phincztag vor sand Thomas-tag 1443 december 19) von dem Vlr(ich Winperger) kromer dem statschreiber umb 1 haut pargamen zu judenbriefen 42 d W.

K/7. 50.

7. Pozsony 1444 február—november. A városi kamarás élszámol zsidóknak és zsidóügyben teljesített kiadásokról.¹⁾

Item am phincztag vor Valentini martiris (1444 február 13) hab wir geben dem Lanngen Paull an der stat hannd, das er furbas von der stat wegen gegeben hat dem Hetschel jud von der Newenstat an seiner geltschuld 200 fl auri.

K/7. 151.

Item auch an dem tag (am phincztag noch Bartolomei 1444 augusztus 27) hab wir gelost 2 plossellig von dem Prentel juden noch des purgermaister gescheft, und das hat man dovon zu machen geben 1 fl auri.

K/8. 69.

Item am mantag noch Elysabeth (1444 november 23) sind ausgefahren der Cristan vorsprech und der Jorig Pirpawmer vorsprech mit 4 soldnern kenn Sannd Jorigen von ainer geltschuld wegen ains juden.

K/8. 211.

¹⁾ A 8. sz. K.-ban több tétel szól azonkívül munkások fizetéséről „im zwingen hinder den juden, als dy mauer (die statmauer in der Judengassen) nyder was gegangen“ (K/8. 48., 49. és 105., 1444 április 28. június 13 és 15).

Item (am freitag noch Katherine virginis 1444 november 27) so haben wir geben gen Sannd Jorigen zu ainem rechten gegen ainem juden Gerel jud, genant Salman, yetz wonhaft zu Tirna 14 fl auri.

K/8. 98.

8. *Pozsony 1445 február—szeptember. A városi kamarás elszámol egy zsidókölcsönről és egy kölcsönlevél beváltásáról.*¹⁾

Item am freitag in die Agathe virginis (1445 február 5) hab ich Jorig Meindl geben dem maister Hainreichen noch des purgermaister gescheft an seinem solt, das uns der Jackel jud von Ofen dargelihen hat, 25 fl auri.

K/9. 318.

Item am sambstag vor Michaelis hab (1445 szeptember 25) ich geben dem Liephart (Eckenfelder) statschreiber noch der herren gescheft von wegen 1 judenbriefs, den er in der Newenstat gelost hat von ainem ritter, herren Bärnhart Prawn, der den prief nicht aus wold geben, man geb in dan 1 fl, und ist geschenn tempore Kvegersauff zeiten, 1 fl auri.

K/10. 64.

9. *Pozsony 1446 április 6—23. A városi kamarás elszámol zsidókra vonatkozó kiadásokról.*

Item am mitichen vor den plumostertag (1446 április 6) hab ich geben ainem [poten], der gangen ist mit ain juden von Galitz, und der jud ward angriffen von veinden, der hat brief pey im und warf di brief von im haimleich, so hab wir geben dem man, der mit dem juden gegangen was, das er des juden brief wider zuhanden hat pracht 3½ B ð W.

K/11. 154.

¹⁾ A 9. sz. K.-ban (62. old.) említve még 1445 február 10-én „1 zenten eysen, den man genomen hat zu der eysnin tür in der Judengassen“.

Item am freitag noch dem ostertag (1446 április 23) hab wir abgerait mit dem Hans hafner was er der stat hat gemacht . . .

Item und an der obgeschriben aribat hat er selber von mir enphangen im zu notdurft 9 ß 25 ö W.

Item und das ubrig alles hat verschafft der Hanns hafner ainem juden genant der Sünel jud, und der hat enphangen noch des vorgenanten Hanns hafner gescheft von mir berait gelt 2 fl 15 ö W.

Restat noch dem Sünell jud von des Hanns hafner wegen verschafft gelt 10 ß ö W.

K/11. 60.

10. Pozsony 1447 március—szeptember. A városi kamarás elszámol zsidókra vonatkozó bevételekről és kiadásokról.

Item dominica judica (1447 március 26) hab ich enphangen von dem Aserl jud von des Merbortz haus wegen kaufrecht 8½ ß ö .

K/12. 35.

Item am erichtag noch sand Pangraczentag (1447 május 16) ist unser richter herr Ludweig Kuenigsfelder und Cristan vorsprech und Martine Linthacher und Erhart Schilher und dy statsoldner ausgefahren mit 2 wägen gen Sand Jorigen zum rechten reitund und geund von wegen des Rot Nic(k)el des unendlichen mannes und von der juden wegen von Tirna, und dy herren haben das recht behabt, dy haben verczert mit den rossen 2 fl 70 ö .

K/12. 141.

Item des suntags noch Johannis baptiste (1447 junius 25) hab ich Erhart Schilher enphangen von dem Wolfram Gleichperger statdreissker darumb er von mir ein quittung hat in dem XLVII jare . . . und berait gelt zum frauenhaus, das man der Jac(k)el judin schold haben geben, 10 fl auri...

K/12. 11.

Innemen gelt von den juden:¹⁾

Item am mitichen in vigilia Bartholomei (1447 augusztus 23) hab ich enphangen von der Jac(k)el jüdin auf ein silbrin taschen 10 fl auri.

Item darnach an sand Gilligentag (1447 szeptember 1) hab ich enphangen von dem Sünel juden auf 1 silbrin gurte! 10 fl auri.

K/12. 39.

11. Pozsony 1448 július—december. A városi kamarás elszámol zsidókölcsönökről s az egyik kölcsön visszafizetéséről.

Item am freitag vor Marie Magdalene (1448 július 19) hab wir gelost ein geltprief von dem Fronawer auf Botenburgk²⁾, und denselbigen prief den hat der purgermaister. und ist gelost warden umb 200 fl auri.

Item und auf dy obgeschriben 200 fl hab ich geben aufwexel, und das ubrig, das haben dy juden ausgericht, unsers prengt 4 fl 30 d.³⁾

K/14. 168—169.

¹⁾ Ebben a rovatban a két ílt közzétett tétel előtt szerepel a NHJ I. 470. oldalon „Item am sambstag in vigilia penthecosten“ kezdetű, de az eredetiben törölt bejegyzés (1447 május 27).

²⁾ Az erről a városi kölcsönről szóló és 1448 március 19-én (am erchtag vor dem heyligen ostertag... in dem achtundvirczigsten jar) kelt oklevél fennmaradt a pozsonyvárosi levéltárban. A hitelező „der edel her Gerhart Fronawer“ és „frau Hedwig sein gemehel“ nevű házaspár. Botenburg, helyesen Pottenburg Alsóausztriában, a magyar határhoz és Hainburg városához közel feküdt.

³⁾ A zsidóktól vállalt felár, mint ahogyan legtalálókbban fordíthatjuk az „aufwexel“ szavát, 330 d volt, mert ebben az évben március—október hava közt 6 d volt az aranyforint felára (v. ö. *Magyar Gazdaságtört. Szemle* 1900. évf. 450. l.), azaz 216 bécsi dénárra szőköt fel az aranyforint ezüstellenértéke. 200 aranyforint felára tehát 1200 d, abból 870 d-t fizetett a kamarás, s így a zsidókra jutott felárösszeg 330 d. Ez a felárösszeg nem azonos annak a 2000 d-nak összegével, amelyet Dávid zsidótól kapott a kamarás augusztus 10-én.

Innemen von den juden.

Item am sambstag in die Laurentij (1448 augusztus 10) hab ich enphangen von dem Daud juden 2000 ō, dye man geben hat an den 200 fl, dy man dem Fronawer schuldig ist gebesen, domit man den Fronawer der 200 fl entricht hat, facit 8 ₰ 80 ō.

Item und hab enphangen von dem Aserl jud, darumb der Vlreich Wimperger kromer fur dy stat gesaczt hat ein silbrin gurtel und ein ubergolten chopph fur [40 fl auri].¹⁾

Satisfecimus Petro Kraws in una quittance am sambstag (recte suntag! 1448 december 8) in die conceptionis Marie in anno XLVIII°.

K/13. 41

Item am suntag in die conceptionis Marie virginis (1448 december 8) hab ich enphangen von dem herren Peter Krawsen . . . von wegen des Vlreich kromer seines anlehens 1 silbrin [taschen] coph und 1 gurtel der Jacel judin von Ofen 58 fl 25 gr²⁾ . . . Actum in anno XLVIII°.

Item auch an dem tag hab wir abgerât mit dem Vlreich Wimperger kromer umb das hernach geschriben stet, darumb ich dem herren Peter Krawsen genug hab getan in ainer quittance, was dy stat dem Vlreich kromer schuldig beleibt, ader was man von im genomen hat und ich in von dem dreissigist geledigt hab umb alles das hernach geschriben stet: Von erst ein silbrin gurtel und ein vergolten kopph, das er der stat gelihen hat und der Jacin judin von Ofen gesaczt hat umb 40 fl auri.

K/14. 95.

¹⁾ Az összeget törölték, mert a kézizálogos kölcsönt nem Aserl, de budai Jakabné adta Wimpergernek, amint az a következő bejegyzésekből tűnik ki. A két első tételt igen furcsán összevonva lsd. *MHJ* I. 470.

²⁾ A Wimpergernek fizetett, illetve harmincadjába betudott összeg nem azonos a zsidókölcsön összegével, amelyet a következő bejegyzés helyesen jelöl meg 40 aranyforinttal, hanem magában foglal ezen felül még más tételeket is (8 fl, 9 ₰ 3 B 25 ō összegeket).

12. Pozsony 1449 január—március. A városi kamarás elszámol zsidóktól származó bevételekről és zsidókra fordított kiadásokról.¹⁾

Item (am mitichen vor unser liben frauentag der liechtmess 1449 január 29) so hab ich geben der Jac(k)el judin von Odenburgk noch des purgermaister gescheft als er das wol wais 6 fl.

K/14. 173.

Innemen vom Aserl juden.

Item am mantag Scolastice virginis (1449 február 10) hab ich enphangen von dem Aserl juden 25 fl, abzeraiten per 7 B 8, facit 25 fl.

Item am sambstag in vigilia Mathie apli (1449 február 22) hab ich enphangen von dem Aserl juden 20 fl in rotem golt facit 20 fl in auri (sic).

Item mer hab ich enphangen vom Aserl jud 7½ fl.

Item am suntag invoca(vit 1449 március 2) hab ich mer enphangen von dem Aserl jud, das ich unserm richter hab geben, das er mir verschafft hat zum Peter Krawsen 20 fl.

K/14. 27.

Richter her Ludweig Kunigsfelder.

Item am sambstag noch Valentini martiris (1449 február 15) hab wir ein erbere raitung gehabt umb dy vorgescriben sum guldein, und dy raitung ist zwischen unser und des richter also bestanden, dopey gebesen ist her Vlreich Wimperger kromer, das wir dem richter schuldig sein warden noch aller ra(i)tung, darumb er von mir 1 zedel hat umb 37 fl 3 B 8 8. Item daran hab ich geben am suntag

¹⁾ Idetartozik még az 1449. év egyik adószedőjének (Simon Dumbricz(er) gaber quartae partis) következő elszámolási tétele a nagy számadókönyvben: So hat er bezalt den juden von der phannndt wegen des Orberger als dy stat uber sich genomen hat 6 & 36 8.

invoca(vit) 1449 március 2), darumb ich dem Aserl jud genug hab getan umb 20 fl.

K/14. 280.

13. Pozsony 1450 július—október. A városi kamarás elszámol zsidóktól kapott bevételekről és zsidókra fordított kiadásokról.

Item eodem die (am freitag in vigilia Jacobi 1450 július 24) hab ich genug getan dem Hans Wimperger gober von wegen des Musch juden von Tirna noch heren Partelme Scharracl inbechantnus, das man von im genomen hat schinteln in das rothaus umb 6 B ð.

K/15. 53.

Item (am freitag vor Colomanni martiris 1450 október 9) und den juden in der synagoga tenemur 4 korib challich, chost...

K/15. 77.

Innemen gelt von juden.

Item am phincztag noch sand Colmannstag (1450 október 15) hab ich enphangen im rothaus von den juden, darumb sy von mir nicht ein quittung haben umb 41 fl per 7 B ð im L jare facit 41 fl.

Item am mitichen an der allefhtausent maidtag (1450 október 21) hab ich Jorig Meindel besunder enphangen vom Aserl jud in seinem haus, darumb er von mir nicht ein quittung hat im L jare umb 13 fl per 7 B ð facit 13 fl.

K/15. 26.

14. Pozsony 1451 szeptember 12. A városi kamarás elszámol a polgármesternek zsidókölsönéről.

Item am suntag noch nativitalis Marie (1451 szeptember 12) hat mir der purgermaister inbechant, das er verert hat 1 panczir und 1 kragel, das man genomen hat von dem

Viczentz panczermacher, als er und Gailsam hinabfuren zum gubernator am mantag vor Sand Larenczentag (1451 augusztus 9), concessit Aserl jud 24 fl auri.

K/18. 183.

15. Pozsony 1454 november—december. A városi kamarás elszámol zsidókra fordított kiadásokról.¹⁾

Ausgeben gelihens gut von der stat noch des purgermaister geschefft:

Item (am freitag noch Elysabeth 1454 november 22) und haben ausgelost den Vicentz panczermacher von den juden noch der herren geschefft, darumb hat er gesaczt all sein hab, umb 24 fl auri.

Item und haben auch gelost den Mert nachrichter von den juden noch der herren geschefft umb 5½ fl δ.

K/21. 196.

Item (des mantags vor weinachten 1454 december 23) und hab geben den juden auf 8 guldein aufwexel von des Vreich Wimperger kremer gelt, von des Kornmeezen gelt ½ fl δ.

K/21. 150.

16. Pozsony 1455 április 14—29. A városi kamarás zsidó-bevételekről számol el.²⁾

Innemen gelt von den juden:

Item am mantag in die Tibureij et Valeriani (1455 április 14) hab ich enphangen gelt von den juden von dem Asserl jud in anno domini M^o etc LV^{to} 48 fl per 7½ fl δ und besunder 6½ fl δ.

¹⁾ Az első bejegyzés helytelen évszámmal *MHJ* I. 471.

²⁾ Közölve *MHJ* I. 471 pontatlan összegekkel és egyéb olvasási hibával.

Item am erichtag vor Philippi et Jacobi (1455 április 29) hab ich besunder enphangen mer von dem Aserl juden. darumb er von der stat ain geltprief hat in anno domini millesimo etc LV^{to} umb 63 fl auri.

K/21. 28.

17. Pozsony 1456 április--október A városi kamarás elszámol különböző zsidókölcsönök visszafizetéséről.

Item am freitag noch Ambrosij episcopi (1456 április 9) hab ich enphangen vom statdreissigist von dem erbern Andre Weinbacher und von wegen auch des Aserl juden von ains prieffs wegen, darumb der Andere Weinbacher statdreissiger von mir ain quittung hat in anno domini M^o etc LVI^{to} umb 40 ₰ δ.

K/23. 9.

Item am freitag noch Ambrosy eppi hab ich genug getan dem Andre Weinbacher statdreissiger umb 10 fl auri per 1 ₰ δ abzeraiten von wegen ains prieffs, der dem Aserl jud gestanden ist von wegen 63 fl auri, die er der stat gelihen hat, damit wir denselbigen prieff von dem Aserl ausher gelost haben, den die herren in ir gewalt haben im rothaus. damit der jud gantz entricht ist mit den obgenanten 10 fl auri. facit 10 ₰ δ.

K/23. 202.

Item am mitichen vor Marie Magdalene (1456 július 21) hab ich bezalt den Jaclein juden und den Muschlein juden nach des purgermaister gescheft 20 fl auri, die in der purgermaister selber geben hat aus seiner hant. darumb ich dem Nicolae List genug hab getan mit ainer quittung in anno domini millesimo etc. LVI^{to}, die sie haben gelihen in die 2000 guldein die man dem kunig hat gelihen. facit 20 fl auri.

K/24. 241.

Item am sambstag in vigilia assumptionis Marie virginis (1456 augusztus 14) hab ich geben dem Aserl jud an seinem

anlehen von wegen des dreissigist in die 2000 fl, die man hat geben unserm gnadigsten kuenig Lasla, als er gen Ofen zogen ist, 14 fl auri.

K/24. 242.

Item am freitag nach sand Michelstag (1456 október 1) hab ich geben dem Aserl juden an seinem anlehen von wegen des dreissigist in die 2000 fl unserm gnadigsten kunig Lasla, als er gen Offen von hin geczogen ist. 14 fl auri, damit der Aserl seines anlehens gancz bezalt ist, darumb hab ich dem herren Vlreich kursner und dem herren Purkhart Scharrach, paid ladherren, genug getan in ainer quittung in anno domini etc. LVI^{to} umb 14 fl auri.

K/24. 243.

18. Pozsony 1457 október—november. A városi kamarás elszámol zsidók részére teljesített kiadásokról.

[Vermerkt das (an)lehen daz man Jacoben und Aserll juden thann hat anno LVII^{mo}.

An pfincztag nach Lucie (recte Luce 1457 október 20). — Eodem die haben mein herren den obgenanten zwain juden gelihen 32 ₰ δ, die sy dann dem graf Hannsen schullig beliben sein, darumb ich dann ain quittung von graf Hannsen lautund innhab . . . 32 ₰ δ.

An montag vor Symonis et Jude applorum (1457 október 24). — Eodem die hab ich mer geben nach meiner herren geschafft graf Hannsen von der obgenanten zwayer juden wegen, Jacoben und Aserll, 68 ₰ δ, darumb dann der burgermaister Ludweig Kunigsfelder ain quittung im radhaus von im enphangen hat . . . 68 ₰ δ.]¹⁾

K/25. 308.

¹⁾ A zsidóknak adott összesen 100 font dénár összegű kölcsön bejegyzése a K.-ban törölve, jeléül annak, hogy a zsidók visszafizették a pénzt a kamarásnak, mielőtt ő lezárta elszámolását.

In die Martini (1457 november 11). — Eodem die hab ich Aserll juden an seinem gelt abzogen und für den hauptman bezahlt 5 ₰ ḡ, die der hauptman Aserl juden schullig ist gewesen . . . 5 ₰ ḡ.

K/25. 303.

19. Pozsony 1460. március 8. A városi kamarás egy 100 aranyforint összegű kölcsön visszafizetésére szükséges arany-pénzt zsidóknál vásárolja különböző árfolyamon.¹⁾

Item (samstag vor reminiscere) so hab ich geben dem Hanns Czanklein von Olmütz hundert guldein in golt darumb er ain brieff von mein hern hett, da hab ich von den juden 30 guldein chaufft umb 80 ₰ ḡ (recte 90 ₰ ḡ), mer hab ich chaufft 18 fl umb 4 ₰ 60 ḡ ain fl, macht in munss 76½ ₰ ḡ, und hab chaufft 22 gulden zu 3½ ₰ und zu 3 B ḡ facit 85 ₰ 60 ḡ, so hab ich chaufft 30 gulden zu 3½ ₰ und zu 15 ḡ, facit 106 ₰ und 7 B ḡ. Das alles . . . facit 358 ₰ 5 B ḡ.

K/28. 297.

20. Pozsony 1463 január 6. A városi kamarás aranyforintot vásárol Eserl zsidónál.²⁾

Item (am pfincztag an der heiligen dreyer kúnig tag) so hab ich ausgeben zu wexseln albegen auf 1 fl 5 ḡ mer wen 9½ B, auf 24 fl auri facit ½ ₰ ḡ dem Eserl juden.

K/30. 77.

¹⁾ Betűhű másolatát lsd. *Wien. Num. Zsch.* i. m. 207. old. 168. sz. a.

²⁾ Betűhű másolatát lsd. u. o. 209. old. 184. sz. a.

21. Pozsony 1464 január—február. A városi kamarás elszámol zsidóknak eladott sóról és zsidók részére teljesített kiadásokról.

Ausgeben für den statschreiber von wegen des Demater sneyder in dem LXIII jar.

Item am suntag an Sand Vicententag (1464 január 22) hab ich geben dem Slemmel juden kchlaingelt für 3 fl auri albeg 10 B und 10 phening fuer 1 fl, und 3 B ð auf gesuech fuer den Demater sneyder wegen des statschreiber... 4 fl 60 ð.

Item am mitichen nach Sand Dorotheatag (1464 február 8) hab ich Jorig Meindel den Niclas Pfuczner quittirt¹⁾ von wegen des Demater sneyder, das er ausgericht hat dem Haindel juden:

Item am ersten 7 fl und 6 B fuer 6 fl auri.

Item kchlain (gelt) fuer 10 fl auri, albeg 10 B und 13 ð für ain fl auri, summa facit 13 fl 10 ð.

Item mer 7 B ð haubtguet.

Item gsuech 17 B ð.

Item hat er selbs enphangen 12 fl von dem Niclas Pfuczner

K/31. 165.

Item am sambstag vor Sand Agatatag (1464 február 4) hat mir mein herr der Niclas Flins burgermaister einbechent.

¹⁾ Az ott említett nyugtlázás szövege a következő: Ich Jorig Meindel diezzeit kamerer der stat Prespurg bechen offentlich mit dem brief, das der erber Niclas Pfuczner ausgericht hat dem *Haindel juden von Odenburg* von wegen des Demater sneyder sibem pfunt und 6 B ð fuer 6 fl auri, und fuer 10 fl auri kchlaingelt albeg 10 B und 13 ð fuer ain gulden, und die sum bringt 13 fl 10 ð, mer umb 7 B haubgüet und von wegen gsuchs 17 B ð, und so hat er selbs enphangen der Demater sneyder von dem Niclas Pfuczner 12 fl, und die sum bringt allen 35 fl 6 B und 10 ð, und der obgemelten sum geltz sag ich in quit ledig und frey under meinem aufgedrukhten petschaft. Actum am mitichen nach sand Dorotheatag in dem LXIII jar etc. Betűhű közlését lsd. *Wien. Num. Zsch. i. m.* 211. old. 194. sz.

das man den juden von Offen geben hat zwayhundert und zwainczig gulden auri, die komen sein von dem anlehen, das der von Vetaw meinen herren getan hat der stat zu nütz, und der sum ist gebesen dreuhundert gülden, und sein worden gen Gran dem Ambrosi 200 fl auri, facit . . . 200 fl auri.

Item eodem die hab ich geben den juden von den 200 fl gesuech 20 fl auri.

K/31. 109.

Ausgeben auf die bünd dem konig von Hungern 64^e.

Item am freytag an Sand Scolasticatag (1464 február 10.) hat mein herr der burgermaister Niclas Flins kauft von dem Jacob juden von Passaw 2 silber pecher, die haben gewesen $17\frac{1}{2}$ lat, albeg ain marikh umb 6 fl auri, und fuer den gulden hat man zu derselbigen zeit geben $10\frac{1}{2}$ B ð, und die süm hat bracht nach lat abzüraiten, die der burgermaister selbs gerait hat . . . 8 B 5 B ð.¹⁾

K/31. 127.

Innemen gelt von dem hungerischen salcz.

Item 500 salczstain den juden, albeg 20 stain fuer 1 fl, facit . . . 25 fl auri.

K/31. 31.

22. *Pozsony 1465 május—október. A városi kamarás beszámol zsidóbevételekről és kiadásokról.*

Item in vigilia sand Vrbani (1465 május 24) hab ich gelosst noch geschafft herren burgermaister ein pintkandel. dj Philip angiesser het untter dj juden versetzt, facit . . . 3 gr.

K/32. 81.

¹⁾ A pontos számítás $\frac{17.5}{16} \times 6 \times 10.5 = 1102.5 : 16 = 68.9063$ B ð; a polgármestertől kiszámított összeg $8 \times 8 + 5 = 69$ B ð. A kikerekítés pénzértéke nem egészen egy század aranyforint (pontosan 0.0095 fl auri). A polgármester tehát jól számolt.

Innemen von den juden.

Item am freitag vor Colmannj (1465 október 11) hab ich ingenomen von den juden am ersten 20 fl, daraus sein dj dinst entricht herren Enreichen gen Rab, facit ... 20 fl.

Item darnach hab ich von in eingenomen 30 fl und sein gewest daruntter 17 tukaten, dj hab ich müssen hinwechselln auf dj soldner, damit und ich sj gar hab entricht, albeg einen umb 9 B 5 d, und dj 10 fl hab ich geben dem hern Jan Tanizky an seinen jarlichen zinsen. suma facit ... 13 fl, 19 B 3 B 25 d.

K/32. 29.

23. *Pozsony 1467 július—október. A városi kamarás elszámol zsidókat érintő bevételekről és kiadásokról.*

Item (1467 július 13-a előtt) mer hat (Hanns Vischinger) von dem juden genomen auff ain pfandt von dem Langen Hainreich 3 B vor Margarete.

K/35. 98.

Item so hat der Vischinger genomen (am samstag post nativitatis Marie 1467 szeptember 12) von dem juden auf das pfand von dem Langen Hainreich 5 B.

K/35. 99.

Von den juden.

Nota [Item so hab ich enpfangen von den juden per purgermaister von erst 29 fl von dem Falken juden per 10 B und 10 d ... und sint chomen in des Taniczky czallung an Sand Michelstag im LXVII jar (1467 szeptember 29) an den czinsen de sy jarleich gemainer stat schuldig sein] das stet vor.¹⁾

K/35. 63.

¹⁾ A szöges zárójelek közti szavak törölve az eredetiben.

So hab ich geben dem czuchttinger von Tirna am eritag post Franciscy (1467 október 6) 28 ð, item am mitichen auch demselben 28 ð, item an pfincztag auch demselben 60 ð per Hanns Schus; item so hab ich gebn dem Aserlein juden fur denselben czuchttinger 14 ð.

K/35. 82.

Item so hab ich geben dem Taniczky 30 fl, und dem juden 4 fl zu geschuech, 10 ð und 10 ð für 1 fl am eritag post Franczisczy im LXVII jar (1467 október 6) per purgermaister facit . . . 34 fl.

K/35. 102.

Item (am suntag vor Cholomanni 1467 október 11) mer hab ich von dem purgermaister enphangen 5 fl, die er dem Falken juden hat geben zu geschuech von des Taniczky wegen.

K/35. 35.

24. *Pozsony 1469 március 14. A városi kamarás bevételezi a pozsonyi zsidók adóját.*

Item mer hab ich enphangen von den juden zu Prespürg 50 fl auri an den czinsen so sy jarleich gemainer stat schuldig sein, an eritag nach mitfasten im LXIX jar und syntt geben warden dem Fretter.

. . . per purgermaister, darumb hat er 1 quitung der purgermaister, und gehartt zu des purgermaister (gelt), das ich von im hab enphangen, als das chreuz darauff czaigt.¹⁾

K/35. 65.

¹⁾ per purgermaister szavaktól kezdve későbbi toldás.

25 *Pozsony 1471 június—október. A városi kamarás elszámol zsidóktól származó, illetve azokra vonatkozó bevételekről és kiadásokról.*

Item dem Jacob (juden) von Passaw umb ein roß. actum am freitag vor Johannis waptiste anno 71 (1471 június 21) facit . . . 4½ fl.

K/37. 96.

Item ich hab entphangen durch herren purgermaister von juden am sambstag vor Francisci anno 71 (1471 október 3) facit . . . 35 fl.¹⁾

K/37. 39.

Item (1471) mer hab ich geben umb ein roß einem juden, das man einen poten des kunig zu beleiten mith der stat poten einen gen Znäm geschickht und derselb pot des kunigs verchauff thatt. facit . . . 3½ fl.

K/37. 95.

26. *Pozsony 1475 október 21. A városi kamarás elszámol Passau-i Jakab zsidónak megfizetett kölcsönéről.*

Ausgeben auf die tausent guldein unserm herren kunig von Hungern im LXX^{to}.

Item eodem die (am sambstag an der andlefftausent maidtag im LXX^{to}) hat der Jacob jud von Passaw der stat

¹⁾ Az esedékes évi zsidóadó első részlete, amelynek másika az a 15 fl-os „uebermass“, amelynek megfizetésére a zsidókat ebben az évben kényszeríteni kellett (notten), v. ö. *MHJ I.* 472. Az ott közölt feljegyzést azonban kamaraszámadásban nem találom, ellenben majdnem szóról-szóra egy kis hat lapos füzetkőben, amelyben Hanns Potia-perger mint Stephan Walich polgármester helyettese, bevételekről és kiadásokról számol el az 1469-dik év második felében. A bevételek közt szerepel az 50 forint összegű egyévi zsidóadó, a kiadások közt Item am eritag darnach (előző feljegyzésben a kelet amb suntag nach sand Kolmanstag, tehát 1469 október 17) hab ich dy juden notten muessen . . . stb.) . . . davan hab ich geben hern Hannsen oder Johannes von Posing an seinem zins 7 fl.

von Prespurg dargelihen 8 gulden auch auf die tausent gulden . . . 8 fl.¹⁾

K/39. 148.

27. Pozsony 1476 február—április. A városi kamarás elszámol zsidóktól eredő bevételekről és zsidóügyben felmerült kiadásról.

Innemen von dem Jacob juden im LXXVI^{te}.

Item am eritag vor kathedra Petri (1476 február 20) hab ich enphangen von dem Jacob juden von der Newstat von wegen der juden weingab 27 phunt und 7 B δ , von 33 wein, auf ain wein 7 δ . . . 27 R 7 B δ .²⁾

K/39. 7.

Item am mittichen vor ostern (1476 április 10) haben mein herren geschickht den Benedic von Radendorff mit brieffen gen Offen von wegen der juden, und dem hab ich geben auf zerung gelt fuer 3 gulden. Idem hab ich mer geben nach geschafft meiner herren 5 B δ . . . 3 fl 5 B δ .

K/39. 66.

Innemen (1476) von dem Musch juden von wegen dinst seynes hauss 17½ B δ . und darumb hat er ein zedel . . . 17½ B.³⁾

K/39. 15.

¹⁾ Hibásan és kihagyásokkal MHJ I. 472. Az ott lelemlített „des Kunigs gab“ (így Kohn munkájának idézett helyén) kizárólagosan Rakovszky fantáziájának terméke.

²⁾ E tétel fontszáma hibás és helyesen 28-at tesz ki, ugyanis $28 \text{ R } 7 \text{ B} = 231 \text{ B}$, mely szám 33×7 , vagyis egy „borra“ 7 B adó jut. Ez a „bor“ kétségtelen a 30 akós hordóval azonos, amelyei Pozsonyban fuder vagy karratum néven ismertek a középkorban (v. ö. Városi adózás i. m. 27—28.), az akóra pedig 7 δ adó esett (a „wein“ szó második jelentése!).

³⁾ V. ö. az 1473. évi és MHJ I. 472. leközölt tételt ugyanazon zsidó házvételi illetékének (helyesen szintén 17½ B δ összegű) lerovásáról. A telekkönyv 156c lapjának tanúsága szerint az e lapon vezetett helyvárosi, a zsidóutcahoz közelfekvő ház tulajdonába 1471

28. Pozsony 1477 november 16. — 1478 január 23. A városi kamarás három részletben vételezi be az 1477 évi zsidóadót.

Sporer und der juden innemen auf dem rathaus.

Eodem die (an suntag nach Martini 1477 november 16) hab ich von den juden emphanen 30 fl an den 50 gulden, die sy jerlich zu Sand Michelstag schuldig sind gemainer stat, und dieselben gulden als vor stet, hab ich denselben tag dem Wolfgang Vorstter bezalt von begn seins vettern Jörg Vorstter von Ofen, als in meinen ausgeben begriffen ist, dieselben obbestymbten 30 fl, facit 39 ₰ 4 B ḡ. Darumb ich von hern Wolfgang Vorstter ain quittung hab anstat seines bemelten vettern.

Item erichtag nach Lucie virginis (1477 december 16) hab ich von den juden von begn des zynns, den sy jêrlich zu Sand Michelstag gemainer stat schuldig sein, ingenomen 10 gulden in gelt, den fl per 10 B zu raitten, facit . . . 12 ₰ 4 B ḡ.

Item mer hab ich von den juden emphanen 10 fl munss, albeg 10 B per 1 fl, facit 12 ₰ 4 B ḡ, von begn des zynns, den sy jerlich zu Sand Michelstag gemainer stat schuldig sein. Actum an freitag von conversionis Pauli (1478 január 23).¹⁾

K/40. 105.

március 29-én Musch jud des Lewmans sun pozsonyi zsidót iktatták be avval a kötelezettséggel, hogy a városnak 1472. évtől kezdve évenként fizessen 1¼ forintot (= 1 fl 3 ortt), vagyis, a forintot 10 B-ba számítva, 17½ B-t. Tehát a MHJ I. 472. oldalon közölt 1473. évi „kaufrecht“ tulajdonképen ez a városnak fizelendő (és megváltható) évjáradék. A feljegyzés szövegét ld a Zsidóutcahoz hozzávásárolt házak birtoklapkivonatai között.

¹⁾ MHJ I. 472 egészen elferdítve közli a K. lapjának fenti címsorát és a lap alján feltüntetett 109 ₰ 3 B ḡ összeget. De ebből csak 62 ₰ 4 B ḡ esik a zsidóadóra (amelynek fontokba átszámításánál a 30 forintos bevételi tételbe hiba csúszott: helyesen 30 fl = 37 ₰ 4 B ḡ!), a maradék más bevételi címre (Sporer) jut. A MHJ u. a. helyén olvasható továbbá az első két bejegyzésnek megcsonkított szövegrésze is.

29. *Pozsony 1477 december 10—31. A városi kamarás elszámol zsidókra vonatkozó kiadásokról.*

Eodem die (an mittichn nach concepcionis Marie 1477 december 10) als mein herren dem Wätter Ysstfân¹⁾ und Mándl judn nach k(unigs) gescheft geantburt habn 10 hagkenpûxn und 1 centten pulver, hab ich für das vâssl gebn, darinn das pulver gebesen ist . . . 28 ð. Actum der bezalung uts.

K/40. 125.

Item an freitag vor Lucia (1477 december 12) nach geschefft des Moises (jud?) und meiner herrn hie hab ich bestellt 13 wâgen mit irer zugehörung, die der kûnigin hinauf gen Neûburg ir gerât gefürt habn, als dieselbn furleut mit namen begriffen sein hernach.

K/40. 302.

Item mein herren haben gen Marchegk geben nach begern des k(unigs) [3] 2 centen gewegen pûxnpulver. Item und 10 hagkenpûxn und 300 pheil und 1 centtn pulver hat man geben dem Wâter Istfân und Mândl juden anno etc. LXXVII° (1477).

K/40. Hátulsó fedőlap belső oldala.

30. *Pozsony 1478 január—november. A városi kamarás zsidókra vonatkozó bevételről és kiadásról.*

Item ainem poten, den mein herrn gen Tyrna geschikcht haben nach dem zûchtinger, als des kûnigs wagnknecht ain juden geslagen hat, hab ich gebn 42 ð. Actum an sambstag vor purificacionis (1478 január 31).

K/40. 132.

¹⁾ *Báthory István* erdélyi vajda, Mátyás király egyik győzelmes vezére.

Item von den juden hie hab ich ingenomen 50 gulden, die sy gemainer stat hie jerlichn schuldig sind, 20 gulden in gold und 30 gulden in münss. albeg 10 B für ain gulden, facit . . . 62 Ű 4 B d. Actum des freitags noch Elizabeth (1478 november 20).¹⁾

K/41. 8.

31. *Pozsony 1481 február—március. A városi kamarás elszámol zsidóbevételekkel.*

Item von den steuerherrn mit namen Wolfgang Kürsner, Caspar Stamphaer, Meritt Gailsam und Hanns Grëssl hab ich ingenomen und emphanen 30 Ű d, die die juden an irer weingab dargebn haben. Actum in vigilia purificationis Marie, darumb die obbestymbten steuerherrn ain quittung haben anno 81 (1481 február 1).

K/42. 93.

Item nach geschëfft meiner herrn hat man den juden an der rosßinul gemaln, davon haben sy gemainer stat gebn 10 B d, facit 1 Ű 2 B d. Die hab ich also von ingenomen. Actum montag (und) erichtag nach invocavit anno 81 (1481 március 12—13).²⁾

K/42. 21.

32. *Pozsony 1485 február—augusztus. A városi kamarás elszámol zsidóbevételekkel.*

Item montag nach reminiscere 85 (1485 február 28) hab ich auf dem rathaus ingenomen und emphanen 6 fl, facit 7 Ű 4 B d, die Nechlin judin an irer gab dargeben hat.

K/45. 21.

¹⁾ Egészben egyszerre fizették a zsidók évi adójukat még 1480 (K/42. 21), 1484 (K/45. 21), 1485 (K/46. 55), 1487 (ld. tovább) és 1490 (K/49. 26, MHJ I. 475?) években. 1491. évtől 1526. évig, az exodusukat megelőző évig sok adat MHJ I. 475 és 478, valamint *Ortvoay. Pozsony város tört. II. 2* (1898) 333.

²⁾ V. ö. a hiányos és hibás bejegyzést MHJ I. 473.

Innemen von dem Muschel juden seiner alten schuld 85.

Item in (die) sancti Sixti 85 (1485 augusztus 6) hab ich auf dem rathaus ingenomen und emphanen 26 gulden in münss, 10 B per 1 fl, facit . . . 32 ₰ 4 B 8, die Mûschel jud an seiner schuld seines haus dargeben hat.¹⁾

K/46. 54.

33. *Pozsony 1486 április 9. A városi kamarás megfizeti a kamará szolgájának zsidótartozását.*

Thoman kamerknecht.

Item nach geschëfft herrn burgermaister hab ich dem Thoman kamerknecht geben 6 fl, facit 7 ₰ 4 B 8, die im mein herrn gelihen haben, das er sich aus den juden geledigt hat. Actum suntag misericordia domini 86.

K/46. 178.

34. *Pozsony 1487 szeptember—1488 január. A városi kamarás elszámol zsidóbevételekkel.*

Innemen von den juden 87.

Item als die juden in des Steffan Rieder kamerpuch Michaelis ir gelt nicht gar ausgericht haben und sein noch schuldig worden 5 gulden 3 B 12 8, dasselben gelt hab ich in meinem kamerpuch emphanen. facit . . . 6 ₰ 5 B 12 8. Actum an Sand Michaels abent 87 (1487 szeptember 28).

Item von den juden hie hab ich ingenomen 50 fl, facit 62 ₰ 4 B 8, die sy jerlich gemainer stat schuldig sein zu geben. Actum feria sexta post omnium sanctorum 87 (1487 november 2).

Item des freitags nach Lucie (1487 december 14) hab ich juden-weingab ingenomen 8 fl, facit . . . 10 ₰ 8.

¹⁾ V. ö. az 1476. évi kamaraszámadási tételekhez fűzött magyarázatot (403. l. 3. jegyzet).

Item mer hab ich von der Nechl jüdin allte schuld ingenomen 2 fl, facit 2 ₰ 4 B ḏ. Actum feria 3^a nach trium regum 88 (1488 január 8).

K/47. 37.

35. *Pozsony 1490 május—november. A városi kamarás elszámol zsidókra vonatkozó bevételekkel és kiadásokkal.*

Innemen judengelt 90.¹⁾

Item von herrn Wolfgang Windtperger burgermaister hab ich judengelt ingenomen 8 fl facit 10 ₰ ḏ in múnss. herkomen von den 50 gulden, so sy Michaelis im 89 jar gemainer stat gebn haben. und die úbrig zal desselbn judengelt vindet man in des Paulko kamerpúch. Actum invencionis s. crucis im 90 (1490 május 3).²⁾

Item 3ª post festum s. crucis invencionis 90 (1490 május 4) perceptit statkamrer von herrn Bolfgang Windtperger burgermaister judengelt 10 fl, facit 12 ₰ 4 B ḏ, so sy an irer weingab dargebn habn.

Item feria 4ta dies sand Pangracy 90 (1490 május 12) perceptit statkamrer judengelt 50 fl in múnss, facit 62 ₰ 4 B ḏ, quatembergelt, so sich die juden dasselb jar gemainer stat an den 200 gulden zu gebn verwilligt haben, und was die juden vor in die statsöldner zu lanen gelihen haben und hie ir quatembergelt daraufgezalt.

Item an sambstag nach Petrj et Paulj applorum 90 (1490 július 3) perceptit statkamrer von herrn burgermaister judengelt 5 ₰ ḏ, so die juden an irer weingab dargeben haben.

¹⁾ Ebbe a rovatba még több 1491. évben kelt tétel tartozik, amelyet ez alatt az év alatt közöltem.

²⁾ Ezt a 8 fl hátralékot az előző K. (K/48. 21) 42 fl „in munss“, vagyis 52 ₰ 4 B ḏ összeg bevételezése alkalmával (v. ö. *MHJ I. 475*) a következőképen jegyzi fel: und die andern 8 fl sein begriffen in des Paul Ochssen kamerpuch (K/49).

Item feria 2^a post Vdalrici 90 (1490 jülius 5) perceptit statkamrer von den juden 50 fl in münss, 10 B δ per 1 gulden zu raitn, facit . . . 62 ₰ 4 B δ, quatembersold an den 200 gulden, so sich die juden gemainer stat zu gebn verwilligt habn. Dasselb gelt ist gebn wordn auf die 61 statsöldner die man in schuldig gewesen, und die bezalung ist beschehn in des herrn Peter Krewtz haus diezeit stathaubtman.

Item in festo Michaelis archangeli 90 (1490 szeptember 29) perceptit kamrer von den juden in münss 50 gulden, facit . . . 62 ₰ 4 B δ, so sy jêrlich zu dem obestimbten tag gemainer stat schuldig sein zu gebn; aber das gelt ist von den juden genomen worden vorhÿn an sambstag nach nati-vitatis Marie (1490 szeptember 11), wan man das habn muest zu der krönung gen Weissenburg.

K/49. 25—26.

Ausgebn auf die k. Mt. Bladislao zu erung 90.

Item den Pränntl juden hab ich bezalt ain silbreins scheurn per 32 fl in münss, 10 B δ per 1 fl zu raitn, facit . . . 40 ₰ δ, die mein herrn von im kaufft habn und der k. Mt. Bladislao geschenkcht habn. Actum wie vor stet (dominica post Elizabeth 1490 november 21).

K/49. 58.

36. Pozsony 1491 január-március. A városi kamarás elszámol zsidóktól származó bevételekkel.

Item von den juden hab ich ingenomen die sy an irer weingab dargebn habn nach innhalt ainer zedl hie inn ligund . . . 15 ₰ 4 B 22½ δ. Actum dominica post circumcisionis domini 91 (1491 január 2) in des herrn burgermaister haus.

Item mer hab ich von dem Pränntl judn emphanen 10 fl die er gemainer stat geliehen hat, facit 12 ₰ 4 B δ, und sein gebn worn herrn Andren Holtzer, Mert Rosentaler

etc., als sy in den kälten wyntter gen Ofn zogen sein, als sy den statschreiber verrer gen Cascha zu der k. Mt. geschikht hettn. Dieselbn 10 fl sein dem Pränntl judn bezalt wordn als im ausgebn der stat zerung begriffen ist. Actum Erhardj 91 (1491 január 8).

Item an freitag nach Fabianj 91 (1491 január 21) perceptit kamrer auf dem rathaus in der hindern ratstubb 9 fl reinisch in gold, die Pränntl jud dargelihen hat an die zalung der statsöldner, facit ... 9 ₰ 8.

Mer perceptit kamrer auf dem rathaus von dem Musch jud, die er auch in die zalung der söldner dargelihen hat ... 6 ₰ 8. Actum uts.

Und von dem Wölfl jud perceptit kamrer. (der) auch dargelihen hat. (Actum) uts ... 8 ₰ 8.

Und von dem Ysakch jud perceptit kamrer auch in die zalung der söldner (die er) dargelihen hat, actum uts ... 6 ₰ 8, und das übrig gelt habn die judn bey des Thoman Wildffewr kamrer zeiten auf das rathaus gebn, damit sy die 50 gulden quaternbergelt erstatt und ausgericht habn.

Item feria 2^a post judica 91 (1491 március 21) perceptit statkamrer von den juden 18 fl in múnss auch an den 50 gulden quaternbergelt, und haben darauf gerait ain silbrein scheurn per 32 fl, die sy gemainer stat verkaufft habn, dann mein herrn der k. Mt. mitsambt den andern zwo scheurn geschenkcht habn, damit die judn die 50 fl quaternbergelt bezalt habn, facit ... 62 ₰ 4 8 8.

K/49. 26—27.

Item annunciacionis Marie 91 (1491 március 25) perceptit kamrer von herrn burgermaister 3 fl in múnss, facit 3 ₰ 6 8 8, so die juden dargebn habn von wegen ires maln an der roßmüll.

K/49. 34.

Item dem Andre Mülner von wegen des maln den judn
an der roßmüll, davon ist der stat ain gelt gefallen, davon
hab ich im gebn . . . 1 Œ ð nach geschéfft herrn burgermais-
ter. Actum annunciacionis Marie 91 (1491 március 25).

K/49. 233.

G) A pozsonyi zsidókönyvtöredék feljegyzései 1498—1503.¹⁾

1a oldal:

Jacob Leblin aeden

(1) Item Jacob Leblin aeden peut auf dreu silbreineu ringel ubergold, dy wegen $1\frac{1}{2}$ lat, und zwo silbrein steften ubergold, dy wegen 1 lat, und ein gultns ringel, das wigt $\frac{1}{2}$ gulden, umb 3 fl. Actum am (mantag) vor Lucie virginis im 98 iar (1498 december 10). — Item mer eodem die peut er auf zwei guldenen ringel, dy wegen vir (?) gulden, umb 4 fl. — Item mer eodem die peut er auf ein alten swarcen frau mandl umb 2 fl. Act. uts.

(2) [Item Hans Kerspam tenetur Jacob Leblin aeden 3 fl auf tegleichen schaden. Actum an freitag allerkindleintag in weinachtsfeiertagen im 99 iar (1498 december 28).]²⁾

(3) [Item Wolfgang Lewbman pintter von Sandiergen tenetur Jacob Leblin aeden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag nach Ambrosy im 99 iar (1499 április 7).]

(4) [Item Wencel Perenschoph tenetur Jacob Leblin aeden $\frac{1}{2}$ fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag var Tibureij nach asteren im 99 iar (1499 április 12).]

¹⁾ V. ö. erről a nagyjelentőségű töredékről írt értekezésemet a *gróf Klebelsberg Kunó Emlékkönyv* (Budapest, 1925) 331—343. lapjain. Ugyanott közzétettem a töredéknek négy (1a, 1b, 3a és 3b számú) oldalát is (u. o. 344—346. l.).

²⁾ A szögletes zárójelek közötti feljegyzéseket törölték az eredeti szövegben. A tőlem interpolált szövegrészeket görbe zárójelek közé tettem.

(5) [Item Wolfgang Vnger pintter tenetur Jacob Leblin aeden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag Tiburcy nach asteren im 99 iar (1499 április 14).]

(6) [Item Partlme Prabusch von Teben tenetur Jacob Leblin aeden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag invencionis sancte crucis im 99 iar (1499 május 3).]

(7) [Item Wolfgang Vnger pintter tenetur Jacob Leblin aeden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag erfindung des heiligen creutz im 99 iar (1499 május 3).]

(8) [Item Wolfgang Lewbman pintter von Saniergen tenetur Jacob Leblin aeden . . . fl auf teglichen schaden. Actum am phincztag nach Gothardi im 99 iar (1499 május 9).]

(9) [(Item) (Nic)las Vesendarfer tenetur Jacob Lebleins aeden 1 fl an schaden auf Jacobi (1499 július 25). Actum am (sun)tag in phingstfeirtagen im 99 iar (1499 május 19).]

(10) [(Item Wolfgang) Vnger pintter tenetur Jacob Lebleins aeden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am (sun)tag in) phingstfeirtagen im 99 iar (1499 május 19).]

(11) [(Item Wolfgang) Lewbman pintter von S(and)iergen tenetur Jacob Leblin aeden . . . (auf) tegleichen schaden. Actum (am) suntag nach Vrbani im 99 iar (1499 május 26).]

b oldal:

Jacob Leblin aeden

(12) [Item Hans Turkl von Besing tenetur Jacob Leblin aeden 3½ fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag vor Johannis babtiste im 99 iar (1499 június 23).]

(13) [Item Wolfgang Lewbman pintter von Sandiergen tenetur Jacob Leblin aeden 1 (?) fl auf tegleichen schaden. Actum am mantag Johannis baptiste im 99 iar (1499 június 24).]

(14) Item Jacob Leblin aeden peutt auf zwo c(inschu)schl, zwo cinkandl, dreu alte rupheine leilachen und fier phunt wax umb 12 B δ. Actum an mitichen nach Johannis baptiste im 99 iar (1499 június 26). — Item mer eodem die peut er auf ein einschussl und ein cinkandl zu fier halben umb 1 ₰ δ. — Item mer eodem die peut er auf ein rupheins kutrel und ein alt rats parhant ieppl umb 5 fl δ, Act. uts.

(15) Item Niclas Vesendarfer tenetur Jacob Leblin aeden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag nach Laurency im 99 iar (1499 augusztus 11).

(16) Item Jacob Leblin aeden peut auf ein alten fier-fachen sleur und ein pintkandl umb 6 B δ. Actum am freitag nach assumptionis Marie im 99 iar (1499 augusztus 16). — Item mer eodem die peut er auf ein alte grobe hasika, mer zwey hanttuech, ein happtuech, mer ein kessel, mer ein kleins . . . kel, mer ein einflaschen, mer ein kupprein ring ubergold, mer (ein) kupphreinen khelten umb 15 B δ. Act. uts.

(17) Item Jacob Leblin aeden peut auf ein alts leinens kut(rel) umb $\frac{1}{2}$ ₰ δ.¹⁾ Actum am mantag nach Egidy im 99 iar (1499 szeptember 2).

(18) Item Jacob Leblin aeden peut auf ein ubertragnes gruen (hasi)ka umb 3 fl. Actum am freitag Franciscy im 99 iar (1499 október 4). — Item mer eodem (die) peut er auf ein einschussl und ein reistenneu prustpheit umb $\frac{1}{2}$ (fl?). — Item mer eodem die peut er auf ein alts leibpelcl umb 40 δ, Act. (uts.).

(19) [Item Hans Turkl von Besing tenetur Jacob Leblin aeden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag vor undecemilia virginum (im 99 iar; 1499 október 20).]

(20) [Item Hans Turkl von Besing tenetur Jacob Leblin aeden 10 (B δ?) an schaden auf phingssten (1500 június 7).

¹⁾ Az *Emlékkönyv* 345. lapján nyomtatott „B δ“ sajtóhiba.

Actum am suntag var undecemilia virginum (im 99 iar: 1499 október 20).]

2a oldal:¹⁾

Garel jud

(21) [Item Wolfgang Guertler ein hauer und P... haed von Sandierigen tenetur unverscheid(enleich)... an schaden auf phingsten (1499 május 19). Actum am suntag... (1499 év eleje).]

(22) [Item Hans Bernhart von Gruenaw tenetur Garl (iuden)... Actum am suntag letare im 99 iar (1499 március 10).]

(23) [Item Michel schuester von Besing tenetur Garl iuden... Actum am suntag laetare im 99 iar (1499 március 10).]

(24) [Item Steffan Sües von Reclstarf tenetur Garl iuden... (Actum am mantag nach letare im 99 iar (1499 március 11).]

(25) Item wo man vind Mager Petter von Saniergen (gegen²⁾ Garl iuden umb alte) geltschuld, es sei im alten ader neuen bu(chern, auf registern, auf cedeln,) nichts ausgenomen, schol es gantz kra(filos sein und abtan werden. Actum) am suntag Gerdrudis im 99 iar (1499 március 17).

(26) [Item Eisnein Partl von Besing tenetur Garl iuden... (an schaden auf) phingsten (1499 május 19). Actum am suntag Gerdrudis (im 99 iar: 1499 március 17.)]

(27) [Item Andre Frei von Reclstarf tenetur Garl iuden... (Actum an) suntag Gerdrudis im 99 iar (1499 március 17).]

¹⁾ Ennek az oldalnak jobb szélét levágták (s egyszersmind így a következő oldal balszélét).

²⁾ Teljes szövegű azonos formula szerint szerkesztett feljegyzések alapján interpolálva. V. ö. pld. a 47. sz. feljegyzést.

(28) [Item Oswald Húschku tenetur Garel iuden 1 fl...
(Actum am) suntag Gerdrudis im 99 iar (1499 március 17).]

(29) [Item Hans Swercel tenetur Garl iuden 10...
Actum am mantag nach Gerdrudis (im 99 iar: 1499 március 18).]

(30) [Item Hans Hawnschilt tenetur Garl iuden 1 fl...
(Actum am) eritag nach Gerdrudis im 99 iar (1499 március 19).]

2b oldal:

(Garl) iud

(31) [...(tenetur G)arl iuden 12 B ð an schaden auf Laurency (1499 augusztus 10). Actum... (palm)arum im 99 iar (1499 március 24. körül).]

(32) [...(Garl) iuden 5 fl auf tegleichen schaden.
Actum am... im 99 iar (1499 márc.—ápr).]

(33) [... fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag nach (asteren im 99 iar: 1499 április 7).]

(34) [... tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden.
Actum am (suntag nach asteren) im 99 iar (1499 április 7).]

(35) [... iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am (suntag nach) asteren im 99 iar (1499 április 7).]

(36) [... von Saniergen tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum) am suntag Tiburcy nach asteren im 99 iar (1499 április 14).]

(37) [... von Reclstarf tenetur Garl iuden 1½ fl an schaden auf... (Actum am su)ntag Tiburcy im 99 iar (1499 április 14).]

(38) [... (von) Reclstarf tenetur Garel iuden 2 fl auf tegleichen schaden. (Actum am suntag Tibur)cy nach asteren im 99 iar (1499 április 14).]

(39) [... (Bes)ing tenetur Garl iuden 2 fl an schaden auf ... (Actum am) suntag vor Adalberti im 99 iar (1499 aprilis 21).]

(40) [... tenetur Garel iuden 4 fl an schaden auf Martini. Actum ... im 99 iar (1499 május körül).]

(41) [... (Garel) iuden 3 fl an schaden auf phingsten (1499 május 19). Actum am ... (im) 99 iar (1499 május körül).]

(42) [... (Garel) iuden 1 fl [[auf tegleichen schaden]]²⁾ an schaden auf phingsten (1499 május 19). Actum am eritag ... (im 99 iar: 1499 május körül).]

3a oldal:

XLV

Garl iud

(43) [Item Bartel Gebaltel tenetur Garl iuden [[15]]¹⁾ 10 fl an schaden auf Martini (1499 november 11). Actum an phincztag (nach) Bonifacy im 99 iar (1499 június 6).]

(44) [Item Margaretha ein witib Thoman beken tenetur Garl iuden 10 fl an schaden auf Martini (1499 november 11). Actum am freitag nach Bonifacy im 99 iar (1499 június 7).]

(45) [Item Hans Koli(ng)er von Besing tenetur Garl iuden 3 fl auf tegleichen schaden. Actum an suntag Primi im 99 iar (1499 június 9).]

(46) [Item Hans Hagen von Besing tenetur Garl iuden 2 fl auf teglichen schaden. Actum am suntag Primi im 99 iar (1499 június 9).]

(47) Item wo man vind Michel Portman von Reclstarf gegen Garl iuden umb alten geltschuld, es sey im alten ader neuen huecheren, auf registeren, (auf) cedeln, nichts ausgenommen, schol es gantz kraftlos sein und abtan (werden). Actum am suntag Primi im 99 iar (1499 június 9).

¹⁾ Feljegyzés közbén törölve.

(48) Item Garl iud peut auf ein alten acalai rok umb 2 ₰ 8. Actum am eritag var Viti im 99 iar (1499 június 11). — Item mer eodem die peut er auf ein alts rats cendel par erml umb 6 ₰ 8. Act. uts.

(49) [Item Margaretha ein witib Thoman pekken tenetur Garl iuden 17 fl an schaden auf Martini (1499 november 11). Actum an phincztag vor Achacz im 99 iar (1499 június 20).]

(50) [Item Augustin Kisling von Reclstarf tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum (am) phincztag vor Achacy im 99 iar (1499 június 20).]

(51) [Item Andre Frei von Reclstarf tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag vor Johannis babtiste im 99 iar (1499 június 23).]

(52) [Item ...chl von Sandiergen tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. (Actum) am mantag Johannis babtiste im 99 iar (1499 június 24).]

(53) [(Item Lasla) mulner tenetur Garl iuden ... fl auf tegleichen schaden. Actum am m(antag Johannis baptiste) im 99 iar (1499 június 24).]

3b oldal:

Garl iud

(54) [Item Jerg Eckhardt tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag (nach) Laurency im 99 iar (1499 augusztus 11).]

(55) [Item Stellan Kren von Reclstarf tenetur Garl iuden 5 fl an schaden auf weinachten. Actum am mantag nach Michaelis im 99 iar (1499 szeptember 30).]

(56) [Item Mert Tümler von Sandiergen tenetur Garl iuden 3½ fl an schaden auf weinachten (1499 december 25). Actum am mantag nach Michaelis im 99 iar (1499 szeptember 30).]

(57) [Item Valtin Stark tenetur Garl iuden 5 fl an schaden auf invocavit (1500 március 8). Actum am mantag nach Michaelis im 99 iar (1499 szeptember 30).]

(58) [Item Michel Kren tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am eritag nach Michaelis im 99 iar (1499 október 1).]

(59) [Item Hans Stamphaher tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag Franciscy im 99 iar (1499 október 4).]

(60) [Item Jacob Fuxl tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag Franciscy im 99 iar (1499 október 4).]

(61) [Item Jacob Winclar tenetur Garl iuden 4 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag Franciscy im 99 iar (1499 október 4).]

(62) Item wo man vind Vicentz Foit gegen Garl iuden umb alte geltschuld im alten ader neuen buecheren, auf registern, auf cedelen, nichts ausgenommen, schol es gantz kraftlos sein und abtan werden. Actum am suntag Dionisy im 99 iar (1499 október 6).

(63) [Item Mathes Zotter tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am phincztag nach Dionisy im 99 iar (1499 október 10).]

(64) [Item Mert Wisand von Sandiergen tenetur Garl iuden 2 fl (auf tegleichen) schaden. Actum am mantag K(allisti) im 99 iar (1499 október 14).]

4a oldal ¹)

(*Garl iud*)

(65 [Item Margaretha ein witib Thoman p(eken tenetur 4 (?) fl an schaden auf allermanvaschang (tag; 1501 február

¹) Ez és a következő oldal úgy megcsontoltva, mint előbb a 2a és 2b oldalak.

24). (Actum) ... vor Elene im XVe iar (1500 május 22 elött).]

(66) [Item Margareth ein witib Thomon p(eken) ... (auf tegleichen schaden. Actum am mantag in phingstf(eier-
tegen) im XVe iar (1500 június 8).]

(67) [Item Mathes Paer tenetur Garl iuden 10 fl auf
t(egleichen schaden. Actum) am phingstag vor Elene im XVe
iar (1500 május 21).]

(68) [Item Mert Caesar (sic!) von Besing tenetur Garl
(iuden) ... Actum am suntag vor Vrbani (im XVe iar: 1500
május 24).]

(69) [Item Mathes Paer tenetur Garl iuden 13 fl an
(schaden) ... (Actum am) eritag nach Vrbani im XVe iar
(1500 május 26).]

(70) [Item Wolfgang Wiener und Vleich von ...
(tenentur) unverscheidenleich Garl iuden [[6]]¹⁾ 3 fl minus
½ (Œ ð ?) ... Actum am eritag nach Vrbani im XVe iar
(1500 május 26).]

(71) [Item Mathes Paer tenetur Garl iuden 26 fl ...
(Actum) am freitag nach Vrbani im XVe iar (1500 május 29).]

(72) [Item Niclas Kobinger von Besing tenetur Garl
(iuden) ... Actum am eritag nach Petronelle im (XVe iar
1500 június 2).]

(73) [Item Margaretha ein bitib Thomon pekken ... Ac-
tum am eritag nach Petronelle im XVe iar (1500 június 2).]

(74) [Item Cristof Remer pintter tenetur Garl iuden 3
(fl) ... (Actum am) phincztag nach Primi im XVe iar (1500
június 11).]

(75) [Item Thoman Pilbis tenetur Garl juden 2 fl an
schaden ... (Actum am) mantag Viti im XVe iar (1500 jú-
nius 15).]

¹⁾ Feljegyzés közben törölve.

4b oldal:

(*Garl iud*)

(76) [(Item) ... (tenetur ... (Actum am) ... (Peter und) Paull im XVe iar (1500 június 29. körül).

(77) [I(tem) ... tenetur Garl iuden 3 fl auf tegleichen schaden. Actum am ... (im) XVe iar (1500).]

(78) [(Item) ... (tenetur) Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am ... (im) XVe iar (1500).]

(79) [(Item) ... (von Sandier)gen tenetur Garl iuden [[7]]⁴⁾ 2 fl auf tegleichen schaden. Actum (am) ... (Marie Magdal(ene im XVe iar (1500 július 22 körül).]

(80) [Item) ... (von Reclstar)f tenetur Garl iuden ½ fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag ... (im XVe iar 1500).]

(81) [(Item Margaretha ein witib Tho)mon beken tenetur Garl iuden 7 fl an schaden auf Martini (1500 november 11). (Actum am) ... (im) XVe iar (1500).]

(82) [(Item) ... tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am ... (im XVe) iar (1500).]

(83) [(Item) ... (von) Reclstarf tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum ... in XVe iar (1500).]

(84) [(Item) ... von Sandiergen tenetur Garl iuden 2½ fl an schaden auf ... (Actum am) montag Laurency im XVe iar (1500 augusztus 10).]

(85) (Item Garl iud peut auf) ... gralleine patternoster, dy hat zwachundert und ... silbreineu kerner ubergold, und ein cristall in ... Actum am eritag nach Laurency im XVe iar (1500 augusztus 11).

(86) [(Item) ... (tenetur) 3 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag ... (im) XVe iar (1500 augusztus).]

⁴⁾ Feljegyzés közben törölve.

(87) [(Item) ... (von Sand)iergen tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum (am) ... (Augusti)ni im XVe iar (1500 augusztus vége).]

(88) [(Item) ... (von S)andiergen tenetur Garl iuden 6 fl auf tegleichen schaden. (Actum am) ... (Egi)dy im XVe iar (1500 szeptember eleje).]

(89) [(Item) ... fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag var (Michaelis im XVe iar: 1500 szeptember 27).]

5a oldal:

(*Garl iud*)

(90) [(Item) ... (von) Sandiergen tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum (am eritag Michae)lis im XVe iar (1500 szeptember 29).]

(91) Item ... (C)ristan ... (von S)andiergen tenetur Garel iuden 13 B ð an schaden auf (weina)chten (1500 december 25). Actum am eritag Michaelis im XVe iar (1500 szeptember 29).]

(92) [Item ... Puchler von Reclstarf tenetur Garel iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am eri(tag) Michaelis im XVe iar (1500 szeptember 29).]

(93) [Item Jacob Fuxl tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am eritag Michaelis im XVe iar (1500 szeptember 29).]

(94) [Item Andre Schnebam tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am pfincztag nach Michaelis im XVe iar (1500 október 5).]

(95) [Item Hans Berenhart und Cristan Paer schuester baed von Sandiergen tenetur unverscheidenleich Garel (iuden) 2 fl und 6 B ð an schaden auf weinachten (1500 december 25). Actum am eritag Kolomanni im XVe iar (1500 október 13).]

(96) [Item Oswald Huschku tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am eritag Kolomanni im XVe iar (1500 október 13).]

(97) [Item Margaretha ein witib Toman bekken tenetur Garl iuden 4 fl an schaden auf weinachten (1500 december 25). Actum am eritag vor undecemilia virginum im XVe iar (1500 október 20).]

(98) [Item Mager Petter von Sandiergen tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag vor Simonis im XVe iar (1500 október 25).]

(99) [Item Petter Retcer (?) tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am phincztag nach Simonis und Jude im XVe iar (1500 október 29).]

(100) [Item Wolfgang Vischer ein hauer tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag Lucie virginis im XVe iar (1500 december 13).]

(101) Item wo man vind Wolfgang Prawn von Reclstarf gegen Garl iuden umb alten geltschuld, es sey im alten ader neuen buecheren, auf registeren, auf cedelen, nichts ausgenommen, schol es gantz kraftlos sein und abthan werden. Actum am freitag nach Lucie virginis im XVe iar (1500 december 18).

(102) [Item Hans Stamphinger vischer tenetur Garl iuden 3 fl auf tegleichen schaden. Actum... tag nach weinachten im ersten iar (1500 december 25 után).]

5b oldal:

(*Garl iud*)

(103) [(Item) ... Actum am (man)tag conversionis (Pauli) im ersten iar (1501 január 25).]

(104) [Item Mager Petter von Sand(iergen) tenetur Garl iuden 4 fl (auf tegleich)en schaden. Actum am mantag vor¹⁾ conversionis Pauli im ersten iar (1501 január 25).]

(105) [Item Vogl Balasch und Pankadi Emreich baed von (Lains)nitz tenentur (unverschei)denleich Garel iuden 3 fl, item 1 fl an schaden auf phingsten (1500 május 30), item mer 1 fl (an sch)aden auf Laurency (1500 augusztus 10), item den dritten fl an schaden auf Martini (1500 november 11). Actum am (sun)tag vor Apolonia im ersten iar (1501 február 7).]

(106) [Item Vogl Balasch und Pankadi Emreich von Leinsnitz tenentur unverscheidenleich Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag vor Apolonia im ersten iar (1501 február 7).]

(107) [Item Vireich Has ein hauer tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am montag vor Apolonia im ersten iar (1501 február 8).]

(108) [Item Jacob Winkler tenetur Garl iuden 3 fl auf tegleichen schaden. Actum am freitag nach Juliane virginis im ersten iar (1501 február 19).]

(109) [Item Thoman Ofner tenetur Garl iuden 15 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag invoca(vit) in der vasten im ersten iar (1501 február 28).]

(110) [Item Jerg schuester von Heinburgk tenetur Garl iuden 4 fl ain gantz iar (1502 március 12) an schaden. Actum an sand Jergentag²⁾ im ersten iar (1501 március 12).]

(111) [Item Wolfgang Vischer ein hauer tenetur Garl iuden 3 fl auf tegleichen schaden. Actum am mitichen an

¹⁾ A „vor“ szó elírás és el kell maradnia, Pál fordulása 1501. évben hétfőre esett, az előző hét hétfőjét kétségtelenül más szent után határozták volna meg.

²⁾ = Szent Gergely napja és nem szent György napja!

sand Gedrautentag var¹⁾ mittvasten im ersten iar (1501 március 17).]

(112) [Item Wolfgang Is(n)itbarmes tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag letare im ersten iar (1501 március 21).]

(113) [Item Cristan Awstarfer von Sandiergen tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag letare im ersten iar (1501 március 21).]

(114) [Item Cristof schuester von Sandiergen tenetur Garl iuden 5 B ð an schaden auf judica (1501 március 28). Actum an suntag letare im ersten iar (1501 március 21).

(115) [Item Jacob Rewhl von Sandiergen tenetur Garl iuden 4 fl auf tegleichen schaden. Actum am suntag letare im ersten iar (1501 március 21).

(116) [Item Eism Paul von Besing tenetur Garl iuden 3 fl an schaden auf weinachten (1501 december 25). Actum am mantag noch letare im ersten iar (1501 március 22).]

(117) [Item Lienhart Hawer tenetur Garl iuden 1 fl an schaden auf Martini (1501 április 4). Actum am suntag nach judica im ersten iar (1501 április 4).]

6a oldal²⁾

Garl iud

(118) [Item Mathes Paer tenetur Garl iuden 5 fl auf tegleichen schaden. (Actum) am freitag var mittvasten im II iar (1502 február 25).

(119) [Item Mert Fariber und Joel Fariber baed von Sand(iergen tenentur) Garl (iuden) [[7]]³⁾ 2 fl auf tegleichen

¹⁾ Helyesen an, mert 1501. évben böjtközép napja szent Gertrud napjára esett.

²⁾ Ennek az oldalnak jobb, a következőnek pedig bal szélét levágták.

³⁾ Feljegyzés közben törölve.

schaden. Actum am suntag (oculi vagy letare? im II iar (1502 február 27. vagy március 6).]

(120) [Item Joel Rewchl von Sandiergen tenetur Garl iuden 1 fl... Actum am suntag letare im II iar (1502 március 6).]

(121) Item wo man vind Petter Geir gegen Garl iuden u(mb alten geltschuld, es sey in) alten ader neuen buecheren, auf registeren, auf c(edelen nichts ausgenommen,) schol es gantz kraflos sein und abtan werden. (Actum... im II iar (1502 márc.-ápr.).

(122) [Item Wolfgang Ypser und Marcus Gisinger baed v(on Sandiergen? tenentur) unverscheidenleich Garl iuden [[17]]¹⁾ 5 fl auf teglei(chen schaden. Actum am) suntag vor Ambrosy im II iar (1502 április 3).]

(123) [Item Joel Rewchl von Sandiergen tenetur Garl iuden 2 (fl) ... (Actum) am suntag vor Tiburcy nach asteren im II iar (1502 április 10).]

(124) [Item Mert Faribar und Jacob Faribar von Sand(iergen tenentur unverscheidenleich) Garl iuden 4 fl auf tegleichen schaden. Actum am... (im II iar: 1502 ápr.-május).]

(125) [Item Jorig Strabmaer tenetur Garl iuden 10 fl auf zwen (tag, dy 6 fl an schaden auf dy) weinachten nagstkunfftigen als man schr(eiben wird im dritten iar: 1502 december 25) und dy 4 fl an schaden von dem obestimp(ten tag uber ein gantz iar, als man schreiben wird im fierden iar: 1503 december 25. Actum) am freitag nach Gothardy im anderen iar (1502 május 6).]

(126) [Item Niclas Pewrl von Sandiergen tenetur Garl iuden ... (an schaden auf) Johannis bachtiste (1502 június 24). Actum am freitag Seruacy (im II iar: 1502 május 13).]

(127) [Item Niclas Pewrl und Bartl Fleischker baed von S(andiergen tenentur unverscheidenleich) Garl iuden 8

¹⁾ Feljegyzés közbén törölve.

fl auf tegleichen schaden. Actum... (im II iar: 1502 május).]

(128) [(Item) Wolfgang Vischer tenetur Garl iuden 3 fl auf... (Actum am) freitag nach Vrbani im II iar (1502 május 27).]

6b oldal

Garl iud

(129) [(Item) ... (von) Reclstarf tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum (am freitag Michaelis im II iar (1502 szeptember 29).]

(130) [(Item) ... von Sandiergen tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. (Actum am freitag Michaelis im II iar (1502 szeptember 29).]

(131) [(Item) ... von Leinsnitz tenetur Garl iuden 6 B 8 an schaden auf mittvasten (1503 március 22). (Actum am freitag Michaelis im II iar (1502 szeptember 29).]

(132) [(Item) ... tenetur Garl iuden [[5]]¹) 3 fl an schaden auf mittvasten (1503 március 22). Actum am... (Fran)ciscy im II iar (1502 október 4 körül).]

(133) [(Item) ... tenetur Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am phincztag (nach Franciscy) im II iar (1502 október 6).]

(134) [(Item) ... tenetur Garl iuden 2 fl an schaden auf vaschang (1503 február 28). Actum am... im II iar (1502 október eleje).]

(135) [(Item) ... tenetur Garl iuden 7 fl an schaden auf weinachten (1502 december 25). Actum am (suntag Di)onisy im II iar (1502 október 9).]

(136) [(Item) ... dl von Reclstarf tenetur Garl iuden 2 fl auf tegleichen schaden. Actum (am suntag D)ionisy im II iar (1502 október 9).]

¹) Feljegyzés közben törölve.

(137) [(Item) ... (ein) witib Mathes Artakker tenetur Garl iuden 22 fl auf (zwen tag, dy) 11 fl an schaden auf dy nachstkunfftigen asteren als man (schreiben wierd) im drit-ten iar (1503 április 16), und dy andern 11 fl an schaden von (dem nachstkunf)tigen sand Mertentag uber ain iar, als man auch (schreiben wie)rd im dritten iar (1503 november 11). Actum an suntag Dionisi im II iar (1502 október 9).]

(138) [(Item) ... (Ha)wsruker sneider tenetur Garl iuden 4 fl auf tegleichen schaden. (Actum am) ... tag nach Thome im II iar (1502 december 21 után).]

(139) [(Item) ... er tenetur Garl iuden 2 fl auf teglei-chen schaden. (Actum) ... (nach) dem neuen iar im 3 iar (1503 január 1 után).]

(140) [(Item) ... Garl iuden 1 fl auf tegleichen schaden. Actum am ... Anthony im 3 iar (1503 január 17 körül).]

Pozsonyban a XV. század végétől a XVI. század elejéig kézi-zálogra adott zsidó kölcsönökről vezetett ú, n. *zsidókönyvnek* (vagy *zsidóregistrumnak*) XVI. századbeli pozsonyi adókönyv kötésére fel-használt s a kötésből kiáztatott hat, részben megcsonkított, lapja.

Pozsonyvár. Itár a rendezellen iratok közt.

FÜGGELÉK

A) Sopronmegyei oklevelek 1368—1382.

1.

1368 január 19. Lőrincfia Miklós és Miklósfia Miklós nagymartoni grófok, valamint Wörti Pál, Simann Frigyes és Floczer Wittig elismerik, hogy egyetemlegesen fizetni tartoznak a legközelebbi pünkösd napján Smerlein és Everlein zsidóknak, bécsűjhelyi Izsák fiainak vagy meghatalmazottjuknak 50 font bécsi dénárt, a határnapon túl járó és fontonként heti négy dénárra rúgó kamatokkal együtt. A lejárat előtti fizetés esetében annyi jár vissza a tartozás összegéből, mint amennyit előbb hozzá ültettek. Nem fizetés esetére Bécsűjhelybe nyilvános vendégfogadóba tartoznak szállani. A tartozás biztosítására lekötik Magyarország, Ausztria és Stiria területén lévő egész vagyonukat.

Ich graf Niclas graf Larencz sūn von Mertistorf, ich graf Niclas graf Niclas sūn von Mertistorf und ich Paul von der Wört, ich Fridreich der Simann (?) und ich Wittig der Floczer unser hausfrauen und all unser erben wır veriehen und tūn chünd mit dem brief allen leuten gegenwürtigen und chünftigen, daz wir unverschaidenleich von ainem auf den andern gelten schullen Smerlein und Euerlein den juden Eysakkes sünen czo der Newnstat und iren erben, oder wer uns an irer stat mit dem brief ermant, dem sey wır gepünden ze gelten, fümftzig phunt Wiener phening cze weren auf die nesten chunftigen phingsten (1368 május 28.) an allen aufschub. Geschicht dez nicht, so get fürbas schad auf ein yglich phunt alle wochen vier phenig. Und czu welicher czeit wır in die phening geben czwischen hinne und den phingsten, so schol uns dez an der sum als vor herabgen als vorhin aufgerait ist. Und wen uns die juden nach dem vor-

genanten tag ermanen cze gelten, wern wir sy den nicht, so schol unser yeglicher ein erbern chnecht selbandern mit czwain pherthen in die Newnstat senden in ain offen gasthaus, dahin uns die juden czaigent, die schullen dann darinne ligen und laisten als inneligen und laistens recht ist und schullen nicht daraus chomen an yr urlaub, sy werden den vor verricht und gewert ir's vorgeanten gûts gar und gancz. Und wir laisten oder nicht, dennoch get schad auf die vorgeanten phenning. Hauptgûl und schaden schullen die juden haben auf uns und unsern erben unverschaidenlich und auf alle dem gûl daz wir haben in Vngern, in Osterreich und in Steyr in den landen, oder wa wir daz haben, ez sey erbgûl oder varüntgut, so wie daz genant ist, wir sein lebendig oder tód. Stúnden aver die vorgeanten phening so lang auf scheden, daz die juden der nicht lenger wolten rât haben, wern wir sy den nicht, so haben sy vollen gwalt und recht, uns, unser erben, unser holden und unser gûl darumb auf cze haben, cze nôtten, cze phenden in steten, in mârchten oder auf dem land, ez sey inner landes oder ausser landes, wa in des stat werden mag alsvil und alslang, unczen daz die vorgeanten juden verricht und gewert werden ir's vorgeanten gûts paide haubtgûl und schaden gar und gancz, und ymmer ainen fûr den andern. Wir luben aûch den vorgeanten juden pey unsern treun an aydes stat, da(z) wir sy weder gan hoff noch gan chamer noch an chain gewaltigew herrenhant nicht weisen noch schaffen schullen, nûr daz wir sy selber beczallen schullen mit beraiten phenning gar und gancz an als gever. Und daz die red also stet und unczebrochen beleib, daruber so geben wir den egenanten juden disen brieff versigelt mit unser aller insigel czu ainer rechten warhait. Der brief ist geben an dem mitichen vor sand Agnesentag nach Christes gepûrd dreuezehen hundert jar, darnach in dem acht und sechzigistem jar.

Országos Levéltár DL. 5642. Ép hártya, négy (öt?) függő pecsét szalagjával, a pecsétek levágva.

Ugyanezek az adósok még 1352. évben adtak adóslevelet min-

den valószínűség szerint jelenlegi hitelezők atyjának, amint ezt megemlíti *Stessel József* Fraknó multjáról írt cikkében: „...II. és III. Miklós 1352-ben Izsák zsidó követelésének biztosítására lekötik Ausztria-, Stíria- és Magyarországon fekvő javaikat“. II. Miklós (nagybartoni és fraknói gróf) Lőrinc fia volt, III. Miklós Miklós fia. V. ö. *Századok* 1889 303—304.

2.

1377 július 13. Halbenrainer Miklós kishöflányi birtokos és Lőrincfia Miklós nagymartoni gróf elismerik, hogy egyetemlegesen fizetni tartoznak Smerlein és Everlein zsidóknak, Eysak gyermekeinek 220 font jó bécsi dénárt, mely összeg után a következő két évben gyertyaszentelő Boldogasszony napján 18-18 font jó bécsi dénárt, valamint földesúri bevételeiket tartoznak adni a hitelezőknek. Tartozásukért Halbenrainer zálogba adja Kishöflány birtoknak öt illető negyedrészét. Nemfizetés esetében kötelesek soproni nyilvános vendéglőben megszállani. A tartozásért a zálogtárgyakon kívül szavatol adósok egész egyéb vagyona.

Ich Niklas Halbenrainer von dem Wenigen Hoflein und ich graf Niclas graf Lorencz sūn von Mertesdorf, unser paider hausfraun und all unser erben, veriehen offenleich mit dem brif und tūn chūnd allen leuten gegenburtigen und chunftigen, daz wir unverschaidenleich mit einander gelten schullen Smerlein und Everlein den juden Eysaks chinden und ĩren erben zwai hundert phunt guter Wiener phenning und zwainczik phunt gūter Wiener phenning, der wir in von ze dinst geben und railien schullen auf Unservrauntag der liechmess der schirst chūmt (1378 február 2.) achczehen phunt gūter Wiener und all di weiset, di uns gevallen, schullen wir in auch gevallen lazzen auf denselben tag. Auch schullen wir in von den vorgenanten pheningen ze dinst geben von dem vorgeschrieben phenning von dem vorgenanten Unservrauntag uber ein gancz iar (1379 február 2.) achczehen phunt Wiener phening und auch di weiset di uns geallent. Fur haupgūt und dinst habn wir in zu phant

mit allen nuczzen versaczt ich vorgeanter Niklas Halbenraener und mein erben unsern virtail den wir haben zu dem Wenigen Hoflein, dienst, perchrecht, wald, wismad und äkcher, und alles daz darzu gehört, besuecht und unbesücht. Werten wir sew dann nicht auf yeden vorgeanten tag des vorgeschriben dinst, so get furbaz schad darauf paidew auf haubgût und dinst all wochen auf ain igleich phunt phenning vir phenning. Wen aver daz ist, daz di vorgeanten juden oder ir erben des vorgeanten gelts paidew haupgût oder verseczens dinst nicht lenger ratt haben wellen nach den vorgeschriben paiden tagen, so schullen wir sew wern gar und gancz unverczogenleich. Tûn wir des nicht, wann sew uns dann vodernt, so schullen wir in laisten yeder man mit ainem erbern (chnecht) un(d) mit zwain pherden hincz Odenburch in di stat in ein offenz gasthaus, wo in dann di juden inzaigent, da schullen sew dann inneligen und laisten als inneligens und laistens recht ist und darauz nicht chomen, sew werden dann gericht haupgut dinst und schaden. Wold wir in dann nicht laisten, so schullen sew vollen gewalt haben daz vorgeant phant mit allen nuczzen verchafften, verseczen, hincz christen hincz juden, inner landes oder auzzer landes, alslang daz seu gar und gancz gewert werden haupgût dinst und schaden. Waz in dann an dem vorgeanten phant abgieng, es wer haupgût dinst oder schaden, daz schullen sew auf allen andern unsern gûtern haben, di wir in allen landen haben, ez sein erbguter oder varund guter, wir sein lebentig oder tod. Sew schullen auch vollen gewalt haben, uns, unser erben, unser gûter und unser holden mitsampt irn gûtern zu notten, phenden und einem fur den andern aufhaben in allen landen, in steten, in merchten, alslang daz sew gar und gancz gericht werden haupgût, dinst und schaden. Wer uns auch mit dem brief ermant, ez sein christen oder juden in inner landes oder auzzer landes, den sei wir gepunden haupgût dinst und schaden. Daruber ze urchund und ze einer lebentigen zeugen der sach gebn wir in den brif hehangen mit unser vorgeanter paider insigel. Geben nach

Christi gepurd dreuczehen hundert jar darnach in dem siben und sibenczikisten jar, an sand Margretentag der heiligen junchfrauen.

Orsz. Ltár DL. 6450. Ép hártya, két függő pecsét szalagjával, a két pecsét levágva.

3.

(1381) július 16. Péter szarvközi várnagy, János kismartoni plébános, valamint Geyr János, Zechmaister Keresztély és Landekker János kismartoni lakosok, a várnagy, a plébános és von dem Hof Miklós pecsétjei alatt vallják, hogy Smerlein és Everlein zsidóknak, Izsák gyermekeinek 100 font magyar dénárt tartoznak fizetni, mely összeg után az oklevél kiállításának napjától kezdve fontonként heti 4 dénár kamat jár. A tartozás biztosítására lekötik egész vagyonukat. Nemfizetés esetében a hitelezők felszólításra kötelesek mindnyájan egy-egy kísérvél soproni nyilvános vendéglőben megszállani.

Ich Peter dizeit purcraf zu dem Harrenstain, ich Jans dizeit pharrer zu dem Wenigen Mertesdorf, ich Jans Geyr, ich Christan Zechmaister und Jensel Landekker auch von demselben Mertesdorf, unser hausfrauen und all unser erben veriehen offenleich mit dem brief und tûn chund allen leuten gegenburligen und chunftigen, daz wir unverschaidenleich miteinander gelten schullen Smerlein und Everlein den juden Eysaks chinden und iren erben hundert phunt gûter und gâbigen phenningen in dem land, da tegleich schad aufget von heutigem tag ye auf ein phunt phenning vir phenning. Haupgût und schaden schullen di vorgeannten juden haben auf uns, auf unsern erben und auf allen unsern gutern, die wir haben in allen landen, ez sein erbgûter oder varundguter, wir sein lebentig oder tod. Stûnden dann di phening solang auf schaden, daz sein di juden verdrûzz, waun sew uns dann vodernt, so schullen wir in leisten yederman selbander in ein offenz gaslhaus hincz Odenburch, wo sew uns inzaigent; da schullen wir innne laisten und ligen als laistens und inligens recht (kétszer) ist und darauz

nicht chomen, sew werden dann gericht und gewert haupgüt und schaden gar und gancz. Würd in dann di laistung verczogen, von welherlai sach daz chäm, so schullen sew uns und unser erben, unser güter und unser holden mit-sampt ırn gütern notten, phenden und aufhaben in allen landen in merchten, in steten, alslang und alsverr, daz sew gar und gancz gericht und gewert werden haupgüt und schaden. Wer uns auch mit dem brif ermant, ez sein christen oder juden, inner landes oder auzzer landes, dem sei wir gepunden haupgüt und schaden als den vorgeanten juden. Und all di weil sew den brif innne habert, so sind sew ungericht haupgüt und schaden. Daruber ze urchund geben wir in den brif behangen mit unser vorgeanter Petreins des purcrafen und Jansen des pharrer insigeln. Und wann wir vorgeant Jans der Geyr, Christan Zechmaister und Jensel Landekker aigen insigel nicht enhaben, so verpinden wir uns mit unsern treun an aid stat under des vorgeanten unsers herrn herrn Petreins insigel, alles daz stet ze halden, daz vor geschriben ist. Darzû haben wir vorgeant all miteinander vleizz(ichlich) gepeten Niclasen von dem Hof, daz er der sach zeug sey (mit seinem) insigel an sein scheden. Geben nach Christes gepurd dreuczehen hundert jar darnach in dem aenn . . . (und achzigi) . . . stem jar, des nesten eritags nach sand Margreten tag der junchfraun.

Orsz. Ltár DL. 7912. Ép hártya (de későbbi szakadással), 2 (vagy 3?) függő pecsét szalagjával, pecsétek nélkül.

Az oklevél 1393. évvel lett regisztrálva, ily évszámmal idézi *Lederer* is (Pénzüzl. 71). Belső okoknál fogva azonban hibásnak tartom ezt az évszámot. Ugyanis lehetetlen, hogy Izsák zsidó árváit, akiknek első említése 1368-ban (fent 1. sz. oklevél), későbbi említésük pedig 1375 (jogi képviselőjükkal, vagyis gyámjukkal [?] együtt *MHJ* I. 88—89) és 1377-ben (fent 2. sz. okl), utolsó említésük pedig 1382-ben kelt, 1393-ban még kiskorúak lettek volna. Még ha 1368-ban 1 és 2 évesek, vagy akár egyéves ikrek is voltak, 1393-ban rég elérték nagykorúságukat és így az oklevélben semmiképp sem nevezték volna őket Izsák gyermekeinek (chinden). Lehet, hogy az oklevél 1371 július 15-ikén kelt, de kizártnak tartom, hogy 1381 után állították volna ki, vagyis több mint tizenhárom évvel az első oklevél kelte után.

4.

1382 január 13. Püchler Henrik siklődsi bíró valamint Reneyzz Ortel, Wider Jakab, Wider Miklós és Praytenmantel Péter (siklődsi birtokosok?) nejeikkel és örököseikkel somfalvi Yerenfrid János és Falkchner János pecsétjei alatt vallják, hogy kezesül állították urukat Fál nagymartoni grófot és örököseit Smerlein és Everlein zsidóknak, bécsújhelyi Izsák fiainak húsz font bécsi dénár összeg biztosításául, mely összeg után a hitelezőknek évenként karácsonykor hét font bécsi dénárt szolgálni tartoznak. Késedelem esetében a tartozási és szolgálati összegek után (fontonként) 4 dénár heti kammat jár. Megfogadják továbbá, hogy Pál grófot a kezességből kiváltják; a kiváltás biztosítására Puchler Henrik zálogképen leköti ingó és ingatlan vagyonát. Kezesnek a kiváltás elmaradása esetére joga, hogy minden kárát a zálogba adott vagyonból, s ha ez nem volna elégséges, szükség esetén a kiváltók minden vagyonából térítesse meg.

Ich Hainreich der Püchler dieczeit richter datz dem Sikkels und ich Ortel Reneyzz, ich Jacob Wider und ich Niclas Wider, ich Peter der Praytenmantel, unser hausfrauen und all unser erben, wir verjehen und tûn chund mit dem brief allen leuten gegenwürtigen und chunftigen, daz wir den erbern edeln unsern herren graf Pavln von Mertistarff und sein erben versacz(t) haben hincz Smerlein und Euerlein den juden Eysakches sunen zu der Newnstat und hincz iren erben umb zwainczig phunt Wiener phening: von demselben phening schullen wir in jerichleichen dyenen und raychen suben phunt Wiener phenning zu einen ygleichen weinachten (december 25). Ob man dez nicht tet, so gyeng furbaz schad auf haubtgut und dinst alle wochen vier pheninge. Von denselben phenningen von haubtgût, dinst und schaden schullen wir den egenanten graff Pavln und seinem erben ledigen und lösen gar und gancz an allen iren schaden. Daz luben wir in cze laisten mit unsern treun an als geвер. Und cze pesser sicherhait so secz ich obgenanter

Hainreich der Puchler und mein erben dem vorgenanten graf Pavln und sein erben ze rechtem phant und czu einem sacz vîr und zwainczig jeuch akchers winter sett, vier chue und zwen ôchsen, dreu pherft und ain weingarten, der dreye phunt Wiener phenning wol wert ist, gelegen dacz dem Sikkels. Wer aver daz wir den egenanten graff Pavln und sein erben nicht ledigheten (!) und lösten von den juden von haubtgût, dînst und schaden, so schullen sy mit den egenanten phantern, mit ekchern, mit chuen, mit ochsen, mit pherften, mit weingarten, mit alle dew und dorzu gehârt, schaffen allen iren frummen (mit) verseczen, verchauffen ledichleich und freyleich, schaffen und geben wem sy wellent an all irrûng alsvil, daz sew sych ledigen und lösen von den vorgenanten juden von haubtgût, dînst und scheden. Welicherlay schad darauf get, ez sey mit laistung, mit czerûng, mit potschafft oder mit nachraysen, daz schullen wir im und sein erben ablegen und widerchern an chlag und an recht, daz luben wir in auch ze laisten mit unsern treun an als ge-
 ver. Und waz in an den egenanten phanten abget, ez sey haubtgût, dînst oder schaden, welicherlay schad daz wer, schullen sy dennoch haben auf uns unsern erben unver-
 schaidenleich und auf alle(m) dem gût, das wir haben in Vngern, in Osterreich und in Steyr in den landen, oder wa wier daz haben, wieso daz genant ist, wier sein lebentig oder tôd. Wier geben in auch gwalt und recht, daz sew uns, unser erben und unser gût darumb aufhaben, notten und phen-
 den inner landes oder ausser landes, wa in dez stat werden mag alsvil und alslang, unczen daz wir den egenanten graff Pavln und sein erben ledigen und lösen von den egenanten juden gar und gancz an allen iren schaden. Und daz die red also stet und unczebrochen beleib und wir obgenanten ich Hainreich, ich Ortel, ich Jacob und ich Niclas, ich Peter und all unser erben nicht aygen insigel haben, daruber so haben wir vl(ei)cz(ichlich) gepethen die erbern Jansen den Yeren-
 friden und Jansen den Falkchner von Schadendarff, daz sy

irew insigel für uns an den brief gehängen habent an
czeuges stat an iren schaden. Der brief ist geben an dem
mantag nach dem perichtag nach Christes gepürd dreu-
czehenhundert jar darnach in dem zway und achzigsten jar.

Orsz. Ltár DL. 6882. Ép hártya ép 2 pecsétel.

B) Pénzérték- és kamatszámítások.

1.

A gazdasági jelenségek természeténél fogva a gazdaságtörténeti források túlnyomórészt *mennyiségekről* szólnak. A mennyiségek közt, amelyek általános és viszonylagos nagyságának lehető szabatos megállapítása a kutatás elemi feladatai közé tartozik, az első helyet foglalják el a pénz- és értékmenntiségek. A későközépkori magyar pénz- és értékadatok feldolgozása és elemzése aránylag könnyű feladat a külföld egykorú adatainak tanulmányozásával szemben. Hazánk későközépkori pénztörténetét Károly Róbert királyunk pénzreformjai vezetik be,¹⁾ mely reformok legfontosabbika a magyar aranypénz megteremtése. Ez az aranypénz, a tudatosan firenzei mintára, a „*florino d'oro*“ utánzata gyanánt gyártott *magyar aranyforint*, amelyet később, az újkorban körmöci aranynak, körmöci dukátnak neveztek és amelyet e néven lényegében azonos belső értékkel 1892 évig, a magyar-osztrák koronaérték behozataláig, gyártottak hazánkban, pénzforgalmunknak szilárd és változatlan értékmérője hatodfél évszázadon keresztül, 1335—1892 közt.²⁾

¹⁾ V. ö. *Hóman Bálint*. A magyar királyság pénzügyei és gazdaságpolitikája Károly Róbert korában. Budapest 1921 c. munkája.

²⁾ Még pedig a 17. század elejéig változatlan súlyban és finomságban, v. ö. *Belházy János*. A régi magyar pénzverési súlymértékek. Semmeczánya 1889, 9—10. Addig egy budai vagy magyar márka súlyú és 23 $\frac{3}{4}$ karát finomságú aranydarabból 69 aranyforintot vertek. Egy aranyforintnak finom aransúlyát, vagyis belső értékét 3·5215 grammnak számíthatjuk (v. ö. *Hóman Bálint*. Magyar pénztörténet 1000—1325. Budapest 1916, 94—98). A márka súlya nem volt állandó, hanem folytonosan nőtt. Azt a súlyt, amelynek megfelelője az aranyforint előbbjelzett finom aransúlyá, a budai márka legkésőbbben Zsigmond uralkodása elején, a 14. század végén, érte el (245·538 gr.). A 17. század elején alig érezhetően, minimálisan könnyítették a pénzlábat, úgy hogy ettől a belső értékcsökkentéstől eltekinthetünk.

Kétségtelen, hogy pénzösszegekről szóló adataink egész ideje alatt, 1375—1564 közt, teljesen azonos és változatlan nagyságú pénzegység a magyar aranyforint. Nyerssúlya 3'5585 gr, finomsága $23\frac{3}{4}$ karát, vagyis 9896 tizezredrés. finomsúlya 3'5215 gr, értéke aranypengőben a pengőértékről szóló 1925 : XXXV. t.-c. szerint, amely az egy kg szín-aranyból gyártandó aranypengők számát 3800-ban határozza meg, 13'3815 P. Viszonylagos vásárlóereje azonban sokkalta nagyobb ennél az összegnél. Ha figyelembe vesszük a pengő mai felárát és a későközépkori pénznek legalább is ötszörös vásárlóerejét a maival szemben, akkor a középkori magyar aranyforint forgalmi értékét 90—100 mai pengőre becsülhetjük.³⁾

Az állandó és változatlan belértékű aranypénzzel szemben a vizsgált időszak alatt belső értékében kisebb-nagyobb időközökben, gyakran igen erősen, változott a Pozsonyban forgó ezüstpénz. Emlékeinkben túlnyomórészt két ezüstpénzérme szerepel, a magyar dénár és az osztrák (majdnem kizárólagosan bécsi) dénár. Emlékeink ugyan csak egy ízben szólnak kifejezetten magyar dénárrol,⁴⁾ de ennél sokkal gyakrabban szerepel királyaink pénze különböző, sokszor furcsa elnevezéssel, amely szinte eltakarja az érmék magyar jellegét. Így a 14. század végéig „a Pozsonyban közkézen forgó dénároknak” nevezik a magyar ezüstpénzt,⁵⁾ a 15. szá-

³⁾ Ritkán más aranypénzt is említenek a források, így a velencei aranyat (1442: *dukat* 385, 386 és 1465: *tukat* 400), azután a rajnai aranyforintot (1491: *fl reinisch in gold* 410 és 1518: *reunusch gulden* 374). Az idézetek után következő számok e kötet lapszámai.

⁴⁾ 1380: *ungarisch pheninge* 8.

⁵⁾ 1376—1400: *phening die gibich und gebich ze Prespurch sint* 7—43, 1381: *gute und gäbige phenntige in dem land* 435, latinul: *denarii dativi in Posonio MHJ I. 73* és nem *denarii datum in P.*, amint ezt e kötet kiadója olvassa. Döntő bizonyítéka annak, hogy ezek a Pozsonyban közkézen forgó dénárok valóban magyar érmék voltak, a pozsonyi káptalan 1387. évi oklevele, amelyben a fent a 12. lapon közzétett és 1383-ban kelt németnyelvű oklevél pénzösszegét: „czwai und sibenczich phunt phenninge die gibich und gebich ze Prespurch sint” — „septuaginta duabus libris denariorum Hungaricalium” szavakkal fordítják (MHJ I. 101).

zad elején pedig egész sora keletkezik a magyar dénár pozsonyi elnevezéseinek: 1401—1413 közt, azután még 1439—1440 években új dénároknak,⁶⁾ 1402 évben kis pénznek,⁷⁾ 1417, 1438 és 1441 években fehér pénznek, fehér dénároknak,⁸⁾ 1417—1420 közt fattyú dénároknak.⁹⁾ 1420-ban hármasnak és hármas új pénznek,¹⁰⁾ 1430—1435 közt negyedeseknek (negyedfilléreknek)¹¹⁾ s végül 1441 évben sapkás pénznek¹²⁾ nevezik emlékeink. Igen gyakran pusztán dénarról szólnak a feljegyzések, mely esetekben némelykor nem könnyű eldönteni, vajjon magyar vagy bécsi dénárral magyarázandó a kérdéses összeg.¹³⁾ A bécsi dénárokat általában egyéb jelzők nélkül említik a források,¹⁴⁾ kivéve, hogy két ízben jó dénároknak nevezik azokat,¹⁵⁾ az 1420 évtől

⁶⁾ 1401: *neuer phennig* 43, 1410: *neu phenning* 51, 53, 1413: *neue phenninge* 56, 1439: *neu* § 151, 313, 1440: *neu* § 159, 165, 382, 383. V. ö. *Fejérpataky*. Magyarország városok régi számadáskönyvei. Budapest 1885. 63—67.

⁷⁾ 1402: *parva moneta* 47 (azonos a chlain gelt kifejezéssel Fejérpataky i. m. 42.)

⁸⁾ 1417: *weisse phening phankharten* 64. 1438: *weiss gelt* 137, 1441: *weiss* § 341, 342.

⁹⁾ 1417: *phankharten* 64, 1418: *panckarten* 66, 1419—1420: *pankharten* 69, 71, 72, 1420: *helbling daz pankharten haissend* 77.

¹⁰⁾ 1420: *dreiling, dreiling neus gelts* 75, 76.

¹¹⁾ 1430, 1435: *quarting* 376—377, 380.

¹²⁾ 1441: *tschopczen* (eredetiben elírva *tscopezen*, a čapec szláv szó német pluralisa) 384.

¹³⁾ Így pld. 1388 és 1390: *ain phunt phenninge purchrecht* 17, 23. azután különböző font, silling és dénárösszegek 1402 (47), 1403 (48), 1404 (48), 1415 (58), 1418 (69), 1420 (75) és 1429 (311) kétségtelenül magyar pénzre értendők, ellenben az 1436. év utáni adatok, amelyekben csak dénárfontokról stb. van szó, úgy mint pld. 1438 (126, 311, 127), 1440 (*fl per 7 β* 381), 1442 (385), 1443 (131, 386), 1444 (131, 151, 172, 223 stb.), kivétel nélkül bécsi dénárok összegeiről szólnak.

¹⁴⁾ *Wiener phennig*, legkorábban 1368. évben lásd 431, egy ízben 1450: *Wyenner munss* 186. A féldénárt (obolust) *helbling* szóval jelölik meg, így 1419—1420: *Wiener helbling, slecht Wynner helbling* 69, 71, 72, 77, 1426: *Wyenner helbling swarczer muncz* 79, 1439—1440: *Wiener helbling* 141, 143.

¹⁵⁾ 1416: *gute Wiener phening* 61. — Hasonlóan Sopron megyében 1377-ben 433.

kezdve pedig mindgyakrabban feketéknek, fekete pénznek körülbelül ugyanakkor, amikor a magyar pénzt nevezik fehérnek.¹⁶⁾

Emlékeink úgy a magyar mint a bécsi dénárokat fontokba (pfund) és sillingekbe (schilling, solidus) olvassák össze. A font dénár = 240 dénár, a silling dénár = 30 dénár. Így 8 silling tesz ki egy fontot.¹⁷⁾ Összeolvasnak azonban dénárokat (számlálási vagy dénár-) forintokba is, még pedig különböző. 100 és 300 dénár közt váltakozó dénár-számban.¹⁸⁾ A százdénáros forint, hazánk vidéki pénzforgalmának igen népszerű pénzkifejezése, emlékeinkben csak egyszer szerepel, 1410. évben.¹⁹⁾ Annál gyakrabban szerepel pozsonyi különlegesség gyanánt a 7 sillinges (vagyis 210 bécsi dénáros) forint, mintegy körülbelül tíz esztendőn keresztül (1439—1448) fennállott állandó váltási aránynak emléke, e kötet adataiban az 1449. évtől kezdve az 1455 évig.²⁰⁾ Sokkal hosszabb életű a 10 sillinges (300 dénáros) számlálási forint, amelyet adataink első ízben az 1477 évben említene, ²¹⁾ és amelynek vennünk kell időrendben utolsó

¹⁶⁾ 1420: *alte swarcze Wyenner phenning* 72, 74, 77, 1441—1456: *Wiener 8 der swarczen munss* stb. 124, 134 stb. Legkésőbbi említése (1456) 236, — 1426. évi említését lásd a 14. sz. jegyzetben.

¹⁷⁾ A márkák szerinti dénárszámlálást nem ismerik a pozsonyvárosi források.

¹⁸⁾ Száznál kisebb dénárszámú forintoknak (mint pld. a kassai 50 dénárosnak) említését nem találjuk.

¹⁹⁾ 1410: *400 guldein... ze hundert neu phenning ze rechen* 51.

²⁰⁾ A magyar számlálási forintokra, jelesül a 7 solidusos forintra, v. ö. alapvető értekezésemet: *Pénzértékviszonyok Pozsonyban 1435—60 közt* a *Magy. Gazdt. Szemle* VII. (1900) évfolyamának 385—399 és 433—457. lapjain, különösen u. o. 449—456. E kötetben a következő módon jelölik meg a 7 sillinges forintot: *fl... ye siben schilling fur ain guldein* 266, *fl... abzeraiten per 7 8* 392, hasonlóan 249, 281, *ye 7 8 Wiener 8 fur ain guldein zu bezalen* 219, leggyakrabban egyszerűen *fl per 7 8* pld. 234, 239, 268, 285, 393, (*per 7 solidos*) 235, (*per 7 8 Wiener 8*) 277.

²¹⁾ 1477: *10 gulden in geit den fl per 10 8 zu raitten* 404, hasonlóan 1478: *30 gulden in münss albeg 10 8 für ain gulden* 406. 1460. év után a pozsonyi számadásokban mindig kiemelik az aranyforintokat, mint változó dénárárfolyamon elszámolandó számadási

adatunk forintját is, a zsidó üveges által 1564. évben nyugtázott 9 magyar forintot, de amely a pozsonyi kamaraszámadásokban és más feljegyzésekben 1464 évtől kezdve a 17. századig szerepel a dénárfont mellett igen kedvelt, dénárt összegezõ, pénzegység gyanánt.²²⁾

Annál a körülménynél fogva, hogy az aranyforint belsõ és így forgalmi értéke is adataink egész ideje alatt változatlan volt, nem kell hosszadalmas és fáradságos numizmatikai és metrológiai vizsgálatokba bocsátkoznunk, hogy megismerjük az ezüstpénz változó forgalmi értékét. Ennek az értéknek magasságát és változásait közvetlenül és megbízhatóan olvashatjuk le az aranyforint váltási árfolyamairól, amelyekkel elég nagy számban rendelkezünk a 14. század utolsó harmada óta. A magyar aranyforint váltási árfolyama, amelyet itt ezentúl röviden forintárfolyamnak fogunk nevezni, különbözõ okoknál fogva változhatik, csak egy okból nem, abból, amely az aranyforint belsõ értékének megváltozásából következne. Az ezüstpénz oldalán kell sejtenuünk a változás valódi okait, amelyek igen különfélék lehetnek,

összegeket, pld. 1464: 6 fl auri, und fuer den gulden hat man zu der selbigen zeit geben 10¹/₂ β δ 399, ellenben a 300 dénáros forintokat a leggyakrabban jelzõ nélkül csak forintoknak, vagy magyar forintoknak, nevezik, és ott, ahol elszámolnak velük 10 β-jével számítják át fontokba és sillingekbe, v. ö. pld. 1485: 6 fl facit 7 ₰ 4 β δ 406, ugyanígy 1486 407, vagy 1487: 5 gulden 3 β 12 δ... facit 6 ₰ 5 β 12 δ (az 5 forint 50 β-nek, vagyis 6 ₰ 2 β β-nak számítva) 407. Némelykor a forint dénárösszegevoltát jelzõkkel emelik ki, pld. 1487: 28 fl in munß 358, 1493: 26 gulden in munss 89, 24 fl ungrisch 359, de az esetek túlnyomó többségében csak gulden-nek, florenus-nak nevezik ezt a számlálási pénzt minden közelebbi jelzés nélkül. Ezért tartja kiemelendõnek az 1499. évben végrendelet alkotó pozsonyi polgár, aki 13 fl, 5 gulden, acht gulden tartozásösszegeket sorolt fel, hogy „uberal, wo dy gulden geschriben vermerckt sein, allwegen zehen schilling δ fur ain gulden“ számíttassék 361. — Magyar forintnak azért nevezik a 300 (bécsi) dénáros forintot, mert 1464. évtõl 1648. évig 3 bécsi pfennig (fillér) egy magyar dénárt ért, a 300 bécsi dénáros forint tehát nem volt más, mint a hazánkban mindenütt szétliten használatos 100 (magyar) dénáros forint, a magyar forint.

²²⁾ 1464: 17¹/₂ guld per 10 β δ K 31/100; 1600: 280 fl hung. = 350 ₰ K 183/110. Adatgyűjtésem csak 1600. évig terjed.

mint pénzlábváltozás, a forgalomban lévő érmék kopása és kiválasztása, a két nemesfém közti értékarány eltolódása stb., de amelyek többé-kevésbé irrelevánsak a forgalmi érték megállapítása s így forrásaink pénzösszegei általános és viszonylagos vásárlókéességének szemléltetése szempontjából. Elegendő megtudnunk, hogy pld. 1383 évben 120 bécsi dénárral váltották a magyar aranyforintot, 1437. évben pedig 200-zal, hogy megállapíthassuk egyrészt, hogy egy font bécsi dénár 1383 évben 2 aranyforinttal volt egyenértékű, 1437-ben pedig $1\frac{1}{2}$ aranyforinttal s másrészt, hogy a bécsi dénár forgalmi értéke 1383—1437 közt 40%-kal csökkent. Aranypengőben számítva a bécsi dénár 1383-ban 11·15 fillért ért, 1437-ben 6·69 fillért. A gazdaságtörténeti kutatásnak ennynél több megállapításra nincsen szüksége.

Bécsben nem sokkal a magyar aranyforintnak forgalombajutása után, 1431. évtől 1372. évig 96, 1372-ben 100, 1376-ban 108—110 bécsi dénárt,²³⁾ a század nyolcvanas éveiben 120 b. dénárt vagyis egy fél fontot, a kilencvenes években 1405-ig 150 dénárt (=5 β ö-t) adtak egy magyar aranyforintért. 1407—1419 közt a forintárfolyam lassan 180 dénárra morzsolódik le, hogy ezután 1436. évig változatlanul maradjon meg ebben a magasságban. 1437. évben ismét lemorzsolódás következik be, amely 1439-ben megáll 210 b. dénáros forintárfolyamon, hogy 1448. év után 1457-ig ismét ellanyhuljon egy sillinggel.²⁴⁾ 1458 évben kezdődik meg a bécsi hirhedt „Schinderling“ nevű pénz gyártása, amelynek tömeges forgalombahozatala idézi elő az 1459—1460. évi

²³⁾ V. ö. *Belházy J.* Die Wiener Mark vor 1694 stb. Wiener Numism. Zeitschrift 28 (1896) 201—203.

²⁴⁾ V. ö. *Schalk K.* Der Münzfuss der Wiener Pfenninge... vor 1399. Wien. Numism. Zschr. 11 (1879) 108—116, u. a. Wiener Münzverhältnisse im ersten Viertel des 15. Jhdts. Mitteilungen d. Inst. f. Österr. Geschichtsforschung IV (1883) 572—606 és u. a. Der Münzfuss der Wiener Pfenninge... 1424—1480. Wien. Num. Zschr. 12 (1880) 186—282 és 324—378. A forintárfolyamnak alakulására Pozsonyban v. ö. Pénzértékviszonyok c. i. értekezésemet passim, valamint Városi Adózás c. munkámnak első fejezetét.

pénz- és hitelválságot.²⁵⁾ 1461. évtől kezdve kísérletek történnek a régi jó pénzláb helyreállítására, de csak részleges eredménnyel. A forintárfolyam 1461—1464 közt 250 bécsi dénárrol 310 dénárra hanyatlik, hogy azután utóbbi magasságban megálljon 1490. évig.²⁶⁾ 1491. évtől kezdve 1558 évig a forintárfolyam 320 dénárrol fokozatosan 450 dénárra csökken le.²⁷⁾

²⁵⁾ Az 1460. évi forintárfolyamokra v. ö. e kötet 397. lapján a 720 (3 $\mathfrak{R}$ δ) és 1020 (4 $\mathfrak{R}$ 60 δ) közt alakuló váltási összegeket. A legmagasabb 1440 dénáros (6 $\mathfrak{R}$ δ) forintárfolyamot lásd Pénzértékviszonyok c. i. értekezésem 456. lapján.

²⁶⁾ 1461. évtől kezdve a forintárfolyamokat a pozsonyi kamaraszámadásokból jegyeztem ki; 1461: 3 *fl do hat der gulden goltten 1 $\mathfrak{R}$ und 10 δ* (= 250 δ) K 29/72, — 1463: 21 *fl auri ... ye ain gulden umb 9 β 20 δ* (= 290 δ) K 30/85, — 1464: 2 *fl auri ... albeg 10 β fuer 1 fl auri* (= 310 δ) K 31/89. Ennek az árfolyamnak 1490. évig tartó idejében gyakran észlelhetünk aranyforintváltásokat 300 dénáros (10 B δ -os) árfolyamon is, kétségtelenül az ezüstpénzkeresletnek emelkedése miatt az aranypénzével szemben, így 1464: 4½ *fl auri per 10 β δ* K 31/179, — érdekesen 1466: *fünfczig pfunt phenig ... un/ der gulden ist geraitt worden per 10 β δ , facit 40 fl auri* K 33/125, vagy 1470: 26 *fl auri und fuer 74 gulden munss albeg 10 β δ fuer ain gulden, das bringt hundert gulden, 100 fl auri* K 36/33. Közben 305 dénáros forintárfolyamról számol el a kamarás 1475: *in gold funfczig gulden, den gulden umb 10 β und 5 phennig* K 39/147. Az utolsó 300 dénáros aranyforintadat 1478: 20 *gulden in gold und 30 gulden in münss albeg 10 β für ain gulden facit 62 $\mathfrak{R}$ 4 β δ* K 41/8.

²⁷⁾ 1491: 6 *fl ungrisch in gold, 1 fl per 10 β 20 δ zu raitten facit 8 $\mathfrak{R}$* K 50/351 (= 320 δ , 6 $\times$ 320 = 8 $\times$ 240); — 1493: 20 *fl in gold, 11 β per fl zu raitn* K 52/71 (= 330 δ). Ez a forintárfolyam 1515. évig tart (kisebb visszaesésektől eltekintve, 1493. év elején még 324 dénár a forintárfolyam: *auf ainen yedn guldn geben 10 β 24 δ* K 51/103, egy 320 dénáros árfolyam 1494: 2 *fl in gold per 10 β 20 δ zu raitn* K 52/36). 340 dénáros a forintárfolyam 1516: 5 *fl in gold, den gulden per 11 β 10 δ* K 69/273, ez az árfolyam 1525. évig tart. 1525. évtől 1535. évig nem találunk a kamaraszámadásokban forintárfolyamokat, de 1525. évtől kezdve rendelkezünk országos árfolyam-adatokkal (valvációkkal) is (v. ö. *Belházy János* összeállításait az 1896. évi milleniumi kiállítás eredményeiről szerkesztett műnek VIII. kötete 481—482. lapjain). Ezek szerint a magyar aranyforintra számítottak 1525—1529 közt 120 magyar, vagyis 360 bécsi dénárt (pfenniget), 1530—1532 közt 125 m. és 375 h. dénárt, 1532—1535 közt 128 m.,

Míg a megvizsgált időszakban a bécsi dénár elvesztette eredeti (1368. évi) forgalmi értékének majdnem négyötöd-részt (78,33%-át), addig a magyar dénár forintárfolyama 1575-ben pontosan olyan volt, mint 1376-ban, és ennek az árfolyamnak ingadozásai (100—160 dénár közt), ha figyelmen kívül hagyjuk a Zsigmondkorabeli kilengéseket és a pozsonyi pénzverési kísérleteket,²⁸⁾ épúgy, mint eltekintünk a „Schinderling“-forgalomtól a bécsi dénárook forint-árfolyamváltozásainak értékelésénél, nem érték el a forgalmi érték egy negyedrészt sem (maximális eltérés 23,33%).

•A magyar dénár későközépkori *ideális* forintárfolyama száz dénár volt. A magyar aranyforint kreálásának idejében 84 dénár volt az aranyforint *törvényes* árfolyama (14 garas per 6 dénár), amelyet I. Lajos még az 1345. évi szerződésében is megtartatni kívánt.²⁹⁾ De már 1351. évben 19 garast számítottak egy aranyforintra, vagyis 114 dénárt,³⁰⁾ már

384 b. dénárt (Pozsonyban 1535: *(4 und) 5 ungrisch gulden in goldt, yeden per 96 cr(eutzer) gerait* K 86/106, a krajcár 4 b. dénárt ért, $96 \times 4 = 384$). Innen ismét pozsonyi adatok állnak rendelkezésünkre, amelyekkel ellenőrizhetjük s részben helyesbíthetjük az országos adatokat. 1536—1538 közt a forintárfolyam 390 b. δ (1536: *50 gulden ungrisch in golt, yeden per 13 β gerait, facit 65 fl, und pracht 81 $\mathfrak{C}$ 2 β δ* K 86/80), 1539—1542 közt 400 δ (1539: *5 fl gold per 100 kr.* K 90/90; 1541. évben egyszer már 420 δ : *8 fl auri, 1 per 105 kr* K 93/73, de még 1542. év októberében 400 δ : *15 fl in gold, ain per 100 kr zu raiten* K 95/258), 1543—1549 közt 420 δ (1543: *3 fl auri thuet 5 $\mathfrak{C}$ 2 β* K 97/74), 1550—1553 közt 424 δ (1550: *15 fl in golt yeden per 106 kr facit 26 $\mathfrak{C}$ 4 β δ* K 107/349), 1554—1557 közt 435 δ (1554: *3 ducaten in golt yeden per 14 1/2 β δ* K 113/115, ettől az évtől kezdve dukátnak nevezik a kamarások a magyar aranyforintot, a 300 dénáros számlálási forint pedig megmarad magyar forintnak, old. 1555: *100 fl ungr. facit 125 $\mathfrak{C}$ δ* K 115/94) s végül 1558—1570 közt 450 δ (1558: *2 ducaten zu 15 β* K 120/101 és 103, 1566: *10 ducaten = 150 β δ* K 131/100 stb.).

²⁸⁾ V. ö. Über die Nachmünzung der Wiener Denare (Pfenninge) in Pozsony stb. c. értekezésemet a Wien. Num. Zschr. 34 (1902) kötetének 158—214. lapján.

²⁹⁾ Közzétéve Hóman. Magyar Királyság c. m. 261—268.

³⁰⁾ Fejér CD. IX. 6. 283.

1354-ben hallunk dénárforintról,³¹⁾ amely nem más, mint a száznál nagyobb dénárszámú forintárfolyam idejében a száz-dénáros számlálási forint (a 400 dénáros márkának negyed-része). Maga a király elismeri 1367-ben a száz dénárnál magasabb forintárfolyamot, és nem intézkedik az árfolyam folytonos rosszabbodásával szemben.³²⁾ Zsigmond király több ízben tesz kísérletet arra, hogy olyan dénárt gyártasson, amelyből százat adnak egy aranyforintért, de kevés sikerrel. Ellenben maradandó sikerrel reformálja Mátyás király a magyar dénár pénzlábát az 1463. évben, mely pénznek forintárfolyama 1516. évig változatlanul száz dénár maradt.

A magyar dénár forintárfolyamának 1376—1575 évek közti alakulását a következő összeállítás tünteti fel, amelyben egyszersmind kiszámítottam, hogy a különböző árfolyamok idejében hány aranyforintot ért 100, egyenként száz-dénáros (számlálási), magyar forint:³³⁾

³¹⁾ „Florenis denariorum“ *Anj. Okm.* VI. 212. V. ö. 1378: 200 florenis denariorum, florenum quemlibet per 100 ð comp. *Tört. Tár.* 1908. 514.

³²⁾ *Zichy cs. okm.* III. 340.

³³⁾ Az 1376. évi forintárfolyamhoz: 1371. évben 33 garassal, vagyis 132 dénárral váltják az aranyforintot, v. ö. 40 florenos auri cum denariis videlicet pro quolibet floreno 33 grossos OL (Országos Levéltár) Kállay lev., 1378-ban 144 és 152 dénárral, v. ö. per 432 florenos per 36 grossos computatos OL DL 6523 és in 16 florenis auri quemlibet florenum cum 38 grossis computando denariorum pro tempore currencium OL Kállay lev. (a garasok 4 dénárjával számítva v. ö. *Fejér CD.* IX. 5. 346 ex 1379 és az alább következő idézeteket). 1376. évben a forintárfolyam tehát 132 és 144 dénár közt alakult, még pedig kétségtelenül közelebb a magasabb számhoz; — az 1380. évi forintárfolyamhoz: ebből az évből három forintárfolyamot ismerék, egy 144 dénároset (in 30 florenis aureis per 36 grossos comp. OL váradi Török lev.), egy 152 dénároset (pro 8 florenis, quemlibet videlicet florenum per 38 grossos, grossum vero 4 denariis Saracenilibus comp. OL DL 6708) és egy 160 dénároset (in 25 florenis auri per 40 grossos comp., grossum autem per 4 denarios comp. Velits lev., Ivánkafalun, Mátyusz Elemér professzor úr szíves közlése), e három árfolyam közép száma 152 ð; — az 1381. évre, úgy mint az előző idézet *Fejér CD.* IX. 5. 409; — az 1383. évre v. ö. *Fejér CD.* X. 1. 53 ex 1382 (4000 arany-

A) Pozsonyi árfolyamok.

Évhatárok	Forintárfolyam magyar dénárookban	Száz százdénáros forint ér magyar aranyforintot
1376	140	71·43
1380	152	65·79
1381	160	62·52
1383	180	55·56
1386—1388	240	41·67
1395—1396	320	31·25
1400—1401	300 (= 100 új δ)	33·33
1402—1404	400 (= 133 új δ)	25·00
1410—1413	160 (új δ)	62·50
1415—1417	170 („)	58·82
1418—1419	180 („)	55·56
1420	200 (dreiling)	55·00
1429	225 („)	44·44
1430	1000 (quarting)	10·00
1438	100 (új δ)	100·00
1439	133 („)	75·00
1440	140 („)	71·43
1441	160 (csopoc)	62·50
1441	240 (fehér δ)	41·67

B) Országos árfolyamok.

1463—1516	100	100·00
1516—1525	110	90·91
(1525)	(240)	(43·67)
1525—1529	120	83·33
1530—1532	125	80·80
1533—1538	128	78·13
1539—1541	133 ¹ / ₃	75·00
1542—1546	136	73·53
1547—1575	140	71·43

forint, vagy egyenként 45 garas per 4 dénár); az 1386—1388. évihez v. ö. *Házi. Sopron* v. tört. I. 214 (1 aranyforint = 1 font dénár) és *Zichy*. IV. 341 (1 aranyforint 60 garas); — az 1395—1396. évihez *Fejérpataky*. Magy. vár. szkvei 107: fl auri = 20 garas per 16 δ (= 320 δ), — az 1400—1401. évihez *Zimmermann-Werner* III. 260 (az aranyforint = 100 új dénár), — az 1402—1404. évihez *HO*. V. 197 (az aranyforint = 133 dénár) és 1403: 37 *guldein... oder ye vor ain guldein 13 β 10 δ* Prot. Act. 10; — az 1415—1417. évihez v. ö. e kötet

Hasonló összeállítását adom a bécsi dénár forintárfolyamainak, avval az eltéréssel, hogy a jobb rovatban nem 100 százdénáros forintnak, hanem tíz bécsi dénárfontnak aranyforintegyenértékét számítom ki.³⁴⁾

Évhatárok	A magyar aranyforint váltási árfolyama bécsi dénárookban	Tíz bécsi dénárfont ér magyar aranyforintot
1368	96	25·00
1377	110	21·82
1382—1391	120	20·00
1393—1405	150	16·00
1413	160	15·00
1416	165	14·55
1417	170	14·12
1418	175	13·71

60. lapjának forintárfolyamát; — az 1418—1419. évihez v. ö. a bécsi árfolyamot (2 „pankhart” = 1 bécsi = 1 új magyar dénár); — az 1420. évihez 1421: *pro 80 florenis auri, pro quemlibet scilicet florenum 200 denarios presentis nove monete regalis comp.* OL. DL. 11.117; az 1429. évihez az eperjesi számadáskönyv adatát, mely szerint ez évben 3 rot floreni 1350 dénárt értek, forintja tehát 450 kis vagy 225 új dénárt (NM); — az 1430. évihez ugyanazt a számadáskönyvet 1429: 3 aureos florenos per 1000 Ő quart.; — az 1438—1440. évekhez; 1438. évben a városi kamarás a fehér pénzt, vagyis az új magyar dénárt, még darabonként 2 bécsi dénárba számította, v. ö. Wien. Num. Zschr. 34. köt. 179; — 1439-ben már 2 új dénárt 3 bécsivel vett egyenlőnek u. o. 180, a 200 bécsi dénáros árfolyamnak tehát 133 új dénáros felel meg, tényleg 1440. év január végén 408 új dénárt 3 aranyforintba (tehát egyenként 136 új dénárba) számít a kamarás u. o. 180; — az 1441. évihez v. ö. e kötet 384. lapját (sapkás Ő) és Pénzértékviszonyok c. m. MGazdtSz. VII. 441—443 (fehér Ő).

Az 1464. év utáni árfolyamokat *Belházy* fentidézett összeállítása alapján vettem számításba.

³⁴⁾ A forintárfolyamok kiszámítására v. ö. fent a 22—27. sz. jegyzeteket. 1464. év után rendszerint 3 bécsi dénárt (fillért) 1 magyar dénárba számítanak, a forintváltásnál azonban ez az arány gyakran kisebb-nagyobb eltéréseket mutat: 1490-ig 31, 1491—1492 közt 32 és 1493—1515 közt 33 bécsi fillért adnak 10 magyar dénárért stb. 1542. évben a váltási arány a bécsi pénz javára változott: 100 magyar dénár = 294 bécsivel, 1525—1535 és 1547—1549 közt pedig 1:3 a két dénár közti váltási arány.

Évhatárok	A magyar aranyforint váltási árfolyama bécsi dénárookban	Tíz bécsi dénárfont ér magyar aranyforintot
1419—1436	180	13·33
1437—1438	200	12·00
1439—1448	210	11·43
1449—1450	220	10·91
1451—1455	225	10·67
1456—1457	240	10·00
1458	250	9·60
1459	360	6·67
1460	1440	1·67
1461	250	9·60
1462	270	8·89
1463	290	8·28
1464—1490	310	7·74
1491—1492	320	7·50
1493—1515	330	7·27
1516—1525	340	7·06
1525—1529	360	6·67
1530—1532	375	6·40
1533—1535	384	6·25
1536—1538	390	6·15
1539—1542	400	6·00
1543—1549	420	5·71
1550—1553	424	5·66
1554—1557	435	5·52
1558—1570	450	5·33

Megállapítandó végül az a két ízben 1400. év előtt szereplő ezüstpénz forgalmi értéke, amelyet az 1390. és 1396. évben kelt okleveleink cseh garasoknak neveznek.^{34a)} Ezek valóban Csehországban gyártott érmék voltak, amelyek a 14. század elejétől kezdve Cseh- és Morvaország határain túl is forgalomba jutottak. Ezt az érmét az eddig ismertetett számlálási gyakorlattól eltérően hatvan darabként egy

^{34a)} Behemische (Pehemische) gross, grozz e kötet 23. és 34. lap-jain.

„schokba“, latinul sexagena-ba vagyis (garas-)hatvanasba olvasták össze.³⁵⁾ Hazánk nyugati határszélén 1395-ben 20 garast számítottak egy aranyforintra, a garashatvanas tehát egyenértékű volt három m. aranyforinttal vagyis 40:14 aranypengővel, egy garas pedig egy huszadforinttal vagyis 67 mai fillérrel.³⁶⁾ Az 1440. év után említett garasok nem valószínűs pénzürmék, hanem számlálási pénzek, egyenként 7 bécsi dénár összegei.³⁷⁾

A forintárfolyamok megállapítása alapján adom alábbiakban az oklevelek és városkönyvi feljegyzések ezüstpénzben vagy vegyesen arany- és ezüstpénzben kifejezett összegeinek magyar aranyforintokra és aranypengőkre történt átszámítását, az 1430. év után kelt kisebb összegek elhagyásával:

³⁵⁾ A cseh garasokról és a hatvanasokba olvasásról v. ö. *Hóman* Magy. Pénztört. i. m. 387—392.

³⁶⁾ Nagyszombatban az 1395. évben a (cseh) garast 16 magyar dénárba, az aranyforintot pedig 20 garasba vagy 320 m. dénárba számították v. ö. *Fejérpataky* i. m. 107: 90 rot guldein per 20 gross faciunt 100 et 20 libras, vagyis $1800 \text{ garas} = 120 \times 240 = 28.800 \text{ m. dénár}$, 1 garas pedig 16 ű. A garasárfolyamtól függetlenül a következő egyenértékesítés bizonyítja a forintárfolyam dénárszámát u. o. 108: 14 rot guldein... summa der guldein 19 tal. minus 80 den. A dénár-szám 4480, jut tehát egy „veres“, vagyis aranyforintra 320 m. dénár. Bécsben 1399. évben egy kevésbé eltér a garasszámítás a magyarországitól. Ott (v. ö. *Schalk*, Mitteilungen IV. 573) a garasra 7, a magyar aranyforintra pedig 150 b. dénárt számítottak. Tehát a magyar aranyforintra $21\frac{3}{7}$ garas jutott, 20 garasos forintárfolyam mellett a dénáros árfolyam nem haladhatta volna meg a 140 dénárt. Valóban, Nagyszombatban 1395-ben $\frac{1}{2}$ font bécsi dénárt 9 silling magyar pénzbe számítanak (*Fejérpataky* i. m. 104), tehát 120 bécsi dénárt 270 magyarba, 320 magyar dénár (a magyar forintárfolyam) pedig ezen arány alapján $142\frac{2}{3}$ bécsi dénárt adna, a 150 b. dénáros forintárfolyam alapján pedig 120 b. dénár nem 270, hanem csak 256 (8 b 16 ű) dénárt ér. Bécsben úgy látszik, magasra értékelték a m. aranyforintot és aláértékelték a cseh garast.

³⁷⁾ V. ö. Pénzürtékvizonyok c. m. MGazdSz. VII. 447—449.

Év	Lapszám	Eredeti összegek	Átszámítás		Forintárfolyam
			magyar arany- forintra	arany- pengőre	
1368	431	50 ₰ δ W.	125.00	1672.69	96 δ W.
1376	6	50 guldein 4 ₰ 80 δ	50.00 7.43	669.08 99.42	140 δ H.
1377	433	220 ₰ δ W.	480.00	6423.12	110 δ W.
1380	8	5 ₰ ung. δ	7.89	105.58	152 δ H.
1381	435	100 ₰ δ g. g.	150.00	2007.16	160 δ H.
1382	437	20 ₰ δ W.	40.00	535.26	120 δ W.
1383	7	72 ₰ δ g. g. Pr.	92.00	1284.62	180 δ H.
1383	8	91 ₰ δ W.	182.00	2435.43	120 δ W.
1386	15	35 ₰ 190 δ g. g. Pr.	35.79	478.92	240 δ H.
1388	17	16 ₰ δ g. g. Pr.	16.00	214.10	240 δ H.
1389	19	90 rot ung. guld. 10 ₰ δ W.	90.00 20.00	1204.34 267.63	120 δ W.
1389	20	22 ₰ B W.	44.00	588.79	120 δ W.
1390	23	3 schok 8 Peh. gross	9.40	125.78	20 Peh. gr.
1393	25	200 rot ung. guld. 50 ₰ δ W.	200.00 80.00	2676.30 1070.52	150 δ W.
1395	29	130 ₰ δ W.	208.00	2783.35	150 δ W.
1395	31	156 ₰ δ W.	249.60	3340.02	150 δ W.
1395	32	42 ₰ δ g. g. Pr.	31.50	421.52	320 δ H.
1396	33	17 1/2 schok gross 74 ₰ δ g. g. Pr.	52.50 55.50	702.53 742.67	20 Peh. gr. 320 δ H.
1397	35	30 ₰ δ W.	48.00	642.31	150 δ W.
1397	36	100 gut rot guld. 6 ₰ δ W.	100.00 9.60	1338.15 128.46	150 δ W.
1400	21	100 ₰ δ W.	160.00	2141.04	150 δ W.
1400	38	40 ₰ δ g. g. Pr.	32.00	428.21	300 δ H.
1401	43	60 ₰ δ g. g. Pr.	48.00	642.31	300 δ H.
1402	45	2 1/2 ₰ δ W.	4.00	53.53	150 δ W.
1402	47	9 ₰ δ parve mon.	5.40	72.26	400 δ H.
1404	48	10 ₰ δ	6.00	80.29	400 δ H.
1405	49	2 ₰ δ W.	3.20	42.82	150 B W.
1410	51	400 fl per 100 új δ 78 fl auri	250.00 78.00	3345.38 1043.76	160 új δ
1413	56	3 1/2 ₰ 50 neu δ	5.56	74.40	160 új δ

Év	Lapszám	Eredeti összegek	Átszámítás		Forintárfolyam
			magyar arany- forintra	arany- pengőre	
1413	57	315 ₰ ð W.	472·50	6322·76	160 ð W.
1415	60	200 fl (auri)	200·00	2676·30	
		18 ₰ ð	25·41	340·03	170 új ð
1416	61	100 ₰ ð W.	145·45	1946·34	165 ð W.
1416	62	150 fl auri et 74 ð	150·43	2012·98	170 új ð
1417	64	18 ₰ ð weiss panckh.	12·71	170·08	340 ð pankh.
1418	65	16 ₰ ð W.	21·94	293·59	175 ð W.
1418	67	30 ₰ ð W.	41·14	550·52	175 ð W.
1418	69	5 ₰ ð	3·43	45·90	350 ð pankh.?
1419	69	5 ₰ 60 ð W.	7·00	93·67	180 ð W.
1419	71	12 B ð W.	2·00	26·76	180 ð W.
1420	72	12 ₰ ð W.	16·00	214·10	180 ð W.
1420	74	5½ ₰ ð W.	7·33	98·13	180 ð W.
1420	75	25 ₰ dreiling	30·00	401·45	200 ð drl.
		23 ₰ 5 B minus 10 ð	28·30	378·70	200 ð drl.
1420	76	25 ₰ dreiling	30·00	401·45	200 ð drl.
1420	77	12 ₰ ð W.	16·00	214·10	180 ð W.
1430	377	9 ₰ 88 ð (quart.)	2·25	30·11	1000 ð quart.
1437	119	20 ₰ ð W.	24·00	321·16	200 ð W.
1438	137	21 ₰ ð W.	25·20	337·21	200 ð W.
1440	382	77 ₰ ð W.	88·00	1177·57	210 ð W.
1449	392	25 fl per 7 B ð (W.)	23·86	319·28	220 ð W.
1449	267	10 ₰ ð W.	10·91	145·99	220 ð W.
1450	393	41+13 fl p. 7 B ð W.	51·55	689·83	220 ð W.
1451	219	32 guldein p. 7 B ð W.	29·87	399·70	225 ð W.
1451	267	30 guldein p. 7 B ð	28·00	374·68	225 ð W.
1452	281	60 guldein p. 7 B ð	56·00	749·36	225 ð W.
1452	282	60 ₰ ð W.	64·00	856·42	225 ð W.
1452	379	9 ₰ 4 B 9 ð	10·17	136·09	225 ð W.
1453	285	22 fl p. 7 B ð	20·53	274·76	225 ð W.
1456	395	40 ₰ ð	40·00	535·25	240 ð W.
1457	396	32+68 ₰ ð	100·00	1338·15	240 ð W.
1458	299	16 ₰ ð	15·36	218·92	250 ð W.
1464	399	8 ₰ 5 B ð	6·68	89·39	310 ð W.

É v	Lapszám	Eredeti összegek	Átszámítás		Forintárfolyam
			magyar arany- forintra	arany- pengőre	
1470	305	40 fl (per 10 B Ø)	38·71	518·00	310 Ø W.
1476	403	27 Ø 7 B Ø	21·58	288·77	310 Ø W.
1477	404	37 Ø 4 B Ø (= 30 fl p. 10 B Ø)	29·03	388·46	310 Ø W.
1477	355	36 fl (per 10 B Ø)	34·84	466·21	310 Ø W.
1481	406	30 Ø	23·23	310·85	310 Ø W.
1485	407	26 fl p. 10 B	25·16	336·68	310 Ø W.
1487	407	50 fl facit 62 Ø 4 B Ø	48·39	647·53	310 Ø W.
1487	358	28 fl in munß	27·10	361·43	310 Ø W.
1490	409	32 fl in munß	30·97	414·43	310 Ø W.
1491	407	15 Ø 4 B 22½ Ø	11·69	156·43	320 Ø W.
1491	410	50 fl facit 62 Ø 4 B Ø	46·88	627·32	320 Ø W.
1493	65	26 gulden in munss	23·64	316·34	330 Ø W.
1493	359	34 fl ungrisch	30·91	413·62	530 Ø W.
1495	360	28 fl	25·45	339·22	330 Ø W.
		22 fl	20·00	267·63	
1499	418	17 fl	15·45	206·75	330 Ø W.
1499	361	13 fl, 10 B Ø per fl	11·82	158·17	330 Ø W.
1500	420	26 fl	23·64	316·34	330 Ø W.
1501	361	41 fl	37·27	498·33	330 Ø W.
		27 fl	24·55	328·52	
1502	323	90 fl	81·82	1094·87	330 Ø W.
		44 fl	40·00	535·26	
1502	428	22 fl	20·00	267·63	330 Ø W.
1503	379	19 Ø 24 Ø	13·89	185·87	330 Ø W.
1504	363	11 fl	10·00	133·82	330 Ø W.
1506	363	18 fl	16·36	218·91	330 Ø W.
1508	94	3 fl	2·73	36·53	330 Ø W.
1518	365	10 fl in gelt	8·82	118·03	340 Ø W.
1524	104	3000 gulden	2500·00	33453·75	360 Ø W.
1527	365	367 fl kreytzer per 10 B Ø	305·83	4092·60	360 Ø W.
1530	109	600 gulden	480·00	6423·12	375 Ø W.
		100 gulden	80·00	1070·52	
1564	113	9 ungerisch gulden	6·00	80·29	450 Ø W.

Miután 1463. év utáni adatainkban elég gyakran találunk a 300 bécsi dénáros (100 magyar dénáros) számlálási forinttal, a „magyar forinttal“, kiegészítem a fenti táblázatot a forintárfolyamnak két hosszabb időszakára vonatkozó összeállítással:

Aranyforint

300 Ő-os frt	1464—1490	1493—1515
	(fl a. = 310 Ő W.)	(fl a. = 330 Ő W.)
10	9·677	9·091
20	19·355	18·182
30	29·032	27·273
40	38·710	36·364
50	48·387	45·455
60	58·065	54·545
70	67·742	63·636
80	77·419	72·727
90	87·097	81·818
100	96·774	90·909

2.

A forintárfolyamok megismerése után térhetünk csak át a kamatszámítás kérdéseire. A zsidóhitelező javára kikötött kamatok (*gesuch*, *schaden*, v. ö. e két szó magyarázatát a glossariumban) százalékos magasságának kiszámítására ugyanis okvetlenül szükséges, hogy rendelkezünk a mindenkori forintárfolyamokkal, minthogy a kamatok kikötése szabályszerűen annak a dénárszámnak, vagyis a kikötés idejében tényleg forgó ezüstpénzek (dénárok, féldénárok, garasok) számának megállapításával történt, amely egy hétre járt a tartozás összegének pénzegysége (dénárfont, aranyforint, számlálási forint) után. Így, miután az esetek túlnyomó többségében a tartozás összege aranyforintokról szólt, pontosan kell ismernünk az aranyforintnak a kamatkikötés dénárjával kifejezett árfolyamát.³⁸⁾

³⁸⁾ Az ettől eltérő kamatkikötésekről annak helyén szólunk.

A heti kamatláb kiszámítása olyképen történik, hogy a kikötött heti kamat százszorosát elosztjuk a pénzegység dénár-számával, pld. egy dénár kamatnak heti kamatlába egy font után $100 : 240 = 0.4167\%$, vagy heti 2 dénárnak egy aranyforint után, ha a forintárfolyam 150 dénár, $200 : 150 = 1.3333$. Az évi kamatlábat megkapjuk, ha a heti kamatlábat megszorozzuk 52-vel, mint az év hétjeinek számával.³⁹⁾ Az első esetben az eredmény 21.67, a másodikban 69.33%. Általános formulával: a heti kamatláb egyenlete $100 \times d : v$, az évié pedig $5200 \times d : v$, mely egyenletben d a kikötött heti kamat dénár-száma és v dénár-száma annak a pénzegységnek, amely után járt d heti kamat.

Ismeretes, hogy a pozsonyi 1371. évi statutum azt a legnagyobb kamatot, *amelyet a pozsonyi zsidókönyvbe szabad volt feljegyezni*, egy font dénár után heti 2 dénárban (vagyis évi 43.33%-ban) állapította meg.⁴⁰⁾ Jól értsük meg, ez a kamat nem volt a „törvényes” kamatmaximum, még 1436. évig sem, amikor Zsigmond király szabadságlevelében meghagyja, hogy zsidónak keresztény adósa, „aki (a kamatok magasságára vonatkozó) megállapodás nélkül pénzekért zsidónak zálogot adott, vagy ugyancsak megállapodás nélkül kamatra (ad usuram) pénzt vett kölcsön, zsidóhitelezőjének kamat fejében minden száz dénár (kölcsön vagy tartozási összeg) után hetenként két dénárt tartozik fizetni”.⁴¹⁾ Ennek a kamatnak évi kamatlába nem kevesebb,

³⁹⁾ A zsidókövetelések kamatoztatási idejének aránylagos rövidségénél fogva nem szükséges figyelembe venni az év megkezdett 53-ik hetét (1 nap közöséges évben, 2 nap szökőévben).

⁴⁰⁾ *MHJ I. 83*: Auch sullen in das puech die juden lassen schreiben von einem pfunde zwen pfenning ze gesuech und nicht mer. — *Hajnik* (A zsidók Magyarországon stb. Pest 1866 34. lap) ezt a kamatot heti 2%-osnak mondja, nyilván tévedvén, amikor a font dénárt 100 dénárnak számította.

⁴¹⁾ *MHJ I. 170*: Item si christianus pignus aliquod absque convenciónie iudeo pro pecuniis tradiderit vel pecuniam sine convenciónie a iudeo ad usuram accomodaverit, extunc ipse christianus iamfatto iudeo pro usura de singulis centum denariis ebdomatim singulos duos denarios solvere teneatur. — Több mint tévedés, amikor *Lederer* (Pénzüzl.) 71) azt állítja, hogy „ugyanazt a kamatot fogadja el Zsig-

mint 104%, de ez sem kamatmaximum, csak a kamat magasságát meghatározó kikötés elmaradásának esetére fizetendő kamat. Tényleg 21·67 és 130·00% között alakult meg a kikötött kamat magassága az eddig közzétett okleveles emlékekben. Igaz, hogy a legmagasabb kamatot osztrák zsidó kötötte ki, de az utána következő és 100%-ot meghaladó kamatok budai és pozsonyi, tehát magyarországi zsidóknak jártak. Ebben a kötetben nem kevesebb mint huszonhárom egymástól eltérő kamatlábat találunk, amelyek egyúttal az eddig közzétett magyar vonatkozású oklevelek összes kamatlábai egynek kivételével, amely a zsidókamat magasságáról szóló hazai legkorábbi adat (1367. évből).⁴²⁾

E kötet kamatlábai a következők:

21·67%: heti 1 δ 1 Ű δ után (5200 : 240) 1383 – 14, heti 1 bécsi δ 1 fl auri után (5200 : 240) 1456 – 192.⁴³⁾

32·50%: heti 3 féldénár 1 Ű δ után (7900 : 240) 1395 – 31, 1397 – 35.

34·67%: heti 1 b. δ 1 fl auri után (5200 : 150) 1400 – 39, 1401 – 44; heti 2 b. δ 1 fl után (10400 : 300) 1477 – 355, 1487 – 358, 1504 – 363.

37·14%: 1 Pozsonyban forgó δ 1 fl auri után (5200 : 140) 1376 – 6. — (Ugyanígy 1375 *MHJ* I. 86.)

mond király 1436-i zsidó törvényében“ (1), „mint amelyet Pozsony városának a zsidókamatozásra vonatkozó statutuma... jelöl meg“. Csak van egy kis különbség a két kamatláb között! *Kohn*, akire *Hajnik* mellett hivatkozik *Lederer*, egészen világosan azt mondja, hogy Zsigmond szabadalmlevelében a megszabott kamat több mint kétszer akkora volt, mint a pozsonyi statutumban (A zsidók története Magyarországon I. 191). V. ö. még *Ortway* i. m. II. 2. 319–320.

⁴²⁾ *MHJ* I. 73 ex 1367: ... super quemlibet florenorum (aureorum) singulis septimanis singuli duo denarii *dativi* in Posonio eccrescere deberent pro usura. Ez a korrekt szöveg. — 1466 augusztus 12-én a magyar aranyforintot 132 magyar dénárral (vagyis Pozsonyban forgó dénárral) váltották, v. ö. *OL DL* 5485: 40 florenos aureos vel pro quolibet floreno 33 grossos (per 4 dénár, összesen 132 δ). A kamat-egyenlet tehát $10.400 : 132 = 78.79\%$.

⁴³⁾ Az évszám után következő szám megfelel e kötet lapszámának.

43·33%: heti 2 δ 1 ℥ δ után (10400 : 240) 1376 – 6, 1383 – 12, 1389 – 18, 1390 – 21, 1395 – 29, 1405 – 49, 1413 – 57, 1416 – 61, 1417 – 64, 1419 – 71, 1420 – 72, 74, 77 (továbbá 1375 *MHJ I. 88 és Házi. Soprt. tört. I. 1. 171*, valamint 1419 *MHJ I. 146*); heti 1 b. δ 1 fl auri után (5200 : 120) 1389 – 18, heti 3 b. féldénár 1 fl auri után (7800 : 180) 1426 – 78 és 3 b. δ 1 fl auri után (15600 : 360) 1460 – 353 (?).

46·22%: heti 2 b. δ 1 fl auri után (10400 : 225) 1452 – 282 és 1453 – 285, 289.

48·75%: heti 3 b. féldénár 1 fl auri után (7800 : 160) 1415 – 59.

49·52%: heti 2 b. δ 1 fl auri (vagy 7 solidusos fl) után 1443 – 205, 1448 – 321 és 1452 – 281. — (Ugyanígy 1439 *MHJ II. 16*.)

50·32%: heti 3 b. δ 1 fl auri után (15600 : 310) 1467 – 288.

52·00%: heti 3 b. féldénár 1 fl auri után (7800 : 150) 1393 – 25, 28; heti 3 b. δ 1 fl után (15600 : 300) 1470 – 305 (továbbá 1 m. dénár hetenkénti késedelmi kamat 1 fl után 1496 — *MHJ I. 243*.)

61·90%: heti 5 b. féldénár 1 fl auri után (13000 : 210) 1440 – 143.

65·00%: heti 3 δ 1 ℥ δ után (15600 : 240) 1388 – 17, 1389 – 20, 1396 – 33, 1400 – 38, 1402 – 45, 1418 – 65, 1452 – 282 (továbbá 1405 *MHJ I. 119*, 1409 *u. o. 129* és 1411 *u. o. 135*); — heti 12 δ 1 schok garas után (92400 : 960) 1396 – 33; — heti 1 új dénár 1 font Pozsonyban forgó dénár után (15600 : 240) 1401 – 43; — heti 2 új dénár 1 fl auri után (10400 : 160) 1410 – 52, heti 2 b. δ 1 fl auri után (10400 : 160) 1412 – 54, heti 5 b. féldénár 1 fl auri után (13000 : 200) 1438 – 141, heti 3 fehér δ 1 fl auri után (15600 : 240) 1441 – 144 (továbbá heti 3 δ 1 ℥ δ után 1411 *MHJ I. 135*).

69·33%: heti 2 b. δ 1 fl auri után (10400 : 150) 1397 – 36, heti 3 b. δ 1 fl auri után (15600 : 225) 1455 – 295.

74·29%: heti 3 b. δ 1 fl auri után (15600 : 210) 1439 – 127, 141, 157, 164, 1441 – 165, 1442 – 160, 165, 1443 – 145, 1445 – 136, 1446 – 214, 1447 – 246, 1448 – 232, 1449 – 266, 276.

78·00%: heti 3 b. δ 1 fl auri után (15600 : 200) 1437 – 139.

86·67%: heti 4 δ 1 $\mathfrak{R}$ δ után (20800 : 240) 1368 – 431, 1377 és 1382 (mint késedelmi kamat) — 434, 438, 1381 – 436, 1439 – 207, 1443 – 131, 1444 – 222 (továbbá 1378 *MHJ I.* 92); — heti 1 garas 1 schok garas után (5200 : 60) 1390 – 22; — heti 2 b. δ 1 fl auri után (10400 : 120) 1391 – 24; — heti 3 b. δ 1 fl auri után (15600 : 180) 1436 – 138.

92·44%: heti 4 b. δ 1 fl auri után (20800 : 225) 1454 – 207.

99·05%: heti 4 b. δ 1 fl auri után (20800 : 210) 1439 – 314, 1440 – 143, 165, 195, 236, 1441 – 124, 1442 – 160, 161, 204, 205, 1443 – 162, 166, 167, 168, 197, 205, 220, 221, 237, 238, 240, 1444 – 132, 167, 169, 170, 171, 172, 198, 222, 223, 242, 255, 257.

104·00%: heti 2 új δ egy 100 dénáros forint után (10400 : 100) 1410 – 51.

115·56%: heti 4 b. δ 1 fl auri után (20800 : 180) 1436 – 117.

117·00%: heti 3 új δ 1 fl auri után (15600 : 133 $\frac{1}{3}$) 1439 – 313.

130·00%: heti 6 δ 1 $\mathfrak{R}$ δ után (31200 : 240) 1418 – 67 (és 1401 – 1417 tizenyolc esetben *MHJ I.* 115 – 145).

Az oklevelekben és a városkönyvi feljegyzésekben két-féle kamatoztatási kikötést találunk. Az egyiknél elismerik az adósok, hogy kötelesek az oklevél vagy a feljegyzés kelteinek napjától kezdve számítandó heti kamatot fizetni.⁴¹⁾

⁴¹⁾ Oklevelek szövege: *da tegleich schad aufget von heutigem tag* 1381 437, — *dovon dem heutigen tag tegleicher gesuech aufget* 1388 17, — *darauf tegleicher gesuch aufget* 1402 46, — *davon dem heutigen tag als der brief geben ist, teglich gesuch aufget* 1410 51, — *darauf von datum des briefs tegleicher gesuch get* 1420 77. A telek-

A második kikötés eseteiben a tartozási összeg kamatoztatása az oklevél vagy feljegyzés keltét követő több hét eltelte után (néhánykor egy évnél is hosszabb idő múlva⁴⁵⁾ kezdődik. A kamatfizetés kötelezettsége látszólag csak a fizetési határnap elmulasztásának esetére szól: adósok kijelentik, *daz wir unverschaidenlich... gelten schullen... fümftzig phünt Wienner phening cze weren auf die nesten chunftigen phingsten an allen aufschub; geschicht dez nicht, so get fürbas schad auf ein yglich phunt alle wochen vier phenig.*⁴⁶⁾ A telekkönyvi feljegyzések félreismerhetetlenül mintának veszik az oly szövegű adósleveleket, de többé-kevésbé kurtítanak a szövegen, úgy hogy végül csak a tartozás ténye és a kamat nélküli visszafizetés határnapja marad meg, mint például a legrégibb keltű (nem regesztált) feljegyzésben: *und*

könyvi regesták szövegében a leggyakrabban csak az áll, hogy az adósok bizonyos, előre meg nem határozott idő múlva visszafizetendő összeggel tartoznak *auf teglichen schaden* 1436 — 118, 1437 — 118, 1438 — 119 stb. (így a zsidókönyvben is 1498—1503 413—428), vagy *auf tegleichen gesuch* 1445 — 214, 243, 1447 — 180, 216, 231, 253 stb., vagy szóhalmazással *auf teglichen schaden und gesuch* 1449 — 184, 1450 — 186 stb., néhanyszor a kamatozás rögtöni kezdetének külön hangsúlyozásával pld. *auf teglichen schaden von heutigen tag* 1444 — 240, *auf t. sch. von datum dez inschreibens* 1445 — 136, 1446 — 217 stb. A nem regesztált telekkönyvi feljegyzésekben néha csak *auf schaden* áll 1466 — 287, 8. j., 1468 — 308, 1471 — 310, 2. j. — A *schaden* és *gesuch* szavak szinonimitásáról lásd a glossariumot *schaden* szónál.

⁴⁵⁾ Így pld. oklevelekben 1420 — 74, a *MHJ I.* kötetében 1404 — 117, 1412 — 136 és 137, 1417 — 145, pontosan vagy megközelítően egy év múlva 1376 — 6, 1401 — 28, 1418 — 65, 1419 — 69, 71, 1420 — 72 és számos 1401—1419. évek közt kelt oklevélben *MHJ I.* 115—146. — A telekkönyvi feljegyzésekben elég gyakoriak a késői kamatkezdetek, pld. 1438 — 141, 1441 — 124, 1444 — 131, 1445 — 120 stb.

⁴⁶⁾ Így az 1368. évben kelt legrégibb közzétett németnyelvű oklevélben 431. Ennél egy évvel korábban kelt az azonos kikötéseket tartalmazó latinnyelvű oklevél, 1367-ben, v. ö. *MHJ I. 73.* A szövegben idézett formulának a kamatoztatásra vonatkozó részét még így is fogalmazzzák: (a fizetési ígélet után) *teten wir dez nicht so get fürbas* (ennyi vagy annyi heti kamat) 1376 — 7, hasonlóan 1383 — 13, 1389 — 19, 1390 — 23 stb., vagy *tün wir des nicht* 1400 — 40, 41, 1413 — 57 stb.

bleibt schuldig Händl juden 5 Ű an schaden auf Georgij anni XXIX^{mi} (311. lap). A regesták rendszerint kevésbé szófukarok, de azért terjedelmük gyakran, különösen a feljegyzések korszakának vége felé, az előző idézet kurtaságára apad le.⁴⁷⁾

Az adóslevelek e szövegezéséből látszatra az tűnik ki, mintha a zsidók a későközépkorban hazánkban (és a szomszédos külföldön is, v. ö. az ausztriai és morvaországi zsidó hitelezők jegyzékét a névmutatóban) bizonyos időre kamatmentes kölcsönt adtak volna, vagyis olyat, amely után csak arra az esetre járt volna (késedelmi!) kamat, amikor az adósok nem tartották be a megállapított fizetési határnapot. Valóban ezt a nézetet vallja a középkori pénzüzletek történetének hazai monografusa is,⁴⁸⁾ ami, ha helyes, akkor a zsidók kamatos pénzköveteléseit kivételnek, a kamatnélkülieket pedig szabálynak kellene tartanunk, mert az eddig megismert eseteknek majdnem kétharmadrészében fizetési határnapról szólnak az okleveles adatok. Ezidőszerint rendelkezünk ugyanis 693 oly adattal, amelyek zsidókkal szemben fennállott tartozásokról szólnak s amelyek közül járt rögtöni kamatoztatás 244 esetben, határnapig tartó kamatmentesség pedig ki volt kötve 449 esetben. Utóbbnevezett esetek kitették tehát az összes eseteknek nem kevesebb, mint 64·79%-át. Más szóval, az adósok kétharmadrésze, ha idejében fizette

⁴⁷⁾ 427—430. sz. regesták 1471 — 279—280. A leggyakrabban marad el a kamatláb meghatározása, mint pld. már a legrégebb határ-idős regesták túlnyomó részében (1436 — 118, 121, 125, 1437 — 118, 119, 125, 126, 139, 147, 148), amelyek közt csak kettőben jegyzik fel a kamatlábat (5. sz. — 138 és 17. sz. — 139). Egyáltalán az összes 435 regesta közül csak 77-ben jegyzik fel a (heti) kamatlábat, még pedig a kiállítás napjától kezdődő kamatoztatás 19 és a határnapos kamatoztatás 58 esetében. A nem regestált feljegyzéseknél még kisebb az arány: az összesen 154 feljegyzés közül csak 2 rögtöni kamatozású és 5 határnapos feljegyzésben találjuk meg a kikötött kamatlábat.

⁴⁸⁾ *Lederer*. Kkori pénzüzl. tört. I. m. 72: (A kamatláb) „pontos kiszámítása különben csak ott lehetséges, ahol a kamatozás rögtön elkezdődik, míg a különböző lejáratú terminusok (!) hozzákalkulálása, még az egyes esetekben, alig képzelhető el”. Vagyis a „lejáratú terminusig” a kölcsön kamatmentes volt.

meg tartozását, kamatmentesen vagyis ingyenesen jutott a különben oly drága zsidóhitelhez. Anélkül, hogy kitérnék ennek a felfogásnak gazdaságtörténeti abszurdítására, anélkül, hogy feltenném ezen a helyen azt a kérdést: ha a zsidók hazánkban a későközépkorban oly nagy mérvben adtak kamatmentes kölcsönöket, hát akkor miből éltek meg, amikor tudjuk, hogy a pénzkereskedés volt gazdasági tevékenységüknek nemcsak legfontosabb, hanem majdnem kizárólagos mezeje, — felsorakoztatom azokat a bizonyítékokat, amelyek a leghatározottabban cáfolják meg a kamatmentesség feltevését. Már 1368-ban kimondják az adósok a fenthivatkozott idézet szövegének folytatásában: *und czu welicher czeit wîr in die phening geben czwischen hinne und den phingsten, so schol uns dez an der sum als vor herabgen als vorhîn aufgerait ist.* 1376-ban más adósok, akik tartozásukat kamat nélkül a kiállítás napjának első évfordulójáig tartoztak megfizetni, kijelentik: *und ob daz wêr, daz wîr die vorgeanten juden in dem iar îrs gelcz werten, so sol uns herabgen nach dem gesuech als wîr den juden geben.* 15. századi adósok viszont kimondják 1445-ben (205. sz. reg.): *ob wir dy judin vor dem tag bezalten, so sol uns an dem gesuch sovil herabgen, alsvil wochen wir sy vor dem tag bezalten,* továbbá megjegyzi a telekkönyvvezető 1448-ban (287. sz. reg.): *und was er in der zeit daran gibt, daz sol an der geltschuld herabgen an haubtquet und an gesuch.*⁴⁹⁾

A négy idézett szöveghelyből minden kétséget kizáróan az tűnik ki, hogy a hitelezők ezekben az esetekben az oklevél kiállításának napja és a kamatfizetési határnap között csak úgy számítottak kamatot, mint a határnap után, a határnapig járó pedig úgy, mint az történik a jelenkori leszámítási bankügyletekben (*diszkont, eszkompt*): leszámították. A különbség a modern diszkonttechnika és a középkori zsidóhitelező eljárása közt csak az, hogy a jelenkorban levonják a leszámított kamatösszeget a folyósítandó tőkeösszegeből, míg a középkorban rendszerint úgy jártak el, hogy a

⁴⁹⁾ 1368 — 431, 1376 — 7, 1445 — 228 és 1448 — 182. Megjegyzem, hogy *Lederer* ismerte a két 14. századi oklevelet.

kikötött kamatláb alapján a diszkont idejére (vagyis a „kamatmentes időre“ járó kamatot hozzácsapták az igényelt tőkeösszeghez. Ez az eljárás, amint azt a továbbiakban meg fogjuk mutatni, különben jóval kedvezőbb az adósra nézve, mint a modern diszkont.

Ha a hitelező a kamatmentes időre, vagyis arra az időre, amely az oklevél kelte és a kamatozás határnapja közt telt el, a kikötött kamatláb szerint járó kamatösszeget hozzászámította a pénzügylet eredeti összegéhez s a tényleges tartozási összeg így e két összegnek az összeadása, akkor az oklevélben írt tartozási összegből ($= T$) úgy számíthatjuk ki az eredeti pénzügyleti összeget ($= t$), ha T -nek a pénzegység dénárszámával ($= v$) végrehajtott szorzatát ($T \cdot v$) elosztjuk egy kéttagú összeggel, amelynek egyik tagja a pénzegység dénárszáma, másik tagja pedig a pénzegység után fizetendő heti kamat dénárszámának ($= d$) a kamatmentes hetek számával ($= m$) végrehajtott szorzata ($v + d \cdot m$), tehát

$$t = T \cdot \frac{v}{(v + d \cdot m)} \cdot \cdot \cdot \cdot \cdot 1.$$

Az 1368. évi oklevélben $T = 50 \text{ ℥ } \delta$, tehát $T \cdot v = 12000$, $m = 18$, $d = 4$, tehát $v + d \cdot m = 240 + 4 \times 18 = 312$, így $t = 12000 : 312 = 38 \frac{1}{2} \text{ ℥ } \delta$.⁵⁰⁾ Ennek az összegnek kamata 18 hétre $38 \frac{1}{2} \times 72 = 2772$ dénár, vagyis $11 \frac{1}{2} \text{ ℥ } \delta$ és 12δ , s a maradék dénárösszeg elengedésével a tényleges tartozási összeg $50 \text{ ℥ } \delta$.⁵¹⁾ A második eset, az 1376. évi oklevélben, kissé komplikált természetű. A tartozási összeg két pénznemben van írva, kitesz 50 m. arftot és 4 font 80 Pozsonyban forgó (azaz ma-

⁵⁰⁾ A kikerekítés rendszerint felfelé történt, vagyis az adós javára (az adós nagyobb összeget kapott, ha kölcsönről volt szó). Némelykor, ha a diszkontált összeg kikerekítésre nem szorult (középkori fogalmak szerint), a felfelé való kikerekítés elmaradt.

⁵¹⁾ Százalékban az első 18 hét kamatja $29 \cdot 87$, ami évre számítva $29 \cdot 87 \times 52 : 18 = 86 \cdot 29\%$, szemben a kikötött $86 \cdot 67\%$ -os kamatlábbal.

gyar) dénárt, mely összeg után forintonként heti 1 és fontonként heti 2 δ kamat jár egy év leforgása, vagyis 52 hét után. 1376-ban a forintárfolyam 140 magyar dénár volt, tehát kétféle a kamatláb: az aranyforintösszeg után évi 37·14% ($5200 : 140$) és a dénárösszeg után (a nem kamatozó 80 δ mellőzésével) évi 43·33% ($10400 : 240$).⁵²⁾ A tartozás dénár-száma ($50 \times 140 + 960 + 80 =$) 8040, $v + d \cdot m = 140 + 52 = 192$, tehát $t = 8040 : 192 = 41\cdot87$, a kikerekítés alkalmazásával 42 arft. Ennek az összegnek egy évi kamatja $42 \times 52 = 2184$ dénár, 8 aranyfrt és 4 fl 80 δ összege pedig ($1120 + 1040 =$) 2160. Elengedés az adós javára 24 δ . — A harmadik és negyedik esetben némi nehézséget okoz az a körülmény, hogy a feljegyzések nem jelölik meg a heti kamatlábat. Miután azonban mindkét esetben időben közelálló feljegyzésekkel rendelkezünk, amelyek hasonló (telekkönyvi regestált) tartozások kamatlábáról tájékoztatnak bennünket (amely mindkét esetben 1 arft után heti 3 δ volt, v. ö. a 212. sz. regestát 1445. évről a 136. lapon és a 279. számút 1448. évről a 232. lapon), úgy ide is igen nagy valószínűséggel vonatkoztathatjuk ezt a kamatlábat. 1445-ben a tartozási összeg 18 arft (per 210 b, δ), m (május 31—szept. 29) = 17, $v = 210$, $d = 3$ (évi kamatláb 74·29%), t tehát = $3780 : 261 = 14\cdot48$, kikerekítve $14\frac{1}{2}$ arft. Kamat gyanánt $3\frac{1}{2}$ arftot számítottak t összeghez. $14\cdot5$ arfrtnak kamatja ($14\cdot5 \times 51 =$) 739·5 δ , $3\frac{1}{2}$ arft pedig 735 δ , elengedés 4·5 δ . A negyedik esetben $T = 70$ arft (szintén 210 dénárjával), $d = 3$, m (1448 ápr. 1—szept. 29) = 26, az egyenlet $14700 : 288 = 51\cdot04$. Itt látom egyikét azoknak az eseteknek, amelyekben a kikerekítés lefelé történt: $t = 51$ arft, ka-

⁵²⁾ A nem kamatozó 80 δ beszámításával a dénárösszeg kamatlába $52 \times 8 \times 100 : 1040 = 40\cdot00\%$. — Ha a dénárfont kamatlábából kiindulva az arftot 120 dénárba számítjuk (posito sed non concessol), akkor $T = 6000 + 1040 = 7040$, amely osztandó $120 + 52 = 172$ -vel, az eredmény 40·93 arft, kikerekítve 41 arft, amelynek diszkontált kamatja ($41 \times 52 = 2132$ δ helyett) 9 arft és a dénárösszeg, vagyis 2120 δ ; elengedés 12 δ . A helyes 140 dénáros forintárfolyammal számítva az egész tartozási összeg kikötött heti kamatja 58 δ , s az annak megfelelő évi kamatláb $52 \times 58 \times 100 : 8040 = 38\cdot39\%$.

mat 19 arfrt, vagyis 3990 δ , míg t után számítva, a kamal kitett volna ($78 \times 51 =$) 3970 δ -t, a különbség 20 δ az adós kárára.

Nem nehéz bizonyítani, hogy az adósra — tekintettel a középkori zsidókamat magasságára — sokkal hátrányosabb lett volna, ha a hitelezők a modern diszkonttechnikát alkalmazva, a tartozási összegből vonták volna le a kamatokat. A képlet ebben az esetben: $T \cdot v - T \cdot k = t \cdot v$, ahol $d \cdot m = k$, t tehát $T(v-k) : v \dots \dots \dots 2$. Az adósok így kaptak volna az első esetben $38\frac{1}{2}$ font dénár helyett $50 \times 168 : 240 = 35$ fontot, a másodikban 42 arfrt helyett $8040 \times 88 : 140 = 5054$ dénárt, vagyis $36\frac{1}{10}$, kereken $36\frac{1}{2}$ arftot, a harmadik esetben $14\frac{1}{2}$ -arft helyett $18 \times 159 : 210 = 13\frac{1}{3}$ (kereken 14?) arftot és a negyedikben 51 arft helyett $70 \times 132 : 210 = 44$ arftot.⁵³⁾ Kiindulván abból az elgondolásból, hogy az adósok, ha kölcsönről volt szó, határozott nagyságú összeget kívántak kapni, vagyis adott t összeget, a kamatok hozzászámításának esetében $t = T \cdot v : (v + k)$, a kamatoknak T_1 összegből történt leszámítása esetében pedig $t = T_1 \cdot (v - k) : v$, akkor, miután $T \cdot v : (v + k) = T_1 \cdot (v - k) : v$, ide $v \cdot (v + k)$ -val beszorozva és minden szorzást végrehajtva megkapjuk, hogy $T \cdot v^2 = T_1 \cdot (v^2 - k^2)$, vagyis $T_1 = T \cdot v^2 : (v^2 - k^2)$, tehát T_1 mindig nagyobb mint T .

A kikerekítés, amint fent számításba vettem, azonban csak kivételes határesetekben járt ily csekély kamatleengedéssel. A valóságban (kölcsön eseteiben) a tényleg kifizetett tőke után a diszkont idejére a kikötött kamatláb alapján járó kamatoknak sokkal kisebb részét számították a

⁵³⁾ Arra, hogy a modern diszkontszámítást is (kivételesen?) alkalmazták, egyetlen biztos példát abban a két egyforma összegű tartozásösszegben találok, amelyet Pozsony városa ismert el *külföldi* zsidóhitelezőkkel szemben 1400. év végén (39—42.). A két összeg 434—434 arft, és kétségtelen, hogy a város 400—400 arftot kívánt kézhez kapni. A forint árfolyama 150 b. δ volt, m (1400 dec. 14—1401 márc. 9) = 12, d = 1. A folyósított összeg t tehát $434 \times 138 : 150 = 399:28$, vagyis kereken 400 arft. 434 arft kamatlá 12 hétre kitett volna 5208 dénárt, 34 arft dénárösszege pedig = 5100, az elengedés a kikerekítésből folyólag 108 δ .

hitelezők a tartozási összegbe, sokkal nagyobb részét pedig leengedték. A legtöbb esetben határozott nagyságú összeget akartak kapni az adósok, vagy legalább is szűk határok közt mozgott összegszerűen az ő kölcsönigénylésük. A számítások tehát bizonyos összegből, a későbbben tényleg kifizetésre kerülő összegből, indultak ki. Ehhez az összeghez csapták azután a hitelezők az adósra nézve legrosszabb esetben a kikötött kamatláb szerint kiszámított diszkontkamat teljes összegét. Ily esetet láthatunk a két 1400. évi 434 arftos városi tartozásnál. A másik végletet — az adósra nézve egyik legjobb esetet — mutatja be az 1397. évi ugyancsak városi tartozás, amelynek összege 100 m. arft és 6 bécsi dénárfont. Ez az eset döntő bizonyítékkal szolgál arra, hogy a diszkontkamatoknak nem ritkán több mint felerészét is engedte el a hitelező. Az oklevél hátán ugyanis feljegyezték, hogy azt 100 m. arft „tőkeösszeggel“ (hauptgut) és $16\frac{1}{2}$ font b. d. összegű kamattal (gesuch) váltották vissza. A tartozási összegben tehát a forintösszeg a tényleges kölcsöntőke, a dénárfontösszeg a felszámított diszkontkamatösszeg volt. A diszkont ideje, vagyis a „kamatmentes“ idő, 15 hét volt, a kikötött kamat forintonként heti 2 b. dénár, így 100 arft után 15 hétre 3000 b. dénár járt volna ($12\frac{1}{2}$ font b. d.), hozzászámítva a tartozási összeghez azonban annak 48%-a, 6 font, lett, a leengedés 52%.⁵⁴⁾ Ily két pénznemben kifejezett összegű adóslevelünk és városkönyvi feljegyzésünk több is van, így a fentelemzett esetek egyike, amikor a tartozási összeg 1376-ban 50 arft és 4 font 80 ő, azután egy-egy 1389-ben és 1393-ban kelt oklevél, valamint számos telekkönyvi regesta.⁵⁵⁾ Minden ily esetben az ezüstben kifejezett összeg-rész a kamat, az aranyforintösszeg a (kölcsön-)tőke. Az 1376. évi esetben a kamatleengedés 60%, az 1389. éviben (90 m. arft és 10 ₰ b. ő tartozási összeggel) 12·50% s az 1393. éviben (200 m. arft és 50 font b. ő összeggel) a leg-

⁵⁴⁾ V. ő. 36—38. old.

⁵⁵⁾ V. ő. a 18., 25., azután pld. a 160., 165., 221. és 257. lapokon. A telekkönyvi regestátalan követelések közül kettőben találunk vegyes összeget, v. ő. fent 157. és 311.

kisebb, csak 4·76%.⁵⁶⁾ Ha mi az itt nyert tapasztalatok alapján revideáljuk fenti diszkontszámításainkat, vagyis az egy pénznemben irt tartozási összegeknél a folyósított összegeket 0-val, kivételesen 5-tel végződő összegekig kerekítjük ki, s így 1368-ban szétbontjuk az 50 font tartozási összeget 40 font tőkére és 10 font diszkontált kamatra, 1445-ben a 18 arft összegét 15 arft tőkére és 3 arft kamatra és 1448-ban a 70 arft összegét 60 arft tőkére és 10 arft kamatra, — akkor a leengedések százaléka a két pénznemben kifejezett összegű esetek leengedési százalékainak háttarai közt marad. Így 1368-ban a leengedés tesz 16·67, 1445-ben 31·37 és 1448-ban 48·72%-ot.⁵⁷⁾

A következő táblázatban 30 későbbben kezdődő kamatozású eset tartozási összegeit bontom fel tőkére és diszkontált kamatra, amikor is a tőkeösszeg kikerekítését a most megindokolt mértékben vittem keresztül. E harminc esetben a legnagyobb valószínűséggel a kamatleengedés százalékos magassága ⁵⁸⁾

0—60 közt	29
5—55 „	24
10—50 „	21
15—45 „	13
20—45 „	11 esetben. Az összes esetek átlagos kamatleengedése 28·81%.

(Lásd a 470—471. old. levő táblát.)

További bizonyíték arra, hogy ily nagy kamatleengedések tényleg szokásban voltak hazánkban a középkorban (legalább is Pozsonyban a 14—15. században), Pozsony város zsidókölsőneinek törlesztésénél található. Azokban az esetekben, amelyekben úgy a visszafizetett összeg isme-

⁵⁶⁾ V. ö. a következő táblázatot.

⁵⁷⁾ 1369-ben a leengedés $2880 - 2400 = 480$. 1445-ben $918 - 630 = 288$ és 1448-ban $4680 - 2400 = 2280$ fl.

⁵⁸⁾ Egy esetben a kamatleengedés negatív, azaz a felszámított kamat nagyobb összegű, mint az, amely megfelelne a diszkontszámításnak: 1400-ban a (kétszer) 434 m. arft tartozásról szóló városi tartozás esetében.

retes, mint a visszafizetés napja, azt állapíthatjuk meg, hogy a hitelezők a kikötött kamatláb alapján a kamatoztatási időre járó kamatokból is gyakran meglehetősen nagy részt engedtek el a tartozás végleges törlesztése alkalmából. Az erre vonatkozó számításokat a bevezetésben teszem közzé.

Összefoglalván vizsgálataink eredményét, kijelenthetjük, hogy az oly zsidókövetelések eseteiben, amelyek keresztény adósnak adott kölcsönből származtak, szó nem lehet *kamatmentes* határidőről. Az oklevél kelte és a kamatoztatás kezdőnapja közötti időre (hetekre) járó kamatot egészen vagy részben hozzácsapták a hitelezők a tartozási összeghez, vagyis diszkontálták a kikötött kamatláb alapján a kamatozás kezdete előtti időre járó kamatot. Az így kiszámított kamatösszegnek részbeni elengedésére s a leengedés nagyságára minden bizonnyal különféle körülmények hatottak, ú. m. a kockázat nagysága, az adós fizetőképessége és vagyonossága, a pénzkereslet és kínálat közti viszony stb. Ha nem is százszázalékos, de mindenesetre nagy valószínűséggel bonthatjuk fel a tartozási összegeket tőkeösszegekre és diszkontösszegekre s feltétlenül valószínűnek tarthatjuk számításainknak azt az eredményét, amelynél a kiszámított leengedés aránya esetenként nem haladja meg a 60%-ot, átlagban pedig nem éri el a 30%-ot.

Hátra van még azoknak a szám szerint is kivételes jellegű eseteknek a vizsgálata, amelyekben nem heti, de „dienst“-nek (szolgálatnak, szolgáltatásnak) nevezett évi kamatot kötöttek ki a hitelezők.⁵⁹⁾ Az esetek száma három, mely szám az összes ismert zsidóköveteléseknek kevesebb mint fél százaléka. E három eset elemzése szigorúan véve kiesik a jelen vizsgálat problemaköréből, mely vizsgálatban ha nem is kizárólagosan, de bizonyára elsősorban és túlnyomóan pozsonyi vonatkozású oklevelek és városkönyvi feljegyzések számadatait dolgoztam fel. Az 1375—1382. évek közt kelt három oklevél hitelezője két bécsújhelyi árva s bizonyára zsengekorú zsidófitestvér, adósok

⁵⁹⁾ 1375: *MHJ* I. 88—89, 1377—1382: fent 433 és 437.

Lapszám I = MHJ I	A tartozásra vonatkozó adatok					
	Tartozás kelte és kamatozás kezdete	kamatmen- tes hetek száma	Tartozás összege	Pénzgy- ség denár- száma	heti kamat pénzgy. s. után	évi kamat- láb
		m	T	v	d	%
I. 73	1367 jún. 14 — szept. 29 .	15	340 m. arft	132	2	78.79
431	1368 máj. 6 — dec. 25 . .	18	50 font b. d.	240	4	86.67
I. 86	1375 júl. 11 — 1376 szept. 1	60	72 m. arft	140	1	37.14
6	1376 jan. 11 — 1377 jan. 11	52	50 m arft és 4 font 80 m. d.	140 240	1 2	37.14 43.33
I. 92	1378 jan. 14 — ápr. 24 . .	14	23 font b. d.	240	4	86.67
12	1383 máj 6 — dec. 25 . . .	33	72 font m. d.	240	2	43.33
18	1389 júl. 18 — 1390 febr. 15	30	90 m. arft és 10 font b. d.	120 240	1 2	— 43.33
22	1390 júl. 24 — nov. 11 . .	16	3 schok 8 gar.	60	1	86.67
25	1393 jún 29 — 1394 ápr. 19	42	200 m. arft és 50 font b. d.	150	$\frac{2}{2}$	52.00
29	1395 febr. 28 — máj. 30 . .	13	130 font b. d.	240	2	43.33
35	1397 febr. 12 — ápr. 1 . .	7	30 font b. d.	240	2	43.33
36	1397 jún. 17 — szept. 29 .	15	100 m. arft és 6 font b. d.	150	2	69.33
39	1400 dec. 14 — márc. 9 . .	12	434 m. arft	150	1	34.67
44	1401 dec. 28 — 1402 dec. 25	51	110 m. arft	150	1	34.67
54	1412 máj 6 — dec. 25 . .	33	40 m. arft	160	2	65.00
57	1413 aug. 7 — 1414 márc. 14	31	315 font b. d.	240	2	43.33
61	1416 márc. 15 — ápr. 19 . .	5	100 font b. d.	240	2	43.33
67	1418 szept. 11 — 1419 jún. 4	38	30 font b. d.	240	6	130.00
157	1439 jún. 28 — nov. 11 . .	19	90 m. arft	210	3	74.29
143	1440 ápr. 8 — aug. 10 . . .	18	22 m. arft	210	4	99.05
165	1442 máj. 28 — dec. 25 . .	30	17 m. arft	210	4	99.05
205	1442 jún. 11 — nov. 11 . .	22	23 m. arft	210	4	99.05
237	1443 okt. 9 — dec. 25 . . .	11	23 m. arft	210	4	99.05
145	1443 dec. 3 — 1444 nov. 11	49	26 m. arft	210	3	74.29
132	1444 jún. 15 — jún. 24 . .	*2	13 fl és 3 β d.	210	4	99.05
171	1444 jún. 15 — aug. 2 . . .	8	17 m. arft	210	4	99.05
171	1444 aug. 17 — nov. 11 . .	12	42 m. arft	210	4	99.05
282	1452 júl 3 — dec. 25 . . .	25	60 font b. d.	240	3	65.00
289	1453 nov. 5 — 1454 márc. 5	17	130 m. arft	225	2	46.22
285	1453 nov. 5 — 1454 márc. 5	17	30 m. arft	225	2	46.22

Tőkehiszámítás a leszámítolási egyenletek alapján		K i k e r e k i t é s					
$t = \frac{v \cdot T}{(v + d \cdot m)}$	$t = \frac{T \cdot (v - d \cdot m)}{v}$	Kikerekített		Kamatok dénárösszegei			
		tőke	kamat	a tőke alapján	a kamat alapján	leengedett kamat	
		t	k	$t \times d \cdot m$	$k \times v$	dénár	%
44.880:162=277.03		300 m.arft	40 m.arft	9000	5280	3720	41.33
12.000:312= 38.46	(8.400:240= 35.00)	40 font	10 font	2880	2400	480	16.67
10.080:200= 50.40		60 arft	12 arft	3600	1680	1920	53.33
8.040:192= 41.87		50 arft	4 f. 80 d.	2600	1040	1560	60.00
7.920:296= 26.76		30 font	3 font	1680	720	960	57.14
17.280:306= 56.47		60 font	12 font	3960	2880	1080	27.27
13.200:150= 88.00		90 m.arft	10 font	2700	2400	300	12.50
188: 76= 2.47		2 1/2 sch.	38 gar.	2400	2280	120	5.00
42.000:213=197.18		200 m.arft	50 font	12600	12000	600	4.76
31.200:266=117.29	(27.820:240=115.91)	120 font	10 font	3120	2400	720	23.08
7.200:254= 28.35	(6.780:240= 28.25)	29 font	1 font	406	240	166	40.89
16.440:180= 91.33		100 arft	6 font	3000	1440	1560	52.00
(65.100:162=401.85)	59.892:150=399.28	400 arft	34 arft	4800	5100	—300	—6.25
16.500:201= 82.09		90 arft	20 arft	4590	3000	1590	34.64
6.400:226= 28.33	(3.760:160= 23.50)	30 arft	10 arft	1980	1600	380	19.19
75.600:302=250.33		270 font	45 font	16740	10800	5940	35.49
(24.000:250= 96.00)	23.000:240= 95.83	96 font	4 font	960	960	—	—
7.200:468= 15.38	(360:240= 1.50!)	20 font	10 font	4560	2400	2160	47.37
18.900:267= 70.79	(13.770:210= 65.57)	75 arft	15 arft	4275	3150	1125	26.32
4.620:282= 16.38		18 arft	4 arft	1584	840	744	46.97
3.570:330= 10.82		13 arft	4 arft	1560	840	720	46.15
4.830:298= 16.21		18 arft	5 arft	1584	1050	534	33.71
4.830:254= 19.01		20 arft	3 arft	880	630	250	28.41
5.460:357= 15.29		20 arft	6 arft	2940	1260	1680	57.14
2.820:218= 12.93		13 arft	3 β d.	104	90	14	13.46
3.570:242= 14.75		15 arft	2 arft	480	420	60	12.50
8.820:258= 34.19		35 arft	7 arft	1680	1470	210	12.50
14.400:315= 45.71	(9.900:240= 41.25)	50 font	10 font	3750	2400	1350	35.00
29.250:259=112.93	(24.830:225=110.25)	115 arft	15 arft	3910	3475	435	11.13
6.750:259= 26.09		27 arft	3 arft	918	675	243	26.47
				105241	74920	30321	28.81

az egyik oklevélben Sopron városa, a másik kettőben sopronmegyei birtokosok. Sopron városának 1375. évi oklevele egészen egyedülálló esettel ismeret meg bennünket. Egyedülálló a zsidókövetelésekről szóló több mint hétszáz publikált hazai adat közt, mert egyrészt kifejezetten szól hosszúlejáratú (nyolc éves) tartozásról, másrészt kivételesen alacsony kamatlábat állapít meg, évi 10%-osat. Kivételes a tartozás összegszerű nagysága is, amely messze felülmúlja az ekorbeli egyéb zsidókövetelések összegét (1000 font b. δ 1375-ben 100 dénáros forintárfolyam mellett 2400 m. arfttal, vagyis 32,115·60 aranypengővel ért fel). Nem hiszem, hogy kölcsönfelvétellel állunk szemben. Az esetben én régi tartozások elszámolásának eredményét látom: a város az árvák elhunyt apjának 1000 font b. δ -ral tartozott kölcsöntőkéék és azok kamatja fejében, a tartozás megfizetésére nyolc évi haladékot kapott, mely idő alatt évi 100 font δ -t tartozott „szolgálni”. A másik két eset közül az egyikben csak a kamatfizetés módozata és a kamat elnevezése a szokásostól elütő, a kamat magassága (20 font δ után évi 7 font δ , vagyis évi 35%) nem sokkal kisebb, mint például a pozsonyi zsidókönyvbe feljegyezhető heti kamaté. A másikban még hozzávetőlegesen sem állapítható meg a kamat magassága. A hitelezőnek járó kamatoknak ugyanis csak egyik, valószínűen kisebbik része az évenként fizetendő 18 font δ „szolgálat”, mely a 220 font δ összegű tartozásnak 8·18%-a (és nem 6·7%-a, amint ezt *Lederer, M.* Pénzüzl. tört. i. m. 70 „kikalkulálta”). Nagyobbik részét azok a szolgáltatások teszik ki, amelyek az adósoknak jobbjáyaiktól járnak (*weiset* v. ö. a glossariumot), és amelyek bevételezési jogát az adósok átruházzák a hitelezőkre. Nem hiszem, hogy ebben az esetben is a hitelezőknek járó összkamat alul maradt volna a szokásos heti zsidókamat szintjén.

Voltak azonban, és nem csekély számban, az olyan zsidókövetelések is, amelyek, legalább egy időre, tényleg kamatmentesek voltak, vagyis amennyiben az azokról szóló oklevelekben fizetési határnapot és azontúl kamatot kötöttek ki, a kamatoztatás kezdete előtti időben nemcsak for-

mulaszerűen nem járt kamat, de erre az időre kamatot nem is diszkontáltak a hitelezők. Ezek a követelések azonban nem kölcsönből, hanem más jogügyletekből keletkeztek. Erről részletesen nem ezen a helyen kell szólnom, ahol csak a kamatszámítás problémája várt megoldásra, hanem ott, ahol vizsgálom a későközépkori pozsonyi zsidóság gazdasági tevékenységének a közzétett adatok segélyével megállapítható részleteit, a bevezetésben.

C) Késő-középfelnémet (és korai újfelnémet) glossarium.

Források rövidítései: Grimm = *Grimm J. u. W.* Deutsches Wörterbuch. Leipzig 1854—skk. — Schm.-Fr. = *Schmeller J. A.* Bayerisches Wörterbuch. 2. Aufl. bearb. v. G. K. Frommann. München 1872—1877. — Lex. = *Lexer M.* Mittelhochdeutsches Handwörterbuch. Leipzig 1872—1878. — Götze = *Götze A.* Frühneuhochdeutsches Glossar. 2. Aufl. Bonn 1920. — Egyéb rövidítések: a. m. = annyi mint, a. is m. = annyi is mint, r. = recte, j. = jegyzet, sz. a. = szó (szavak) alatt, v. ö. = vesd össze, v. ö. t. = vesd össze továbbá. A szövegidézetek és fordításuk után következő számok e kötet lapszámai.

abbruch, *abruch* kiegyezési kísérlet (Schm.-Fr. I. 342), kiegyezési tárgyalás, egyesség; *nach einem rechten getreuen abbruch* igaz és becsületes egyesség szerint 196; *das ich... ainen abruch getan hab* hogy kiegyeztem 283; *dan uber das ist geschehen ain abruch* erről kiegyezés létesült 357.

abend, *abund* keltezésnél ünnepet megelőző nap (az ünnep vigiliája, előestéje, Lex. I. 10, Götze 1), pld. *an sand Jacobs abund* Szent Jakab napja előestéjén, vagyis július 24-én 24.

abenteurer (vándorló) drágakő- és ékszerkereskedő (Schm.-Fr. I. 12, Lex. I. 105: *aventuraere*); így kérdéses: nem fordítandó-e *Hanns goltsmid Abenteurer* név (252) eképen: Hans aranyműves és ékszerkereskedő?

aber a. is m. ismét, továbbá (Schm.-Fr. I. 12, Lex. I. 11, Götze 2); *item bleibt schuldig ab(er) dem egenanten Jacob juden* tartozik továbbá Jakab zsidónak 129; *item und verpcent aber* letilt továbbá 369.

ableiden letörlesztetni (Schm.-Fr. I. 1439: ledig).

ablegen a. is m. megféríteni, visszafizetni (Schm.-Fr. I. 1454: legen, Lex. I. 3: abe).

abraitten elszámolni, számolni (Schm.-Fr. II. 171); *aberaitten den guldein ze siben schilling* a forintot hét solidusba számítva 249, hasonlóan 392.

ab sein mentesítve lenni, elvégezve lenni (Götze 4: *abgelan sein*, ledig sein); *so sol furbaser soliche tayding gannez ab sein* akkor ezután teljesen érvénytelen legyen ez az egyesség 283.

- abtun* elintézni, érvényteleníteni (Götze 5).
- abtragen und widerkeren* jóvá tenni és megtéríteni (Götze 5 és 229, v. ö. Schm.-Fr. I. 1282, de nem I. 654).
- acalai* Eecloo városából származó posztó, v. ö. Kováts. Nyugatmagyarországi áruforgalom (Budapest 1902) 99. lap, 19. jegyzet.
- aeden, aiden, aidem, ayden* (= eidam) vő.
- ainhalb — anderhalb, ainthalben — anderthalben, ainhalb — am andern* egyfelől — másfelől (Schm.-Fr. I. 1086, Götze 62).
- aintrag* károsítás, csorbítás (Schm.-Fr. I. 655, Götze 62); *an menigkliche aintrag, irrung und widersprechung* bárki károsító, zavaró és ellentmondó ellenkezése nélkül 108.
- aynung* a. is m. megegyezés, megállapodás (Schm.-Fr. I. 90, Götze 62); *das wir mit eu ain aynung gemacht haben von unser losung wegen* hogy megállapodást létesítettünk önökkel az adónk tárgyában 82.
- albeg* (= *allweg*) mindig (Götze 7, Schm.-Fr. II. 875: weg).
- alldiweil* addig amíg, oly soká amíg, mialatt (Schm.-Fr. II. 889: weil, Lex. III. 887: wile).
- allen* a. is m. teljesen, egészen (Schm.-Fr. I. 57); *und die sum pringt allen* és a teljes összeg kitesz 398, 1. j.
- allerding* mindenképen, teljesen (Lex. I. 38: aller).
- allerman vasnacht, allerman vaschangtag* húshagyó kedd (Lex. I. 38: allermannelich és III. 31: allermanne vasnacht, Schm.-Fr. I. 764).
- aller mass, in* mindenképen, minden módon (Lex. I. 2064—2065: maze, Götze 7: allermaß).
- allermeist* főképen (Götze 7).
- allermeniglich* mindenki, v. ö. *menichleich* sz. a.
- als verr, als verre (als ferr, ferre)* amíg (Schm.-Fr. I. 742, Lex. III. 197: verre, Götze 7).
- alsvil* amennyi, annyi mint (Schm.-Fr. I. 69, Götze 7).
- alswohin, alswohyn* (r. *alles wohin* = *anderswohin*) máshová (ügy mint Lex. I. 43 *alswā* r. *alleswā* = *anderswo*); *das wir si ... weder hintz hof, noch an chayn gewaltige hannt noch nyndert alswohyn schaffen sullen* hogy nem idézzük őket sem az uralkodó udvarába, sem más hatalmasság elé, sem sehová máshová 40, 42, 58.
- an* I. -on, -en, -ön, pld. keltezésnél: *an dem prehentag* vizkereszt napján, II. -val, -vel, pld.: *(wir) vergehen offenleichen an dem brief* valljuk nyilvánosan a levéllel 4, III. (*an* = *ohne*): *an der egenanten juden willen* a megnevezett zsidók akarata nélkül (akarata ellenére) 37, — *an allem hindernusse* minden akadály nélkül 37, — *an zwen 80 guldein* 78 forint, azaz kettő híjával 80 forint 52 (v. ö. Schm.-Fr. I. 81—84).

anbringen a. is m. jelenteni (Götze 8); *und wir haben solich schreiben uns getan euer genad anbracht* és mi a hozzánk intézett levelet jelentettük kegyelmeteknek 82.

anchomen, ankomen I. megkeresni, felszólítani (Schm.-Fr. I. 1247: kommen); *welichen sie under uns anchomen* akit közülünk felszólítanak 62; II. elérni, megszerezni, megkapni, lefoglalni (Schm.-Fr. u. o., Lex. III. Nachtr. 22, Götze 10); *wo sy die anchomen mügen ahol megkaphatják* (javainkat) 45, *wo sy die ankomen und begreyffen mügen* (taul.) 59, 62 stb.

andere jar a százas év utáni második év, tehát 1402, 1502 stb., míg 1401 *das erste* (Götze 9: *ander* mint szám = második).

anfahen megkezdeni (Schm.-Fr. I. 699. Lex. I. 64: *ane-vâhen*); *der weingarten ist lange jar od gelegen, darumb der burgermaister den hat geurlaubt anzefahren und ze paun* a szőlő sokáig műveletlenül maradt, amiért a polgármester megengedte, hogy belekezdjenek a szőlő művelésébe 302, I. j.

anfallen anvallen megtámadni, lefoglalni (Lex. I. 64, Götze 9); *si sulen... gewalt haben, uns und unser hab anzevallen* hatalmuk legyen minket megtámadni és javainkat lefoglalni 52, *so haben si gwall dar haus anzevallen* akkor lefoglalhatják a házat 341. V. ö. t. *notten* sz. a.

an hannd valaki kezéhez, valaki részére (Grimm I. 366, Schm.-Fr. I. 1121: *hand*, Lex. I. 1171); *hab wir geben dem Lanngen Paull an der stat hannd* átadtunk L. P.-nak a város részére 387.

anheben a. is m. kezdeni (Schm.-Fr. I. 1036: *heben*, Lex. I. 60: *ane-heben*, Götze 10: *anheber*).

anligen a. is m. megterhelni valakit, nehezédni valakire (Lex. I. 61: *aneligen*); *die presten die uns armen leuten anligunt* a bajok, amelyek ránk, szegény emberekre nehezédnek 10.

anphinden (elírás? r. *enphinden* Lex. I. 564) érezni; *darinne ich mich grölsleich beswert anphind* amit nagyon terhesnek érzek 350, 2. j.

anschlag adóelőirányzat, de maga az előirányzott és kivetett adó is (v. ö. Lex. I. 77: *anslac*, Götze 11); *anschlag oder lossung* 163 tautológia, mert mindkét szó adót jelent.

ansprach jogi igénylés, jogigény, kereset (Schm.-Fr. II. 696—698, Lex. I. 78: *an-sprâche*, Götze 11); *chain ansprach noch vordrung* sem jogigény, sem követelés 3, hasonlóan *chain fodrung noch ansproch* 50. V. ö. t. *erledigung* sz. a.

antworten (antworten) a. is m. átszolgáltatni, átadni (v. ö. Schm.-Fr. II. 1013: *wort* és Götze 12); *phannt antwurten* zálogot adni 40, 42.

aufgeben (mint jogi műszó:) ingatlannak jogérvényes átadása (Lex. II. 1691: *ûf-gêben* és II. 1711: *ûf-gabe*); *hat aufgeben Musch jûde* (a szőlőt) átadta M. zsidó 120, 8. jegyz.; e szó helyett és avval

- együtt *ubergeben* szava is használatos (Lex. II. 1696); *und hat sein virdel weingarten... das im was ubergeben worden vonn ainem juden, ganncz ubergeben und aufgeben* az ő negyedtelkes szőlőjét, amelyet neki egy zsidó adott át, teljesen átadta 316.
- aufgen, gesuch* kamattal növekedni, vagyis kamatozni (v. ő. Lex. II. 1691: űf-gân és II. 1711: űf-ganc, Götze 14); *dovon dem heutigen tag tēgleicher gesuech aufget* (mely összeg) után a mai naptól kezdve kamat jár 17 stb.
- aufhaben* a. is m. feltartóztatni, letartóztatni (Lex. II. 1692: űfhaben); *aufzehaben und zu verpieten* feltartóztatni és letiltani 23. V. ő. t. notten és *hold* sz. a.
- aufheben* a. is m. (adót) behajtani (Lex. II. 1963: űf-heben); *zu aller zeyt so man aufhebt steuer oder gab* mindenkor, amikor adót hajtának be 101.
- aufnehmen* (mint jogi műszó) ingatlant jogszerűen birtokbavenni (Lex. II. 1697); *hat das haus aufgenommen* birtokba vette a házat 207, 7. j.; hasonlóan 338; *item J. Z... hat chaufft... den weingarten... und hat den aufgenommen J. Z.* megvásárolta a szőlőt és azt birtokba vette 346.
- aufpeut, aufpieten* közhírré tenni, nyilvánosan felkiáltni (v. ő. Lex. II. 1699 és 1709).
- ausgang der veyertag zu weinachten* (v. ő. Lex. II. 2040: űz-ganc) a karácsonyi ünnepek végnapja 251.
- ausgenomener rede, mit, mit ausgenomien worten* oly feltétel alatt, oly kikötéssel (Lex. II. 2027: űz-nemen, de nem Schm.-Fr. I. 1743); *da hab ich vorhin mit den juden ain abred getan mit ausgenomien worten* akkor előzetesen abban a feltételben állapodtam meg a zsidókkal 358; *und auch mit ausgenomener rede* és oly kikötésekkel is 20. Hasonló értelemben használják a *beschaiden* szót is, lásd ott.
- ausrichten* v. ő. *richten* sz. a.
- ausschreiben* nemcsak kiírni, kijegyezni, hanem törölni is (Lex. II. 2030); *actum des ausschreibens* a törlés kelte 185; *das sol furbaser ausgeschriben werden* az mostmár töröltessék 235, hasonlóan 278.
- aussen beleiben (ausbleiben)* kimaradni, a. is m. elveszteni; *so ist die W. judin aussen beliben an allen irem rechten* úgy a zsidónő elvesztette minden perigényét 80.
- ausspruch* a. is m. döntés, a döntőbíróság ítélete (Lex. II. 2047: űz-spruch); *als der ausspruch gesprochen ist* amint a döntés szól 66; *umb all ausspruch und geltschuld* minden a döntéssel megállapított tartozás fejében 196.
- austun* a. m. *abtun* és *ausschreiben* (v. ő. Lex. II. 2034: űz-tuon).
- ausweisung* a. is m. tartalom (Lex. II. 2050: űz-wisunge); *nach ausweisung* szerint, értelmében.

auswürff a. is m. kiselejtezett hitvány érdék (nem Schm.-Fr. II. 994-997: werfen, nem Lex. II. 2050); *auswürff den man von uns nicht nemen wolt* hitvány pénz(ért), amelyet nem akartak tőlünk elfogadni 380.

aver, awer = *aber*.

Bechemisch, Pechemisch cseh (Götze 24). V. ö. t. *schok* sz. a. *bechumern* (nem Götze 26). Lásd *verchumern*.

begn=*wegen* (valami)-ért.

begreifen I. érteni, feljegyezni, meghatározni (Schm.-Fr. I. 990, Götze 24); *wie dy bestiessung begrieffen ist worden* amint meghatározták a megállapodást 82; *und die andern 8 fl sein begrieffen in des P. O. kamerpuch* a másik 3 forintos tételt feljegyezték P. O. kamaraszámadási könyvébe 408, 2. j.; II. megfogni, elfoglalni, birtokba venni (Schm.-Fr. i. h.), mint az *anchomen* ige synonymja, v. ö. t. *anchomen* sz. a.

behaben das recht a. m. megnyerni a pert (Lex. I. 149, Götze 24); *und dy herren haben das recht behabt* és az urak megnyerték a pört 389; *so haben sy ganzen vollen gewalt und behabts recht* teljes hatalmuk és érvényesíthető (=megnyert) joguk van 79.

beihendig kéz ügyében lévő (Götze 25: bei der Hand, Schm.-Fr. I. 1121: beyhändig); *was ich... nicht beihendig hab mir vorbehalten* amit, ámbár nincs kezeim közt, fenntartottam magamnak 110.

beleiben, beleipt = *bleiben* maradni.

beleiten kísérni (v. ö. Schm.-Fr. I. 1529: laiten, Götze 26).

berait, berayt készpénzben, készpénzes (in pecunia parata, v. ö. Schm.-Fr. II. 172); *mit berayten guldein* forintokkal pengő pénzben 60; *guldein... die sy uns zu fudrung berait haben gelihen* mely forintokat nekünk javunkra készpénzben kölcsön adtak 78; *hat nidergelegt berait 10 fl készpénzben letett 10 forintot* 342; *berait gelt* készpénz.

bereden a. is m. megállapodni valamiben (Schm.-Fr. II. 55: reden, Götze 27); *als dann beredt ist worden* amiben akkor megállapodtak 196.

beschaid, beschaiden, beschaidenheit kikötés, feltétel, megállapodás (Schm.-Fr. II. 371, Götze 28); *in der beschaiden, in solicher beschaid, in solicher beschaidenheit* avval a kikötéssel 173, 196, 228; *in solichem beschaiden* 120.

beschaiden mint cím: tekintetes (discretus Schm.-Fr. II. 371); *den beschaiden juden Yoseppen von Hintperg* 78, *den beschaiden juden Leb* 281.

beschaidenleichen meghatározva, megállapodás v. feltétel szerint (Lex. I. 204); *und auch also beschaidenleichen* és oly feltétellel 16.

bescheen (*beschehen* v. *geschehen*) megtörténni (Schm.-Fr. II. 388, Götze 28); *bescheech des nicht* amennyiben ez meg nem történne

- 143, 144 stb.; *und das ist bescheen* és ez kelt (vagyis a latin keltezési formulának: „*acta sunt hec*” fordítása) 168.
- besenden* (*pesenden*) küldönccel megidézni, megjelentetni valakit (Schm.-Fr. II. 305: *senden*, Lex. I. 213, Götze 29); *den hab ich pesendt und haben verhortt* érte küldtem és kihallgattuk 371.
- besitzen das recht* törvényt ülni, bíróilag eljárni (Schm.-Fr. II. 346: *sitzen*); *da unser richter . . . das recht da besaz* amikor a mi bíránk (a pozsonyi városbíró) törvényt ült 55.
- besliessung* a. is m. megállapodás, határozat (v. ö. Lex. I. 219: *beslieszen*); v. ö. *begreifen* sz. a.
- bestellt* megtartva (v. ö. Götze 29), v. ö. t. *stët* sz. a.
- besuecht und unbesuecht* a. m. használva és nem használva (így magyarázza Lex. I. 231), birtokolva és a jövőben birtokolva (Schm.-Fr. II. 215: *suechen* sz. a. egy glossa fordításaképen: „*habitus et habendum*” említi).
- besunder* (r. *besonders*) különösképen (Schm.-Fr. II. 307, Götze 30).
- betscheid* pécset v. ö. t. *petschal* sz. a.
- boren* a következő helyen elírás *woren* (r. *worden*) helyett; *der prieff ist gelost boren* az oklevelet kiváltották 29.
- brehemtag* vízkereszt napja v. ö. t. *prehentag* sz. a.
- brief* (*prief*) mindenféle, különösen jogügyletet tartalmazó írás, tehát oklevél is (Schm.-Fr. I. 350, Lex. I. 352, Götze 44). Emlékeink ezeknek a(z) okleveleknek különböző fajairól szólnak. V. ö. t. *freibrief*, *gegenbrief* (*gegenbr.*), *geltbrief*, *gewaltbrief*, *judenbrief*, *quitbrief*, *spruchbrief*, *tothbrief* és *verbrief* sz. a.
- canlich* házassági, hitvestársi (v. ö. Schm.-Fr. I. 1256—1257: *kon. kone. chonlich* és Götze 131: *kanschaft*); *aus canlicher lieb und gunst* hitvestársi szeretetnél és kedvezésnél fogva 110.
- cendel* (r. *zendel*) olcsóbb fajta tafota (Schm.-Fr. II. 1133, Lex. III. 1122: *zindál*, Götze 234).
- chamer* (*kamer*) a. is m. fejedelmi v. városi pénzügyi (kamarai) hivatal; *gen hof, gen chamer* 79, v. ö. t. *gewaltige hannt* sz. a.; *kamerpuch* a városi kamarás számadókönyve v. ö. *begreifen* sz. a.
- chogel* (*kogel*) kúpfarmájú hegyesűcs (Schm.-Fr. I. 1231); *chogel dez gepirgs zu Teben* a dévényi hegyesű csúcsa (ezt a csúcsot mindmainapig németül „Thebner Kogel”-nak nevezik) 49.
- choph, chopph* v. ö. *koph* sz. a.
- chrieg* (r. *krieg*) a. is m. vita, perlekedés (Schm.-Fr. I. 1365: *krieg*, Lex. I. 1726: *kriec*); *an allen chrieg und an alles recht* minden pereskedés és jogigény nélkül 13 stb.
- chundschaft* (r. *kundschaft*) a. is m. bizonyosság, bizonyíték (Schm.-Fr. I. 1263).
- crawaten* horvát zsoldosok (v. ö. Schm.-Fr. I. 1358: *krabat*); *von den crawaten wegen, von seinem sneider der crawaten* a horvát zsoldosok öltöztetét készítő szabó (díjazására) 383.

zehent (r. *zehnt*, *decima*) egyházi tized, dézsmá; *zehenthof* az esztergomi érsek pozsonyi kúriája, amelyben az érseki tizedszedő lakott 23, e kúriával azonos *des erczpischolfs haus von Gran* 17.

czuchtinger, *züchtinger* hóhér (Lex. III. 1172: *zühteger*, Götze 237):

Pozsonyban gyakrabban *nachrichter*-nek nevezve, lásd e sz. a. *czwelffpot*, *czweleffbot*, *zwilffpot* apostol (Schm.-Fr. II. 1176).

dacz -ban, -ben, -nál, -nél, -tól, -től (Schm.-Fr. II. 476, Lex. I. 410: *dár*); *dacz den juden* a zsidóknál (kölcseönt venni) 11; *im winchel dacz Sand Lorenczen* a Szentlőrinc-templom egyik mellékoltárán (szó szerint: a szögletben a Sz.-templomnál, v. ö. t. *winchel* sz. a.) 17, 23. Nem tévesztendő össze *daz*, *das*, *dass* = „hogy“ kötőszóval.

dägen (r. *daigen*, *dasigen*?) ezek, amelyek (v. ö. Schm.-Fr. I. 476: *daige* és 545: *dasig*); *die dägen gulden in dy obgeschriben peczallung der juden komen sein* mely forintokat a zsidók (követeléseinek) kiegyenlítésére fordították 308, 4. j.

dannocht (r. *noch*) még (Schm.-Fr. I. 512, Lex. I. 410: *dannoch*, Götze 46).

darhinder rinnen (anyagiakban) megromlani, lezúlleni, elszegényedni (Schm.-Fr. II. 115: *rinnen*, *hinter sich oder zuruck rinnen* = *zurückkommen* [in seinen Glücksumständen]); *und sein so verre darhinder gerunnen* és olyannyira elszegényedtek 12.

darinneligen v. ö. *inneligen* sz. a.

darnachkunftig, *darnochkunftig* utána következő.

dennoch (*dann noch* helyett) a. is m. azonkívül (v. ö. fent *dannocht* sz. a.); *und waz in an den egenanten phanten abget, ... schullen sy dennoch haben* és ami nekik a nevezett zálogokból ki nem telik, azt kapják azonkívül 438.

der- előrag *er*- helyett (Schm.-Fr. I. 531—532) gyakran, így: *derlangt* 69 (*erlangen* megszerezni, megkapni), *derledigt* 76 (*erledigen* elintézni, felszabadítani, v. ö. t. *erledigung* sz. a.), *derlöst* 76 (*erlösen* megváltani), *derpieten* 80 (*erbieten* ajánlkozni, ajánlkozás), *derweysten* 69 (*erweisen* kimutatni, bebizonyítani, v. ö. Schm.-Fr. II. 1026: *weisen* és Lex. I. 702: *erweisen*).

dhain (*dehein*, *dechein*, *dekein*) valami, semmi (Schm.-Fr. I. 495, Lex. I. 415, Götze 50).

dinst, *dienst* census, évi szolgáltatás, emlékeink korában túlnyomórészt pénzben (Schm.-Fr. I. 514—515, aki azonban helytelenül terményszolgáltatásnak mondja); *dienst purchrecht* census perpetuus, városi örökbér, örökjáradék (nem Schm.-Fr. I. 277 és II. 26, de jól Lex. I. 392). Az örökbért a *purgrecht* szó egyedül is jelöli meg, *dienst* szó nélkül. V. ö. t. *verseczen* sz. a.

dyweil, *dyweils* oly soká mint, az alatt hogy (Schm.-Fr. II. 889: *weil*, Götze 50); *und dyweil er dy (nicht) bezalt* és mialatt ő (a tartozást) meg nem fizeli 220; *und abzulösen dyweils dy juden haben* és megváltandó az alatt (az idő alatt), amíg a zsidók bírják 341.

- do auf* (r. *darauf*) rajla (v. ö. Lex. I. 410 és II. 1687); V. ö. I. *swer* sz. a.
- dreiling* a. is m. bizonyos (ezüst-)pénzfajta (25 *ŕ* *dreiling neus gelds* 76, v. ö. fent a pénz- és kamatszámításokat), azután ürmérték (= húsz akó) is (*ain dreiling wein* 144, v. ö. Városi adózás c. munkámat passim s mindkét értelmezésre Grimm. II. 1386—1387). *dreystund* háromszor (Schm.-Fr. II. 769: *stund*, Lex. II. 1269: *stunde*, Götze 54).
- ebegriffen* (r. *ehe-begriffen*) fentmondott, fentjelzett (v. ö. Schm.-Fr. I. 4; é és u. o. I. 990: *begreifen*).
- eczleich* (r. *ettlich*) némely, valamely (Lex. I. 713).
- edes* (r. *edessen*) azelőtt (Schm.-Fr. I. 4: *ē*, Lex. I. 606: *ēr*); *der edes 4 fl darauf hat* akinek (már) ezelőtt a telken biztosított 4 frt követelése van 347.
- een* nagyapa (Götze 64).
- einlaisten* a. is m. a *leisten*, *leistung* szavakkal jelölt kötelemnek (vendégfogadóban önkéntes fogságban megszállani) eleget tenni. V. ö. I. *laisten* sz. a.
- enhaben* nem bírni (az en előragra v. ö. alantabb *enmügen* sz. a., valamint Lex. II. 43—44: *ne*).
- enhalb* túl (Schm.-Fr. I. 92, Götze 64); *ir haus gelegen auf Tunaw Newsidel... enhalb des gessleins* dunautcai házuk a sikátoron túl 242.
- enkegen* (r. *entgegen*) jelenlévő (Schm.-Fr. I. 878, Lex. I. 544, Götze 64); *wann er... nit enkegen gewesen ist* minthogy ő nem volt jelen 253.
- enmügen*, *enmogen* nem akarui, nem kívánni (*en-* itt tagadó előrag, v. ö. Schm.-Fr. I. 91); *und wir sullen noch enmügen chainerley vreyung... gegen den brief nicht geniessen* ne akarjunk semmiféle felmentést élvezni az oklevéllel szemben 31; *hinfur chain fodrung... haben schullen noch enmogen* ne legyen se lehessen ezután semmiféle követelésünk 50.
- ennichlein* unoka (Schm.-Fr. I. 111).
- enthalb* (valószínűen *dessenthalb* szó csonkított alakja, v. ö. Schm.-Fr. I. 1086—1087: *halb*) azért; *auff ir baid enthalb uberainkommung* kettejük e tárgyú (ezért létesült) megegyezésére 106.
- entlich* végső, utolsó (Schm.-Fr. I. 101, Lex. I. 551); *entlicher wille* végső akarat 89.
- entrichten* = *richten* v. ö. ott.
- erb*, *erbe*, *erib*, *erbgut*, *eribguet* ingatlan vagyon (Schm.-Fr. I. 137, Lex. I. 610).
- erber* a. is m. megfelelő, rendes (Schm.-Fr. I. 125, Lex. I. 607); *ein erbere raitung* megfelelő elszámolás 392; *redleich und erber geschefft* becsületes és megfelelő végrendelet 350, 2. j.

erbmarschalk örökös udvarnagy.

erchauffen (*erkaufen*) megvásárolni (Lex. I. 644).

erfinden (*ervinden*) I. határozni, ítéletet hozni (Schm.-Fr. I. 725, Lex. I. 690); *und was die darumb zwischen unser... ervindent* amik ök közöttünk határoznak 5; — II. *sich erfinden* kitetszeni, mutatkozni (Götze 67); *als sich das erfind registro suo* amint az kitetszik registrumából 151, 11. j.

erfindung des heiligen chreuz a szent kereszt feltalálásának ünnepe május 3 (v. ö. Götze 67).

erichtag, erchtag, eritag kedd (Schm.-Fr. I. 127, Götze 68).

erledigung felszabadítás, tehermentesítés (Götze 68); *hat bezalt... zur erledigung des weingarten, damit er frey und ledig ist worden vor aller ansprach* fizetett a szőlő tehermentesítéséért, amiáltal az szabaddá és minden jogigény alól mentessé lett 294, 2a. j.

erlosen v. ö. *gelosen* sz. a.

ern összevonva *er* és *den* szavakból: *als ern seinem steufvater zu chauffen hat geben* mint amennyiért ő azt (a házrész) eladta mostohaatyjának 296, 1. j.

ertzney orvosság (Schm.-Fr. I. 154, Götze 70); *ertzneyzettel* orvosi vény, *umb ertzney bey 3 & 8, was dann die ertzneyzettel innholt* (tartozik) orvosságért körülbelül 3 font dénárral, amint ezt feltünteti az orvosságos cédula 360.

etwan, etban a. is m. hajdan, azelőtt (Schm.-Fr. I. 173, Götze 71).

ettwas (mint határozó szó) egy kissé, egy kevés (Lex. I. 174: *ete-wër*); *zu vernehmen etwas unser werbung* meghallgatni egy kissé a mi kérésünket 82; *ettwas vil juden* kissé sok zsidó 83.

ettwo (r. *ettwā*) valahol (v. ö. Schm.-Fr. I. 173, Lex. I. 713, Götze 71).

fach a. is m. fátyol(-kendő) behajtása (Lex. III. 2); *der ander schlayer mit sechs fachen* a másik fátyol hat behajtással 361; *ein alten fierfachen sleur* régi négyszeresen behajtott fátyolt 414.

farendgut, farundtguet, varundgut ingó vagyon (Lex. I. 1122, Götze 72).

fart a. is m. behajtás (*ausfart* — kihajtás); *und die fart und ausfart sein paiden teilen frei* mindkét félnek szabad (az udvarba) behajtani s (onnét) kihajtani 340, 2. j.

feder toll, de a következő helyen kalpagforgó: *ain gulden feder mit edlen gestainen* drágakövekkel díszített kalpagforgó aranyból 105.

ferr, ferre (*verre*) lávol (Schm.-Fr. I. 742, Lex. III. 197, Götze 80, 202); *soferr* amennyiben: *soferr er die sechshundert gulden... erlangt* amennyiben megszerzi a 600 frt összeget 110; *so verre* olyannyira v. ö. *fent darhinder rinnen* sz. a.; *ferrer* (*verrer*) továbbá: *damit nit ferrer unkhostung und scheden davon ersten* nehogy továbbá költségek és károk származzanak 107.

fertigen iktatni, bejegyezni (v. ö. Lex. III. 269); *und man sol dem weingarten neymant fertigen* és ne szabadjon senkit sem beiktatni a szőlő birtokába 269, 19. j.

fierfach v. ö. *fach* sz. a.

fleischakel mézárós (Schm.-Fr. I. 798, Lex. III. 396).

fleissig, mit fleiss (vleizz) a. is m. buzgóan, esedezve, nagyon (Schm.-Fr. I. 795); *den ich... und ich... (mit) vleizz darumb gepetten haben* akit buzgón kértünk erre 3; *durch unser fleissigen pel willen* buzgó kérésünkre 54.

fodern, fadern, vadern, voderen, vordnung követelni, felszólítani, kövétel, felszólítás (Schm.-Fr. I. 753, Lex. III. 464—465, Götze 87); *wenne (sie uns)... manent oder vodernt* ha ők megintenek és * felszólítanak minket 5.

frauenhaus bordélyház (Schm.-Fr. 802, Götze 89).

freibrief, freybrief, vreybrief szabadalomlevél (Lex. III. 508: vri-brief).

freien, freyen (teher-)mentesíteni, (kötelem alól) felszabadítani (Schm.-Fr. I. 814, Lex. III. 514: vri-en, Götze 90); *item den weingarten hat im der jud gefreyt* a zsidó felszabadította a szőlőt 140; *daz sy daz haus wellen von denselben 32 guldein freyen* hogy mentesítik a házat a 32 frt (teher) alól 177; *und solich gettbrief freyen* és ezt az adóslevelet kiváltani 283.

freitum, vreytum szabadalom, szabadság (Schm.-Fr. I. 817, Lex. III. 524); *wider unsern vreytum* szabadalmunk ellenére 11.

freitung, freyung, vreyung szabadalmas idő, hely, alkalom (Lex. III. 525, Götze 90); *das ist paeder taell will gewesen, das es in der freyung geschen ist* abba mindkét fél beleegyezett, hogy a szabadalmas idő alatt (országos vásár idején, amikor letiltásokat nem volt szabad foganatosítani) történt 309; *und wir sullen auch cheiner freyung... geniessen* ne vehessünk igénybe szabadalmas alkalmat 30, hasonlóan 31, 38.

friederlich (r. *friedelich*) békésen (Lex. III. 510).

früchte, frucht gyümölcsök, évi termés; *unsern ledigen weingarten... mit der nachsten frucht* meg nem terhelt szőlőnket a következő termésével 49; *unsern weingarten... mit der chunftigen frucht mitsamt* 64; *weingarten... mitsamt den früchten des jars* 211; *die künftigen früchte die gefallen werdent* (öt szőlőnek) következő termése 128, hasonlóan 140.

frum, frumen haszon (Schm.-Fr. I. 819, Lex. III. 549).

fuedrung, fu-drung előmozdítás (Schm.-Fr. I. 753, Lex. III. 595—597, Götze 92); *durch treu und fuedrung willen* (a város iránti) hűségből és (a város érdekeinek) előmozdítására 53. V. ö. t. *berait* sz. a.

fuegen a. is m. megfelelni (v. ö. Schm.-Fr. I. 698, Götze 91); *wo in das allerpest gevall und fueg* ahol az nekik legjobban tetszik és leginkább megfelel 20.

fuer, *für* nemcsak „előtt” (pld. *für uns chömen ist* előttünk megjelent 15, *für Sand Michelstar* Szentmihály kapuja előtt 380, 2. j.), hanem -túl, után is (Götze 92); *für diesen heutigen tag* a mai nap után 3; *stünd es aber für den benanten tag* fennállana azonban a megnevezett napon túl 146.

furbas, *fürbas*, *furbaser*, *fürbazer* (= *für besser*) továbbá (Schm.-Fr. I. 286, Lex. III. 589, Götze 92).

fürbot, *furbot* bíróság elé való idézés (Schm.-Fr. I. 745, Lex. III. 591, Götze 92); *an alles fürbot und an alle chlag* minden idézés és (perbeli) panasz nélkül 40, 41; *an furbot, an chlag* 57.

fürchömen, *fürkomen* a. is m. megjelenni, feltünni, megkerülni (Götze 92—93); *ob icht fürbaz urchunde und brief fürchömen* ha netalán később feltünnének az oklevelek 9; *wer ob der vorgeant verloren gelbrieft fuer chem und geczaigt wurd* hogyha megkerülne a fentemlíttelt elveszett oklevél s azt felmutatná (valaki) 16.

furphannt zálog, különösen ingatlan (jel-)záloga (Schm.-Fr. I. 434, Lex. III. 606).

fuxein (*fuchsen*) rókaprémek (Götze 91).

gab (városi) adó (Schm.-Fr. I. 862, Lex. I. 720); *alle steuer und gab* tautologia 100.

gäbig (pénzről mondva) forgalomba levő, a forgalomban adott (és elfogadott, latinul: dativus, v. ö. *gibich und gebich* sz. a.).

gang a. is m. ár, árfolyam (Lex. I. 734: *ganc*); *sovil gelts als der gulden gang hat* annyi (ezüst-)pénzt, amennyibe számítják (amennyiért adják) a forintot 312; hasonló értelemben használva *gengig* (Lex. I. 858: *gengec*); *sovil münss als dieselben zeit der guldein gengig ist* annyi ezüstpénzt, amennyi megfelel a forint árfolyamának 303.

gar kész, teljes (Schm.-Fr. I. 929, Lex. I. 738); *damit und ich sj gar hab entricht* hogy teljesen kifizessem őket 400; *nicht gar ausgericht* nem egészen kifizetve 407.

garollen, *grallen*, *gralleine* koráll, korállból való, v. ö. i. *parten* és *paternoster* sz. a.

gastgab idegenek (városi, községi) adója 11.

geber v. ö. *gever*, *gewer* sz. a.

geborffen (= *geworfen*) *werfen* igének alakja. Jelentésére nézve v. ö. t. *geraichen* sz. a.

geceuff, *geceugen*, *getzeugen* tanu, tanusítvány (Schm.-Fr. II. 1092: *zeug*, Lex. I. 1006: *geziuge*, Götze 107); adják a levelet *zu einem offen urchunde und waren geczeugen der sache* nyilvános bizonyságul és igaz tanusítványul 7, 8, 9 stb.; *ehelyett waren geczeug* 46, 50, 70, 72, 75; *der sache ist auch geczeug der erber J. J.* is az ügy tanuja 13; *des do die burger daselbs geczeug sind* aminek

- tanúi az idevaló polgárok; synonymja a *gezeugnuss*, *gelzeugnuss* szó is, pld. 32, 35, 41, 67.
- gedenkkzedel* emlékeztető cédula (v. ö. Götze 49: *denkzettel*).
- geeriben*, *gerben* örökösök (Schm.-Fr. I. 137: *erb*, Lex. I. 777).
- gefallen*, *gevallen* I. tetszeni: *wo in das allerpest gevall und fueg* ahol az nekik legjobban tetszik s legalkalmasabb 20; II. járulni, megteremni, (osztályrészü) jutni (mindkét értelmezésre v. ö. Schm.-Fr. I. 703, Götze 97); *davon ist der stat ain gelt gefalln* abból pénz jutott a városnak 411; *und was sy das haus teurer geben, des sol gefallen dem M. H.* és amennyivel drágábban adják a házat, e többlet jussón M. H.-nak 173—174. V. ö. t. *früchte* és *weise* sz. a.
- gefarn* a. is m. eljágni, cselekedni, tenni (Lex. I. 957: *gevarn*); *darnach mag er damit gefarn* ezután tehet vele 322.
- gefatter* koma (Schm.-Fr. I. 850, Götze 97).
- gegenbrief*, *kegenbrief* rezervális, térítvény (Lex. I. 779).
- gehaben* bírni (a. m. *haben*: Lex. I. 783), v. ö. t. *tod* sz. a.
- gehellen* beleegyezni (Schm.-Fr. I. 1081, Lex. I. 788, Götze 98); *als im daz dy frau... hat dez geholn und gelobt* amint ebbe az asszony beleegyezett és ezt neki megígérte 321.
- gelait* (r. *geleit*) kíséret, fedezet (Schm.-Fr. I. 1527—1530, Lex. I. 809, Götze 100); *ingelait gepracht* (fegyveres) kíséretben elhozta 385.
- geldbrief*, *geltprief* pénzkövetelésről szóló oklevél, adóslevél (Lex. I. 826); az összetétel első szava nem *geld* = pénz, hanem *gelt* = tartozás, adósság, fizetés (Schm.-Fr. I. 905, Lex. I. 825).
- gelosen* kiváltani (Lex. I. 823, Götze 100); *ob der S... das haus may in der zeit gelosen* ha (a tulajdonos) kiváltani akarja a házat a határidőn belül 180, 54. j.; *20 guldein in gold, darumb er sy von den juden gelost hat* 20 aranyforint, mely összeggel törlesztette zsidótartozásukat 217, 31. j.; *gelosen* helyett *erlosen*-nel is: *hat die brief vor dem gruntpuch gezaigt und von dem juden erlost* felmutatta az okleveleket a telekkönyvi hatóság előtt és kiváltotta azokat a zsidótól 269, 19. j.
- gelten* megfizetni, visszafizetni, törleszteni (Schm.-Fr. I. 904, Lex. I. 827); *wir vergehen... daz wir... gelten sullen* valljuk, hogy tartozunk megfizetni 6, 12, 14 stb., így az 1410. év előtt kelt adóslevelekben, azután: *das wir... schuldig bleiben und gelten sullen* hogy adósok vagyunk és megfizetni tartozunk 51, 54 stb.
- gelter* hitelező, de adós is (Schm.-Fr. I. 905, Lex. I. 826: *geltaere*); *selbgeschol* und *gelter* tulajdon; fizetése kötelezett adós 51, 53; v. ö. t. *selbgeschol* sz. a.
- geltschuld* nemcsak pénzbeli tartozás, de követelés is (Lex. I. 828); *dy hab und geltschuld dy man H. v. D. bei uns schuldig ist* H. v. D. vagyona és itteni követelése 55; *dafur seczt er im den juden ze phant dy geltschult* ezért zálogba adja a zsidónak a követelést 174; v. ö. t. *geraten* sz. a.

- gemain* (r. *gemaine*) község, polgárközösség, városközönség (Schm.-Fr. I. 1613, Lex. I. 841); *die ganzere gemain arm und reich* (Pozsony város) közönsége, szegények és gazdagok 19, 20, 21 stb.
- gen*, *ken* felé, -ba, -be, -ban, -ben (Schm.-Fr. I. 917, Götze 101); *ainem juden gen der Newenstat* egy zsidónak Bécsújhelyen 320; *gen Rab ader ken Gran Győr* vagy Esztergom felé 384.
- genat* *genaden* (kedvesnek, kegyesnek lenni) igének multidős igeneve (az ige mult ideje: *genadete*, *genate* Lex. I. 851), értelme tehát: kedvessé, kegyessé lett, vagyis: kedves, kegyes; *unserm lieben genaten H. purgermaister* a mi kedvelt és kedves (hívünknek), H. polgármesternek 10.
- géntleichen* teljesen (Lex. I. 737: *ganzliche*).
- genugen* megelégedés, megelégedni (Lex. I. 864—865); *doch hat der jud an dem phand nit ain ganz genugen* de a zsidó nem elég-szik meg teljesen a záloggal 252—253.
- genüg* *tún* kielégíteni (Lex. I. 863: *genüege*); *der sol dem... juden genüg tún von aller hab* ez elégítse ki a zsidót minden vagyonából 61.
- gepeu*, *gepeud* építkezés (Lex. I. 762: *gebú*, de nem I. 766: *gebouwede*); *zu dem gepeud Sand Merteins kirichen* és *zu Sand Mertein zu dem gepeu* Szent-Márton székesegyházának építkezésére 177, 45. j. és 350. A második helyen idézett végrendeleti szöveghez közölt levélben *pau*-nak hívják a templomi építkezést, amelyet az építkezés vezetője, mint *kirichmaister* oder *pauaister* hajt végre 350, 2. j.
- gepunden*, *gepunten sein* kötelezve lenni (v. ö. Lex. I. 278: *binden*); *dem sollen wir allez dez gepunden sein* annak ugyanígy legyünk kötelezve 7, 13, 15 stb.
- geraichen* a. m. *reichen* nyújtani (Lex. I. 875); *ich pin schuldig zu geben in des Lebels hannd alle steuer und gab, die auf mich werden geborffen und (zu) geraichen was sich gepurdt* tartozom Leblnek adni minden adót, amelyet rám kivetnek s neki átnyújtani amint az illik 100—101.
- geraten* a. is m. nélkülözni (Lex. I. 875, Götze 102), *und dy juden nit lenger irer geltschuld wollen geraten* és a zsidók nem akarnak nélkülözni továbbra pénzkövetelésüket (azaz pénzüket) 173.
- gerecht* a. is m. kötelem, tartozás (vétek) nélkül (Schm.-Fr. II. 30? Lex. I. 874); *na ward derselb V. V. der judin gerecht mit seinem ayd* V. V. esküjével felszabadult a tartozás alól a zsidónóval szemben 56.
- gerechtichait* jog, jogosítvány (Schm.-Fr. II. 31, Lex. I. 875, Götze 102); *mit allen andern gerechtichaiten* minden egyéb joggal 170); *dez grunts gerechtichait* a telek örökbére; alanyi jog értelmében: *all mein spruch und gerechtighait* minden igényemet és jogomat 110.

gerel ékalakú telekdarab (Schm.-Fr. I. 930—931: *gëren*, Lex. I. 878: *gërel*, Götze 102: *ger*): *gerel weingarten* ékalakú darabja a szőlőnek 194, 98. j.

gerunnen v. ö. *darhinder rinnen* sz. a.

gesaczt a *setzen* ige multidős igeneve, a. is m. zálogba adott, (*saczung* a zálogbaadás, *saczpuch* a telekkönyvnek az a kötete, amelybe a zálogbaadásokat jegyezték fel, v. ö. *Grundbuchführung* i. m. passim), a legtöbb helyen a *phand* szóval: *zu phante gesaczt* 17, 23, 26 stb., *zu rechtem phand gesaczt* 66 stb., de *phand* szó nélkül is: *dafür setz ich... unseren weingarten* ezért zálogba adom szőlőnket 46, *hab wir in gesaczt* 49, 73. Az 1443. év előtt kelt telekkönyvi regestákban a zálogbaadást *steet ze phande* formula jelöli meg, v. ö. t. *steen* sz. a.

gesampter hant, *mit*, egyetemlegesen, közösen (Lex. I. 894: *gesament* és I. 1172: *hant*), v. ö. t. *unverschaidenleichen* sz. a.

geschefft I. végrendelet, II. parancs, rendelkezés (Schm.-Fr. II. 381, Lex. I. 897, Götze 103); *das geschefft und lezter wille* a végrendelet és utolsó akaratnyilvánítás 89; *noch der herren geschefft* az urak rendeletére 385.

geschuch v. ö. *gesuch* sz. a.

gesein lenni (= *sein*: Lex. I. 914: *gesin*, Götze 104); *schullen demselben J...* járbas *chain schad nymmermer gesein* soha többé ne legyenek kárára nevezett J.-nek 9; *es mocht an demselben tage nicht gesein* nem volt lehetséges ugyanazon a napon 55.

gespann ispán, tisztartó (v. ö. a különös szómagyarázatot: Schm.-Fr. II. 671—672).

gesperr fibula, násfa (Lex. I. 922, Götze 105).

gesuch, *gesúch*, *gesuech*, *gesueche*, *ysuch*, *geschuch*, *schuch*, *such* haszon, kamat, uzsora, a mi emlékeinkben kivétel nélkül zsidó hitelezőtől pénzkövetelése után kikötött (heti) kamat (v. ö. a szóra Schm.-Fr. II. 216, Lex. I. 937, Götze 105), a glossákban rendszerint *usura* szóval fordítva (Schm.-Fr. u. o.). *Lederer Emmának* (A középkori pénzüzetek i. m. 69) az az állítása, hogy keresztény hitelezők is számítottak fel „*gesuch*“-nak nevezett kamatot, lévédesen, illetve a források dilettantisztikus és helytelen értelmezésén alapszik.

gesuwistret testvér, testvérek (Schm.-Fr. II. 651, Lex. I. 941).

gever, *geverde*, *geber* (r. *gevere*, *gevaerde* v. ö. Lex. I. 956) fondorlat, család, rossz szándék, veszély; *an alles gever* minden fondorlat nélkül 13, 14, 18 stb.; *an geber* 28.

gewalt, *gwalt* a. is m. felhatalmazás (Schm.-Fr. II. 908: *walten*, Lex. I. 972); *so haben sy gewalt das haus an alle irrung zu verhauffen* akkor felhatalmazzuk őket, hogy minden perlekedés nélkül eladhassák a házat 217, 31. j. V. ö. t. *anfallen* sz. a.

gewaltbrief meghatalmazó levél, írásos meghatalmazás (Lex. I. 973).

gewaltige hant közhatalom, politikai hatalom, amint ez kitészik az *alswohin* szónál idézett oklevélhelyből, lásd e sz. a.

gewaltig machen felhatalmazni, valakinek hatalmába adni (Lex. I. 973: *gewaltic*); *der sol sew der egnanten weingarten ... gewaltig machen in und iren erben furbar freileich und lediglich zu haben* (a dévényi bíró) felhatalmazza őket a nevezett szőlők szabad és tehermentes birtoklására 46.

gewandelt v. ö. *wandeln* sz. a.

gewer, sokféle jelentése közül (Schm.-Fr. II. 971—977, Lex. I. 983—985) idevág: I. kezes, védelmező (Schm.-Fr. II. 975, Lex. I. 983): *ir recht gewern und schermb* igaz kezesük és védelmezőjük 33. 48; II. birtokjog, dologi jog, birtoklás (Schm.-Fr. II. 971, Lex. I. 984); *es schol auch furbar der vorgeant mayster H. ... das vorgeant haus ... in nütz und in gewer inhalden* nevezett H. mester ezentúl használja és tulajdonban bírja is a nevezett házat 33; III. jogosított személy, rangsorban kielégítésre jogosult (Schm.-Fr. II. 976); *erster gewer* a kielégítésre elsőnek jogosult (hitelező) 234, 57. j., 321; IV. mint érdekes helyi használat, a pozsonyi telekkönyv birtoklapja; *als dann die gwer beder weingarten ... daher zaigen* amint ezt (t. i. a zálogbavetést) mutatják a két szőlő birtoklapjai 191. V. ö. *ZsavStift. Germ. Abt. XL. 25—50.*

geweren a. is m. *weren* kifizetni (Schm.-Fr. II. 976: *weren*, nem Lex. I. 977: *gewaeren*, nem Götze 107); *ist der ander, der von solchen guetern ... sol bezalt werden, also verrer solche ire gueter mogen gewern* ő a második, akit kielégítsenek ezekből a javakból, amennyiben ezek a javak még (ezt) megfizetik 322. Ez egyike a legnehezebben fordítható helyeknek.

gewinnen a. is m. megszerezni (Schm.-Fr. II. 930, Lex. I. 991); *das wir ... chain anspruch noch vordrung nicht haben noch gewinnen* süllyen hogy sem most, sem a jövőben sem szerezhesünk jogigényt vagy követelést 3.

gewissen (mint melléknév) ismeretes (Schm.-Fr. II. 1035—1036: *wissen*, Lex. I. 994); *als das wol kund und gewissen ist* amint az nyilvánvaló és ismeretes 76.

gibich und gebich, gib und geb (újkori alakja: *gang und gäbe*), általában és elfogadottan közkézen forgó (azaz: pénz, érme, v. ö. Schm.-Fr. I. 868, Lex. I. 1009: *gibe* és I. 721: *gaebe*); *phenning die zu der zeit gibich und gebich ze Prespurch sint* dénárak, amelyek ez idő szerint közkézen forognak Pozsonyban, latinul: *denarii dativi in Posonio 7, 12, 16 stb.*; *6 fl auri oder sovil phennig als zu den zeiten gib und geb ist* 6 aranyforint vagy annyi dénár, amennyiért ez idő szerint általában adják 150. Későbbi kifejezésváltozataira v. ö. *gang* sz. a.

giesfas öntöző edény, amellyel a mosdóba öntik a vizet (Lex. I. 1012, Götze 107).

gluben, *glub* megfogadni (= *geloben*).

gnotig (= *genotig*) sürgős, halaszthatatlan (Schm.-Fr. I. 1773; *noetig*, Lex. I. 861: *genoetec*); *von gnotiger seiner sach* elhalaszthatatlan ügye miatt 55.

gotsleichnamstag (a jelenkorban *Ironleichnamstag*) úrnapija (Schm.-Fr. I. 959, Lex. I. 1056). *Gotzleichnam* *pruederschaft* a (pozsonyi) urteste-céh, *fraternitas Corporis Christi* 130, amelynek hosszúutcai kápolnája a *gotzleichnamscapell*.

grallen, *gralleine* v. ö. *garollen* sz. a.

greben (r. *graben*) a pozsonyi belvárost övező városfal és a külvárosok közötti árok; *haus auf Spitalnewsidel ausser dem greben* kórházutcai ház az árkon túl 217, hasonlóan *haus auf dem Tunaw Newsidel ausserhalb des grebens* 218; *haus in der Neunstat auf dem greben* az árok partján álló újvárosi ház 250.

grösleich erősen, nagyon, szerfelett (Lex. I. 1096, Götze 112). V. ö. *anphinden* sz. a.

grosse, *grozz* garas (*denarius grossus*, v. ö. Schm.-Fr. I. 1014—1015, Lex. I. 1094, Götze 112).

grossgraff (*grosser graff*) kormányzó (Hunyadi János) 82, nádor 103.

grundtinst telek örökbére (v. ö. Lex. I. 1103 és ZSavStift. Germ. Abt. XXXIX. 56—57).

gruntpuch eredetileg a pozsonyi telekkönyvnek az örökjáradékokat nyilvántartó kötete, v. ö. t. *unenkolten* sz. a., 1439. év után a másik kötet („saczpuch”), de a telekkönyvi hatóság is: *als sy das bechant hat vor dem gruntpuch* amint ezt vallotta a telekkönyvvezető (városjegyző) előtt 252.

gulden, *guldein*, *guldin* mint főnév: (magyar arany-)forint, forint általában, mint melléknév: aranyos, aranyból való (Schm.-Fr. I. 896—900); *guldein dukaten*, *guldein tukaten* velencei arany (dukát).

güt, *nach güt* összefügg a *gut* szó vergüten összetételével (v. ö. Schm.-Fr. I. 964), jelentése: megtérítés, ellenszolgáltatás gyanánt; *darauf tegleicher gesuch aufget allew wochen drei phenning nach güt auf ein ygleich phund* amelyre ellenszolgáltatásul heti három dénár kamat jár fontonként 46.

haben a. is m. tartani, megtartani (Schm.-Fr. 1030, Lex. I. 1133, Götze 113); *daz wir daz treuleichen stêt haben sullen* hogy mi azt híven (és) állandóan megtartsuk 5, u. o. *allez daz stêt ze haben*; — *sich haben* élni valamivel, rendelkezni valami felett (Lex. u. o.); *dannocht schullen sich die purger hinwider zu irem rechten haben* ezenfelül pedig a polgárok éljenek jogukkal 5. V. ö. t. *rat haben* sz. a.

häftel fibula, kapocs (Schm.-Fr. I. 1063, Lex. I. 1204, Götze 118).

hagkenpuxen v. ö. *puxen* sz. a.

halbe félpint, félmeszely.

halbe frucht, halber wein (szőlő) évi termésének a fele; *alle jar noch einander ze betzalen halben wein, ze betzalen alle jar mit halben fruchten des weingarten* a szőlőnek borban megállapított vételárát az évi termés felével letörleszteni 121, 9. j., hasonlóan 173, 26. j. V. ö. *Magy. Gazdaságt. Szemle* VIII. (1901) 317.

hant, ze, rōgtōn, nyomban, hirtelen (Schm.-Fr. I. 1121, Lex. III. 1041: *zehant*); *chom ze hant her hirtelen* (vagy: váratlanul) jött ide 11.

hantsneyder a. m. krāmer, szatócs (v. ö. Lex. I. 1178, kérdőjelesen: *hantsnyder*); mint tulajdonnév (vagy foglalkozás-jelölés?) 26.

happtuech fejkendő, keszkenő (v. ö. Schm.-Fr. I. 1143: *hauptentuech* szóhoz feljegyzett tájszólásos alakot).

hasika öltönydarab.

hauptgut, haubgut summa capitalis, főösszeg, vagyis tőke szemben járulékaival (Lex. I. 1349: *houhet-guot*); *hauptgūet und gesuech* tőke és kamat 7 és még igen gyakran.

hausforow, hausvrow, hausfrau feleség (Lex. I. 1407).

helblinch, helbling féldénár (Schm.-Fr. I. 1088, Lex. I. 1228, Götze 119).

hēnnel (r. *handel*) a. is m. peres ügy, per (Schm.-Fr. I. 1125, Lex. I. 1165, Götze 115); *umb all zusprūch und hennel* minden igénylésben és peres ügyben 60.

hervaren hadsereggel menetelni (Lex. I. 1269: *herverten*, Götze 120: *herfarn*); *do unser herre ... hinab hervarte* amikor lefelé (dél felé?) vonult urunk a seregével 11.

herwider, hinwider ellenben, ismét, pedig (Lex. I. 1269 és III. 825: *wider*, Götze 121); *daz die eyenanten purger herwider hintz uns ze sprechen hieten* amit a nevezett polgárok ellenben velünk szemben igényelhettek 4, v. ö. t. *haben* sz. a.

hieten feltételes módja *haben* igének (Lex. I. 1132).

hinez, hintz ellen, szemben -hoz, -hez, tulajdonképen *hin* ze összevonása (Schm.-Fr. I. 1117, Lex. I. 1301, Götze 123); *von ainem hintz zum andern* egyikről a másikhoz 46.

hindan el, félre (Schm.-Fr. I. 512: *danhin*, Lex. I. 1291, Götze 122); *hindan setzen* seponere, félretenni (Schm.-Fr. u. o., Lex. u. o.); *sein guett nichet hindan gesaczt* összes vagyonát abból el nem vonván semmit 370.

hindergangkh compromissum, egység, peregyesség, kiegyezés (Schm.-Fr. I. 922 és 1136, Lex. I. 1294); *hindergang tun, hinder* (jemanden) *geen* valakit egység kötésére, döntés hozatalára felkérni: *haben ainen redleichen hindergangkh hinder uns getan* tisztességesen egység kötésére kértek fel minket 60; *daz wir gegungen sein hinder den erbern herren* hogy döntésre kértük fel a tekintetes urakat 4.

hinnach azután, utánna (Lex. I. 1291; Götze 122); *zu bezalen auf sand Michelstag nachstkomund an gesuch und vier wochen hinnach an geuer* megfizetendő kamat nélkül a legközelebbi szent Mihály napján és utánna négy hétig veszély nélkül 235.

hinne a. is m. mostantól kezdve (Lex. I. 1300; hinnen); *zwischen hinne und den phingsten* a mostantól kezdve pünkösdig eltelő időben 431.

hinwider v. ö. *haben* és *herwider* sz. a.

hirssel szarvaska, kis szarvas (a tőszóra *hirß*, *hirz* szarvas v. ö. Schm.-Fr. I. 1166 és Lex. I. 1306, a kicsinyített alak máshol nem fordul elő); *ain gulden hirssel* aranyból készült szarvaska 356.

hofmarschalch (fejedelmi) udvarmester, v. ö. *lanntmarschalch* sz. a.*

hold, *holde* a. is m. szolga, jobbágy, úrbéres (Schm.-Fr. I. 1090, Lex. I. 1325); *uns, unser erben, unser holden und unser gút darumb auf cze haben* minket, örökösünket, jobbágyainkat és vagyonunkat azért feltartóztatni 432; *unser holden mitsamt Iren gútern zu notten* jobbágyainkat javaikkal együtt (fizetésre) szorítani 434.

icht, *ich*, *itt* valami, netalán, nem, ne (Schm.-Fr. I. 30, Lex. I. 1419; Götze 127); *und was in... icht abging* amennyiben nekik valami netalán hiányoznék 18; *das wir... icht brief gewinnen* ha mi netalán leveleket szereznénk 42; *ob sy itt mit falssen gelt umbgen* vajjon nem használnak-e hamis pénzt 381, 2. j.

igleich, *yggleich*, *iglich*, *iegleich*, *ieglich*, *yeglich*, *iczleich*, *yeczleich* mindegyik (Lex. I. 1412; *iclich*, 1414; *iegelich* és 1419; *iglich*).

im a. is m. neki (ihm); *in* a. is m. nekik (ihnen).

in dem iar évközben; *dar wir die vorgeanten juden in dem iar irs gelcz werten* ha évközben megfizetnők a zsidók pénzét 5.

in dhain weg (= keineswegs) semmiképen (Schm.-Fr. II. 875; *in kai-nem weg*).

indert, *yndert* valahol, egyáltalán (Schm.-Fr. I. 9; *iendert*, Lex. I. 1415; *einer*); *das wir den juden so vil sullen gelten nahetsam wir yndert haben* hogy a zsidóknak majdnem annyit kell fizetnünk, mint amennyink egyáltalán van 12.

inneligen (*darinneligen*) und *laisten* (Schm.-Fr. I. 95; *innen ligen* és I. 1523-1524; *laisten*, Lex. I. 1436; *inlärer* és I. 1870; *leisten*) saját-ságos kötelemnek megfelelő cselekvést és magatartást fejez ki. Ezt a kötelemet az itt közölt oklevelek *inneligens* und *laistens recht* (5, 7), vagy csak *laistungs recht* (45) szavakkal fejezik ki, a német jogforrások pedig az *einlager* szót használják. A cselekvés abban áll, hogy az adós, esetleg többbedmagával, adóstársaival (*so sullen wir in leysten mit unsern eigenen leyben* 37) vagy szolgálóival (*so sullen wir leysten mit czwen erbern chnechten und mit vier pherten* 27), vagy másodmagával és szolgálakkal (*unser zwen...*

sol ygleicher mit zwein erbern knechten einlaisten 45), vagy maga helyett szolgálkat küldvén (*so sullen wir in dez nēsten tags darnach zwen erber chnecht mit vier pherten... senden* 5, hasonlóan *einen erberen chnecht mit aym phért* 7), az oklevélben megjelölt vendégfogadóban (*gen Prespurch in ein erber gasthaus* 5) száll meg s ott önkéntes fogságban él (*inneligen*) és költsékezik (*laisten*) addig, amíg ki nem elégítette a hitelezőt.

innhaben birtalni, hatalomban, birtokban tartani (Götze 128); *so sol er dazselb gelt innhaben zwai ganzte jar*, akkor két egész évig legyen birtokában ez a pénz 166, 9. j.

insigel, insigil pecsét (Schm.-Fr. II. 242, Lex. I. 1443).

irrsal a. is m. akadály, zavar (Schm.-Fr. I. 132, Lex. I. 1452, Götze 128); *an allen irrsal und an alle widerred* minden akadály és ellentmondás nélkül 53.

irrung a. is m. zavar, perlekedés (Lex. I. 1452, Götze 128); v. ö. *aintrag* sz. a.

is, iz (r. *es*) az.

iss (r. *ist*) van.

itt v. ö. *icht* sz. a.

jartag anniversarium, az évnek egy napja, amelyen elhunytaknak lelkeüdvéért alapítványos istentiszteletet tartottak, azután maga az alapítvány is (v. ö. Schm.-Fr. I. 1210, Lex. I. 1475, Götze 129); *jerlich... 1 fl auri zu ainem jartag zu dien* évi 1 forintot szolgáltatni évnap-alapítványnak 303, 1. j.; *tzu tzweien jartagen* (u. a.) két alapítványnak 122, 1. j.

jedermeniglich mindenki, v. ö. *menichleich* sz. a.

ieppt (r. *joppe*) kabátka (Schm.-Fr. I. 1208).

jud szó összetételei: *juden-brief* (-*prief*) oklevél, amelyben zsidó fél szerepel, így mint hitelező; *ain geltprieß... derselbig judenprieß* 76; mindkét fél zsidó: *Prenttl jud und bleibit schuldig dem Gerstel juden... nach lautt ains judenbrief* 336; *pargamen zu judenbriefen* hártya zsidóoklevelek számára 387; *-freithoff* zsidótemető, 385, 1. j.; *-gas, -gassen* zsidóutca 107, 325—344; *-gelt* zsidópénz, zsidóktól származó városi bevételek 385; — *-haus, -heuser* a zsidóutca háza 343; *-hof* (*der juden hof*) a pozsonyi Halászkapu közelében fekvő legrégebbi zsidótelep; *-puch* zsidókönyv; *-register* a telekkönyv zsidóregisztruma; *-richter* zsidóbíró, zsidók és keresztények közötti jogvitákban eljáró keresztény esküdt polgár; *-schul, -schull* (*der juden synagoga* 325, 1. j.) zsidó imaház és iskola (Lex. I. 1486); *jude(n)sckait* zsidóság, zsidó vallás (Schm.-Fr. I. 1202, Lex. I. 1486); *hat pekent pei seiner judesckait* vallotta zsidó hitére 76; *-weingab* zsidók boradója 407; továbbá: *mit judischen noch kristen rechten* sem zsidó, sem keresztény jog szerint 101; *unter den juden, bey den juden* zsidók között, zsidóknak (eladni vagy elzálogosítani vagyontárgyakat stb.).

jungerman legény, nőien fiatalember (Lex. I. 1488: *junc-man*); *ich Agnes... witib... und ich Hans ir sún czu der czeit jungerman* én Ágnes özvegyasszony és én Hans az ő fia, ezidőszerint legényember 17, 23.

kamer, kamerpuch v. ö. *chamer* sz. a.

kaufrecht a. is m. városi illeték polgárházak adásvétele alkalmával (nem Lex. I. 1697: *koufrécht*, nem Götze 132, — ezt az intézményt nem egészen szabatosan adja elő *Ortway*. Pozsony város tört. II. 2. 154—155, de sok példával).

gegenbrief (v. ö. Götze 133: *kegen* = *gegen*), v. ö. *gegenbrief* sz. a.
ken = *gen*, v. ö. ött.

kerner (r. *körner*) a. is m. olvasó szemei (Grimm V, 1818); *patter-noster, dy hat zwahundert und... silbreine kerner ubergoldt* olvasó, amelynek (több mint) 200 aranyozott ezüst szeme van 421.

knecht nemcsak szolga, hanem alkalmazott általában, nem önálló felnőtt férfi (Schm.-Fr. I. 1345—1347, Lex. I. 1644—1645, Götze 137).

koph, choph ivóedény, nagyobb serleg, kupa (Schm.-Fr. I. 1274, Lex. I. 1676, Götze 140).

koppfel kisebb serleg, pohár (Lex. I. 1676: *köpfelín*).

kotemer quatuor tempora, a négy kántorbőjt (Schm.-Fr. I. 1311, Lex. I. 1690).

kotschwagen (könnyű) kocs (Schm.-Fr. I. 966: *gutschen*).

kreutzer krajcár (Schm.-Fr. I. 1390, Lex. I. 1740).

kutrel (= *kuterel*?) kisebb ágytakaró (Lex. I. 1766: *kulterlín*).

laid hordó, tonna (Schm.-Fr. I. 1529: *laitfaß*, Lex. I. 1876: *leitvaz*).
V. ö. *maisch* sz. a.

lášhát (r. *lässheit*) lustaság, hanyagság, fáradtság (Schm.-Fr. I. 1504: *laß*, Lex. I. 1844: *lazheit*, Götze 147: *laßheit*); *dy 27 gulden so ich... bezahlt hab, die sind im judenpuch nicht austhan unserer láshát halben* azt a 27 forintot, amelyet kifizettem, nem törölték a zsidókönyvben a mi hanyagságunk miatt 361.

laisten, leysten, laistung, leystung v. ö. *inneligen* sz. a.

langlecht hosszúkás (Schm.-Fr. I. 1428: *lecht*).

lanntmarschalich országos udvarmester 57, az alsó-ausztriai közigazgatás akkori feje (v. ö. *Luschin von Ebengreuth*. Grundriss der österr. Reichsgeschichte 1899. 111); *hofmarschalch, erbmarschalk*, hasonló méltóságok.

ledig, ledichlich, lediglich szabad, szabadon, tehermentes(en) (Schm.-Fr. 1438, Lex. I. 1853), leggyakrabban a *frei* szóval együtt használva; *lediglich und freileich* 46, 49, 65, 72 stb., *ledig und frey* 66 stb. A telkek tehermentességének ily módon történt megjelölésénél a *frei* szó rendszerint az örökjádékoktól (örökbérektől, v. ö. *grundinst* sz. a.) való mentességet fejezi ki. Így a *ledig* szó vonatkoztatható a megváltható (törleszthető) terhektől való men-

tesség kifejezésére. V. ö. még: *also wolt der egenant G... mit dem rechten ledig sein warden* G. tehát a kötelelem alól per útján felszabadulni kívánt 55, hasonlóan 81.

ledigen felszabadítani, kiváltani, tehermentesíteni (Schm.-Fr. I. 1439, Lex. I. 1853, Götze 148); *der brief ist geledigt wurden* kiváltották a levelet 195; *das er sich aus den juden geledigt hat* hogy törlesztette a zsidókkal szemben fennállott tartozásait 407.

leilach ágylepedő (Schm.-Fr. I. 1417; lachen, Lex. I. 1928; linlachen, Götze 149).

leyt liegen igének alakja (Schm.-Fr. I. 1460, Götze 149); *ein dreiling wein der da leyt bei dem H. St.* hús akós hordó bor, amely fekszik H. St. pincéjében 144.

leunbat (r. *leinwat*) vászon (Schm.-Fr. I. 1479, Götze 149).

lichtmess február 2-ika, gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepe (Schm.-Fr. I. 1431).

liechtschutzen a. is m. nagyobb külföldi ezüstpénz a XV. század végén és a XVI. század elején (Schm.-Fr. II. 493 és Lex. I. 1909 csak zsoldos katonák nevének ismerik). Azt azonban, hogy pénzérmének is volt neve, azonkívül, hogy az 1518. évi tolvaj, aki egy fiókos szekrénykéből (*schublárl*) más pénzérmékkel és ezüsttárgyakkal együtt lopott „*etlich liechtschutzen*”, amelyek tehát zsoldosok nem lehettek (375), bizonyítták a kamaraszámadások különböző tételei, így a kamarás 1513 június 16-án (pfincztag nach Viti) bevételez: *gewinn an 40 fl liechtschützen 80 kreutzer, thuet in gelt 1 ₰ 2 β 20 δ* (K/67—63). 1514 május 14-én (dominica post Pangracii) pedig: *98 fl und 3 liechtschutzen thuet in gelt 122 ₰ 6 β 12 δ* (K/67—61). Már 1493 november 16-án (sabbato vor Elizabeth) 24 bécsi fillérrel váltották a liechtschütz-t (40 liechtschützen facit 4 ₰ δ K/52—35), s ez a váltási arány változatlan maradt 1514. évig.

losen, lösen, lesen a. is m. kiváltani, beváltani (Lex. I. 1958—1959); *hab ich versetzt zwaj koppeln...* *die sol er lesen* elzálogosítottam két serleget, azokat ő váltotta ki 363.

losung, lossung I. (zálog-váltás, kiváltás, kiszabadítás (Schm.-Fr. I. 1517, Lex. I. 1960, Götze 156); *actum der losung dez haus von der chirichen* az egyház követelése megváltásának napja 178; *und hat losung der P. umb 80 fl* és visszaválthatja 80 forintért 188; — II. adó (Schm.-Fr. I. 1519, Lex. u. o., Götze u. o.); *von unser losung wegen* a mi adónk miatt 82—83; v. ö. t. *anschlag* sz. a.

luben, lub megfogadni (Lex. I. 1974, = geloben).

maisch a szüreteléskor hordóba vagy sajtárba töltött szőlők a szőlőlével együtt (Lex. I. 2083, Götze 157; a bajor Schm.-Fr. I. 1680 ezt a szót kizárólag sörlére vonatkoztatja!); *geben 2 laid maisch, dj haben zu 23 urnis* adtam két hordóban 23 akó szőlőlét 357.

manigerlay különbözö (mancherlei).

marterwochen nagyhét (Lex. I. 2065, Götze 156).

menichleich mindenki, kiki, bárki (Schm.-Fr. I. 1604: männiglich, Lex. I. 2034: mannegelich, Götze 158: menglich); *an menichleiches irrunge ungeverlich* bárki zavarása és rossz szándék nélkül 283; *vor alleremeniglich, vor jedermeniglich* mindenki előtt 107, 110. V. ö. t. *aintrag* sz. a.

merkleich a. is m. pontosan, szószerint (Schm.-Fr. I. 1651, Lex. I. 2114); *nach ausweisung eines... geschefft, das mein vorgeanter man seliger merckleich getan hat* egy végrendelet értelmében, amelyet említett boldogult uram szószerint alkotott 350, 2. j.

mynner, myner kevesebb (Schm.-Fr. I. 1619, Lex. I. 2152, Götze 160). *mütterliche* anyai (mütterliche).

mittervasten, mittefasten böjtközép, quadragesima media (Schm.-Fr. I. 1691, Lex. I. 2185—2186, rosszul Götze 161, mert ez a nap nem esik a laetare vasárnapra, hanem az előttevaló hét szerdájára).

mittichen, mitichen, mittich szerda (Schm.-Fr. II. 836: woche, Lex. I. 2191: mitte-woche).

mit willen v. ö. *willen* sz. a.

morgengab reggeli ajándék, möring (Schm.-Fr. I. 1648, Lex. I. 2200, Götze 161).

mueme az anya nővére, nagynéne (Schm.-Fr. I. 1599, Lex. I. 2239: muome); *und sol sey geben meiner muemen* és adják azt anyám nővérének 352.

munich monachus, szerzetes (mönch).

munss, muncz, munizz, müüss, munsch érme, pénz, elsősorban ezüst-péNZ az arannyal szemben (Schm.-Fr. I. 1632, Lex. I. 2236); *7 gulden... zu leihen in muns und nicht in gold* 7 frtot ezüst-péNZben kölcsönözni és nem aranyban 362.

nach és *noch* felcseserélése: *gegen den egenannt... nach gegen iren erben* sem nevezettekkel, sem azok örököseivel szemben 50, 81: — *noch Cristi gepurd* Krisztus szül. után 62.

nachpauer, nachtpaur, nachper szomszéd (Schm.-Fr. I. 187: bauer, Lex. II. 5, Götze 164: nachgebour); *mit nachtpauren umbfangen* szomszédokkal körülvéve 168.

nachrichter hóhér (Lex. II. 10).

nachstfolgund, -volgund, -chomund, -komund, -kunftig, gecznachst-kunftig a legközelebb következő, *schierist-* szóval is képezve, lásd ott, elírásosan *sandkunftig*, lásd ott; *nachstvergangen* közelmúlt stb.

nahent majdnem, megközelítően (Schm.-Fr. I. 1736, Lex. II. 21, Götze 165); *nahent bey einem jar* közel egy éven keresztül 352.

nahentsam ugyanazon jelentésben mint *nahent* (a hozzáragasztott *-sam* szóra v. ö. Schm.-Fr. II. 275—276, Lex. II. 590—591, az idézetre v. ö. *indert* sz. a.).

niderlegen, niderlegung eredeti értelmében: lefektetni, letenni, lefektetés, letét: *hat nidergelegt berait 10 fl* letett készpénzben 10 forintot 342; átvitt értelemben azonban a. is m. letiltani, lefoglalni, rendszerint (tautológikusan) együtt használva a *verbieten, verbietung* szavakkal (v. ö. Schm.-Fr. I. 1456—1457: *legen és Lex. II. 73*): *hat verpoten und nidergelegt all den gesuch, der da get ader gen sol* letiltotta mindazt a kamatot, amely jár vagy jární fog 75; *ab J. Cr. der verpütung und niderlegung recht hat* jogos-e J. Cr. letiltása 75.

niembts senki (Schm.-Fr. I. 1711: *nieman, Lex. II. 75: nieman*); *niembts nindert noch gegen inen nichts ausgenommen* ellenük senkit sehol és semmit ki nem véve 109.

niendert, nindert, nyndert sehol, sem, semmi (Schm.-Fr. I. 1750, *Lex. II. 77, Götze 167*); *niendert und nichts semmit sem* 110; v. ö. t. *alswohin és niembts sz. a.*

notten, nönnen kényszeríteni, szorítani valamire, zálogolni (Schm.-Fr. I. 1774, *Lex. II. 108, Götze 168*); *uns... und unser gut aufczuhaben, darumb anzuvallen, nönnen und zu pfentten* minket és javainkat feltartóztatni, a tartozás fejében lefoglalni, (fizetésre) szorítani és zálogolni 79, hasonlóan 52: *anczevallen, ze notten, ze phendten, ze verpieten. V. ö. hold és stat sz. a.*

obbenielt, obberuert, obgenant, obgeschriben, obbestymt fenti, fentemlítet, fentnevezet, fenthatározott stb.

obherren (plur. tant?) felsőség, feljebbvaló(k), nem azonos az *obherr* szóval, amely *Lex. II. 135* szerint hűbérurat jelent; *eure weishait als obherren der juden* bölcsességek mint a zsidók felsősége 107, V. ö. még Grimm. VII. 1108.

obrinyen (r. *urbarigen*) váratlanul, hirtelen, rögtön (Schm.-Fr. I. 255: *urbarig, Lex. II. 2000: urbaric, urbarigen*); *die muesten wir obrinyen nemen dacz den juden auf schēden* ezeket (az összegeket) hirtelen kamatra kellett kölcsön vennünk a zsidóktól 11.

od, öd, ode, öde pusztá (vagyis tulajdonosától elhagyott) telek, ház, szőlő (v. ö. Schm.-Fr. I. 39); *od ligen* pusztán, miveletlenül, uratlanul maradni; *der weingarten ist lange jar od gelegen* a szőlő sokáig pusztán (és uratlanul) maradt 302, 1. j.

offenleichen, offenleich, offenlich nyilvánvalóan, nyilvánosan, közhírré téve (*Lex. II. 146, Götze 170*), az adóslevelek promulgációjában: *wir vergehen offenleichen* 4 stb. vagy *wir vergehen und tun chunt offenleichen, késöbben wir bekennen offenleichen* valljuk nyilvánosan, valljuk és közhírré tesszük; *hat fur uns offenleichen vergehen* nyilvánosan azt vallotta előttünk 15, hasonlóan 50.

orl a. is m. negyedrészt, különösen pénznek, pld. forintnak (eszmei) negyede (Schm.-Fr. I. 152, *Lex. II. 171, Götze 171*); *das haupt*

dan pringt sibenczig gulden und 1 ort a töke pedig helven és egy negyed forintra rúg 320.

pabster gulden pápai aranyforint; *hab ich... verseczt ainen pabster gulden, gilt 2 fl* zálogba adtam egy pápai forintot (amely) ér 2 (magyar) forintot 362.

paed, paid, paidew mindketten (beide).

paiten, payten, peiten, peyten várni, várakozni, késleltetni, halasztást adni (Schm.-Fr. I. 303, Lex. I. 161: beiten, Götze 25: beiten); az adóslevelekben gyakran előforduló kikötés, hogy a tartozást meg kell fizetni *wanne uns die vorgeanten juden... irs guetz nicht lenger peyten wellent* amikor a fentnevezett zsidók nem adnának nekünk tovább halasztást 7, vagy: *wann der vorgeant T. der jud ader sein erben paide hauptgüts und gesueches nicht lenger paiten wellent noch enmügen* ha a nevezett zsidó és örökösei nem akarnának vagy nem tudnának tovább várni a tőkére és a kamatra 20. E formula helyett mindgyakrabban egy olyant is találunk, amely szerint a tartozás megfizetendő, ha a hitelezők megunják a hosszú ideig tartó kamatoztatást: *stünd aber das vorgeant gelt... so lang auf gesuch, daz sein die vorgeanten juden verdruzze* 13, némelykor pedig azt, hogy visszatfizetendő *wanne si de (hauptgüts und schadens) nicht lenger entpern wellent* ha a követelést nem nélkülözhetik továbbra 42. A somorjai bíró kéri a pozsonyit, hasson a zsidó hitelezőre, hogy az kész legyen *auff virczeihen tag zu peiten* tizennégy napi halasztást adni 371.

panbrief (r. *bannbrief*) Lex. I. 119 szerint a. m. *achtbrief*, vagyis a jogközösségből való kitasztásról, kiközösítésről szóló oklevél; a hitelezőknek ártó oklevelek felsorolásában (79) hasonlóan mint *freibrief, gegenbrief, gewaltbrief*, az adóslevelet hatálytalanító, az abban foglalt hitelezői jogokat erőtlennítő parancslevél.

pankharten, panckarten faltyú, törvénytelen magzat (Schm.-Fr. I. 250—251, Lex. I. 120: banchart), emlékeinkben azonban ezüstérme (?güny-)nevét jelenti: *phundt weißer phenning pankharten* 64; *ye ain Wyener var zwen panckarten ze raiten* egy bécsi dénár két panckartba számítandó 66, 69, 72; *helbling das pankharten haissent pankhart* nevű féldénár 71, 77.

parhant (r. *barchant*) gyapotból és lenből készült szövet, amelynek magyar(osított) neve *Wenzel Kassa* város parketkészítése (Pest, 1871) című értekezése szerint *parket*, ami azután igen mulatságos tévedésekre adott alkalmat. A szóra v. ö. Schm.-Fr. I. 268, Lex. I. 127, Götze 21, a szövetre *Nyugalmagyarország Áruforgalma* c. m. 90.

parten, pertten paszomány, szegély (=borte, v. ö. Schm.-Fr. I. 284, Lex. I. 329); *ain silbergurtel der parten rat mit gold vermischt*

- ezüst-öv aranyos és vörös szegéllyel 362; *ain grallene pertten und ain silbergürtel mit ainem roten parten* korállból készült paszmány és ezüst-öv vörös szegéllyel 365.
- pas* (r. *base*) az atya nővére, nagynéne (Schm.-Fr. I. 286, Lex. I. 133).
- paternoster*, *patternoster* olvasó (Schm.-Fr. I. 413, Lex. II. 212, Götze 22); *mein gute paternoster dew garollen* az én jó korállból készült olvasóm 352; v. ö. l. *kerner* sz. a.
- pergrecht*, *perk-*, *perckrecht* szálló után a földesúrnak fizetendő évi örökjádék (Lex. I. 186); *pergmaister* hegymester, a szállómivé-
lésre felügyelő városi, faluközösségi vagy földesúri közeg.
- perichtag* v. ö. *prechemtag* sz. a.
- pesenden* v. ö. *besenden* sz. a.
- petschat*, *betscheid* pecsét (Schm.-Fr. I. 415, Lex. II. 219, Götze 30); *petschatring* pecsétgyűrű.
- pett*, *pette* (r. *bet*, *bete*) kérés, kérelem (Schm.-Fr. 300—301, Lex. I. 234, Götze 30).
- peunt*, *pewndt*, *pewnt*, *pewtn*, *pont* *pánnndt* beunda, bekerített és a művelési kényszer alól kivett telek, háztelek, szálló (v. ö. Schm.-Fr. I. 395—396, Lex. I. 289; biunte, Götze 30). Pozsonyban egy egész utca területe (v. ö. *ZSavStift, Germ. Abt. XL. 51*) és az avval szomszédos egész szállódülő volt egy ilyen beunda, „beunda monialium”, a Klarissza apácáknak hajdan a városi jog alól kivett földje, amiért is úgy az utcát, valamint a szállódülről is *Nonnenpeunt* névre keresztelték. Az apácák e kiváltságos telküket házhelyekre és szállótelekekre aprózták fel és pénzben és csirkében fizetendő örökös évjádék fenntartásával adták el a polgárságnak. Okleveleinkben e házak és szállók megjelölése: *haus gelegen auf der Nonnenpewnt* 125, *haus... auf der Nunnenpont... und... weingarten in der Nunnenpont* 258, *haus auf der Nunnenpewtn* 239, *weingarten auf der Nonnenpewnt* 300, stb. Volt azonkívül a Heyligprun nevű dűlőben *weingarten genant dy Pönt* 166, s végül emltenek a Széplakutca és a Kórházutca közti területen a házakhoz tartozó (házikertes) szállóket: *haus auf der Schondorfergassen und dy pont dabey* 211, *ir haus gelegen auf Spitalnewsidel mitsambt der peunt dy darczu gehort* 212, *haus mitsambt der pännndt daran mit frucht all, gelegen an Spital Newsidel auswendig des grabens* 248.
- pezzér* jobb (r. *besser*).
- p/aff*, *phaff* pap (Schm.-Fr. I. 419, Lex. II. 220); *zenechst des p/aff Oswalt... weingarten Oswalt* pap szölleje (azaz egy javadalni szálló) mellett 167. V. ö. l. *phrund* sz. a.
- phanntnuss* elzálogosítás (Lex. II. 227); *so wirt das haus ledig von der phanntnus* akkor a ház felszabadul az elzálogosítás alól 134.
- pheit* (r. *p/aid*) vászonkabát, ing (Schm.-Fr. I. 443—444, Lex. II. 234).
- pherfft*, *pherft* régi alakja a pferd szónak, a. m. ló (Schm.-Fr. I. 441, Lex. II. 242, származik a középkori latin *parafredus* szóból).

phingstag, pfingsttag pünkösdi (Schm.-Fr. I. 436, Lex. II. 246—247);
am heiligen phingsttag pünkösdi szent ünnepén 78. Használatos
 azonban *phingsten* szava is, pld. 13, 15 stb.

phinstag, phincstag csütörtök (Schm.-Fr. I. 437, Lex. II. 247, Götze 32).
phleger a. is m. magasrangú tisztviselő, grófi (főispáni) hatáskörrel
 (Schm.-Fr. I. 449, Götze 32).

phrund prebenda, egyházi javadalom, *phrundner, pfruntner* javadal-
 mas, aki emlékeinkben mindig felszentelt pap (a szavakra v. ö.
 Schm.-Fr. I. 453—454, Lex. II. 264—265); *hern Stephan dem Wat-*
schan dem phrundner 23, aki nem más mint *her Stephan der phaff*
des Watschan sún 17; *phrundweingarten* javadalmi (javadalomhoz
 tartozó) szőlő 130.

phunt phenning font dénár, azaz 240 dénár (Schm.-Fr. I. 434, Lex.
 II. 267).

pinter, pintter (r. *binder*) kádár.

plab kék (Götze 34: *blab*).

plospellig fújtató(-zsák) bőrből, v. ö. Lex. I. 287).

polberich (r. *polwerch*) védelmi mű (Schm.-Fr. I. 232, Lex. I. 324: *ho-*
werc), amelyet Pozsonyban tábornak is neveztek a XV. században,
 v. ö. *Ortway*. Pozsony város tört. II. 1. 161—172.

porg, parg, porgel kezes (Schm.-Fr. I. 275, Lex. I. 395: *bürge, bürgel*;
und pin parg demselben juden és kezesek vagyok annak a zsidó-
 nak 353. V. ö. 1. a következő és *steen* sz. a.

porschist kezesség, kezességi kötelelem (a szótárakban ez a szó nem
 található, talán a *bürgschaft* szavának elferdítése, jelentése kitűnik
 a következő idézetből); *permerkt, das M. W. porgl worden ist für*
den H. E. . . ; wenn der E. (den M. W.) nicht ledigt aus der
porschist megjegyezzük, hogy M. W. kezesek lettek H. E.-nek; ameny-
 nyiben E. fel nem szabadítja M. W.-t a kezességi kötelelem alól
 236, 66. j.

prantstat leégett épület telke (Schm.-Fr. II. 793: *statt*, Lex. I. 341).

prechemtag, prehemtag, prehentag, brehemtag, perichtag vízkereszt
 napja (Schm.-Fr. I. 269: *bercht*, továbbá I. 353, Lex. I. 191:
berh-tac).

presten bajok, sérelmek (gebresten: Schm.-Fr. I. 367, Lex. I. 350, Götze
 40). V. ö. 1. *anligen* sz. a.

prustpheit ujjas, melling (Lex. III. Nachtr. 108).

pundt, punt (r. *punct*) pont, szakasz, cikkely, kikötés (Schm.-Fr. I.
 395: *punkt*, Lex. II. 307: *punct*); *aller vorgeschriben (vorverscri-*
ben) pundt minden fentírt kikötéssel 65, 73, 75.

purchrecht v. ö. *dinst* sz. a.

purg, purgel v. ö. *porg* sz. a.

puxen ágyú (Schm.-Fr. I. 198—199: *büchse*, Lex. I. 379: *bühse*); *stain-*
puxen nagy, kőből faragott golyóra töltött ágyú (Schm.-Fr. u. o.);

hagkenpuxen hordozható, villás állvánnyal ellátott löfegyver (Schm.-Fr. I. 1070, Götze 11).

quatemper = *quatuor tempora* (Schm.-Fr. I. 1397, Lex. II. 316), v. ö. *kottemer* sz. a. — *Quatembergeld*, -*sold*, így nevezi a kamarás annak az összegnek negyedéves részleteit, amellyel a pozsonyi zsidóság járult hozzá a városi zsoldosok fizetéséhez 408—409.

quitbrief nyugta, nyugtázó oklevél (Lex. II. 328), a hitelezőket megkárosító oklevelek felsorolásában a. m. az adósság visszafizetése alól felmentő levél (79).

raiten számfejlteni, elszámolni, számítani (Schm.-Fr. II. 170—172, Lex. II. 398—399); *Wiener 8 fur ein fl czu raiten an 10 (8) 6 B a* forintot 170 bécsi dénárnak számítva 60; *die süm... die der burgermaister selbs gerait hat* az összeg, amelyet maga a polgármester számított ki 399. V. ö. t. *pankharten* és *erber* sz. a.

rat *haben* elállani, elhagyni, nélkülözni (Schm.-Fr. II. 107: *raten*, Lex. II. 347: *rat*); *stuenden aber die vorgeanten guldein so lang auf scheden, das ir dye egenanten juden nicht lenger enbern welten noch rat haben* amennyiben oly soká kamatoznának a fentemlíttelt forintok, hogy a fentírt zsidók azokat nem akarnák továbbra nélkülözni sem azok birtokától elállani 79.

recht mint főnév a. is m. bíróság, bírósági tárgyalás (Schm.-Fr. II. 24—26, Lex. II. 377—378); *hat verpoten... zu ainem rechten* bíróság elé idézett 347; *als er das fuer offne recht erweist hat* amint azt nyilvános bírósági tárgyaláson bebizonyította 75; *als lang dieweil und die herren siczen an dem rechten* oly soká, amíg az urak is törvényt ülnek 80; *das der pharrer... mit dem rechten hat erlangt des J. Sch. haus* hogy a plebános per útján szerezte meg J. Sch. házát 122, 1. j.; mint határozó szó éppen, éppen úgy mint (Lex. II. 378); *recht als den vorgeanten juden selben* éppen úgy, mint a fentnevezett zsidóknak 7, 13, 15 stb.; mint melléknév: *rechte tochter* édes lánya 174, 28. j. V. ö. t. *aussen beleiben* sz. a.

red (r. *rede*) a. is m. megállapodás (abrede), szerződés, ügy, kötelem (Schm.-Fr. II. 54, Lex. II. 364—365); *und dar die red also stet... beleib* és hogy a megállapodás így szilárdan megmaradjon 432, 438.

reisten lenköteg, mint melléknév: lenből készült (Schm.-Fr. II. 160—161, Lex. II. 461—462: *riste*, Götze 176: *reiste*).

reunusch gulden rajnai forint (240 dénáros forint).

richten (*ausrichten*, *verrichten*), rendezni (tartozást), megadni, törleszteni, megfizetni (Schm.-Fr. II. 37, Lex. II. 434, Götze 177), majd-nem kivétel nélkül együttesen a *weren* igével (Schm.-Fr. II. 976, Lex. III. 788, Götze 227) tautologikusan használva: *der wir si...*

richten und weren sullen amelyet fizetni tartozunk 7, 13, 19 stb., *gericht und gewert, verricht und gewert* 3, 7, 9 stb. A városi kamarás a következő szófüzést használja: *hab wir ausgericht und bezalt* nemkülönben a városbírósa: *gancz und gar pe-czalt und ausgericht* 76. Egyedül használva: *um 10 ₰ Ő, der der egenant jude gancz gericht ist* 48.

ringen, ryncken csat, boglár (Schm.-Fr. II. 124, Lex. II. 451, Götze 178), v. ö. *sengkel* sz. a.

rinnen v. ö. *darhinder rinnen* sz. a.

robait, robot, rabot robot, közmunka, kényszermunka (Schm.-Fr. II. 10, Lex. II. 478); *mit vorbehaltung wacht, robait, steur und gub* az őrségi szolgálat és a közmunka megváltásáért, valamint az adók fejében fizetendő összegek fenntartásával 340; *sullen... jerrlich davon raichen fur zirk, rabot und wacht* éjjeli őrzéért, közmunkáért és őrizetért fizessen 342.

Romfart, Rumfart zarándoklás Rómába, zarándokút általában (Schm.-Fr. II. 97, Lex. II. 485).

roßmul lovakkal hajtott (száraz-)malom (Lex. II. 498, Götze 180).

ruphein csepüből, szöszből készült (= von Werg Schm.-Fr. II. 132, Lex. II. 554).

saczpuch a pozsonyi középkori telekkönyvnek a zálogbavetések nyilvántartása számára szerkesztett kötete (v. ö. ZSavStift. Germ. Abt. XXXIX. 51—59). V. ö. t. *gruntpuch* sz. a.

sandkunftig fellétlenül elírás *nächstkunftig* helyett.

samentlich együtt, együttesen (Lex. II. 598, Götze 183); *das haus und der weingarten im Scharlachperg samentlich* ház és szőlő együttesen 190, 93. j.

sankmaister kántor (Lex. II. 603). Érdekes, hogy a telekkönyvben a foglalkozásnévvel jelölt zsidót (*Lezer sankmaister der Jeklin von Odenburg aidm* 328) a letiltó könyv iskolamesternek nevezi (*Leser jud der juden schuellmaister und Jekel judin von Adenburg der aedem* 371).

schad, schaden (plur.: *shed, scheden*) általában: kár, károsodás, (anyagi) hátrány, veszteség, költség (Lex. II. 625); *dez vercziehens schaden* a késedelemből származó kár 5; *die brief... die do sagten... dem vörgananten J... ze schaden, dieselben brief... schullen... fűrbaz chain schad nymmermer gesein oly oklevelek, amelyek a fentnevezett J. kárára szólnának, ezentúl sohasem legyenek kárára* 9; pecsételésnél: *im* (vagy: *der stat, demselben markt*) *an schaden* 8, 12, 15 stb.; *derselbe geltbrief... sol auch dem egenanten D... an alle schēden sein* ez az adóslévél a nevezettnek semmi hátrányára ne legyen 16; költség és annak részletezése: *was sy danne fűrbas irs vörgananten geltes haupguts und gesuechs schaden nemen mit nachreysen, mit czerung, mit brieff-*

- senden, wy dy schaden genant sein oder genennet mügen werden* amily kárt vallanak akkor továbbra pénzükért, a tőkéért és a kamatokért, utazással, költekezéssel, levélküldéssel, ahogyan a károkat híják vagy hívhatják 37; *damit ich... nicht in grosser schaden kôm* hogy ne szenvedjek nagyobb kárt 81; *damit das hinfür nicht grosser scheden und müe aufersten* nehogy a jövőben nagyobb károk és bajok származzanak 84; *nachtaßl und schaden* hátrány és kár 106; *unkhostung und scheden* költség és károk 107; — különösen kamat: (Lex. u. o.) a *gesuch* szó helyett avval felváltva, sőt vele együtt is, *an schaden und gesuech* kamat nélkül 268, *teglicher schaden und gesuch* naponkénti kamat 120, használva különösen a telekkönyvi zálogfeljegyzések szövegében. A két kifejezés egybevágására további példa: egy özvegy adósa marad budai Jakabnak 38 aranyörinttal *auf tegleichen schaden, und get alle wochen auf yeden gulden 3 ð zu gesuch* 136. Egyéb oklevelekben ebben az értelemben használva: *die muessen wir obringen nemen dacz den juden auf scheden... und die stent nach heut... auf scheden* ezeket (az összegeket) hirtelen kamatra kellett kölcsön vennünk s azok még ma is kamatoznak 11; *hauptgüt und schaden* tőke és kamat 40, 41, 42, 71, 79, 94 stb.; *sched darauf all wochen auf ein igleich phundt zwen phenning* (jár) utána kamatképen minden hétre egy-egy font után két dénár 69—70.
- schaffer* kasznár (Schm.-Fr. II. 380, Lex. II. 629, Götze 184).
- schellen* csengetyű, amelyeket ruhára is varrtak a későközépkorban (Lex. II. 691—692).
- scherm, schermb, schiermb* védelem, védelmező (Schm.-Fr. II. 468, Lex. II. 754, Götze 187); *das wir in euerm scherm und staffreytung lenger mochten gehalten werden* hogy továbbra is tartsatok meg védelmekben és szabadságtokban 82; v. ö. t. *gewer* sz. a.
- scheur, scheurn* pohár, serleg (Schm.-Fr. II. 456, Lex. II. 762; schiure, Götze 187).
- schilling* a középkorban csak összegezõ szó, Pozsonyban kizárólag 30 ezüstpénzdarabot jelentett (Schm.-Fr. II. 397, 399, Lex. II. 736, Götze 188; latinul: *solidus*).
- schynnpecher* ezüstbõl készült gyakran aranyozott vagy aranyabroncsokkal díszített serleg, díszbillikom (Schm.-Fr. II. 426, Lex. II. 748; *schinbecher*).
- schirist, schierist, schiristkunftig, schirigstkunftig* leghamarább, leggyorsabban, legközelebb (*schier* szónak superlativusa, ill. avval képzett szó, v. ö. Schm.-Fr. II. 458, Lex. II. 726, Götze 188); *weinachten die nû schirist choment* 13, *auff dy osteren die nu schirist chunftig sein* 61, *auf sand Merteinstag schiristkunftigen* 121 (fizetendõ) a legközelebb következõ karácsony, húsvét, szent Márton napján.

schlayer, sleur fátyol, fátyolkendő, fejkendő (Schm.-Fr. II. 521, Lex. II. 985; *slogier*), v. ö. *fach* sz. a.

schok, schokch hatvanas azaz hatvan darab (Schm.-Fr. II. 369, Lex. II. 765); *dreu schokch Pehemischer grosse und acht grozz* három hatvanas cseh garas és nyolc garas, vagyis 188 garas 23.

schraun bíróság helyisége, bírói szék, eredetileg az a pad, amelyen ült ítélkezésekor a bíró (bíróság), (Schm.-Fr. II. 602, Lex. II. 786, Götze 194).

schublárl (elírás *schubládl* helyett?) kis szekrényke tolófiókkal.

schuch, geschuch, v. ö. *gesuch* sz. a.

schultregister egy helyen a telekkönyvi zsidóregistrum elnevezése: *bey dez Leb juden schultregister* 286; a *schult* szó jelentésére v. ö. *jellschult* sz. a.

sein, seint, send = sind, vannak.

seittel itce, negyedpint, v. ö. Városi adózás i. m. 26 (Schm.-Fr. II. 224—225, Lex. II. 905).

selbgeschol, selbtschol aki a maga személyében (is) adós, a fizetést vállaló (Schm.-Fr. II. 265: *selbschol* és I. 905: *gelter*, Lex. II. 869: *selpscholl*, Götze 199); *dafur wir recht selbgeschol und gelter warden sein* amiért igaz, fizetésre kötelezett, adósok lettünk 51, 53, v. ö. *gelter* sz. a.; a kezessel szemben: *item D. L. . . selbgeschol und J. L. purgel* 171, de máskor egy személyben fizető és kezes: *zu purgen und zu selbtscholdn gesaczt* állítottuk kezeseknek és fizetőknek (egyaránt az urakat) 5.

sengkel, synchkel öv, szíj, szorító (Schm.-Fr. II. 314: *senken*, Lex. II. 885, Götze 200); *ainen vergollten synchkel und ryncken* aranyozott övet és csattot 355.

settan (r. *sotan*) olyan (Schm.-Fr. II. 205: *so*, Lex. II. 1050: *so-getan*, Götze 203: *sotan*); *mit settaner muncz als vorgeschriben ist* ugyan-
arval a pénzzel mint fentírva 79.

sichtig látható, nyilvánvaló, nyilvános (Schm.-Fr. II. 245: *sehen*, Lex. II. 920: *sihtec*, Götze 201); *sichtige urchund* felváltva *offen urchund* kifejezéssel = nyilvánvaló bizonyság, v. ö. t. *urchund* sz. a.; *sichtigen geczeugen* nyilvános tanusítvány 78.

sider, syder óta (Schm.-Fr. II. 337, 338, Lex. II. 906—907, Götze 201); *darauf ist gesuch gangen syder sand Laurenczentag nachtsvergangen* (a forint) után kamat járt a közelmúlt szent Lőrincz napja óta 198; *auf teglichen gesuch sider weinachten* napi kamattal karácsony óta 284; — *sider her* azóta: *und sider her sten sy auf teglichen schaden* és azóta kamatoznak. A régi alakot már 1464. évben *seit* szó váltja fel: *seit sand Mertentag vergangen* 286.

sleur v. ö. *schlayer* sz. a.

soferr v. ö. *ferr* sz. a.

sonnewenten, sunnbenten, sunybenden solstitium, június 24-ike, keresztelő szent János ünnepe (Schm.-Fr. II. 298, Lex. II. 1318).

sprechen zu einem jogigényt érvényesíteni, igényelni, perelni (Schm.-Fr. II. 699, Lex. II. 1112); *und dieselb W. judin schol auch noch nyemancz an ir stat ze dem obgenanten M. T. . . zu sprechen haben* és *sem W. zsidónő, sem helyette más ne támaszthasson jogigényt a nevezett M. T.-val szemben* 81; *geldschuld, so dann der jude zu im ze sprechen hat* tartozás, amellyel rajta per útján követelni a zsidónak joga van 347; v. ö. I. *herwider* sz. a.

spruch a. is m. döntés (= ausspruch) és igény (= anspruch, Schm.-Fr. II. 700, Lex. II. 1120—1121); egyesség kötésére kértek fel minket (v. ö. *hinderangk* sz. a.) *zu spruchen umb all zuspruch und hennel* döntésre az összes keresetek és perlekedések ügyében 60; *so mirs schuldig oder zu denen ich ander reichlich spruch hab* akik nekem tartoznak vagy akikkel szemben jogi igényeim állanak fenn 109, hasonlóan *rechlichen spruch und geldschulden* jogi igényeimel és pénzköveteléseimet 110; — idetartoznak: *spruch-brief* választott (döntő-)bírák ítéletlevele (Lex. II. 1121) és *spruch-herr* (v. ö. Lex. II. 1121: *spruch-man*, -líúte, Götze 206: *spruch-leut*) döntő- vagy választott bírák, mindkét szóösszetétel 5.

stainpuxen v. ö. *puxen* sz. a.

stanter a. is m. állás, állóhely (v. ö. Schm.-Fr. II. 768: *stander* és Lex. II. 1137: *stant*); *zu dem stanter hinder den juden* a várossal lövészállásaihoz a zsidóutca mögött 381, 1. j.

stat a. is m. minden, aminek folytán valamivel rendelkezhetünk (Lex. II. 1145: *state*), ennek folytán *stat werden* a. m. (rendelkezésre) alkalmassá válni; *cze nőtten, cze phenden, . . wa in des stat werden mag* fizetésre szorítani, zálogolni, ahol ez számukra alkalmassá válik 432, 438.

stat/reytung (r. *stat/reitum*) a szabadalmas városjog egyeteme, a városi szabadság, v. ö. *scherm* és *freitum* sz. a.

steen (*stán*) a. is m. I. maradni, zálogban lenni (Schm.-Fr. II. 709: *stên*, Lex. II. 1135: *stân*); *dafur steet sein weingarten* ezért zálogja (az adós) szőlője 119 és sok más helyen; *stünd aber das vorgegant gelt . . so lang auf gesuch* maradna azonban a nevezett pénz oly soká kamatra 13; II. megsegíteni, gyámoltani, szavatolni (Lex. u. o.) *dafur gestanden ist und purgel gewesen ist herr U. R.* amiért szavatolt és kezes volt U. R. úr 50; III. kerülni (Schm.-Fr. u. o., Lex. u. o.); *daz stund uns wol dreyhundert güldein* az nekünk jócskán 300 forintba került 11; *steen zu* (= *zustehen* v. ö. Lex. II. 1187—1188: *zuo*); *dann umb dy scheden und zerung, daz stet zu meinen herrn* azután ami a károk és költségek megtérítését illeti, az az én uraimra tartozik 202, 2. j.

steften (r. *stift*) a. is m. fém- vagy farudacska, szeg, fémhüvely (Schm.-Fr. II. 737, Lex. II. 1191: *stift*, Götze 207).

stét szilárdan, állandóan, mindig, változatlanul (Schm.-Fr. II. 797, Lex. II. 1145—1146, Götze 208); *das dy sache fürbas also stét und*

ewichleichen unzebrochen bleibe hogy az ügylet továbbra szilárd maradjon és azt soha meg ne szegjék 33; *gancz und stët ze halten* teljesen és állandóan megtartani 14. V. ö. t. *haben* és *überjuren* sz. a. — Ide tartozik még: *bestët* megtartva (Schm.-Fr. II. 797, Lex. I. 225: *bestaeten*); *das die sache ... ewichleichen bestët* würde hogy az ügy örökre megtartassék 16, 1. j.

steufsun, steufvater (r. *stief-*) mostohafiú, -apa.

steuerherr (polgári) adószedő (Gölze 208).

such v. ö. *gesuch* sz. a.

sunder de, azonban (= *sondern*).

sweher após, *swiger* anyós (Schm.-Fr. II. 629, Lex. 1350 és 1373, Gölze 198).

swer, swēr, swar (ingatlanon nyugvó) teher (Schm.-Fr. II. 644); *unser haus ... und do nicht mer swēr auf ist* házunk, amelyen nem nyugszik több teher 17, hasonlóan 23 (*swer*) és 33 (*swar*).

tag, tagzeit a. is m. terminus, határnap, határidő (Lex. II. 1385; tac és II. 1396; *tage-zit*, Gölze 45); *und ob er ... nicht beczallet, so sol er tag haben úncz auff mittvasten* és ha nem fizet, akkor legyen neki (újabb) határnapja böjtközépig 202, 2. j.; *beccalet er aber ... auf rechte tagzeit, so sol im der jud die ander tagzeit auch halten an schaden* fizeti azonban (az első részletet) a kikötött határidőben, akkor tartsa be a zsidó a második határidőt is kamat felszámítása nélkül 196. Szinonimja a *ziel* szó, v. ö. t. *verscheynen* sz. a.

tayding, taidingen (bírói) tárgyalás, egyezkedés, egyesség, tárgyalni, egyezkedni (Schm.-Fr. I. 585, Lex. II. 1387—1388: *tage-dinc, -dinge*, Gölze 48: *teding, tedinge*); *so sol furbaser soliche tayding ganncz ab sein* akkor ezután ez az egyesség teljesen hatálytalanná válik 283; *und als auch die erberen herren ... zwischen unser getaidingt und gemacht* aminl amilyen egyességet kötöttek közöttünk a tekintetes urak 9.

thain a. m. *tuen* (Schm.-Fr. I. 574: *tuen*, Lex. II. 1875: *tuon*, Gölze 46: *taind*); *und mag hierinnen thain und lassen* és ebben eljárhat tetszése szerint 109.

tischer asztalos (Lex. II. 1443).

tod, tot, tót a. is m. semmis, érvénytelen (Lex. II. 1471); (az oklevelek) *die schullen fürbaz alle tod sein und chain chraft nymermer* *gehaben* ezek ezentúl mind érvénytelenek legyenek és ne bírjanak bizonyító erővel 9, hasonlóan 16; (az oklevelek) *dy sullen ... tod und ze nichte sein* azok érvénytelenek és semmisek legyenek 40, 42. *Totbrief* megsemmisítő vagy érvénytelenítő oklevél (Lex. II. 1471, v. ö. ZSavStift. Germ. Abt. XXXIX. 65 és XL. 67).

torkchrinn kaloda? fogház? — ebben az esetben *torkel* szónak olyan alakja, mint *fark, ferkel* szavaknak *vorchin* (v. ö. Schm.-Fr. I. 755: *fark*). *Torkel* szőlőprés, présház, a latin *torcular* (Schm.-

Fr. I. 620, Lex. II. 1467, Götze 52). Amennyiben áll ez a magyarázat, akkor *torkchrin* gúnyyszó: „présház bűnözők számára“, vagyis fogház: *Jacob von Passaw, den man hat müssen geben in dy torkchrin 14 tag* akit 14 napra le kellett csukni 280, 15. j. *Torkel* szónak ily értelmezésére v. ö. Grimm. XI. 891.

tshopczen, tscopczen ezüst pénzérme (gúny?-)neve 1440. év körül. *tukaten* v. ö. *guldein* sz. a.

turen, turn, turmb torony; *haus... mit dem türmb* a tornyos városháza Pozsonyban; *Wasserturen, Fleischkerthurren* stb. nevekre v. ö. *Ortway*. Pozsony város tört. II. 1. 142—147.

uber a. is m. ellen, dacára (Schm.-Fr. I. 20, Lex. II. 1606); *über iren willen* akaratuk ellenére 40, 42.

überfaren a. is m. áthágni, valami ellen cselekedni (Lex. II. 1672, Götze 213); *wër aber, daz wîr das überfûrn und nicht stêt hielten und saumig daran weren... ob wîr überfûren und nicht stêt hielten* ha mi ezt áthágnók és állandóan be nem tartanók és késedelmeseek volnánk 5.

uberheben a. is m. megvédeni, megszabadítani, megkímélni (Lex. II. 1623, Götze 214, talán Schm.-Fr. I. 1037 is); *das werd mir in meinen rechten nicht schaden, ob ich sein nicht uberhaben noch vertragen mag gesein* az nem fog ártani jogaimnak, ha nem akarom, hogy ezzel (vagyis a fellebbezéssel járó izgalmakkal és fáradsággal) megkíméljenek 351. *Vertragen* igének egyik jelentése (Schm.-Fr. I. 657, Lex. III. 273, Götze 83) szintén a. is m. megkímélni, vagyis a fenti idézetben mint *uberheben* igének szinonimja szerepel (v. ö. Lex. II. 1624 idézetét; *des sein wir vertragen und uberhept*).

ubermass, uebermass fölös rész, maradék, felesleg (Schm.-Fr. I. 1660, Lex. II. 1644); *bleiben schuldig 14 gulden in gold, 6 auf weinachten nachstkunfftig und die ubermass von denselben weinachten uber ain jar* adósok maradnak 11 aranyforinttal, (amelyből fizendő) 6 frt a következő karácsonykor, a maradék pedig karácsonyhoz egy évre 191. V. ö. még 402, 1. j.

uberschaffen szószerint átparancsolni, tehát átutalni (Schm.-Fr. —, nem Lex. II. 1654, Götze —); *und der obgenant H. jud hat dem J.... ubergeschafft zu geben und zu widerkeren* és a fentnevezett H. zsidó átutaltatta (követelését), hogy azt J.-nek adják és megtérítsék 384.

uberteurung többletérték. értékmaradék, a terhek levonása után fennmaradó értéke valamely ingatlannak (v. ö. Schm.-Fr. I. 618: *teur*, Lex. II. 1666: *ubertiurunge*); *dafur seczt er im czu phannt dy uberteurung seiner zweyer weingerten*, ezért (tartozása biztosítására) elzálogosítja neki két szőlőjének értékmaradékát (vagyis a két ingatlan értékének meg nem terhelt részét) 160, 161, hasonlóan *dy uberteurung irs haus* 172.

- ubertragen* (mint melléknév) viselt, használt (Lex. II. 1667); *ein ubertragnes grun hasika* viselt zöld kabát 414.
- unbegriffen* meg nem fogván, el nem idegenítván (a *begreifen* ige tagadó alakjának melléknévi igeneve, értelmezésére nézve v. ö. *begreifen* sz. a.), tehát: kár, sérelem nélkül (Schm.-Fr. I. 991: griff, Lex. II. 1954: unvergriffen, de nem II. 1654: unbegriffen, Götze 218: unvergriffen); *stet im cze phannt sein halbe müll... unbegriffen was der Gängl mautner darauff verpaut hat* zálogba veti neki a fél malmát annak sérelme nélkül, amit Farkas vámszedő abba beépített 127.
- unbetwungenleichen* kényszerítés nélkül (Lex. II. 1769).
- uncz, unczt, unczen* amíg, -ig (Schm.-Fr. I. 118, Lex. II. 1882, Götze 220); *uncz auf heutigen tag* a mai napig 3; *alsolang unczt* addig amíg 79; *nymmer da auschomen, untz das wir in allez das laisten* ott ki ne szabaduljunk, amíg mindazt nem teljesítettük nekik 5; e szó helyett elég gyakran találjuk a *pis* (= bis) szót is, pld. 27. 28. 30 stb.
- underweisung* kitanítás, utasítás, tanács (v. ö. Lex. II. 1812: underwisen); *nach erber leut underweisung* tekintélyes emberek tanácsára 283.
- underwinden* vállalni, birtokba venni (Schm.-Fr. II. 949: winden, Lex. II. 1811, Götze 217); *dez hat sich underwunden der S. H.* ezt vállalta S. H. 130, 19. j.
- unenkolten, unenkalten, unenkolzten* (r. unentgolten v. ö. entgelten) igének enkolten alakját Lex. I. 556), a. is m. valakinek vagy valaminek hátránya, kára nélkül (Lex. II. 1819, e jelentés összefügg az entgelt főnév „hátrány, kár“ jelentésével v. ö. Schm.-Fr. I. 905); *doch unenkalten was vor auf dem weingarten verscriben stet der chirichen zu Sand Laurenczen* de annak hátránya nélkül, amit előzően jegyeztek fel a Szent Lőrincz-templom javára 187. *unenkolten was geltschuld noch auf dem haus stet* a házon biztosított egyéb követelések hátránya nélkül 249; *unenkolten des gruntpuchs, unenkolzten dez grunts gerechtichait, unenkolten des perkrechten und grunddienst* a telek örökbérének sérelme nélkül 291, 348. Alkalmazásában váltakozik az *unbegriffen, unvergriffen* szavakkal.
- ungenótt und gesworen* (r. ungenótt und ungesworen!) kényszer és eskü nélkül (vagyis pusztá szóra v. ö. Lex. II. 1854—1855: ungenoett pei irn trewen) 37. Götze szerint ungenót = önként.
- ungesundert* ki nem válogatva, el nem különítve (Lex. II. 1873); *mit gesampter hannt (hannde) ungesundert und unverschaidenleichen* egyetemlegesen kiválasztás és megkülönböztetés nélkül 51, 53.
- ungeferleich, ungeverlich* rossz szándék, csalfintáság nélkül (Schm.-Fr. I. 742: gefaeren, Lex. II. 1878: ungevaerliche, Götze 218); *und... hat... versprochen, seinen sun an schaden ungeverlich*

- zu halten megígérte, hogy fiát rosszhiszeműség nélkül kártól meg-
 óvja 187, 79. j. V. ö. t. *menichleich* sz. a.
- unkhostung* költség (Lex. II. 1902).
- unverczigen* kivéve (Schm.-Fr. II. 1104: *verzeihen*, Lex. II. 1973—197),
 nem Götze 218); *unverczigen ain phunt phenninge dienstes purch-
 rechts* kivéve egy font dénár örökbért 17, 23.
- unverczogenleichen* késedelem, huzavona nélkül, rögtön (*unverzüglich*;
 Lex. II. 1974, Götze 218).
- unvergriffen* u. o. jelentésű szó mint *unbegriffen*, v. ö. ott; *unver-
 griffen der benannten frauen M. dritten teil* a nevezett M. asszony
 (háza) harminadrészének sérelme nélkül 143, 26. j.
- unkumbert* le nem foglalt, el nem zálogosított (Schm.-Fr. I. 1249:
kummer, Lex. II. 1957); *als sein des kauffmans warhaften, ge-
 wissen, unkumberten underpfandt* mint a kereskedő valóságos,
 biztos, (más számára) le nem foglalt záloga 105.
- unverschaidenleichen* megkülönböztetés, elkülönítés, elválasztás nélkül
 (Schm.-Fr. II. 372: *schaiden*, Lex. II. 1962); v. ö. *ungesundert* sz. a.
- urchund*, *urchunde*, *urkund*, *urkundt* bizonyíték, bizonylat, (írásbeli)
 bizonyítvány, okirat (Schm.-Fr. I. 1264, Lex. II. 2006, Götze 231);
mit urchundt diczs brifs ezen oklevél bizonyosságával 3; *zu ainer
 waren sichtigen urchunde geben wir in den brief* igaz nyilvános
 bizonylatul adjuk nekik a levelet 5; *mit urkundt crafft ditz briefs*
 a levél bizonyító erejénél fogva 106. V. ö. t. *geczzeug* és *sichtig* sz. a.
- urlaub* engedelem, engedély (Schm.-Fr. I. 1406, Lex. II. 2009, Götze
 221); *mit urlaub her richter* engedelmeivel bíró uram 80; *an richter
 und rats urlaub* bíró és tanács engedélye nélkül 342.
- urlauben* megengedni (Schm.-Fr. I. 1406, Lex. II. 2009, nem Götze
 221). V. ö. *anfahen* sz. a.
- vadern* v. ö. *jodern* sz. a.
- varundgut* v. ö. *farendgut* sz. a.
- vaschang*, *vaschangtag*, *vasnacht* v. ö. *allerman* sz. a.
- vastwochen* a nagybőjt egyik hete (Schm.-Fr. I. 773, Lex. III. 32);
des suntags in der ersten vastwochen invocavit vasárnap 30.
- velyar* (r. *fehljahr*) rossz termésű év (Lex. III. 54).
- verbrief* ez a kéles szó alig függ össze a *verbriefen* igével (Schm.-Fr.
 I. 351), de valószínű, hogy a szó első tagja *für*- helyett áll (v. ö.
 Schm.-Fr. I. 842—843), mely esetben *fürbrief* a szó helyes alakja,
 vagyis a. m. *gegenbrief* (a *für* értelmezésére nézve v. ö. Lex. III.
 583 skk.).
- verchumern*, *verchumbmern*, *verkumern* másnak hatalmába adni
 (vagyis eladni, elajándékozni, elzálogosítani, elcserélni; Schm.-Fr.
 I. 1249: *kummer*, Lex. III. 149, Götze 78), rendszerint a *verpieten*
 igével együtt alkalmazva a hitelezőt nemfizetés esetére feljogosító
 formulánál: *verpieten und verchumbmern* lefoglalni és másnak

hatalmába adni 28, 59, 62 stb.; *czu verchumbmern czu verpieten* 30, 31 stb.

verczeren nemcsak elfogyasztani, hanem elkölteni, költekezni is általában (Schm.-Fr. II. 1147: *zeren*, Lex. III. 317: *verzern* és III. 1074: *zern*); *so muesten wlr... gen hof verczeren wol zwayhundert guldein* így a (királyi) udvarban több mint 200 forintot kellett elköltenünk 11.

verziehen késleltetni, várakoztatni, *verziehung*, *das verziehen* késleltetés (Schm.-Fr. II. 1108: *ziehen*, Lex. III. 319—321, Götze 84); *wer aber daz wlr in die laistung verziehen... und waz si dez verziehens schaden nement* ha azonban késleltetőik a teljesítést (vagyis a koreszmában időzést) és ami kárt szenvednek a késleltetés következtében 5.

verdenkchen (v. ö. Lex. III. 92) rossz néven venni, neheztelni (úgy mint a mai nyelvben, de dativus helyett accusativussal alkalmazva); *so scholt mich eur gnad dorinn nicht verdenkchen* akkor ne vegye nekem rossz néven kegyelmed 350, 2. j.

verfallen sein a. is m. háramlani, bírságba esni (Schm.-Fr. I. 704: *fallen*, Lex. III. 284: *vervallen*, Götze 76); *so sullen wir unserm herrn dem hertzen von Osterreich verfallen sein dreuhundert rot guldein* akkor urunknak az osztrák hercegnek járó háromszáz forint összegű bírságba essünk 5; *ob aber dy zalung nicht auff dieselb mitvasten geschách, so sol das benant haus dem egenanten juden ganz verfallen sein* azonban ha nem történnék a fizetés ezen a böjtközép-napon, akkor a nevezett ház teljesen a zsidó hatalmába kerüljön 202, 2. j.

verfangen (*verfahen*) a. is m. átvenni, elvállalni (Schm.-Fr. I. 730: *fangen*, Lex. III. 283: *vervâhen*, Götze 76: *verfahen*); A. N. *hat sich vervangen dem J. juden zu bezalen* A. N. elvállalta, hogy fizet J. zsidónak 134.

vergehen, *vergehen*, *veriehen*, *verriecken*, *vorgehen*, *vorgehen* mondani, igenlenni, vallani (Schm.-Fr. I. 1205—1206: *jehen*, Lex. III. 137—138: *verjehen*, Götze 78: *verjehen*); (*wir*)... *vergehen und tûn chunt* valljuk és kijelentjük 3 stb. Később, 1410. év után. mindinkább *bekennen* igével helyettesítve, de még 1420. évben *vergehen* 72, 74, 77.

verhor meghallgatás, tárgyalás, vizsgálat (Schm.-Fr. I. 1156: *hören*, Lex. III. 132: *verhoere*); *das haus stet nu allain auf ain verhorn* a ház most már egyedül szerepel zálogul (a következő) tárgyalásig 140.

verpieten, *verpot tun* a. is m. lefoglaltatni, letiltani (Schm.-Fr. I. 307—309: *hieten*, Lex. III. 37—38, Götze 75). *verpietung*, *verpot* letiltás (Schm.-Fr. és Lex. u. o.), v. ö. *niderlegen* és *verchumern* sz. a., továbbá: *da ward das verpot geweist* ekkor bebizonyították a letiltást 55; *als derselbig judenprieff... in verpot gelegen ist* hogy

az a zsidólevél a (bírói) letiltásban letéve volt 76; v. ö. t. a letiltó könyv letiltásait 366—370.

verprunnen a verbrennen ige mult ideje (elégett).

verre v. ö. *ferr* sz. a.

verrichten v. ö. *richten* sz. a.

versatzung zálogbaadás (Lex. III. 210).

erscheinen a. is m. elmúlni (Schm.-Fr. II. 423; scheinen, Lex. III. 217, Götze 81); *nach verschinen tag und zyle der bezalung* a fizetési határnap elmúlása után 106.

verschreiben a. is m. írásban kötelezni valakit, kötelmet írásba foglalni, feljegyezni (Schm.-Fr. II. 595: schreiben, Lex. III. 218—219); *ain geltbrief, darinne sich D... und sein erben verschryben haben* adóslevél, amelyben D. és örökösei kötelezték magukat 16; *und der benant H. ist verschrieben gewesen dem benanten juden im judenpuch* és a nevezett H.-t feljegyezték a zsidókönyvbe a nevezett zsidó javára 235.

versetzen (versitzen) igének multidős igeneve v. ö. Lex. III. 230), *versetzen* (= *versessen*) dinst esedékessé vált, de még meg nem fizetett járadék (Schm.-Fr. II. 348).

versuchung vizsgálat, kikémlelés (Lex. III. 259); *5 fl... umb dy hat man muntz gewechselt von juden auf versuchung* 5 forint, amelyért zsidóktól (ezüst-)pénzt váltottak kikémlelés céljából 381, 2. j.

vertragen a. is m. I. kiegyezni, megegyezni (Schm.-Fr. I. 657: tragen, Lex. III. 273); *und haben sich miteinander vertragen* és kiegyeztek egymással 94—95; II. megkímélni, v. ö. *überheben* sz. a.

verwandter a. is m. kötelékben, jog- vagy szolgálati viszonyban levő (személy), v. ö. 105, 1. j.

verwaxeln (r. *wechseln*) (pénzt) váltani (Lex. III. 298).

vest vár, megerősített hely (Schm.-Fr. I. 776, Lex. III. 776); *der vest zu Teben* a dévényi várnak 64.

vleizz v. ö. *fleissig* sz. a.

vodern, vordrung, vordrung v. ö. *fodern* sz. a.

vokhper (r. *vogtbar*) nagykorú (gyám nélkül) (Schm.-Fr. I. 836: vogtbar, Lex. III. 430: vogetbaere és vogetberic, nem Götze 87, aki „minorenn“, kiskorúnak értelmezi); *und soll den pöcher irem sun dem Wenzla vorhalten, bis er zu seinem vokhperen jaren khumbt* és tartsa fenn a serleget az ő fiának Vencelnek, amíg eléri az ő nagykorúságát 364.

von erst először, kezdetben (Schm.-Fr. I. 122: er, Götze 88); *von erst... darnach* először — azután 132.

vorfader (r. *vorfahr*) előd, ős (Lex. III. 483: vorvar; Schm.-Fr. I. 847 és 878 említ vorvordern szót mint plur. tant.-ot, amelynek lecsiszolásával és egyesszámba helyezésével állunk talán szemben); *und bleibt schuldig... fur seinem vorfader* és adós marad elődjéért a ház tulajdonában 319—320 és 320, 1. j.

vorgehen, vorgehen v. ö. *vergehen* sz. a.

vorhalten (valaki számára) fenntartani (v. ö. Lex. III. 459: vor);
sind... überleben 44 fl die man den kindern vorhalt maradt
 44 forint, mely összeget fenntartják a gyermekek számára 323.
 V. ö. t. *vokher* sz. a.

vorsprech szószóló, ügyvivő a bíróság előtt (Schm.-Fr. II. 698, Lex.
 II. 610: vürspreche, Götze 89).

vorstand kezes, helyettes, megbízott (Schm.-Fr. II. 766: standen, Lex.
 III. 611: vürstant).

vreybrief v. ö. *freybrief* sz. a.

vreyung v. ö. *freierung* sz. a., *vreytum* v. ö. *freitum* sz. a.

wae amidőn, amikor (v. ö. Schm.-Fr. II. 828: wo és Lex. III. 621—622:
 wâ); *also wae Y. jud... ettwo kunfftiglich... handeln... möchte*
 tehát amikor Y. zsidó a jövőben valahol tárgyalna 105.

wacz búza (Schm.-Fr. II. 1058).

waigern a. is m. I. eltolni, elhárítani (Schm.-Fr. II. 871, Lex. III. 743:
 weigern); *daz ainer auff den andern nicht waigern sol* hogy az
 egyik ne hárítsa a másikra 59, 62, hasonlóan 45; II. fellebbezni
 (Schm.-Fr. és Lex. u. o.); *so müst ich von der beswernuss wai-*
gern an den stül gen Gran akkor a megkárosítás ellen fellebbez-
 nem kellene az esztergomi szentszékhez 350, 2. j.

wand (r. *wan*) amidőn, amiért (Schm.-Fr. II. 916: wenn, Lex. II.
 667—668: wan).

wandeln a. is m. bíróilag tárgyalni, kikötni, elintézni (Schm.-Fr. II.
 937, Lex. III. 674); *und das die sache fuer uns also gewandelt ist*
 és hogy előttünk így intézték el az ügyet 18.

was némelykor a. m. vala (war).

wecherung (= bekehrung) megtérítés, megtérés; *tag der wecherung*
sand Pauls szent Pál fordulásának napja (január 25) 35.

wedir, wedirred v. ö. *wider, widerred* sz. a.

weil időköz, időpont (Schm.-Fr. II. 888—889, Lex. III. 886—887); *und*
hat bezahlt die erst zalung... zu rechter zeit und weil és kellő
 időben fizette meg az első részletet 192, 97. j.

weingab boradó, v. ö. Városi adózás c. m. passim, különösen 35 skk.
 II. A szótárakban nem szerepel ez a szóösszetétel.

weinper szőlőfürt (Schm.-Fr. II. 927: wein, Lex. III. 898: winber);
fumff weinper... 8 putten weinper öt szőlőfürt, 8 puttöny
 szőlő 374.

weisen a. is m. vezetni, irányítani (Schm.-Fr. II. 1025, Lex. III. 941—
 942: wîsen); *die der jud an in geschafft und gewweist hat* akiket
 a zsidó hozzá utasított és irányított 76.

weist (r. *weisat*) ajándékok vagy szolgáltatások menyasszony, egy-
 ház, uraság számára (Schm.-Fr. II. 1028: weis, Lex. III. 944:
 wîsöt); *und all die weist di uns gevallen, schullen wir in auch*
gefallen lazen auf denselben tag és a nekünk járó összes szol-
 gáltatásokat szintén átengedjük nekik ugyanazon a napon 433.

weislich ismertelve, magyarázva (Lex. III. 944); *weislich erzelen* magyarázva elmondani, azaz megmagyarázni 85.

wer erősség, erődítés (Schm.-Fr. II. 973, Lex. III. 767); *die wer hinder den juden* a zsidóutca mögötti erődítése a városfalnak 380, 2. j. *werbung* a. is m. kérelem (v. ö. Lex. III. 769: *werben*), v. ö. *ettwas* sz. a.

weren a. is m. megfizetni, v. ö. *geweren*, *in dem jar és richten* sz. a. *werer* a kifizetendő, kielégítendő fél, hitelező (Schm.-Fr. II. 976; *weren*, Lex. III. 778: *wërer*); *erster werer* az először, vagyis rangsorban elsőnek kielégítendő hitelező 69, másképen kifejezve *erster gewer*, v. ö. *geweren* sz. a.

werung meghatározott (megállapított, kikötött) szám-, mérték-, súly- vagy értékmennyiség, fizetés, pénznél a törvényes érme (v. ö. Schm.-Fr. II. 977, Lex. III. 797); *Œ Ț Wyenner oder der stat werung zu Prespurg* bécsi, vagyis Pozsonyban törvényesen forgó dénár 172, 22. j.; *dy erst werung* — *dy ander werung* az első — a második (részlet-)fizetés 94.

wider, *wedir* (r. *weder*) sem (Götze 229); *wider umb viell nach umb wenig* sem sokért, sem kevésért 50.

widerkeren megadni, visszaadni (Schm.-Fr. I. 1282: *keren*, Lex. III. 840, Götze 229); v. ö. *abtragen* és *uberschaffen* sz. a.

widerrede, *wedirred* tiltakozás (Lex. III. 847, Götze 229).

widertail ellenfél, a másik fél (Lex. III. 862—863, Götze 230).

willen, *mit* önként, szabad akarattól, szívesen (Lex. III. 889, Götze 230 szerint *willen* a. is m. beleegyezés); *in den zeiten hab wir mit willen ettlich anlehen getan* abban az időben önkéntadtunk több kölcsönt 83.

winchel a. is m. oldalt fekvő, elrejtett helyiség (Lex. III. 904), a 10. és 14. számú oklevelek szóhasználatában a. m. templom szentélyének fülkéi vagy kápolnái, amelyekben mellékoltárok állottak: *im winchel dacz Sand Lorenczen vor der stat czu Prespurg* 17, 23, v. ö. *dacz* sz. a. Az ott alapított javadalmat a telekkönyv (Sb.) olyképen nevezi meg: *gestift Jacob richter in eren sancti Jacobi in der abseiten zu Sand Lorentzen*. Az „*abseiten*“ nem más, mint a görög *apsis* szónak középkori átülletése a német nyelvbe (v. ö. Schm.-Fr. I. 21: *ohsen* és Lex. I. 16—17: *absite*).

wirten megvendégelni (= *bewirten*) (v. ö. Lex. III. 934).

wirtin, *wirtinne* feleség (Schm.-Fr. II. 1010, Lex. III. 934).

wyssiklich tudatosan, tudva, készakarva (Schm.-Fr. II. 1036: *wißig*, *wißlich*, Lex. III. 960: *wizzecliche*).

yndert v. ö. *indert* sz. a.

ze hant, *zehant* rögtön, nyomban, hirtelen, v. ö. *hant* sz. a.

zeit (számmal kapcsolatban) a. is m. időpont, határnap (Lex. III. 1136: *zit* — *zeitpunkt*); *ze dienen ain Œ Ț zu vier zeiten im jar*, *zu*

- jeder quottemer 60 Ő* szolgálandó egy font dénár négy határnapon, minden kántorbőjtön 60 dénár 172, 22. j.; *in der zeit* kellő időben, idejekorán, kikötött határidőn belül (Schm.-Fr. II. 1161; in zile, Lex. III. 1137, Götze 234); *in den zeiten* akkor, abban az időben (Lex. u. ö.), v. ö. *willen* sz. a.
- ze nichte* semmis, érvénytelen (v. ö. Schm.-Fr. I. 1719: nicht); v. ö. *tod* sz. a.
- zerung* költség (Lex. III. 1091, Götze 235); v. ö. *steen* (és *verczeren*) sz. a.
- zestund* rögtön, ugyanakkor (Schm.-Fr. II. 769: stunde, Lex. II. 1268: stunde); *von demselben mitichen pys an den nesten phincztag zestund darnach* ugyanattól a szerdától a rögtön utána következő csütörtökig (vagyis másnapra) 55.
- zyl* a. is m. határnap (Schm.-Fr. II. 1113, Lex. III. 1112), v. ö. *verschneiden* sz. a.
- zirk* éjjeli őrzések a város utcáin, amelyekben eleinte a polgárok felváltva vettek részt, később pedig a *zirkerek*, fizetett éjjeli őrök, látták el azokat (a szóra v. ö. Schm.-Fr. 1150, Lex. III. 1132); v. ö. *robait* sz. a.
- zistell* kosár (Schm.-Fr. II. 1159, Lex. III. 1136).
- zuainzigk* egyenként, egyes darabokban, részletekben (Schm.-Fr. I. 90: ainiz, Lex. I. 531: einzec); *26 gulden in munss die er mir zuainzigk gelihen hat* 26 forint ezüstben, mely összegeket részletekben kölcsönzött nekem (nem okvetlenül forintokként) 89; *diselbig schuld hab ich zuaintzig entnomen* azt az adósságot részletekben csináltam 360.
- züchtinger* v. ö. *czuchttinger* sz. a.
- zuechunft* megérkezés, jövetel, visszatérés (Lex. III. 1193: zuokunft, Götze 238); *und stet also hincz auf sein zuechunft* és az ő megérkezéséig függőben marad 253.
- zullen* kis csónak (Schm.-Fr. II. 1115, Lex. III. 1173).
- zuspruch* igény, jogi követelés, kereset (Lex. III. 1197, Götze 239); v. ö. *spruch* sz. a.
- zwinger*, *czwinger* védelmi mű a vár-(város-)fal és az árok közt (Lex. II. 1601: twingaere).

D) Pótlások az oklevelekhez.

6a.

Buda 1381 szeptember 21. Erzsébet királyné meghagyja Tomlinus tárnokmesternek s fivére s helyettese Péternek, hogy elégítessék ki Hoffor János budai polgárnak Hebel (Habel) bécsi zsidó részéről fennálló és biróilag megítélt követelését e zsidónak Pozsonyban ottani polgároknál letétbe helyezett javaiból.

Elizabeth dei gracia regina Hungarie, Polonie, Dalmacie etc. fidelibus suis comiti Tomilino magistro Tavarnicorum regalium, item magistro Petro fratri ac vicesgerenti eiusdem salutem et gratiam. Conqueritur nobis Johannes Hoffor civis noster Budensis, quod ipse super quendam judeum de Wyenna Hebel nomine pridem ducentos triginta et duos florenos auri iuridice optinuisset, cuius res in bona quantitate se extendentes in civitate nostra Posoniensi erga manus quorundam hospitem reposite haberentur, de quibus sibi nulla satisfaccio inpensa adhuc extitisset. Super quo vestre fidelitati firmiter edicimus, quatenus dictum Habel judeum ad vestri presenciam evocari facientes ex parte eiusdem memorato Johanni Hoffar super premissis debitis satisfaccionem impendatis. Qui si venerit, benequidem; alioquin presentibus vobis committimus, ut ratione premisorum illustri domino Alberto duci Austri(e) [Austrie] fratri nostro honorato scribendo ipsam satisfaccionem per dictum dominum ducem eidem Johanni Hoffar civi nostro exhibere facere procuretis. Aliud igitur pro nostra gracia non facturi. Datum Bude in festo beati Mathei apli anno domini M^{mo} CCC^{mo} LXXX° primo. Insuper volumus, ut in casu, quo dictus dominus dux in premissis predicto Johanni Hoffar satis non fecerit, tunc vos de dictis rebus et bonis

in Posonio habitis eidem Johanni Hoffar satisfaciatis. Datum ut supra.

Papíroson, a pozsonyi káptalannak következő transsumptumában: Nos capitulum ecclesie Posoniensis memorie commendamus per presentes, quod Johannes Glosar dictus juratus civis et magister Otto notarius civitatis Posoniensis ad nostram personaliter accedentes presenciam, exhibuerunt nobis quasdam litteras patentes serenissime principis domine Elizabeth inclite regine Hungarie domine nostre naturalis in papiro conscriptas, petentes nos cum instancia, ut tenorem earundem de verbo ad verbum presentibus nostris litteris similiter patentibus transscribi et transsumptum faciendo appositione nostri sigilli eisdem dare dignaremur, quarum tenor talis est: (Következik az Oklevél másolata.) — Nos igitur petitionibus predictorum Johannis Gloser dicti jurati civis et magistri Oltonis notari(i) civitatis Posoniensis predictae annuentes, tenorem dictarum litterarum prefate serenissima principis domine Elizabeth regine Hungarie domine nostre de verbo ad verbum presentibus nostris litteris patentibus transscribi et transsumptum faciendo appositione nostri sigilli eisdem duximus concedendas. Datum feria tertia proxima post dominicam letare anno domini Mmo CCCmo octuagesimo secundo. (Papíroson, ép hátpecséttel.)

Pozsonyvárosi lev., Lad. 26, 35. sz.

86a.

Székesfehérvár 1527 november 3. I. Ferdinánd király ugyanez év augusztus 24-én Kelenföld birtok melletti táborában tett adománya megerősítése és megújításaképen hívének, Nagyváti Antalnak nádori titkárnak; adományozza Bona Olaz és Salamon, Mendel Fekethe, budai zsidóknak Waczij Jakab zsidó pusztá háza mellett a budai Zsidóutcában fekvő házát, amely a szabad (királyi) városok jogszokásai értelmében királyi adományozás alá került, minthogy fentnevezett előbbi tulajdonosait a közelmúlt csatavesztés és a keresztények pusztítása során vagy megölték, vagy Törökországba hurcolták.

Commissio propria domini regis.

Nos Ferdinandus dei gracia rex Hungarie et Bohemie etc. princeps Hispaniarum, archidux Austrie etc. memorie commendamus tenore presencium significantes quibus expedit universis, quod Nos illam donacionem et collacionem,

quam mediante aliis literis nostris donacionalibus superinde confectis in castris nostris penes possessionem Kelenffewlde metatis in vigilia festi beati Bartholomei apostoli proxime preteriti fideli nostro nobili Anthonio de Naghwath secretario palatinali suisque heredibus et posteritatibus universis super totali domo providorum Bona Olaz ac Salomonis generi Mendel Fekethe judeorum Budensium in civitate nostra Budensi in platea Judeorum penes domum desertam cuiusdam Jacobi Waczy similiter judei a parte septentrionali adiacenti rationibus et causis in eisdem literis nostris donacionalibus clarius expressatis fecisse dinoscimur, ratam, gratam et acceptam habentes, eidem nostrum regium consensum prebuimus prebemusque benivolum pariter et assensum, et nichilominus attentis et consideratis fidelitate et serviciis eiusdem Anthonij de Naghwath, que idem Sacre primum regni huius nostri Hungarie Corone, deindeque maiestati nostre pro locorum et temporum diversitate cum omni semper fidelitatis constancia exhibuit et impendit et de cetero est exhibiturus, eandem domum providorum Bona Olaz ac Salomonis generi Mendel Fekethe judeorum Budensium in dicta civitate nostra Budensi in platea Judeorum penes domum desertam cuiusdam Jacobi Waczy similiter judei a parte septentrionali adiacentem, que ex eo, quod iidem Bona et Salomon superiori clade et vastitate christianorum vel perempti vel in Thurciam abducti sunt, ad Sacram dicti regni nostri Hungarie Coronam consequenterque collacionem nostram regiam juxta consuetudinem liberarum civitatum rite et legitime devoluta esse perhibetur et redacta, simulcum cunctis structuris aliisque pertinentiis et utilitatibus quibilibet, memorato Anthonio de Naghwath suisque heredibus et posteritatibus universis rursus et de novo dandam duximus et conferendam, immo damus, donamus et conferrimus jure perpetuo et irrevocabiliter tenendam, possidendam pariter et habendam, salvo jure alieno, harum nostrarum vigore et testimonio literarum mediante, quas in formam nostri privilegij redigi faciemus, dum Nobis in specie fuerint reportate. Datum in civitate nostra Alba Regali, peracta felici coronacione nostra, die dominico proximo post festum om-

nium sanctorum anno domini millesimo quingentesimo vigesimo septimo, regnorum nostrorum Hungarie et Bohemie predictorum anno primo.

Hátiratok: R(egestra)ta. — (Kevéssel később:) litere super domo Budensi Buday hazrul valo leuel Nro 13. — (Újabbkori levéltári jelzet:) 1527. Donatio Ferdinandi I^{mi} pro Antonio de Nagváth secretario palatinali super domo Budensi in platea Judaica. — Fasciculus 1^{mus} Nro 1mo.

Hártyán, az előlapra illesztett (reányomott) nagy királyi éppecséttel.

A Magyar Tudományos Akadémia Történeli Bizottságának gyűjteményében.

INDEX NOMINUM

Abbreviationes: civ. = civitas, civitatis, civitatem etc., imp. = impignorat, impignorant, inc. = incola, Pos. = Ponium, Ponomiensis, Ponomiensem etc., poss. = possidet, possident, test. = testamentum.

I. Nomina Christianorum.

- Abenteurer Hanns goltsmid Dorothea uxor* 1446 imp. vineam Pos. 252, 253.
Aberhœckl (Abhackler) Taman 1439 imp. vineam Pos. XCV. 207.
Abmesser Hensel Dorothea uxor 1443 imp. domum Pos. 131.
Abusch Hanns 1440 imp. vineam Pos. 140.
Ach, von, Hainreich 1448 habet cellarium conductum 368.
Adler (r. Adlat) Kaspar 1461 testat XXV.
Aigner Jacob 1497 poss. domum Pos. 342.
Aigner (Aygner) Leonhard Katharina uxor 1457 imp. vineam Pos. 190.
Ainfald Nicklas 1440 (1454) imp. vineam Pos. 121, (*Ainuall Niclus Maret uxor*) 1444 imp. vineam Pos. 225.
Ainsidler (Ainsidel) Paul 1455 imp. vineam Pos. 296.
Albertus dux Austrie 1381 514.
Albrecht der konigin kelner post 1527 vendidit domum in platea Judaeorum sitam 343.
Altensdorffer Nicolaus 1415 juratus civis Pos. 58.
Ambrosi (gen Gran) 1464 accipit certam summam pecuniae 399.
Ambser Hans 1439 poss. domum Pos. XXXVIII. 1439—1469 poss. vineas Pos. 274.
Amring Hanns vide Emring.
Amsteter Hanns maler 1471 imp. vineam Pos. 310.
Angnes Jacobs d. nachrichter wilib u. Hans ir sún 1388 imp. domum Pos. 17, *Lewbleins d. nachrichter wilib u. Hans ir sún* 1390 imp. domum Pos. 23.
Arbaistaler Stephan 1405 inc. Hainburgensis et sponsor 49.
Arztl, der Hans magister Margareth uxor 1395 emunt domum Pos. 33.
Artnerin vide Orttnerin.
Aspner Stephan (Stephel) 1420 debitum suum solvitur 76.
Attaker Hanns 1458 poss. domum Pos. 317.
(Attaker) Artakker Mathes wilib 1502 dat pignus 428.
Awer Chuncz 1443 imp. domum et vineam Pos. 197.
Awer Sigmund Anna uxor 1446—1447 imp. domum Pos. 177, 180.
Augustin Symon 1493 poss. vineam in Szöllös 349.
Awstarfer Criston von Sandiergen 1501 dat pignus 425.
Baar, de (von War) Jacob(us) Anna uxor imp. domum Pos. 1459 190—191.
Barbara consors Martini venditoris semellarum 1481 civis Budensis 87, 88.
Bathor, de, Stephanus 1520 palatinus et comes 102.
Batthyan, de, Benedictus 1510 thesaurarius regis 96.
Behem Ambrosi Madalen uxor 1464 imp. domum Pos. 302.
Beham Thoman 1465 judex judaeorum Pos. 299. (*Behem*) 1493 civis juratus testis testamenti 89.
Behem vide etiam sub *Pehem*.

- Beranks Isidor* 1525 familiaris domini Jan von d. Leippen 107.
- Berenhart Hans von Saniergen* 1500 dat pignus 422.
- Bernhart Hans von Gruenaw* 1499 dat pignus 415.
- Biró Farkas* vide *Wira Gengel*.
- Blasius* 1475 castellanus Pos. 87.
- Bodo Gregorius* 1451 castellanus Budensis 84.
- Bonaventuren, des, Jacob sūn Margret uxor* 1383 debitores et sigillatores 12, 13. Vide etiam sub *Ventur*.
- Bornemissa (Bornemýza) Johannes* 1501, 1503 thesaurarius regius 91, 93.
- (Brunn, von) Matern* 1460 debitor 353.
- Brunner Symon* 1415 poss. domum Pos. XLI.
- Brunner Thoman (von Brūn)* 1439 —1447 poss. domum Pos. XXXIX, XL, 251.
- Brünnr Vinczenz Kathrei uxor* 1458 imp. domum Pos. 322.
- Caesar Mert von Besing* 1500 dat pignus 420.
- carnifex Diel* 1415 poss. domum Pos. XXXVIII.
- carnifex Wolfel* 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
- Caspar* 1467 gabschreiber XXVII.
- Castner, des, hausfrau Margareth* 1440 poss. partem domus Pos. 143.
- Chechel Christian* 1448 debitum arrestatur 366.
- Chlebinge Fridreich* 1445 inc. Pos. et testis 174.
- Chezgassen, in der, Jacob* 1375 iudex iudeorum de Hainburga, sponsor et sigillator 5.
- Chirchennoph, der, Mert* 1388—1389 iudex Pos. 19, 20.
- Chizmayen* vide sub *Kyczmagen*.
- Chlasner Seyfrid Anna uxor* 1420 imp. vineam Devenensem 72.
- Chlingel pinter (Stephan Klingel)* poss. domum Pos. 198.
- Chlingel Wolfgang pinter* 1448 arrestat 368.
- Chramhueber* 1443 poss. vineam Pos. 210.
- Chranichperg, von, Vleisch, phleger* ze Haimburch 1375 arbiter et sigillator 4—5.
- Christan Petreins dez richter aidem von Moder purger* ze Tyrna *Margret uxor* 1376 debitores 6.
- Chünzelman Jorg* 1412 mercator de Dinkelsbühl LXXV.
- Chürsner* vide sub *Kürsner*.
- Cili, Herman graf von*, 1371 sigillat 3.
- Clementen, des, sun Vleisch* 1450 imp. domum Pos. 186, 1455 poss. domum Pos. 296.
- Cramer* vide sub *Kramer*.
- Cren* vide sub *Kren*.
- Cristan Jacobus* 1405 litem intendit XI, 1420 litem intendit 75.
- Cristan... von Sandiergen* 1500 dat pignus 422.
- Cunradus capellanus Corporis Christi* 1434 inhabitat domum Pos. XLI, 1439 consentit impignorationi 142.
- Czangklein Hanns von Olmütz* 1460 creditor civ. Pos. 397.
- Czerarin Dyellin* 1393 poss. domum Pos. 26.
- Cziegler* vide sub *Ziegler*.
- Damunkusch Janusch Helena uxor* 1438 imp. domum Pos. 141.
- Damunkusch der junger dez alten D. sūn* 1454 imp. domum Pos. LXIX, 207.
- Dankhart (Dankchart) gesezen vor Sand Larenczentör* 1386, 1388 accipit apocham 16.
- Dauher Stephan (Dawher)* 1444 poss. domum Pos. 171, 1451 similiter 340, 1455 poss. vineam Pos. 194.
- Dawherin* 1438 creditor 328.
- decimator Martinus* 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
- Deker Hanns Anna uxor* 1445 imp. domum Pos. 262.
- Derr, der, Stephan* 1419 debitor 70.
- Dyboldin* 1437 imp. vineam Pos. 202.
- Dikch, vom, Hanns* 1413 mercator Coloniensis, litem intendit 55, 56.
- Dorner Hanns Elsbet (Elizabeth) uxor* 1465 imp. vineam Pos. 193, imp. domum Pos. 318.

- Dörner Wolfgang Elizabeth uxor* 1474 imp. domum Pos. 309.
- Dreilingin Cristan und ir sun Mathes* 1444 imp. domum Pos. 152.
- Dreletsch* vide sub *Tralatsch*.
- Dresinger Andre* 1445 poss. vineam Pos. 265, 1446—1447 poss. domum Pos. 177, 180.
- Drexlin Jacob* 1454 poss. domum Pos. 294.
- Drihert Hanns 'Magdalena uxor* 1420 imp. vineam *Deveniensem* 77.
- Dringer Laurencz (auf der Weddricz)* 1443—1444 imp. vineam Pos. 168, 169, 1444 poss. vineam Pos. 222.
- Dunhofen* vide sub *Tanhafen*.
- Ebmer Erhardt* 1481 inc. Pos. 88.
- Eckhardt Jerg* 1499 dat pignus 418.
- Eckel (Ekkel) Michel Margaretha uxor* 1439 imp. domum Pos. 142, (Egkel, Ekkl) 1442 imp. vineam Pos. 160.
- Edel Mathes Kunigund uxor* 1439 imp. domum et vineam Pos. 141, 142, 1444 imp. domum Pos. 170.
- Egrer Hanns Katerina uxor* 1452 poss. vineam Pos. 236—237, 1454 imp. vineam Pos. 315.
- Eyban Michel* 1434 creditor et inc. Pos. 351, poss. domum Pos. XXXIX.
- Eylaussemrokch (Egla:seinrokch) Hanns* 1406 civ. Pos. accipit apocham 50, 1415 judex civ. Pos. 59, 1439 poss. domum Pos. XXXVIII, 1456 imp. domum Pos. XC, 192.
- Eysenin Nickl* 1439 imp. vineam Pos. 137.
- Eisenpekch Mert* 1527 poss. domum in platea *Judaeorum* Pos. 343.
- Eysenreich Hans richter von Sand Marein* 1448 arrestat 368, 1449 mittit epistolam 371.
- Eysinpart Peter* 1442 poss. domum Pos. 166.
- Eisn Paul von Besing* 1501 dat pignus 425.
- Eisnein Partl von Besing* 1499 dat pignus 415.
- Eysnein Peter Margret uxor* 1444 imp. domum et vineam Pos. 258.
- Eysner Jacob Dorothea uxor* 1478 poss. vineam Pos. 274.
- Ekenfelder Liebhardus* 1441—1456 notarius civ. Pos. LXXXIII, 1445 solvit debitum 388, 1440 solvit debitum 230.
- Ekcher Jörg Anna uxor* 1493 poss. domum Pos. XL.
- Elisabeth regina Hungariae* 1381 mandatum mittit 514.
- Emreich, her, gen Rab* 1465 creditor civ. Pos. 400.
- Emring (Amring) Hanns* 1444 imp. vineam Pos. 225.
- Engel Mathes* 1502 condit test. 362.
- Engeltaler Hanns* 1474 imp. domum Pos. 319.
- Epries, von, Peter Anna uxor* 1450 poss. vineam in *Szöllös*, 346, 1452—1454 poss. et imp. vineam in *Szöllös* 348.
- Essl Paul Helena uxor* 1492 poss. vineam Pos. 317.
- Essel Peter Anna uxor* 1454 imp. domum Pos. 389.
- Essel Steffel von Seldendarf* 1438 imp. vineam Pos. 127.
- Falkchner, der, Jans* 1382 testis et sigillator 438.
- Falkchner* 1448—1449 servitor civ. Pos. arrestat 367—370.
- Fallich Hanns schlosser* 1527 poss. domum in platea *Judaeorum* 343.
- Fariber Mert und Jocl nan Sandiergen* dant pignus 1502 425, 426.
- Farkas Lasla* 1448 creditor 283.
- Forster Niclas* 1441 inc. Pos. 81.
- Faustinger Hanns Kathrei uxor* 1459 imp. vineam Pos. 297.
- Feyerer Michel* 1418 poss. vineam Pos. 66.
- Feiertag Cristan* 1437 imp. vineam Pos. 126.
- Fey(e)rtag Michel Dorothea uxor* 1442 imp. domum et vineam Pos. XCV, 130, 1445 imp. vineam Pos. 120.
- Feytlin* vide sub *Veitl*.

- Felfewldig Jacob* vide sub *Folfol-*
dig.
- Felsperger Johannes* vide sub *Vels-*
perger.
- Ferber in Mathes Payrin haus* 1510
inc. Pos. 374.
- Ferdinandus rex Hungariae* 1527
donat domum Judaeorum Bu-
densium 515, 1530 protegit relic-
tam Emerici Serenches 111,
1531 protegit Tobiam filium
Mendel 112.
- Fidler Oswald Katherina uxor* 1454
imp. domum Pos. 293.
- Fidler Stephan* 1449 poss. domum
Pos. 219.
- Fynk Hans gaber* 1430 inc. Pos.
377.
- Fischemunder* vide sub *Vischamun-*
der.
- Fleischer Hanns Margareta uxor*
1454 imp. vineam Pos. 290.
- Fleischaker Hanns Margareta uxor*
1464 imp. domum Pos. 302.
- Fleischaker Philipp* 1418 imp.
vineam in Pürpach 68.
- Fleischker Bartl von Sandiergen*
1502 dat pignus 426.
- Fleizzleich Stephan* 1417 poss. vi-
neam in Deven 64. (*Fleizzich-*
lich) 1420 judex et possessor
vineae in Deven 73.
- Flinss Niclas (Flins)* 1440 pecu-
niam et res argenteas dat civ.
Pos. 381, 383, 1441 iter facit
383—384, 1464 magister civium
Pos. 398, 399.
- Flochperger Jorg* 1461 poss. do-
mum Pos. 342.
- Flochperger Peter* 1415 poss. do-
mum Pos. XXXVII.
- Floczer, der. Wittig* 1368 inc. opp.
Nagymartin, debitor 431.
- Flötzer Mert scherer* 1527 poss. do-
mum in platea Judaeorum Pos.
343.
- Fojth (Voytt) Fridrich Katherina*
uxor 1502 poss. vineam Pos.
323, (*Fridericus*) 1511 magister
civium Pos. 98.
- Foit Vicentz* 1499 inc. Pos. 419.
- Folfoldig Jacob von Weyssenburg*,
1448 mercator de Alba Regali
et creditor 321, 1453 (*Felfewld-*
ig) similiter 283.
- Förstel Wolfgang Margaretha uxor*
1463 poss. domum Pos. 309.
- Forster* vide sub *Vorster.*
- Frana* vide sub *Frona.*
- Franckh Andre* 1439 poss. domum
Pos. 237.
- Frank Concz (Chunecz Cristina uxor)*
1446 imp. domum Pos. 251, 252.
- Frank Hanns* 1450 imp. domum
Pos. 248.
- Franck Johannes* 1481 civis Buden-
sis 88.
- Frankch Michel* 1449 arrestat 369.
- Frankch Peter vischer* 1440 imp.
vineam Pos. 143.
- Frank Philipp Barbara uxor* 1448
imp. domum Pos. 233.
- Franck Stephan maurer gesessen in*
der Pfaffengassen Margret uxor
1442 imp. domum Pos. 205.
- Frank Thoman (kramer, institor)*
1410 civis Pos. 51, 1415 poss.
balneum et domum retro bal-
neum XXXIX, 1417 magister
civium Pos. 62, 1434 poss. bal-
neum XXXIX.
- Franckh Walter Margaretha uxor*
1449 poss. domum Pos. 237.
- Frankin (Fränkin) Lewpold* 1440
imp. 2 vineas Pos. 202.
- Frasman Paul* 1447 imp. vineam
Pos. CI, 178, 179.
- Frauenkind Mert Elizabeth uxor*
1438 imp. vineam Pos. 140, 141.
- Frei Andre von Reclstarf* 1499 dat
pignus 415, 418.
- Freydensprung (Frewdensprung)*
Michel Barbara uxor 1448 ar-
restatur 367, 1449 imp. 2 vineas
Pos. 267.
- Frey(e)sleben Leonhart sneyder*
Anna uxor 1443 imp. domum
Pos. 237, 1444 imp. domum
Pos. 132.
- Fretter* 1469 inc. Pos. 401.
- Fridolt Cristan* 1438 imp. vineam
Pos. 130.
- Fridolt Mathes* 1445 poss. domum
Pos. 153.
- Fritsch Niclas* 1452 poss. vineam
Pos. 293.
- Frona (Frana), von, Andrea* 1418
imp. vineam Pos. 181, 182, 1452
imp. domum Pos. XC, 283.
- Fronawer (Gerhart Hedwig uxor)*
auf Botenburg 1448 creditor civ.
Pos. 390, 391.
- Froschel Prokop Elena uxor* 1449

- imp. vineam Pos. 183, 1455 imp. vineam Pos. 189, vide C.
- Füchsel (Fuxl) Jacob* 1499 dat pignus 419, 1500 idem 422.
- Füchsel Mathes Katherina uxor* 1470 imp. domum Pos. 308.
- Fudmacher Liendl* 1438 imp. domum Pos. 157.
- Fullenwolf Werl* 1437 poss. vineam Pos. 126.
- Fullenwolf* 1418 creditor Pos. 247.
- Furer Hanns witib Angles* 1444 debitor Pos. 227, *Aynes Fuerein Johans filius Barbara filia* 1450 poss. vineam Pos. 309.
- Furman Jéne Katherina uxor* 1437 imp. domum Pos. 125.
- Furman Lasla Dorothea uxor* 1453 imp. domum Pos. 250.
- Fuxl* vide *Füchsel*.
- Gabler Wolfgang* 1408 poss. domum Pos. 318.
- Gailsam Albrecht* 1451 creditor Pos. 217, 218, 1453 disponit circa tricesimam Karlbürgensem XXVIII.
- Gailsam Mert Anna uxor* 1453 poss. domum Pos. 340, 1481 exactor laxae Pos. 406.
- Gais Michel Dorothea uxor* 1453 poss. vineam Pos. 297, *Gais Michelin Dorothea* imp. vineam Pos. 297.
- Galiczzer Leonhart (Liendl Galitzer)* 1445 imp. 2 vineas Pos. 154, 1453 imp. domum Pos. 284.
- Gartnerin Wl* 1438 imp. vineam Pos. 156.
- Gassner Michl* 1463 poss. domum Pos. 323.
- Gebaltel Bartel* 1499 dat pignus 417.
- Gebhartin Katherina* 1470 imp. vineam Pos. 322.
- Geya, von, Ambrosius* 1460 imp. vineam Pos. 278.
- Geir Petter* 1502 inc. Pos. 426.
- Geyr Jans* 1381 inc. civ. Kismarton, debitor 435.
- Geyr Vlreich Margaretha uxor* 1418 imp. domum Pos. 232. (*Geyer*) 1453 imp. vineam Pos. 235.
- Georgius episcopus Quinqueecelesiensis* 1521 protegit praefectum Mendel 103.
- Gepeleysen (Geypeleysen) Hanns* 1449 imp. vineam Pos. 184, 185, 1450 imp. 2 vineas Pos. 186, 1452 idem 188, C.
- Gernolt Jacob von Prespurk (Gernault)* poss. vineam in Szöllös 1448 316 et 1450 347, (chramer) debitor Pos. 1448 370.
- Gewdner (Gaudner) Niclas* 1443 poss. domum Pos. 131, 1444 imp. 2 vineas Pos. 243, 1445 idem 245, 1447 idem 246, C.
- Geweltel (Gweltel) Johannes* 1413 civis juratus Pos. 58, 1415 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Gikerl (Gikerel, Kikerll, Kykerl) Philipp Cristina uxor* 1443 imp. vineam Pos. 151, 1448 idem 265, 1449 arrestatur 369, 370, 1463 poss. domum Pos. 317.
- Gisinger Marcus von Sandiergen* 1502 dat pignus 426.
- Glaser* vide *Glosar*.
- Gleibitz Johannes* 1439 poss. domum Pos. XXXIX.
- Gleich(en)perger Wolfram* 1447 tricesimator civ. Pos. 389.
- Glimph Seydl* 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
- Glosar (Gloser) Johannes* 1382 civis juratus Pos. 515, 1383 (*Glaser, der, Jans*) idem sigillat 1^a.
- Gluk (Glúk, Gelukh) Cristian Elizabeth uxor* 1446 imp. domum et vineam Pos. 176.
- Gmailt (Gemaytl, Gmaitl) Stephan* 1448 arrestatur 367, 368, 1454 imp. vineam Pos. 314, XC, 1458 debitor Pos. 84.
- Gneni (Gnemer) Hanns Barbara uxor* 1454—1491 poss. domum Pos. XL.
- Gocz Arnolt (kramer) Anna uxor* 1440 poss. domum Pos. XL, 1442 imp. domum Pos. 166, 1442 imp. vineam Pos. 307, 1446 poss. vineam Pos. 130, 1446 imp. vineam Pos. 272.
- Göcz von Sand Marcia* 1388 poss. domum Pos. 17, 1390 idem 23.
- Goldsmid, der, Mert Margareth uxor* 1395 vendunt domum Pos. 32, 33.
- Goldsmid Sebald* 1440 imp. vineam Pos. 143, 144.
- Göschl Steffan (schuster)* 1468 poss. domum 318.
- Gotschalich Diftel* 1402 iudicium XI.

- Gots(c)halich Peter* 1478 debitor Pos. 355.
Gotsleichnamb pruederschaft 1442 poss. vineam Pos. 130.
Grad (Gerad) Andre Margareta uxor 1444 poss. domum Pos. 207.
Graisel Wolfel mauerer 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
Gran, erczpischolf von, 1388 poss. domum Pos. 17.
Grannatner Michel 1442 poss. domum Pos. 166.
Growthwetter Paul 1461 imp. vineam Pos. 280.
Grätz, von, Peter 1518 homicida Pos. 374.
Gräfenauer Erhardt Anna uxor 1458 imp. domum Pos. 299.
Gräfenbuher Hanns 1470 creditor Pos. 207.
Gregor 1510 fur 374.
Greliczér Watzlab Adams sun 1393 debitor Pos. 27.
Gremi Hanns 1476 poss. domum Pos. 342.
Gréssl (Grässel) Hanns 1481 exactor taxae Pos. 406, *Barbara Hannsen Grässels seligen gelasne wilib* 1494 condit test. XXVI.
Greslin (Gräslin) Michel 1445 imp. vineam Pos. 264.
Griess Hēndl 1439 imp. vineam Pos. 137.
Grieskircherin Barbara 1502 condit test. 362.
Grinczinger Andre Chlara uxor 1444 imp. domum et vineam 224, (*Anderl Gr.*) 1439 poss. vineam 237.
Groblok Hanns Cristina uxor 1462 poss. vineam Pos. 305, 1469 imp. vineam Pos. 306, (*Anna uxor*) 1472 imp. vineam Pos. 306, vide etiam in *Corrigendis* et *addendis*.
Gross Leonhart 1440 poss. domum Pos. 237.
Grosz (Gross) Peter Agnes uxor auf Tunaw Newsidel 1439 imp. domum Pos. 124, 1449 imp. domum Pos. 218, 219, 1449 ar-
 restantur 369, 1450 poss. domum Pos. 249.
Gross Vllein 1443 olim poss. domum Pos. 168, 1444 idem 170.
grossgraf circa 1459 gubernator Hungariae Joannes Hunyadi 82, 1522 palatinus Hungariae? 103.
Grueber Syman purger ze Teben Margareth uxor 1417 imp. vineam *Deveniensem* 69.
Gruenbalt Niclas 1481 inc. Pos. 88.
Gruendel (Paul) 1444 poss. domum Pos. 152.
Gschuessler Veit Elena uxor 1459 imp. vineam Pos. 293.
Gswentendorfer 1445 poss. vineam Pos. 173.
Guldein (Guldin) Hanns smid Elena uxor 1439 poss. domum Pos. XXXIX, 1444 imp. domum Pos. 255, 1445 idem 251.
Guldein Jorig 1415, 1426 poss. domum Pos. XXXVIII.
Gurtler Jorig von Tuln 1476 poss. domum Pos. 319.
Gurtler Niclas von Papa 1444 poss. domum Pos. 171, 1445 idem XLIV, 135, 136.
Gurtler Peter 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
Guertler Wolfgang hauer (von) Sandiergen 1499 dat pignus 414.
Guert Gilig 1444 poss. vineam Pos. 210, 1445, 1446 poss. domum Pos. 228, 200.
Gütnacht Hanns Elizabeth 1473 imp. vineam Pos. 281.
Gwettel vide sub *Gewettel*.
Haberchnap Niclas 1444 poss. vineam Pos. 222.
Haberchnap der jung 1448 inc. Pos. 367.
Häberler Steffan (eisner) 1494 facit test. 360.
Haberstorffer Fridreich 1413 civis juratus Pos. 57.
Hadellauer Erhart Anna uxor 1475 imp. domum Pos. 303.
Hader Hanns 1438 poss. vineam Pos. 127.
Hafner Hanns Kunigund uxor 1445 imp. domum Pos. 260, 1446 accipit solutionem 389, 1447 imp. domum Pos. 261, 1455 idem 294, 1457 idem 284.
Haffner Jacob Margret uxor 1443 creditor Pos. 234, 1445 poss. vineam Pos. 264, 1458 poss. domum Pos. 192.
Hafner Michel Barbara uxor 1443

- imp. domum Pos. 167, 1445 idem 173, 174.
- Hafner Niclas Chunigund uxor* 1462 imp. domum Pos. 316.
- Hafner Peter Agnes uxor* 1443 imp. vineam Pos. 146.
- Hafner Stephan Barbara uxor* 1459 imp. domum Pos. 302.
- Hogen Hans von Besing* 1499 dat pignus 417.
- Hager Mainhart satler Margaretha uxor* 1444 imp. domum Pos. 171, XLIV, 1445 imp. domum Pos. 135, relicta 1445 imp. domum Pos. 136.
- Hayczerin Jacob* 1443 poss. domum Pos. 238.
- Haydn, der, Petreïn Kathrein uxor* 1404 domum emunt 48.
- Haidenhaim, von, Hanns* 1440 imp. domum Pos. 137, 146, vide etiam in corrigendis et addendis.
- Haymbach, von, Hermann* 1406 mercator Coloniensis, creditor LXXV.
- Haymburg, de, Simon* 1405 debitor XI.
- Hainburger Vllein* 1419 poss. vineam Deveniensem 71.
- Hainreich maister (puxenmaister)* 1445 accipit salarium 388.
- Hainricze* 1376 magister civium Pos. 10.
- Halbenrainer Nicklas* 1377 inc. possessionis Wenig Hoflein debitor 433.
- Halbpawer Hanns* 1443 imp. domum Pos. 221, XCVI.
- Halbpaff Larencz* 1418 iudex et vinearum magister in Purpach 68.
- Halbsort (Halbs Örl) schuster Elspet uxor* 1437 imp. vineam Pos. 125, 126, 1440 idem 128, C.
- Hallerin Hennsel* 1443 imp. vineam Pos. 210.
- Hämerl Hanns* 1434 condit test. 350.
- Hanifstorfer Clement* 1448 imp. vineam Pos. 254.
- Hans pey dem Tor* vide sub *Tor*.
- Hanz, graff, herr zu Pözzing* 1376 mittit litteras 10, 1376—1382 serviens suus vim affert Posoniensibus 11.
- Hanntschuchstrick(h)er Hanns Elena uxor* 1444, 1445 imp. domum Pos. 210, 199.
- Hantschuchstriker Paul* 1445 poss. domum Pos. 199.
- Hanntschuster Jorig* 1439, 1440 poss. domum Pos. XXXIX, XL, 1440 imp. vineam Pos. 314.
- Hantsneyder, der, Bernhart* 1393 poss. domum Pos. 26.
- Haraburu (!)* 1434 nomen cuiusdam domus regiae Pos. XXXVIII.
- Harrer Michel* 1445 poss. vineam Pos. 213.
- Harrenstein, Peter purcraß zu dem,* 1381 debitor 435.
- Hartin Peter* 1448 inc. Pos. 368.
- Hartel Wolfgang Dorothea uxor* 1467 debitores, poss. domum Pos. 320.
- Harthaymer Erhart* 1448 poss. domum Pos. 180.
- Hartlman Mert Agnes uxor* 1449 (in der Reicharczgasen) arrestatur 370, 1475 poss. vineam Pos. 323.
- Has Vreich hauer* 1501 dat pignus 424.
- Hawnschilt Hans* 1499 dat pignus 416.
- Hower Hanns* 1440 imp. vineam Pos. 140.
- Hower Leo* 1403 litigat 48.
- Hower Lienhart* 1501 dat pignus 425.
- Hower Mert Ann uxor* 1463 poss. vineam Pos. 269.
- Hower Merit Margaretha uxor* 1438 imp. domum et vineam 149, 150.
- Hower Philipp* 1444 creditor Pos. 172.
- Haug Mert schuester* 1527 poss. domum in platea Judeorum Pos. 344.
- Hawsrucker sneider* 1502 dat pignus 428.
- Hebenstreit Chuncz* 1415 poss. domum Pos. XLI.
- Hekel (Hekchl) Anndre* 1457 imp. domum Pos. 299.
- Häckl Jacob* 1438 imp. vineam Pos. 127.
- Hekchel Vreich* 1448 arrestatur 368.
- Heldin Anna, vormalß Emrich Sereusches und icz Martin Khle elichen habund* 1530 licentiam

- dat marito 108—110, eam protegit Ferdinandus rex 111.
Helfel, her, Michel 1448 poss. domum Pos. 247.
Helfelin Hensel 1445 imp. domum et vineam Pos. 270.
Hellin (Niklas Helfelin Sb 134a) 1439, 1444 poss. domum Pos. 164, 166.
Hendel (Händt) Hanns auf Schondorfergassen 1455 imp. vineam Pos. 189.
Hennenfeint Thoman Cristinu uxor 1467 poss. domum Pos. 342.
Henner Hanns 1437 poss. vineam Pos. 126.
Her(e)l Niclas 1439 poss. domum Pos. 259, *Herclin Niclas* 1444 imp. domum Pos. 259.
Herend, de, Nicolaus 1512 thesaurarius regius 100.
Herib Jacob 1439 imp. domum Pos. 128.
Herman graf von Cili 1371 sigillat 3.
Herrant Hanns Dorothea uxor 1452 imp. vineam Pos. 235.
Hertel VII 1405 debitor Pos. XI.
Hertler (Herter) Peter Katherina uxor 1439 imp. domum et vineam Pos. 150.
Heslein graffen Hausens diener von Sand Jorigen vide Hansz, graff.
Heslerin Elisabeth 1449 poss. domum Pos. 254.
Heügel 1404 poss. domum Pos. 48.
Hewndt und nach ain(er) auf Schondorffergasen 1448 arrestantur 368.
Hewschuttler Peter 1436 poss. vineam Pos. 138.
Hewsler Mathes 1453 imp. vineam Pos. 283.
Hinscher Laurencz Anna uxor 1462 imp. vineam Pos. 315.
Hobischauer (Hobitzaner) Philipp 1438 imp. domum Pos. 157, 1443 idem 151.
Hodusch Janusch Cristina uxor 1470 imp. vineam Pos. 305, (tantum uxor) 1482—1485 poss. domum Pos. XL.
Hof, von dem, Niclas 1381 testis et sigillator 436.
Hoffor (Hoffar) Johannes 1381 civis Budensis 514—515.
Hofman Erhart Dorothea uxor 1450 poss. vineam Pos. 254.
Holtzer Andre, her, 1491 accipit pecuniam 409.
Holtzer Hanns Clara uxor 1469 imp. domum Pos. 308, et vineam 1472.
Holtzer Ludweig 1474, 1475 creditor 308.
Hopfer (Cristan) 1445, 1446 poss. domum Pos. 213, 216.
Horndt Lienhart (Leonard) 1439 poss. domum Pos. XXXVII, XC, 340, 1440 poss. vineam Pos. 128. Vide etiam sub *Kunigsfelder Ludweig*.
Hornunk Niclas (sneyder) Margareta uxor 1449 imp. vineam Pos. 183.
Hösch Chuncz Anna uxor 1449 imp. domum Pos. 185.
Huetter Mathes witib Katherina 1507 condit test. 364.
Huetter Hanns kramer Anna uxor 1434—1439 poss. domum XXXIX, XL, 1438 imp. vineam Pos. 122, 123.
Hütter Ludweig Kathrei uxor 1469 imp. domum Pos. 308.
Huetter Stephan Elizabeth uxor 1474 imp. domum Pos. 310, 1476 poss. domum Pos. 309.
Händler Niclas 1392 civ. Pos. creditor LXXIV.
Hunger vide Vnger.
Huppel Janusch 1415 (1426) poss. domum Pos. XXXVIII.
Hüschku Oswald 1499, 1500 dat pignus 416, 423.
institor Thoma vide sub Frank Thoma.
Ypser Wolfgang von Sandiergen 1502 dat pignus 426.
Irher Thoman Elena uxor 1461 imp. domum Pos. 293.
Isnitbarms Wolfgang 1501 dat pignus 425.
Jacob richter ze Prespurj 1371 accipit apocham 3. Heredes et fratrem vide 4, 8, filium Paul 29, 31, filium Nikusch 8.
Jagenteufel Chuncz Elizabeth uxor 1442, 1443, 1446 imp. vineam Pos. 203, 208, 243, CI.
jägermeister irer M(ajestät) 1527

- poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
- Jannckh* 1510 praedo 373.
- Jans pharrer zu dem Wenigen Merlesdorf* 1381 debitor 435.
- Jans pey dem Tór vide Tor.*
- Jarwaler (Járawállér) Nicklas* 1434—1439 poss. domum Pos. XXXIX.
- Yerenfrid, der, Jans* 1382 testis et sigillator 438.
- Yessel Mathes* 1451—1452 poss. vineam in Szöllös 347.
- Jöchel (Johel)* 1415 (1426) poss. domum Pos. XXXVIII.
- Jodocus marchio Moraviae* 1386 mittit mandatum LXXI.
- Jud Hans Katherina uxor* 1458—1470 poss. domum et vineas CVII, CVIII.
- Jud Mert schmid Margaret et Anna uxores* 1496—1514 poss. domos et vineas CVIII, 1514 condit test. CVIII.
- Jud Michel vide sub Krempniczer. judeus, Michael alias vide sub Krempniczer.*
- Judenfeint Mert* post 1490 poss. vineam Pos. CVIII.
- Judenpek Hans* post 1490 poss. vineam Pos. CVIII.
- Jung Laurencz* 1444 inc. Pos. sponsor 171.
- Jungetel Peter* 1442 magister civium Pos. 384, 1443 poss. domum Pos. 237, 1444 idem 132, 1446 idem 178.
- junchfrauen im closter* 1471 creditores Pos. 309.
- Justahaj Johannes* 1402 inc. Pos. XI.
- Kacz Jorg (Kunigund uxor)* 1453 imp. domum Pos. 189.
- Kadinger Peter von Papa* 1440—1467 poss. domum Pos. XL.
- Kalestorfer* 1444 poss. vineam Pos. 225.
- Koller Paul Vrsula uxor* 1459 imp. domum Pos. 303.
- Kamerhuber Peter* 1443 creditor Pos. 162.
- Karel Fridel* 1402 inc. Pos. XI.
- Karner (Kerdner, Cherner) Hanns* 1415—1434 poss. domum Pos. XXXVIII, XXXIX, 63. *Kernerin Hanns* 1439 poss. domum 340.
- Karner Jacob* 1478 condit test. 356.
- Kaser (Käser) Andre* 1434—1439 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Kawnperger Thoman Anna uxor* poss. domum Pos. 307.
- Katzoltin Steffl* 1437 poss. vineam Pos. 156.
- Keller Jacob Helena uxor* 1489 imp. vineam Pos. 319.
- Kerner Hanns Dorothea uxor* 1453, 1454 imp. domum et vineam Pos. 268.
- Kerner (Cherner, Kerdner) Hanns vide sub Karner.*
- Kernerin Hanns vide sub Karner.*
- Kerspam Hans* 1498 dat pignus 412.
- Keszman Jobst* 1497 poss. domum Pos. 342.
- Keusch Hanns purger zu Wyenn* 1448 creditor 283.
- Kyczmagel (Kyczmagen, Chizmagen) Kunrad (Chunrat)* 1411, 1413, 1415 juratus civis Pos. XII, 57, 58. 1410—1420 magister civium Pos. XCVI. 1424—1426 judex civ. Pos. XCVI.
- Kyczmagel, der, Vreich* 1395 poss. domum Pos. 32.
- Kitzmagin Sibilla imp. domum Pos. 157, XCVI.*
- Kikerll, Kykerl vide sub Gikerl.*
- Kirchperger Hanns Anna uxor* 1483—1489 poss. domum Pos. XL.
- Kisling Augustin von Reclstarf* 1499 dat pignus 418.
- Klain Thoman Anna uxor* 1444 poss. domum Pos. 342.
- Khlein Anna vide sub Kle.*
- Klampher Sigmund* 1445 poss. domum Pos. 264.
- Kle (Khle, Khlee) Martin* 1525 servitor domini Jan von der Leippen 107, 1530 maritus relictæ Emerici Zerenches 108—111. (*Uxor eius Anna Khlein = Klein* 111.)
- Klinsler Erhard Margaretha uxor* 1437 imp. vineam Pos. 139.
- Klockauf Seidel Margareta uxor* 1439, 1444 poss. domum Pos. 157, 225, 1445 imp. 2 vineas Pos. 265.
- Knoll Merdt* 1439 poss. vineam Pos. 138.
- Kobinger Niclas von Besing* 1500 dat pignus 420.

- Koch Andre Kathrey uxor* 1439 imp. domum et vineam Pos. 156.
Koch Hanns 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
Koch Jacob 1444 poss. domum Pos. 226.
Kochaim Hanns 1453 tricesimator in Kerlbürg XXVII, XXVIII, (et) *Margaretha uxor* 1468, 1469 imp. domum Pos. 288, 300.
Kochanoffsky Nikolesch 1524 familiaris comitis Scepusiensis 105.
Kucherdorfer Bartolme 1450 poss. domum Pos. 340.
Köchin Fritz 1443 inc. Pos. creditor 145.
Koler Cristan 1429 imp. vineam Pos. 311.
Kolinger Hans von Besing 1499 dat pignus 417.
Kolman Hanns Katerina uxor 1447 imp. domum et vineam Pos. 217, 1448 imp. vineam Pos. 218, 1448 imp. domum Pos. 248, Cl.
Kolweis Emreich 1437 permutat falsam pecuniam 373.
Korbler Peter 1522 civis juratus Pos. 103.
Korbler Peter, des, hausfrau Angles 1444 imp. domum Pos. 257.
Korner Hanns 1450 poss. domum Pos. 186.
Korner Mert Anna uxor 1444 poss. domum Pos. 257, 1458 idem 188.
Kor(n)mesz Hainreich burger ze Neunstat 1453 creditor 283.
Kornpodm Niclas (Katerina) uxor 1447 imp. domum Pos. 242.
Krokauer Gilig 1444 imp. vineam Pos. 163.
Kramer (Cramer) Erhart 1434 poss. domum Pos. XXXIX.
kramer Gocz vide sub *Gocz*.
Kramer Hanns Agneta uxor 1470, 1471 imp. domum Pos. 309.
Kramer Hanns Kunigund uxor 1445 imp. vineam Pos. 228, XCVI.
kramer Hanns Huettler vide sub *Huettler*.
Kramer Symon Margreth uxor 1449 poss. vineam Pos. 175, 1451, 1454 imp. vineam Pos. 187, 292.
kramer Thoman vide sub *Frank*.
kramer Vleisch vide sub *Windtperger*.
Kramer Wenczla 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
Kramer Wenczla (Margareta uxor) 1444 poss. domum Pos. 257, 1446 imp. domum Pos. 215.
Kraus Peter 1443 rescribit consilio Pos. XI, 1445 judex Judaeorum Pos. 173, 1448, 1449 tricesimator Pos. 391, 392.
Kreytz Peter vide sub *Krewtz*.
Kreytzer Jorig 1485 condit test. 357.
Krembsen Michel Anna uxor 1489 poss. domum Pos. 324.
Krembsen Vleisch Elizabeth uxor 1438 imp. domum et vineam 137, 1443 imp. domum 220.
Krempnützer Michel (Michael alias judeus, Jud Michel) 1481 fraudat pecuniam Budae 87, 1481—1484 poss. domum Pos. CVII, uxor sua *Magdalena* 1504 condit test. CVII.
Kren (Cren) Hainreich 1434 poss. domum Pos. XXXVIII.
Kren Michel 1499 dat pignus 419.
Kren Steffan von Reclstorf 1499 dat pignus 418.
Kreen Taman 1439 poss. vineam Pos. 157.
Kress Vllein 1444 poss. vineam Pos. 133.
Kressenpacher Erasm 1458 olim judex Judaeorum in Novacivitate 84.
Krewtz Peter 1490 capitaneus civ. Pos. 409, 1502 condit test. XXVII.
Krieg Chünzens parbirer seligen hausfrau Künigund 1467 condit test. 354.
Kromnaw, her von der Leippen und auf, Jan 1525 mittit litteram 107.
Kugersauf Philipp 1448 poss. vineam Pos. 182, 1456 juratus civis Pos. 192.
Kulber Peter 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
Kunigsfelder Dietrich zu Offen 1475 creditor 328.
Kunigsfelder (Kunizfelder) Ludweig 1434 juratus civis 351, 1439 poss. domum 340, 1442 judex civ. Pos. 385, 1443 poss. vineam Pos. 162, 1443 judex civ. Pos. 386, 1443 mittit litteram XI, 1447, 1449 judex civ. Pos. 389, 371,

- 1453 disponit circa tricesimam XXVIII, 1457 magister civium Pos. 396.
- Kunigsfelder Ludweig et Lienhart Horndl* 1439 poss. domum Pos. XXXVIII, 1440 imp. 5 vinearum fructus 128, XC, CV.
- Kunter Peter Anna uxor* 1461 imp. domum Pos. 315.
- Kupferschmid Mert Katherina uxor* 1470 poss. domum Pos. 319.
- Kúpodem (Kucpodm) Hanns* 1415, 1434 poss. domum Pos. XXXVII, XXXIX, witib *Barbara* 1449 poss. domum Pos. 342.
- Kurcz Michel* 1445 imp. debitum 174.
- Kurcz Michel, des, tochter Margareta = uxor Tod Wolfgang* 1454 poss. vineam Pos. 291.
- Kuersner (Kursner) Andre* 1449, 1451 imp. vineam Pos. 262, 276, 277.
- Kursner Hainreich* 1439 imp. domum Pos. 127, 151.
- Kursner Hanns von Lewpoldsdorff Katerina uxor* 1446—1472 poss. domum Pos. XL.
- Kursner Jeronime Euffemia uxor* 1477 poss. vineam Pos. 274.
- Kursner Peter (Anna uxor?)* 1444 imp. vineam Pos. 244, (und seine chinder) 1449 poss. vineam Pos. 215, 1457 poss. vineam Pos. 190, (Kchürsner) 1470 poss. vineam Pos. 269, Vide etiam in *Corrigendis et addendis*.
- Kursner (Vnger) Stephan* 1444 imp. vineam Pos. 163.
- Chürsner, der, Vltreich* 1374 poss. domum Pos. XLI.
- Kursner Vltreich* 1447 (pellifex) testis 272, 1456 her, ladher = quaestor civ. Pos. 396.
- Kürsner Wenczla Magdalena uxor* 1460—1474 poss. domum Pos. XL.
- Kürsner Wolfgang steuerherr* 1481 exactor taxae Pos. 406.
- Kurtzüngel Peter Katharina (Kurtztzünglin) uxor et filia Anna* 1437 imp. vineam Pos. 147.
- Küsch Andreasch im Wasserthurm* 1440 miles arcis Pos. 382.
- Lachhutl (Lochhütel) Hanns* 1410 civis juratus Pos. et debitor 51, 52, 1414 creditor XII.
- Lachutlein (Niclas)* 1445 poss. alodium Pos. 213.
- Lambacher Hainreich* 1477 civis Pos. dat apocham XCIX, C.
- Lampp Michel* 1420 poss. vineam Deveniensem 74.
- Lamp Nikel, des, witib Agnes* 1406 debitum fatetur XI.
- Landekker Jensei* 1381 inc. civ. Kismarton debitor 435.
- Landman Jacob* 1439 poss. vineam Pos. 293.
- Lang Anne* 1445 poss. vineam Pos. 211.
- Lang Hainreich* 1467 dat pignus 400.
- Langg Hainreich, witib Magdalen* 1486 condit test. 357.
- Langg Merit (Lang Mertein)* 1434—1439 poss. domum Pos. XXXVII, 341, 1439, 1440 imp. vineam Pos. 313, 201, 1443 poss. vineam Pos. 157, 1445 idem 212.
- Lang Merit Katharina uxor* 1475 poss. vineam Pos. 323.
- Langg Pauli vide sub Malczhofer.*
- Lang Thoman* 1444 poss. domum Pos. 163.
- Lasla, kunig (Ladislaus V. rex Hungariae)* 1453 relaxat usuras Judaeorum Pos. XCVII, 1456 accipit pecuniam 396.
- Laspol Jost, des, witib Anna* 1476 condit test. 351.
- Lasseberin (Lauseberin) Dorothea* 1444 imp. domum Pos. 171, 1444 poss. domum Pos. 340.
- Leurencii, Sancti, domus parochialis vide sub plebanus.*
- Laurentius Arnoldus* 1564 debitor 113.
- Lausser Hanns* 1539 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 343.
- Lauterhofer (Lautterhouer) Hanns* 1443 imp. domum Pos. 221, 1444 idem 163, 1445, 1446 imp. domum et vineam Pos. 245, 1448 imp. domum Pos. 248, vineam Pos. 256.
- Lauterhofer (Lawterhofer) Hanns der jünger* 1438 imp. vineam Pos. 122, 1443 condit test. XXIV.
- Lechner Stephan* 1445, 1447 poss. vineam Pos. 213, 216.

- Ledrer Hainreich Kathrei uxor* 1416 emunt domum Pos. XXXIX, 63.
Ledrer Jorg 1447 poss. domum Pos. 217.
Ledrer Peter Elizabeth uxor 1416 poss. vineam Pos. 228.
Ledrer Simon 1444 poss. vineam Pos. 244.
Ledrer Stephan 1445 inc. Pos. testis 174, 1447 imp. domum et vineam Pos. 181.
Leffler Jacob 1441 servitor civ. Pos. 384, 1442 nuntius equester 384. (*Loffler*) 1446 poss. vineam Pos. 177.
Leinbateryn Chuncz 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
Leinwater Dietl 1415 poss. domum Pos. XXXVIII.
Leiner Stepfan 1439 imp. vineam Pos. 313.
Leippen, her von der, und auff Kromnaw, Jan, obrister erbmarschalk des kunigreichs ze Behaim 1525 mittit literam 107.
Leyskirchen, von, Gothart, purger zu Koln am Rein 1413 litigat 55, 56.
Leitgeb, der, Hans 1406 civ. Pos. accipit apocham 50.
Lewtgeb Hanns 1445 poss. domum Pos. 153.
Leitgeb Stephan Anna uxor 1446 imp. vineam Pos. 272.
Leitgebin Anna 1472 imp. vineam Pos. 317.
Lewblein Jacob nachrichter zu Prespurg vide sub *Agnes*.
Lewbman Wolfgang pinter von Sandiergen 1499 dat pignus 412, 413.
Lewbserin Vreich 1438 imp. domum Pos. 312.
Leuderel Cristan 1444 poss. vineam Pos. 258.
Lewpolt Gaspar 1522 civis juratus Pos. 103.
Lewtgeb vide sub *Leitgeb*.
Liebel Hanns pekch 1449 imp. molendium Pos. 184, 1450 poss. domum Pos. 187.
Lieblin, die, Margareta (uxor Liebel Hanns) 1441 inc. Pos. 352.
Liechtenstein, herr Cristof von 1440 accipit pecuniam 382.
Liechtenwerder Wolfgang Marga-
reta uxor 1447 imp. domum Pos. 217.
Liechtschirb (Liechtschirib) Cristan Anna uxor 1475 imp. domum Pos. 280.
Lintacher Martine (Agnes uxor) 1447 negotium civ. Pos. gerit 389, 1451 imp. vineam Pos. 219.
Lintzschein zu Leupoltzstorff 1449 arestatatur 369.
List (Cristan) 1446 poss. vineam Pos. 231.
List Hanns 1434 condit test. 350.
List Hanns der junger 1450 imp. vineam Pos. 186.
List Nicolae 1456 accipit apocham 395.
List Peter 1413 magister civium Pos. 57, 1414, magister civium, solvit debita uxoris *Annae* XI.
List Stephan 1457 condit test. 352. Vide etiam XCII.
Lobenstain Jorg Margareta uxor 1444, 1445 imp. domum Pos. 172, 174, 1453 poss. domum Pos. 250.
Lochhutel vide sub *Lachhutel*.
Loffler vide *Leffler*.
Loyschel Mert 1445 poss. domum Pos. 211, 1445 poss. vineam Pos. 264, 1447 imp. domum Pos. 231, 1471 condit test. XXV.
Loyschlin, die, Larentz 1438 sponsor 127, 1439 vendit domum Pos. 128.
Loyschlin Katherina 1437 imp. vineam Pos. 148.
Luckner Georg kochermacher 1487 condit test. 358.
Lukner Heinrich 1442 poss. domum Pos. 130.
Ludweig Gilig Magdalena uxor 1467 imp. domum Pos. 288.
Ludweig (Ludbig) Hanns Margareth uxor 1457 imp. domum et vineam Pos. 297.
Mager Petter von Sandiergen 1499 debitum irritum esse jubet 415, 1500, 1501 dat pignus 423, 424.
Mägerl Oswold Helena uxor 1470 imp. domum Pos. 298.
Mair Hanns Agnes uxor 1458 imp. 2 vineas Pos. 294.
Mair Stephan 1440 poss. domum Pos. 122.
Maisenpügel Jans 1418 judex et

- magister vinearum in Purpach 68.
- Maistrieler Peter* dez *Reinischer aidem* 1442 imp. vineam Pos. 161.
- Malczhofer Paul* (= *Lanng Paul*) 1442, 1444 solvit pecuniam nomine civ. Pos. 385, 387.
- Maler Ludweig* 1439 imp. vineam Pos. 313.
- Manhart* vide sub *Menhart*.
- Marcheker Paul* und *Katrey sein mueter* genant dy *Hanns Wolgemutin* 1443 imp. domum Pos. 167, *Hanns Marchekerin* und *Paul Marchekker* ir sūn 1444 imp. 2 domos et vineam 169.
- Marchekerin Hanns* 1445 poss. domum Pos. 260 et vide sub *Marcheker Paul*.
- Maria* vidua regina Hungariae 1527 donat domum plateae Judaeorum Pos. 107, 1530 eius mentio fit 111.
- Martinus* venditor semellarum *Barbara* uxor 1481 cives Budenses 87.
- Martzolff Hanns* 1415 civis Pos. litigat 60, 61.
- Matthias Hungariae rex* 1475 protegit familiam *Sumer* victoris Pos. 86—87, vide etiam LXXVII, XCVII.
- Maurer Hanns* 1444 imp. domum Pos. 223, 1446 imp. domum et vineam Pos. 229, C, 1448 poss. domum Pos. 182.
- Mawrer Michel* 1437 imp. domum Pos. 311.
- Maurer Sigmundt* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
- Mawrer Wolfgang Margaretha* uxor 1486 poss. domum Pos. 340.
- Mauroch Thoman* 1445 inc. Pos. testis 174.
- Mautter (Mautner, Mawter) Gāngl (Gengel)* 1439 poss. partem molendini Pos. 127, 1445 olim poss. domum Pos. 229.
- Mautter Irenfrid* 1417 poss. vineam Devenienssem 64.
- Mautter Wolfgang* 1449 poss. domum Pos. 266.
- Medlinger Ludweig Agnes* uxor 1455 imp. domum Pos. 291.
- Medlinger Peter* 1439 imp. domum Pos. 150, imp. domum et vineam 192.
- Meyndel (Mejdel) Andre* und *Jacob (gepruder)* 1468 (und *Katerina* ir mueter) imp. domum et 2 vineas Pos. 287, 1468 imp. vineam 307.
- Meindl Hanns* 1445 poss. domum Pos. 200. Relicta sua mater est *M. Andreae* et *Jacobi*.
- Meyndel Jacob* vide sub *M. Andre*.
- Meindl Jorig (Gorig)* 1448 arrestatur 367, 1450 camerarius civ. Pos. 393.
- Meindl Mathes* 1444 poss. domum Pos. 163, 1454 juratus civis Pos. 207.
- Maindhartin Anna (uxor Vlrici)* 1440 imp. domum Pos. 143.
- Meixner Hanns pekeh Anna* uxor 1438 imp. domum et molendinum Pos. 141.
- Meixner Paul (zimerman, Lucia uxor)* 1457 imp. domum Pos. 300.
- Melbeis Gilig* 1449, 1450 imp. vineam Pos. 184, 185.
- Menhart (Manhart) Andre* 1444 imp. vineam Pos. 141, 1444, 1445 poss. domum Pos. 198, 199, 261.
- Merbortz* 1447 nomen alicuius domus Pos. 389.
- Mesernitzgky Mathiesch* 1524 familiaris comitis Scepusiensis 105.
- Messrer Niclas* 1446, 1447 poss. domum Pos. 177, 180.
- Mertistorf, von, graf Niclas graf Larencz sūn* 1368, 1377 debitor 431, 433.
- Mertistorf, von, graf Niclas graf Niclas sūn* 1368 debitor 431.
- Mertistorf, von, graf Paul* 1382 sponsor (quasi pignus debiti) 437.
- Michael* alias *judeus* vide *Krempnitzer*.
- Mißhulber Augustin* 1494 condit test. XXVI.
- Mispach Wolfgang* 1476 inc. Pos. imp. vineam in Szöllös 349.
- Molaner Pernhart Agnes* uxor 1449 imp. 3 vineas Pos. 269.
- Mueleich (Mülich) Peter* 1439, 1442 poss. domum Pos. 164, 177, 165.
- Müllner Andre* 1491 molit in mo-

- lam equariam 411, 1499 condit test. 361.
- Müllner Friedreich 1487. condit test. 358.
- Mulner Jacob Margareta uxor 1445 imp. vineam Pos. 175, XCVI.
- Mulner Lasla 1499 dat pignus 418.
- Müllner Larenz (Laurentz Mülner Katherina uxor) 1458 imp. domum et vineam 269.
- Mulner Vlreich 1444 poss. domum Pos. 173.
- Müsgang (Muesgang) Niclas Kuni-gund uxor 1445 imp. domum Pos. 263, 1454 idem 268, 1467 idem 194, CI, 1470 creditor 309.
- Müsschenraif Mert 1465 imp. do-mum Pos. 193, XCVIII.
- Mutt Hanns satler zu Sand Ma-rein(Muet) 1437 imp. vineam Pos. 147, 148.
- nachrichter Jacob 1448—1449 ar-restat 366—370.
- nachrichter ze Prespurg Lewblein Jacob vide sub Agnes.
- nachrichter Mert 1454 redimitur e Judaeis 394.
- Naghwath, de, Anthonius secreta-rius palatinalis 1527 accipit do-nationem 516.
- Nater Stephan Anna uxor 1447 poss. domum Pos. 206, (Ste-phan:) 1467 condit test. 354.
- Nepauer Thoman 1446 poss. vi-neam Pos. 177.
- Nêrb Michel Katharina uxor 1457 imp. vineam Pos. 298.
- Nerwein Jorig 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 343.
- Nëtinger (Neytinger) Wolfgang Anna sein mueter 1449 imp. vi-neam Pos. 276.
- Newen Chirichen, von, Vlreich amptman des Pernner 1449 pro eo suscipitur debitum 372.
- Newenhaus, in dem, Stephans witibe Margareth 1393 imp. domum Pos. 26.
- Newsidler (Newnsidler) Jorg 1445 imp. domum Pos. 175.
- Newsidler Mathes Anna uxor 1474 imp. domum Pos. 302—303.
- Nikusch weilent Jacobs dez rich-ter sün ze Prespurg 1474 ven-dit censum perpetuum super domo Judenhof XLI, 1376 acci-pit apocham 8.
- Noter Vlreich 1444 poss. domum Pos. 258.
- Núczel Larenz 1439 imp. molen-dinum et vineam Pos. 127, 1441 idem 129.
- Nurinberger Andre 1437, 1445 poss. domum Pos. 125, 134.
- Nuspem Niclas 1450 imp. vineam Pos. 186.
- Nuspemyn Michel 1445, 1446 poss. domum Pos. 241.
- Ochs Paul 1497 condit test. XXVI.
- Ofen, von, Hanns Katharina uxor 1448 imp. domum et vineam Pos. 182.
- Ofner Thoman 1501 dat pignus 424.
- Olerstarffer Thuman 1405 poss. vi-neam Deveniensem 49.
- Oller Thoman 1449 arrestatur 370.
- Olmuntzer Mathes Agnes uxor 1471 imp. domum Pos. 281.
- Ortl Hanns 1448 poss. domum Pos. 254.
- Ortel Wolfgang Elspet uxor 1444 imp. vineam Pos. 131, 134.
- * Örtter Dyetreich Katrey uxor 1419 imp. vineam Deveniensem 69.
- Orttnerin (Artnerin) 1434 poss. do-mum Pos. XXXIX, 1439 inc. Pos. XXXIX.
- Osterman Andre 1445 imp. domum Pos. 153.
- Osterperger Michel 1439 debitor Pos. 200.
- Osterperger Niclas 1445 poss. vi-neam Pos. 212.
- Osterreicher Jacob Barbara uxor 1436 imp. vineam Pos. 117, 1444 poss. domum Pos. 132.
- Oswalt 1395 aurifaber et cimenta-rius Viennensis et creditor civ. Pos. LXXV.
- Oswalt pfaff 1443 poss. vineam be-neficalem 167.
- Otto magister 1382 notarius civ. Pos. 515.
- Oxel Mathia 1443 commodat civ. Pos. 385.
- Ozasko Hanns (Otzásko) Marga-reth uxor von Rákendorff 1470 imp. domum Pos. 305.
- Ozesko Stephan 1465 imp. domum Pos. 322.

- P...* von Sandiergen 1499 dat pignus 415.
- Pachantaybel Hanns* 1508 inc. Pos., debitor 94.
- Pacher (Pach) Laurenz Margareta uxor* 1455 imp. domum Pos. 239.
- Pachrad Nicolae (Nicklas)* 1434 notarius civ. Pos. 350, 1434—1439 poss. domum Pos. XXXIX.
- Paczer Michel* 1444 poss. domum Pos. 258.
- Päckendorffer (Pakendorffer) Mathes* 1473 imp. vineam Pos. 281.
- Pader Hanns ze Pruck an der Leytha* 1418 debitor 66.
- Paykendorfer Hanns* 1444 poss. domum Pos. 172, 1448 arrestatur 367.
- Paykendorfer Jacob auf der Nonnenpont Anna uxor* 1443 imp. domum Pos. 238, 1444 imp. vineam Pos. 238, sine uxore 1452 imp. vineam Pos. 278.
- Payer (Paer, Pair, Payr)* 1445 poss. vineam Pos. 173.
- Paer Cristan von Sandiergen* 1500 dat pignus 422.
- Payr Hanns, des, witib Margaretha* 1485 condit test. 356.
- Pair Jörg* 1457 poss. domum Pos. 299, et Agnes uxor 1467 imp. domum Pos. 193.
- Pair Jorgen witib Barbara* 1457 imp. domum Pos. 292, XCVIII.
- Payr (Paer) Mathes* 1500—1502 dat pignus 420, 425, 1503 condit test. 362.
- Paer Mathes hausfrau Dorothea* 1478 condit test. XXV.
- Payrin Hanns* 1510 poss. domum Pos. 374.
- Payer (Pair) Michel Katherina uxor* 1461 imp. vineam Pos. 277.
- Pair Stephan* 1437 poss. vineam Pos. 139.
- Pankadi Emreich von Laisnitz* 1501 dat pignus 424.
- panczermacher Vicentz* 1450 debitor 394, 1454 solvuntur debita sua 394.
- Panczir Niclas* 1448 arrestatur 368.
- Panczir Sigel* 1449 arrestatur 369.
- Pantzir Sigmund* 1480 condit test. 356.
- Papa, von, Niclas* vide Gurtler.
- Parochialis domus* vide *plebani domus*.
- Parvus Egidius (= Wenig Gilig)* 1415 poss. domum Pos. XXXIX, XLIV.
- Pástler* vide sub *Pestler*.
- Pauchdremel Michel* 1420 poss. vineam Deveniensensem 73.
- Pawczenwengel (Pawczawangel) Jacob Susanna uxor* 1448 imp. domum Pos. 233, 1451 imp. vineam Pos. 233, 234.
- Pawker Erhart* 1444 poss. vineam Pos. 222.
- Pawl Augustin* 1436 poss. domum Pos. 125, 1444 poss. vineam Pos. 163.
- Paul, Jacoben des alden richter sun* 1395—1396 judex civ. Pos. 29, 31, 34.
- Paulko* 1490 camerarius civ. Pos. 408.
- Pawer Hanns Agnes uxor* 1454 poss. vineam Pos. 181.
- Pawr Hanns (Hennsl) Katherina uxor* imp. domum Pos. 165.
- Pauer Jorg* 1456 poss. vineam Pos. 295.
- Pawer Michel* 1437 imp. domum Pos. 118, 119.
- Pawr Michel et filius Cristan* 1436 imp. vineam Pos. 118.
- Pawr Michel* 1475 condit test. 354.
- Peham Stephan (Stephel)* 1438, 1445 imp. vineam Pos. 121, 173.
- Pehem Thoman Anna uxor* 1477 poss. vineam Pos. 274.
- Pehem* vide etiam *Behem*.
- pey dem Tor, Hans (Jans)* vide sub *Tor*.
- Peiser Chunrade* 1434 poss. domum Pos. XXXVII.
- (Pekch) Peck Kolman* 1439 poss. domum Pos. 157.
- Pekch (Peckh) Ruprecht auf der Wedritz* 1444 imp. domum Pos. 244.
- Pekch Thoman Margaretha uxor* 1493 condunt simul test. 89.
- Pekin Thoman, Margaretha* 1495 poss. domum Pos. 340, 1499—1500 dat pignus 417, 418, 419, 420, 421, 423.
- Peler (Pälär) Ciruos dictus Polcz* 1454—1472 poss. domum Pos. XLIV.

- Pelér Erhart* 1415 poss. domum Pos. XXXIX.
- pellifer Vlreich* vide sub *Kursner*.
- Pemer, Wolfharts des, hausfrau Agnes* 1420 imp. vineam Deveniensem 74.
- Peren, de, Emericus* 1511 comes et palatinus ac regie maiestatis locumtenens 97, 98.
- Perenschoph Wencel* 1499 dat pignus 412.
- Pery, von (Perig vom), Hanns muer* 1437—1438 imp. vineam Pos. 156, 1438 imp. vineam Pos. 273, 1442 imp. 2 vineas Pos. 203, 1444 imp. vineam Pos. 242, 1448 arrestatur 366.
- Perger Caspar* 1446 imp. vineam Pos. 231.
- Perger Niclas Elena uxor* 1444 imp. domum Pos. 172.
- Perlieb Hanns tischerin* 1446 imp. vineam Pos. 271.
- Pernhardi relicta* vide sub *Pernhertel Wentzla*.
- Pernhertel, der, Andre* 1420 iudex civ. Pos. 76.
- Pernhertel (Pernhartel, Perenhârtel, Pernhertlein, Perenhertel) Wentzla* 1436 poss. domum Pos. 125, 1445 poss. allodium Pos. 136, 1451 imp. vineam Pos. 267, 1452 imp. alteram vineam Pos. 282, 1452 imp. domum Pos. 188, 188, 1452 imp. allodium Pos. 188, 1452—1453 imp. alteram domum Pos. 281, 282, 285, 289, 1453 poss. domum Pos. 189, relicta *Pernhardi* (= *Pernhertlin Katherina*) 1462 poss. domum Pos. 85, 1463 idem 286. Vide etiam XC, XCVIII, CIII.
- Pernner* 1449 officialis in Neunkirchen 372.
- Pestler Laurencz* 1444, 1446 imp. vineam Pos. 222, 229, C.
- Pästler Wentzlab Katharina uxor* 1438 imp. vineam Pos. 149.
- Pästler Wentzla* 1465 condit test. 353.
- Peter* 1510 latro 373.
- Petrein richter von Pelastorf* 1389 creditor civ. Pos. LXXIV.
- Petrus magister* 1381 frater et vicesgerens Tomlini magistri Tavaranicorum regaliū 514.
- Pewger Mert* 1444 inc. Pos. sponsor 223, 224.
- Pewger Niclas Agnes uxor* 1440 imp. vineam Pos. 195, 1444 imp. domum Pos. 198, C, 1445 poss. domum Pos. 153.
- Pewkl Hanns Margareth uxor* 1437 imp. vineam Pos. 148, 149.
- Pewkel Michel Anna uxor* 1462 imp. domum Pos. 279. *Pewklin Anna* 1464 imp. vineam Pos. 317.
- Pewrl Niclas von Sandiergen* 1502 dat pignus 426.
- pfaß Oswalt* vide sub *Oswalt*.
- Plaffsteter Chünz* 1447 imp. vineam Pos. 231—232.
- Plafsteter Heinrich* 1445 imp. vineam Pos. 211, 212, 1449 arrestatur 369.
- Phafstetter Stephanus de Posonio* 1530 publicus notarius 110.
- Plafsteterin Hanns* 1445 poss. domum Pos. 262.
- Phefferl Peter Dorothea uxor* 1444, 1445, 1446 imp. domum Pos. 227, 228, 200.
- Pheil Mychel* 1461 imp. vineam in Szöllös 348, 1463 redimit vineam 348.
- Philip angiesser* 1465 dat pignus 399.
- Pholtz Jorg hueter* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 343.
- Pfucznor Niclas* 1464 exactor taxae Pos. 398.
- Piber Andre huetter* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 343.
- Piber Thoman Kathrei uxor* 1438, 1444 imp. vineam Pos. 126, 133, 1444 poss. vineam Pos. 126.
- Piberger Hanns* 1493 civ. Pos. testis test. 89.
- Pilbis Thoman* 1500 dat pignus 420.
- Pilgrein Stephan* 1420 poss. vineam Deveniensem 74.
- Pinthner Leopoldt* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
- Pinthner Hanns* 1439 imp. domum Pos. 313.
- Pjnnnter Hanns Magdalena uxor* 1470 imp. vineam Pos. 319.
- Pinthner Niclas* 1448 arrestatur 368.

- Pinter Symon* 1444 imp. domum Pos. 258.
- Pirchenwartherin Kathrey* 1439 poss. vineam Pos. 146.
- Pyrkchestörf Gotschalich* 1407 mercator Coloniensis et creditor civ. Pos. LXXV.
- Pirpawmer (Pirpemer) Jorg (Elizabeth uxor* 1444 procurator civ. Pos. 387, 1446 imp. hortum Pos. 271.
- Plaz Jacobus* 1403 inc. Pos. obtinet item 47.
- plebanus (sancti Laurencii)* 1434—1439 poss. domum (parochialem ecclesie S. L.) Pos. 342, XXXVIII.
- Pledlinger Hanns kramer Elizabeth uxor* 1449 poss. domum Pos. 180.
- Pleys, der abt vom, ante* 1374 poss. domum Pos. XLI.
- Pluemel Pangrecz Katharina uxor* 1466 imp. domum Pos. 315.
- Pogner Hanns* 1447 imp. vineam Pos.
- Pogner, maister Hanns Wenndla uxor* 1446 imp. domum Pos. 214, 1446 imp. vineam Pos. 215.
- Pokendel (Pokandel) Mert* 1445, 1447 imp. domum et vineam Pos. 212, 216.
- Polan, von, Niclas* 1454 poss. vineam Pos. 293, 1471 imp. domum Pos. 279.
- Polaner Michel* 1448 arrestatur 368.
- Poll Jans* 1374 emit census perpetuum super domo Judenhof XLI, 1385 hereditas sua quasi creditor civ. Pos. LXXIV.
- Poltinger Jorg Kunigund uxor* 1455 imp. domum Pos. 295.
- Poltz (Polcz) Ciruos vide sub Peler.*
- Poltz (Polcz Pölcz) Jorg Anna uxor* 1466 imp. 2 vineas Pos. 191.
- Pook Johannes* 1530 introductus in bonis Emerici Zerences 111.
- Portman Michel von Reclstorf* 1499 debitum irritum esse jubet 417.
- Posing, graf von, Hans* 1457 Judaei ei pecuniam debitam solvunt 396.
- Posing, graff Simeon von* 1486 uxor eius obligata 357.
- Posing, her Johannes (Hans) von* 1469 beneficiarius accipit census 402.
- Pözzing, herr zú, graff Hans* 1376 militi literam 10.
- Posinger Niclas Margareta* 1445 imp. domum Pos. 262.
- Potendorfer Katerina* 1442 poss. vineam Pos. 130.
- Polinperger Hanns* 1469 vicesgerens magistri civium Pos. 402.
- Prabusch Partlmc von Teben* 1499 dat pignus 413.
- Prues Stephan Margareth uxor* 1467 imp. domum Pos. 193.
- Pranger, der, Vllein* 1402 poss. vineam Devenissem 46.
- Prasch Steffan (Steffel)* 1470 poss. domum Pos. 309, 1471 imp. vineam Pos. 309.
- Pratesser vide sub Prötesser.*
- Prawn Wolfgang* 1467 exactor taxae Pos. XXVII.
- Prawn Wolfgang von Reclstorf* 1500 debitum irritum esse jubet 423.
- Praytenmantel, der Peter* 1382 inc. possessionis Siklosd, debitor 437.
- Praunawer Jorg* 1445 poss. vineam Pos. 265.
- Prenner Jorg* 1494 debitor Pos. 360.
- Prewer Jorig Kathrey uxor* 1477 poss. domum Pos. 340.
- Prews Hanns* 1415—1434 poss. domum Pos. XXXVII.
- Proderstorfer (Prodesdarffer) Hanns* 1444 poss. domum Pos. 223.
- Proker (Niclas)* 1443 poss. domum Pos. 221.
- Prötesser Mert Kathrei uxor* 1397 civis juratus debitor 37, 1401 magister civium Pos. 44, 1410 civis juratus Pos. 51, 52.
- Pruker* 1437 poss. domum Pos. 125.
- Pruker Niclas pinter Margaret uxor* 1451 imp. vineam Pos. 262.
- Prukchner Chuencz* 1449 arrestatur 369.
- Prugkner Philipp Anna uxor* 1489 imp. vineam Pos. 319.
- Prukslegel Peter error pro Wurslegel* (216).
- Pruckslegel Wolfgang* 1513 condit test. 364.
- Prunn, bey dem, Hanns* 1442 poss. domum Pos. 205.
- Puchler ... von Reclstorf* 1500 dat pignus 422.

- Pähler Hanns* 1439 poss. domum Pos. 138.
- Pächler Hainreich* 1382 iudex possessionis Siklosd et debitor 437.
- Päheler (Puchler) Thoman* 1446 imp. vineam Pos. 274.
- Pachler Vlreich* 1506 mentio eius facta 363.
- Paczhan Jacob* 1382 hereditas eius quasi creditor civ. Pos. LXXIV.
- Pulbar* 1434 creditor Pos. 351.
- Purger Erhart* 1446 imp. vineam Pos. 270, 1449 imp. domum Pos. 206, 1452 olim poss. domum Pos. 188.
- Purgkel Mert* 1446 poss. vineam Pos. 216.
- Purkard* 1397 juratus civis Pos. 37.
- Purkart (Purghard) Nicklas Katharina* soror 1439—1440 poss. domum Pos. XL, 1446 sine sorore: poss. domum Pos. 214, cum uxore Clara 1450 imp. vineam Pos. 267.
- Quammer Jorig* 1474 poss. vineam in Szöllös 348.
- Quinqueecclesiensis episcopus Georgius* 1522 mittit literam 103.
- Rab, von, Cristan* 1434—1439 poss. domum Pos. XXXVIII, 1443, 1444 poss. vineam Pos. 168, 169.
- Rab Daman Lucia* uxor 1454 poss. vineam Pos. 295.
- Rabenzagel (Rabenzagel, Rabentzagel) Erhart Dorothea* uxor 1448 imp. domum et vineam Pos. 247, 1449 poss. domum Pos. 254, 266.
- Raber Michel Kunigund* uxor 1472 imp. domum et vineam Pos. 304, 1475 imp. vineam Pos. 304, XCVIII.
- Radendorff, von, Benedic* 1476 nuntius civ. Pos. 403.
- Raid (Rayd) Hanns (pinter) Katharina* uxor 1453 imp. domum Pos. 249.
- Raifsneyder Caspar Elizabeth* uxor 1444 imp. vineam Pos. 244.
- Raifsnider Michel Vrsula* uxor 1458 imp. vineam Pos. 301—302.
- Raneys (Reneyz Ranes Renes) Hanns Kunigund* uxor 1418 debitor Pos. 66.
- Renes Hans Margaretha* uxor 1474 imp. vineam Pos. 320.
- Renes Michel Dorothea* uxor 1445 imp. domum Pos. 228.
- Raneys Stephan (Dorothea* uxor) 1443 civis Pos. XI, 1449 capitaneus civ. Pos. et debitor 372, 1456 magister civium Pos. 192, 1459 imp. vineam Pos. 292.
- Raneis (Reneyz) Wolfgang* 1449, 1450 poss. domum Pos. 283, 186.
- Rarensthab (recte Rarensthab) Nicolas* 1444 debitor Pos. 224.
- Rat* vide sub *Rot*.
- Ratenstein* vide sub *Rotenstein*.
- Rauhenwörter, der, Vlreich* 1397 iudex civ. Pos. debitor cum uxore Anna 35, 36, 1401 iudex civ. Pos. 43, 44, 1406 juratus civis sponsor 50, 1410 iudex civ. Pos. et debitor 51, 1413 debita sua X.
- Rawnung Mert Margaretha* uxor 1468 imp. domum Pos. 308.
- Rausschenperger Michel* 1418 hereditas 69.
- Rawscher Cuntz schuster* 1434—1439 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Rawscher Mathes schuster* 1439 imp. vineam Pos. 158.
- Razendarfer* 1419 poss. vineam Devenienssem 70.
- Rechnicz, von, Jenusch Barbara* uxor 1466 imp. vineam Pos. 288.
- Reich Thoman Cristina* uxor 1445 poss. vineam Pos. 135, 1448 poss. domum Pos. 366, 1455 imp. vineam Pos. 288, 1460 (sine uxore) condit test. 353.
- Rey(c)hentaler Caspar* 1443 poss. domum Pos. 220.
- Reidentaler Nicklas* 1439 poss. domum Pos. 253.
- Reinischer* vide sub *Maistrieler Peter*.
- Reinprecht von Ebersdarf* 1440 vendit tormentum 383.
- Remer* vide sub *Riemer*.
- Reneyz Renes* vide *Raneis*.
- Reneyz Ortel* 1382 inc. possessionis Siklosd et debitor 437.

- Rënt Hans* vide sub *Rot (Rat)*.
Retzer (von Retz Reczer) Hanns
Anna uxor 1448, 1455 imp. domum Pos. 239.
Petter 1500 dat pignus 423.
Rewhl Jacob von Sandiergen 1501, 1502 425, 426.
Rewhelin 1438 imp. domum Pos. 312.
Rieder Steffan 1487 camerarius civ. Pos. 407.
Riemer Andre Katharina uxor 1473 imp. domum Pos. 309, *Barbara* uxor 1474—1482 poss. domum Pos. XL.
Riemer Hanns sneider (im Judenhof) *Barbara* uxor poss. domum Pos. 1470—1490 XL. — *Barbara filia des H. sn. i. J.* 1490—1513 poss. domum Pos. XL.
R(i)emer Cristof pintter 1500 dat pignus 420.
Riemer (Rymer) Jacob 1434 poss. domum Pos. et 1438 creditor Pos. XXXIX.
Riemer Jacob (Romer) Balpurgis uxor 1453—1473 poss. domum Pos. XL.
Riemer Lewpold Barbara uxor 1434—1439 poss. domum Pos. XLI, 1439 imp. domum Pos. 158.
Riemer Peter 1439—1451 poss. domum Pos. XXXIX, XL.
Ryne Peter 1434—1439 poss. domum Pos. XXXVIII.
Ringel Hanns doctor, gemachel Cristina (prius coniux Vlrici Puchler) 1506 condit test. 363.
Rinold (Rinolt) Hennsel (Hanns Margareta uxor) 1454 imp. vineam Pos. 290.
Rinolt Stephan 1456 solvit debitum 295.
Rokk Hanns 1393 mercator Vienneensis creditor civ. Pos. LXXV.
Romer Jacob 1465 testis, inc. Pos. 299, 1477 condit test. 355.
Rómer Niclas et filius suus 1394 cives Pos. creditores civ. Pos. LXXIV.
Romer Vlreich Anna uxor 1456 imp. domum Pos. 192.
Roppolt Thoman 1448 poss. vineam in Szöllös 346.
Rorer Mert (Dorothea uxor) 1452 imp. vineam Pos. 263.
Rorwegk Hanns staimetz 1486 condit test. 358.
Rosenmulner Hanns poss. domum Pos. 199.
Rosenmulner Mert poss. domum Pos. 210.
Rosentaler Mert 1491 juratus civis Pos. proficiscitur Budam 409.
Rosler Jorg Barbara uxor 1452 imp. domum Pos. 234.
Rosler (Rösler) Stephan (Stepfl) Barbara uxor 1461 imp. domum Pos. 303, 1468 imp. domum et vineam Pos. 304.
Rott Ambrosi 1533 solvit pretium domus in platea Judaeorum Pos. sitae 343.
Rat (Rënt), der, Hanns Katrey uxor 1402 imp. 2 vineas Devenienses 45, 46.
Rot Nickel der unendliche man 1447 actio contra eum in Sancto Georgio 389.
Ratenstein, von, Peter 1417 poss. vineam Pos. 64.
Rubickh Andre 1527 emit domum in platea Judaeorum Pos. sitam 344.
Ruedel kallichprenner 1441 accipit pretium calcis 384.
Rueger Thoman Katerina uxor 1444 imp. vineam Pos. 222.
Ruger Veyt Barbara uxor 1467 poss. domum Pos. 342.
Rueppel (Rueppel) Nicklas Katharina uxor 1438, 1442 imp. domum et vineam Pos. 139, 145, 1443 poss. domum Pos. 206.
Rueppel Thoman Margaretha uxor 1444 poss. vineam Pos. 260, 1447 imp. vineam Pos. 218.
Rüpel Wolfgang Ewfemia uxor 1491—1493 poss. domum Pos. XL.
Ruspeckh Thoman 1439—1453 poss. domum Pos. XL.
Ruthstockh Pangratius 1527 condit test. 365.
Sachher Peter 1419 poss. vineam Deveniensem 71.
Sayler Michel 1444 poss. vineam Pos. 225.
Salman 1404 poss. domum Pos. 48.
Salomon Hanns 1498 condit test. 360.

- Salomon (Hennsel)* 1444 poss. domum Pos. 133.
- Sand Jorigen, graff Hans* 1376—1382 = *Hansz herr zu Pözzing* 11.
- Sand Jorigen graff Jörg* 1447 colonum sui diripiunt domos Judaeorum Pos. XCIII.
- Sandmareier Stephan* 1439 poss. vineam Pos. 269.
- Sand Meritt, pharrer zu* 1440 creditor Pos. 122.
- Sarauer Niclas Christein uxor* 1417 imp. vineam Deveniensem 64.
- Sarkan Ambrosius* 1503 comes Pos. 93.
- Sattler Fridreich (Fritz) Margaretha uxor* 1461, 1465 imp. domum Pos. 286, 279.
- Sattler Vreich* 1434—1439 poss. domum Pos. XLI, 158.
- Sauluegel Jacob* 1445 poss. domum Pos. 134.
- Saurasch Hans* 1498 condit test. XXVII.
- Sauslaher Jacobus* 1402 litigat XI.
- Sauslaher Symon Margareta uxor* 1445, 1448, 1449, 1450 227, 232, 275, 276, 219. errore Sautreiber S. 219.
- Sautreiber Laurencz Margareth uxor* 1446, 1452 imp. vineam Pos. 176, 187.
- Sautreiber Symon* vide sub *Sauslaher Symon*.
- Sautreiber Wolfgang* 1467 poss. domum Pos. 323.
- Schadenfro Michel* 1471 debitor Pos. XXV.
- Schaidmacher* 1402 poss. domum Pos. 47.
- Scharffenecker* 1415 poss. domum Pos. XXXIX.
- Scharrach Bertel (Bertelme)* 1443, 1444 poss. hortum Pos. 166, 152, 1444, 1445, 1447, 1448 creditor Pos. 243, 245, 246, 321, 1450 accipit scindulas a Judaeo 393.
- Scharrach Burkchart (Purkard)* 1397 juratus civis Pos. 37, 1400 judex civ. Pos. 38, 40, 41. — 1456 quaestor civ. Pos. 396, 1459 poss. domum Pos. 191, 1475 exactor vectigalis sacrae coronae in civ. Pos. 87. *relictia Burkardi Scharer* 1495 conservat pignora Judaeae 90.
- Schawer Vlrich* 1444 poss. vineam Pos. 226.
- Schefman Andre* 1444 poss. domum Pos. 251.
- Schefman Cristan Margareta uxor* 1447, 1448, 1454 imp. vineam Pos. 232, 233, 236.
- Schefman Ditel von Ratenstain* 1405 poss. vineam Deveniensem 49.
- Schefman (Scheffman) Niclas Barbara uxor* 1471, 1474 imp. domum Pos. 280.
- Schefman Oswold (Osbalt) Maret uxor* 1471 imp. domum Pos. 279.
- Scheller Jacob* 1504 condit test. 363.
- Schertzer Hanns* 1466 poss. domum Pos. 318.
- Schikch Hans wltib Margareta* 1489 condit test. 358.
- Schilher Erhart* 1447 camerarius civ. Pos. 389.
- Schilher Wolfgang* 1463 imp. domum Pos. 316.
- Schillicherin (die jung Schielerin)* 1439 poss. domum Pos. 157.
- Schillingner von Reetzschendorff* 1448 arrestatur 367.
- Schimel Jorg* 1453, 1456 imp. vineam Pos. 235, 236, et *Maret uxor* 1457 imp. domum Pos. 298, et *Madlen uxor* 1458 imp. domum et vineam 301, 1459 imp. vineam Pos. 300.
- Schinmaglin Chuncz* 1445 imp. domum Pos. 212.
- Schmid, ain, Hainrich* 1518 fur 375.
- Schmid Paul* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 108.
- Schmid Vrbau* 1518 interfectus 374.
- Schmid* vide etiam sub *Smid*.
- Schnebam Andre* 1500 dat pignus 422.
- Schöckl Gilig cum uxore* 1442 imp. 2 vineas Pos. 269.
- Schokkl (Schockel) Jorg Elspet uxor* 1436—1437 imp. domum et vineam 121, 122. 1440 debitum exequitur 122.
- Schon Jorg* 1443 inc. Pos. sponsor 162.
- Schön Symon Dorothea uxor* 1457 imp. domum Pos. 192, XC.
- Schönberger Georgius* 1495 condit test. 360.
- Schöndorfer Hans* 1395 civis Pos. creditor civ. Pos. LXXIV.

- Schönpach Andre* 1439 poss. vineam Pos. 157, 1441 imp. domum Pos. 165.
- Schönpach Hanns Andre Anna uxor* 1442 imp. domum Pos. 205.
- Schönpach Hanns Anne uxor* 1443, 1447 imp. vineam Pos. 166, 180.
- Schreiner Hans von Sand Gorigen* 1448 arrestat 367, arrestatur 368.
- Schreiner Paul* 1449 poss. domum Pos. 185.
- Schreiner Stephan Kristina uxor* 1464 imp. domum Pos. 286.
- Schreiner Thomon von Retschens-
torf* 1448 poss. vineam in Szöl-
lös 346.
- Schreitell Hanns Kathrina uxor* 1452
poss. vineam Pos. 277.
- Schremel Niclas* 1445, 1450 poss.
vineam Pos. 227—228, 219.
- Schuelmer (= Hanns Schulerin)*
1444 poss. domum Pos. 242.
- Schürfenacker Andre* 1445 poss. do-
mum Pos. 324, 1450 poss. vi-
neam Pos. 186.
- Schus (Schuzz) Hanns Margaret
seine swiger und Barbara ir
tochter* 1466 inc. Pos. et credi-
tores 288, Hanns solus 1467
solvit pro civ. Pos. 401.
- Schústel Jörg* 1499 condit test. 361.
- Schuester Cristof von Sandiergen*
1501 dat pignus 425.
- Schuster Gengel* 1438 inc. Pos.
sponsor 137.
- Schuster Hans* 1434 poss. domum
Pos. XXXIX.
- Schuester Jerg von Heinburgk* 1501
dat pignus 424.
- Schuester Jorg Katrey uxor* 1449,
1463 imp. domum Pos. 154, 316.
- Schuester Leonhart Margareta uxor*
1448, 1449 imp. domum et vi-
neam Pos. 154, 155.
- Schuester Michel Katerina uxor*
1444 imp. vineam Pos. 226.
- Schuester Michel von Besing* 1499
dat pignus 415.
- Schuester Seitz* 1452 poss. domum
Pos. XCV.
- Schuester Sigmund Anna uxor* 1444
imp. vineam Pos. 223.
- Schuester Stephan Dorothea uxor*
1452 imp. domum Pos. 249.
- Schuester Wolfgang Barbara uxor
et filius Wentzla* 1507 comme-
morantur in test. Katherinae
relictæ Mathies Hueter 364.
- Schuesterin Hanns und ir kind* 1438
imp. domum Pos. 137.
- Schüt, aus der (de Schuta) And-
re(as)* 1413 civis juratus Pos.
57, 1415 poss. domum et me-
diam domum Pos. XXXVIII.
- Schullaher (Schüttlaher) Hanns*
1442 poss. vineam Pos. 161,
1442 imp. vineam Pos. 208.
- Schweller Hanns huetter* 1527 poss.
domum in platea Judæorum
Pos. 344.
- scriptor Wilhelm* vide sub *Wilhelm*.
- Seman Andre* 1510 capit detrimen-
tum 374.
- Semft Hanns* 1439 poss. domum
Pos. XXXVIII.
- Serenschies (Serenczees Serenzees)
Emerich* vide sub *Zerenches*.
- Silberchnoll (Silberknoll) Hanns*
1445 imp. vineam Pos. 174, 1448
imp. 2 vineas Pos. 181.
- Silberchnoll Hans mulner* 1448 ven-
didit domum Pos. 366.
- Simann, der, Fridreich* 1368 inc.
oppidi Nagymarton 431.
- Singer Hanns Dorothea uxor* 1454
poss. vineam Pos. 317.
- Synnig Wll* 1437 imp. domum Pos.
202.
- Slaher Bartolme Katherina uxor*
1480 poss. vineam Pos. 323.
- Slaher Hanns* 1446, 1447 imp. do-
mum Pos. 230, 231.
- Slosser Bertelme* 1439 imp. domum
Pos. 158.
- Slosser Hanns Anna uxor* 1439 imp.
domum Pos. 164. *pueri*: 1442
imp. domum Pos. 165.
- Slosser Paul Margreth uxor* 1472
imp. vineam Pos. 302.
- Slosser Vlreich* 1446 et *filius Gilg*
imp. domum Pos. 214, 1447
(*sine filio*) imp. vineam Pos. 214.
- Slunt Gothart Elisabeth uxor* 1469
imp. domum Pos. 281.
- Smalczhauen Jacob* 1443 imp. vi-
neam Pos. 162.
- Smerber (Smerwer Lienhart)* 1412
poss. domum Pos. 130.
- Smerber Peter* 1446 poss. domum
Pos. 215.
- Smicz Hanns Katerina uxor* 1444
imp. domum Pos. 251.

- Smid Gabriel Waldpurg uxor cum filiis Wolfgang et Maret* 1464 imp. domum Pos. 307.
- Smid Hanns maister et uxor* 1442 imp. vineam Pos. 204.
- Smid Michel* 1489 poss. domum Pos. XL.
- Smid Vlrich (von Budmericz)* 1458 imp. domum Pos. 303.
- Smidin Antal (Anthol)* 1443 imp. domum Pos. 197. = *Dorothea uxor Hanns Wolfstaler weber*, vide etiam illic.
- Smidlein Mert* 1402 poss. vineam Deveniensem 46.
- Smitzer Hainrich (Smiczter)* 1437 poss. vineam Pos. 139, 1443 imp. vineam Pos. 145, 1448 unacum uxore debitor 370.
- Smökl Jorg Anna uxor* 1436 imp. vineam Pos. 138.
- Snabel Michael* 1402 bona eius arrestantur 47.
- Snebeys Mathes* 1444 poss. domum Pos. 170.
- Sneydenwint (Sneydewint) Jorg* 1441 imp. vineam Pos. 124.
- Sneyder Demater* 1464 debita sua solvuntur 398.
- Sneyder (Sneider) Gilg (Gilig)* 1440 imp. domum Pos. 236, 1443 imp. vineam Pos. 220, 221.
- Sneyder Hanns (Hennsel) auf Tunawnewsidel* 1442 imp. 2 vineas Pos. 160.
- Sneyder Hanns* 1446 poss. vineam Pos. 1446, 274, 1452, 1453 poss. domum Pos. 281, 282, 286, 288.
- Sneyder Hanns im Judenhof* vide sub *Riemer Hanns sneyder*.
- Sneider Niclas* 1434—1439, 1439—1446 poss. domum Pos. XXXIX, XL.
- Sneider Symon* 1451 civis Pos. et creditor in Szöllös 347.
- Sneyder Thoman Elizabeth uxor* 1443, 1445 imp. domum et vineam Pos. 168, 213, XCVI.
- Snurer Hanns* 1444 poss. domum Pos. 172.
- Soldner Jenko Barbara uxor* 1443 imp. domum Pos. 205, CII.
- Spanring Caspar* 1485 condit test. 357.
- Sperrenpeutlin Chuncz (Sperrenpawtlin Küntz)* 1446 imp. vineam Pos. 229, 230.
- Spieglin Jost* 1434 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Spiegler Mert et soror Dorothea* 1439 poss. vineam Pos. 252. (*Dorothea* = uxor *Hanns Abenteurer goldsmid*.)
- Spiler Cristan Margareth uxor* 1473 imp. vineam Pos. 302.
- spitalmeister Jorig* 1430 scribe exactoris taxae Pos. 377.
- Spitzer, der, Paul* 1376 iudex Judaeorum et juratus civis Pos. sigillat 7, 1386, 1391, 1393 iudex civ. Pos. 15, 24, 28.
- Sporeysen Niclas* 1449 arrestatur 369.
- Stab (Staub) Erhart* 1449 arrestatur 369.
- Stainbrecher Michel* 1472 poss. vineam Pos. 323.
- Staindel Peter* 1448—1449 apparitor civ. Pos. 367—369.
- Stainmetz Bertel (Pertel)* 1438 imp. domum Pos. 312.
- Stainmetz Linhardt Margaretha uxor* 1467 imp. domum Pos. 307.
- Stark Valtin* 1499 dat pignus 419.
- Stamphaer Caspar* 1481 exactor taxae Pos. 406.
- Stampaher Hans* 1499 dat pignus 419.
- Stamphinger Hans vischer* 1500 dat pignus 423.
- Staub* vide sub *Stab*.
- Stebenentel Hanns* 1442 imp. vineam Pos. 161.
- Stebenentel Michel* 1441 imp. vineam Pos. 144.
- Stebenentlein (Stephan), der jung*, 1437 poss. vineam Pos. 156.
- Steirer Hans* 1415 (1426) poss. domum Pos. XXXVIII.
- Steirer Hanns kursner* 1439 poss. domum XXXIX.
- Steyrerin Urban* 1452 imp. vineam Pos. 263.
- Stengel Hainreich* 1439 poss. balneum Pos. XXXIX, 1440 poss. domum Pos. 144.
- Stephan Petreins des richter sun von Sand Marein Anna uxor* 1383 cives Pos. et debitores 12 14.
- Stibor* 1443 nomen cuiusdam domus Pos.: *Stibors* haus 386.
- Stifter Gilg* 1446 imp. vineam Pos. 274.

- Stifter Hainreich* 1437 poss. vineam Pos. 126.
- Stifter Hanns Margaretha uxor* 1439 poss. domum Pos. 124, 1440 imp. domum et vineam Pos. 123.
- Stör Paul Agnes uxor* 1436 imp. domum Pos. 125, 1445 imp. domum et molendinum Pos. 136, 1452 poss. domum Pos. 188.
- Storch (Starch) Mathes nobilis de Zantha* 1493 condit test. 359.
- Strabmaer Jorig* 1502 dat pignus 426.
- Straiffung (Strawffung Strayffung) Stephan Kunigund uxor* 1457, 1459 imp. domum Pos. 239, 304.
- Strelen Paul* 1410 creditor civ. Pos. LXXV.
- Strempffel Niclas* 1448 arrestatur 367.
- Ströndl Lassla* 1463 poss. domum Pos. 286.
- Strigoniensis archiepiscopus Georgius* 1522 protegit Jacobum Mendel judaeum 104.
- Strigoniensis cardinalis* 1503 mentio fit in literis ducis de Wyak 92.
- Strobl Hans Fronica uxor* 1480 poss. vineam Pos. 319.
- Strobel Wolfgang* 1456 magister vinearum Pos. 192.
- Strobmár Peter Katrey uxor* 1436 imp. vineam Pos. 138.
- Stubenuoll Hanns Anna uxor* 1451 imp. vineam Pos. 233.
- Stubichein Andrea* 1410 creditor civ. Pos. LXXV.
- Stümpfel Wentzlab* 1439 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Sües Steffan von Reclstraf* 1499 dat pignus 415.
- Sumer Jorg pinter* 1456 poss. domum Pos. 324, 1466, 1468, 1469, 1472 imp. domum Pos. 193, 308, 308, 302, XCVIII, XCIX—C, 1475 familiam suam protegit rex Matthias 86.
- Swarz (Swarcz) Cristan* 1471 imp. domum Pos. 280.
- Swarcz Hanns Margareta uxor* 1442 imp. vineam 129, 130.
- Swartz Michel Breid uxor* 1462 poss. domum Pos. 317.
- Swartz Pertlein* 1436 poss. vineam Pos. 138.
- Swartz Philipp* 1487 inc. Tyrnaviensis, condit test. XXVI.
- Swentzel Jorig Margreth uxor* 1419 imp. vineam Devenienssem 71.
- Swercel Hans* 1499 dat pignus 416.
- Swertfúrb, der, Vlreich* 1374 poss. domum Pos. XLI.
- Taniczky (Tanizky), her, Jan* 1465, 1467 creditor civ. Pos. 400, 401.
- Tanpeckh Hans* 1396 creditor civ. Pos. LXXIV.
- Tanperger (Tannperger) Leonhart Dorothea uxor* 1447 imp. domum Pos. 247, 1448 poss. domum Pos. et debitores 320, 321.
- Taschner Jorg* 1451 imp. domum Pos. 234.
- Teben, von, Mert Susanna uxor* 1447 poss. domum Pos. 340.
- Teben, von, Niclas* 1439 inc. Pos. creditor 124.
- Teben, von, Niclas relicta* 1415 poss. domum Pos. XXXVII, XXXVIII.
- Teben, von, Sigmund* 1439 poss. domum Pos. XXXVII, 341.
- Teinpekin, die alt* 1402 poss. vineam Devenienssem 46.
- Tennckh Liennhard* 1564 cameraarius civ. Pos. 113.
- Tenk Michel* 1418 poss. vineam in Purpach 68.
- Teufel, maister Heinrich, zimmerman Dorothea uxor* 1446, 1448 imp. domum Pos. 252, 254.
- Thebner Hensel* 1420 inc. Pos. creditor 75.
- Thoman kamerknecht* 1486 mutuum a civ. Pos. accipit 407.
- Thoman korher,* 1444 canonicus Pos. poss. vineam Pos. 239.
- Tyem Laurencz et uxor* 1445 imp. domum Pos. 153.
- Tiemer (Thyemer) Larentz Katharina uxor* 1438 imp. vineam Pos. 149.
- Tyrman Martine* 1431 se committit in fidem consilii civ. Pos. 80, 81.
- Tirna, von, Niclas* 1437, 1438 imp. vineam Pos. 118, 119.
- Tirnaher Hanns Margareta uxor* 1448 imp. vineam Pos. 266.
- Tiernchobel Hanns* 1474 poss. vineam in Szöllös 349.

- Tod Wolfgang Margareta uxor* 1454 imp. vineam Pos. 291. — *Margaretha* 1468 condit test. 354.
- Toldel, der, Fridel Agnes uxor* 1420 debitum solvitur 76.
- Tomlinus* 1381 magister Tavarnicorum regaliū 514.
- Tor, pey dem, Hans (Jans)* 1375 concordiam instituit 4, 1376 accipit apocham 8.
- Traysmayer Niclas* 1444 imp. vineam Pos. 224.
- Truismar (Drasmair) Steffan Elisabeth uxor* 1449 imp. vineam Pos. 267.
- Tralatsch* vide sub *Treletsch*.
- Tramppler Hanns Margareth uxor* 1437, 1439 imp. vineam Pos. 119, 120.
- Tregler Wolfgang* 1505 condit test. 363.
- Treletsch Andreas* 1415 poss. mediam domum Pos. XXXVIII, 1416 iudex civ. Pos. 61, 63. *Eius relictam* vide sub *Treletschin Anna*.
- Dreletsch Jacob* 1442 beneficiarius 202.
- Tralathsz Jorg* 1438 poss. vineam Pos. 127.
- Treletschin (Tralatschin Tralatschin) Anna* 1434—1439 poss. domus seu allodium Pos. XXXVIII, 1441 condit test. 352, 1448 pium legatum suum (*Treletschin mess*) 321.
- Tremp Chuncz (Kuncz) Barbara uxor* 1443 imp. domum et vineam Pos. 162, 1446, 1447 imp. vineam Pos. 241, 217.
- Troras (Trairos) Niclas* 1444 imp. vineam Pos. 224.
- Trorasin Niclas* 1445 imp. vineam Pos. 229.
- Trunkel Peter* 1408 civis Pos. arrestatur 48.
- Trunken Jorg* 1444 imp. vineam Pos. 223.
- Tulmetsch Hanns* 1439 imp. vineam Pos. 313.
- Tumler Mert Anna uxor* 1467 imp. vineam Pos. 194.
- Tumler Mert von Sandiergen* 1499 dat pignus 418.
- Tunhafen Hanns Margareta uxor* 1445 imp. domum et vineam Pos. 134, 135, 273, XCV.
- Turkl Hans von Besing* 1499 dat pignus 413, 414.
- Tzsch* vide sub *Zach*.
- Tzipser* vide sub *Zipser*.
- Tzwifaler* vide sub *Zwiwaler*.
- Vbeluail (Vbelfail) Niclas Osanna uxor* 1443 imp. vineam Pos. 196.
- Wylak, dux de, Laurentius* 1503 protegit Judaeos Pos. 92.
- Vlreich von...* 1500 dat pignus 420.
- Vnmethum Nicklas Dorothea uxor* 1418 imp. vineam Pos. 66, 67.
- Vnbeschaiden Mert Margret (Maret) uxor* 1458 imp. vineam Pos. 292.
- Vnger Anthal Anna uxor* 1405 imp. vineam Deveniensem 49.
- Vnger (Hunger) Benedik Katerina uxor* 1438 poss. vineam Pos. 123, 1444 imp. domum Pos. 152, 1451, 1452, 1453 imp. vineam Pos. 155, 284.
- Vnger Emreich* 1446 imp. vineam Pos. 271.
- Vnger Erhart* 1442 imp. vineam Pos. 204, 1443 poss. domum Pos. 167.
- Vnger Fridreich* 1444 imp. domum Pos. 152.
- Vnger Jorig purger ze Grossen Enczstarff* 1441 creditor civ. Pos. 81.
- Vnger Larentz* 1439 poss. domum Pos. 342, XXXVII.
- Vnger Mert Margaretha uxor* 1440 imp. domum Pos. 196.
- Vnger Niclas Dorothea uxor* 1441 poss. vineam Pos. 1441, 1444 imp. vineam Pos. 151, 1444 imp. domum Pos. 224.
- Vnger Niclas Katerina uxor* 1450 poss. vineam Pos. 309.
- Vnger Sigel* 1445 poss. domum Pos. 262.
- Hunger Simon* 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
- Vnger Stephan (Steffel)* 1444, 1447 poss. domum Pos. 153, 1444 creditor 170.
- (Vnger) Stephan kursner* 1444 imp. vineam Pos. 163.
- Vnger Vlreich* 1467, 1470 imp. vineam Pos. 317.
- Vnger Walent Warbara uxor* 1467 imp. domum Pos. 288.

- Vnger Wolfgang, des, hausfrau* Margaretha 1503 condit test. 362.
- Vnger Wolfgang pinter* 1499 dat pignus 413.
- Vngerl Andre* 1438 imp. domum Pos. 148, 1446 poss. domum Pos. 214.
- Vsman Vlreich* 1458 condit test. XXV.
- Varuneben (Varundeben) Gengel (Wolfgang) Katherina uxor* 1444 imp. vineam Pos. 132, 1444 imp. domum Pos. 169.
- Varuneben Vlreich* 1413 civis Pos. litigat 56.
- Vaschang Mert Elizabeth uxor* 1449 imp. domum Pos. 266.
- Vaschang Peter* 1497 poss. domum Pos. 340.
- Vaszieher Paul Anna uxor* 1447 imp. domum et vineam Pos. 246.
- Vaspinter Jacob* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 108.
- Veyol Clement Margareta uxor* 1445 imp. domum et 2 vineas Pos. 211, 1446 imp. domum et vineam Pos. 230.
- Veyrer Wolfgang* vide sub *Feyrer*.
- Veill* 1415 poss. domum Pos. XXXVII.
- Feytlin* 1434 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Velsperger (Felsperger) Hanns Elena uxor* 1440 imp. vineam Pos. 194. — *Velspergerin Elena* dez *Hanns Velsperger* witib 1443 imp. vineam Pos. 167.
- Velsperger (von Velsperg) Nicklas* 1465 imp. 4 vineas Pos. 192, XCVIII.
- Ventur Caspar (Gaspar) Vrsula uxor* 1412 cives Pos. debitores 54, 1415 capella Ventur XLI, 1439 patronus beneficii Pos. 142, 1439, 1442 poss. domum Pos. 157, 205, 1445 poss. vineam Pos. 228, 1446 condit test. XXV.
- (Ventur) des Bonaventuren sun Jacob Margret uxor* 1383 cives Pos. et debitores necnon sigillatores 12, 13. *Jacob et Johannes* 1390 emunt plateam Pos. X.
- Verber Niclas* 1442 mittit Judaeum ad Posonium 385.
- Vesendarfer Niclas* 1499 dat pignus 413, 414.
- Vetaw, der von* 1464 creditor civ. Pos. 399.
- Vetawerin Elspet* 1465 imp. vineam Pos. 191.
- Vetter Michel Elisabeth uxor* 1443 imp. domum Pos. 221.
- Vetterler Hanns* 1485 condit test. 356.
- Vicentz panczermacher* 1450 debitor Judaeorum 394, 1454 debita eius solvuntur 394.
- Vierczker Laurencii filia Anna* 1465 imp. domum Pos. 299, 1466 imp. vineam Pos. 287.
- Virczker Pernhart* 1452 poss. domum Pos. 283.
- Vischamunder Hensel* 1445 imp. vineam Pos. 264.
- Vischamunder (Fischemunder) Niclas Kunigund uxor* 1444 imp. vineam Pos. 222.
- Vischer Georgig hueter* 1537 solvit pretium cuiusdam domus in platea Judaeorum Pos. sitae 343.
- Vischer Gilig, des, sun Wolfgang* 1501 condit test. 361.
- Vischer Niclas* 1417 poss. sessionem Deveniensem 64.
- Vischer Steffan von Hainburg* 1515 condit test. 364.
- Vischer Thoman, dez, hausfrau Margareta, dez Jorg Lobenstein rechte tochter* 1445 testis 174.
- Vischer Wolfgang* 1502 dat pignus 427.
- Vischer Wolfgang haurer* 1500, 1501 dat pignus 423, 424.
- Vischinger Hanns* 1467 dat pignus 400.
- Vogl Balasch von Lainsnitz* 1501 dat pignus 424.
- Vogelgesangin Vlreich* 1444 imp. domum Pos. 242.
- Vogler Hanns auf der Wedricz* 1444 imp. domum et hortum Pos. 172.
- Vogler Laurencz* 1444 imp. vineam Pos. 133.
- Vogler Thoman* 1450 imp. vineam Pos. 248.
- Voytt* vide sub *Fojth*.
- Volger Laurencz* 1445 imp. domum Pos. 240, 1446 imp. domum et vineam 241.

- Volkel Peter schuester* 1527 poss. domum in platea Judaeorum Pos. 344.
- Vorsprech Cristan* 1444, 1447 procurator Pos. 387, 389.
- (Vorster) Farster Niclas* 1441 inc. Pos. 81.
- Vorster Wolfgang* 1465, 1497 poss. domum Pos. 279, 342. — *Helena uxor Wolfgangi Forster* 1518 condit test. 365.
- Wach Michel* 1449 juratus civis oppidi Sanctae Mariae et debitor 371.
- Wagenchnecht Hanns Elspet uxor* 1402 imp. 2 vineas Devenienses 45, 46.
- Wagenchnecht Paul Katerina uxor* 1447 imp. vineam Pos. 253.
- Wagenchnecht Vlreich* 1444 poss. vineam Pos. 224.
- Wagner Hanns* 1438 poss. vineam Pos. 123.
- Wagner Mert Margareta (Maret) uxor* 1449 imp. domum Pos. 206, 1452 poss. vineam Pos. et sponsores 236—237.
- Wagner Mert et uxor* 1508 debitores conveniunt cum creditori 94—95.
- Wagner Peter* 1474—1481 poss. domum Pos. XLIV, uxor sua 1475 condit test. ibidem.
- Wagner Philipp* 1444 poss. domum Pos. 244.
- Waicz Paul* 1444 imp. domum Pos. 172.
- Wakhuettl Andre* 1446 poss. domum Pos. 271.
- Wakahüll Hanns Anna uxor* 1413 imp. domum Pos. 240, 1465 imp. vineam Pos. 193.
- Waldner Gabriel Dorothea uxor* 1465 poss. vineam Pos. 302.
- Waldner Gabriel Margareth uxor* 1470 imp. domum Pos. 318.
- Walendrdt* 1510 latro 373.
- Wäler Paul* 1501 condit test. 361.
- Walher Cristan* 1440 camerarius civ. Pos. 383.
- Walich Jacob* 1406 civis Pos. cretor LXXV, 1434 poss. domum Pos. XXXVIII.
- Walich Stephan* 1469 magister civium Pos. 402.
- Walstarffer Andre* 1458 judex civilis et Judaeorum in Nova Civitate 85.
- Walther Cristan Elizabeth uxor* 1448 imp. vineam Pos. 183, 1449 poss. vineam Pos. 194, 1453 poss. domum Pos. 249.
- Waltherin Katherina* 1506 condit test. 363.
- War, von (de Baar) Jacob Anna uxor* 1459 imp. domum Pos. 190.
- Wätter Ysstfán (= Báthory István)* 1477 recipit arma 405.
- Water Niclas Klara uxor* 1448 imp. domum Pos. 181.
- Watschan Stephan* 1388, 1390 presbiter beneficiarius 17, 23.
- Wargiesser Nicklas Margaretha uxor* 1439, 1440 imp. vineam Pos. 119, 120, 159.
- Weber Andre Margareta uxor* 1447 imp. domum Pos. 253.
- Weber Erhart seligen hausfrau Elena* 1444 imp. domum et vineam 256.
- Weber Giliy Katherina uxor* 1471 imp. domum et vineam Pos. 300—301.
- Weber Mert* 1475 imp. domum Pos. 310.
- Weidner Hanns (des Jorg Weidner kind genant Hanns)* 1449 poss. vineam Pos. 184, 185.
- Weidner Margareta (dez Jorg Weidner kind genant M. = uxor Hanns Gepeleysen)* 1447 imp. vineam Pos. 179.
- Weidner (Niclas)* 1439 notarius civ. Pos. LXXXIII.
- Weinhepplein Stephan* 1419 poss. vineam Deveniensem 70.
- Weinwächter (Weinbacher) Andre* 1444 creditor Pos. 171, 1456 tricesimator civ. Pos. 395.
- Weinbacher Jorg* 1443 camerarius civ. Pos. 386, 1454 civis juratus Pos. 207, 1465 imp. vineam Pos. 305, 1467 condit test. 354, XXV—XXVI.
- Weiss Michel* 1456 poss. vineam Pos. 303.
- Weiss Nicolaus* 1439 imp. hortum Pos. 200.
- Weiss Niclas Maret uxor* 1444 imp. domum Pos. 226.

- Weiss Paul 1445 imp. hortum Pos. 199.
- Weyspacher Niclas 1407 administrator ducis Austriae LXXV.
- Wenig Gilig (= *Parvus Egidius*) 1410 civis Pos., debitor 51, 1413 iudex civ. Pos. 57, 1415 poss. domum Pos. XXXIX, XLIV.
- Wenig Hensel (*Henslein, Hansel, Hanns der Wenig*) 1405 inc. Pos., creditor XI, 1410 civis juratus Pos., debitor 52, 1418 inc. Pos., creditor 69.
- Werel Mert Elizabeth uxor 1443 imp. vineam Pos. 197, 1444, 1445 imp. domum Pos. 198, 199, 261, 1445 antea poss. domum Pos. 260.
- Werenher Hanns Elisabeth uxor 1469 imp. domum Pos. 287.
- Wider Jacob 1382 inc. possessionis Siklosd et debitor 437.
- Wider Niclas 1382 inc. possessionis Siklosd et debitor 437.
- Widmer Niclas 1453 imp. vineam Pos. 277.
- Widt Gorig vide sub Wind.
- Wielant Kuencz Katherina uxor 1449 imp. vineam Pos. 266.
- Wiener Hanns 1465 poss. vineam Pos. 293.
- Wiener Wolfgang 1503 dat pignus 420.
- Wildffewr Thoman 1491 camerarius civ. Pos. 410.
- Wildffewr Thoman Katherina uxor 1497 poss. vineam Pos. 323.
- Wilhelm scriptor 1415 poss. domum Pos. XXXIX, XLIII, L.
- Wind, genant Jorg sneyder (*Widt Gorig sneyder 369*) Margareta uxor 1442, 1452 poss. domum Pos. 190, 249, 1449 arrestatur 369. — Anna Jorgen Wind sneider seligen tochter 1457 imp. domum Pos. 190.
- Wind Laurencz 1447 imp. domum Pos. 273.
- Windisch Lasta 1481 condit test. 356.
- Windperger (*Wimperger*) Hans 1452 exactor taxae Pos. 393.
- Win(d)perger Jorg Fronika uxor 1468 poss. domum Pos. 287.
- Winperger Vreich Wendla uxor 1445 poss. domum Pos. 340.
- Windperger Vreich kramer 1443, 1448, 1449 civis juratus, confert rationes cum camerariis Pos. 387, 391, 392, 1448 debitor 370.
- Windperger Vreich kramer Benigna uxor 1448 poss. domum Pos. 178.
- Windtperger Wolfgang 1490 magister civium Pos. 408.
- Winclo (*Winkler*) Jacob 1499, 1501 dat pignus 419, 424, 1503 condit test. XXVII.
- Winnter sauschlaher 1510 fur 374.
- Wira Gengel (*Biró Farkas*) 1454 iudex Komaromiensis creditor 283.
- Wisand Mert von Sandiergen 1499 dat pignus 419.
- Wisenring Stephel 1406 poss. domum Pos. XI.
- Wismar Niclas Katharina uxor 1442 imp. domum Pos. 145.
- Wladislaus rex Hungariae 1495 protegit Rusa Judaeam 90.
- Wochinger Thoman Margaretha uxor 1465 poss. domum Pos. 299, ibidem soror Th. W. creditor habitans in Wilhalmsmawr, uxor Th. W. 1481 condit test. XXVI.
- Woduscher Wolfgang 1442 poss. vineam Pos. 161, 1443 camerarius civ. Pos. 386.
- Wohen, von, Peter Katharina uxor 1440 imp. domum et vineam Pos. 159. — Wohnerin (*Wochnerin* = uxor Petri v. W.) antea poss. vineam Pos. 131, 134.
- Wolf Michel Margareta uxor 1416 poss. domum Pos. 187, 1447, 1455 imp. domum et vineam Pos. 247, 275, 295, 1448 arrestatur 367.
- (Wolf Michel) pro eo privignus suus: Vreich des Clementen sun 1450 imp. partem domus Pos. 186.
- Wolf Nicolaus 1437 poss. vineam Pos. 125, 1439 imp. vineam Pos. 320, XCV.
- Wolf Paul Margareta uxor 1453 poss. vineam Pos. 234.
- Wolffelser Martin 1527 accipit a Maria regina domum in platea Judaeorum Pos. sitam 107.

- Wolfram* 1442, 1450 poss. domum Pos. 187, 205.
Wolfstaler Hanns weber Dorothea uxor 1439 imp. domum Pos. 158, 1443 poss. domum Pos. 197.
Wolfstaler Paul Katharina uxor 1472 imp. domum Pos. 288.
Wolgemut Hanns Anna uxor 1445 imp. domum Pos. 200.
Wolgemut Hanns (hafner) Katharina (genant die Marhekerin) uxor 1439 imp. domum Pos. 164, 1444 poss. vineam Pos. 170, 1445 imp. vineam Pos. 174, 260.
Wolgemuett Sigel Anna uxor 1472 imp. domum 306.
Wolleb Hanns Margareta uxor 1467—1470 poss. domum Pos. XL.
Wonnesam Stephel 1438 imp. vineam Pos. 155.
Wört, von der, Paul 1368 inc. oppidi Nagymarton et debitor 435.
Wulfig Andre Margareta uxor 1449 imp. domum Pos. 183.
Wurslegel Peter Elisabeth uxor 1446 imp. vineam Pos. 216.

Zábuscherin Barbara 1493 condit test. 359.
Tzách Andre (Anderl) Kathrey uxor 1437 imp. domum et vineam 139.
Tzách (Zéché) Andre Agnes uxor 1445 imp. domum Pos. 211, 1457, 1467 imp. vineam Pos. 297, 193.
Zaiser Jorig von Retschentschoff 1448 poss. vineam in Szöllös 346.
Zapphel vide sub *Zephel*.
Zeckmaister Christan 1381 inc. civ. Kismarton et debitor 435.
Zeckhel (Székely?) Peter 1510 latro 373.
Zedel Johannes Katharina uxor 1489 poss. domum Pos. 340. — *Hanns* 1504 condit test. 363.
Zerdahel, von, Jorg dyack (Georgius procurator) 1440 imp. domum Pos. 201.
Zephel (Zapphel) Andre Agnes uxor 1446 poss. domum Pos. 237, 1444, 1449 poss. vineam Pos. 256, 266.
Zephel Jacob Doretha uxor 1454 imp. vineam Pos. 378.
Zephel Michel 1444 poss. vineam Pos. 132.
Zephel Niclas 1453 imp. vineam Pos. 254.
Zēpfl Niclas Anna uxor 1468 poss. domum Pos. 318.
Zerences Emericus (Serensches Emrich burger zu Ofen 108, Serenszees Emerich) 1530 condam civis Budensis, uxor Anna Heldin, eius maritus Martin Klee 108—111.
Tzerrengast Jacob 1441 imp. domum Pos. 123, 1441 imp. vineam Pos. 124.
Ziegler Hanns Elizabeth uxor 1444 imp. domum Pos. 250.
Ziegler (Cziegler) Steffan 1444 imp. vineam Pos. 259, 1454 officialis possessionis Szöllös 348.
Zieglerin Hanns 1446 poss. domum Pos. 252.
Zimerman (Zymerman) Caspar maister 1446 imp. domum Pos. 178, 1448 arrestatur 368.
Zingmesser Hanns Anna uxor 1446 imp. 2 vineas Pos. 177.
Zyps, ehiger grav in, Georg 1524 deponit Posonii pretiosas res suas 105.
Tzipser Hanns 1440 imp. domum Pos. 159.
Tzipser (Zibser Zipser) Jorg 1442 imp. 2 vineas Pos. 160, 161.
Zirusch Peter 1450 locat domum Pos. 186.
Zotter Mathes 1499 dat pignus 419.
Zuez Anthonn 1434 poss. domum Pos. XXXVIII.
Zwiwaler (Tzwifaler) Hanns Margareta uxor imp. domum et vineam Pos. 132, 133, XCV. 1446 poss. vineam Pos. 241, 273.

II. Nomina Judaeorum

Abbreviationes ut supra, et insuper: f. = femina, cred. hyp. Pos. = creditor hypothecarius Pos., cred. in test. = creditor in testamento, liber Jud. = liber Judaeorum Pos. (Judenpuch), platea Jud. = platea Judaeorum. Litera M post nomina in uncinis inclusa significat explicationem clari
Bernhardi Mandel.

Abraham von der Eysneinstat 1444 cred. hyp. Pos. 259, XXII, XCIV.

Abraham Schuller vide sub *Schuller*.

Abraham von Teben (und sein weib) 1443—1447 cred. hyp. Pos. 240—241, XXI, XCIV.

Abraham von Teben f. vide sub *Dyna*.

Aron (Aaron) des Aserl swager 1443—1444 et 1455—1458 238—240, 259, XVII, XX, XXI.

Aron von Marburg 1445 cred. hyp. Pos. 263—264, XX, XCIV, CI.

Aron Puschl 1430 inc. Pos. taxam pendit 377.

arcztin f. 1452 inc. Pos. (non taxatur) 378.

Aschel (Eschell = Herschel, Haschel M.) 1448 arrestat bona debitoris sui 368, 1452 inc. Pos., vinum vendit (propinat), taxam pendit 378, L.

Aschl, Tewbel uxor 1462—1467 poss. domum in platea Jud. sitam 342.

Aschel (Aschl, Aschlein, Eschl) von der Eysneinstat 1454—1459, 1461 cred. hyp. Pos. 290—293, XVI, XXIII, CIV, 1453, 1454 poss. vineam Pos. 293, 1457 poss. domum Pos. 297—298.

Ascher des Schmojl sun mesner 1519 inc. Pos. subsignat documentum 101.

Aserl (Aserel, Aserlein Asserl, Eserl, Eserll, Eserlein, Esrlin) zu Prespurg 1439—1466 cred. hyp. Pos. 164—194, XV, XVI, XVIII, XX, LVII, XCV, XCVI, XCIX, C, CI, CIV, CV, 1440—1495 poss. domos plateae Jud. Pos. 328, 330, 338, 1440 creditor civ. Pos. 389, 1445 poss. domum et vineam Pos. 168, 1446, 1467 poss. vineam Pos. 175, 193, 1447, 1455 emit vineam Pos. 179, 194, 1447

solvit taxam pro emptione domus 389, 1448, 1467 poss. domum Pos. 188, 193, 1448—1449 arrestat pecunias et alia bona debitorum suorum 368—369, 1448, 1449, 1451, 1455 mutuum dat civ. Pos. 391, 392, 394, 395, 1449, 1456, 1467 accipit pecuniam a civ. Pos. 393, 395—396, 401, 1450, 1453 arrestat vineam in Szöllös 347, 348, 1452 pendit taxam 378, 1452 cred. hyp. in Szöllös 348, 1453 poss. vineam in Szöllös 348, 1456 poss. allodium Pos. 188, 1457, 1467 cred. in test. Pos. 352, 354, 1457 mutuum accipit a civ. Pos. 396—397, 1463 permutat mone-tam 397.

Aserl 1502 pendit taxam 379.

Aserl (Eserl) jung. 1472 cred. hyp. Pos. 306, XXIII.

Aserl und Aaron sein swager 1444 communiter cred. hyp. Pos. 259, XVIII.

Aserleins aiden 1456 cred. hyp. Pos. 192.

Benedictin vide sub *Naason et Pendetin*.

Bona (= Jonah? M.) Olaz judeus Budensis 1527 poss. domum Budensem communiter cum Salomone genere Mendel Fekethe 516.

Chayda (= Chajim M.) rabi et Ysak ir sun 1452 inc. Pos. 378.

Chôrel (= Garel?) 1499 cred. in test. Pos. 361.

Chatsim, Schebleins sun von Cili 1371 cum fratre Musch dat apocham 3.

Chesschel (= Ezekiel M.) 1452 inc. Pos. non solvens taxam 378.

Choler vide sub *Koler*.
Colman judin vide sub *Kolman*.
Czalem (= *Salem*, *Salom M.*) *ge-*
essen zu Newnosen auf dem
perig (zu Ofen) 1410 cred. civ.
 Pos. 51, 52.
Czallel (= *Beczallel M.*) *gesessen*
zu Prespur 1400, 1401 cred. civ.
 Pos. 39, 43.
Czallel (circa 1450) vide *Zellel*.
David 1439 cred. hyp. Pos. 313,
 1448 dat mutuum civ. Pos. 391
David mesner 1452 inc. Pos. pen-
 dit taxam 378.
David Salels aidem gesessen zu
Prespur Ledlein uxor 1391 cred.
 civ. Pos. 24.
David judin 1508 inc. Pos. concor-
 dat cum debitore 94.
Dyna dez Abraham von Teben
hausfrau 1447 cred. hyp. Pos.
 242 (240). — *Abrahamyn von*
Teben 1447 poss. domum et vi-
 neam Pos. 241, cred. hyp. Pos.
 242.
Dyna uxor Symacha von der Eys-
neinstat vide sub *Symacha*.
Dochlein (Dochklein) uxor Isserl
von Pruk vide sub *Isserl*.
Drasl vide sub *Swartz Mendel*.
Drot Michel gesessen zu Wien Sté-
tel uxor 1395 cred. civ. Pos. 29,
 31, LVIII.
Eysaac 1439 poss. domum plateae
 Jud. Pos. 325, vide etiam sub
Ysaac.
Eysak 1440 cred. civ. Pos. 382.
Eysakch von Galicz derzeit geses-
sen ze Prespur 1406 dat apo-
 cham 50.
Eysachk (Eysakch) Jaechlins (Ja-
cobs) aidem von Marichekk
 1376 debitor comitis Joannis de
 Sancto Georgio et Bazinio 10,
 et *Lyppka uxor* 1383 cred. civ.
 Pos. 12, 14, *derzeit gesessen zu*
Merhern Lyppka uxor cred. civ.
 Pos. 19.
Eysakk (Eysakch, Eysak) czo der
Newnstat 1368, 1377, 1381, 1382
 pater (defunctus) creditorum
Smerlein et Everlein 431—437.
Eysagk von Odenburg 1452 inc. Pos.
 non solvens taxam 377, — et

Rathel sein swiger 1457 poss.
 domum plateae Jud. Pos. 342,
 — (sine *Rathel*) 1459 poss. do-
 mum Pos. 303. Vide etiam sub
Merchel et Eysagk.
Eysak gesessen zu Prespur 1401
 cred. civ. Pos. 43.
Eysakch von Saltzpur maister
Majrs aydem 1400 cred. civ.
 Pos. 40.
Eysakyn (Eysak judin) 1430 pen-
 dit taxam 376, XLIX, 1441 cred.
 in test. Pos. 352.
Eysel (= *Ascher M.*) *von der Newn-*
stat 1400 cred. hyp. Pos. 194—
 195, XV, XX, XCIV.
Eschel, Eschell vide sub *Aschel*.
Eserl, Esserl etc. vide sub *Aserl*.
Euerlein (Everlein = Efrajim M.)
Eysakkes sun czo der Newnstat
 1368, 1377, 1381, 1382 unacum
 fratre *Smerlein* creditor *charta-*
lis 431, 433, 435, 437.
Falk (translatio slavica nominis
 hebr. *Zeev* = *Wolf*, *Farkas M.*)
 1467 cred. civ. Pos. 400, accipit
 usuras 401.
Feyrtag (= *Jomtow M.*) 1465—1467
 poss. domum Pos. 323.
Fekethe Mendel vide sub *Salamon*.
fleischakel (fleischaker), der juden,
vide sub Jekel et Nachaym.
Frentzlein (= *Perec M.*) *zu Haim-*
burck Hadazz (= *Esther M.*)
uxor 1402 cred. civium *Deveni-*
ensium 46.
Gádl (Gád, Gadel, Gadl = Gedalje
M., una vice per errorem Gerl
 124) *Salomons sun von der*
Eysnstat (Gedel XV) 1436—
 1441 Cred. hyp. Pos. 121—124,
 XV, XVII, CI, CIV.
Gádl 1493 inc. Pos. cred. in test
 89.
Garl (Gárl, Garel; an = Karel,
Chárel? vel per mutationem li-
terae = Jerl = Jeremias?) 1495
 cred. in test. Pos. 360, 1499—
 1503 cred. in libro *Judaeorum*
(Judenpuh) 415—428, 1503 cred.
 in test. Pos. 362, 1503 inc. Pos.
 pendit taxam 379.
Gémerlein ze Chremsl (= *Jere-*

- mias?* M.) 1376 creditor civis Tyrnaviensis 6.
- Gerel genant Salman zu Tirna* 1444 reus 388.
- Gerstel* (= *Gerson dimin. M.*) 1403 litigat 47.
- Gerstel, jung* 1438—1439 cred. hyp. Pos. 312—313, (*dez Prentel aidem*) 1447 cred. hyp. plateae Jud. Pos. 336.
- Glaser Isaac* 1564 fenestrarius 113.
- Hadzaz f.* vide sub *Frentzlein*.
- Hanna* (*Hann, Henna* = *Channah M.*) f. vide *Jacob von Passaw* (*Hann uxor*) et *Sündel von Tirna* (*Hanna uxor*).
- Havblinne* (*Hewbel* = *Rechawjah dimin. M.*) jüdin ze Hainburch 1375 unacum Ichman arbitros eliget 4, 1376 unacum Ichman dat apocham 8.
- Hawl* (*Habel, Hebel* = *Abel M.*) 1430 pendit taxam 376, XLIX.
- Hebel de Wyenna* 1381 debitor Joannis Hoffar civis Budensis 514.
- Hendel* (*Handel, Händel, Handl, Haindel, Haindl, Heindel, Heindl, Hendl, Hendlein, Henndel, Henndl* — *Chonoh? Chonon? Jechonon? M.*), singulativim:
- (*Händl*) 1429 cred. hyp. Pos. 311.
- (*Hendel*) 1439, 1444 cred. hyp. Pos. 256, 257, XX.
- (*Hendel*) 1448 arrestat 367.
- (*Händl*) 1452 inc. Pos. non solvens taxam 377.
- (*Hendel*) 1452 pendit taxam 378, L.
- (*Haindel*) 1464 accipit solutionem debiti 398.
- (*Haindel, Händel, Hännel, Henn-del, Henndl*) 1487, 1495, 1499, 1502 cred. in test. 358, 360, 361, 362, 1503 pendit taxam 379, 1505, 1506 cred. in test. 363.
- (*Handl alt*) 1503 pendit taxam 379.
- (*Handel, Händel, Handl, Heindel, Hendel, Hendl*) von Grez 1440, 1445, 1446, 1453 poss. domum Pos. 237, 221, 232, 1443—1456 unacum amita sua *Teubel* cred. hyp. Pos. 220—237, XVI, XXI, XCV, XCVI, C, CI, CIV, 1445 poss. vineam Pos. 237, 1448 arrestat 267, 1449 idem 369, 370, 1452 poss. 2 vineas Pos. 234, 1452 pendit taxam 377, 1457 per errorem uxoris vice 298.
- (*Hendlein*) von Marichpur gesezzen ze Prespur 1376 cred. civis Tyrnaviensis 6.
- (*Händel, Hendel, Lanng Hendel*) dez jungen Muschen sun 1445—1458 cred. hyp. Pos. 265—269, XVI, XXIII, C, CIV, 1448 arrestat 367, c. 1450 emigrat unacum patre ex Posonio 83, 1454 *Jacob aus der Newnstat* est propinquus suis 314, 1463 (*Lanng Hendel*) poss. vineam Pos. 269.
- (*Handel, Händel, Hendl, Hendel, Henndlein*) von Odenburg *Peschl* (= *Pessel M.*) uxor 1454—1464 cred. hyp. Pos. 301—303, XVII, C, 1459—1513 poss. domos plateae Jud. Pos. 334, 336, 1464 poss. domum Pos. 302.
- (*Hindl*) der Wolfflin sun 1513 poss. domum plateae Jud. Pos. 340.
- Haindl* vide sub *Musch Haindl*.
- Henndel judin* 1443 cred. hyp. Pos. 208—209, 1449 poss. vineam Pos. 209, 1452 inc. Pos. in registro taxae 377.
- Handl judin* 1485 cred. in test. 357.
- Henndlin* (= *Henndl-in*) von Galtitz f. 1457 cred. hyp. Pos. 298, XVI, XXIII.
- Hendlin judin von Grez* 1457 cred. hyp. Pos. 298, XXI.
- Henna* (= *Hanna M.*) von Ouen und ir sun der Salmon von Ouen 1458—1466 poss. domum plateae Jud. Pos. 328.
- Hester* (= *Esther M.*) vide sub *Leser*.
- Hetschel* (*Hetschl, Heschel, Heschlein, Hetschlein, Hatschl* = *Haschel M.*) von der Newnstat 1439, 1440, 1441, 1444 cred. civ. Pos. 380, 382, 384, 387, 1440—1442 cred. hyp. Pos. 201—202, XV, XX, XCIV.
- Hetschlein von Wienn* 1413 litigat 55.
- Hewbel jüdin* vide sub *Havblinne*.
- Heubbel* (= *Abel M.*) zu Haimburch 1397 unacum filio *Jona* cred. civ. Pos. 37.

- Hewblein* *czu Prespurg* 1412 cred. civis Pos. 54.
- Hirssel* (*Hirschel*) *Hester* (= *Esther M.*) *uxor* 1500—x poss. domum plateae Jud. Pos. 336, 1526 ipsa domus alienata 344.
- Hisserlein* vide sub *Isserl.*
- Hystier* f. vide sub *Jünglein.*
- Hoschlein* (= *Hoschea M.*) *von Berchtolstorff* 1413 cred. civ. Pos. 57.
- Hoschel* (*Heschel*) *dez Eysack aydem zu Prespurg* 1442 cred. hyp. Pos. 203, XX, CI, 1451 gener suus = *Jacob von Passaw* 277.
- Höschel* (*Höschel*, *Heschkel*, *Heschel* = *Ezekiel M.*) *Joseph sun von Teben* 1444 cred. hyp. Pos. 257—259, XXII, XCIV.
- Ichman* (= *Jechiel M.*) *ze Haimburch* 1375 unacum *Havblinne* (*Hewbel*) *Judaea eliget arbitros* 4, 1376 unacum illa dat apocham 8.
- Isaac* (*Ysaac*, *Ysackh*, *Isak*, *Ysaackh*, *Isackh*) vide etiam sub *Eysak*.
- Isaac* 1439 poss. domum plateae Jud. Pos. 330, XLIX.
- Ysaac* (*Ysackh*, *Ysaackh*) 1485 cred. in test 356, 1491 suppeditat auxilium pecuniarium civ. Pos. 410, 1503 pendit taxam 379.
- Ysaac filius Aserl* 1461 poss. vineam Pos. 181.
- Ysak son der Chayda rabi* 1452 inc. Pos. 378.
- Ysaac der Lewbman judin sun* 1448 nomine affinis sui *Swarcz Vnendlich Handel* tradit vineam in *Söllös* 346.
- Isaac gesessen zu Offen* 1524 propinquus *Isaac Judaei Szegediensis* 105.
- Isaac von Segendin* (= *Szeged*) 1524 deponit res preciosas comitis *Scepusiensis* 105, 106.
- Ysachar* (= *Jisachar M.*) 1453 alium nomen *Judaei jung Musch von Tirna* 341.
- Ysachar* 1452 pendit taxam 378, L. *Isacher commorans in civ. Budensi* 1451 missus est ad civ. Pos. a castellano *Budensi* 83.
- Isserl* (*Iserl*, *Isrl*, *Issrl*, *Iserll*, *Ysserl*, *Yserl*, *Yssrl*, *Ysserel*, *Ysserl*, *Ysserlein*, *Hisserlein* = *Izraël M.*) singulatim:
- (*Isserl*) 1439 poss. vineam Pos. 324.
- (*Isserl*, *Ysserl*) 1440 cred. civ. Pos. 381, 1441 vendit moneta[m] auream 384.
- (*Yserl*) 1488 poss. domum Pos. 324, 1494 cred. in test. 360.
- (*Issrl*, *Isserl*, *Ysserl*, *Iserll*, *Isrl*, *Ysserl*) *von Budweis* (*Budweiss*, *Pudweis*, *Wudweis*) 1430 pendit taxam 277, XLIX, 1437—1452 cred. hyp. Pos. 148—155, XV, XIX, CIV, 1439 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, 336, 1449 arrestat 370, 1452 pendit taxam 378.
- (*Isserl*, *Isrl*, *Iserl*) *jung, von Pruck* 1437—1439 cred. hyp. Pos. 147, 156—158, XV, XVII, XCV, XCVI, 1438 debitor hyp. super domum plateae Jud. Pos. 328, 1439—1440 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, 328.
- (*Ysserleyn*, *Ysserlein*, *Hisserlein*, *Isserl*) *zu Pruck an der Leyta Dochlein* (*Dochklein*, *Docklein*, *Tochklein*, *Tockleyn* = nomen slavicum *Deiche*, *Doche* aut *Duchena*, *Duscena M.*) *uxor* 1417, 1419, 1420, creditores civium oppidi *Deveniensi* 64, 69, 71, 72, 77, 1418 cred. civium *Posoniensium* et de *Bruck* 65, 1418 cred. civis de *Purpach* 67, 1420 antea in *Pruck nunc in Monte Sancti Martini habitans* quietat solutionem debiti coram iudice civ. Pos. 83, idem qui sequitur:
- (*Isserl*, *Yserl*, *Iserl*, *Ysserl*) *alt, von Sand Merittenperg* 1430 pendit taxam 377, XLIX, 1436—1443 cred. hyp. Pos. 138—146, XV, XVII, LIX, CIV, 1437 unacum *Isserl* de *Pruckh* cred. hyp. Pos. 147, XVI, 1440 poss. vineam Pos. 146, 1440 vendit vineam Pos. 146, 1450 emigrat ex *Posonio* 83.
- (*Isrl*) *der Wölflin sun* 1488, 1489, cred. in test. 358, 359.

*Iserlin (= Iserl-in) von Sand Mer-
tenperig habitans in Newn-
kirichen (relictā) 1449 cred. ci-
vis Pos. 371.*

*Jaechlin = Jacob vide sub Ey-
sachk Jaechlins aidem.*

*Jacob (Jacobus, Jackel, Jaclein,
Jakab, Jakel, Jäkelein, Jakl,
Jecl, Jeckl, Jekel, Jikel) singu-
latim:*

*(Jakel, Jakl) 1430 pendit taxam
377, 1435 emit monetam malam
380, 1441 vendit monetam au-
ream 384.*

*(Jacob, Jaclein) 1452 pendit taxam
377, 1456 accipit pecuniam 395,
1457 debitor civ. Pos. 396.*

*(Jacob, Jäckel) 1485, 1493 cred. in
test. 357, 359.*

*(Jekel) der juden fleischakel
(fleischaker) 1442 cred. hyp.
Pos. 208, XX.*

*(Jacob) Leblin aeden 1498—1499
cred. in libro Judaeorum (Ju-
denpuch) 412—415.*

*(Jakel) von der Newnstat 1440
cred. civ. Pos. 381.*

*(Jacob, Jeklein) des Maisterel
(Maisterl) sun von der Newn-
stat des Jacob von Ofen aiden
(per errorem J. von Ofen des
Maisterl sun 285, in contrarium
J. von der Newnstat pro J. von
Ofen 299) 1453—1472 cred. hyp.
Pos. 285—288, XVII, CIV, 1455
poss. vineae Pos. 285, 1457 cred.
in test. 357, 1458 poss. domum
plateae Jud. Pos. 326, 1462 poss.
domum Pos. unacum Judaeo
Varkas 286, 1462 Jacobus ma-
gister Judaeorum in civ. Pos.
commorans vendit eandem do-
mum 85.*

*(Jacob) aus der Newnstat des Hän-
del jungen Muschen sun zu Pres-
burg vetter 1454 cred. hyp. Pos.
314.*

*(Jacob) genant Pawer von der
Newnstat und Muschel von Her-
zogenburg paid gesessen in der
Newnstat 1453 cred. hyp. Pos.
(286), 289, XXII.*

*(Jacob) von der Newnstat 1474
cred. hyp. Pos. unacum Vischel*

*genero suo et Jikel von Passaw
319—320, 1476 solvit laxam
vini 403. (An = J. des Maisterl
sun?)*

*(Jacob, Jakel, Jekel) jung, der Ja-
kel judin von Odenburg sun
1446, 1447 cred. hyp. Pos. 274,
275, XXI, CI.*

*(Jacob, Jakel, Jakl, Jeckl, Jekel)
von Ofen (Offen, Ouen) 1434
(sicut: Klain, Klein, Kwartz Jak-
lein vide: Jacobus parvus in
Buda in Posonio commorans
1438 MHJ I. 174) debitor in
test. 350, 351, 1436—1445 cred.
hyp. Pos. 125—137, XV, XVI,
XVII, LX, C, CIV, 1439 poss.
desertam aream Pos. 137—138,
1439—1458 poss. domos plateae
Jud. Pos. 325, 326, 332, XLIX,
1441 vendit monetam auream
384, 1441 unacum Isserlein von
Pruck cred. in test. 352, 1442
proficiscitur sub tutela civ. Pos.
384, 1442, 1444 cred. civ. Pos.
385, 386, 388, 1443 unacum
Lewbman cred. hyp. Pos. 237,
XVII, 1445 unacum Muschel ge-
nero suo cred. hyp. Pos. 264,
XVII. (Uxorem, filium et haere-
des vide separatim.)*

*(Jacob) von Ofen erben 1452 cred.
hyp. Pos. 283, XVII.*

*(Jacob) des Jacob von Ofen sun
1457—1458, 1465, 1469 cred.
hyp. Pos. 299—300, XVII, 1457,
1460 cred. in test. 352, 353, 1461
cred. hyp. in Szöllös, quod de-
bitum 1463 solvitur 348, 1469,
1470 Jacob Kolman nuncupatus
unacum Tadorus (Todres) ge-
nero suo cred. hyp. Pos. 305,
306, XVI.*

*(Jacob, Jikel) von Passaw (dez
Hoschel aiden) 1451—1475 cred.
hyp. Pos. 277—281, XVI, XXIII,
CIV, 1452 pendit laxam 378,
1452, 1454 poss. vineam Pos.
277, 278, 1464 vendit res argen-
teas 399, 1467 et Hann uxor
poss. domum plateae Jud. Pos.
342, 1468 solvit exactori taxam
XXVII, 1469 poss. domum Pos.
279, 1471 vendit equum 402,
1475 mutuat civ. Pos. 402—403,*

- 1474 unacum Jacobo von der Newnstat et Vischel cred. hyp. Pos. 319, 1476 cred. hyp. in Szöllös 349.
- (*Jakab, Jakob*) *Prentleins aiden* 1458 cred. hyp. Pos. 301, XX, 1474 poss. vineam in Szöllös 348 et vendit eandem 349.
- (*Jacobus*) *Waczij* 1527 poss. domum desertam Budensem unacum Salomone 516.
- (*Jacob*) *von Weytra* 1413 cred. civ. Pos. 57.
- Jacobin* (= *Jacob-in*) *von Gretz* 1503 pendit taxam 379.
- Jäcklin* (*Jecklin f.*) *von Nürnberg* 1439 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, 334, XLIX. (Sine dubio eadem mulier quam Jeklin von Odenburg.)
- Jacobin* (*Jacklin, Jaklin, Jakel judin, Jecklin Jeklin f.*) *von Odenburg (Edenburg) und ir aiden* (= *Leser, Musch, Salmon*) 1430 pendit taxam 377, 1440 accipit solutionem 381, 1443—1451 cred. hyp. Pos. (sine generis suis) 209, 210, 212, 214, 216, 217, 218, 219, (ipsa cum genero) 214, 215, cum genero Salmon 211, solus gener Leser 219, solus gener Musch 212, 213, 216, 218, solus gener Salmon 211, 215, soli generi Musch et Leser 210, 211, 212, XVI, XX, XXI, CIV, 1448 mutuum dat 370, 1449 arrestat 369, 1449 accipit pecuniam 392, 1450 gener suus emigrat ex Posonio 83, 1452 pendit taxam 378.
- Jacobin* (*Jacel judin, Jacob judin, Jeckl judin*) *von Ofen* 1438 cred. hyp. Pos. 273, 1439 poss. aream desertam Pos. 273, 1446 poss. vineam Pos. 130, 1446—1447 cred. hyp. Pos. 272—273, 1447, 1448 cred. civ. Pos. 389, 390, 391, 1448—1477 poss. domum plateae Jud. Pos. 338, 1477 poss. 3 vineas Pos. 274.
- Jaclin oder Tesslerbe judin* vide sub *Tesslerbe*.
- Jerl* (= *Jeremias M.*) *von der Eyssreinstat* 1437 cred. hyp. Pos. 311, XCIV.
- Yezzel* (= *Jossel, József M.*) *de civ.* Pos. 1336. renuntiat cuidam domui XLIII.
- Jona* (= *Jonas M.*) *Hewbleins sun* 1397 unacum patre cred. civ. Pos. 37.
- Jorg* (= *Georg? M.*) *zu Ofen* 1453 commemoratur in rationibus tricesimarum XXVIII.
- Joseph (Josepp)* 1448 arrestat 367, 368, 1454 cred. hyp. Pos. 315.
- Joseph* 1527 debitor in test. 365.
- Yosepp von Hintperg* *gesessen zu Newnkirchen* 1426 unacum genero Moyses cred. civ. Pos. 78.
- Joseph des Jacob bruder von Ofen* 1437—1439 cred. hyp. Pos. 147—148.
- Joseph Prentel* 1440 cred. civ. Pos. 383.
- Joseph von Teben* vide sub *Hösel*.
- Joseph der Ysaac aydem von Tirna Hester* (= *Esther M.*) *uxor* 1443—1446 poss. domum plateae Jud. Pos. 338.
- Joseph judin* 1452 pendit taxam 378.
- Joseph judin (Josephin, Joseppin) von Teben* 1444—1446 cred. hyp. Pos. 242—243, XXI, XCIV, CI, 1448 arrestat 366.
- Juda* 1430 pendit taxam 376, 1440 cred. hyp. Pos. 314.
- Juda* 1459, 1461, 1468, 1472, 1475 cred. hyp. Pos. 303—304, XXI, 1470, 1476 poss. vineam. Pos. 304, 1485 cred. in test. 357.
- Juda maister (Juda rabi) Schondel* (= *Schönchen, Bella M.*) *uxor* 1452 inc. Pos. 378, 1455 cred. hyp. Pos. 294, XIX, CI, 1455 poss. vineam Pos. 295.
- Judel* 1452 inc. Pos. 377.
- Jünglein zu Haymburch Hystier* (= *Esther M.*) *uxor* 1397 cred. civ. Pos. 34.
- Jüngel zu Prespur* 1400 unacum Czallel et Sadya cred. civ. Pos. 39.
- Klain (Klein) Jaklein (Jeklein)* vide sub *Jacob von Ofen*.
- Koler (Choler = Colomannus M.)* 1402 arrestat 47, 1404 vendit domum Pos. 48.

Kolman (= *Colomannus M.*) *Jacob* vide sub *Jacob des Jacob von Ofen* sun.

Colman judin 1503 pendit taxam 379.

Kophel (*Koppel* = *Jacob M.*) vide sub *Smoyel in der Newenstat*.

Kwrtz Jakl vide sub *Jacob von Ofen*.

Lanng Hendel vide *Hendel des jungen Muschen* sun.

Lanng Isserl 1430 (1434) pendit taxam 376, XLIX, 1439—1442 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, 336, XLIX, 1440 cred. hyp. Pos. 201, XV, XIX.

Lazar (*Lasar*) 1446 cred. hyp. Pos. 271, XIX, 1452 pendit taxam 378.

Lazarus 1503 pendit taxam 379.

Leb (*Lebl* = *Jehuda M.*) 1503 pendit taxam 379, 1518 cred. in test. 365, 1519 facit pactionem 100, 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 344.

Leb (*Lebel*, *Leeb*) *von der Newnstat diezeit wanhaft zu Prespurg* 1444—1453 cred. hyp. Pos. 243—250, XVI, XXII, C, CI, CIV, 1447 ad se recipit creditum alienum 247, 1448 arrestat 367, 1451 cum uxore *Symcha* (*Zymcha*) poss. domum plateae Jud. Pos. 328, 334, 1452 pendit taxam 378, 1452 unacum *Jacobo des Maisterlein* sun cred. hyp. Pos. 281—282, XXII, 1452 unacum *Muschel von Rakenspurg* cred. hyp. Pos. 282, XXII.

Leb, jung, von der Newnstat 1446 cred. hyp. Pos. 270—271, XV, XVIII.

Leb, die alt, judin 1463 cred. hyp. Pos. 316.

Leblin (*Lebl-in?*) vide sub *Jacob Leblin aeden*.

Ledlein (= *Leda*, *Lida* dimin. *M.*) vide sub *Dauid Salels aiden*.

Leser (= *Lazar M.*) *der Jacklein von Odenburg aidm* 1444—1445 unacum *Musch* cred. hyp. Pos. 210, 211, 212; 1449 *L. der juden schuellmaester und Jekel judin von Adenburg der aidem petit solutionem a debitore* 371, 1451

cred. hyp. Pos. 219, 1452 pendit taxam 377, 1454—1458 cred. hyp. Pos. 293—294, XX, 1455 *L. sankmaister der Jeklin von Odenburg aidm Hester uxor* poss. domum plateae Jud. Pos. 328.

Leser 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 344.

Leser judin 1474 cred. hyp. Pos. 320.

Leserl von der Newenstat 1439 cred. hyp. Pos. 313, XCIV.

Lesyr 1386 orphanus 4.

Lewbman (*Leubman* = *Jehuda M.*) 1438 unacum *patre Musch* cred. hyp. Pos. 256, 1439—1444 cred. hyp. Pos. 158—164, XV, XVIII, CI, CIV, 1443 unacum *Jacobo von Ofen* cred. hyp. Pos. 237, 1444 unacum *jung Musch von Tirna* cred. hyp. Pos. 255, XVIII, CI.

Leubman 1448 filius *Lewbman Judaeae* 346, 1450 emigrat ex *Posonio* 83, 1470 cred. in test. 318.

Leuman vide sub *Musch des Levman* sun.

Lewbman judin 1448 mater *Leubman* et *Ysaac*, necnon *socrus Swarcz Vnendlich Handel* 346, 1449 poss. vineam Pos. 162.

Lieblman (= *Jehuda M.*) *Rachl uxor* 1500 poss. domum plateae Jud. Pos. 336.

Lyppka (*Lippka* = *Libele*, *Libussa M.*) vide *Eysakch Jacchlin* aidm.

Maindl (*Mändl*, *Mandel*) vide sub *Mendel*.

Mayr von Erdfurt 1400 pater *Salomonis* cred. civ. Pos. 40.

Maisterl von der Newnstat 1453 pater *Jacobi generi Jacobi* de *Buda* 285—288.

Maisterlin von Berchtolstorf 1413 cred. civ. Pos. 57.

Marichlein (*Mêrichlein* = *Mordochai M.*) 1386 nepos *Vaelchlein* de *Chrems* et *maritus Suezzel* necnon pater *Lesyr* 15.

Markel vide sub *Merchel*.

Mathes 1434 poss. 2 domos plateae Jud. Pos. XLIX.

Mendel, *Maindl*, *Mändl*, *Mandel* (= *Menachem M.*), singulativim:

- (*Mendel, Mandl, Maindl alt*) 1493 vendit vineam in Szöllös 348, 1500, 1501 cred. in test. 361, 1503 pendit laxam 379, 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 343.
- (*Mandel*) 1503 sororius Moyses, inc. Pos. 379.
- (*Mendel, Mändl, Maindl*) *Jacobus praefectus Judaeorum* 1474 poss. domum Pos. 324, XCIX, 1475 commemoratur a Matthia rege 86, 1477 accipit unacum Stephano Bathor tormenta bellica et pulverem uiratum 405, 1493 cred. in test. nobilis de Szántó 359, 1495 rex Wladislaus protegit sororem eius Rusa 90, 1501, 1512 hominem eius protegunt thesaurarii regii 93, 99, 1503 eum protegit thesaurarius 93, 1511, 1520 querelam eius tollere jubet 96 et hominem eius protegit palatinus 101, 1521 protegit eum episcopus Quinqueecclesiensis 102, 1522 eum protegit archiepiscopus Strigonien-sis 104, 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 343.
- Merchel* (*Markel, Merichlein, Merhel, Merkel, Merklein, Mörkel* = *Mordochai M.*) singulatim:
- (*Markel*) 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 343.
- (*Merchel*) zu Prespurg 1388 poss. domum Pos. XLVI.
- (*Mërichlein*) von Tirna 1388 cred. civium Pos. 17.
- (*Mörkel, Merchel, Merkel, Merklein*) der Jaklin judin sun von Odenburg 1452 pendit taxam 378, 1453—1457 cred. hyp. Pos. 284, XX, CI, 1456 poss. vineam Pos. 303, 1458 unacum Eysak cred. hyp. Pos. 303, XXI.
- mesner* vide sub *Ascher, David et Sundl.*
- Michael alias judaeus* vide inter nomina Christianorum sub *Krempnitzer et Jud.*
- Michel* zu Wyenne vide sub *Drot.*
- Mirgem* (= *Mirjam M.*) vide sub *Prenntel.*
- Missel* (= *Muschel*) in civ. *Budensi* comunorans 1462 unacum Jacobo vendit domum Pos. 85.
- Moses* 1426 gener Yosepp von Hintperg et unacum eo cred. civ. Pos. 78.
- Moises* 1477 transvehit res reginae 405.
- Moysse* 1503 pendit taxam 379.
- Moises judin* 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 343.
- Mordochay* 1519 pater cantoris Schlomo 101.
- Mosche* (= *Moses M.*) des Wingamin (= *Benjamin M.*) sun 1519 facit pactionem 100.
- Musch* (*Muschel, Muschlein* = *Moses M.*), singulatim:
- (*Musch*) 1439—1451 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, 328, ante 1441 vendit vineam Pos. 213, 1452 pendit taxam 377, 1456 accepit pecuniam 395, 1457 cred. in test. 352.
- (*Musch, Muschel*) 1471—1475 cred. hyp. Pos. 310, XX, 1477, 1485 cred. in test. 355, 357, 1491 cred. civ. Pos. 410, LXXV, 1503 (*alt Muschel*) pendit taxam 379, 1504 cred. in test. 363.
- (*Musch*) *Schebleins sun von Cili* 1371 unacum fratre Chatsim dat apocham 3.
- (*Muschel, Muschlein*) des *Hendel von Grecz* aidem 1457, 1459, 1471 cred. hyp. Pos. 300—301, XXI.
- (*Muschlein*) zu Hainburg 1405 cred. hyp. civium Deveniensiensium 49.
- (*Musch Haindl*) 1526 poss. domum plateae Jud. Pos. 344.
- (*Muschel*) von *Herczogenburg* vide sub *Jacob genant Pauer.*
- (*Musch, Muschel*) des *Levmans sun* 1471—1513 poss. domum plateae Jud. Pos. 341, L, 1476, 1485 dat civ. Pos. census super domo suo 403, 407.
- (*Muscher*) pater *Leubman* vide sub *Leubman.*
- (*Musch*) jung, des *alten Muschen* aidem 1436—1439, 1445 cred. hyp. Pos. 117—121, XV, XIX, ante 1439 poss. vineam Pos. 121, 1450 emigrat ex Posonio unacum filio *Hendel* 83. Generum suum vide sub *Prenntel.*
- (*Musch, Muschel*) der *Jekel judin von Odenburg* aidem 1445—1448

- cred. hyp. Pos. 212, 213, 216, 218, CI, 1444, 1445 unacum Lesser cred. hyp. Pos. 210, 211, 212, 1448, 1449 arrestat 368, 369, 1452 pendit taxam 378, 1453 poss. vineam Pos. 218.
- (Muschl) des Jacob von Ofen (der Jaklin von Offen) aeden 1445 unacum socero suo cred. hyp. Pos. 264, XVII, 1445 tradit vineam Pos. 133, 1448 arrestat 366.
- (Musch) gesessen ze Prespurch Slaba (= Slava M.) uxor 1396 unacum Jänglein cred. civ. Pos. 34.
- (Musch, Muschel) von Pret (Pred, Predt, Bret, Prett) 1434, 1439 poss. domum plateae Jud. Pos. XLIX, 1440—1446 cred. hyp. Pos. 195—200, XV, XIX, 1451—1458 poss. domum plateae Jud. Pos. 328, 1452 pendit taxam 377.
- (Musch) von Rakenspurg (Racenspurg, Rakespurg, Rakerspurg, Rabelspurch!) 1445—1452 cred. hyp. Pos. 261—263, XVI, XXIII, 1452 unacum Leb cred. hyp. Pos. 282, XXII.
- (Musch, Muss) von Tyrna gesessen zu Prespurg 1401 unacum Czallel et Eysak cred. civ. Pos. 43, 1415, 1420 litigat 60, 75.
- (Musch, Muschel, anders genant Ysachar) jung, von Tirna, dez Jacob von Ofen swäger 1444—1453 cred. hyp. Pos. 250—255, XVI, XVIII, XXII, 1444 unacum Lewbman cred. hyp. Pos. 255, 1445 creditor Judaei 193, 1446, 1449 poss. domum Pos. 253, 254, 1448—1457 poss. domum plateae Jud. Pos. 341—342, L, 1448 (Musch in des Langen Merlen haus) arrestat 367, 1450 accipit pecuniam pro scindelis 393, 1453 debitor generi sui 341—342.
- Muschin (= Musch-in) von Pred f. 1445 cred. hyp. Pos. 270, XIX, 1446 cred. hyp. Pos. 200.
- Naason (= Nathan M.) der Benedictin (= latin. Benedicta M.) aidem 1438 cred. hyp. Pos. 312.
- Nachaym (= Nachum M.) des Aserl knecht 1449 cred. hyp. Pos. 276, XVIII.
- Nachaim der juden fleischaker (fleischakel) 1451—1453 cred. hyp. Pos. 276—277, XXIII, 1452 pendit taxam 377.
- Nazly (Nastel = 9 Nathan M.) 1511 (Nazly) unacum Orozlan judex Judaeorum Pos. 96, 1526 (Nastel) poss. domum plateae Jud. Pos. 343.
- Nechel (Nächlin, Néchlin = Nachla M.) judin 1470 cred. hyp. Pos. 319, 1485 solvit taxam, 1487 solvit debitum 406—408, 1488 poss. vineam Pos. 319, 1489 cred. hyp. Pos. 319.
- Olaz, Bona vide sub Bona.
- Orozlan (= Leb, Lewb, Jehuda M.) 1511 unacum Nazly judex Judaeorum Pos. 96.
- Pawer, genant, Jacob vide sub Jacob.
- Peer (= Beer, Bär M.) zu der Weyden 1400 cred. hyp. Pos. 41.
- Pendetin (die alt Pendettyn = Benedicta M.) judin 1430 pendit taxam 377, 1430, 1434, 1439—1443 poss. domum plateae Jud. Pos. XLIX, 325, 338, Genus suum vide sub Naason.
- Peschl f. vide sub Hendel von Odenburg.
- Prenel (= Berentel, Behrend, Bär M.) Mirgem (= Mirjam M.) uxor 1495—1513 poss. domum plateae Jud. Pos. 330.
- Prenel (Prantel, Prännit, Prenntel, Prenntl) von Prespurg, des jungen Muschen aidem 1439 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, 336, XLIX, 1439—1449 cred. hyp. Pos. 205—208, XVI, XX, LVI—LVII, XCV, CII, 1442 poss. vineam Pos. 207, 1448 poss. vineam in Szällös, quam vendit 345, 346, 1455, 1457 unacum Suessel (= Susanna M.) uxor poss. vineas Pos. 208. Generos suos vide sub jung Gerstel et Jacob.
- Prenel (Prentlin, Bräntel) judin 1462—1466 cred. hyp. Pos. 315—316.

- Puschl* (= *Vischel*, *Vaischel* *M.*)
vide sub *Aron Puschl*.
- Rachl*, *Rathel* (= *Rachel* *M.*) f.
vide sub *Eysakch von Odenburg*
et *Lieblman*.
- Rechel* (= *Recha* *M.*) vide sub *Wa-*
ruch von der Eysneinstat.
- Rusa* (= *Rosa* *M.*) 1495 soror prae-
fecti *Mendel* 90.
- Sadya* (= arab. *Saadja* *M.*) *Schond-*
linn von Marichek aidem geses-
sen ze Prespurg Serlein (= *Sa-*
rah *M.*) uxor 1390 cred. civium
Pos. 23, 1400 sine uxore cred.
civ. Pos. 39.
- Salel* (= *Bezael* *M.*) vide sub
David Salels aidem.
- Salman*, *Gerel* genant, vide sub
Gerel.
- Salmon* (= *Salomon*) *der Jakel ju-*
din von Odenburg aidem 1445,
1446 cred. hyp. Pos. 211, 212,
215, 1450 emigrat ex *Posonio*
83.
- Salmon gesessen ze Neun Ofen auf*
dem perig Sertza (= ? *Sera*,
Sara dimin. *M.*) uxor 1415 cred.
civ. Pos. 59.
- Salmon von Owen* 1456—1466 cum
matre *Henna* poss. domum pla-
teae *Jud.* Pos. 328, 1461 cred.
hyp. Pos. 315.
- Saloman maister Majrs sun von*
Erdfurt 1400 cred. civ. Pos. 40.
- Salomon* (per errorem et loco *Gädl*
122) 1438 cred. hyp. Pos. 312.
- Salomon dez Isserl sun (von Bud-*
weis) 1455 cred. hyp. Pos. 295—
296, XIX.
- Saloman gener Mendel Fekethe*
1527 communiter cum *Bona*
Olaz poss. domum *Budensem*
516.
- sankmaister* vide sub *Leser* et
Schlomo.
- Sara* f. vide sub *Stemel*.
- Schalam* (= *Schalom* *M.*) 1413 pa-
ter *Smoÿel* creditoris civ. Pos.
57.
- Schalam des Hetschlein sun* 1450—
1455 unacum *Slama* poss. do-
mum plateae *Jud.* Pos. 328.
- Scheblein* (= *Schebl*, *Scheffl*, *Scheftl*
M.) *von Cili* 1371 pater fratrum
Musch et *Chatsim* 3.
- Schlomo* (= *Salamon* *M.*) *des Mor-*
dochay sun sanckmayster 1519
subsignat chartam 101.
- Schmoÿl* (= *Samuel* *M.*) 1519 pa-
ter *Ascher* 101.
- Schondlin* f. vide sub *Juda* et
Sadya.
- Schuller* (= *Bocher* *M.*) *Abraham*
1526 poss. domum plateae *Jud.*
Pos. 344.
- schullmaester der juden* vide sub
Leser.
- Schwartz* vide sub *Swartz*.
- Selmon* (= *Salamon* *M.*) 1480 cred.
in test. 356.
- Serlein* f. vide sub *Sadya*.
- Serenschcs*, *Serenszees*, *Zerenches*
Emrich (*Emericus*) 1530 vide
relictam suam *Anna Heldin*, fi-
lium *Georgium* et maritum re-
lictæ *Martinum Klee* inter no-
mina *Christianorum* 108—111.
- Sertza* f. vide sub *Salmon*.
- Symacha* (*Simcha*) *gesessen zu der*
Eysnenstat Dyna uxor 1416 ven-
dunt domum Pos. 63, XXXIX,
XLVI.
- Symicho gesessen zu Prespurg* 1410
cred. civ. Pos. 53, 1413 litigat
55, 56.
- Symcha* (*Zymcha*) f. vide sub *Leb*.
- Slaba* f. vide sub *Musch gesessen*
ze Prespurg.
- Slama* (*Slaman* = *Salamon* *M.*)
1450—1455 poss. unacum *Scha-*
lam domum plateae *Jud.* Pos.
328, 1452 pendit taxam 378.
- Stemel* (= *Salamon* *M.*) 1418 liti-
gat 69.
- Stemel* (*Stammel*, *Stembl*, *Stemmel*)
1461 poss. vineam Pos. 317,
1461—1463 poss. domum Pos.
317, 1464—1472 cred. hyp. Pos.
317, 1464 accipit pecuniam 398,
1468 poss. domum Pos. 318,
1477—1513 unacum *Sara* uxore
poss. domum plateae *Jud.* Pos.
338.
- Stetel* (*Slétel*, etymologia incerta)
f. vide sub *Drot*.
- Stomlynna* (= *Stomml-in*, uxor
Salomonis *M.*) *des alten Mus-*
schen tochter 1413 litigat 56.
- Smerlein* (= *Semaja* *M.*) *Eysakkes*
sun czo der Newnstat 1368,
1377, 1381, 1382 unacum fratre

- Euerlein creditor chartalis 431, 433, 435, 437.
- Smoil* (*Smoiel* = *Samuel M.*) 1465 cred. hyp. Pos. 318, 1466—1513 poss. domum plateae Jud. Pos. 328.
- Smojel des Kophel een in der Newnstat* 1453 cred. hyp. Pos. super domum plateae Jud. Pos. 341—342.
- Smojel Schalamis sun von Weytra* 1413 cred. civ. Pos. 57.
- Sundl* (*Sündel*, *Sundel* = aut *Jeschua*, *Schua*, aut per analogiam *Semes-Samson*: *Sunn* [*Sonne*]-*Sunel*, *Sundel M.*) der alt *mesner* 1445—1447 cred. hyp. Pos. 260—261 XVI, XXIII.
- Sundel* (*Sunda*, *Sundl*) von *Tirna* 1446—1447 cum uxore *Hanna* poss. domum plateae Jud. Pos. 338, 1447 cred. hyp. Pos. 247, 275.
- Súnel* (= *Sundel*) 1446 accipit pecuniam mutuam 389, 1447 dat pecuniam pro pignore 390.
- Suessel* f. vide sub *Prenntel*.
- Suezzel* (= *Susanna M.*) *Marichleins Vaelchleins ennichleins von Chrems* witib 1386 nomine suo et filii sui dat apocham 15—16.
- Swartz* (*Schwartz*) *Mendl von Offen Drasl* (= slav. *Drazna M.*) uxor 1509—1513 poss. domum plateae Jud. Pos. 342. Generum suum vide sub *Salamon gener Fekethe Mendel*.
- Schwarcz Vnendlich Handel des Leubman und Isaac swager* 1448 tradere jubet vineam suam in *Szöllös* 346.
- Tadorus* (*Todres* = *Theodor*: *Jonathan M.*) vide sub *Jacob des Jacob von Ofen sun*.
- Tesslabe* (*Teschlawe*, *Jaclin* oder *T.* = *Ceslava M.*) 1453 cred. hyp. Pos. 284—285, XIX, 1462 poss. domum Pos. 290, 1461—1513 unacum marito *Wolffl* poss. domum plateae Jud. Pos. 332. (Sine dubio = *Wolff judin*, vide 285 annot. 3.)
- Tewbl* (= *Taube M.*) f. vide sub *Aschel*.
- Teubl* (*Teubel*, *Tewbel*, *Teybl*) des *Hendel von Grecz pas* 1440, 1443—1448 cred. hyp. Pos. 220, 222—224, 226—233, 236, 1444 unacum *Hendel von Grecz* cred. hyp. Pos. 222, 1446 poss. vineam Pos. 228.
- Thobian* (*Tobin*, *Tobian*, *Tobias*) 1452 pendit taxam 377, 1455—1459, 1470 cred. hyp. Pos. 296—298, XVI, XXII.
- Töchterlein* (*Tochterl*) f. vide sub *Tröstel von Haimburch*.
- Todres* vide sub *Tadorus*.
- Tok* 1430 pendit taxam 376.
- Toklein* (*Dochlein*) f. vide sub *Isserl von Pruck*.
- Tröstl* (*Tröstel* = *Nachum M.*) 1434, 1439 poss. domum plateae Jud. Pos. 325, XLIX.
- Tröstel* (*Tröstlein*, *Trostlein*) *gessen ze Haimburch Töchterlein* (*Tochterl*) uxor 1376 (sine uxore) unacum *Ichman et Havlinne* dat apocham 8, 1389 (sine uxore) cred. civ. Pos. 20, 1390 cred. civ. Pos. 21, 1390 cred. civium Pos. 25, 1393 cred. civ. Pos. 28, 1395 poss. domum Pos. 32, 1400 accipit solutionem debiti 29, 1401 cred. civ. Pos. 44.
- Tröstl in der Newnstat* 1458 cred. cuiusdam civis Pos. 84.
- Tröstel von Tirna* 1446 loco *Sündel* tradit domum plateae Jud. Pos. 338.
- Tröstlin* f. 1439—1451 poss. domum plateae Jud. Pos. 334, XLIX.
- Trostlin judin von Haymburg* post 1411 accipit solutionem debiti XII.
- Vnendlich, Swarcz, Handel* vide sub *Swarcz*.
- Varkas* (= *Wolf*) von *Ofen* 1462 unacum *Jacob von der Neunstat* poss. domum Pos. 286.
- Vaelchlein* (= *Falklein M.*) von *Chrems* 1386 avus *Marichlein defuncti* 15.
- Vischel* (*Vischlein* = *Vaischel M.*) 1465—1470 cred. hyp. Pos. 305, XVIII, 1467, 1475 cred. in test. 354, 355.
- Vischel des Jacob von der Newstat ayden* 1474 unacum *Jacob* de

Newstat et Jacobo de Passaw
cred. hyp. Pos. 319.

Waczij Jacobus vide sub Jacobus.

Waruch (= Baruch M.) von der
Eisneinstat Rachel uxor 1416
cred. civ. Pos. 61.

Wingamin (= Benjamin M.) 1519
pater Mosche 100.

Wolff mayster Isaac sun gesessen
ze Chrembs 1397 cred. civ. Pos.
35.

Wolffl (I.) 1430 pendit taxam 377.

Wolffl (Wolffl, Wolffel II.) 1452
pendit taxam 378, 1454 cred.
hyp. Pos. 289—290, 1461—1513
unacum uxore Teschlabe poss.
domum plateae Jud. Pos. 332,
1461 poss. domum Pos. 290,
1491 creditor civ. Pos. 410,
LXXIV.

Wolfflin (alt Wolfflin) judin 1431
litigat 80, 1434, 1439—1450 poss.
domum plateae Jud. Pos. 325,
330, XLIX, 1442 cred. hyp. Pos.
307. (An uxor Wolffl I.?)

Wolffel (Wolfflinn) judin (= uxor

Wolffl II.) 1463, 1477, 1478 cred.
in test. 353, 355, 1464—1474
cred. hyp. Pos. 306—309, XXIII,
CIV, 1466, 1467, 1471, 1473,
1474 poss. domum Pos. 307—
309, 1467, 1475 poss. vineam
Pos. 309, 1484, 1498, 1503 cred.
in test. 357, 360, 362, 1503 pen-
dit taxam 379, 1504, 1506 cred.
in test. 363.

Zacharias 1494 habet schedas me-
dicamentorum 360, 1507—1526
poss. domum plateae Jud. Pos.
340, 343.

Zara (= Sarah M.) wilib 1462—
1463 cred. hyp. Pos. 316.

Zellel (Czallel = Bezallel M.) von
Marpurkch 1442—1444 cred. hyp.
Pos. 204, XVI, XX, XCIV, 1450
emigrat ex Posonio 83.

Zellel judin (uxor praecedentis)
1445 cred. hyp. Pos. 264, XX.

Zymcha f. vide sub Leb.

Zypperle (= Cipora M.) judin
1495—1513 poss. domum pla-
teae Jud. Pos. 334.

INDEX LOCORUM

Abbreviationes: Boh. = Bohemiae, Hung. = Hungariae, Germ. = Germaniae, Mor. = Moraviae, vin. = vinetum, Dev. = Deveniense, Pos. = Posonium, Posoniense, Szöll. = Szöllösiense, civ. = civitas, civitatis, opp. = oppidum, pag. = pagus. Nomina post „opp.“ vel „pag.“ posita (exceptis rerum publicarum nominibus) denotant comitatus Hungariae, in quarum territorio loca nominata inveniuntur. Aedificia et areas civitatis Posoniensis quare sub verbo *Posonium*.

Ach (Aachen, civ. Germ.) 368.
Al-Bar vide *Baar*.
Alba Regalis (Székesfehérvár, civ. Hung.) 516. Vide etiam *Weysenburg*.
Alltweingarten vin. Szöll. 347.
Altenburch (Óvár, Magyar-Óvár opp. Moson) 4.
Ambler vin. Pos. 261.
Augusta (Augsburg civ. Germ.) 112.
Austria 514. Vide etiam *Österreich*.
Báhomg vide *Wohen*.
Baar (Al-Bár vel Fel-Bár pagi Pos.) 190, 191.
Bathor ([Nyír-]Bátor opp. Szabolcs) 102.
Batthyan (Battyán pag. Fejér) 96.
Bavaria vide *Payrn*.
Bazin vide *Besing*, *Pösing*.
Bécs vide *Wienne*.
Bécsújhely vide *Newstat*.
Berchtolstorj (Perchtoldsdorf opp. Austriae) 57.
Berg vide *Perg*.
Besing (Bazin opp. Pos.) 413—415, 417—418, 420, 425. Vide etiam *Pösing*.
Böhmisch-Leipa vide *Leippen*.
Botenburgk (arx Austriae) 390, 391.
Brun (Brünn civ. Mor.) 353.
Buda (civ. Hung.) 84 (castrum Budense), 86—88, 91—93, 96, 98, 100, 102—104, 514, 516. Vide etiam *Ofen*, *Newnofen*.
Budmericz (Pudmericz pag. Pos.) 303.
Budweis (opp. Boh.) XV, XIX, XLIX, CIV, 148—155, 277, 325, 336, 370, 377, 378.

Cascha (Kassa civ. Hung.) 410.
Chësgazzen (platea oppidi Hainburg Austriae) 5.
Chlampher vin. Pos. 246.
Chogel des gepirgs vin. Dev. 49.
Cholsatz vin. Dev. 71.
Chótzse (Köpcse, Kiltsee opp. Moson) 4, 5.
Chranichperg (Kranichberg pag. Austriae) 4, 5.
Chrems (Krems opp. Austriae) 15, 16, 35.
Chremslr (Kremsier opp. Mor.) 6.
Cili (Cilli opp. Styriae) 3.
Csallóköz vide *Schut*.
Cseklész vide *Lainsitz*.
Dévény vide *Teben*.
Dienviel (Dienuil) vin. Pos. 126, 133.
Dinckelsbühl (civ. Germ.) LXXV.
Drischwerd insula hortis ornata in territorio civ. Pos. 173.
Dünnen vin. Pos. 124.
Ebenn, in der, vin. Dev. 73, 77.
Ebersdarif (Ebersdorf pag. Austriae) 383.
Eysgrueben, *Nider*, *Ober*, *Under*, vin. Pos. 222, 224, 225, 243, 245, 246, 256, 263.
Eisneinstat, *Eysneinstat*, *Eysreinstat* (Kismarton opp. Sopron) XVI, XXII, XXIII, XXXIX, XLVI, XCIV, CI, CIV, 61, 63, 121, 259, 290, 293, 311. Vide etiam *Weniges Mertesdorf*.
Élesszeg vide *Scharffenegk*.
Elwein vin. Pos. 133, 273.
Enczesdarff vide *Gross Enczesdarff*.

- Engelchind* vin. Szöll. 347.
Entenzegeln, Entenczegeln vin. Pos. 154, 155, 182.
Epries (Eperjes civ. Hung.) 346, 348.
Erdfurt (Erfurt civ. Germ.) 40.
Esel vin. Pos. 297.
Esztergom vide *Gran* et *Strigonium*.

Feyeltal (Veyoltal) vin. Pos. 217.
Feketeváros vide *Purpach*.
Felbár vide *Baar*.
Feldsberg vide *Velsperg*.
Festen vin. Pos. 292.
Fierst, der, im Wurzenpach vin. Pos. 170.
Flaken vin. Pos. 161.
Flantschir vin. Pos. 118.
Fleischackern, hinder den platea civ. Pos. XXXVIII.
Fradman vin. Pos. 282.
Fraghaiten, Freyhaiten vin. Pos. 235, 262.
Frona (Verona civ. Italiae) XC, 182, 283.
Fuchsleuten, Fuchssleuten, Fuxleuten vin. Pos. 175, 187, 203, 242, 255.

Gaisgassen, Gaysgassen, Gaesgassen platea civ. Pos. 128, 152, 159, 168, 182, 206, 211, 266, 230, 231, 293, 297, 307.
Gaisweg vin. Pos. 356.
Galicz (Szakolca, Skalitiz civ. Hung.) XVI, XXIII, 50, 298, 388.
Geya (Gaya opp. Mor.) 278.
Gerel vin. Pos. 235.
Gerel bey der Olerin vin. Pos. 155, 284, 285.
Gerel bei dem Tunhafen vin. Pos. 236.
Gern vin. Pos. 229.
Gespott vin. Pos. 130.
Gesslein vide *Newes Gesslein*.
Gois vide *Jeuls*.
Goldfuss vin. Pos. 128.
Gomaren (Komárom opp. Komárom) 283. Vide etiam *Komárom*.
Gräfel vin. Szöll. 347.
Gran (Esztergom Strigonium opp. Esztergom) 17, 351, 384, 399. Vide etiam *Strigonium*.
Graser vin. Pos. 66.

Gretz (Windisch-Gretz opp. Styriae) XVI, XXI, XCV, XCVI, C, CI, CIV, 220—221, 223—226, 229, 232—237, 298, 300, 367, 369, 370, 374, 377, 379.
Grensinger vin. Dev. 70.
Grieshaymer vin. in *Purpach* 68.
Grillenpuhel, Grullenpuhel, Grullenpuhel vin. Pos. 135, 297.
Grinád vide *Gruenaw*.
Grosses Enczestarrf (Gross-Enzersdorf pag. Austriae) 81.
Gruenaw (Grinád pag. Pos.) 115.
Gruenscharen vin. Szöll. 349.
Gudlein vin. Pos. CVI.
Győr vide *Rab*.

Hafner vin. Pos. 178, 179.
Haidenheim (pag. Austriae) 137, 146.
Haymbach (Heimbach pag. Germ.) LXXV.
Haimburch, Haimburg (Hainburg civ. Austriae) XI, XII, XLVII, 4, 5, 8, 20, 21, 25, 27—29, 32, 34, 37, 44—46, 49, 358, 364, 384, 424.
Hainburger, Haimburger vin. Pos. 187, 218. Vide etiam *Rebstok*.
Hambot, Hamboth vin. Szöll. 348.
Hanischgrunt vin. Pos. 127.
Harrenstain (Hornstein, Szarvkő arx Sopron) 435.
Hawbner, Haubner vin. Pos. 128, 179, 184, 185, 189.
Haus (castrum Posoniense) 385.
Hawse, unltter dem vide *Langentail*.
Hawensperg, Hawspersg vin. Pos. 122, 138.
Heder im Wurzenpach vin. Pos. 189.
Heimbach vide *Haymbach*.
Heyligenprun, Heyligen Prunn vin. Pos. 152, 265, 269.
Henngst, Hengst vin. Pos. 163, 182.
Hennjohel, Henn Johel vin. Pos. CVI, 223, 266, 268.
Herczogenburg (opp. Austriae) 289.
Herend (pag. Veszprém) 100.
Hiersman, Hirsman vin. Pos. 126, 148, 158, 160, 277.
Hintperg (Himberg pag. Austriae) 78.
Hochgenylein vin. Pos. 181.

- Hochstrass, Hachstrass* platea civ. Pos. 134, 142, 150, 181, 223, 229, 257, 258, 273, 292.
- Hochweingertl* vin. Pos. 252.
- Hof* (pag. Austriae) 436.
- Hoflein, Weniges* vide *Weniges Hoflein*.
- Hoheney, Hoeney, Hohenney, Hachney, Undere, Leczte, Ober,* vin. Pos. 69, 133, 134, 150, 154, 159, 160, 161, 171, 186, 197, 204, 232, 233, 239. Vide etiam *Hoheney unter dem Juden*.
- Hosnákkel, Hosnachkel, Hasnakel* vin. Szöll. 348.
- Hunczhaym* (Hundsheim arx Austriae) LXXIV.
- Hunczperg* vin. Pos. 197.
- Hunerpuchel* vide *Tunawseczen*.
- Illok, Illok* vide *Wylak*.
- Iwanusch* vin. Pos. 122.
- Jeuls* (Nyulas, Gois pag. Moson) XIII.
- Jud, Judel, Hochney unter dem Juden, Judel Treufenkess Jud* vin. Pos. CVI, 265.
- Judengassen, Judengas* platea civ. Pos. XXXVIII, XLIX, 107, 325—339, 343—344.
- Judlein* vin. Pos. 140.
- Karlburg* vide *Kerlbürg*.
- Kassa* vide *Cascha*.
- Katzenjeger* vin. Pos. 285.
- Kchaczentaler* vin. Pos. 304.
- Kelenffewlde* (*Kelenföld, suburbium Budae*) 516.
- Kerlbürg* (Oroszvár, *Karlburg* opp. Moson) XXVII—XXVIII.
- Kestenpawm, Kestenpámen, Kestenpawmen* vin. Pos. 119, 138, 159.
- Kienhartsgreben, Kyenhartsgreben, Kyneczgreben, Kunczgraben* vin. Pos. 139, 145, 162, 180, 203, 208, 217, 246, 267.
- Kishöflány* vide *Weniges Hoflein*.
- Kismarton* vide *Eysneinstat et Weniges Mertesdorf*.
- Kittsee* vide *Chóltze*.
- Klampher* vin. Pos. 181.
- Klepeiß* vin. Pos. 149.
- Knyseczen* vin. Pos. 225, 268.
- Koczseer* vin. Pos. 264, 272.
- Koler* vin. Pos. 175.
- Koln am Rein* (civ. Germ.) LXXV, 55, 56.
- Komarom* (Komárom opp. Komárom) 96. Vide etiam *Gomaren*.
- Köpcse* vide *Chóltze*.
- Korneuburg* vide *Newburg*.
- Kottner* vin. Pos. 266.
- Krumer, Awsser Aussere, Innere* vin. Pos. 119, 147, 177, 204, 266, 277, 298.
- Kranczner* vin. Pos. 226.
- Kranichberg* vide *Chranichperg*.
- Krems* vide *Chrems*.
- Kremsier* vide *Chremslr*.
- Kromnaw* (Krummau opp. Boh.) 107.
- Kunczgraben* vide *Kienhartsgreben*.
- Kunter, Kunther* vin. Pos. 129, 136.
- Kurcz Repplein* vide *Repplein*.
- Kuttner* vin. Pos. 125.
- Layk* loc. ign. 11.
- Laisnitz* (Lanschütz, Cseklész pag. Pos.) 425, 427.
- Lanngegasse* platea civ. Pos. 158.
- Langentailen, in, untter dem Hawse* vin. Pos. 140, 142, 260.
- Lasterleiten, Lasserleytten* vin. Pos. 144.
- Leippen* (Böhmisch-Leipa opp. Boh.) 107.
- Leyskirchen* (loc. ign. Germ.) 55—56.
- Leubmündel, Lewbmandel, Lobmündel, Lomandl, Leumandel* vin. Pos. CVI, 308.
- Leupoltztorff* (Loipersdorf, Csütörtök opp. Pos.) XL, 369.
- Liechtenstain* (ducatus Germ.) 382.
- Lobmandel, Lomandl* vide *Leubmündel*.
- Loffler* vin. Pos. 224.
- Loipersdorf* vide *Leupoltztorff*.
- Magyar-Óvár* vide *Altenburch*.
- Marchekch, Marichekk* (Marchegg opp. Austriae) 10, 12, 14, 19, 23, 405.
- Marcz* vin. Pos. 287.
- Marichleil* vin. Dev. 74.
- Marichsetz* vin. Dev. 46.
- Marpurg, Marichpurg* (Marburg opp. Styriae) XVI, XX, XCIV, CI, 6, 83, 204, 263, 264.
- Meinhartlein* vin. Pos. 228.
- Merhern* (Moravia) 19.

- Mertistorf* (Nagymarton opp. Sopron) 431, 433.
Mertesdorf *Weniges* vide *Weniges Mertesdorf*.
Moder (Modor opp. Pos.) 6.
Muerren vin. Pos. 248.
Naghwath (Váty pag. Baranya) 516, 517.
Nagymarton vide *Mertistorf*.
Nagyszombat vide *Tirna*.
Newburg (Korneuburg opp. Austriae) 405.
Neue Gesslein platea civ. Pos. 178, 281.
Newnkirchen, Neue Chirichen (opp. Austriae) 78, 371, 372.
Newnfer auf dem perig (Buda civ. Hung.) 52, 59.
Newnstat, Newstat ([Wiener-]Neustadt, Bécsújehely opp. Austriae) XV, XX, XCIV, 78, 84—85, 194, 195, 201, 202, 245, 270, 281—283, 285—289, 313, 314, 319, 328, 341, 342, 352, 381—382, 384—388, 403, 431, 432, 437.
Newnstat Newstat platea civ. Pos. 153, 172, 181, 198, 217, 250, 251, 254, 279, 382.
Nonnenpewnt, Nonnenpont, Nunnenpewndt, Nunnenpont platea civ. Pos. 123, 131, 132, 139, 145, 159, 235, 238, 239, 240, 246, 247, 249, 258, 268, 270, 275, 298, 301, 304.
Nonnenpewnt, Nunnenpont vin. Pos. 258, 300.
Norezen, Norez, Narec vin. Pos. 161, 208, 264, 270.
Nürnberg, Nurnberg (Nürnberg civ. Germ.) XLIX, 325, 334.
Nyulas vide *Jeuls*.
Odenburg, Edenburg, Adenburg (Sopron civ. Hung.) XVI, XVII, XX, XXI, XLIX, C, CI, CIV, 83, 209—219, 274, 275, 284, 301—303, 328, 334, 336, 342, 344, 368—371, 373, 377, 378, 381, 392, 398, 434, 435.
Ofen, Offen, Ouen (Buda civ. Hung.) XV, XVI, XVII, XXVIII, XLIX, LX, C, CIV, 103, 105, 125—138, 147, 148, 182, 237, 264, 272—274, 283, 286, 299, 300, 305, 306, 308, 315, 325, 326, 328, 332, 338, 342, 348, 350—353, 366, 384—386, 388—391, 396, 399, 403, 404, 410.
Olerin vin. Pos. 132, 175, 261. Vide etiam *Gerel*.
Olmütz (civ. Mor.) 397.
Orosznár vide *Kerlbürg*.
Österreich 5. Vide etiam *Austria*.
Paßrn (Bavaria ducatus Germ.) 11.
Papa (Pápa opp. Veszprém) XI, XLIV, 135, 136, 171.
Partat, Pauner, Partotpauner vin. Pos. 156, 203.
Passau (civ. Germ.) XVI, XXIII, XXVII, CIV, 277—281, 319, 342, 349, 399, 402, 403.
Pawngarten vin. Pos. 247, 275, 278, 378.
Pützen, Peczen vin. Pos. 244, 306.
Pécs vide *Quinquecclesiae*.
Pekengessel auf der Hohenstrass platea civ. Pos. 133, 154.
Pelisium vide *Pleys*.
Pelastorf (Pellendorf pag. Austriae) LXXIV.
Perchtoldsdorf vide *Berchtolstorf*.
Peren (Perény pag. Abauj) 97, 98.
Perg, Perig (Berg pag. Austriae) 156, 203, 242, 273, 366.
Pewgler vin. Szöll. 346.
Pfaff vin. Pos. 305.
Pfaffengassen platea civ. Pos. 141, 209, 265, 230, 231.
Pleys (Pilis, Pelisium abbatia in cottu Pilis) XLI.
Polan (Polonia) 279, 293.
Pölln, Poln vin. Pos. 129, 154, 213, 216, 305.
Pönt vin. Pos. 166.
Poshait Undere, Obere vin. Pos. 118, 120, 142, 160, 161, 177, 183, 222, 230, 246, 290.
Pösing, Pözzing (Bazin opp. Pos.) 10, 357, 396, 402. Vide etiam *Besing*.
Posonium civ. Hung. 86—88, 90—93, 95—98, 99, 100, 102—103, 104, 110, 359, 514, 515. Vide etiam *Presburg*.
Plateas civitatis vide: *hinder den Fleischakera, Gaisgassen, Hochstrass, Judengassen, Lanngegasse, Neue Gesslein, Newnstat, Pekengessel, Pfaffengassen,*

Pruchgesslein, Reichartsgassen, Sand Michelsgassen, Schondurfergassen, Slossergassen, Sluttergassen, Spitalnewsidel, Tunawnewsidel, Venturutel, Wedricz. Aedifica et arcae: capella Corporis Xti (capella Ventur) XLI, Christenhof XLI, Czehenthof 23, domus parochialis sancti Laurencii XXXVIII, 342, domus domini regis XXXVIII, fleischpenke 23, 26, domus Hurburu XXXVIII, haus mit dem türmb 26, Judenhof XXXIX—XLI, 158, judenschul (die schull, synagoga) XLIX, 325, 332, 344, 378, Sand Laurentzentor XXXVIII, mairhoff in der stat 188, mairhof Tunawnewsidel 240, maut (-haus) 269, Merbortz haus 389, der münich garten 299, im Newenhaus 26, nonnenkloster 122, haus hinder den nunnen 246, Ode, ode hofstut XXXIX, 136, 273, Sand Lorenczen (kirchen) vor der stat 17, 23, garten vor Sand Michelsst 271, Schusterturn 382, seepuckhden 373, Stibors haus 386, Tunawmül 141, 187, Vischertor, Fischerturlein XLIV, 32, Wasserturen 366, 382.

Prácsa vide *Weinar*.

Prawn vin. Pos. 214.

Presburg, Prespurk, Prespurch, Pressburg, Bresburg (Pozsony, Posonium civ. Hung.) XX, XLVI, CI, 3—8, 10, 12—45, 50—54, 57—63, 66—67, 75, 78—81, 85, 101, 103, 105—108, 117—118, 121, 126, 138, 140, 156, 168, 170, 171, 184, 186, 187, 191, 203, 205, 245, 251, 255, 268, 281—283, 285—287, 289, 295, 314, 321, 322, 343, 347—349, 365, 370—371, 375, 401. Vide etiam *Posonium*, ubi quaere aedificia et areas civitatis.

Pret, Pred, Predl, Bret (Ungarisch-Brod opp. Mor.) XV, XIX, XLIX, C, CIV, 195—200, 270, 328, 377.

Priefel vin. Pos. 234.

Pruchgesslein platea civ. Pos. 150.

Pruck an der Leyta (Bruck a. d. L. opp. Austriae) XV, XVI,

XVII, XCV, XCVI, 64, 66—72, 74, 76, 77, 83, 156, 157, 325, 328.

Pudmericz vide *Budmericz*.

Pudweis, Pudweizz vide *Budweis*.

Purkstall vin. Pos. 126.

Purpach (Feketeváros opp. Sopron) 68.

Quinqueecclesiae (Pécs opp. Baranya) 103.

Rab (Győr civ. Hung.) XXXVIII, 168—169, 384, 400.

Radendorff (pag. Austriae) 403.

Rädler, Rädcl vin. Szöll. 349.

Räkendorff (Ragendorf, Rajka opp. Moson) 305.

Rakenspur, Rabelspurch, Rakespur, Rakerspur (Radkersburg opp. Styriae) XVI, XXII, XXIII, 261—263, 277, 282.

Ratenstein (Rotenstein olim pag. Austriae prope Hainburg) 49, 64.

Ratzersdorf vide *Reclstarf*.

Rebstuk und Hainburger vin. Pos. 176.

Rechtgrund vin. Pos. 210.

Rechnicz (Rohonc opp. Vas) 288.

Rechweingertten vin. Pos. 143.

Reclstarf, Reczschentorff, Ratzestorff, Retschenstorf, Retschentschoff (Ratzersdorf, Récsé opp. Pos.) 346, 367, 374, 415—418, 421—423, 427.

Regner vin. Dev. 61.

Reicharczgassen, Reichartsgassen platea civ. Pos. 197, 200, 233, 300, 370.

Repplein, Kurcz Repplein vin. Pos. 218, 230.

Rohonc vide *Rechnicz*.

Rorseczen, Rorsetzen vin. Pos. 149, 267, 276.

Rosengraben, Rosengreben vin. Pos. 137, 142, 160, 162, 183, 229.

Röster vin. Pos. 321.

Rotenstein vide *Ratenstein*.

Rumph vin. Pos. 213.

Sacz vin. Pos. 127.

Salasdorfer und Leubmündel vin. Pos. CVI.

Salzburg (Salzburg civ. Germ.) 40, Sand Gorigen, Sand Jorigen, Sandiergen (Szentgyörgy opp. Pos.)

- 11, 367, 368, 387—389, 412, 413, 415, 416, 418, 419, 421—427.
- Sandmarein*, *Sand Marein in der Schutt* (Somorja opp. Pos.) 12—14, 17, 23, 26, 147, 148, 368, 371.
- Sand Mertenperg*, *S. Mertleinsperg* (Szentmárton opp. Győr) XV, XVI, XVII, XLIX, LIX, CIV, 76, 83, 138—140, 143—147, 371, 377.
- Sand Michelsgassen* (*hinder Sand Michel*) platea civ. Pos. 151, 165, 206, 264.
- Sattler* vin. Pos. 123.
- Saxen* vin. Pos. 122.
- Schadendarff* (*Schattendorf*, *Somfalva* pag. Sopron) 438.
- Scharffenegk* (Élesszeg arx Moson) LXXV.
- Scharlachperg* (*Under*) 149, 190, 191, 236, 296.
- Schowken* vin. Pos. 123, 184, 185, 215.
- Scheph* vin. Pos. 219.
- Schiltel* vin. Pos. 147, 161.
- Schiltperig* loc. ign. inter Posonium et Sopron 373.
- Schondorffer* vin. Pos. 117, 297.
- Schondorffergassen*, *Schondorffergassen* platea civ. Pos. 118, 124, 125, 139, 141, 189, 211, 215, 221, 252, 303, 368.
- Schon WI* vin. Pos. 195.
- Schüt*, *Schuta*, *Schutt* (Csallóköz insula Hung.) XXXVIII, 57, 368, 371.
- Szegedin* (Szeged civ. Hung.) 105, 106.
- Seldendorf* (olim pagus in territorio civ. Pos.) 127.
- Sigleinsprunn* vin. Pos. 220, 221.
- Sikkels* (Siglos, Siklósd pag. Sopron) 437.
- Skalitz* vide *Galicz*.
- Slabath* vin. Pos. 157. Vide etiam *Zlawater*.
- Slerning* vin. Pos. 301.
- Slossergassen*, *Sloztergassen* platea civ. Pos. 164, 165, 177, 180, 214, 299.
- Sluttergassen*, *Slutergassen* platea civ. Pos. 142, 154, 155, 157, 162, 170, 213, 225, 233, 290, 300.
- Smidel* vin. Pos. 192.
- Somfalva* vide *Schadendarff*.
- Somorja* vide *Sandmarein*.
- Sopron* vide *Odenburg*.
- Spitaler* vin. Pos. 149, 353.
- Spitalnewsidl* platea civ. Pos. 143, 150, 164, 165, 169, 170, 183, 198, 199, 200, 212, 217, 228, 248, 260, 261, 262, 284, 294.
- Stainer* vin. Dev. 77.
- Stainingenweg* vin. Dev. 46.
- Stainsezen* vin. Pos. 210—212, 216.
- Stamphaer* vin. Pos. 129, 130.
- Steyr* (Styria ducatus Germ.) 432, 438.
- Sterffgrundt*, *Sterifgrundt* vin. Pos. 133, 168, 241.
- Strass* (*Ausser*) vin. Pos. 139, 224, 271, 274.
- Sirigonium* (Esztergom opp. Esztergom) 92, 104.
- Szabolcza* vide *Galicz*.
- Szántó* vide *Zantha*.
- Szarukő* vide *Harrenstein*.
- Szeged* vide *Segedin*.
- Székesfehérvár* vide *Alba Regalis* et *Weyssenburg*.
- Szentgyörgy* vide *Sand Gorigen*.
- Szentmárton* vide *Sand Mertenperg*.
- Szepes* vide *Zyps*.
- Szerdahely* vide *Zerdahel*.
- Szöllös* vide *Weinar*.
- Teben* (Dévény opp. Pos.) XXI, XXII, XXXVII, XXXVIII, XCIV, 45—46, 49—50, 64—65, 69—75, 77—78, 124, 240—243, 257, 340, 366, 413.
- Thurcia* (imperium Turcicum) 516.
- Tiemer*, *Tyemir* vin. Pos. 128, 278.
- Tirna*, *Tyrna* (Nagyszombat civ. Hung.) XVI, XVIII, XXII, XXVI, L, CIV, 6, 17, 43, 60, 61, 75, 118, 119, 198, 247, 250—255, 338, 341—342, 388, 389, 393, 401, 405.
- Trewffenches*, *Trewffenkess* vin. Pos. 128, 349. Vide etiam *Jud*.
- Tullmetsch* vin. Szöll. 346.
- Tuln* (Tulln opp. Austria) 319.
- Twanauleutten*, *Twanauleytn*, *Ober Tunauleuten* vin. Pos. 127, 163, 231, 234, 267.
- Tunawneusidel*, *Tunawnewsigel*, *Tunnewsidel* platea civ. Pos. 153, 158, 163, 167, 173, 176, 196, 197, 199, 200, 210, 213, 216, 219, 226, 239, 240, 241, 242, 245, 248, 268, 284, 369.

Tunawseczen, Tunaw Seczen, Tunawseczen und Hunerpuchel vin. Pos. 168, 169, 173, 222, 254, 263, 291.

Tunhufen vin. Pos. 236. Vide etiam *Gerel*.

Turotten vin. Pos. 211.

Wylak (Ilok, Ilok opp. Szerém) 92.

Ungarisch-Brod vide *Pret*.

Vác vide *Wacz*.

Váty vide *Naghwath*.

Vegoltal vide *Feyeltal*.

Velsperg (Feldsberg opp. Austriae) XCVIII, 192.

Venturutca platea civ. Pos. X.

Verona vide *Frona*.

Verőce vide *Werewcze*.

Vesten vin. Pos. 129.

Vetaw loc. ign. 399.

Viertzker vin. Pos. 353.

Vingerhuet vin. Pos. 184, 185, 189.

Volredel vin. Pos. 219, 227, 232, 275.

Wacz (Vác opp. Nógrád) 516.

War vide *Baar*.

Wedricz platea civ. Pos. 168, 172, 173, 185, 220, 229, 232, 244, 247, 266, 295, 366.

Wejden (Niederweiden pag. Austria) 41.

Weydricz rivulus territorij civ. Pos. 136.

Weinar (Prácsa, Szöllös pag. Pos.) 346—349.

Weintegel (*Aussere*) vin. Pos. 135, 225, 233, 236.

Weyssenburg (Székesfehérvár civ. Hung.) 282, 321. Vide etiam *Alba Regalis*.

Wejtra (Weitra opp. Austriae) 57.

Welser vin. Pos. 167.

Weniges Hoflein (Kishöflány pag. Sopron) 433, 434.

Weniges Mertesdorf (Kismarton opp. Sopron) 435. Vide etiam *Eysneinstat*.

Werewcze (Verőce opp. Nógrád) 90.

Wiegen vin. Pos. 228.

Wienne, Wyenne (Bécs civ. Austriae) LXXV, 29, 31, 35, 55, 56, 283, 514.

Wiener-Neustadt vide *Newstat*.

Wilhalmsmawr (Wildungsmawr pag. Austriae) 299.

Wohen (Báhyony pag. Pos.) 159.

Wolflainsgrunt, Wolfflgrunt vin. Pos. 152, (*Ober*) 183, 201, 253, 271, 374.

Wolflainsgrunt und Scheiben (*bey der Scheiden*) vin. Pos. 124, 190.

Wört loc. ign. 431.

Wotzengrunt, Woczengrunt vin. Pos. 140, 143, 150, 191, 211, 231, 243, 246.

Wurtzenpach vin. Pos. 139, (*Ober*) 195, (*Under*) 245. Vide etiam *Fierst et Heder*.

Zantha (Szántó, probabiler opp. Abauj) 359.

Zerdahel (Szerdahely opp. Pos.) 201.

Zhehettner vin. Pos. 287.

Zyps (comitatus Szepes Hung.) 105.

Zlawater vin. Pos. 287. Vide etiam *Slabath*.

Znaym, Znām (Znaim opp. Mor.) 330, 402.

TARTALOMMUTATÓ

Előszó	Oldal V
Bevezetés	XXIX

I. Oklevelek 1371—1564.

1. <i>Cilli 1371 január 6.</i> Musch és Chatsim cillii Scheblein zsidó fiainak nyugtázó levele Jakab pozsonyi bíró tartozásainak kiegyenlítéséről	3
2. <i>Hainburg 1375 január 24.</i> Ichman zsidó és Hewbel zsidónő hainburgi lakosoknak választott bírakat felkérő levele Hans pey dem Tor pozsonyi polgár és annak fivére néhai Jakab pozsonyi bíró örökösei elleni ügyükben	4
3. <i>Pozsony 1376 január 11.</i> Christan, Petrein modori bíró veje nagyszombati polgárnak és neje Margretnak adóslevele Gemmerlein kremsieri és Hendlein marburgi zsidóknak 50 magyar aranyforint és 4 font 80 Pozsonyban forgó dénár összegeiről	6
4. <i>Hainburg 1376 január 25.</i> Ichman és Tröstel zsidók, valamint Haublin zsidónő hainburgi lakosoknak nyugtázó levele Jans pey dem Tör s unokaöccse Nikusch, néhai Jakab pozsonyi bíró fia tartozásainak kiegyenlítéséről	8
5. <i>Szentgyörgy 1376 március vége — április eleje közt.</i> Hansz szentgyörgyi grófnak s Bazin urának Henrik pozsonyi polgármesterhez és a pozsonyi tanácshoz intézett megkereső levele Eysakch zsidó, marcheggi Jaechlin veje, tartozásának behajtása ügyében	9
6. <i>Pozsony 1376—1382 közt.</i> Pozsony város tanácsának I. Lajos királyhoz felterjesztett panaszirata a városnak és a városi lakosságnak zsidótartozásai, valamint egy pozsonyi zsidónak elfogatása tárgyában	10
7. <i>Pozsony 1383 május 6.</i> Bonaventura fia Jakabnak és neje Margretnak, valamint Stephan, Petrein somorjai bíró fiának és neje Annának, pozsonyi polgároknak együttes adóslevele Eysakch, marcheggi Jakab veje, s neje Lypcka pozsonyi zsidóknak 72 font Pozsonyban forgó dénár összegéről	12

8. *Pozsony 1383 május 8.* Stephan, Petrein somorjai bíró fiának és neje Annának adóslevele Eysakch, Jakab marcheggi zsidó veje s neje Lyppka pozsonyi zsidóknak 91 font bécsi dénár összegéről 14
9. *Pozsony 1386 június 4.* Suezzel pozsonyi zsidónőnek, Marichlein özvegyének a maga és gyermeke Lesjŕ nevében tett s a pozsonyi bíró és tanács oklevelébe foglalt érvénytelenítési nyilatkozata Dankchart pozsonyi esküdt polgárt terhelő s 50 dénárral kevesebb mint 36 font Pozsonyban forgó dénár összegű, de időközben kiegyenlített tartozásról szóló és elvesztett oklevélről 15
10. *Pozsony 1388 augusztus 3.* Angnes, Jakab hóhér özvegyének, pozsonyi polgárnőnek s fiának Hansnak adóslevele Merichlein pozsonyi zsidónak 16 font Pozsonyban forgó dénár összegéről 17
11. *Pozsony 1389 július 18.* Pozsony város Mert der Chirichenchnoph városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Eysakch morvaországi zsidónak és neje Lippkának 90 magyar aranyforint s 10 font bécsi dénár összegéről 18
12. *Pozsony 1389 október 26.* Pozsony város Mert der Chirichenchnoph városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Trostlein hainburgi zsidónak 22 font bécsi dénár összegéről 20
13. *Pozsony 1390 április 22.* Pozsony város Mert der Chirichenchnoph városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Trostlein hainburgi zsidónak s neje Töchterleinnek 100 magyar aranyforint összegéről 21
14. *Pozsony 1390 július 24.* Angnes Lewblein hóhér özvegye pozsonyi polgárnőnek és fiának Hansnak adóslevele Sadya pozsonyi zsidónak és neje Serleinnek 3 cseh garashatvanad és 8 garas összegéről 22
15. *Pozsony 1391 december 6.* Pozsony város Paul der Spitzer városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Dávid pozsonyi zsidónak és neje Ledleinnek 60 magyar aranyforint összegéről 24
16. *Pozsony 1393 június 29.* Margarethnak, Stephan in dem Newenhaus özvegyének és Watzlab pozsonyi esküdt polgárnak, néhai Greliczer Ádám fiának közös adóslevele Tröstlein hainburgi zsidónak és neje Töchterleinnek 200 magyar aranyforint és 50 font bécsi dénár összegéről 25
17. *Pozsony 1393 augusztus 21.* Pozsony város Paul der Spitzer városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Trostlein hainburgi zsidónak és neje Töchterleinnek 200 magyar aranyforint összegéről 28
18. *Pozsony 1395 február 28.* Pozsony város Paul, Jakab öreg

- bíró fia városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Michel bécsi zsidónak és neje Sletelnek 130 font bécsi dénár összegről 29
19. *Pozsony 1395 június 17.* Pozsony város Paul, Jakab öreg bíró fia városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Michel Drot bécsi zsidónak és neje Sletelnek 156 font bécsi dénár összegről 31
20. *Pozsony 1395 szeptember 15.* Merth aranyművesnek és neje Margerethnek eladó levele Tröstlein zsidó háza és a zsidóudvar között álló házukról 32
21. *Pozsony 1396 január 25.* Pozsony város Paul, Jakab öreg bíró fia városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Jünglein hainburgi zsidónak és neje Hystiernek, valamint Musch pozsonyi zsidónak s annak neje Slabanak 18 $\frac{1}{2}$ garashatvanad és 74 font Pozsonyban forgó dénár összegeiről 33
22. *Pozsony 1397 február 12.* Pozsony város Vltreich Rauhenwörter városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Wolff kreamsi zsidónak 30 font bécsi dénár összegről 35
23. *Pozsony 1397 június 17.* Vltreich Rauhenwörter városbíró és neje, valamint Merth Pratesser és Purkard esküdt polgárok és nejeik közös adóslevele Jona s az ő atyja Hewblein hainburgi zsidóknak 100 magyar aranyforint és 6 font bécsi dénár összegeiről 36
24. *Pozsony 1400 november 18.* Pozsony város Purkard Scharach városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Czallel, Jüngel és Sadya pozsonyi zsidóknak 40 font Pozsonyban forgó dénár összegről 38
25. *Pozsony 1400 december 14.* Pozsony város Purkard Scharach városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Salamon erfurti és Eysakch salzburgi zsidóknak 434 magyar aranyforint összegről 39
26. *Pozsony 1400 december 14.* Pozsony város Purkard Scharach városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Peer weideni zsidónak 434 aranyforint összegről 41
27. *Pozsony 1401 november 1.* Pozsony város Vltreich Rauhenwörter városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Czallel Musch és Eysak pozsonyi zsidóknak 60 font Pozsonyban forgó dénár összegéről 43
28. *Pozsony 1401 december 28.* Pozsony város Vltreich Rauhenwörter városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Tröstlein hainburgi zsidónak és neje Tochterlnak 110 magyar aranyforint összegről 44
29. *Dévény 1402 december 13.* Hanns der Rat s neje Katreÿ, valamint Hanns Wagenchnecht s neje Elspet dévényi lakó-

- soknak közös adóslevele Frentzlein hainburgi zsidónak s neje Hadazznak harmadfél font bécsi dénár összegről . . . 45
30. *Pozsony 1402.* A pozsonyvárosi bíróság határozata Koler zsidó követelésének végrehajtásáról . . . 47
31. *Pozsony 1403 május 4.* A pozsonyvárosi bíróság határozata Gerstel zsidónak zálogbaadott vagyontárgyak bírói zárlatáról 47
32. *Pozsony 1403 augusztus 29.* A pozsonyvárosi bíróság előtt Trunkel Péter mentesül zsidóktól kapott 1 font dénár miatti fogságbevétel alól . . . 48
33. *Pozsony 1404 január 30.* Choler zsidó a pozsonyvárosi bíróságnak bejelenti külvárosi házának eladását és az eladási összegnek kézhez vételét . . . 48
34. *Dévény 1405 május 25.* Vnger Antal és neje Anna dévényi lakosoknak adóslevele Muschlein hainburgi zsidónak 2 font bécsi dénár összegről . . . 49
35. *Pozsony 1406 december 28.* Eysakch pozsonyi zsidónak a pozsonyvárosi bíróság előtt történt bevallása Hans Eylausemrokch és Hans der Leitgeb pénzbeli tartozásának kiegyenlítéséről . . . 50
36. *Pozsony 1410 május 27.* Vlreich Rawhenwanter városbíró és társainak Pozsony város közönsége helyett és annak részére kiállított adóslevele Czalem budai zsidónak 400 százdénáros forint összegéről . . . 51
37. *Pozsony 1410 július 16.* Mert Protesser, Hanns der Wenig és Hanns Lachhutl pozsonyi esküdtek a város közönsége helyett kiállított adóslevele Symicho pozsonyi zsidónak 100 magyar aranyforint összegről . . . 52
38. *Pozsony 1412 május 6.* Ventur Gáspár pozsonyi polgárnak és neje Orsolyának adóslevele Hewblein pozsonyi zsidónak 40 magyar aranyforint összegről . . . 54
39. *Pozsony 1413 január 20.* A pozsonyvárosi bíróság felmenti Hanns vom Dikch kölni polgárnak Pozsonyban létező vagyonát Symicho pozsonyi zsidótól képviselt Hetschlein bécsi zsidó letiltása alól . . . 55
40. *Pozsony 1413 június 28.* A pozsonyvárosi bíróság elutasítja Slomunlyn zsidónőt Vlrich Varuneben pozsonyi polgár ellen indított keresetével . . . 56
41. *Pozsony 1413-augusztus 7.* Pozsony város Wenig Gilig városbírótól, Peter List polgármestertől, Chünrat Chiznagen, Andre aus der Schüt, Fridreich Haberstorffer és a többi tanács-tagoktól képviselt közönségének adóslevele Jakab és Smoyel weitrai és Horschlein és Maisterlein berchtoldsdorfi zsidóknak 315 font bécsi dénár összegről . . . 57
42. *Pozsony 1415 március 10.* Pozsony város Hanns Eylausemrokch városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adós-

levele Salmon budai zsidónak és neje Sertzanak 200 magyar aranyforintl összegről	59
43. <i>Pozsony 1415 április 11.</i> A pozsonyvárosi tanácsnak mint döntőbírósnak ítélete Musch pozsonyi zsidó és Hanns Martzloff pozsonyi polgár között fennforgó peres ügyben .	60
44. <i>Pozsony 1416 március 15.</i> Pozsony város Andreas Treletsch városbírótól és a tanácstól képviselt közönségének adóslevele Waruch kismartoni zsidónak és neje Rachelnek 100 font bécsi dénár összegről	61
45. <i>Pozsony 1416 szeptember 1.</i> Andreas Treletsch városbírónak és a tanácsnak Symacha kismartoni zsidó és neje Dyna bevallása alapján kiállított bizonyosságlevele a zsidóimaházzal szomszédos pozsonybelvárosi ház vételárának kifizetéséről .	63
46. <i>Dévény 1417 december 6.</i> Symon Grueber és neje Margreth, valamint Niclas Sarawer és neje Christein dévényi polgárok- nak közös adóslevele Hisserlein brucki zsidónak és neje Tochterleinnek 18 font pankhart nevű fehér dénár összegről . .	64
47. <i>Pozsony 1418 július 2.</i> Nicklas Vmmethum és neje Dorothea, továbbá Hanns Reneys és neje Kunigund pozsonyi polgárok- nak, valamint Hanns Pader Lajta melletti Bruck lakosának közös adóslevele Ysserlein brucki zsidónak és neje Tocklein- nek 16 font bécsi dénár összegről	65
48. <i>Lajta melletti Bruck 1418 szeptember 11.</i> Philipp Fleisch- akcher feketevárosi lakosnak adóslevele Ysserlein brucki zsidónak 30 font bécsi dénár összegről	67
49. <i>Pozsony 1418 december 7.</i> A pozsonyvárosi bíróság előtt Slemel zsidó végrehajtást vezet néhai Rawschenperger Mihály vagyona ellen 5 ₰ összegű követelése kielégítésére . . .	69
50. <i>Dévény 1419 november 25.</i> Dyetreich Örtter dévényi polgár- nak és neje Katreynak adóslevele Ysserlein brucki zsidónak és neje Dochleinnek 5 font 60 bécsi dénár összegről . . .	69
51. <i>Dévény 1419 november 25.</i> Jorig Swentzel dévényi polgárnak és neje Margrethnak adóslevele Ysserlein brucki zsidónak és neje Dochkleinnek 12 silling bécsi dénár összegről . . .	71
52. <i>Dévény 1420 január 17.</i> Seyfrid Chlasner dévényi polgárnak és neje Annának adóslevele Hisserlein brucki zsidónak és neje Dockleinnek 12 font bécsi dénár összegről	72
53. <i>Dévény 1420 január 21.</i> Perner Wollhart özvegyének Ágnes- nek adóslevele Ysserlein brucki zsidónak és neje Docklein- nek hatodfél font bécsi dénár összegről	74
54. <i>Pozsony 1420 február 7.</i> Musch zsidó 25 font dreiling összegű követelése kamatoztatásának letiltása	75
55. <i>Pozsony 1420 február 13.</i> Ysserl hajdan brucki, jelenleg győrszentmártoni zsidónak vallomása néhai Toldel Frigyesnek és nejeének 25 font dreiling összegről szóló adóslevele kiváltá- sáról	76

56. *Dévény 1420 május 26.* Hanns Drihert dévényi polgárnak és neje Magdalennek adóslevele Ysserlein brucki zsidónak és neje Dockleinnek 12 font bécsi dénár összegeiről 77
57. *Pozsony 1426 december 13.* A bírótól és tanácstól képviselt Pozsony város közönségének adóslevele himbergi Yosepp és veje Moyse neunkircheni zsidóknak 400 magyar aranyforint és dukát összegeiről 78
58. *Pozsony 1431.* A pozsonyvárosi bíróság ítélete Tyrman Márton pozsonyi polgár és Wolfelné zsidónő közötti ügyben . . 80
59. *Gross-Enzersdorf 1441 június 25.* Vnger Jorig grossenzersdorfi polgárnak a pozsonyi városbíróhoz és tanácshoz intézett levele zsidótartozás kifizetése tárgyában 81
60. *Pozsony 1450. év körül.* A pozsonyi zsidóknak Pozsony város kormányához intézett beadványa 82
61. *Buda 1451 július 4.* Bodó Gergely budai várnagynak a pozsonyi polgármesterhez intézett levele Isachar budai zsidónak fizetendő pénzösszeg tárgyában 83
62. *Bécsújhely 1458 július 4.* Walstarffer András bécsújhelyi város- és zsidóbírónak a pozsonyvárosi hatósághoz intézett levele Gmaitel István pozsonyi polgárnak Trostl bécsújhelyi zsidóval szemben fennálló tartozása tárgyában 84
63. *Buda 1462 március 1.* Kaaz Mihály budai zsidóbíró és harmincadosnak a pozsonyvárosi hatósághoz intézett levele egy Missel budai és Jakab pozsonyi zsidóktól megvett ház vételárának megfizetése ügyében 85
64. *Buda 1475 október 12.* Mátyás király rendelete Sommer pozsonyi bognár és neje zsidótartozásainak elengedése ügyében 86
65. *Buda 1481 december 19.* Buda város bírójának és tanácsának a pozsonyi bíróhoz és tanácshoz intézett levele Mihály kikeresztelkedett zsidó budai tartozása ügyében 87
66. *Pozsony 1493 július 7.* Tamás pék és felesége Margaretha közös végrendeletének Gädl zsidóval szemben fennálló tartozásukra vonatkozó része 89
67. *Verőce 1495 január 31.* II. Ulászló királynak Pozsony város bírójához és tanácsához intézett rendelete Rusa zsidónő követelése ügyében 90
68. *Buda 1501 április 6.* Bornemisza János királyi kincstartónak a pozsonyi városhatósághoz intézett levele a Mendel Jakab zsidóelöljáró által a pozsonyi zsidókra kivetett adó behajtása ügyében 91
69. *Buda 1503 június 21.* Ujlaki Lőrinc szerémi hercegnek a pozsonyi városhatósághoz intézett levele a pozsonyi zsidóságot új teherrel sújtó szabályzat tárgyában 91
70. *Buda 1503 június 22.* Bornemisza János királyi kincstartónak a pozsonyi városhatósághoz intézett levele Mendel Jakab országos zsidóprefektus kiküldetése tárgyában 92

71. *Pozsony 1508 május 17.* Dávid zsidó nejének egyessége Pachenlaibel Jánossal követelésének visszafizetése ügyében 94
72. *Pozsony 1508 július 26.* Moises zsidó nejének egyessége Wagner Mártonnal és nejével követelése visszafizetése ügyében 94
73. *Komárom 1510 augusztus 25.* Batthyán Benedek királyi kincstartónak a pozsonyi városhatósághoz intézett levele Mendel Jakab budai zsidóelőljáró támogatása tárgyában 95
74. *Buda 1511 március 24.* Perényi Imre nádor és királyi helytartónak a pozsonyi városhatósághoz intézett levele a pozsonyi zsidók oltalmazása és a királyi zsidóadó behajtása tárgyában 96
75. *Buda 1511 április 14.* Perényi Imre nádor és királyi helytartónak Foÿth Frigyes pozsonyi polgármesterhez intézett levele a pozsonyi zsidók oltalmazása tárgyában 97
76. *Buda 1511 április 24-ike körül.* A szabad királyi városoknak a király elé terjesztett panasziratának a zsidók árukereskedelmére és a zsidójel viselésének elhagyására vonatkozó pontja 98
77. *Buda 1512 június 16.* Herendi Miklós királyi kincstartónak a pozsonyi városhatósághoz intézett levele Mendel Jakab zsidóelőljáró emberének támogatása ügyében 99
78. *Pozsony 1519 szeptember 17.* Mordochay fia Schlomo kántornak és Schmojl fia Ascher templomszolgának tanuskodó levele Benjamin fia Mosche és Lebl zsidók közötti ügyben 100
79. *Buda 1520 december 29.* Báthory István nádornak a pozsonyi városhatóságokhoz intézett levele a pozsonyi zsidók megtalmazása és a királyi (zsidó-)adó behajtása ügyében 101
80. *Buda 1521 április 4.* György pécsi püspöknek a pozsonyi polgármesterhez és városbíróhoz intézett levele a pozsonyi zsidóknak Mendel Jakab zsidóelőljáró hatalma alá hajtása ügyében 102
81. *Buda 1522 május 19.* Pozsony város kiküldötteinek a városhatósághoz intézett levele a zsidóadó behajtásával megbízott zsidó támogatása ügyében 103
82. *Buda 1522 június 11.* György esztergomi érseknek a pozsonyi városhatóságokhoz intézett levele Mendel Jakab zsidó ügyében 104
83. *Pozsony 1524 március 3.* Szapolyai György örökös szepesi gróf megbízottjainak, köztük Izsák szegedi zsidónak, a gróf nagyértékű ékszereire vonatkozó letétlevele 105
84. *Krumau 1525 július 14.* Jan, Leipá és Krumau urának és Csehország örökös főudvarnagyának Pozsony város hatóságához intézett levele szolgálai és a pozsonyi zsidók közötti vitás ügyben 106
85. *Pozsony 1527 március 31.* Mária özvegy királynénak egy pozsonyi zsidóház elajándékozásáról szóló adománylevele 107
86. *(Pozsony?) 1530 július 15.* Held Annának, néhai Szerencsés

	Oldal
Imre özvegyének felhatalmazó levele jelenlegi férje Klee Márton részére	108
87. <i>Pozsony?</i> 1530 július 27. Held Annának, néhai Szerencsés Imre özvegyének második felhatalmazó levele jelenlegi férje Klee Márton részére	109
88. <i>Augsburg</i> 1530 szeptember 29. I. Ferdinánd királynak Buda város hatóságához intézett rendelete Klein (recte Klee) Annának, néhai Szerencsés Imre özvegyének, férje hagyatékára irányuló jogigényei ügyében	111
89. <i>Prága</i> 1531 július 2. I. Ferdinánd királynak a pozsonyi tanácshoz néhai Mendel Jakab zsidóelőljáró fia Tóbiás érdekében intézett rendelete	112
90. <i>Pozsony</i> 1564 június 5. Izsák zsidó üveges nyugtája a városi kamarástól kifizetett 9 forint összegről	113

II. Városkönyvi feljegyzések 1428—1508.

A)

A pozsonyvárosi középkori telekkönyv (Satzbuch) feljegyzései.

a) A telekkönyvi zsidóregisztrum hitelezőinek regestált és nem regestált követelései.

1. <i>Pozsony</i> 1436 április 12 — 1445 szeptember 20. Ifjú Musch zsidónak, idős Musch vejének, követelései	117
2. <i>Pozsony</i> 1436 május 19 — 1441 november 27. Gädl zsidónak, kismartoni Salamon fiának, követelései	121
3. <i>Pozsony</i> 1436 május 25 — 1445 november 29. Budai Jakab zsidó követelései	125
4. <i>Pozsony</i> 1436 július 5 — 1443 december 3. Győrszentmártoni idős Isserl zsidó követelései	138
5. <i>Pozsony</i> 1437 június 10. Győrszentmártoni idős Isserl és prucki Isserl zsidóknak együttes követelése	147
6. <i>Pozsony</i> 1437 szeptember 17 — november 13. József zsidónak, budai Jakab fivérének, követelései	147
7. <i>Pozsony</i> 1437 október 29 — 1452 január 10. Budweisi Isserl zsidó követelései	148
8. <i>Pozsony</i> 1437 december 4 — 1439 január 28. Brucki ifjú Isserl zsidó követelései	156
9. <i>Pozsony</i> 1439 április 17 — 1444 április 6. Lewbman zsidó követelései	158
10. <i>Pozsony</i> 1439 október 16 — 1466 április 28. Aserl zsidó követelései	164

	Oldal
11. <i>Pozsony 1440 február 21.</i> Bécsújhelyi Eysel zsidó követelése	194
12. <i>Pozsony 1440 április 21 — 1446 február 7.</i> (Magyar-)bródi Musch zsidó követelései	195
13. <i>Pozsony 1440 május 19.</i> Lanng Isserl zsidó követelése	201
14. <i>Pozsony 1440 év végén.</i> Bécsújhelyi Hetschel zsidó követelése	201
15. <i>Pozsony 1442 április 23.</i> Hoschel zsidónak, Eysack vejének, követelése	203
16. <i>Pozsony 1442 január 11 — 1444 február 17.</i> Marburgi Zellel zsidó követelései	204
17. <i>Pozsony 1442 június 11 — 1449 november 17.</i> Prenntel zsidó követelései	205
18. <i>Pozsony 1442 december 17.</i> Jekel zsidónak, a zsidók mézsárosának, követelései	208
19. <i>Pozsony 1443 május 13.</i> Henndel zsidónő követelése	208
20. <i>Pozsony 1443 május 27 — 1451 május 31.</i> Soproni Jákelein zsidónőnek, valamint vejének, Leser, Musch és Salmon zsidóknak részben együttes, részben külön követelései	209
21. <i>Pozsony 1443 július 8 — 1456 január 5.</i> Graetzi Hendel zsidónak és nagynénjének Teubel zsidónőnek együttes és külön követelései	220
22. <i>Pozsony 1443 október 9.</i> Budai Jakab és Lewbman zsidóknak együttes követelése	237
23. <i>Pozsony 1443 december 2 — 1458 január 2.</i> Áron zsidónak, Aserl sógorának, követelései	238
24. <i>Pozsony 1443 december 2 — 1447 július 10.</i> Dévényi Ábrahám zsidónak és neje Dynának követelései	240
25. <i>Pozsony 1444 február 3 — 1446 május 2.</i> Dévényi József zsidó nejének követelései	242
26. <i>Pozsony 1444 február 17 — 1453 december 9.</i> Leb zsidó követelése	243
27. <i>Pozsony 1444 március 9 — 1453 május 28.</i> Nagyszombati ifjú Muschel zsidónak, budai Jakab sógorának, követelései	250
28. <i>Pozsony 1444 június 1.</i> Leubman és nagyszombati ifjú Musch zsidóknak együttes követelése	255
29. <i>Pozsony 1444 június 1.</i> Hendel zsidó követelése	256
30. <i>Pozsony 1444 június 1 — november 30.</i> Höскеel zsidónak, dévényi József fiának, követelései	257
31. <i>Pozsony 1444 június 8.</i> Kismartoni Ábrahám zsidó követelése	259
32. <i>Pozsony 1444 október 19.</i> Aserl zsidónak és sógora Áronnak együttes követelése	259
33. <i>Pozsony 1445 január 11 — 1447 szeptember 25.</i> Idős Sundl templomszolgának követelései	260
34. <i>Pozsony 1445 január 25 — 1452 december 4.</i> Radkersburgi Musch zsidó követelései	261
35. <i>Pozsony 1445 február 1.</i> Marburgi Áron zsidó követelése	263

	Oldal
36. Pozsony 1445 február 28. Marburgi Zellel zsidó nejének követelése	264
37. Pozsony 1445 március 15. Budai Jakab és veje Muschel zsidók közös követelése	264
38. Pozsony 1445 június 28 — 1458 december 11. Ifjú Musch fia Hendel zsidónak követelései	265
39. Pozsony 1445 december 13. Magyarbródi Musch zsidó nejének követelései	270
40. Pozsony 1446 április 4. Ifjú Leb bécsújhelyi zsidó követelései	270
41. Pozsony 1446 április 4. Lázár zsidó követelése	271
42. Pozsony 1446 július 11 — 1447 június 5. Budai Jakab zsidó nejének követelései	272
43. Pozsony 1446 november 7. Ifjú Jakab zsidónak, soproni Jakabné fiának, követelése	274
44. Pozsony 1447 augusztus 21. Nagyszombati Sunda zsidó követelése	275
45. Pozsony 1449 február 10 — április 21. Soproni Jakab zsidó követelései	275
46. Pozsony 1449 március 19. Nachaim zsidónak, Aserl szolgájának, követelése	276
47. Pozsony 1451 március 1 — 1453 január 8. Nachaim zsidómészáros követelései	276
48. Pozsony 1451 március 15 — 1475 január 30. Passaui Jakab zsidó követelései	277
49. Pozsony 1452 március 29 — június 23. Lebnek és bécsújhelyi Jakab, Maisterlein fiának, közös követelései	281
50. Pozsony 1452 július 3. Lebnek és radkersburgi Muschelnek közös követelése	282
51. Pozsony 1452 augusztus 21. Budai Jakab örököseinek követelése	283
52. Pozsony 1453 január 8 — 1457 december 5. Mörkel zsidónak, soproni Jakabné fiának, követelései	284
53. Pozsony 1453 május 28. Jakabné vagy Tesslabe zsidónő követelése	284
54. Pozsony 1453 június 4 — 1468 május 18. Bécsújhelyi Jakab zsidónak, Maisterl fiának s budai Jakab vejének, követelései	285
55. Pozsony 1453 november 5. Pawer Jakab és herzogenburgi Muschel bécsújhelyi zsidóknak követelése	289
56. Pozsony 1454 január 28 — május 27. Wolffel zsidó követelései	289
57. Pozsony 1454 március 11 — 1458 július 10. Kismartoni Aschel zsidó követelései	290
58. Pozsony 1454 július 1. Leser zsidó követelése	293
59. Pozsony 1458 január 20. Juda mesternek és neje Schondelnek követelése	294
60. Pozsony 1455 február 17. Leb fia József zsidónak követelése	295

	Oldal
61. <i>Pozsony 1455 március 2.</i> Salamon zsidónak, budweisi Isserl fiának, követelése	295
62. <i>Pozsony 1455 — 1459 december 17.</i> Thobian zsidó követelése	296
63. <i>Pozsony 1457 március 14.</i> Szakolcai Hendel zsidó nejének követelése	298
64. <i>Pozsony 1457 június 6.</i> Graetzi Hendel zsidó nejének követelése	298
65. <i>Pozsony 1457 június 20 — 1458 január 2.</i> Budai Jakab fia Jakab zsidónak követelése	299
66. <i>Pozsony 1457 június 20 — 1459 április 16.</i> Musch zsidónak, graetzi Hendel vejének, követelése	300
67. <i>Pozsony 1458 január 30.</i> Jakab zsidónak, Prentel vejének, követelése	301
68. <i>Pozsony 1458 április 10 — 1464 február 13.</i> Soproni Hendel zsidó követelése	301
69. <i>Pozsony 1458 november 13.</i> Merchel és Izsák soproni zsidóknak közös követelése	303
70. <i>Pozsony 1461 december 14 — 1468 január 25.</i> Juda zsidó követelése	303
71. <i>Pozsony 1465 május 30 — 1470 október 22.</i> Vischel zsidó követelése	305
72. <i>Pozsony 1470 június 19.</i> Kolman Jakab és Todorus zsidók közös követelése	305
73. <i>Pozsony 1472 január 27.</i> Ifjú Aserl zsidó követelése	306
74. <i>Pozsony 1472 január 27.</i> Wolffel zsidónő követelése	306
75. <i>Pozsony 1475 április 10.</i> Musch zsidó követelése	310

b) A zsidóregisztrumban nem szereplő hitelezők telekkönyvi követelései.

1. <i>Pozsony 1429 április 24 előtt.</i> Händl zsidó követelése	311
2. <i>Pozsony 1437.</i> Kismartoni Jerl zsidó követelése	311
3. <i>Pozsony 1438 szeptember 22.</i> Benedictné veje Naason zsidó követelése	312
4. <i>Pozsony 1438.</i> Salamon zsidó követelése	312
5. <i>Pozsony 1438 — 1439.</i> Ifjú Gerstel zsidó követelése	312
6. <i>Pozsony 1439 február 4 — június 15.</i> Dávid zsidó követelése	313
7. <i>Pozsony 1439 május 19.</i> Bécsújhelyi Leserl zsidó követelése	313
8. <i>Pozsony 1440 június 6.</i> Juda zsidó követelése	314
9. <i>Pozsony 1454 július 3.</i> Bécsújhelyi Jakab (II) zsidónak, ifjú Musch fia Hendel unokafivérének, követelése	314
10. <i>Pozsony 1454. év körül.</i> József zsidó követelése	315
11. <i>Pozsony 1461 december 14.</i> Salamon zsidó követelése	315
12. <i>Pozsony 1462 január 11 — 1466 június 10.</i> Prentel zsidó neje követelése	315
13. <i>Pozsony 1463 február 8 — 1463 szeptember 5.</i> Sára özvegy zsidónő követelése	316

	Oldal
14. Pozsony 1463 április 25. Idős Leb zsidó nejének követelése	316
15. Pozsony 1464 május 7 — 1472 június 29. Slemel zsidó követelése	317
16. Pozsony 1465 november 18. Smoil zsidó követelése	318
17. Pozsony 1470 február 12. Lewman zsidó követelése	318
18. Pozsony 1470 — 1489 március 2. Nechel zsidónő követelése	318
19. Pozsony 1474 április 19. Bécsűhelyi Jakab, annak veje Vischel és passauai Jakab zsidóknak közös követelése	319
20. Pozsony 1474. év körül. Leser zsidó nejének követelése	320
21. Pozsony 1439 — 1502 március 21. Meg nem nevezett zsidók követelése	321

c) A pozsonyi zsidóutca-ra vonatkozó adatok.

1. A pozsonyi zsidóutca telekkönyvi birtoklapjai 1439—1513	325
2. A zsidóutca-hoz a telekkönyvi nyilvántartás ideje alatt hozzávásárolt hosszúutcai házak és házrészek birtoklapjainak zsidókat érintő feljegyzései 1448—1513	340
3. Az 1526. évben eladott és Mária királynétől adományozott zsidóutcai házak jegyzéke	343

B)

A szállósi hegykönyvnek zsidókra vonatkozó feljegyzései 1448—1493.

1. 1448 június 23. Prentel zsidó eladja szállósi szöllejét	345
2. 1448 szeptember 25 — november 23. Izsák zsidó bevallása, hogy Swarcz Vnendlich Handel zsidó átadta szöllejét Thomon Schreinernek, aki azt továbbadja Jacob Gernoltnak	346
3. 1450 április 21. Aserl zsidó letilt egy szőlőt	346
4. 1450. év körül. Feljegyzés arról, hogy Jacob Gernoltnak egyik szölleje mentes keresztlény- és zsidótebertől	347
5. 1451 október 17 — 1452 február 23. Mathes Yessel ígéri, hogy Prentel zsidónak tartozása fejében 14 akó bort átszolgáltatt, továbbá Hendel zsidó, ifjú Musch fia, letiltja Yessel szöllejét	347
6. 1452 — 1453 december 30. Peter von Epries s neje Anna zálogba adják szöllejüket Aserl zsidónak, utóbbi két ízben letiltja azt a szőlőt, amelyet végül neki adnak át az adósok	348
7. 1461 — 1463 május 8. Mychel Pheil elzálogosítja szöllejét budai Jakab zsidónak, akitől később visszaváltja azt	348
8. 1474 október 16. Prantlein veje Jakab zsidó birtokba vesz egy szőlőt, amelyet Jorig Quammer adott át, és eladja azt Hanns Tiernehobelnek	348
9. 1476 július 17. Wolfgang Mispach zálogba adja szöllejét passauai Jakab zsidónak	349
10. 1493 február 4. Symon Augustin szőlőt vásárol Mendel zsidótól	349

C)

**A pozsonyi végrendeletkönyvek zsidókra vonatkozó
feljegyzései 1434—1527.**

	Oldal
1. Pozsony 1434 január 18. Hans Håmerl végrendeletéből . . .	350
2. Pozsony 1434 szeptember 12. Hanns List végrendeletéből . .	350
3. Pozsony 1436 január 15. Jost Laspot özvegye Anna végren- deletéből	351
4. Pozsony 1441 október 6. Anna Treletschin végrendeletéből .	352
5. Pozsony 1457 március 6. Stephan List végrendeletéből . . .	352
6. Pozsony 1460 szeptember 14. Reich Taman végrendeletéből .	353
7. Pozsony 1463 január 29. Anndre Polczl nejének végrendeletéből	353
8. Pozsony 1465 május 5. Wentzla Pástler végrendeletéből . .	353
9. Pozsony 1467 május 22. Chůncz Krieg borbély özvegyének, Kunigundnak végrendeletéből	354
10. Pozsony 1467 szeptember 29. Jorg Weinwachter végrendeletéből	354
11. Pozsony 1467 november 15. Steffan Nater végrendeletéből .	354
12. Pozsony 1468. Margareta Todin végrendeletéből	354
13. Pozsony 1475 április 23. Michel Pawr végrendeletéből . . .	354
14. Pozsony 1477 december 1. Jacob Romer végrendeletéből . .	355
15. Pozsony 1478 január 16. Jacob Karner végrendeletéből . . .	355
16. Pozsony 1480 március 7. Sigmund Pantzir végrendeletéből . .	356
17. Pozsony 1481 augusztus 23. Lasla Windisch végrendeletéből	356
18. Pozsony 1485 január 27. Hanns Vetterler végrendeletéből . .	356
19. Pozsony 1485 február 3. Hanns Payr özvegyének végrende- letéből	356
20. Pozsony 1485 április 1. Caspar Spanring végrendeletéből . .	357
21. Pozsony 1485 május 19. Jorig Kreytzer végrendeletéből . .	357
22. Pozsony 1486 április 7. Lanng Hainreich özvegyének, Magda- lennek, végrendeletéből	357
23. Pozsony 1486 április 28. Hanns Rorwegk kőfaragó végrende- letéből	358
24. Pozsony 1487 június 3. Friedrich Müllner végrendeletéből .	358
25. Pozsony 1487 október 18. Georg (Luckner) tegezgyártó vég- rendeletéből	358
26. Pozsony 1489 március 19. Hanns Schikoh özvegyének, Mar- garetának, végrendeletéből	358
27. Pozsony 1493 február 3. Barbara Zabuscherin végrendeletéből	359
28. Pozsony 1493 december 31. Szántói nemes Mathes Storch vég- rendeletéből	359
29. Pozsony 1494 január 28. Steffan Håberler végrendeletéből .	360
30. Pozsony 1495 július 23. Georgius Schõnberger végrendeletéből	360
31. Pozsony 1498 június 25. Hanns Salomon végrendeletéből . .	360
32. Pozsony 1499 augusztus 1. Andre Müllner végrendeletéből . .	361
33. Pozsony 1499. év körül. Jörg Schústel végrendeletéből . .	361

	Oldal
34. <i>Pozsony 1501 február 10.</i> Néhai Gilig Vischer fiának, Wolfgangnak, végrendeletéből	361
35. <i>Pozsony 1501 április 21.</i> Paul Wäler végrendeletéből	361
36. <i>Pozsony 1502 december 26.</i> Barbara Grieskircherin végrendeletéből	362
37. <i>Pozsony 1502.</i> Mathes Engel végrendeletéből	362
38. <i>Pozsony 1503 augusztus 12.</i> Wolfgang Unger nejének Margarethának, végrendeletéből	362
39. <i>Pozsony 1503 október 23.</i> Mathes Payr végrendeletéből	362
40. <i>Pozsony 1504 március 24.</i> Hans Zedel végrendeletéből	363
41. <i>Pozsony 1504 március 25.</i> Jacob Scheller végrendeletéből	363
42. <i>Pozsony 1505 november 18.</i> Wolfgang Tregler végrendeletéből	363
43. <i>Pozsony 1506 január 8.</i> Hanns Ringkel doctor nejének, Cristinának, végrendeletéből	363
44. <i>Pozsony 1506 október 10.</i> Katherina Waltherin végrendeletéből	363
45. <i>Pozsony 1507 március 19.</i> Mathes Hueter özvegyének, Katherinának, végrendeletéből	364
46. <i>Pozsony 1513 november 28.</i> Wolfgang Pruckslegel végrendeletéből	364
47. <i>Pozsony 1515 május 27.</i> Steffan Vischer végrendeletéből	364
48. <i>Pozsony 1518 május 22.</i> Wolfgang Forster nejének, Helenának, végrendeletéből	365
49. <i>Pozsony 1527 június 10.</i> Pangracius Ruthnstockh végrendeletéből	365

D)

A pozsonyi letiltó-könyv feljegyzései 1448—1449.

I.

Zsidókra vonatkozó letiltások.

1. <i>1448 május 3.</i> Joseppin von Teben zsidónő letiltása	366
2. <i>1448 május 6.</i> Muschel zsidónak, budai Jaklin zsidónő vejének, letiltása	366
3. <i>1448 május 15.</i> Leb zsidó letiltása	367
4. <i>1448 június 13.</i> Musch zsidó letiltása	367
5. <i>1448 június 13. körül.</i> Pozsonyszentgyörgyben lakó Hanns Schreiner letiltása	367
6. <i>1448 június 13.</i> Hendel zsidó letiltása	367
7. <i>1448 szeptember 3.</i> Gréczi Hendel zsidó letiltása	367
8. <i>1448 október 10.</i> Ifjú Musch fiának, Hendel zsidónak letiltása	367
9. <i>1448 október 20.</i> Aserl zsidó letiltása	368
10. <i>1448 november 3.</i> Prentel zsidó letiltása	368
11. <i>1448 november 11.</i> Jeklin zsidónő vejének, Muschel zsidónak, letiltása	368

12. 1448 november 18. Hans Eysenreich somorjai bíró letiltása	Oldal 368
13. 1448 december 2. Aserll zsidó letiltása	368
14. 1448 december 7. Eschell zsidó letiltása	368
15. 1449 január 27. Muschel zsidó letiltása	369
16. 1449 február 5. Prentel zsidó letiltása	369
17. 1449 február 16. Aserl zsidó két letiltása	369
18. 1449 február 21. Gréczi Hendel zsidó letiltása	369
19. 1449 február 23. Jeklin zsidónő vejének, Muschel zsidónak, letiltása	369
20. 1449 március 9. Soproni Jeklin zsidónő letiltása	369
21. 1449 március 14. Budweisi Iserll zsidó letiltása	370
22. 1449 április 23. Gréczi Hendel zsidó letiltása	370

II.

Egyéb feljegyzések (bevallások, levelezés).

23. 1448 április 2. Hainreich Smitzernek és nejének bevallása	370
24. 1448 szeptember 12. Jacob Gernualdt szatócs és Vlreich (Wimperger) szatócs közös bevallása	370
25. 1449 január 2 — január 3. A pozsonyi városbíró és a somorjai városbíró levélváltása Wach Michel somorjai esküdt polgár tartozása ügyében	371
26. 1449 február 14. Stephan Renees bevallása	371

E)

A pozsonyi bűnügyi városkönyvnek zsidókra vonatkozó feljegyzései 1437 és 1510—1518.

1437. Emreich Kolweis hamis pénzt vált a zsidóknál	373
1510. Peter vallomása zsidók kirablásáról	373
1510. Gregor vallomása lopott holminak zsidóknál történt elzalogosításáról	374
1510. Winter hentes vallomása lopott szőlőnek zsidóknál történt eladásáról	374
1518. Gretzi Peter rablógyilkos vallomása áldozata kabátjának zsidóknál történt elzalogosításáról	374
1518 december 5. Rueprecht Ennser vallomása lopott holminknak zsidóknál történt eladásáról	374
1518 december 31. Heinreich kovács vallomása három vég vászonnak zsidóknál történt eladásáról	375

F)

**Pozsony város pénzügyi könyveinek feljegyzései
1430—1504.**

a) Az 1430., 1452. és 1503/04. évi adókönyvek zsidójegyzékei.

	Oldal
1. Az 1430. évi adókönyv zsidójegyzéke	376
2. Az 1452. évi adókönyv zsidójegyzéke	377
3. Az 1503/04. évi adókönyv zsidójegyzéke	379

**b) Az 1434/35—1490/91. évi kamaraszámadásoknak
zsidókra néző feljegyzései.**

1. 1439. Jaki zsidó hitvány pénzt vásárol	380
2. 1439. Hetschel zsidó 400 aranyforintos kölcsöne Pozsony város számára	380
3. 1440. Elszámolás zsidókölcsönökről	381
4. 1441. A kamarásnak zsidókkal kötött pénzügyletei	383
5. 1442. Elszámolás zsidóbevételekről és zsidókra fordított kiadásokról	384
6. 1443. Zsidóktól eredő városi bevételekről és zsidóknak teljesített városi kiadásokról való elszámolások	385
7. 1444. Zsidóügyben teljesített kiadások	387
8. 1445. Zsidókölcsön és zsidókölcsönlevél beváltása	388
9. 1446. Zsidókra néző városi kiadások	388
10. 1447. Zsidókat érintő bevételek és kiadások	389
11. 1448. Elszámolás zsidókölcsönökről	390
12. 1449. Elszámolás zsidótól eredő bevételekről és zsidóknak teljesített kiadásokról	392
13. 1450. Ugyanaz	393
14. 1451. Elszámolás zsidókölcsönről	393
15. 1454. Elszámolás zsidóknak teljesített kiadásokról	394
16. 1455. Elszámolás zsidóbevételekről	394
17. 1456. Elszámolás zsidókölcsönök visszafizetéséről	395
18. 1457. Elszámolás zsidók részére teljesített kiadásokról	396
19. 1460. Elszámolás zsidóknál vásárolt aranypénzről	397
20. 1463. Aranyforintvásárlás zsidónál	397
21. 1464. Elszámolás zsidóknak eladott söről és zsidóknak teljesített kiadásokról	398
22. 1465. Elszámolás zsidóbevételekről és -kiadásokról	399
23. 1467. Ugyanaz	400
24. 1469. Elszámolás zsidóadó bevételéről	401
25. 1471. Elszámolás zsidóbevételekről és -kiadásokról	402
26. 1475. Elszámolás zsidókölcsön visszafizetéséről	402
27. 1476. Elszámolás zsidóbevételekről és -kiadásokról	402
28. 1477. Elszámolás zsidóadó bevételéről	404

	Oldal
29. 1477. Elszámolás zsidóknak teljesített kiadásokról	405
30. 1478. Elszámolás zsidóbevételekről és -kiadásokról	405
31. 1481. Elszámolás zsidóbevételekről	406
32. 1485. Ugyanaz	406
33. 1486. Elszámolás zsidókövetelés megfizetéséről	407
34. 1487. Elszámolás zsidóbevételekről	407
35. 1490. Elszámolás zsidóbevételekről és -kiadásokról	408
36. 1491. Elszámolás zsidóbevételekről	409

G)

A pozsonyi zsidókönyvtöredék feljegyzései 1498—1503.

1498—1499. Kézizálogfeljegyzések Jakab zsidó, Leblin veje, részére	412
1499—1503. Kézizálogfeljegyzések Garel zsidó részére	415

FÜGGELÉK

A)

Sopronmegyei oklevelek 1368—1382.

1. <i>(Bécsújhely) 1368 január 19.</i> Lőrincfia Miklós és Miklósfia Miklós nagymartoni grófok, valamint társaik közös adóslevele Smerlein és Everlein zsidóknak, bécsújhelyi Izsák fiainak, 50 font bécsi dénár összegről	431
2. <i>(Bécsújhely) 1377 július 13.</i> Halbenrainer Miklós kishölányi birtokos és Lőrincfia Miklós nagymartoni gróf közös adóslevele ugyanazoknak a hitelezőknek 220 font jó bécsi dénár összegéről	433
3. <i>(Bécsújhely, 1381) július 16.</i> Péter szarvközi várnagy és társai közös adóslevele ugyanazoknak a hitelezőknek 100 font magyar dénár összegről	435
4. <i>(Bécsújhely) 1382 január 13.</i> Püchler Henrik siklósi bíró és társai közös adóslevele ugyanazoknak a hitelezőknek 20 font bécsi dénár összegről	437

B)

Pénzérték- és kamatszámítások.

1. Pénzértékszámítások	440
2. Kamatszámítások	456

C)

Késő-középfelnémet (és korai újfelnémet) glossarium	Oldal 474
---	--------------

D)

Pótlások az oklevelekhez.

6a Buda 1381 szeptember 21. Erzsébet királyné intézkedése Hebel (Habel) bécsi zsidó tartozásának behajtása ügyében	514
86a Székesfehérvár 1527 november 3. I. Ferdinánd királynak egy budai zsidóházzal szőlő adománylevele	515
<i>Index Nominum</i>	518
<i>I. Nomina Christianorum</i>	518
<i>II. Nomina Judaeorum</i>	546
<i>Index Locorum</i>	558
Tartalommutató	565

Corrigenda et addenda

(Helyreigazítások és pótlások.)

20. lapon a 24. sorban alulról olvasd 92 font helyett: 22 font.
26. lapon a 17. sorban alulról iktasd be *chúment* szó után: (1394 április 19).
54. lapon a 20. sorban alulról iktasd be *schiristkúnftig* szó után: (1412 december 25).
120. lapon a 8. jegyzet első sorában olvasd 1455 helyett: 1445.
137. lapon az első sorban felülről olvasd 1445 : 191 helyett: 1445 : 194.
137. lapon a 45. jegyzet 5. sorában iktasd be *epyphanie* szó után: (1439 január 6).
145. lapon a 75. regesta 4. sorában iktasd be a *Martini* szó után: (később beiktatva „prozime“).
145. lapon a 30. jegyzet szövegének folytatásaképpen iktasd be: A szőlőnek a szögletes zárójelek által elhatárolt mondatrészbe foglalt zálogbavetését korábban törölték, mint az egész regestát, valószínűen akkor, vagy még előbb, amikor, illetve mielőtt Ruepel jogutóda Wismer vállalta el a tartozást.
146. lapon a 33. jegyzet kiegészítése gyanánt iktasd be a ZSavSt. idézete elé: A zálogbavetés feljegyzése folytatásaképpen: Item doran hat er ym ausgericht 33 fl auri am montag nach Vrbaní pape anno domini M CCCCoXLio (1441 május 29), und die anderen 21 fl auri gestéent an schaden biß auff die sunbenten anni eiusdem (1441 június 24).
183. lapon a 3. sorban alulról a szövegben olvasd *Defuer* helyett: *Dofuer*.
190. lapon a 93. jegyzet a következő megjegyzéssel egészítendő ki: Úgy látszik, hogy az új tulajdonos egy ideig vállalni akarta tulajdonoselődjének zsidótartozását, amint ez a 395. regesta után írt regestatöredékből tűnik ki: Peter Kürsner bleibt sch. Aserln juden 7½ Œ Œ auf sand Mertentag schieristkúnftig an gesuch. Darumb hat ... Actum ... (sic). E reg. feljegyzése közben azonban kifizették (a kórházkölcsönből?) a tartozást, amiért is azt törölték a birtoklapra való feljegyzése előtt.
192. lapon a 92. jegyzet legelső sorában olvasd 16/a helyett: 16/1a.
207. lapon a 8. jegyzet 4. sorában iktasd be *phingsten* szó után: (1440 május 15).
216. lapon a 25. jegyzet 2. sorában olvasd 200 helyett: 199.
236. lapon a 66. jegyzet 3. sorában az *an* szó előtt iktasd be: (1440 ápril 24).
278. lapon felülről a 3. sorban olvasd 1453 helyett: 1452.
306. lapon az 1. jegyzet kiegészítése gyanánt iktasd e jegyzet végére a következő szöveget: und ob man hin fuer icht was der sachen halb find schuld von der juden wegen, das sol nitz sein, wen der Aserl jud ganz bezalt ist. Actum ut supra (feria 2a ante purificationis 74 = 1474 január 31).
309. lapon az 5. jegyzet első sorában olvasd 158d helyett: 135a.